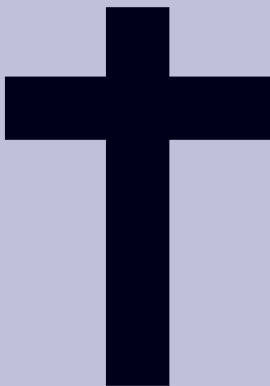

MIKÁNDA LORU 'BÍ
LOMO KÍ DOSÍ ÉYÍ
E

aka: MIKÁNDA LORU 'BÍ LOMO KÍ DOSÍ ÉYÍ E New Testament

MĪKÁNDA LORU 'BĪ LOMO KĪ DOSĪ ÉYĪ E
Baka: MĪKÁNDA LORU 'BĪ LOMO KĪ DOSĪ ÉYĪ E New
Testament+

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Baka

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

9ebc1b62-650d-5302-9391-27a31d140102

Contents

Matáyo	1
Máriko	78
Lúka	130
Yiwáni	217
Moko 'bi	
'yimikása e	288
Róma	370
1 Korindo	405
2 Korindo	443
Galatíya	465
Éfeso	479
Phílipo	490
Kolósayi	499
1 Tasaloníka	507
2 Tasaloníka	515
1 Timatíyo	520
2 Timatíyo	532
Tító	541
Felemúna	547
Ébere	550
Yakóbo	579
1 Pétero	588
2 Pétero	599
1 Yiwáni	606
2 Yiwáni	615
3 Yiwáni	617
Yúda	619
'Dódoógụ	622

Bilámá ledre bi Matáyo eké ní Ledre gi ro búkú bi Matáyo ní

Matáyo eké búkú ba ne. Ni ngúru 'yi gi dongará 'yimikása ga bi sokó doa gbre 'bi Yésu ní, ndiṣiní kpá ndólo wo Lévi. Eké búkú ba gi ro 'dódo ledre kíe zí ngíti géyi Yúda e kídí Yésu ní ne 'Yi yómo 'yi e bi kóo Lomo uku ledrea 'desi kídí née ni kása wo ógúné yómo 'yi e mbá ní. Matáyo tonó aka kóo fi eké iri bulúndu bulúndu Yésu. Zía kpá úku ledre fúo kídí miógú Yésu 'dodo go kídí ledre ga bi kóo nébi e ndiṣiní úku yée gi roa ní, niyi za mbá ma'dii ledre e, mengini royé go tí cé káa zí bi kóo ndiṣiní úku yée ní.

Zí Matáyo kpá uku ngíti ledre kídí Yésu ndiṣi kóo 'dódo ledre kídí, 'Be 'bi Lomo ni gi ro kufú 'yi ga bi ndiṣiní méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní. Kápita 5-7 ukuní ledre gi ro ledre bi Yésu uku gi ro 'Be 'bi Lomo simi muruwayi ótoásá a kí ngíti géyi éyi e ní. Kápita 10 Yésu uku ledre gi ro bilámá ledre 'bi Lomo, kídí ni karanée ánga do sogo kánga za mbá. Kápita 13 Yésu uku ledre 'Be 'bi Lomo simi muruwayi ótoásá a kí ngíti géyi éyi e.

Kápita 18 Yésu uku ledre gi ro toso miméngi ledre bi azé méngi a gi ro zía óto zée ndiṣizé bilámáze 'Be 'bi Lomo ní. Kápita 24-25 Yésu uku ledre kídí tú'dú ledre e niyi aka méngi royé kí née ni nda fú ndá'baogú do sogo kánga. Odu búkú ba uku kpá ledre gi ro ledre bi Yésu uku zí 'yi lódú kacine e, idini ndéré kí úku bilámá ledre 'bi Lomo zí kufú 'yi e za mbá gi ro zíye kpá idiye 'yi lódú kacine e ní.

Uku ledre kpá gi ro mitónó ndiṣi 'bi Yésu do sogo kánga ndéréogúné gi simi sindi kadra bi nda'ba simi a komo ere ní. Tonó kí ledre gi ro mindiki wo, ledre gi ro babatiza ené, kí úzu éyi bi ndiki gi zí Satána ní, nda kí kúrú Lomo bi Yésu ma'dáa ndiṣi úku a zí 'yi e ní. Kpá kí ledre ga bi ndiṣi 'dódo yée zí 'yi e ní, nda kí ledre bi kóo ndiṣi 'di'bióyó ndiyá gi ro 'yi e simi Galiláya ní. Búkú ba uku kpá ledre gi ro mindéré Yésu bi kóo gi simi Galiláya simi Yerusaléma, kí ledre ga bi mengini royé zía simi bi sindi kadra 'bi odu ndiṣi ené do sogo kánga ni go gbóo ní. Do ukúne kí miphéphé wo do mingbungbu kágá, miúyu a nda kí miúru a.

*Ledre gi ro bulúndu
bulúndu Kírésito Yésu
(Lúru kpá Lúka 3:23-38)*

1 Ba ledre gi ro bulúndu bulúndu Kírésito* Yésu,† tonó gi ro ngéere Dawídi ndéréoguné gi ro Abarayáma.

2 Abarayáma ndiki Isáka. Zí Isáka ndíki Yakóbo. Zí Yakóbo ndíki Zúda e kí lúnduné e.

3 Zí Zúda ndíki 'bi ené Peréze e kí Zéra. Mbágáye 'bi ené Tamára.

Zí Peréze ndíki 'bi ené Ézorono.

Zí Ézorono ndíki 'bi ené Ráma.

4 Zí Ráma ndíki 'bi ené Aminadába.

Zí Aminadába ndíki 'bi ené Nasóna.

Zí Nasóna ndíki 'bi ené Salamóna

5 Zí Salamóna ndíki 'bi ené Bowáza, iri mbágáa Rába.

Zí Bowáza ndíki 'bi ené Óbede, iri mbágáa Rúta.

Zí Óbede ndíki 'bi ené Zése.

6 Zí Zése ndíki 'bi ené Dawídi bi kóo ni mongú ngéere ní.

Dawídi ndiki 'bi ené Solomóna, mbágáa ni Beteseyida kára umbu kací Uriya.

7 Zí Solomóna ndíki 'bi ené Rebóma.

Zí Rebóma ndíki 'bi ené Abiyáza.

Zí Abiyáza ndíki 'bi ené Ása.

8 Zí Ása ndíki 'bi ené Zesofáti.

Zí Zesofáti ndíki 'bi ené Zeróma.

Zí Zeróma ndíki 'bi ené Uzíya.

9 Zí Uzíya ndíki 'bi ené Zotáma.

Zí Zotáma ndíki 'bi ené Áza.

Zí Áza ndíki 'bi ené Izikiya.

10 Zí Izikiya ndíki 'bi ené Manási.

Zí Manási ndíki 'bi ené Amóna.

Zí Amóna ndíki 'bi ené Zosiya.

11 Zí Zosiya ndíki 'bi ené Zekini, do ndíki ngíti géyi lúnduga simi bi ezeokó Isiréle e 'di'biní yée ndéré kíye simi Babelóniya ní.

12 Gi do kací a bi Yúda e nda'baoguní 'bi eyé gi simi Babelóniya ní,

zí Zekini ndíki 'bi ené Seretiyéle.

Zí Seretiyéle ndíki 'bi ené Zerubábele.

13 Zí Zerubábele ndíki 'bi ené Abiyúda.

Zí Abiyúda ndíki 'bi ené Alikíma.

Zí Alikíma ndíki 'bi ené Azóra.

14 Zí Azóra ndíki 'bi ené Zadóka.

Zí Zadóka ndíki 'bi ené Akímu.

Zí Akímu ndíki 'bi ené Eluyúda.

15 Zí Eluyúda ndíki 'bi ené Eliyázara.

Zí Eliyázara ndíki 'bi ené Matána.

Zí Matána ndíki 'bi ené Yakóbo.

16 Zí Yakóbo ndíki 'bi ené Yoséfa o'do 'bi Mariya. Née Mariya bi mbágá Kírésito Yésu ní.

* 1:1 1:1 Kírésito: Ini ledre gi simia kídí, 'yi bi Lomo gelé wo káa do Ngéere ní.

† 1:1 1:1 Yésu: Ini ledre gi simia kídí, Lomo yomo 'yi e.

17 Bulúndu Yésu niyí kóo miífiyé káa. Tonó gi ro Abarayáma ndéréóguné gi ro mongú ngére Dawídi, ndiki andání kóo ríki 'yi eyé e go kí'dí sokó doa eso (14). Do tónó ndiki ngíti géyi gi simi sındí kadra 'bi mongú ngére Dawídi ndéréóguné gi simi sındí kadra bi ezeokó Isiréle e 'di'biní yée ndéré kíye simi Babelóniya ní, kpá sokó doa eso. Zí ngíti géyi tónóye gi ore ndéréóguné gi simi sındí kadra bi arání Kírésito simi a ní. Ndiki andání ríki 'yi eyé e go kpá sokó doa eso.

Ledre gi ro mindiki Kírésito Yésu
(Lúra kpá Lúka 2:1-7)

18 Ledre gi ro mindiki Kírésito Yésu tonó kóo káa. Koróní[‡] kóo mbágáa Mariya zí ngíti o'do kí iriné Yoséfa. 'Dá'dá zí Yoséfa kí ówo royé kéne káa do o'do kí kára, zí Mariya ídine kí siminé, owú ma'dáa ogu yi ené simi roko'bú 'bi 'Dówú Lomo. 19 Gi zía bi Yoséfa ndisí méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní, kpá gi zía bi ili ené i'bi komokenyi ro do Mariya wá ní, zía kóo áyine gi ro ótoómo wo lá wayí kenée 'yi e ndaní ówo a wá.

20 Simi bi Yoséfa yeme roné go kenée ní, zí Ngére

kása maláyika[§] 'diya ógu úku ledre zía simi 'duru kídí, "Yoséfa bulúndu ngére Dawídi, ndá sómú ledre gi ro ótoómo kí 'dí'bi Mariya káa do me'beyi wá, owú bi simi a née ogu ené gi zí 'yima'dí wá, Lomo yeme yi ené ne simi roko'bú 'bi 'Dówúne. 21 Ni áráogú owú née owúo'do, ídí ífi iri a Yésu, gi zía ni yómo 'yi ené e gi simi lúyú ledre eyé e."

22 Ledre bi kóo Ngére ukui'bi tara ngíti nébi ní, méngi roné née goó ne tí káa zí bi kóo uku ní kídí, 23 "Karanée ngíti owúkára ku mbotu* ni ídí kí siminé, zía áráne owúo'do, do ndisí ndólo wo Imanuwéle," ledre gi simi a kídí, "Lomo ni kíze."

24 Simi bi Yoséfa urú ní, zía tí 'dí'bi Mariya káa do me'bené káa zí bi maláyika 'bi Ngére ogu úku a zía ní. 25 Abú Yoséfa 'di'bi tí Mariya go káa do me'bené yá, kotruni bi 'dú'du kéne wá, zaá gi zí Mariya árá owú bi siminé née té kí, zí Yoséfa ífi iri a Yésu.

2

'Yi komokenzi e oguní simi Beteléme

1 Gi do kací a bi kóo arání Yésu simi Beteléme ngíti gara simi kángá bi Yúdaya

‡ 1:18 1:18 Koróní wo gi ro ófí a: Kací ondú 'bi Yúda e née sındí kadra simi bi i'biní lafa go tí lá 'dá'dá a gi zí o'do kí ndisíyé ndro kí me'bené káa do kára kí o'do. § 1:20 1:20 Maláyika e: Niyí lomo ga bi ndisíni ndisí kí Lomo komo ere ngára kuru'buyé ndaá káa zí 'yima'dí e wá ní. Simi ngíti géyi sındí kadra e

Lomo ndisí kása yée do sogo kángá kí sanda ené zí 'yi e. * 1:23 1:23 Owúkára ku mbotu: Ni owúkára bi owo aka ledre 'bi ya'dá e wá ní. 1:23 1:23 Isáya 7:14

simi bi kóo Eróde ni ore ne ngére ní, zí ngíti géyì 'yì komokenzì e óguyé gí gbére simi Yerusaléma ore, ² zíye ndúndu'yú kídí, “Owù bi arání wo káa do ngére 'bi Yúda e ona ba, ni 'dí 'da? Kele ené 'dodo ledre a go zíze gbére 'dáa, óguzé ba óto úndrua.”

³ Simi bi ngére Eróde uwú ledre née kenée ní, zí bi sínýíne roa kí 'yì ga bi 'bi Yerusaléma ni mbá.

⁴ Zía ndóloyóko manda 'bi 'yì 'dáná éyì e, kí 'yì 'dódo lorù e, ndú'yú yée kídí, “Úwúsé kóo kídí niyí árá Kírésìto ma'dáa 'da?”

⁵ Zíye úkulúgu ledre kídí, “Ukuní kóo kídí, niyí árá wo simi Beteléme, kángá 'bi Yúdáyá ona. Ngíti nébì uku kóo kídí Lomo uku yaá,

⁶ “ ‘Beteléme, ndaá 'bi eyì lá dujù owù gara simi kángá 'bi Yúda e wá.

Mongú ngére ni karanée ólúógù gí simiyì gí ona zía ídine 'yì lúru bi kacì 'yì amá e Isiréle e za mbá.’ ”

⁷ Née ní, zí Eróde ndólo 'yì komokenzì ga gére née simi ugu gí ro ówo a gí zíye lurúní kóo kele máa née kí be 'dí? ⁸ Zía úku ledre zíye kídí, “Ndérésé mu simi Beteléme gámásó'do owù máa née. Togù ndíkisé wo goó, ídísé ndá'baógù 'dódo bia zíma gí ro zíma kpá ndéréma óto úndrua.”

⁹ Simi bi ngére Eróde odro go zíye ní, zíye ólúóguyé ndéréye. Kele bi ndìsì útú zíye 'dá'dá ní, nzara zía kpá ólúóguné útúne zíye 'dá'dá. Zía ndéré tóroné té do 'be bi owù máa née ni simi a ní. ¹⁰ Niyí kóo kí mongú rokinyi kí lúru kele née kí útúne zíye kpá fú 'dá'dá. ¹¹ Zíye ndéréóguyé ndiki Yésù kí mbágáne Mariya, zíye útúye do ngúrù sìnđiye óto úndru a. Zíye líkpí tara kombo eyé e, 'dí'biógù dábu kí abúrengú kí bilámá sù'bù mindonyo í'bì yée zí Yésù. ¹² Nda go kí ndulù, zí Lomo ódroné zíye simi 'duru kídí ndaní ndá'ba gí 'dí zí Eróde wá, idíní ndéré gí do ngíti misi'di kpí.

Ngasání kí Yésù simi Ízibiti

¹³ Simi bi ya'dá ga gére née okpóní go ní, zí Ngére Lomo kása maláyika ógù ódroné zí Yoséfa simi 'duru kídí, “'Dí'diya, ìnyìsé mu kí me'beyì zíse 'dí'bi owù ba ngásá ndìsì kíe simi Ízibiti gí zía Eróde ayí go gámásó'do wo gí ro úfu a. Ídísé ndìsì íri 'búo togù mándólólúgu sée máa.” ¹⁴ Kpá tí akpa kí ndulù née, zí Yoséfa e kí me'bené 'dí'bi owù née, zíye ngásáye simi Ízibiti, ¹⁵ zíye ndìsìyé íri zí Eróde úyuné té kí. Ledre née 'dodo ini ledre gí simi ledre kóo Ngére Lomo ukui'bì zí ngúru nébì úku a ní kídí, “Mándólólúgu

owú 'bi amá go gi simi Ízibiti."

¹⁶ Simi bi Eróde owo kídí 'yì komokenzì ga gére née londoní née go ní, zì mimbé'dea ésìne zía kása asikíri ené e ndéré úfu owú ya'dá ga bi simi Beteléme ore kpá kí yée ga bi gbaá ore ní mbá 'dá'ba. Tonóní úfu yée gi ro yée ga bi simibi eyé ni gbre ní ndá'baoguné nde. ¹⁷ Zì mongú lerì ídine tí káa zì bi kóo nébì Yeremáya uku ní kídí, ¹⁸ "Do kará Isiréle e ndìsì ówú kí ini ini kí mbúmbúdú kí mongú lerì simi gara bi Ráma ní. Ndìsìní ini ini gi ro owú 'bi eyé e, gi zía ufuonzóní yée go mbá. Mbámiowú máa ga gére née iliní do úcúomo yée kí ini ini wá."

Yoséfa nda'baoguní simi káṅgá eyé

¹⁹ Simi bi Eróde uyu nda go ní, zì maláyika 'bi Ngére Lomo óguné simi 'duru zì Yoséfa simi Ízibiti ²⁰ zía úku ledre kídí, "Ínyísé mu kí me'beyì zise 'dí'bi owú zise ndá'basé simi káṅgá esé 'bi Isiréle e. Eróde bi kóo ayí gi ro úfu wo ní uyu go."

²¹ Zì Yoséfa ìnyiyé kí me'bené 'dí'bi Yésu, yóo do ndá'bayé simi Káṅgá eyé 'bi Isiréle e. ²² Ábuwá Arakaláyo ni nda goó ne ngére do bi kacá 'buné simi káṅgá bi Yúdáya ní. Zì ngirì méngì Yoséfa kí ndá'bané írì. Zì Lomo úku ledre zía

simi 'duru, zíye nda ndéréye simi Galiláya. ²³ Ndìsìní nda kóo simi gara bi Nazeréta ní. Utúasá go kí ledre bi kóo ngíti nébì uku gi ro Kírésìto ma'dáa kídí, "Niyí ndìsì ndólo wo 'yì 'bi Nazeréta."

3

Yiwáni uku kúrú Lomo zì 'yì e

(Lúru kpá Mária 1:1-8, Lúka 3:1-18, Yiwáni 1:19-28)

¹ Simi sɛndì kadra máa bi kóo née ní, ngíti o'do ni kóo bo kí irìné Yiwáni, ni 'yì Bábátizì 'yì e. Zía ndìsìné úku ledre 'bi Lomo zì 'yì e simi Yúdáya gbála simi súwú ² kídí, "Ídísé mu óyóló'bó mimbé'desé, gi zía sɛndì kadra ni go gbóo gi ro zì Lomo bi komo ere ní ídine Ngére esé." ³ Yiwáni ni o'do bi kóo nébì Isáya uku ledre a kídí,

"Yì ni karanée ndìsì ótrú ledre zì 'yì simi súwú kídí, yémeómosé misi'di mu nzíyiné zì Ngére, ídísé 'dózo yéme misi'di zía ní."

⁴ Yiwáni esì kóo roné bongó bi u'yúní gi simi bi bangá bi Gémele ní, zía ódó roné ká'dá bi yemení gi simi saná ní. Mongú éyì miánu ené ni kóo mbíra kí tezi. ⁵ Tù'dú 'yì e ìnyìní kóo gi simi Yerusaléma, kí yée ga bi gi simi káṅgá bi Yúdáya ní, nda kpá kí 'yì máa yée

ga bi gbóo gbóo kó'dú ngbuṛu bi Yeredéne ore ní mbá ndéréye úwú ledre 'bi Lomo gi tara Yiwáni. ⁶ Simi bi 'yi ga gére nées ukuoguní lúyú ledre eyé e ní, zía bábátizí yée simi ngbuṛu bi ndoloní Yeredéne ní.

⁷ Simi bi lurú tú'dú Farusáyo e,* kí Sadukáyo e† kí óguyé kí'dí bi ndisí i'bí babatiza ní, zía úku ledre zíye kídí, “Sée ga bi ásé bisinyíse káa zí kámá okó ní, ambí uku zíse ne ya ídísé ngásáoyó rosé gi zí simikesí 'bi Lomo bi ni ógu dosé ní? ⁸ Togú kenée yá, ídísé méngí éyí bi ni 'dódo a kídí óyóló'bósé miméngí ledre esé go ma'díi ní. ⁹ Éyí ndaá kpá lóndo sée zíse sómú ledre kídí Lomo ni ótoómo ledre zíse gi zía bi ásé bulúndu Abarayáma ní wá. Máúku zíse ma'díi tutú ga bi bi nées, Lomo utúasá go óyóló'bó yée zíye ídíye káa do bulúndu Abarayáma. ¹⁰ Lomo ni go nziyiné gi ro lágáonzó kágá e bi. Ma'díi, kágá máa wo bi aná bilámáne wá ní, ni lágáonzó a do ụcụ a ku pho'dụ.

¹¹ “Mándisí bábátizí sée kí iní gi ro zíse óyóló'bó sómú ledre esé. Tí lá gi do kacíma ngíti mongú 'yi ni ógu, bi romo domá ní. Máútuásá

gbawá í'diógu wará ené gi sındíja. Ni bábátizí 'bi ené sée kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo kí pho'dụ. ¹² Ni 'bi ené yi ené káa zí 'yi ócó komo kére ní. Ni léfeóto kére ené simi bilámá éyí, cící a nées zía kótrụ a trịe do óngbóoyó a 'dá'ba.”

Yiwáni i'bí babatiza zí Yésu

(Lúrú kpá Mária 1:9-11, Lúka 3:21,22)

¹³ Simi ngíti sındí kadra zí Yésu ñnyiné gi simi kángá bi Galiláya ní ndéréne ngbuṛu bi Yeredéne ní gi ro zí Yiwáni bábátizí nées. ¹⁴ Zí Yiwáni úku ledre zía kídí, “Máili ba zíyí i'bí babatiza zíma yíi, ógu nda zíma ba lára a káa be 'di?”

¹⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Yiwáni kídí, “Ba go bilámá sındí kadra gi ro zíyí bábátizí máa, gi zía ilizé mbá ndisí méngí ledre ga bi Lomo ili yée ní.” Zí Yiwáni ngunngu a.

¹⁶ Zí Yiwáni go bábátizí wo. Simi bi olúogu gi simi iní ní, geré zí ere líkpí roné. Zía lúrúndiki 'Dówú Lomo kí óguné doné káa zí kírikó'do ní. ¹⁷ Zí Lomo ódroné gi komo ere kídí, “Ba mbígí Owú 'bi amá, 'búa ofu domá go, mááyí kí rokinyi gi zía.”

* **3:7** 3:7 Farusáyo: Nées ngíti géyí Yúda ga bi ngára nditi'dofuní do lorụ bi Músa eké ní wá ní. Ngunguní ledre lomo e, kí ledre maláyika e kpá kí ledre miúrú 'yi e gi simi umbu. † **3:7** 3:7 Sadukáyo: Nées ngíti géyí Yúda ga bi ngára nditi'dofuní do lorụ bi Músa eké ní wá ní. Tí lá ngunguní eyé bi kídí lomo ro 'yima'dí e ni bo, maláyika e niyí bo, 'yi e urúní gi simi umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bi 'yimikása e 23:6-8.

4

Satána uzu Yésu

(Lúru kpá Mária 1:12,13,

Lúka 4:1-13)

1 Gi ore zí 'Dówú Lomo 'dí'bi Yésu ndéré kíc simi súwú gbála gi ro zí ngére 'bi bicayi lomo e úzu wo.* 2 Zí Yésu ménginé simi súwú íri sílì cì gbre (40) anu éyì† mbá wá. Zí 'bú nda go méngi wo kíngaya. 3 Zí Satána óguné úku ledre zía kídí, "Togú áyí tí mbigí Owú 'bi Lomo yá, ídí úku ledre zí owú tutú ga bi bi ba idíní óyóló' b'ó royé káa do ambata gi ro zíyì ánu a gi zí 'bú."

4 Zí Yésu ìnyiné úkulúgu ledre zí Satána kídí, "Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "Yìma'dí utúasá ídí trìdri lá dujú gi zí éyì miánu wá. Kúrú Lomo nì óto 'yì e ne zíye ídíye trìdri.' "

5 Gi do kací ledre née, zí ngére 'bi bicayi lomo e 'dí'bi Yésu ndéré ékì kíc do mongú 'Dìcì 'bi Lomo simi Yerusaléma‡ bi o'bóní ngbángbáne 'dága ní do úku ledre zía kídí, 6 "Togú áyí tí Owú 'bi Lomo yá, ídí mu lé'béútú bi 'dáa. Gi zía nì

miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

" 'Lomo nì kása maláyika ené e zíye sáká yìi, káa bi áyí útú útru sìnđiyì ro tutú e ke.' "

7 Zí Yésu úkulúgu ledre zí Satána kídí, "Nì miékéne kídí, 'Ndá úzu Ngére Lomo eyì wá.' "

8 Zí ngére 'bi bicayi lomo e kpá 'dí'bi wo ndéré ékì kíc do mongú ngbángbá landa 'dága, zía 'dódo kángá e kí manda eyé e kí roko'bu ga bi zíye ní mbá zí Yésu. 9 Zía úku ledre zí Yésu kídí, "Togú útú cakaba bi zíyì óto úndrumá yá, éyì ga bi za mbá má'dódo yée zíyì née, mááyì í'bi yée zíyì."

10 Zí Yésu úku ledre zí Satána§ kídí, "Ídí ìnyì gi cigíma íri, nì miékéne kídí, ídí óto úndru Ngére Lomo eyì zíyì ndìsìyì méngi dujú ledre ené."

11 Gi do kací ledre née ní, zí ngére 'bi bicayi lomo e ndéréóyó roné, zí maláyika e nda óguyé sáká wo.

Dosì moko 'bi Yésu

(Lúru kpá Mária 1:14,15,

Lúka 4:14,15)

* 4:1 4:1 Ngére 'bi bicayi lomo e: Irì a nì Satána. Nì manda 'bi maláyika ga bi ìcínì okó ro Lomo do úcúógu yée gi komo ere ní. Zí maláyika ga gère née nda ídíye go bicayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógu 12:9. † 4:2 4:2 Órú tara 'yì: Simi ngíti géyì sìnđi kadra Yúda e iliní ánu eyì wá gi ro í'bi royé ìni ìni zí Lomo. 4:4 4:4 Gbre lorú 8:3 ‡ 4:5 4:5 'Dìcì 'bi Lomo: 'Dìcì máa wo née nì dujú kíc'do simi Yerusaléma. 'Yì 'dáná éyì e ndìsìní lengbe 'dáná éyì simia gi zía Lomo nì ore, gi ro zía ótoómo lúyú ledre 'bi 'yì e. 4:6 4:6 Ke'bi 'bi Dawídi e 91:11,12 4:7 4:7 Gbre lorú 6:16 § 4:10 4:10 Satána: Satána nì kóo maláyika. Zía sínyì do lafúne e, zíye nda ídíye ezeokó Lomo. Gi zí kényì née ní, zí Lomo ógóóyó gi komo ere 'dá'ba. Nì nda cakaba go ngére 'bi bicayi lomo e. Ólo 'Dódoógu 12:9. 4:10 4:10 Gbre lorú 6:13

12 Kací ledre née lu'bu wá, do ónzó Yiwáni 'yì Bábátìzì 'yì e simì sígìni. Simì bì Yésu uwú kídí onzóní Yiwáni go simì sígìni ní, zía ìnyìné ndá'balúgu roné simì kángá bì Galiláya ní. 13 Ndìsì ené kóo simì Nazeréta ore wá, okpó geré miókpó simì gara bì Kapáranawúma ní. Gara máa née ni kóo do gbúrúngó mìkavu Galiláya mi'dí simì kángá 'bì kúfú 'yì ga bì Zebulúna kí Nafatáli ní. 14 Ledre née utúasá go kpìni kí ledre bì nébì Isáya uku ní kídí, 15 "Yì ga bì Zebulúna e kí Nafatáli e ní, ndìsìní ndìsì gbóo kó'dù mìkavu Galiláya, née Yúda e. 'Yì ga bì ndìsìní sága Yeredéne gí 'dí kerì nda kí yée ga bì simì Galiláya ní, niyí 'yì ga bì ngará ndaní Yúda e wá ní. 16 'Yì ga bì ndìsìní kóo ndìsì simì mitulurú ní, mongú bimióngó ogú go zíye. Yée máa ga bì kóo ndìsìní 'bì eyé do bì bì umbu ndìsì í'bí 'do'dó ro 'yì e simì a ní, bimióngó ongó go zíye."

17 Gí simì sìnđì kadra máa bì kóo née ní, zí Yésu tónóne úku ledre 'bì Lomo zí 'yì e kídí, "Ídísé óyóló'bó mímbe'desé zise ngúnngu ledre 'bì Lomo. Gí zía sìnđì kadra ni go gbóo gí ro zía ídine káa do Ngéere esé."

Yésu ndolo mizefi 'yì lódú

kacine e

(Lúrú kpá Mária 1:16-20, Lúka 5:1-11)

18 Kadra kí'do, Yésu ni go ndìsì ndéré do gbúrúngó mìkavu Galiláya, zía lúrúndiki Simúna Pétero kí lúnduné Andiriya. Niyí go ndìsì ónzó mbírá kénzè eyé simì iní. 19 Zía ndólo yée kídí, "Ógusé mu ndìsì lódú kacima, gí ro zíma óto sée káa do 'yì 'dí'biógú 'yì e zíma." 20 Simì bì uwúní ledre née kenée ní, geré zíye ótoómo mbírá eyé ore zíye ógú útúye do kací Yésu.

21 Zíye ókpóye gí ore 'dá'dá, zía ndíki Zebediya kí wotíne e gbre, Yakobo kí lúnduné Yiwáni. Niyí simì kuřungba ndìsì yéme komo mbírá eyé. Zí Yésu ndólo phirangá ga gére née gbengará kí lúnduné. 22 Geré zíye ótoómo mbírá eyé kí 'buyé ore, do útúye do kací Yésu.

Yésu yomo 'yì ndiyá e

(Lúrú kpá Lúka 6:17-19)

23 Zí Yésu gámáne simì Galiláya mbá. Togú ogú ndiki 'yì e go simì 'Dìcì Kótruro e,* niyí ndìsì iní ini zí Lomo yá, zía 'dódo ledre 'bì Lomo zíye ore. Zía kpá úku bilámá ledre bì yeme gí ro 'yíma'dí e ní zíye. 'Yì ga bì niyí kí rìkì ndiyá e royé ore ní, zía kpá yómo yée gí simì a. 24 Zí phanda ledre bì Yésu ndìsì

* 4:16 4:16 Isáya 9:1,2 4:23 4:23 'Dìcì Kótruro: Née 'dìcì ga bì Yúda e ndìsìní kótruro royé simiyé gí ro ini ini zí Lomo kpá gí ro ndìsì 'dódo ledre 'bì Lomo zí 'yì eyé e simiyé ní.

méngi a nées ángané simi irigbére bi Súrìya ní mbá. Zí tú'dú 'yi e ndìsì óguyé kí rìkì ndiyá eyé e zì Yésu ndìsìné 'dí'bióyó a gí royé. 'Yì máa yée ga bi niyí kí dokéké simiyé, kí yée ga bi simi doyé sinyí go misinyí ní, nda kí yée ga bi kí umbu sındíye ní, zía yómo yée mbá. ²⁵ Simi sındí kadra máa bi kóo nées ní, zì tú'dú 'yi e ndìsì óguyé zì Yésu. 'Yì ga bi gí simi Galiláya, kí yée ga bi gí simi gara bi Dikapolìsi, kí Yerusaléma, kí káńgá bi Yudáya, nda kí yée ga bi gí sága ngburu Yeredéne ní mbá.

5

Yésu 'dodo ledre zì 'yi e do landa

¹ Simi bi Yésu lurú tú'dú 'yi e niyí go ndìsì ógu zíne kíngaya ní, zía ékì ndìsìné gá do landa. Zí 'yi lódú kacíga ógu ndìsìyé cigí a. ² Zía tónóne 'dódo ledre zíye kídí, ³ "Úndru ni ídí zì 'yi ga bi ñgununí ledre 'bi Lomo go ní, bilámá bi bi 'be Lomo komo ere 'dáa ní, ni ídí 'bi eyé. ⁴ Úndru ni ídí zì 'yi ga bi ndìsìní ini ini gí zía bi bi sinyí royé misinyí ní, niyí karanée ídí kí rokinyi. ⁵ Úndru ni ídí zì 'yi ga bi ndìsìní 'búó'bú royé m'ibúó'bú ní, niyí ídí ye mĩngí do sogo káńgá ba. ⁶ Úndru ni ídí zì 'yi ga bi 'bú kí kodró 'bi miméngi ledre ga bi Lomo ili yée ní doyé

ní, niyí ídí ye miléreyé gí zì Lomo. ⁷ Úndru ni ídí zì 'yi ga bi ndìsìní méngi bilámá ledre zì lafúye ní, Lomo ni kpá méngi bilámá ledre zíye. ⁸ Úndru ni ídí zì 'yi ga bi bisinyí ledre ndaá do mimbé'deyé wá ní, niyí lúrú Lomo cú kí komoyé. ⁹ Úndru ni ídí zì 'yi ga bi ndìsìní 'dí'biógu ñuú bilámá ledre dongará 'yi e ní, niyí ndìsì ndólo yée Owú 'bi Lomo. ¹⁰ Úndru ni ídí zì 'yi ga bi ndìsìní méngi yée bisinyíne gí zía bi ndìsìní méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní, niyí kí ídíye 'be 'bi Lomo komo ere.

¹¹ "Úndru ni ídí zise simi bi 'yi e niyí ndìsì úku sée, 'dó'do sée kí ndìsì trótro tú'dú bisinyí ledre e rosé kí ńanga gí zía bi ñgunğusé ledre amá ní. ¹² Bi nda sinyí rosé wá. Ídísé kúkuğú kí rokinyi, gí zía tákpásìlì esé ni ídí mongúne komo ere. Ndìsìní kóo méngi lará nébi ga bi kóo gí zise 'desì 'dá'dá ní kpá kenée."

To'do kí bimióngó

(Lúrú kpá Mária 9:50, Lúka 14:34,35)

¹³ Zì Yésu kpá fú ndìsìné 'dódo ledre zì 'yi lódú kacíne e kídí, "Ásé do sogo káńgá ba káa zì to'do ní. Tí lá togú to'do nzulú go ní, ni útúásá áyálúgu roné káa be 'dí? Odu a ñuú do léfeóyó a 'dá'ba zì 'yi e ndìsì gámáye doa.

¹⁴ "Nda kpá lá ñuú to'do wá, ásé do sogo káńgá ba

káa zí bimióngó ní, gí zía gara bi o'bóní wo có do landa 'dága ní, utúasá ené ló'bo wá. ¹⁵ Kpá kenée 'yì e unduní eyé pho'du ló'bu'dùtù a sí pheré wá. Ndìsìní yì eyé óto a do nyará bi gí ro zía óngó bi zí 'yì e 'dìcì ore mbá. ¹⁶ Miméngì ledre esé idí idí bimióngó zí 'yì e gí ro zíye lúru bílámá miméngì ledre esé zíye ndìsiyè mbófo 'Bùsé bi komo ere ní."

'Dódo ledre gí ro lorù

¹⁷ "Ndásé sómù a bi kídí máogù go 'dí'bióyó lorù ga bi kóo 'bi nébì e ní wá, máogù yì amá tí lá gí ro zí 'dódo ledre eyé ídine ma'díi. ¹⁸ Máúku zise ma'díi, tí káa zí bi do sogo kàngá kí ere ni aka bo ba ní, utúasání 'dí'bióyó ngíti owù ledre cúku'dée gí dongará ledre ga bi ekéní simi lorù 'bi Lomo ní wá, 'búó togù ledre ga bi ekéní yée simi lorù née mengìní royé go mbá ní. ¹⁹ 'Yì bi asi go gí ro ledre kíe'do gí dongará ledre ga bi ekéní yée simi lorù 'bi Lomo, zía sínì do ngíti 'yì idí kpá ási kenée ní, 'yì máa née utúasá idí kí ledrené owóowó 'be 'bi Lomo komo ere wá. 'Yì máa wo bi ni ngúnḡu ledre lorù 'bi Lomo zía ndìsìné 'dódotátá a zí lafúne e ní, ni idí kí ledrené owóowó 'be 'bi Lomo komo ere. ²⁰ Gí zí kényì née ní máúku zise, togù méngìsé ledre ga bi Lomo ili yée ní

rómo do Farusáyo e kí 'yì 'dódo lorù e wá, útúasásé ólú 'be 'bi Lomo komo ere wá."

Úfu 'yì emengù

²¹ "Úwúsé ledre bi kóo ukuní zí bulúnduzé ga bi kóo 'desì ní go kídí, 'Ndá úfu 'yì wá.' 'Yì bi ni úfu 'yì ní, niyí 'dècì nḡbanga roa. ²² Tí lá máúku zise 'yì bi simia ndìsì ési bisinyíne ro lafúne e ní, niyí 'dècì nḡbanga roa. Kpá kenée 'yì máa wo bi ni ndólo ezené yaá ni 'yì rifu ní, niyí 'dí'bi wo ndéré kíe kó'dú mḡngburoko 'yì 'dècì nḡbanga e. Tí lá 'yì máa wo bi ni úku ledre yaá moko ndaá simi ezené wá ní, niyí úcu wo ku pho'du bi ngára ilí wá ní.

²³ "Bi kenée ní, togù ili gáa go ndéré í'bí tákpásìlì sí mbayi, zíyì sómùndíki a kídí ledre ni bo dongarásé kí ngíti 'yì yá, ²⁴ idí ótoómo tákpásìlì née dongá mbayi ore kí, zíyì ndéréyì zise yéme dongarásé kí 'yì née, zíyì nda ndá'baóguyì í'bí tákpásìlì eyì.

²⁵ "Togù lúyú ledre go ro ngíti 'yì, ili go ndéré kíyì do nḡbanga yá, idí ndéré zise yéme ledre née kéne 'dá'dá gí zía kí ndéréne kíyì do nḡbanga, káa bi ngére niyí í'bí yì do ónzó yì simi sígìní. ²⁶ Máúku zise ma'díi, áyì idí simi sígìní íri ólúogù wá 'búó togù késì bi iliní gí zíyì ní í'bí go mbá."

Ndá méngì 'berì wá

²⁷ “Úwúsé ledre kóo ukuní zí 'yì ezé ga bì kóna ní go kídí, 'Ndá méngì 'berì wá.’
²⁸ Tí lá máúku zíse ma'díi, 'yì bì lurú kára zí 'bú kára máa néesé méngì wo ní, ndìsì go kí kára néesé simì sómù ledre. ²⁹ Togú komoyì bì do anú ayí óto yìi zíyì lúyú ledre yá, ídì 'dí'bióyó komoyì máa néesé 'dá'ba. Nì bilámáne zí kémbì éyì sínýíne gí royì gí zí wo bì do úçu kuru'buyì nyé ku pho'du ní. ³⁰ Kpá kenée togú silyì 'bì anú ayí óto yìi zíyì lúyú ledre yá, ídì 'dí'bióyó silyì néesé 'dá'ba. Nì bilámáne zí kémbì éyì sínýíne gí royì gí zí wo bì do úçu kuru'buyì nyé ku pho'du ní.”

Ledre gí ro ótoómo kára

(Lúru kpá Matáyo 19:9, Máriko 10:11,12, Lúka 16:18)

³¹ “Ngíti 'dódo ledre nì kpá káa, 'o'do bì otoomo me'bené go ní, ídì í'bí wáraga 'bì ótoómo ro'yì zí kára máa néesé.’ ³² Tí lá máúku zíse ma'díi, 'yì bì ótoómo me'bené lá gbékpíne ndaá gí zía bì méngì 'berì ní wá ní, oto kára néesé go 'yì méngì 'berì. 'Yì bì nì ofù kára bì o'do otoomo wo néesé ní, méngì 'berì go.”

'Dódo ledre gí ro lóbù

³³ “Ngíti 'dódo ledre nì kóo kpá káa, zí bulúnduzé ga kóna 'desì ní kídí, 'Ledre bì lóbù go kó'dù Ngére Lomo

ní, ndá óyóló'bó a wá ídì ídì do biné.’ ³⁴ Tí lá máúku zíse, ndásé lólóbù kú wá, togú mbú lóbù ere, gí zía néesé bì ndìsì 'bì Lomo. ³⁵ Ndásé kpá lóbù do sogo kángá wá gí zía Lomo ndìsì óto sındíne doa. Ndásé kpá gbawá lólóbù kí ìrì Yerusaléma, nì mongú gara 'bì Mongú Ngére. ³⁶ Ndá kpá lólóbù kí ìrì bì doyì wá, gí zía utúasá eyì ótoógù kémbì bido zía ídine bukúluné togú mbú bikenyíne ní wá. ³⁷ Bilámá a ídì úku lá éyì kíé'do, togú 'H' ídì ídì 'ii,' togú 'F'i' ídì ídì 'í'i.' Míúkuókpó ledre káa zí yée ga gére ní ndìsì ógù gí zí Satána.”

Méngìlúgu bisinyí ledre emengú

(Lúru kpá Lúka 6:29,30)

³⁸ “Ngíti 'dódo ledre nì kóo kpá káa, zí bulúnduzé ga kóna ní kídí, 'Togú 'yì méngìní okó zí ngíti a útrulóko komo ezené yá, idíní kpá útrulóko 'bì ené. Togú utru'dewe so ezené yá, idíní kpá útru'déwe 'bì ené.’ ³⁹ Tí lá máúku zíse, 'yì ndaá méngìlúgu bisinyí ledre kí bisinyí ledre wá. Togú 'yì ongbo komoyì, ídì óyó wo bì gí 'dikerì ní zía kpá óngbo a. ⁴⁰ Togú ngíti 'yì ilì ndólo yìi kó'dù ngére e gí ro 'dí'bi ngúru bongó gí zíyì yá, ídì 'dí'bi ngíti a tákpa ro wo bì kíé'do néesé í'bí a zía. ⁴¹ Togú asikíri gaga yìi ìmbì éyì

ené, ndéré 'dógu ngburu kíe kíe'do yá, idí ímbí tátá a ndéré 'dógu ngburu e kíe gbre. ⁴² Togú 'yì ombo éyì gí zíyì yá, komoyì ndaá ìndí kíe wá, idí í'bí a zía. Wo bì ili sáká késì gí zíyì ní, idí í'bí a zía."

Ídísé óto 'bú ezeokóse e
(Lúru kpá Lúka
6:27,28,32-36)

⁴³ "Ngíti 'dódo ledre ni kóo kpá káa, zí bulúnduzé ga kóna ní kídí, 'Ídí óto 'bú lafúyì e zíyì sógó ezeokóyì e.' ⁴⁴ Tí lá máúku zise, idísé óto 'bú ezeokóse e, zise ndìsìsè ìni ìni zí Lomo gí ro ngíti géyì 'yì ga bì ndìsìní méngì sée bisinyíne ní, ⁴⁵ méngì kéyì kenée, ni óto sée zise idíse mbigí owú ga bì 'bì 'Bùsé bì komo ere ní. Wo Lomo, ndìsì ótoómo kadra súwuné zí bisinyí 'yì e kpá kí bilámá 'yì e. Zía ndìsìné kása ìní zí 'yì méngì bisinyí ledre kpá kí 'yì ga bì ndìsìní méngì ledre ga bì Lomo ili yée ní. ⁴⁶ Togú ótosé lá dujú 'bú 'yì ga bì ndìsìní óto 'búse ní, Lomo ni nda í'bí tákpásìlì zise gí ro 'dì? Gba 'yì ga bì ndìsìní 'dó'dú ụsórù gí zí 'yì e ní ndìsìní méngì kéyì kpá kenée. ⁴⁷ Togú í'bí mandá lá dujú zí lafúyì e ní, bilámá ledre bì ore romo do 'bì lafúyì e ní wo be? Née ndaá kpá ledre bì 'yì ga bì ngununí aka ledre 'bì Lomo wá ndìsìní méngì a ní wá? ⁴⁸ Kací kadra mbá,

miméngì ledre esé idí idí bilámáne káa zí bì miméngì ledre 'bì 'Bùsé bì komo ere ni bilámáne ní."

6

Í'bí éyì zí 'yì lerì e

¹ "Ndásé 'dódo méngì ledre ga bì Lomo ili yée ní gí ro zí 'yì e lúru a wá, káa bì ásé zángá tákpásìlì gí zí 'Bùsé Lomo.

² "'Yì ga bì ndìsìní lóndo royé kídí yée niyí mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní, ndìsìní méngì kéyì kenée ye. Simì bì niyí go simì 'Dìcì Kótruro e togú mbú do mìsì'di kí'dí bì 'yì e niyí ore tú'dú ní, ndìsìní méngì kéyì kenée gí ro zí 'yì e ndìsì mbófo yée. Máúku zise, odu tákpásìlì eyé goó dujú wo bì 'yì ga gére née í'bíní zíye née. ³ Togú í'bí éyì go zí 'yì yá, ndá ócó tarayì kíe zí 'yì e ówo a mbá wá. ⁴ 'Buyì bì komo ere 'yì ówo miótoécì ledre 'bì 'yì e ní, idí ówo a lá dujú ne gí ro zía í'bí tákpásìlì zíyì."

Ledre gí ro ìni zí Lomo
(Lúru kpá Lúka 11:2-4)

⁵ "Mááyì kpá úku a zise, ndásé idí káa zí 'yì ga bì ndìsìní lóndo royé togú niyí go simì 'Dìcì Kótruro e togú mbú dogborù mìsì'di kí'dí bì tú'dú 'yì e niyí ore ní, zíye ndìsì ìnyìóguyé ndìsì ìni ìni zí Lomo kí sómù ledre bì gí ro zí 'yì e ówo yée kídí yée niyí mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní, 'yì ga bì

ndìşiní mêngi kényi kenée ní, 'di'biní tákpásìlì eyé go gi zì 'yìma'dí e, ndaá gi zì Lomo wá. ⁶ Togú ìli ìni ìni yá, idí ólù 'dìcì, zìyì 'dùtù mbotù kacìyì, zìyì ìni ìni zì 'Bùyi bì komo ere ní ndoo simi ugu roné. Nì 'yì bì owo ledre ga bì do mimbé'de 'yì e ní mbá bú, nì í'bì tákpásìlì zìyì ne. ⁷ Togú áyì go ìni ìni ma'dáa yá, ndá ndìşì lála tù'dù ledre e ngbángáne káa zì 'yì ga bì owoní aka Lomo wá ní wá. Somuní 'bì eyé kídí Lomo nì úwú ìni eyé gi zì tù'dù ledre ga bì yée niyí úku a ní. ⁸ Ndá idí káa zìye wá. Gi zía éyì ga bì ìli yée ní, 'Bùyi owo mbá bú 'dá'dá gi zìyì kí ndú'yú wo.

⁹ "Inì esé idí idí káa,
 " "Buzé komo ere,
 'yì e za mbá idíní óto úndruyì,
¹⁰ idíní ówo yì káa do Ngére eyé,

idíní mêngi ledre eyì
 do sogo kángá ona káa
 zì bì komo ere 'dága
 írì ní.

¹¹ Idí í'bì éyì miánu ezé 'bì
 karaba zise.

¹² Idí ótoómo lúyú ledre ezé
 zise
 káa zì bì ndìşizé
 ótoómo a zì yée ga bì
 ndìşiní lúyú rozé ní.

¹³ Ndá úzu zée kíngaya wá,
 idí yómo zée gi zì Satána.'

¹⁴ "Togú ótoómosé ledre
 go zì 'yì ga bì mênginí sée
 bisinyíne ní, 'Buzé bì komo
 ere ní, nì kpá ótoómo ledre
 zise. ¹⁵ Togú ótoómosé ledre

zì 'yì ga bì luyúní ledre rosé
 ní wá, 'Buzé bì komo ere ní,
 ótoómo ené kpá lúyú ledre
 esé wá."

Ledre gi ro órú tara'yì

¹⁶ "Simi bì ásé go órú
 tarasé ní, ndásé óto rosé zì
 do komosé idíne bisinyíne
 káa zì 'yì ga bì ndìşiní lóndo
 royé gi ro do ówo a mbá
 kídí ásé go órú tarasé ní wá.
 'Yì ga bì owoní Lomo wá
 ní, ndìşiní mêngi kényi kenée
 ye. Máuku zise, yée máa
 ga gére née ndikiní tákpásìlì
 eyé goó gi zì 'yìma'dí e ndaá
 gi zì Lomo wá. ¹⁷ Abú
 ásé ndìşì órú tarasé yá, simi
 komosé kí rosé mbá idí idí
 bilámáne káa zì bì lengbe ní.
¹⁸ 'Yìma'dí e ndaní ówo a bì
 ya ásé go órú tarasé ní wá,
 'Buzé bì komo ere bì ndìşì
 ówo ledre gi do mimbé'de 'yì
 ní, idí ówo a lá dùyù ne gi ro
 zía í'bì tákpásìlì zise."

*Ídísé óto komosé gi ro éyì
 ga bì komo ere ní*

(Lúru kpá Lúka 12:33,34)

¹⁹ "Ndásé 'dó'dùyóko éyì e
 zise do sogo kángá ona wá,
 gi zía ngánza nì ánu ngíti
 géyì, zì kundú ó'bó ngíti
 géyì, zì 'yì ugu e ugu ngíti
 géyì, zì éyì ga gére née sinyí
 eyé mbá. ²⁰ Bilámá a ídísé
 óto komosé gi ro éyì ga bì
 komo ere ní. Gi zía ngánza
 kí kundú kí 'yì ugu e ndaní
 eyé írì gi ro sinyiónzó éyì ga
 gére née wá. ²¹ Kací kadra
 mbá, mimbé'desé idí idí gi
 ro éyì ga bì komo ere ní.

22 “Komosé ni káa zí miúndu pho'du ní, togú unduní pho'du bilámáne yá, ásé lúru bi kací a drá mituluru ndaá. 23 Togú komosé luru bi bilámáne wá, ásé ndisi fú lá simi mituluru. Kpá kenée togú bimióngó 'bi Lomo ndaá simisé wá, mituluru bi áse ídí simi a ní ni nda rómo mirómo.

24 “Yi kíe'do útúásá ídí káa do 'yi 'bi ngére e gbre wá. Ni óto 'bú wo bi kíe'do ní, zía sógó ngíti a misógó. Togú kenée wá, ni óto úndru ngíti a rómo do eze a. Ndá óto komoyi ro Lomo kpá ro éyi ga bi 'bi sága ba wá.

25 “Ndásé ndisi sómú ledresé kingaya kí rosé, ledre gi ro éyi miánu, iní miéwé, nda kí bongó e gi ro ési yée wá. Ndaá 'bi ené bi ledre tridrisé ni zí Lomo owóowó rómo do éyi miánu ní wá, ndaá 'bi ené bi ledre kuru'busé ni zí Lomo owóowó rómo do bongó ní wá? 26 Lúrusé aka lá dujú solú e, yáká eyé ndaá, gbagba eyé ndaá kpá wá, 'Buzé bi komo ere ní ndisi lúru bi kacíye. Séé kí solú e, ambí romoní do lafúye ní ye, ndaá séé wá? 27 Sómú ledre bi ndisizé sómú a gi rozé kí rozé ní, utúásá ené óto zée zize lú'búze do sogo kángá ba wá.

28 “Éyi bi ndisisé sómú simisé gi ro bongó gi roa ní 'di? Lúrusé aka gba misúru kágá ga bi ngára menginí moko wá ní, Lomo ndisi kpá

fú óto lámá royé. 29 Abú kpá za cú Solomóna mongú ngére bi kóo 'bi Isiréle e ní, kí tũ'du bilámá bongó ga bi kóo zine ní mbá, lámá bi kóo roa ní, romo ené do lámá bi ro misúru kágá e ní wá. 30 Togú bi Lomo oto lámá bú ro éyi ga bi káa zí súwú e, karaba niyí ídí bilámáye kílondó gagání go zíye aráónzó royé ní, ala nda séé ga bi kí ledresé zía owóowó ní? Éyi bi ngungusé ledre 'bi Lomo kí roko'buné gi zía wá ní 'di?

31 “Ndásé ndisi sómú ledre bi kídí, azé ánu karaba 'díya, azé ndiki iní éwé a 'dáya, azé ndiki bongó ési a 'dáya ní wá? 32 'Yi ga bi ngunguní ledre 'bi Lomo wá ní ndisiní sómú ledre kenée ye. 'Buzé bi komo ere ní, owo yi ené éyi ga bi ilisé yée ní mbá bú. 33 Mizefi ledre, ídísé óto Lomo kí ledrené owóowó, zise ndisisé mengi ledre ga bi Lomo ili yée ní. Éyi ga bi za mbá ilisé yée ní, ni í'bi yée zise.

34 “Ndásé ndisi sómú ledre ga bi 'bi kílondó ní wá, kílondó owo ledre ga bi gi roné ní ne. Ídísé óto komosé dujú gi ro ledre ga bi 'bi karaba ní ní.”

7

Ndá 'decí ngbanga lafúyi e wá
(Lúru kpá Lúka 6:37,38,41,42)

1 “Ndá 'decí ngbanga lafúyi e wá, káa bi Lomo ni

kpá 'dècì ngbangayì ke. ² Gì zía misi'di bì ndìsì 'dí'bi a 'dècì ngbanga lafúyì e doa née ní, Lomo ni 'dí'bi kpá wo 'dècì ngbangayì doa. Éyì bì méngì kíye ní, ni méngì kpá wo kíyì.

³ “Éyì bì ndìsìsè úku ledre owù lúyú ledre 'bì lafúse e bì cùku'dée ní kí roko'buné rómo do 'bì esé mingburóko lúyú ledre e gì zía ní 'dí? ⁴ Áyì úku ledre zì ezeyì yaa née idí 'dí'bióyó owù cìcì éyì gì komoa lárá a káa be 'dí? Simì bì útúásá eyì lúrúndíki mongù kùrù'bù éyì bì komoyì ní kí royì wá ní. ⁵ Sée 'yì ga bì ndìsìsè lóndo rosé gì ro zì 'yì e ówo sée ní, idísé 'dí'bióyó mongù kùrù'bù éyì bì komosé ní kí, gì ro zì komosé idíne drá, áse nda fú 'dí'bióyó owù cìcì éyì gì komo lafúse.”

⁶ Zì Yésù kpá úku ngíti ledre kídí, “Ndá í'bí éyì bì 'bì Lomo ní zì ìsì wá. Éyì bì ni mìrìrìne bilámáne káa zì dábu ní, ndá úcùóto a kó'dù mukùrù e bi wá, niyí ndìsì 'dítí sinyi a. Zíye ndá'bayé náná báyi simiyì nzéré nzéré.

Éyì bì ìli ní, Lomo ni í'bí a zíyì

(Lúrú kpá Lúka 11:9-13)

⁷ “Éyì bì ìli ní, idí ómbo a Lomo ni í'bí a zíyì. Éyì bì ndaá zíyì wá ní, idí gámásó'do a áyì ndíki a. Ídí kóko mbotu, Lomo ni líkpí a zíyì. ⁸ 'Yì bì ndìsì ómbo éyì ní, niyí í'bí a zía. 'Yì bì ndìsì

gámásó'do éyì ní, ni ndíki a. 'Yì bì ndìsì kóko mbotu ní, niyí líkpí a zía.

⁹ “Ambí ni dongarése ore ne togù owù 'bì ené ombo ambata yá zía 'dí'bi tutù í'bí a zía ní? ¹⁰ Togù ombo kénzé yá, zía 'dí'bi kámá í'bí a zía ní? ¹¹ Tí bì áse 'yì lúyú ledre e ní, ówosé kacì í'bí bilámá éyì e bú zì owù 'bì esé e. Bi kenée ní, 'Búsé bì komo ere ní, ni nziyiné gì ro í'bí bilámá éyì zì 'yì bì ombo ní rómo do 'bì esé. ¹² Bi goó kenée ní, simì ledre mbá idí méngì zì 'yì e éyì bì ìli zíye méngì a zíyì ní. Ledre née kotrù goó zaá ledre gì ro ledre lorù kí ledre gì ro nébì e mbá.

Owù mbotu kí owù misi'di (Lúrú kpá Lúka 13:24)

¹³ “Ídí ólù 'be 'bì Lomo gì do owù mbotu bì cùku'dée ní. Mongù mbotu bì wé, kí mongù misi'di bì nguó ní, tú'dù 'yì e ndìsiní ndéré gì doa zì umbu. ¹⁴ Tí lá owù mbotu kí owù misi'di bì cùku'dée ní, 'yì e cùku'dée niyí ndéré gì doa lá ye ndíki trídri.

Bilámá miáná kágá (Lúrú kpá Lúka 6:43-45)

¹⁵ “Komosé idí idí rosé gì zì nébì ga bì 'yì ranga e ní. Niyí ógù zise kí bilámá tosoyé lá gì 'dí sága, tí lá nda mì'dí simì, niyí yì eyé káa zì bangá sinyi e ní. ¹⁶ Áse ówoyeme yée dùyù gì ro miánáye. 'Yì e utúasání go 'dècì mánaga gì

komo kịni togú mbú goófo gi komo ngéyé? ¹⁷ Kpá kenée bilámá kágá ndịsị ána dụú bilámá miánáne, bisinyí kágá áná 'bì ené kpá dụú bisinyí miánáne. ¹⁸ Bilámá kágá aná ené bisinyí miáná kágá wá, bisinyí kágá aná ené kpá bilámá miáná kágá wá. ¹⁹ Kágá máa yée ga bì iliní aná bilámá miánáye wá ní, mịngí a nì lágáóyó a 'dá'ba do óngbó a. ²⁰ Bì kenée ní, ásé ówoyéme nébì ga gére nées gi zí míméngì ledre eyé.

*Mbigí 'yì lódú kací Yésu
(Lúrú kpá Lúka 13:26,27)*

²¹ "Ndaá 'bì ené bì kídí 'yì ga bì za mbá ndịsini ndólo máa Ngére, Ngére ní, niyí ólú mbá 'be 'bì Lomo komo ere ní wá. Dụú wo bì ndịsị méngì ledre ga bì Babá ili yée ní, nì ólú dụú ne íri. ²² Kadra bì Lomo nì 'dēcì ngbanga 'yìma'dí e ní, tú'dú 'yì e niyí ndólo máa, 'Ngére, Ngére.' Zíye ndịsị úku ledre kídí, ndịsizé kóo úku ledre eyì ze zí 'yì e kí roko'bu bì kóo í'bì zíze ní, zíze ndịsizé lágáóyó dokéké e gi simi 'yì e kí ìrìyì, zíze kpá kí méngì mịngburoko ledre ga bì kí roko'buyé ní. ²³ Tí lá Mááyí úkulúgu ledre zíye máyá, 'Máówo amá sée wá, ídísé ìnyì gi romá íri sée 'yì luyú e.'

*'Yì komokenzi
(Lúrú kpá Lúka 6:47-49)*

²⁴ "Bì kenée ní, 'yì bì nì úwú ledre bì mááyí úku a

ba, zía óto a simi moko ní, nì go káa zí 'yì bì ùbù 'dìcì ené, do landa zí sị 'dìcì ma'dáa ídine ngìrì ní. ²⁵ Abú iní nì 'é'dì kí mongú sili siminé ndịsị ílìne ro 'dìcì nées, zí ngbuuru úcuyé gi roa yá, nduru wá gi zía otoní sị a go ngìrì. ²⁶ Kpá kenée, 'yì máa wo bì nì úwúómo ledre bì mááyí úku a ba lá kí mbílìne ní, nì go cé káa zí bicayi 'yì bì ùbù 'dìcì ené do sayi ní. ²⁷ Simi bì iní nì 'é'dì, zí ngbuuru e úcuyé, zí mongú sili óguné ndịsị kizì 'dìcì nées ní, nì geré nduru sínyi roné bisinyíne."

²⁸ Simi bì Yésu ukuonzó ledre ga gére zíye kenée ní, zía lútúne komoyé, zí tarayé ìdrìne mbá mịdrì gi zí 'dódo ledre ené, ²⁹ gi zía 'dódo ledre ené nì káa zí 'yì bì kí roko'bu zíne, ndaá 'bì ené káa zí 'bì 'yì ga bì 'yì 'dódo lorú e ní wá.

8

Yésu yomo o'do bì kí umbunonó roné ní

*(Lúrú kpá Máriaiko 1:40-45,
Lúka 5:12-16)*

¹ Simi bì Yésu nditíogu gi do landa kí 'dódo ledre zí 'yì e ní, zí tú'dú 'yì e kpá útúye do kací a. ² Zí ngíti o'do kí umbunonó roné ógu útúne gbri do ngúrú sındine kó'dú Yésu ngúnú roné kídí, "Áko Mongú 'yì, togú utúasá go kací komoyì, ídí yéme máa zí romá ídine drá."

³ Zí Yésu 'dózo sílìne óto a ro o'do nées zía úku ledre

kídí, “Máíli go kenée royí eme mu.” Geré zí um-bunonó née úkúne gí roa. ⁴ Zí Yésu lóru wo o'buó'bu kídí, “Éyí bî mengí roné zíyí née ndá aka geré úku a zí 'yí e wá. Ídí aka ndéré zí 'yí 'dáná éyí, togú lurú royí utúasá kací komoa go yá, nî ngúngu a kídí ìì, royí eme go. Zíyí nda 'dí'bi bangá ndéré òngóonzó a gí ro í'bílúgu mbófo éyí kée zí Lomo káa zí bî nî miékéne simi lorú 'bî Músa ní. 'Yí e niyí geré ówo a mbá kídí royí eme go.”

Ngúru mongú 'yí 'bî asikíri e ngungu ledre 'bî Lomo

(Lúru kpá Lúka 7:1-10, Yiwáni 4:43-54)

⁵ Simi bî Yésu nda'baogu simi gara bî Kapáranawúma ní, zí ngúru mongú 'yí 'bî asikíri e* 'bî kángá 'bî Róma óguné úku ledre zí Yésu kídí, ⁶ “Mongú 'yí, 'yí 'bî moko amá nî 'be 'dáa mi'dó'dóne kíngaya kí ndíyá umbu sîndí, nî mi'dú'duné gí zía bî.”

⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Bílámáne mááyí ógu yómo wo gí do ndíyá máa née.”

⁸ Zí mongú 'yí née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yí, mááyí 'yí lúyú ledre, utúasá zíyí óguyí zíma 'be wá. Ídí lá úku kása kúrúyí zí 'yí 'bî moko amá máa née ómoné. ⁹ Gí zía mándíşí mêngí moko sî sîlî

míngburoko 'yí ga bî domá ní. Zíma nda kpá ídíma mongú 'yí do ngíti géyí 'yí e. Mááyí úku ledre zí ngíti a kídí, ‘Ídí ndéré 'dáa' zía tí ndéréne, Mááyí ndólo ngíti a kídí, ‘Ógu mu,’ zía tí óguné. Mááyí úku ledre zí 'yí 'bî moko kídí, ‘Ídí mêngí moko ba,’ zía tí mêngí a.”

¹⁰ Simi bî Yésu uwú ledre née kenée ní, zía úku ledre zí 'yí ga bî ndíşíní lódú kacíne ní kídí, “Máúku zise ma'díi, simi kúfúse Isiréle e za mbá, mándíkí aka 'yí kí ledre 'bî Lomo do mimbé'dené káa zí o'do ba wá. ¹¹ Karanée 'dá'dá íri, ríkí sî do 'yíma'dí e gí simi kángá eyé e míngúngúcu a niyí ndéré zíye ndíşí kótru royé ndro simi ayímbe 'be 'bî Lomo kí Abarayáma e kí Isáka e kí Yakóbo e, míngburoko 'yí ga kóna ngunguní ledre 'bî Lomo go 'dá'dá ní. ¹² Kúfú Isiréle e mbá niyí kóo ndéré ndíşí 'be 'bî Lomo simi rokinyi née íri ye. Tí lá gí zía bî ilíní zí Lomo ídíne ne Ngére eyé wá ní, utúasání lolú ídí íri wá. Niyí úçu yée simi mongú mítulurú kí'dí bî 'yí e niyí ndíşí mbúmbúdu kí náná do soyé gí zí éyí miówo ní.”

¹³ Zí Yésu úku ledre zí mongú 'yí gáa ogu ndú'yú wo ní kídí, “Ndá'ba mu 'be. Ngúngu ledre eyí oto 'yí ndíyá eyí go zía ómoné.” Geré zí ndíyá úkúne gí ro 'yí

* 8:5 8:5 Mongú 'yí 'bî asikíri e: Nî mongú 'yí bî ndíşí lúru bî do asikíri e míya (100) ní.

'bi moko née 'be íri.

Yésu yomo tú'dú 'yi e gi do ndíyá

(Lúru kpá Mária 1:29-34, Lúka 4:38-41)

¹⁴ Simi bi Yésu nderéogu 'be 'bi Pétero ní, do úku ledre zía kídí ro towú Pétero iri mĩrĩ ni mi'dú'duné gi zía bi. ¹⁵ Zí Yésu ólúne zía 'dĩçi íri, zía 'dí'bi sílía lála síkpi wo 'dága, geré zí simi saná a émené. Zía tónóne yéme éyí miánu zí Yésu kí 'yi ené ga gére ní.

¹⁶ Nda simi bi kadra utú go ní, zí tú'dú 'yi e 'dí'biógu 'yi eyé ga bi kí dokéké e simiyé ní zí Yésu. Zía lá úku kúrúne, zí dokéké e ólúóguyé mbá gi simi 'yi ga bi gáa oguní kíye zía ní. Zía kpá yómo tú'dú 'yi ndíyá e. ¹⁷ Ledre née mengi roné go tí káa zí bi kóo nébi Isáya uku ní kídí,

“‘Dí'bioyó ndíyá gi rozé,
zía 'dí'bioyó éyí miówo
gi rozé.”

Lódú kací Yésu ndaá owú ledre wá

(Lúru kpá Lúka 9:57-62)

¹⁸ Simi bi Yésu lurú tú'dú 'yi e niyí kpá fú cigíne ore ní, zía úku ledre zí 'yi lódú kacíne e kídí, yé 'doguní aka bi mu sága mikavu Galiláya gi 'dí keří. ¹⁹ Inyini aka ndéré wá, zí ngúru 'yi 'dódo lorú 'bi Músa óguné úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yi, máli zize ndéréze kése gi do bi bi íli ndéré doa ní.”

²⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do née kídí, “Lúru goó, gba o'do bangá e emení gi zíma ye gi zía niyí kí gu eyé e ndisi 'dú'du simi a. Solú e niyí kí 'dĩçi eyé e ndisini 'dú'du simi a. Tí lá Maa bi Owú 'bi 'Yima'dí ní, gba bi 'dówuro ndaá zíma wá.”

²¹ Zí ngúru 'yi lódú kacíga inyiné úku ledre zía kídí, “Ngére, babá ngoko go, ili aka zíma ndá'bamá óto wo kí zíma ndá'baógumá lódú kacíyi.”

²² Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “‘Yi ga bi niyí go káa zí umbu 'yi e gi zía bi ngununi ledre 'bi Lomo wá ní idini óto wo. Ógu 'bi eyí mu lódú kacíma.”

Yésu ucuomo mongú sili kí íli

(Lúru kpá Mária 4:35-41, Lúka 8:22-25)

²³ Nda gi ore zía ékine simi kuřungba, zí 'yi lódú kacíga ékí lódú kací a, Yóo zíye ndéréye. ²⁴ Niyí aka lá ciki simi yana iní, zí mongú sili óguné kpi kpi kpi ndisi íli iní gbuwa gbuwa simi kuřungba. Yésu ni yi ené kóo mi'dú'duné. ²⁵ Zí 'yi lódú kacíga ndéréye úru wo kídí, “Ngére, 'di'diya yómo zée mu azé go úyu.”

²⁶ Simi bi Yésu inyioгу ní, zía úku ledre zíye kídí, “Érésé ngiri gi ro 'di, 'desi ba ngungusé aka esé ledrema kingaya fú lá wá?” Zía inyióguné 'dága úku ledre zí

mongú síli nées zía tóroné zí bi ídine síí.

²⁷ Zí tara 'yì ené ga gére nées ídríne mbá miídrí zíye ndísi úku ledre dengbíye kídí, "Bì káa lárá 'yì 'dí? Bì síli uwú kúrú a gba ne ní."

Ya'dá e gbre kí dokéké simiyé

(Lúrú kpá Mária 5:1-20, Lúka 8:26-39)

²⁸ Simi bi 'doguní bi go sága gi 'dí kerí ní, zíye ndéréoguyé simi owú do 'be 'bì 'yì ga bì ndìsiní ndólo yée Gadára e ní. Niyí aka cikí do misi'di, zí ngíti géyì ya'dá e gbre kí dokéké simiyé, bi gámá 'yì e ndaá gi do misi'di nées gi zí rará bì ro ya'dá ga gére nées wá. ²⁹ Zíye úku ledre zí Yésu kídí, "Yìí, Owú 'bì Lomo, éyì bì ìli gi zíze ní 'dí, ógu lĩngi ba go gi ro 'dəcì ngbanga rozé 'dá'dá gi zí sɛndí kadra 'bì 'dəcì ngbangazé?"

³⁰ Ábuwá mukúrú niyí yí eyé kóo gbóo ore ndísi ánu éyì eyé. ³¹ Zí dokéké ga bì simi ya'dá ga gére ní ngúnú royé zí Yésu kídí, "Togú ìli lágaóyó zée gi simi ya'dá ga ba yá, idí kása zée ndéré ndísi simi mukúrú ga bì 'dáa ba."

³² Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Nderení mu olú ndísi simi mukúrú ga gére ní." Geré zíye ndéréye. Simi bì olúní go simi mukúrú e ní, zí mukúrú e úduyé ru gi dogboru landa ngásá útúye simi mikavu do úyuyé mbá.

³³ 'Yì ga bì ndìsiní lúru bi kací mukúrú ga gére ní, simi bi lurúní ledre bi Yésu mengi nées kenée ní, zíye ngásáye úku 'dódo a zí 'yì e simi gara. ³⁴ Zí 'yì e gi simi gara girí óguyé úku ledre zí Yésu idí olúogú gi simi gara eyé gi ona 'dá'ba.

9

Yésu yomo ngíti o'do bi ni migigiri ní

(Lúrú kpá Mária 2:1-12, Lúka 5:17-26)

¹ Zí Yésu ìnyiné ekíne simi kurungba, 'dogu bi ndérene simi gara bì ndísi ndísi simi a ní. ² Nda go 'be íri, zí ngíti géyì 'yì e ìmbíogú ngíti owúphirangá bì ni migigiri ní zía kí gbagbara. Zí Yésu owo a kídí 'yì ga gére nées owoní go ya nées ni útúásá yómo wo. Zía úku ledre zía kídí, "Owú 'bì amáa idí ódó mimbé'deyì, máótoómo luyú ledre eyì go."

³ Geré zí ngíti géyì 'yì 'dódo lorú ìnyiyé úku ledre dengbíye kídí, "Uku sinyi ledre go, otoasá roné go kí Lomo."

⁴ Tí lá zí Yésu ówo sómú ledre eyé nées, zía úku ledre zíye kídí, "Éyì bì mimbé'desé ni gi zía bisinyíne kenée ní 'dí? ⁵ Wo be 'dí ni nées mi'diyíne zíma úku a, 'Máótoómo luyú ledre eyì go,' togú mbú, 'Ìnyíogú mu 'dága tónó gámáyì?' ⁶ Tí lá gi ro zíse ówo a kídí Owú 'bì 'Yìma'dí ni kí roko'bu zíne

gi ro ótoómo lúyú ledre 'bi 'yi e do sogo kángá ona," zía úku ledre zí miigigírí ba kídí, "Ínyiógụ mu 'di'bi gbagbara eyí zíyi ndá'bayí 'be." 7 Tí ma'díi zí o'do née ínyiógụné ndá'bané 'be. 8 Simi bi tú'dú 'yi e lurúní ledre née kenée ní, zí ngírí méngí yée kíngaya, zíye ndísiyé mbófo Lomo bi i'bí roko'bu kenée zí 'yi e ní.

Yésu ndólo Matáyo

(Lúrú kpá Máriaiko 2:13-17,

Lúka 5:27-32)

9 Káa zí bi Yésu ni go mindéréókponé ní, zía ndíki ngíti o'do kí iríné Matáyo simi mákitabu ni 'yi 'dó'dú ụsórụ, Yésu ya zía ní, "Ídí lódú kacíma," Zí Matáyo útúne do kací a.

10 Simi bi Yésu niyí go zí Matáyo 'be kí 'yi ené e do bi éyí miánu ní, zí tú'dú 'yi 'dó'dú ụsórụ e kí ngíti géyí 'yi luyú e, ógụyé zíye ndísi ánu éyí kí Yésu nda kí 'yi lódú kacíga. 11 Zí ngíti géyí Farusáyo e ógụye úku ledre zí 'yi lódú kací Yésu ga gére née kídí, "Éyí bi mongú 'yi esé ndísiní ánu éyí kí 'yi 'dó'dú ụsórụ e kpá kí 'yi lúyú ledre e gi zía ní 'di?"

12 Simi bi Yésu uwú ledre ba ní, zía úku ledre zí Farusáyo ga gére née kídí, "'Yi bi ndíyá ndaá roa wa ní gamásó'do ené dokotóro wá, tí lá 'yi ndíyá e ndísiní gámásó'do dokotóro ye.

13 Tí lá ndérésé mu zise gámásó'do ini ledre gi simi

ledre bi Lomo uku kídí, 'Máili ídísé ídí 'yi ówo ledre kí 'yi e, ndaá 'bi ené 'dáná éyí esé e wá.' Gi zía máogụ amá gi ro bilámá 'yi e wá, yi ené gi ro bisinyí 'yi e."

Ndu'yúni Yésu gi ro ledre órú tara'yi

(Lúrú kpá Máriaiko 2:18-22,
Lúka 5:33-39)

14 Nda simi ngíti sílí, zí 'yi ga bi ndísiní lódú kací Yiwáni Babatíza ní ndú'yú Yésu kídí, "Mongú 'yi, zée kí Farusáyo e ndísiyé órú tarazé, tí lá 'yi lódú kacíyi orúní 'bi eyé tarayé wá gi zí 'di?"

15 Yésu ya zíye ní, "'Yi ga bi nderení ófú kára, mikánda adrúgu ni dongaráye ní, lerí méngí yée wá. Lerí ni méngí yée simi bi 'di'bioyóní wo gi dongaráye go ní.

16 "Ngíti a, 'yi utúasá ícì 'dùtu unḡú bi ro kuḡú bongó ní kí mikánda a wá. Mikánda bongó née ni ngúrógú zía lálalófo kuḡú a née kí mongú unḡú. 17 Kpá kenée, 'yi e utúasání lótó le'yi simi kuḡú ndoko wá. Togú lotóní yá, le'yi née ni ú'bu geré zí kuḡú ndoko née ndóko ené zí le'yi kúkúónzó roné bi. Idíní lótó le'yi simi mikánda ndoko gi ro zí ndoko e kí le'yi ídiye mibándáye."

Yésu yomo kára 'yi ndíyá

(Lúrú kpá Máriaiko 5:21-43,
Lúka 8:40-56)

18 Cìkì ore, zì ngúru mongú 'yì ógù útúne gbri kó'dú Yésu úku ledre kídí, "Nyíma ootomo 'dówúne go cakaba, ógù aka óto sílìyì doa gí ro zía ómoné." 19 Zì Yésu ìnyiyé kí 'yì lódú kacíne e ndéréye zì o'do née 'be.

20 Simi mindéréye do misi'di, zì kára kí ndiyá 'bì kará e roné simibi doa goó sokó doa gbre (12) ukú wá, óguné gbóo sogo Yésu do 'dí'bi tara bongó gí roa. 21 Zía úku ledre zíne kí roné kídí, "Togú má'dí'bi lá tara bongó bì roa née yá, romá nì éme."

22 Geré zì Yésu óyó roné lúrúndíki wo. Zía úku ledre kídí, "Nyíma, ídí ódo mimbé'deyì, ngúngu ledre eyì yómo yì go." Ma'díi, geré zì ro kára née émené.

Yésu yomo owúkára gí simi umbu

23 Simi bì Yésu niyí ógù kí 'yì ené e 'be 'bì mongú 'yì née íri ní, kù'dú nì ndìsì úku ledre, mbú'dú nì ówú, 24 zía úku ledre zíye kídí, "Ólúogusé aka sága, owúkára ba uyu ené wá 'du'du yì ené lá mì'dú'du." Zì 'yì e útúye mbá kúgú a. 25 Simi bì 'yì e olúoguní gí 'dìcì ini go mbá sága ní, zì Yésu ólúne ndéré 'dí'bi sílì umbu, geré zía úrúne, do ìnyióguné 'dága. 26 Zì phanda ledre née ángané simi gara e za mbá.

Yésu likpí komo ya'dá e gbre

27 Simi mindéréokpó Yésu gí ore, zì ya'dá e gbre komoyé ndaá lódú wo kí ngúngú royé zía kídí, "Mongú 'yì, Bulúndu ngére Dawídi,* ídí ówo ledre zíze."

28 Simi bì nì goó za 'dìcì ní zì ya'dá ga bì komoyé ndaá ba ólú lódú kací a gí 'dìcì, zía ndú'yú yée kídí, "Ngúngusé go kídí mááyí útúásá likpí komosé?"

Zíye úkulúgu ledre kídí, "È, ngúnguzé go kenée Ngére."

29 Zì Yésu óto sílìne ro komoyé zía úku ledre kídí, "Gí zì ngúngu ledre esé mááyí yómo sée," 30 zì komoyé tí likpíne. Zì Yésu lórú yée o'buóbù kídí, "Ndásé úku ledre bì máméngì zise née zì 'yì e wá." 31 Abú kenée ndotó, tí lá bì olúoguní gí ore ní, zíye úku ledre née zì phanda a báyiné simi gara e za mbá.

32 Kpá lá bì Yésu kí 'yì ené e niyí aka gí ro ólúoguní ní, zì ngíti géyì ya'dá e ìmbíoguní ngíti o'do kí dokéké siminé odro gí zía wá zì Yésu. 33 Nda simi bì Yésu ógóoyó dokéké née ní, o'do bì kóo odro wá ní, zía geré tónó ódroné. Zì ledre née lútúne komo 'yì ga bì ore née zíye úku ledre kídí, "Ledre mengì aka roné zíze Isiréle e ona kenée wá."

* 9:27 9:27 Bulúndu Dawídi: Yúda e owoní bú kídí niyí karanée ndíkíogù Kírésìto gí simi kífú ngére Dawídi.

34 Tí lá Farusáyo e ya, “Satána i'bí roko'bu née zía ndìsì ogóóyó dokéké e kíe gí simi 'yì e ne.”

Lerì 'yì e mengì Yésu

35 Zí Yésu gámáne simi gara kí ìrìgbére ga bi ore ní, kí ndìsì 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yì e simi 'Dìcì Kótruro e eyé e, kí ndìsì úku bilámá ledre gí ro 'be 'bi Lomo zí 'yì e nda kpá kí sìkpì 'yì e gí do rìkì ndíyá eyé e. 36 Simi bi lurú tú'dú 'yì e 'dii ní, zí leríye méngì wo gí zía 'yì ga gére née ngíti géyì 'yì e ndìsì ní méngì láráye 'yì sáká yéé ndaá, káa zí kábìrìkì bi ngára m̀ngìye ndaá ní. 37 Zía úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, “Tú'dú 'yì e niyí go nzíyiyé gí ro úwú ledre 'bi Lomo, tí lá sée 'yì 'dódo ledre maáge, éyesé wá. 38 Bi kenée ní, ídísé ini ini zí Ngére bi ni m̀ngì moko ma'dáa ní, zía kásaogú yata 'yì 'bi moko zise gí ro zise ndìsì 'dódo bilámá ledre kéye zí 'yì e mbá.”

10

Yésu gelé 'yìmikása e sokó doa gbre

(Lúru kpá M̀rìko 3:13-19, Lúka 6:12-16)

1 Zí Yésu ndólo 'yì lódú kacíne ga bi sokó doa gbre (12) ní, í'bí roko'bu 'bi

ógóóyó bicayi lomo e kpá kí sìkpì 'yì ndíyá e kíe zíye.

2 Ba ìrì 'yìmikása* ga bi sokó doa gbre (12) ní. Simúna bi ngíti ìrìja kpá Pétero ní, kí lúnduné Andiriya, Yakóbo wotì Zebedíya, kí lúnduné Yiwáni, 3 nda Phílipo, kí Batilimáyo, Tóma kí Matáyo 'yì 'dó'dú usóru, Yakóbo wotì Alafáyo, nda Tadéyo, 4 kí Simúna Zílotó, kí Yúda bi gí simi gara bi Keriyóta bi í'bí ngbángá Yésu ní.

Yésu kasa 'yìmikása e sokó doa gbre

(Lúru kpá M̀rìko 6:7-13, Lúka 9:1-6)

5 Simi bi Yésu kasa 'yìmikása ené ga bi sokó doa gbre (12) ní, zía úku ledre zíye kídí, “Ndásé ndéré 'be 'bi 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní wá, togú simi kángá 'bi 'yì ga bi Samáriya e ní kpá wá. 6 Ídísé ndéré 'be 'bi Isiréle e gí zía oyóní sogoyé go zí Lomo. 7 Zise úku ledre zíye kídí, ‘Sìndì kadra ni go gbóo gí ro zí Lomo ídine Ngére doyé.’ 8 Zise sìkpì 'yì ndíyá e kpá kí úru 'yì e gí simi umbu. 'Yì ga bi kí sámá royé ní, zise yéme sanáye, zise ógóóyó dokéké e gí simi 'yì e. 'Yì e ndaní í'bí éyì zise gí ro moko máa née wá gí zía máí'bí roko'bu née zise gbékpíne. 9 Simi mindérése, ndásé 'dí'bi késì

* 10:2 10:2 'Yìmikása: Née 'yì ga bi Yésu í'bí roko'bu zíye, zía ndìsì kása yéé ndéré kí méngì moko ené e káa zí úku bilámá ledre ené zí 'yì e, kí sìkpì 'yì ndíyá e kpá kí ógóóyó bicayi lomo e gí simi 'yì e ní.

wá, ¹⁰ ndásé gbawá 'dí'bi yata bongó e kí éyí sɛ̀ndí e zise simi kombo, ndásé kpá gbawá 'dí'bi ngbángbá. 'Yì ga bì ásé ndéré méngì moko zíye nées niyí lúru bì kacise.

¹¹ “Gara togú do 'be bì ógusé go simi a ní, zí ngúru m̀ngí 'be 'dí'bi sée simi sumu yá, ídise 'dú'du ore, ásé nda fú ndéréokpó. ¹² 'Be bì ógusé go simi a ní, ídise í'bí mandá ore. ¹³ Togú 'di'biní sée go simi sumu, ídise ini ini zí Lomo idí í'bí úndru zíye ore. Togú 'di'biní sée wá, úndru esé nées idí ídiáká zise. ¹⁴ 'Yì ga bì 'di'biní sée simi sumu gí ro úwú ledre ga bì ógusé kée zíye ní wá ní, ídise ú'búómo 'buru bì ro sɛ̀ndise ní ciki ore gí ro do ówo a mbá kídí asiní goó gí rosé. ¹⁵ Zía kpá úku ngíti ledre zíye kídí, Máuku zise ma'díi, 'do'dó 'bì 'yì ga bì kóo Lomo 'do'do yée simi Sodóma kí Gomóra† ní emene gí zí 'do'dó bì nì 'dó'do 'yì ga bì asiní kí úwú ledre gí tarasé ní. ¹⁶ Ásé idí dongará bisinyí 'yì e iri káa zí kábiriḱi ga bì dongará máarara e m̀ngiye ndaa ní. Gí zí keyi nées ní, komosé idí idí rosé, zí mimbé'desé ídine zí 'yì e mbá bilámáne.

¹⁷ “Ídise kpá bándá rosé gí zí ngíti géyì Yúda e, niyí 'dí'biógu sée kó'dú mingburoko 'yì eyé e simi 'Dici Kótruro e, zíye 'dó'do

sée. ¹⁸ Ásé idí zíye káa zí bisinyí 'yì e ní, zíye 'dí'biógu sée kó'dú mingburoko 'yì e kpá kí mingburoko ngére e gí ro zíye 'dési ngbanga rosé. Ábuwá ásé go ndéré 'dódo ledre amá zíye kpá kí 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní. ¹⁹ Togú 'di'biní sée go yá, ndásé sómu ledre kídí, ásé ndéré úku a ba ya 'diya wá. 'Dówu Lomo nì úkuí'bí ledre ne zise úku a. ²⁰ Ásé ndisi úku duu éyì bì 'Busé Lomo nì ndisi úkuí'bí a zise simi roko'bu 'bi 'Dówune ní.

²¹ “Karanée ngíti géyì 'yì e niyí í'bí ngbángá lunduyé e kí lémiyé do úfu yée, zí ngíti géyì 'bumiowú e méngì a zí owú 'bì eyé e kpá kenée, zí owú e ídiye okó ro 'yì ndiki yée do úfu 'yì ndiki yée gí zíye. ²² Tù'dú 'yì e niyí karanée sógó sée gí zía bì ngungusé ledre amá ní. Yée bì ngunguní ledremá zíye tóroyé ngbúo simi 'do'dó ní, Lomo nì karanée í'bí tridri zíye. ²³ Togú 'do'doní sée simi gara bì ásé simi a gí zía bì ndisise 'dódo ledre amá ore ní, ídise ngásá simi ngíti a. Máayí ndá'baógu 'diya 'dá'dá gí zise kí gámá lícì rosé kenée simi kangá 'bì Isiréle e mbá kí úku ledre amá zí 'yì e.

²⁴ “'Yì bì ndisini 'dódo ledre zía ní, romo ené do 'yì 'dódo ledre wá. Kpá kenée 'yì 'bì moko romo

† **10:15** 10:15 Sodóma kí Gomóra: Lomo ongbóonzó gara ga gére nées gí zía bisinyí miméngi ledre eyé ofu kóo go simi sɛ̀ndí kadra 'bi Abarayáma. Ólo Dosí eyé e 18:20—19:24.

ené do mongú 'yì ené wá.
²⁵ Káa zí bì mááyí 'yì 'dódo ledre zíse kpá manda esé ní, ídísé ówo a kídí niyí ndólo sée Belezabùbù[‡] káa zí bì ndìşiní ndólo máa ní gí zía mááyí mongú 'yì esé.

²⁶ “Ndásé éré 'yì ga bì niyí ndìşì méngì láráse gí zía bì ñgúngusé ledre amá ní wá. Lomo ili ídísé 'dódo ledre ené e za mbá zí 'yì e bikèrì a ndaá ló'bo wá. ²⁷ Ledre ga bì mi'dódo yée zíse kí ndùlù kí kadra ní ídísé ózoógu yée zí kadra zí tú'dù 'yì e úwú yée mbá. ²⁸ Ndásé éré 'yì ga bì niyí úfu lá ñùù gbékpì rosé, utúasání óto şìşìye ro trìdrìsé wá ní wá. Ídísé éré ñgìrì Wo bì ni úcu kùrù'bùsé nyé ku pho'dù ní. ²⁹ Minzéré owù solù e, ledreyé ndaá owóowó wá, 'yì ni úgú yée 'dényé gbre ñùù kí giniya kíé'do. Lomo bì otoogu yée ní, ili ené zíye úyuyé lá sikala wá gí zía owo yì ené yée mbá bú. ³⁰ Lomo owo ledre gí rosé bú bilámáne, gba bì dosé olo yée kékíé'do mbá. ³¹ Ndásé éré ñgìrì 'yì ga bì iliní ñùù úfu gbékpì rosé ní wá, ledresé ni zí Lomo owóowó rómo do gbékpì éyì trìdrì e mbá.

³² “Yì ga bì erení ñgìrì wá, togú toroní ñgìrì úku ledre fúó zí 'yì e kídí yée niyí 'yì amá e yá, mááyí úku ledreyé

zí Babá komo ere kpá fúó kídí, ma'díi niyí tí 'yì amá e. ³³ Togú asiní gí romá gí zí komo 'yì e yá, mááyí kpá ási gí royé kó'dù Babá bì komo ere ní kídí ndaní eyé 'yì amá e wá.

³⁴ “Ndásé sómù a bì kídí bì máógu ba ledre e niyí ídí mbá bilámáye ní wá. 'Yì ga bì ñgúnguní ledremá wá ní, mímbe'deyé ni ndìşì ídí pho'dù zíye ndìşiyé kí úfu ngíti géyì 'yì ga bì ñgúnguní ledre amá go ní. ³⁵ Ngíti géyì “ ‘owù ya'dá e niyí zíngi ro 'bùyé e kídí 'bùyé ñgúnguní ledremá gí ro 'díya.

Zí owùkará e méngì a zí mbágáye kpá kenée gí zía bì mbágáye ñgúnguní ledremá ní. Kará 'be e niyí méngì a kpá kenée zí tetéye e.

³⁶ Ledre née 'dodo go kídí, okó ni ógu ro 'yì bì ñgúngu ledre amá go ní çikì gí zí 'yì ené e gí 'be.'

³⁷ “Togú 'yì oto 'bú 'yì 'bì 'be 'bì ené e rómo domá yá, 'yì née utúasá ené ídí 'yì lódù kacíma wá. ³⁸ 'Yì bì utúasá ìmbì mingbúngbu kágáŞ ené í'bí roné káe zí 'do'dó kí umbu gí romá wá ní, utúasá ídí káa do 'yì lódù kacíma wá. ³⁹ Togú 'yì ya née ñgúngu ledremá wá káa bì ezeokóma e niyí úfu née

[‡] **10:25** 10:25 Belezabùbù: Ba kpá ngíti ñrì ngére 'bì bicayi lomo bì ndìşiní kpá ndólo wo Satána ní. **10:36** 10:36 Míka 7:6 **Ş 10:38** 10:38 Mingbúngbu kágá: Née kágá bì Róma e ndìşiní úfu 'yì e doa simi bì phephéní yée go zì royé ndìşì ówoné kíngaya yu 'diyíní royé wá ní.

yá, simi bi ufuní wo go ní, ndiki trɪdri bi za fí ní wá. Togú ezeokóma e ufuní 'yì gɪ zía bi ɲuɲgu ledremá ní yá, ni ndiki trɪdri bi za fí ní.

⁴⁰ “Togú 'yì 'di'bi sée simi sɔmɔ gɪ zía bi ásé 'yì amá e ní, 'yì nées 'di'bi kpá máa go. 'Yì bi 'di'bi máa go simi sɔmɔ ní, 'di'bi kpá babá go gɪ zía kasaogu máa ne.

⁴¹ Togú 'yì 'di'bi nébì simi sɔmɔ gɪ zía bi Lomo kasaogu wo ne ní yá, Lomo ni í'bí tákpásìlì zíye ndro kí nébì ma'dáa. Togú 'yì 'di'bi 'yì méngì ledre ga bi Lomo ili yée ní simi sɔmɔ, Lomo ni í'bí tákpásìlì zíye ndro kí 'yì máa nées. ⁴² Ndaá kpá lá duú nées wá, togú 'yì i'bí iní zíse éwé a gɪ zía bi ásé 'yì lódú kacíma e ní yá, Lomo ni í'bí úndru zía.”

11

Yiwáni Babatiza kasa 'yì e ené e zì Yésu

(Lúru kpá Lúka 7:18-35)

¹ Simi bi Yésu ukuonzó ledre zì 'yì lódú kacíne ga bi sokó doa gbre nées kenée ní, zía ɲyɲé ndéréne kí 'dódo ledre kpá kí úku ledre 'bi Lomo simi gara ga bi 'bi Galiláya ore ní.

² Yiwáni 'yì Bábátizì 'yì e ni simi sɪgɪnì. Zì phanda Kírésito ówú ndíki wo 'dìcì íri. Zía kása 'yì lódú kacíne e zì Yésu ndú'yú wo kídí, ³ “Áyí ba Kírésito bi nébì e ukuní ledrea kídí ni ógu ní, ala áyí ngítì 'yì kpí?”

⁴ Zì Yésu kásalúgu yée kídí, “Ledre ga bi mándìsì 'dódo yée, zíse úwú a go kí mbílise kí yée ga bi lúrúsé máa kí méngì yée ní, idísé ndéré úku yée zì Yiwáni kídí, ⁵ 'yì ga bi lurú bi wá ní málíkpí komoyé go, migigírì e máyeme sɪndiye go, 'yì ga bi kí sámá royé ní máyeme yée go, mimbílì ngbútù e málíkpí mbíliye go, umbu e niyí go kí úrú, mááyí go kpá ndìsì úku bilámá ledre 'bi Lomo zì 'yì lerì e. ⁶ Ídísé kpá úku a zía kídí, Lomo ni í'bí úndru zì 'yì ga bi asinì gɪ romá wá gɪ zì ledre ga bi mándìsì méngì yée ní.”

⁷ Simi bi 'yì lódú kacì Yiwáni niyí go ndá'ba ní, zì Yésu óyólúgu komoné tónóne úku ledre zì tú'dú 'yì ga ba ní gɪ ro Yiwáni kídí, “O'do bi kóo ndìsìsé ndéré lúru wo simi súwú 'dáa ní náambi? Ówosé kóo wo lá káa zì lómí bi síli ndìsì ílì a káa zì cícì éyì ní? ⁸ Togú kenée wá ní, ílisé kóo zía ídine íri kí mongú bilámá bongó roné? 'Yì ga bi kí bongó e royé kenée ní ndìsinì ndìsì duú ye do mingburoko bi ga bi 'bi ngére e ní. ⁹ Sara togú kenée ní, éyì bi kóo ndérésé lúru a ní 'di? Ndérésé lúru nébì? 'Be tí kenée ní, máuku zíse o'do nées romo do nébì. ¹⁰ Nées o'do bi kóo Lomo uku ledre a do éké ledre gɪ roa kídí, “ 'Mááyí kása 'yì kasa amá zíyì 'dá'dá,

gi ro zía yémeómo
misi'di zíyì nziyiné.'

¹¹ Máúku zise ma'díi, gi don-
gará 'yì ga bi kará e ndikiní
yéé ní 'yì rómo do Yiwáni
Babatíza ndaá. Tí lá 'yì máa
wo bi ni odu 'yì 'be 'bi Lomo
komo ere ní, romo do Yiwáni
dujú ne. ¹² Tónóne gi simi
sindí kadra bi kóo Yiwáni
Babatíza ndísi úku ledre 'bi
Lomo zí 'yì e, ndéréoguné
gi karaba ní, ledre 'bi Lomo
bi komo ere ní ni kóo go
mindéréne 'dá'dá, tí lá 'yì ga
bi otoní royé okó ro ledre 'bi
Lomo ní ndísiní gámásó'do
misi'di gi ro úçuómo a kí
cóngó ro. ¹³ Ledre ga bi mbá
nébì e ekéní yéé nda kpá kí
loru 'bi Músa, ndéréoguné gi
simi sindí kadra 'bi Yiwáni,
niyí gi ro ledre 'be 'bi Lomo.
¹⁴ Togú ngungusé go kenée,
Yiwáni babatíza ni nébì káa
zí Ilíya nébì bi kóo Lomo
uku'dodo ledre miógu ené
ní. ¹⁵ 'Yì bi kí mbílí ro doné,
idí índi mbílíne úwúyéme
ledre ba bilámáne.

¹⁶ "Mááyí otoásá 'yì ga bi
cakaba ba kí 'di? Niyí yì
eyé káa zí owú ga bi niyí do
bi ndeke ní. Zí ngítí géyì
ndísiyé ndólo lafúye, ¹⁷ úku
ledre zíye kídí, 'Ndísiyé úku
ke'bi kí úçu kídri, ógusé
lé'bé ke'bi zíze wá, ukuzé
ke'bi ini, simikozo 'di'bi sée
kpá wá. ¹⁸ Simi bi Yiwáni
ogu ní, anu bilámá éyì wá,
ewé le'yì kóró kpá wá ní,

úkusé yì esé kídí ni kí
dokéké siminé.' ¹⁹ Zí Owú
'bi 'Yíma'dí óguné ndísi kí
ánu éyì kpá kí éwé éyì e kí
'yì e ní, úkusé yì esé kídí,
'Lúrúsé aka o'do ba. Ní
'yì mimbé'de, 'yì kóyó kpá
ezegámá 'yì 'dó'dú usóru e
kí 'yì lúyú ledre e.' Tí lá
komokenzi ndísi 'dódo roné
ma'díi kací miméngi ledre."

*'Do'dó ro 'yì kála ledre e
(Lúru kpá Lúka 10:13-15)*

²⁰ Zí Yésu tónóne úku
ledre zí 'yì e simi gara
ga bi kóo mengi tú'dú
mingburoko ledre e ga bi kí
roko'buyé simiyé ní, gi zía
oyólo'bóní eyé mimbé'deyé
zíye ngungu ledre 'bi Lomo
wá. ²¹ "Áko, sée 'yì 'bi
gara ga bi Korazíni kí Bete-
seyída* ní, Lomo ni karanée
'dó'do sée bisinyíne. Togú
mingburoko ledre ga bi
mengini royé káa do 'dódo
ledre zíse ní, idí mengini
kóo royé nées simi gara ga bi
Táyire kí Sidóna ní, káa bi
'yì ga bi íri nées oyólo'bóní
kóo mimbé'deyé go 'desi
zíye ngungu ledre 'bi Lomo.
²² Máúku zise, abú 'yì ga bi
'bi Táyire kí Sidóna Lomo
ni karanée 'dó'do yéé yá, ni
idí kí ngítíne. ²³ Sée 'yì 'bi
gara bi Kapáranawúma ní,
sómúsé kídí Lomo ni 'dí'bi
sée 'be 'bi ené komo ere?
f'i, 'di'bi ené sée íri wá. Ní
úçu sée ku pho'du bi za fí ní.

11:10 11:10 Maláki 3:1 * **11:21** 11:21 Korazíni kí Beteseyída: Née gara ga
bi Yúda e ndísiní ndísi simiyé ní, tí lá 'yì ga ngará ndaní Yúda e wá ní ndísiní
ndísi 'bi eyé simi Táyire kí Sidóna.

Togú m̄ngburoko ledre ga bi m̄m̄nḡi yée simi gara esé ona ní, idí m̄nḡiní kóo royé n̄e simi gara Sodóma, káa bi idíaká ba go ḡi karaba. ²⁴ Karanéé kadra ngbanga, Lomo ni 'dó'do s̄eé rómo do 'bi Sodóma."

Yésu i'bí mbófo éyí zí Lomo

(Lúrú kpá Lúka 10:21,22)

²⁵ Zí Yésu ìnyiné mbófo Lomo kídí, "Babá, áyí Ngéere do éyí e za mbá, kpá do Ere kí Kángá. Mám̄bófo ȳi ḡi zía ótoéc̄i ma'díi ledre eyí ba ḡi zí 'yí ga bi ya yée niyí 'yí ówo ledre e ní, z̄iyí nda 'dódo a zí yée ga bi kí owú ówo ledre ní. ²⁶ Babá, n̄eé ledre bi utúasá kací komoyí ní, ḡi ro zía ídine kenée."

²⁷ Zía kpá úku nḡiti ledre kídí, "Babá, i'bí roko'bu ledre e go za mbá zíma. 'Yí bi owoyeme ledre ḡi romá ní ndaá ðuđ Babá, 'yí ówoyéme ledre ḡi ro Babá ndaá ðuđ máa kí 'yí ga bi mágélé yée go ḡi ro 'dódo Babá z̄iye ní.

²⁸ "S̄eé ga bi za mbá nd̄is̄is̄é 'dó'dó ḡi zí lorú bi m̄ngburoko 'yí esé e ìmb̄i toní dosé ní, idísé ógu zíma, mááyí sáká s̄eé ḡi ro zise 'dówúrosé. ²⁹ Ídísé i'bí m̄mbé'desé zíma, zise nd̄is̄is̄é lódú ðuđ kací lorú amá, ḡi zía m̄mbé'demá ni bilám̄ane ro 'yí e ḡi zía bi

m̄nd̄is̄i ówo 'do'dó eyé ní. Togú ìlisé ledre amá go yá, mááyí ìdr̄i m̄mbé'desé zía ìdr̄ine nzoó zise 'dówúrosé. ³⁰ Ḡi zía lorú bi mááyí i'bí a zise ní ndaá 'bi ené owóowó wá, ni yí ené fáfaka utúasá i'bí kúrú rosé wá."

12

'Yí lódú kací Yésu anuní ngoru kére

(Lúrú kpá M̄ariko 2:23-28, Lúka 6:1-5)

¹ Simi S̄ilí 'bi 'Dówúro*, zí Yésu 'dec̄i bi kp̄urú ḡi simi nḡiti yáká kére. Zí 'yí lódú kacíga nd̄is̄iyé lófo ngoru kére kí ánu a ḡi zí 'bú. ² Zí nḡiti géyí Farúsáyo e ìnyiyé úku ledre zí Yésu kídí, "Lúrú aka 'yí lódú kacíyí ga ba niyí go m̄nḡi moko simi S̄ilí 'bi 'Dówúro."

³ Yésu ya z̄iye ní, "Ówosé éyí bi kóo Dawídi kí 'yí ené e m̄nḡiní simi bi kóo 'bú m̄nḡi yée ní bú? ⁴ Olúní kí 'yí ené e 'D̄ic̄i 'bi Lomo, éyí ga bi 'danání Lomo k̄e, 'yí 'dáná éyí e niyí ánu a lá ðuđ ye ní, z̄iye 'dí'bi a ánu a.

⁵ Ólosé esé ledre bi M̄usa eké simi lorú kídí 'yí 'dáná éyí bi s̄ilí ené 'bi moko simi 'D̄ic̄i 'bi Lomo utú go ndro simi S̄ilí 'bi 'Dówúro ní, idí m̄nḡi a ndaá zía lúyú ledre wá ní wá? ⁶ Máúku zise ma'díi, wo bi kí roko'buné rómo do roko'bu 'bi 'D̄ic̄i 'bi

* **12:1** 12:1 S̄ilí 'bi 'Dówúro: Ni mongú s̄ilí 'bi Isiréle 'bi ini zí Lomo, m̄nḡiní moko simi a wá. Z̄iye nd̄is̄iyé sóm̄und̄iki ledre kídí Lomo otoogu ere kí do sogo kángá kpá kí ledre bi Lomo yomo yée ḡi simi moko 'bi owúkulú e ḡi s̄i s̄ilí ngéere 'bi Ízibiti ní. Ólo Ólúógu 20:8-11, Gbre lorú 5:12-16.

Lomo ní ni ona. ⁷ Idí ówosé ini ledre bi simi miéké kúrú Lomo kídí, 'Máili idisé idi 'yi ówo ledre kí 'yi e, ndaá 'bi ené 'dáná éyí esé e wá ní bo,' káa bi úku sínýisé esé ledre ro 'yi e amá e wá. ⁸ Bi kenée ní Owú 'bi 'Yíma'dí ni ngére do Sílí 'bi 'Dówúro."

⁹ Zí Yésu ókpóne gi ore 'dá'dá, zía ndéré ólúne simi ngíti 'Díçì Kótruro 'bi Yúda e, ¹⁰ ngíti o'do ni ore cidrí sílía gagá migágá nzi sílía mengíní lolu moko wá. Zí Farusáyo e gámásó'do misi'di gi ro 'dí'bi Yésu. Zíye ndú'yú wo kí maní kídí, "Togú 'yi ni kí ndiyá ní, ni miútúásáne do síkpi wo simi Sílí 'bi 'Dówúro?"

¹¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Yi ni bo don-garase ore togú Kábíríkí ené utú simi gu simi Sílí 'bi 'Dówúro ní utúasá lálaogú a wá? ¹² 'Yíma'dí ni kí ledrené owóowó rómo do Kábíríkí. Gi zí kéyí nées, ni miútúásáne do ndísi méngí dụy bilámá ledre simi Sílí 'bi 'Dówúro."

¹³ Zía inyiné úku ledre zí o'do bi sílía mengí moko wá nées kídí, "Dózo aka sílí nées mu." Simi bi 'dózo ní, geré zí sílía ídine bilámáne. ¹⁴ Zí ledre nées sínýine ro Farusáyo e. Zíye ólúóguyé ndéré ndómo tarayé gi ro úfu Yésu 'dá'ba.

'Yi bi Lomo gelé káa do 'yi kasa ené ní

¹⁵ Zí Yésu ndéré óyó yi ené roné gi ore. Zí tú'dú 'yi e kpá útúye ruru do kací a, zía 'dí'bióyó ndiyá gi royé mbá. ¹⁶ Zía lóru 'yi ga bi 'di'bioyó ndiyá gi royé ní, ndaní úku ledrené zí 'yi e faa wá. ¹⁷ Ledre bi Yésu mengí nées 'dodo go ledre bi kóo nébi Isáya eké ní kídí, ¹⁸ "Ba wo bi mágélé káa do 'yi kasa amá ní, 'búa ofu domá go, mááyí kí mongú rokinyi gi roa. Mááyí í'bi 'dówúma zía, zía ndísiné úku ledre zí kufú 'yi e mbá kídí, Lomo ni karanée 'decì ngbanga zíye bilámáne. ¹⁹ 'Yi kasa amá máa nées ndaá 'bi ené 'yi ófú kí gbúrógbó do 'yi e wá. Nderé ené kpá kí 'dódo ledre zí 'yi e kací misi'di e kí doné wó'dú wó'dú wá. ²⁰ Ni í'bi roko'bu zí 'yi máa yée ga bi ngununí ledre Lomo go ní. 'Yi máa yée ga bi ngununí aka wá ní, asi ené gi royé wá. Ni ndísi tóro gi ro 'yi ené e fú kenée tí bi zía rómo komo Satána ní. ²¹ Ni ne 'yi bi 'yi e do sogo kangá mbá niyí óto mimbé'deyé roa ní."

Yésu lágaoyó dokéké

(Lúru kpá Máriko 3:20-30, Lúka 11:14-23, 12:10)

²² Kadra kíe'do do kókóogú ngíti o'do ni kí dokéké siminé, lurú bi gi zía wá, odro kpá wá. Zí Yésu lágaoyó dokéké nées gi simi a, geré zí komoa líkpíne, zía kpá tónóne ódroné. ²³ Zí tara 'yi e

ídríne mbá miídrí, zíye ndísiyé úku ledre kídí, “Ba ndaá Bulúndu ngére Dawídi wá?” ²⁴ Simi bí Farúsayo e uwúní ledre née kenée ní, zíye úku ledre kídí, “Yésu ndísi lágaóyó dokéké gí zía manda eyé Belezabúbu i'bí roko'bu née zía ne.”

²⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Togú 'yí 'bí kángá kíé'do, togú mbú gara kíé'do togú mbú 'be ndísiní méngí okó dengbíye yá, 'be 'bí eyé née ni báyi ené. ²⁶ Kpá kenée togú Satána ndísiní méngí okó dengbíye yá, toro yemení royé wá, niyí báyi eyé mibáya. ²⁷ Togú málágaóyó dokéké e kí roko'bu bí gí zí Belezabúbu ní, sara 'yí esé e ndísiní 'bí eyé lágaóyó yée kí roko'bu gí zí ambi? 'Yí esé maáge niyí úku yéme a ye sómú ledre esé ndaá mbí wá. ²⁸ Togú lágaóyó dokéké kí roko'bu 'bí 'Dówú Lomo, 'dodo go kídí Lomo ogú go káa do Ngére dosé.”

²⁹ Zí Yésu kpá úku mu-ruwayi kídí, “'Yí ugu utúasá ngáka éyí gí zí 'yí bí kí roko'buné ní wá, 'búo togú roko'bua romo do 'bí mǐngí éyí née go.

³⁰ “'Yí bí nḡḡḡḡ ya málágaóyó bicayi lomo e kí roko'bu 'bí 'Dówú Lomo wá ní, ni okó romá. 'Yí ga bí iliní ndísi báyi 'yí e káa bí niyí nḡḡḡḡ ledre amá ní, niyí okó romá. ³¹ Lomo ni ótoómo ledre zí 'yí abú luyú ba kóo za luyú ledre bí káa

be 'díya. Éyí kíé'do togú 'yí ukucayi ledre gí do bi 'Dówú Lomo, Lomo otoomo ené ledre zía wá. ³² Máúku zíse, Maa bí Lomo kasaogu máa ba, togú 'yí ukucayi ledre gí do bi Owú 'bí 'Yíma'dí yá, Lomo ni ótoómo ledre zía. Togú ukucayi ledre gí do bi 'Dówú Lomo yá, tí bí ni ndísi 'bí ené ní, Lomo otoomo ledre zía kú wá.

³³ “Ndísiní ówoyéme 'yíma'dí gí zí míméngí ledre ené. Bilámá 'yí, míméngí ledre ené ni bilámáne. Bisinyí 'yí, míméngí ledre ené ni kpá bisinyíne. ³⁴ Máúku zíse, éyí ga bí ndísisé úku yée simi 'dódo ledre esé zí 'yí e ní, ndísi ówo royé káa zí okó pho'du ní, ndísisé née úku ledre ga bí do mímbe'desé ní zíye. ³⁵ Bilámá ledre ndísi ólúógu gí ku bilámá 'yí. Zí bisinyí ledre ndísi ólúógu 'bí ené kpá gí ku bisinyí 'yí. Gí zía née éyí bí ni simi mímbe'dea ní. ³⁶ Lomo ni 'dódoógu bisinyí ledre ga bí 'yí e ndísiní úku yée ní mbá karanée kadra ngbanga, zía 'déci ngbanga royé kací a. ³⁷ Lomo ni 'déci ngbanga 'yí kací miódro 'bí 'yí. Wo bí ni bilámáne ní, zía úku a yaá ba bilámá 'yí. Togú bisinyíne yá, zía úku a yaá ba bisinyí 'yí.”

Ledre mengí kóo roné zí nébí Yóna

(Lúru kpá Mária 8:11,12, Lúka 11:29-32)

38 Zí Farusáyo e kí 'yì 'dódo lorù 'bì Yúda e úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, méngì aka ledre bì kí roko'buné ní mu zíze lúru a.”

39 Yésu ya zíye ní, “Sée 'yì luyú ledre e, ledre méngì kóo roné kí roko'buné zí nébì Yóna káa do 'dódo ledre e zíse, tí lá ílisé esé ngúnngu a wá. 40 Mongú kénzé ulu kóo Yóna, zía méngìné sǐlǐ ota (3) simi a, zía nda sí'diógu wo. Kpá kenée, Maa bì Lomo kasaogu máa ba ní, Mááyí méngì simi kángá kpá sǐlǐ ota (3) zíma nda úrúma. 41 'Yì 'bì Nìnévì niyí karanée úku ledre kídí ásé 'yì luyú ledre e, gí zía oyólo'bóní kóo mimbé'deyé zíye ngúnngu ledre 'bì Lomo bì kóo Yóna ndìsì úku a ní. Bì ba ní, máa bì márómo do Yóna ní ílisé kpá óyóló'bó mimbé'desé zíse ngúnngu ledre 'bì Lomo gí taramá wá. 42 Mongú ngére ní kóo bo kára 'yì, ìnyì kú gí simi kángá ené Séba ógu úwú ledre gí tara Solomóna. Nì karanée 'dècì ngbangasé, gí zía máa bì márómo gí do Solomóna ní, ílisé úwú ledre gí taramá wá.

43 “Togú bicayi lomo olúogu go gí simi 'yì, nì ndéré gámásó'do kpá té ngíti 'yì gí ro ólú ndìsìné simi a. Togú ndiki ngíti 'yì mbá wá, 44 nì úku ledre kídí, 'Bílámá a máídí ndá'ba kídí bì kóo mándìsì ndìsì ní.’ Togú nderé ndiki 'Dówú

Lomo ndaá simi mimbé'de 'yì nées fú lá wá, nì ídí ené kí rokinyi. 45 Nì ndéré ndóloógu lafúne e bicayi lomo e ìnyì doa gbre yée ga bì nda bisinyíye kíngaya ní zíye ndìsìyè kéye mimbé'de 'yì nées íri, zí 'yì nées nda síníyí tátá roné 'dá'dá. Sée 'yì ga bì cakaba ba ní, nées éyì bì nì méngì roné zíse ní.”

*Mbágá Yésu kí lúnduga
(Lúru kpá Mária 3:31-35,
Lúka 8:19-21)*

46 Simi bì Yésu nì fú ndìsì 'dódo ledre zí tǔ'dú 'yì e 'dìcì ní, zí mbágáa kí lúnduga ógu tóroyé sága kákasa kídí yée iliní Yésu. 47 Zí ngíti 'yì gí dongará 'yì ga bì ore nées úku ledre zía kídí, “Mbágáyì kí lúnduyì e iliní yì sága 'dáa iliní ódro zíyì.”

48 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “mbágáa e 'be náambi e? Sara Lúndumá e 'be náambi e?” 49 Zía kú'du sǐlǐne ro 'yì lódú kacíne e, zía úku ledre kídí, “Ga gére nées mbágáa e kí lúndumá e. 50 'Yì ga bì ndìsìní méngì ledre ga bì Babá bì komo ere ili ní, niyí ye mbágáa e, lémimá e kí lúndumá e.”

13

Muruwayi gí ro 'yì ó'do yáká

*(Lúru kpá Mária 4:1-9,
Lúka 8:4-8)*

1 Cìkì simi sǐlǐ nées, simi ngíti sǐndì kadra, zí Yésu ólúoguyé kí 'yì lódú kacíne e gí 'be ndéré ndìsìné kó'dú

mikavu Galiláya. ² Zí tǔ'dú 'yì e yóko royé cigí a íri gí ro úwú ledre e gí taraa. Zía ékí ndíshiné simi kuřungba 'yì e niyí 'bì eyé mbá do gbúrǒngó sága. ³ Zía 'dódo tǔ'dú ledre e zíye simi muruwayi kídí, “Ngíti 'yì ìnyì kóo ndéré óyù kúfú yáká ené, zía ndíshiné ó'do éyì. ⁴ Kúfú ga bì ndíshì óyù yéé ní, ngíti géyì utúní do misi'di, zí solú e lagá yéé. ⁵ Ngíti géyì utúní do landa zíye útuyé 'diya gí zía bì káṅgá ndaá ore mbì wá ní. ⁶ Simi bì kadra suwu ní, zíye gágáye rúfú gí zía cíyíye ndaá simi káṅgá wá. ⁷ Ngíti géyì utúní 'bì eyé dongará kǐṅì e. Simi bì ngboróní ní, zí kǐṅì ga gére nées ála'dútù yéé anání wá, zíye ndá'ba eyé mbá andulé. ⁸ Ngíti géyì utúní 'bì eyé simi bilámá káṅgá. Zí mǐṅgí yáká ówo gí simi ngíti bì kongu ìnyì (100), gí simi ngíti a kongu ota (60), gí simi ngíti a 'bì ené kongu kǐé'do doa sokó (30). ⁹ 'Yì bì uwú ledre bú ní, ídì úwú ledre ba bilámáne.”

¹⁰ Nda gí 'dá'ba, zí 'yì lódú kacíga ógù ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yì, éyì bì ndíshì ódro zíze fú lá simi muruwayi gí zía ní 'di?”

¹¹ Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Lomo 'dódo miótoécì ledre ga bì 'be 'bì ené komo ere ní go zise, tí lá 'dodo ené zí ngíti géyì 'yì e wá. ¹² Tí lá 'yì bì kǐ éyì záne ní niyí í'bì yata zía, zí éyì nda ídine zía

kíngaya. 'Yì máa wo bì éyì ndaá zía wá ní, gba owù a bì zía ní, niyí 'dí'bióyó a gí zía 'dá'ba. ¹³ Nées sǐ ledre bì mándíshì ódro zí 'yì e simi muruwayi gí zía ní.

“Abú niyí tí lúró éyì ga bì mááyí ndíshì méngì yéé ní kǐ komoyé yá, lúró yemení eyé wá, abú niyí tí kǐ úwú ledre ga bì mááyí ndíshì úku yéé ní kǐ mbíliye yá, olú ené simi doyé wá.

¹⁴ “Ledre nées méngì roné go tí cé káa zí bì kóo Lomo uku zí nébì Isáya eké a ní, kídí,

“ ‘Ásé úwú ledre ga bì mááyí ndíshì úku yéé ní utúasá ené olú simi dosé wá, abú ásé lúró éyì ga bì mándíshì méngì yéé ní, utúasá esé ówoyéme a wá.

¹⁵ Gí zía bì doyé orù yì ené mióru ní, utúasání eyé úwú ledre kǐ mbíliye wá, 'dútuní komoyé kpá go ngbúrú.

Niyí kóo ndíshì lúró éyì ga bì mándíshì méngì yéé ní kǐ komoyé,

zíye ndíshì úwú a kǐ mbíliye,

zíye ndíshiyé ówoyéme simi ledre e kǐ mímbe'deyé

do ndá'baóguyé zíma, káa bì mááyí yómo yéé.’

¹⁶ “Tí lá Lomo ní í'bì úndru zíse gí zía komosé lúró bì

bú, mbílise uwú ledre bú bilámáne ní. ¹⁷ Bì kenée ní, máúku zise ma'dú, tú'dú nébì e kí ngíti géyì 'yì ga bì kóo 'desì ndìşinì méngì ledre ga bì Lomo ili yée ní, ndìşinì kóo óto komoyé gì ro lúru éyì ga bì lúrusé yée ní tí lá utúasánì lúru a wá, ndìşinì kpá índi mbíliye gì ro úwú ledre ga bì úwúsé yée ní utúasánì úwú a wá.

¹⁸ "Úwúsé nda ini ledre gì simì muruwayi 'bì 'yì bì nderé óyù kúfú ní mu. ¹⁹ Kúfú ga bì utúnì do misi'di ní, niyí 'bì eyé káa zì 'yì ga bì abú uwúnì tí bilámá ledre bì gì ro 'be 'bì Lomo ní go yá, owoyemenì eyé ledre gì simì a wá, zì Satána óguné 'dí'bióyó bilámá ledre nées gì do mimbé'deyé 'dá'ba. ²⁰ Kúfú ga bì utúnì do landa ní, niyí 'bì eyé káa zì 'yì ga bì uwúnì lá ledre 'bì Lomo geré zíye 'dí'bióto a 'diya do mimbé'deyé ní. ²¹ Gì zía bì cìyì ledre ma'dáa ndaá do mimbé'deyé wá ní, simì bì 'do'dó ogù go royé gì zía bì ngununì ledre 'bì Lomo ní, geré zíye óyó sogoyé zì Lomo. ²² Kúfú máa wo bì utú 'bì ené dongará kìnì ní, nì 'bì ené káa zì 'yì máa wo bì abú uwú tí ledre 'bì Lomo go yá, tí lá mongú somú ledre ené yì ené gì ro tú'dú éyì ga bì 'bì sága ba. Gì zì kényì nées, ledre 'bì Lomo bì ngunu ní, miáná a ndaá 'bì ené simì a wá. ²³ 'Yì máa wo bì uwú yeme ledre 'bì Lomo ní, nì 'bì ené káa zì kúfú ga bì utúnì simì bilámá

kángá, ngíti a aná 'bì ené míya (100), ngíti a 'bì ené cì ota (60) zì ngíti a ídì 'bì ené cì kéré a doa sokó (30) ní."

Muruwayi gì ro tó'dó

²⁴ Zì Yésù kpá ìnyiné úku ngíti muruwayi kídì, "Ledre nì gì ro ledre ga bì 'be 'bì Lomo komo ere ní káa zì o'do bì nderé óyù bilámá kúfú yáká ené ní. ²⁵ Nda go simì ngíti şindì kadra kí ndulù, zì 'yì bì nì okó ro mìnğì yáká nées ndéréne óyù kúfú angángúya simì kére 'bì o'do nées, zía ndéréókpó ené. ²⁶ Simì bì kére nğboró do gbórùne nì nda go léfe kúfúne ní, zì angángúya kpá ólúóguné dongará a.

²⁷ "Zì 'yì 'bì moko 'bì mìnğì yáká nées óguyé úku ledre zì mongú 'yì eyé kídì, 'Mongú 'yì, bì kóo oyunì yáká 'dáa dujù kúfú kére ní, sara angángúya nées ogunì nda 'bì eyé iri gì 'da?'

²⁸ "Mìnğì yáká ya kídì, 'Ezeokóma e oyunì ye.'

"'Yì 'bì moko e ya kídì, 'Íli go zize ndéré lálaóyó yée 'dá'ba?'

²⁹ "Mìnğì yáká ya zíye ní, 'F'i, ótoómosé aka kenée káa bì áse lála kótrù yée ndro kí kére e ke. ³⁰ Idínì aka ídì mbá kenée, gì simì şindì kadra 'bì óngo kére. Mááyì ogù úku a zì 'yì ga bì niyí óngo kére ní kídì, idínì aka ndéré fì lálaóyó angángúya nées ódó yée, do óngbóoyó yée 'dá'ba, zíye nda óngo kére ndéré kèe simì gbagba.' "

Muruwayi gi ro kufú musitáda

³¹ Zí Yésu kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa zí o'do bi 'di'bi kufú kágá bi ndišini ndólo a musitáda nderé kíe óyú a yáká ené ní. ³² Abú kágá née kufú ga niyí nzéré yá, simi bi oyú ní, zía ngbóro óguné mongú kágá rómo do ngíti géyi kágá e yáká ore mbá. Zía nda ídine go kágá bi zí solú e óguyé ndiši úbú 'be 'bi eyé komo a.”

Muruwayi gi ro 'de'dí

³³ Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa zí owú 'de'dí bi lá cúku'dée kará e ndišini lóto mongú le'yí kíe zía átáne gi zía ní.”

³⁴ Yésu ndiši kóo úku éyi ga gére née zí 'yi e mbá simi muruwayi. Ledre bi kíe'do zía úku a zíye ndaá simi muruwayi wá ní ndaá. ³⁵ Yésu ndiši née méngi ledre ga bi kóo Lomo uku zí ngúru nébi éké a kídí,

“Mááyí ndiši úku ledre zíye simi muruwayi.

Mááyí úku 'dódo ledre ga bi kóo miótoécine kú simi sındi kadra bi kóo máotoógu do sogo kánga simi a ní zíye.”

Ini ledre gi simi muruwayi bi gi ro tódó ní

³⁶ Nda gi do kací 'dódo ledre, zí Yésu ótoómo tú'dú

'yi ga gére née ore zía ndá'bané 'be kídí bi ndiši 'dú'du ní do ólúne 'dici. Zí 'yi lódú kacíga ólú lódú kací a zíye ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yi, úkuógu aka ini ledre gi simi muruwayi 'bi tódó ga úku ní zize.”

³⁷ Zía úkulúgu ledre zí 'yi lódú kacine e kídí, “O'do bi oyú bilámá kufú née Owú 'bi 'Yíma'dí. ³⁸ Yáká ni 'bi ené do sogo kánga ba. Bilámá kufú ni 'bi ené 'yi ga bi nguṅuní Lomo go káa do ngére eyé ní. Bisinyí kufú 'bi ené 'yi ga bi ndišini méngi ledre ga bi 'bi Satána ní. ³⁹ Ezeokó mĩngi yáká bi oyú bisinyí kufú ní ni 'bi ené ngére 'bi bicayi lomo e. Kadra óngo kére ni 'bi ené odu sındi kadra 'bi do sogo kánga ba. 'Yi óngo kére niyí 'bi eyé maláyika e.

⁴⁰ “Bisinyí kufú ga bi odóni yéé óngbó yéé née, niyí 'bi eyé née 'yi ga bi Lomo ni 'dici ngbangayé simi odu sındi kadra ní. ⁴¹ Owú 'bi 'Yíma'dí ni kása maláyika ené e ndéré ícíoýó tódó kí éyi ga bi ndiši 'dí'biógu luyú kí 'yi méngi bisinyí ledre gi 'be 'bi ené mbá 'dá'ba. ⁴² Do úcu yéé mbá simi mongú gu pho'du bi ilí wá ní zíye ndišiyé mbúmbúdu kí náná do soyé gi zí éyi miówo. ⁴³ 'Yi ga bi ndišini méngi ledre ga bi Lomo ili yéé ní, zí royé ndiši rĩrine káa zí sұлú kadra gi zí roko'bu 'bi 'Buyé Lomo bi doyé ní. Togú mbilise ni

bo yá, ídísé úwú ledre bi máúku née.”

Muruwayi gi ro mongú kési

⁴⁴ Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa 'yi bi ndiki mongú kési bi otoecini simi kángá ní.” Zía kpá ótoeci ándá a. Gi zí rokinyi zía ndá'bané úgúoyó éyí ga bi zíne 'be ní mbá, do ndá'bané úgú bi bi ótoeci kési née doa ní zíne.

⁴⁵ Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa zí 'yi bi nderé gámásó'do gali bi kí tosoné rírírí kí mongú ke'bíné 'dága ní gi ro úgú a. ⁴⁶ Simi bi nderé ndíki ní, zía ndá'bané úgúoyó éyí ga bi zíne 'be ní mbá do ndéréne úgú gali née.”

Muruwayi gi ro mbírá kenzé

⁴⁷ Zía kpá úku ngíti a kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa zí 'yi méngi kenzé ga bi onzóomoní mbírá kenzé simi iní zí ríki kenzé e lákayé simi a ní. ⁴⁸ Simi bi tú'dú kenzé e lakaní go simi a ní, zí mिंगi mbírá óguyé lálaogú mbírá do gbúróngó, ndísiyé géle kenzé e. Zíye 'dí'bióto yée ga bi iliní ní simi éyí, yée ga bi iliní wá ní, zíye úcúoyó yée 'dá'ba. ⁴⁹ Karanéé simi odu sindí kadra ledre e niyí méngi

royé kenée. Maláyika e niyí ógú ífi dongará bisinyí 'yi e kí bilámá 'yi e, ⁵⁰ do 'dí'bi yée úcú yée simi mongú gu pho'du bi ilí wá ní, kí'dí bi 'yi e niyí ndísi mbúmbúdu kí náná do soyé gi zí éyí miówo ní.”

⁵¹ Zí Yésu ndú'yú yée kídí, “Ówosé ini ledre gi simi ledre ga bi máúku yée née go?”

Zíye ngúngu a kídí, “fi, owozé go.”

⁵² Zí Yésu kpá úku ledre zíye kídí, “Ini ledre simia ni káa, 'yi 'dódo lorú ga bi mbá ngunguní ledre 'bi Lomo go ní niyí ídí 'be 'bi Lomo komo ere káa zí mिंगi 'be bi olú 'dici zía 'dó'dúogú mikánda éyí e kí kurúga mbá sága gi 'dici ené ní.”

'Yi 'bi Nazeréta e asini gi ro Yésu

(Lúru kpá Mária 6:1-6, Lúka 4:16-30)

⁵³ Simi bi Yésu 'dodo asá ledre simi muruwayi zíye ore ní, zía ndéréokpóne gi ore. ⁵⁴ Simi bi nderéogú simi Nazeréta simi gara bi ngboró simi a ní, zía tónóne 'dódo ledre zí Yúda e simi 'Dici Kótruro. 'Yi ga bi owoní wo kí 'dódo ledre ní zí tarayé idrine mbá m'idri. Zíye úku ledre kídí, “Ndiki roko'bu kí mongú ówo ledre bi zía ndísiné 'dódo mingburoko ledre kie bi káa ba gi 'da? Sara mingburoko ledre ga bi kí roko'buyé née? ⁵⁵ Owozé wo bú bilámáne ni wotí Yoséfa

bi 'yì yéme éyì e gí simi kágá ní, ìrì mbágáa Mariya. Lúndu ga niyí Yakóbo e, Yoséfa e, Simúna e nda kí Yúda e. ⁵⁶ Lémì ga niyí kpá mbá kíze ona. Sara ndiki roko'bu zía ndìshiné méngì ledre ga gére née kée née gí 'da?' ⁵⁷ Zí 'yì ga gére née óto mímbe'dekesì ro Yésu.

Zía ìnyìné úku ledre zíye kídí, "Ndìshíní óto úndru nébì do bi ga bi 'dí sogo ní tí lá bi bi nébì née ngoró doa kí 'yì 'be 'bi ené otoní eyé úndrua wá."

⁵⁸ Gí zía bi 'yì 'bi Naz-eréta e nḡḡuní eyé ledre 'bi Yésu wá ní, Yésu méngì ené mḡḡburoko ledre ga bi kí roko'buyé ní zíye ore wá.

14

Ufuní Yiwáni 'yì Bábátìzì 'yì e

(Lúru kpá Máriko 6:14-29, Lúka 9:7-9)

¹ Simi sḡḡndì kdra máa née ní, zí phanda Yésu ówù ndiki mbílí ngére Eróde,* ² zía úku ledre zí ngíti géyì 'yì 'bi moko ené e kídí, "Née Yiwáni 'yì Bábátìzì 'yì e bi kóo ufuní wo ní urúne, ndìshì méngì mḡḡburoko ledre ga bi kí roko'buyé née ne gí zí kényì née."

³ Eróde onzó kóo Yiwáni simi sḡḡḡnì gí ro do úfu wo gí ro Erodíya me'be lúnduné Phílipo,[†] ⁴ gí zía Yiwáni ndìshì

úku ledre kídí, "Eróde, ndaá bilámáne wá, lúnduyì ni aka kí komoné áyì 'dí'bi me'be a káa do kára zíyì káa be 'di?'"

⁵ Eróde ayí kóo geré gí ro úfu Yiwáni miúfu tí lá bi úfu wo ndaá gí zía tú'dú 'yì e nḡḡḡuní yì eyé mbá ledre ga bi Yiwáni ndìshì úku yée ní gí zía owoní go kídí Yiwáni ni yì ené nébì.

⁶ Nda simi sḡḡlì 'bi ayímbi, née ayímbi 'bi sḡḡlì bi kóo arání Eróde ma'dáa simi a ní, zí nyì Erodíya kára bi 'dí'bi gí zí lúnduné ba ndìshíné lé'bé ke'bi, zí Eróde ídíné kí mongù rokinyi

⁷ zía lólóbù zí owúkára née kídí éyì bi ili ní idí úku ledre a née ni í'bí a zía. ⁸ Zí owúkára née ndú'yú mbágáne, née idí úku ledre 'di? Mbágáa ya zía ní, idí úku a kídí, "Máflì do lágá'déçì go Yiwáni Babatìza zíye ógù kí doa girí do éyì zíma."

⁹ Zí ledre née í'bí mongù sómù ledre zí ngére Eróde. Nda lá gí zía bi uku gáa ledre née do komo tú'dú mḡḡburoko 'yì ga bi ndolo ogù yée ní, zía tí kákasa

¹⁰ idínì mu ndéré úfu Yiwáni zíye ógù kí doa do éyì zí owúkára née lúru a. ¹¹ Zíye ógù kí do Yiwáni do éyì í'bí a zí owúkára née, zía ndéréne 'dódo a zí mbágáne. ¹² Zí sanda ndéréne zí 'yì lódù kací Yiwáni, zíye óguyé

* **14:1** 14:1 Ngére Eróde: Ndìshínì ndólo wo Eróde Ánitipasi. Ni wotù mongù ngére Eróde bi kóo ni ngére simi sḡḡndì kdra bi arání Yésu ní. Eróde Ánitipasi ni kpá ngére bi onzó Yiwáni Babatìza simi sḡḡḡnì do úfu wo ní. † **14:3** 14:3 Phílipo: Phílipo ni aka kóo tí kí komoné zí lúndua Eróde Ánitipasi 'dí'bi me'bea Erodíya.

'dí'bi umbu Yiwáni ndéré óto a. Zíye ndéréye úku ledre bi mengi roné née zí Yésu.

Yésu i'bí éyí miánu zí 'yì e, álifu ìnyì

(Lúru kpá Máriaiko 6:30-44, Lúka 9:10-17, Yiwáni 6:1-14)

¹³ Simi bi Yésu uwú ledre umbu Yiwáni ní, zía ìnyìné kí 'yìmikása ené e ékíye simi kurúngba 'dógu mikavu Galiláya aka gí ro ndéré ndísiyé do bi bi tú'dú 'yì e ndaní doa wá ní. Zí 'yì ga bi íri née kpá úwú ledre a zíye ndéréye sǒngó wo. ¹⁴ Niyí ndéréógú bi do gbúrǒngó ní, tú'dú 'yì e niyí go íri 'dii. Zí leríye méngi wo zía 'dí'bióyó ndíyá e gí royé.

¹⁵ Nda go za kí tagá, zí 'yì lódú kacíga úku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, kadra utú go, éyì miánu ndaá kpá ona wá. Ótoómo sǐlìyì gí ro 'yì ga gére née mu zíye ndéréye gámásó'do éyì miánu zíye ánu a.”

¹⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, “Ndaní ndéré wá, ídísé i'bí éyì miánu se zíye.”

¹⁷ Zí 'yì lódú kacíga úkulúgu ledre kídí, “Mongú 'yì, odú éyì bi do sǐlize ona ní lá dūú ambata ìnyì (5) kí mǐnzéré kénzé e gbre.”

¹⁸ Zía úku ledre kídí, “Ógusé aka kí ambata máa ga gére née yáa.” ¹⁹ Yésu ya 'yì e idíní ndísi do súwú ga gére née bi ore. Zía 'dí'bi ambata kí kénzé ga bi gbre

née do sǐlìne, zía lúru bi komo ere, zía i'bí mbófo éyì zí Lomo, zía 'déweífi simiyé. Zía i'bí a do sǐlì 'yì lódú kacíne ga gére née idíní ífi yéé zí 'yì e ánu a. ²⁰ Zí tú'dú 'yì ga ba ánu éyì zíye léreyé mbá. Ngítí a ga bi idíaká ní, zí 'yì lódú kacíga ga gére née 'dó'dú 'dúcu gbété e kíe sokó doa gbre (12). ²¹ 'Yì ga bi anuní éyì ní, ya'dá e niyí kóo álifu ìnyì (5,000). Oloní kará e kí owú e wá.

Yésu nderé do iní

(Lúru kpá Máriaiko 6:45-52, Yiwáni 6:15-21)

²² Geré gí do kací éyì miánu née, zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née idíní mu 'dógu mikavu ndéréókpóye 'dá'dá. Zía aka ídíaká 'bí ené 'dá'ba gí ro úku ledre zí 'yì ga gére née ndá'bayé 'be. ²³ Simi bi uku ledre go zí 'yì ga gére née kídí bayíní mu ní, zía ndéré ékíne do landa ngúcuné ini ini zí Lomo. Ndísi íri gí kí tagá ngúcuné. ²⁴ Kurúngba bi gáa 'yì lódú kacíga niyí simi a ní nderé go simi iní gbála gí do gbúrǒngó. Gí zí sǐlì bi ndísi ílì do iní kí roko'buné ní, zí iní nda ndísiné úculó'bó kurúngba gbú gbú gbú, bi ndéré eme lolu ngú.

²⁵ Nda kí sǐ ndóndó, zí Yésu ékíóguné gí do landa girí ndísi ndéréne do iní zí 'yì ené ga bi simi kurúngba née káa zí ndísi ndéré do ngáká bi ní. ²⁶ Simi bi 'yì lódú kacíga ga gére née

lurúní wo do iní kí ndìṣì ógù'dìyì roné mi'dí zíye ní, zì ngìrì méngì yée. Zíye útúye ndìṣì mbùmbùdú gì zía somúní 'bì eyé kídí nées go "Yì lárá."

²⁷ Geré 'diya zì Yésù úku ledre zíye kídí, "Ndásé éré ngìrì wá, nées máa."

²⁸ Zì Pétero úkulúgu ledre zía ya, "Mongú 'yì togú nées tí yì ma'díi, idí mu ngúngu a zíma ndéréma gì do iní ógumá zíyì iri."

²⁹ Yésù ya zía ní, "Ógù mu."

Zì Pétero ékíóguné gì simi kuńgba ndìṣì ndéréne do iní mi'dí zì Yésù. ³⁰ Tí lá simi bì Pétero lurú iní ni ndìṣì kízì kí roko'buné kíngaya gì zì mongú síli ní, zì ngìrì méngì wo, geré zía tónóne ólúne simi iní. Zía ótrú ledre kídí, "Ngére yómo máa mu."

³¹ Geré zì Yésù á'dané sáká wo, zía úku ledre kídí, "Pétero ngúngu aka eyì ledremá kíngaya fú wá, éré ngìrì gì ro 'di?"

³² Simi bì Pétero ekíluginí royé kí Yésù simi kuńgba ní, geré zì mongú síli bì gáa ba tónóné. ³³ Zì 'yì ga bì simi kuńgba nées óto úndrua, zíye úku ledre kídí, "Yésù, áyì Owù 'bì Lomo ma'díi."

³⁴ Zíye 'dógu bì do ndéréóguyé simi owù gara bì kí iríné Geneseréta ní. ³⁵ Simi bì 'yì ga bì 'bì gara nées owoní kídí Yésù ogù nées ne ní, zíye kákasa simi

gara ore mbá kídí 'yì ga bì 'yì eyé e niyì kí ndiyá ní, idíní ógù kéye zì Yésù, ni go simi gara ore. ³⁶ Zì 'yì ndiyá e ngúngu royé zía idí ngúngu a zíye óto síllye lá gba ro tara bongó ené. Ma'díi yée ga bì otoní síllye ro tara bongó ené ní, zì ndiyá eyé e tí úkúne gì royé.

15

Ondú 'bì Yúda e

(Lurú kpá Mária 7:1-13)

¹ Nda gì ore zì ngíti géyì Farusáyo e kí ngíti géyì 'yì ga bì ndìṣìní 'dódo lorù ní, óguyé gì simi Yerusaléma ndú'yú Yésù kídí, ² "Éyì bì 'yì lódú kacíyì ga ba iliní méngì keyì kací ondú ezé gì zía wá ní 'di? Ndìṣìní ánu éyì geré miánu iliní lúgu síllye kí wá ní."

³ Zì Yésù ndú'yú lúgu yée kídí, "Sara ílisé méngì keyì kací lorù 'bì Lomo wá gì ro 'di, bì zise ndìṣìsé méngì dūú ledre ga bì ondú esé ili yée ní. ⁴ Lomo i'bí lorù kídí, 'Ídí óto úndru 'buyì e kí mbágáyì.' "Yì bì ni uku tara sinyì zì 'buné e kí mbágáne ní, idíní úfu wo 'dá'ba.' ⁵ Tí lá ndìṣìsé 'dódo ledre kídí, togú 'yì uku ledre zì 'buné e kí mbágáne kídí, 'Éyì ga bì ílisé gì ro zíye sáká sée kée ní, máí'bí go káa do tákpásílì zì Lomo,' ⁶ ndaá gì ro zíye óto úndruyé kée wá. 'Déwesé nées go lorù 'bì Lomo gì ro ondú esé 'bì

Yúda e. ⁷ Ndìsìsé lóndo rosé kídí ásé 'yì méngì ledre 'bì Lomo, ábuwá ledre bì nébì Isáya uku gì rosé ní nì ma'dí kídí,

⁸ “ ‘Yì ga ba ndìsìní óto úndrumá lá òwú do tarayé,

tí lá mimbé'deyé nì yì ené gì romá gbála.

⁹ Ndìsìní óto úndrumá lá gbékpíne,

ndìsìní tí 'dódo ledre ní, tí lá yì eyé lorù eyé 'bì 'yìma'dí e.' ”

¹⁰ Gì do kací ledre nées ní, zì Yésù ndóloyóko tǔ'dù 'yì e zía úku ledre zíye kídí, “Ídísé úwú ledre ba zise ówoyéme a bilámáne.

¹¹ Ndaá 'bì ené éyì miánu bì 'yì ánu ní nì oto wo ne zía ídine 'yì lúyú ledre wá, yì ené bisinyí ódro bì gì tara'yì ní.”

¹² Zì 'yì lódú kací Yésù óguyé úku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, ówo go kídí ledre bì gáa úku ba sinyí yì ené ro Farusáyo e go misinyí?”

¹³ Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Éyì ga bì mbá ngará Babá bì komo ere 'diyí yée ne wá ní, nì láláoyó yée mbá 'dá'ba. ¹⁴ Ndásé óto komosé ro ledre 'bì Farusáyo ga gére nées wá, niyí yì eyé manda ga bì komoyé ndaá ní. 'Yì bì komoa ndaá ní togú lala ezené bì komoa ndaá ní, yée gbrengrá niyí útú simi gu.”

¹⁵ Zì Pétero úku ledre kídí, “Mongú 'yì, úku 'dódo aka

ini ledre gì simi muruwayi bì úku nées zize.”

¹⁶ Yésù ya zíye ní, “Áyí, ówosé esé kpá wá? ¹⁷ Ówosé bì kídí éyì miánu ndìsì olú gì ku 'yì, zía ókpóne simi 'yì, zía nda olúoguné gì simi 'yì 'dá'ba ní wá? ¹⁸ Bisinyí ledre bì ndìsì ówú gì tara'yì ní, ndìsì olúogú gì yana mimbé'de 'yì. Gì zì kényí nées zì 'yì ídine bisinyíne do komo Lomo. ¹⁹ Bì kenée ní, bisinyí ledre ga bì káa zì úfu 'yì, só'do ro'yì kí 'yì bì ófúsé rosé kéne wá ní, kí ledre 'bì gámá faa kací kará e togú ya'dá e, kí ugu, kí ɾanga, kpá úku tara sinyí zì 'yì e. Ledre ga gére nées mbá olúoguní gì do mimbé'de 'yì. ²⁰ Éyì ga gére nées ndìsìní óto 'yì e ye zíye ídiye bisinyíne do komo Lomo. Ndaá 'bì ené ánu éyì miánu togú mbú 'yì lúgu sǐlǐne wá ní óto 'yì ne zía ídine do komo Lomo bisinyíne ní wá.”

Yésù yomo nyì ngíti kára (Lúru kpá Mária 7:24-30)

²¹ Zì Yésù nda ìnyiné gì ore ndéréne simi gara ga bì Táyire kí Sidóna ní. ²² Zì ngíti kára gì simi kífú bì Kanána e ndìsì ndìsì do bì gbóo ore óguné ngungú roné zì Yésù kídí, “Ngére, Bulúndu Dawídi, ówo aka ledre kíma. Nyíma dokéké e ndìsìní méngì wo bisinyíne kíngaya.”

23 Tí lá Yésu ukulugu ené ledre zía wá. Zí 'yi lódú kací Yésu óguyé úku ledre zí Yésu kídí, “Ógóoyó kára néesi gí ore 'dá'ba. Ndisi fú lá gbúrógbó do kacize kí ledre ené néesi.”

24 Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára néesi kídí, “Lomo kasaogu máa lá dudu gí ro sáká 'yi amá e Isiréle e gí zía niyi káa zí kabiriki ga bi mingiye ndaa ní.”

25 Zí kára néesi ndosooguné gbóo útúne gbri kó'dú Yésu. Zía úku ledre zí Yésu kídí, “Ngere, sáká máa mu.”

26 Yésu ya zía ní, “Ndaa 'bi ené bilamane do 'di'bi eyi miánu 'bi owú e í'bí a zí isí e wá.”*

27 Zía úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ngere, ni tí kenée. Tí lá isí e 'do'duní nyunyú eyi miánu gí sí tarabiza 'bi mingiye bú.”

28 Néesi ní, zí Yésu úkulúgu ledre zí kára néesi kídí, “Kára ngungu ledre eyi ofu go. Eyi bi ili ní máayi mengi a ziyi.” Kpá tí geré simi sindi kadra néesi zí ro nyi kára néesi émené.

Yésu í'bí eyi miánu zí 'yi e alifu eso

29 Zí Yésu inyiné gí ore ndá'bané kó'dú mikavu Galilaya. Zía ndéré ekine do landa ndisiné bi. 30 Zí tú'dú 'yi e ndisi óguyé zía kí 'yi eyé ga bi kí umbu sindiye, 'yi komo mi'dutu e, migigiri e,

yee ga bi odroni wa ní, nda kpa kí yee ga bi kí toso ndiyá eyé e mingungucua ní. Do ogu oto yee mbá cigi Yésu bi kenée, zía oto siline royé zíye omo yee mbá. 31 Zí tara'yi e idrine kí luru 'yi ga bi odroni wa ní kí odro, migigiri e sindiye 'dózo roné go, yee ga bi kí umbu sindiye ní niyi go kí gámá, mikomo mi'dutu niyi go luru bi. Zíye mbófo Lomo bi Isiréle e ndisiné ini ini zía ní.

32 Zí Yésu ndólo 'yi lódú kacine e zía úku ledre zíye kídí, “Leri 'yi ga ba mengi máa go, mengizé kéye go silí ota eyi miánu ndaa zíye wá. Ndaa bilamane zima ótoomo yee zíye ndá'bayé kí 'bú wá káa bi komoyé ni ulú yana zíye útúye ke.”

33 Zí 'yi lódú kaciga úkulúgu ledre zía kídí, “Azé ówo eyi miánu simi súwú ona í'bí a zí tú'dú káa zí wo néesi gí 'da?”

34 Yésu ya zíye ní, ambata ni zise kiri néesi ndu? Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ambata e niyi inyi doa gbre (7) nda lá kí minzéré kenzé e.”

35 Zía úku ledre zí tú'dú 'yi ga gère néesi ndisiye bi do kangá. 36 Zía 'di'bi ambata ga bi inyi doa gbre (7) kí minzéré kenzé ga gère néesi, simi bi í'bí mbófo eyi go zí Lomo ní, zía 'deweifi simiyé zía í'bí yee zí 'yi lódú

* 15:26 15:26 Owú e kí isí e: Owú ga bi Yésu uku ledreyé ona ba ní néesi Yúda e. Isí ga bi uku ledreyé néesi 'bi ené 'yi ga bi ngára ndani Yúda e wá ní. Yúda e ndisiné ukucayi 'yi longó e káa zí isí e ní.

kacíne e, zíye nda í'bí a zí 'yì ga gére ní.

³⁷ Zí tú'dù 'yì ga gére nées ánu éyì, zíye léreyé mbá. Ngítí éyì miánu ga bi idiákání ní, zí 'yì lódù kacíga 'dó'dù 'dúcu gbété e kíe kpá ìnyì doa gbre (7). ³⁸ Gi simi 'yì ga bi kóo anuní éyì ní, oloní lá dùyù ya'dá e álfu eso (4,000). Oloní kará e kí owù e wá. ³⁹ Gi do kací bi Yésu bayi 'yì ga gére nées go ní, zía nda ékíne simi kuřungba zíye ndéréye simi bi bi ndišiní ndólo a Magadána ní.

16

Farusáyo e uzuní Yésu

(Lúru kpá Máriaiko 8:11-13, Lúka 12:54-56)

¹ Simi ngíti sǐlǐ, zí Farusáyo e kí Sadúkáyo e óguyé úzu Yésu idí méngì ledre bi kí roko'buné ní gi ro zíye ówo a kídí Lomo kasaogu wo ne gi komo ere.

² Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Togú go kí tagá yá, ndišisè úku ledre kídí, ‘Kílóndó kadra ni súwu gi zía bi ni komo ere gbawu káa.’ ³ Togú kí phiyí yá, zise ndišisè úku ledre kídí, ‘Múkú ni go kuş nées ní iní ni é'dì karaba.’ Ówosé tí lá kací úku ledre gi ro éyì ga bi ndišiní méngì royé komo ere ní, togú nda gi ro éyì ga bi ndišiní méngì royé ca cakaba ní yá, ówosé esé e

wá. ⁴ Ílisé lúru ledre ga bi kí roko'buyé ní té kí ásé fú ngúngu a. Gi zía bi ásé 'yì luyú ledre e ní, útúásásé esé ngúngu a wá. Ledre bi mááyí 'dódo a zise ní dùyù wo bi kóo mengì roné zí Yóna* ní.” Gi ore, zí Yésu ndéréókpóne.

Farusáyo e kí Sadúkáyo e ndaní lóndo sée wá
(Lúru kpá Máriaiko 8:14-21)

⁵ Simi bi Yésu 'doguní bi sága ní, 'yì lódù kacíga niyí lúru bi ní, ootomo lişiní ambata go. ⁶ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Komosé idí idí rosé gi zí bisinyí 'dódo ledre 'bi Farusáyo e kí Sadúkáyo e bi káa zí 'de'dì bi ndišiní óto a simi ambata eyé e ní.”

⁷ Zíye úkuló'bó ledre dongaráye kídí, “Uku ledre nées kenées ba gi zía bi ledre lişì zée kí 'dì'biútú ambata ní.”

⁸ Yésu owo sómù ledre eyé nées go bú. Zía úku ledre zíye kídí, “Éyì bi ndišisè úku ledre ambata gi roa ní 'di, ngúngusé aka esé ledremá fú wá ke? ⁹ Sómùlişisè ledre ambata bi kóo ìnyì máí'bí zí 'yì e álfu ìnyì ní go, sara ngítíye bi idiáká ní, 'dó'dù 'dúcusé kóo gbété kíe ndu? ¹⁰ Togú wo nées wá ní, sara ambata bi kóo ìnyì doa gbre (7) máí'bí zí 'yì e álfu eso (4,000) ánu a ní, 'dó'dù 'dúcusé kóo gbété kí ngítíye ndu? ¹¹ Éyì bi sómùsè

* 16:4 Lǐlǐ ledre gi ro Yóna: Cé káa zí ledre bi kénzé ulù Yóna zía ndišinè simia sǐlǐ ota ní. Ólo yata ledre gi roa simi Matáyo 12:39-40.

ledre gi zía kídí máúku gáa nées ledre ambata gi roa ní 'di? Komosé idí idí rosé gi zí bisinyí 'dódo ledre 'bi Farusáyo e kí Sadukáyo e.”
 12 Zíye nda ówoyéme a kídí uku ené gáa ba ledre gi ro ambata wá, uku yí ené ledre bisinyí 'dódo ledre 'bi Farusáyo e kí Sadukáyo e.

Tú'dú 'yi e somúlo'bóní ledre gi ro Yésu

(Lúrú kpá Máriko 8:27-30, Lúka 9:18-21)

13 Simi bi Yésu nderéoguní gbóo kí gara bi Kayisariya Phílipo ní, zía ndú'yú 'yi lódú kacíne e kídí, “'Yi e ndişiní sómú a kídí, Owú 'bi 'Yíma'dí ni náambi?”

14 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ngíti géyí 'yi e ya ni Yiwáni 'yi Bábátízí 'yi e, ngíti géyí ya ni Ilíya, ngíti géyí ya ni Yeremáya, togú wá, ni ngúru nébì e.”

15 Zía ndú'yúlúgu yée kídí, “Sara sómúsé 'bi esé kídí mááyí náambi?”

16 Simúna Pétero ya zía ní, “Áyí Kírésito, Owú 'bi Lomo bi ni trıdrı ní.”

17 Yésu ya zía ní, “Simúna wotı Yóna, Lomo i'bí úndru go zıyí. 'Yíma'dí ukui'bí ené ledre nées zıyí ne wá, Babá bi komo ere ní ukui'bí ne. 18 Máúku zıyí, ıriyí ni karaba go Pétero, ledre gi simi a kídí, 'Landa.' Mááyí óto sı 'dıçı amá doa. Umbu utúasá ndúru 'dıçı máa nées wá. 19 Mááyí i'bí roko'bu bi gi 'be 'bi Lomo komo ere ní zıyí. Éyí bi ási go gi roa

ní, Lomo ni kpá ási gi roa gi komo ere. Éyí bi ngúnqu ledre a go ní, Lomo ni kpá ngúnqu a.” 20 Nda gi ore zía éşı şılıne komo 'yi lódú kacíne e kídí ndanı aka úku 'dódo a bi ya nées ni Kírésito ní zı 'yi e wá.

Yésu uku ledre umbuné

(Lúrú kpá Máriko 8:31—9:1, Lúka 9:22-27)

21 Gi do kací ledre nées ní, zı Yésu ndişiné úku ledre zı 'yi lódú kacíne e kídí, ni miútúasáne zıne ndéréne simi Yerusaléma. Gi ro zı mingburoko 'yi e, manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní kí 'yi 'dódo lorı e 'dó'do nées, zıye úfu nées, simi şılı ota zıne úrúne.

22 Zı Pétero ndólo wo sogo éyí úku ledre zía kídí, “Ngére Lomo, ndá ótoómo ledre nées zía méngı roné zıyí wá.”

23 Zı Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Inyí gi romá ıri, áyı zıma go káa zı tutú bi toro 'duıı misi'di ní, sómú ledre eyı ndaa 'bi Lomo wá, yı ené 'bi Satána.”

24 Nda gi ore zı Yésu úku ledre zıye kídí, “Togú 'yi ili idí 'yi lódú kacıma yá, idí ótoómo kí méngı 'bi ené ledre bi ili ne ní, zía ımbı mingbúngbu kágá ené 'bi 'do'dó lódú máa. 25 Togú 'yi ili bándá trıdrıne kí roné, zía úyuné. Togú i'bí roné zı umbu gi romá yá, zía ndiki trıdrı. 26 Wo be 'di emene, zı 'yi idıne kí éyı ga bi do sogo kángá mbá zıne, zía

úyúné miúyu? Sara togú yu go ní, éyí ni bo ni í'bí a zí Lomo gí ro í'bílúgu tridri zía? ²⁷ Owú 'bì 'Yìma'dí ni ndá'baógu simi roko'bu 'bì 'Buné gí komo ere kí maláyika e, zía í'bí tákpásílí zí 'yìma'dí e kací miméngí ledre eyé. ²⁸ Máúku zise, ngíti géyí 'yì e gí dongarase ga bí ásé tóro nées, utúasání aka úyu wá, niyí lúru Owú 'bì 'Yìma'dí kí ndá'baógu ídíné Ngére kí."

17

Toso Yésu oyólo'bó roné
(Lúru kpá Mária 9:2-13,
Lúka 9:28-36)

¹ Sílí ìnyì doa kéré (6) gí do kací ledre nées ní, zí Yésu 'dí'bí Pétero e kí Yakóbo nda Yiwáni owú lúndu Yakóbo, yée ota zíye ndéré ékí ndísiyé do landa ngúcuyé. ² Zí toso Yésu óyóló'bó roné zíye do landa íri. Zí simi komoa ndísi ndícíne káa zí sùlú kadra ní, zí bongó bí ro a ní ényíne kpílélé káa zí bimióngó ní. ³ Tí do komoyé nées, zí Ilíya e kí Músa óguyé zíye ndísi ódroyé kí Yésu.

⁴ Zí Pétero úku ledre zí Yésu kídí, "Ngére, utúasá miútuásá zíze ndísiyé ona. Togú ngúngu go yá, mááyí lágá kútú e ota (3) kára, kíé'do zíyí, kíé'do zí Músa ngíti a zí Ilíya."

⁵ Simi bí ni aka ngbúru ndísi úku ledre nées ní, zí bikenyí burungú óguné kúu káa zí cika ní sólú yée yeré.

Zí kúru 'yì ówúne kpúru gí simi burungú girí kídí, "Ba Owú 'bí amá, 'búa ofu domá go, mááyí kí rokinyi gí zía. Ídísé úwú ledre gí taraa."

⁶ Simi bí 'yì lódú kacíga uwúní ledre nées kenées ní, zí ngíri útúne simiyé zíye útú ló'bu komoyé bí. ⁷ Tí lá zí Yésu óguné óto sílíné royé úku ledre zíye kídí, "Ndásé éré ngíri wá, ìnyíógusé mu 'dága." ⁸ Simi bí síkpíní doyé 'dága ní, lurúndikiní ngíti 'yì wá lá dúpú Yésu.

⁹ Kí ndítíóguyé gí do landa girí, zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Ndásé aka úku ledre ga bí gáa lúrusé nées zí ngíti géyí 'yì e wá 'búó togú lúrusé Owú 'bí 'Yìma'dí urú go gí simi umbu."

¹⁰ Zí 'yì lódú kacíga ga gére nées úku ledre zía kídí, "Sara éyí bí 'yì 'dódo lorú ukuní ledre gí zía kídí, Ilíya ni ndá'baógu útú roné fí ne gí zía ní 'dí?"

¹¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Ma'díi, Ilíya ni óguútú roné ne zía ótoyéme éyí e za mbá do misi'diyé?"

¹² Máúku zise Ilíya ogú yí ené tí go, tí lá mingburoko 'yì e ilíní eyé 'dí'bí wo simi sümü wá, mengíní nda yí eyé wo bisinyíne. Niyí ógu méngí lará Owú 'bí 'Yìma'dí kpá kenées." ¹³ Zí 'yì lódú kacíga ówo a kídí uku nées ledre Yiwáni Babatíza.

Yésu lagaoyó dokéké gí simi owúo'do

(Lúru kpá Mária 9:14-29,

Lúka 9:37-43a)

¹⁴ Simi bi oguní nda go dongará tǔ'dú 'yì e ní, zǐ ngítì o'do óguné útúne sǐ sǐndǐ Yésu úku ledre zǐa kídí, ¹⁵ “Ngére ídì ówo ledre kí wotǐma,” ni kí dokéké siminé, ndǐsǐ nda 'dó'dó gǐ zǐa go kíngaya. Ndǐsǐ kí láláónzó wo ku pho'du kpá simi iní. ¹⁶ Má'dí'biógú gáa wo zǐ 'yì lódú kacíyì ga ba, tí lá utúasání eyé sáká wo wá.

¹⁷ Zǐ Yésu ìnyiné úku ledre zǐye kí 'yì ga bi ore ní mbá kídí, “Dosé oru go kíngaya gǐ ro zǐse ngúnḡu ledremá. Máídí ndǐsǐ zǐse ona gǐ kí be 'di? Máídí útusimimá zǐze ndǐsǐ kése kenée gǐ kí be 'di? Ógusé kí owúo'do née girí mu yána.” ¹⁸ Simi bi oguní kí owúo'do née ní ní, zǐ Yésu ódroné zǐ dokéké née kí roko'buné, geré zǐa ólúóguné gǐ simi owúo'do née zǐ roa émené cǐkǐ ore.

¹⁹ Zǐ 'yì lódú kací Yésu óguyé ndú'yú wo simi bi ni ngúcuné ní kídí, “Éyì bi utúasázé lágaóyó dokéké née gǐ zǐa wá ní 'di?”

²⁰ Zǐ Yésu úkulúgu ledre zǐye kídí, “Yì ené gǐ zǐa bi ngúnḡu ledre esé ni cúku'dée ní. Abú ngúnḡu ledre esé ni cúku'dée káa zǐ kúfú musitáda, ásé úku ledre zǐ mongú landa bi 'dáa kídí, ‘Ìnyì mu 'dá'ba,’ ni tí ìnyì gǐ ore. Máúku zǐse, éyì bi ni óru zǐse ní ndaá.”

²¹ Zǐa kpá úku ledre zǐye kídí, “Dokéké e káa zǐ ga gére née ásé lágaóyó yée gǐ

simi 'yì 'búó togú ìnisé ini kí órú rosé zǐ Lomo kí.”

Yésu uku ledre umbuné

²² Simi bi 'yì lódú kací Yésu oguní go mbá ndro simi Galiláya ní, zǐ Yésu úku ledre zǐye kídí, “Sǐndǐ kadra ni go gbóo gǐ ro do í'bí ngbángá Owú 'bi 'Yìma'dí zǐ ezeokóga. ²³ Zǐye úfu wo, nda simi sǐlǐ ota zǐa úrú ené.” Zǐ ledre née í'bí lerǐ ro 'yì lódú kacíga mbá.

Yésu nderé simi Kapáranawúma

²⁴ Gǐ kací bi Yésu kí 'yì lódú kacíne e nderéoguní simi gara bi Kapáranawúma ní, zǐ 'yì 'dó'dú usóru ga bi 'bi 'Dǐcǐ 'bi Lomo ní óguyé ndú'yú Pétero kídí, “Mongú 'yì esé í'bí usóru 'bi 'Dǐcǐ 'bi Lomo bú?”

²⁵ Pétero ya zǐye ní, “Ìi í'bí bú.”

Simi bi nderéoguní nda go 'be ní, zǐ Yésu ndú'yú Pétero kídí, “Simúna, simi sómú ledre eyì ní, ngére ga bi do sogo kángá ba ndǐsiní 'dó'dú usóru akpa gǐ zǐ 'yì eyé e, togú mbú gǐ zǐ 'yì lónḡo e?”

²⁶ Zǐ Pétero úkulúgu ledre kídí, “Ndǐsiní 'dó'dú usóru gǐ zǐ 'yì lónḡo e.”

Zǐ Yésu úku ledre zǐa kídí, “Yì eyé e ndaní kí ledre wá. ²⁷ Tǐ lá ilizé ezé zǐ mimbé'deyé ésíne rozé wá, ndéré mu ngburu ìkpǐ iní, mizefǐ kénzé bi áyí ìkpǐógú a ní, ídì líkpǐ taraa, áyí ndíki késǐ ku a, zǐyì 'dí'bi a ndéré

í'bí a káa do ụsórụ gi rozé kéyì."

18

Mongú 'yì 'be 'bì Lomo

(Lúru kpá Máriaiko 9:33-37, Lúka 9:46-48)

¹ Simì sịndị kadra máa née ní, zí 'yì lódụ kací Yésu óguyé ndú'yú wo kídí, "Mongú 'yì, ambí nì karanée ídì ne mongú 'yì 'be 'bì Lomo komo ere zí lafúne e mbá?"

² Zí Yésu ndóloógụ owụ tóroné dongará 'yì e kírí née. ³ Zía úku ledre gi ro owụ née kídí, "Máuku zise ma'díi, togú ótosé rosé ndoo káa zí minzéré owụ e wá, útúásásé ógụ 'be 'bì Lomo komo ere wá. ⁴ Bì go kenée ní, 'yì bì 'bo'bụ roné go káa zí owụ ba ní ní, nì go ne mongú 'yì 'be 'bì Lomo 'dáa.

⁵ "Kpá kenée, togú 'yì 'dì'bì owụ bì cúku'dée káa zí wo ba simì sụmụ, kídí 'dì'bì née go kpá máa. ⁶ 'Yì bì ngungu ledremá abú nì aka lá cúku'dée káa zí owụ ba, zí ngíti 'yì óguné lóndo wo zía lúyú ledre yá, nì ídì bilámáne togú odóní ká'dá ro goa, do odongerị wo kie ro tutú do ụcụ wo kie bu simì mongú kúlú.

⁷ "Mongú nduwú nì ídì zí 'yì ga bì niyí ndịsị lóndo 'yì e zíye lúyú ledre ní. Ma'díi, ngíti géyì 'yì e niyí ídì 'yì lóndo 'yì e. 'Yì máa ga gére ní, Lomo nì 'dó'do yée bisinyíne kóngaya. ⁸ Togú lúru ngíti sịllyị togú mbú ngíti sịndiyị ayí óto yị ziyi

lúyú ledre yá, ídì óngooýó a 'dá'ba. Nì bilámáne ziyi ndiki tridri bì za fí ní kí sịndiyị kíé'do gi zí wo bì ayí ídì kí sịndiyị togú mbú silyị gbengará do ụcụ yị nyé simì mongú gu pho'du bì ilí wá ní. ⁹ Togú nguru komoyi ayí óto yị ziyi lúyú ledre yá, ídì cígíóyó a 'dá'ba. Nì bilámáne ziyi ndiki tridri bì za fí ní kí komoyi kíé'do gi zí wo bì ayí ídì kí komoyi gbengará do ụcụ yị nyé simì mongú gu pho'du bì ilí wá ní."

Muruwayi gi ro kábirịkì

(Lúru kpá Lúka 15:3-7)

¹⁰ "Ídísé ówo a kídí, 'yì ndaá lúru cáyi 'yì gi dongará minzéré owụ ga ba wá. Máuku zise ma'díi, maláyika ga bì ndịsini ndịsị kí Babá komo ere ní, niyí í'bí ngbángá 'yì máa née zí Babá.

¹¹ "Babá kasaogu máa yómo 'yì lúyú ledre e.

¹² "Sómúsé 'bì esé káa be 'dì? Togú 'yì nì kí kábirịkì e zine míya zí kembị a ịndrịné ní, mịngị a utúasá ótoómo yée ga bì cị eso doa sokó doa ịnyị doa eso (99) née zía ndéréne gámásó'do wo bì ịndrị née wá? ¹³ Simì bì togú ndiki go ní, máuku zise ma'díi, nì ídì kí mongú rokinyi gi roa kóngaya rómo do yée ga bì cị eso doa sokó doa ịnyị doa eso (99) ngára ịndrịné wá ní. ¹⁴ Kpá kenée 'Búsé Lomo bì komo ere ní,

ili ené zí bikérí owú ìndrìné gí dongará lafúne wá.”

‘Yì bì luyú ledre ro ezené ní

(Lúrú kpá Lúka 17:3)

¹⁵ “Togú ezeyí bì nḡḡḡḡ ledremá go ní luyú ledre royí yá, ídí ndéré úku 'dódo luyú ené nées zía simi bì ásé lá gbre kéne ní. Togú nḡḡḡḡ go yá, yéme dongaráse go kéne. ¹⁶ Togú ili ené nḡḡḡḡ a wá, ídí ndólo 'yì kíé'do togú mbú gbre zise ídíse kéye, 'Gì ro ledre ga bì za mbá ásé ótoyéme yéedongará 'yì kí ezené ní ídí ídí do komo 'yì e gbre togú mbú ota (3).’ ¹⁷ Togú ili ené kpá úwú ledre gí tara 'yì ga gére nées wá, zíyì ndéré kíe zí 'yì ga bì nḡḡḡḡ ledre 'bì Lomo go ní zíye ódroyé zía. Togú ili kpá fú wá, ídíse ási gí roa káa zí 'yì bì ngára nḡḡḡḡ aka ledre 'bì Lomo wá ní, togú mbú 'yì 'dó'dú usóru gí zí 'yì e.

¹⁸ “Máuku zise ma'díi, ledre bì tórosé go doa do sogo káḡá ona ní, Lomo bì komo ere ní toro kpá go doa kenée. Wo bì ásisé go gí roa ní Lomo bì komo ere ní kpá ási gí roa kenée.

¹⁹ “Mááyí go kpá úku ándá a zise, togú 'yì e gbre gí dongaráse do sogo káḡá ona otoní sómú ledre eyé go kíé'do ndú'yú Lomo gí ro éyí bì iliní ní, Babá Lomo bì komo ere ní ní í'bí a zíye.

²⁰ Ní kenée ma'díi, togú 'yì e gbre togú mbú ota yokoní royé íni ini gí zía bì niyí 'yì amá e ní, mááyí ídí dongaráye.”

Muruwayi gí ro ótoómo ledre zí 'yì

²¹ Zí Pétero óḡḡḡ zí Yésu do ndú'yú wo kídí, “Ngére, togú ezemá ndisí luyú ledre romá ní, máídí ótoómo ledre zía kí'dí ndu? Kí'dí ñnyí doa gbre?”

²² Yésu ya zía ní, “Í'i, ndaá lá kí'dí ñnyí doa gbre (7) wá, ídí ídí kí'dí cì ota doa sokó doa ñnyí doa gbre (77).”*

²³ Bì kenée ní, ledre gí ro 'be 'bì Lomo ní cé káa zí ngére bì kóo 'yì moko ené e 'dì'biní késí gí zía ili nda go zíye í'bílúgu a ní. ²⁴ Káa zí bì mongú 'yì ní go tónó ótoyéme ledre ga gére nées ní, zíye 'dì'bióḡḡ ngúru 'yì 'bì moko bì kóo 'dì'bi tú'dú késí ené ní kó'dú a. ²⁵ Gí zía bì roko'bù bì zí 'yì moko nées í'bílúgu mongú késí nées kíe ndaá ní, mongú 'yì ené ya kídí togú kenée yá, idíní 'dì'bi wo kí me'bea kí owú 'bì ené e nda kí éyí ga bì zía ní mbá úḡúoyó yéedá'ba gí ro do í'bílúgu késí ené nées.

²⁶ “Zí 'yì moko nées útúne do ngúrú sḡḡḡne kó'dú mongú 'yì ené nḡḡḡḡ roné zía kídí, ‘Áko mongú 'yì, ótoómo ledre zíma, mááyí í'bílúgu késí nées mbá.’ ²⁷ Zí

18:16 18:16 Gbre lorú 19:15 * **18:22** 18:22 Cì ota doa sokó doa ñnyí doa gbre kí'dí ñnyí doa gbre: Yésu uku ledre mongú namba nées gí zía ili zí 'yì e ndisíyé fú lá ndisí ótoómo ledre zí lafúye.

lerja méngi mongú 'yi née zía ótoómo ledre zía kídí ndá lolu í'bílúgu kési née wá.

28 "Tí lá bi ìnyì gi ore ndéréne ní, zía ówo ngúru ezené 'yi moko bi kóo 'di'bi kési gi zía kpá lá cúku'dée ní. Zía útúne doa geré 'di'bi kúrúa ngírì kídí, 'Í'bílúgu kési amá bi zíyì ní mu.'

29 "Zí eze a née útúne do ngúrú sìnđine ngúngú roné zía kídí, 'Áko, ótoómo ledre zíma, mááyí í'bílúgu kési née mbá.'

30 "Eze moko a née asi yí ené miási. Simi ledre née ní, zía lála wo ndéré kíe simi sígìni. Zí eze a née ndìşine írì gi do í'bíónzó kési ené née té kí. 31 Simi bi lafúga 'yi 'bi moko e lurúní ledre bi mengi kí ezené née ní, zía sínýine royé kíngaya do ndéréye úku 'dódo ledre ga bi menginí royé née ní mbá zí mongú 'yi eyé.

32 "Zí mongú 'yi née ndólo 'yi 'bi moko née do úku ledre zía kídí, 'Áyí bisinyí 'yi, Máotoómo kóo tú'dú kési amá bi kacíyì gi zía ngúngú royì kídí máídí ótoómo ledre zíyì ní. 33 Útúásá eyì ótoómo ledre zí ezeyì née káa zí bi kóo máotoómo ledre zíyì ní wá?' 34 Gi zí simikesì, zí mongú 'yi ené 'di'bi a ndéré kíe simi sígìni do ndìşì 'dó'do wo gi zía í'bílúgu kési bi kóo 'di'bi ní za mbá kí.

35 "Née ledre bi Babá gi komo ere ni méngi a

zise ní, 'búo togú ótoómosé ledre go zí lafúse gi yana mimbé'desé."

19

Ledre gi ro ótoómo kára
(Lúru kpá Máriko 10:1-

12)

1 Simi bi Yésu 'dódo asá ledre née ní, zía ìnyiné gi simi Galiláya ndéréne sága ngburu bi Yeredéne simi kangá bi Yudáya ní. 2 Zí tú'dú 'yi e lódú wo írì, zía ndìşiné yómo yée ga bi kí ndíyá royé ní.

3 Zí ngíti géyì Farusáyo e óguyé úzu Yésu kí ndu'yú kídí, "Ni miútúásáne zí 'yi ótoómo me'bené tí lá gi ro owú ledre bi ni bo ní?"

4 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Ólosé esé miéké kúrú Lomo wá? Kú gi dosine Lomo 'otoogu 'yíma'dí e o'do kí kára,' 5 'Née kpá sí ledre bi o'do ni ótoómo 'buné kí mbágáne kenée zía ófú kára zíye ódó royé kí me'bené ídíye éyì kíé'do ní.' 6 Gi ore, ndaní lolu 'yi e gbre wá, niyí goó éyì kíé'do. Bi kenée ní, éyì bi Lomo kótru go ní, 'yíma'dí ndaá báyi a wá."

7 Zíye ndú'yú Yésu kídí, "Togú kenée ma'díi ní, sara Músa eké nda kóo kídí 'yi idí í'bí wáraga 'bi ótoómo ro'yì zí kára máa née zía ndéréne kíe gi ro 'di?"

8 Yésu ya zíye ní, "Músa eké kóo ledre née zise Yúda e kenée gi ro zise

ótoómo me'besé e gi zía dosé oru mióru. Tí lá ndaá 'bi ené kóo miyémené kenée gi dosíne wá. ⁹ Máúku zise, togú me'beyí so'do ené o'do 'dí sogo wá, zíyí ótoómo wo zíyí ndéréyí ófú ngíti kára yá, lúyú ledre go, gi zía só'do née go royí 'dí sogo."

¹⁰ 'Yí lódú kacíga ya zía ní, "Togú ledre ni nda yí ené gi ro o'do kí kára goó kenée yá, ni bilámáne 'yí ndaá 'bi ené lolu ófú kára wá."

¹¹ Yésu ya zíye ní, "Tú'dú 'yí e utúasání 'dí'bi 'dódo ledre née wá, tí lá dujú yée ga bi utúasání go ndísi ngúcuyé ní. ¹² Ngíti géyí utúasání 'dí'bi kará e wá gi zía arání yí eyé yée kú kenée. Ngíti géyí, 'yí e mengíní yée ye. Ngíti géyí asíní yí eyé kú ye gi zía bi i'bíní royé go méngí dujú moko bi 'be 'bi Lomo komo ere ní. 'Yí bi utúasá go ngúnngu ledre née ní, zía ngúnngu a."

Yésu i'bí úndru zí minzéré owú e

(Lúru kpá Máriko 10:13-16, Lúka 18:15-17)

¹³ Nda gi ore zí ngíti géyí 'yí e óguyé kí minzéré owú e zí Yésu ini ini doyé kpá kí i'bí úndru zíye. Tí lá zí 'yí lódú kacíga ndísiyé úcúómo 'yí ga bi oguní kí owú ga gére ní.

¹⁴ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Ótoómosé minzéré owú ga gére née zíye óguyé zíma. Ndásé úcúómo yée

wá, 'Be 'bi Babá bi komo ere ní, ni gi ro 'yí ga bi káa zí minzéré owú e ní." ¹⁵ Simi bi Yésu ini ini go zí Lomo idí i'bí úndru zí owú ga gére ní, zía ndéréókponé gi ore.

Owúphirangá bi kí tú'dú éyí e zíne ní

(Lúru kpá Máriko 10:17-31, Lúka 18:18-30)

¹⁶ Nda née ní, zí ngíti owúphirangá óguné ndú'yú Yésu kídí, "Mongú 'yí, bilámá ledre bi máidí méngí a gi ro zíma ndíki tridri bi za fí ní 'dí?"

¹⁷ Yésu ya zía ní, "Ndú'yú máa gi ro bilámá ledre gi ro 'dí? Lomo ni dujú ne bilámáne. Togú ili tridri bi za fí ní yá, idí lódú lorú ga bi Lomo uku yée ní."

¹⁸ Zí phirangá née ndú'yú ándá wo kídí, "Lorú ga bi káa zí yée ga be 'dí?"

Yésu ya zía ní, lorú ga bi káa zí, " 'Ndá úfu 'yí wá, ndásé só'do rosé kí 'yí bi ófúsé rosé kéne wá ní wá, ndá úgu ugu wá, ndá řaranga wá, ¹⁹ idí óto úndru 'búyí kí mbágáyí,' zíyí 'óto 'bú lafúyí e káa zí bi óto 'búyí kí royí ní.' "

²⁰ Owúphirangá née ya zía ní, "Óo, lorú ga gére née máméngí yée go mbá kenée. Ngíti a bi idiaká ní nda go 'dí?"

²¹ Zí Yésu úkulúgu a zía kídí, "Togú ili méngí zaá ma'dii ledre yá, idí ndéré úgúoyó éyí eyí e gi 'be mbá

'dá'ba. Zíyì í'bíoyó késiye zì 'yì lerì e, gì ore zíyì nda ndá'baóguyì lódù máa. Lomo nì í'bí mongú úndru zíyì komo ere."

²² Simi bì owúphirangá née uwú ledre bì Yésu uku zía kenée ní, zì bì sínyíne roa gbála. Zía ókpóne gì ore kí do komoné bisinyíne gì zía nì kí tù'dù éyì e zíne.

²³ Zí Yésu úku ledre zì 'yì lódù kacíne e kídí, "Máúku zise ma'díi, nì miórúné kíngaya zì 'yì bì kí tù'dù éyì e zíne ní ógúné 'be 'bì Lomo komo ere. ²⁴ Mááyí kpá úku a zise kídí, ndaá miórúné zì mongú bangá bì gémele ní ólù phùtrù bì gì simi gu lịbira wá, nda zì 'yì bì kí tù'dù éyì e zíne ní, nì miórúné kíngaya zía ólúne 'be 'bì Lomo."

²⁵ Simi bì 'yì lódù kací Yésu uwúní ledre née kenée ní, zíye ónzó komoyé kíngaya, zíye úku ledre kídí, "Ambí nì nda ómo goó ne?"

²⁶ Zí Yésu lúru yée gbóó, zía úku ledre kídí, "Éyì bì 'yìma'dí utúasá méngì a wá ní, Lomo utúasá yì ené bú méngì a."

²⁷ Zí Pétero úkulúgu ledre zía kídí, "Sara aka nda zée ga bì ootomozé 'bì ezé éyì e go mbá zize ndísizé lódù go lá dụyì yì ní, 'bì ezé nì nda ídì 'bì ené go 'dì?"

²⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Máúku zise ma'díi, simi bì karanée ledre e niyí oyólo'bó royé mbá mikándayé ní, zì

Owú 'bì 'Yìma'dí ídine goó mindísíné do kítì ngére ené kí mongú roko'buné ní, sée ga bì ásé 'yì lódù kacíma e ba ní, ásé ídì kpá mindísísé do kítì ngére zise ndísísé 'dəcì ngbanga Isiréle e kací sị doyé ga bì sokó doa gbre née mbá. ²⁹ 'Yì ga bì ootomoní éyì eyé e za mbá, 'be 'bì eyé e, lúnduyé e, lémiyé e, 'buyé e kí mbágáye e, kí owú 'bì eyé e gì ro lódù kacíma ní, Lomo nì í'bí tù'dù éyì e zíye, kpá kí trịdrị bì za fí ní. ³⁰ Tí lá tù'dù 'yì máa yée ga bì cakaba niyí zì lafúye 'dá'dá ní, niyí karanée ídì 'dá'ba. Tù'dù 'yì máa yée ga bì niyí 'dá'ba niyí karanée ídì 'dá'dá."

20

Muruwayi gì ro 'be 'bì Lomo

¹ Zí Yésu tónóne úku muruwayi kídí, "Ledre gì ro 'be 'bì Lomo komo ere nì káa zì m̀ngì yáká bì nderé ndólo 'yì e gì ro óguyé méngì moko kesi simi yáká ené ní. ² Simi bì 'yì ga gére née odóní sómù ledre go kí m̀ngì yáká ní, zía kása yée kídí nderení mu méngì moko simi yáká ené.

³ "Simi s̀ndì kadra ìnyì doa eso (9), zì m̀ngì yáká kpá nderéne ndíki ngíti géyì 'yì e mítóroyé simi s̀ù gbékpìne moko ndaá royé wá. ⁴ Zía úku ledre zíye kídí, 'Máìli gáa sée, zise kpá nderése méngì moko

yáká amá. Mááyí í'bí kési bí miútúásáne ní zise.' ⁵ Zí 'yí ga gére née ndéréye.

"Kí yana kadra nda kpá kí komo kadra tagá, zía ndéréne méngí a kpá kenée.

⁶ Nda go za kí tagá, zía kpá ndéréne ndíki ngíti géyí 'yí e niyí mitóroyé. Zía úku ledre zíye kídí, 'Éyí bí ndísi ónzósé kadra gbékpíne méngí sé moko gí zía wá ní 'dí?'

⁷ "Zí 'yí ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, 'Gí zía 'yí bí zía í'bí moko zise ní ndaá.'

"Zía úku ledre zíye kídí, 'Ní miútúásáne zise ndérése méngí moko yáká amá.'

⁸ "Kí tagá a née, zí mǐngí yáká úku ledre zí 'yí lúru bí kací moko ené kídí, 'Ndólo ógu 'yí 'bí moko ga bí yáká 'dáa ní mu zíye 'dí'bí kési eyé. Ídí tónó a kí 'yí ga bí oguní gí 'dá'ba ní nda gí ro yée ga bí tonóní ní.'

⁹ "Zí 'yí ga bí tonóní moko kí tagá ní óguyé 'dí'bí kési eyé kpá káa zí 'bí 'yí ga bí tonóní moko kí phiyí ní. ¹⁰ Nda simi bí 'yí ga bí tonóní moko kí phiyí oguní 'dí'bí kési eyé ní, somúní 'bí eyé kídí kési eyé ní ídí mongúne. Niyí ídí kée ní, í'biní zíye go kpá kési bí í'biní zí 'yí ga bí tonóní moko gí 'dá'ba ní. ¹¹ Simi bí 'dí'biní kési née ní ní, zíye tónóye úku mǐngúngúrú ledre dongaraye ro mǐngí yáká. ¹² Zíye úku ledre zía kídí, 'Zée ga bí tonózé méngí

moko kú akpa kí phiyí gí kí tagá ní, áyí í'bí kési zise útúásáne kí 'yí ga bí oguní 'bí eyé gí 'dá'ba ní lará a káa be 'dí? Kenée ndaá bilámáne wá.'

¹³ "Zía úku ledre zí ngúrúyé kídí, 'Máméngí amá sée bisinyíne wá. Máí'bí zise née tí kési bí gáa ngungusé ledre a ní.

¹⁴ 'Dí'bisé kési esé mu zise ndérése. Máíli í'bí zí 'yí ga bí tonóní moko kí tagá ní, kpá kési bí máí'bí zise née.

¹⁵ Née yí ené kési amá, éyí bí máíli méngí a kée ní, mááyí méngí a. Bí sinyí rosé née gí zía bí mááyí 'yí méngí bilámá ledre zí 'yí e ní? "

¹⁶ Née ní, zí Yésu úku ledre kídí, "'Yí ga bí 'dá'ba ní niyí ídíye 'dá'dá. Yée ga bí 'dá'dá ní niyí ídí 'dá'ba."

Yésu uku andá ledre um-buné

(Lúru kpá Mǎriko 10:32-34, Lúka 18:31-34)

¹⁷ Simi bí Yésu ní mindéréne simi Yerusaléma ní, zía ndólo 'yí lódú kacíne ga bí sokó doa gbre (12) ní sogo éyí, zía úku ledre zíye kídí, ¹⁸ "Azé go bí ndéré simi Yerusaléma ba, ngíti géyí 'yí e niyí í'bí ngbángá Owú 'bí 'Yíma'dí zí manda ga bí 'bí 'yí 'dáná éyí e ní kí 'yí 'dódo lorú e. Niyí 'déçí ngbanga a do úfu a, ¹⁹ do í'bí wo zí 'yí ga bí ngará ndaní Yúda e wá ní, zíye fóló wo, ócó a do phéphé a do mǐngúngbu kágá. Tí lá gí

do kací sǐlǐ ota (3) ni úrú gi simi umbu.”

Ledre gi ro ndu'yú 'bi mbágá Yakóbo e kí Yiwáni
(Lúru kpá Mária 10:35-45)

²⁰ Gi ore, zí me'be Zebedíya 'dí'bi wotíne ga bi Yakóbo e kí Yiwáni ógu útúne kéye kó'dú Yésu ngungú roné zía.

²¹ Zí Yésu ndú'yú wo kídí, “Éyí bi ili ní 'dí?”

Kára née ya zía ní, “Kí'dí bi áyí go do Kíti Ngére eyí ní, owú 'bi amá ga bi gbre ba ídí 'dí'bióto yée cigíyí. Ngíti a do sǐlǐyí 'bi anú ngíti a do ngeli.”

²² Yésu ya zíye ní, “Ówosé esé éyí bi ásé ndúndu'yú gi roa ní wá. Útúásásé go ngungu a zise 'dó'dóse káa zí bi mááyí ógu 'dó'dó ní?”

Yakóbo e kí Yiwáni ya zía ní, “Azé útúásá.”

²³ Yésu ya zíye ní, “fi, ásé tí 'dó'dó. Tí lá óto 'yí e zíye ndísiyé do anú kí do ngeli ní, ndaá 'bi ené moko amá wá. Babá ndísi yí ené yéme ledre máa wo née ne.”

²⁴ Simi bi 'yí lódú kací Yésu ga bi ore sokó uwúní ledre née ní, zí mimbé'deyé éšine ro Yakóbo e kí Yiwáni kíngaya. ²⁵ Zí Yésu ndólo 'yí ené ga gére née úku ledre zíye kídí, “Ówosé bú, ngére ga bi do sogo kánga ba ndísiní ndísi do 'yí e kí roko'bu. Zíye ndísiyé méngí yée káa zí bi iliní yí eyé ní. ²⁶ Tí lá ndásé méngí

kéyí kenée wá. Togú 'yí gi dongarése ili zíne ídine 'dá'dá zí lafúne e yá, idí idí 'yí ñnyí kasa zí lafúne, ²⁷ wo bi ili zíne ídine 'dá'dá ní, idí óto roné káa do owúkulú zí lafúne, ²⁸ cé káa zí bi Owú 'bi 'Yíma'dí ogu ené gi ro zí 'yí e ñnyí kasa zía wá ní, yí ené gi ro ñnyí kasa zí 'yí e, kpá gi ro í'bí roné zí umbu gi ro yómo tú'dú 'yí e.”

Mikomo mi'dútú e gbre
(Lúru kpá Mária 10:46-52, Lúka 18:35-43)

²⁹ Simi bi Yésu kí 'yí lódú kacíne e niyí go ndéréokpó gi simi Zéřiko ní, zí tú'dú 'yí e lódú wo. ³⁰ Simi sındí kadra máa née ní, mikomo mi'dútú e gbre mbá ya'dá e, niyí kóo mindísiyé dogbořu misi'di kenée. Simi bi uwúní ledre kídí Yésu ndísi ndéré née ne ní, zíye ótrú ledre 'dága kídí, “Ngére, Bulúndu Dawídi, idí aka lúru leríze.”

³¹ Zí tú'dú 'yí e úcuómo yée kídí ndaní gbúrógbó wá. Tí lá gbúrógbó tatání nda royé 'dá'dá kídí, “Ngére, Bulúndu Dawídi, idí aka lúru leríze.”

³² Zí Yésu tóroné ndólo yée, zía ndú'yú yée kídí, “Ílisé máídí méngí zise 'dí?”

³³ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, ilizé zíyí líkpí komozé.”

³⁴ Zí leríye méngí Yésu. Zía óto sǐlǐne ro komoyé, geré zí komoyé líkpíne, zíye útúye lódú kací a.

21

*Yésu olú simi Yerusaléma
(Lúrú kpá Máriko 11:1-11,
Lúka 19:28-38, Yiwáni 12:12-19)*

1 Simi bi Yésu kí 'yì lódú kacíne e nderéoguní go gbóo kí Yerusaléma zíye óguyé simi gara kí iriné Betefége do landa bi kí kágá ga bi olíva doné bi ndìşiní ndólo a Landa Olíva ní, zía kásaókpó 'yì lódú kacíne e gbre 'dá'dá, 2 kídí, "Ndéréókpósé mu simi gara íri, ásé ndéré ndíki mbágá dongí kí owú 'bì ené miódóótoyé tara misi'di kenée, ídísé líkpí yée gbrengrárá ógú kíye zíma yáa. 3 Togú ngíti 'yì ayí úku ledre kídí, líkpísé bangá ga gére née gí ro 'díya yá, ídísé úku a zía kídí Ngére ili yée ne. Ni geré ótoómo yée zise."

4 Ledre née mengi roné go té káa zí bi kóo ngúru nébì eké ní,

5 Kídí, "Ídísé úku ledre zí nyì 'yì ga bi 'bì Yerusaléma ní,
'Lúrúsé aka, Ngére esé ni go ógú zise.

Nì 'yì mimbé'de kídri, ndìşì ógú gbóo do dongí,
ni bi mindìşiné do owú dongí girí née.' "

6 Zí 'yì lódú kacíga ga gére née ndéréye mengi tí ledre bi Yésu uku zíye ní. 7 Zíye óguyé kí dongí ga gére née zí Yésu, zí ngíti géyì ónzó

bongó eyé e do dongí ga gére née. Zí Yésu ékì ndìşiné doyé.

8 Zí tú'dú 'yì e ízì bongó eyé e do misi'di, zí ngíti géyì 'dècì 'bì eyé mbilí tìyì e ízì yée do misi'di. 9 Zí tú'dú ngíti géyì 'yì ga bi utúní zí Yésu 'dá'dá, nda kí yée ga bi gí do kací a ní ndìşiyé mbófo wo kídí,

"Mbófo éyì zí Bulúndu Dawídi."

"Úndru idí idí zí wo bi ógú kí iri Ngére Lomo ní."

"Mbófo éyì zí Lomo bi komo ere ní."

10 Simi bi Yésu olú simi Yerusaléma ní, zí bi kíziné mikízì gí zí 'yì e. Zí 'yì e ndìşiyé ndúndu'yú kídí, "Yì máa bi ógú ba káa náambi?"

11 Zí tú'dú 'yì ga bi Yésu oguní kéye née úkulúgu ledre kídí, "Née Yésu, nébì bi gí simi Nazeréta owú gara bi simi kángá bi Galiláya ní."

Yésu lagabayi 'yì e

(Lúrú kpá Máriko 11:15-19, Lúka 19:45-48, Yiwáni 2:13-22)

12 Zí Yésu ndéré ólúne do ligá 'Dìcì 'bì Lomo, zía ógóbáyì 'yì ga bi ndìşiní úgúoyó éyì kí yée ga bi ndìşiní úgú eyì e ore ní mbá 'dá'ba. Zía itríónzó tarabíza 'bì 'yì óyóló'bó késì e kí bi ndìşì 'bì 'yì ga bi ndìşiní úgúoyó amámu e ní kpukpukpu bi. 13 Zía úku ledre zíye kídí, "Ni miékéne

simi miéké kúrú Lomo kídí, “Dìcì amá nì 'dìcì 'bì ini zíma,’ tí lá óyóló'bósé nda yì esé go káa do 'bì ló'bo 'bì 'yì ugu e.’ ”

¹⁴ Gì do kací ledre née zí 'yì e óguyé kí 'yì ga bì kí komoyé mi'dútuné kí mīgīgīrī e zía 'Dìcì 'bì Lomo ore, zía yómo yée. ¹⁵ Tí lá simi bì manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kí 'yì 'dódo lorū e lurúní mīngburoko ledre ga bì Yésu ndìsì méngì yée kenée née ní, zíye ndìsìyé kpá úwú do owù e kí ndìsì mbófo wo do ligá 'Dìcì 'bì Lomo kídí, “Mbófo éyì zí Bulúndu Dawídi”, zí bì sínýíne royé gbála.

¹⁶ Zí mīngburoko 'yì ga gére née ndú'yú Yésu kídí, “Úwú ledre bì owù ga gére née ndìsìní úku a née goó?”

Yésu ya zíye ní, “Hì, Máúwú go. Sara ólosé esé ledre bì ekéní simi miéké kúrú Lomo kídí,

“ “Dódo ledre go zí owù e kí sírì owù e

zíye í'bí mbófo éyì zíma ní wá?”

¹⁷ Zí Yésu ólúóguné gì simi Yerusaléma gì ore ndéré 'dú'duné simi owù gara bì Beteníya ní.

Yésu oto tarané kací ndórí (Lúru kpá Mária 11:12-14,20-24)

¹⁸ Akpa kí phiyì simi bì Yésu nì go ndá'balúgu roné simi Yerusaléma ní, 'bú ufu kóo wo go miúfu. ¹⁹ Zía

lúrúndíki ndórí dogboṛu misi'di. Simi bì olú sī a ní, kémbì miáná a ndaá tí lá dujú mbílía. Zía úku ledre zí kágá née kídí, “Tí bì áyí ndìsì 'bì eyì ní, áná lolu kú wá.” Geré zí ndórí née gágáne.

²⁰ Simi bì 'yì lódú kacíga lurúní ledre née kenée ní, zí tarayé ìdrīne mbá mīdrī. Zíye úku ledre kídí, “Bì káa lará ledre 'di, kágá ba gagá 'diya gì zí 'di?”

²¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máuku zise ma'díi, togú ngúngusé ledre 'bì Lomo go ítísé kangú a wá, útúásásé méngì lá dujú ledre bì māméngì zí ndórí née wá, ásé kpá útúásá úku ledre zí landa ba, 'Ndéré mu, útú simi mongù iní bì 'dáa,’ zía tí méngì roné kenée. ²² Togú ngúngu tí ledre 'bì Lomo go, éyì ga bì áyí ini ini zí Lomo gì royé ní, nì í'bí a zíyì.”

Mīngburoko 'yì 'bì Yúda e ndu'yúní Yésu

(Lúru kpá Mária 11:27-33, Lúka 20:1-8)

²³ Zí Yésu ndá'balúgu roné do ligá 'Dìcì 'bì Lomo, simi bì nì ndìsì 'dódo ledre zí 'yì e ní, zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kpá kí ngíti géyì mīngburoko Yúda e óguyé zía. Zíye ndú'yú wo kídí, “Ndíki roko'bù bì ndìsì méngì éyì ga ba kíe ba gì 'da? Ambí í'bí roko'bù máa née zíyì ne?”

²⁴ Yésu ya zíye ní, 'dá'dá zíma kí úku ledre zíse, "Mááyí aka kpá ndú'yú sée. Togú úkulúgusé ledre go kací a zíma, mááyí nda fú úku 'dódo ledre 'yì bí i'bí roko'bu zíma ndìsì méngì éyì ga gére kíe ní. ²⁵ Roko'bu bí Yiwáni ndìsì í'bí babatíza kíe zì 'yì e ní ogù gì zì Lomo gì komo ere togú mbú gì zì 'yìma'dí e?"

Zíye ódroyé dongaráye kídí, "Togú ukuzé yaá ogù gì komo ere yá, ni ndú'yú zée kídí, 'Sara ñgunğuzé nda ledre ené wá gì ro 'di?' ²⁶ Tí lá togú ukuzé yaá roko'bu nées ogù gì zì 'yìma'dí e yá, títú'dú 'yì ga ba niyí zíngì eyé gì zía owoní Yiwáni bú kídí ni yì ené nébì."

²⁷ Nda nées ní, zíye úkulúgu ledre zì Yésu kídí, "Owozé ezé e wá."

Zía úku ledre zíye kídí, "Bì kenée ní, máúku 'dódo amá ledre 'yì bí i'bí roko'bu zíma ndìsì méngì éyì ga gére nées kíe ní wá."

Muruwayi gì ro ngíti o'do kí wotíne e gbre

²⁸ Zì Yésu úku ledre zì mĩngburoko 'yì ga gére nées kídí, "Ili zíse sòmù ledre simi muruwayi ba bilámáne. Ngíti o'do ni kóo bo kí wotíne e gbre. Kadra kíe'do zía úku ledre zì owúndíká kídí, 'Ndéré aka karaba méngì moko yáká.'

²⁹ "Owúndíká nées ya zì 'buné ní, 'Mándéré amá a wá.' Tí lá nda gì 'dá'ba, zía

óyóló'bó sòmù ledre ené zía ndéréne.

³⁰ "Zì 'bua ndéréne úku kpá kémbì ledre nées zì ngíti wotíne. Zía úkulúgu ledre zía kídí, 'Babá mááyí ndéré.' Abú uku kenée, nderé ené wá.

³¹ "Gì dongará wotíga ga bí gbre nées, ambí méngì ledre kací kúrú 'buyé ní ne?"

Zíye úkulúgu ledre zì Yésu kídí, "Owúndíká méngì ne."

Zì Yésu úku ledre zíye kídí, "Ídísé ówo a bilámáne, 'yì 'dó'dú ʊsórʊ e kí kará ga bí ndìsìní gámá kací ya'dá e faa ní, togú oyólo'bóní sòmù ledre eyé, niyí ógʊútʊ eyé ye 'be 'bí Lomo gì zíse. ³² Gì zì kéyì nées, Yiwáni ogù kóo 'dódo mĩsì'di méngì ledre ga bí Lomo ili yée ní zíse, ñgunğusé esé ledre ené wá, tí lá 'yì 'dó'dú ʊsórʊ e kí kará ga bí ndìsìní gámá kací ya'dá e faa ní, ñgunğuní nda yì eyé ledre ené ye. Abú lúrúsé yée tí kí méngì ledre ga bí Lomo ili yée ní yá, ílisé esé óyóló'bó sòmù ledre esé zíse ñgunğungu ledre ené wá.

Muruwayi gì ro 'yì bí otoní wo lúru bí kací yáká ní (Lúru kpá Mária 12:1-12, Lúka 20:9-19)

³³ "Úwúsé aka kpá ngíti muruwayi ba. Ngíti o'do o'do kóo yáká ené zía 'díyì kóró simi a. Zía íci'díkí gara gbaá roa. Zía íci gu káa do ndoko gì ro do ndìsì lúru miáná kóró nées simi a. Zía yéme bí ndìsì 'dága gì ro

zí 'yì 'bá'bá yáká máa nées ékì ndìsìné doa 'bá'bá éyì. Zía óto 'yì 'bì moko e ndìsì méngì moko ore, yóó zía ndéréókpóne do bi gbála. 34 Simi bì sìnḍì kadra 'bì kpírèkpe miáná kóró ogu ní, zí m̀ngì yáká kása 'yì kasa ené zí 'yì lúrú bi kacì yáká idí únzù kóró máa 'bì ené gì ro do ógu kíe zíne.

35 "Zí 'yì 'bì moko ga bì yáká iri nées 'dí'bi 'yì ga bì m̀ngì yáká kasa yée nées. Zíye ócò ngíti a bisinyíne, zíye úfu ngíti a geré miúfu, zíye óngbo otayé kí tutú. 36 Zía kpá kása ngíti géyì 'yì 'bì moko ené e rómo gì do yée ga bì 'dá'dá ní, zíye yáká iri. Zíye méngì yée kpá bisinyíne káa zí yée ga bì 'dá'dá ní.

37 "Odù a, zía nda kása cù owù 'bì ené zíye yáká iri. Zía úku ledre kídì, 'Niyí óto úndru wotíne.'

38 "Tí lá simi bì lurúndikiní owù nées ní, zíye yéme ledre kídì, 'Ni ídine karanée m̀ngì yáká ba. Ógusé mu zíze úfu wo 'dá'ba zíze 'dí'bi yáká ba káa do 'bì ezé.' 39 Gì ore zíye 'dí'bi wo, do lála óyó wo gì yáká gì ore 'dá'ba, zíye úfu wo.

40 "Bì kenée ní, simi bì m̀ngì yáká nées ni ndá'baógu ní, ni méngì kí 'yì 'bì moko ga gére nées 'dì?'"

41 Zíye úkulúgu ledre zí Yésù kídì, "Ni úfu 'yì 'bì moko ga gére nées mbá 'dá'ba, zía 'dí'biógu

mikánda 'yì 'bì moko e gì ro zíne kpá ndíki éyì gì yáká ené nées."

42 Yésù ya zíye ní, "Ówosé bú kídì miéké kúrú Lomo uku kídì,

" 'Tutú bì 'yì ó'bó 'dìcì e asiní gì roa ní,

ogu nda yì ené go tutú bì kí ledrené owóowó ní wá.

Ngére mengì ledre nées ne zía ídine kenées.

Nées ledre bì owó komozé miówó ní.'

43 "Máuku zíse ma'díi, bilámá bì bì 'be 'bì Lomo 'dáa ní, Lomo ni 'dí'bióyó a gì zíse, zía í'bí a zí 'yì ga bì niyí méngì moko ené do bilámá misi'diné ní. 44 'Yì bì ni lése utú do tutú nées ní, ni 'dewe geré mi'dewe. 'Yì máa wo bì tutú nées ni utú doa ní, ni kányá geré mikányá."

45 Simi bì manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kí Farúsáyo e uwúní ledre ga bì Yésù ndìsì úku yée simi muruwayi kenées ní, zíye ówo a kídì, ndìsì úku ledre nées gì royé. 46 Zíye ndìsiyé gámásó'do misi'dì gì ro 'dí'bi wo, tí lá bì 'dí'bi wo ndaá, ngìrì tù'dù 'yì e méngì yée miméngì gì zía ambá 'yì e ngunḡuní yì eyé mbá ledrea kídì ni nébì.

22

Ayímbi 'bì ófù kára

(Lúrú kpá Lúka 14:15-24)

1 Zí Yésù kpá úku ngíti ledre zíye simi muruwayi

kídí, ² “Ledre gi ro 'be 'bi Lomo ni káa zí mongú ngére bi mengi ayímbi 'bi owú 'bi ené bi ofú kára ní. ³ Zía kása 'yi 'bi moko ené e ndéré ndólo 'yi ga bi ili zíye óguyé simi ayímbi ní. Tí lá 'yi ga bi ndolo yée ní, asiní yi eyé mbá miási oguní eyé e wá.

⁴ “Zí ngére née kpá kása ngíti géyi 'yi 'bi moko ené e zí 'yi ga bi ndolo yée 'dá'dá ní kídí, ‘Úkusé zíye máufu tú'dú íti amá e go, éyi miánu niyi go mbá nziyiné oguní mu simi ayímbi.’

⁵ “‘Yi ga bi ndolo yée née asiní yi eyé fú lá miási. Ngíti géyi inyiní ndéré eyé yáká, ngíti géyi nderení yi eyé simi ngíti géyi moko eyé e. ⁶ Zí ngíti géyi 'dí'bi 'yi ga bi oguní kí sanda née ócó yée bisinyíne, do úfu yée.

⁷ “Zí ledre née sinyíne ro ngére née, zía í'bí okó do 'yi ga bi menginí ledre née, do úfu yée, do óngbó gara eyé mbá 'dá'ba.

⁸ “Zía nda úku ledre zí 'yi 'bi moko ené ga bi nda'baoguní née kídí, ‘Káa zí bi sındi kadra ogu go 'yi ga bi mándólo yée ngára utúasání eyé óguní wá ní, ⁹ ndá'ba ándásé rosé mu do misi'di, tí lá 'yi ga bi ndíkisé yée go ní, idísé ndólo yée idiní ogu.’ ¹⁰ Nda gi ore zí 'yi 'bi moko ga gére née olúóguyé do misi'di íri zíye ndólo tí lá 'yi ga bi ndikiní yée go ní, bilámáye kí bisinyíye mbá, zí bi ndisi idíne mbá kí 'yi e.

¹¹ “Tí lá simi bi ngére inyi ndéré kí í'bí mandá zí ngu ené e ní, zía ónzó komoné ro ngíti 'yi dongará ngu ga gére née bongó 'bi ayímbi ndaá roa wá. ¹² Zí ngére née úku ledre zía kídí, ‘Ezegámá olú yáa káa be 'di, ngára bongó 'bi ayímbi ndaá royí wá ní.’ Ledre ndaá kóo tara o'do née wá.

¹³ “Zí ngére úku ledre zí 'yi moko ené e kídí, ‘Ódósé sili o'do née kí sındia, zise úcuógu wo simi mutuluru sága 'dáa, kí'dí bi karanée 'yi e niyi ndisi ini ini kí náná do soyé ní.’

¹⁴ “Tú'dú 'yi e niyi mindóloyé, tí lá migéleye niyi cúku'dée.”

Ledre gi ro í'bí usóru

(Lúru kpá Máriko 12:13-17, Lúka 20:20-26)

¹⁵ Zí Farusáyo e yéme ledre gi ro 'dí'bi Yésu togú uku luyú ledre go ní. ¹⁶ Zíye kása ngíti géyi 'yi lódú kacíye kpá kí ngíti géyi 'yi ga bi 'bi Eróde ní zí Yésu. Simi bi oguní íri ní, zíye ndólo wo kídí, “‘Yi 'dódo ledre, owozé go kídí, 'yi e otoní úndruyi go kینگaya gi zía ndisi 'dódo zíye duú ma'dii ledre bi Lomo ili zíye mengi a ní. Ífi eyi simi 'yi e wá. 'Yima'di e niyi ziyi mbá kí ledreyé owóowó. ¹⁷ Í'bí aka somú ledre zize. Kací komoyi ní, ni miútúásáne

zíze í'bí ʊsórʊ zí Káyísara*
togú ndazé í'bí a wá?"

18 Tí lá Yésu owo mani
eyé néesé bú. Zía úku ledre
zíye kídí, "Sée ga bi ndísisé
lónodo rosé kídí ásé bilámáse
ní, éyí bi ógʊsé úzu máa gi
roa ní 'di? 19 'Dódosé aka
késí bi ndísisé lengbe í'bí a
káa do ʊsórʊ ona ní zíma
lúru a." Zíye í'bíógʊ a zía.
20 Zía ndú'yú yée kídí, "Bi
simi késí máa ba lílì ambi?
Sara bi roa ba iri ambi?"

21 Zíye úkulúgu ledre zía
kídí, "Née lílì Káyísara."

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye
kídí, "Éyí bi 'bi Káyísara ní
ídísé í'bí a zí Káyísara. Wo
bi 'bi Lomo ní, ídísé í'bí a zí
Lomo."

22 Simi bi uwúní ledre néesé
kenée ní, zí tarayé ìdríne
mbá miìdrí. Zíye ìnyiyé gi
cigí Yésu gi ore ókpóye.

Úrú gi simi umbu

*(Lúru kpá Máriko 12:18-
27, Lúka 20:27-40)*

23 Kpá simi kémbí kadra
néesé ní, zí Sadúkáyo e bi
ngará ngununí 'bi eyé
ledre úrú gi simi umbu wá
ní, ógʊyé zí Yésu zíye ndólo
wo kídí, 24 "'Yí 'dódo ledre,
Músa ekéomo kóo zíze simi
lorú kídí, togú 'yí ofú kára
ndikiní owú kéne wá, zía
úyuné yá, lúndu a idí 'dí'bi
kára umbu néesé zíye ndíki
owú kéne zía. 25 Lúru aka,
'yí e niyí kóo bo dongaráze
ona ìnyí doa gbre mbá

lúndu e. Zí ndíká eyé 'dí'bi
kára, ndikiní owú kéne wá,
zía úyuómo kára máa néesé
zí lúndu a bi gi do kací a ní
'dí'bi kára máa néesé. 26 Zía
kpá úyuné, zí ota lúnduyé
'dí'bi a, zía kpá úyuné. Zía
ndéréne kenée ógʊné gi ro
ambáodúye. 27 Odú a, zí
kára néesé úyuné. 28 Bi kenée
ní, simi bi karanée 'yí e niyí
úrú gi simi umbu ní, kára
máa néesé ni nda idí go me'be
ambi. Bi kóo ni go me'beyé
mbá ní?"

29 Zí Yésu úkulúgu ledre
zíye kídí, "Sómú lúyúsé
ledre go gi zía ówosé esé
miéké kúru Lomo, togú mbú
roko'bu 'bi Lomo wá. 30 Simi
bi Lomo ni úru 'yí e gi
simi umbu ní, ngíti éyí
bi zía ídine kídí ofú ro'yí
togú mbú ndéré do o'do ní
ndaá. 'Yí e niyí idí dʊú káa
zí maláyika e komo ere ní.

31 Gi ro ledre úrú gi simi
umbu ní, ólosé esé ledre bi
Lomo uku zise simi miéké
kúru ne ní wá. 32 Uku kídí,
'Mááyí Lomo bi ndísi lúru
kací Abarayáma, kí Isáka
nda kí Yakóbo e ní.' Ndaá
'bi ené Lomo 'bi umbu e wá,
ni yí ené Lomo 'bi 'yí ga bi
tridri ní."

33 Simi bi tú'dú 'yí e uwúní
ledre bi Yésu uku kenée ní,
zí tarayé ìdríne mbá miìdrí
gi zí mi'dódo ledre ené.

Lorú bi kí ledrené

* 22:17 22:17 Káyísara: Káyísara ini ledre gi simia kídí mongú ngére 'bi Róma.
Ni mongú ngére do ngíti géyí lafúne ngére e ga bi 'bi ngíti géyí kangá e káa zí
Yudáya kí Galiláya. 22:32 22:32 Ólúógʊ 3:6

owóowó ní
(Lúrú kpá Máriko 12:28-34, Lúka 10:25-28)

³⁴ Simi bi Yésu romo komo Sadukáyo e go ní, zí Farusáyo ndíkíye ndómo tarayé. ³⁵ Zí ngúrúyé bi owo ledre gi ro lorú go bilámáne ní ìnyìné úzu Yésu kí ndu'yú kídí,

³⁶ “Yì 'dódo ledre, lorú be 'di ni ne kí ledrené owóowó?” ³⁷ Yésu ya zía ní, “Ídí óto 'bú Ngére bi Lomo eyí ní kí mimbé'deyí kǐ'do, kí lomo royí mbá, kpá kí sómú ledre eyí mbá.’

³⁸ Née mizefi lorú bi kí ledrené owóowó ní. ³⁹ Gbre a 'bi ené nda wo ba, ‘Ídí óto 'bú lafúyí e káa zí bi óto 'búyí kí royí ní.’ ⁴⁰ Lorú ga bi Músa eké yée kí yée ga bi ngíti géyí nébi e ekéní yée ní, odóní royé mbá ro lorú ga bi gbre née.”

Kírésito ni owú 'bi ambi?
(Lúrú kpá Máriko 12:35-37, Lúka 20:41-44)

⁴¹ Simi bi Farusáyo ga gére née niyí aka fú cigí Yésu ore ní, zía ndú'yú yée kídí, ⁴² “Ndìsìsè sómú a ní, Kírésito ni náambi? Ni mbí owú 'bi ambi?”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ni owú 'bi ngére Dawídi.”

⁴³ Yésu ya zíye ní, “Sara togú kenée ní, 'Dówú Lomo uku nda kóo ledre zí Dawídi ndólo Kírésito Ngére ené gi ro 'di? Dawídi ma'dáa uku kóo kídí,

⁴⁴ “ ‘Lomo uku ledre zí Ngére amá kídí,
“Ndìsì do sǐlǐma 'bi anú ona,

gi simi sǐndí kadra bi mááyí óto ezeokóyí e mbá sǐ sǐndíyí ní.” ’

⁴⁵ Togú Dawídi ndolo nda wo go Ngére ní, sara ni nda ídí owú 'bi ené lárá a káa be 'di?” ⁴⁶ 'Yì bi zía útúásáne úkulúgu ledre kací ndu'yú bi Yésu ndu'yú née ndaá. Tónóne simi sǐndí kadra bi kóo née 'yì bi zía tóroóguné ndú'yú wo kí ngíti ndu'yú ní ndaá.

23

Yésu enzi komo 'yì ené e
(Lúrú kpá Máriko 12:38-40, Lúka 11:37-52, 20:45-47)

¹ Nda gi ore zí Yésu ódróné zí tú'dú 'yì e kí 'yì lódú kacíne e kídí, ² “Yì 'dódo lorú e kí Farusáyo e otoní nda royé go kídí, yée niyí ye 'yì 'dódoyéme lorú 'bi Músa. ³ Bi kenée ní, ídísé úwú ledre eyé zise ndìsìsè méngí éyí ga bi niyí úku yée zise ní. Tí lá ndásé 'dí'bi míméngí ledre eyé wá gi zía ledre ga bi ndìsìsì 'dódo yée ní méngí eyé wá. ⁴ Otoní tú'dú lorú owóowó do 'yì e gi ro zíye ndìsìyé méngí yée, tí lá yée kí royé utúasání eyé kpá méngí lorú máa ga gére née wá.

⁵ “Ndìsìsì méngí ledre eyé e gi ro do lúru a. Ekéotoní gba miéké kúru Lomo ro saná zíye ódóoto a

muṣi simi komoyé, ngíti géyì ro kágá sīlìye. Zíye íngí kelele e ndrìí tara bongó eyé e. ⁶ Simi ayímbi iliní ndìsì 'duo do mingburoko bi ndìsì e kí bi ndìsì ga bi otoní yée 'dá'dá simi 'Dìcì Kótruro e ní.

⁷ "Simi bi niyí simi sùu ní, iliní zí 'yì e ndìsì óto úndruyé simi bi niyí í'bí mandá zíye ní kpá kí ndìsì ndólo yée "Yì 'dódo ledre e.'

⁸ "Tí lá ndásé óto rosé zí 'yì e ndìsì ndólo sée "Yì 'dódo ledre e,' wá, gí zía mongú 'yì esé ni duṣú kíé'do.

Ásé mbá lúndu e kí lémi e.

⁹ Ndásé kpá ndólo 'yì do sogo káṅgá ona "busé' wá, gí zía 'Busé ni duṣú kíé'do wo bi komo ere ní. ¹⁰ Ndásé ótoómo rosé zí 'yì e ndólo sée 'mongú 'yì,' wá, gí zía mongú 'yì esé ni kíé'do, máa Kírésito.

¹¹ Mongú 'yì bi dongarásé ní, ni idí 'yì ìnyì kasa zí lafúne. ¹² 'Yì bi ndìsì óto roné zí lafúne 'dá'dá ní, ni idí 'dá'ba, 'yì máa wo bi ndìsì óto roné 'dá'ba ní, ni ídine zí lafúne e 'dá'dá.

¹³⁻¹⁴ "Sée 'yì 'dódo lorù e, kí Farusáyo e, ndìsìsè lóndo rosé gbékpìne. Lomo ni í'bí 'do'dó rosé karanée. 'Dùtùsé mbotù ólù 'be 'bi Lomo komo ere go gí zí 'yì e. Kuru'busé, útúásásé kpá ólù íri wá togú mbú ótoómo bi zí 'yì máa yée ga bi ayíní ólù íri ní wá.

¹⁵ "Sée 'yì 'dódo lorù e, kí Farusáyo e, ndìsìsè lóndo rosé gbékpìne. Lomo ni í'bí 'do'dó rosé. Ndìsìsè gámá do

sogo káṅgá kí mikavu mbá gámásó'do 'yì bi ni ngúngu ledre esé ní, simi bi ówosé kémbì 'yì máa go ní, zise ndìsìsè 'dódo ledre bi ni ési wo ku pho'du rómo gí do wo bi 'dá'dá ní gí ro zía ídine káa zí se.

¹⁶ "Ásé go simi 'do'dó. Sée 'yì 'dó'do ledre zí 'yì e ngára komosé ndaá ní. 'Dódosé ledre zí 'yì e kídí, 'Togú 'yì lobú 'Dìcì 'bi Lomo yá, ndaá 'bi ené luyú wá. Tí lá togú 'yì lobú dábu bi 'Dìcì 'bi Lomo ní, née luyú ledre.'

¹⁷ Ówosé ledre wá gí zí 'di.

Éyì bi kí ledrené owóowó ní ni 'di? Dábu togú mbú 'Dìcì 'bi Lomo bi oto dábu ne zía ídine luyú ndaá roa wá ní?

¹⁸ 'Dódosé kpá ledre zí 'yì e kídí, 'Togú 'yì lobú mbayi bi ndìsìní 'dáná éyì zí Lomo doa ní yá, ledre ndaá simi a wá. Tí lá togú 'yì lobú éyì bi i'bíní wo zí Lomo ní, née luyú ledre.'

¹⁹ Ówosé ledre wá gí zí 'di. Éyì bi kí ledrené owóowó ní ni 'di? Éyì bi i'bíní zí Lomo ní togú mbú mbayi bi ndìsìní 'dáná éyì zí Lomo doa ní, bi oto éyì née ne zía ídine luyú ndaá roa wá ní. ²⁰ 'Yì bi lobú mbayi 'bi Lomo ní, lobú go za éyì ga bi sì mbayi ore ní mbá.

²¹ Kpá kenée 'yì bi lobú 'Dìcì 'bi Lomo go ní, lobú née go Lomo bi m̀ngí 'dìcì máa née ní. ²² 'Yì bi lobú ere go ní, lobú née go k̀tì ngere 'bi Lomo kpá kí kuru'bu Lomo ma'dáa.

²³ "Sée 'yì 'dódo lorù e, kí

Farusáyo e, ndìsìsè lóndo rosé gbékpìne. Lomo ni 'dó'do sée bisinyíne. Ndìsìsè tí 'dí'bi zaá éyí ga bì gí yáká esé e ní í'bí yée zí Lomo káa do mikawu. Tí lá méngìsè esé mbigí ledre bì kóo ásé méngì a káa zí méngì bilámá ledre zí 'yì e, lúrúndúwú 'yì e, méngì ma'díi ledre e ní wá. Née kóo éyí ga bì ásé ndìsì méngì yée ndro kí yée ga bì ndìsìsè méngì yée née. ²⁴ Sée 'yì 'dódo ledre ga bì ngára komosé ndaá ba, ndìsìsè ìkpíóyó owú ngongó bì cúku'dée do iní bì ìlísé éwé a ní 'dá'ba, tí lá ìkpíóyósé esé mongú misosókó bì simi iní née wá, zise éwé a simisè.

²⁵ “Sée 'yì 'dódo lorù e, kí Farusáyo e, ndìsìsè lóndo rosé gbékpìne. Lomo ni 'dó'do sée bisinyíne. Ndìsìsè lúgu lá dùjù ro kó'do kí éyí ga bì ndìsìsè ánu éyí simiyé ní, tí lá zise ótoómo simiyé ngurongbo kí ìndrì bì mongú mimbé'de kí mongú 'bú éyí ní. ²⁶ Sée Farusáyo bì ngára komosé ndaá ní, ídísé lúgu simi kó'do kí éyí ga bì ndìsìsè ánu éyí simiyé ní kí. Gí ore, royé bì 'dí sága ní ni kpá árá ené zíye ídíye drá.

²⁷ “Sée 'yì 'dódo lorù e, kí Farusáyo e, ndìsìsè lóndo rosé gbékpìne. Lomo ni 'dó'do sée bisinyíne. Ásé cé káa zí bì bì o'bóní wo bilámáne kí lámá roné gí 'dí sága, tí lá simi a íri yí ené lá dùjù cóngó kí bisinyí alá éyí e ní. ²⁸ Ásé cé kenée

gí 'dí sága. Do komo 'yì e, ásé 'yì méngì bilámá ledre e, tí lá 'dí simisè, mimbé'desé kí míméngì ledre esé emení eyé e ngú.

²⁹ “Sée 'yì 'dódo lorù e, kí Farusáyo e, ndìsìsè lóndo rosé gbékpìne. Lomo ni 'dó'do sée bisinyíne. Ndìsìsè ó'bó bì zí nébì e zise ndìsìsè kpá kí kúrírì yéme ro bì zí mbigí 'yì ga bì ndìsìní méngì ledre 'bì Lomo ní. ³⁰ Zise ndìsìsè úku ledre kídí, “Togú ásé kóo bo simi sìnđì kadra bì kóo 'bì bulúndusé e ní yá, káa bì útúásásé esé kóo ngúngu a zise kótrù rosé kéye léfe sáma nébì e wá.’ ³¹ Bì kenée ní, úkusé go cú kí tarasé kídí ásé bulúndu 'yì ga bì kóo ufuní nébì ga bì kóo née. ³² Káa zí bì go kenée ní, 'dí'bisé míméngì ledre 'bì bulúndusé ga gére née mu ndéré káe 'dá'dá.

³³ “Ásé káa zí kámá okó ní. Ndìsìsè ùlù bisinyí ledre bì káa zí sùrú kámá ní. Ásé ómo gí simi pho'du bì Lomo ni ùçu sée simi a ní lará a káa be 'di? ³⁴ Bì kenée ní, Mááyí kása nébì e kí 'yì 'bì komokenzì e kí 'yì 'dódo ledre e zise. Tí lá ásé úfu ngíti géyì, zise phéphéónzó ngíti géyì do mingbúngbu kágá, zise ndìsìsè kí ócò ngíti géyì simi 'Dìçì Kótrùro e, kpá kí ógó lícì ngíti géyì gí simi ngíti gara simi ngíti a. ³⁵ Gí zí kéyì née ní, Lomo ni í'bí 'do'dó rosé gí ro bilámá 'yì ené ga bì úfusé yée ní, tónóne gí ro Ábele ndéréóguné gí ro

Zakaríya wotí Berekíya, bi kóo úfusé wo za cù dongará 'Dìcì 'bi Lomo kí mbayi bi ndìşiní 'dáná éyí sị a zí Lomo ní. ³⁶ Máúku zise ma'díi, Lomo ni í'bi 'do'dó 'bi bisinyí ledre ga gére née dosé sée 'yì máa ga bi simi şindí kadra bi cakaba ba."

Yésu ini ini gi ro 'yì ga bi 'bi Yerusaléma ní
(Lúru kpá Lúka 13:34,35)

³⁷ "Sée 'yì 'bi Yerusaléma, úfusé kóo nébì e, zise kpá óngbóonzó ngiti géyì 'yìmikása ga bi kóo Lomo kasaogu yée zise ní kí tutú. Máili kóo tí gi ro kótru owú 'bi esé e káa zí mbágá ngonon bi kotru owú 'bi ené trìé sị fúndúne ní, tí lá ílisé esé kenée wá. ³⁸ Bi kenée ní, 'Dìcì esé 'bi Lomo ni go ógu idí tobó. ³⁹ Máúku ba go wo zise, tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, útúásásé aka lolu lúru máa wá 'búo togú ásé úku ledre kí tarasé kí kídí, 'Úndru idí idí zí wo bi ogu kí ìrì Ngére Lomo ní.' "

24

'Yì e ndaní lóndo sée wá
(Lúru kpá Máriaiko 13:1,2, Lúka 21:5,6)

¹ Simi bi Yésu olúogu gi simi 'Dìcì 'bi Lomo gi ore ni nda go ndéréokpó ní, zí 'yì lódú kacíga ndìşì úku ledre toso mió'bó 'dìcì ga bi ore ní zía. ² Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Lúrúsé 'dìcì ga gére née go? Máúku zise ma'díi,

tutú bi kíé'do karanée ni idíáká do lafúne ní ndaá, niyí ndúruonzó yée za mbá bi."

³ Simi bi Yésu ni mindìşiné ngúcuné do Landa Olíva ní, zí 'yì lódú kacíga óguyé zía. Zíye ndú'yú wo kídí, "Ledre máa née ni méngì roné kí be 'di? Sara éyì bi ni 'dódo mindá'baóguyì kí odu do sogo káṅgá ba ní ní 'di?"

⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Komosé idí idí rosé, ngíti géyì 'yì e ndaní lóndo sée wá. ⁵ Tú'dú 'yì e niyí ógu úku ledre kídí mákása yée máa, ngíti géyì niyí úku 'bi eyé kídí, 'Mááyí Kírésito,' bi kenée ní, niyí lóndo tú'dú 'yì e. ⁶ Ásé úwú gboru okó e, kí ledre okó máa yée ga bi niyí ndìşì méngì royé do ngíti géyì bi e ní, ndásé sịkpì mimbé'desé 'dága wá. Ledre ga gére née niyí méngì royé kenée kí, tí lá née ndaá 'bi ené aka odu do sogo káṅgá ba wá. ⁷ Ngíti géyì 'yì e gi simi ngíti káṅgá niyí ìnyì ndéré útú kí okó do ngíti káṅgá. Ngíti m̀ngì káṅgá ni kása 'yì ené e ndéré útú kí okó do ezené bi 'bi ngíti káṅgá kpì ní. Bizóro 'bi 'bú ni útú do 'yì e mbá, zí mikí'dì káṅgá idíne do bi e mingúngúcu bisinyíne. ⁸ Ga gére née aka yì ené lá dosì nduwú.

⁹ "Ngíti géyì 'yì e niyí 'dí'bi sée í'bi sée zí mingburoko m̀ngì káṅgá e zíye 'dó'do sée, do kí úfu ngíti géyì

'yì e gi dongaráse. Tú'dú 'yì e mbá niyí sógó sée gi zía bi ngúnḡusé ledremá ní. ¹⁰ Gi zí ngiri, tú'dú ngíti géyì 'yì e niyí ási gi romá, zíye óyóló'bó royé sógó lafúye zíye kpá ndísiyé í'bí lafúye e zí ezeokóye. ¹¹ Nda kpá lá dujú wo nées wá, tú'dú ngíti géyì 'yì ranga e niyí ógu kídí yée niyí kpá nébì e zíye lóndo tú'dú 'yì e. ¹² Gi zí tú'dú bisinyí ledre ga bi niyí méngì royé kenée ní, zí tú'dú ngíti géyì 'yì e ótoómo kí óto 'bú lafúye. ¹³ Tí lá 'yì bi ni ódó mimbé'dené zía tóroné nḡbúó oyó sogoné zíma mbá wá ní, simi odu sɛndì kadra, ni ídí kí trɛdrɛ bi za fí ní. ¹⁴ Bilámá ledre bi gi ro 'be 'bi Lomo ní, niyí aka úku 'dódo a zí 'yì e za mbá kí, odu do sogo káḡá ba ni nda fú ógu.

¹⁵ “Née ní simi bi lúrúndíkisé ‘mongú éyì bisinyí go kí tóro do bi 'bi Lomo’ cé káa bi kóo nébì Dániyele uku ledreyé ní, 'yì bi ni ólo ledre ba ní, idí ówoyéme ini ledre gi simi a bilámáne. ¹⁶ Simi bi ledre máa ga gére nées niyí go méngì royé ní, 'yì ga bi niyí simi Yúdáya ní, idíní ngásá komo landa e. ¹⁷ 'Yì bi ledre nées ni ndíki wo do 'dìcì ní, ndaá ndítíógu ólú 'dìcì 'dí'bi éyì e kí wá. ¹⁸ 'Yì máa wo bi ledre nées ndiki wo yáká ní, ndaá ndá'ba 'be gi ro 'dí'bi bongó ené kí wá. ¹⁹ Ni ídí bisinyí sɛndì kadra zí kará ga

bi kí simiyé kpá kí kará máa yée ga bi owú niyí ndísi úlu umba kó'dúye ní. ²⁰ Ídísé ini ini zí Lomo, bisinyí ledre nées ndaá méngì roné simi sɛndì kadra 'bi drú togú mbú simi Sílì 'bi 'Dówúro wá. ²¹ 'Do'dó nées ni rómo yée ga bi kóo méngì royé kú gi simi sɛndì kadra bi kóo Lomo otoogu káḡá ba simi a ní. Toso bisinyí ledre nées méngì andá lolu roné kenée pířiwá. ²² Togú Lomo nda kóo 'dósoógu sɛndì kadra 'bi 'do'dó nées zía ídine ḡbú'du wá, káa bi 'yì ómo ndaá. Tí lá gi ro ledre 'yì ené ga bi gelé yée ní, zía 'dósoógu sɛndì kadra nées ḡbú'du.

²³ “Simi sɛndì kadra 'bi bisinyí ledre máa nées ní, togú 'yì ógu úku ledre zise kídí, ‘Kírésito ni go ba,’ togú mbú kídí ‘Ni go bi 'dáa’ yá, ndásé ngúnḡu a wá. ²⁴ Gi zía tú'dú 'yì ranga e niyí ógu zíye ndísi úku ledre ya yée niyí Kírésito, ngíti géyì ya yée niyí nébì e. Zíye ndísiyé méngì mingburoko ledre ga bi kí roko'búyé ní gi ro lóndo kpá za cú miḡélé 'yì ga bi 'bi Lomo ní togú misi'di ni bo zíye ní. ²⁵ Ledre ga bi máenzi komosé káe nées ní, ndaá lígì sée wá.

²⁶ “Togú 'yì uku ledre zise ya, ‘Kírésito ni simi súwú 'dáa yá,’ ndásé ndéré íri wá. Togú uku mbú ya ‘Kírésito ni 'dìcì ona yá,

ndásé ńgũngu a wá.' 27 Gi zía mindá'baógu Owú 'bi 'Yìma'dí, ni ídí káa zí nza- gba bi 'bile'be, zí pho'du a ńngóne kú gi gbere gi gólù ní. 'Yì e niyí lúrú a mbá kí komoyé. 28 Bi bi umbu eyí ni doa ní, lugúnu e niyí yóko royé ore.

29 "Geré gi do kací 'do'dó ga gére ní,

" 'zì kadra ìlìne mbuù,
éfé ńgò kpá wá,
zì kele e ndìṣì ẹẹreyé gi
'dága gírì,
néé ní zì éyì ga bi
komo ere ní mbá ndìṣì
kízìyé.'

30 "Simì sìnḍì kadra máa néé ní, éyì bi ni 'dódo miógu Owú 'bi 'Yìma'dí ní ni 'dódo roné komo ere, zì 'yìma'dí e do sogo káńgá útúye mbá ndìṣì ìni ìni. Niyí lurúndikiní Owú 'bi 'Yìma'dí kí ógu gi komo ere kpurú gi simi burungú kí cóngó roné kpá kí mongú roko'buné. 31 Ni kása maláyika e ené e ndéréye kí ímì dībīlì e do bi e za mbá gi ro zíye 'dó'dúyóko 'yì ené ga bi gelé yéé go zíne ní gi do sogo káńgá mbá.

32 "Ídísé lúrútoke lílì ledre gi ro kágá e. Simi bi mbílì kágá tonó go ń'bulúgu roné ní, kídì ndumu ni go gbóo. 33 Kpá kenée, simi bi lúrúsé éyì ga gére néé niyí go kí méngì royé kenée ní, ídísé ówo a kídì, sìnḍì kadra bi Owú 'bi 'Yìma'dí ni ndá'baógu simi a ní ni

go gbóo. 34 Máúku zise ma'dú, ledre néé ni méngì roné 'dá'dá kí gi zì 'yì ga bi cakaba ba kí úyúonzó royé. 35 Do sogo káńgá kí ere niyí ńkú mbá, tí lá ledre amá ńkú ené wá."

Sìlì kí sìnḍì kadra ledre 'yì ówo a ndáá

(Lúrú kpá Máriko 13:32-37, Lúka 17:26-30,34-36)

36 "'Yì bi owo sìnḍì kadra kí sīlì bi ledre ga gére néé niyí méngì royé simi a ní ndáá. Gba maláyika ga bi komo ere kí Owú 'bi 'Yìma'dí ní owoní wá. Tí lá Babá owo duú ne. 37 Simi bi Owú 'bi 'Yìma'dí ni ndá'baógu ní, ledre niyí ídí cé káa zì bi kóo simi sìnḍì kadra bi kóo 'bi Nówá ní. 38 Gi zía, 'dá'dá gi zì mongú ìní bi kóo e'dì zía úcuné do sogo káńgá ba za mbá ní, 'yì e otoní yì eyé kóo komoyé lá duú gi ro ánu éyì e kí éwé éyì e, ngíti géyì kí ófú royé ndéréne kenée gi simi sìnḍì kadra bi zì Nówá ólúye simi kurungba ní. 39 'Yì e owoní eyé kóo éyì bi ni ógu méngì roné ní wá, zaá gi simi bi mongú ìní e'dì zía úcuné do sogo káńgá ba zía úfuonzó 'yì e za mbá ní. Mindá'baógu Owú 'bi 'Yìma'dí ni líyì 'yì e gú kenée. 40 Ma'dú, kadra bi mááyí ndá'baógu ní, togú 'yì e gbere niyí méngì moko yáká yá, mááyí yomo wo bi kíé'do ńgũngu ledre amá go ní zíma ótoómo wo bi ńgũngu ledre amá wá ní.

41 Kpá kenée, togú kará e niyí gbre do bi úsú éyí, mááyí yomo wo bi kǐé'do ɲɔɲɔ ledre amá go ní zíma ótoómo wo bi ɲɔɲɔ ledre amá wá ní.

42 “Bi kenée ní, ídísé ídí kǐ komosé rosé, gǐ zía bi ngára ówosé kadra bi Ngére esé ni ndá'baógu simia ní wá ní.

43 Ówosé bú kídí, togú kóo mǐngǐ 'be owo sǐndǐ kadra bi 'yǐ ugu ni ógu úgu éyǐ ené simi a bú ní, káa bi ni óndóráyí bi ndre, otoomo 'yǐ ugu zía úgu éyǐ ené e wá.

44 Bi kenée ní, ledre ndaá lǐgǐ sée wá, gǐ zía mǐndá'baógu Owú 'bi 'Yíma'dí ni líyǐ sée mǐlíyǐ. Ówosé sǐndǐ kadra a wá.

45 “Yǐ 'bi moko bi mǐmǐngǐ ledre ené ni mǐútuásáne ni kpá 'yǐ komokenzǐ ní ni wo be 'di, wo bi mongú 'yǐ ené oto wo lúru bi kacǐ lafúga 'yǐ 'bi moko e, zía ndǐsǐné í'bi éyǐ miánu eyé e zíye simi sǐndǐ kadra bi mǐútuásáne ní?

46 Ni ídí bilámáne zǐ 'yǐ moko nées togú mongú 'yǐ ené ogu ndiki wo tí fú kǐ lúru bi kacǐ lafúne kenée ní. 47 Máuku zǐse ma'dí, mǐngǐ 'be nées ni óto 'yǐ moko nées zía ídine 'yǐ lúru bi kacǐ yǐ ené ga bi 'be ore ní mbá. 48 Tǐ lá ídí kóo 'yǐ 'bi moko nées ni bisinyí 'yǐ zía sómú ledre kídí, 'Mongú 'yǐ ené nderé go gbála nda'baógu ené 'diya wá,' 49 zía ndǐsǐné kǐ ócó lafúne ga gére nées bisinyíne kpá kǐ ánu éyǐ kǐ éwé le'yǐ kǐ 'yǐ kóyo e. 50 Mongú 'yǐ

nées ni ndá'baógu simi sǐlǐ kǐ sǐndǐ kadra bi 'yǐ 'bi moko nées owo wá ní. 51 Ni 'dó'do 'yǐ 'bi moko nées bisinyíne, zía ónzó wo dongará 'yǐ ga bi ndǐsǐní lóndo royé kídí yées niyǐ bilámá 'yǐ e ní kǐ'dí bi ini ni gú ídí kǐ náná do so 'yǐ gǐ zǐ éyǐ mǐówo ní.”

25

Muruwayi gǐ ro owúkará e sokó

1 “Simi sǐndǐ kadra máa nées ní, ledre gǐ ro 'be 'bi Lomo komo ere ni ídí káa zǐ owúkará ga bi sokó (10) 'di'biní lámbe eyé nderéye sóngó mikánda adrúgu bi ili ógu ní. 2 Yées ga bi ɲnyǐ (5) ní niyǐ 'yǐ komokenzǐ e, ngítí géyǐ ga bi ɲnyǐ (5) ní niyǐ 'bi eyé 'yǐ cayi e. 3 Yées ga bi 'yǐ cayi e ní 'di'biní lámbe eyé e tí go ní, tí lá 'di'biutúní eyé yata sǐ'bú pho'du wá. 4 Yées ga bi 'yǐ komokenzǐ ní 'di'biní 'bi eyé lámbe eyé, zíye 'dí'bi yata sǐ'bú pho'du kpa simi kúku nderé kǐe. 5 Zǐ mikánda adrúgu nées lú'búne kíngaya ogu ené 'diya wá. Zǐ 'bí 'dí'bi owúkará ga bi ndǐsǐní sóngó wo ba zíye útúye mbá 'dú'duyé.

6 “Nda go kǐ yana ndulú, zǐ ngiti 'yǐ gbúrógbóne kídí, “Di'diya, mikánda adrúgu ogu go, ɲnyǐógusé mu 'dí'bi wo simi sǐmú.’

7 “Zǐ owúkará ga gére nées gbúgbu úruye óto pho'du do lámbe eyé e. 8 Zǐ yées ga bi 'yǐ cayi e ní úku ledre zǐ

lafúye ga bi 'yi komokenzi ní kídí, 'Sákásé aka zée kí owú sù'bù pho'dù. Lámba ezé ayíní go ìlì.'

9 "Zí owúkará ga bi 'yi komokenzi ní, úkulúgu ledre zí lafúye ga gére née kídí, 'Sù'bù pho'dù utúasá ásá zíze kése mbá wá, bilámá a ídísé ndéré úgú 'bi esé.'

10 "Tí lá simi bi oyóní aka lá sogoyé ndéréye úgú sù'bù pho'dù ní, zí mikánda adrúgu née óguné. Zí owúkará ga bi 'yi komokenzi bi kóo niyí yi eyé nziyiyé ní ndéréye kéye simi 'dìcì bi ayíní ófú kára simi a ní. Do 'dùtù mbotù.

11 "Nda gi 'dá'ba zí yée ga bi gáa nderení úgú sù'bù pho'dù ní ndá'baóguyé. Zíye ndóndóló kídí, 'Ngére, Ngére, líkpí mbotù zíze.'

12 "Tí lá zía úkulúgu ledre zíye kídí, 'Máúku zíze ma'díi, máowo amá sée wá.'

13 "Bi kenée ní, komosé idí idí rosé gi zía ówosé esé sílì kí sìnđí kadra bi ledre née ni méngì roné simi a ní wá.

Ledre gi ro 'yi 'bi moko e ota

(Lúrú kpá Lúka 19:11-27)

14 "Ni idí kpá káa zí 'yi bi ìnyì ndéré do ngíti bi zía í'bíómo éyì ené ga bi 'bi 'be ní mbá zí 'yi 'bi moko ené e ní. 15 I'bí késì álifú ìnyì (5,000) zí mizefiyé, zía í'bí álifú gbre (2,000) zí gbreyé nda zí otayé (3) 'bi ené álifú kìé'do (1,000) kpìni kacì roko'bùyé mikékeríja. Zía

ìnyìné ndéréókpóne. 16 Zí wo bi i'biní álifú ìnyì (5,000) zía ní, geré tónóne méngì moko kìe zía ndíki yata a doa kpá álifú ìnyì (5,000).

17 Wo bi i'biní zía álifú gbre (2,000) ní, zía ndíki yata a doa kpá álifú gbre (2,000).

18 Tí lá wo bi i'biní zía álifú kìé'do ní, zía 'dí'bi késì 'bi mongú 'yi ené née ndéréne ícióto a simi kángá.

19 "Nda gi do kacì ngbángbá sílì, zí mongú 'yi née ndá'baóguné. Zía ndóloyóko 'yi 'bi moko ené ga gére née ndú'yú yée gi ro éyì bi méngìni wo go kí késì ené ní. 20 Zí wo bi kóo mongú 'yi i'bí zía álifú ìnyì (5,000) ní 'dí'biógú kpá ngíti álifú ìnyì. Zía úku ledre kídí, 'Mongú 'yi, í'bí kóo zíma álifú ìnyì (5,000), mándíki yata a doa go kpá álifú ìnyì (5,000).'

21 "Mongú 'yi ené ya zía ní, 'Mbófo éyì zíyì, áyí cóngó 'yi 'bi moko. Méngì moko go kí owú késì bi cúku'dée ní bilámáne, mááyí óto yìi 'yi lúru bi kacì tù'dù éyì amá e. Ógú mu zíze ídíze kéyì simi rokinyi.'

22 "Zí wo bi i'biní zía álifú gbre (2,000) ní 'dí'biógú kpá ngíti álifú gbre. Zía úku ledre kídí, 'Mongú 'yi, í'bí kóo zíma álifú gbre (2,000), mándíki yata a doa go kpá álifú gbre (2,000).'

23 "Mongú 'yi ené ya zía ní, 'Mbófo éyì zíyì, áyí cóngó 'yi 'bi moko. Méngì moko go kí owú késì bi cúku'dée ní

bilámáne, mááyí óto yì 'yì lúru bi kací tǔ'dú éyì amá e. Ógụ mu zíze ídíze kényì simì rokinyì.'

24 "Zí wo bi i'biní zía álifú kǐé'do (1,000) ní óguné. Zía úku ledre kídí, 'Mongú 'yì, máówo bú bi ndeke ndaá 'bì ené royì wá. Abú ó'do éyì wá áyí fú lá 'dí'biógụ éyì e gì yáká, zíyì ndìsiyì kpá kótrụ éyì miánu gì do bi bi 'dìyì éyì doa yì wá ní. 25 Ngìriyì mengì máa ne, zíma ótoécì késì eyì simì kángá. Lúru aka ba tí kací sǐlìyì bi kóo ódó kǐe ní.'

26 "Mongú 'yì ené ya zía ní, 'Áyí bisinyì 'yì kpá 'yì ngìdrì. Ówo bú mándìsì 'dí'biógụ éyì e gì yáká bi máó'do máa wá ní, zíma ndìsimá kpá kótrụ éyì miánu gì do bi bi má'dìyì éyì doa wá ní. 27 Áyí kóo ndéré kǐ késì amá née óto a zía méngì moko zíma gì ro zíma ndá'baógumá ndíki a ngboró go.'

28 "Zí mongú 'yì née úku ledre kídí, "Dí'bisé álifú kǐé'do (1,000) née gì zía 'dá'ba zise í'bí a zí wo bi ní kǐ álifú zíne sokó (10,000) ní. 29 Gì zía 'yì bi kǐ éyì zíne ní, Lomo ni í'bí yata éyì e zía, zía nda ídíne kǐ tǔ'dú éyì e zíne kíngaya. Tí lá 'yì máa wo bi éyì ndaá 'bì ené zía wá ní, owù a bi zía ní, niyì 'dí'bióyó a gì zía 'dá'ba. 30 'Yì 'bì moko máa wo bi moko ndaá simì a wá née, 'dí'bisé wo, zise ùcùógụ wo simì mụ̀tùlurù sága kǐ'dí bi

ini ni gú ídí kǐ náná do so 'yì gì zí éyì miówo ní.'

Yésu ni 'dēcì ngbanga 'yì e kací miméngì ledre eyé

31 "Simì bi Owù 'bì 'Yìma'dí ni ndá'baógụ kǐ mongú roko'buné káa do Ngére kǐ maláyika e ené ní, ni ndìsì do kítì ngére ené kǐ roko'bù bi gì komo ere ní.

32 Zía ndóloyóko rǐkǐ sǐ do 'yìma'dí e za mbá kó'dùne, zía ndìsiné ífi simiyé káa zí 'yì 'bá'ba kábìrǐkǐ e ndìsì ífi simì ina e kǐ kábìrǐkǐ e ní.

33 Ni óto kábìrǐkǐ e do sǐlìne 'bì ánu, zía óto ina e 'bì eyé do ngelì.

34 "Née ní, Ngére Yésu ni úku ledre zí yée ga bi do sǐlìne 'bì anú ní kídí, 'Sée ga bi Babá i'bí úndru go zise ní, ógụsé mu 'dí'bi úndru bi Lomo yemeomo gì rosé 'be 'bì ené kú 'desì 'dá'dá gì zí Lomo kǐ ótoógụ do sogo kángá ba ní ní. 35 Gì zía simì bi kóo mááyí kǐ 'bú ní, zise í'bí éyì miánu zíma, simì bi mááyí kǐ kodró ní, zise í'bí iní miéwé zíma, simì bi mááyí káa zí 'yì lóngó ní, zise 'dí'bi máa simì sụmụ. 36 Mááyí do lerì bongó, zise í'bí bongó zíma. Mááyí kǐ ndiyá, zise ndìsìsé cigíma. Onzóní máa simì sǐgìni, zise ndìsì ógụsé lúru máa.'

37 "Née ní 'yì ga bi ndìsiné méngì ledre ga bi Lomo ili yée ní niyì úkulúgu ledre kídí, 'Ngére, áyí kóo kǐ 'bú kǐ be 'dì bi zise í'bí éyì miánu zíyì ní, togú mbú kǐ kodró

royí kí be 'di bi zíze í'bí iní miéwé zíyí ní? ³⁸ Áyí kóo káa zí 'yí lónḡó 'da bi zíze 'dí'bi yí simi sụmụ ní, togú mbú do lerị bongó kí be 'di bi zíze í'bí bongó zíyí ní. ³⁹ Útú kóo ndíyá togú mbú onzóní yí simi sịḡiní zíze ndéréze lúrú yí ní kí be 'di?'

⁴⁰ “Ngére Yésu ni úkulúgu ledre kídí, ‘Máúku zíze ma'díi, ledre ga bi za mbá ndịsịsé méngi yée zí 'yí amá e ga bi ngára ndaní kí ledreyé owóowó wá ní, méngisé née zíma.’

⁴¹ “Ni úku ledre zí 'yí ga bi do sịlịne 'bi nḡelí ní kídí, ‘Inyisé ḡi romá íri sée 'yí ga bi Babá ndaá kí rokinyi ḡi zíze wá ní. Bi esé ni go mongú pho'du bi kotúomoní ḡi ro ngére 'bi bicayi lomo e kí maláyika ené e za fí ní.

⁴² ḡi zía simi bi mááyí kí 'bú ní, í'bísé éyí miánu zíma wá, mááyí kí kodró, í'bísé iní miéwé zíma wá, ⁴³ simi bi mááyí 'yí lónḡó ní, 'dí'bisé esé máa simi sụmụ wá, mááyí do lerị bongó, í'bísé esé bongó zíma wá. Mááyí kí ndíyá zíma kpá ídíma simi sịḡiní, óḡusé esé lúrú máa wá.’

⁴⁴ “Niyí kpá úkulúgu ledre kídí, ‘Ngére, áyí kóo kí 'bú togú mbú kodró, zíyí ídíyí 'yí lónḡó ní kí be 'di? Áyí kóo do lerị bongó togú kí ndíyá,

togú mbú simi sịḡiní ní 'da, bi zíze óḡusé lúrú yí wá ní?’

⁴⁵ “Ngére ni úkulúgu ledre kídí, ‘Máúku zíze ma'díi 'yí amá ga bi ledreyé ndaá owóowó wá, bi ngára sákásé yée wá ní, sákásé esé kpá máa wá.’

⁴⁶ “Nda ḡi ore niyí úcu bisinyí 'yí e simi 'do'dó bi odu a ndaá ní, tí lá bilámá 'yí e niyí ndéré 'bi eyé simi rokinyi bi za fí ní.”

26

Yemení ledre ḡi ro úfu Yésu

(Lúrú kpá Máriko 14:1,2, Lúka 22:1,2, Yiwáni 11:45-53)

¹ Simi bi Yésu ukuonzó ledre ga bi ndịsị úku yée née go mbá ní, zía inyiné úku ledre zí 'yí lódú kacine e kídí, ² “Káa zí bi ówosé go bilámáne kídí sịndí kadra 'bi Ayímbi Umbuokpó* ni go kílondó sogo a re ní, née go kpá sịndí kadra bi niyí í'bí ngbángá Owú 'bi 'Yíma'dí simi a zí ezeokóga phéphéonzo wo do mingbúngbu kágá ní.”

³ Kpá cịkí simi sịlị bi kóo née ní, zí manda ga bi 'bi 'yí 'dáná éyí e kpá kí ngiti géyí mingburoko 'yí 'bi Yúda e yóko royé 'be 'bi ngúru mongú 'yí 'dáná éyí kí irine

* **26:2** 26:2 Ayímbi Umbuokpó: Ni sịndí kadra bi Yúda e ndịsịni sómúndfiki ledre bi kóo Ngére Lomo okpó ḡi do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá ḡi zía bi oḡóní sáma owú kábiḡkí ro kágá mbotu eyé e ní. Zía kóo 'di'biogụ yée ḡi simi ízibiti ḡi simi 'do'dó bi kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúóḡu 12:14-17.

Kayáfa,† 4 yokoní royé yéme ledre gi ro 'dí'bi úgu Yésu úfu wo 'dá'ba. 5 “Tí lá ndazé 'dí'bi wo simi sǐlǐ 'bi ayímbi wá, káa bi 'yi e niyí zingí.”

Lefení sù'bù do Yésu simi Beteníya

(Lúrú kpá Máriaiko 14:3-9, Yiwáni 12:1-8)

6 Simi bi kóo Yésu ni simi Beteníya 'be 'bi ngíti o'do kí ɪrɪné Simúna bi kóo kí sámá roné ní, 7 zǐ ngíti kára óguné kí sù'bù mindonyo bi ugúní kí tǔ'dù késǐ ní simi kúkú, zía dǔdǔ a mbá do Yésu simi bi ni mindǐsiné dongará 'yi lódú kacíne e ánu éyǐ ní.

8 Simi bi 'yi lódú kací Yésu lurúní kára néesé kí léfe sù'bù kenée ní, zǐ bi sínýíne royé zíye úku ledre kídí, “Kára néesé lefe sinyi nda sù'bù néesé bi kenée gi ro 'di?” 9 Zíye kpá úku ledre kídí, “Niyí kóo úgúoyó sù'bù néesé kí tǔ'dù késǐ do ífi báyi a zǐ 'yi lerǐ e.”

10 Zǐ Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ndásé sinyi ɪrɪ kára néesé wá, mengǐ bilámá ledre go zíma. 11 'Yi lerǐ ga bi ndǐsísé úku ledreyé néesé, ásé ídí kéye kací kadra mbá, tí lá máútúásá lolú ídí kése kací kadra e mbá wá. 12 Simi bi kára néesé lefe sù'bù domá ní, yeme néesé umbumá gi ro

óto a. 13 Máúku zíse ma'díi, kí'dí bi 'yi e niyí go ndǐsǐ úku bilámá ledre 'bi Lomo do sogo káŋgá mbá ní, ledre bi kára néesé mengǐ zíma néesé niyí ndǐsǐ úkuógu a do ndǐsǐ 'yi sómúndíki ledrea gi roa.”

Yúda Keriyóta yeme ledre gi ro úfu Yésu

(Lúrú kpá Máriaiko 14:10,11, Lúka 22:3-6)

14 Zǐ ngúru 'yi lódú kací Yésu bi ndǐsiní ndólo a Yúda Keriyóta ní ɪnyiné ndéréne zǐ manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyǐ e ní, 15 zía ndú'yú yée kídí, “Togú máí'biógu wo go zíse ní, éyǐ bi ásé í'bí a zíma ní 'di?” Zíye ólo késǐ cǐ kéréǐ a doa sokó í'bí a zǐ Yúda. 16 Tónóne simi sǐndǐ kadra máa bi kóo néesé ní, zǐ Yúda ndǐsiné gámásó'do bilámá misi'di bi gi ro 'dí'biógu Yésu doa zíye.

Yésu anuní odu éyǐ miánu kí 'yi lódú kacíne e

(Lúrú kpá Máriaiko 14:12-21, Lúka 22:7-13, Yiwáni 13:21-30)

17 Simi mizefǐ sǐlǐ 'bi Ayímbi bi ndǐsiní ndólo a 'De'dǐ ndaá ní,‡ zǐ 'yi lódú kací Yésu óguyé ndú'yú Yésu kídí, “Íli zíze ndéréze yéme éyǐ miánu zíyǐ gi ro Ayímbi Umbuokpó 'da?”

† 26:3 26:3 Mongú 'yi 'dáná éyǐ: Mongú 'yi 'dáná éyǐ romo do manda 'bi 'yi 'dáná éyǐ e zǐ Lomo. Ndǐsǐ lengbe ólú dǔyú ne simi 'dǐcǐ bi Mongú Bi 'bi Lomo simi 'Dǐcǐ 'bi Lomo ní gi ro 'dáná éyǐ zǐ Lomo kí'di kéréǐ simi simibi kǐ'e do. Ndǐsǐ 'dí'bi sáma bangá bi ongoonzóní gi ro 'dáná a zǐ Lomo ní ólú kée 'dǐcǐ ɪri gi ro zǐ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bi 'yíma'dí e. ‡ 26:17 26:17 Ayímbi bi ndǐsiní ndólo a 'De'dǐ ndaá: Ayímbi máa wo néesé ndǐsǐ lengbe 'dí'bi sǐlǐ ɪnyǐ doa gbre, ndǐsǐ tónó kí Ayímbi máa wo bi Umbuokpó ní Yúda e ndǐsiní sómúndíki sǐndǐ kadra bi kóo Lomo 'di'bioyó yée gi simi Ízibiti simia ní. Ólo Ólúógu 12:17-20.

18 Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Ídísé ndéré zí ngíti o'do simi gara 'dáa zise úku ledre zía kídí, “Yì 'dódo ledre uku yaá sɛndì kadra ni go gbóo. Mááyí ógù kí 'yì lódù kacíma e ánu Ayímbi Umbuokpó zíyì 'be ona.””
 19 Zí 'yìmikása ga gére née ndéréye yéme éyì miánu 'bì Ayímbi née íri tí káa zí bì Yésu uku zíye ní.

20 Simi bì nda go kí tagá ní, zí Yésu tónóye ánu éyì kí 'yì lódù kacíne ga bì sokó doa gbre ní. 21 Simi bì niyí go ánu éyì miánu ní, zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Máúku zise ma'díi, ngúrusé ni í'bì ngbángáma zí ezeokóma e.”

22 Zí ledre née sínyíne royé, zíye tónóye íti kangú gí royé kídí, “Wo bì ni ma'díi ní, Ngére, ndaá 'bì ené máa wá.”

23 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Kpá tí akpa ngúrusé bì ndişizé éşì kótru sîlize kéne simi éyì miánu ní ni í'bì ngbángáma ne. 24 Owú 'bì 'Yìma'dí, ni ndéré tí káa ledre bì ekéní gí roa ní. Tí lá mongú 'do'dó ni ídì zí 'yì bì ni í'bì ngbángáma Owú 'bì 'Yìma'dí ní. Ni kóo ídì zía bilámáne togú ndikioguní wo wá ní.”

25 Zí Yúda bì ni í'bì ngbángá Yésu ní úku ledre kídí, “Wo bì ma'díi ní, 'yì 'dódo ledre, ndaá 'bì ené máa wá.”

Yésu ya zía ní, “Tí yìi.”

26 Simi bì niyí ndişì ánu éyì ní, zí Yésu 'dí'bi ambata, zía í'bì mbófo éyì zí Lomo gí roa, zía 'déweífi simi a zía í'bì a zí 'yì lódù kacíne e, zía úku ledre kídí, “Ba kuru'bumá, ídísé 'dí'bi a zise ánu a.”

27 Gí do kací née, zía 'dí'bi kó'do, do í'bì mbófo éyì gí roa zí Lomo, zía í'bì a zíye, zía úku ledre kídí, “Sée mbá ídísé éwé a.” 28 Née sámamá bì nde'yì bì káa do miyéme ledre dongarásé kí Lomo gí ro zía ótoómo lúyú ledre esé ní. 29 Gí do kací éyì miánu, zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Utúasázé lolu éwé le'yì kóró kése káa zí wo ba wá, gí simi sɛndì kadra bì azé éwé mikánda éyì kése 'be 'bì Babá ní.”

30 Simi bì ukuní ke'bì ní, zíye ndéréokpóye do Landa Olíva.

Yésu ya Pétero ni ási gí roné

(Lúru kpá Máriko 14:27-31, Lúka 22:31-34, Yiwáni 13:36-38)

31 Nda née ní, zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Kí ndulù ba, áse ási gí romá mbá, káa zí bì ni miékéne kídí,

“ ‘Mááyí úfu 'yì 'bá'ba kábiri'kí e,
 zí kábiri'kí e ngásá báyi royé mbá.’”

32 Tí lá, gí do kací bì mááyí úru gí simi umbu ní, mááyí ógù ndéréútù romá máa 'dá'dá zise simi kangá bì Galiláya ní.”

33 Zí Pétero úkulúgu ledre zía kídí, “Abú lafúma e

niyí ngásáómo yìi mbá yá, máotoómo yìi wá.”

³⁴ Yésu ya zía ní, “Máúku zíyì ma'díi, kí ndulù ba ní, 'dá'dá zí ngonó kí ùçu koko, áyí ási gí romá kí'dí ota.”

³⁵ Tí lá zí Pétero úkulúgu ledre kídí, “Togú kpá umbu yá, máotoómo yìi wá.” Zí ngítí géyì lafúga ga bi 'yì lódú kací Yésu ní uku a kpá mbá kenée.

Yésu nderení kí 'yì ené e simi Getesemáni

(Lúrú kpá Mária 14:32-42, Lúka 22:39-46)

³⁶ Zí Yésu ìnyiyé kí 'yì lódú kacíne e gí ore ndéréye simi ngítí bi kí ìrìné Getesemáni, zía úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, “Ndìsìsé aka ona mááyí aka ndéré 'dá'dá 'dáa ìni ìni zí Lomo.” ³⁷ Zía ndólo Pétero e kí wotì Zebedíya e gbre, Yakóbo e kí Yiwáni zíye ndéréye kéye, zí simikozo kí sómù ledre tónóne méngì wo kíngaya. ³⁸ Zía úku ledre zíye kídí, “Mááyí go kí mongú lerì do mimbé'demá kíngaya 'dówúma ayì ùkù gí zía geré miúkù. Ídísé ndìsì kí komosé rosé.”

³⁹ Zía ndéré 'dóso roné cúku'dée 'dá'dá kenée, zía útúló'bù komoné bi ìni ìni zí Lomo kídí, “Babá, togú ni útúásáne kací komoyì yá, ndá ótoómo máa zíma 'dó'dóma wá. Tí lá ndaá ídí káa zí bi máìli máa ní wá, ídí ídí kací miyéme ledre eyì.”

⁴⁰ Simi bi ìni asá ìni ní, zía ndá'balúgu roné zí 'yì

lódú kacíne e. Ni ógu ní, niyí yì eyé go mbá 'dú'du eyé. Zía ndú'yú Pétero kídí, “Útúásásé ó'bù rosé zíse ndìsìsé dilá kí owù sìnđì kadra kìé'do wá? ⁴¹ Ídísé ndìsì ìni ìni zí Lomo zí komosé ídíne rosé káa bi ásé útú simi lúyú ledre ke. Ílísé tí gí ro méngì ledre ga bi ma'díi ní, tí lá roko'bù ndaá rosé wá.”

⁴² Zía kpá ndá'ba ánda roné ìni ìni káa zí gáa 'dá'dá ní kídí, “Babá, togú ni miyémené gí ro zíma 'dó'dóma té kí yá, ídí mu méngì roné káa zí bi ìli ní.”

⁴³ Simi bi nda'baogu ní, zía ndíki yée kpá mi'dú'duyé, gí zía ko'dóní gí zí 'bí go mikó'dó.

⁴⁴ Zía kpá ndá'balúgu roné ìni ìni zí Lomo. Née kóo go ota mindéré a ìni ìni zí Lomo, uku kpá fú ledre bi kìé'do ba ní.

⁴⁵ Zía ndá'baóguné úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, “Ásé aka yì esé fú lá 'dú'du 'dówúrosé? Lúrúsé go, sìnđì kadra ni go gbóo do í'bí ngbángá Owù 'bi 'Yíma'dí zí 'yì lúyú ledre e. ⁴⁶ Ìnyiógusé mu zíse ndéréze. Lúrúsé aka, wo bi í'bí ngbángáma ní ni gírì go ógu née.”

'Di'biní Yésu

(Lúrú kpá Mária 14:43-50, Lúka 22:47-53, Yiwáni 18:3-12)

⁴⁷ Simi bi Yésu ni aka cìkì ndìsì ódro ní, zí Yúda bi ngúru 'yì gí dongará 'yì

lódú kací Yésu ga bi kóo sokó doa gbre (12) ní óguné. Oguní kóo kí tú'dú 'yì e mbá kí mingburoko maku e kí ngbóndó e do sīlìye. Manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí ngíti géyì mingburoko 'yì e kasaní yée ye. ⁴⁸ Yúda ma'dáa yemeomo ledre go kíye kídí, "Yì bi mááyí ndéré geré fáka wo í'bí mandá zía ní, née go wo, ídísé geré 'dí'bi wo." ⁴⁹ Zí Yúda ndéréne geré mbì zí Yésu, zía fáka Yésu, í'bí mandá zía kídí, "Yì 'dódo ledre, mandá zíyì."

⁵⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Ezegámá, méngì ledre bi ógu gí roa ní mu."

Geré zí 'yì ga gére née óguyé 'dí'bi Yésu. ⁵¹ Zí ngúru 'yì lódú kací Yésu láláógu mongú maku lágá 'dēcì mbílí ngúru 'yì 'bi moko 'bi mongú 'yì 'dáná éyì e kíe.

⁵² Zí Yésu úku ledre zía kídí, "Ótolúgu mongú maku eyì née do biné, gí zía 'yì ga bi mbá úfu 'yì kí mongú maku ní, niyí úfu yée kpá kí mongú maku. ⁵³ Ówo eyì bi kídí, togú mándólo Babá yá, ni geré kásaógu tú'dú maláyika e 'dii sáká máa ní wá? ⁵⁴ Tí lá togú máméngì go kenée ní, ledre bi miéké kúrú Lomo uku kídí ni méngì roné zíma kenée ní, ni nda ídí káa do ma'díi káa be 'di?"

⁵⁵ Zí Yésu úku ledre zí 'yì ga bi oguní 'dí'bi wo née kídí, "Éyì bi ógusé kí maku e

kí ngbóndó e 'dí'bi máa gí roa káa zí éyì bi málúyú ledre ní 'di? Mándìsì 'dódo ledre simì 'Dìcì 'bi Lomo kací kadra mbá 'dí'bisé máa wá gí zí 'di? ⁵⁶ Tí lá éyì née méngì roné kenée gí ro zí ledre ga bi kóo nébì e ukuní yée ní ídíye ma'díi." Nda née ní, zí 'yì lódú kacíga ngásá báyi royé mbá.

Oguní kí Yésu kó'dú Kayáfa

(Lúru kpá Máriko 14:53-65, Lúka 22:54,55,63-71, Yiwáni 18:13,14,19-24)

⁵⁷ Zí 'yì ga bi 'dí'bi Yésu ní 'dí'bi wo ndéré kíe 'be 'bi Kayáfa mongú 'yì 'dáná éyì e, kí'dí bi 'yì 'dódo lorú e kí ngíti géyì mingburoko 'yì e kotruní royé ní. ⁵⁸ Tí lá, zí Pétero útúne do kacíye gí gbála gí zíye ndéré ólúye kí Yésu do ligá ngbanga 'bi mongú 'yì 'dáná éyì. Zí Pétero ólúne ndìsíné dongará 'yì ga bi ndìsíní óndó mbotu ore ní gí ro lúru ledre bi niyí ógu méngì a kíe ní.

⁵⁹ Zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí mingburoko 'yì 'dēcì ngbanga e ndìsiyé gámásó'do ledre bi gí ro úkuóto a ro Yésu gí ro zíye úfu wo gí roa ní. ⁶⁰ Tí lá ndikiní eyé lúyú ledre roa wá, abú tú'dú 'yì e oguní gí ro trótro ledre roa kí ɾanga.

Odu a zí 'yì e gbre óguyé ⁶¹ úku ledre kídí, "O'do ba úku ledre kídí, 'Mááyí ndúru 'Dìcì 'bi Lomo, zíma úbúlúgu a simì sīlì ota (3).' "

62 Zí mongú 'yì 'dáná éyì née ìnyìné 'dága úku ledre zì Yésu kídí, "Ledre ndaá tarayì zìyì úku a kacì ledre ba wá? Úwú eyì ledre bì 'yì ga gére née niyì ndìsì trótro a royì née wá?" 63 Tí lá Yésu ìtì ené e wá.

Zí mongú 'yì 'dáná éyì úku ledre zía kídí, "Mándú'yú ba yì do komo Lomo. Ídí úku ma'díi zize, áyì Kírésìto bì ni Owú 'bì Lomo ní?"

64 Yésu ya zía ní, "È, tí káa zì bì úku née. Tí lá máúku ba wo zise mbá, karanée áse lúru Owú 'bì 'Yìma'dí kí ndìsì zì Lomo bì roko'bua ofu go ní do anú kpá kí ógu gí komo ere kpurú gí simi burungú."

65 Simi bì mongú 'yì 'dáná éyì uwú ledre née kenée ní, zía lófo bongó gí roné kí mimbé'dekesì. Zía úku ledre kídí, "Uku sinyi ledre go, éyì bì ilizé ngíti géyì 'yì e zíye óguyé úku ngíti ledre gí roa ní ndaá lolu wá. Úwúsé tara sinyì bì uku née go cù kí mbílise. 66 Sómùsé 'bì esé káa be 'dì?"

Zíye úkulúgu ledre kídí, "Utúasá go gí ro do úfu wo 'dá'ba." 67 Zíye ndìsìyé údru sùru komo Yésu kí útru wo kí silye. Ngíti géyì sembìní 'bì eyé kóo wo misembì. 68 Kí ndìsì ndú'yú wo kídí, "Bì úku yá née nì Kírésìto ní, ambí ocó yì née ne?"

69 Pétero nì kóo mindìsìné dongará 'yì e do ligá kenée. Zí owúkára 'bì moko bì ore ní óguné úku ledre zì Pétero kídí, "Málúru káa zì áyì kpá nguru 'yì bì kóo ndìsìní gámá kí Yésu bì gí simi Galiláya ní."

70 Tí lá zì Pétero ítí kangú do komoyé ore mbá kídí, "Máowo amá ledre gí ro ledre bì áyì úku a née wá."

71 Zí Pétero ìnyìné gí ore ndéréne tara mbotu gara, kídí bì ngíti owúkára lurúndiki wo zía úku ledre zì 'yì ga bì ìrì ní gí ro Pétero kídí, "'Yì née niyì kóo kí Yésu 'yì 'bì Nazeréta."

72 Zí Pétero lolóbù kídí, "Do komo Lomo, máowo o'do née wá."

73 Kací ledre ba lu'bú kpá wá, zì ngíti géyì 'yì ga bì kóo mitóroyé ore ní óguyé úku ledre zì Pétero kídí, "Ma'díi, áyì ngúrúyé gí zía ndìsì ódro káa zì 'yì 'bì Galiláya e ní."

74 Zía lolóbù kídí, "Do komo Lomo, máowo amá o'do née wá."

Geré, zì ngono úcu koko. 75 Zí ledre bì kóo Yésu uku zía kídí, "'Dá'dá zì ngono úcu koko, áyì ási gí romá kídí ota (3) ní," geré zì ledre née ngásáóguné simi Pétero. Gére zì simikozo méngì wo, zía olúóguné sága ndìsì ìni ìni kíngaya.

27

*Pétero ási gí ro Yésu
(Lúru kpá Máriko 14:66-72, Lúka 22:56-62, Yiwáni 18:15-18,25-27)*

*Yúda ingíonzó roné
(Lúru kpá Máriko 15:1, Lúka 23:1,2, Yiwáni 18:28-32)*

¹ Nda go kí sị ndóndó, zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kí ngíti géyí mingburoko 'yi 'bi Yúda e ólúóguyé kí ledre bi kídí idíní úfu Yésu ní. ² Zíye ódó Yésu do 'dí'bi wo ndéré kíe kó'dú Piláto bi ni ne gávana ní.

³ Simi bi Yúda Keriyóta bi i'bí ngbángá Yésu owo kídí 'decíní ngbanga Yésu go 'bi umbu ní, zí simikozo méngí wo zía 'dí'bi késí bi kóo i'biní zía cị kẹrị a doa sokó (30) ní í'bilúgu a zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní kí ngíti géyí mingburoko 'yi e. ⁴ Zía úku ledre zíye kídí, “Málúyú ledre go zíma í'bí ngbángá 'yi bi ngára luyú ledre wá ní.”

Zí 'yi ga gére née úkulúgu ledre zí Yúda kídí, “Née ndaá lolu ledre ezé wá, née ledre eyí.”

⁵ Gi ore zí Yúda ónzóoto késí née cịkị simi 'Dịcị 'bi Lomo ore do ndá'bané ndéré ingionzó roné.

⁶ Zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní, 'dí'bi késí née gi bi, zía úku ledre kídí, “Kací loru utúasání bándáoto késí ba 'Dịcị 'bi Lomo ona wá gi zía née késí sáma.” ⁷ Née ní zíye 'dí'bi késí née ndéréye úgú bi káe gi zí 'yi ó'bó pheré gi ro ndịsị oto umbu 'yi lóngó e simi a. ⁸ Née sị ledre bi ndịsini ndólo bi née gi zía zaá gi karaba kídí Yáká Sáma ní. ⁹ Zí

ledre bi kóo nébị Yeremáya uku ní idíne ma'dú, “Zíye 'dí'bi komo késí bi kóo cị kẹrị a doa sokó (30), née késí bi 'yi 'bi Isiréle e ngunguni ledre a í'bí a gi roa ní, ¹⁰ zíye 'dí'bi késí née ndéréye úgú bi káe gi zí 'yi ó'bó pheré káa zí bi Ngére Lomo uku zíma ní.”

Yésu do ngbanga kó'dú Piláto
(Lúru kpá Máriko 15:2-5, Lúka 23:3-5, Yiwáni 18:33-38)

¹¹ Simi bi oguní kí Yésu kó'dú Gávana Piláto ní, zía ndú'yú Yésu kídí, “Áyí mongú ngére 'bi Yúda e?”

Yésu ya zía ní, “Í, ni kpá tí káa zí bi úku née.”

¹² Simi bi manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kí mingburoko 'yi 'bi Yúda e ukuotoní ledre roa ní, itị ené wá. ¹³ Zí Piláto kpá ndú'yú Yésu kídí, “Úwú eyí ledre bi niyí ndịsị trótro a royí née wá?” ¹⁴ Tí lá Yésu itị wá, uku gbawá bikẹrị ledre kací ledre bi ukuotoní roa ní. Zí tara Piláto idrịne gi zí ledre née miđrị kینگaya.

¹⁵ Kadra Ayímbi Umbuokpó e mbá, gávana ndịsị lengbe otoómo kémbí 'yi gi simi sịgini wo bi tú'dú 'yi e gelení go mbá wo ní. ¹⁶ Simi sịndị kadra máa née ní, ngíti o'do ni kóo bo simi sịgini ore 'yi méngi bisinyí ledre kí iriné Barába. ¹⁷ Née ní simi bi Piláto ndú'yú tú'dú

'yì ga bì kotruní royé ní kídí, "Yì bì ìlisé zíma ótoómo wo zise gí simi sígìni ní náambi, Barába togú mbú Yésu bì ndìşiní ndólo wo yaá Kírésito ní?"¹⁸ Gí zía Piláto owo bú kídí Yúda e otoní bisinyí mimbé'deyé ro Yésu gbékpíne zíye óguyé kíe kó'dúne ní.

¹⁹ Simi bì Piláto nì mindìşiné do kítì ngére ené ní, zí me'bea kákasa zía kídí, "Ndá óto sílìyì ro o'do bì luyú ené ledre wá nées wá, gí zía bisinyí 'duru ogú ándá roné go domá gí ro ledre ené."

²⁰ Tí lá zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kí mǎngburoko 'yì 'bì Yúda e 'dí'bi do tú'dú 'yì ga gére nées kí ledre kídí idíní úku ledre gí ro do ótoómo Barába, do úfu Yésu 'dá'ba.

²¹ Zí gávana kpá ndúndu'yú kídí, "Yì ga bì gbre ba, 'yì bì ìlisé zíma ótoómo wo zise ní náambi?"

Zí 'yì e ìnyiyé mbá úkulúgu ledre zía kídí, "Barába."

²² Zí Piláto ndúndu'yú kídí, "Sara máidí nda méngì kí Yésu bì ndìşiní kpá ndólo wo Kírésito ní go 'dí?"

Zíye ìnyiyé mbá úkulúgu ledre kídí, "Ídí phéphéonzo wo do mǎngbúngbu kágá."

²³ Zí Piláto ndú'yú yée kídí, "Gí ro 'dí? Ledre bì luyú wo ní 'dí?"

Tí lá zí tú'dú 'yì ga gére gbúrógbó tátá royé nda 'dá'dá kídí, "Ídí phéphéonzo wo do mǎngbúngbu kágá."

²⁴ Simi bì Piláto lurú 'yì e ayíní yì eyé go zíngì eyé, mbí éyì bì zíne méngì a ní ndaá ní, zía 'dí'bi iní lúgu sílìne kíe do komoyé ore. Zía úku ledre kídí, "Misi'di umbu o'do nées ndaá do sílìma wá. Nées yì ené ledre esé."

²⁵ Zí 'yì e ìnyiyé mbá úkulúgu ledre kídí, "Sáma a idí ndá'ba dozé kí owú 'bì ezé e."

²⁶ Gí ore zía 'dí'biógu Barába gí simi sígìni. Zía 'dí'biógu Yésu ócò wo, do ótoómo wo zíye ndéréye kíe phéphé wo do mǎngbúngbu kágá.

Asikiri e foloní Yésu

(Lúrú kpá Mǎríko 15:16-21, Yiwáni 19:2,3)

²⁷ Zí asikiri ga bì 'bì gávana ní 'dí'bi Yésu ndéré kíe simi mongú bì eyé 'bì asikiri e zíye yóko royé mbá cigí a íri. ²⁸ Zíye í'diógu bongó 'bì Yésu gí roa 'dá'ba do éşì mongú ngbángbá bongó eyé 'bì asikiri e roa, ²⁹ do kúrókú kìnì káa do komú éşì a ro doa. Zíye í'bí ngbángbá do sílì káa zí 'bì ngére ní. Do ndìşiyé útúye do ngúrú şindíye fólo wo kídí, "Ba, mongú ngére 'bì Yúda e." ³⁰ Zíye ndìşiyé údru súrú roa, do 'dí'bi ngbángbá bì gí do sílì nées ndìşiyé ócò wo kíe ro doa. ³¹ Simi bì folo asání wo go ní, zíye í'diógu mongú ngbángbá bongó bì gáa roa ní, zíye éşilúgu bongó máa 'bì ené ní roa. Zíye 'dí'bi wo

nderéye kíe phéphé wo do mingbúngbu kágá.

Yésu do mingbúngbu kágá

(*Lúru kpá Máriko 15:22-32, Lúka 23:27-43, Yiwáni 19:17-27*)

³² Simi mindéréye, zíye ndíkíye kí ngíti o'do do misi'di kí iriné Simúna ndisí ógu gi simi gara bi kí iriné Kuréne ní. Zíye gága o'do nées ímbí mingbúngbu kágá 'bi Yésu. ³³ Zíye ndéréóguyé do landa bi ndisíní ndólo a Gologóta bi ini ledre gi simi a kídí, "Cóngó do 'yí ní."

³⁴ Simi bi nderéoguní do landa nées íri ní, zíye 'í'bí le 'yí kóró bi lefení kágá simi a ní zí Yésu idí éwé a gi zí okó éyí miówo. Tí lá simi bi ewéuzu ní, zía ási ené kí éwé a. ³⁵ Simi bi phephéní wo go do mingbúngbu kágá ní, zíye ónzó gbégbé* ífi báyi bongó ené e kíe dongaráye. ³⁶ Zí asíkiri ga gére nées ndéré ndisíyé bi ndisí lúrukása wo. ³⁷ Zíye ékéoto ledre bi ufuní wo gi roa ní gá doa 'dága kídí, BA YÉSÚ, MONGU NGÉRE 'BI YÚDA E. ³⁸ Phephéní kóo kpá 'yí ugu e gbre kéne simi sındí kadra máa nées. Kémbí a do sílì Yésu 'bi anú, ngíti a do ngelì. ³⁹ Zí 'yí ga bi ndisíní ndéré kací misi'di gi ore ní ndisíyé úku sinyi ledre zí Yésu, kpá kí ndisí lágá doyé, ⁴⁰ kí ndisí úku

ledre zía kídí, "Úku yaá nées ní ógu ndúru 'Dìcì 'bi Lomo zíne úbúlúgu a simi sílì ota, togú áyí tí Owú 'bi Lomo ma'díi yá, idí mu yómo royí, zíyí ndítíóguyí gi do mingbúngbu kágá girí bi yáa."

⁴¹ Zí manda ga bi 'bi 'yí 'dáná éyí e ní kí 'yí 'dódo lorú e nda kí mingburoko Yúda e ndisíyé fólo wo kpá kenée. ⁴² Zíye ndisíyé úku ledre kídí, "Ní 'yí yómo 'yí e, tí lá utúasá yómo roné wá gi zí 'di? Ní kpá mongú ngére 'bi Isiréle e. Idí mu ndítíógu gi do mingbúngbu kágá girí, zíze ngúngu ledrea. ⁴³ Ndísí úku ledre kídí, 'Mááyí Owú 'bi Lomo.' Nées ní 'yí bi ngúngu ledre 'bi Lomo go ní. Lomo idí mu yómo wo cakaba togú Lomo ili wo bú ní." ⁴⁴ Kpá kenée, gba 'yí ugu ga bi phephéní yée kéye ní, zíye kpá ndisíyé úrú kese doa.

Ledre gi ro umbu Yésu

(*Lúru kpá Máriko 15:33-41, Lúka 23:44-49, Yiwáni 19:28-30*)

⁴⁵ Nda gi ore nées ní, ni ndéréógu kí yana kadra ní, zí mütuluru útúne simi gara ore mbutí bi ongó wá zaá gi simi sındí kadra ota kí tagá. ⁴⁶ Simi sındí kadra ota (3) kí tagá nées ní, zí Yésu gbúrógbóne 'dága kídí, "Ilóyi, Ilóyi, Lìma sabákatani?" Ledre gi simi a kídí, "Lomo amá,

* **27:35** 27:35 Ónzó gbégbé: Ba misi'di bi kóo Yúda e ndisíní gélé 'yí kíe gi moko 'bi Lomo ní.

Lomo amá, ótoómo máa gi zí 'dí?"

⁴⁷ Simi bi ngíti géyì 'yì ga bi niyí mitóroyé ore uwúní ledre ba ní, zíye úku ledre kídí, "Ni go ndólo Ilíya."

⁴⁸ Zí ngíti 'yì gi dongará 'yì ga bi gáa ore ní geré ngásáne 'dí'bi katúu. Zía ónzó a bu simi mindogó le'yì kóró do ésióto a do kágá ndéré kíe óto a tara Yésu gi ro zía mbúlú a. ⁴⁹ Zí ngíti géyì 'yì e úku ledre kídí, "Idizé ótoómo wo ngúcuné. Zíze aka lúru a togú Ilíya ni ógu yómo wo yá."

⁵⁰ Gi do kací bi Yésu gbúrógbo andá kpá roné kí kúrúne 'dága ní, zía ótoómo 'dówúne.

⁵¹ Simi sɛndì kakra bi koo née, zì mongú mbílì bongó bi ingí 'decínì simi 'Dìcì 'bi Lomo kíe ní, lófo ífi siminè gberé gbre kú gi 'dága gi bi. Zí do sogo káṅgá kizínè landa e kí ífi báyi simiyé.

⁵² Zí bi ga bi zí 'yì ga bi koo uyuní go 'desì ní ndókoyé. Zí 'yì ga bi ṅuṅuní ledre 'bi Lomo go ní úruye gi simi umbu do ídiye trɛdri. ⁵³ Zíye ólúóguyé gi simi bi. Nda gi do kací a bi Yésu urú gi simi umbu ní, zí 'yì ga gére née ndá'balúgu royé simi Yerusaléma zí tɔ'dú 'yì e lúru yée cú kí komoyé trɛdri.

⁵⁴ Simi bi mongú 'yì 'bi asikíri e kí asikíri ené ga bi ndisínì óndó Yésu simi bi bi otoní wo simi a lurúnì kì'dì káṅgá kí ledre ga bi

mengínì royé mbá ní, zì ṅirì útúne simiyé kíngaya, zíye úku ledre kídí, "Ma'díi, ni yì ené tí Owù 'bi Lomo."

⁵⁵ Tɔ'dú kará ga bi oguní kí Yésu gi simi káṅgá bi Galiláya ndisíyè sáká wo kí éyì bi ilì ní, niyí koo mitóroyé ndisì lúru kasa bi gi gbála. ⁵⁶ Dongará kará ga gére née koo Mariya bi gi simi gara bi kí irínè Magidála ní, Mariya bi mbágá Yakóbo e kí Yoséfa, nda kí mbágá Yakóbo e kí Yiwáni.

Otoní bi zì Yésu

(Lúru kpá Máriaiko 15:42-47, Lúka 23:50-56, Yiwáni 19:38-42)

⁵⁷ Ni ndéréógu kí tagá ní, zì ngíti o'do kí irínè Yoséfa ni 'yì bi kí tɔ'dú éyì zíne ní oguné gi simi gara bi ndisínì ndólo a Aramatáyo ní. Ni ṅúru 'yì lódú kací Yésu. ⁵⁸ Zía ndéréne ndú'yú Piláto idí ṅúṅgu a zíne 'dí'bi umbu Yésu ndéré óto a. Zí Piláto úku ledre do í'bi umbu Yésu zía. ⁵⁹ Zí Yoséfa 'dí'bi umbu Yésu yeme a simi bilámá bikenyì mbílì bongó, ⁶⁰ ndéré kíe óto a simi mikánda bi ené bi iciomo gi roné simi landa ní. Zía gbúrúgbuóto mongú misisilekpe tutú ngbùturú tara bi ma'dáa do ndéréókpóne. ⁶¹ Mariya bi gi simi Magidála nda kí ezené Mariya niyí koo mindisíyè íri re kenée ndisì lúru kasa bi máa née.

Asikíri e ondóní bi bi zí Yésu ní

⁶² Kílondó a née kóo Sílí 'bi 'Dówuro, zí manda ga bi 'bi 'yí 'dáná éyí e ní kí Farusáyo e ñnyiyé ndéréye zí Piláto. ⁶³ Zíye úku ledre zía kídí, "Mongú 'yí, ledre bi 'yí ranga ba uku simi bi kóo ni aka tridri ní ngásáogú go simizé. Uku kóo ledre kídí, 'Née ni úyu, gi do kací sílí ota zíne úrúne.' ⁶⁴ Idí kása asikíri e zíye ndéré ndísiyé sị bi íri óndó bi kí sílí ota (3) káa bi 'yí lódú kacíga niyí ógú úgu umbua zíye úku a zí 'yí e kídí urú go gi simi umbu. Ranga máa wo née ni nda ánga zía sínyíne rómo gi do yé ga bi kóo 'dá'dá ní za mbá."

⁶⁵ Zí Piláto úku ledre zíye kídí, "'Dí'bisé asikíri e mu zise ndérése óto yé ndísi óndó bi née zaá bilámáne káa zí bi áse ówo kací a ní." ⁶⁶ Née ní zí ya'dá ga gére née ndéréye sị bi. Zíye kúrúru 'dútú tara bi née kurí, do 'dí'bióto asikíri e íri ndísi óndó a.

28

Yésu urú gi simi umbu

(Lúru kpá Mária 16:1-8, Lúka 24:1-12, Yiwáni 20:1-10)

¹ Akpa kí sị ndóndó simi sílí gi do kací Sílí 'bi 'Dówuro, zí Mariya Magidála kí ezené Mariya ñnyiyé ndéréye sị bi.

² 'Diya káa ní, zí mongú kí'di kánga méngi roné, zí maláyika 'bi Ngére

Lomo óguné gi komo ere gbúrúgbuóyó tutú bi otoní ngbùturú tara mbotu bi bi zí Yésu ní 'dá'ba, do ndísiné gá do tutú née. ³ Zí simi komo maláyika née ndísi ríriné ganya ganya ganya káa zí mi'bílé'be iní ní, zí bongó bi roa ní ídine bikenyíne kpílélé. ⁴ Zí asikíri ga bi otoní yé ndísi 'bá'bá bi née ní ní, zí royé úyuné za mbá miúyu gi zí ngiri, zíye ídiye káa zí éyí bi uyuní go miúyu ní.

⁵ Zí maláyika née úku ledre zí kará ga gére née kídí, "Ndásé esé éré ngiri wá. Máowo bú kídí ndísisé gámásó'do umbu Yésu bi phephéonzóní wo do mingbúngbu kágá ní. ⁶ Ndaá 'bi ené lolu ona wá, urú yí ené go káa zí bi kóo uku zise ní. Ógusé mu lúru bi kací a kí'di bi kóo otoní wo ní. ⁷ Ndérésé mu 'di'diya úku a zí 'yí lódú kacíga kídí, 'Urú yí ené gi simi umbu go, ndéréókpó go zise 'dá'dá íri simi kánga bi Galiláya ní. Áse ndéré ndíki wo íri.' Née ledre bi mááyí úku a zise ní."

⁸ Gi ore zí kará ga gére née gbúgbuóguyé gi simi bi giri abú kí ngiri royé yá, mimbé'deyé ni mi'dúcuné kí mongú rokinyi. Zíye ngásáye úku ledre née zí 'yí lódú kacíga. ⁹ 'Diya káa ní zí Yésu ndíkiye kí kará ga gére née. Zía úku ledre zíye kídí, "Mandá zise." Zí kará ga gére née óguyé gbóo

cigí a do útúye sí sɪndɪa óto úndrua.

¹⁰ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngɪrɪ wá. Ndérésé mu úku a zí 'yì lódú kacíma e, zíye ndéréye simi Galíláya, niyí ógundíki máa íri.”

Asikíri ukuní ma'dú ledre gɪ ro miúru Yésu

¹¹ Simi bi kará ga gére née niyí do misi'di mindéréye ní, zí asikíri ga bi otoní yée ndísi óndó bi bi zí Yésu ní ñnyiyé ndéréye simi gara úku ledre ga bi menginí royé íri ní mbá zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní.

¹² Simi bi manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e yóko royé kí ngíti géyì mingburoko 'yì eyé e yéme ledre bi yée niyí méngɪ a ní, zíye úgú komo asikíri ga gére née kí tú'dú késí, ¹³ zíye úku ledre zíye kídí, “Ídísé úku a zí 'yì e kídí, “Yì lódú kacíga oguní kí ndɪluna zíye úgu umbua simi bi ásé 'dú'du ní.”

¹⁴ Togú gávana ni úwú ledre née yá, azé ódro zía utúasá méngɪ sée bisinyíne wá.”

¹⁵ Gɪ ore zí asikíri e 'dí'bi késí née, zíye méngɪ a tí káa zí bi ukuní zíye ní. Zí phanda ledre née aṅgané tí kadra née dongará Yúda e ore mbá.

Yésu 'dodo roné zí 'yì lódú kacíne e

(Lúru kpa Máriao
16:14-18, Lúka 24:36-49,
Yiwáni 20:19-23, Moko 'bi
'yimikása e 1:6-8)

¹⁶ Nda gɪ ore zí 'yì lódú kací Yésu ga bi sokó doa kíé'do ní ñnyiyé ndéréye simi Galíláya do landa bi Yésu uku ledre a zíye ní. ¹⁷ Simi bi ogundikiní wo íri, zíye óto úndrua, tí lá ledre née utúasá ené kací komo ngíti géyì 'yì lódú kacíga wá. ¹⁸ Zí Yésu nda go óguné za gbóo cigíye zía úku ledre zíye kídí, “Babá i'bí úndru ledre ga bi komo ere kí yée ga bi do sogo káṅgá ona ní go mbá zíma. ¹⁹ Bi kenée ní, ídísé mu ndéré zí kífú 'yì e za mbá, zise óyóló'bó yée káa do 'yì lódú kacíma e, zise bábátizí yée kí ñri 'Bù, kí ñri Owú, nda kí 'Dówú Lomo. ²⁰ Ídísé 'dódo ledre zíye idíní óto úndru ledre ga bi máuku yée zise ní mbá. Ma'dú mááyí idí kése kací kadra mbá zaá gɪ simi bi mááyí ndá'baogɔ do sogo káṅgá ona ní.”

Bilámá ledre bi Máriko eké ní Ledre gi ro búku bi Máriko ní

Máriko eké Búku ba ne. Ndịsịní kpá ndólo wo Yiwáni Máriko. Nì aka kóo lá owùphìrangá simì bì kóo Yésu nì simì Yerusaléma ní, zía kóo ídíne 'yì lódú kací Yésu. Nda gi 'dá'ba zíye ndịsìyè gámáye kí Páwulo bì 'yìmikása 'bì Yésu ní, gi do kací a née, zía kpá ndịsìné sáká Pétero bì nì kpá 'yìmikása 'bì Yésu ní. Simì ledre bì eké gi ro Yésu ní, zía úkuógu ngíti géyì ini ledre ga bì simì tara 'bì Yúda e ní, zía kpá úkuógu ini ledre gi do bì ondú 'bì Yúda e. Ore, nì go miówoné kídí Máriko eké ledre ba 'dódoyéme ledre 'bì Yésu káe zí 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní, bì ngunṅuní ledre Yésu go ní.

Máriko uku kpá ledre gi ro ledre ga bì Yésu menḡi yéé ní rómo do ledre ga bì uku yéé ní. Owozé go kídí Yésu menḡi kóo tú'dú ledre ga bì kí mngburoko roko'buyé ní go, zía 'dí'bióyó ndiyá gi ro tú'dú 'yì e, zía lágaoyó dokéké e gi simì tú'dú 'yì e, zía kpá ndịsìné ótoómo lúyú ledre 'bì 'yì e zíye. Miméngì ledre née 'dódo go kídí Yésu

nì kí roko'bu ledre e zíne gi zí Lomo. Ogu zía úyuné do bì kací 'yìma'dí e gi ro 'dí'bióyó umbu bì kóo niyí úyu a ye gi zí lúyú ledre eyé e ní 'dá'ba.

Máriko uku ledre gi ro mindịsì Yésu do sogo kángá, kí ledre gi ro ledre moko ené, tonó kí ledre babatiza bì kóo Yiwáni i'bí zía ní, Lìkpì ledre ga bì menḡiní royé zí Yésu 'dá'dá phephéní aka kóo wo wá ní, zía kpá lìkpì ledre gi ro miúrú Yésu gi simì umbu kpá kí ledre gi ro mindá'ba a bì komo ere ní.

*Yiwáni babatiza uku ledre
miógu Kírésìto*

*(Lúru kpá Matáyo 3:1-12,
Lúka 3:1-18, Yiwáni 1:19-28)*

1 Ba dosì bilámá ledre gi ro Kírésìto Yésu* Owú 'bì Lomo.

2 Nì káa zí bì kóo nébì Isáya eké kídí,

“Mááyì kása 'yì kasa amá zíyì 'dá'dá,

gi ro zía yémeómo misi'di zíyì nzíyiné.”

3 “‘Yì nì karanée ndịsì ótrú ledre zí 'yì e simì súwú kídí,

yémeómosé misi'di mu nzíyiné zí Ngére,
ídísé 'dózo yéme misi'di zía.”

4 Zí Yiwáni ógu ndịsìné simì súwú ndịsì úku ledre 'bì Lomo zí 'yì e kídí, “Ídíse ngunṅu ledre 'bì Lomo zise

* 1:1 1:1 Kírésìto: Ini ledre gi simia kídí, 'yì bì Lomo gelé wo káa do Ngére ní. Yésu: Ini ledre gi simi a kídí, Lomo yomo 'yì e. 1:2 1:2 Maláki 3:1 1:3 1:3 Isáya 40:3

óyóló'bó mimbé'desé do bábátìzì sée gi ro zì Lomo ótoómo lúyú ledre esé e." ⁵ Zì tǔ'dú 'yì e gi do bi e mǎngúngúcuá, ngítì géyì gi simì kǎngá bi Yudáya ní kǐ tǔ'dú ngítì géyì gi simì Yerusaléma ndéréye zì Yiwáni. Zíye úkuógu lúyú ledre eyé e, zía bábátìzì yée simì ngbuṛu bi Yeredéne ní. ⁶ Yiwáni esì kóo roné bongó bi u'yúnì gi simì bi bangá bi gémele ní, zía ódó roné ká'dá bi yemení gi simì saná ní, éyì miánu ené ni kóo mbíra kǐ tezi. ⁷ Zía kóo kpá úku ledre kídí, "'Yì bi ni ógu gi do kacíma ní, roko'bua romo do 'bi amá go kíngaya. Máútúásá gbawá ídíma káa do 'yì líkpí ká'dá wará ené gi ro í'díógu a gi sǐndjá. ⁸ Mái'bí babatìza zise lá kǐ iní, ni í'bí 'bi ené zise babatìza bi kǐ 'Dówú Lomo ní."

Yiwáni i'bí babatìza zì Yésu

(Lúru kpá Matáyo 3:13-17, Lúka 3:21-22)

⁹ Simì sǐndjì kadra máa bi kóo née ní, zì Yésu óguné gi simì gara bi Nazeréta simì kǎngá bi Galiláya ní, zì Yiwáni bábátìzì wo simì ngbuṛu bi Yeredéne ní. ¹⁰ Simì bi Yésu ni nda go ólúógu gi simì iní ní, zía lúru ere líkpí roné go, zì 'Dówú Lomo óguné doa pá pá pá káa zì kířikó'do ní. ¹¹ Geré zì

kúru ówúne zía girí kídí, "Áyí Owú 'bi amá 'búyì ofu domá go. Mááyì kǐ rokinyi gi zíyì."

Satána uzu Yésu

(Lúru kpá Matáyo 4:1-11, Lúka 4:1-13)

¹² Gi ore geré, zì 'Dówú Lomo, 'dí'bi wo ndéré kíe gbála simì súwú, ¹³ zía ndǐsiné íri kǐ sǐlǐ cǐ gbre, zì Satána† ndǐsiné úzu wo. Bangá súwú e niyí kóo kpá kíye íri. Zì ngítì géyì maláyika e ndǐsiyé sáká wo.

Yésu tonó moko 'bi Lomo simì Galiláya

(Lúru kpá Matáyo 4:12-17, Lúka 4:14-15)

¹⁴ Gi do kací bi Eróde ónzó Yiwáni simì sǐgǐnì ní, zì Yésu ñnyiné ndéréne simì Galiláya, zía úku bilámá ledre 'bi Lomo zì 'yì e íri kídí, ¹⁵ "Sǐndjì kadra ni go gbóo gi ro zì Lomo ídíne Ngére esé. Ídíse mu ngúngu bilámá ledre 'bi Lomo zise ótoómo bisinyí ledre e mbá 'dá'ba."

¹⁶ Kadra kǐé'do, zì Yésu ñnyiné ndéréne do gbúřóngó mikavu Galiláya, zía lúrúndiki Simúna e kǐ lúnduné Andiriya, kǐ ónzó mbírá eyé simì iní gi zía niyí yì eyé 'yì 'dí'bi kénzé e.

¹⁷ Zía úku ledre zíye, kídí, "Ógusé mu lódú kacíma, zíma 'dódo ledre zise, gi ro zise ídíse 'yì 'dí'biógu 'yì e,

† 1:13 1:13 Satána: Satána ni kóo maláyika. Zía sinyi do lafúne e, zíye nda ídíye ezeokó Lomo. Gi zì kǐyì née ní, zì Lomo ógúoyó gi komo ere 'dá'ba. Ni nda cakaba go ngére 'bi bicayi lomo e. Mi'dódo 12:9.

ndaá lolu 'yì 'dí'bi kénzè wá." ¹⁸ Geré zíye ótoómo mbírá gí do sǐlìye zíye lódú Yésu.

¹⁹ Zía ndéréókpóne gí ore lá cúku'dée, zía lúrúndíki wotí Zebedíya, Yakóbo e kí lúnduné Yiwáni simi kurúngba, ndìsìni tóko komo mbírá eyé. ²⁰ Simi bì Yésu lurúndíki yéé ní, zía ndólo yéé. Zíye ótoómo 'búyè Zebedíya e, kí 'yì 'bì moko eyé e simi kurúngba ore, zíye útúye do kací Yésu, yóó zíye ndéréókpóye.

Yésu ogóoyó bicayi lomo e (Lúrú kpá Lúka 4:31-37)

²¹ Zíye ndéréóguyé simi ngíti gara simi Galiláya bì kí ìrìné Kapáranawúma ní. Nda simi ngíti Sǐlì 'bì 'Dówúro,‡ zíye ólúye 'Dìcì Kótruro, zí Yésu ndìsìné 'dódo ledre 'bì Lomo zí 'yì e. ²² Zí tara 'yì ga bì uwúní 'dódo ledre ené ní ìdrìne mbá mǐdrí, gí zía mǐ'dódo ledre ené ní kóo kí roko'buné, ndaá 'bì ené kóo káa zí 'bì 'yì 'dódo lorú 'bì Músa wá.

²³ Simi sǐndì kadra máa bì kóo nées ní, ngíti o'do nì kóo kpá bo simi 'Dìcì Kótruro ore nì kí dokéké siminé. Zía tónóne ìni ìni, zía ìnyìné úku ledre zí Yésu kídí, ²⁴ "Yìj, 'yì 'bì Nazeréta ba, éyì bì ìli gí

zíze ní 'di? Ógu kára go gí ro úfuónzó zée? Máówo yìj bú. Áyí Yésu, Mbigí Owú 'bì Lomo."

²⁵ Zí Yésu úku ledre zí dokéké nées cú kí siminé kídí, "Ídí ndécì tí, ólúogú gí simi o'do nées mu" ²⁶ Zí dokéké kángba o'do nées bisinyíne, zía óto wo ndìsì lánghané zì zì zì. Zí dokéké gbúrógbóne 'dága simi o'do nées ìri, ábuwá nées go miólúogú a.

²⁷ Zí ledre nées lútúne komo 'yì e za mbá, zíye tónóye úku ledre dongaráye kídí, "Bì káa 'bié ledre 'di? 'Bié mǐkánda ledre? O'do ba ì'bì lorú zí dokéké e zíye tí úwú kúrú." ²⁸ Zí phanda ledre bì Yésu mengi nées ángané simi Galiláya za mbá.

Yésu yomo tú'dú 'yì e (Lúrú kpá Matáyo 8:14-17, Lúka 4:38-41)

²⁹ Simi bì olúoguní gí simi 'Dìcì Kótruro ní, zíye ndéréye kí Yakóbo e kí Yiwáni 'be 'bì Simúna e kí Andiríya. ³⁰ Niyí ndéréogú ìri ní, towú Simúna kára 'yì nì mǐ'dú'duné bì, gí zía roa ìrì mǐrì. Zíye ìnyiyé úku ledrea zí Yésu. ³¹ Zí Yésu ndéré 'dí'bi sǐlì, lálásìkpì wo 'dága. Geré zí simi saná kára nées zázáne, zía méngì

‡ **1:21** 1:21 Sǐlì 'bì 'Dówúro: Nì mongú sǐlì 'bì Isiréle 'bì ìni zí Lomo, mengìni moko simi a wá. Zíye ndìsìyé sómúndíki ledre kídí Lomo otoogu ere kí do sogo kángá kpá kí ledre bì Lomo yomo yéé gí simi moko 'bì owúkúlú e gí sǐ sǐlì ngéne 'bì Ìzibiti ní. Ólo Ólúogú 20:8-11, Gbre lorú 5:12-16. **S 1:32** 1:32 Lorú 'bì Músa: Lorú 'bì Músa uku kídí 'yì e ndaní méngì moko simi Sǐlì 'bì 'Dówúro wá. Nées sǐ ledre bì kóo 'yì e ndìsìní gí zí kadra útúne kí, nées ní Sǐlì 'bì 'Dówúro ukú go zíye óguyé kí 'yì ndíyá eyé e zí Yésu yómo yéé ní.

éyí miánu zí Yésu kí 'yì ené e.

³² Nda go kí tagáS, zí tú'dú 'yì e ndìsì óguyé kí 'yì ndíyá eyé e kpá kí yée ga bì kí dokéké e simiyé ní zí Yésu.

³³ Zí 'yì ga bì 'bì gara nées yóko royé tú'dú tara mbotu

'dìcì bì Yésu ni simi a ní,

³⁴ zía 'dí'bióyó rìkì ndíyá eyé e gi royé mbá. Yée ga bì kí dokéké e simiyé ní, zía lágaóyó yée gi simiyé mbá, zía úcúómo dokéké ga gére nées ndaní ódro wá, gi zía owoní Yésu bú.

Yésu 'dódo ledre 'bì Lomo simi Galiláya

(Lúru kpá Lúka 4:42-44)

³⁵ Zí Yésu áfáne akpa ngúcuné kí sì ndóndó simi bì bì nì aka mbumbumbu ní, ndéréne gi cigì 'be re gbála ini ini zí Lomo.

³⁶ Zí Simúna e kí lafúne e ndéréye gámásó'do wo.

³⁷ Simi bì nderé ndikiní wo ní, zíye úku ledre zía kídí, "Tú'dú 'yì e niyí ndìsì gámásó'do yì."

³⁸ Zía úku ledre zíye kídí, "Nderézé aka simi ngíti géyì owù gara ga bì kpì ní, máli kpá úku bilámá ledre 'bì Lomo zí 'yì ga bì íri ní. Gi zía, nées moko bì máogù gi roa ní." ³⁹ Zíye gámáye simi tú'dú ngíti géyì owù gara ga bì simi Galiláya ore ní, kí úku ledre 'bì Lomo simi 'Dìcì

Kótruro e, kpá kí lágaóyó dokéké e gi simi 'yì e 'dá'ba.

Yésu yomo ngíti 'yì kí bisinyí umbunonó

(Lúru kpá Matáyo 8:1-4, Lúka 5:12-16)

⁴⁰ Zí ngíti 'yì kí bisinyí umbunonó roné óguné ngúngú roné zí Yésu, kídí, "Áko, togù utúasá go kacì komoyì, idí yómo máa."

⁴¹ Zí lerì méngì Yésu, zía óto sílìne ro o'do nées, zía úku ledre kídí, "Máli go kenée, royì eme mu."

⁴² Geré, zí bisinyí umbunonó nées úkùne gi roa, zí roa ndá'baóguné bilámáne.

⁴³ Zí Yésu kásalúgu wo kí lóru o'buó'bu kídí, ⁴⁴ "Ndá úku 'dódo ledre nées zí 'yì e wá. Ídì ndéré zí 'yì 'dáná éyì, zíyì óngóonzó bangá í'bì mbófo éyì kíc zí Lomo káa zí bì Músa eké ní, niyì geré ówo a kídí umbunonó* bì royì ní ukù go."†

⁴⁵ O'do nées tonó nda yì ené geré úku ledre nées zí 'yì e. Gi zí keyì nées, Yésu utúasá lolu ndéré simi ngíti géyì gara e wá. Ndìsiní nda kóo lá do bì bì ngára 'yì e ndaní doa tú'dú wá ní. Abú kenée ndotó, tú'dú 'yì e niyì kpá fú ndìsì ógù zía kacì gara e mingúngúcuá.

* **1:44** 1:44 Umbunonó: Lorù bì Músa eké ní uku kídí 'yì bì kí umbunonó roné ní ndaa drá wá ili kpá zía ndìsiné dongará Yúda e wá. Togù ndíyá nées ukù gi roa go yá, 'yì nées idí ndéré 'dódo roné zí 'yì 'dáná éyì. Nées ní 'yì 'dáná éyì ni úku a ne kídí ni go drá. Ólo Lévi 14:1-32. † **1:44** 1:44 Lorù ga bì gi ro ro'yì idíne drá ní ni simi Lévi 14:2-31.

2

Yésu yeme sɪndi miḡiḡiri
(*Lúru kpá Matáyo 9:1-8,*
Lúka 5:17-26)

¹ Gi do kací owú sɪlɪ ca, zɪ Yésu ndá'balúgu roné simi gara bi Kapáranawúma, zɪ 'yi e úwú ledrea kídí nda'baogu go 'be. ² Zɪ tú'dú 'yi e óguyé, 'dúcu 'dici bi ni simi a ní ndá, kémbi bifúó ndaá lolu wá. Zia ndisíné 'dódo ledre 'bi Lomo zíye. ³ Zɪ ngíti géyi ya'dá e eso (4) imbiógu ngíti miḡiḡiri kí gbagbara zia. ⁴ Gi zia bi bi ndéréóguyé zɪ Yésu iri ndaá gi zɪ 'yi wá ní, zíye ékiye íciphútru do 'dici fúó, zíye imbiésɪ o'do nées zɪ Yésu 'dici iri, kí ká'dá nyé kí gbagbara nées.

⁵ Simi bi Yésu lurú kídí ya'dá ga gére nées ngununí ledre ené go ní, zia úku ledre zɪ miḡiḡiri nées kídí, "Owú 'bi amáa, máotoómo lúyú ledre eyi go."

⁶ Ngíti géyi 'yi 'dódo loré e niyi koo mindisiyé kenée ndisi sómú ledre kídí, ⁷ "O'do nées uku nées kenée ledre 'di? Uku sinyi ledre go. Lomo ni dúú ne 'yi otoómo lúyú ledre 'bi 'yi e."

⁸ Geré zɪ Yésu ówo sómú ledre eyé, zia úku ledre zíye kídí, "Ndisisé sómú ledre kenée gi zɪ 'di? ⁹ Ledre be 'di ni 'diya zima gaa úku a zɪ o'do nées, 'Máotoómo lúyú ledre eyi go, togú inyiógu mu, 'dí'bi sáka eyi zíyi

nda'bayi 'be'? ¹⁰ Máili idisé ówo a kídí, máa Owú 'bi 'Yima'dí, máayi kí roko'bu gi ro otoómo lúyú ledre 'bi 'yima'dí e kée do sogo kangá ba." Zia óyó komoné úku ledre zɪ miḡiḡiri nées kídí, ¹¹ "Inyiógu mu, 'dí'bi sáka eyi mu zíyi ndá'bayi 'be."

¹² Zɪ o'do nées inyióguné tí do komoyé nées, 'dí'bi sáka ené, yoo do ndá'bané 'be. Zɪ tara 'yi ga bi koo ore ní idriye mbá miḡiri, zíye ndisiyé úku ledre kídí, "Mbófo éyi zɪ Lomo. Tí bi ndisizé ona ní, luruzé aka ledre kaa zɪ wo ba kú wá."

Yésu ndolo Lévi lódu nées
(*Lúru kpá Matáyo 9:9-13,*
Lúka 5:27-32)

¹³ Zɪ Yésu kpá ndá'ba ánda roné do gbúróngó mikavu Galiláya, zɪ tú'dú 'yi e óguyé zia, zia ndisíné 'dódo ledre zíye. ¹⁴ Zia ndéréókpóne gi ore, zia lúrúndiki 'yi 'dó'dú usóru* gi zɪ 'yi e kí iriné Lévi Matáyo, owú 'bi Alafáyo, mindisiyé simi mákitabu. Yésu ya zia ní, "Ógu mu, lódu kacima." Geré zɪ Matáyo inyióguné zíye ndéreye kí Yésu.

¹⁵ Kí tagá a nées zɪ Lévi yéme éyi miánu zɪ Yésu kí 'yi lódu kacine e. Zɪ tú'dú ngíti géyi 'yi 'dó'dú usóru kpá óguyé iri kí ngíti géyi 'yi lúyú ledre e gi zia niyi nda koo go mbá 'yi lódu kací Yésu. ¹⁶ Simi

* **2:14** 2:14 "Usóru" ni kesi bi akuma ndisi 'dó'dú a gi zɪ 'yi e gi ro mengi moko eyé 'bi akuma kée ní.

bi 'yì 'dódo lorù e ga bi Farusáyo e[†] lurúndiki Yésu kí ánu éyì miánu kí 'yì ga gére née ní, zíye ìnyiyé ndú'yú 'yì lódú kacíga kídí, “Mongú 'yì née ndìshìní ánu éyì kí 'yì 'dó'dú usóru kpá kí lúyú ledre ga gére née gí ro 'dì?”

17 Simi bi Yésu uwú ledre née kenée ní, zía úku ledre zíye kídí, “Yì ga bi ndanì 'yì ndiyá e wá ní, nderení eyé lengbe zí dokotóro e wá, dùy 'yì ndiyá e. Máogú amá gí ro bilámá 'yì e wá, yì ené gí ro 'yì lúyú ledre e.”

'Yì e ndu'yúní Yésu gí ro órú tara'yì

(Lúrú kpá Matáyo 9:14-17, Lúka 5:33-39)

18 'Yì ga bi ndìshìní lódú kací Yiwáni ní, kí Farusáyo e ndìshìní lengbe órú éyì. Zí ngíti géyì 'yì e ndú'yú Yésu kídí, “Mongú 'yì, 'yì lódú kací Yiwáni e kí Farusáyo e niyí go órú éyì, sara 'yì eyì e orúní 'bì eyé éyì wá gí zí 'dì?”

19 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Yì ga bi ogunì 'dìyìtó mikánda kára ní, niyí ndìshì 'bú lará a káa be 'dì bi mikánda adrúgu ni kíye ore ní? Utúasání ndìshì 'bú wá. 20 Sìnđí kadra ni ógu, do 'dì'bióyó mikánda adrúgu née gí zíye, née go sìnđí kadra bi zíye órú éyì ní.

21 “Utúasá zí 'yì ìcì'dùtu unğú bi ro kurú bongó ní, kí tara mikánda bongó wá. Mikánda bongó née, ni lálalófo kurú a née fúó, zí unğú née nda áyané rómo wo bi 'dá'dá ní. 22 Utúasá kpá do lótó mikánda le'yì kóró simi kurú ndoko wá, gí zía mikánda le'yì née ni ù'bu kí cóngó roné, zía lóko kurú ndoko née gburá, zí le'yì kí ndoko née sinyinie gbengará. Bilámá a, idíní lótó mikánda le'yì simi mikánda ndoko ené kpí.”

Yésu ni kí roko'bu do Sílì 'bì 'Dówúro

(Lúrú kpá Matáyo 12:1-8, Lúka 6:1-5)

23 Kadra kíé'do simi ngíti Sílì 'bì 'Dówúro, zí Yésu ìnyiyé kí 'yì lódú kacíne e ndéréye kpurú gí simi ngíti yáká kére, zí 'yì lódú kacíga ga gére née tónóye lófo ngorù kére, kí ánu a. 24 Zí Farusáyo e úku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, éyì bi 'yì eyì e ndìshìní mēngì moko simi Sílì 'bì 'Dówúro bi ngárá ndaá sílì 'bì moko wá ní gí zía ní 'dì?”

25 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ólosé esé ledre bi kóo Dawídi mēngì simi sìnđí kadra bi kóo 'bú mēngì yéé kí 'yì ené mīmēngì ní wá?

[†] 2:16 2:16 Farusáyo: Née ngíti géyì Yúda ga bi ngárá ndití'dofunì do lorù bi Músa eké ní wá ní. Ngunğunì kídí lomo ro 'yìma'dí e ni bo, maláyika e niyí bo, 'yì e ndìshìní kpá úru gí simi umbu. Ólo Moko 'bì 'yìmikása e 23:6-8.

26 Kóo simi sɪndí 'bì Abiy-atára mongú 'yì 'dáná éyí‡ ní, 'bú mengì kóo Dawidí kí 'yì ené e go kíngaya, zía ólúne 'Dìçì 'bì Lomo. Zía 'dí'bi ambata bì kóo 'yì 'dáná éyì e niyí ánu a lá dujú ye ní, zía ánu a, zía í'bí ngíti géyì zí 'yì ené e ánu a."

27 Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Sílí 'bì 'Dówúro nì gí ro 'yìma'dí e, ndaá 'bì ené 'yìma'dí e gí ro Sílí 'bì 'Dówúro wá. 28 Owú 'bì 'Yìma'dí, nì Ngére do Sílí 'bì 'Dówúro."

3

1 Simi ngíti Sílí 'bì 'Dówúro, zí Yésu ólúne simi 'Dìçì Kótruro, ngíti o'do nì kóo ore, kí umbusílíne. 2 Zí ngíti géyì Farusáyo e ndìsiyé lúru bì togú Yésu yéme sílí o'do née go simi Sílí 'bì 'Dówúro yá, zíye í'bí ngbángá a zí mingburoko 'yì e. 3 Zí Yésu úku ledre zí o'do née kídí, "Ìnyìogú mu tóro 'dága do komo 'yì ga ba."

4 Zí Yésu ndú'yú Farusáyo ga gére ní, "Ledre be 'di nì miútúásá do méngì a simi Sílí 'bì 'Dówúro. Méngì bilámá ledre káa zí sáká 'yì? Togú méngì bisinyí ledre káa zí úfu 'yì?" Ukuluguní ledre mbá wá.

5 Zía lúru yée, zí bì sinyíne roa, zía ídine kpá kí mongú

sómú ledre, gí zía bì doyé oru mióru ní. Zía úku ledre zí o'do née kídí, "Dózo sílíyì née mu mbí." Zía 'dózo a, zí sílía ndá'baoguné bilámáne. 6 Zí Farusáyo ga gére née ìnyiyé, ndéréye kótru royé kí mingburoko 'yì ga bì 'bì Eróde e ní yéme misómú ledre gí ro úfu Yésu.

Tú'dú 'yì e lodúní kací Yésu

7 Zí Yésu ìnyiyé kí 'yì lódú kacine e ndéréye do gbúróngó mikavu Galiláya. Zí tú'dú 'yì e gí simi kángá bì Galiláya ní lódú wo íri. 8 Simi bì 'yì e uwúní ledre ga bì ndìsì méngì yée ní, zí ngíti géyì ìnyiyé gí simi Yerusaléma kí kángá ga bì Yúdáya kí Idumáya, nda kí ngíti géyì ìrìgbére ga bì sága Yeredéne kí gara bì Táyire, kí Sidóna ní óguyé zía. 9 Gí zía bì, 'yì máa ga gére née ofuní nda go ní, zía úku ledre zí 'yì lódú kacine e yémeómo ngíti owú kurúngba nziyiné zíne ndìsiné simi a gí zí bì kí ídine royé ndá ke. 10 Zía síkpi tú'dú 'yì e gí do ndiyá eyé e. Zí ngíti géyì 'yì ndiyá e ndìsì kí ìtrí royé gí ro óguyé gbóo ro Yésu, gí ro óto sílíye roa. 11 Simi bì bicayi lomo e lurúndikiní wo ní, zíye ndìsì útúye bì kó'dú

‡ 2:26 2:26 Mongú 'yì 'dáná éyì: Mongú 'yì 'dáná éyì romo do manda 'bì 'yì 'dáná éyì e zí Lomo. Ndìsì lengbe ólú dujú ne simi 'dìçì bì Mongú Bì 'bì Lomo simi 'Dìçì 'bì Lomo ní gí ro 'dáná éyì zí Lomo kí'di kéré simi simibi k'é'do. Ndìsì 'dí'bi sáma bangá bì ongoonzóní gí ro 'dáná a zí Lomo ní ólú kée 'dìçì íri gí ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bì 'yìma'dí e.

Yésu gbúrógbóye 'dága kídí, "Áyí Owú 'bi Lomo." ¹² Zí Yésu lórú yée kídí, ndaní úku 'dódo ledrené zí 'yì e wá.

Yésu geléogú 'yìmikása e sokó doa gbre

(Lúrú kpá Matáyo 10:1-4, Lúka 6:12-16)

¹³ Zí Yésu ékìne do landa, zía ndólo 'yì ga bi ili yée ní, ¹⁴ zía géléogú ya'dá e sokó doa gbre (12), káa do 'yìmikása ené e* gi ro zíne kása yée kací bi e kí úku ledre 'bi Lomo zí 'yì e, ¹⁵ kpá gi ro zíye ídíye kí roko'bu do dokéké e gi ro ndìsì lágaóyó yée kíe. ¹⁶ Ba iri 'yì ga bi gelé yée sokó doa gbre ní. Simúna, wo bi Yésu í'bí ngíti iri zía, "Pétero" ní, ¹⁷ nda Yakóbo e kí lúnduné Yiwáni, owú 'bi Zebediýa e. Née yée ga bi kóo Yésu ifi iriyé kídí, "Owú Rará e" ní, ¹⁸ Nda Andiriýa, Phílipo, Batilimáyo, Matáyo, Tóma, Yakóbo wotí Alafáyo, Tadéyo, Simúna Zílotó†, ¹⁹ nda kí Yúda Keriyóta, bi í'bí ngbángá Yésu ní.

'Yì 'dódo lorú e ya Yésu ní kí Belezabúbu siminé

(Lúrú kpá Matáyo 12:22-32, Lúka 11:14-23, 12:10)

²⁰ Zí Yésu ndá'bayé 'be, zí t'údú 'yì e kpá yóko royé, bi ánu éyí ndaá lolu zía kí 'yì lódú kacíne e wá. ²¹ Simi

bi 'yì ené e uwúní ledre a ní, zíye ñnyiyé ndéréye gi ro 'dí'bilúgu wo, gi zía, ukuní go ya, "Simi doa sinyí go misinyí."

Roko'bu Yésu romo do 'bi Satána

²² Ngíti géyì 'yì 'dódo lorú ga bi oguní gi simi Yerusaléma ní, ukuní 'bi eyé kídí, "Yésu ni kí Belezabúbu siminé. I'bí cóngó ro zía ne, zía ndìsìné lágaóyó dokéké e kíe."

²³ Zí Yésu ndólo yée, úku ledre zíye simi muruwayi kídí, "Satána ni kpá ndìsì lágaóyó Satána 'dá'ba? ²⁴ Togú 'yì 'bi ngére ndìsìní méngì okó dengbiye yá, kángá 'bi ngére née toroyeme roné wá. ²⁵ Kpá kenée togú sümü e ifiní royé, ndìsì méngì okó akpa dengbiye yá, 'be 'bi eyé née toroyeme roné wá. ²⁶ Togú Satána ndìsì nda go méngì okó akpa kí 'yì ené e ní, niyí nda ndìsì méngì moko ené káa be 'dí? Roko'bu a ni úkú. ²⁷ 'Yì utúasá olú 'díjì 'bi mongú ngére, ngáka éyì ené e wá, 'búo togú odóutú ngére née kí, ni nda fú ngáka éyì ené e gi 'díjì ndéré kíe.

²⁸ "Máúku zise ma'díi, Lomo ni ótoómo mílúyú ledre 'bi 'yì e, kí ledre ga bi ndìsìní úku sinyi yée ní mbá. ²⁹ Togú 'yì uku sinyi

* **3:14** 3:14 'Yìmikása: Née 'yì ga bi Yésu í'bí roko'bu zíye, zía ndìsì kása yée ndéré kí méngì moko ené e káa zí úku bilámá ledre ené zí 'yì e, kí s'kpì 'yì ndiyá e kpá kí ógóyó bicayi lomo e gi simi 'yì e ní. † **3:18** 3:18 Zílotó: Ini ledre gi simia kídí, Wo bi 'bú kángá ené ofu doa go ní.

ledre gi do bi 'Dówú Lomo yá, Lomo ootomo ledre zía kú wá, gi zía mengi nées go bisinyí ledre bi ngará utúasá úkú kú wá ní." ³⁰ Yésu uku ledre nées kenées, gi zía bi 'yi 'dódo lorú ga gére nées ukuní ledre kídí, "Ni kí bicayi lomo siminé ní."

Ledre gi ro mbága Yésu kí lúnduga

(Lúru kpá Matáyo 12:46-50, Lúka 8:19-21)

³¹ Zí mbága Yésu kí lúnduga ndéréóguyé do bi bi ni doa ní, zíye tóroyé ciki sága, kákasa 'dici iri ndóloógú wo zíye. ³² Zí tú'dú 'yi ga bi gbaá cigí Yésu ní úku ledre zía kídí, "Mongú 'yi, mbágáyí kí lúnduyí e niyí ndólo yí sága 'dáa."

³³ Zí Yésu ndú'yú yée kídí, "Mbágáma e kí lúndumá e 'be náambi e?"

³⁴ Zía lúru 'yi ga bi niyí mindisiyé cigine gbaá ba, zía úku ledre kídí, "Ga bi niyí ndisi ba, mbágáma e kí lúndumá e. ³⁵ 'Yi ga bi ndisiní mengi ledre ga bi Lomo ili yée ní, niyí ye lúndumá e lénimá e kí mbágáma e."

4

Muruwayi gi ro kufú

(Lúru kpá Matáyo 13:1-9, Lúka 8:4-8)

¹ Simi ngiti sindi kadra zí Yésu kpá ndéréne ndisi 'dódo ledre zí 'yi e do gbúróngó mikavu Galiláya. Zí tú'dú 'yi e yóko royé cigí a gbaá. Zía ékí ndisiné simi

kuřungba ndisi 'dódokása ledre zíye.

² 'Dódo tú'dú ledre e zíye simi muruwayi kídí, ³ "Úwúsé aka ledre ba, ngiti o'do nderé kóo óyú kufú ené. ⁴ Simi bi ndisi óyú kufú ní, zí ngiti géyi útúye do misi'di, zí solú e óguyé lágá yée. ⁵ Ngiti géyi utúni 'bi eyé do gbúgbúrú kí'dí bi kángá ndaá 'be'be'de ore wá ní. Zíye útúyé 'diya gi zía cíyíye olú ené simi kángá mbí wá. ⁶ Simi bi birará kadra suwu kóngaya ní, zíye á'dáye gi zía cíyíye ndaá simi kángá mbí wá, zíye gágáye rufú. ⁷ Ngiti géyi kufú utú 'bi ené do bi kí kini e doné ní. Simi bi utú ní, ngoró yeme roné wá gi zía kini olúindi yi ené nda 'dútú bi ngboró gi zía mbá. ⁸ Ngiti a utú 'bi ené simi ngomu kángá, zía ánáne bilámáne kóngaya. Gi simi ngiti bi mingi yáká owo kongu kide do doa sokó, gi simi ngiti a 'bi ené kongu ota. Zía ówo gi simi ngiti a kongu inyi."

⁹ Zí Yésu úku ledre kídí, "Yi bi mbilia uwú ledre bú ní, idi úwú ledre nées."

¹⁰ Simi bi Yésu ni nda go ngucuné ní, zí 'yimikása ené e kí ngiti géyi 'yi lódú kaciga ndú'yú wo kídí, "Mongú 'yi, ledre 'bié gi simi muruwayi gána ní káa be 'di?"

¹¹ Zía úku ledre zíye kídí, "Máayí ba go 'dódo a zise. Togú zí ngiti géyi 'yi e yá,

mááyí 'dódo a zíye simi muruwayi, ¹² gi ro

“ ‘niyí lúru éyí ga bi mándìṣì méngì yéé ní, utúasá esé ówoyéme a wá, zíye ndìṣiyé úwú ledre ga bi mááyí ndìṣì úku yéé ní utúasá ené olú simi dosé wá

Idí oyólo'bóní misómù ledre eyé ba bo, káa bi Lomo otoomo milúyú ledre eyé go.' ”

¹³ Zía kpá úku ledre zíye kídí, “Ówosé esé ini ledre gi simi muruwayi nées fú lá wá? Ásé nda ówoyéme ngíti géyì muruwayi ga bi mááyí úku yéé ní káa be 'dì? ¹⁴ Kúrú Lomo ni káa zí kúfú bi ndìṣíní óyú a yáká ní. ¹⁵ Ngíti géyì 'yì e niyí 'bi eyé káa zí kúfú bi utú do misi'di ní. Niyí úwú kúrú Lomo 'diya, lu'bú kpá wá, geré zí Satána óguné 'dí'bióyó a gi simiyé. ¹⁶ Ngíti géyì 'yì e niyí 'bi eyé káa zí landa ní. Niyí úwú kúrú Lomo zíye ídíye 'diya kí rokinyi. ¹⁷ Nda gi zía bi cíyí ledre ma'dáa ndaá simiyé wá ní, geré zíye ótoómo a gi zí 'do'dó bi ndiki yéé go ní. ¹⁸ Ngíti géyì niyí 'bi eyé káa zí kúfú bi utú dongará kíni ní, ¹⁹ nda gi zí sómù ledre éyì ga bi 'bi sága, zíye ndìṣiyé óto 'búye kíngaya ní, zí 'bú ledre 'bi Lomo nda úkúne gi doyé, utúasání eyé lolú aná bilámá miánáye wá. ²⁰ Ngíti géyì 'yì e niyí 'bi eyé káa zí ngomù kángá ní. Simi

bi úwú kúrú Lomo ní, zíye ṅgũngu a, zí sómù ledre eyé óyóló'bó roné bilámáne, zíye 'dí'bi a, zíye ndìṣiyé méngì ledre ga bi Lomo ili ní, zí miméngì ledre eyé ídíne bilámáne káa zí kúfú bi anáogù kongù kíe'do doa sokó (30), kongù ota (60) nda kí yéé ga bi anáoguní kongù ìnyì (100) ní.”

Muruwayi gi ro bimióngó (Lúru kpá Lúka 8:16-18)

²¹ Zí Yésù kpá úku ngíti ledre zíye kídí, “Yì unḍoto pho'dù bú 'dìcì kacíne, zía ló'bu'dùtù a sì pheré, togù sì rangba? Ni óto pho'dù nées do nyára bi. ²² Gi ro zí éyì ga bi simi mìtùlurù ní, ídíye mbá do nyára bi. Gba ledre ga bi niyí miótoécíyé ní do ówo yéé mbá. ²³ 'Yì bi mbílía úwú ledre bú ní, idí úwú ledre nées.”

²⁴ Zía kpá úku ledre kídí, “Ídísé óto ledre ga bi úwúsé yéé nées simi dosé. Misi'di bi ndìṣísé méngì 'yì e kíe ní, ni ídí kpá ne misi'di bi do méngìsé e kíe nda za kíngaya ní. ²⁵ 'Yì bi ni kí éyì e zíne ní, niyí í'bí yata a zía nda za kíngaya. 'Yì máa wo bi ngára éyì eyení zía wá ní, abú wo bi zía cúku'dées nées niyí 'dí'bióyó a gi zía kpúrú 'dá'ba.”

Ngíti muruwayi gi ro kúfú

²⁶ Zí Yésù úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre gi ro 'be 'bi Lomo káa zí 'yì bi oyú kúfú yáká ní. ²⁷ Kí

kadra kí ndụlụ mbá togú nì 'dú'du togú nì mbú dilá yá, kúfú ga bì oyụ yée nì niyí ụtụ zíye ngbóróye abú owo wá. ²⁸ Kángá ndịsị í'bí éyí miánu zíye lá dụné, zíye ngbóróye kíe, aka kókó sịndiye, nda gịrì zíye ngbóróye, zíye gbórụye, nda geré go miánáye. ²⁹ Nda simi bì kére nì go nzíyiné gị ro óngó a ní, zía nda tónóne óngó a."

Muruwayi gị ro kúfú musitáda
(Lúrú kpá Matáyo 13:31,32, Lúka 13:18,19)

³⁰ Zí Yésu kpá úku ngíti muruwayi zíye kídí, "Mááyí ótoásá ledre gị ro 'bè 'bì Lomo 'dáa ní kí 'dì? Muruwayi bì nì útúásá kíe nì wo be 'dì? ³¹ Nì káa zí kúfú musitáda ní. Gị zía nì kúfú bì nì nzéré kíngaya ní. ³² Abú kúfú kágá née nì nzéré kenée ndotó, togú 'dìyíní go yáká ụtụ go yá, zía ngbóró rómoné do ngíti géyí éyí ga bì yáká ore ní mbá. Nì rásá tǔ'dú, zí solú e ndịsị ụbú 'bè 'bì eyé komoa."

³³ Yésu ndịsị kóo 'dódo ledre zí 'yì e simi muruwayi. Mengi kenée gị do bì zíye ówo'dí'bi ini ledre gị simiyé. ³⁴ Kací kadra e mbá, togú Yésu nì go ndịsị 'dódo ledre yá, zía ndịsíné 'dódo ngíti géyí ledre e simi muruwayi. Simi bì lurú go tí lá céré yée kí 'yì lódú kacíne e ní, zía ñnyíné úkuógụ ledre gị simi muruwayi ga gére née mbá zíye.

Yésu ụcụomo mongú síli kí ílì

(Lúrú kpá Matáyo 8:23-27, Lúka 8:22-25)

³⁵ Nda kí tagá a née ní, zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, "Doguzé aka bì mu sága gị 'dí kerí." ³⁶ Zíye ñnyiyé ótoómo tǔ'dú 'yì ga bì yokoní royé née ore, zí 'yì lódú kacíga ékílódú kací a simi owú kuřungba bì gáa ndịsị simi a ní, zí ngíti géyí 'yì e ékí 'bì eyé simi ngíti géyí kuřungba e yóó, zíye ndéréókpóye. ³⁷ Zí mongú síli ógụné kpìkpìkpìkpì, zía ndịsíné ílógụ iní simi kuřungba bì Yésu nì simi a ní, gbuwa gbuwa gbuwa, ngíti kuřungba nda kí 'dúcu go cúku'dée.

³⁸ Yésu, nì mǔ'dú'duné, kí doné gá do éyí 'dága. Zí 'yì lódú kacíga ga ba ñnyiyé úru wo, kídí, "Áko, 'Yì 'dódo ledre, sómú eyí ledre umbu bì azé go úyu a, ba wá?"

³⁹ Zía ñnyíógụné, úku ledre zí síli kpá kí kǔrǔmǔ iní kídí, "Ídí tóro tí." Zí síli tóroné tí, zí mongú gborụ bì bì gáa ba ídíné sù.

⁴⁰ Zí Yésu óyó komoné úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, "Áyì, érésé ngịrì gị zí 'dì? Ngúnğusé aka esé ledremá fú lá wá?"

⁴¹ Zí ngịrì ledre bì Yésu mengi née ólúne royé gbála, zíye tónóye úku ledre dengbìye kídí, "Bì káa lará 'yì 'dì, bì síli kí kǔrǔmǔ iní uwúní ledre ené gba ye ní?"

5

Yésu lagaoyó dokéké gí simi ngíti o'do

(Lúru kpá Matáyo 8:28-34, Lúka 8:26-39)

1 Zí Yésu kí 'yì lódú kacíne e go 'dógu bi ndéréóguyé simi gara bi Gerésa ní. 2 Simi bi Yésu ni go ndítíogú gí simi kuřungba ní, zí ngíti o'do kí dokéké siminé olúóguné gí dongará bi e zía. 3 O'do máa née, ambá bi ndísi ené nda yí ené kóo sí bi e íri. 'Yì bi ni útúásá ódó wo abú kpá gba cù kí ká'dá késí ní ndaá. 4 Odó andání kóo sɔndja kí sɔlɔ go miódó ándá kí ká'dá késí ndísi 'dəcɔ yée gí roné fú lá mi'dəcɔ, gí zía, cóngó roa ofu kóo go. 'Yì bi zía útúásáne gba gí ro 'dí'bingéři wo ní ndaá kpá wá. 5 Kí'dí bi ni go dongará bi máa ga gére née íri, togú kí kadra togú kí ndulú yá, zía ndísi gbúrógbóne 'dága kpá ndísi kí ɔngo roné kí tutú e.

6 Simi bi o'do née lúruńdiki Yésu gí gbála ní, geré zía ngásáóguné zía íri, zía útúne gbri do ngúřú sɔndjine bi kó'dú Yésu. 7 Zía gbúrógbóne 'dága kídí, "Yésu, yíi Owú 'bi Lomo bi komo ere ní, éyí bi íli gí zíma ní 'di? Ídí lólóbú zíma do komo Lomo kídí, ógu eyí ba gí ro méngi bisinyí ledre kíma wá."

8 O'do née uku ledre kenée gí zía bi Yésu úku ledre zí

dokéké née kídí, "Ólúogu gí simi o'do née mu."

9 Zí Yésu ndú'yú wo kídí, "Iřiyí náambi?"

Zía úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Iřimá Owú'tú'dú, gí zía bi, azé tú'dú ní." 10 Zía ndísiné dódó roné ro Yésu kíngaya kídí, "Ndá lágaoyó zée gí ore wá."

11 Tú'dú mukúřú e niyí kóo gbóo ore, ndísiní ánu éyí dogbořu landa. 12 Zí dokéké ga gére née dódó royé zí Yésu kídí, "Kása zée ndéré ndísi simi mukúřú ga bi 'dáa ba." 13 Zí Yésu í'bí misi'di zí dokéké e olúóguyé gí simi o'do née, zíye ndéré olúye simi mukúřú e. Zí tú'dú mukúřú ga gére née éyí 'bi álifú gbre, inyiyé ru ndúřú'búye gí do gbořu landa, ndéré útúye mbá simi mongú mikavu do úyuyé mbá.

14 Zí 'yì 'bá'bá mukúřú ga gére née inyiyé ngásáye úku 'dódo ledre bi méngi roné née simi gara, kpá kí ngíti géyí bi ga bi gbóo gbóo ore ní mbá. Zí 'yì e óguyé mbá lúru ledre bi méngi roné née. 15 Simi bi oguní zí Yésu ní, zíye ndiki o'do bi Yésu lagaogu dokéké e gí simi a ba kí ndísi bilámáne kí bongó roné. Zí ngiři méngi 'yì ga gére née kíngaya.

16 'Yì ga bi luruńi ledre bi méngi roné zí o'do née, kpá kí wo bi zí mukúřú e ní, zíye ndísiyé úku a zí lafúye e. 17 Zí 'yì máa ga gére née ndísi dódó royé ro Yésu, idi

mu olúógu gi simi káńgá eyé gi ore 'dá'ba.

18 Simi bi Yésu ékí go simi kurúńgba ní, zí o'do bi dokéké e olúoguní gi simi a ní dódó roné ro Yésu yée idíní ndéré kéne. 19 Yésu ńgunu ené zíye ndéréye kéne wá, tí lá zía úku ledre zía kídí, “Ndá'ba aka 'be zí 'yí eyí e, zíyí líkpí bilámá ledre bi Ngére Lomo mengi zíyí kí bilámá mimbé'dené ní zíye.” 20 Zí o'do nées ínyíne ndéréne kí úku 'dódo ledre bi Yésu mengi zía nées zí 'yí e simi káńgá bi Dikapolísí kí tú'dú gara ga bi ore sokó ní mbá. Zí tara 'yí ga bi kóo ore ní ídríne mbá mǐdrí.

Yésu romo do umbu kí ndíyá

(Lúru kpá Matáyo 9:18-26, Lúka 8:40-56)

21 Zí Yésu ékílúgu roné simi kurúńgba zía 'dógu bi sága gi 'dí kéré, zí tú'dú 'yí e kpá ínyiyé yóko royé gbaá cigí a do gbúróngó mikavu Galiláya íri.

22 Zí ngúru mongú 'yí 'bi 'Díçí Kótruro kí iríne Yáyro óguné íri. Simi bi lurúndiki Yésu ní, zía ógu ndíşiné ndoo sí şindí Yésu, 23 ńgunú roné kíńgaya kídí, “Áko, mongú 'yí, nyíma ni kí ndíyá zaá o'buó'bu ógu aka ndéré óto şilíyí roa, gi ro zí ndíyá máa nées úkúne gi roa zía ídine trídri.” 24 Zí Yésu ínyiyé ndéréye kí o'do nées.

Zí tú'dú 'yí e útúye ruu do kacíye, misi'di eye lolu kóo

zíye wá, ndíşíní nda ndéré kí ítrí royé mǐtrí.

25 Ngíti kára ni kóo don-gará 'yí ga gére nées kíri nées kí ndíyá ká'dá 'bi kará e roné, simibi doa kée go sokó doa gbere. 26 Gamá zí tú'dú dokotóro e go má, zí kési úkúne gi zía miúkú, tí lá ndíyá tatá nda yí ené roa 'dá'dá. 27 Simi bi kára nées uwú ledre Yésu ní, geré zía ndéréne gi 'dí sogo a gi don-gará tú'dú 'yí ga gére nées óto şilíne ro bongó bi ro Yésu ní. 28 Zía somú ledre kídí, “Togú máoto şilíma lá ro bongó ené yá, ndíyá ba ni úkú gi romá.” 29 Simi bi mengi kenée ní, geré zí ndíyá nées úkúne gi roa. Zía ówo a kídí simi sanáne emego.

30 Zí Yésu kpá ówo a kídí roko'bu bi siminé ní mengi moko go. Zía lúru bi 'dí sogoné, zía ndúndu'yú kídí, “Ambí oto şilíne ro bongó amá ne?”

31 Zí 'yí lódú kacíga úku ledre zía kídí, “Mongú 'yí, 'Lúru aka lá tú'dú 'yí ga bi gbaá cigíyí ba, áyí ówo 'yí bi oto şilíne royí ní káa be 'di?’ ”

32 Abú ndotó, Yésu ni kpá fú ndíşí lúru bi kere gi ro ówo 'yí bi oto şilíne roné ní. 33 Zí kára nées owo ledre bi mengi roné zíne ní, zía óguné kí mbé'bé gi zí ńgiri útúne sí şindí Yésu, do úku ledre e gi do biné zí Yésu.

34 Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Owú 'bi amáa,

ndíyá ụkú go gi royí, gi zía bi ụgúngu ledremá ní. Ndéré mu bilámáne 'dó'dó lolu wá."

³⁵ Simi bi Yésu ni aka ndịsị ódro ní, zí ngíti géyí 'yì e óguyé gi 'be 'bì Yáyíro, zíye úku ledre zí Yáyíro kídí, "Mongú 'yì, nyíyì otoomo 'dówú go. Ndá lolu 'dó'do mongú 'yì née wá."

³⁶ Ledre née ata ené kóo kací komo Yésu wá, zía ìnyìné úku ledre zí Yáyíro kídí, "Lomo royí ndaá úyu wá, ídì lá ụgúngu ledremá."

³⁷ Yésu ili ené zí tǔ'dú 'yì e lódú née wá, lá dụú Pétero e kí Yakóbo e kí lúnduné Yiwáni e. ³⁸ Niyí ógụ bi 'be 'bì Yáyíro íri ní, tǔ'dú 'yì e niyí go ìni ìni kí mbúmbúdí. ³⁹ Zí Yésu ìnyìné ólúne 'dìcì ìni, zía úku ledre zí 'yì ga bi íri née kídí, "Ndásé ìni ìni wá, owú née uyu ené wá, 'du'du yì ené née lá m'ídu'du." ⁴⁰ Zí 'yì ga bi 'dìcì íri née útúye coo kúgú wo mikúgú.

Gi do kací bi uku ledre zíye ólúóguyé sága ní, zía 'dí'bi 'bumiowú kí mbágáa nda kí 'yì lódú kacíga ga bi niyí kéye ní do ólúókpóye simi ngíti simi 'dìcì bi otoní umbu owú née simi a ní. ⁴¹ Zí Yésu 'dí'bi sǐlì owú née do úku ledre zía kí tara Aráma kídí, "Talíta kúmụ" kídí, "Nyíma, ìnyìógụ mu 'dága" ⁴² Geré zí owúkára née úrúne, zía ìnyìóguné 'dága ndịsị gámáne. Zí tara 'bua kí mbágáa kí 'yì lódú kací Yésu ìdríne mbá

miídrí. ⁴³ Zí Yésu úku ledre o'buóbụ zí 'bua kí mbágáa kídí 'yì e ndaní aka ówo ledre bi mengi roné née wá. Zía kpá úku ledre zíye idíní í'bí éyì miánu zía ánu a.

6

'Yì e asiní gi ro Yésu simi Nazeréta

(Lúrú kpá Matáyo 13:53-58, Lúka 4:16-30)

¹ Gi do kací ledre née ní, zí Yésu e ìnyiyé kí 'yì lódú kacíne e gi ore ndá'balúgu royé simi Nazeréta, owú gara bi Yésu ngoró simi a ní. ² Simi ngíti Sǐlì 'bì 'Dówúro zí Yésu ndịsìné 'dódo ledre zí tǔ'dú 'yì e simi 'Dìcì Kótruro. Zí tara 'yì e ìdríne mbá miídrí kí úwú ledre ga bi ndịsị úku yée ní.

Zíye ndịsìyè úku ledre kídí, "O'do ba ndiki mongú ówo ledre bi 'dénýé káa ba gi 'da? Ambí 'dodo ledre ga gére née zía ne? Sara aka lá roko'bụ bi ndịsị méngi mingburoko ledre ga gére née káe née, ndiki gi 'da?" ³ Zí ngíti géyí 'yì e úku ledre kídí, "Née ndaá 'yì yéme éyì e gi simi kágá ba wá? Bì ni owú 'bì Maríya bi lúnduga niyí Yakóbo, Yoséfa, Yúda kí Simúna e ní wá? Lémíga ndịsìní ndịsị fú kíze ona" Zíye lúrúcáyí wo do ásiyè kí ụgúngu ledre ené. ⁴ Yésu ya zíye ní, "'Yì lóngó e ndịsìní óto úndru nébì ye. Togú nda 'be yá, sụmụga otoní eyé úndrua wá."

5 Gi zía bi tú'dúye nḡḡḡḡnǎ ledre ené wá ní, mēḡḡḡ ené ledre ga bi kí roko'buyé ní ore wá, 'di'bioyó ndíyá lá gi ro ngíti géyì 'yì e. 6 Zía kóo ndíḡḡḡné sómúló'bó ledre bi 'yì ga gére née nḡḡḡḡnǎ ledrené, gi zía wá ní.

Yésu kasa 'yimikása e sokó doa gbre

(Lúru kpá Matáyo 10:5-15, Lúka 9:1-6)

Zí Yésu ìnyiyé ndéréye simi owú gara ga bi gbóo gbóo ore ní, kí 'dódo ledre zì 'yì e.

7 Nda simi ngíti sǎlǎ, zía ndóloyóko 'yimikása ené ga bi sokó doa gbre (12) ní, zía í'bí roko'bu zíye ídíye do dokéké e, zía kása yée gbre gbre.

8 Zía úku ledre zíye kídí, "Simi mindérése, ídíse 'dí'bi lá duḡḡ nḡbángbá. Ndásé 'dí'bi kombo e, ambata e, kí késì wá. 9 Wará bi sǎndǎse ní asá go, ndásé 'dí'biḡóngó bongó wá.

10 "Togú óḡḡsé go simi ngíti gara, ídíse ndíḡḡ simi 'be bi 'di'biní sée go simi a simi sḡḡḡ ní ásé nda fú ókpó gi ore. 11 'Be máa wo bi 'di'biní sée simi a simi sḡḡḡ wá, uwúní ledre esé kpá simi a wá ní yá, ídíse ú'bu 'buḡḡ gi ro sǎndǎse cǎkǎ ore simi bi ásé go ndéréókpó

ní gi ro zía 'dódo a kídí, asiní go gi romá."

12 Zíye ndéréókpóye, ndíḡḡ úku ledre zì 'yì e, idíní óyóló'bó mimbé'deyé. 13 Zíye lágaoyó dokéké e gi simi tú'dú 'yì e, zíye súsú'bu ro tú'dú 'yì ndíyá e, zì ndíyá eyé úkúne.

Ledre umbu Yiwáni Babatiza

(Lúru kpá Matáyo 14:1-12, Lúka 9:7-9)

14 Zí ngére Eróde* úwú phanda ledre Yésu. Zí ngíti géyì 'yì e ndíḡḡyé úkuló'bó ledre kídí, "Yiwáni 'yì bábátizì 'yì e bi kóo ufuní wo ba, urú go ne, ndíḡḡ mēḡḡ ledre ga bi kí roko'buyé gére née gi zì kényì née."

15 Ngíti géyì 'yì e ya, Yésu nì, "Nébi Iliya kóna ní." Ngíti géyì ya, "Nì ngúru nébi gi dongará nébi ga bi kóo 'desì ní."

16 Simi bi Eróde uwú ledre ga bi 'yì e ndíḡḡnǎ úku yée gi ro Yésu kenée ní, zía úku 'bi ené kídí, "Zí Yiwáni kóo máúfu wo ní, úrúne née go tí ne ma'díi?"

17 Eróde 'di'bi kóo Erodiya me'be lúnduné Phǎlipo. Zí Yiwáni úku ledre kídí ndaá bilámáne zía mēḡḡ kényì kenée wá. Zía 'dí'bi Yiwáni óto wo simi sǎḡḡḡ. 18 Yiwáni ya kídí, "Ndaá miútúásáne

* **6:14** 6:14 Ngére Eróde: Ndíḡḡnǎ ndólo wo Eróde Ánitipasi. Nì wotǎ mōḡḡ ngére Eróde bi kóo nì ngére simi sǎndǎ kdra bi arání Yésu ní. Eróde Ánitipasi nì kpá ngére bi onzó Yiwáni Babatiza simi sǎḡḡḡ do úfu wo ní. † **6:18** 6:18 Lúndu Eróde: Lúndu née nì aka kóo tí kí komoné zì Eróde Ánitipasi 'dí'bi me'bea Erodiya gi zía zíné káa do kára.

zìyì 'dí'bióyó kára gí zì lúnduyì† nda zìyì wá.”

19 Gí zì kèyì nées ní, kémbì 'bú Yiwáni ndaá kóo do Erodíya wá. Zía kóo óto ledre siminé kídí, nées ní úfu Yiwáni 'bú. 20 Eróde ndìsì kóo éré kí úfu Yiwáni kpá ngìrì, gí zía owo bú kídí, Yiwáni luyú ené ledre wá. Zía úku ledre zì 'yì 'bì s̀g̀ìnì e idíní lúrú bi kací a. Abú ledre bi Yiwáni ndìsì kóo úku a ní ndìsì 'dó'do sómù ledre ené yá ìlì kóo kpá fú ndìsì úwú yata ledre e gí zì Yiwáni.

21 Zì misì'di líkpíne zì kára nées Erodíya, gí ro úfu Yiwáni. Eróde mengì ayímbi 'bì s̀lì bi kóo arání nées simi a ní. Zía ndóloógu mingburoko 'yì ené e kpá kí mingburoko manda ga bi 'bì asikíri e‡ ndìsìní méngì moko kéye simi káŋgá bi Galiláya ní. 22 Zì nyì Erodíya ólúne ndìsì lé'bé ke'bi, zì rokinyi méngì Eróde e kí 'yì ga bi kóo ndìsìní ánu éyì kéye ní mbá.

Zì Ngére ìnyìné úku ledre zì owù nées kídí, “Éyì bi ìlì zíma í'bí a zìyì ní 'dì? Mááyí í'bí a zìyì.” 23 Zía ìnyìné lolóbù zì owù nées kídí, “Tí lá éyì bi ìlì wo ní mááyí í'bí a zìyì, abú yana káŋgá bi mááyí ngére simi a ba.”

24 Zì owù nées ngásáne ndú'yú mbágáne kídí, “Máídí úku ledre 'dì?”

Mbágáa ya zía ní, “Idíní í'biógu kúrógbo do Yiwáni 'yì bábátìzì 'yì e zìyì.”

25 Zì owù nées geré ìnyìné ngásándá'bané úku ledre zì ngére kídí, “Máílì idíní í'biógu kúrógbo do Yiwáni Babatìza zíma do éyì ona.”

26 Zì bi s̀nyìne ro ngére gbála. Nda lá, gí zía bi, lolóbù go do komo 'yì ga bi ndoloogu yée ní, zì ngìrì méngì wo asi wá. 27 Zía kása 'yì kídí, “Ndéré mu úfu Yiwáni zìyì óguyì kí kúrógbo doa girí.” Zì asikíri nées ndéréne simi s̀g̀ìnì ìrì, zía úfu Yiwáni, zía óŋgo 'dècì goa, 28 do óguné kí kúrógbo doa do éyì, zía ìnyìné í'bí a zì owù nées. Zía ndéréne kée í'bí a zì mbágáne. 29 Simi bi 'yì lódù kací Yiwáni uwúní ledre a ní, zìye óguyé 'dí'bi umbu a, ndéréye kée óto a.

Yésu í'bí éyì miánu zì 'yì e álifú ìnyì

(Lúrú kpá Matáyo 14:13-21, Lúka 9:10-17, Yiwáni 6:1-14)

30 Zì 'yìmikása e ndá'baóguyé, zìye úku 'dódo ledre ga bi méngìní yée kí ledre ga bi 'dodoní yée zì 'yì e ní, mbá zì Yésu ma'dáa.

31 Nées ní zì t̀d̀d̀ 'yì e nda kóo ndìsì kí ógu zìye gbùrù gbùrù gbùrù gbùrù, s̀ìndì kadra zì Yésu ánu éyì kí 'yìmikása ené e ndaá. Zía úku ledre zì 'yìmikása ené e kídí, “Nderézé aka mu do

‡ 6:21 6:21 Mongù manda 'bì asikíri e: Ndìsì lúrú bi kací asikíri e álifú. Nì 'bì ené do manda ga bi 'bì asikíri e ní.

ngíti owù bí gí ro zíse aka 'dówúrosé cúku'dée."

³² Zíye ìnyiyé ngúcuyé kí kuřúngba ndéréye do ngíti owù bí. ³³ Zí tú'dú 'yì e lúru yéé kí ndéré, zíye tónóye óguyé gí simi gara ga bí ore ní mbá, ndìşì ngásáye ruş gí do gbúróngó, óguútu royé fì ye gí zí Yésu íri. ³⁴ Simi bí Yésu ekìogú gí simi kuřúngba ní, zía lúru tú'dú 'yì ga gére née, zí leríye méngì wo, gí zía niyí kací komoa káa zí kábìřìkì ga bí 'yì lúru bí ndaá kacíye wá ní. Zía tónóne 'dódo tú'dú ledre e zíye.

³⁵ Nda go kí tagá, zí 'yì lódú kacíga óguyé úku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, bí ba 'be ndaní doa wá, kadra utú kpá go. ³⁶ Ídí úku ledre zí 'yì ga ba ndéréye do bí ga bí gbóo gbóo kúra ní ní, gí ro zíye úgú éyì miánu, zíye ánu a."

³⁷ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Ídísé í'bí éyì miánu zíye."

Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "'Yì ga gére née ofuní go. Abú késì idí ba gáa zíze ona kpá za cú késì 'bí 'yì bí méngì moko gí roa simibi kìé'do ní yá, utúasá fú lá úgú éyì miánu, zía ásáne kí 'yì ga gére née wá."

³⁸ Zí Yésu ndú'yú yéé kídí, "Ambata ni zíse kírí née mbá ndu?"

Simi bí nderení lúru a ní, zíye óguyé kí ledre kídí, "Ambata ni íri lá duş ìnyì, kí minzéré kénzé e gbre."

³⁹ Zí Yésu úku ledre, idíní ífíbáyì 'yì ga gére née zíye ndìşiyé bí do súwú e ore. ⁴⁰ Zí 'yì e ndìşiyé bí e mingúngúcuá, ngíti géyì miya, ngíti géyì cì gbre doa sokó. ⁴¹ Zí Yésu 'dí'bí ambata bí ìnyì kí minzéré kénzé ga bí gbre née, zía lúru bí komo ere 'dága, zía í'bí mbófo éyì zí Lomo, do 'deweífi simi a. Zía í'bí yéé zí 'yì lódú kacíne e ífi yéé zí 'yì e. Zía ífi minzéré kénzé ga bí gbre née kacíye kpá kenée. ⁴² Zí 'yì ga gére née ánu éyì, zía útúásáne kíye kpini. ⁴³ Zí lódú kacíga 'dó'dúyóko nyunyú ambata kí kénzé bí 'yì e lereomoní ní, zí gbété e 'dúcuyé kíye sokó doa gbre. ⁴⁴ 'Yì ga bí kóo anuní éyì née ní, oloní ya'dá e mbá álifú ìnyì.

Yésu nderé do ini

(Lúru kpá Matáyo 14:22-33, Yiwáni 6:15-21)

⁴⁵ Geré gí ore, zí Yésu kása 'yì lódú kacíne e ndéré 'bí eyé 'dá'dá kí kuřúngba sóngó née simi Beteseyída. Zía aka ídíáká 'bí ené 'dá'ba úku ledre zí 'yì ga gére née ndá'bayé 'be. ⁴⁶ Simi bí uku ledre go zí 'yì ga gére née kídí bayiní mu ní, zía ékíne do landa íni ini zí Lomo.

⁴⁷ Zía ndìşíné do gbúróngó íri ngúcuné gí kí tagá, zí 'yì lódú kacíga ndéréóguyé kí kuřúngba yana mongú mikavu. ⁴⁸ Zí Yésu lúru ndíkì 'yì lódú kacíne e kí 'dó'dó kí ndéré yana íni, gí zía bí

síli ilí 'dìyì roné yóó doyé ní. Nda go kí sí ndóndó zí Yésu tónó ndéréne do iní zíye íri, zía áyíne ókpóómo yée. ⁴⁹ Zíye lúrúndíki Yésu kí ndéré do iní, somúní 'bì eyé kídí, nì 'yì lárá, zíye tónó gbúrógbóye gí zí ngìrì. ⁵⁰ Simi bì ìnyìní mbá lúrúndíki Yésu ní, zí ngìrì méngì yée kíngaya.

Zí Yésu úku ledre kídí, “Ndásé éré ngìrì wá, ídísé ódó mimbé'desé nées yì ené máa.” ⁵¹ Zía ékìne zíye simi kuṙungba, geré zí mongú síli bì gáa nées ndécìne, zí bì ídìne síí. Zí ledre nées lútùne komoyé. ⁵² Abú lurúní ledre bì Yésu méngì zía óyóló'bó ambata bì cúku'dée ní, ídìne mongú éyì zí tų'dų 'yì e mbá ánu a ní, go cų kí komoyé yá, zí sómú ledre eyé 'dútùné owo'di'biní ini ledre gí simi a wá.

⁵³ Simi bì 'doguní bì go sága ní, zíye ndéréye simi gara bì Geneseréta ní, zíye ìnyiyé ódóngèrì kuṙungba ore. ⁵⁴ Simi bì ekìoguní ní, geré zí 'yì e ówo a kídí Yésu ogu nées ne. ⁵⁵ Zí 'yì ga gère nées báyyíyè simi gara ga bì ore ní mbá kí ìmbíógų 'yì ndíyá eyé e zí Yésu tí káa zí bì lengbe ndìşiní méngì a togú owoní go ya Yésu nì go ore ní. ⁵⁶ Bi ga bì za mbá Yésu ndìşì ndéré doyé ní, 'yì e ndìşiní ìmbíógų 'yì ndíyá eyé e zía, togú simi sų zíye ndìşì dódó royé roa gí ro zí 'yì ndíyá eyé e 'dì'bi lá gba tara bongó bì gí roa

ní. Yée ga bì 'di'biní sílìye roa ní, zí ndíyá eyé ùkùne gí royé mbá.

7

Yésu 'dodo ledre gí ro ondú 'bì Yúda e

(Lúrú kpá Matáyo 15:1-9)

1 Kadra kíé'do zí Farusáyo e kí ngíti géyì 'yì 'dódo lorų ga bì oguní gí simi Yerusaléma ní yóko royé cigí Yésu. ² Zíye lúrúndíki ngíti géyì 'yì lódú kací Yésu kí ndìşì ánu éyì kí “ìndrì” nées kídí luguní sílìye kí wá. ³ Yúda e, kíngaya kí Farusáyo e, anuní eyé eyì geré miánu wá, niyí aka lúgu sílìye kací ondú eyé kí. ⁴ Togú nda'baoguní go gí simi sų yá, niyí aka lúgu sílìye kí niyí fú ánu éyì. Zíye ndìşiyé kpá lódú kací ngíti géyì ondú ga bì káa zí lúgu simi éyì ga bì ndìşiní ánu éyì simiyé ní.

⁵ Zí Farusáyo e kí 'yì 'dódo lorų ga gère nées ndú'yú Yésu kídí, “Éyì bì 'yì lódú kacíyì méngìní ledre e gí zía kací lorų 'bì ondú 'bì mingburoko 'yì ezé e gí zía wá ní 'di? Bì zíye ndìşiyé ánu éyì geré miánu, luguní sílìye kí wá ní?”

⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ábuwá, nébì Isáya uku kóo gí rosé tí mbigí ledre kídí,

“ ‘Yì ga ba ndìşiní óto úndrumá lá dųđ do tarayé,

tí lá mimbé'deyé ni yí
ené gi romá gbála.

7 Ndịsini mbófo máa lá
gbékpíne,
ndịsini tí 'dódo ledre ní,
tí lá yí eyé lorụ eyé 'bi
'yima'dí e.'

8 Ótoómosé mbigí lorụ 'bi
Lomo kenée, zise nda yí
esé lánýáse ro onđú esé 'bi
'yima'dí e."

9 Zía úku ándá ledre zíye
kídí, "Ndịsise lé'bé'dófu do
lorụ 'bi Lomo, zise ndịsise
méngi ledre esé e kací onđú
'bi bulúndusé e. 10 Músa

i'bí kóo lorụ 'bi Lomo go
zise kídí, 'Ídí óto úndru
'bụyí e kí mbágáyí. 'Yí bi
ni uku tara sinyí zí 'buné e
kí mbágáne ní, idíní úfu wo
'dá'ba.' 11 Ndịsise 'dódo lorụ
bi 'bi bulúndusé e ní zí 'yí e
kídí, togú 'yí 'bụa togú mbú
mbágáa ili sáká éyí gi zía
yá, ni miútúásáne 'yí née
idí úku ledre zí 'buné née
togú mbágáne kídí, 'Éyí bi
máili sáká yíi kíe ní, ndaá
lolụ wá, mái'bí go zí Lomo.'

12 Ndịsise née go sinyiónzó
'yí e, sakání lolụ 'bụyí e kí
mbágáyé wá. 13 Ótoómosé
lorụ bi 'bi Lomo kenée, zise
lánýáse ro onđú esé. Zise
ndịsise méngi tú'dú ngíti
géyí bisinyí ledre e."

14 Zí Yésu ndóloógụ tú'dú
'yí e, zía úku ledre zíye
kídí, "Ídísé aka úwú ledre
bi mááyí úku a ba, zise ówo

ini ledre gi simi a. 15 Éyí bi
'yima'dí ánu siminé ní, oto
ené wo zía ídine bisinyíne
do komo Lomo wá. Bisinyí
ledre bi ndịsi olúogụ gi
tara'yí ní, ndịsi óto 'yí ne,
zía ídine bisinyíne do komo
Lomo. 16 'Yí bi mbílía uwú
ledre bú ní, idí úwú ledre
née bilámáne."

17 Simi bi Yésu nda'baní
nda gi ore go 'be, niyí
go 'dịcị ní, zí 'yí lódú
kacíga ndú'yú wo gi ro mu-
ruwayi bi gáa uku née.

18 Zía úku ledre zíye kídí,
"Ówosé esé ini ledre gi
simi ledre bi gáa máuku
née fú lá wá? Máyá, éyí
bi 'yima'dí anu wo siminé
ní, oto ené wo zía ídine
bisinyíne do komo Lomo wá.
19 Éyí miánu nderé ené ndịsi
simi mimbé'de 'yí wá, ndịsi
lá simi 'yí, nda girí, zía
ólúógụné gi simi a sága. Éyí
miánu e mbá niyí bilámáye
gi ro ánu yée.*"

20 Zía ñnyiné kpá úku ngíti
ledre kídí, "Éyí bi ndịsi
'dí'bióyó 'yí gi ro Lomo
'dá'ba ní, ni lá ñụđ bisinyí
mimbé'de 'yí. 21 Gi zía 'yí
bi mimbé'dea emengú ní,
bisinyí misómú ledre niyí
ndịsi ógụ zía káa zí: méngi
'berí, kí úgu ugu, kí úfu
'yí e, kí só'do ro'yí kí 'yí
bi ófúsé rosé kéne wá ní,
22 kí óto 'bú éyí 'bi 'yí e,
kí ngíti géyí bisinyí ledre e,

7:7 7:7 Isáya 29:13

7:10 7:10 Ólúógụ 20:12, Gbre lorụ 5:16

7:10 7:10

Ólúógụ 21:17, Lévi 20:9

*

7:19 7:19 Éyí miánu bi utúasá wá ní: Lorụ 'bi Músa
uku kídí Yúda e ndaní ánu ngíti géyí bangá ga bi esiyé utúasá zíye ánu a wá ní
wá. Lúru simi Leví 11.

kí lónḁo 'yì e, kí ledre bi ndìṣì 'dí'biógù komokenyí ní, kí óto bisinyí mimbé'de ro 'yì e, kí líkpí ìrì 'yì, kí ìlì, nda kpá kí bicayi ledre e. ²³ Bisinyí ledre káa zì ga gére ní, ndìṣìní ólúógù gí simi mimbé'de 'yì, zíye óyóló'bó 'yì bisinyíne do komo Lomo."

Yésu yomo nyí 'yì lóngó
(Lúrú kpá Matáyo 15:21-28)

²⁴ Zì Yésu ìnyìné gí ore ndéréne simi gara bi Táyire ní. Zía ólùne simi ngíti 'díçì ili ené kóo zì ngíti 'yì ówo a wá. Abú kenée ndotó, ledrea utúasá ené ló'bo wá. ²⁵ Ngíti kára ni kóo ore nyí a ni kí dokéké siminé. Simi bi uwú ledre kídí Yésu ni simi ngíti 'be ore ní, zía geré óguné útúne do ngúrú sìnḁíne bi kó'dú Yésu. ²⁶ Kára máa nées ni nyí 'yì 'bi Gírìgì arání wo simi kángá bi Súrìya bi ndìṣìní kpá ndólo a Fonṣìya ní. Zía ógu dódó roné zì Yésu idí ndéré lágaoyó dokéké gí simi nyíne 'dá'ba.

²⁷ Zì Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Éyì miánu 'bi owú e idíní ánu yì eyé ye, ndaní í'bí a zì ìṣì e wá."†

²⁸ Kára nées ya, "Ni tí káa zì bi úku nées Ngére. Abú kenée ndotó, ìṣì nyí 'dó'dú 'bi eyé gbóo nyunyú a bi ni ndìṣì rère gí tara owú maáge ní."

²⁹ Yésu ya zía ní, "Ódro go bilámáne, ndá'ba mu 'be, dokéké olúoguní gí simi owú 'bi eyì go."

³⁰ Zì kára nées ndá'balúgu roné 'be, zía ógundíki owú kí 'dú'du dokéké olúoguní gí simia go.

Yésu líkpí mbílí mimbílí ngbutú

³¹ Zì Yésu ìnyìné gí simi gara bi Táyire, ndéréne kpurú gí simi wo bi Sidóna ní, zía ndéréóguné do mikavu Galiláya, zía ndéréókpóne simi Dikapolìṣì. ³² Zì ngíti géyì 'yì e óguyé kí ngíti o'do, ni mimbílí ngbutú, odroenzi roné gí zía wá, zíye dódó royé ro Yésu, idí óto sílíne ro o'do nées.

³³ Simi bi Yésu 'dí'bi o'do nées ndoo 'dí sogo ní, zía éṣì nzisílíne gu mbílía. Zía lú'bu súrú, zía óto a do dondene o'do nées. ³⁴ Zì Yésu ìnyìné lúrú bi komo ere 'dága, zía 'dówúne difi, zía úku ledre kídí, "Éfata" ledre gí simi a kídí, "Líkpí mu" ³⁵ Geré, zì mbílí o'do nées líkpíne, zì dondenea kpá líkpí roné, zía tónó ndìṣì ódroné zì 'yì e bilámáne.

³⁶ Zì Yésu úku ledre kídí, "Ndásé aka úku 'dódo ledre nées zì 'yì e wá." Abú uçuomo yée kenée ndotó, ukutatání nda yì eyé ledre nées 'dá'dá. ³⁷ Simi bi 'yì e uwúní ledre nées ní, zía lútúne kací komoyé, zíye

† 7:27 7:27 Éyì miánu bi í'biní zì ìṣì e ní: Yúda e ndìṣìní ndólo 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní ìṣì e.

úku ledre kídí, “Ábuwá, Yésu ni yì ené bilámá 'yì. Mengiyeme ofu ledre e go. Yeme 'yì ga bi odroní wá ní zíye ódroyé. Yée ga bi mimbílí ngbutú e ní, zíye úwú ledre.”

8

Yésu i'bí éyì miánu zí 'yì e álfu eso

(Lúru kpá Matáyo 15:32-39)

¹ Simi ngíti sɛndí kadra, zí tɔ'dú 'yì e kpá yóko royé. Simi bi éyì miánu ndaá lolu zíye wá ní, zí Yésu ndóloógu 'yì lódú kacíne e úku ledre zíye kídí, ² “Lerì 'yì ga ba mengi máa yáa go miméngi, mengizé kéye kára go sɛlì ota, éyì miánu ndaá zíye wá. ³ Utúasá zíma ótoómo yée ndá'bayé 'be kí 'bú wá, komoyé ni úlú do misi'di, zíye útúye gí zía ngíti géyì oguní gí gbála.”

⁴ 'Yì lódú kacíga ya zía ní, “Azé ówo éyì miánu simi súwú ona i'bí a zí tɔ'dú 'yì e káa zí ga gére née gí 'da?”

⁵ Zí Yésu ndú'yú yée kídí, “Ambata ni zise kírí née ndu?”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ambata ni lá dɔyì ìnyì doa gbre (7).”

⁶ Zía úku ledre zí 'yì e kídí ndisísé aka bi. Zía 'dì'bi ambata ga bi ìnyì doa gbre (7) née, i'bí mbófo éyì zí Lomo gí royé, zía 'déweífi simiyé, i'bí yée zí 'yì lódú kacíne e gí ro ífi yée zí 'yì e, zíye méngi a tí kenée. ⁷ Minzéré

kénzè e niyí kóo kpá bo zíye ore cúku'dée, zí Yésu kpá i'bí mbófo éyì zí Lomo, zía ìnyìné úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née, idíní kpá ífi kénzè ga gére née zí 'yì e. ⁸ Zí 'yì ga gére née ánu éyì, zía ásáne kíye mbá. Zí 'yì lódú kacíga 'dó'dúyóko ngítí a bi 'yì e lereomoní ní, kí mbúra e kpá ìnyì doa gbre. ⁹ 'Yì e niyí kóo tɔ'dú, ya'dá e niyí 'bi eyé álfu eso (4,000). Zí Yésu i'bí misi'di zíye ndá'bayé 'be 'bi eyé e. ¹⁰ Geré zíye ìnyì 'bi eyé kí 'yì lódú kacíne e ékíye simi kuṛungba ndéréye simi ngíti káṅgá kí ìrìné Dala-manṛta.

Farusáyo e uzuní Yésu

(Lúru kpá Matáyo 16:1-4)

¹¹ Zí ngíti géyì Farusáyo e óguyé úzu Yésu kí ndú'yú kídí, “Idí méngi ngíti géyì ledre ga bi kí roko'buyé komo ere ní.”

¹² Zí Yésu 'dówúne difi, zía úku ledre zíye kídí, “Éyì bi 'yì ga bi cakaba ba ndisíní ndúndu'yú gí ro zíye lúru ledre bi kí roko'buyé té kí kí komosé gí zía ní 'di? Máuku zise ma'díi, máútúasá méngi éyì kenée zí 'yì e káa zise née wá.”

¹³ Zía ótoómo yée ore, zía ndá'ba ékílúgu roné simi kuṛungba, do 'dógu mikavu sága gí 'dì kerí.

Bisinyí 'dódo ledre 'bi Farusáyo

(Lúru kpá Matáyo 16:5-12)

14 Ábuwá 'yìmikása e ootomolìgìní ambata go. Wo bi zíye simi kurúngba ní ní lá dujú kíé'do. 15 Yésu ya zíye ní, "Komosé idí idí rosé. Zíse 'bá'bá rosé gí zí bisinyí 'dódo ledre 'bi Farusáyo e kí 'yì 'bi Eróde e bi káa zí 'de'dí bi ndìshìní óto a simi ambata eyé e ní."

16 Zíye tónó ódroyé dengbìye kídí, "Uku ledre nées kenée gí zía bi ambata ndaá zíze ona wá ní?"

17 Yésu ówo sómù ledre eyé nées go, zía úku ledre zíye kídí, "Ndìshìsé ódro gí ro ambata bi ngára ndaá ní gí ro 'di? Ówoyémésé esé fú lá ledre nées wá? Éyì bi mimbé'desé ni gí zía bisinyíne kenée ní 'di? 18 Bi komosé ni bo ní, lúrúsé esé bi wá? Mbílìse uwú ené kpá ledre wá? Sómùndíkìsè esé kpá ledre wá? 19 Simi bi kóo má'déweífi simi ambata ga bi ìnyì (5), zí 'yì ga bi álifú ìnyì (5,000) ní, ngítí a bi kóo anuomoní ní, 'ducuní kóo gbété e ndu?"

Zíye úkulúgu ledre kídí, "Gbété e sokó doa gbre (12)."

20 "Sara yée ga bi kóo ìnyì doa gbre (7) má'déweífi simiyé zí 'yì ga bi álifú eso (4,000) ní, 'dó'dú 'dúcusé kóo mbúra e kí ngítí ye ndu?"

Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Mbúra e ìnyì doa gbre (7)."

21 Yésu ya zíye ní, "Sara nées ní ní, ówosé aka ledre gí simi a fú lá wá?"

Yésu líkpí komo o'do simi Beteseyída

22 Zíye óguyé simi Beteseyída, zí ngítí géyì 'yì e 'dì'biógu ngítí o'do komoa ndaá, zíye dódo royé ro Yésu idí óto sílìne ro o'do nées.

23 Zí Yésu 'dì'bi sílìá, zíye ólúóguyé kéne gí simi owú gara nées sága. Zía óró súrú ro komo o'do nées, zía óto sílìne roa, zía ndú'yú wo kídí, "Lúrúndíkí éyì e go írí?"

24 Zía lúrú bi cii, zía úku ledre kídí, "Málúrúndíkí tí 'yì e go ní, tí lá ìnyì káa zí kágá e ndìshìní gámá ye ní."

25 Zí Yésu kpá ótoándá sílìne ro komoa, zí komoa líkpíne zía nda lúrúyème éyì e bilámáne. 26 Zí Yésu úku ledre zía kídí, "Ndá'ba mu 'be, tí lá ndá aka 'dódo royí zí 'yì e simi gara írí wá."

Pétero uku ledre Yésu kídí ni Kírésito

(Lúrú kpá Matáyo 16:13-20, Lúka 9:18-21)

27 Zí Yésu ìnyiyé gí simi Beteseyída gí ore kí 'yì lódú kacíne e, do ndéréóguyé simi do 'be ga bi cigí gara bi Kayisariya Phílipo ní. Simi ndéréye do misi'di, zía ndú'yú 'yì lódú kacíne e kídí, "'Yì e ndìshìní úku a ya mááyí náambi?"

28 Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Ngítí géyì 'yì e ukuní 'bi eyé kídí, áyí Yiwáni 'yì Bábátizí 'yì e, ngítí géyì ya, áyí nébì Iliya, ngítí géyì ya, áyí ngúru nébì ga bi kóo 'desì ní."

29 Zí Yésu kpá ndú'yú ándá yée kídí, "Sara nda sée, úkusé 'bi esé kídí mááyí náambi?"

Pétero ya zía ní, "Áyí Kírésito."

30 Zí Yésu lóru yée kídí, "Ndásé aka úku 'dódo ledre máa née zí 'yì e wá."

Yésu uku'dodo ledre umbuné

(Lúru kpá Matáyo 16:21-28, Lúka 9:22-27)

31 Zí Yésu tónóne 'dódo ledre bi 'yì è niyí méngì née kíe ní zí 'yì lódú kacíne kídí, "Mingburoko 'yì e, kí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e, kpá kí 'yì 'dódo lorú e niyí karanée ìnyì mbá méngì láráma, zíye úfu máa, gí do kací sǐlǐ ota, zíma úrúma."

32 Simì bi uku ledre fúo kenée ní, kídí niyí karanée méngì láráne zíye kpá úfu née ní, zí Pétero 'dí'bi wo ndéré kíe ndoo 'dí sogo, ndìsìné úku ledre zía éyì ndaá méngì roné kenée wá.

33 Zí Yésu óyó kó'dùne zí 'yì lódú kacíne e, zía úku ledre zí Pétero kídí, "Ìnyì gí cigíma íri Satána. Sómù ledre eyì née ndaá 'bi ené 'bi Lomo wá, yì ené 'bi 'yìma'dí."

34 Nda gi ore, zí Yésu ndóloyóko tú'dú 'yì e kpá kí 'yì lódú kacíne e zía úku ledre zíye kídí, "Togú 'yì ili ídí 'yì lódú kacíma yá, idí ótoómo ledre ené e mbá zía ìmbì mingbúngbu kágá ené lódú máa. 35 'Yì bi ili yómo roné kí roné ní,

omo gú wá. Togú 'yì i'bí roné za mbá zíma kpá gí ro bilámá ledre 'bi Lomo yá, ni ídí kí trìdrì bi za fí ní. 36 Abú 'yì ni ba kí éyì ga bi do sogo kángá ba za mbá zíne, togú trìdrì bi za fí ní ndaá zía wá yá, éyì ga gére née mengìní éyì zía mbá wá. 37 Éyì bi kíé'do do sogo kángá ona yaá ni 'dí'biógu trìdrì bi za fí ní zí 'yì ní ndaá. 38 Togú dokuwu mengì 'yì zía otoomo ledre amá lá gí zí ngìrì 'yì lúyú ledre ga bi iliní ledre amá wá ní yá, simì bi karanée máa Owù 'bi 'Yìma'dí, mááyí ndá'baógu kí maláyika amá e simì roko'bu 'bi Babá ní, dokuwu ni kpá méngì máa zíma ótoómo 'yì máa née."

9

1 Zía kpá úku ándá ledre zíye kídí, "Máúku zise ma'díi, ngíti géyì 'yì e gí dongarase bi áse tóro née, niyí aka lúru roko'bu bi gí 'be 'bi Lomo ní kí komoyé té kí niyí nda fú úyu."

Toso Yésu oyólo'bó roné
(Lúru kpá Matáyo 17:1-13, Lúka 9:28-36)

2 Gí do kací sǐlǐ ìnyì doa kéré (6), zí Yésu 'dí'bi Pétero e, kí Yakóbo e, kí lúnduné Yiwáni zíye ndéré ékíye ngúcuyé do ngbángbá landa 'dága. Zí toso Yésu óyóló'bó roné do komoyé do landa íri. 3 Zí bongó bi roa ní óyóló'bó roné bikenyíne kpílélé, ngíti éyì ndaá káa zía wá. 4 Zí mingburoko 'yì e

gbre, Iliya e kí Músa bi kóo Lomo 'di'bi yée go 'desi ní, ólúóguyé zí Yésu, zíye ndisi ódroyé kéye.

⁵ Zí Pétero úku ledre zí Yésu kídí, “Yi 'dódo ledre, utúasá miútúasá zize ndisizé ona. Ni bilámáne zize yéme kútú e ota kára, 'bi eyi, 'bi Músa kí 'bi Iliya.”
⁶ Pétero owo mbí éyi bi nées ndisi úku a nées wá gi zía ngiri mengi yée go mimengi kingaya.

⁷ Geré zí mongú burungú óguné kuşu solum yée yeré, zí kúrú 'yi ówúne giri kídí, “Ba Owú 'bi amá, 'búa ofu domá go. Idisé úwú ledre gi taraa.”

⁸ Zíye lúru bi cigiye gbaá, lurúndikiní lá duşu Yésu, Músa e kí Iliya ndaní eyé lolu wá.

⁹ Nda simi miékióguyé gi do landa giri, zía inyiné loru 'yi lódú kacine ga gére nées kídí, “Ndásé úku 'dódo ledre bi gáa lúrúsé nées zí 'yi e wá, 'búo togú karanée máa Owú 'bi 'Yima'dí, máuru go gi simi umbu.”
¹⁰ Pétero e ukuní ledre nées zí 'yi e mbá wá. Zíye ndisiyé úkuló'bó a lá dengbiye kídí, “Nées kenée lará ledre 'di, kí ledre 'bi úru gi simi umbu siminé kenée nées?”

¹¹ Zíye ndú'yú Yésu kídí, “Ndaá 'bi ené bi 'yi 'dódo loru 'bi Músa ukuní kídí, Iliya ni aka ógu 'dá'dá kí zí Kírésito nda óguné ní wá?”

¹² Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ma'dii, Iliya

ni aka ndá'baogu fi ne yemelúgu ledre ga bi kóo sinyini ní kí. Sara éyi bi miéké kúrú Lomo uku ledre gi zía kídí, Owú 'bi 'Yima'dí ni 'dó'dó zí 'yi e ásiyé gi ro a gi zía kí ní 'di? ¹³ Máuku zise, Iliya ogu kóo go mengini kóo lará a bisinyine cé káa zí bi miéké kúrú uku Lomo ní.”

Yésu lagaoyó bicayi lomo gi simi owú

(Lúru kpá Matáyo 17:14-20, Lúka 9:37-43a)

¹⁴ Simi bi Yésu nda'baoguni zí 'yi lódú kacine ga bi idiakáni 'bi eyé 'dá'ba ore ní, zíye ógundiki tú'dú 'yi e, 'yi 'dódo loru e niyi go ndisi íti kangú kí 'yi lódú kaciga ga gére ní. ¹⁵ Simi bi tú'dú 'yi ga gére nées lurúndikiní Yésu ní, zí tarayé idrine mbá miidri, zíye uduyé mbá ruşu ngásaye í'bi mandá zía.

¹⁶ Zí Yésu ndundu'yú kídí, “Ndisisé íti kangú bi 'dényé bi káa ba ba gi ro 'di?”

¹⁷ Zí ngiti o'do gi do ngará 'yi e kirí nées úku ledre kídí, “Yi 'dódo ledre, máogu gáa kí owú 'bi amá ba ziyi. Dokéke ndisi mengi wo, 'dutu taraa go, odro lolu gi zía wá. ¹⁸ Togú tonó wo go yá, zía lalaonzó wo gbú bi, zí somu ndisi óguné taraa kodu kodu kodu káa. Zía ndisiné kí náná do soné, zía oruné gi zía 'duo gbigaga káa. Mandú'yú gáa 'yi lódú kaciyi ga ba, gi ro zíye lagaoyó a gi simi a ní,

romo yée mirómo utúasání kíe wá.”

¹⁹ Yésu ya zíye ní, “Ngúngusé aka esé ledremá wá? Azé ndìsì go fú lá kése káa ní? Utúasá idí kenée wá. Ógusé kí owú née girí mu zíma yáa.”

²⁰ Zíye óguyé kí owú née zí Yésu. Simi bì bicayi lomo lúrúndíkí Yésu ní, zía óto owú née zí roa ndìsì lángbané, zía lálaónzó owú née gbù bì, zía ndìsì gbúrógbóne, zí somú kpá ndìsì óguné gí taraa.

²¹ Zí Yésu ìnyìné ndú'yú 'bù kídí, “Éyì máa née lu'bú kíe goó?”

'Bù ya zí Yésu ní, “Tonó kóo méngì wo go kú gí do owú a zaá gí karaba ba.

²² Ndìsì kí lálaónzó wo ku pho'dù, kpá kí lálaónzó wo simi iní gí ro zíne úfu wo 'dá'ba. Togú útúásá go sáká zée, lúrú aka leríze zíyì lágaóyó a gí simi owú née 'dá'ba.”

²³ Yésu ya zí 'bù owú née ní ní, “Úku yá togú mááyì útúásá yá? 'Yì bì ngungu ledremá go ní, owo bú kídí máútúásá go méngì éyì e mbá.”

²⁴ Geré zí 'bù owú née úku ledre kídí, “Ma'díi, mángúngu ledreyì go lá cúku'dée. Ídí sáká máa, gí ro zíma ngungu ledreyì nda za kíngaya.”

²⁵ Simi bì Yésu lurú tú'dú 'yì e niyí go yóko royé cigíye kí o'do née ní ní, zía úku ledre zí bicayi lomo née

kídí, “Yì, bì 'dùtu mbílí owú ba kpá kí taraa ní, ólúógù gí simi a mu ndá lolu ndá'balúgu royì simi a wá.”

²⁶ Zí bicayi lomo née ìdríónzó owú née gbù bì zía ndìsì gbúgbúne káa zí ayí go úyu ní, geré zí bicayi lomo née ólúógúné gí simi a, zí owú née ídine káa zí uyu go ní. Zí tú'dú 'yì e úku ledre kídí, “Uyu go.” ²⁷ Zí Yésu 'dí'bi sílì owú née, lálásìkpì wo 'dága zí roa ídine bilámáne.

²⁸ Zí Yésu ndá'bayé kí 'yì lódú kacíne e 'be zíye ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yì, éyì bì gáa utúasázé lágaóyó bicayi lomo gí simi owú née gí zía wá ní 'di?”

²⁹ Yésu ya zíye ní, “Ini zí Lomo utúasá kí ledre e káa zí ga gere ne dùú ne.”

Yésu uku andá ledre miúyuné

(Lúrú kpá Matáyo 17:22,23, Lúka 9:43b-45)

³⁰ Zíye ìnyiyé gí ore ndéréye kpurú gí simi kángá bì Galiláya ní. Yésu ili kóo zí kembì 'yì ówo bì bì yée niyí ndéré ndìsì doa ní wá, ³¹ gí zía bì kóo ndìsì 'dódo ledre zí 'yì lódú kacíne e ní. Zía úku ledre zíye kídí, “Niyí karanée í'bí ngbángá, Owú 'bì 'Yìma'dí zí 'yìma'dí e, do úfu wo. Nda simi sílì ota (3) zía úrú ené.” ³² 'Yì lódú kacíga owo'di'biní ledre gí simi ledre bì kóo ndìsì 'dódo a née wá, gí zí keyì née, 'yì ndú'yú wo ndaá kóo wá gí zí ngìrì.

Ambí ni kí ledrené owóowó ní ne?

(Lúrú kpá Matáyo 18:1-5, Lúka 9:46-48)

³³ Zíye ndá'baóguyé 'be simi gara bi Kapáranawúma ní. Zí Yésu ndú'yú 'yì lódú kacíne e kídí, "Ndìsìsé gáa ítí kangú do misì'di 'dáa gí ro 'di?" ³⁴ Ukuluguní ledre kací a zía wá, gí zía ndìsìní ítí kangú gí ro ambí ni don-garáye ne ledrea owóromo do 'bì lafúne e.

³⁵ Zí Yésu ndìsìné bi, zía ndóloógú 'yì lódú kacíne ga bi sokó doa gbre (12) ní, zía úku ledre zíye kídí, "Togú 'yì ili idí 'dá'dá zí lafúne e yá, idí óto roné ndoo, zía ídíne 'dá'ba, zía kpá ídíne 'yì ìnyì kasa zí lafúne e za mbá."

³⁶ Zí Yésu 'dí'bi ngíti owú úku ledre zía tóroné kó'dú 'yì lódú kacíne ga gére nées. Zía fáka owú nées zía úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, ³⁷ "Togú 'yì 'di'bi owú káa zí wo ba simi sùmu gí zía bi ni 'yì lódú kacíma ní, 'di'bi nées kpá go máa simi sùmu. 'Yì bi 'di'bi máa go simi sùmu ní, 'di'bi ené nées lá dùyú máa wá, 'di'bi nées go kpá wo bi kasaogu máa ní simi sùmu."

Bilámá ndìsì kí lafú 'yì e (Lúrú kpá Lúka 9:49-50)

³⁸ Geré zí Yiwáni úku ledre kídí, "'Yì 'dódo ledre, ogú ndikizé ngíti o'do kí ndìsì lágaoyó dokéké e gí simi 'yì e. Zíze úcuómo wo gí zía ndaá 'bì ené ngúruzé wá."

³⁹ Yésu ya zía ní, "Ndásé úcuómo 'yì káa zí wo nées wá. 'Yì bi ndìsì méngì bilámá ledre kí ìrimá ní, úku sínyi ené ledre gí do bi máa wá. ⁴⁰ 'Yì bi ngará ndaá okó rozé wá ní, nées go 'yì ezé. ⁴¹ Máúku zíse ma'díi, abú 'yì i'bì zíse lá gba iní miéwé, gí zía bi, ásé 'yì 'bì Kírésito ní, Lomo ni karanée méngì bilámá ledre zía.

⁴² "Owú káa zí wo ba ngungu ledremá go, togú 'yì londo wo zía lúyú ledre yá, ni idí bilámáne togú odóní ká'dá ro goa, do odóngeriní wo kíe ro tutú do úcu wo kíe bu simi mongú iní yá, ni éme gbála. ⁴³⁻⁴⁴ Togú ngúru síllyì ayí óto yìi zíyì lúyú yá, idí óngooyó a 'dá'ba. Ni bilámáne zíyì ndéréyì 'be 'bì Lomo kí síllyì kíe'do, gí zí wo bi ayí ndéré kí síllyì gbengará ku pho'du bi ìlì wá ní. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kpá kenée, togú ngúru síndiyì ayí óto yìi zíyì lúyú ledre yá, idí óngooyó a 'dá'ba. Ni bilámáne zíyì ndéréyì 'be 'bì Lomo kí síndiyì kíe'do, gí zí wo bi ayí ndéré ku pho'du kí síndiyì gbengará ní. ⁴⁷ Togú ngúru komomyì ayí óto yìi, zíyì lúyú ledre yá, idí cígíoyó a 'dá'ba. Ni bilámáne zíyì ndéréyì 'be 'bì Lomo kí komoyì kíe'do, gí zí wo bi ayí ndéré kí komoyì gbengará do úcu yìi nyé ku pho'du bi ìlì wá ní, ⁴⁸ kí'dí bi " 'kidri ga bi ndìsìní ánu 'yì e ngará uyuní wá,

kí pho'du bì ngará ilí
kpá wá ní.'

49 'Yìma'dí ní ídí miútúásáne
do komo Lomo kpurú gí simì
'do'dó káa zí to'do bì lefení
simì ùkú ní.

50 "To'do ní bilámá
éyí. Togú ayá lolu wá,
moko ndaá lolu simì a wá.
Miméngí ledre esé e idíní
ínyi zí lafúse e káa zí to'do
ní gí ro zíse ndìsìsè kéye simì
bikìdrí."

10

*Ledre gí ro ótoómo kára
(Lúrú kpá Matáyo 19:1-
12, Lúka 16:18)*

1 Zí Yésu ìnyiné gí
ore ndéréne simì kánzá
'bì Yudáya sága ngburu
Yeredéne. Zí tù'dù 'yì e kpá
óguyé zía ore, zía tónóne
'dódo ledre zíye káa zí bì
lengbe ní.

2 Zí ngíti géyí Farusáyo e
óguyé úzu wo kídí, "Mongú
'yì, ní miútúásáne zí 'yì
ótoómo me'bené?"

3 Zía úkulúgu ledre zíye
kídí, "Músa eké kóo zíse simì
loru yaá 'dì?"

4 Zíye úkulúgu ledre zía
kídí, "Músa ekéomo kóo
zíse kídí, togú 'yì otoomo
me'bené yá, idí í'bí wáraga
'bì ótoómo ro'yì zí kára máa
née."

5 Zí Yésu úku ledre zíye
kídí, "Músa eké kóo loru
née zíse kenée gí zía bì
dosé oruofu go ní. 6 Simì
bì kóo Lomo otoogu éyì e
ní, 'otoogu 'yìma'dí e o'do

kí kára.' 7 'Gì zí kéyì née,
o'do ní ótoómo 'buné kí
mbágáne, zía ófú kára zíye
óto 'be kéne. 8 Zí 'yì ga
bì gbre née ídíye nda éyì
kíé'do.' Ndaní lolu gbre wá,
niyí goó éyì kíé'do. 9 Éyì
bì Lomo oto go káa do éyì
kíé'do ní, 'yìma'dí ndaá ífi
simì a wá."

10 Simì bì olúní nda go 'dìcì
ní, zí 'yì lódú kacíga ndú'yú
wo gí ro ledre gána née.
11 Zía úkulúgu ledre zíye
kídí, "Máuku zíse ma'díi, 'yì
bì otoomo mizefí me'bené,
zía ndéréne ófú ngíti kára
ní, mengíní née go 'berì
ro mizefí me'bené. 12 Kpá
kenée, togú kára otoomo
mizefí o'do 'bì ené, zía nda
ndéréne 'dí'bì ngíti o'do yá,
mengíní née go kpá 'berì kí
ngíti o'do née ro mizefí o'do
'bì ené."

*Yésu í'bí úndru zí minzéré
owú e*

*(Lúrú kpá Matáyo 19:13-
15, Lúka 18:15-17)*

13 'Yì e ndìsìní kóo ógu kí
owú 'bì eyé e zí Yésu gí ro zía
í'bí úndru zíye. Zí 'yì lódú
kací Yésu úcuómo yée.

14 Zí ledre née kóo sínyíne
ro Yésu. Zía úku ledre zí
'yì lódú kacíne ga gére née
kídí, "Ndásé úcuómo owú e
kí óguyé zíma wá, ótoómosé
yée idíní ógu zíma. Bì bì
'be 'bì Lomo ní gí ro 'yì ga
bì káa zí minzéré owú ga
gére née. 15 Ma'díi, 'yì bì
ngunngu ledre 'be 'bì Lomo

káa zí owú wá ní, utúasá olú íri wá." ¹⁶ Zía tónóne ìmbì owú ga gére née kékíé'do ndìsì kí óto sîlîne doyé í'bí úndru zíye.

Ledre gî ro o'do bi kí tú'dú éyì sîlîne e ní

(Lúru kpá Matáyo 19:16-30, Lúka 18:18-30)

¹⁷ Simi bi Yésu ni nda go gi ro ndéréókpo ené gi ore ní, zí ngíti o'do ngásáoguné útúne gbri do ngúrú sîndîne, úku ledre zí Yésu kídí, "Bilámá 'yì 'dódo ledre, mááyí méngì káa be 'dì zíma ndíki trìdrì bi za fí ní?"

¹⁸ Yésu ya zía ní, "Ndólo máa bilámá 'yì gî ro 'dì? Bilámá 'yì ndaá. Odu bilámá 'yì duú Lomo. ¹⁹ Owo lorú e bú bilámáne, 'Ndá úfu 'yì wá, ndásé só'do rosé kí 'yì bi ófúsé rosé kéne wá ní wá, ndá úgu ugu wá, ndá úkuóto ledre ro 'yì wá, ndá lónodo 'yì gî ro éyì ené wá, ídì óto úndru 'buyì e kí mbágáyì.' "

²⁰ O'do née ya, "'Yì 'dódo ledre, tónóne kú gî do owúma, málé'bé amá gî do lorú wá."

²¹ Gî zía 'búa ni kóo do Yésu. Zí Yésu lúru wo gbóo, zía úku ledre zía kídí, "Éyì ni bo kíé'do méngì aka wá. Ndéré mu úguóyó éyì ga bi zíyì 'be ní mbá 'dá'ba, zíyì ífíbáyì késíye zí 'yì lerì e, zíyì ndá'baoguyì lódú kacíma. Lomo ni karanée í'bí tú'dú éyì zíyì."

²² Gî zí ledre bi Yésu uku kenée ní, zí bi sínyíne ro o'do née gbála. Zía ndéréne gî ore kí do komoné misínyíne, gî zía ni kóo kí tú'dú éyì e zíne.

²³ Zí Yésu lúru bi keree, zía úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, "Ni miórúné kíngaya gî ro zí 'yì ga bi kí tú'dú éyì e zíye ní olúye 'be 'bi Lomo."

²⁴ Zí ledre née lútúne komo 'yì lódú kacíga ga gére née. Zí Yésu kpá úku ándá ledre zíye kídí, "Owú 'bi amáa e, ma'díi, ni miórúné kíngaya gî ro zí 'yì olúne 'be 'bi Lomo. ²⁵ Ni owú ledre cúku'dée zí mongú bangá bi gémele ní, olúóguné gî simi gu líbira gî 'dí kerì. Tí lá gî ro 'yì bi kí tú'dú éyì e zíne ní, ni miórúné gî ro zía olúne 'be 'bi Lomo."

²⁶ Simi bi 'yì lódú kacíga uwúní ledre née kenée ní, zía lútúne komoyé, zíye ódroyé dengbíye kídí, "Sara togú nda go kenée ní, ambi ni nda ómo ne?"

²⁷ Zí Yésu lúru yée keree, zía úku ledre zíye kídí, "Togú zí 'yìma'dí e yá, ledre káa zí née ni ídì miórúné. Ledre e niyì yì eyé kací komo Lomo mbá cúku'dée."

²⁸ Zí Pétero úku ledre zía kídí, "Lúru áka, mongú 'yì, ootoomozé éyì ezé e go mbá, zíze útúze do kacíyì káa zí ba."

²⁹ Yésu ya zía ní, "Pétero, togú 'yì ootomo 'be 'bi ené, kí owú 'bi ené e, kí

lúnduné e kí lémíné e nda kí mbágáne kí 'buné e, kpá kí yáká ené e gí romá kí bilámá ledre yá, ³⁰ ni ndiki tú'dú éyí e, 'dìçì e, lúndu e, lémì e, mbágá e, owù e kí yáká e rómo gí do yé e ga bì cakaba ba nda kpá kí 'do'dó e. Karané e zía kpá ndíki trıdri bì za fí ní. ³¹ Tú'dú 'yì máa yé e ga bì ledreyé ni miówóne ní, utúasání lolu gú karané e ídì kí ledreyé owóowó wá. Yé e ga ledreyé ndaá owóowó wá ní, niyí nda ídì ye kí ledreyé owóowó."

Yésu uku andá ledre miúyuné

(Lúru kpá Matáyo 20:17-19, Lúka 18:31-34)

³² Zíye ñnyiyé 'dí'bi misi'di bì nderé 'dijì roné simi Yerusaléma ní, Yésu ni kóo za 'dá'dá zì 'yì lódú kacine e, zì ledre née lútúne komoyé, zì ngíti géyì 'yì ga bì utúnì do kacì a ní, ídiye kí ngirì royé. Zía kpá ñnyiné ndóloyóko 'yimikása ené e 'dí sogo, zía úkuógu ledre bì ni gú méngì née ní zíye, ³³ kídì, "Úwúsé aka ledre bì mááyí úku a zise ba. Azé ba go ndéré simi Yerusaléma, kí'dí bì niyí í'bì ngbángá Owù 'bì 'Yìma'dí zì manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kí 'yì 'dódo lorù e ní. Niyí 'decì ngbanga a idíní úfu wo, do í'bì wo do sılì 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní. ³⁴ Zíye ndışiyé kí fólo máa, zíye lúbu súrú komomá, zíye ócò máa, zíye

ñnyiyé úfu máa. Zíma ídíma umbumá kí sılì ota, zíma úru amá."

Yakóbo e kí Yiwáni iliní ídì káa do ngére e do lafúye e

(Lúru kpá Matáyo 20:20-28)

³⁵ Née ní, zì Yakóbo e kí Yiwáni wotì Zebediya óguyé ndoo zì Yésu, ya zía ní, "Mongù 'yì, éyì ni bo, ilizé gáa ziyì méngì a zize."

³⁶ Zía ndú'yú yé e kídì, "Ílisé gáa zíma méngì zise 'dì?"

³⁷ Zíye úku a zía kídì, "Simi bì áyì gú karané ndışì do kiti ngére eyì ní, ilizé zize ídize gbengará káa do mingburoko 'yì eyì e gbóo kiyì, ngíti 'yì do sılìyì 'bì anú, ngíti 'yì 'bì ené do ngelì."

³⁸ Zía úkulúgu ledre zíye kídì, "F'i, ówosé esé éyì bì ásé ndúndu'yú gí roa ní wá. Útúasásé go gí ro éwé tara kó'do nduwú bì mááyì gú ógu éwé a ní ma'dii? Útúasásé go gí ro 'dí'bi babatiza 'bì nduwú bì mááyì gú ógu 'dí'bi a ní?"

³⁹ Zíye úkulúgu ledre zía kídì, "Hì, azé útúasá." Yésu ya zíye ní, "Hì, tí ma'dii, ásé tí gú éwé tara kó'do nduwú bì mááyì ógu éwé a ní kpá kí babatiza 'bì nduwú bì mááyì gú ógu 'dí'bi a ní. ⁴⁰ Tí lá gí ro ndışì bì do anú kí do ngelì ní, ndaá 'bì ené ledre amá wá. Bì ga gére née niyí yì eyé gí ro 'yì ga bì yemeotoní go gí royé ní."

41 Simi bi 'yi lódú kacíga ga bi sokó uwúní ledre née ní, zí simiyé ésíne ro Yakóbo e kí Yiwáni. 42 Zí Yésu ndóloyóko yée do úku ledre zíye kídí, “Ídísé ówo a kídí 'yi ga bi lurúní yée káa do ngére e nda kpá kí ngíti géyi mingburoko 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní niyí ye 'yi ga bi kí roko'buyé do 'yi e mbá ní. Zíye ndísiyé óto 'yi e méngi moko zíye káa zí éyí bi 'yi e niyí owúkúlú eyé e ní. 43 Éyí ndaá kenée dongaráse wá. Togú 'yi gi dongaráse ili ídine mongú 'yi, idí óto roné káa do 'yi kasa 'bi lafúne e mbá. 44 Togú ngíti 'yi gi dongaráse ili zíne ídine manda 'dá'dá zí lafúne e mbá yá, idí idí káa do 'yi 'bi moko 'bi lafúne e mbá. 45 Abú gba Owú 'bi 'Yíma'dí ógú ené gi ro zí 'yi e méngi moko zía wá, ogú yi ené gi ro méngi moko zí 'yi e, kpá gi ro í'bí roné úyuné gi ro yómo tú'dú 'yi e.”

Yésu líkpí komo owú 'bi Timáyo

(Lúru kpá Matáyo 20:29-34, Lúka 18:35-43)

46 Zí Yésu kí 'yi lódú kacíne ndéréoguyé simi gara bi Zériko ní. Simi bi niyí go mindéréokpóye kí 'yi lódú kacíne e nda kí tú'dú 'yi e gi simi gara gi ore ní, zíye

ndíki o'do bi komoa ndaá ní. Ni wotí Timáyo bi ndísiní kpá ndólo a Batimáyo ní, ni mindísiné dogbořu misi'di ndísi ómbo éyí gi zí 'yi e. 47 Simi bi úwú ledre kídí, née Yésu 'yi 'bi Nazeréta ogú ne ní, zía gbúrógbóne 'dága kídí, “Yésu Owú 'bi Dawídi, lúru aka leríma.”*

48 Zí tú'dú 'yi ga bi ndísiní ndéré kí Yésu e née, ndísiyé kíngaya úcuómo wo kídí, idí múkú. Abú kenée ndotó, zí o'do née nda gbúrógbó tátá roné 'dá'dá kídí, “Yésu Owú 'bi Dawídi, lúru aka leríma.”

49 Zí Yésu úwú ledre née, zía tóroné, zía úku ledre zí 'yi ga gére née kídí, “Ndólosé aka o'do bi ndísi gbúrógbó née girí yáa.” Zíye ñnyiyé úku ledre zía kídí, “Royí inyi nda mu, ñnyiógú mu 'dága ni go ndólo yi.” 50 Geré zía úcuóyó mongú bongó bi onzó roné ní 'dá'ba, zía ñnyióguné 'dága do sındíne óguné zí Yésu.

51 Zí Yésu ndú'yú wo kídí, “Máídí méngi zíyi 'di?”

Zía úku ledre kídí, “'Yi 'dódo ledre, máíli lá duřú lúru bi.”

52 Yésu ya zía ní, “Bilámáne, ndéré mu, komoyí eme go, gi zía bi ngunngu ledremá go ní.” Geré née ní, zí komoa líkpíphútrú roné. Simi bi

* **10:47** 10:47 'Yi e owoní kóo bú kídí Kírésito bi yée ndísiní sǒngó wo gi ro zía óguné ní, ni idí ngúru bulúndu Dawídi bi kóo ngére 'bi Isiréle e 'desí ní. Gi zí keyí née ní, do kóo ndísi ndólo Kírésito ma'dáa kídí, “Bulúndu ngére Dawídi.” Ngunguní kóo kpá kídí Kírésito ma'dáa togú ogú go yá, ni ndísi yómo 'yi e gi simi ndíyá eyé e.

Yésu niyí nda go ndéréókpo ní, zí o'do ba útúne kpíraká do kacíye, yóó, zíye ndéréye kéye.

11

Yésu olú simi Yerusaléma (Lúru kpá Matáyo 21:1-11, Lúka 19:28-40, Yiwáni 12:12-19)

¹ Simi bi Yésu kí 'yi lódú kacíne e niyí go gbóo kí Yerusaléma, nderení kpurú gi simi owú gara bi Betefége kí Beteníya cigí Landa Olíva ní, zí Yésu kása 'yi lódú kacíne e gbre 'dá'dá, ² kídí, "Nderésé mu simi 'be ga bi do'dónozé 'dáa née. Ásé ógundíki owúphirangá dongí bi ngará 'yi e ekíní aka doa kú wá ní, miódóótoné kenée tara ngíti 'be. Ídísé líkpí a, zise ógusé káe girí zíma yáa. ³ Togú 'yi e ndu'yúní sée kídí, méngísé keyí kenée gi ro 'díya yá, ídise úku a zíye kídí, Ngére ili ne, ni girí kásalúgu a 'diya."

⁴ Zíye ndéréye, do óguyé ndíki phirangá dongí miódóótoné tara ngíti 'be cigí misi'di kenée tí káa zí bi Yésu uku ní. Geré zíye tónóye líkpí a. ⁵ Ngíti géyi 'yi e niyí kóo kpá mitóroyé do misi'di ore, zíye ñnyiyé úku ledre zí ya'dá ga bi gbre Yésu kasa yée née kídí, "Bié ledre 'di, bangá bi ásé

líkpí a née 'bi ambi?" ⁶ Zíye úkulúgu ledre zí 'yi ga gére née tí káa zí bi Yésu uku zíye ní. Zí 'yi ga gére née ótoómo yée, zíye 'dí'bi bangá née ndéréye káe. ⁷ Zíye óguyé káe zí Yésu, zíye ónzó ngíti géyi bongó eyé e doa, zí Yésu ékí ndísiné doa.

⁸ Zí ngíti géyi 'yi e 'dí'biógu bongó eyé e, ngíti géyi 'decíní 'bi eyé mbílí tìyí e do ízí yée zía kí rokinyi do misi'di gi ro óto úndrua. ⁹ Zí 'yi ga bi niyí 'bi eyé 'dá'dá, kí yée ga bi gi do kací a gi 'dá'ba ní, ndísiyé úcu koko kí yéyeyí kí ndísi ótrú ledre 'dága kídí,

"Mbófo éyí zí Lomo.

Úndru idí idí zí wo bi ogu kí ñri Ngére Lomo ní."

¹⁰ Úndru idí idí zí wo bi ogu go ndísi do kíti ngére 'bi bulúnduzé Dawídi* ní.

Mbófo éyí zí Lomo Komo Ere.

¹¹ Zí Yésu ñnyiyé kí 'yi ené e ólúye simi Yerusaléma, do ndéréye do ligá 'Díci 'bi Lomo. Gi zía, kadra utú nda kóo go miútú, zía lúru éyí ga bi ore ní, nda go lá 'di'diya, zíye ñnyiyé kí 'yi lódú kacíne ga bi sokó doa gbre (12) ní gi ore, yóó do ndá'balúgu royé 'dá'ba simi Beteníya.

11:9 11:9 Ke'bi 'bi Dawídi e 118:25-26 ngére 'bi Isiréle e kpá bulúndu Yésu bi Lomo kasaogu wo káa do Mongú ngére simi kánga bi Dawídi ni kóo ngére simi a ní. Ólo Sámele 16:1-13, Moko 'bi 'yimikása e 2:3

* **11:10** 11:10 Dawídi: Ni kóo Mongú

ngére 'bi Isiréle e kpá bulúndu Yésu bi Lomo kasaogu wo káa do Mongú ngére simi kánga bi Dawídi ni kóo ngére simi a ní. Ólo Sámele 16:1-13, Moko 'bi 'yimikása e 2:3

Yésu oto tarané kací ndórí
(*Lúru kpá Matáyo 21:18-19*)

¹² Zí bi araló'bó roné, zí Yésu ñnyiyé ndá'balúgu royé gi simi Beteníya simi Yerusaléma, 'bú mengi nda kóo Yésu ma'dáa go miméngi. ¹³ Zía lúru ndíki ndórí 'bi 'be gi gbála kí mbílíne gbukú. Abú née ndaá aka kóo sɛndi kadra gi ro mikánda miáná a wá yá, zía sómú ledre kídí, ambí owo ne, éyí née kenée kurú miánága ga bi idiakání ní, niyí ba bo 'dága íri. Zía ñnyiné ndéréne gi sɛ ndórí née íri lúru bi, lurú bi má, kémbi miáná a ndaá.

¹⁴ Cìkì ore, zí Yésu ñnyiné óto tarané kací a née kídí, "Tí káa zí bi áyí go née ní, útúásá 'bi eyí lolu ána gi ro zí 'yí e ánu miánáyí kú wá." 'Yí lódú kacíga uwúní kóo ledre bi uku née go.

Yésu olú do ligá 'Dìcì 'bi Lomo

(*Lúru kpá Matáyo 21:12-17, Lúka 19:45-48, Yiwáni 2:13-22*)

¹⁵ Simi bi olúní nda go simi Yerusaléma ní, zí Yésu ólúne do ligá 'Dìcì 'bi Lomo, zía ógóbáyí 'yí ga bi ndìsiní úgú éyí e kpá kí úgúóyó éyí e ore ní 'dá'ba. Zía kpá ndìsiné kí ìtríonzó tarabíza bi 'yí óyóló'bó késí e ndìsiní óyóló'bó késí e doa ní kpukpukpu bi. Nda kpá kí bi ndìsì 'bi 'yí ga bi ndìsiní úgúóyó amámu e ní.

¹⁶ Yésu ili ené zí 'yí e ìmbí éyí e ndéré'décì bi kíe gi do ligá 'dìcì 'bi Lomo wá.

¹⁷ Simi bi ndìsì 'dódo ledre ní, zía úku ledre zíye kídí, "Ndaá 'bi ené miékéne bi kídí,

" "Dìcì amá ni

'dìcì 'bi ini zíma'?"

Tí lá óyóló'bósé nda yí esé go káa do 'bi ló'bo 'bi 'yí ugu e.' "

¹⁸ Simi bi ledre ga bi Yésu ndìsì 'dódo yé do ligá 'Dìcì 'bi Lomo ní, owúndiki mbílí manda ga bi 'bi 'yí 'dáná éyí e kpá kí 'yí 'dódo lorú e ní, zíye ndìsìyé gámásó'do misi'di gi ro zíye úfu wo. Abú kenée ndotó, niyí kóo mbá kí ngirí royé, gi zía, tɛ'dú 'yí e iliní yí eyé kóo mbá Yésu gi zí bilámá 'dódo ledre ené.

¹⁹ Nda go kí tagá ndulú, gi do kací 'dódo ledre, zí Yésu ma'dáa ólúóguyé kí 'yí lódú kacíne e gi simi gara gi ore 'dá'ba.

Miówo ledre gi simi ledre 'bi ndórí bi Yésu oto tarané kací a ní

(*Lúru kpá Matáyo 21:20-22*)

²⁰ Nda káa zí kílon dó a née kí phiyí, niyí kpá go ndá'balúgu royé simi Yerusaléma, zíye lúru ndórí bi karana Yésu oto tarané kací a ní, gagá go zawu gi 'dága gi ro cíyíne e. ²¹ Zí Pétero ñnyiné sómúndiki ledre bi karana Yésu mengi ní, zía úku ledre kídí, "Í, 'yí

'dódo ledre, lúru aka kágá bi karana óto tarayi kaci a ba, gaga go."

²² Zi Yesu uku ledre ziye kidi, "Idise ngungu ledre 'bi Lomo. ²³ Idise oto ledre ba simi dose. 'Yi bi i'bi rone go za mbá zi Lomo ni, togú uku ledre zi landa bi 'daa kidi, 'Idi inyi gi ore ziyi ndere utuyi simi mikavu bi 'daa,' togú 'yi nee owo go bilamane kidi ledre bi nee uku nee ni mengi rone ya, zi Lomo oto ledre nee, zia ti mengi rone zi 'yi nee kenee. ²⁴ Kaa zi bi eyi ni kenee bo ni, mauku zise ma'dii, togú i'bisé rosé go mbá zi Lomo, nda simi bi ase ndisi ini ini zi Lomo, zise ndu'yu wo gi ro eyi ni, idise ngungu a kidi, eyi bi ndu'yuse wo gi roa nee, asa ti ndiki a ma'dii, Lomo ni ti i'bi eyi ma'daa zise. ²⁵ Ndase ini ini zi 'Buse Lomo nye ki bisinyi ledre simise ro lafuse e wa, gi ro zi Lomo uwu ini ese. ²⁶ Togú ase go ini ini zi 'Buse Lomo gi ro zia otomo luyú ledre ese ya, idise owo a kidi lafuse ga bi niyi ogu ndu'yu see gi ro zise otomo ledre ziye ni, idise idri mimbe'dese, zise otomo ledre ziye. 'Buse Lomo ni kpa otomo luyú ledre ese."†

Ndu'yu gi ro owo roko'bu

'bi Yesu

(Luru kpa Matayo 21:23-27, Luka 20:1-8)

²⁷ Nee ni, zi Yesu ndereoguyé ki 'yi lodu kacine e go simi Yerusaléma, ziye ndisiye gamaye do liga 'Dici 'bi Lomo. Zi ngiti geyi manda ga bi 'bi 'yi 'dana eyi e, ki ngiti geyi 'yi 'dodo loru e, ki ngiti geyi mingburoko ngere e oguyé zi Yesu. ²⁸ Ziye uku ledre zia kidi, "Ndiki 'bi eyi roko'bu maa bi ziyi ndisiyi mengi ledre e kie 'denye bi kaa ba ba gi 'da? Ambí i'bi roko'bu maa nee ziyi ne?"

²⁹ Yesu ya ziye ni, "Málii aka ndu'yu see ki ndu'yu kie'do ki. Togú ukuluguse ledre go kaci a zima, maayi nda fu uku 'dodo ledre roko'bu bi mandisi mengi ledre e kie ba zise. ³⁰ Ukuse aka zima, Yiwani ndiki koo roko'bu bi zia ndisine babatizi 'yi e kie ni gi 'da? Gi zi 'yima'di e? Togú kenee wa, nda gi zi Mbigi Lomo?"

³¹ Ziye tonoye ndisi uku ledre dengbiye kidi, "Aze uku a zia ba kidi 'di? Togú ukuzé ya gi zi Lomo, ni geré uku a kidi, bi kenee ni, ilize nda koo ledre ene wa gi zi 'di? ³² Togú ukuzé ya ndiki roko'bu nee gi zi 'yima'di e, utusasá kpa wa." Gi zia, niyi koo ki ngiri royé gi zi 'yi e, gi zia, tu'du 'yi e ngunguni koo go mbá kidi, Yiwani ni nebi.

† 11:26 11:26 Nda gi 'da'ba, zi ngiti 'yi eketoko ledre ro ledre ga bi Máriko eké yee ni kidi, "Togú idrise mimbe'dese ro 'yi ga bi mengini bisinyi ledre zise ni wa, 'Buse bi 'daga 'daa ni, otomo ene kpa miluyú ledre ese zise wa."

³³ Zíye nda ñnyiyé úkulúgu ledre kací a zía kídí, “Owozé wá.”

Yésu ya zíye ní, “Ì, bì kenée ní, máìli amá lolu kpá úku ledre roko'bù bì mándìsì méngì ledre e kíe ní, zíse wá.”

12

Muruwayi gi ro bisinyi 'yi ga bi ufuni owu 'bi mungi yaka ni

(Lúru kpá Matáyo 21:33-46, Lúka 20:9-19)

¹ Zí Yésu ñnyiné úku ledre zí mĩngburoko 'yi ga gére née simi muruwayi kídí, “Ngíti o'do, 'di'biogu koo kufú koró zía 'diyí a yáká ené. Zía ñnyiné ici'díkí gara ro yáká máa née gbaá, zía ici gu gi ro do ndìsì lùru koró ma'dáa simi a. Gi ore, zía ó'bóyeme bi gi ro zí 'yi bi ni ndìsì 'bá'bá yáká ma'dáa a née ní, ndìsìné simi a 'daga kí lúru bi. Zía yéme ledre kí ngíti géyi 'yi e, zía otoómo yáká máa née zíye, idíní ndìsì méngì moko simi a. Yoo zía ndéréokpóne gbála.

² “Nda simi kadra mi'déci miáná koró máa ga gére ní, zía ñnyiné kása ngíti 'yi kasa ené zí 'yi ga bi yáká iri ní, gi ro zíye kpá í'bi 'bi ené koró gi simi a. ³ Simi bi 'yi kasa née ogu iri ní, zí 'yi ga gére née 'di'bi wo, zíye ócò wo, zía ngásálúgu roné zí mĩngí yáká kí gbékpí siline.

⁴ Zí mĩngí yáká ñnyiné kpá kása ngíti 'yi kasa ené, zí 'yi ga gére née kpá ñnyiyé

ócò wo do ócólóko doa, zíye méngílárá a 'duo bisinyíne.

⁵ Zía kpá kása ngíti 'yi kasa, zí 'yi ga gére née ñnyiyé úfu wo. Zía kpá kása tú'dú ngíti géyi, méngini yée kpá kenée, ocóní ngíti géyi bisinyíne, zíye úfu ngíti géyi miúfu.

⁶ “Ngíti 'yi kasa gi ro zía kása a ndaá lolu koo wá. Mbigi owu 'bi ené bi oto 'búa kíngaya ní, idiaká nda koo go lá dujú ne. Zía nda ñnyiné kása cú wo dujú gi 'dá'ba kí sómú ledre bi kídí, ‘Bi ba nda go zaá mbigi owu 'bi amá ní, niyi go ogu ére wo.’

⁷ “Simi bi ya'dá ga bi yáká iri née, lurúndikiní nda go cú mbigi owu 'bi mĩngí yáká ní, zíye úku ledre dengbiye kídí, ‘Ndazé rifu zíze otoómo yáká ba wá. Idíze úfu owu 'bi ené née kpá 'dá'ba, gi ro zí yáká máa ba nda idíne geré 'bi ezé.’ ⁸ Née ní, zíye ñnyiyé 'di'bi owu née, ócò a, do ócóonzó wo, zíye 'di'bi umbua ndéréye ucu a tara yáká kenée.”

⁹ Née ní, zí Yésu ndú'yú yée kídí, “Bi kenée ní, mĩngí yáká ni nda méngí goó 'di? Máuku zíse, otóomo 'yi 'bi moko ga gére née wá, ni ogu úfu yée mbá do bi kulú owu 'bi ené née, zía nda oto ngíti géyi 'yi e ndìsìyé méngí moko simi yáká ené née.”

¹⁰ Ólosé aka esé miéké kúru Lomo bi uku kídí,

“Tutú bi koo 'yi ó'bó 'dici e asini gi roa ní,

ogú nda yí ené go tutú bí
kí ledrené owóowó ní.
11 Ledre ba ní, Ngére ezé
Lomo menḡi kóo ne,
zía nda ówóne go
miówó, zía émené
komozé.”

12 Zí mḡngburoko 'yí 'bí
Yúda e áyíye ḡi ro 'dí'bí
Yésu, ḡi zía, owoní go kídí,
uku muruwayi nées royé.
Tí lá zíye éré ngiri tú'dú
'yí e, zíye ótoómo wo, do
ndéréókpóye ḡi cigí a.

*Ngíti géyí Farusáyo e
uzuní Yésu kí ledre usóru
(Lúru kpá Matáyo 22:15-
22, Lúka 20:20-26)*

13 ḡi do kací ledre nées
ní, zí mḡngburoko Isiréle ga
gére nées kása ngíti géyí
Farusáyo e kí ngíti géyí 'yí
'bí Eróde e* zí Yésu ḡi ro
úzu wo togú Yésu ma'dáa
uku luyú ledre go ro akúma
'bí Róma yá, zíye 'dí'bí wo.
14 Zíye ḡnyiyé óguyé zía, ya
zí Yésu ní, “'Yí 'dódo ledre,
owozé bú kídí, řanga eyí
lengbe řanga kú wá, ledre
bí 'yí e ndišiní sómú a ní,
ata ené kací komoyí kpá wá,
sómú eyí ledre moko 'bí 'yí e
kpá wá, ndiši 'dódo yí eyí
tí lá dujú mbigí ledre 'bí
Lomo. Bí kenée ní, úku
aka zíze, utúasá miútúasá
zíze í'bí usóru zí mongú 'yí
Káyísara† ngére 'bí kángá
Róma? Idízé í'bí a? Ídí

úku a zíze. Togú ndazé í'bí a
wá, ídí kpá úku a zíze.”

15 Zí Yésu ówo mani eyé
nées téké, zía úku ledre zíye
kídí, “Ílisé úzu máa ḡi ro 'dí?
Í'bíógusé aka komo kési giri
zíma yáa.”

16 Zíye ḡnyiyé ógú kíe zía.
Zía ndú'yú yée kídí, “Bí ro
kési ba lili simi komo ambi,
sara ři 'yí ba, nées ři ambi?”
Zíye úkulúgu ledre zía
kídí, “Nées, lili simi komo
Káyísara.”

17 Nées ní, Yésu ya zíye ní,
“Togú kenée yá, ídísé í'bí éyí
bí 'bí Káyísara ní zía, zise
í'bí éyí bí 'bí Lomo ní, zí
Lomo.”

Zí tara ya'dá ga gére nées
ídríne mbá miđrí, ḡi zí ledre
bí Yésu ukulugu zíye ní, zíye
ḡnyiyé ótoómo wo.

*Ledre ḡi ro úru ḡi simi
umbu*

*(Lúru kpá Matáyo 22:23-
33, Lúka 20:27-40)*

18 Nda ḡi ore, zí Sadúkáyo
ga bí ngára ḡnguní ledre
úru ḡi simiumbu wá ní
óguyé ndú'yú Yésu. 19 Zíye
ndú'yú Yésu kídí, “'Yí 'dódo
ledre, Músa eké kóo lorú ba
zíze kídí, togú 'yí uyuomo
owú e do kacíne wá, 'yí
ma'dáa bí uyu nées, lúndua
ídí 'dí'bí káraumbu bí kací a
nées, ḡi ro zía ndikiógu owú
do bí kací lúndu máa nées.
20 Ngíti ledre menḡi kóo roné

12:11 12:11 Ke'bí 'bí Dawídi e 118:22-23 * **12:13** 12:13 'Yí 'bí Eróde e niyí
'yí ga bí iliní zí ngúru 'yí ḡi dongará bulúndu Eróde e ídine mongú ngére 'bí
kángá 'bí Isiréle e ní. † **12:14** 12:14 Káyísara: Káyísara ini ledre ḡi simia
kídí mongú ngére 'bí Róma. Ní mongú ngére do ngíti géyí lafúne ngére e ga bí
'bí ngíti géyí kángá e káa zí Yúdáya kí Galiláya.

káa, owú ya'dá e niyí kóo bo ñnyí doa gbre (7) mbá lúndu e. Zí mongúye ofú kára, kára máa née ndiki aka kóo owú zía wá, geré zía úyuómo kára née. ²¹ Zí lúndua bi utú do sogoa ní, 'dí'bi kára umbu eyé máa née, ndikiní owú kéne kpá wá, zía kpá úyu ené, ótoómo kára máa née. Zí ota (3) lúnduyé 'dí'bitátá kára máa née, ndikiní owú kéne kpá wá, zía kpá úyuné. ²² Zí ledre née ndéréne kenée kací owú ya'dá ga gére née za mbá. Oduá nda dujú ambáodúye, zía 'dí'bi kára máa née, ndikiní owú kpá wá, zía kpá úyu ené, ótoómo kára née. Nda gi do kací ya'dá ga gére née mbá, zí kára née nda úyu 'bi ené dujú gi 'dá'ba. ²³ Bi goó kenée ní, togú karanée urúní kí ya'dá ga gére née go gi simi umbu mbá ní, kára máa née ni nda ídí go mbí me'be ambi? Bi owú ya'dá ga bi ñnyí doa gbre (7) née, kára née ni kóo go me'beyé mbá ní."

²⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Lúyúsé go gbála, gi zía bi ówosé esé ini ledre gi simi miéké kúrú Lomo kí roko'bu 'bi Lomo kpá wá ní. ²⁵ Simi bi 'yi e niyí úrú gi simi umbu ní, kará e kí ya'dá e 'di'biní lolu royé wá, niyí nda ídí eyé mbá káa

zí maláyika ga bi komo ere 'dága 'dáa ní. ²⁶ Nda gi ro ledre miúrú gi simi umbu, ólosé esé miéké kúrú Lomo bi uku ledre gi ro kadra bi kóo kúrú Lomo owúogú zí Músa gi simi pho'du kí ndící komo kágá ní wá? Ekéní simi a íri kídí, Lomo uku zí Músa kídí, 'Mááyí Lomo bi ndìsì lúrú kací Abarayáma, kí Isáka nda kí Yakóbo e ní.' ²⁷ Sée Sadúkáyo e, lúyúsé ledre go. Ndaa 'bi ené Lomo 'bi 'yi ga bi niyí umbuyé ní wá, yi ené Lomo 'bi 'yi ga bi tridri ní."

Loru bi kí ledrené owóowó kíngaya ní

(Lúrú kpá Matáyo 22:34-40, Lúka 10:25-28)

²⁸ Ngíti 'yi 'dódo lorú 'bi Músa ni kóo kpá dongará 'yi e ore, ndìsì kóo úwú ledre ga bi Sadúkáyo ga gére ndìsìní úkuló'bó a kí Yésu e ní, owo kóo go kídí, Yésu ukulugu ledre go zí Sadúkáyo e bilámáne, née ní, zía ñnyiné óguné ndú'yú Yésu kídí, "Mongú 'yi, lorú bi romo gi do lafúne e mbá ní, 'bié wo be 'di?"

²⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Loru bi kí ledrené owóowó ní ni ba, 'Úwúsé aka sée Isiréle e, Mbigí Lomo ni dujú kíé'do bi ni Ngére ezé ní. ³⁰ Ídí óto 'bú Ngére bi Lomo eyí ní kí

‡ **12:24** 12:24 Sadúkáyo e ndìsìní yi eyé kóo ólo lá dujú búku e ñnyí gi dongará tujú kúrú búku ga bi 'bi miéké kúrú Lomo ní. Ólúogú ni ngúru búku gi dongará búku ga bi ñnyí Sadúkáyo e ndìsìní ólo yée ní. Née sị ledre bi Yésu 'di'bi véresị née gi roa gi simi Ólúogú ní, gi zía, née ngúru véresị bi Sadúkáyo e owoní bú ní. **12:26** 12:26 Ólúogú 3:6

mimbé'deyi kǐé'do, kǐ sómú ledre eyi mbá, kǐ lomo royí mbá nda kpá kǐ roko'búyí za mbá.' ³¹ Ngíti a bi kpá káa zía romo gi do lafúne e mbá ní, ni 'bi ené. Ídí óto 'bú lafúyí e káa zí bi óto 'búyí kǐ royí ní. Ngíti cóngó lorú bi romo gi do yée ga bi gbre née ndaa."

³² Zí o'do née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Bilámáne, 'yi 'dódo ledre, ledre née ni tí kenée ma'díi. Káa zí bi úku née, tí lá ngére ezé Lomo ni dujú ne bikéjǐ ngére, ngíti a ndaa 'bi ené do kacǐ a née wá. ³³ Togú óto 'bú Lomo kǐngaya kǐ mimbé'deyi kǐé'do, kǐ sómú ledre eyi mbá, kǐ roko'búyí za mbá, zíyí óto 'bú lafúyí e káa zí bi óto 'búyí kǐ royí ní yá, méngǐ née go mongú bilámá ledre bi Lomo ni ídí gi zíyí kǐ rokinyi kǐngaya ní, gi zía, ledre née romo go do 'dáná éyí e za mbá."

³⁴ Zí Yésu ñnyiné ówo a gi zía téké kídí, miúkulúgu ledre ené ni kǐ bilámá sómú ledre siminé, ya zí o'do née ní ní, "Mbófo éyí, sómú ledre eyi emesá. Áyí go lá gbóo gi ro ówo Lomo káa do ngére eyí." Nda gi do kacǐ ledre née ní, 'yi ga bi kóo ñiyí okó ro Yésu ní, utúasání lolu kóo ógu úzu Yésu kǐ ngíti ndu'yú wá.

Yésu uzu ezeokóne e kǐ

ndu'yú

(Lúru kpá Matáyo 22:41-46, Lúka 20:41-44)

³⁵ Zí Yésu kóo ndísiné kpá fú 'dódo ledre zí 'yi e do ligá 'Díçǐ 'bi Lomo íri, zía ñnyiné ndúndu'yú kídí, "Sara 'yi 'dódo lorú e ukuní ledre kídí Kírésito ni bulúndu Dawídí lará káa be 'di? ³⁶ Ngére Dawídí uku kóo ledre kacǐ kúrú 'Dówú Lomo gi ro Kírésito ma'dáa kídí,

"Ngére ezé Lomo ni úku ledre zí ngére amá kídí,

"Ndíçǐ do sílǐma 'bi anú ona,

gi simi sǐndǐ kadra bi mááyí óto ezeokóyí e mbá sí sǐndíyí ní." "

³⁷ Dawídí kǐ roné ndíçǐ ndólo Kírésito Ngére, togú kenée ní, Kírésito ni ídí bulúndu a lará a káa be 'di?"

Zí tǔ'dú 'yi e ndíçiyé úwú ledre ené kǐ mongú rokinyi ní.

Yésu mada 'yi e gi ro Farúsáyo e kǐ 'yi 'dódo lorú e (Lúru kpá Matáyo 23:1-36, Lúka 20:45-47)

³⁸ Zí Yésu ñnyiné 'dódo ledre zíye kídí, "Komosé idí idí rosé, ndásé idí káa zí 'yi 'dódo lorú e wá. Ndíçíní ési mingburoko mikokoro bongó e royé ndíçǐ kǐ gámáye kǐe simi sǔyú, gi ro zí 'yi e ndíçiyé í'bí mandá zíye kǐ dokuwu. ³⁹ Togú olúní go simi 'Díçǐ Kótruro e, togú mbú mingburoko ayímbi yá,

iliní ndìṣì té do mingburoko bi ndìṣì e gì ro zíye ídíye owóowó. ⁴⁰ Ndìṣìní éṛì 'be 'bì kará umbu e zì kará umbu ga gére nées ndìṣìyé sáká yée. Owú éyì bi do sīlì kará ga gére ní, zíye ndìṣìyé í'bì a zíye ánu. Togú nda go sīndì kadra 'bì ini zì Lomo yá, zíye ndìṣìyé ódroyé ngbángbáne. Gì zì kényì nées ní, Lomo ni 'dó'do yée bisinyíne."

Tákpásīlì 'bì ngíti kára umbu

(Lúru kpá Lúka 21:1-4)

⁴¹ Nda gì do kacì 'dódo ledre do ligá 'Dìcì 'bì Lomo, zì Yésu ndéré ndìṣìné gbóo cigì bi bi 'yì e ndìṣìní ónzó kēsì e doa ní, zía ndìṣìné lúru 'yì ga bi ndìṣìní ónzó kēsì káa do tákpásīlì zì Lomo ní. 'Yì ga bi kí tú'dù kēsì e zíye ní, zíye ndìṣìyé ónzó a simi sondùu nées íri. ⁴² Née ní, zì ngíti kára umbu 'yì lerì ngárá éyì ndaá zía wá ní, óguné kí odu owú kēsì bi zíne bi niyí útúásá úgú lá owú éyì bi cúku'dée kée ní, ónzó a simi sondùu káa do tákpásīlì zì Lomo.

⁴³ Zì Yésu ìnyìné ndóloyóko 'yì lódù kacíne e tríe do bi kéri a, ya zíye ní, "Máuku zise ma'dii, kára bi gáa ogu ónzó kēsì kára ba, onzóromo kēsì go gì do 'yì ga bi gáa onzóní kēsì ona ní za mbá, ⁴⁴ gì zía, 'yì máa ga gére nées onzóní lá kēsì bi gì do tú'dù a bi zíye ní. Kára ba, za kí lerì ené nées mbá,

í'bì 'bì ené kēsì bi do sīlìne ní go mbá, nées kóo wo bi otoomo gì ro éyì miánu zíne ní."

13

Ledre gì ro mindúru 'dìcì 'bì Lomo

(Lúru kpá Matáyo 24:1-2, Lúka 21:5-6)

¹ Simi bi Yésu ni go ólúogù gì simi 'Dìcì 'bì Lomo ní, zì ngúru 'yì lódù kacía ìnyìné úku ledre kídì, "'Yì 'dódo ledre, lúru aka lá mingburoko tutú ga bi o'bóní 'dìcì ga ba kée ba, kpá kí lámá bi ro 'dìcì máa ga gére nées."

² Zì Yésu úkulúgu ledre zía kídì, "Nées kpá éyì? 'Dìcì ga gére nées kí mbágá lámá nées bi royé nées, kpá kí mingburoko tutú ga bi o'bóní yée kée nées mbá, niyí ógu ndúruónzó yée kíri nées mbá bi, bikéri tutú bi zía ídíákáne do ezené 'dága ní ndaá."

³ Simi bi Yésu ni go mindìṣìné gá do Landa Olíva mi'dí zì 'Dìcì 'bì Lomo ní, zì Pétero e, kí Yakóbo e, kí Yiwáni e, kí Andiríya óguyé ndoo ndú'yú wo, ⁴ "Úku aka zíze, ledre máa nées ni méngì roné kenée kí be 'dì? Lìlì ledre bi ni 'dódo a zíze kídì ledre nées ni ógu méngì roné kenée ní 'dì?"

Ledre gì ro 'do'dó bi 'yì 'bì Yésu niyí ógu 'do'dó a ní

(Lúru kpá Matáyo 24:3-14, Lúka 21:7-19)

⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Komosé idí idí rosé, 'yì e ndaní lónodo sée wá. ⁶ Tú'dú 'yì e niyí karanée ógu kí ìrimá, zíye ndìsì úku ledre kídí yée niyí Kírésito, gí zí kényí née ní, niyí lónodo tú'dú 'yì e. ⁷ Ásé karanée úwú ledre kídí okó nì go ógu, ngíti géyì yá kídí okó nì go 'dáa, simì bì ledre ga gére niyí go ndìsì méngì royé kenée ní, ndásé s̀k̀p̀i mimbé'desé 'dága wá. Ledre ga gére niyí méngì royé kenée, tí lá née ndaa 'bì ené aka odu do sogo káṅgá ba wá. ⁸ Kúfú ngíti géyì 'yì e niyí karanée ndéré útú kí okó do kúfú ngíti géyì 'yì e, zí ngíti káṅgá ndéré útúne kí okó do ngíti káṅgá. Mongú 'bú nì útú, zí k̀i'd̀i káṅgá ndìsì méngì roné do ngíti géyì bì e. Née aka lá dosì 'do'dó ma'dáa.

⁹ “Ídísé tóro ngbúo káa zí bì áse go 'yì lódú kacíma e ní. Ngíti géyì 'yì e niyí karanée 'dí'bì sée ógu kise kó'dú 'yì úku ngbanga e do ócò sée simì 'D̀iç̀i Kótruro e. Niyí karanée 'dí'biógu sée kó'dú gávana e kí m̀ng̀buroko ngéere e gí ro úku ledre gí romá zíye. ¹⁰ 'Dá'dá zí do sogo káṅgá ba úkúne, nì miútúásáne do 'dódo bilámá ledre zí r̀iç̀i kúfú 'yì e za mbá. ¹¹ Togú karanée 'di'biní sée go do ógu kise kó'dú m̀ng̀buroko

'yì ga gére née yá, ndásé ndìsì sómú ledre sisikala 'dá'dá gí ro úku a togú iliní go úwú ledre gí tarasé ní wá. Ídísé úku zíye tí lá dujú ledre bì 'Dówú Lomo uku go zise ní. Gí zía, úkusé née kúrú Lomo, née ndaa sómú ledre esé wá.

¹² “Lúndu e niyí í'bì lúnduyé e zí umbu, 'bumiowú nì méngì a kpá kenée zí owú 'bì ené. Owú e niyí zíngi ro 'yì ndíki yée do í'bì yée zí umbu. ¹³ Tú'dú 'yì e niyí sógó sée gí zía bì áse 'yì lódú kacíma e ní. Abú kenée ndotó, 'yì bì nì í'bì roné ndìsì lódú kacíma gí simì odu s̀nd̀i kadra 'bì do sogo káṅgá ba ní, nì ndíki tridri bì za fí ní.”

Ledre gí ro misinyiónzó Yerusaléma

(Lúru kpá Matáyo 24:15-21, Lúka 21:20-24)

¹⁴ “Simì bì lúrúndíkisé mongú bisinyí éyì kí tóro do bì bì ngára ndaa zía tóroné doa wá ní, 'yì bì nì ólo ledre ba ní, idí ówoyeme ini ledre gí simì a bilámáne. Gí ore 'yì ga bì niyí simì Yúdaya ní, idíní ngásá komo landa e. ¹⁵ Togú bisinyí ledre máa née ogundiki 'yì do 'd̀iç̀i,* ndaa ndítíógu olú 'd̀iç̀i gí ro 'dí'bì éyì kí wá. ¹⁶ Togú 'yì bì ledre máa née ndiki wo yáká ní, ndaa lolu ngásá ndá'ba 'be gí ro 'dí'bì yata bongó wá. ¹⁷ Kadra máa née nì

13:14 13:14 Dániyele 9:27, 11:31, 12:11c * **13:15** 13:15 Do 'd̀iç̀i: Ga kóo 'desì ní Yúda e ndìsiní ùbú 'd̀iç̀i éyè kí doné sisilekpe. Zíye ndìsìyè ékíye doa 'dága írì ndìsì méngì ngíti géyì ledre éyè e.

síníyí gbála, zí kará ga bi kí simiyé, kpá kí yée ga bi kí owú e kó'dúye ní. ¹⁸ Ídísé ini ini zí Lomo kíngaya kídí, ledre máa née, ndaá méngì roné simi kadra drú wá, ¹⁹ 'do'dó 'bi sɪndì kadra máa née ni ídí bisinyíne kíngaya zía rómoné gì do bizóró e za mbá, gì zía méngì aka roné 'dá'dá a do sogo kángá ona kú wá, tónóne simi kadra bi kóo Lomo otoogu kángá ba kí ere e, do ndéréoguné gì cakaba ní. Ngítì ledre utúasá lolu kpá méngì roné kenée wá. ²⁰ Idí Ngére Lomo ndaá kóo 'dósoogu sɪndì kadra ledre máa née gbú'du wá, káa bi 'yì ómo ndaá. Nda lá gì ro miǵéléogu 'yì ené e, zía 'dósoogu a gbú'du. ²¹ Simi sɪndì kadra máa née togú ngítì 'yì uku ledre kídí, 'Lúrúsé aka Kírésìto ogu go.' Togú kenée wá, 'Ni go bi 'dáa yá,' ndásé ngúnngu a wá. ²² Tù'dù 'yì ranga e niyí karanée ógu kí ìrì Kírésìto ngítì géyì kí ìrì nébì e, zíye ndìsìyé méngì mǵburoko ledre ga bi kí roko'búyé ní gì ro ndìsì lóndo miǵélé 'yì ga bi 'bi Lomo ní, togú ni utúasá zíye méngì a kenée yá. ²³ Káa zí bi go kenée ní, komosé idí idí rosé kíngaya. Máenzì komosé go 'dá'dá gì zí ledre káa zí ga gére née kí méngì royé.

²⁴ "Tí lá simi sɪndì kadra máa née, gì do kací 'dó'dó née ní,

" 'zí kadra ìlìne mbuú,
éfé onǵó kpá wá,
²⁵ zí kele e ndìsì rẹreyé gì
'dága girí,
zí éyì ga bi komo ere ní
mbá ndìsì kíziyé.'

²⁶ "Simi sɪndì kadra née 'yì e niyí lúru Owú 'bi 'Yìma'dí kí ógu gì komo ere kpurú gì simi buṛungú kí cóngó roné kpá kí mongú roko'buné. ²⁷ Ni kása maláyika ené e zíye báyiye do bi e do sogo kángá za mbá, zíye 'dó'dúyóko 'yì ené e ga bi gelé yée go ní, mbá do bi kíe'do.

²⁸ "Ídísé lúru lili ledre bi mándìsì úku a ba lá dui gì ro ndóri. Togú lúrúsé mikánda mbílì ndóri niyí go ù'bu yá, kídí ndumu ni go gbóo. ²⁹ Kpá kenée, togú lúrúsé rìkì ledre e go kí méngì royé kenée komo ere yá, ídísé ówo a kídí, kadra mindá'baógumá ni go gbóo. ³⁰ Máuku zise kídí, ledre máa née ni méngì roné simi bi 'yì ga bi cakaba ba uyuonzó aka roné wá ní. ³¹ Ere e kí do sogo kángá ba niyí ùkú mbá, tí lá kúrúma ùkú ené e wá.

*Mindá'baogu Yésu ni liyi
'yì e miḷiyi*

(Lúru kpá Matáyo 24:36-44)

³² "Kadra mindá'baógumá, 'yì e mbá utúasání ówo a wá, abú maláyika ga bi komo Ere ní, owoní wá, gba máa Owú 'bi Lomo máówo

kpá wá. 'Buzé Lomo owo dùy ne. ³³ Káa zí bi go kenée ní, komosé idí idí rosé. Zíse idíse nzíyisé gí zía kadra ledre máa née ówosé wá.

³⁴ "Míndá'baógumá ni idí ené káa zí 'bi o'do bi kóo ìnyì gí 'be 'bi ené ndéréne do ngíti bi gbála ní. Simi bi kóo ìnyì ndéré ní, zía ífíbáyì moko zí 'yì 'bi moko ené e mbá kpìkpìkpì, zía kpá úkuómo ledre zí 'yì 'bi moko máa wo bi ndìsì 'bi ené lúrú bi kací mbotù gara ní kídí, 'Komoyì idí idí kacíma do misi'dí, mándéré go, mááyì ndá'baógu.'

³⁵ "Gí zí kéyì née ní, komosé idí idí rosé gí zía ówosé esé kadra bi m̀ngí 'be née ni ndá'baógu simi a ní wá. Ambí owo ne ngíti géyì yá, ni ndá'baógu kí tagá, togú kí ndulù, kí simibi, togú kí phiyì. ³⁶ Abú miógu a ni líyì sée mílìyì yá, idí ógundíki sée fú lá kí óndó bi. ³⁷ Ledre bi máúku zíse ba, máúku go zí 'yì amá e mbá, 'Komosé idí idí rosé.' "

14

Ledre bi yemení wo wayí ro Yésu ní

(Lúrú kpá Matáyo 26:1-5, Lúka 22:1-2, Yiwáni 11:45-

53)

¹ Simi s̀ndí kadra née ngítí s̀lì idíaká kóo go gbre gí ro do méngí Ayímbi Umbuokpó* kí Ayímbi Ambata bi 'De'dí ndaá simi a wá ní.† Zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e, kí 'yì 'dódo lorù e yéme royé ndìsì gámásó'do misi'di bi do 'dí'bi Yésu doa wayí gí ro úfu wo ní. ² Zíye úku ledre kídí, "Tí lá ndazé 'dí'bi wo kadra ayímbi wá, káa bi 'yì e niyí zíngi rozé ke."

Lefení sù'bù do Yésu simi Beteníya

(Lúrú kpá Matáyo 26:6-13, Yiwáni 12:1-8)

³ Simi bi Yésu ni simi Beteníya do bi éyì miánu 'be 'bi Simúna bi kí umbunonó roné ní, zí ngíti kára óguné kí bilámá sù'bù mindonyo bi ugúní kí tú'dù késì ní, zía líkpí tara kúkú sù'bù née do léfe a mbá do Yésu.

⁴ Zí bi sínýíne ro ngíti géyì 'yì ga bi kóo ore ní, zíye tónóye úku ledre dongaraye kídí, "Áyì, kára née lefe sinyi nda sù'bù née kenée gí ro 'dí? ⁵ Niyí kóo úgúoyó a kí tú'dù késì, káa zí késì bi gí ro í'bí a zí 'yì bi méngí moko go kí tú'dù éfé e, go

* **14:1** 14:1 Ayímbi Umbuokpó: Ni s̀ndí kadra bi Yúda e ndìsìni sómùndíki ledre bi kóo Ngére Lomo okpó gí do 'be 'bi eyé e ufu owù 'bi eyé e wá gí zía bi oróní sáma owù kábiríkí ro kágá mbotù eyé e ní. Zía kóo 'di'biogu yée gí simi Ízibiti gí simi 'do'dó bi kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúógú 12:1-20. † **14:1** 14:1 Ayímbi 'bi Ambata bi 'De'dí ndaá simi wá ní: Ni ayímbi bi Yúda e ndìsìni méngí a kí s̀lì ìnyì doa gbre kí sómùndíki ledre miólúógú bulunduyé e gí simi 'dó'dó bi kóo simi Ízibiti ní. Ayímbi Umbuokpó ni mizefí s̀lì 'bi Ayímbi 'bi Ambata bi 'de'dí ndaá simia wá ní. Simi s̀lì bi ìnyì doa gbre née, lorù 'bi Músa uku kídí Yúda e ndaní ánu ambata bi kí 'de'dí siminé ní wá. Ólo Ólúógú 12:17-20.

gbóo zía ídíne simibi kǐé'do ní,‡ do í'bí a zí 'yì lerì e." Zíye ìnyiyé úku sínyi ledre zí kára nées 'duo gbála.

6 Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Ótoómosé kára nées, 'yì ndaá 'dó'do wo wá. Mengì mongù bilámá ledre go zíma. 7 Ásé ídí kací kadra ga ba mbá kǐ 'yì lerì ga gére nées, zíse ndìsìsé í'bí éyì zíye simi kadra bi ìlisé go í'bí a simi a ní. Tí lá mándìsì amá kǐse za fí wá. 8 Mengì zíma nées go 'bi ené ledre bi utúasá go méngì a ní. Lefeutù sù'bù mindonyo nées domá gí ro yémeómo máa nzíyiné gí ro bi bi niyí óto a zíma ní. 9 Máúku zíse ma'díi, bi ga bi niyí úku bilámá ledre doyé ní mbá, ledre bi kára nées mengì wo zíma ní, niyí úkuógù a zí 'yì e ndìsìyé sómùndiki ledrea gí roa."

10 Zí Yúda Keriyóta, ngúru 'yì lódù kací Yésu ndéréne zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní í'bí ngbángá Yésu zíye. 11 Zí bi émené royé gbála kǐ úwú ledre bi Yúda uku nées, zíye úku ledre zía kídí, yée niyí í'bí késì zía. Nées ní, zí Yúda tónóne gámásó'do bilámá mìsì'di bi gí ro zíne í'bíógù Yésu ma'dáa doa zíye ní.

Yemení éyì miánu 'bi Ayímbi Umbuokpó
(Lúru kpá Matáyo 26:17-

25, *Lúka 22:7-14,21-23, Yiwáni 13:21-30)*

12 Simi mizefì sǐlì 'bi Ayímbi Ambata bi ngárá 'De'dì ndaá simi wá ní, kací ondù bi Yúda e, nées sǐlì bi ndìsìní òngóonzó phìrangá kábìrìkì simi a gí ro Ayímbi Umbuokpó ní, zí 'yì lódù kací Yésu ìnyiyé ndú'yú wo kídí, "Íli gáa zíse ndéréze yéme bi gí ro Ayímbi Umbuokpó 'da?"

13 Nées ní zía kása 'yì e gbre gí dongaráye 'yì lódù kacíne e kídí, "Ndérésé mu simi Yerusaléma ìri, ásé ndíki ngiti o'do ìri kǐ ndá'baógù gí ngbuṛu kǐ ndoko iní doné. Ídísé lódù wo 14 zaá gí 'be, zíse ndú'yú mǐngì 'be máa nées kídí, 'Yì 'dódo ledre ya, 'bi ené 'dìcì bi yée niyí ánu éyì miánu 'bi Ayímbi Umbuokpó simi a kǐ 'yì lódù kacíne e ní, ni 'bi ené wo bi 'di? 15 Nì 'dódo bi 'bi ngu e zíse simi 'dìcì máa wo bi ubùní wo gá do ezené 'dìcì 'dága ní, yemeomoní bi go mbá nzíyiné, zíse simi a ìri, ídísé yéme éyì miánu 'bi ayímbi simi a ìri nzíyiné gí rozé."

16 Zí 'yì lódù kacíga ga bi gbre nées ndéréye, zíye óguyé simi Yerusaléma ìri, zíye ndíki éyì e tí káa zí bi Yésu uku ledre a zíye ní, zíye ìnyiyé yéme éyì miánu 'bi Ayímbi Umbuokpó ore.

‡ 14:5 14:5 Togú ólo véresì ba simi báybulu 'bi gírìgì e yá, áyì ólondíki ledre dinári 'bi Róma míya ota (300) simi a. Dinári kǐé'do ni késì bi ndìsìní í'bí a zí 'yì gí ro moko bi méngì wo, ili 'dí'bi késìja kadra kǐé'do ní.

17 Nda go kí tagá, zí Yésu óguyé kí 'yì lódú kacíne ga bí sokó doa gbre nées mbá simi Yerusaléma do bi bí gáa yemeomoní go zíye nziyiné ní. 18 Simi bí niyí nda go ánu éyì ní, zí Yésu ìnyiné úku ledre zíye kídí, "Máúku zíse ma'díi, ngúrusé ni í'bí ngbángáma zí ezeokóma e. Tí 'yì bí ndìsìzè ésíokótrú sílìze kéne simi éyì miánu ní."

19 Simi bí uwúní ledre nées ní, zí bí sínýíne royé gbála, zíye tónóye úku ledre zía mikékeríja kídí, "Mongú 'yì, wo bí ma'díi ní ndaá 'bí ené máa wá."

20 Yésu ya zíye ní, "'Yì ma'dáa ni ídí gí dongarase ga bí sokó doa gbre bí ndìsìzè ésíokótrú sílìze kéye simi éyì miánu ní. 21 Gí romá, wo bí ogú go káa do 'yìma'dí ní, ledre amá ndaá. Miéké kúrú Lomo ukuyeme go kídí niyí 'dó'do máa, zíye úfu máa. Ledre nées ni tí ógú méngì roné kenée ma'díi, ni sínýí gbála zí 'yì bí ni í'bíogú máa ní. Ni kóo ídí bilámáne zí 'yì máa nées togú ndaní kóo ndíkiogú wo wá ní."

Éyì miánu gí ro sòmündiki ledre miúyu Yésu (Lúru kpá Matáyo 26:26-30, Lúka 22:14-23, 1 Koríndo 11:23-25)

22 Simi bí niyí aka fú ánu éyì ní, zí Yésu ma'dáa ìnyiné 'dí'bí ambata, zía í'bí mbófo éyì zí Lomo, zía 'déweífi simi a, zía í'bí a zí 'yì lódú

kacíne e ga gére nées, ya zíye ní, "Ánusé mu, nées kuru'bumá."

23 Zía kpá 'dí'bí kó'do bí kí le'yì kóró siminé ní, zía í'bí mbófo éyì zí Lomo, zía í'bí kó'do máa nées zíye, zíye éwé le'yì kóró bí simi a nées kacíye cé.

24 Yésu ya zíye ní, "Ba lílì sámamá bí ndé'yì bí káa do yéme ledre zí tú'dú 'yì e ní, nées go éyì bí ni yéme mikánda ledre dongará 'Buzé Lomo kí tú'dú 'yì e ní. 25 Máúku zíse ma'díi, máéwé ándá aka lolu le'yì kóró káa zí wo ba 'diya wá, mááyí éwé 'búo mikánda a 'be 'bí Lomo."

26 Nées ní, zí Yésu kí 'yìmikása ené e úku ke'bí mbófo Lomo, zíye ìnyiyé yóo ndéréye do Landa Olíva.

Yésu uku ledre miási Pétero gí roné

(Lúru kpá Matáyo 26:31-35, Lúka 22:31-34, Yiwáni 13:36-38)

27 Zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, "Ásé ìnyì mbá ngásáómo máa, káa zí bí ni miékéne simi kúrú Lomo ní kídí,

" 'Mááyí úfu 'yì 'bá'ba kábiriṙikì e, zí kábiriṙikì e ngásá báyi royé mbá."

28 Togú máúrú go gí simi umbu yá, mááyí ndéréokpó sòngó sée simi kángá bí Galiláya ní."

29 Pétero ya zía ní, "Mongú 'yì, togú lafúma ga

ba niyí ngásáómo yìi ye yá, mángásáómo yìi kú wá.”

³⁰ Yésu ya zía ní, “Íi, idí óto ledre ba simi doyi bilámáne, karaba kí ndulù, simi bi o'do ngono uçù aka koko kí'dí gbre wá ní, áyí ási gi romá kí'dí ota (3), yá née owo ené máa wá.”

³¹ Zí Pétero ìnyìné úku ledre cù kí siminé zía kídí, “Mongú 'yì, máútúásá úku ledre kídí 'máówo yìi wá' ní kú wá. Togú umbu yá, umbu.” Zí lafúga ìnyiyé úku ledre kpá mbá kenée.

Yésu ini ini zí Lomo simi Getesemáni
(Lúrú kpá Matáyo 26:36-46, Lúka 22:39-46)

³² Simi bi oguní nda go do Landa Olíva ní, zíye ìnyiyé óguyé do bi bi kí ìriné Getesemáni ní. Zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacíne máa ga gère née kídí, “Ndìsìsé aka kúra, mááyí aka ndéré ini ini zí Lomo.”
³³ Née ní, zía ìnyìné 'dí'bi lá dujú Simúna Pétero e, kí Yakóbo e, kí Yiwáni e, zíye ndéréye kéye. Zí Yésu ma'dáa idíne kí mongú sómù ledre, do ndúwúne kpá mindúwú, ³⁴ zía úku ledre zíye kídí, “Sómù ledre bi mááyí kúe yáa ní ofù go, másómù sómù ledre née ni úfu máa goó ne, idísé aka ndìsì ona kí komosé rosé.”

³⁵ Zía ìnyìné ndéréne gè re cúku'dée kenée, zía útúne gbri do ngúrú sìnđine, do ló'bu komoné bi, tónóne ini ini kídí, “Babá

Lomo, togú sìnđí kadra utúasá go ne gi zíyì yá, ndá lolù ótoómo máa zíma ndúwúma wá. ³⁶ Babá, roko'buyí romo do ledre e za mbá, idí 'dí'bióyó nduwú ba gi romá 'dá'ba. Máuku amá née kídí idí méngì ledre ma'dáa káa zì bi máfli ní wá. Ledre bi yéme go yìi ní, idí méngì dujú wo.”

³⁷ Zía ìnyìné gi ore ndá'balúgu roné zì 'yì lódú kacíne ga bi ota née. Ni ógu íri ní, niyí yì eyé go mbá 'dú'du eyé. Zía ìnyìné úku ledre zí Pétero kídí, “Simúna, ásé yì esé go mbá 'dú'du esé, útúasásé esé ndìsì dilá gba kí sìnđí kadra kíé'do wá? ³⁸ Komosé idí idí rosé, zíse kpá ndìsìsé ini ini zí Lomo káa bi ásé lúyú ledre ke. Lomo rosé ili tí go ní, tí lá cóngó rosé ndaa.”

³⁹ Zía ìnyìné kpá ndá'balúgu roné ini ini zí Lomo, zía úku kpá té bikérì ledre bi gáa uku 'dá'dá ní. ⁴⁰ Zía ìnyìné ndá'balúgu roné zì 'yì lódú kacíne e, zía ógundíki yéé kpá kí 'dú'du eyé, gi zía, saná komoyé owó nda go miówó kíngaya. Ledre ndaa lolù kóo tarayé zíye úku a zía wá.

⁴¹ Nda simi ota (3) mindá'baógu, zía úku ledre zíye kídí, “Ásé aka yì esé kpá fú 'dú'du esé? Asá go. Kadra ledre ogu go. Lúrúsé aka, i'bíní máa, wo bi ogu káa do 'yíma'dí ní, go do sílì 'yì mílúyú ledre e. ⁴² Ìnyìogusé mu

zíze ndéréze. Lúrúsé aka 'yì bí nì í'bí máa zì 'yì ga ba ní, nì gírì go nées."

Yúda i'biogu Yésu zì ezeokóga

(Lúrú kpá Matáyo 26:47-56, Lúka 22:47-53, Yiwáni 18:3-12)

⁴³ Simi bí ngára Yésu ukuonzó aka ledre gí tarané wá ní, geré zì Yúda ma'dáa bí ngúru 'yì lódú kací Yésu ní, óguyé kí tú'dú 'yì e ruu kí maku okó e, kí ngbóndó e do síliye. Manda ga bí 'bí 'yì 'dáná éyì e, 'yì 'dódo lorú e, kí mǎngburoko ngére e ní, kasaní kóo yée ye gí ro 'dí'bi Yésu.

⁴⁴ Yúda uku gáa ledre go zíye kídí, "Tí lá 'yì bí mááyí fáka wo ní, nées 'yì máa bí ásé 'dí'bi wo ní. Ídísé geré 'dí'bingéřì wo, zíse ndéré kée."

⁴⁵ Simi bí Yúda oguní ní, zía ndéréne geré zì Yésu ya zía ní, "Yì 'dódo ledre," zía ñnyiné fáka wo. ⁴⁶ Geré nées ní, zíye ñnyiyé 'dí'bingéřì Yésu. ⁴⁷ Zì ngúru 'yì gí dongará 'yì lódú kací Yésu ma'dáa láláogú maku okó gí simi sířìkpa, zía ñnyiné lágá'déçì mbílí 'yì moko 'bí mongú 'yì 'dáná éyì tu.

⁴⁸ Yésu ya zíye ní, "Ógusé kí maku okó e, kí ngbóndó e gí ro 'dí'bi máa ní. Mááyí 'yì méngì bisinyí ledre e?

⁴⁹ Mááyí kíse kára kací kadra mbá kí ndířì 'dódo ledre e zíse do ligá 'Dìçì 'bí Lomo, 'dí'bisé nda kóo máa wá gí zì 'dí? Nì go méngì roné káa

zì bí miéké kúrú Lomo uku ní." ⁵⁰ Nées ní, zì 'yì lódú kacíga úduyé mbá ngásáye, zíye ótoómo wo kí ngúcuné do sílì 'yì ga bí oguní 'dí'bi wo ní.

⁵¹ Ngíti owúphirangá nì kóo ore, onzó roné lá bongó mióonzó, zía ñnyiné lódú Yésu. Simi bí iliní nda kóo kpá gí ro 'dí'bi wo ní, ⁵² zì mióonzó bongó nées líkpíne gí roa, zía ótoómo a çìkì kírì nées, do ngásáne ngírà.

Yésu kó'dú 'yì 'déçì ng-banga e

(Lúrú kpá Matáyo 26:57-68, Lúka 22:54,55,63-71, Yiwáni 18:13,14,19-24)

⁵³ Nées ní, zì 'yì ga bí kóo 'dí'biní Yésu ní, ñnyiyé ndéréye kí Yésu ma'dáa 'be 'bí mongú 'yì 'dáná éyì. Zì manda ga bí 'bí 'yì 'dáná éyì e, kí mǎngburoko ngére e, kpá kí 'yì 'dódo lorú e yóko royé mbá íri.

⁵⁴ Abú ledre nées nì kóo o'buó'bu ndotó, zì Pétero kóo ódó mimbé'dené, zía ndíříné kpá fú lódú kací Yésu ndo ndo ndo gí 'dá'ba gí ro zíne lúrú ledre bí iliní méngì a kí Yésu ma'dáa ní. Simi bí olúokpóní go kí Yésu 'be 'bí mongú 'yì 'dáná éyì íri ní, zì Pétero ma'dáa olúúgu roné do ligá íri do ndéré ndíříné gí zì drú ro pho'du dongará 'yì ga bí 'bí moko ore ní.

⁵⁵ Zì manda ga bí 'bí 'yì 'dáná éyì e nda kí ngíti géyì mǎngburoko 'yì 'déçì ng-banga e ndířiyé gámásó'do

ledre bi zíye úkuóto a ro Yésu gi ro zíye 'dí'bi wo úfu a ní, tí lá ledre bi kíé'do káa zíye ówo a ní ndaá.⁵⁶ Simi ledre ga gére née mbá, abú tǔ'dú ngíti géyi 'yi e ukuotoní ledre ro Yésu ma'dáa ndotó yá, ledre ga bi ukuotoní yée ní, nderení eyé mbá cee kíé'do wá.

⁵⁷ Zí ngíti géyi 'yi e úkuóto 'bi eyé kídí, ⁵⁸ "Uwúzé gi taraa kídí, née ni ndúrúonzó mongú 'Dìcì 'bi Lomo bi bulúnduzé e ubúní ye ba, zíne ubúlúgu a do biné dǔyú simi sílì ota, 'yi e ubúní ye wá." ⁵⁹ Abú ukuní kenée ndotó, kúrúye ni kóo kpá fú kpìkpìkpì.

⁶⁰ Zí mongú 'yi 'dáná éyi ñnyíogú tóroné kó'dúye mbá, zía ndú'yú Yésu, kídí, "Ledre ndaá tarayi zíyi úku a kací ledre ga bi 'yi ga gére née ukuní née wá?" ⁶¹ Tí lá Yésu ìti ené wá.

Zí mongú 'yi 'dáná éyi kpá ndú'yú ándá Yésu kídí, "Áyi ba Kírésìto, wo bi Lomo geléogú wo go káa do Mbigí Owú 'bi ené ní?"

⁶² Yésu ya zía ní, "Ì, mááyí tí wo ma'díi, áse gú lúru Owú 'bi 'Yìma'dí kí ndìsì zí Lomo bi roko'bùa ofu go ní do anú, kpá kí ógu gi komo ere kpurú gi simi burungú."

⁶³ Geré zí mongú 'yi 'dáná éyi ñnyiné lófo bongó gi roné kí simikesì, zía úku ledre zí 'yi e kídí, "Éyi bi ilizé kpá

fú úwú ledre gi zí ngíti géyi 'yi e gi roa ní 'di ⁶⁴ bi uku tara sinyí go ro Lomo cù kí tarané ya née ni Ngére Lomo ní. Sómú ledre esé ni káa be 'di?"

Zíye ñnyiyé mbá úku ledre kídí, "Née ndaá ledre bi niyi ótoómo kí úfu wo gi zía ní wá, idíní úfu wo 'dá'ba."

⁶⁵ Zí ngíti géyi tónóye ndìsì lúbu súrú komoa, do ñnyiyé ódó'dùtù komoa kí bongó, do ócò wo, zíye úku ledre kídí, "Ambí ocó yi née ne? Ifi aka iria." Zí 'yi óndó bi ga bi ore née ñnyiyé kpá ócò wo.

Pétero ití kangú kídí née owo ené Yésu wá

(Lúru kpá Matáyo 26:69-75, Lúka 22:56-62, Yiwáni 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Simi bi Pétero ni aka kpá fú ndìsì do ligá ore ro pho'du ní, zí owúkára 'yi 'bi moko bi 'be 'bi mongú 'yi 'dáná éyi ore ní, óguné. ⁶⁷ Simi bi lurúndiki Pétero ní, zía lúru wo gbóo.

Zía úku ledre zí Pétero kídí, "Áyi, áyi ba tí ngúru 'yi gi dongará 'yi ga bi 'bi Yésu 'yi 'bi Nazeréta ba ke."

⁶⁸ Zí Pétero úkulúgu ledre zí kára née kídí, "Úku née kenée ledre 'di? Máówo amá o'do née wá. Máówo'dí'bi amá kpá ledre gi simi ledre bi áyi ndìsì úku a née wá." Zí Pétero ñnyiné ndéréne m'dí ku mbotù bi olúogu sága ní. §

§ 14:68 14:68 Simi ngíti géyi búku ga kóna ní, miéké yata ledre ba ni bo: Geré née ní, zí o'do ngonó úcu koko.

69 Gi do kacía née ní, zí owúkára née kpá ìnyìné ndéréne tara mbotu íri, zía lúrúndíki Pétero kí tóro, zía ìnyìné úku ándá ledre zí 'yì ga bì kóo ndìşiní tóro ore ní kídí, “Nì kpá tí ngúru 'yì gi dongará 'yì ga bì 'bì Yésu ní ma'díi.” 70 Zí Pétero kpá ìnyìné íti kangú.

Do kací ledre máa wo née akpa kpá wá, geré zí 'yì ga bì kóo ndìşiní tóro ore ní, ìnyiyé kpá úku ledre zí Pétero kídí, “Utúasá zíyì íti kangú yá née ndaá 'yì 'bì Yésu wá ní wá, gi zía, owozé kpá tí bú áyí 'yì 'bì Galiláya.”

71 Née ní, zí Pétero tónóne lólóbú kídí, “Togú ledre bì máúku ba ndaá ma'díi ledre wá, Lomo idí í'bì mongú 'do'dó zíma. 'Yì bì ndìşisé úku ledre gi roa née, máowo amá wo kú wá.”

72 Geré née ní, zí o'do ngono úcu koko zí Pétero sómúndíki ledre bì Yésu uku zía kídí, “Karaba kí ndulu kí'dí bì ngono úcu aka koko kí'dí gbre wá ní, áyí íti kangúma kí'dí ota yá, née owo ené máa wá.” Zí mongú simikozo méngì Pétero, zía útúne geré ndìşiné ini ini.

15

*Yésu kó'dú Ngére Piláto
(Lúru kpá Matáyo
27:1,2,11-14, Lúka 23:1-5,
Yiwáni 18:28-38)*

1 Akpa kí phiyí, zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyí e ní, mingburoko 'yì e kpá kí 'yì 'dódo lorú ga bì 'bì Músa

ní, nda kí mingburoko 'yì 'déci ngbanga e, yóko royé za mbá gi ro yéme ledre kíé'do. Zíye ìnyiyé ódó Yésu, zíye 'dí'bi wo ndéréye kie kó'dú Piláto.

2 Simi bì oguní kí Yésu íri ní, zí Piláto ndúndu'yú kídí, “'Yì ga ba ukuní ya úku ledre yá née ni mongú ngére 'bì Yúda e. Áyí tí mongú ngére 'bì Yúda e ma'díi?”

Yésu ya zía ní, “Kpá tí káa zí bì úku née.”

3 Zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyí e ní úkuóto tú'dú ledre e roa. 4 Zí Piláto kpá ìnyìné ndú'yú wo kídí, “Ledre ndaá tarayí zíyì úku a kací ledre ga bì ndìşiní trótro yé ba wá? Lúru aka tú'dú ledre ga bì ndìşiní úku yé ba.”

5 Yésu uku ené ledre kací ledre ga gére née zía mbá wá, zí ledre née lútúne kací komo Piláto gbála.

6 Simi kadra Ayímbi Um-buokpó, Piláto ndìşì lengbe ótoómo 'yì bì 'yì e ndu'yúní wo gi roa gi simi sígìní ní.

7 Simi sındì kadra máa née ní, ngíti o'do ni kóo bo simi sígìní ore kí ìriné Barába. Wo kí ngíti géyì lafúne 'di'bi kóo yé gi zía ufuní 'yì e simi bì tú'dú 'yì e yokoní royé ndìşì gbúrógbóye kí ndìşì méngì ledre bì utúasá wá ní.

8 Zí tú'dú 'yì ga bì yokoní royé ní óguyé ndú'yú Piláto gi ro zía í'dí sílìne gi ro kémbì 'yì gi simi sígìní káa zí bì lengbe ndìşì méngì a ní.

9 Zí Piláto ndú'yú yée kídí, "Ílisé zíma ótoómo zise ngére bi 'bi Yúda e ní?"
 10 Piláto owo bi kídí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní, oguní kí Yésu zíne gí zía bi otoní bisinyí mimbé'deyé roa. 11 Zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní úku ledre, 'yì e idíní úku ledre zí Piláto idí ótoómo Barába gí simi sígìní.

12 Zí Piláto kpá ìnyìné ndú'yú yée kídí, "Máídí nda méngì kí Yésu bi ndìsìsé ndólo wo mongú ngére 'bi Yúda e ní 'dì?"

13 Zíye ìnyiyé ótrúlúgu ledre zí Piláto kídí, "O'do nées idí úyu, idíní phéphé wo do mǐngbúngbu kágá, zía úyuné 'dá'ba."

14 Piláto ya zíye ní, "Bisinyí ledre bi méngì wo ní, ni 'dì?"

Tí lá otrútatání ledre nda 'dá'dá kídí, "Ídí phéphéónzo wo do mǐngbúngbu kágá."

15 Piláto ili kóo méngì 'yì ga gére nées gí ro zí bi émené royé, zía ìnyìné ótoómo Barába zíye. Zía úku ledre zí asikíri ené e ócò Yésu bisinyíne, do 'dí'bi wo ndéré phéphéónzó a.

Piláto i'bí Yésu zí asikíri ené e

(Lúru kpá Matáyo 27:27-30, Yiwáni 19:2,3)

16 Zí asikíri ga gére nées nda 'dí'bi Yésu gí ore ndéré kíe 'be 'bi ngére, zíye ìnyiyé ndóloyóko royé mbá do idíye tú'dú íri. 17 Zíye ési mǐgbagbawu bongó ro Yésu,

zíye kpá kúrókú kìnì zíye ési a ro do Yésu. 18 Nées ní, zíye tónóye ndìsì lágá síliye zía kí ledre kídí, "Simibi idí idí doyì tú'dú, mongú ngére 'bi Yúda e." 19 Zíye ndìsìyè kí ócò doa kí ngbángbá, kpá kí lúbu súrú komoa, zíye útúye do ngúrú síndíye, ndìsìyè fóló wo kídí, yée otoní nées úndrua. 20 Simi bi folo asání nda wo go ní, zíye ìnyiyé í'diógu ngbángbá mǐgbagbawu bongó bi esiní gáa roa ní, do ìnyiyé ésilúgu mbigí bongó ené roa. Zíye nda ìnyiyé ólúógu kíe gí ro ndéré kíe kídí bi bi iliní phéphé wo doa ní.

Phephéní Yésu

(Lúru kpá Matáyo 27:31-44, Lúka 23:27-43, Yiwáni 19:17-27)

21 Simi bi asikíri ga gére nées niyí go mǐndéréye do misi'di kí Yésu ní, zíye ndíkíye kí ngíti o'do do misi'di írĩa Simúna, o'do máa nées ni 'yì 'bi gara bi 'yì e ndìsiní ndólo a Kuréne ní. Simúna ma'dáa ni 'bu Alakizánde e kí Rúfú. Ni kóo go ólú simi Yerusaléma. Zí asikíri ga gére nées gága wo ìmbì mǐngbúngbu kágá bi Yésu ìmbì nées. 22 Zíye óguyé kí Yésu do bi bi ndìsiní úfu 'yì e doa ní, ndoloní Gologóta, ledre gí simi a kídí, cóngó do'yì. 23 Nda íri, zíye ìnyiyé í'bí le'yì kóró bi kotruní kí ngíti kágá ní zí Yésu, gí ro zía éwé a gí ro zí okó éyì miówo úkúne gí roa, zía ási ené kí éwé a. 24 Nées

ní, zíye í'díogù bongó ené, zíye ìnyiyé phéphé wo do m̀ngb̀ngbu kágá máa née, zíye síkpì wo ḱe 'dága, zíye ónzó gbégbé ífíbáyì bongó ené e ḱe dongaraye.

²⁵ Ledre máa née mengì kóo roné simi s̀ndì kadra ìnyì doa eso ḱi phìyì. ²⁶ Zíye ìnyiyé éké ledre bì kóo ufuní wo g̀i roa ní, do phéphéoto a doa 'dága kídí, "Ba, mongù ngére 'bì Yúda e." ²⁷⁻²⁸ Phephéní kóo yée ḱi 'yì ugu e gbre, ngíti a do síl̀a 'bì anú, ngíti a do ngelì.*

²⁹ 'Yì ga bì kóo ndìsìní ókpó kacì misi'di g̀i ore ní, zíye ndìsìyé úku wo kpá ḱi úkucáyì ledre g̀i do bì a kídí, "Bì kóo úku yá áyì ndùrù mongù 'Dìcì 'bì Lomo, zíyì ùb̀l̀l̀gu a lá simi síl̀ì ota ní, ³⁰ ék̀ìogù nda lolù girì zíyì yómo royì wá g̀i zí 'di?"

³¹ Zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e, ḱi 'yì 'dodo lorù e ndìsìyé kpá fóló wo kídí, "Ndìsì kóo lá yómo ngíti géyì 'yì e ní, yomo nda lolù roné wá? ³² Káa zí bì nì wo bì Lomo geléogù wo káa do Kírésìto, mongù ngére 'bì Isiréle e ní, idízé aka lúru a, togù ek̀ìogù g̀i do kágá girì go cakaba bì yáa yá, azé geré ng̀ng̀u wo." 'Yì ga bì kóo gbre phephéní yée ḱi Yésù e ní, ndìsìní kóo kpá úku wo.

*Ledre g̀i ro miúyu Yésù
(Lúru kpá Matáyo 27:45-56, Lúka 23:44-49, Yiwáni 19:28-30)*

³³ Simi bì kóo kadra nì nda go kp̀ìkp̀ìkp̀ì simi do ní, zí m̀t̀l̀l̀rù útúne do kánga mbá ḱi s̀ndì kadra ota.

³⁴ Simi bì s̀ndì kadra ota ogù nda go ní, zí Yésù ìnyìné ìni ìni 'dága kídí, "Ìlóyì, Ilóyì, Lìma sabákatani?" Ledre g̀i simi a kídí, "Lomo amá, Lomo amá, ótoómo máa g̀i zí 'di?"

³⁵ Zí ngíti géyì 'yì ga bì ore ní, ìnyiyé úwú doa, zíye úku ledre kídí, "Úwúsé aka, nì go ndólo nébì Ilíya."

³⁶ Née ní, zí ngúru 'yì g̀i dongaraye ìnyìné ngásáne 'dí'bì éyì káa zí katúu ní, zía ónzó a bu simi m̀ndógó le'yì kóró, zía ési a do kágá, zía síkpì a, óto a tara Yésù 'dága ìri. Zía úku ledre zí lafúne e kídí, "Ndìsìsé aka tí, zize lúru a togù Ilíya nì girì ógù g̀i ro ìmb̀ìoto wo bì yá."

³⁷ Zí Yésù ìni ìni ḱi mongù kúrúne 'dága, geré zía ótoómo 'dówúne.

³⁸ Née ní geré zí mongù mbílì bongó bì ingì 'decìnì simi 'Dìcì 'bì Lomo ḱe ní, lófo ìfì simìné gberé gbre kú g̀i 'dága g̀i bì. ³⁹ Simi bì mongù 'yì 'bì asikìrì e† bì kóo ndìsì tóro ore kó'dù Yésù do m̀ngb̀ngbu kágá,

* **15:27-28** 15:27 Simi ngíti géyì búkù ga bì 'bì Márikó ní, ngíti géyì 'yì e ekénì yata ledre ba ye: Kírì née 'dodo kídí ledre bì Miéke Kúru Lomo uku ní ogù go ma'dú kídí, "Niyì oto wo dongará 'yì m̀l̀l̀yú ledre e." (Isáya 53:12) **15:34** 15:34 Ke'bì 'bì Dawídì e 22:1 † **15:39** 15:39 Mongù 'yì 'bì asikìrì e: Nì mongù 'yì bì ndìsì lúru bì do asikìrì e míya (100) ní.

uwú ini bi Yésu ini wo kí mongú kúrúne geré zía ótoómo 'dówúne ní, zía ñnyiné úku ledre kídí, "Máúku zise zaá ma'díi, o'do ba ni mbigí Owú 'bi Lomo."

⁴⁰ Ngíti géyí kará e niyí kóo kpá ore, ndìşì lúrúkása bi gí gbála, Mariya Magidála kí Salóme kí Mariya mbágá Yoséfa kí Yakóbo owú, niyí kóo bo dongaráye. ⁴¹ Utúní kóo do kací Yésu kú gí simi káńgá bi Galiláya ní kóo kí ñnyí kasa zía. Tú'dú ngíti géyí kará ga bi kóo oguní kí Yésu simi Yerusaléma ní, niyí kóo kpá mbá ore.

Otoní bi zí Yésu

(Lúru kpá Matáyo 27:57-61, Lúka 23:50-56, Yiwáni 19:38-42)

⁴² Nda kóo go za kí tagá simi şindí kadra bi 'yí e ndìşiní yéme royé gí ro Sílí 'bi 'Dówúro ní, ⁴³ zí ngíti o'do kí ñriné Yoséfa gí simi gara bi Aramatáyo ódó mimbé'dené káa zí o'do 'yí ní, zía ndéréne ndú'yú Piláto gí ro umbu Yésu. Yoséfa ni ngúru 'yí gí dongará mingburoko 'yí 'bi Yúda e. Ndìşì kpá óto komoné gí ro miógú Lomo káa do ngére do 'yíma'dí e.

⁴⁴ Simi bi Piláto uwú kídí, Yésu uyu go ní, zí tara a ñdríne miđrí, zía úku ledre kídí, "Née kenée lárá ledre 'di, bi zí o'do née úyuné lá 'diya kenée ní?" Zía ndóloógú mongú 'yí 'bi asikíri e gána ní ndú'yú wo togú Yésu uyu tí go ma'díi

yá. ⁴⁵ Simi bi Piláto uwú ya Yésu uyu tí go ma'díi ní, zía ñnyiné úku ledre zí Yoséfa kídí, "'Dí'bi umbu Yésu ma'dáa mu ndéré óto a."

⁴⁶ Zí Yoséfa úgú bilámá bikenyí mbílí bongó, zíye 'dí'biógú umbu Yésu, óto a simi a, zíye ndéréye óto wo simi bi bi kóo iciní kací ondu eyé simi landa ní. Zíye gbúrúgbuóto mongú tutú ngbuturú tara bi ma'dáa.

⁴⁷ Mariya Magidála, kí Mariya mbágá Yoséfa e ndìşiní kóo lúrúkása bi bi otoní Yésu ma'dáa doa ní.

16

Yésu urú gí simi umbu

(Lúru kpá Matáyo 28:1-8, Lúka 24:1-12, Yiwáni 20:1-10)

¹ Gí do kací Sílí 'bi 'Dówúro, zí Mariya Magidála, kí Salóme, kí Mariya mbágá Yakóbo e úgú sù'bú mindonyo e gí ro ndéré sùşu a ro umbu Yésu.

² Akpa kí phiyí simi sílí gí do kací Sílí 'bi 'Dówúro simi bi sùlú kadra ni go 'dága ní, zíye ñnyiyé ndéréye sù bi.

³ Kí ndéréye do misi'di, zíye ndú'yú royé dengbìye kídí, "Ambí ni laká gbúrúgbuóyó mongú tutú karaba zíze gí tara bi ne?"

⁴ Tí lá simi bi niyí lúru bi káa ní, zíye ówo a kídí gbúrúgbu oyóní mongú tutú née go 'dá'ba. ⁵ Simi bi kará ga gére née olúní simi bi íri ní, zíye ónzó komoyé káa gbó ro owúphirangá kí ndìşì

simi bi iri do sǐlǐ 'bi anú, kí ngbángbá bikenyì bongó roné. Zí Lomo royé lǐyiné, zǐ tarayé ìdrìne mbá mǐdrǐ, gǐ zǐ lárá ledre káa zǐ wo née.

⁶ Geré zǐ owùphìrangá née úku ledre zǐye kídí, "T'i, ndásé lǐyì wá, máówo bú kídí, ógùsé ba lúrú bi gǐ ro Yésu 'yì 'bi Nazeréta bi ufuní wo ní. Ndaá 'bi ené lolu kǐra wá, urú yì ené gǐ simi umbu go. Lúrúsé aka lá, ba bi bi kóo otoní wo doa ní. ⁷ Ndérésé mu cakaba úku a zǐ Pétero e, kí lafúne e 'yì lódú kací Yésu kídí, 'Yésu ma'dáa ni ndéréùtu roné fì ne 'dá'dá zǐse simi kángá bi Galiláya ní, ásé nda ógundíki wo geré iri káa zǐ bi kóo uku zǐse ní.' "

⁸ Née ní, zǐye ólúóguyé gǐ simi bi milángbayé gǐ zǐ ngìrì, geré zǐye tónóye ngásáye. Uku'dodoní kóo ledre máa née zǐ 'yì e do misi'di mbá wá.

Odu ledre bi Márikò ekéne kí sǐlǐne ní.*

Yésu 'dodo roné zǐ Mariya Magidála

(Lúrú kpá Matáyo 28:9,10, Yiwáni 20:11-18)

⁹ Simi sǐlǐ gǐ do kací Sǐlǐ 'bi 'Dówúro bi Yésu urú gǐ simi umbu simi a akpa kí sǐ ndóndó ní, zǐa 'dódoùtu roné zǐ Mariya Magidála, bi kóo Yésu lagaogu dokéké e ìnyì doa gbre (7) gǐ simia

ní. ¹⁰ Zǐ Mariya ma'dáa ìnyìné ndéréne úku 'dódo a zǐ ezegámáne e, 'yì lódú kací Yésu ga bi kóo niyí 'bi eyé ndìsì ìni Yésu ma'dáa ní.

¹¹ Simi bi uwúní gǐ taraa kídí Yésu urú gǐ simi umbu go, née lurú gáa wo go trǐdrǐ cù kí komoné ní, ñgununí eyé kóo ledre máa née wá.

Yésu 'dodo roné zǐ 'yì lódú kacíne ga bi gbre ní

(Lúrú kpá Lúka 24:13-35)

¹² Gǐ do kací a née, zǐ Yésu kpá 'dódo roné simi ngíti tosoné kpí zǐ 'yì lódú kacíne ga bi kóo gbre, simi bi niyí mindéréye do misi'di gǐ simi gara ní. ¹³ Zǐye ndá'balúgu royé simi Yerusaléma, zǐye úku 'dódo ledre née zǐ lafúye e, tí lá a ñgununí eyé kóo ledre máa née kpá wá.

Yésu 'dodo roné zǐ 'yìmikása e sokó doa kéré

(Lúrú kpá Matáyo 28:16-20, Lúka 24:36-49, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bi 'yìmikása e 1:6-8)

¹⁴ Nda girí, simi bi 'yìmikása ga bi sokó doa kéré (11) née ndìsìní ánu éyì ní, zǐ Yésu 'dódo roné zǐye, zǐa úku ledre zǐye, gǐ zǐa do ngíti géyì lafúye e oru yì ené kóo mióru kí ñgunu ledre 'bi lafúye ga bi lurúní trǐdrǐne go cù kí komoyé ní.

¹⁵ Nda née ní, zǐ Yésu ma'dáa úku ledre zǐye kídí, "Ndérésé mu kací bi e za

* **16:8** 16:8 Ledre bi Márikò eké ne simi búku ba kí sǐlǐne simi kápita ené sokó doa ìnyì doa kéré ní, tonó gǐ ro véresì kǐé'do gǐ ro ìnyì doa ota. Gǐ ore ndéréne 'dá'dá ngíti géyì 'yì e ekéni nda go ye.

mbá kí úku bilámá ledremá zí 'yì e za mbá. ¹⁶ 'Yì bì ɲuɲu ledremá go ní, zise bábátízì wo, ni gú ómo gí simi 'do'dó bì oɖa nda ní. 'Yì bì ɲuɲu wá ní, niyí 'dó'do wo. ¹⁷ Zí 'yì ga bì ɲuɲuní go ní, ídíye kí roko'bù káa zí bì niyí go 'yì amá e ní, zíye kí ódroyé simi ɾíkí tara e kí ndìsì lágaóyó dokéké e gí simi 'yì e kí ìrimá. ¹⁸ Abú 'di'biní kámá okó kí sílíye, abú ewení ngónú kémbí éyí mengì yée wá. Niyí óto sílíye ro 'yì ndíyá e, zí ndíyá eyé ùkúne."

Yésu nda'balugu roné komo Ere

(Lúrú kpá Lúka 24:50-53, Moko 'bì 'yìmikása e 1:9-11)

¹⁹ Simi bì Yésu ukuonzó ledre go zíye ní, zí Lomo nda 'dí'bilúgu wo 'be 'bì ené komo ere, zía ndìsiné do sílí anú 'bì Lomo káa do mongú ngére.

²⁰ Zí 'yì lódú kací Ngére Yésu ga gére ndéréye kí úku bilámá ledre zí 'yì e kací bì e za mbá. Zí Ngére kóo ndìsiné méngì moko káye, zí mingburoko ledre ga bì ndìsiní méngì yée kí roko'buné ní 'dódo a kídí ledre ga bì úku yée ní ni ma'dí.

Bilámá ledre bi Lúka eké ní Ledre gi ro búku bi Lúka ní

Búku ba Lúka eké ne, eké wo bi Moko 'bi 'yìmikása e ní kpá ne. Lúka ndaá 'bi ené gi simi kufú Yúda e wá, ni 'yi bi olo ledre go kóngaya gi simi kufú Gírìgì e ní. Zía ìnyìné ngúngu ledre Yésu. 'Diyòto kóo Páwulo simi bi kóo Páwulo ni ndéré kí úku bilámá ledre 'bi Yésu zí 'yi e ní. Eké ledre gi ro Yésu kí ledre moko ga bi kóo Yésu ndìsì méngì yéé ní zí 'yi ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní ówoyéme a.

Ledre ga bi Lúka eké yéé simi búku ené ba ndaní miékéye simi ngíti géyì búku ga bi Matáyo, Márìko kí Yiwáni ní wá. Ledre ga bi káa zí ledre gi ro mindiki Yiwáni 'yi í'bí babatíza, ledre gi ro mindiki Yésu kí mingbóro a, kpá kí ledre gi ro bilámá ledre ga bi kóo 'bi Lomo Yiwáni ndìsì ndéré kí úku yéé zí 'yi e ní. Zía kpá úku ledre gi ro káa zí bi Lomo oto 'bú 'yìma'dí e mbá ní. Yésu 'dodo kóo lílì ledre nées go simi muruwayi káa zí muruwayi bi gi ro bilámá 'yi 'bi Samáriya ní (simi kápita 10), kí muruwayi bi gi ro owú bi ìndrì ní (simi kápita 15) kí mindìsìyé bi kí manda 'dá'dá 'bi 'yi 'dó'dú ọsọru

bi 'yi e iliní wo wá ní (simi kápita 19) nda kí ledre trìdrì bi za fí bi mocú ledre a zí ngúru 'yi lúyú ledre bi kóo phephénì yéé kéne gi zí lúyú ledre eyé ní (simi kápita 23).

Zí Lúka úku andá ledre kí'dí tǔ'dú kí'dí 'Dówú Lomo ndìsì méngì moko simi Yésu ne gi zía ndìsì ìni ìni zí Lomo kóngaya. Nda go gbóo kí odu ledre, zía úku ledre kí'dí Yésu 'dodo kóo roné kí'dí tǔ'dú zí 'yi lódú kacíne e simi bi kóo urú gi simi umbu ní. Ledre ga gére nées 'dodoní go kí'dí ma'díi Yésu urú kóo go gi simi umbu.

Lúka eké ledre gi ro Yésu

¹ Mongú 'yi Teyófilo, tǔ'dú ngíti géyì 'yi e eké omoní ledre ga bi kóo gi do bi Yésu, bi kóo Yésu ma'dáa ndìsì méngì yéé dongaráze ní go bi 'desì. ² Ekénì tí za cé ledre ga bi kóo 'yìmikása ga kóo 'desì lurúnì kí komoyé zíye ndìsìyè líkpí a ní. ³ Gi zía bi ledre ga bi 'yi ga gére nées ekénì ní, niyí mbá ma'díi ledre e ní, máyá ni miútúásáne zíma eké káša yéé zíyì, ⁴ gi do bi zíyì ówoyéme a yá 'dodoní kóo ma'díi ledre e go zíne.

Ledre gi ro mindiki Yiwáni Babatíza

⁵ Simi bi kóo Eróde ni mongú ngére 'bi kángá bi Yúdaya ní, ngíti 'yi 'dáná mbayi 'bi Lomo ni kóo bo kí ìrìné Zakaríya. Ni gi dongará 'yi 'dáná éyì ga bi manda eyé ni mbá

Abiyáza ní. Iṛi me'bea Elizebéta, ni kpá gi simi kúfú bulúnduyé bi Aróna ní. ⁶ Zakariya e gbengará kí me'bené, miméngi ledre eyé ni kací kadra mbá fú lá mbí do komo Lomo, gi zía ndišiní éré loru 'bi Ngére Lomo. ⁷ Tí lá owú ndaá 'bi ené kóo zíye wá gi zía me'bea ni mikoto, niyí nda kpá yí eyé go ngokoyé utúasání lolu ndíki owú wá.

⁸ Nda simi ngíti sílì, sindì kadra utúasá go zí Zakariya e kí lafúne ndéréye simi 'Dìcì 'bi Lomo 'dáná éyì zí Lomo, ⁹ kací ondú 'bi 'yì 'dáná éyì e. Zí gbégbé 'dódo Zakariya zía ólúne 'Dìcì 'bi Lomo 'dáná éyì zí Lomo. ¹⁰ Simi bi Zakariya olú go 'Dìcì 'bi Lomo ni go ndiši óngbó abúrengú kí ndonyoné 'dìcì iri ní, tú'dú 'yì ga bi oguní ní niyí 'bi eyé ndiši ini ini zí Lomo sága.

¹¹ Cìkì 'dìcì iri, zí maláyika bi Ngére Lomo kasa ní ógu tóroné do sílì 'bi anú cigí mbayi bi ndišiní 'dáná éyì doa ní. ¹² Simi bi Zakariya lurú maláyika née kenée ní, zí lomo roa líyiné gi zí ngirì. ¹³ Zí maláyika née úku ledre kídí, "Ndá éré ngirì wá Zakariya, Lomo uwú ini bi ndiši ini a ní go. Me'beyì Elizebéta ni ndíki owú zíyì owúo'do. Ídí ífì iriá Yiwáni. ¹⁴ Ni óto sée kí me'beyì zise ídise kí rokinyi, tú'dú 'yì e niyí ídí kí rokinyi simi bi niyí úwú a kídí arání wo go ní. ¹⁵ Ni ídí kí ledrené owóowó

simi moko bi 'bi Ngére Lomo ní. Ndaá 'yì éwé le'yì wá, ni dujú mi'dúcuné kí 'Dówú Lomo kú gi simi mbágáne. ¹⁶ Ni 'dí'bilúgu ngíti géyì Isiréle e ga kóna luyúnì gi do misi'di 'bi Ngére Lomo go ní zí Lomo. ¹⁷ Ni ndiši gámá kí úku kúrú Lomo simi roko'bu 'Dówú Lomo cé káa zí nébì líyá kóna ní, zía ndišiné kí yéme dongará 'yì ga bi sinyí go kí owú 'bi eyé e ní, kpá kí sáká 'yì ga bi sómú ledre eyé ndaá bilámáne do misi'di 'bi Lomo wá ní, nda kpá kí yémeómo 'yì e nzíyiyé zí Ngére Yésu."

¹⁸ Zí Zakariya ndú'yú maláyika née kídí, "Mááyí ówo a bi kídí éyì ni ndéré méngi roné zíma kenée ní lára a káa be 'di? Bi mááyí go ngokomá káa zí ba, kára bi zíma ní ni go kpá ngokoné ní."

¹⁹ Zí maláyika née úkulúgu ledre zí Zakariya kídí, "Zakariya, irimá Gábirele. Kací kadra mbá azé fú lá kí Lomo do bi kíé'do, kasa máa ne kí bilámá ledre née ógu úku a zíyì. ²⁰ Gi zía bi íli ngúnngu ledre bi máúku zíyì ba wá ní, tarayì ni ídí mi'dútuné ódro wá gi simi sindì kadra bi owú née ni árá simi a ní."

²¹ Gi zí kényì née, 'yì ga bi ndišiní sòngó wo sága ní ndišiní go má zíye úku ledre kídí, "Bié laká nda 'di, Zakariya lu'bu karaba simi 'Dìcì 'bi Lomo 'dényé káa ní ní." ²² Simi bi olúogú gi 'Dìcì 'bi Lomo girí ní, ndiši nda

ódro zíye lá kí sîlîne. Zí 'yì ga gére née tí geré ówo a kídí Lomo 'dodo ngíti mikánda ledre go zía 'dìçì íri.

²³ Simi bì sîndì kadra 'bì moko ené ùkù ní, zía ìnyì ndá'balúgu roné 'be. ²⁴ Nda gi do kací sîlì cúku'dée, zí me'bea Elizebéta ídîne kí siminé. Zía ndìsìné 'be éfé ìnyì, olúogù gi 'be wá. ²⁵ Zí Elizebéta í'bì mbófo éyì zí Lomo kídí, "Mbófo éyì zíyì Ngére Lomo gi ro ledre bì méngì zíma ba. Ówo ledre go kíma zíyì 'dì'bióyó mongú dokuwu bì mááyí kíe ní gi domá 'dá'ba."

Maláyika uku ledre gi ro mindiki Yésu

²⁶ Simi bì Elizebéta ni go kí siminé 'bì éfé ìnyì doa kéri (6) ní, zí Lomo kpá kása maláyika Gábirele simi Nazeréta ngíti owù gara simi Galiláya, ²⁷ zí owúkára tara mbotù ni kóo go mikóróne zí ngíti o'do kí ìrìné Yoséfa. Ni gi simi kúfú ngére Dawídi. Owù kára ma'dáa ìrì a Mariya. ²⁸ Zí Gábirele ndéréoguné ìri, zía í'bì mandá kídí, "Mandá zíyì Mariya, útúásá go kací komo Ngére Lomo, Lomo idí kíyì."

²⁹ Zí Mariya ndìsì ónzó komoné kí toso mandá bì maláyika ogù í'bì a zíne née. ³⁰ Zí maláyika úku ledre zí Mariya kídí, "Mariya, ndá éré ngìrì wá, útúásá yì eyì miútúásá kací komo Lomo." ³¹ Áyì ógù idí kí simiyì zíyì

ará ógù a owùo'do. Ídì ìfì ìrì a Yésu.* ³² Ni idí mongú 'yì. 'Yì e niyì ndìsì ndólo wo Owù 'bì Lomo. Ngére Lomo ni óto wo káa do ngére káa zí bulúndua bì kóo Dawídi ní. ³³ Ni idí ngére do kúfú Isiréle e za fí, 'yì 'dì'bióyó wo ndáa.

³⁴ Mariya ya zí maláyika ní, "Ledre máa née ni méngì roné née lará a kíe 'dì bì máówo aka kpá ledre 'bì ya'dá e wá ní?"

³⁵ Maláyika ya zía ní, "Owù née ni ógù ené simi roko'bu 'bì 'Dówù Lomo. Lomo ni ndìsì ne sáká yì gi zía owù bì áyì ndíkíogù a née ni yì ené Owù 'bì Lomo. ³⁶ Lúru aka gba ngoko sumuyì bì Elizebéta ba, ni go kí siminé 'bì éfé ìnyì doa kéri (6). 'Yì e owoní go mbá kídí utúasá lolù kóo ndíki owù wá. ³⁷ Ledre bì Lomo uku go ní, ni méngì roné."

³⁸ Mariya ya, "Káa zí bì mááyí 'yì 'bì moko 'bì Ngére Lomo ní, mángúngu ledre bì úku ili méngì a zíma ní go." Geré zí maláyika née lélì ené gi ore.

Mariya nderé lúru Elizebéta

³⁹ Zí Mariya yéme roné ndéréne lúru Elizebéta simi owù gara do bì ekìekì simi Yúdáya, ⁴⁰ zía óguné 'be 'bì Zakariya zía í'bì mandá. ⁴¹ Simi bì Elizebéta uwù kúru Mariya ní, geré zí simia ndìsìné ndéndeke kí

* 1:31 1:31 Yésu: Ini ledre gi simi a kídí, Lomo yomo 'yì e.

mongú rokinyi. Zí Elizebéta lúru roko'bu 'bi 'Dówú Lomo roné. ⁴² Zía ódrone kí kúrúne 'dága kídí, "Mariya, Lomo i'bí úndru go zíyí rómo do 'bi lafúyí e mbá. I'bí kpá úndru go zí Owú bi simiyí née. ⁴³ Áko, Lomo eme laká kíma káa gí zí 'di, bi zí mbágá Ngére amá ìnyìné za cú ne óguné lúru máa ní? ⁴⁴ Mariya, simi bi gáa máuwú kúru yí ní, geré zí simimá ndìşiné ndéndeke kí mongú rokinyi. ⁴⁵ Ngére Lomo idí idí kíyí, gí zía ngungu go yá éyí bi ili mēngi a zíyí ní, idí mu mēngi a."

Ke'bi bi Mariya uku ní

⁴⁶ Mariya ya kídí, "Mákófó iri Ngére amá Lomo. ⁴⁷ Mááyí go kí rokinyi gí zí Lomo 'yí yómo máa. ⁴⁸ Máa bi mándá éyí wá ba, oto ledremá go zíne owóowó. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, tú'dú 'yí e niyí ndìşì úku ledre kídí Lomo i'bí úndru go zíma. ⁴⁹ Wo, Mbigí Lomo bi kí roko'buné kíngaya ní mēngi mongú ledre go zíma. 'Yí e idíní ndìşì kófó iri. ⁵⁰ 'Yí ga bi niyí ndìşì óto úndru a ní, ni ndìşì mēngi bilámá ledre zíye ndéréne mindéré za fí. ⁵¹ Mēngi tú'dú mingburoko ledre e go, Ngére máa yée ga bi ndìşiní ilí mīlī ní, ni báyi yée mbá 'dá'ba. ⁵² Zía 'dí'bióyó roko'bu gí zí yée ga bi ndìşiní óto ledreyé kí royé owóowó ní, zía óto

yée ga bi 'bọ'búní royé mi'buó'bu ní do bi kacíye. ⁵³ I'bí tú'dú éyí e go zí 'yí ga bi kóna ndìşiní ndúwú gí zí lerí ní, oto yée ga bi kí tú'dú éyí e zíye ní go káa do 'yí lerí e. ⁵⁴ Ledre bi kóo mocú gí ro sáká Isiréle e ní ligi wo wá, ni go ndìşì sáká yée. ⁵⁵ Uku kóo zí bulúnduzé Abarayáma kí owú 'bi owú 'bi ené e kpá kenée kídí née ni ndìşì sáká yée kenée za fí odu a ndaá."

⁵⁶ Mariya ndìşì kóo zí Elizebéta iri káa zí éyí 'bi éfé ota ní, zía nda ndá'balúgu roné 'be 'bi ené.

Miára Yiwáni

⁵⁷ Née ní, zí şindí kadra 'bi Elizebéta útúásáne, zía áráne owú'o do. ⁵⁸ Zí phanda ledre née ówú ndiki şumú Elizebéta kí eze 'be 'bi ené e mbá kídí, Ngére Lomo mēngi bilámá ledre go zía. Zí Elizebéta kí 'yí ga gére née mbá idíye kí rokinyi.

⁵⁹ Simi bi siri owú mēngi go şilí inyi doa ota ní, zíye yóko royé ónzó wo ngburu, kací ondú eyé 'bi Yúda e. Iliní kóo gí ro ifi iri 'bua doa, Zakariya. ⁶⁰ Zí mbágá a úku ledre kídí, "Fi, ndaní ifi iri 'bua doa wá, iri idí idí Yiwáni."

⁶¹ Zíye útuyé zía kídí, "fi, iri káa zí née ndaá simi kúfúse wá."

⁶² Zíye ndú'yú Zakariya kí şilíye togú ili zí iri owú ba idíne náambi yá? ⁶³ Zía ndú'yú yée kí şilíne gí ro éyí 'bi éké ledre. Zía éké iri owú née zíye, "Yiwáni."

64 Geré zí tara Zakariya líkpíne zía tónóne ódróné kí ndìṣì mbófo Lomo. 65 Zí tara eze 'be 'bi ené e ìdríye mbá miḍrì, zí 'yì e ídíye simi Yudaaya mbá kí ledre née tarayé. 66 Ngíti géyì 'yì ga bi uwúnì ledre máa née ní ní, zíye ndìṣìyé sómù ló'bó ledre kídí, "Owù née ni gú idí toso 'yì máa bi káe 'di káa zí bi Ngére Lomo yeme ledre gí roa ne kenée ní?"

Ke'bi bi Zakariya uku ní

67 Zí 'Dówù Lomo 'dúcu Zakariya, zía ìnyiné úku ledre bi gú karanée ni méngì roné ní kídí, 68 "Mbófo éyì zí Lomo bi ni Ngére 'bi Isiréle e ní, gí zía ogù go yómo 'yì ené e. 69 Kasaogu 'yì bi kí roko'buné ní go gí simi kúfú ngére Dawídi gí ro yómo zée, 70 káa zí bi kóo ukui'bí tara nébì ené ga kóna 'desì ní. 71 Bi ba ní, omozé gí zí ezeokóze e kpá kí yée ga bi ndìṣìní sógó zée ní go. 72 Lomo menḡì bilámá ledre née zí bulúnduzé e kenée gí ro 'dódo a kídí ledre bi kóo née yeme zíye ní liḡì ené née wá. 73 Née miyéme ledre kóo dongaráye kí bulúnduzé Abarayáma, 74 gí ro zíze ómozé gí zí ezeokóze e, gí do bi zíze ndìṣìzé méngì moko ené kí sómù ledre ezé kíé'do ngìrì ndáá, 75 gí zía azé go mbigì 'yì ené e do komo a kací kadra mbá. 76 Yìj,

owù 'bi amá, 'yì e niyí ndìṣì ndólo yìi kídí nébì 'bi Lomo gí zía áyì ndìṣì ndéré zía 'dá'dá kí yémeómo 'yì e zí Ngére nziyiné. 77 Áyì 'dódo ledre zíye yá idínì ngúngu ledre 'bi Lomo gí do bi zí Lomo ótóomo lúyú ledre eyé gí ro zíye ndiki trìdrì bi za fí ní. 78 Ledre née ni méngì roné kenée gí zí bilámá mimbé'de Lomo bi rozé ní, ni kásaogu 'yì gí komo ere káa do bimióngó zíze do sogo kángá ona, 79 zí bi óngóné zí 'yì ga bi niyí simi miṭulurù 'bi lúyú ledre zí ngìrì umbu ndìṣìné méngì yée kací kadra mbá ní, zía ndìṣìné 'dódo misi'di 'bi Lomo zíze, zí mimbé'deze ìdrìne gí zía.

80 "Née ní, zí Yiwáni nda ngbóro óguné go ya'dá 'yì. Zí Lomo í'bí roko'bu zía, zía ndéré ndìṣìné simi súwú gbála gí simi sìnḡì kadra bi zía tónóne 'dódo ledre 'bi Lomo zí Isiréle e ní."

2

Ledre gí ro mindiki Yésu

(Lúrú kpá Matáyo 1:18-25)

1 Simi sìnḡì kadra kíé'do, zí Agúsuto bi ndoloní wo Káyísara* ní i'bí lorù kídí, idínì ólo 'yì 'bi Róma mbá gí ro zíne ówo a togù niyí mbá ndu. 2 Née kóo mizefì ólo 'yì e bi oloní simi bi Koriníyo ni gávana simi ngiti gara 'bi Róma kí ìrìné Sùriya ní. 3 Zí

* 2:1 2:1 Káyísara: Káyísara ini ledre gí simia kídí mongú ngére 'bi Róma. Ni mongú ngére do ngíti géyì lafúne ngére e ga bi 'bi ngíti géyì kángá e káa zí Yudaaya kí Galiláya.

'yi e ndisi ndéréye simi gara eyé e gi ro do ólo yée íri.

4 Zí Yoséfa bulúndu ngére Dawídi ìnyiné gi simi Nazeréta owú gara simi Galiláya, ndéréne simi Beteléme mongú gara bi kóo Dawídi ni ngére simi a, simi Yúdáya ní. 5 Nderení kí Mariya bi koróní zía ní gi do bi do ólo yée kéne íri. Sındí kadra 'bi Mariya ma'dáa ni kóo go gbóo gi ro zía áráne. 6 Simi bi niyí aka çikí íri ní, zí sındí kadra ené 'bi árá go útúásáne. 7 Zía tí árá mizefi owú 'bi ené née owúo'do. Zía kúrúku yéme wo kí mbílí bongó do óto wo kíe yaa simi kuṙungbú bi bangá e ndişiní ánu éyí simi a ní, gi zía bi ndaá lolu kóo zíye simi 'dici 'bi ngu e wá.

Maláyika 'bi Lomo ogu zí 'yi 'bá'bá kábiriki e

8 Simi sındí kadra máa bi kóo née ní, 'yi 'bá'bá kábiriki e niyí kóo gbóo kírí née ndisi 'bá'bá bangá eyé e kí ndulú. 9 Zí maláyika 'bi Ngére Lomo óguné zíye íri, zí roko'bu 'bi Lomo óngó bi cigíye gbaá wée, zí ngiri méngi yée kíngaya. 10 Zí maláyika née úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngiri wá. Máogú kí bilámá sanda zise wo bi bi ni éme rosé gi zía miéme kpá kí tú'dú 'yi e mbá ní. 11 Arání gáa owú go zise wo bi ni idí 'Yi yómo 'yi e ní, simi Beteléme gara bi kóo Dawídi

ni simi a ngére ní. Ni Kírésito[†] kpá Ngére. 12 Togú ndérésé yá, áse ndiki owú ma'dáa mikúrúkuné simi mbílí bongó otoní wo go kíe simi kuṙungbú bi bangá e ndişiní ánu éyí simi a ní.”

13 Lu'bu wá, zí tú'dú ngíti géyi maláyika e óguyé gi komo ere ídiye ndro kí ezeyé gáa ogu ní. Zíye ndişiyé kófó iri Lomo kídí, 14 “Idizé kófó iri Lomo bi komo ere ní, bikidri idí idí zí 'yima'dí e do sogo kángá gi zía mengi bilámá ledre go zíye.”

15 Simi bi maláyika e nda'baluguní royé komo ere ní, zí 'yi 'bá'bá kábiriki ga gére née yéme ledre kídí, “Nderézé aka mu simi Beteléme lúru ledre bi mengi roné íri, bi Ngére Lomo kasa ledre a zize ba.”

16 Zíye ndéréóguyé íri ndiki Mariya kí Yoséfa kí sirí owú mi'dú'duné simi kuṙungbú tí káa zí bi ukuní zíye ní. 17 Simi bi nderé ndikiní owú née tí kenée ní, zíye likpi ledre bi mengi roné zíye gi ro owú née ní ní mbá zí Mariya kí Yoséfa. 18 'Yi ga bi uwuní ledre née kenée ní, zí tarayé idrine mbá miidri. 19 Zí Mariya ulu ledre ga gére née mbá siminé ndisi kíe. 20 Zí ya'dá ga gére née ìnyi ndá'balúgu royé kí kófó iri Lomo kpá kí mbófo wo gi ro ledre bi uwuní zíye lúru a go

† 2:11 2:11 Kírésito: Ini ledre gi simia kídí, 'yi bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní.

cú kí komoyé tí káa zí bì maláyika e ukuní zíye ní.

Nderení kí sírì Yésu simi 'Dìcì 'bì Lomo

²¹ Simi bì sírì Yésu mengì go sîlì ìnyì doa ota (8) ní, née kóo go sîlì bì do ónzó wo ngburu simi a ní kací ondú 'bì Yúda e. Do ìfì ìria Yésu, née ìrì bì kóo maláyika ìfì 'dodo simi bì Yésu ma'dáa ndaá aka kóo wá ní.

²² Nda gì ore zí sîndì kadra útúásáne zí Mariya gì do kací árá bì ará ní, gì ro zía ndá'ba ólúlúgu roné 'Dìcì 'bì Lomo káa zí bì lorù 'bì Músa uku ní. Zíye 'dí'bi sírì Yésu ndéré kíe simi Yerusaléma simi 'Dìcì kótruro í'bì mbófo éyì zí Lomo gì roa. ²³ Ni miékéne simi lorù 'bì Lomo kídí, "Owúndíká ga bì ya'dá e ní, idíní ndéré kíye zí Lomo," ²⁴ gì ro do í'bì tákpásìlì káa zí bì lorù 'bì Lomo uku ní, "Niyí 'dí'bi amámu e gbre kí kírìkó'do kpá gbre ndéré kíe káa do éyì 'dáná."

²⁵ Simi sîndì kadra máa bì kóo née ní, ngoko o'do ni kóo bo simi Yerusaléma ore kí ìrìné Simiyóna, ni 'yì bì í'bì roné za mbá zí Lomo ní. O'do née ni mi'dúcuné kí 'Dówù Lomo, kací kadra mbá ndìsì óto komoné gì ro Kírésìto zía óguné yómo Isiréle e. ²⁶ 'Dówù Lomo uku kóo ledre go zía kídí, wo Simiyóna utúasá aka úyu wá 'búo togù lurú Kírésìto bì Ngére Lomo ni kásaógu wo

ní go kí komoné kí. ²⁷ Simi sîlì máa bì kóo née ní, zí 'Dówù Lomo káa Simiyóna zía ndéréne do ligá 'Dìcì 'bì Lomo. Ni ógu ìri ní, Mariya kí Yoséfa 'di'bioguní sírì Yésu go ìri gì ro zía í'bì úndru zí Yésu ma'dáa káa zí bì búku 'bì lorù uku ní. ²⁸ Zí Simiyóna ìmbì wo do í'bì mbófo éyì zí Lomo gì roa kídí, ²⁹ "Yì Lomo bì kí mongù roko'bùyì ní, uku kóo zíma yá útúásá aka 'dí'bi máa wá, 'búo togù málúru 'yì yómo 'yì e bì kóo uku ledre a ní go, áyì nda fú 'dí'bi máa. Bì ba ní, 'dí'bi nda máa 'yì kasa eyì mu. ³⁰ Komomá lurú nda 'yì yómo 'yì e go, ³¹ kásaógu wo go zí 'yì e za mbá. ³² Ni go káa zí bimióngó ní gì ro 'dódo yì zí 'yì ga bì owoní aka yì wá ní. Ni kpá óto kufú Isiréle e ndìsì kófó ìriyì."

³³ Zí tara Yoséfa kí Mariya ìdrìne gì zí ledre bì Simiyóna ndìsì úku a gì ro Yésu ní. ³⁴ Zí Simiyóna í'bì úndru zí Yoséfa kí Mariya, zía úku ledre zí Mariya kídí, "Owù 'bì eyì ba ní karanée óto Lomo zía 'dí'bióyó roko'bù gì zí ngíti géyì Isiréle, zía í'bì a zí ngíti géyì. Owù ba ni kpá ídì 'yì bì niyì lurú tóko lîlì ledre gì roa ní. Gì zí keyì née, niyì karanée ndìsì sógó wo. Ni óto 'yì ga bì ñgununí ledre ené ní zíye ídíye kí rokinyi.

35 Ni 'dódoógu ledre ga bi do mimbé'de ngíti géyì 'yì e ní mbá. Gi zí kényì née, mimbé'deyì ní karanée 'déci kí lúru ndúwú wo."

36 Ngiti nébì ní kóo kpá bo ngoko kára kí ìrìné Ána nyí Fanuwéle gi simi kufú bi ndoloní Aséra ní. Ni kára umbu. Ofuní royé kí o'do 'bi ené mengíní simibi lá dùyì ìnyì doa gbre (7) geré zí o'do 'bi ené née úyu ené. 37 Zía ndìşiné gi kací o'do 'bi ené née kí simibi cí eso doa eso (84). Otoomo 'Dìcì 'bi Lomo wá, ndìşì ìni ìni kí órú tarané zí Lomo kí ndulú kí kadra mbá. 38 Simi bi Simiyóna ni ndìşì í'bí úndru ní, zí kára née óguné geré ndìşì í'bí mbófo éyì zí Lomo. Zía úku ledre bi gi do bi Yésu ní mbá zí 'yì ga bi ndìşiní óto komoyé gi ro Ngére 'yì yómo 'yì e bi Lomo uku ledre kásaógu wo simi Yerusaléma káa do 'yì yómo 'yì e ní.

39 Simi bi Yoséfa e kí Mariya mengionzóní ledre bi lorú 'bi Lomo ili zíye méngì a ní go ní, zíye ìnyiyé ndá'balúgu royé 'be simi Nazeréta simi Galiláya. 40 Zí Yésu ngbóróne go mongúne kí roko'buné, zía ídine kí mongú ówo ledre zíne gi zía Lomo ndìşì sáká wo ne.

Yésu idiaká simi 'Dìcì 'bi Lomo

41 Kací simibi e mbá Yoséfa kí Mariya ndìşiní ndéré simi Yerusaléma simi Ayímbi bi Umbuokpó ní.‡

42 Simi bi Yésu mengì go simibi sokó doa gbre ní, zíye ndéréye kí mbágá née simi ayímbi máa née kací ondú 'bi Yúda e. 43 Nda go gi do kací ayímbi, zí mbágáa ìnyiyé ndá'balúgu royé 'be, ábuwá Yésu idiaká go cikì 'dá'ba simi Yerusaléma owoní eyé e wá. 44 Somúní 'bi eyé kídí ni ba bo dongará tú'dú 'yì ga ba zíye ndéréye kadra teké. Zíye tóroyé lúru só'do wo dongará sümü yée kpá kí ezegámáye. 45 Má, ndikiní eyé wo wá. Zíye ìnyì ndá'balúgu royé drú 'dá'ba simi Yerusaléma ndéré lúru bi gi roa íri. 46 Nda gi do kací sílì ota zíye ndéréye ndíki wo simi 'Dìcì 'bi Lomo, mindìşiné dongará 'yì 'dódo ledre e, ndìşì úwú yée, zía kpá kí ndú'yú yée. 47 'Yì ga bi ndìşiní úwú wo ní zí tarayé ìdrìne mbá miidrì gi zí ówo ledre bi ni kée kpá kí ledre ga bi ndìşì kí úkulúgu yée ní. 48 Simi bi mbágáa kí 'bua lurúndikiní wo ní, zí wo bi gi zíye ní úkúne miúkú. Zí mbágáa úku ledre kídí, "Owú 'bi amáa, méngì zée káa gi zí 'di? Bi zíze ndìşizé kí 'buyì gámásó'do yì má ní."

49 Zía úkulúgu ledre zí

‡ 2:41 2:41 Ayímbi Umbuokpó: Ni şindì kadra bi Yúda e ndìşiní sómúndfiki ledre bi kóo Ngére Lomo okpó gi do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gi zía bi oróní sáma owú kábiřkì ro kágá mbotu eyé e ní. Zía kóo 'di'biogu yée gi simi ízibiti gi simi 'do'dó bi kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúógu 12:1-20.

mbágáne kídí, “Ndìsìsè gámásó'do máa gí ro 'dí? Ówosé esé bì kídí ili zíma ndìsì ndìsímá simi 'dìcì 'bì Babá ní wá.”⁵⁰ Owo 'dì'biní eyé ledre gí simi ledre bì uku née wá.

⁵¹ Zía óto úndruyé do útúne do'dónoyé zíye ndá'bayé simi Nazeréta. Zí mbágáa óto ledre ga gére née mbá siminé. ⁵² Zí Yésu nda ngbóróoguné kí bilámá sanáne, do ídíné kí mongú ówo ledre zí 'búa ídíné do 'yì e kingaya zía óto Lomo ídíné kí rokinyi.

3

Yiwáni 'yì Bábátizì 'yì e (Lúru kpá Matáyo 3:1-12, Máriko 1:1-8, Yiwáni 1:19-28)

¹ Simi bì kóo Tìbériya Káyísara ni ngére do kàngá 'bì Róma kí simibi sokó doa ìnyì ní, do kóo óto Pánato Piláto káa do gávana do 'yì ga bì simi Yúdáyá ní, Eróde* ni 'bì ené gávana do 'yì ga bì simi Galiláya ní, Phílipo lúndu Eróde ni 'bì ené gávana do 'yì ga bì simi Itúriya kpá kí yée ga bì simi Trakóni ní, zí Liyasaníya nda ídí 'bì ené gávana do 'yì ga bì simi Abiléne ní.

² Simi sùndì kadra máa bì kóo née ní, Ána kí towúne Kayáfa niyí ye m̀ngburoko 'yì 'dáná éyì e. Yiwáni wotì Zakariya ni yì ené kóo simi súwú. Zí Lomo í'bí moko

zía íri. ³ Zía tónó gámáne kí úku ledre 'bì Lomo zì 'yì e kací kó'dú ngburu bì Yeredéne ní, sága gí 'dí keřì kpá sága gí 'dí keřì. Kídí 'yì e idíní ótoómo kí lúyú ledre zíye ngungu ledre 'bì Lomo gí ro do bábátizì yée zí Lomo ótoómo lúyú ledre eyé 'dá'ba. ⁴ Nébì Isáya uku kóo ledre a go 'desì simi búku ené kídí,

“Yì ni karanée ndìsì ótrú ledre simi súwú zì 'yì e kídí,

yémeómosé misi'di mu nzíyiné zì Ngére, ídísé 'dózo yéme misi'di zía ní.

⁵ Ídísé lóso'dùtù 'bululu e 'dá'ba.

Landa e kí bì ekìekì e, ídísé lóso yée kpíkásì.

Zíse 'dózo yéme m̀ngó'dù misi'di e zíye ídiye mbì.

Zíse lóso'dùtù gírítì e kurì.

⁶ Kúfú 'yìma'dí e mbá niyí ówo a kídí o'do ba Lomo kasa wo ne ógu yómo 'yì e.”

⁷ Née ní, zì tù'dù 'yì e go ndìsì óguyé mutruu zì Yiwáni gí ro zía bábátizì yée. Zía úku ledre zíye o'buó'bu kídí, “Sée 'yì mani ga bì m̀m̀ngì ledre esé ni bisinyíne káa zì kámá okó ní, ambí uku zíse ya ídísé ngásáóyó rosé gí zì zingì 'bì Lomo bì ni ógu dosé ní ne?

* **3:1** 3:1 Ngére Eróde: Ndìsìní ndólo wo Eróde Ánitipasi. Ni wotì mongú ngére Eróde bì kóo ni ngére simi sùndì kadra bì arání Yésu ní. Eróde Ánitipasi ni kpá ngére bì onzó Yiwáni Babatizá simi s̀gìní do úfu wo ní. **3:6** 3:6 Isáya 40:3-5

⁸ Togú ílisé tí gí ro zíse ndíki trɪdri yá, ídísé ótoómo lúyú ledre zíse ɳgũngu ledre 'bi Lomo, zí miméngi ledre esé ndiṣi ídine bilámáne. Ndásé ídì dũyú kí sómũ ledre bi kídí, azé yí ezé bulúndu Abarayáma omozé 'bi ezé yí ezé go ní wá. Lomo ni kí roko'bu zía óyóló'bó tutú ga bi bi ba zíye ídiye káa do bulúndu Abarayáma.

⁹ Ásé zí Lomo káa zí kágá bi 'diyi ní m'diyí yáká ní. Goŋgo 'bi Lomo ni go do sɪlɪa nzíyiné, kágá máa wo bi bilámá miáná a ndaá ní, ni lágáonzó a do óngbóoyó a 'dá'ba."

¹⁰ Zí tú'dú 'yí ga gére née ndú'yú Yiwáni kídí, "Éyí bi idizé nda méngi a ní 'di?"

¹¹ Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, "Togú bongó ni zíyi gbre, ídì í'bí ngúru a zí 'yí bi bongó nda zía wá ní. Togú éyí miánu ni bo zíyi, ídísé ánu a kí 'yí bi ni 'bú ní."

¹² Abú kpá 'yí ga bi ndiṣini 'dó'dú usóru gí zí 'yí e simi sùu ní, zíye ndéréye gí ro babatiza. Zíye ndú'yú Yiwáni kídí, "Mongú 'yí, Sara nda zée, idizé méngi 'bi ezé 'di?"

¹³ Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, "Ndásé 'dí'bi kési ma'dáa rómo do wo bi mingburoko 'yí e esé e iliní ní wá." ¹⁴ Zí asikiri e ndú'yú wo kídí, "Sara nda zée?"

Yiwáni ya zíye ní, "'Yí e ndaní úgú komosé wá, ndásé kpá gágaoto ledre ro 'yí wá. Kési bi ndiṣini í'bí a

zise do bi moko ní, ídísé 'dí'bi dũyú wo."

¹⁵ Gí zí ledre ga gére ní, Zí sómũ ledre 'bi 'yí e ndiṣi ídine gí ro Yiwáni faa, ngíti géyí ya ala zía ídine née Kírésito bi Lomo uku ledre kásaogũ a káa do 'yí yómo 'yí e ní wá? ¹⁶ Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, "Mábátizí 'bi amá sée lá kí iní. Ngíti 'yí ni bo roko'bu a romo do 'bi amá ni ógu. Máutuásá gbawá ndósoogũ cigí a gí ro lálaogũ wará ené gí sɪndɪa. Ni 'bi ené bábátizí sée kí 'Dówú Lomo. ¹⁷ Ni 'bi ené yí ené káa zí 'yí ócó komo kére ní. Ni léfeoto kére ené simi bilámá éyí, cící a née zía kótru a trɪe do óngbóoyó a 'dá'ba." ¹⁸ Née ledre bi kóo Yiwáni ndiṣi úku a zíye do tú'dú misi'di e gí ro bilámá ledre 'bi Lomo bi kóo ndiṣi 'dódo a zíye ní.

¹⁹ Yiwáni ndiṣi kóo kpá máda ngére Eróde Andipá gí zí bisinyí ledre ga bi ndiṣi méngi yée káa zí bi ngakaoyó kára Erodíya gí zí lúnduné 'dí'bi yí ené zine ní. ²⁰ Zí Eróde kpá lúyú ngíti ledre zía 'dí'bi Yiwáni ónzó a ngbríwó simi sɪgini.

Yiwáni i'bí babatiza zí Yésu

(Lúru kpá Matáyo 3:13-17, Máriko 1:9-11)

²¹ 'Dá'dá do ónzó Yiwáni simi sɪgini, kadra kídí do ni go ndiṣi bábátizí tú'dú 'yí e, zí Yésu ndéréne zía, zía bábátizí wo. Simi bi Yésu

ma'dáa ni ndịsi íni ini zí Lomo ní, zí ere líkpíne zía káa zí mbotu ní. ²² Zí 'Dówụ Lomo óguné doa káa zí kịrịkó'do ní. Zí kúrú 'yị ówụne girí kídí, "Áyí mbigí owụ 'bi amá, 'búyị ofụ domá go, mááyí kí rokinyi gi zíyị."

²³ Yésu tonó kóo méngị moko 'bi Lomo simi bi méngị go simibi cí kéré a do sokó (30) ní. 'Yị e mbá ndịsiní 'bi eyé kóo sómụ a kídí ni owụ 'bi Yoséfa bi kí iríné Èlì ní. ²⁴ Èlì ni 'bi ené owụ 'bi Matáta, Matáta ni 'bi ené owụ 'bi Lévi, Lévi ni 'bi ené owụ 'bi Mélékì, Mélékì ni 'bi ené owụ 'bi Zanáyì, Zanáyì ni 'bi ené owụ 'bi Yoséfa. ²⁵ Yoséfa ni 'bi ené owụ 'bi Matatíya, Matatíya ni 'bi ené owụ 'bi Amósa. Amósa ni 'bi ené owụ 'bi Nawúma. Nawúma ni 'bi ené owụ 'bi Esíli. Esíli ni 'bi ené owụ 'bi Nagáyì. ²⁶ Nagáyì ni 'bi ené owụ 'bi Mátá. Mátá ni 'bi ené owụ 'bi Matatíya. Matatíya ni 'bi ené owụ 'bi Seméni. Seméni ni 'bi ené owụ 'bi Yoséke. Yoséke ni 'bi ené owụ 'bi Yóda. ²⁷ Yóda ni 'bi ené owụ 'bi Yonána. Yonána ni 'bi ené owụ 'bi Résa. Résa ni 'bi ené owụ 'bi Zerubábele. Zerubábele ni 'bi ené owụ 'bi Seretiyéle. Seretiyéle ni 'bi ené owụ 'bi Néri. ²⁸ Néri ni 'bi ené owụ 'bi Meléki. Meléki ni 'bi ené owụ 'bi Ádi. Ádi ni 'bi ené owụ 'bi Kosóma. Kosóma ni 'bi ené owụ 'bi Elimadáma. Elimadáma ni

'bi ené owụ 'bi Éra. ²⁹ Éra ni 'bi ené owụ 'bi Yósuwa. Yósuwa ni 'bi ené owụ 'bi Eliyázara. Eliyázara ni 'bi ené owụ 'bi Zoríma. Zoríma ni 'bi ené owụ 'bi Matáta. Matáta ni 'bi ené owụ 'bi Lévi. ³⁰ Lévi ni 'bi ené owụ 'bi Simiyóna. Simiyóna ni 'bi ené owụ 'bi Yúda. Zúda ni 'bi ené owụ 'bi Yoséfa. Yoséfa ni 'bi ené owụ 'bi Yonáma. Yonáma ni 'bi ené owụ 'bi Alikíma. ³¹ Alikíma ni 'bi ené owụ 'bi Melíya. Melíya ni 'bi ené owụ 'bi Ména. Ména ni 'bi ené owụ 'bi Matáta. Matáta ni 'bi ené owụ 'bi Natána. Natána ni 'bi ené owụ 'bi Dawídi. ³² Dawídi ni 'bi ené owụ 'bi Zése. Zése ni 'bi ené owụ 'bi Óbede. Óbede ni 'bi ené owụ 'bi Bowáza. Bowáza ni 'bi ené owụ 'bi Solomóna. Solomóna ni 'bi ené owụ 'bi Nasóna. ³³ Nasóna ni 'bi ené owụ 'bi Aminadába. Aminadába ni 'bi ené owụ 'bi Adimíni ni 'bi ené owụ 'bi Aráni. Aráni ni 'bi ené owụ 'bi Ézorono. Ézorono ni 'bi ené owụ 'bi Peréze. Peréze ni 'bi ené owụ 'bi Zúda. ³⁴ Zúda ni 'bi ené owụ 'bi Yakóbo. Yakóbo ni 'bi ené owụ 'bi Isáka. Isáka ni 'bi ené owụ 'bi Abarayáma. Abarayáma ni 'bi ené owụ 'bi Téra. Téra ni 'bi ené owụ 'bi Nówara. ³⁵ Nówara ni 'bi ené owụ 'bi Serúga. Serúga ni 'bi ené owụ 'bi Réwu. Réwu ni 'bi ené owụ 'bi Pelége. Pelége ni 'bi ené owụ 'bi Ébere. Ébere ni 'bi ené owụ 'bi Séla. ³⁶ Séla

ni 'bi ené owú 'bi Kayinána. Kayinána ni 'bi ené owú 'bi Arafakasáda. Arafakasáda ni 'bi ené owú 'bi Séme. Séme ni 'bi ené owú 'bi Nówa. Nówa ni 'bi ené owú 'bi Laméke. ³⁷ Laméke ni 'bi ené owú 'bi Metuséla. Metuséla ni 'bi ené owú 'bi Enóka. Enóka ni 'bi ené owú 'bi Zérada. Zérada ni 'bi ené owú 'bi Malále. Malále ni 'bi ené owú 'bi Kenána. ³⁸ Kenána ni 'bi ené owú 'bi Enósa. Enósa ni 'bi ené owú 'bi Séte. Séte ni 'bi ené owú 'bi Ádama. Ádama ni 'bi ené owú 'bi Lomo.

4

Satána uzu Yésu
(Lúrú kpá Matáyo 4:1-11,
Máriko 1:12,13)

¹ Simi bi Yiwáni i'bí baba-táza go zí Yésu ní, zí 'Dówú Lomo 'dúcu Yésu, zía ñnyiné gi simi Yeredéne gi ore simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo ndéréne simi súwú gbála, ² zí ngére 'bi bicayi lomo e* úzu wo simi súwú íri 'dényé kí sǐlǐ cǐ gbre anu éyí mbá wá, zí 'bú kóo méngí wo kíngaya.

³ Zí ngére 'bi bicayi lomo e úku ledre zía kídí, "Bi áyí tí Owú 'bi Lomo ní, ídí óyóló'bo tutú ga bi ba káa do ambata zíyí ánu a gi zí 'bú ke."

⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Satána kídí, "Ni miékéne

simi miéké kúrú Lomo kídí, "Yíma'dí utúasá ídí trǐdrǐ lá dǔyǐ gi zí éyí miánu wá, kúrú Lomo ni óto 'yǐ e ne zíye ídíye trǐdrǐ.'" "

⁵ Zí ngére 'bi bicayi lomo e kpá ndólo wo ékǐ kǐe do mongú bi ekǐekǐ 'dága 'dódo éyí ga bi do sogo kángá ba mbá zía. ⁶ Zía úku ledre zí Yésu kídí, "Lúrú go, éyí ga bi za mbá áyí lúrú yée née, mááyí máa mǐngíye. Togú ili yá, mááyí óto yǐ ngére doyé mbá. I'biní éyí ga gére née go mbá zíma, mááyí i'bí yée zí 'yǐ káa zí bi máili ní. ⁷ Ili tí lá zíyí óto sómú ledre eyí romá zíyí óto úndrumá."

⁸ Yésu ya zí Satána ní, "Ñnyǐ gi cigíma íri, ni miékéne kídí, 'Ídí óto úndru Ngére Lomo eyí, zíyí ndǐsiyí méngí dǔyǐ ledre ené.'" "

⁹ Gi ore zí Satána ndólo wo ndéré ékǐ kǐe do mongú ngbángbá 'Dǐcǐ 'bi Lomo 'dága simi Yerusaléma do úku ledre zía kídí, "Togú áyí tí Owú 'bi Lomo ma'dúí, lé'béútú mu bi 'dáa. ¹⁰ Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, 'Lomo ni kása maláyika ené e sáká yǐ. ¹¹ Niyí sáká yǐ káa bi áyí útú útru sǐndǐyǐ ro tutú e ke.'" "

¹² Zí Yésu úkulúgu ledre zí Satána kídí, "Ni miékéne kídí, 'Ndá úzu Ngére Lomo eyí wá.'" "

* **4:2** 4:2 Ngére 'bi bicayi lomo e: Iri a ni Satána. Ni manda 'bi maláyika ga bi icipni okó ro Lomo do icipogú yée gi komo ere ni. Zí maláyika ga gére née nda ídíye go bicayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoogú 12:9. **4:4** 4:4 Gbre lorú 8:3 **4:8** 4:8 Gbre lorú 6:13 **4:11** 4:11 Ke'bi 'bi Dawídi e 91:1,12 **4:12** 4:12 Gbre lorú 6:16

13 Simi bi ngére 'bi bicayi lomo e uzu wo go má ní, zía aka ótoómo wo gi ro ngíti sɪndɪ kadra.

'Yi e asiní gi ro Yésu simi Nazeréta
(Lúru kpá Matáyo 4:12-17, Máriko 1:14,15)

14 Nda gi do kací ledre ga gére ní, zí Yésu ñnyiné simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo ndá'balúgu roné simi káŋgá bi Galiláya ní. Zí phanda ledre ga bi ndişi méngi yéé ní aŋgané simi gara ore za mbá. 15 Simi ngíti sɪndɪ kadra zía ólúne simi 'Díçí Kótruro e ndişiné 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yi e. Zí 'yi e ñnyiyé mbá ndişi í'bi mbófo éyí zí Lomo gi ro 'dódo ledre ené.

16 Zía ndéréókpóne simi Nazeréta kí'dí bi kóo ngboró ní. Nda simi Sɪlɪ 'bi 'Dówuro† zía ndéréne simi 'Díçí Kótruro káa zí bi lengbe ndişi méngi a ní. Zía ñnyí tóroné 'dága ólo miéké kúru Lomo. 17 Zíye í'biógu búku 'bi nébi Isáya zía, zía líkpí bi bi ndişi ódro kídi,

18 "Lomo i'bi 'Dówúne go zíma,

gi zía oto máa go ndişi 'dódo bilámá ledre ené zí 'yi lerí e.

Kasa máa kídi nées Lomo nées ni líkpíoyó 'yi ga bi miódó yéé simi ká'dá 'bi lúyú ledre ní,

'yi ga bi komoyé lúru bi wá ní, nées ni líkpí a gi ro zíye lúru bi,

kasa máa kpá gi ro 'yi ga bi ngíti géyi 'yi e ndişini lúru 'dófu bi gi doyé ní, zíye ídiye kí ledreyé owóowó,

19 kasa máa kpá gi ro úku 'dódo a zí 'yi e kídi, sɪndɪ kadra bi gi ro zí Ngére Lomo yómo yéé simi a ní ni go gbóo."

20 Simi bi Yésu oloonzó ledre ní, zía í'bilúgu búku zí 'yi 'bi moko bi ore ní, zía ndá'ba ndişiné bi. Zí komo 'yi ga bi simi 'Díçí Kótruro ore ní ídiye mbá roa círii. 21 Zía ñnyiné úku ledre zíye kídi, "Ledre bi gáa máólo nées, ukuní kóo go 'desi, karaba ní, lúrusé nda go cú kí komosé."

22 Zí tara 'yi ga gére nées ñdrine mbá miðrɪ gi zí ledre ga bi uku yéé ní. Zíye ndişiye úkuló'bó ledre dongaráye kídi, "Áyi, owú nées ndiki ledre nées kenée gi 'da, nées ndaá 'bi ené wotí Yoséfa bi kára ba wá?"

23 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídi, "Ledre ga bi kóo úwúsé mándişi méngi yéé simi Kapáranawúma ní, utúasá miútúasá kací komosé gi ro zíma méngi yéé ona? Ni miékéne kídi, "Yi mála idi yómo roné

† 4:16 4:16 Sɪlɪ 'bi 'Dówuro: Nées ni mongú sɪlɪ 'bi Isiréle 'bi ini zí Lomo, mengini moko simi a wá. Zíye ndişiye sómúndiki ledre kídi Lomo otoogu ere kí do sogo káŋgá kpá kí ledre bi Lomo yómo yéé gi simi moko 'bi owúkúli e gi sɪ sɪlɪ ngére 'bi Ízibiti ní. Ólo Ólúógu 20:8-11, Gbre lorú 5:12-16. 4:19 4:19 Isáya 61:1,2

kí, zía nda yómo ngíti géyì 'yì e.' "

²⁴ Zía kpá úku ledre zíye kídí, "Máúku zise ma'díi, otoní úndru nébì simì kángá ené wá. ²⁵ Ídísé ówo a kídí tǔ'dù umbu niyí kóo bo simì kángá 'bì Isiréle e simì sǐndǐ kadra 'bì nébì Ilíya. Iní oro kóo kí simìbì kǐé'do kí éfé ìnyì doa kǐrǐ doné, zí 'bú kóo útúne do 'yì e kǐngaya. ²⁶ Lomo kasa ené kóo Ilíya ndéré sáká kará umbu ga gére nées mbá wá, kasa kóo wo ndéré sáká òdù kára umbu máa wo bì simì gara bì Zarefáta simì kángá bì Sidóna ní. ²⁷ Ngíti géyì Isiréle e niyí kóo bo simì sǐndǐ kadra 'bì nébì Ilísa kí sáamá royé, sáamá nées ̀kú kóo gǐ royé wá, odu 'yì bì 'dì'biyóní sáamá nées gǐ roa ní òdù Námána bì 'yì 'bì Súrìya ní."

²⁸ Simì bì 'yì ga bì simì 'Dǐcǐ Kótruro ore uwúní ledre bì Yésu uku nées kenées ní, zíye zǐngǐ eyé geré mizǐngǐ. ²⁹ Zíye 'dì'bi Yésu lála wo ólúógù kǐe gǐ simì gara sága, ndéré ékǐ kǐe do bì ekǐekǐ 'dága nées bì ekǐekǐ bì o'bóní gara nées doa ní gǐ ro zíye ìtrǐ wo gǐrǐ gǐ do bì zía útúónzó roné 'dá'ba. ³⁰ Zía ùcù lǐlíné dongará tǔ'dù 'yì e do ndéréókpo ené gǐ zíye.

Yésu lagaoyó bicayi lomo e

(Lúrú kpá Mǎrìko 1:21-28)

³¹ Zía ìnyìné ndá'balúgu roné simì Kapáranawúma

ngíti owú gara simì Galiláya, simì Sǐlǐ 'bì 'Dówuro, zía ndǐshiné 'dódo ledre 'bì Lomo zí 'yì e. ³² 'Yì ga bì kóo ìrì ndǐshíní úwú 'dódo ledre ené ní, zí tarayé ìdrǐne mbá mǐdrǐ gǐ zía 'dódo ledre ené ní kí roko'bu 'bì Lomo siminé.

³³ Simì sǐndǐ kadra bì Yésu ní ndǐshǐ 'dódo ledre simì 'Dǐcǐ Kótruro nées, ngíti o'do bì kí bicayi lomo siminé ní ní ore, geré zía tónóne gbúrógbóne do Yésu kídí, ³⁴ "Yì Yésu, máówo yì bú áyí mbigǐ Owú 'bì Lomo gǐ simì gara Nazeréta. Ógù ba go geré gǐ ro úfuónzó zée?"

³⁵ Zí Yésu ódroné zí bicayi lomo bì simì o'do nées kí roko'bu kídí, "Ídí ndǐshǐ tí, ndá líkpǐ tarayǐ wá. Ólúógù gǐ simì o'do nées mu." Zí bicayi lomo kángba o'do nées do ìdrǐónzó wo gbù bì do komo 'yì ga bì ore nées mbá, do ólúógúné gǐ simì a, oto unǔ ro o'do nées mbá wá.

³⁶ Zí tara 'yì e ìdrǐne gǐ zí ledre nées mbá mǐdrǐ zíye ndǐshiyé úku ledre kídí, "Bì káa lára ledre bì káa be 'dì, zí o'do ba ndǐshǐ ódroné kí cóngó ro kpá kí mongú roko'buné ní? Uku ledre zí bicayi lomo e, zíye úwú kúrú, zíye ólúóguyé gǐ simì o'do ba tí ma'díi." ³⁷ Zí phanda Yésu ángané do bì ga gére nées kǐrǐ nées za mbá.

Yésu yomo tǔ'dù 'yì ndíyá e

(Lúrú kpá Matáyo 8:14-17, Mǎrìko 1:29-34)

38 Nda go gi do kací 'dódo ledre, zí Yésu ólú óguyé gi simi 'Dìcì Kótruro kí 'yì lódú kacíne e ndéréye 'be 'bì Simúna Pétero. Ábuwá towú Simúna ma'dáa roa emengú, nì kí drú roné. Zí 'yì ga bì 'be ore ní ndú'yú Yésu, idí yómo wo. 39 Zí Yésu ndéré tóroné cigí a, zía úku ledre zí bisinyí drú bì ro kára née kídí, "Ólúógu gi simi a mu." Geré zí ro kára née zázáne, zía ìnyiné ndéréne méngì éyì miánu zíye.

40 Nda go kí tagá ndùlù, zí 'yì e ndìsì 'dí'biógù 'yì eyé ga bì kí ndiyá royé ní ógu kíye zí Yésu gi ro zía yómo yée. 41 Ngíti géyì 'yì ga gére née niyí 'bì eyé kí bicayi lomo e simiyé. Gi zí roko'bù Yésu, zíye gbúgbuóguyé gi simi 'yì ga gére ní kí ndìsì gbúrógbóye kídí, "Áyì Owú 'bì Lomo." Zí Yésu úcuómo yée kí ódro gi zía owoní wo bú nì Kírésìto wo bì Lomo kasaogu káa do 'yì yómo 'yì e ní.

42 Nda káa zí kílonódó a née kí phiyí zí Yésu ìnyì ndéré ené do bì bì 'yì e ndanì doa wá ní. Zí 'yì e ndìsiyé gámásó'do wo. Simi bì ndikiní wo ní, zíye úku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, ilizé ezé lolù zíyì ndéréómo zée wá." 43 Zía úkulúgu ledre zí 'yì ga gére née kídí, "Ndásé lá dùjù se 'yì ga bì Babá kasa máa 'dódo ledre

ené zíye ní wá. Máili kpá 'dódo bilámá ledre bì gi ro 'be 'bì Lomo ní zí ngíti géyì 'yì e. Kasaogu máa gi ro zíma méngì a kenée." 44 Gi do kací ledre née, zí Yésu kpá fú ndìsì kí gámáne kí 'dódo ledre 'bì Lomo zí 'yì e simi 'Dìcì Kótruro ga bì simi Yúdáya ore ní za mbá.

5

Yésu gelé mizefì 'yì lódú kacíne e
(Lúrú kpá Matáyo 4:18-22, Máriko 1:16-20)

1 Kadra kíe'do zí Yésu ndéré tóroné do gbúróngó mongú mikavu bì Galiláya* ní, zí tù'dù 'yì e yóko royé cigí a zía ndìsiné 'dódo ledre 'bì Lomo zíye. 2 Zía óyó komoné do lúrúndiki kurúngba e gbre m̀ngiye odóngeriní go kó'dù gbúróngó kenée, niyí go ndìsì lúgu mbirá eyé e. 3 Zía ndéré ékine simi ngúru kurúngba, née wo bì 'bì Simúna ní. Zía úku ledre kídí, "Ìtrì 'dóso aka kurúngba ma'dáa mì'dí simi iní iri." Simi bì Simúna ìtrì ní, zí Yésu ndìsì yéme roné bì ndìsì 'dódo ledre 'bì Lomo zí 'yì e.

4 Simi bì 'dodo asá ledre ní, zía úku ledre zí Simúna kídí, "Ìtrì tátá mu simi yana iní gi ro zíyì ónzó mbirá."

5 Simúna ya zía ní, "Mongú 'yì, icizé rozé kí mbirá go bì ndre ba, kémbí

* 5:1 5:1 Mongú Mikavu bì Galiláya ní: Gírìgì e ndoloní 'bì eyé kídí Mikavu Geneseréta.

éyì ndaá. Nda lá kací kúrúyì, mááyí ónzó a.”

6 Simì bì onzóní mbírà ní, zì tǔ'dù kénzè e útúye simì a. Gì zía bì ofuní nda go ní, zì mbírà tónóne lófoné. 7 Zì Simúna e tónó kéwu lafúye ga bì simì ngíti kuṙungba ní, idíní ógù sáká yée. Zì lafúye ga gére née óguyé do tónóye lála mbírà kí kénzè ga gére née simì kuṙungba. Zì kénzè e ídíye simì kuṙungba ga bì gbre née cǐ'dí. Nda gì zì miówó ye, kuṙungba ayí nda go ólù sí iní.

8 Simì bì Simúna Pétero lurú ledre née kenée ní, zía útúne sí sǐndí Yésu bì, ngúnǔ roné do úku ledre zì Yésu kídí, “Ngére, mááyí 'yì lúyú ledre, máútúásá ídí gbóo kíyì wá, ídí ìnyì gì cigíma 'dá'ba.” 9 Zì tara Simúna Pétero kí lafúne ga gére née ìdríne mbá miǐdrí gì zì tǔ'dù kénzè ga bì 'dì'biní yée kenée ní. 10 Ngíti géyì lafú Simúna ga bì Yakóbo e kí Yiwáni wotí Zebedíya ní, zì tarayé ìdríne kpá mbá miǐdrí gì zì ledre máa née.

Gì zì ledre bì gáa Simúna uku ní, zì Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Simúna ndá ére ngirí wá. Tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, áyì ídí go 'yì 'dì'biógù 'yì e zì Lomo.” 11 Geré née ní, zì Simúna ìnyiyé kí lafúne ga gére née ódóoto kuṙungba eyé e kó'dù gbúrǔngó ore, yóó, do útúye do kací Yésu.

Yésu 'dì'bioyó sámá gì ro ngíti o'do

(Lúrú kpá Matáyo 8:1-4, Mária 1:40-45)

12 Simì ngíti sǐndí kadra simì ngíti owù gara, zì ngíti o'do kí sámá roné óguné zì Yésu. Zía útúne kó'dù Yésu bì ngúnǔ roné zía kídí, “Ngére, togù utúasá kací komoyì miútúásá, ídí 'dì'bioyó sámá ba gì romá gì ro zì romá ídíne drá.”

13 Zì Yésu óto sǐlǐne ro o'do née do úku ledre zì o'do née kídí, “Mángúnǔ go, royì idí mu ídí drá.” Tí ma'díi, geré zì sámá úkúne gì ro o'do née.

14 Zì Yésu úku ledre zía kídí, “Ndá aka 'dì'bi ledre née tarayì wá. Ídí aka ndéré zì 'yì 'dáná éyì kí. Zíyì í'bí tákpásǐlǐ zì Lomo káa zì bì Músa eké ledre a 'yì e idíní ndísi méngì a kenée simì bì togù bilámá ledre méngì roné go zíye ní. Gì ro do ówo a mbá kídí éyì méngì roné go.”

15 Abú kenée ndotó, 'desí phanda ledre bì Yésu méngì née, aṅga go do bì ga bì kírí née née za mbá. Zì tǔ'dù 'yì e nda ndísi óguyé úwú ledre ga bì ni ndísi 'dódo yée ní. Zía kpá ndísiné kí yómo ngíti géyì gì do ndíyá eyé e. 16 Simì ledre ga gére née mbá, kí'dí bì Yésu ili go ini ini zì Lomo ní, zía ndéréne do bì bì 'yì e ndaní doa wá ní, zía ini ini zì Lomo íri.

Yésu yomo o'do kí umbu sındĩne

(Lúru kpá Matáyo 9:1-8, Máriko 2:1-12)

¹⁷ Simi ngíti sili kpi, Yésu ni go ndisi 'dodo ledre 'bi Lomo zi 'yi e. Farusayo e† kí 'yi 'dodo loru ga bi 'bi Lomo ni niyi koo mindisiye gbóo kiri nee. Ngiti geyi oguni gi simi gara ga bi 'bi Galilaya mingungucua ni, ngiti geyi 'bi eye gi simi kangá bi Yudaya kpa kí Yerusaléma ni. Zi Ngere Lomo í'bi roko'bu zi Yésu, zia ndisine 'di'biyó ndiyá kie gi ro 'yi e ore. ¹⁸ 'Yi e niyi luru bi ni, imbioguni ngiti o'do go do gbagbara ni kí umbu sındi gamá gi zia wá. Ilini koo olu kie ndere oto wo kó'du Yésu 'dici iri. ¹⁹ Simi bi bi olu kí o'do nee zi Yésu gi 'di tara mbotu ndaa gi zi tu'du 'yi e ni, zaye ekiye kie do 'dici 'daga. Zaye likpi phutu bi mbí kí'di bi Yésu ni ore ni, zaye imbi esi o'do nee nye kí gbagbara nee gi doa zia iri.

²⁰ Simi bi Yésu owo kidi ya'da ga gere nee nguṅuni ledrene go ni, zia uku ledre zi o'do bi imbioguni wo nee kidi, "Lundu 'bi ene e, maotoomo luyu ledre eyi go."

²¹ Gi zi ledre bi Yésu uku nee ni, gere zi Farusayo e kí 'yi 'dodo loru ga gere nee tonoye odroye dengbiye kidi, "O'do maa nee 'be

ene naambi bi ni ndisi uku bisinyi ledre kenee nee? Lomo ni duju ne 'yi otoomo luyu ledre zi 'yi e."

²² Yésu owo somu ledre eye nee go zia ndu'yu yee kidi, "Eyi bi ndisise somu ledre do mimbé'dese gi zia kenee ni 'di? ²³ Ledre maa wo be 'di ni gaa nee gbóo zima uku a, maotoomo luyu ledre eyi go, togu kenee wa, maidi uku a mayá inyigumu 'di'bi saka eyi ziyi nda'bayi 'be? ²⁴ Maili uku a zise, maa bi Lomo kasaogu maa kaa do 'yima'di ni, maayi kí roko'bu zima do sogo kangá ona gi ro otoomo luyu ledre 'bi 'yi e kie." Zia inyine uku ledre zi o'do bi kí umbu sındine nee kidi, "inyigumu mu, 'di'bi saka eyi mu ziyi nda'bayi 'be." ²⁵ Gere nee ni, kirawu zia inyigune 'daga ti do komo 'yi ga gere nee mbá 'di'bi saka ene do nda'bané 'be kí mongu rokinyi kí ndisi í'bilugu mbófo eyi zi Lomo. ²⁶ Zi ledre nee owone komo tu'du 'yi ga bi ore nee mbá zaye idiye kí mongu ngiri royé do ndisiye í'bilugu mbófo eyi zi Lomo kidi, "Eyi bi mengi rone karaba ba, 'yima'di utúasa mengi a wa."

Yésu ndolo Lévi

(Lúru kpá Matáyo 9:9-13, Máriko 2:13-17)

† 5:17 5:17 Farusayo: Nee ngiti geyi Yuda ga bi ngara nditi'dofuni do loru bi Musa eke ni wa ni. Nguṅuni kidi lomo ro 'yima'di e ni bo, malayika e niyi bo, 'yi e ndisini kpa uru gi simi umbu. Olo Moko 'bi 'yimikasa e 23:6-8.

27 Zí Yésu ólúóguné gí ore ndéré ndíki Lévi kí ndìsì tara mákitabu ené 'bi 'dó'dú ụsórụ gí zí 'yì e. Zí Yésu ndólo wo kídí, “Lévi, áyí go 'yì 'bi moko amá, ógụ mu zize ndéréze kẹyì.” 28 Lévi kala wá, zía ótoómo éyì ga bí 'bi moko nées yóo do útúne lódú kací Yésu.

29 Nda simi ngíti sílí, zí Lévi yéme mongú éyì miánu kí ìrì Yésu. Zí Lévi ma'dáa ndólo títú'dú lafúne ga bí ndìsìní 'dó'dú ụsórụ kéye í'bí a zí akúma ní, nda kpá kí ngíti géyì 'yì e gí ro zíye ánu éyì miánu máa nées kí Yésu e. 30 Simi bí Farusáyo e kí 'yì 'dódo lorụ e lurúní Yésu kí ánu éyì kí 'yì ga gére nées kenée ní, zía sínýí ené royé misínýí. Zíye ndìsìyé úku mingúngúrú ledre ro Yésu. Zíye úku ledre zí 'yì lódú kacíga kídí, “Éyì bí mongú 'yì esé nées ndìsì ánu éyì gí roa kí 'yì lúyú ledre e kpá kí 'yì 'dó'dú ụsórụ e káa zí nées ní ní 'dì?”

31 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zise, 'yì bí ndíyá ndaá roa wá ní, nderé ené zí dokotóro wá, 'yì ndíyá ndìsì ndéréne gí ro do yómo nées. 32 Máógụ amá gí ro 'yì ga bí ya yée niyí eyé bilámáye ní wá. Máógụ gí ro 'yì lúyú ledre e zíye óyóló'bó mimbé'deyé gí ro zíye ómoyé.”

'Yì e ndu'yúní Yésu gí ro órú tara'yì

(Lúrú kpá Matáyo 9:14-17, Máriko 2:18-22)

33 Nda gí ore, zí ngíti géyì 'yì e gí dongará 'yì ga gére nées ndú'yú Yésu kídí, “'Yì lódú kací Yiwáni 'yì í'bí babatíza ndìsìní órú tarayé zíye kpá ndìsì ìni ìni zí Lomo, 'yì 'bí Farusáyo e ndìsìní méngì a kpá kenée. Sara 'yì eyì e orúní 'bí eyé tarayé wá gí zí 'dì?”

34 Zí Yésu úkulúgu ledre kídí, “Simi sómú ledre esé ní, 'yì ga bí ndolooguní yée simi ayímbe 'bí ófú ro'yì ní ndaní ánu éyì wá tí bí mikánda adrúgu ní bo kíye ore ní? 35 Sínđí kadra ní ógụ wo bí niyí 'dí'bióyó wo gí dongará 'yì ené ga gére ní, zíye nda ndìsìyé kí 'bú.”

36 Zía kpá úku ngíti mu-ruwayi kídí, “'Yì nda ìcì tóko tara mikánda bongó ro kurú a wá. Togú mengì kenée yá, mikánda bongó nées ní lála lófo kurú a nées zí unğú a nda ídine mongúne, bí ìcì a ndaá lolu wá. 37 Kpá kenée, togú kára ili lótó le'yì ené yá, nda lótó a simi sorú ndoko wá. Gí zía simi bí le'yì nées ní ù'bu ní, zí sorú ndoko nées ndóko ené, zí le'yì sínýíne mbá bí. 38 Bilámá a, idíní lótó le'yì tí simi mikánda ndoko. 39 Ngíti géyì 'yì e iliní éwé yì

‡ 5:39 5:39 Mikánda le'yì kóró: Bilámá ledre bí 'dodoní gí ro Yésu ní ní káa zí mikánda le'yì kóró, lorụ 'bí Músa ní 'bí ené káa zí kurú le'yì kóró ní. Yúda e ndìsìní bándá le'yì kóró eyé kí simibi kíé'do ngíti géyì yá simibi gbre.

eyé tí fú lá kuṛú le'yí. Gí zí kẹ́yí nées iliní eyé mikánda le'yí kóróṛ wá kídí ndumu eme yí ené ne."

6

Yésu uku ledre gí ro Sílí 'bí 'Dówúro

(Lúrú kpá Matáyo 12:1-8, Mária 2:23-28)

¹ Kadra kíé'do simi Sílí 'bí 'Dówúro, zí Yésu ìnyiné kí 'yí lódú kacíne e ndéré 'dəcí bí kpurú gí simi yáká, simi bí kéré nì aka lá ngoruné ní. Zí 'yí lódú kacíga ndíṣi lófo ngoru kéré ga gére nées kí ánu a. ² Zí Farusáyo e ìnyiyé úku ledre kídí, "Áyi, tí bí ówosé bú karaba Sílí 'bí 'Dówúro ní, ndíṣisé nda méngí moko simi a gí ro 'dí?"

³ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Farusáyo ga gére nées kídí, "Ólosé esé ledre bí kóo Dawídi méngí simi bí kóo 'bú méngí yée kí 'yí ené e ní wá? ⁴ Kadra kíé'do 'bú méngí kóo Dawídi kí 'yí ené go kíngaya. Zía ndéré ólúne simi 'dící 'bí Lomo, zía 'dí'bí ambata ga kóo ore, 'yí 'dáná éyí zí Lomo niyí ánu a dujú ye ní zía ánu a. Zía kpá í'bí a zí 'yí ené ga bí kóo niyí kéye ní." ⁵ Zí Yésu úku odu ledre yaá, "Máa Owú 'bí 'Yíma'dí mááyí Ngére do Sílí 'bí 'Dówúro."

Méngí bilámá ledre simi Sílí 'bí 'Dówúro

(Lúrú kpá Matáyo 12:9-14, Mária 3:1-6)

⁶ Simi ngíti sındí kadra kpí simi Sílí 'bí 'Dówúro, zí Yésu ndéré ólúne 'Dící Kótruro ndíṣi 'dódo ledre. Ngíti o'do nì kpá ore sílía 'bí anú ngurogú mingúrógú méngí moko wá. ⁷ Ngíti géyí Farusáyo e kí 'yí 'dódo lorú e niyí kóo ore ndíṣi gámásó'do misi'di bí togú Yésu luyú ledre go yá, zíye 'dí'bí wo. Gí zí kẹ́yí nées ní, zíye ndíṣiyé sémbe wo misémbe kídí togú nì yéme sílì o'do nées karaba simi Sílí 'bí 'Dówúro yá. ⁸ Yésu owo sómú ledre bí niyí kée nées bú, zía ìnyiné úku ledre zí o'do bí kí mingúrógú sílìne nées kídí, "Ìnyíogú mu tóro do nyára bí kára gí do bí zí 'yí ga ba mbá lúrú yí." Zí o'do nées tí ìnyí tóroné do komo 'yí e 'dága.

⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yí ga gére nées kídí, "Mándú'yú aka sée, ledre máa wo be 'dí emene do méngí a simi Sílí 'bí 'Dówúro, méngí bisinyí ledre togú mbú méngí bilámá ledre bí yómo 'yí togú mbú ótoómo 'yí zía úyuné?"

¹⁰ Zía lúrú bí kere gbaá 'yí ìṭi ndaá. Zía úku ledre zí o'do nées kídí, "Dózo sílìyí mu." Nì 'dózo sílìne káa ní, sílì a nì go bilámáne. ¹¹ Zí ledre nées óto Farusáyo e kí 'yí 'dódo lorú e kí mongú mimbé'de késí ro Yésu, zíye ndíṣi ódroyé dengbiye gámásó'do misi'di bí yée niyí 'dí'bí Yésu úfu wo doa.

Yésu gelé 'yìmikása e sokó doa gbre

(Lúru kpá Matáyo 10:1-4, Máriko 3:13-19)

¹² Simi ngíti sǐlǐ gǐ do kací ledre née, zǐ Yésu ndéré ékǐne do mongú landa, ndìşiné ini ini zǐ Lomo.

¹³ Zǐ bi áráne nda go kí phiyí, zǐa ndólo 'yì lódú kacíne e. Simi bi oguní ní, zǐa géle ngíti géyì sokó doa gbre (12) zǐa úku ledre kídí, “Yée ga ba niyí go 'yìmikása amá e.”* Niyí,

¹⁴ Simúna, bi Yésu ifi ngíti iriá Pétero ní, niyí kí owú 'bi mbágáne Andiriya nda Yakóbo, Yiwáni, Phìlipo, Batilimáyo, ¹⁵ Matáyo, Tóma, Yakóbo wotí Alafáyo, Simúna bi ndìşiní ndólo wo Owúrará ní. Gǐ zǐa mimbé'dea ndìşì éşì gǐ ro 'yì ené e. ¹⁶ Yúda wotí Yakóbo, nda Yúda Keriyóta bi i'bí ngbángá Yésu ní.

Yésu 'dodo ledre zǐ 'yì e, zǐa kpá yómo 'yì ndíyá e

(Lúru kpá Matáyo 4:23-25)

¹⁷ Zǐa ndítíoguné kí 'yì ené ga gére née gǐ do bi ekíekí girí ndéré tóroné kenée, zǐ tǔ'dú 'yì e ndìşì yóko royé cigí a. Zǐ 'yì lódú kacíga kí tǔ'dú ngíti géyì 'yì e gǐ simi Yúdáya mbá, yée ga bi gǐ simi Yerusaléma ní, nda kí ngíti géyì ga bi oguní gǐ gbála gǐ simi Táyire kí

Sidóna ní. ¹⁸ Ngíti géyì 'yì ga gére née oguní 'bi eyé úwú ledre ga bi Yésu ma'dáa ndìşì 'dódo yée ní. Ngíti oguní 'bi eyé kí ndíyá eyé e gǐ ro zǐa yómo yée. Yée ga bi kí bicayi lomo e simiyé ní gǐ ro zǐa lágaoyó yée 'dá'ba. ¹⁹ 'Yì ga bi kí ndíyá royé ní mbá, zǐye ndìşiyé trítří royé gǐ zǐa ofuní go gǐ ro zǐye óto sǐlǐye ro Yésu gǐ ro zǐ ndíyá eyé úkúne mbá gǐ zǐa owoní go ni kí roko'bù 'bi yómo 'yì e zǐne.

²⁰ Zǐa óyó komoné lúru 'yì lódú kacíne ga gére ní, zǐa úku ledre zǐye kídí, “Sée 'yì lerí e, Lomo i'bí úndru go zǐse gǐ zǐa áse go 'yì 'bi 'Be 'bi ené e. ²¹ Sée ga bi kí 'bú rosé ní, Lomo i'bí úndru go zǐse gǐ zǐa ni karanée í'bí éyì miánu bi ukú wá ní zǐse. Sée ga bi áse cakaba ndìşisè ini ini ní, Lomo i'bí úndru go zǐse áse karanée ídí kí mongú rokinyi. ²² Togú 'yì e ndìşiní sógó sée, zǐye 'dí'bióyó sée gǐ dongaraye 'dá'ba kpá kí úkucáyì sée gǐ zǐa bi ngungusé ledremá máa bi Owú 'bi 'Yìma'dí ní, Lomo ni í'bí úndru zǐse.

²³ “Abú menginí sée bisinyíne kenée ndotó, ídísé ídí kí rokinyi gǐ zǐa Lomo ni karanée 'dí'bióto sée 'be 'bi ené. 'Yì ga gére née 'yì eyé e ndìşiní kóo 'dó'do nébì ga kóna ní kpá kenée. ²⁴ Sée ga bi áse kí rokinyi gǐ zǐa áse

* **6:13** 6:13 'Yìmikása: Née 'yì ga bi Yésu i'bí roko'bù zǐye, zǐa ndìşì kása yée ndéré kí méngí moko ené e káa zǐ úku bilámá ledre ené zǐ 'yì e, kí sǐkpì 'yì ndíyá e kpá kí ógóoyó bicayi lomo e gǐ simi 'yì e ní.

kí tú'dú éyí e zíse ní, odu a ni nda karanée ídí zíse lerí simi bi ngára éyí ga gére née ndani lolu zíse wá ní. ²⁵ Sée ga bi áse bilámáse ndìsìsè ánu dujú bilámá éyí e ní, áse karanée ídí do lerí éyí miánu. Kpá kenée, sée ga bi áse simi rokinyi ní, áse karanée ídí kí mongú lerí.

²⁶ “Sée ga bi 'yí e mbá ndìsìnì mbófo sée ní, áse karanée ídí kí mongú lerí. 'Yí ga gére née, 'yí eyé e ndìsìnì kóo mbófo nébì 'yí ranga e kpá kenée.”

Óto 'bú ezeokó 'yí

(Lúru kpá Matáyo 5:38-48, 7:12a)

²⁷ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zí 'yí lódú kacíne ga gére née kídí, ídísé óto 'bú ezeokóse, zíse ndìsìsè méngì bilámá ledre zí 'yí ga bi otoní 'búse wá ní.

²⁸ Ndásé méngì lúgu bisinyí ledre zí 'yí ga bi méngì ní sée bisinyíne ní wá, ídísé ini ini zí Lomo gí royé. ²⁹ Togú 'yí ongbo komoyí bi gí 'dí kerí ní yá, ídí óyóló'bó wo bi gí 'dí kerí ní zía óngbo a. Togú 'yí ngaka éyí eyí yá, ndá lálalúgu a gí zía wá. ³⁰ Togú 'yí ombo éyí gí zíyí, ídí í'bí a zía, wo bi saká éyí gí zíyí ní togú ili í'bílúgu a wá, ndá lolu ndéré ndú'yú wo gí roa wá. ³¹ Éyí bi ili zí 'yí e méngì a zíyí ní, ídí méngì kpá wo zíye.

³² Togú ótosé dujú 'bú 'yí ga bi ndìsìnì óto 'búse ní, Lomo méngì ené bilámá

ledre zíse wá. 'Yí ga bi ngunguní ledre 'bi Lomo wá ní, ndìsìnì óto dujú 'bú 'yí ga bi ndìsìnì óto 'búye ní. ³³ Togú ndìsìsè méngì bilámá ledre dujú zí 'yí ga bi ndìsìnì méngì bilámá ledre zíse ní yá, Lomo méngì ené bilámá ledre zíse wá. 'Yí ga bi ngunguní ledre 'bi Lomo wá ní, ndìsìnì méngì bilámá ledre dujú zí 'yí ga bi ndìsìnì méngì bilámá ledre zíye ní. ³⁴ Togú í'bí éyí lá dujú zí 'yí bi ni í'bí éyí zíyí ní yá, Lomo méngì ené bilámá ledre zíyí wá. 'Yí ga bi ngunguní ledre 'bi Lomo wá ní, ndìsìnì í'bí éyí dujú zí 'yí ga bi niyí í'bí éyí zíye ní.

³⁵ Ídísé óto 'bú ezeokóse e zíse ndìsìsè méngì bilámá ledre zíye. Togú í'bísé éyí go zíye yá, ndásé lolu sómú ledre a wá. Lomo ni méngì mongú bilámá ledre zíse kací a gí zía áse go mbigí owú ga bi 'bi Lomo bi roko'bu a ofu go ní. Ndìsì lengbe méngì bilámá ledre zí bisinyí 'yí e kpá kí bilámáye e. ³⁶ Lerí lafúse idí méngì sée kpá káa zí bi leríse ndìsì méngì 'Buse Lomo ní.

*Lerí lafúse idí méngì sée
(Lúru kpá Matáyo 7:1-5)*

³⁷ “Ndásé 'dècì ngbanga 'yí wá káa bi Lomo ni kpá 'dècì ngbangasé. Ndásé úku sínyi ledre gí do bi 'yí wá, káa bi áse kpá ídí zí Lomo bisinyí 'yí e. Ídísé ótoómo lúyú ledre 'bi lafúse e gí ro

zí Lomo kpá ótoómo lúyú ledre esé. ³⁸ Ídísé í'bí éyí zí 'yì e gí ro zí Lomo kpá í'bí éyí zíse. Togú méngìsé go kenée, Lomo ni méngì bilámá ledre zíse rómo wo bí méngìsé nées kíe. Bilámá ledre ga bí ndìsìsé méngì yée nées, Lomo ni méngì lúgu a zíse kpá kenée.”

³⁹ Zía kpá úku muruwayi máa wo ba kídí, “Simì sómù ledre esé ní, 'yì komo mì'dùtù ni 'dí'bí sílì ezené 'yì komo mì'dùtù lála wo ndéré kíe? Togú méngì kenée, ni lála ezené nées zíye útú eyé gbrengrá simì gu. ⁴⁰ 'Yì bí ndìsìní 'dódo ledre zía ní, romo ené do 'yì 'dódo ledre zíne wá. Kí'dí bí owoyeme nda ledre go ní, zía ndìsìné méngì té ledre ga bí 'yì 'dódo ledre ené ndìsì méngì yée ní.

⁴¹ “Ndá ndìsì óto komoyì lá dùú ro owù ledre bí ngítì 'yì méngì luyú go, zíyì ndìsìyì úku dùú ledre a ní wá. Ídí óto komoyì ro mongù lúyú ledre bí ndìsì lúyú a ngará ówo wá ní. ⁴² Bí áyí kpá 'yì lúyú ledre ní, áyí úku lará ledre káa be 'dí zí ngítì 'yì idí ótoómo kí lúyú ledre. Yì 'yì mani ba idí ótoómo 'bí eyì lúyú ledre kí, áyí nda fú úku ledre zí 'yì idí ótoómo kí lúyú ledre.”

Ledre gí ro miáná kágá

(Lúrú kpá Matáyo 7:17-20, 12:34b,35)

⁴³ “Nées sì ledre bí bilámá kágá ndìsì ánáogù bilámá miánáne gí zía ní. Bisinyí

kágá ndìsì ánáogù 'bí ené kpá té bisinyí miánáne. ⁴⁴ Ndìsìní ówoyeme kágá e mbá dùú gí ro miánáye. Utúasání líkpí mánga gí komo ngéyé wá. Togú goófo yá, líkpíní gí komo ráka kpá wá. ⁴⁵ Gí zí kényí nées ní, bilámá 'yì ndìsì méngì bilámá ledre dùú ne gí zía bilámá ledre máa nées ni simì mimbé'de a. Bisinyí 'yì ndìsì méngì 'bí ené dùú bisinyí ledre gí zía mimbé'de a ni bisinyíne. Ledre bí 'yì ndìsì úku a kí méngì a ní, 'dìcì a ni yana mimbé'de a.”

'Dìcì bí ùbúní rìngì ní

(Lúrú kpá Matáyo 7:24-27)

⁴⁶ “Éyì bí ndìsìsé ndólo máa gí roa Ngére, Ngére, ní 'dí? Bí ngará ílísé kpá méngì ledre ga bí mándìsì 'dódo yée zíse ní wá ní. ⁴⁷ Máúku aka owù ledre zíse gí ro 'yì bí ndìsì méngì ledre amá ní. ⁴⁸ 'Yì nées ni cé káa zí 'yì bí togú ili ùbú 'dìcì yá, ni aka ícì kágá 'dìcì nées simì kángá ngírì kí, zía nda ùbú a. Abú mongù iní ni ógù kí mongù síli é'diné yá, 'dìcì nées utú wá gí zía ùbúní go do bilámá misì'diné. ⁴⁹ 'Yì máa wo bí ili úwú ledre amá zía ndìsìné méngì ledre kacì a wá ní, ni káa zí 'yì máa wo bí ùbú ené 'dìcì ené do bilámá misì'diné wá ní. Simì bí mongù iní ni ogù kpá kí mongù síli ní, geré zí 'dìcì nées utú ené gí zía ùbúní eyé do bilámá misì'diné wá.”

7

Yésu yomo ngúru 'yi 'bi moko

(Lúru kpá Matáyo 8:5-13, Yiwáni 4:43-54)

¹ Simi bi Yésu ukuasá ledre ga bi gáa ndiši úku yée née go ní, zíye ñnyiyé kí 'yi lódú kacíne e gi ore ndá'bayé simi gara bi Kapáranawúma ní.

² Simi gara ore, ngíti mongú 'yi 'bi asikíri e* 'bi Róma ni kóo bo 'yi 'bi moko ené 'bi 'be bi kí ledrené zía owóowó ní ni kí ndiyá kíngaya, kpá gbóo gi ro zí 'dówú a úkúne. ³ Simi bi mongú 'yi 'bi asikíri e née uwú ledre Yésu ní, zía ñnyiné kása ngíti géyi mingburoko 'yi ga bi 'bi Yúda e ní zí Yésu idí ógu yómo 'yi 'bi moko ené ba. ⁴ Zí mingburoko 'yi ga gére née óguyé zí Yésu, zíye ñgungú royé kídí, "Áko mongú 'yi, utúasá miútúasá zíyi ndéréyi yómo 'yi moko 'bi mongú 'yi née. Mongú 'yi née ni zize kára bilámáne.

⁵ 'Bú 'yi ezé e ni doa kíngaya, ubú mongú 'Díci Kótruro bi zize kára ba ne." ⁶ Zí Yésu ñnyiné zíye ndéréye. Simi bi niyi nda go gbóo 'be ní, zí mongú 'yi 'bi asikíri e née kása ngíti eze lámáne ndéré úku ledre zí Yésu do misi'di kídí, "Ngére, ndá 'dó'dó royí óguyí cú zíma 'be wá áyi yi eyí mongú 'yi gi zía mánda 'bi amá kí ledremá owóowó wá.

⁷ "Née ngúru si ledre bi máili ógu gi zía cú máa zíyi wá ní. Bilámá a idí lá úku kúrúyi, ni óto 'yi moko amá zía ñnyiné gi do ndiyá. ⁸ Mándiši méngi moko si lorú zíma kpá idíma kí asikíri e si sílìma. Togú máyá ngúru a idí ógu yá, zía tí óguné. Togú máyá idí ndéré do bi káa yá, zía ndéréne. Togú mái'bi moko zí 'yi moko amá 'be yá, zía tí méngi a."

⁹ Simi bi Yésu uwú ma'dii ledre bi o'do née uku kenée ní, zí ledre née ówóne komoa. Zía ñnyí óyó komoné úku ledre zí tú'dú 'yi ga bi ndišini lódú kací a née kídí, "Do ngará Isiréle e mbá, mándiki aka 'yi bi ñgungu ledre 'bi Lomo go kíngaya káa zí 'bi o'do ba ní ní wá." ¹⁰ 'Yi ga bi o'do née kasa yée zí Yésu, niyi ndá'baógu bi iri ní, 'yi moko bi kí ndiyá ba roa eme yi ené go.

Yésu uru owú 'bi ngíti kára umbu

¹¹ Do kací ledre máa wo née ní, zí Yésu ñnyiné kí 'yi lódú kacíne ené e gi ore zí tú'dú 'yi lódú kací a útúye do kacíye zíye ndéréye simi ngíti gara kí ñriné Náyina. ¹² Ngíti kára umbu ni kóo simi gara née ore ndiki owú kpá lá dudu kíe'do owúo'do. Ábuwá bikéři owú née uyu yi ené go tú'dú 'yi e oguní go simi ini ore niyi go ndéré óto a. ¹³ Simi bi Ngére Yésu

* 7:2 7:2 Mongú 'yi 'bi asikíri e: Ni mongú 'yi bi ndiši lúru bi do asikíri e míya (100) ní.

lurú kára née kenée ní, zí simikozo mēngi wo zía úku ledre kídí, “Ndá lolu ini ini wá.”

¹⁴ Zí Yésu ma'dáa 'dí'bingeri gbagbara. Zí 'yi ga bi ndişini imbi umbu ba tóroyé. Zía úku ledre zí umbu kídí, “Owú, inyiogú mu.” ¹⁵ Beré, zí owúphirangá líkpí phútru komoné, do inyiogú ndişiné 'daga ndişí ódroné. Yésu ya zía ní, ndá'ba mu zí mbágayi 'be.

¹⁶ Zí tara 'yi ga bi simi ini née idrine mbá midri. Zíye ndişiyé mbófo Lomo kídí, “Mbófo éyí, Lomo kasaogu ngúru mongú nébi go ógu ndişí sáká zée 'yi ené e.” ¹⁷ Zí phanda ledre bi Yésu mēngi née báyiné kací tara 'be ga bi simi kangá bi Yudaya ore ní za mbá.

Yiwáni kasa 'yi ené e gbre zí Yésu
(Lúru kpá Matáyo 11:1-19)

¹⁸ Née ní, zí 'yi lódú kací Yiwáni inyiye ndéré úku ledre ga bi Yésu mēngi yée née mbá zí Yiwáni. ¹⁹ Zí Yiwáni ma'dáa kása 'yi e gbre gi dongará 'yi lódú kacine ga gére née kídí, ndérésé aka mu ndú'yú Ngére, “Ni née go tí owú 'bi Lomo bi kóo uku ledre a kídí née ni kásaogu wo ní, ala née aka ngíti 'yi kpí?”

²⁰ Zí ya'dá ga bi Yiwáni Babatiza kasa yée née ndéréoguyé zí Yésu zíye ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yi,

mongú 'yi ezé Yiwáni kasa zée ógu ndú'yú yi kídí, áyí ba go tí 'yi bi Lomo uku ledre kásaogu wo káa do 'yi yómo 'yi e ní ala áyí aka ba ngíti 'yi kpí?”

²¹ Simi şindi kadra máa bi kóo née ní, Yésu ni go ndişí yómo tú'dú 'yi ndiyá e gi simi rikí ndiyá eyé e. Zía kpá lágaoyó bicayi lomo e gi simi ngíti géyi 'yi e 'dá'ba. 'Yi máa yée ga bi komoyé 'dutu mi'dutu ní zía líkpí a.

²² Simi bi mēngi onzó moko bi gáa 'yi 'bi Yiwáni ogú ndikiní wo roa ní, zía inyiné úku ledre zíye kídí, “Ledre ga bi lúrúsé yée kí yée ga bi úwúsé yée ní, idisé ndéré úku a zí Yiwáni. 'Yi ga bi kóo ngára lurúni bi wá ní, niyi go lúru bi, yée ga bi kóo migigiri ní niyi go gámá. Yée ga bi kí sámá royé ní, royé eme go. Mimbili ngbutú niyi go ndişí úwú ledre. Umbu e urúni gi simi umbu go. 'Yi ga bi ndişini lúru yée káa zí moko ndaa simiyé wá ní, niyi go úwú bilamá ledre 'bi Lomo. ²³ 'Yi bi ni í'bi roné ndişí lódú kacima simi ledre e za mbá ní, ni idí mbigi 'yi amá, Lomo ni oto wo zía idine kí mongú rokinyi.”

²⁴ Simi bi 'yi ga bi Yiwáni kasaogu yée née nda'baluguni royé ní, zí Yésu ndá'ba ndişí ódroné zí tú'dú 'yi ga bi gáa ba kídí, “Simi bi kóo ndişisé úwú ledre ga bi Yiwáni ndişí úku yée zise simi yana súwú ní,

lúrúsé kóo wo kací komosé káa zí bicayi 'yì bí sómú ledre ené ni gbre gbre káa zí lómí ga bí sílì ndìsì ilíló'bó yée ní? ²⁵ Togú kenée wá ní, ndérésé nda kóo írí lúru 'yì bí esì bilámá bongó roné ní? 'Yì ga bí ndìsìní esì bilámá bongó ga bí ugúní yée kí tú'dú késì ní, niyí ye 'yì ga bí ndìsìní ndìsì 'be 'bí mongú ngére ní, gí zía niyí yì eyé 'yì ga bí kí tú'dú éyì e zíye ní. ²⁶ Ni ma'díi, máówo bú kídí ndérésé kóo lúru Yiwáni gí zía ówosé bú kídí ni nébì. Máúku zise, roko'bu ledre ené romo do 'bí nébì e.

²⁷ Née o'do bí ekéní ledre a simi miéké kúrú Lomo kídí, " 'Mááyí kása 'yì kása amá zíyì 'dá'dá, gí ro zía yémeómo misi'di zíyì nzíyiné.' "

²⁸ Máúku zise ma'díi, 'yìma'dí ga bí ndikioguní yée do sogo kánzá ba za mbá, wo bí ni rómo do Yiwáni ní ndaá. Duú 'yì bí ni cúku'dée 'be 'bí Lomo ní, ledre ené ni rómo 'bí Yiwáni ne."

²⁹ Simi bí tú'dú 'yì ga gére née uwúní ledre bí Yésu uku kenée ní, zíye ìnyiyé za kí 'yì 'dó'dú ọ̀sọ̀ru e mbá ngunḡu ledre 'bí Lomo, gí zía Yiwáni í'bí kóo babatíza go zíye.

³⁰ Zí Farusáyo e kí yée ga bí niyí 'bí eyé 'yì 'dódo loru ga bí kóo Músa eké yée ní, ási eyé miási gí ro Lomo kpá kí úwú ledre ga bí Yiwáni ndìsì úku yée ní gí zía Yiwáni í'bí ené kóo babatíza zíye wá.

³¹ Zí Yésu úku ledre gí ro 'yì ga gére née kídí, "Mááyí ótoásá 'yì ga ba kí 'di? Bí ngará nḡunḡuní ledre amá wá ní? ³² Bilámá a niyí káa zí mìnzeré owú e do bí ndeke kí lafúye ní. Yée ga bí ndìsìní úku ke'bí kí ọ̀cu kídrí ní, zíye úku ledre zí ngíti géyì lafúye kídí,

" 'Ledre esé sinyí kenée gí zí 'di? Togú ukuzé ke'bí rokinyi kí ọ̀cu kídrí yá,

ílísé lé'bé ke'bí wá, togú ukuzé nda ke'bí ini yá, ílísé kpá ini ini wá ní.'

³³ Lúrúsé aka, simi bí kóo Yiwáni Babatíza ma'dáa ogu dongarase zía ndìsíné káa zí ọ̀rú roné miórú ní, anu éyì miánu kíngaya wá, nda kpá 'yì éwé le'yì wá, zise ndìsísé fála wo kídí ni kí bicayi lomo e siminé. ³⁴ Simi bí Owú 'bí 'Yìma'dí ogu ndìsì dongarase kí ánu kótrú éyì kpá kí éwé éyì e ndro kése ní, ndìsísé kpá fála Maa kídí Mááyí 'yì mimbé'de kpá 'yì kóyó zíma únzú 'yì lúyú ledre e kí 'yì 'dó'dú ọ̀sọ̀ru óto yée káa do ezegamá e.

³⁵ Séé ga bí ndìsísé úwú ledre ga bí Yiwáni uku yée kí yée ga bí máogú ndìsì úku yée ní, áse ówoyéme a duú se kídí ndìsízé úku née ledre ga bí 'bí Lomo ní."

Yésu otoomo lúyú ledre 'bí ngíti kára

³⁶ Nda gí do kací ledre ga gére née simi ngíti sílì

kpí, zí ngíti mongú 'yì ní Farusáyo kí ìrìné Simúna. Zía yéme éyì miánu 'be 'bì ené do ndólo Yésu gí roa. Zí Yésu ndéréne go óguné ìrì do ndìsiyè ánu éyì. ³⁷ Ngíti kára ni kóo bo simi gara bì Simúna ni simi a ore ní. 'Yì ga bì ore ní owoní wo mbá ni kára bì miméngì ledre ené emengú ní. Simi bì kára máa née uwú ledre kídí Yésu ni 'be 'bì Simúna bì Farusáyo ore ní, zía 'dí'bi bilámá sù'bù mindonyo bì kí ndonyoné trùu ní, ndéréne ólúne kíe ru 'dìcì bì Yésu niyí ndìsì ánu éyì simi a kí 'yì e ní. ³⁸ Zía óyó roné gí 'dí sogo Yésu ndéré útúne sù sùndí bì, 'dí'bi sùndí Yésu ma'dáa ngbúó ndìsiné ìni ìni roa. Zí do sogo sùndí Yésu sílìne zílì'béte gí zí ìní komoa. Simi bì ìni asá ìni ní, zía ndìsiné ó'dó ìní komoné née gí ro sùndí Yésu kí bì doné bì alamiála née. Zía 'dí'bi sù'bù mindonyo bì gáa ogu kíe ní dùdù a mbá ro sùndí Yésu.

³⁹ Simi bì Simúna bì Farusáyo lurú ledre ga bì kára née ni ndìsì méngì yée ro Yésu kenée ní, zía ndìsì ódroné zíne kí roné kídí, "Áyi, ábuwá mongú 'yì ba ndaá 'bì ené nébì wá ke. Idí idí nébì yá, káa bì owo go kídí kára née ni 'yì lúyú ledre, utúasá ótoómo wo ndósoóguné ndìsì óto sílìne roné wá."

⁴⁰ Simi bì Yésu owo kídí Simúna ni go ndìsì sómù ledre kenée ní, zía ìnyìné

úku ledre zí Simúna kídí, "Máìli aka gáa úku owú ledre zíyì."

Zí Simúna úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Ódro mu mongú 'yì."

⁴¹ Zía úku ledre kídí ya'dá e niyí kóo bo gbre, zíye ìnyiyé ndéréye sáká késì gí zí ngíti mongú 'yì. Gí dongará ya'dá ga bì gbre née, ngíti 'yì saká 'bì ené míya ìnyì (500), 'bì ngíti a 'bì ené dùú cì gbre doa sokó (50). ⁴² Késì bì ya'dá ga gére née sakání ní ùkú yì ené go. Roko'bù bì zíye í'bílúgu a kíe ní ndaá 'bì ené lolu kpá wá. Zí m̀ngì késì lúrú a kenée, zía úku ledre zí ya'dá ga gére née kídí, "Ndásé lolu sómù ledre wá, késì née idí mu ndásé í'bílúgu a wá. Gí dongará ya'dá ga bì gbre née, ambi ni óto 'bù m̀ngì késì née za kíngaya ní ne?"

⁴³ Zí Simúna úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Mongú 'yì, o'do bì kí t̀'̀dù késì kacíne ní, ni óto 'bù m̀ngì késì née ne kíngaya."

Yésu ya zía ní, "Úku go ma'dii, wo bì kí t̀'̀dù késì sogoné ní, ni óto 'bù m̀ngì késì ne kíngaya."

⁴⁴ Zí Yésu óyó komoné zí kára gáa ndìsì ìni ìni ní, zía úku ledre zí Simúna kídí, "Lúrú go Simúna, kára ba ñgunu ledremá go rómo doyì kíe. Bì gáa máogú 'be 'bì eyì ona ní, í'bì eyì ìní zíma lúgu 'buru gí ro sùndíma kíe wá. Zía léfe za cù ìní komoné ro sùndíma do

ndìşinè ó'dóoyó a kpá za cù kí bì doné. ⁴⁵ Simì bì máólù zíyì 'be ona ní, fáka máa kí í'bí mandá zíma kí 'búne wá. Kára nées i'bí mandá zíma ne kí 'búne, zía fáka şindíma ndá simì kó'dúne. ⁴⁶ 'Dí'bi máa simì şumù bilámáne kpá wá, kára nées 'di'bi nda máa ne simì şumù káa zí mįngí 'be ni nda ne wo ní.† ⁴⁷ Máúku zíyì Simúna, gi zía bi kára nées ęęęę ledremá go kįngaya ní, Lomo lųlųoyó tú'dú lųyú ledre ené ga kóo nées go za mbá. 'Yì bì otoomoní lųyú ledre ené lá cúku'dées ní, 'bú 'yì e ni doa kpá cúku'dées. 'Yì bì otoomoní lųyú ledre ené mongúne ní, 'bú 'yì e ni doa kpá mongúne."

⁴⁸ Zí Yésu úku ledre zí kára máa nées kídí, "Máúku zíyì, máótoómo lųyú ledre eyì e go za mbá."

⁴⁹ Zí ngíti géyì ęęu ga bì niyì kpá ore ní, įnyiyé ndìşì úku ledre dengbıye kídí, "O'do nées ili ótoásá roné kí Lomo ndìşì ótoómo lųyú ledre 'bi 'yì e 'dá'ba."

⁵⁰ Zí Yésu kpá úku ánda ledre zía kídí, "Gi zía bì ęęęę ledremá go ní, ómo yì eyì go. Ndá'ba mu 'be, mimbé'deyì idí idí teéteké."

8

Muruwayi gi ro kúfú

¹ Nda gi do kací ledre máa wo nées ní, zí Yésu įnyiné kí 'yì lódú kacine

ga bi sokó doa gbre (12) nées ndìşì gámáye kí úku bilámá ledre gi ro 'be Lomo zıye. ² Ngíti géyì kará ga bì kóo Yésu lagaoyó bicayi lomo e gi simiyé, kí yée ga bì kóo şikpi yée gi do ndıyá, káa zı Marıya bì gi simi Magidála bi Yésu lagaoyó bicayi lomo e gi simi a įnyı doa gbre, ³ nda kí Zowána me'be Kúza. Kúza ma'dáa ni manda 'bi 'yì 'bi moko ga bi 'bi ęęere Eróde ní. Nda kpá kí ngíti kára kí įriné Suzéna, nda kpá kí ngíti géyì kará e. Kará ga gère nées ndìşiní kóo lódú kací Yésu kí 'yımıkása ené e kí ndìşì í'bí eyì ga bi Yésu iliní yée kí 'yımıkása ne e ní zıye.

⁴ Zı tú'dú 'yì e įnyiyé gi simi gara gi ore kpá kí ngíti géyì kací do 'be ga bi ore ní ndìşì óęęyé zı Yésu kí úwú bilámá ledre ga bi ndìşì úku yée ní. Zía úku ngíti ledre zıye simi muruwayi kídí, ⁵ "Kadra kįé'do, zı ngíti o'do 'dí'bi kúfú zía ndérene yáká. Simi bi oęęu go yáká ní, geré zía tónóne óyú kúfú. Zı ngíti géyì lé'béútúye do mama, zı 'yì e ndışiyé 'dıtı a kí ndéreye. Gi zía bi niyı do nyára bi ní, zı solú e óęęyé ánu yée. ⁶ Zı ngíti géyì útú 'bi eyé do landa. Gi zía bi ngára mi'be'be káęęá ndaá ore bilámáne wá ní, zıye útúoęęyé 'diya. Simi bi bırará kadra suwu nda ní, zıye gágáye rúfú gi zía

† 7:46 7:46 Kací ondú 'bi Yúda e kára nées lefe kóo su'bu do Yésu kpá ro şındı a gi ro 'dódo a kídí nées 'di'bi wo go simi şumú.

mi'be'be káńgá nda zí cíyíye ólúne simi a wá. ⁷ Ngíti géyí utúní 'bì eyé dongará kịnị e. Zíye útuyé ngbóróye ndro kí kịnị ga gére ní. Simi bì kịnị ga gére olúindíní nda yí eyé ní, zí kére ga gére nées nda ídí eyé mbá andulé, anání eyé lolu wá. ⁸ Ngíti géyí utúní 'bì eyé do bilámá káńgá, do útuyé ngbóróye kí mĩngburoko kókó sındíye do ánáye mbá mụdu."

Simi bì ukuasá ledre nées go ní, zía 'dùtụ a kí ledre bì kídí, "Ídísé sómụ simi ledre nées bilámáne."

⁹ Zí 'yí lódụ kacíga ìnyíyè ndú'yú wo kídí, "Ini ledre gị simi muruwayi nées yaá 'dì?" ¹⁰ Zía úku ledre zíye kídí, "Máúku phụtụ ledre gị ro ledre 'be 'bì Lomo zise go fúó. Mándịsị úku a zí ngíti géyí 'yí e simi muruwayi.

" 'Abú niyí tí lúru bì, utúasání lurúndikiní éyí wá.

Abú niyí tí úwú ledre e, utúasání ówoyéme a.'

¹¹ "Ini ledre gị simi muruwayi bì gáa ba ni kídí, kúru Lomo bì ndịsini úku a zí 'yí e ní ni káa zí ndịsini óyụ kífú ní. ¹² Kífú máa yée ga bì utúní do mama ní, niyí 'bì eyé káa zí 'yí máa yée ga bì ukuní tí ledre 'bì Lomo go zíye, 'dì'biotoní eyé ngírị simi yana mimbé'deyé wá ní. Simi bì ngére 'bì bicayi lomo e lurú ngára cíyí a ndaá do mimbé'deyé wá ní, zía óguné 'diya 'dí'bióyó a

gị simiyé 'dá'ba káa bì niyí lánýa ro ledre 'bì Lomo, zía yómo yée ke. ¹³ Kífú máa yée ga bì utúní do landa ní, niyí 'bì eyé káa zí 'yí máa yée ga bì togụ ukuní ledre 'bì Lomo go zíye yá, zíye ngungu a 'diya kí 'búne, tí lá cíyí ledre ma'dáa ndaá 'bì ené ngírị simi mimbé'deyé wá. Simi bì 'do'dó ndiki yée go ní, geré zíye ónzóoto ledre 'bì Lomo bì ngunguní nées. ¹⁴ Kífú máa yée ga bì utúní 'bì dongará kịnị e ní, niyí 'bì eyé káa zí 'yí máa yée ga bì ngunguní tí ledre Lomo go ní, ndaá 'bì ené za kí mimbé'deyé mbá wá, gị zí kényí nées roko'búyé ndaá 'bì ené e wá. Gị zía mimbé'deyé ni yí ené kpá mongúne gị ro éyí ga bì 'bì sága ba, kpá kí rokinyi bì 'bì sága ba. Gị zí kényí nées utúasání eyé tóro ngbúó méngị ledre 'bì Lomo wá. ¹⁵ Kífú máa yée ga bì utúní 'bì eyé simi ngomu káńgá ní, niyí 'bì eyé káa zí 'yí máa yée ga bì uwúní ledre 'bì Lomo zíye 'dí'bi a do mimbé'deyé kینگaya, zíye ndịsiyé méngị mbá bilámá ledre ga bì Lomo ili ní."

*Muruwayi gị ro bimińgọ
(Lúru kpá Mاریko 4:21-25)*

¹⁶ Zí Yésu kpá ìnyìnè úku ngíti muruwayi gị do kací wo bì 'dá'dá ní kídí, "Máúku zise 'yí bì kíé'do káa yaá ụndoto pho'du go 'dịcị kacíne kí ndụlụ zía

ló'bu'dùtù a sí pheré togú zía ésiótó e ru sí rangba ní nda. Togú unduotoní pho'du go kí ndùlù 'dìcì yá, ndìşiní lengbe óto a gá do éyí 'dága gí do bì zía óngó bì 'dìcì komo 'yì e. ¹⁷ Sìnđi kadra ni ógù zí 'yì e ówoyéme ledre amá mbá zaá bilámáne wo bì kùé'do zía ló'boné ní nda gí zía Lomo ni nda 'dódo a za cù ne zíye fúó. ¹⁸ Ídísé úwú ledre ga bì mándìşì úku yé zise ba bilámáne zise ngunngu a. Gí zía togú 'yì ngunngu ledre amá go yá, Lomo ni nda 'dódo yata ledre e zía za kíngaya. 'Yì bì ili ngunngu ledre amá wá, gí zía somú yì ené ya nées owo yì ené ledre bú, owú ledre bì owo nées, Lomo ni lùlù a gí simi doa mbá zía ídiákáne gbékpìe."

Mbágá Yésu kí lúnduga
(Lúru kpá Matáyo 12:46-50, Mária 3:31-35)

¹⁹ Gí ore, zí ngíti géyì owú 'bì mbágá Yésu, nda kpá kí mbágáye Mariya ndéréye lúru Yésu. Simi bì oguní kí'dí bì Yésu ni ore ní, bì óguyé ndaá kóo gbóo ro Yésu ma'dáa wá gí zí tù'dú 'yì e. ²⁰ Zí ngíti 'yì gí don-gará tù'dú 'yì ga bì ndìşì 'dódo ledre zíye nées ñnyìné ndéréne ndoo gí zí Yésu uku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, mbágáyì kí lúnduyì e niyí sága 'dáa oguní zíyì."

²¹ Zía úkulúgu ledre zí 'yì ga gére nées mbá kídí, "Máúku zise ma'díi, 'yì ga bì

ndìşiní úwú ledre 'bì Lomo bì mándìşì 'dódo a, zíye ndìşiyé méngì ledre e kací a ní, niyí go kpá mbágáma e kí lúndumá e."

Yésu ucuomo mongú síli
(Lúru kpá Matáyo 8:23-27, Mária 4:35-41)

²² Nda simi ngíti sùlì, zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacine e kídí, "Doguzé aka mikavu mu sága gí 'dí keřì." Zíye ékíye simi kuřungba, go ndéréye gí ro 'dógu bì sága.

²³ Zíye ndéréóguyé go simi yana mikavu, řì zí Yésu útú 'dú'du ené. Zí mongú síli óguné kpì kpì kpì, zí iní ndìşì kádané gí zía simi kuřungba, zí kuřungba ndìşì kíziné kí ízi roné kí éwé iní siminé áyine go kpá gbóo gí ro ólù sí iní, umbu ogú go zíye.

²⁴ Gí zí ngiri, zí 'yimikása ené ga gére nées úru wo kídí, "Mongú 'yì, mongú 'yì, 'di'diya ñnyiógu mu azé go úyu." Zí Yésu úrúne ndiki ledre ni go tí ndìşì méngì roné kenée.

Zía ñnyìné úku ledre zí síli kídí, "Ídí tóro tí, ndá ílí wá." Zía kpá úku ledre zí iní bì ndìşì káda ba kídí, "Ídí tóro kpá tí, ndá káda wá." Tí ma'díi zí síli kí mikáda iní tóroyé zí bì ídine sí. ²⁵ Zía ñnyìné úku ledre zí 'yimikása ené ga gére nées kídí, "Érésé ngiri gí zí 'di, ngunngusé aka esé ledremá fú lá wá ke?"

Zí tarayé ìdríne mbá miḍrì gí zì ledre máa wo nées zíye ndìsì ódroyé dengbìye kídí, “Bì káa lará 'yì bì káa be 'di bì odro lá kí tarané zì síli kí iní úwú kúrú a ní.”

Yésu lagaoyó bicayi lomo e gí simi ngíti o'do

(Lúrú kpá Matáyo 8:28-34, Mária 5:1-20)

²⁶ Zíye 'dógu mikavu Galílaya ndéréóguyé simi gara 'bì 'yì ga bì Gerésa ní. ²⁷ Ábuwá ngíti o'do ni kóo simi ngíti gara simi kángá nées íri, ni kí tú'dú bicayi lomo e siminé. Kpálá bì Yésu nditíogu gí simi kurúngba ní, geré zíye ndíkíye kí o'do bì kí bicayi lomo e siminé nées. Ni nda yí ené kóo gí zíye go kí nzanga komoné ndìsì nda gámá ené go ngírà, olúogu nda gí 'be ndìsì 'dú'du ené dongará bì ga bì zì umbu e ní. ²⁸ Kpálá bì lurúndiki Yésu ní, zía tónó gbúrógbóne gí zì nzanga bicayi lomo ga gére nées, zía ndéré útúne gbri kó'dú Yésu do kpá gbúrógbóne 'dága kídí, “Yésu, yì owú 'bì mbigí Lomo, éyì bì ìli méngì a kíma ní 'di? Mángúngú romá zíyì, ndá geré 'dó'do máa wá.” ²⁹ O'do nées uku ledre kenée gí zía, Yésu ódro zì bicayi lomo ga gére nées idíní olúógu gí simi o'do nées 'dá'ba. Ndìsìní nda kóo méngì wo bisinyíne zì 'yì e nda kóo ndìsì éré wo mbá miéré. Abú utú'di'biní ba zaá wo do ódó sùlìá kí sùndiá

miódó cù kí ká'dá késì, í'ì, zía ndìsì 'dècì éyì ga gére nées gí roné mbá kí roko'bu bicayi lomo ga gére nées. Zía ndìsì gámáne gí zíye nda lá rìjì 'dága.

³⁰ Zì Yésu ndú'yú bicayi lomo bì simi o'do nées kídí, “Ìrìyì náambi?”

Zía úkulúgu ledre zì Yésu tara o'do nées kídí, “ìrimá owútú'dú.” Ifì ìrìné kenée gí zía niyì simi o'do nées tí tú'dú ma'dú. ³¹ Zíye ngúngu royé zì Yésu kídí, “Ndaá aka geré ógó yées zíye ndéré útúye simi mongú gu 'bì nduwú bì gí ro bicayi lomo e ní wá.”

³² Tú'dú mikúrú niyì kóo kpá ro ngíti owú landa ore ndìsì ánu éyì. Zì bicayi lomo ga gére úku ledre zì Yésu idí ngúngu a zíye ndéré olú ndìsìyé simi mikúrú ga bì íri nées. ³³ Zíye olúóguyé gí simi o'do nées ndéré olúye mbá simi mikúrú ga gére ní. Zì éyì idíne simi do mikúrú ga gére nées káa zì nzanga ní, zíye údúyè ruu ngásá ndúrú'búye, ndéré útúye simi mikavu nónúye gí zì iní do úyuyé mbá.

³⁴ Simi bì 'yì 'bá'ba mikúrú ga gére nées lurúní ledre bì méngì roné kenée ní, zíye ìnyiyé ngásá ndá'bayé simi gara kí úku ledre bì méngì roné nées zì 'yì e kpá kí ngíti géyì bì ga bì gbóo gbóo ore ní mbá. ³⁵ Zì 'yì e ndéréye kací ledre ga bì uwúní ní. Zíye ndéréye ndíki o'do bì bicayi lomo e olúoguní gí simi a ba

ni go ndịsi cigi sịndi Yésu bi kenée komoa onḡo yi ené go ni go kí bilámá bongó roné. Zí ngiri ledre née ólúne ro 'yi ga bi lurúni ní mbá. ³⁶ Zíye ndịsiyé úkutátá a zí 'yi ga bi lurúni kí komoyé wá ní kídí, ma'dii Yésu yomo o'do née go. ³⁷ Gi zí ngiri ledre bi mengi roné née, zí 'yi 'bi Gerésa e úku ledre zí Yésu idi mu ólúogú gi simi kángá eyé gi ore 'dá'ba. Zí Yésu ékiye kí 'yi ené e simi kurungba zíye ndéréoyó royé gi ore 'dá'ba.

³⁸ Zí o'do bi lagaoyóni bicayi lomo e gi simia ba ngungú roné zí Yésu kídí, "Mongú 'yi azé ndéré ezé kése." Zí Yésu úku ledre zía kídí, ³⁹ "Ndá'ba aka 'be zíyi úku ledre bi Lomo mengi zíyi née zí 'yi e 'be íri." Tí ma'dii, zí o'do née ndá'bané 'be ndéré kí úku ledre bi Yésu mengi zía née zí 'yi e simi gara ore mbá.

Yésu uru nyi Yáiyero gi simi umbu
(Lúru kpá Matáyo 9:18-26, Máriko 5:21-43)

⁴⁰ Zí Yésu iniyé gi ore 'dógu bi ndá'balúgu royé simi Galiláya. Simi bi oguní íri ní, zí tú'dú 'yi e 'dí'bi wo simi sümü gi zía ndịsiní go kú sóngó wo. ⁴¹ Ngíti mongú 'yi ni kóo bo ore kí iriné Yáiyero, ni mongú 'yi bi ndisi lúru bi kací moko simi 'Dici Kótruro 'bi Lomo ní. Zía óguné útúne sí sịndi Yésu ngungú roné zía idi ógu 'be

'bi ené. ⁴² Ábuwá, bikéri nyi a, odu owu ma'dáa kpá duú née kíd' do née, owu 'bi simibi sokó doa gbre ni kí ndiyá gbála, go gbóo kí umbu.

Simi bi Yésu uwú ledre née kenée ní, zíye iniyé kí Yáiyero e go ndéréye lúru ndiyá. Gi zía 'yi e ofuní go, bi ndéré ndaa lolu koo bilámáne wá. ⁴³ Ábuwá ngíti kára ni koo kpá bo dongará tú'dú 'yi ga gére née ore ni kí ndiyá 'bi kará e roné ndisi nda koo mengi wo bisinyine ndaa do bilámá misi'diné kaa zí bi lengbe ní wá. 'Di'bi kée 'dényé simibi sokó doa gbre. Tí lá 'yi bi ni yomo wo ní ndaa. ⁴⁴ Zí kára née ólúne ndoo gi ngará tú'dú 'yi ga gére née ndéré óto sílne ro tara bongó bi ro Yésu ní. Geré zí bisinyi sáma ndiyá bi koo ndisi léfeogú ro kára née kaa zí 'diya ní tóro ní.

⁴⁵ Yésu owo gáa go kídí 'yi oto sílne go roné. Zía ndúndu'yú kídí, "Ambi oto sílne romá ne?"

Simi bi 'yi e itini nda go mbá kangú ní, zí Pétero bi nguru 'yimikása ené ní úku ledre kídí, "Mongú 'yi, lúru aka lá tú'dú 'yi ga ba, zíyi úku ledre yá ambi oto sílne royí ne?"

⁴⁶ Yésu ya, "Abú tí kenée ndotó, máowo go kídí 'yi oto sílne go romá, gi zía roko'bu bi romá ní mengi moko go."

⁴⁷ Simi bi kára née lúru ledre bi mengi roné kenée

ní, bi ló'bo a ndaá lolu wá, zía ìnyìné tí do komo tú'dù 'yì ga gère née ógu útúne sí sìnḍí Yésu úku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, máoto sīlīma máa royì gi zía mááyí kí ndiyá, gi zí keyì née, ndiyá bi romá ní ukú go." ⁴⁸ Zía úku ledre zí kára née kídí, "Owú 'bi amáa, ndiyá ukú gi royì gi zía bi ñgungu ledremá ní. Ndéré yì eyì mu, mimbé'deyì idí idí teéteké."

⁴⁹ Simì bi Yésu ni ngbúrú ndìsì úku ledre máa wo née yá, sanda ogu go zí Yáairo mongú 'yì bi ndìsì lúru bi kacá 'Dìcì Kótruro 'bi Lomo ní kídí, "Owú ootomo 'dówú go, ndá lolu ndolo mongú née zía ndéréne gbékpìe wá."

⁵⁰ Simì bi Yésu uwú ledre bi ukuní zí Yáairo kenée ní, zía óyó komoné úku ledre zí Yáairo kídí, "Mimbé'deyì ndaá 'dècì gi zí ledre bi ukuní née wá, idí lá ñgungu ledremá kídí roko'bù ni bo zíma, owú 'bi eyì née ni ómo ené."

⁵¹ Zí Yésu ìnyiyé gi ore mbá ndéréye 'be 'bi Yáairo íri. Simì bi Yésu ayí olú 'dìcì íri ní, zía úku ledre dùú zí 'yìmikása ené e ota. Née kó Pétero e kí Yiwáni nda kí Yakóbo. Nda lá dùú 'bumiowú kí mbágáa zíye olúye 'dìcì ini. ⁵² Ini ni kenée mindéréne. Zí Yésu ma'dáa ìnyìné úcuómo 'yì e kídí, "Ndásé ini ini wá, owúkára ba uyu ené e wá, 'du'du yì ené lá mi'dú'du."

⁵³ Zí 'yì ga bi ndìsìní ini ini née útúye kúkugú gi zía owoní tí go owúkára née uyu go miúyu ma'díi. ⁵⁴ Zí Yésu 'dí'bi sīlī umbu do úku ledre kídí, "Owú 'bi amáa, ìnyìogú mu." ⁵⁵ Beré, zí owúkára líkpíphùtru komoné, zí 'dówú a ndá'baóguné. Zía úku ledre kídí idíní í'bí éyì miánu zía. ⁵⁶ Zí tara mbágá owú née kí 'bua ìdriye mbá miḍrì. Tí lá zí Yésu úku ledre zíye kídí ledre bi mengì roné née ndaní úku a zí 'yì e wá.

9

Yésu i'bí roko'bù zí 'yìmikása ené e
(Lúru kpá Matáyo 10:5-15, Máriko 6:7-13)

¹ Simì bi Yésu ndolo yoko 'yìmikása ené ga bi ìnyì doa gbre go mbá do bi kìé'do ní, zía í'bí cóngó ro kí roko'bù zíye gi ro zíye rómo komo bicayi lomo e kíe kpá gi ro zíye ndìsìyè 'dí'bióyó ndiyá kíe gi ro 'yì e 'dá'ba. ² Zía kása yée kídí, "Ndérésé mu kí 'dódo bilámá ledre bi gi ro 'be 'bi Lomo ní, zise kpá kí sīkpì 'yì e gi do ndiyá eyé e." ³ Zía kpá úku ledre zíye kídí, "Simì bi ásé go ndéré ní, ndásé idí kí sómù ledre gi ro 'dí'bi éyì ga bi káa zí ngbángbá ní, togú kombo, togú ambata, togú mbú kèsì, nda kí ngíti géyì bongó e, gi ro zí éyì máa ga gère née sáká sée wá. ⁴ Togú ógusé go simì ngíti 'be, mīngì 'be

maáge 'di'biní sée go simi sümü yá, ndásé ndéréókpó wá, ídísé ndísi ore. ⁵ 'Be bi ógusé simi a 'di'biní sée simi sümü wá ní, ídísé ú'bù 'buru bi gi ro sındise ciki ore zía 'dódo a kídí asiní go gi ro bilámá ledre amá."

⁶ Yóó, zí 'yimikása ga gére née ndéréye kací tara 'be ga bi ore ní za mbá kí úku bilámá ledre 'bi Lomo zí 'yi e kpá kí 'dí'bióyó ndíyá gi ro 'yi e 'dá'ba.

⁷ Zí ngíti géyi 'yi e úku ledre ga bi Yésu ndísi méngi yée née mbá zí Eróde Andipá. Ngíti géyi somúní 'bi eyé kídí Yésu ni Yiwáni 'yi í'bí babatiza zí 'yi e bi kóo ufuní wo ní urú go ne gi simi umbu ndísi méngi ledre ga gére née ne. Zí ledre máa née kóo sínýine misínyí ro Eróde. ⁸ Ngíti géyi yá Yésu ni nda mbú nébi kóo kí iriné Iliya ní urú ne gi simi umbu zía ndísiné méngi ledre ga gére ní, ngíti géyi ya ni ngúru 'yi gi dongará nébi ga kóo uyuní 'desi ní urúne zía óguné ndísi méngi ledre ga gére ní. ⁹ Zí Eróde ndísiné úkuló'bó ledre zíne kí roné kídí, "'Yi née ndaa Yiwáni wá. Gi zía ufuní kóo Yiwáni go, do óngo 'decí goa tu, ayí urú laráne kée 'di? Née ndaa wo wá. Togú kenée yá, máili aka lúru wo cù kí komomá."

Yésu í'bí éyi miánu zí 'yi e álifú ìnyì

(Lúru kpá Matáyo 14:13-21, Máriko 6:30-44, Yiwáni 6:1-14)

¹⁰ Zí 'yimikása ga bi Yésu kasa yée ndéré kí úku bilámá ledre 'bi Lomo zí 'yi e ní ndá'baóguyé, zíye úku ledre ga bi ménginí yée íri ní mbá zí Yésu. Gi do kací ledre ga gére ní, zí Yésu ma'dáa 'dí'bi yée ndéré kíye simi ngíti owú gara 'bi Galiláya ore kí iriné Beteseyída. ¹¹ Zí 'yi e úwú ledre a kídí nderení go kí 'yi lódú kacíne e simi Beteseyída, zíye lódúógu wo gi íri. Zía 'dí'bi yée simi sümü do ndísiné úku bilámá ledre gi ro 'be 'bi Lomo zíye. Zía ndísiné kpá kí síkpi 'yi máa yée ga bi kí ndíyá ní gi do ndíyá eyé e.

¹² Simi bi 'yimikása ené e lurúní kídí kadra utú go ní, zíye óguyé úku ledre zía kídí, "Mongú 'yi, luruzé kadra utú go ili go zí 'yi ga gére née báyiye ndéréye do bi ga bi niyi útúásá ndíki bi 'dú'du kí éyi miánu zíye doa gi zía bi bi azé doa ba yi ené owú bi, bi 'dú'du kí éyi miánu utúásá ídí ona gi ro sáká tú'dú 'yi e káa zí née wá."

¹³ Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yimikása ené ga gére née kídí, "Ásé í'bí éyi miánu zíye."

Zí 'yimikása ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, "Í, mongú 'yi, azé ndíki éyi miánu í'bí a zí tú'dú 'yi e káa zí née gi 'da? Odu éyi bi zize ona lá dụú ambata e ìnyì kí mióngbó kénzé e gbre. Née ndaa éyi bi ni méngi

moko ní wá. 'Búó azé 'dí'bi mongú komo kẹ̀sì ndéré úgú éyí miánu kíe téé?" ¹⁴ 'Yì ga gére nées niyí kóo tǔ'dú, ya'dá e ngúcuyé niyí 'bi eyé álfu ìnyì (5,000).

Zía úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, "Ífi báyisé yée idíní ndìsì bi, do bi e kékíé'do cì gbre doa sokó (50)." ¹⁵ Zí 'yì lódú kacíga ífi báyi 'yì ga gére nées tí kenée káa zí bi Yésu uku ní, zí 'yì e ndìsiyé bi.

¹⁶ Zí Yésu ìnyiné 'dí'bi ambata ga bi ìnyì kí kenzé ga bi gbre nées, zía sìkpì a 'dága, zía í'bí mbófo éyí zí Lomo gí roa, zía 'dí'bi ambata, zía 'déwe simì a. Zía í'bí kása a zí 'yì lódú kacíne e, idíní í'bí a zí 'yì ga gére nées ánu a. ¹⁷ Zí 'yì ga gére nées ánu éyí zíye léreyé mbá. Zí 'yìmikása e ùnzù 'dúcu gbété e sokó doa gbre (12) kí ngítí éyí miánu ga bi idiákání ní.

Pétero uku mbigí ledre gí ro Yésu

(Lúrú kpá Matáyo 16:13-19, Máriko 8:27-29)

¹⁸ Simì ngítí sǎndì kadra zí Yésu ìnyiné lá kí 'yì lódú kacíne e ndéréye lé do ngítí owú bi kídí bi ngára tǔ'dú 'yì e ndaní íri wá ní, zía ndìsíné ini ini zí Lomo. Zía ìnyiné ndú'yú 'yìmikása ené ga gére nées kídí zíye na, "Úkusé aka mbigí ledre zíma, 'yì e ndìsíní úku ledre gí do bimá kídí mááyí amá kú mbì náambi?"

¹⁹ Zí 'yìmikása ené ga gére nées úkulúgu ledre e zía mbá mingúngúcu, "Ngítí géyì ya ni Yiwáni 'yì Bábátizì 'yì e kóna ní, ngítí géyì ya í'ì, ni nébì kóo 'desì kí ìrìné Ilíya ní, ngítí géyì ya ni ngúru nébì gí dongará nébì ga kóna uyuní ní urú ne zía ndá'baóguné nées."

²⁰ Zía nda ndú'yú za cù sómú ledre 'bi 'yìmikása ené ga gére nées kídí, "Sara aka nda sée, ndìsísé 'bi esé úku a dongarase ní kídí, mááyí náambi?"

Zí ngúru 'yìmikása ené bi Pétero ní úkulúgu a zía kídí, "Áyí Kírésìto, wo bi Lomo kasa wo oḡu yómo zée 'yìma'dí e ní."

²¹ Zí Yésu esì sǎlìne komoyé kídí, "Ndásé aka úku ledre nées zí 'yì e wá."

Yésu uku ledre gí ro miúyuné

(Lúrú kpá Matáyo 16:20-28, Máriko 8:30—9:1)

²² Zí Yésu kpá úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, "Gí zía bi mááyí Owú 'bi 'Yìma'dí ní, ngítí géyì mingburoko 'yì e kí mingburoko manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e zí Lomo ní, nda kí 'yì ga bi ndìsíní 'dódo lorù ní niyí úfu máa, simì sǎlì ota zíma úrúma."

²³ Zí Yésu úku ledre zí tǔ'dú 'yì ga gére nées kídí, "Máuku zise ma'díi, togú 'yì ili ídìne 'yì lódú kacíma, idí ídì nzíyiné gí ro úyu gí romá.

²⁴ 'Yì bi ili yómo roné ne kí roné ní, ni úyu ené gí zía utúasá ené yómo roné

wá. Wo bi ni ótoómo roné mbá zíma, togú umbu yá, née idí úyu kí lódú kacíma ní, mááyí yómo wo. ²⁵ Wo be 'di emene, zíyí óyó sogoyí zí tú'dú gbékpí éyí ga bi 'bi do sogo káṅgá ba mbá zíyí ndísiyí lódú duú kacíma gí ro zíyí idíyí kí trídri bi za fí ní? ²⁶ Simi odu sındí kadra kí'dí bi karanée Owú 'bi 'Yíma'dí ni ndá'baogú do sogo káṅgá ba kí maláyika e kpá kí roko'bu bi Babá i'bí zíma ní, mááyí kpá ási gí ro 'yí bi asi kí úwú ledre amá ní. ²⁷ Máúku zíse ma'díi, ngíti géyí 'yí e gí dongaráse bi áse tóro née utúasání aka úyu cakaba wá, 'búó togú lurúní roko'bu 'bi 'be 'bi Lomo go."

Yésu 'dodo Roko'buné

(Lúrú kpá Matáyo 17:1-8, Máriko 9:2-8)

²⁸ Simi sílì ìnyì doa ota gí do kací ódro née ní, zí Yésu ìnyìné 'dí'bi 'yìmikása ené ota, née kóo Pétero, Yiwáni, nda kí Yakóbo, zíye ndéréye do ngíti mongú landa do bi ené bi utúasá komoa gí ro zíne ndísiné doa ìni ìni zí Lomo ní. ²⁹ Simi bi ni aka cìkì ìni ìni zí Lomo ní, zí roko'bu 'bi Lomo óyóló'bó tosoa, zí toso simi komoa óyóló'bó roné kpí, zí bongó bi roa ní ényíne kpílélé. ³⁰ Zí ya'dá e gbre Músa e kí Ilíya, ³¹ ólúóguyé simi roko'bu 'bi Lomo zíye ndísiyé ódroyé dongaráye kí Yésu. Ndísiní kóo úku mìsi'di ledre umbu

bi Yésu ni ndéré úyu a simi Yerusaléma ní.

³² Simi bi niyí ndísi ódro ní, zí Pétero e kí lafúne ga bi gbre née útúye 'dú'duyé. Zíye gbúgbu úrúye ndíki Yésu kí ya'dá ga bi gáa gbre oguní zía ní. Zí roko'bu 'bi Lomo oto wo zí roa ndísi rírí mírírí. ³³ Simi bi Pétero lurú kídí ya'dá ga gére née niyí go ndéré eyé ní, zí Pétero ma'dáa úku ledre zí Yésu kídí, "Mongú 'yí, 'yí ga gére née ayíní nda ndéré 'da, idízé ndísi kéye ona. Azé yéme kútú ota (3) zíse kéye, kíé'do zíyí, ngíti a zí Músa ngíti a nda 'bi ené zí Ilíya." Pétero uku ledre née lá simi mitùlurú owo wá.

³⁴ Simi bi Pétero ni aka cìkì ndísi úku ledre née kenée ní, zí roko'bu 'bi Lomo óguné káa zí buṛungú ní, sólu Yésu kí ya'dá ga gére née nda kí Pétero e kí lafúne ga gére née yeré. Zí ngírì méngì Pétero e gí zí ledre née míméngì kíngaya. ³⁵ Zí Lomo úku kása ledre kpurú gí simi buṛungú née zí Pétero e kí lafúne ga gére née kídí, "Ba Owú 'bi amá, mágélé wo máa. Ídísé úwú ledre gí taraa." ³⁶ Simi bi Lomo odro go zíye ní, niyí idí kíe ní Músa e kí Ilíya ndaní eyé lolu wá, nda lá Yésu ngúcuné. Simi sındí kadra bi kóo née, ukuní ledre née zí 'yí e wá.

lomo e gi simi owú'o do
(*Lúru kpá Matáyo 17:14-18, Máriko 9:14-27*)

³⁷ Zí bi áráne kí phiyí, zíye ndítíóguyé gi do landa girí. Zí tǔ'dú 'yí ga bi ootoomoní yée ore ní óguyé zí Yésu. ³⁸ Ábuwá ngíti o'do ni dongará 'yí ga gére née kírí née ndiki owú kpálá kpó kǐé'do owú née bicayi lomo e olúní go simi a. Zí o'do née ótrú ledre zí Yésu kídí, "Mongú 'yí, ógu aka yómo owú 'bì amá, odu owú bi zíma ní tí duú née kǐé'do née. ³⁹ Bicayi lomo ga gére née ndìsì nda méngì wo bisinyíne kí lálaónzó wo bi zía ndìsìné kí gbúrógbóne gi zíye, zí somú ndìsì ólúóguné gi taraa kotrú kotrú kotrú káa. Ili ndìsì ótoómo wo wá 'búó togú lurú cóngó ro owú née ukú go miúkú. ⁴⁰ Má'dí'biógú wo zí 'yí lódú kacíyí ga ba gi ro zíye lágaóyó dokéké ga gére née gi simi a ní, utúasání kǐe wá, zíma ndìsímá sǒngó yí ba."

⁴¹ Zí Yésu ìnyíné úku ledre zí 'yímikása ga gére née kídí, "Ílisé ngúnngu ledre 'bì Lomo kí mímbe'desé kǐé'do wá gi zí'di. Azé ndìsì go fú lá kése kenée?" Zía úku ledre zí 'bumiowú née kídí, "Ógu kí owú née girí mu yáa."

⁴² Simi bi owú née ni go ógu zí Yésu ní, zí éyí kpá lálaónzó wo bi ndìsì kángba wo bisinyíne. Zí Yésu lágaóyó bicayi lomo ga gére née gi simi a zía

í'bílúgu wo zí 'bua. ⁴³ Zí tara 'yí ga gére née ìdríne mbá mǐdrí. Zíye úku ledre kídí, "Lurúzá mbigí roko'bu 'bì Lomo go cù kí komozé."

Simi bi 'yí e niyí aka fú kí ledre máa née yá, zí Yésu óyóló'bó roné úku ledre zí 'yí lódú kacíne ga gére née kídí, ⁴⁴ "Ídisé úwú ledre ba zise óto a simi dosé. Sǐndí kadra ni ógu do í'bì Owú 'bì 'Yíma'dí zí ezeokóga." ⁴⁵ Owo'di'biní ini ledre gi simi ledre bi Yésu uku née wá, gi zía ni yí ené miótoécíné gi zíye. Utúasání kpá gbawá ndú'yú wo, gi zía ngirí mengì yí ené yée míméngì.

Ambí ni ídí manda zí lafúne e ne

(*Lúru kpá Matáyo 18:1-5, Máriko 9:33-37*)

⁴⁶ Zí 'yí lódú kací Yésu gére née tónóye go ndìsì úkuló'bó ledre dongaráye yaá, "Ambí gi dongaráze ba ni ídine manda 'dá'dá zí lafúne e ne?" ⁴⁷ Zí Yésu 'dí'bióto ngíti owú tóroné cigíne gi zía owo sómú ledre 'bì 'yímikása ené ga gére née go. ⁴⁸ Zía úku ledre zíye kídí, "Lurúsé owú ba go? 'Yí bi 'dí'bi owú káa zí wo ba go simi sümü gi romá ní, 'dí'bi máa go simi sümü. 'Yí bi 'dí'bi máa go simi sümü ní, 'dí'bi kpá Lomo bi kasaogu máa ní go simi sümü. 'Yí bi ndìsì 'búó'bú roné mǐ'búó'bú ní, ni ídí kí ledrené owóowó zí Lomo."

⁴⁹ Zí Yiwáni ngúru 'yímikása 'bì Yésu ìnyíné

úku ledre zí Yésu kídí, “mongú 'yì, nderé ndikizé ngíti o'do kí ndìṣì lága óyó bicayi lomo e gì simì 'yì e kídí í'bí roko'bu zíne yìì. Zíze úçuómo wo gì zía owozé bú ndaá 'bì ené ngúruzé wá.”

⁵⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Yiwáni kídí, “Ndásé úçuómo wo wá. Ndìṣì nées go óto moko ezé zía ngbóro tátá roné. Nées ndaá ezeokóze wá.”

'Yì 'bì Samáriya asiní gì ro Yésu

⁵¹ Simì bì sìnḍí kadra ní nda go gbóo gì ro zí Yésu ma'dáa ndá'balúgu roné komo ere ní, zía yéme roné ndéréne simì Yerusaléma.

⁵² Zía kása 'yì kasa ené e idíní yémeómo bì nziyiné simì ngíti owú gara kí ìrìné Samáriya. ⁵³ Simì bì 'yì kasa ga bì Yésu kasa yée nées oguní ìri ní, 'yì 'bì Samáriya e ya yée utúasání eyé yémeómo bì zí Yésu wá gì zía ndaá 'bì ené ngu eyé wá, ìli ndéré ené mindéré simì Yerusaléma. ⁵⁴ Zí ledre bì 'yì 'bì Samáriya e mengíní ngárá ìliní yéme bì zí Yésu wá ní sínýíne ro 'yì lódú kací Yésu ga bì Yakóbo e kí Yiwáni ní. Zíye úku ledre zí Ngére Yésu, idí úku ledre, Lomo idí úçuógu pho'du gì komo ere simì Samáriya gì ro zí 'yì ga gére nées áráónzó royé 'dá'ba. ⁵⁵ Yésu ya zí 'yì lódú kacíne ga gére ní, idíní ótoómo ledre nées 'dá'ba, sómú ledre eyé nées ndaá

bílámáne wá. ⁵⁶ Yóó, zíye ndéréókpóye, 'dú'duyé nda gbála simì ngíti owú gara kpí.

Ambí ní idí bílámá 'yì lódú kací Yésu ne

(Lúrú kpá Matáyo 8:19-22)

⁵⁷ Yésu niyí aka fú do misi'di mindéréye simì Yerusaléma, zíye ndíkíye kí ngíti o'do. Zí o'do nées úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, máli zíze ndéréze keyì kí'dí bì ìli ndéré ní.”

⁵⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do nées kídí, “Máa Owú 'bì 'Yíma'dí 'be ndaá 'bì ené gì romá wá, mááyí yì amá 'yì gámá 'dáa 'dága gba o'do bangá e niyí kí gu eyé ga bì ndìṣíní olú 'dú'du simì a ní. Kpá gba solú e niyí mbá kí 'be 'bì eyé e. Éyì ga gére nées ndaní gì romá mbá wá, gbawá bì 'dówúro zíma.”

⁵⁹ Simì ngíti sìnḍí kadra, zí Yésu úku ledre zí ngíti o'do kídí, “Ógu mu lódú máa.”

O'do nées ya zí Yésu ní, “Ngére, máoto aka babá kí.”

⁶⁰ Yésu ya zía ní, ngíti géyì 'yì ga bì nguṅguní ledremá wá ní, niyí yì eyé go káa zí umbu e ní, idíní ndìṣì cigí 'buyì zíye óto wo. Yìì bì nguṅgu ledremá go ba ní, idí mu ndéré kí úku bílámá ledre bì gì ro 'be 'bì Lomo ní zí 'yì e.

⁶¹ Kpá kenée simì ngíti sìnḍí kadra, ngíti o'do ya zí Yésu ní, “Máṅṅungu ledreyì go Ngére, mááyí lódú yìì.

Tí lá ili aka zíma ndéréma 'dící kacíma zí 'yì amá e, zíma nda ndá'baógumá lódú kacíyì."

62 Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Máúku zíyì, 'yì bì nì kí misómù ledre gbre gbre ní, utúasá idí 'yì 'be 'bì Lomo wá."

10

Yésu kasa 'yì ené e cì ota doa sokó doa gbre

1 Gi do kací ódro ga bì Ngére Yésu odro yée née mbá, wo Yésu ma'dáa zía ìnyiné ndólo 'yì e cì ota doa sokó doa gbre (72) zía úkuí'bí ledre tarayé idíní idí gbre gbre ndéré kí úku ledre zí 'yì e do bi ga bì née ili ndéréógu doyé ní mbá. 2 Kídí, tù'dù 'yì e niyì go nzíyiyé gi ro ñgúnngu mikánda bilámá ledre bì máógu kíe ní, 'yì kasa eyení aka zíma gi ro zíye 'dí'bi bilámá ledre máa ba báyiyé kíe zí tù'dù 'yì e mbá wá. Káa zí bì Ngére Lomo nì ne m̀ng̀ì moko ma'dáa ní, idísé ìni ìni zía idí géléógu yata 'yì kasa e gi ro zíye báyiyé kí úku bilámá ledre ené zí 'yì e za mbá. 3 Ídísé mu ndéré. Ásé idí dongará bisinyí 'yì e ìri káa zí kábìr̀k̀ì ga bì dongará máárara e m̀ng̀ìye ndaá ní. 4 Ndásé 'dí'bi komo késì gi ro ndéré kí úgu éyì miánu kíe zíse wá, gba kombo, ndásé 'dí'bi a wá, ndásé kpá 'dí'bi yata éyì s̀nd̀ì drú yata wo bì s̀nd̀ìse ní wá. Ndásé kpá sínyi s̀nd̀ì

kadra kí í'bí mandá zí 'yì e do misi'di wá.

5 'Be bì ógusé go simi a ní, idísé í'bí mandá. Gi do kací a née, mizefì ledre bì ásé úku a zíye ní idí idí kídí Lomo idí idí kíse simi 'be ba. 6 Togù m̀ng̀ì 'be née nì 'yì bì kí ledre 'bì Lomo do mimbé'dené ní, mandá bì ásé í'bí a kí úndru 'bì Lomo siminé ní, nì idí káa do úndru simi 'be née. Togù ledre 'bì Lomo ndaá 'bì ené simi 'be née wá, úndru 'bì Lomo ogù ené ore kpá wá. 7 'Be bì 'dí'biní sée go simi a simi s̀m̀m̀ ní, idísé ndìsì dùú ore, ndásé gámá faa wá. Éyì miánu esé e kí ìní miéwé esé e idí idí dùú yée ga bì í'biní go zíse ore ní. Nì miútúásáne zí 'yì 'bì moko ndíki éyì kací moko bì m̀ng̀ì wo ní.

8 'Be ga bì za mbá ásé ógu simiyé ní, togù m̀ng̀ìye 'dí'biní sée go simi s̀m̀m̀ yá, idísé ndìsì ore, zíse ánu éyì ga bì niyì í'bí yée zíse ore ní. 9 Togù 'yì ndiyá niyì ore yá, zíse ìni ìni zí Lomo kí óto s̀l̀ìse doyé gi ro zí ndiyá eyé ùkúne gi royé. Zíse úku ledre 'bì Lomo zíye kídí, s̀nd̀ì kadra ogù go zíye, idíní mu ñgúnngu ledre 'bì Lomo gi ro zíye óguyé 'be 'bì Lomo. 10 'Be bì 'dí'biní sée simi s̀m̀m̀ wá ní, idísé olúógu ókpó esé, zíse úku ledre zíye kídí, 11 "Azé go ù'bù 'buru gi ro s̀nd̀ìze ótoómo a c̀k̀ì zíse ona. Ídísé ówo a kídí, s̀nd̀ì kadra 'bì ledre ga bì 'be 'bì Lomo ní, nì go gbóo." 12 Gi

do kací ledre máa wo née, zí Yésu úku ngíti ledre kpá zí 'yì mikása ga gère née gi ro 'yì ga bi niyí asi gi ro ledre 'bi Lomo ní kídí, "Máuku zise zaá ma'dúí, 'yì ga bi za mbá niyí asi gi rosé ní, 'do'dó bi Lomo ni í'bí a royé ní, ni rómo do wo bi kóo í'bí ro 'yì lúyú ledre ga bi kóo simi kángá bi Sodóma ní."

¹³ Zía kpá úku ngíti ledre gi ro 'yì ga bi ndìşì gámá kí ledre 'bi Lomo dongaraye ní kídí, "Sée 'yì ga bi 'bi gara Korazini kí sée ga bi simi Beteseyída ní, karanée 'dá'dá íri Lomo ni í'bí 'do'dó rosé gi zía ílisé ngúnğu ledre ené wá. Mingburoko ledre ga bi 'bi Lomo mámengì simi gara esé ba, idí mámengì kóo née simi gara 'bi ngíti géyì 'yì e káa zí yée ga bi simi Táyire kí Sidóna ní, káa bi oyólo'bóní sómù ledre eyé go, nğunğuní ledre 'bi Lomo go 'desì. ¹⁴ Ídísé ówo a bilámáne kí'dí bi karanée Lomo ilí go 'dècì nğbanga 'bi 'yìma'dí e do sogo kángá ní, sée 'yì 'bi Korazini kí Beteseyída, Lomo ni 'dó'do sée rómo do 'bi Táyire kí Sidóna. ¹⁵ Kpá kenée gi rosé, sée 'yì ga bi simi mongú gara bi Kapáranawúma ní. Ndásé sómù a bi kídí 'bi esé ledre ni ídì bilámáne kadra 'dècì nğbanga ní wá gi zía ásisé kpá kí nğunğu ledre 'bi Lomo go. Ásé ídì kpá simi 'do'dó kí umbu bi odu a ndaá ní."

¹⁶ Zí Yésu ma'dáa nda kpá úku ngíti ledre zí 'yì ga bi

ni kása yée née kídí, "Togú 'yì asi gi rosé, asi née go kpá gi romá. Togú 'yì 'di'bi sée simi sùmù, 'di'bi née go kpá máa simi sùmù. Wo bi asi gi romá go ní, asi née go kpá gi ro Lomo bi kasaogù máa ní."

Mindá'baogu 'yì ga bi Yésu kasa yée ní

¹⁷ Simi bi 'yì ga bi Yésu kasa yée nda'baoguní ní, zíye úku ledre zí Yésu kí mongú rokinyi kídí, "Ngére, simi bi ndìşizé 'dódo ledre eyí zí 'yì e ní, zí bicayi lomo e ndìşiyé éré nğirì gi zí ìriyí bi ndìşizé ífí a ní, zía ndìşì ngásáoyó roné."

¹⁸ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Málúrúndiki Satána go kí útúoyo roné gi komo ere káa zí mi'bilé'be iní ní. ¹⁹ Roko'bu née ni gi ro zise ndìşisè méngì okó kí Satána kíe, zise kí rómo komoa simi ledre e za mbá za fí utúasá úfu tridrisé wá. ²⁰ Ndásé ídì kí rokinyi lá gi zía bi bicayi lomo e ngasáoyóní royé gi zise ní go wá. Ídísé ídì kí rokinyi gi ro ìrisé bi Lomo ni éké a simi búku 'bi tridri komo ere ní."

Yésu í'bí mbófo éyì zí Lomo

(Lúru kpá Matáyo 11:25-27, 13:16,17)

²¹ Simi kadra bi kóo née ní, zí 'Dówú Lomo óto Yésu zía ídine kí rokinyi, zía úku ledre zí Lomo kídí, "Babá, áyí Ngére do ere kpá kí do sogo kángá mbá, mbófo éyì zíyì, zíyì ótoécì roko'buyì gi zí 'yì ga bi ndìşiní óto royé kí

royé káa do 'yi ówo ledre e ní, zíyí nda 'dódo a zí yée ga bi 'yi ówo ledre e lurúní yée moko ndaa simiyé wá ní. Méngí 'díyí kenée gí zía née ledre bi utúasá miútúasá kací komoyí ní."

22 Zía kpá úku ledre kídí, "Babá, ootomo ledre e go za mbá do sílíma gí zía owoyeme máa dụú ne. Kpá káa zí bi máówoyéme wo dụú máa ní. 'Yi máa yée ga bi ngununí ledre amá go, niyí go 'yi amá e ní, mááyí 'dódoyéme wo zíye."

23 Simi bi Yésu niyí nda go céré ye kí 'yi lódú kacíne e ní, zía úku phútrú ledre zíye kídí, "Lúrúsé go, Lomo méngí bilámá ledre go zise, ndísisé go lúru a kí méngí mingburoko ledre ga bi kí roko'buyé ní cù kí komosé.

24 Máuku ledre née zise gbékpíne wá. Tù'dù nẹ̀bì e kí mingburoko ngére tonóní kóo go 'desí óto komoyé gí ro zíye lúru ledre ga bi ásé lúru yée ba, tí lá lurúndikiní wá, kpá gí ro úwú ledre ga bi ásé úwú yée ba, uwúní kpá wá."

Muruwayi gí ro bilámá 'yi 'bi Samáriya

25 Gí do kací ledre ga gére ní, nda go kpá simi ngíti sílí, zí ngúru mongú 'yi 'dódo lorú ga bi 'bi Lomo, ìnyìògù tóroné 'dága úzu Yésu kí'dí bi Yésu ni 'dódo ledre zí 'yi e ní kídí, "Mongú 'yi, éyí bi máídí méngí a gí ro zíma ndíki trídri bi za fí ní 'di?"

26 Yésu ya zía ní, "Sara bi áyí tí mongú 'yi 'dódo lorú ní, lorú ma'dáa uku yaá 'di? Sara ndísi ólo a zíyí ndísiyí 'dódo a zí 'yi e lára a káa be 'di?"

27 Zía úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Ídí óto 'bú Ngére bi Lomo eyí ní kí mimbé'deyí kíé'do, kí lomo royí mbá za kí roko'buyí kí sómú ledre eyí mbá.' "Zíyí óto 'bú lafúyí e káa zí bi óto 'búyí kí royí ní.' "

28 Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do bi gáa née kídí, "Bilámáne, ídí méngí ledre ga gére née kenée, áyí ndíki trídri bi za fí ní."

29 O'do née ili kpá fú óto roné zí Yésu kídí ledre bi née ndísi úku a née, née owoyeme bú. Zía ndú'yú Yésu kídí "Lafúma ga bi máídí óto 'búye ní náambi?"

30 Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do née do ngíti misi'diné kpí kídí, "Kadra kíé'do, ngíti o'do ìnyì kóo gí simi Yerusaléma ndéréne simi ngíti owú gara kí ìrìné Zérìko, zí 'yi ugu e útúye roa ócò wo gbóo kí umbu zíye ngáka éyí ené e gí roa mbá do ngásáókpó eyé ótoómo wo ngbali bi kenée."

31 Kutrú gí do kací 'yi ugu ga bi ngasá bayiní royé née ní, zí ngúru 'yi 'dáná éyí óguné kpá kací misi'di née. Zía ógundíki o'do née ngbali bi. Zía 'decí bi gí dogború misi'di yóó, ókpó ené. 32 Zí

ngíti o'do gi simi kúfú 'yì ga bi ndìşiní ndolo yée Lévi e ní, ni kpá 'yì méngì moko simi 'Dìcì Kótruro 'bi Lomo. Simi bi lurú o'do née ngbali bi ní, zía kpá 'dècì bi yóó do ókpó ené. ³³ Zí 'yì 'bi Samáriya ógundíki o'do née kpá fú ngbali bi, zì lerì o'do née méngì wo kíngaya. ³⁴ Zí Samáriya née ndósoóguné truú ro o'do née do síkpi wo 'dága. Zía lúgu unḡú ga bi roa née drá, zía óto kágá komo a do ódó a. Zía ìmbì óto wo do bangá ené bi ndìşì ìmbì 'yì ní ndéré óto wo simi 'dìcì 'bi ṅgu e gi ro do lurú bi kacì a ore. ³⁵ Simi bi bi arálo'bó roné ní, zía ótoómo kèsì zì 'yì bi ndìşì lurú bi kacì bi máa née. Zía úkuómo ledre kídí togú kèsì ba ùkú go, idí kpá lurú kacì a kí kèsì bi ni bo ní, mááyì ndá'baóḡu í'bilúgu a.

³⁶ Simi bi Yésu ukuonzó ledre ga gére née go ní, zía ìnyiné ndú'yú 'yì 'dódo lorù née kídí, "Simi sómù ledre eyì ní, gi dongará ya'dá ga bi ota máúku ledreyé née, ambí mengì bilámá ledre zì 'yì bi 'yì ugu e ocóní wo ní ne?"

³⁷ Zía úkulúgu ledre zì Yésu kídí, "Yì bi saká o'do bi 'yì ugu e ocóní wo ní mengì bilámá ledre ne."

Yésu ya zía ní úku go ma'díi, "Ndéré mu zìyì ndìşiyì méngì bilámá ledre zì 'yì e kpá kenée."

Márata e kí lémíné mariya

³⁸ Yésu niyì aka kpá fú do misi'di mindéréye simi Yerusaléma. Zíye ndéréóḡuyé simi gara bi Márata e kí lémíné niyì simi a ní. Zì Márata 'dì'bi yée 'be 'bi ené ore simi sùmu. ³⁹ Zì Mariya lémì Márata ma'dáa ndéré ndìşiné cigì Ngére Yésu ndìşì úwú ledre 'bi Lomo bi ndìşì 'dódo a ní. ⁴⁰ Gi zía bi Márata 'dì'bi nda ambá şindì kadra go ngúcuné simi moko ndìşì yéme éyì miánu zì Yésu kí 'yì kasa ené e ní, zía óḡuné úku ledre kídí, "Ngére, úku aka ledre zì Mariya idí óḡu sáká máa. Lurú aka mongú moko bi mándìşì méngì a lá ngúcumá ba, ni nda lá ndìşì ené cigiyì iri gbékpìne ní."

⁴¹ Zì Ngére Yésu úkulúgu ledre zì Márata kídí, "Márata ndá óto tų'dú gbékpì ledre ga gére née kí ledreyé zìyì owóowó wá. ⁴² Lémiyì gelé go ledre 'bi Lomo gi ro ndìşì úwú a. Née go éyì bi kí ledrené owóowó rómo do ledre e za mbá ní. Utúasání 'dì'bióyó a gi zía wá."

11

Yésu 'dodo misi'di 'bi ini ini zì Lomo zì 'yì ené e

(Lurú kpá Matáyo 6:9-13, 7:7-11)

¹ Kadra kíe'do zì Yésu lurú ngíti owú bi zía ndéré ndìşiné doa ini ini zì 'Buné Lomo. Simi bi ini asá ini go ní, zì ngúru 'yì lódú kaciga óḡuné ndú'yú

wo kídí, “Ngére, 'dódo aka m̀isi'di 'bi ini ini zı́ Lomo zı́ze káa zı́ bi kóo Yiwáni 'yı́ Bábátı́zı́ 'yı́ e ndı́sı́ 'dódo a zı́ 'yı́ lódú kacı́ne e ní.”

² Gı́ ore zı́ Yésu úkulúgu ledre zı́ye kídí, “Togú ásá gı́ ro ini ini zı́ Lomo yá, ı́dısé ini a káa,

“ “Buzé, ı́rıyı́ ı́dí ı́dí kı́ úndruné, 'yı́ e za mbá ı́dını́ ówo yı́ káa do Ngére eyé.

³ ı́dí ı́'bí éyı́ miánu ezé 'bi karaba zı́ze.

⁴ ı́dí ótoómo lúyú ledre ezé zı́ze,

káa zı́ bi ndı́sı́zé ótoómo a zı́ yée ga bi ndı́sını́ lúyú rozé ní.

Ndá ótoómo zée zı́ze lúyú ledre gı́ zı́ úzu éyı́ wá.”

⁵ Zı́ Yésu kpá fú 'dodo yata ledre kídí, “Togú ngúru 'yı́ gı́ dongaráse nderé kı́ yana ndulú úku ledre zı́ eze 'be 'bi ené kídí, “Togú nzı́yi éyı́ miánu ni bo do sılı́yi yá, sáká aka máa kı́e. ⁶ Ngu ogu go zı́ma cakaba, nzı́yi éyı́ ndaá do sılı́ma zı́ma ı́'bí a zı́a wá.”

⁷ “Zı́ eze 'be 'bi ené née úku kása ledre zı́a cı́kı́ gı́ 'dı́cı́ gı́rı́ kídí, ‘Ndá 'dó'do máa wá, mbotu ni yı́ ené go mi'dútuné, azé yı́ ezé kı́ owú e go kpá mbá mi'dú'duzé. Éyı́ bi zı́ma ı́nyı́ógumá ı́'bí a zı́yi cakaba ní ni ndaá 'bi ené e wá.”

⁸ Abú eze 'be 'bi ené née ı́li ı́nyı́ógu méngı́ sáká éyı́ zı́a wá, nda lá gı́ zı́a bi ni fú lá ndı́sı́ ngúnú roné ní, zı́ eze 'be 'bi ené née ı́nyı́óguné

ı́'bí sáká éyı́ nda za kı́ngaya rómo wo bi gáa ı́li ní.”

⁹ Zı́ Yésu úku ledre zı́ye kídí, “Máúku zı́ze, togú ı́lı́sé éyı́, ı́dısé ómbo a, Lomo ni ı́'bí a zı́ze. Éyı́ bi ı́lı́sé ní, ı́dısé gámásó'do a, ásé ndı́ki a. Togú ndı́sı́sé kpá fú ngúnú rosé gı́ ro éyı́ yá, niyı́ ı́'bí a zı́ze. ¹⁰ Ni ma'dı́i, 'yı́ bi ndı́sı́ ómbo éyı́ gı́ zı́ Lomo ní, ni ı́'bí a zı́a. Wo bi ndı́sı́ gámásó'do éyı́ kı́ ı́rı́ Lomo ní, ni ndı́ki a. Wo bi ndı́sı́ ngúnú roné gı́ ro éyı́ ní, Lomo ni ı́kpı́ mı́si'di a zı́a.

¹¹ “Sée 'bumı́owú e, togú owú 'bi eyı́ ombo kénzé gı́ zı́yi, gı́ ro zı́ne ánu a ní, áyı́ nda ı́'bí zı́a kámá? ¹² Togú ombo gı́ zı́yi mbú 'bu ngononı́, áyı́ nda ı́'bí zı́a ágarabu? ¹³ Togú sée 'yı́ma'dı́ e kı́ lúyú ledre rosé ówosé kacı́ ı́'bí bilámá éyı́ bú zı́ owú 'bi esé e ní, 'Buzé Lomo bi komo ere ní, ni ı́'bí 'bi ené nda za cı́ 'Dówú Lomo bi eme romo do éyı́ e mbá ní zı́ 'yı́ bi ni ini ini gı́ roa ní.”

Yésu lágaóyó bicayi lomo (Lúru kpá Matáyo 12:22-30, Máriko 3:20-27)

¹⁴ Kadra kı́e'do zı́ Yésu lágaóyó bicayi lomo gı́ simı́ ngı́ti o'do. Geré zı́a o'do née tónóne ódroné. Zı́ tara tú'dú 'yı́ ga bi ore née ı́drı́ye mbá miı́drı́. ¹⁵ Zı́ ngı́ti 'yı́ gı́ dongará 'yı́ ga bi ore ní úku ledre kídí, Belezabúbu bi ngére 'bi bicayi lomo e ní ı́'bí roko'bu ne zı́ Yésu ndı́sı́né lágaóyó bicayi lomo e kı́e.

¹⁶ Zí ngíti géyì 'yì ndú'yú wo idí méngì ledre bì kí roko'bu bì gì komo ere ní gì ro zíye lúru a.

¹⁷ Yésu owo sómù ledre eyé néesé bú, zía úku ledre zíye kídí, togú 'yì 'bì kàngá kǐé'do, togú mbú 'be kǐé'do ndìshìní méngì okó dengbìye yá, 'be 'bì eyé néesé nì báyi ené.

¹⁸ Kpá kenée togú Satána ndìshìní méngì okó dengbìye yá, toro yemení royé wá, niyí báyi eyé mibáya. Máúku ledre néesé kenée gì zía úku ledre kídí, Belezabúbu i'bí roko'bu ne zíma lágaoyó bicayi lomo kǐe.

¹⁹ Togú málágaoyó bicayi lomo e kí roko'bu bì gì zí Belezabúbu ní, sara 'yì esé e ndìshìní lágaoyó yée kí roko'bu 'bì ambi? 'Yì esé maáge niyí úku yéme a ye kídí sómù ledre esé ndaá mbí wá. ²⁰ Togú kenée wá, málágaoyó bicayi lomo e kí roko'bu 'bì Lomo, 'dodo go kídí Lomo ogú go káa do Ngére dosé.

²¹ Mǐngì 'be bì nì yì ené kí roko'buné ní, 'yì ugu utúasá ndéré ugu éyì ené wá. ²² 'Búo togú roko'bu 'yì ugu romo do 'bì mǐngì 'be néesé go yá, nì nda fú ndéré ngáka 'be néesé kí éyì ga bì simi 'be néesé mbá do ífíbáya yée.

²³ 'Yì bì ngunḡu ledre amá wá ní, nì okó romá. 'Yì máa wo bì ndolo yoko 'yì e zíma wá ní, ndìshì báyi 'yì amá e.

²⁴ "Togú bicayi lomo olúogu go gì simi 'yì, nì

ndéré gámásó'do kpá té ngíti 'yì gì ro olú ndìshìné simi a. Togú ndiki ngíti 'yì mbá wá, nì úku ledre kídí, 'Bilámá a máídí ndá'ba kǐdí bì kóo mándìshì ndìshì ní.'

²⁵ "Togú nderé ndiki 'Dówú Lomo ndaá simi mimbé'de 'yì néesé fú lá wá, nì idí ené kí rokinyi. ²⁶ Nì ndéré ndóloogu lafúne e bicayi lomo e ìnyì doa gbreyé ga bì nda bisinyíye kíngaya ní zíye ndìshìyé kéye mimbé'de 'yì néesé, zí 'yì néesé nda sínyì tátá roné 'dá'dá."

²⁷ Simi bì Yésu nì aka fú ndìshì úku ledre ga gére ní, zí ngíti kára ore ìnyìné úku ledre kídí, "Yésu, mbágáyì bì ndiki yì ní, Lomo í'bì úndru go zía."

²⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre kídí, "Lomo nì í'bì úndru zí 'yì ga bì ndìshìní úwú ledre ené zíye 'dí'bióto a do mimbé'deyé ní."

'Yì e iliní lúru ledre bì kí roko'buné ní

(Lúru kpá Matáyo 12:38-42, Mária 8:12)

²⁹ Simi bì tú'dú 'yì e niyí fú lá ndìshì ógu ní, zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Sée 'yì luyú ledre e ga bì cakaba ba, ílisé lúru ngíti ledre bì kí roko'buné ní. Útúásásé lúru a wá, go tí lá wo bì kóo méngì Yóna ní. ³⁰ Ledre bì méngì roné zí Yóna ní, 'dodo go zí 'yì 'bì Nìnévì kídí Lomo kasa wo ne. Kpá kenée, Máa Owú 'bì 'Yíma'dí, nì méngì roné zíma kenée gì ro zí 'yì ga bì cakaba ba,

ówo a kídí Lomo kasaogu Máa ne. ³¹ Mongú ngére ni kóo bo kára, ìnyì kú gí simì kángá ené Séba ógu úwú ledre gí tara Solomóna. Nì karanée 'dècì ngbangasé, gí zía máa bì márómo gí do Solomóna ní, ìlisé úwú ledre gí taramá wá. ³² 'Yì 'bì gara Nìnévì oyólo'bóní kóo mimbé'deyé zíye ngunḡuní ledre 'bì Lomo gí zí Yóna. Niyí 'dècì ngbangasé, gí zía máa bì márómo do Yóna ní, ìlisé ngúnḡu ledremá wá."

Bimióngó emesá

(Lúrú kpá Matáyo 5:15, 6:22,23)

³³ "Unduotoní eyé Pho'du 'dìcì do ló'bu'dùtù a sí pheré wá, ndìsiní óto a do nyará bì gí ro zía óngó bì zí 'yì e 'dìcì ore mbá. ³⁴ Komosé nì bimióngó. Togú komoyì nì bilámáne, áyí ndìsì simì bimióngó. Togú komoyì ndaá bilámáne wá, áyí ndìsì ndìsì simì mitùlurù. ³⁵ Ledre ga bì má'dódo yée zise ní niyí go bimióngó zise. Ídísé ówo a kídí ndaní eyé mitùlurù wá. ³⁶ Togú ledre 'bì Lomo nì go simisé, ngítí owú bisinyí ledre utúasá ídíáká simisé wá, ásá útúasá ówo ledre ga bì Lomo ili zí 'yì e ndìsì méngì yée ní mbá."

Yésu uku ledre bisinyí ledre 'bì Farusáyo e

(Lúrú kpá Matáyo 23:1-36, Márikó 12:38-40, Lúka

20:45-47)

³⁷ Simì bì Yésu 'dodo asá ledre go ní, zí ngúru 'yì gí dongará Farusáyo e óguné ndólo wo gí ro éyì miánu 'be 'bì ené. Zí Yésu ndéréne ndìsiné do bì éyì miánu. ³⁸ Simì bì mǐngì 'be née lurú Yésu tonó geré ánu éyì lugu sílìne kacì ondù eyé 'bì Farusáyo e kí wá ní, zí tara ìdrìne miǐdrì.

³⁹ Zí Ngére Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Sée Farusáyo e, ndìsìsè yéme lá dùjù sanáse gí 'dí sága, yémesé esé mimbé'desé wá. Mimbé'desé nì m'í dúcuné kí 'bú éyì kpá kí bisinyí ledre e. ⁴⁰ Ówosé ledre wá gí zí 'dí, ndaá 'bì ené bì kídí Lomo bì yeme sanáse née, yeme mimbé'desé kpá ne ní wá? ⁴¹ Togú ndìsìsè go í'bì éyì zí 'yì lerì e, Lomo nì ídí kí rokinyi kíse zise ídise mbigì 'yì ené e.

⁴² "Sée Farusáyo e, Lomo nì karanée 'do'dó sée kíngaya. Abú ásé tí ndìsì í'bì mikawu éyì esé e zía yá,* ili ídísé kpá ndìsì méngì bilámá ledre zí 'yì e, zise kpá óto 'búa.

⁴³ "Sée Farusáyo e, Lomo nì karanée 'do'dó sée kíngaya gí zía bì ndìsìsè óto ledresé owóowó simì 'Dìcì Kótruro e, ìlisé ndìsì dùjù do mǐngburoko bì ndìsì e, ìlisé kpá 'yì e idíní ndìsì óto úndrusé togú ayíní go í'bì mandá zise ní."

* 11:42 11:42 Kíé'do gí simì sokó: Kací Lorù 'bì Músa, togú Yúda e owoní éyì go niyí ífi simia sokó, do 'dí'bì kémbì a gí simia do í'bì a zí Lomo.

44 “Sée Farusáyo e, Lomo ni karanée 'dó'do sée kíngaya gi zía 'yi e ndiṣiní lúru rosé gi 'dí sága ni bilámáne, owoní eyé bi kídí mimbé'desé emengú ní wá.”

45 Zí ngúru 'yi 'dódo lorú ìnyinè úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yi, ndiṣi née go kpá úkucáyi zée.”

46 Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Sée 'yi 'dódo lorú e, Lomo ni karanée kpá 'dó'do sée kíngaya gi zía ndiṣisè gága 'yi e idiní ndiṣi lódú kací lorú, tí lá méngisè esé e wá.”

47 Zía kpá úku ngíti ledre kídí, “Sée Yúda e, abú ndiṣisè ó'bó yéme bi e zí nébì ga bi kóo ufuní yée 'desì ní ndotó, Lomo ni karanée 'dó'do sée kíngaya gi zía bulúndusé e ufuní kóo nébì ga gére née ye.

48 Ndiṣisè née 'dódo a kídí ledre bi kóo bulúndusé e menginí née ni bilámáne, ufuní nébì e, zise idí 'bi esé 'yi ó'bó bi e zíye. 49 Gi zía bi Lomo ni yi ené 'yi komokenzi ní, zía úku ledre kídí, 'Mááyí kása nébì amá e kí 'yimikása amá e zí Yúda e, niyí úfu ngíti géyi, zíye 'dó'do ngíti géyi bisinyíne.’ 50 Gi zí keyi née, sée Yúda ga bi cakaba ba, Lomo ni nda 'dó'do go sée gi ro nébì ga bi kóo bulúndusé e tonóní úfu yée kú simi sɪndì kadra bi kóo otoogu do sogo káṅgá ní. 51 Tónóne gi ro Káyina wotí Ádama bi kóo ufu Ábele

lúnduné ní, ndéréoguné gi ro Zakariya bi kóo ufuní wo za cú dongará 'dici 'bi Lomo kí mbayi kí'dí bi ndiṣiní 'dáná éyi zí Lomo ní. Máuku zise ma'díi, sée 'yi ga bi cakaba ba niyi 'dódo sée gi ro ledre ga gére née.

52 “Sée 'yi 'dódo lorú e, Lomo ni karanée kpá 'dó'do sée kíngaya gi zía ilisé esé zí 'yi e ówo mbigí ledre bi 'bi Lomo ní wá. Gi zía sée, ilisé esé kpá ledre 'bi Lomo wá.”

53 Simi bi Yésu ukuonzó ledre ga gére ní, zí Farusáyo e kí 'yi 'dódo lorú e ndiṣiyé fála ledre gáa ndiṣi úku yée ní kí ndiṣi ndú'yú 'dó'do wo kí ndu'yú e, 54 gi do bi 'dí'bi wo kídí luyú ledre go.

12

Komosé idí idí rosé

1 Nda simi ngíti sɪlì gi do kací ledre máa wo née ní, zí tɪ'dú 'yi e yóko royé 'dii cigi Yésu gi ro úwú ledre bi gi taraa ní. Gi zía bi ofuní nda kóo go ní, zíye ndiṣiyé 'dítíluyú do sogo sɪndì lafúye. Simi bi Yésu tonó ódro ní, zía úkuútu ledre fì zí 'yi lódú kacíne e kídí, “Komosé idí idí rosé gi zí Farusáyo niyí 'yi mani e.”

2 Karanée 'dá'dá íri simi odu sɪndì kadra 'bi 'dèci ngbanga, bikèrì luyú ledre 'bi Farusáyo ga gére née wo bi yaá 'dodooguní do nyará bi wá ní ndaá. Niyí karanée ózoogu yée za mbá zí kadra. 3 Ledre ga bi za mbá

úkuúgusé yée miúkuúgu simi mitùluru togú mbú simi bi ólúsé go 'dìçì ní, Lomo ni karanée 'dódoógu yée zí tù'dù mbílí e mbá úwú a.

⁴ Máúku zise, ndásé éré ngìrì 'yì ga bi roko'bu eyé ni cúku'dée lá dujú 'bi úfu sanáse bi ni káṅgá ní wá. Ngíti éyì bi niyí méngì a gì do kací a ní ndaá 'bi ené e wá. ⁵ 'Yì bi ídísé éré a ní, ni Lomo gì zía ni ne kí roko'bu 'bi úfu 'yì kpá kí roko'bu 'bi ónzó 'yì ku mongú pho'du bi ngárá ìlì kú wá ní. Máúku zise ídísé éré wo.

⁶ Lúrúsé aka, abú minzéré owú solú ndaní kí ledreyé owóowó zí 'yìma'dí e wá yá, Lomo owo yée kékíé'do mbá bú. Wo bi kìé'do yaá owo wá ní ndaá. ⁷ Abú gba bi dosé, Lomo owo kékíé'do mbá. Ásé kí ledresé zí Lomo owóowó rómo do tù'dù owú solú e. Gì zí kényì nées, máyá zise ní, ndásé éré ngìrì gì zí gbékpì roko'bu 'bi 'yìma'dí e wá.

⁸ 'Yì bi eré ngìrì gì zí gbékpì roko'bu bi lá 'bi 'yìma'dí e ní, zía ódó mimbé'dené úku ledre fúó dongará tù'dù 'yì e kídí nées ni 'yì amá gì zía nées ṅuṅgu ledremá go ní, Maa Owú 'bi 'Yìma'dí, karanée kadra 'dèçì nṅbanga, Mááyí tóro do komo Lomo kí maláyika ené e úku ledre gì ro 'yì nées kídí, ma'dí nées 'yì amá ṅuṅgu ledremá go.

⁹ 'Yì bi ni éré ngìrì gì zí roko'bu 'bi 'yìma'dí e zía óyó sogoné zíma ní, mááyí

karanée kpá óyó sogomá zía do komo maláyika e kadra 'dèçì nṅbanga. ¹⁰ Máúku aka ngíti ledre zise, togú 'yì uku cayi ledre gì do bi Má, Owú 'bi 'Yìma'dí yá, Lomo ni ótoómo ledre zía. Togú uku sinyi ledre kídí roko'bu bi Mándìsì méngì ledre e kíe ba ndaá roko'bu 'bi 'Dówú Lomo bi ogú gì zí Lomo wá, Lomo ootomo ledre zí 'yì nées wá.

¹¹ Togú karanée 'di'bioguní sée gì zía bi ṅuṅgusé ledre amá ní simi 'Dìçì Kótruro e kó'dù mṅgburoko 'yì 'dáná mbayi 'bi Lomo, togú mbú kó'dù ngéere e yá, ndásé éré ngìrì kí ndìsì sómú ló'bó ledre bi ásé úkulúgu a togú ndu'yúní sée go ní wá. ¹² 'Dówú Lomo ni úku'bí ledre bi zise úkulúgu a ní ne zise.

Muruwayi gì ro bicayi 'yì bi kí tù'dù éyì e zine ní

¹³ Zí ṅúru 'yì gì dongará 'yì ga bi Yésu ndìsì ódro zíye nées ìnyiné úku ledre zí Yésu kídí, "Mongú 'yì, ídì úku ledre zí mongú lúndumá, éyì ga bi 'buzé uyuomo yée ní, ídì mu ífi simiyé zía í'bíogú 'bi amá."

¹⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Lúru goó, máogú amá do sogo káṅgá ona gì ro ífi simi éyì ga bi 'busé uyuomo yée ní wá." ¹⁵ Gì do kací ledre nées ní, zí Yésu ndá'bané kpá úku ledre zí tù'dù 'yì ga bi ndìsì ódro zíye ní kídí, "Komosé ídì ídì rosé, ndásé 'dì'bi 'bú éyì 'bi sága

ba óto a zise 'dá'dá wá, gí zía tú'dú éyí 'bí sága ba yomoní eyé 'yí wá abú áyí kíye ba cú káa zí 'díya."

16 Nda gí ore zí Yésu ìnyìné úku ngíti ledre zíye simi muruwayi kídí, "Ngíti o'do, o'do kóo mongú yáká ené zí kére ánáye zía nguku, do róngoyé mbá miṛongo. 17 Zía ndìṣíné sómú ledre kídí, 'Kíbi ba kére aná zíma go kíngaya, bí ngára gbagba eye wá ba, mááyí ndíríóto yéé 'da?'

18 "Zía úku ledre zíne kí roné kídí, 'Togú kenée yá, mááyí ndúrúoyó kurú gbagba née 'dá'ba, zíma úbú mikánda nda mongúne, zíma ndírí kére née za kí mìnzeré éyí ga bí 'bí 'be ní mbá simi a. 19 Kíbi ngíti a, māmēngí moko wá, mááyí ánu kí éwé lá dūyí éyí ga gére née zí odu ledre amá ídine dūyí rokinyi.'

20 "Zí Lomo úkulúgu ledre zí o'do née kídí, 'Ówo ledre wá gí zí 'di, sómú yá trīdri nì do sīlīyí? Togú kenée yá, mááyí 'dí'bí 'dówúyí kí ndulú ba togú éyí ga bí kí ledreyé zíyí owóowó née niyí nda ídì 'bí ambí yá?' "

21 Yésu ya née ledre bí nì mēngí roné zí 'yí ga bí otoní komoyé dūyí gí ro éyí ga bí 'bí sága ba iliní óto ledre 'bí Lomo zíye owóowó wá ní.

Ndásé sómú simísé gí ro éyí wá
(Lúru kpá Matáyo 6:25-34)

22 Zí Yésu ndá'bané úku ledre zí 'yí lódú kacíne ga gére née kídí, "Bí kenée ní, máúku zise, ndásé sómú ledre gí ro trīdri sé, éyí bí ásé ánu a ní, togú mbú sanáse kí bongó bí ásé íṣi a ní wá. 23 Trīdri idí idí ne kí ledrené owóowó gí zía romo do éyí miánu kí bongó. 24 Lúrúsé aka solú e, tí bí ngára ledreyé ndaá owóowó wá ní, Lomo ndìṣi lúru bí kacíye. Ledresé nì zí Lomo owóowó nì lúru bí kacíse rómo 'bí solú e mbá. 25 Éyí ga bí 'yí e ndìṣíní sómú ledreyé née mbá, i'biní eyé trīdri zí 'yí e wá, Lomo ndìṣi í'bí trīdri zí 'yí e dūyí ne. 26 Káa zí bí gbékpí éyí ga gére née, i'biní eyé trīdri zí 'yí wá ní, ndásé óto komosé dūyí royé wá.

27 "Lúrúsé aka misúru kágá ga bí simi súwú ní, kí lámá ga bí royé ní mbá, ngíti géyí miṛíriye gindri gindri 'di'bioguní bongó zíye wá. Abú za cú mongú ngére kóo kí iríné Solomóna ní, abú nì kí tú'dú éyí zíne, bongó ené emeoguní káa zí misúru kágá ga gére née mbá wá. 28 Éyí bí ilisé ngúnṅu ledre 'bí Lomo gí zía wá ní 'di. Togú bí Lomo lúru bí kací gbékpí misúru kágá e simi súwú bú ní, nì nda 'bí ené ótoómo kí í'bí bongó e zise ga bí kí ledresé zía owóowó wá ní káa be 'di? 29 Ndásé óto mimbé'desé dūyí gí ro éyí miánu kí éyí miéwé, zise ndìṣísé sómú simísé gí royé

wá ³⁰ 'Yì ga bi nḡḡḡuní ledre 'bi Lomo wá ní, 'bú éyì ga gére née ndìṣì 'dì'bióyó sómú ledre eyé gì zì Lomo. Ndásé sómú ledre wá, 'Bùsé owo éyì ga bi ìlisé yée ní mbá bú ni í'bí yée zise. ³¹ Bilámá a ídísé óto Lomo zise káa do Ngére esé. Owo éyì ga bi ìlisé yée ní mbá bú, ni í'bí yée zise.

³² “Sée 'yì lódú kacíma e, nḡirì ndaá méngìsé wá. 'Bùsé bi komo ere ní, yemeomo bi go 'be 'bi ené gì rosé. ³³ Ndásé óto komosé òḡú ro éyì ga bi 'bi do sogo káḡá ba wá gì zía ndìṣìní sinyí eyé mìsinyí zíye ndìṣì ùkú eyé kpá mìùkú. Ídísé óto komosé òḡú ro ledre 'bi Lomo bi ùkú wá, sinyí kpá wá ní. ³⁴ Bi bi óto éyì eyì bi kí ledrené owóowó doa ní, mímbe'deyì ni ídì kpá fú ìrì.”

*Ndásé ndìṣì lḡḡ rosé wá
(Lúru kpá Matáyo 24:45-51)*

³⁵ “Sée 'yì amá e máúku zise, ndásé ndìṣì lḡḡ rosé wá. Kací kadra mbá ídísé ídì nziyísé gì ro mindá'baógumá, ³⁶ cé káa zì 'yì 'bi moko bi ndìṣìní tí fú lá gó'do sǒngó mongú 'yì eyé kí ndá'baógú gì simì ayímbi gì ro zíne ìnyíné 'diya líkpí mbotu zía ní. ³⁷ Togú mongú 'yì née ogú ndiki 'yì 'bi moko ené ga gére née kí óto komoyé kacíne yá, ni ídì kíye kí rokinyi zía méngì bilámá ledre zíye gì ro zíye ídíye kpá kí

rokinyi. ³⁸ Sǐndì kadra 'bi mongú née ndaá miówoné wá. Togú simi kútú ndulu togú kí simìbi miará yá, 'yì ówo a ndaá. Mongú ledre tí lá togú ogú go yá, ni méngì bilámá ledre zì 'yì 'bi moko ga bi ni ógundiki yée nziyiyé ní. ³⁹ Úwúsé aka ledre ba, 'yì bi owo bú bilámáne kídì 'yì ugu ni ógú karaba lágá 'dewe mbotu ené zía ugu éyì e ní, 'yì née utúasá ené ólúógú gì 'be wá. ⁴⁰ Ni kpá kenée gì ro mindá'baógú Owú 'bi 'Yíma'dí. Ídísé ídì nziyísé gì zía mindá'baógumá ówosé esé e wá, Mááyì lḡḡ sée mìlḡḡ.”

⁴¹ Zì ngúru 'yìmikása 'bi Yésu bi kí ìrìné Pétero ní ìnyíné ndú'yú Yésu kídì, “Ngére, muruwayi bi úku née ni òḡú zize togú kpá za zì ngiti géyì 'yì e mbá?”

⁴² Zì Ngére Yésu úkulúgu ledre zía kídì, “Bilámá 'yì bi ni kí komokenzì zía ndìṣìné méngì ledre bi miútúásáne bi mongú 'yì ené utúasá go óto wo zía ndìṣìné lúru bi kací 'yì kasa ené e gì ro zía ndìṣìné í'bí éyì eyé e simi sǐndì kadra ené ní, ni náambi? ⁴³ Ni ídì bilámáne zì 'yì kasa bi mongú 'yì ené ni ógundiki wo ndìṣì méngì moko ené do bilámá mìsì'diné ní. ⁴⁴ Máúku zise ba ma'dí, mongú 'yì née ni óto wo zía ndìṣì lúru bi kací éyì ené e mbá. ⁴⁵ Togú zì 'yì 'bi moko née somú a kídì, 'Mongú 'yì amá ógu

aka 'diya wá,' zía ndìsì ené kóyó ené kí ócò ngítì géyì 'yì 'bì moko ga bì ya'dá e kí kará e kí le'yì komoné. ⁴⁶ Nì lỳyì ní mongù 'yì ené ógundíki wo go ngbúrú ro ledre née kenée, mongù 'yì née ni 'dó'do wo bisinyíne do ógóoyó wo zía ndéré ndìsiné zì 'yì ga bì nṅunṅuní ledre 'bì Lomo wá ní.

⁴⁷ “Togù 'yì 'bì moko bì owo éyì ga bì mongù 'yì ené ili zíne mēngì a ní bú bilámáne zía ásiné kí mēngì a ní, ma'díi, mongù 'yì ené née ni 'dó'do wo kíngaya. ⁴⁸ Tí lá 'yì moko máa wo bì owo ené éyì bì mongù ené ili zíne mēngì a ní wá ní, togù luyú ledre go yá, mongù 'yì née ni tí 'dó'do wo ndaá za kíngaya wá. Kpá kenée 'yì máa wo bì Lomo mēngì bilámá ledre go zía ní, Lomo ili zía mēngì ledre bilámáne zíne. 'Yì máa wo bì Lomo mēngì bilámá ledre go zía za kíngaya ní, Lomo ili zía mēngì ledre zíne kpá za kíngaya.”

Máogù gì ro zì 'yì e ifi simiyé

(Lúrú kpá Matáyo 10:34-36)

⁴⁹ Zì Yésù kpá úku ledre kídí, “Máogù amá kí bikídrì do sogo káṅgá ba wá, yì ené pho'dụ. Nì kóo ídí bilámáne togù do sogo káṅgá máa tonó go árá. ⁵⁰ Tí lá mááyí ógù ídí simì mongù úzu éyì, zíma 'dó'dóma mì'dó'dó kíngaya, 'búo togù 'do'dó

máa née ụkù go. ⁵¹ Lúrúsé íri káa zì éyì bì máogù kótrú sée ní? Ì'i, máogù gì ro zise ifi simisé. ⁵² Togù 'yì e niyí 'be 'bì eyé ìnyì yá, yée ga bì gbere ní niyí óyóló'bó royé ídíye okó ro yée ga bì ota ní. Togù kenée wá, yée ga bì ota ní, niyí óyóló'bó royé ídíye okó ro yée ga bì gbere ní. ⁵³ 'Bumìowù ni ídí okó ro wotìne, zì wotìya ídíne okó roa. Mbámìowù ni ídí okó ro nyíne, zì nyíya ídíne okó roa. Togù kára ni ídí okó ro me'be wotìne, zì me'be wotìya ídíne okó roa.”

Ídíse ówo éyì bì ayí go mēngì roné ní

(Lúrú kpá Matáyo 16:2,3, 5:25,26)

⁵⁴ Zía kpá úku ngítì ledre zì tú'dù 'yì ga gère née mbá kídí, “Togù lúrúsé iní ni go ụlụ gì gbere kíngaya yá, geré zise ówo a kídí iní ni go ógù é'dì. Tí ma'díi zì iní é'dìne.”

⁵⁵ Kpá kenée togù sili ni go ndìsì ilíogù ìrì ìrì yá, áse geré ówo a kídí bì mīrì ogù go. Tí ma'díi, zía ídíne kenée. ⁵⁶ Sée ga bì ótosé rosé káa do 'yì ówo ledre e, kí ndìsì ówo ini ledre gì simì toso sili ledre ga bì ndìsiní ilí komo ere kí yée ga bì bì ona ní, sara ówoyemesé ini ledre gì simì lili ledre bì Lomo ndìsì mēngì yée zíma cakaba ba wá ní gì zì 'dì?

⁵⁷ “Nì kóo ídí bilámáne zise ówo ma'díi ledre zise mēngì wo. ⁵⁸ Togù ngítì 'yì i'bì nṅbángáyì go zì ngere e yá, ídíse yéme dongarase

kéne 'dá'dá zía kí 'dí'bi ókpó yì do ngbanga zíye 'dècì ngbanga royì do í'bí yì zì asikíri e ndéréye kíyì simi sịgịnị. ⁵⁹ Togú ótoómo go zì éyì mēngì roné kenée, áyí ídí simi sịgịnị 'búo togú kēsì bi iliní gị zìyì née í'bíonzó go, áyí fú ólúogụ."

13

Ídísé óyóló'bó mimbé'desé zì Lomo

¹ Simi sịndị kadra máa bi kóo née ní, zì ngíti géyì 'yì e úku ledre zì Yésu kídí, Piláto i'bí okó go ro 'yì ga bi 'bi Galiláya bi niyí ndịsị 'dáná éyì zì Lomo simi 'Dịcì Kótruro do úfu ngíti géyì. ² Zì Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Lúrúsé íri káa zì éyì bi umbu bi ngíti géyì 'yì 'bi Galiláya ga gére uyuní née ni gị zía bi lúyú ledre eyé romo do 'bi lafúye go mbá ní? ³ Máúku zise, togú óyóló'bósé mimbé'desé zise ngungu ledre 'bi Lomo wá, ngíti géyì 'yì e gị dongarásé niyí úyu kpá kenée. ⁴ Sara nda yée ga bi kóo sokó doa ìnyì doa ota mongú 'dịcì nduruzónzó yée simi Yerusaléma cigi mikavu bi Silowámo ní. Sómúsé ledre née mēngìné roné zíye kenée née gị zía bi lúyú ledre eyé romo do 'bi ngíti géyì 'yì ga bi simi Yerusaléma ní? ⁵ Ya'dá ga gére née luyúní eyé ledre wá. Togú óyóló'bósé mimbé'desé zise

ndá'baógusé zì Lomo wá, ásé úyu kpá kenée."

Muruwayi gị ro kágá bi aná wá ní

⁶ Gị do kací ledre máa wo née ní, zì Yésu tónóne úku muruwayi kídí, "Ngíti o'do 'dìyì kóo ndórí 'bi 'be yáká ené. Kadra kịé'do zía ndéréne gị ro miáná a, ogụ ndiki ené fú lá miáná a wá. ⁷ Zì mịngì yáká née úku ledre zì 'yì 'bi moko bi oto wo ndịsị lúrú bi kací yáká née ní ní kídí, 'Ndórí ba mēngì kára go simibi ota aná wá. Sị ledre bi zía ndịsìné gị roa kírí née ní ní ndaá, 'dụtụ bi née go gbékpịe, ídí lágáoyó a 'dá'ba.'

⁸ "Zì 'yì 'bi moko née úkulúgu ledre zì mongú 'yì ené née kídí, 'Mongú 'yì, ootomozé aka kenée kí simibi kịé'do. Mááyí aka ícì'díkí a gbaá, zíma ùnzụ ngénye nyanụ lẹfe a sị a. ⁹ Togú aná lolụ kpá wá, kí bi ngíti a zize nda lágáoyó a.' "

Yésu yomo ngíti kára simi Sịlì 'bi 'Dówúro

¹⁰ Simi ngíti sịndị kadra simi Sịlì 'bi 'Dówúro, zì Yésu kóo ndịsìné 'dodo ledre zì 'yì e simi ngúru 'Dịcì Kótruro e. ¹¹ Ábuwá ngíti kára ni kóo dongará 'yì ga bi Yésu ndịsị 'dodo ledre zíye née ore ni kí dokéké e siminé, zíye gó'dụ wo zía ndịsị ndéréne gị zíye nda goro goro káa kí simibi e sokó doa ìnyì doa ota. ¹² Zì Yésu lúrú kára née, zía

ndólo wo kídí, Mamá, ógu girí zíma 'dá'dá yáa. Zí kára nées óguné, zí Yésu úku ledre zía kídí, "Ndíyá bí ndísi 'dó'do yí kí tǔ'dú simibi ba Lomo 'di'bioyó go." 13 Zía óto sílìne ro sogo kára nées, geré zí sogoa 'dózo roné, zía tónóne í'bilúgu mbófo éyí zí Lomo.

14 Zí ledre bí Yésu mengí nées síníyí ené ro mongú 'yí 'bí 'Díçí Kótruro misíníyí kídí yomo 'yí simi Sílì 'bí 'Dówúro gí ro 'díya. Zí mongú 'yí 'bí 'Díçí Kótruro nées kpá úku ledre zí 'yí e kídí, "Azé kí gbékpí sílì e ìnyí doa kéri gí ro méngí moko simi a, ídísé ógu dongará sílì ga gére ní gí ro do 'dí'bioyó ndíyá gí rosé simi a. Ndaá simi Sílì 'bí 'Dówúro wá."

15 Zí Ngére Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Ndísisé lóndo rosé kenées gí zí 'di? Sara bí ndísisé líkpí bangá esé e simi Sílì 'bí 'Dówúro ndéré kíye gí ro éwé iní ní. 16 Kára nées ní bulúndu Abarayáma, Satána odóngerí kóo wo kí simibi sokó doa ìnyí doa ota (18). Mándá líkpí wo simi Sílì 'bí 'Dówúro wá?"

17 Zí ledre bí Yésu uku nées síníyíne ro ezeokóga ga gére ní. Zí bí émené ro tǔ'dú 'yí e mbá gí zí mongú bilámá ledre bí Yésu mengí nées.

Muruwayi gí ro kífú kágá bí musítáda ní

(Lúrú kpá Matáyo 13:31-33, Máriko 4:30-32)

18 Zí Yésu úku muruwayi zíye kídí, "'Be 'bí Lomo ní káa zí 'di? Éyí bí mááyí óto ásá a kíe ní 'di? 19 'Be 'bí Lomo ní káa zí kífú kágá bí musítáda 'yí 'dìyí wo yáká ené ní. Abú kífú a ní nzéré káa zí kífú kǐndrì ní yá, ní ngbóro ógu ené mongú kágá kí tǔ'dú mirásáne e zí tǔ'dú solú e ndísi ógu útúye komoa kpá kí úbú 'be 'bí eyé e."

20 Zía kpá úku ándá ledre kídí, "Éyí bí mááyí óto ásá 'be 'bí Lomo kíe ní 'di? 21 Ní ídí káa zí owú 'de'dí bí cúku'dée ní, niyí lótó mongú le'yí kíe, zí le'yí nées 'dí'dìné gí zía."

Owú mbotu bí cúku'dée ní (Lúrú kpá Matáyo 7:13,14,21-23)

22 Zí Yésu ìnyíné gí ore ndéréne kí ólúne kací do 'be e kí gara ga bí kací misi'di ní kí 'dodo ledre 'bí Lomo zí 'yí e gí zía ndéré ólúne simi Yerusaléma. 23 Zí ngíti 'yí gí dongará 'yí ga bí ndísi 'dódo ledre zíye ní ndú'yú wo kídí, "Ngére, Lomo ní yómo lá dǔyí ngíti géyí 'yí e ndaá 'yí e mbá wá?"

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye mbá kídí, 24 "'Yí idí gámásó'do misi'di za kí roko'buné mbá gí ro zía ólúne 'be 'bí Lomo. Tǔ'dú 'yí e niyí yéme royé gí ro zíye ólúye íri, utúasání eyé ólú wá. 25 Simi bí togú Lomo 'dǔtǔ mbotu ené go ní, sée ga bí ní 'dǔtǔómo sée sága

ní, ásé tóro tara mbotu ndísi ngúngú rosé kídí, 'Mongú 'yì, idí líkpí mbotu zíze.'

"Ni úkulúgu ledre zise girí kídí, 'Máówo amá sée wá. Máówo amá kpá bi bi ógùsè gi doa ní wá?'

²⁶ "Ásé úku ledre zía kídí, 'Luyúzé komoyí go, anuzé kóo éyí miánu kí éwé éyí e kése, ndísi kóo kpá 'dódo ledre simi gara ezé e.'

²⁷ "Ni úkulúgu ledre zise girí kídí, 'Ma'dí, máówo amá sée wá, máówo amá kpá bi bi ógùsè gi doa ní wá. Ídísé ìnyì gi ore 'dá'ba sée 'yì lúyú ledre e.'

²⁸ "Gi ore, ásé ndísi ìni ini kí ndísi náná do sosé gi zía ásé lúru kása Abarayáma e kí Isáka e kí Yakóbo e nda kí ngíti géyì nèbì e kí ndísi 'be 'bi Lomo íri. Tí lá sée, ndásé íri wá. ²⁹ Ríkí sí do 'yìma'dí e gi do sogo kángá ba za mbá niyí ógu simi ayímbi 'be 'bi Lomo íri. ³⁰ Ídísé lúru ledre née bilámáne. 'Yì ga bi kóo ledreyé ndaá zí 'yìma'dí e owóowó wá ní, niyí nda yí eyé go kí ledreyé zí Lomo owóowó."

Yésu kasalugu Farusáyo e zí Eróde Andipá

³¹ Cìkì simi sìnđì kadra bi Yésu ndísi 'dódo ledre simia née ní, zí ngíti géyì Farusáyo e óguyé úku ledre zí Yésu kídí, "Ólúògu mu gi ona 'dá'ba gi zía ngére Eróde Andipá yeme ledre go gi ro úfu yì."

³² Zí Yésu úkulúgu ledre zí Farusáyo ga gére née kídí, "Ídísé ndá'ba úku ledre zí Eróde 'yì mani née kídí, karaba kí kílonđó máili aka lágaoyó bicayi lomo e gi simi 'yì e kí yómo 'yì ndíyá e kí. Nda simi ota sílì zí moko máa née úkúne." ³³ Karaba kí kílonđó ndéréoguné simi sílì ota, mááyí idí mindéréma 'dá'dá gi simi Yerusaléma, ngíti éyì ucuomo máa yana wá. Nébi ga bi kóo 'dá'dá ní ufuní yée mbá íri.

³⁴ Zí Yésu ngúngú roné gi ro 'yì ga bi 'bi Yerusaléma ní kídí, "Áko, sée 'yì ga bi 'bi Yerusaléma ní, mááyí kí mongú lerì gi rosé gi zía Lomo kasa kóo nèbì e zise, zise úfu yée. Zise óngboonzó ngíti géyì 'yì ga bi Lomo kasa yée zise kí bilámá sanda ní kí tutú. Mái'bí romá gi ro kótru sée tríé káa zí mbágágonono bi kotru owú 'bi ené e sí fúndúne ní, ilisé esé e wá.

³⁵ Ídísé ówo a bilámáne kídí Lomo oyó sogoné go zise. Útuásásé lúru máa cakaba wá 'buó togú sìnđì kadra ogu go zise úku ledre kídí, 'Úndru idí idí zí wo bi ni ógu kí ìrì Ngére Lomo ní.' "

14

Yésu ndéré ngu 'be 'bi ngíti Farusáyo

¹ Nda go simi ngíti sìnđì kadra kpì simi Sílì 'bi 'Dówúro, zí ngúru manda

'bi Farusáyo e ndólo Yésu gi ro éyí miánu 'be 'bi ené. Zí 'yí máa yée ga bi niyí okó ro Yésu ní, ndìsìyè lúru sémbe Yésu. ² Niyí ídí kíe ní, ngíti o'do sɪndɪa kí sɪlɪa ʊrɪnɪ mbá miúrú gi dongará 'yí ga bi ore ní, ìnyí toro go 'dága kó'dú Yésu kenée. ³ Zí Yésu ndú'yú Farusáyo máa ga gére nées kí 'yí 'dódo loré e kídí, “Ni miútuásáne do yómo 'yí simi Sílí 'bi 'Dówúro?” ⁴ Ukuluguní ledre mbá wá. Zí Yésu 'dí'bi sɪlɪne ro o'do nées geré zí ndíyá ʊkúne gi roa. Zí Yésu kásalúgu wo 'be, bilámáne.

⁵ Gi do kací ledre nées ní, zí Yésu ndú'yú yée kídí, “Togú ngúru 'yí gi dongarásé nées zí owú 'bi ené, togú ngúru bangákulú ené útúne simi gu simi Sílí 'bi 'Dówúro ní, ni ótoómo a íri gi zía nées ndaá sɪlɪ 'bi moko wá?” ⁶ Ledre ndaá tarayé mbá wá.

⁷ Simi bi Yésu lurú ngu ga bi ndìsìní ógu geléní mbá mɪngburoko bi ndìsì gi ro ndìsì doa ní, zía ìnyìné úku muruwayi kídí, ⁸ “Togú ndoloní yí go simi ayímbi yá, ndá lúru té mongú bi ndìsì gi ro ndìsì doa wá, éyí nées kenée ndoloní kpá ngíti mongú 'yí bi romo doyí ní go. ⁹ Simi bi mongú ngu nées ogu go ní, mɪngí 'be ni ógu sɪkpí yí kídí, ‘Ídí ndéré ndìsì do bi máa wo bi 'dáa, mongú 'yí bi ogu ba ni ógu ndìsì ona.’ Mìnyiyí ni ídí kí komokenyí. ¹⁰ Togú ndoloní yí go do

ngíti bi, kídí bi ógu go íri ní, ídí aka ndéré ndìsì do owú bi ndìsì kí. 'Yí bi ndolo yí nées ni ógu sɪkpíóto yí ne do bi bi yeme gi royí ní. Áyí ówó komo 'yí ga bi ore nées geré miówó. ¹¹ Gi zía 'yí bi ndìsì óto roné cúku'dée ní, niyí sɪkpí wo 'dága. Wo bi ndìsì sɪkpí roné 'dága ní, niyí óto wo nde.”

¹² Gi ore zí Yésu ndá'bané úku ledre zí mɪngí 'be kídí, “Togú yéme éyí miánu go gi ro 'yí e yá, ndá ndólo lá dɪú ezegámáyí e kí sɪmuyí e kí mɪngburoko 'yí ga bi kí éyí e zíye ní wá. Gi zía togú iliní kpá yéme éyí miánu gi ro 'yí e yá, niyí ndólo kpá té dɪú yí. I'biluguní éyí bi kóo mɛngí zíye nées go zíyí. ¹³ Simi bi óto ayímbi go ní, ídí ndólo 'yí lerí e kí mɪgígírí e, kí yée ga bi kí siri ro sɪndíye ní, nda kí 'yí komo m'í dɪtɪ e. ¹⁴ Abú utúasání mɛngí lúgu ledre zise wá yá, karanée simi sɪndí kandra bi Lomo ni úru mbígí 'yí e ené e gi simi umbu ní, Lomo ni í'bí úndru zíyí.”

Muruwayi gi ro mongú Ayímbi

(Lúru kpá Matáyo 22:1-10)

¹⁵ Simi bi ngúru 'yí gi dongará 'yí ga bi ndìsìní gbóo cigí Yésu ánu éyí, uwú ledre bi Yésu ndìsì 'dódo a nées kenée ní, zía ìnyìné úku ledre kídí, “Yí ga bi karanée niyí ndìsì ánu éyí

simi ayímbi 'be 'bi Lomo ní, niyí ídí kí rokinyi."

16 Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do née kídí, "Ngíti o'do mengi kóo mongú ayímbi zía ndóloyóko tú'dú 'yi e gi roa. 17 Simi bi sındi kadra utúasá go ní, zí mĩngi 'be kása 'yi 'bi moko ené ndéré kí úku ledre zí 'yi e kídí, 'Sındi kadra utúasá go oguní mu.'

18 "'Yi ga bi ndoloní yée ní oguní eyé e mbá wá, ya yée niyí kí moko eyé e. Mizefi 'yi ya, 'Máugú yáká cakaba máli ndéré lúru a. Gi zí keyi née, máutúasá ógu wá.'

19 "Ngíti a ya, 'Máugú ití e cakaba inyi gi ro ndisi mengi moko kiyé, mááyí aka ndéré úzu yée togú utúasáni go mengi moko yá. Máutúasá ógu wá.'

20 "Ngíti a ya, 'Máofú kára cakaba, máutúasá ógu wá.'

21 "Zí 'yi 'bi moko ndá'bané úku ledre ga gére née zí mongú 'yi ené. Zí bi sínýine roa gbála. Zía kása 'yi 'bi moko née kídí, 'Ídí olúogú do misi'di iri ziyi ndólo 'yi lerí e kí migigiri e, kí 'yi komo mi'dutu e, kí yée ga bi kí siri ro sındiye ní.'

22 "Zí 'yi 'bi moko née ndéréne, zía ndá'baoguné úku ledre zí mĩngi 'be kídí, 'Mongú 'yi, 'yi ga gére née oguní go, tí lá ngiti géyi bi ndisi niyí aka gbékpíe 'yi ndaní doyé wá.' 23 Zía kpá kása ándá 'yi 'bi moko née, 'Ídí olúogú do misi'di kí 'be 'bi 'yi e, ziyi ndólo yée gi ro

zí bi ndisi ga gére née ídiye mbá kí 'yi e doyé. 24 'Yi ga bi mándólo yée 'dá'dá ngára oguní wá ní, ma'di utúasáni ndéne úzu to'do éyi miánu bi máyeme gi royé ba wá.' "

Lódú kací Yésu ni mongú ledre
(Lúru kpá Matáyo 10:37,38)

25 Nda gi ore, zí Yésu inyiné kpá fú lódú misi'di ndéréne simi Yerusaléma. Tú'dú 'yi e niyí go kpá ruu do kací a. Zía óyó komoné úku ledre ziyé kídí, 26 "Togú 'yi ili ídí 'yi lódú kacíma yá, ídí óto 'búma rómo do 'buné kí mbágáne, kí me'bené kí owú 'bi ené e kí lúnduné e kí léminé e kpá kí kuru' buné mbá, ni fú ídí 'yi lódú kacíma. 27 Ndaá kpá lá duú wo née wá, 'yi bi ili go ídine 'yi lódú kacíma ní, ídí íbí roné zí umbu gi romá.

28 "Ledre née ni káa zí togú 'yi ili ubú 'dici yá, ni aka ówo roko'bu kesi do siline kí ni fú tónó moko. 29 Togú mengi kenée wá, ni mengi moko née lá mburu yana zí roko'bu a ukúne zí 'yi e kúgu wo. 30 Zíye úku ledre kídí, 'Oto dosi moko, mengionzó wá romo wo go mburu yana.'

31 "Kpá kenée ngére bi ni kí 'yi e zine álifu sokó, togú ili ndéré útú kí okó do ezené ngére bi ni yi ené kí 'yi e ené álifu cí keri a ní yá, ni aka lúru roko' buné kí ni fú ndéré mengi okó née. 32 Togú owo go kídí

roko'buné nda yá, ni kákasa zí ezeokóne née kídí, 'Okó ndaá ídí wá, yée idíní yéme dongaráye.' ³³ Ni gí rosé kpá kenée. Togú 'yì ili ídí 'yì lódú kacíma yá, ídí ótoómo yì ené e za mbá, zía ídíne 'yì lódú kacíma.

³⁴ "To'do ni bilámá éyì. Togú ayá lolu wá ní, áyí méngì lárá a káa be 'di zía áyálúgu roné? ³⁵ Bi ngára moko ndaá lolu simi a, gbawá gí ro do méngì ngíti géyì éyì e kíe wá ní, odu a dúú do léféoyó a 'dá'ba.

"Yì bi uwú ledre bú ní, idi úwú ledre bi máúku née."

15

*Muruwayi gí ro Kábìřìkì
(Lúrú kpá Matáyo 18:12-*

14)

¹ Kadra kíé'do 'yì 'dó'dú ụsórụ e gí zí 'yì e kí tú'dú 'yì lúyú ledre e oguní go ndìsì úwú ledre ga bi Yésu ni ndìsì 'dódo yée zí 'yì e ní.

² Zí Farusáyo e kí ngíti géyì 'yì 'dódo lorụ e ndìsìyé úku mingúnğurú ledre ro Yésu kídí, "O'do née otoomo 'yì lúyú ledre e zíye ndìsìyé ánu éyì kéye."

³ Zí Yésu ódroné zíye simi muruwayi kídí, ⁴ "Togú áyí kí kábìřìkì e zíyì míya (100), zí wo bi kíé'do ní ìndrìné, útúásá ótoómo yée ga bi cì eso doa sokó doa ìnyì doa eso (99) née zíyì ndéréyì gámásó'do wo bi ìndrì kíé'do née wá? ⁵ Simi bi ndíki go ní, áyí ídí kí mongú rokinyi zíyì ó'bo a

ndá'ba kíe 'be. ⁶ Simi bi ógu goó 'be ní, áyí ndóloyóko lafúyì e yá, 'Mándólo sée gí ro zíze ndìsìzé kése kí rokinyi gí zía kábìřìkì amá bi ìndrì ní mándiki go.'

⁷ Yésu ya zíye ní, ledre née ni kpá kenée komo ere. Togú 'yì lúyú ledre kíé'do, oyólo'bó sómú ledre ené go zía ngúnğú ledre 'bi Lomo yá, Lomo ni ídí kí rokinyi gí roa rómo do tú'dú 'yì ga bi oyólo'bóní sómú ledre eyé wá ní.

Muruwayi gí ro késì bi ìndrì ní

⁸ "Sara togú ngíti kára ni kí komo késì ené sokó (10), zí wo bi kíé'do ní útúíndrì roné gí simi a cìkì 'dìcì ore, utúásá ùndu pho'du zía ndìsìné ókósó'do a gí zía ndíki a kí ní wá? ⁹ Simi bi ndíki go ní, ni ndóloyóko lafúne e kí eze 'be 'bi ené e zía úku ledre zíye kídí, 'Mándólo sée gí ro zíze ndìsìzé kése kí rokinyi gí zía késì amá bi ìndrì ní, mándiki go.' ¹⁰ Ledre née ni kpá kenée komo ere. Togú 'yì lúyú ledre kíé'do oyólo'bó sómú ledre ené go zía ngúnğú ledre 'bi Lomo yá, maláyika e mbá niyì ídí kí rokinyi gí ro bi kéri 'yì lúyú ledre bi oyólo'bó sómú ledre ené zía ngúnğú ledre 'bi Lomo ní."

Muruwayi gí ro owú bi ìndrì ní

¹¹ Zí Yésu kpá úku ngíti muruwayi kídí, "Ngíti o'do ni kóo bo kí wotíne e gbre.

12 Zí wotija bi owú ní úku ledre zí 'buyé kídí, 'Babá, éyí sílíyí ga bi gí ro ífi báyi yée zíze owú 'bi eyí e ní, í'bí 'bi amá mu gí simiyé.' 'Buyé kala kpá wá, zía ífi báyi éyí sílíne zía í'bí 'bi owú 'bi ené bi owú ní.

13 "Lá owú sílí cúku'dée, zí wotija bi owú ní úgúóyó 'bi ené éyí bi 'buyé í'bí zía ní mbá 'dá'ba, zía 'dí'bi késí ndéréne gbála simi ngíti káṅgá. Zía sínýiónzó késí nées íri simi ledre ga bi ngára moko ndaá simiyé wá ní.

14 Ni ídí kée ní, 'bú utú go simi káṅgá bi ni simia íri nées, késí ndaá lolu zía ánu éyí kée wá.

15 Zía ídíne káa do 'yí 'bi moko 'bi ngíti o'do gí dongará mǐngí káṅgá ga bi íri ní, ndísi lúru bi kací mukúrú ené e kí í'bí éyí miánu zíye. 16 'Yí í'bí éyí miánu ndaá zía wá, ni nda kóo go gbóo gí ro ánu éyí miánu ga bi 'bi mukúrú e ní.

17 "Zía sómúló'bó simi doné zía úku ledre kídí, "Yí 'bi moko ga bi 'bi babá ní, éyí miánu ni gí royé bo kángaya. Mááyí ndísi úyu gí zí 'bú ona ba. 18 Mááyí ndá'ba zíma úku ledre zía máyá, "Babá, málúyú go ro Lomo kpá royí. 19 Máútúásá amá lolu ídíma káa do owú 'bi eyí wá. Ídí nda óto máa dongará 'yí 'bi moko eyí e."

20 Yóó, zía ñnyiné ndá'bané 'be zí 'buné.

"Zí 'bua lúrúndíki wo gí gbála kí óguné do misi'di, zía ídíne kí mongú simikozo

gí roa. Zía ngásáne ndéré útúne ro wotíne fáka wo í'bi mandá zía kí 'búne.

21 "Zí wotija úku ledre zía kídí, 'Babá, málúyú go ro Lomo kpá royí. Máútúásá lolu ídíma káa do owú 'bi eyí wá.'

22 "Zí 'bua úku ledre zí 'yí moko e kídí, 'Ngásásé mu 'di'diya ndéréogú kí bilámá bongó, kí ngo'di kí éyí sǐndí zía ési yée.

23 Zíse ndéréogusé kí zoro íti óngoónzó a gí ro zíze ánu a kí rokinyi. 24 Wotíma ba ni kóo go umbuné. Bi ba ní, nda'baogú go tridri. Indri kóo go, nda'baogú go.' Zíye tónóye ánu éyí kí rokinyi.

25 "Ledre ba ni ndísi méngí roné ní, wotija bi mongú ní ni aka 'bi ené yáká. Zía ñnyiné gí yáká girí go sikala ndá'baoguné 'be. Zía ógú olúne simi gboru kídri kí do 'yí e, ke'bi ni go ndísi méngí roné zíye 'be. 26 Zía ndólo ngúru 'yí 'bi moko bi 'be ore ndú'yú wo kídí, 'Éyí bi méngí roné ní 'di?' 27 Zí 'yí 'bi moko nées úkulúgu ledre kídí, 'Bisinyí ledre ndaá, lúnduyí kóo indri ní, nda'baogune zí 'busé úku ledre do óngoónzó zoro íti gí ro zí 'yí e ánu a, bi niyí ndísi ndéndeke nées.'

28 "Zí ledre nées sínýíne ro wotija bi mongú nées gbála, zía ásiné çiki do misi'di ili ógú 'be wá. Zí 'buyé ndéréne dódó roné roa idí mu ógú 'be. 29 Zía

úkúlúgu ledre zí 'búyé kídí, 'Lúrú aka, tú'dú simìbi ga ba za mbá azé keyì ona. Zíma ndìsímá óto úndrúyì kí méngì moko kpá káa zí 'yì 'bì moko ní, í'bì zíma gbawá owú ina zíma gí ro zíze ánua kí lafúma e. ³⁰ Lúrú aka nda 'yì máa bì sinyionzó késì eyì mbá do kará ga bì moko ndaá simiyé wá ní, simì bì ledre romo wo, nda'baogu nda goó 'be ní, zíyì úfu za cù ítì zía gí ro zí 'yì e óguyé ánu a.'

³¹ "Zí 'bùá úkúlúgu ledre zía kídí, 'Lúrú ledre máa nées kée? Mbé bì azé keyì ona ní, éyì ga bì 'bì amá ní niyí fú mbá 'bì eyì. ³² Ufuní ítì nées gí zía lúnduyì nées nì kóo go umbuné. Bì ba ní, nda'baogu go trìdrì. Ìndrì kóo go, nda'baogu go.' "

16

Muruwayi gí ro ngíti 'yì 'bì moko

¹ Zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, "Ngíti mongú 'yì nì kóo bo, zí 'yì e úku ledre zía kídí, 'yì 'bì moko ené bì ndìsì lúru bì kací késì ní, ndìsì sínìyì késì. ² Zí mongú 'yì nées ndólo 'yì 'bì moko ené nées úku ledre zía kídí, 'Máuwú tú'dú bisinyí ledre go gí royì. 'Dí'biógú aka késì ga bì ndìsì méngì moko kée ní zíma lúru a. Gí zía tónóne karaba ndérene 'dá'dá, ndá lolu 'yì 'bì moko amá ona wá.'

³ "Yì 'bì moko nées ya zía ní, 'Mongú 'yì amá nì go ootomo máa gí simì moko.

Roko'búmá ndaá gí ro ndéré kí íci gu kée zí 'yì e gí ro késì wá, máútúásá kpá ómbo éyì wá, mááyì méngì ba goó 'dì? ⁴ Zía sómündíki ledre kídí togú kenée yá, gí ro zí 'yì e 'dì'bi nées simì sümü gí do kací a bì nées ndaá lolu simì moko wá ní, nées nì méngì éyì káa.'

⁵ "Zía ndólo 'yì ga bì kóo ndìsínì 'dì'bi késì 'bì mongú 'yì ené gí zía ní. Zía ndú'yú mízefiyé kídí, "Dì'bi kóo késì 'bì mongú 'yì amá gí zíma ndu?'

⁶ "Zía úkúlúgu ledre zí 'yì 'bì moko nées kídí, 'Má'dí'bi kóo gí zíyì kúkú sù'bù míya ìnyì doa ota.'

"Yì 'bì moko nées ya, 'Ídì nda éké a lá dùú míya eso.'

⁷ "Zía ndú'yú ngíti 'yì kídí, "Bì eyì 'bì ené ndu?'

"Zía úkúlúgu a zí 'yì 'bì moko nées kídí, 'Suwáli kére álifú kíe'do.'

"Zí 'yì 'bì moko nées úku a zía ya, 'Éké nda lá míya ìnyì doa ota.'

⁸ "Zí mongú 'yì nées úku ledre zí 'yì 'bì moko ené nées kídí méngì nées komokenzì zíyì. 'Yì 'bì do sogo káṅgá niyí kí komokenzì gí royé kí royé romo do 'yì ga bì 'bì Lomo ní. ⁹ Sée 'yì lódú kacíma e, ídísé méngì bilámá ledre zí 'yì e kí éyì ga bì zíze do sogo káṅgá ba, gí ro karanée togú éyì ga gére nées ùkúnì go yá, ásé nda ndíki bilámá bì bì za fí ní komo ere.

10 “Yì bì utúásá go lúru bì kací owù éyì ní, nì kpá útúásá lúru bì kací mongù éyì. Togù utúásá lúru bì kací owù éyì wá, utúásá kpá lúru bì kací mongù éyì wá.

11 Togù i'biní owù éyì 'bì do sogo kángá ba gí ro zíyì lúru bì kací a, útúásá lolu kíe wá ní, niyí nda í'bí mongù éyì 'bì komo ere ní zíyì káa be 'dí? 12 Togù útúásá lúru bì kací éyì 'bì ngíti 'yì wá ní, ambí nì nda í'bí éyì zíyì gí ro zía ídíné káa do 'bì eyì ní ne?

13 “Yì kíé'do utúásá ídí 'yì 'bì ngére e gbre wá. Nì óto 'bú wo bì kíé'do ní, zía sógò ngíti a. Kpá kenée, útúásá óto ledre Lomo kí késì zíyì mbá owóowó wá.”

14 Gí zía bì Farusáyo e niyí kí 'bú késì doyé kíngaya ní, simi bì uwúní ledre bì Yésu uku nées kenée ní, zíye ndísiyé kúgú wo mikúgú. 15 Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ndísiyé óto rosé zí 'yì e kí ledresé owóowó, ówosé esé bì kídí Lomo owo ledre ga bì do mimbé'desé bú ní wá. Éyì bì do sogo kángá ba ndísiní lúru a kí ledrené owóowó ní, moko ndaá bì ené simi a zí Lomo wá.

16 “Dá'dá gí zí Yiwáni ba-batíza, 'yì e ndísiní aka kóo mbá óto úndru lorù bì kóo Músa eké kpá kí ledre ga bì kóo nébì e ndísiní úku yée ní. Simi bì Yiwáni ogù nda ndísi 'dódo bilámá ledre gí ro 'be 'bì Lomo kídí, 'yì e idíní ówo Lomo káa do Ngére eyé ní, mimbé'deyé nì

go mbá íri. 17 Abú karanée Lomo nì óyóló'bó do sogo kángá ba kí ere yá, ngíti éyì bì kíé'do gí simi ledre ga bì kóo ekéní yée simi lorù niyí 'dí'bíóyó a 'dá'ba ní ndaá.

18 “Yì bì ootomo me'bené, zía nda ndéréne ofù ngíti kára ní, luyú ledre go. Nda gí ore o'do bì ofù kára nées go ní, luyú kpá ledre go.”

Lázoro e kí o'do bì kí títù éyì e zíne ní

19 “Ngíti mongù 'yì nì kóo bo, kací kadra mbá ndísi ési roné fú lá bilámá bongó, zía ndísiné ánu fú lá bilámá éyì miánu. 20 Zí ngíti géyì 'yì e ndísiyé ímbíogù ngíti 'yì lerí nì kí íríné Lázoro, roa ba za mbá ungú, ndísi óto wo tara mbotù 'be 'bì mongù 'yì nées. 21 Lázoro ma'dáa ili tí lá zíne ndísiné ánu nyunyú éyì miánu bì nì ndísi rere sí tarabíza 'bì o'do nées bì ní káa bì nées nì úyu gí zí 'bú ke. Simi ledre ga gère nées mbá zí ísi ndísiyé léwe ungú ga bì ro Lázoro ní.

22 “Nda simi ngíti sílì, zí 'yì lerí nées úyuné. Zí maláyika e 'dí'bì wo ndéré kíe do bì kídí bì Abarayáma ndísi ndísi ní. Zí mongù 'yì nées úyuné do óto bì zía. 23 Zí trídri a ndéréokpó 'bì ené geré do bisinyí bì bì 'bì 'do'dó kíngaya ní. Nì síkpì doné lúru bì 'dága káa ní, zía lúru ndíki Lázoro 'yì lerí bì kóo ba gbála kí ndísi eyé kí Abarayáma do bilámá bì. 24 Gí zí éyì miówo, zí o'do nées gbúrógbóne 'dága kídí,

'Áko mongú 'yì Abarayáma, ótoómo ledre zíma, mááyí go úyu. Kása aka Lázoro idí lá éşì nzişilíne bi do tifi ní simi iní kídí, ógu é'de a dondenemá, gíe zí owú bi ídríne romá.'

²⁵ "Zí Abarayáma úkulúgu ledre zía kídí, 'Sómú aka lá simi bi kóo áyí aka do sogo káńgá ní, rokinyi ni duú 'bi eyí, zí lerí idíne duú 'bi Lázoro. Bi ba ní, áyí go simi lerí Lázoro ni go simi rokinyi. ²⁶ Nda kpá lá duú née wá, mongú gu ni go dongaráze kése. 'Yì ndaá gí yáa ndéréne íri togú giri óguné yáa wá.'

²⁷ "Zí mongú 'yì née úkulúgu ledre zí Abarayáma kídí, 'Togú kenée yá, kása nda lá Lázoro ma'dáa zíze 'be 'dáa. ²⁸ Lúndumá e niyí bo íri ñnyí, idí úku ledre zíye ndaní méngí bisinyí ledre zí 'yì e wá, káa bi niyí ógu kpá simi 'do'dó bi mááyí simi a yáa ba ke.'

²⁹ "Zí Abarayáma úkulúgu ledre zía kídí, 'f'i Lázoro utúasá ndéré íri wá. Idíní ndíşì úwú lorú bi kóo Músa eké kí ledre ga bi kóo nébì e ndíşíní úku yée ní.'

³⁰ "O'do née ya, 'f'i, mongú 'yì, ili za cú 'yì bi urú go gí simi umbu ní, zía ndéréne uku ledre née zíye ne niyí fú ńgúngu a.'

³¹ "Abarayáma ya zía ní, 'Togú utúasání eyé ńgúngu ledre 'bi Músa e kí nébì e wá, abú 'yì urú gí simi umbu zía ndéréne úku ledre zíye

ya, utúasání eyé kpá fú lá ńgúngu a wá.' "

17

Yésu 'dodo ledre zí 'yì lódú kacíne e (Lúrú kpá Matáyo 18:6,7,21,22, Máriao 9:42)

¹ Zí Yésu ñnyíne úku ngíti ledre zí 'yì lódú kací née kídí, "'Yì bi ndíşì lóndo lafúne e gí ro zíye luyú ledre ní, ni go gbóo. 'Yì máa née ni ndíki mongú bisinyí nduwú. ² 'Yì káa zí née, 'be kóo do ódóńgérí mongú tutú ro goa do úcú wo kíe bu simi mongú iní zía úyuné íri. Gí zí wo bi ni óto owú bi cúku'dée káa zí wo ba zía luyú ledre ní. ³ Komosé idí idí rosé.

"Togú ńguru 'yì gí dongará 'yì ga bi ńgúnguní ledremá go ní, luyú ledre go yá, idíşé lorú wo. Togú oyólo'bó sómú ledre ené go yá, idíşé ótoómo ledre zía.

⁴ "Togú luyú ledre royí kídí ñnyí doa gbre (7) kadra kíé'do, zía kpá óguné zíyí kídí ñnyí doa gbre (7) kadra kíé'do ya idí ótoómo ledre zíne yá, idí ótoómo ledre zía." ⁵ Kadra kíé'do zí 'yímikása 'bi Yésu ñnyiyé úku ledre kídí, "Ngére, idí sáká zée, zíze ńgúngu ledre eyí nda za kńngaya."

⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Abú ledre 'bi Lomo bi ńgúngu ní ni cúku'dée káa zí kífú kágá bi musitáda ní yá, áyí útúasá úku ledre zí mongú kágá bi

káa zí ngónó ní kídí, 'Í'bióyó royí gí ore, zíyí ndéré tóroyí gbála simi mikavu 'dáa.' Kágá néesè ní úwú yíí, zía méngí a tí kenée."

7 Zí Yésu kpá úku ngíti muruwayi zíye kídí, "Togú 'yí 'bì moko nda'baogu go 'be gí do bì moko gáa ndìsì méngí a ní, mongú 'yí ené ní geré úku ledre zía ya, 'Ógu ndìsì bì ánu éyí?' 8 'Í, mongú 'yí ené ní úku ledre zía kídí, 'Méngí éyí miánu 'bì tagá zíma ánu a kí, áyí nda fú ógu ndìsì bì ánu 'bì ené éyí.' 9 Simi ledre ga gére néesè mbá, mongú 'yí néesè utúasá ené í'bì mbófo éyí zí 'yí moko néesè wá gí zía néesè moko bì ogú gí roa ní. 10 Ledre néesè ní gí rosé kpá kenée. Togú méngísé moko bì i'bíní zíse ní go yá, ídísé lá úku a kídí, 'Azé 'bì ezé lá 'yí 'bì moko e, ndìsízé méngí òyú moko bì i'bíní zíze ní.' "

Ya'dá e sokó kí umbunonó royé

11 Simi bì Yésu ní do misì'di mindéréne simi Yerusaléma ní, nderé kóo kpurú gí dongará káṅgá ga bì gbre, Samáriya kí Galiláya ní. 12 Zíye ndéréóguyé go simi ngíti do 'bé, zí ya'dá e sokó (10) mbá kí umbunonó royé ógu tóroyé dogboru misì'di re kenée. 13 Simi bì Yésu ogú nda go gbóo ní, zíye ìnyiyé mbá ótrú ndólo wo kídí, "Áko, Yésu, mongú 'yí, ídí lúru leríze zíyí sáká zée ke."

14 Zí Yésu lúru yée zía úku ledre zíye kídí, "Ídísé ndéré zí 'yí 'dáná éyí e gí ro zíye lúru rosé togú umbunonó néesè ukú go yá." Niyí ndéréóguyé yana ní, royé ní go bilámáne.

15 Simi bì ngúrúyé lurú roné ní go bilámáne ní, zía ndá'baóguné ndìsì í'bílúgu mbófo éyí zí Lomo kí kúrúne 'dága. 16 Zía útúne ló'bu komoné bì kó'dú Yésu ndìsíné mbófo wo gí zía ndaá 'bì ené Yúda wá, ní gí simi kífú 'yí ga bì Samáriya e ní.

17 Zí Yésu ndú'yú wo kídí, "Ndaá 'bì ené bì gáa ásá sokó ní wá? Sara yée ga bì ìnyí doa eso ní niyí nda goó 'da? 18 Bì zí 'yí lóngó ba óguné òyú ne í'bílúgu mbófo éyí zí Lomo ní?" 19 Zí Yésu úku ledre zí o'do máa néesè kídí, "Gí zía bì ṅgungu ledre 'bì Lomo go ní, Lomo yomo yí go, ndá'ba yí eyí mu 'be."

Ledre gí ro 'be 'bì Lomo (Lúru kpá Matáyo 24:23-28,37-41)

20 Nda gí ore zí Farusáyo e ndú'yú Yésu kídí, "Lomo ní ógu ídíné káa do ngére do sogo káṅgá kí be 'dì?" Yésu ya zíye ní, "Miógú Lomo ídíné káa do ngére, lurúní eyé kí komo 'yí káa zí bì ndìsísé sómú a néesè wá. 21 'Yí e utúasání kpá úku a bì kídí, 'Lúrúsé aka, ní goó ba, togú ní goó bì 'dáa ba wá,' gí zía Lomo ní cakaba go dongarásé."

22 Zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, "Sindí kadra ni ógu zise ídise nzíyisé gí ro lúru mindá'baógu Owú 'bì 'Yìma'dí, tí lá útúásásé lúruńdíkí a wá. 23 Ngíti géyì 'yì e niyí úku ledre zise kídí, 'Owú 'bì 'Yìma'dí ogu go ona togú mbú ogu go 'dáa yá,' ndásé úwú ledre eyé ga gére née wá.

24 Gí zía mindá'baógu Owú 'bì 'Yìma'dí ni ídí káa zí m'bilé'be iní bì 'bile'be zía óngóné kú gí komo ere zaá gí bi ní. 25 Éyì bì ni aka ídí ní, 'yì ga bì niyí aka trídri ba niyí ási gí romá, zíye 'dó'do máa kíngaya kí tú'dú ríkí sí do 'do'dó e kí.

26 "Simi sindí kadra bì Mááyí ndá'baógu simi a ní, mímengí ledre 'bì 'yìma'dí e ni ídí ené cé káa zí ledre kóo 'yì e ndìsiní mēngí a simi sindí kadra bì kóo 'bì Nówa ní. 27 'Yì e otoní yì eyé komoyé dujú ro éyì miánu eyé e kí éyì miéwé eyé e, zí ngíti géyì kí ófú royé. Zí ledre née mēngí roné kenée gí simi sindí kadra bì zí Nówa kí 'yì 'bì 'be 'bì ené e ólúye mbá simi kurúngba ní. Zí mongú iní úcuné úfuónzó 'yì ga bì kóo sága ní mbá.

28 "Ledre née mēngí kóo roné kpá kenée simi sindí kadra 'bì ngíti mongú 'yì kí iríné Lóto. 'Yì e otoní yì eyé kóo komoyé dujú ro éyì miánu e kí éyì miéwé eyé e, ngíti géyì niyí ndìsì 'bì eyé úguóyó éyì e, ngíti géyì

ndìsiní 'bì eyé úgu éyì e zíye, ngíti géyì niyí 'bì eyé ó'do éyì ngíti géyì ndìsiní 'bì eyé úbú 'dìcì e. 29 Simi sindí kadra bì Lóto kí owú 'bì ené e olúoguní gí simi Sodóma ní, zí Lomo kasaogu pho'du kí minguogó so pho'du bì ndìsiní ndóló a barútu ní gí komo ere ndìsì é'diné zí 'yì ga bì kóo ore ní áráónzó royé mbá.

30 "Ledre née ni ídí cé kenée simi sindí kadra bì Owú 'bì 'Yìma'dí ndá'baógu simi a ní. 31 Simi sindí kadra née ní, 'yì bì ni do 'dìcì ní, ndaá ndítíogú olú 'dìcì gí ro 'dó'dú ógu yì ené e sága kí wá. Wo bì gáa ni 'bì ené yáká ní, utúasá ndá'baógu 'be kí wá. 32 Ídísé sómúndíkí ledre bì kóo mēngí me'be Lóto ní. 33 Togú 'yì ya née ili ndìsì lódú kacíma wá káa bì née ni úyu yá, omo ené e wá. 'Yì bì ya née ni lódú kacíma, abú née uyu yá mēngí éyì wá ní, uyu ené e wá. 34 Máúku zise, simi ndulú bì ledre née ni mēngí roné simi a ní, togú 'yì e gbre niyí m' dú'duyé do rangba kíé'do yá, wo bì nguṅgu ledremá go ní, Lomo ni 'dí'bi dujú wo zía ótoómo eze a née kenée. 35 Kará e gbre niyí do bì úsu éyì, Lomo ni 'dí'bi wo bì nguṅgu ledremá go ní, zía ótoómo eze a née kenée. 36 Kpá kenée ya'dá e niyí ídí yáká gbre, wo bì nguṅgu ledremá go ní, Lomo ni 'dí'bi dujú wo zía ótoómo eze a née kenée."

³⁷ Zí 'yì lódú kacíga ga gére née úku ledre zía kídí, “Ngére, ledre máa née ni méngì roné 'da?”

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye simi muruwayi kídí, “Ledre máa née lo'bo wá, ni ídí cé káa zí umbu bangá bì bi zí lugúnu e ówo a mbá ní.”

18

Ndásé 'dó'dó gí zí ìni ìni zí Lomo wá

¹ Gí do kací ledre née ní, zí Yésu 'dódo ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née gí ro ledre 'bì ìni zí Lomo, ndaní 'dó'dó gí zí ìni ìni zí Lomo wá. ² Zía úku ledre zíye kídí, “Ngíti ngére 'bì ngíti káṅgá ni kóo bo, ndaá 'bì ené 'yì éré Lomo wá, somú ené kpá do 'yì e wá. ³ Kára umbu ni kóo bo simi káṅgá 'bì ngére máa née ngíti géyì 'yì e méngìní kóo wo bisinyíne. Zí kára née ndìsì éṛìné kí ngbanga ené née zí ngére née má.

⁴ “Zí ngére née ásiné kí sáká kára née kí ngbángbá sɪndì kádra. Oḍu a, zía úku ledre zíne kí roné kídí, ‘Abú mándá 'yì éré Lomo wá, másómú kpá do 'yìma'dí e wá yá, ⁵ ni miútúásáne zíma sáká kára ba. Togú máméngì kenée wá, ni fú lá ndìsì ógu 'dó'do máa.’ ”

⁶ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ngére née ndaá 'bì ené 'yì éré Lomo wá, sómúsé aka simi ledre bì uku née, ⁷ Sómúsé Lomo utúasá

méngì bilámá ledre zí 'yì ga bì ndìsìní ndú'yú wo gbùḡ gí ro sáká éyì ní wá? Ni ndìsì ógólúgu yée fú lá miógólúgu? ⁸ Ni ndìsì sáká yée 'diya. Simi bì karanée, Owú 'bì 'Yìma'dí ni ndá'baógu ní, ni kpá fú ógundíki 'yì e kí ṅúṅgu ledrené?”

Muruwayi gí ro Farusáyo e kí 'yì 'dó'dú ʊsórú

⁹ Zí Yésu kpá úku muruwayi gí ro 'yì ga bì ndìsìní lúru royé kídí yée niyí ye mbigí 'yì 'bì Lomo, zíye ndìsìyé lúru cáyi lafúye e mbá mílúru cáyi ní ¹⁰ kídí, “Kádra kíé'do, zí ya'dá e gbre ìnyiyé ndéréye simi 'Dìcì 'bì Lomo ìni ìni zí Lomo. Ngíti a 'bì ené Farusáyo, ngíti a 'bì ené 'yì 'dó'dú ʊsórú gí zí 'yì e. ¹¹ Zí wo bì Farusáyo ní ìnyì tóroné 'dága mbófo roné zí Lomo kídí, ‘Mbófo éyì zíyì Lomo, gí zía mándá 'bì amá 'yì lúyú ledre káa zí 'yì ugu e wá, kpá káa zí ngíti géyì 'yì ga bì ndìsìní méngì bisinyí ledre ní wá, máoto komomá ḍúḡ ro me'bemá. Mándá 'bì amá kpá káa zí 'yì 'dó'dú ʊsórú bì 'dáa ba wá. ¹² Simi sɪlì ìnyì doa gbre (7), mándìsì órú taramá kí'dí gbre máanu éyì wá. Zíma ndìsímá í'bì ngíti géyì éyì ga bì mándìsì ndíki yée ní káa do tákpásɪlì zíyì.*

* **18:12** 18:12 Kíé'do gí simi sokó: Kací Lorù 'bì Músa, togú Yúda e owoní éyì go niyí ifi simia sokó, do 'dí'bì kémbí a gí simia do í'bì a zí Lomo.

13 “Nda nées ní, zí ngítí o'do bi ni 'bi ené 'yì 'dó'dù ʊsòrù ba ìnyìné 'búó'bù roné ndéré tóroné gbála, ótù doné bi kí lerì gì zí lúyú ledre ené ndìsì ìni ìni zí Lomo kí ndìsì óngbo kó'dùne kídí, 'Lomo, mááyí 'yì lúyú ledre, ídì ótoómo ledre zíma.' ”

14 Zí Yésù úku ledre zíye kídí, “Máúku zíse ma'díi, 'yì bi nda'ba gì ore drá lúyú ledre ndaá lolù roa wá ní, ni wo bi ndìsì 'búó'bù roné ìni ìni zí Lomo ní, ndaá Farúsayó bi gáa nées wá. 'Yì bi ndìsì 'búó'bù roné mi'búó'bù ní, ni ídì kí ledrené owóowó, wo bi ndìsì óto ledrené owóowó ní, niyí óto wo nde.”

Yésù í'bí úndru zí minzéré owù e

(Lúrú kpá Matáyo 19:13-15, Máriaiko 10:13-16)

15 Kadra kǐé'do zí 'yì e ndìsì óguyé kí owù 'bi eyé e zí Yésù gì ro zía í'bí úndru zíye. Zí ledre nées kóo síníyí ené ro 'yì lódù kacíga misíníyí. Zíye úku ledre kídí ndásé ndìsì 'dó'do mongú 'yì kí ledre esé nées wá. 16 Yésù ya zíye ní, “Ídísé ótoómo minzéré owù e zíye óguyé zíma, ndásé ógólúgu yée wá. Mbigí 'yì ga bi 'bi 'be 'bi Lomo ní, yì ené dǔyú yée ga bi ndìsìní ótoómo royé káa zí minzéré owù e ní. 17 Ma'díi, 'yì ga bi iliní ótoómo royé káa zí minzéré owù e zí Lomo ídine Ngére

eyé wá ní, utúasání ógù 'be 'bi Lomo wá.”

O'do bi kí tú'dù éyì zíne ní (Lúrú kpá Matáyo 19:16-30, Máriaiko 10:17-31)

18 Kadra kǐé'do zí ngítí mongú 'yì óguné ndú'yú Yésù kídí, “Mongú 'yì, áyí bilámá 'yì 'dódo ledre, éyì bi máídí méngì a zíma ndíki trídri bi za fí ní 'dì?”

19 Zí Yésù úkulúgu ledre zía kídí, “Éyì bi ndólo máa gì roa bilámá 'yì ní 'dì? Odù bilámáne 'yì yì ené dǔyú Lomo. 20 Ówo lorù bi Músa eké kídí, 'Ndásé só'do rosé kí 'yì bi ófúsé rosé kéne wá ní wá, ndá úfu 'yì wá, ndá úgu ugu wá, ndá rǎranga wá, ídì óto úndru 'bǔyì kí mbágáyì ní bú bilámáne.' ”

21 Zía úkulúgu ledre zí Yésù kídí, “Mátónó kóo méngì ledre ga gére nées go kú gì do owùma ndéréóguné gì karaba.”

22 Simì bi Yésù uwú ledre nées kenées ní, zía úku ledre zía kídí, “Bilámáne, ngítí ledre ni bo kǐé'do méngì aka wá. Ídì ndéré úgúoyó éyì ga bi zíyì 'be ní mbá 'dá'ba. Zíyì í'bí késíye zí 'yì lerì e, zíyì ndá'baóguyì lódù kacíma. Áyí ídì kí tú'dù éyì e zíyì komo ere.”

23 Simì bi o'do nées uwú ledre nées kenées ní, zí bi síníine roa gì ro éyì ené e gì zía ni 'yì bi kí tú'dù éyì e zíne ní. 24 Zí Yésù lúrú kací o'do nées kí ndéré, zía úku ledre zí 'yì lódù

kacíne e kídí, “Máúku zíse ma'díi, ni miórúné kíngaya zí 'yì ga bi kí tú'dù éyì e zíye ní gí ro zíye óguyé 'be 'bi Lomo. ²⁵ Ni ídí mi'diyíne zí gémele ólúphùtrù bi gí simi gu lǐbira, tí lá ni ídí miórúné kíngaya zí 'yì bi kí tú'dù éyì e zíne ní ógúné 'be 'bi Lomo.”

²⁶ Zí 'yì ga bi uwúní ledre bi Yésu úku née ndú'yú Yésu kídí, “Togú nda go kenée ní, ambí ni nda ómo ne?”

²⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Éyì bi ni miórúné zí 'yìma'dí e ní, orù ené zí Lomo wá.”

²⁸ Zí Pétero úku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, sara zée ga bi ootomozé yì ezé e go mbá zíze í'bí rozé lódú kacíyì ba, ledre ni ídí gí rozé káa be 'di?”

²⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ma'díi, togú 'yì ootomo 'be 'bi ené go, kí me'bené kí owú 'bi ené e, lúnduné e kí 'yì ga ndikioguní wo ní gí ro zíne ídíne 'yì 'bi 'be 'bi Lomo yá, ³⁰ Lomo ni í'bí tú'dù éyì e zí 'yì máa née, zía kpá ndiki trɪdri bi za fí ní gí zí Lomo ma'dáa.”

Yésu uku'dodo ledre umbuné

(Lúru kpá Matáyo 20:17-19, Máriko 10:32-34)

³¹ Gí do kací ledre née ní, zí Yésu ndólo 'yìmikása ené ga bi sokó doa gbre née 'dí sogo, zía úku ledre zíye kídí, “Káa zí bi azé go ndéré simi Yerusaléma ba, ídíse ówo a bilámáne kídí, ledre ga bi kóo nébì e ukuní yée 'desì, gí

ro Owú 'bi 'Yìma'dí ní, niyí go ógu méngì royé mbá káa zí bi kóo ukuní ní. ³² Niyí í'bí ngbángá a zí asikiri ga bi 'bi Róma ní, zíye ndìsiyé kí fóló wo, kí úkucáyi wo, zí ngíti géyì kí údru súrú roa, zíye ócò wo, do 'dí'bi wo úfu a. ³³ Simi bi otoní bi zía ní, zía méngìné lá duú sǐlì gbre, nda simi ota sǐlì, zía úrú ené.”

³⁴ 'Yì lódú kacíga owoní eyé ini ledre gí simi ledre bi ndìsì úku a née wá. Gí zía ledre née ni yì ené miótoécíné gí zíye.

Yésu likpí komo o'do bi lurú bi wá ní

(Lúru kpá Matáyo 20:29-34, Máriko 10:46-52)

³⁵ Simi bi Yésu nderé ógu go gbóo kí Zériko ní, zíye ógundíki ngíti o'do komoa ndaá mindìsiné dogboṛu misi'di kenée ndìsì ómbo éyì gí zí 'yì e. ³⁶ Simi bi uwú do tú'dù 'yì e kí ndìsì ndéré ní, zía ndúndu'yú kídí, “Bié karaba ledre 'di bi tú'dù 'yì e ndìsiní ndéré káa ní ní?” ³⁷ Zí ngíti géyì 'yì e úku ledre zía kídí, “Yésu bi 'yì 'bi Nazeréta ní ndéréne bi zí tú'dù 'yì e ndìsiyé lódú wo née.”

³⁸ Geré zí o'do née gbúrógbóne 'dága kídí, “Yésu bulúndu ngére Dawídi, ídí ówo ledre kíma.”

³⁹ Zí ngíti géyì 'yì e gí dongará 'yì ga bi niyí ndìsì ndéré née ìnyiyé úcuómo wo kídí, ndá gbúrógbó wá. Zía nda gbúrógbóne 'dá'dá kíngaya

kídí, “Yésu bulúndu ngére Dawídi, ídí ówo ledre kíma.”

⁴⁰ Zí Yésu tóroné zía úku ledre zí 'yì ga gére nées idíní 'dí'biógù o'do nées girí zíne yáa. Simì bì 'di'bioguní wo ní, zí Yésu ndú'yú wo kídí, ⁴¹ “Éyì bì ili máídí méngì a zíyì ní 'di?”

Zía úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ngére, máili lá dùyì lúru bì.”

⁴² Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Gì zía bì ngúnngu ledre 'bì Lomo go ní, komoyì likpí mu.” ⁴³ Tí ma'díi, zí komoa líkpíne zía geré útúne do kací Yésu ndéré kí í'bílúgu mbófo éyì zí Lomo. Simì bì tú'dù 'yì ga gére nées lurúní ledre bì méngì roné nées kenée ní, zíye tónóye kpá ndìsì mbófo Lomo.

19

Yésu ndéré ngu 'be 'bì Zakáyo

¹ Zí Yésu óguyé simì ngíti gara kí ìrìné Zérìko, ni yì ené fú lá mindéréókpóne. ² Ngíti mongú 'yì kí tú'dù éyì e zíne ni simì gara nées ore kí ìrìné Zakáyo, ni manda 'dá'dá 'bì 'yì 'dó'dù ọsórù gì zí 'yì e ndìsì í'bì a zí akúma. ³ Simì bì Yésu olú simì gara nées ore ní, Zakáyo ili kóo gì ro zíne lúru wo, misi'di ndaá zía wá gì zía ni gbúgbú 'yì, 'yì e ofuní kóo go. ⁴ Zí Zakáyo ngásá 'dècì bì ndéré ékìne komo mongú bongó kí'dí bì Yésu ni ógù ndéréókpóne gì ore ní.

⁵ Zí Yésu ógúné sì kágá nées ore, zía lúru bì 'dága, zía ndólo Zakáyo kídí, “Zakáyo ndítí ógù girí mu 'diya, mááyí ba ndéré ngu 'be 'bì eyì.” ⁶ Zí Zakáyo ndítí ógúné 'dí'bi Yésu ndéré kíe 'be 'bì ené, zía yéme mongú éyì miánu zí Yésu kí 'yì ené e mbá.

⁷ 'Yì ga bì owoní Zakáyo bú ní, simì bì uwúní ledre bì Yésu uku kídí nées ni ngu 'bì Zakáyo ní, zíye ndìsìyè úku mìnḡngúrú ledre kídí, “Nderé ngu 'be 'bì 'yì lúyú ledre.”

⁸ Simì bì ndìsìní nda go ní, zí Zakáyo ìnyìógúné úku ledre zí Yésu kídí, “Ngére, éyì ga bì 'bì amá 'bì 'be ní, mááyí ìfì simiyé í'bì yée zí 'yì lerì e. Togú má'dí'bi kóo kèsì go gì zí 'yì e kí yatané simì ugu yá, mááyí í'bílúgu a zíye kpá kí yatané rómoné mirómo kí'dí eso (4).”

⁹ Zí Yésu ìnyìné uku ledre zí Zakáyo kídí, “Zakáyo, yìì kí 'yì 'bì 'be 'bì eyì e mbá, Lomo otoomo lúyú ledre esé go karaba gì zía áyì bulúndu Abarayáma. ¹⁰ Owú 'bì 'Yìma'dí ogù ené gì ro bilámá 'yì e wá, ogù yì ené gì ro gámásó'do 'yì lúyú ledre e gì ro yómo yée.”

Muruwayi gì ro misi'di 'bì méngì moko kí kèsì

(Lúru kpá Matáyo 25:14-30)

¹¹ Zí 'yì e ndìsìyè kpá fú uwú ledre ga bì Yésu ndìsì úku yée ní. Simì

bi nderéoguní go gbóo kí mongú gara bi Yerusaléma ní, ngíti géyì 'yì e somúní 'bì eyé kóo go geré kídí sìnḍí kadra bi zíye ídíye 'yì 'bì 'be 'bì Lomo ní ogu go. Gí zí kényì nées ní, zí Yésu úku ledre zíye simi muruwayi kídí, ¹² Zía úku ledre zíye kídí, “Ngíti mongú 'yì ìnyì kóo gí simi káṅgá ené nderéne simi ngíti káṅgá gí ro do óto nées girí mongú ngére, zíne ndá'baóguné ídíne ngére simi káṅgá ené. ¹³ Simi bi ayí go gí ro ndéré ní, zía ndólo 'yì ené ga bi sokó 'bì moko ore ní, zía ótoómo késì do sīlīye kídí, 'Ídí méngì moko kí késì amá ba zía ngbóróne zíma ndá'baógumá ndíki a.’

¹⁴ “Tù'dù ngíti géyì 'yì ga bi sī sīlīa ore ní, sogóní yì eyé wo misógó. Zíye kása 'yì zí mongú ngére kídí, 'Ilizé ezé do óto o'do nées káa do ngére dozé wá.’

¹⁵ “Simi ledre ga gére nées mbá, do tí óto wo káa do ngére. Simi bi nda'baogu ní, zía kákasa zí 'yì 'bì moko ené ga bi ootomo késì do sīlīye gí ro zíye ngbóró a ní, ilí go zíne ówo a.

¹⁶ “Zí mizefiyé úku ledre kídí, 'Mongú 'yì, késì kóo í'bí zíma míya kíé'do gí ro ngbóró a ní, ndikiogu owú e go míya sokó.’

¹⁷ “Mongú 'yì ené ya zía ní, 'Mbófo éyì ayí bilámá 'yì 'bì moko. Káa zí bi útúásá go lúru bi kací owú késì bi cúku'dée ní, máoto yìì

go káa do ngúru mongú 'yì ndìsì lúru bi kací gara amá e sokó.’

¹⁸ “Zí gbre 'yì úku ledre kídí, 'Mongú 'yì, késì máa 'bì amá bi í'bí zíma míya kíé'do gí ro ngbóró a ní, ndikiogu owú e go míya ìnyì.’

¹⁹ “Mongú 'yì ya zía ní, 'Máoto yìì go káa do ngúru mongú 'yì ndìsì lúru bi kací gara amá e kpá ìnyì.’

²⁰ “Zí ota 'yì 'dí'biógu 'bì ené tí dujú komo késì kóo mongú 'yì ené í'bí zía ní. Zía úku ledre kídí, 'Mongú 'yì, 'bì amá késì bi í'bí zíma míya kíé'do ní nì goó ba, cé do bi nées. Máódó wo, zíma ótoécì a rìjì káa bi nì ìndrì. ²¹ Máméngì kenée gí zí ngirì, gí zía ndá 'bì eyì 'yì ndéndeke kí 'yì e wá. Éyì bi ngára ndaá 'bì eyì wá ní, ndìsì 'dí'bi a. Éyì kací ngíti 'yì gí yáká, zíyì 'dí'bi a káa zí 'dìyì yìì ní.’

²² “Ngére ya zía ní, 'Áyì bicayi 'yì 'bì moko. Mááyì go 'dècì ngbangayì káa zí bi úku nées. Ówo bú bilámáne kídí, mánda 'yì ndeke wá. Éyì bi ngára ndaá 'bì amá wá ní, mándìsì 'dí'bi a. Éyì kací ngíti 'yì yáká, zíma 'dí'bi a káa zí má'dìyì máa ní. ²³ Éyì bi óto késì amá gí zía simi moko gí ro zía ngbóróne wá ní 'dí? Káa bi mááyì ógu ba ndíki a ndiki owú go.’

²⁴ “Zí ngére úku ledre zí ngíti géyì 'yì 'bì moko ga bi niyì mítóroyé kenée ní kídí, “Dí'bisé míya bi kíé'do nées

mu gi zía zise í'bí a zí wo bi ni kía zine sokó ní.'

²⁵ "Zí ngíti géyì 'yì 'bí moko ga gére née úkulúgu ledre zí ngére kídí, 'Mongú 'yì, ezezé née ni go kí késì zine 'dényé sokó.'

²⁶ "Ngére ya zíye ní, 'Máúku zise ma'díi, 'yì bi ni kí tú'dú éyì e zine ní, niyí í'bí yata a zía. Wo bi kí éyì e zine cúku'dée ní, niyí 'dí'bióyó a gi zía 'dá'ba. ²⁷ 'Yì ga bi otoní royé káa do ezeokóma e ní, ídísé 'dí'biógù yée kó'dúma ona úfu yée 'dá'ba.' "

Yésu olú simi Yerusaléma kí mongú roko'buné

(Lúrú kpá Matáyo 21:1-11, Máriko 11:1-11, Yiwáni 12:12-19)

²⁸ Nda gi do kací ledre ga bi Yésu uku yée ní, zí Yésu ñnyiné kpá fú lódú misi'di ndéréne simi Yerusaléma. ²⁹ Simi bi nderéogù go gbóo kí owù gara ga bi gbre Betefége kí Beteníya do landa bi kí kágá ga bi ndìshìní ndólo yée Olíva doné ní, zía kása 'yì lódú kacíne e gbre kídí, ³⁰ "Nderéokpósé mu simi gara bi kó'dúze íri née, simi bi ásé go olú íri ní, ásé ndíki phìrangá Dongí bi ngará ekìní aka doa wá ní miódóótoné dogbořu misi'di kenée. Ídísé líkpí a ógù kía zíma yáa. ³¹ Togú ngíti 'yì ndu'yú sée ya líkpísé bangá née gi ro 'díya yá, ídísé úku a zía kídí, 'Ngére iline.' "

³² Zí ya'dá ga gére née ndéréye ndíki éyì e tí káa zí bi gáa ngére uku ní. ³³ Simi bi tonóní líkpí a ní, zí m̀ngíga úku ledre kídí, "Ndìshìsé líkpí bangá née gi ro 'dí?"

³⁴ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Ngére iline."

³⁵ Zíye ógù kí bangá née, zíye ónzó bongó eyé e doa, zíye ìmbíóto Yésu gá doa. ³⁶ Zí ngíti géyì 'yì e ónzó 'bí eyé bongó eyé e do misi'di óto úndru Yésu kía gi ro zía ógù ndéréokpóne gi doa.

³⁷ Simi bi nderéogù go gbóo kí misi'di bi ndurù'bù gi do Landa Olíva ní, zí tú'dú 'yì lódú kacíga ga gére née tónóye ndìshì mbófo Lomo kí mongú rokinyi kí kúrúye 'dága kací m̀ngburoko ledre ga bi Yésu mengì yée zíye lúrú a za cú kí komoyé ní.

³⁸ Zíye ndìshìyé úku ledre kídí, "Úndru idí idí zí ngére bi ogù kí ìri Ngére Lomo ní."

"M̀ndìshì ezé kéye idí idí bilámáne. 'Yì e za mbá idíní í'bí mbófo éyì zí Lomo bi ni komo ere ní."

³⁹ Zí ngíti géyì Farúsáyo ga bi dongará tú'dú 'yì ga gére ní ñnyiyé úku ledre zí Yésu kídí, "Mongú 'yì, idí úku ledre zí 'yì lódú kací 'yì ga gére née ndaní ndìshì úku ledre kí gbúrógbó kenée wá."

⁴⁰ Yésu ya zíye ní, "Máúku zise ma'díi, togú yaá 'yì ga

gére née ndaní gbúrógbó wá, tutú ga bi bi née niyí ìnyì mbá gbúrógbó kí ndìsì mbófo máa."

⁴¹ Simi bi nderéogù go gbóo kí Yerusaléma, lurú do gara go cáa ní, zía útúne ìni ìni. ⁴² Zía úku ledre kídí, "Áko 'yì ga bi 'bi Yerusaléma ní, 'yì lódú kacíma owoní éyì bi yée niyí méngì a zì dongaràye ídíne bilámáne kí Lomo ní go. Ni kóo ídí bilámáne togú ìnyìsé káa mbá ówo a kenée ní. Tí lá ni yì ené miló'boné gì zise. ⁴³ Ídísé ówo a kídí, ezeokóse niyí ogù tóro 'díkí gara esé gbaá, zíye ndìsiyé ìçì okó rosé bi ólúógusé ndaá. ⁴⁴ Niyí 'déwe gara née, zíye síníyíonzó éyì ga bi ore ní mbá ngítí éyì bi ni ídíáká ní ndaá. Éyì née ni méngì roné kenée gì zía ówosé esé sùndì kadra bi Lomo ógù yómo sée simi a ní wá."

Yésu ólú 'Dìçì 'bi Lomo

(Lúrú kpá Matáyo 21:12-17, Máriko 11:15-19, Yiwáni 2:13-22)

⁴⁵ Zí Yésu ólúne do ligá 'Dìçì 'bi Lomo, zía lágaoyó 'yì ga bi ndìsiní úgúoyó éyì e ore ní mbá 'dá'ba. ⁴⁶ Zía úku ledre zíye kídí, "Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "Dìçì amá ni 'dìçì 'bi ìni zíma," "Tí lá óyóló'bósé nda yì esé go káa do bi ló'bo 'bi 'yì ugu e.'"

⁴⁷ Gì do kací ledre née ní, zía nda ndìsiné 'dódo

ledre zí 'yì e simi 'Dìçì 'bi Lomo kací kadra mbá. Gì zí ledre née ní, zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e, kí 'yì ga bi ndìsiní 'dódo lorù bi Mùsa eké ní, kpá kí ngítí géyì m̀ngburoko 'yì e, zíye ndìsiyé yéme ledre gì ro úfu Yésu. ⁴⁸ Misi'di bi zíye ndíki a gì ro úfu wo ní nda gì zía 'yì e ndìsiní yì eyé mbá úwú ledre ga bi Yésu ma'dáa ndìsì úku yée ní.

20

Yúda e ndu'yúní Yésu

(Lúrú kpá Matáyo 21:23-27, Máriko 11:27-33)

¹ Kadra kíe'do zí Yésu ndìsiné 'dódo ledre kpá kí úku bilámá ledre 'bi Lomo zí 'yì e do ligá 'Dìçì 'bi Lomo. Ni ídí káe ní, manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí 'yì 'dódo lorù e 'bi Mùsa nda kpá kí ngítí géyì m̀ngburoko 'yì 'bi Yúda maáge oguní go. Zíye ndú'yú Yésu kídí, ² "Yì ba, ambí i'bí roko'bu zíyì ndìsiyì 'dódo ledre káe simi 'Dìçì Kótruro ní ne?"

³ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "'Dá'dá zíma kí úkulúgu ledre zise, mándú'yú aka sée. ⁴ Roko'bu bi Yiwáni ndìsì í'bí babatíza káe zí 'yì e née ndiki gì 'da? Lomo i'bí zía ne gì komo ere, togú kenée wá ní, nda 'yìma'dí e gì do sogo kángá gì ona?"

⁵ Zí ya'dá ga gére née tónóye ódroyé dongaràye kídí, "Togú uku luguzé ledre

zía kídí, Lomo i'bí roko'bu ne zí Yiwáni yá, ni geré úku a kídí, 'Sara togú kenée ní nṅunṅuzé nda ledre ené wá gí ro 'di?' ⁶ Togú ukuzé kídí, "Yìma'dí, i'bí roko'bu nées ne zía yá, 'yì ga bì ndìsìní úwú 'dódo ledre ené ní, nìyí zíngi zíye óngbo zée kí tutú gí zía ni go simi doyé bilámáne kídí Yiwáni ni yì ené nébì."

⁷ Zíye ìnyiyé úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Owozé wá togú Yiwáni ndiki roko'bu nées gí 'dáya yá."

⁸ Yésu ya zíye ní, "Togú kenée yá, máúku lúgu amá kpá ledre zíse kací ndu'yú esé nées wá."

Muruwayi gí ro 'yì méngì bisiniyí ledre e

⁹ Gí do kací ledre nées ní, zí Yésu úku muruwayi kídí, "Ngítí o'do o'do kóo yáká ené, zía ótoómo a do sílí ngítí géyì 'yì e idíní ndìsì méngì moko simi a. Zía ìnyiné ndéréne gbála simi ngítí kángá. ¹⁰ Simi bì éyì ga bì yáká nées anání go ní, zí m̀ngì yáká máa nées kása ngúru 'yì 'bì moko ené idí ndéré zí 'yì ga bì ndìsìní méngì moko yáká ené íri ní, idíní í'bí 'bì ené éyì bì gí yáká girí ní zíne. Simi bì 'yì bì kasaní wo nées nderéogu íri ní, zí 'yì ga bì yáká íri ní ìnyiyé ócò wo zíye ógólúgu wo kí gbékpì sílíne. ¹¹ Zía kása ngítí 'yì 'bì moko zíye méngì wo kpá kenée óto

dokuwu roa zíye ógólúgu wo kí gbékpì sílíne. ¹² Zía kpá kása ngítí 'yì, zíye kpá ócò wo óto unṅú roa zíye ìtrí ógu wo gí simi gara sága.

¹³ "M̀ngì yáká ya, 'Mááyí nda méngì ba 'di? Togú kenée yá, mááyí nda kása za cú m̀bigí owú 'bì amá bì kí 'búne domá ḱngaya ní, éyì nées kenée nìyí óto úndrua.'

¹⁴ "Simi bì 'yì ga gére lurúní nda owú 'bì m̀ngì yáká ní, zíye yéme ledre dongaráyé kídí, 'Wotíja ni bì ógu girí nées, ni idí karanée ne m̀ngì yáká ba. Idízé úfu wo 'dá'ba gí ro zí yáká ba nda idíne káa do 'bì ezé.' ¹⁵ Zíye ìnyiyé 'dí'bi wo lála ógu gí yáká sága zíye úfu wo.

"Bì nées ní ní, m̀ngì yáká nées ni nda méngì kíye goó 'di? ¹⁶ Máúku zíse ma'díi, o'do nées ni 'dí'bi 'yì ga gére nées úfu yée mbá, zía í'bí yáká nées zí ngítí géyì 'yì e nda ndìsìyé méngì moko simi a ye." Simi bì ngítí géyì 'yì e uwúní ledre nées kenée ní, zíye úku ledre kídí, "Toso ledre káa zí wo nées nda méngì roné wá."

¹⁷ Zí Yésu lúru yée gbóó, zía úku ledre zíye kídí, "Úkusé go mbì, sara ledre bì miéké kúru Lomo uku kídí, " 'Tutú bì 'yì ó'bó 'dìcì e asiní gí roa ní, ogú nda yì ené go tutú bì kí ledrené owóowó ní?'

18 'Yì bì nì útú do tutú nées ní, nì útú 'déwe roné. Wo bì tutú nées nì útú doa ní, nì kányá a geré mikányá."

19 Geré zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kpá kí 'yì 'dódo lorù e ní, yéme royé gí ro 'dí'bi Yésu gí zía owoní go kídí uku muruwayi nées gí royé. Utúasání kóo 'dí'bi wo simi sındí kadra nées wá gí zí ngírì. Owoní bú kídí 'yì e niyí zíngi royé gí zía 'yì e iliní yì eyé ledre 'bì Yésu ma'dáa.

Mani gí ro 'dí'bi Yésu

20 Nda gí ore zí 'yì ga bì iliní 'dí'bi wo ní, ndìsiyé sémbe wo. Zíye kása mbeze eyé e ndìsì sémbe wo gí ro togú uku ledre go bisinyíne kí 'bì eyé yá, zíye 'dí'bi wo í'bí a zí akúma 'bì Róma. 21 Zí ngúru 'yì gí dongará mbeze ga gére nées ndú'yú Yésu kídí, "Mongú 'yì, owozé go kídí ledre ga bì ndìsì úku yée kí 'dódo yée ní, niyí yì eyé mbá ma'díí. Ndá 'bì eyì 'yì ífi simi 'yì e wá. Ndìsì 'dódo zí 'yì e dujú ma'díí ledre bì gí zí Lomo ní. 22 Sómú ledre eyì nì káa be 'di, idízé í'bí usóru zí Káyísara ngére 'bì Róma togú ndazé í'bí a wa?"

23 Yésu owo sómú ledre eyé nées bú, zía úku ledre zíye kídí, 24 "Ambí nì kí késì zíne ore ne. Bì simi késì máa ba lílì ambi?"

25 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Nées lílì Káyísara."

Yésu ya zíye ní, togú kenée yá, "Éyì bì 'bì Káyísara ní idísé í'bí a zía, wo bì 'bì Lomo ní, idísé í'bí a zí Lomo."

26 Gí zí túbù 'yì ga bì ore nées, bì 'dí'bi Yésu ndaá kóo wá káa bì 'yì ga gére nées niyí zíngi ke. Odú a zíye ndá'ba ndìsiyé síí, tarayé idrì go mbá m̀idrì gí zí ledre bì Yésu uku ní.

Úrú gí simi umbu

27 Nda gí ore zí ngíti géyì Yúda ga bì ndìsiní ndólo yée Sadúkáyo e* ní, ngunguní eyé bì kídí 'yì e urúní gí simi umbu bú ní wá. Zíye ìnyiyé ndéreye ndú'yú Yésu kídí, 28 "Mongú 'yì, Músa eké simi lorù kídí togú 'yì 'dí'bi kára ndikiní owú kéne wá, zí o'do máa nées úyuné yá, lúndua idí 'dí'bi kára umbu nées. Gí ro zía ndíki owú zí lúnduné bì uyu nées. 29 O'do nées ndikiní kóo yée ìnyì doa gbre (7). Mizefiyé 'dí'bi kára zía úyuné ótoómo kára máa nées. 30 Zí gbreyé kpá 'dí'bi wo zía kpá úyuné. 31 Simi bì otayé (3) 'dí'bi kára máa nées ní ní, zía kpá úyu ené ótoómo kára nées owú nda kpá wá. 32 Odú a nda zí kára máa nées úyuné ne. 33 Togú ma'díí 'yì e niyí tí úru gí simi umbu, kídí bì karanées urúní

* 20:27 20:27 Sadúkáyo: Nées ngíti géyì Yúda ga bì ngára ndití'dofuní do lorù bì Músa eké ní wá ní. Tí lá ngunguní eyé bì kídí lomo ro 'yìma'dí e nì bo, maláyika e niyí bo, 'yì e urúní gí simi umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bì 'yìmikása e 23:6-8.

go ní, kára máa nées ni nda ídí go me'be ambi, bi ya'dá ga bi ìnyì doa gbre (7) nées kára ni kóo go me'beyé mbá ní?"

34 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Ledre 'bi ófú kára kí ledre 'bi 'dí'bi o'do ni lá duú zí 'yì e do sogo kángá ona. 35 'Yì máa yée ga bi uyuní gí do sogo kángá gí ona go niyí nda go 'yì ga bi 'bi Lomo ní togú karanée Lomo uru yée go yá, éyì ndaá lolu zíye kídí 'dí'bi ro'yì káa do kára kí o'do ní wá. 36 Utúásání lolu kpá úyu wá gí zía niyí nda yì eyé go káa zí maláyika e ní. Niyí go owú ga bi 'bi Lomo ní gí zía Lomo uru yée go gí simi umbu. 37 Gí ro úrú gí simi umbu, Músa uku kóo ledre goó gí roa simi bi kóo lurú pho'du kí ndící komo kágá ní kídí ma'dú, 'yì e niyí úrú gí simi umbu. Ndìsì ndólo Ngére Lomo kídí, 'Mááyí Lomo bi ndìsì lúru kací Abarayáma, kí Isáka nda kí Yakóbo e ní.' 38 Lomo bi ya'dá ga gére ndìsìní kóo ini ini zía nées ndaá 'bi ené Lomo 'bi 'yì ga bi uyuní go miúyu ní wá, yì ené Lomo 'bi 'yì ga bi niyí tridri ní."

39 Zí ngíti géyì 'yì 'dódo lorú e úku ledre zí Yésu kídí, "Ledre bi úkulúgu nées ni ma'dú." 40 Gí do kací ledre nées, 'yì bi ni útúásá ndú'yú Yésu ní ndaá.

Kírésito ni mbì owú 'bi ambi?

41 Zí Yésu ndú'yú Yúda ga gére nées kídí, "Éyì bi ngíti géyì 'yì e ndìsìní úku ledre gí zía kídí, Kírésito ni lá gbóo bulúndu ngére Dawídi gí zía ní 'dí? 42 Dawídi ma'dáa uku kóo go kpá cù kí tarané simi Ke'bi 'bi Dawídi e kídí,

" 'Ngére Lomo uku kóo ledre zí Ngére 'yì yómo 'yì e kídí,

"Ndìsì do sílìma 'bi anú ona

43 gí simi sìnđì kadra bi mááyí óto ezeokóyì mbá sì sìnđiyì ní." "

44 Sara togú bi Dawídi ndolo nda kóo Kírésito go Ngére ené ní, Kírésito ma'dáa ni nda ídí owú 'bi ené lará káa be 'dí?"

45 Simi bi 'yì e niyí ndìsì úwú ledre ga bi Yésu ni ndìsì úku yée ba ní, zía ìnyìné úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére nées kídí, 46 "Komosé ídí ídí rosé gí zí 'yì ga bi ndìsìní 'dódo lorú ní. Ndìsìní ési m̀ngburoko ngbángbá bongó e royé ndìsì kí gámáye ḱe gí dongará 'yì e gí ro zí 'yì e lúru yée kídí yée niyí m̀ngburoko 'yì e. Zíye ndìsì ndìsìyè do m̀ngburoko bi ndìsì e 'dá'dá simi 'Dìcì Kótruro e, nda kí m̀ngburoko bi ndìsì ga bi do bi ayímbi ní. 47 Zíye ndìsìyè kpá lóndo kará umbu e, zí kará umbu ga gére nées ndìsì i'bí éyì e zíye. Zíye ndìsì lóndo royé ndìsì ini

ngbángbá ini gi ro zí 'yì e lúru yé káa do mbígí 'yì ga bì 'bì Lomo ní. Ábuwá Lomo ni karanée 'dó'do yé bisinyíne kíngaya."

21

Kára umbu i'bí romo tákpásìlì gi do 'yì e

¹ Nda go simi sìnḍì kadra 'bì i'bí tákpásìlì, zí Yésu ndìsìné lúru 'yì ga bì kí tú'dù éyì e zíye ní kí ndìsì ndéré i'bí 'bì eyé tákpásìlì eyé simi 'Dìcì 'bì Lomo. ² Zía kpá lúru ngíti kára bì ni kára umbu ní kí ndéré i'bí 'bì ené oḍu owù kèsì bì zíne ní 'dé káa do tákpásìlì ne. ³ Zí Yésu ìnyìné úku ledre zí 'yì lódù kacíne ga gére née kídí, "Máúku zíse ma'díi, kára umbu née i'bí kèsì go káa do tákpásìlì rómo do 'bì ngíti géyì 'yì e kíe mbá. ⁴ 'Yì ga bì kí tú'dù kèsì zíye ní, 'dì'biní lá owù a bì cúku'dée ní i'bí a zí Lomo, Kára née 'dì'bi tí lá oḍu owù kèsì bì zíne ní mbá i'bí a zí Lomo."

Yésu uku'dodo ledre ga bì niyí méngì royé ní

(Lúru kpá Matáyo 24:1,2, Mária 13:1,2)

⁵ Zí ngíti géyì 'yì lódù kací Yésu ndìsì ódroyé gi ro 'Dìcì 'bì Lomo bì o'bóní bilámáne kpá kí bilámá tutú e ní. Zíye kpá ndìsì ódroyé gi ro bilámá éyì ga bì 'yì e i'biní yé zí Lomo ní. Zí Yésu ìnyìné úkulúgu ledre zíye kídí, ⁶ "Máúku zíse ma'díi, tutú ga bì áse ndìsì úku ledreyé née, sìnḍì kadra ni

ógu do ndúruónzó yé za mbá bi, wo bi kíé'do káa yaá ni ídíáká do ezené ìtrìonzóní bi wá ní ndaá."

⁷ Gi zí ledre bì Yésu uku zíye kenée ní, zíye ìnyiyé ndú'yú lúgu wo kídí mongú 'yì, "Ledre máa née ni méngì roné née kí be 'di? Éyì bì ni 'dódo a zíze kídí ledre ayí go méngì roné kenée ní ní 'di?"

⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Mizefì éyì bì mááyí úku a zíse ní ni komosé idí idí rosé. Ndásé ótoómo 'yì e zíye lóndo sée kídí yé niyí go máa Kírésito ní wá. Niyí kpá úku ledre kídí ba go sìnḍì kadra bì zí Lomo ídíne ngére do 'yì e simi a ní. Ndásé ngúngu ledre née wá. ⁹ Nda kpá lá ḍuú wo née wá, togú áse go ndìsì úwú ledre okó kì'dì kì'dì kì'dì, kídí okó ayí go útú 'dáa togú mbú ayí útú ona yá, ndásé ére ngirì wá, née ndaá 'bì ené aka sìnḍì kadra bì zí do sogo kángá ba úkúne simi a ní wá. Éyì ga gére née niyí aka méngì royé kenée mbá kí."

¹⁰ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zíye kídí, "Kúfú ngíti géyì 'yì e niyí ìnyì ndéré útú kí okó do ngíti kúfú. Mongú ngére 'bì ngíti kángá ni ìnyì ndéré útúne kí okó do ezené 'bì ngíti kángá. ¹¹ Zí kì'dì kángá kizì bì kí roko'buné kíngaya, zí mongú 'bú útúne simi ngíti géyì kángá e zí 'yì e ndìsì kí úyuyé, zí mingburoko lará

ledre ga bi mengini aka royé 'dá'dá a wá ní ndisi méngi royé komo ere, zí 'yi e lúru a kí komoyé zí ngiri ndisine méngi yéé kíngaya gi zía.

12 "Dá'dá zí ledre ga gére née kí méngi royé, ngiti géyi 'yi e niyi karanée 'dí'bi sée zíye méngi láráse kíngaya, zíye ógu kíse simi 'Dici Kótruro e kó'dú mingburoko ngéere eyé e kpá kí ngiti géyi mingburoko 'yi eyé 'bi Yúda e, do óto ngiti géyi lafúse simi sígini gi zía bi ngungusé ledre amá ní.

13 Togú Yúda ga gére née 'di'bioguní sée go dongaraye kenée yá, née go sindi kadra gi ro zise úku bilámá ledre amá zíye. 14 Simi bi 'di'biní sée go ní, ndásé sómú ledre gi ro ledre bi ásé úku a gi ro zise ómosé ní wá. 15 Mááyí í'bí komokenzi zise, ledre bi ásé úku a ní, 'yi bi kije'do káa gi dongará ezeokóse ga gére née ni kálá ní ndaá.

16 Ngiti géyi bisinyí ledre e kpí gi zí yéé ga gére née niyi kpá bo niyi méngi sée. 'Yi ndiki sée kí lundusé e kí sumusé e kí eze lámáse e niyi í'bí ngbángá ngiti géyi 'yi e gi dongarase zí Yúda ga gére née úfu yéé. 17 Tú'dú 'yi e niyi karanée sógó sée gi zía bi ngungusé ledremá ní.

18 Abú ledre e niyi karanée méngi sée kenée ndotó, 'yi óto sílíné ndaá ro tridrisé wá. 19 Togú ledre máa ga gére née niyi go méngi sée yá, idisé tóro ngbúó, ásé karanée ndiki tridri bi za

fí ní.

20 "Togú lúrusé mongú gara bi Yerusaléma, ezeokóga toro 'dikini go gbaá kí okó, idisé ówo a kidi née go bizoró. 21 Sée ga bi sindi kadra 'bi ledre máa née, ni ndiki sée ásé simi Yúdaya ní, idisé ngásá 'bi esé geré komo landa. Lafúse ga bi ledre máa née ni ndiki yéé simi Yerusaléma ore ní, ndaní ndisi wá idini geré olúogú 'dá'ba. Yéé ga bi ngará ndaní gáa simi gara ore wá ní, ndaní lolu ndá'balúgu royé iri gi ro 'dó'dú éyi eyé e wá. 22 Née go sindi kadra zí éyi ga bi koo ekéni ledreyé simi miéké kúru Lomo ní méngi royé tí káa zí bi ekéni ní.

23 Sindi kadra née ni idi bisinyine zí kará ga bi kí simiyé kpá zí yéé ga bi kí owú e do síliye ní. Simi Yúdaya ore mbá, niyi 'dó'do 'yi e zíye idiye mi'dó'dóye kíngaya. 24 Yúda e, 'yi ga bi 'bi Yerusaléma née, ezeokóye niyi lágáonzó ngiti géyi kí mingburoko maku e, do 'dí'bi ókpó ngiti géyi simi kángá bi kpí ndaá 'bi eyé 'bi Yúda e wá ní. Yerusaléma, mongú gara née ni idi sí sindi ezeokó née, 'búo togú sindi kadra utúasá go zí Lomo í'bí bikidri simi a.

25 "Lára ledre niyi méngi roné komo ere. Toso kadra kí toso éfé kpá kí toso kele e niyi óyóló'bó royé mbá kpí. Nda gi ore, zí mingburoko ngburu e ndisi kadayé kí

kúkúye kí roko'buyé. Zí mimbé'de 'yíma'dí e do sogo kángá mbá ndísi lé'béne kpíkpi kpíkpi kpíkpi gí zí ngírì ledre née. ²⁶ Zí cóngó ro 'yì e ùkúne miùkú gí zí ngírì, gí zía owoní go kídí Lomo ni go ndéré kízì ere zí éyì ga bi girì ní útúóguyé do 'yíma'dí e. ²⁷ Nda gí ore zíye lúrúndíki Owú 'bì 'Yíma'dí kí ógù gí komo ere kpurú gí simi buringú kí cóngó roné kpá kí mongú roko'buné. ²⁸ Éyì ga bi máuku ledreyé née, simi bi niyí go méngì royé ní, ídísé tóro ngbúó gí zía sındì kadra bi zí Lomo 'dí'bióyó sée gí simi 'do'dó ní ni go gbóo."

²⁹ Zí Yésu úku muruwayi zí 'yì lódú kacine ga gére née kídí, "Lúrúsé aka bongó née kpá kí ngíti géyì kágá ga gére. ³⁰ Togú lúrúsé mbufu niyí go ndísi ù'bu yá, ídísé ówo a kídí iní ni go gbóo gí ro ndá'baógù é'dj. ³¹ Ledre née ni kpá kenée gí ro Lomo. Éyì ga bi máuku ledreyé ní mbá togú lúrúsé yée niyí go méngì royé yá, ídísé ówo a kídí sındì kadra bi zí 'yì e ídiye 'yì ga bi 'bì 'be 'bì Lomo ní ni go gbóo."

³² Zí Yésu kpá úku ngíti ledre kídí, "Ma'díi, ledre ga bi máuku yée née mbá, ndaá 'bì ené bi ya kídí niyí méngì royé simi bi 'yì ga bi niyí tridri ba uyuonzóní royé go ní wá, niyí lúru a cú kí komoyé. ³³ Abú do sogo kángá kí ere niyí ùkú yá,

ledre amá ùkú enée wá.

³⁴ "Káa zí bì goó kenée ní, ndásé ndísi lígì rosé òjú sómú ledre éyì miánu kí éyì miéwé e kpá kí ledre 'do'dó ga bi niyí ndísi kí ndíki sée ní wá, káa bi sındì kadra 'bì ledre ga bi máuku yée zise née ni líyì sée milíyì ke. ³⁵ Ledre ga bi máuku yée née ni líyì 'yì e milíyì káa zí éyì ndurù ne rù doyé ní. ³⁶ Gí zí kéyì née, ídísé ídí fú lá nzíyísé kací kadra mbá. Ídísé ndísi ini ini zí Lomo idí í'bì roko'bu zise, gí ro zise ndísi tórosé ngbúó gí simi sındì kadra bi Owú 'bì 'Yíma'dí ni ndá'baógù ndíki sée simi a ní."

³⁷ Yésu ndísi kóo 'dódo ledre zí 'yì e simi 'Dìcì 'bì Lomo simi Yerusaléma ore kací kadra e za mbá. Togú nda go kí ndulù yá, zíye ólúóguyé kí 'yì lódú kacine e gí simi mongú gara gí ore ndéré 'dú'duyé simi owú gara do landa bi ndísiní ndólo a Landa Olíva ní. ³⁸ Togú bi ará go kí phiyí yá, zí tú'dú 'yì e ndísi óguyé ndísi úwú ledre bi ni ndísi 'dódo a zíye simi 'Dìcì 'bì Lomo simi Yerusaléma ní.

22

Yúda Keriyóta yeme ledre gí ro úfu Yésu

(Lúru kpá Matáyo 26:1-5,14,16, Mária 14:1,2,10,11, Yiwáni 11:45-53)

¹ Née ní, sındì kadra 'bì Ayímbi bi ndísiní ndólo a

'De'dí ndaa* ndişiní kpá ndólo a Umbuokpó ní ni go gbóo. ² Simi sındí kadra máa bi kóo nées ní, zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní, kí 'yi ga bi ndişiní 'dódo lorú ní, niyí go ndişí gámásó'do Yésu gi ro úfu wo wayí gi zí ngiri tú'dú 'yi e. ³ Ábuwá Satána olú go simi ngúru 'yimikása 'bi Yésu kí iriné Yúda. Ni gi simi owú gara kí iriné Keriyóta. Ndişiní nda ndólo wo Yúda 'yi 'bi Keriyóta. ⁴ Zí Yúda ma'dáa lóloné ndéréne zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kpá kí ngíti géyí mĩngburoko 'yi ga bi ndişiní lúru bi kací 'Díçí 'bi Lomo ní, gámásó'do misi'di bi nées ni í'bíogú Yésu do a gi ro zíye 'dí'bi wo ní. ⁵ Zí ya'dá ga gére nées ídiye kí rokinyi, zíye ngúnngu ledre í'bí kesi zí Yúda gi ro zía í'bíogú Yésu zíye. ⁶ Simi bi Yúda 'di'bi kesi ní, zía ídine kí rokinyi, zía ndişiné gámásó'do misi'di bi nées ni í'bíogú Yésu zíye doa wayí tú'dú 'yi e utúasání ówo a wá ní.

Yésu anuní odu éyí kí 'yi lódú kacine e

(Lúru kpá Matáyo 26:17-25, Mária 14:12-21, Yiwáni 13:21-30)

⁷ Zí sılı 'bi Ayímbi bi ndişiní ndólo a 'De'dí ndaa ní, nées mizefi sılı bi ndişiní ongoonzó phirangá

kábiriki e kí sómúndiki ledre Umbuokpó. ⁸ Zí Yésu inyiné kása 'yi lódú kacine e gbre, Pétero kí Yiwáni, kídí "Nderése mu yémeómo bi zize nziyiné gi ro zize ndéze ánu Ayímbi Umbuokpó doa."

⁹ Zíye ndú'yú lúgu Yésu kídí, "Íli idize ndéré yémeómo bi máa nées 'da?"

¹⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Nderése mu simi gara íri, áse ndiki ngíti o'do kí ndá'baogú gi ngbu ru kí ndoko iní o'bo do goné, idisé lódúogú wo gi 'be. ¹¹ Zise ndú'yú mĩngi 'be kídí, Mongú 'yi ezé ya kídí, 'dici bi yémeómo gi ro zine óguné kí 'yi lódú kacine e ánu Ayímbi Umbuokpó simi a ní ni wo be 'di? ¹² Yésu ya kídí, ni 'dódo 'dici zise wo bi o'bóni do ezené 'dága ní. Yemeni bi go simia íri mbá nziyiné, idisé otoyéme éyí miánu ma'dáa simi a íri."

¹³ Zí 'yi lódú kaciga ga gére nées ndéréye ndiki éyí e, tí kaa zí bi Yésu úku zíye ní. Zíye yéme Umbuokpó ore.

¹⁴ Simi bi go sındí kadra 'bi éyí miánu ní, zí Yésu ndéréye kí 'yimikása ené ga bi sokó doa gbre (12) nées ndişiyé gbaá ánu éyí. ¹⁵ Zía inyiné úku ledre zí 'yimikása ené ga gére nées

* **22:1** 22:1 Ayímbi bi ndişiní ndólo a 'De'dí ndaa: Ayímbi máa wo nées ndişí lengbe 'dí'bi sılı inyi doa gbre, ndişí tónó kí Ayímbi máa wo Umbuokpó ní. Yúda e ndişiní sómúndiki sındí kadra bi kóo Lomo 'di'bíoyó yée gi simi Ízibiti simia ní. Ólo Ólúogú 12:17-20.

kídí, “Mándìsì kú óto komomá gí ro sɪndì kadra 'bì Ayímbi Umbuokpó ba gí ro zíze ánu a ndro kése káa 'dá'dá zí sɪndì kadra amá 'bì 'do'dó ógùn. ¹⁶ Ma'díi, utúasázé aka lolu ánu kótrɔ sɪlize kése kadra ayímbi káa zí wo ba 'diya wá, 'búó togú ini ledre gí simi ayímbi káa zí ba 'yì e owoyemení go simi bì niyí go 'yì ga bì 'bì 'be Lomo ní.”

¹⁷ Gí do kací nées ní, zía 'dí'bi kó'do le'yì, zía í'bì mbófo éyì zí Lomo gí roa, zía úku ledre kídí, “Sée mikékeriá mbá ídísé éwé le'yì ba. ¹⁸ Utúasázé éwé ándá le'yì kóró kése káa zí wo ba aka lolu 'diya wá, 'búó togú sɪndì kadra bì Lomo ni ógù ídí káa do Ngére do 'yì e simi a ní ogù go.”

¹⁹ Gí do kací nées, zía 'dí'bi ambata, zía í'bì mbófo éyì zí Lomo, zía 'déwe simi a, zía í'bì a zí 'yìmikása ené e, zía úku ledre kídí, “Ba kɔrɔ'bumá bì máí'bì gí rosé ní, ídísé ánu a kí sómùndíki ledremá.”

²⁰ Kpá kenée gí do kací éyì miánu, zía 'dí'bi kó'do, zía úku ledre kídí, “Bì simi kó'do ba sámamá bì ni ndé'yì bì gí rosé gí ro yéme ledre dongarásé kí Lomo ní. ²¹ 'Yì máa wo bì ni í'bì ngbángáma do úfu máa ní, ni dongarásé ona ndisizé ánu kótrɔ sɪlize ba tí kéye. ²² Ma'díi, Máa Owú 'bì 'Yìma'dí, ni úyu, gí zía Lomo yeme ne kenée. Tí lá ni ídí mongú nduwú zí 'yì bì ni

tóro í'bì ngbángá a ní gí zía Lomo ni 'dódo wo kíngaya.”

²³ Simi bì 'yìmikása ga gére nées uwúní ledre bì Yésu uku kenée ní, zíye tónóye úku mingúngúrú ledre dongarásé kídí, “Ambí ili méngi bisinyí ledre nées kenée ne?”

²⁴ Zí 'yìmikása ga gére nées kpá ndisiyé úkuló'bó ledre dongarásé kídí, “Ambí gí dongarásé ba ni ídine manda 'dá'dá zí lafúne e?”

²⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ngére ga bì 'bì do sogo kángá ba ndisíní óto royé zí 'yì eyé e kídí yée niyí mingburoko 'yì e. Zíye óto royé kídí yée niyí bilámá 'yì sáká 'yì e. ²⁶ Máúku zíse, ndásé ídí káa zíye nées wá.

Togú 'yì ni dongarásé kí ledrené owóowó yá, ídí ídí káa zí 'yì bì ledrea ndaá owóowó wá ní. Wo bì ni manda ní, ídí ídí káa zí 'yì 'bì moko ní.

²⁷ Mándú'yú aka sée ambí ni mongú 'yì ní ne? 'Yì máa wo bì ndisí lá mindisí méngi moko wá ní togú mbú wo bì ndisí méngi moko ní? Tí lá mááyí dongarásé ona káa zí 'yì méngi moko ní. ²⁸ Mbófo éyì zíse, simi 'do'dó ga bì ndikiní máa ní mbá, óyósé sogosé zíma wá. ²⁹ Káa zí bì Babá í'bì roko'bù zíma, zíma ídíma káa do ngére ní, mááyí kpá í'bì roko'bù zíse,

³⁰ gí ro zíze ndisizé do bì kíe'do kése 'be 'bì Lomo kí ánu éyì kpá kí 'dési ngbanga ro kúfú Isiréle e bì sokó doa gbre ní.”

Yésu esì sîlîne komo Simúna Pétero

(Lúru kpá Matáyo 26:31-35, Máriko 14:27-31, Yiwáni 13:36-38)

³¹ Zí Yésu ìnyìné úku ledre zí Simúna kídí, “Lúru aka Simúna, Satána yeme roné go gî ro úzu yîi o'buó'bu káa zí migombî mengî moko ne ní. ³² Abú kenée ndotó, máini ini go zí Babá gî royî, gî ro zíyî tóroyî ngbúó simi úzu éyî néesé útúásá útú wá. Simi bi ndá'baogú go zíma ní, idí ndîşî í'bî roko'bu zí lafúyî e.”

³³ Zía ìnyìné úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ngére, mááyî go nzíyímá gî royî. Togú sîgîni yá, idíní óto zée keyî, togú umbu yá, azé úyu keyî.”

³⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Máuku zíyî Pétero, kílonódó kí simibi 'dá'dá zí ngono kí úçu koko, áyî ási gî romá kí'dí ota yá néesé owo ené máa wá.”

³⁵ Gî do kací ledre bi uku zí Pétero ní, zía nda ìnyìné ndú'yú 'yî lódú kacíne ga gére néesé mbá kídí, “Simi bi kóo mákása sée lá kí gbékpî sîlîse ndéré kí 'dódo bilámá ledre amá zí 'yî e, 'dí'bisé késî gî ro ánu éyî káe wá, gbawá kombo, gbawá ngíti wará ní, lerî éyî mengîni kóo sée goó?”

Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Lerî kémbî éyî mengî zée wá.”

³⁶ Zía úku ngíti ledre zíye kídí, “Ba ndáá lolú ledre

máa bi kóo néesé wá, ili nda go zíse 'dí'bi késî kí kombo esé e kpa. 'Yî bi mongú maku ndaá zía wá ní, idí úgúoyó ngíti bongó ené 'dá'ba, zía ndéréne úgú maku zíne. ³⁷ Ídísé ówo a kídí, ledre ga bi kóo ekéomoní gî romá 'desî simi miéké kúru Lomo kídí, 'Niyí karanée 'dó'do máa káa zí 'yî bi mengî bisinyî ledre ní,' sîndî kadra ené ogú go.”

³⁸ Simi bi 'yî lódú kací a uwúní ledre bi uku néesé ní, zíye úkulúgu ledre zía 'diya kídí, “Ngére, mingburoko maku niyî bo zíze ona gbre.”

Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Ledre máa wo néesé asá go kenée.”

Yésu ini ini zí Lomo

(Lúru kpá Matáyo 26:36-46, Máriko 14:32-42)

³⁹ Zí Yésu ólúoguné gî simi yana gara gî ore káa zí bi lengbe ní ndéréne do Landa bi kí kágá ga bi ndîşîni ndólo yée Olíva doné ní. Zí 'yî lódú kacíga ndéréye lódú wo íri. ⁴⁰ Simi bi nderéogu íri ní, zía úku ledre zí 'yî lódú kacíne ga gére néesé kídí,

“Ídísé ndîşî ini ini zí Lomo gî ro zía ndîşîné sáká sée gî simi ledre ga bi niyî kí ndîşî ndíki sée ní.” ⁴¹ Gî do kací ledre néesé ní, zía ìnyìné gî cigíye ndéréne re,

do útúne do ngúrú sîndîne ini ini zí Lomo kídí, ⁴² “Babá, togú ni útúásá kací komoyî yá, ndá ótoómo máa zíma

ndúwúma simi nduwú bi ni go ógú ba wá. Ledre ma'dáa idí méngi roné kací miyéme ledre eyí, nda idí kací sómú ledre amá wá.”⁴³ Zí Lomo kásaógu maláyika ógú í'bí roko'bu zía. ⁴⁴ Gi zí mongú éyí miówo, zía ndìşiné ini ini zí Lomo cú kí siminé. Zí bisuwu bi ndìşì kúkú gi roa trij bi ní, óyóló'bo roné ídine bikesine káa zí sáma ní.

⁴⁵ Zía ìnyiné ndá'balúgu roné zí 'yì lódú kacine e. Ni ógú iri ní, niyí go mbá 'dú'du cóngó royé ukú kpá go mbá miúkú gi zí lerí. ⁴⁶ Zía úku ledre zíye kídí, “Ásé yì esé 'dú'du esé? Ídísé ndìşì ini ini zí Lomo gi ro zía ndìşiné sáká sée gi simi ledre ga bi niyí kí ndìşì ndiki sée ní.”

'Di'biní Yésu

(Lúru kpá Matáyo 26:47-56, Máriko 14:43-50, Yiwáni 18:3-11)

⁴⁷ Simi bi Yésu ni aka ngbúru ndìşì úku ledre zí 'yì ené ga gére ní, ruu, zí tú'dú ngíti géyì 'yì e ndé'yíoguyé, Yúda bi ni ngúru 'yì lódú kací Yésu ma'dáa ní, 'di'biogu yée ne. Zía ndéréne geré fáka Yésu í'bí mandá zía. ⁴⁸ Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Yúda, ógu fáka 'dódo Owú 'bi 'Yíma'dí kí í'bí mandá zía

ba gi zía bi í'bí ngbángama go ní?”

⁴⁹ Simi bi 'yì lódú kací Yésu owoní kídí bisinyí ledre ógu née go ne ní, zíye úku ledre zí Yésu kídí “Ngére, ilizé go tónó lágá yée kí mingburoko maku ga ba?” ⁵⁰ Zí ngúrúyè ìnyiné kóo gi ro lágá ónzó 'yì 'bí moko 'bi mongú 'yì 'dáná éyì† fí umbu, zí mongú maku nda útúne lá gbóo ro mbília do anú, lágá 'dècì a tu.

⁵¹ Zí Yésu gbúrógbóne do 'yì lódú kacine ga gére née kídí, “Así go, ótoómosé yée mu.” Zía óto sùlìne ro mbílí o'do née zí mbílí a émené.

⁵² Gi ore zí Yésu ìnyiné úku ledre zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kpá kí 'yì ga bi ndìşíní lúru bi kací 'Dìcì 'bi Lomo ní, nda kí mingburoko 'yì 'bi Yúda e kídí, “Mèngi káa be 'di zise ógusé gi romá kí mingburoko maku e kí ngbóndó e káa zí éyì bi mááyí 'yì méngi bisinyí ledre ní? ⁵³ Kací kadra mbá azé kése do ligá 'bi 'Dìcì 'bi Lomo 'dí'bisé nda kóo máa wá gi zí 'di togú mááyí 'yì méngi bisinyí ledre ní? Ba go sùndí kadra gi ro zise méngi éyì bi ilisé méngi a ní gi zía roko'bu 'bi Satána ala'dutú do sogo kángá go.”

Pétero uku ya née owo ené Yésu wá

(Lúru kpá Matáyo

† 22:50 22:50 Mongú 'yì 'dáná éyì: Mongú 'yì 'dáná éyì romo do manda 'bi 'yì 'dáná éyì e zí Lomo. Ndìşì lengbe ólú dupé ne simi 'dìcì bi Mongú Bi 'bi Lomo simi 'Dìcì 'bi Lomo ní gi ro 'dáná éyì zí Lomo kí'di kéré simi simibi k'é'do. Ndìşì 'dí'bi sáma bangá bi ongoonzóní gi ro 'dáná a zí Lomo ní ólú kée 'dìcì iri gi ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bi 'yíma'dí e.

26:57,58,67-75, *Máriko*
14:53,54,66-72, *Yiwáni* 18:12-
18,25-27)

⁵⁴ Tí ma'díi, zíye 'dí'bi Yésu ndéré kíe 'be 'bi mongú 'yì 'dáná éyì. Zí Pétero útúne do kacíye gi gbála ndìsì lódú yée. ⁵⁵ Gi zí drú 'bi bi miará, zíye kótú mongú pho'du simi yana ligá ndìsìyè gbaá roa. Zí Pétero kpá ógu ólúne dongaraye ndìsìné gi zí drú. ⁵⁶ Ábuwá, ngítì kára bi ndìsì méngì moko 'be 'bi mongú 'yì ore ní lurúndiki wo go kací mbílì pho'du, zía úku ledre kídì, "O'do née ni ngúru 'yì gi dongará 'yì ga bi 'bi o'do née."

⁵⁷ Zí Pétero úkulúgu ledre zí kára née kídì, "Ndá úku ledre kenée wá, máowo amá o'do née wá."

⁵⁸ Kpá lá ca gi do kací ledre née ní, zí ngítì 'yì óguné, zía ónzó komoné ro Pétero zía úku ledre zí Pétero kídì, "Áyì ngúru 'yì 'bi mongú 'yì bi 'di'biní wo ba."

Zí Pétero úkulúgu ledre zí o'do née kídì, "Ndá úku ledre kenée wá, máowo amá mongú 'yì née wá."

⁵⁹ Gi do kací sɛndì kandra kíe'do, zí ngítì 'yì kpá úku ledre gi ro Pétero kídì, "Ma'díi, o'do ba ni ngúru 'yì 'bi mongú 'yì ba, gi zía niyí kéye mbá gi simì Galíláya girí."

⁶⁰ Zí Pétero úkulúgu ledre zí o'do née kídì, "Ndá úku ledre kenée wá, máowo amá mongú 'yì née wá." Simì bi Pétero ni aka ngbúrú

ndìsì ódro ní, kokoríyoko, zí ngono úçu koko. ⁶¹ Zí Ngére Yésu óyó komoné lúru Pétero, geré zí ledre bi Yésu uku kídì, "Kílóndó 'dá'dá zí ngono kí úçu koko, áyì ási gi romá kí'dí ota ní ngásáóguné simi a." ⁶² Zí simikozo méngì Pétero, zía ólúóguné ndoo 'dí sogo ndìsìné ini ini kíngaya.

Asikiri foloní Yésu

⁶³ Zí asikiri ga bi otoní yée ndìsì lúru bi káa bi Yésu ni ngásá ní, ndìsìyè fóló wo kpá kí ndìsì ócò wo. ⁶⁴ Zíye ódó'dùtu komoa zí ngítì 'yì kpá ócò wo, zíye ndú'yú fóló wo kídì, "Nébi, úku aka zize, ambi ocó yìi née ne?" ⁶⁵ Nda gi ore zíye ndìsìyè úku sínìyì tù'dù bisinyí ledre ga bi kí kese e simìyè ní zía.

Yésu kó'dú mingburoko 'yì e

(*Lúru kpá Matáyo* 26:59-66, *Máriko* 14:55-64, *Yiwáni* 18:19-24)

⁶⁶ Akpa kí sɛndónó, zí mingburoko 'yì ga bi 'bi Yúda e ní, kí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e, kí 'yì 'dódo loré e yóko royé, do 'dí'biógu Yésu dongaraye. ⁶⁷ Zíye úku ledre zía kídì, "Úku aka ma'díi zize, áyì ba Kírésito bi kóo ukuní ledre a yaá ni ógu ní?"

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídì, "Togú máuku ledre zize yá, ngúnusé esé e wá. ⁶⁸ Abú mándú'yú kpá sée, úkulúgusé esé ledre kací a zíma wá. ⁶⁹ Éyì bi máowo

ní, ásé karanée lúru Owú 'bi 'Yima'dí kí ndịsị zí Lomo bi roko'bụa ofụ go ní do anu."

⁷⁰ Zí m̀ngburoko 'yi ga gére née ndú'yú wo kídí, "Káa zí bi úku kenée ní, áyí Owú 'bi Lomo?"

Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Ledre ma'dáa ni tí káa zí bi úkusé née."

⁷¹ Zíye ódroyé dengb́ye kídí, "Éyí bi ilizé kpá fú ngíti géyí 'yi e úwú ledre gí tarayé gí roa ní 'di, otoasá roné go kí Lomo, uwúze go cù gí tara ní."

23

Yésu kó'dú Piláto

(Lúru kpá Matáyo 27:1,2,11-14, Ḿriko 15:1-5, Yiwáni 18:28-38)

¹ Zí tú'dú 'yi e yóko royé, zíye 'dí'bi Yésu gí ore ndéré ḱe kó'dú Piláto, ngúru mongú 'yi 'bi akúma 'bi Róma. ² Zíye tónóye í'bí ngbángá a kídí, "O'do ba ndịsị sınıyi do 'yi ezé e ḱi ledre kídí ndaní í'bí usóru zí Káyisara wá. Zía kpá úku ngíti ledre kídí née ni yí ené goó ne Kírésito, mongú Ngére 'bi Yúda e."

³ Zí Piláto go ndú'yú Yésu kídí, "Ma'dii, áyí ngére 'bi Yúda e?"

Yésu ya zía ní, "Tí káa zí bi úku née."

⁴ Zí Piláto ñnyiné úku ledre zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kídí, "Málúrúndiki amá lúyú ledre bi do 'dəcì ngbanga ro o'do ba gí roa ní wá."

⁵ Zí 'yi ga gére née kpá fú ndịsị úku ledre zí Piláto kídí, "O'do née sınıyi do 'yi e simi kángá bi Yúdáya ní go mbá. Tonó kóo sınıyi do 'yi e go kú gí simi kángá bi Galiláya ní, bi ba ní ogú ḱe go gí ona."

⁶ Simi bi uwú ledre kenée ní, zí Piláto ndú'yú yée kídí, "O'do née ni gí simi gara Galiláya?" ⁷ Zí 'yi ga gére née úkulúgu ledre kídí ñ, Yésu ni gí simi gara bi Galiláya ní. Piláto yaá togú kenée yá, idíní 'dí'bi Yésu ndéré ḱe zí ngére Eróde, gí zía Eróde ma'dáa ogú go simi Yerusaléma ore.

⁸ Simi bi Eróde lurú Yésu ni go kó'dúne ní, zía ídine ḱi mongú rokinyi gí zía ndịsị kóo go óto komoné gí ro lúru Yésu ḱi méngí ledre ga bi ḱi roko'búyé ní gí zía uwú andá go miúwú andá. ⁹ Zía ndú'yú Yésu ḱi tú'dú ndu'yú e, Yésu ukulugu ené ledre zía mbá wá. ¹⁰ Manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ḱi 'yi 'dódo lorú ñiyí kpá fú mítóroyé ore ndịsị í'bí ngbángá a ḱi roko'búyé mbá. ¹¹ Zí Eróde ḱi asikiri ené e ñnyiyé ndịsị fóló Yésu kpá ḱi úkucáyi wo. Zíye 'dí'biogú bongó 'bi m̀ngburoko ngére e esí a roa fóló wo ḱie. Zí Eróde ma'dáa kásalúgu wo zí Piláto. ¹² Geré zí dongará Eróde ḱi Piláto bi kóo sınıyi misınıyí ní émené gí zía bi 'dí'biní Yésu go ní.

Piláto ici roné gí ro yómo Yésu má

(Lúru kpá Matáyo 27:15-26, Máriko 15:6-15, Yiwáni 18:39—19:16)

13 Zí Piláto ñnyiné ndóloyóko manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyi e ní, kí mǎngburoko 'yi e, nda kpá kí ngíti géyi 'yi ga bi ore ní, 14 zía úku ledre zíye kídí, “Úkusé ledre kídí, o'do ba ndịsị sínyi do 'yi e, mándú'yú ló'bó wo go do komosé mbá, mándíki amá lúyú ledre gí zía gí ro 'dəcị ngbanga roa káa zí bi úkusé ní wá. 15 Eróde kasalugu wo zíma yáa gí zía ndiki ené kpá lúyú ledre roa wá. Ní go miówoné mbá kídí sị ledre bi do úfu wo gí zía ní ndaá, luyú ené ledre wá. 16 Gí zí kényi nées, máili go ótoómo wo. 'Dá'dá zía kí ndéréne, mááyí aka í'bi wo zí asikíri amá e ócọ wo kí.” 17 Piláto ní kí roko'bụ zíne 'bi ndịsị í'dí sịlịne káe gí ro kẹmbí 'yi simi sịndị kádra 'bi ayımbi.

18 'Yi e iliní eyé ledre nées wá, zíye ñnyiyé mbá gbúrógbóye 'dága kídí, “O'do nées idí úyu, zíyí ótoómo sịllyi gí ro Barába.” 19 Barába ma'dáa yéme kóo roné gí ro útúne kí okó do akúma 'bi Róma simi Yerusaléma. Zía kóo úfu 'yi simi sịndị kádra máa bi kóo nées, do kóo 'dí'bi wo simi sịgini gí ro úfu a.

20 Gí zía Piláto ili tí gí ro zíne yómo Yésu, zía úku ándá ledre zí 'yi ga gére nées. 21 Zí 'yi e kpá gbúrógbó ándá

royé kídí, “O'do nées idí úyu, o'do nées idí úyu.”

22 Zía kpá úku ándá ledre zíye kídí, “O'do nées luyú ené ledre wá, sị ledre bi do úfu wo gí roa ní ndaá. Mááyí aka í'bi wo zí asikíri amá e ócọ wo kí, zíma nda ótoómo wo.”

23 Zí 'yi e ñnyiyé mbá gbúrógbóye nda 'dága kینگaya kídí o'do nées idí úyu. Gí zí kényi nées, zía ótoómo Yésu do úfu wo. 24 Nda gí ore zí Piláto méngi ledre ma'dáa káa zí bi iliní ní. 25 Barába bi kóo yéme roné gí ro útú kí okó do akúma 'bi Róma simi Yerusaléma ní, zía kóo úfu 'yi simi sịndị kádra máa bi kóo nées. Do kóo 'dí'bi wo simi sịgini gí ro úfu a ní, zíye ótoómo wo. Zía nda í'bi Yésu zí asikíri ené e ndéréye úfua kací kúrú 'yi e.

Phephení Yésu do mǎngbúngbu kágá

(Lúru kpá Matáyo 27:31-44, Máriko 15:21-32, Yiwáni 19:17-27)

26 Simi bi asikíri ga gére nées niyí go mǎndéréye do misi'di kí Yésu gí ro úfu a ní, zíye ndíkiye kí ngíti o'do ịrịa Simúna. Ní 'yi 'bi gara bi ndịsini ndólo a Kuréne ní, ayí ógụ simi Yerusaléma. Zí asikíri ga gére nées gága wo ịmbi ngbuwu kágá bi Yésu ndịsị ịmbi a ba útúne káe do kací Yésu ma'dáa. 27 Zí tú'dú 'yi e útúye do kací Yésu mutruu, kará e kí ini ini kí mbúmbúđú. 28 Zí Yésu óyó komoné úku ledre zí kará

ga gére née kídí, “Sée kará 'yì 'bì Yerusaléma, ndásé ìní ìní gì romá wá, ídísé ìní 'bì esé lerì bì ayì go ógù rosé kí owù 'bì esé e ba. ²⁹ Ídísé ówo a kídí sìnḍì kadra nì go gbóo ngíti géyì 'yì e niyí úku ledre kídí, ‘Kará ga bì ndikiní owù e wá, kí yée ga bì owù ụluní umba kó'dúye wá ní, 'bì eyé eme yì ené ne.’

³⁰ 'Yì ga bì niyí ídíáká simì Yerusaléma ore simì bisinyí sìnḍì kadra née ní ní, niyí úku ledre kídí,

“ ‘Mìngburoko landa ga ba ógùsé mu útuló'bu zée.’

‘Káṅgá líkpí royì mu zìyì 'dùtù zée simiyì.’

³¹ Maa bì ngára málúyú ledre wá, do 'dó'do maa kaa zì wo ba ní ní, Lomo nì karanée 'dó'do 'yì lúyú ledre ga gére née bisinyíne.”

³² Ngíti géyì 'yì lúyú ledre e niyí kóo bo gbre 'di'biní yée kpa kí Yésù gì ro úfu yée. ³³ Simì bì nderéoguní go kí Yésù do bì bì ndìsìní úfu 'yì e doa, ndoloní Gologóta, ledre gì simì a kídí, cóngó do'yì ní, zìye phéphé wo ore. Zìye kpá phéphé ngíti géyì 'yì lúyú ledre e gbre, ngíti a do sílì Yésù 'bì anú, ngíti a do ngelì. ³⁴ Zìye ónzó gbégbé* ífíbáyì bongó ené e kée dongaráye. Zì Yésù ìní ìní zì 'Buné kídí, “Babá, ídí ótoómo ledre zì 'yì ga bì mēngìní bisinyí ledre zìma

ba, gì zía owoní eyé éyì bì ndìsìní mēngì a née wá.”

³⁵ Zì 'yì mindéré e ndìsì tóroyé dogboṛu misi'di ndìsì lúrúkása wo do mīngbūngbu kágá, zì mīngburoko 'yì 'bì Yúda e ndìsìyé fóló wo kídí, “Sara bì kóo yá née nì Kírēsìto, 'yì yómo 'yì e, Lomo kasaogù née ne ní, idí mu yómo roné ke.”

³⁶ Zì asikíri e kpá ndìsìyé fóló wo gì zía bì uku ya née nì ngére ní. Zìye óguyé kí mindogó le'yì í'bì a zía, ³⁷ zìye úku ledre kídí, “Togù bì áyì tí ngére 'bì Yúda e ní, yómo royì mu ke.”

³⁸ Zìye éké sì ledre bì ufuní wo gì roa ní phéphé óto a doa 'dága kídí, “BA MONGÚ NGÉRE 'BÌ YŪDA E.”

³⁹ Zì ngúru 'yì lúyú ledre bì phephéní yée ba úku sínìyì ledre kídí, “Togù áyì ba tí Kírēsìto ma'dí ní, yómo royì mu gì ro zìyì kpá yómo zée ke.”

⁴⁰ Zì eze a úku ledre zía kídí, “Éré Lomo wá gì zì 'di, ndaa bì umbu bì áyì úyu a née nì úyu ba kpá wo ní wá?

⁴¹ Bì 'do'doní zée ba mbì gì zía bì luyúzé ledre ní. Sara o'do née luyú ledre go, luyú ené kēmbì ledre wá.”

⁴² Zía úku ledre zì Yésù kídí, “Mongù 'yì, kí'dí bì áyì go ngére ní, ndá sómúligì ledre maa wá.”

⁴³ Zì Yésù úkulúgu ledre zía kídí, “Ndá sómú ledre

23:30 23:30 Uzíya 10:8 * **23:34** 23:34 Ónzó gbégbé: Ba misi'di bì kóo Yúda e ndìsìní gélé 'yì kée gì moko 'bì Lomo ní.

wá, azé ídí karaba kéyì simi 'be bì 'yì e ndìşiní ídí simi a kí rokinyi ní.”

Ledre gî ro umbu Yésu

(Lúru kpá Matáyo 27:45-56, Máriaiko 15:33-41, Yiwáni 19:28-30)

44 Nda go kí yana kadra, zí kadra ìlîne mbuú, zí mitùluru ídíne mbìrì ndéréoguné gî ro şindí kadra ota. 45 Zí mongú mbílí bongó bi odó 'dütuní simi 'Díçí 'bì Lomo kíkè káa bì ngíti géyì 'yì e niyí ólú simi 'díçí máa wo bì kí iri Lomo ní lófoné gberé kú gî 'dága gî bì. 46 Zí Yésu ini ini zí Lomo kí kúrúne 'dága kídí, “Babá, 'dí'bi 'dówúma mu zíyì íri.” Kací ledre bì ukú née lu'bú wá, zí 'dówúá ólúoguné.

47 Simi bì mongú 'yì 'bì asikíri ga gére née lúru ledre bì Yésu mengi née kenée ní, zía í'bì mbófo éyì zí Lomo kídí, “Ma'díi, o'do ba ndaá 'yì lúyú ledre wá.”

48 Tú'dú 'yì ga bì yokoní royé ore ndìşì lúru Yésu 'dága do mingbúngbu kágá, simi bì lurúní mongú ledre bì Yésu mengi née ni kí kíkìné ní, zíye báyyíé gî ore kí ndìşì sémbì kó'dúye gî zía ledre ma'dáa ni kí mongú roko'buné. 49 Zí eze lámá Yésu ma'dáa kpá kí ngíti géyì kará ga bì ngununí ledre ené zíye lódú kací a kú gî simi kángá bì Galiláya ní, tóro kása royé gbála ndìşì lúru ledre bì ndìşì méngi roné zí Yésu née.

Otoní bi zí Yésu

(Lúru kpá Matáyo 27:57-61, Máriaiko 15:42-47, Yiwáni 19:38-42)

50 Ngúru mongú 'yì 'bì Yúda e ni kóo bo iriá Yoséfa, ni bilámá o'do kpá mbigí 'yì 'bì Lomo. 51 Ngunu ené ledre 'bì lafúga ga bì ndìşiní yéme a gî ro méngi Yésu kíkè ní wá. Ogu yì ené gî simi owú gara 'bì kángá 'bì Yúdáya bì ndìşiní ndólo a Aramatáyo ní, kí mongú oto komo gî ro 'yì bì Lomo ni kása ógu a káa do mongú ngére ní. 52 Zía ìnyiné ndéréne zí mongú 'yì Piláto ndú'yú wo idí otoómo umbu Yésu zíne ndéréne oto a. 53 Zí Yoséfa ìmbíoto umbu Yésu bì gî do mingbúngbu kágá. Zíye yéme wo simi bikenyí mbílí bongó, zíye 'dí'bi umbua ndéré oto a simi gu bì iciní simi landa ngará otoní aka 'yíma'dí simi a wá ní. 54 Kadra máa née kóo şindí kadra 'bì yéme ro'yì, gî zía kílonódó a née go Şilí 'bì 'Dówúro.

55 Zí kará ga bì lodúní kací Yésu ma'dáa kú gî simi Galiláya ní kpa útúye do kací Yoséfa gî sí bì íri, zíye lúru miótoa cú kí komoyé. 56 Simi bì otoonzóní bi go ní, zí kará ga gére née ndá'bayé 'be, yémeómo şu'bú mindonyo kpá kí ngíti géyì kágá e mbá nzíyyíé zíye ndìşiyé kí gî zía otoní née úndru lorú 'bì Şilí 'bì 'Dówúro.

24

Yésu urú gị simi umbu
(*Lúrú kpá Matáyo 28:1-10, Máríko 16:1-8, Yiwáni 20:1-10*)

¹ Nda go akpa kí sị ndón dó simi sịlị gị do kací Sịlị 'bì 'Dówúro, zí kará ga gére née 'dí'bi sụ'bụ mindonyo ga bì yemeomoní yée ní ndéré kée sị bi. ² Niyí ógụ íri ní, gbụrụgbụ oyóní tutú gị tara mbotụ bì go. ³ Geré zíye ólúye simi gu, lurúní bì káa ní, umbu Ngére Yésu ndaá 'bì enée lolụ wá, zí tarayé ìdrịne mbá mụdrị. ⁴ Niyí aka cìkị ndịsị sómúló'bó ledre née yá, zí ya'dá e gbre mbá kí bikenyí bongó gindri gindri royé ólúógụ tóroyé kenée. ⁵ Zí kará ga gére née lịyiyé, zíye ési doyé mbá bì gị zí ngịrị. Zí ya'dá ga gére née úku ledre kídí, "Ndịsịsé gámásó'do 'yì bì nì trịdrị ní dongará umbu e gị ro 'dì? ⁶ Ndaá 'bì ené lolụ ona wá, urú yì ené go. Ledre kóo uku zise simi kángá bì Galiláya ní ndaá lịgị sée wá, mengị roné née ne. ⁷ Uku kóo kídí, 'Ngíti géyì 'yì e nìyí karanée í'bí ngbángá Owú 'bì 'Yìma'dí zí 'yì lúyú ledre e úfu wo. Nda simi ota sịlị, zía úrúne.'" ⁸ Geré zí kará ga gére née sómúndiki ledre kóo uku ní.

⁹ Zí kará ga gére née ìnyiyé gị sị bì gị ore ngásá ndá'bayé úku ledre bì lurúní sị bì íri née zí 'yìmikása ga bì idiakání sokó do kéré ní, nda kpá kí ngíti géyì 'yì

lódú kacíga ga bì ore ní. ¹⁰ Kará máa ga gére née kóo Mariya gị simi owụ gara bì kí ìrìné Magidála ní, nda kí ngíti a kí ìrìné Zowána, kpá kí ngíti Mariya kpì, née 'bì ené mbágá Yakóbo nda kí ngíti géyì lafúye kará e, ukuní ledre máa née ye zí 'yìmikása ga bì 'bì Yésu née. ¹¹ 'Yì ga gére née ngununí eyé kóo ledre bì kará ga gére née ukuní ní wá. Somúní yaá kará ga gére née ukuní yì eyé née ngbèkpì ledre. ¹² Abú tí kenée ndotó, zí Pétero ìnyiné ngásáne sị bì íri, zía ndálané lúrú bì simi gu, Ngére Yésu ndaá 'bì ené lolụ wá. Lá bongó bì yemení wo simi a ní idiakáne simi gu. Zía ndá'bané kí ndịsị sómú ledre née, owo 'dì'bi mbì éyì bì mengị roné née wá.

Yésu 'dodo roné zí 'yì lódú kacíne ga bì gbre ní
(*Lúrú kpá Máríko 16:12,13*)

¹³ Kpá cìkị simi sịlị máa née ní, zí ngíti géyì 'yì lódú kací Yésu ga bì gbre ní ìnyiyé ndéréye simi owụ gara bì kí ìrìné Imawú ní. Nì méyìlì e ìnyì doa gbre gị ro mongú gara Yerusaléma. ¹⁴ Simi mindéréye do misi'di, zíye ndịsìyé kí ódroyé gị ro ledre bì mengị roné née. ¹⁵ Simi bì nìyí ndịsị kí úkuló'bó ledre ga gére née dongaraye ní, zí Yésu ólúógúné zíye, zíye ndịsì lódú misi'di kéye. ¹⁶ Owoní eyé bì kídí née wo ní wá, gị zía Lomo ụcụomo

kóo yée née káa bi niyí ówo wo.

¹⁷ Zía ndú'yú yée kídí, "Ledre máa bi ndìsìsé ndéré kí úku a tí bi gáa ba ní 'bié ledre 'di?"

Zíye tóroyé, zí simi komoyé idíne mbá misínyíne.

¹⁸ Zí ngúrúyé kí iríné Kiliyópa úku ledre zía kídí, "Mongú ledre bi mengi roné do sîlî ga ba simi Yerusaléma iri ba ówo wá ní, ógu 'bi eyi gi 'da?"

¹⁹ Yésu ya zíye ní, "'Bié ledre 'di?"

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Née Yésu, nébi gi simi gara Nazeréta, Lomo i'bí kóo roko'bu go zía, zía ndìsìné 'dódo ledre zí 'yi e kpá kí méngi mîngburoko ledre e, zí Lomo kí 'yîma'dí e ídíye mbá kí rokinyi gi zía. ²⁰ Kara kóo ba zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kpá kí ngíti géyí mîngburoko 'yi ezé e í'bí ngbángá a zí akúma 'bi Róma idíní úfu wo. Do úfu wo do mîngbúngbu kágá.

²¹ Azé 'bi ezé kóo go kí mongú rokinyi kídí née go Kírésito kóo Lomo uku ledre kásaógu a ní, ogu go gi ro yómo zée Isiréle e. Éyí ndaá lolu wá, mengi karaba simi kángá go 'dényé sîlî ota. ²² Tarazé idrî gáa gi zí ngíti géyí kará e gi dongaráze. Simi bi gáa ñnyíní akpa kí sîndóndó ndéréye sî bi ní, ²³ niyí ógu iri ní, o'do máa née ndaá 'bi ené lolu wá. Zí ngíti géyí maláyika e 'dódo royé zí kará máa ga

gére née, zíye úku ledre kídí o'do máa urú yi ené. ²⁴ Zí ngíti géyí 'yi ezé e kpá geré ñnyí ngásáye iri, tí ma'dií ogu ndikiní eyé wo wá."

²⁵ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Ówosé esé ledre wá gi zí 'di, ledre ga bi kóo nébi ukuní yée gi romá kídí Lomo ni kásaógu a ní ilisé ngúnngu wá gi zí 'di?" ²⁶ Ídísé ówo a kídí Kírésito ni aka 'dó'dó zía kpá úyuné zía úrúne kí, zía ndá'balúgu roné komo ere kí mongú roko'buné.

²⁷ Nda gi ore zí Yésu ma'dáa tónóne úku yéme ini ledre gi simi ledre ga bi kóo nébi e ukuní gi roné do éké yée simi miéké kúrú Lomo ní zíye. Tonó kí Músa nda kí yée ga bi ngíti géyí nébi e ukuní ní.

²⁸ Simi bi nderéoguní nda go gbóo kí gara bi ya'dá ga geré niyí ndéré simi a ní, zí Yésu idíne káa zí ayí ókpó ené miókpó ní. ²⁹ Zí ya'dá ga gére née úçúómo wo kídí, "Kadra utú go ndá lolu ndéré wá, idízé 'dú'du kése ona togú bi ará go yá, zíyí ndéréyí." Zí Yésu ndéréye kéye.

³⁰ Nda go do bi éyí miánu, zí Yésu 'dí'bi ambata zía í'bí mbófo éyí zí Lomo gi roa, zía 'déwe simi a zía í'bí a zíye.

³¹ Geré zí komo ya'dá ga gére née óngóne zíye ówo a kídí ábuwá ba yi ené Yésu ke. Zía lélíne gi zíye gi ore.

³² Zí ya'dá ga gére née úku ledre dengbiye kídí, "Ábuwá ledre bi gáa ndìsì úku a zize

do misi'di 'dáa ní utú yeme roné do mimbé'dezé kp̄n̄i gi zí k̄éȳi n̄ée.”

³³ Geré z̄iye ìnyiyé ndá'balúgu royé simi Yerusaléma. Niyí oḡu íri ní, ngítí 'ȳimikása ga bi sokó doa k̄er̄í ní nda kpá k̄i ngítí géȳi 'ȳi e yokoní royé go mbá do bi k̄ié'do. ³⁴ Kpálá bi oguní ní, geré z̄i lafúye ga bi gáa ore ní, úku ledre z̄iye kídí, “Ma'díi, Ngére úrú go 'dodo roné go za cú z̄i Simúna.” ³⁵ Z̄i lafúye ga bi gáa gbre nda'baoguní gi simi Imawú ní kpá l̄ikp̄i ledre bi mengi roné z̄iye do misi'di nda kpá k̄i wo bi simi bi 'dewe ambata ní, z̄iye ówoyéme wo.

Yésu olúoḡu dongará 'ȳi lódú kac̄íne e

(Lúrú kpá Matáyo 28:16-20, Máriko 16:14-18, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bi 'ȳimikása e 1:6-8)

³⁶ Simi bi niyí aka nd̄is̄i l̄ikp̄i ledre n̄ée kenée ní, ve, z̄i Yésu kpá olúoḡuné dongaráye ore. Z̄ia úku ledre z̄iye kídí, “Mimbé'desé ìdr̄i mu.”

³⁷ Simi bi Yésu olúoḡu ve dongaráye ní, z̄iye l̄iyiyé gi z̄ia somúní 'bi eyé go kídí 'ȳi lárá oḡu ne. ³⁸ Z̄ia úku ledre z̄iye kídí, “Ndásé éré nḡir̄i wá, ídísé nḡun̄gu a kídí máúrú gi simi umbu go ma'díi. ³⁹ Lúrú aka m̄bir̄i ga bi simi s̄il̄ima ba k̄i yée ga bi ro s̄ind̄ima ní. Táta lúrú aka romá, n̄ée tí máa ndaá 'bi ené 'ȳi lárá wá, 'ȳi

lárá ndaá k̄i es̄i roné kpá k̄i cóngó siminé wá.”

⁴⁰ Gi do kac̄i ledre n̄ée ní, z̄ia 'dózo s̄il̄ine z̄iye k̄i s̄ind̄ine gi ro z̄iye lúrú m̄bir̄i. ⁴¹ 'Ȳi ga gére n̄ée mbá, ledre n̄ée ni aka z̄iye káa z̄i r̄anga ní, toḡu Yésu urú n̄ée tí go n̄ée yá. Z̄ia ndú'yú yée kídí, “Owú éȳi miánu ni laká tí z̄ise ona bo?” ⁴² Z̄iye í'bíoḡu mil̄ici kénz̄é z̄ia, ⁴³ z̄ia ánu a tí dongaráye ore.

⁴⁴ Z̄ia úku ledre z̄iye kídí, “Mááyí ba kpá úku ándá ledre kóo 'dá'dá ní z̄ise. Lor̄u ga bi kóo Músa ekéní yée k̄i néb̄i e kpá k̄i yée ga bi simi Ke'bi 'bi Dawídi e gi romá ní niyí méngi royé mbá.”

⁴⁵ Z̄ia sáká 'ȳi ené ga gére n̄ée gi ro z̄iye ówoyéme ini ledre gi simi ledre ga bi ekéní gi roné simi miéké kúrú Lomo ní. ⁴⁶ Ba ledre bi ekéní ní kídí, “Kírés̄ito ni 'dó'dó z̄ia úyuné, nda simi s̄il̄i ota z̄ia úrúne gi simi umbu. ⁴⁷ Ngítí a nda 'bi ené kídí 'ȳi ené e niyí tónó gi simi Yerusaléma ndéré k̄i úku bilámá sanda ené z̄i 'ȳima'dí e mbá idíní ótoómo méngi bisinyí ledre z̄iye nḡun̄gu ledre 'bi Lomo gi ro z̄iye ómoyé. ⁴⁸ Sée 'ȳimikása amá e ásá 'dókó ledre máa ga ba se kídí ledre ga bi menginí royé z̄ima ba niyí ma'díi ledre e. ⁴⁹ Ídísé ówo a kídí 'Dówú Lomo kóo Babá uku ledre a gi ro í'bí a z̄ise káa do sáká éȳi ní, mááyí go ndéré kásaoḡu a. Tí lá ídísé aka nd̄is̄i simi

Yerusaléma ona zí sáká éyí
 née óguné káa do roko'bu
 zíse té kí.”

*Yésu nda'ba komo ere
 (Lúru kpá Mária
 16:19,20, Moko 'bi 'yimikása e
 1:9-11)*

⁵⁰ Zí Yésu 'dí'bi yée
 zíye olúóguyé gi simi
 Yerusaléma gi ore ndéréye
 simi ngíti owú gara kí iriné
 Beteníya. Simi bi oguní íri
 ní, zía síkpí sílìne 'dága í'bí
 úndru zíye. ⁵¹ Ngbúrú simi
 bi ni ndísi ini ini zí Lomo
 kí í'bí úndru ní, yóó zía
 ndá'balúgu roné komo ere.
⁵² Zíye óto úndrua ore, zíye
 nda ñnyiyé ndá'balúgu royé
 simi Yerusaléma kí mongú
 rokinyi. ⁵³ Kací kadra mbá,
 zíye ndísi ndéréye simi 'Díci
 'bi Lomo ini ini zí Lomo.

Bilámá ledre bi Yiwáni eké ní Ledre gi ro búku bi Yiwáni ní

Yiwáni eké búku ba ne. Ni ngúru 'yì gi dongará 'yìmikása ga bi sokó doa gbre 'bi Yésu ní. Eké búku ba gi ro 'dódo ledre kíe zí Yúda e kpá kí kúfú ngíti géyì 'yì e gi ro zíye ngúnṅu ledre Yésu. Yiwáni líkpí ené ledre gi ro mindísi Yésu do sogo káṅgá wá. Uku ledre geré gi ro mingburoko ledre ga bi Yésu ndísi mengi yée kpá kí ledre ga bi ndísi 'dódo yée ní. Ledre née 'dodo kírí née kídí Yésu ndaá 'bi ené dūú 'yìma'dí wá, ni yì ené kpá za cú Lomo (Kápita 1:14).

Búku ba uku ledre zíze kídí Yésu ni kúrú Lomo bi Lomo kasaogu wo do sogo káṅgá, óḡu úyuné káa do éyì 'dáná gi ro 'dí'bióyó dūú lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e ní wá, ni Masíya bi kóo nébi e ndísiní úku ledrea kídí ni óḡu ní. Simi kápita ga bi 13-17 Yiwáni uku ledre gi ro 'yì lódú kací Yésu kídí oto 'búye go kíngaya kpá kí ledre ga bi Yésu uku yée 'dá'dá do kí 'dí'bi wo kí tagá née ní ní. Simi odu a, Yiwáni uku ledre gi ro ngbanga Yésu kí miphéphé wo do mingbúṅbu kágá kí ledre gi ro miúrua gi simi umbu kpá kí ledre bi 'dodo

roné zí 'yì lódú kacíne e kí'dí tú'dú ní.

Yésu ni Ledre

¹ Simi bi kóo Lomo otoogu aka do sogo káṅgá ba wá ní, Ledre ni kóo kú goó bo 'desì, niyí kóo kí Lomo do bi kíé'do. Ni kpá Lomo bi kíé'do née. ² Ni kú kí Lomo do bi kíé'do 'dá'dá Lomo otoogu aka kóo do sogo káṅgá ba wá.

³ Ledre otoogu éyì ga bi do sogo káṅgá ba za mbá ne. Éyì bi kíé'do káa yaá otoogu ne wá ní ndaá. ⁴ Ledre ma'dáa ni yì ené ne tridri, zí tridri máa née nda ídine zí 'yìma'dí e káa do bimióṅgó. ⁵ Tridri máa née oḡu ne káa do bimióṅgó zí 'yìma'dí e, mituluru utúasá 'dútu a wá.

⁶ Née ní, zí Lomo kóo kásaogu ngíti o'do irja Yiwáni, ni 'yì í'bí babatiza zí 'yì e. ⁷ Yiwáni ma'dáa Lomo kasaogu wo 'dódo ledre gi ro bimióṅgó zí 'yìma'dí e gi do bi zíye ngúnṅu a. ⁸ Yiwáni ma'dáa ndaá 'bi ené ne bimióṅgó máa née ne wá, oḡu 'bi ené lá 'dódo ledre zí 'yìma'dí e gi ro bimióṅgó ma'dáa. ⁹ 'Yì bi ni mbigí bimióṅgó zí 'yìma'dí e ní, ni go óḡu zí 'yìma'dí e do sogo káṅgá.

¹⁰ Abú Lomo otoogu 'yìma'dí e do sogo káṅgá ba kpurú gi simi roko'bu 'bi bimióṅgó yá, simi bi bimióṅgó oḡu nda ndísi dongará 'yìma'dí e do sogo káṅgá ní, owoní eyé lolú kóo

bi kídí née wo ní wá. ¹¹ Tí bi oḡu dongará 'yìma'dí e do sogo káṅgá ní, f'i, 'yì ené e asiní yì eyé gí roa fú lá miási. ¹² Bi nda kenée ní, zí 'yì bi ni bimiónḡó née nda yì ené mēngì bilámá ledre zí 'yì máa yée ga bi ṅuṅṅuní ledre ené go ní, zíye ídíye mbigí owú ga bi 'bi Lomo ní. ¹³ Ndaá bi ya kídí Lomo ndikiogú yée káa zí bi 'yìma'dí e ndìṣiní ndiki owú e ní wá. Lomo 'di'bi yée káa do owú 'bi ené e, yì ené kací miyéme ledre ené 'bi Lomo.

¹⁴ Zí 'yì bi ndìṣiní ndólo wo Ledre bi kóo niyí kú kí Lomo komo ere ní, oḡu ndìṣiné dongaráze 'yìma'dí e do sogo káṅgá, gí zía oto 'búze go kíngaya. Zée 'yìmikása ené e, owoyemezé roko'bu a go bilámáne kídí roko'bu 'bi bikérí Owú 'bi Lomo oḡu go gí zí 'Buné kí ma'díi ledre kpá kí bilámá mimēngì ledre do sogo káṅgá.

¹⁵ Née 'yì bi kóo Yiwáni 'yì Bábátízí 'yì e uku ledre a kídí "Ngíti mongú 'yì ni bo ni oḡu gí do kacíne roko'bu a kí mimēngì ledre ené e mbá romoní do 'bi ené 'bi Yiwáni go ní. Romo doné gí zía ni yì ené kóo kú bo 'desí."

¹⁶ Zée 'yì ga bi ṅuṅṅuzé ledre 'bi mongú 'yì máa née go ní, azé go kí mongú

rokinyi kací kadra mbá gí zí bilámá ledre ga bi mēngì yée zíze kí úndru bi i'bí zíze oḡu a ndaá ní. ¹⁷ Ni tí kenée ma'díi, gí zía Lomo i'biogú ené kóo zí Músa lá ñúú lorú idí éké a zíze 'yìma'dí e wá. Kasaogú za cù Kírésito* Yésu† oḡu 'dódoyéme misi'di bi née ni yómo zée do a ní zíze. ¹⁸ 'Yì bi yaá lurú Lomo go kí komoné ní ndaá. Lá ñúú bikérí Owú 'bi Lomo, bi niyí kí 'Buné kíé'do ní, oḡu ne 'dódoyéme Lomo zíze.

Yúda e ndu'yúní Yiwáni Babatiza

(Matáyo 3:1-12, Máriko 1:1-8, Lúka 3:15-17)

¹⁹ Kadra kíé'do zí mingburoko 'yì ga bi 'bi Yúda ga bi simi Yerusaléma ní ñnyiyé kása ngíti géyì 'yì e gí simi kúfú 'yì ga bi ndoloní yée Lévi e ní kpá kí ngíti géyì 'yì 'dáná éyì e zí Lomo kídí, idíní ndéré ndú'yú Yiwáni, togú ni tí ma'díi Kírésito 'yì yómo 'yì e bi yée ndìṣiní óto komoyé kací a ba yá? ²⁰ Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye fúo kídí, "f'i, mándá 'bi amá Kírésito wá."

²¹ Zíye ndú'yúlúgu wo kídí, "Sara bi née ní, áyí nda go náambi? O'do bi ni nébì‡ kí ìrìné Ilíya§ ní?"

* **1:17** 1:17 Kírésito: Ini ledre gí simia kídí, 'yì bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. † **1:17** 1:17 Yésu: Ini ledre gí simia kídí, Lomo yomo 'yì e. ‡ **1:21** 1:21 Nébì: Ndìṣiní kóo úku ledre née gí ro nébì kóo Músa uku ledrea kídí ni oḡu ní. Ólo Gbre lorú 18:15-18 kí Moko 'bi 'yìmikása e 3:22-23. § **1:21** 1:21 Ilíya: Ilíya ni kóo nébì 'bi Yúda e bi kóo Lomo 'di'bilugu wo 'desí komo ere ní.

Zí Yiwáni kpá úkulúgu ledre kídí, “f'i, mándá 'bi amá Ilíya wá.”

Mingburoko 'yi ga gére née ya zía ní, “Áyí nda go náambi, ngúru nébì bì Lomo kasaogu wo ne ní?”

Yiwáni ya zíye ní, “Mándá 'bi amá kpá ngúru nébì bì Lomo kasaogu ne ní wá.”

²² Mingburoko 'yi ga gére née ya zí Yiwáni ní bilámáne. Bì goó kenée ní, úku aka nda mbigí ledre gí royí zíze gí do bì zíze ndá'bazé úku a zí mingburoko 'yi ezé ga bì kasaní zée zíyi ba.

²³ Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, “Mááyí ba 'yi bì kóo nébì Isáya uku ledre a 'desí kídí, 'yi ni karanée ndísi ótrú ledre zí 'yi e simi súwú kídí,

“ ‘Yémeómosé misi'di mu nzíyiné zí Ngére, ídíse 'dózo yéme misi'di zía.’ ”

²⁴ Zí ngíti géyi Farúsáyo ga bì* níyí dongará mingburoko 'yi ga bì Yúda e kasaní yée ndéré ndú'yú Yiwáni ní, ²⁵ “Ínyiyé ndú'yú Yiwáni kídí, sara togú bì ndá Kírésito wá, ndá kpá nébì bì kí ìríné Ilíya ní wá, ndá kpá ngúru nébì bì Lomo kasaogu ní wá ní, ambi i'bí nda roko'bù zíyi, zíyi ndísiyi

méngi babatiza kée zí 'yi e ní ne?”

²⁶ Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, “Mándísi méngi 'bi amá lá duú babatiza bì kí iní ní. 'Yi ni bo dongaráse, tí lá ówosé esé wo wá. ²⁷ Née mongú 'yi bì kóo máúku ledre a kídí, ni ógu gí do kacíma ní. Máútúásá gbawá ndísi méngi moko zía do bilámá misi'diné káa zí bì ili ní.”

²⁸ Ledre máa née mengi kóo roné simi gara Beteníya sága mongú ngburu bì Yeredéne kí'dí bì kóo Yiwáni ndísi bábátizí 'yi e ní.

Yésu Owú Kábiriḱi 'bi Lomo

²⁹ Nda káa zí kílondó a née, zí Yiwáni lúrúndíki Yésu ni go ndísi ógu mi'dí zíye. Zí Yiwáni ma'dáa ìnyiné úku ledre zí 'yi ga bì cigíne ore ní kídí, “Lúrúsé aka o'do bì ni ndísi ógu gí 'dáa ba, née Owú Kábiriḱi' bì Lomo kasaogu wo zía ógu 'dí'bióyó lúyú ledre 'bi 'yíma'dí e ní.” ³⁰ Née 'yi bì máúku ledre a zise kídí ni ógu gí do kacíma, roko'bù ledre ené romo do 'bi amá go kíngaya gí zía ni yí ené kóo kú go bo 'desí ní.

³¹ Máówoyéme amá aka kóo wo 'dá'dá kpá wá, nda té simi bì mándísi bábátizí sée ní. Ábuwá Lomo yeme

1:23 1:23 Isáya 40:3 * **1:24** 1:24 Farúsáyo: Née ngíti géyi Yúda ga bì ngará ndití'dofuní do lorù bì Músa eké ní wá ní. Ngunguní kídí lomo ro 'yíma'dí e ní bo, maláyika e níyí bo, 'yi e ndísiní kpá úru gí simi umbu. Ólo Moko 'bi 'yímikása e 23:6-8. † **1:29** 1:29 Owú kábiriḱi: Lomo uku ledre zí Músa kídí idí úku ledre zí 'yi e idíní 'dáná Owú kábiriḱi zí Lomo gí ro do ótoómo lúyú ledre eyé e. Née sɿ ledre bì ndísiní ndólo Yésu Owú kábiriḱi gí zía ni úyu zía 'dí'bióyó lúyú ledre ezé e.

ledre née kenée zíma gi ro zíma ndìsímá bábátízí sée Isiréle e kí iní gi ro 'dódoyéme wo zíse.

³² Yiwáni uku kóo ledre gi roa kídí, "Simi bí kóo mándìsì bábátízí wo zí 'Dówú Lomo[‡] ógúné gi komo ere doa káa zí kířk'ó'do ní.

³³ Nda té zí Lomo bí kasa máa ndìsì méngì babatíza zí 'yì e ní úku ledre a kídí, "Yì bí lúru 'Dówú Lomo ógu doa káa zí kířk'ó'do née ní, née wo bí ni bábátízí 'yì e kí roko'bu 'bí 'Dówú Lomo ní.'

³⁴ Máúku zíse ma'díi, o'do née máówoyéme nda wo go, ni mbigí Owú 'bí Lomo."

Mizefi 'yì ga bí lodúní kací Yésu ní

³⁵ Gi do kací ledre née, nda simi ngítí sǐlǐ kpí, Yiwáni niyí go ndìsì tóro kí 'yì lódú kacíne e gbre. ³⁶ Zía lúróndíki Yésu kí ndéré 'dēcì bí gbála. Zía ìnyìné úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, "Lúrúsé aka o'do bí 'dáa, née Owú Kábířkì bí Lomo kasaogu gi ro úyuné do bí kací 'yìma'dí e ní."

³⁷ Simi bí 'yì lódú kací Yiwáni uwúní ledre bí Yiwáni uku zíye kenée ní, zíye ìnyiyé gbengará ndéréye lódú kací Yésu.

³⁸ Zí Yésu lúróndíki yée do kacíne. Zía ndú'yú yée kídí, "Ílisé 'dí?"

Zí ya'dá ga gére née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Yì 'dódo ledre ndìsì ndìsì 'da?"

³⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Ógúsé mu ndéré ówo bí ndìsímá."

Zíye ndéréóguyé do bí bí Yésu ndìsì doa ní. Zíye ndìsìónzó ngítí kadra née teké zí Yésu íri, gi zía ndikíní kóo née nda go kí kadra tagá éyì 'bí sǐndì kadra eso.

⁴⁰ Ngúru 'yì gi dongará ya'dá ga bí gbre uwúní ledre bí Yiwáni uku zíye, zíye ìnyiyé ndéréye lódú kací Yésu ní, ni Andíríya, lúndu Simúna Pétero. ⁴¹ Simi bí nda'baoguní gi zí Yésu girí ní, geré zí Andíríya ndéréókpóne úku ledre zí lúnduné Simúna Pétero kídí, "Ndikizé Masiya go."

Ledre gi simi ndóló bí Masiya née kídí Kírésito, née wo bí Lomo kasaogu wo káa do 'yì yómo 'yì e ní.

⁴² Zí Andíríya 'díyíóto lúnduné Simúna Pétero zí Yésu íri.

Zí Yésu lúru Simúna cii, zía úku ledre zí Simúna kídí, "Máowo yíi bú, áyí wotí Yiwáni. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, mikánda ìrìyí ni go Pétero." Ini ledre gi simi a kídí, "Tutú."

⁴³ Nda simi ngítí sǐlǐ, gi do kací ledre máa wo née ní, zí Yésu ìnyìné ndéréne simi kángá bí Galiláya ní. Zíye ndíkíye íri kí ngítí o'do

[‡] 1:32 1:32 'Dówú Lomo: 'Dówú Lomo ní 'Dówú bí simi Lomo ní. Búku 'bí Yiwáni uku zíse kídí Lomo ní 'Bu, Yésu bí Owú 'bí ené ní ni kpá Lomo zí 'Dówú Lomo ní 'bí ené 'Dówú simi Lomo ní.

kí ìrìné Phìlipo. Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Máìli zíyì ídíyì 'yì lódù kacíma Phìlipo.”

44 Phìlipo ma'dáa ni kpá gí simi Beteseyída, gara bi Andiríya kí lúnduné Pétero niyí gí simi ní. 45 Zí Phìlipo ndéréne ndíki ngíti ezené kí ìrìné Nataniyele zía úku ledre zía kídí, “Nataniyele, o'do bi kí ìrìné Yésu, wotí Yoséfa bi simi Nazeréta bi kóo Músa kí ngíti géyì nèbì e ekéní ledre a simi búkù 'bi lorù ní, ndikizé wo go.”

46 Zí Nataniyele úkulúgu ledre zí Phìlipo kídí, “Óo, éyì 'be kpá Nazeréta zí bilámá ledre méngì roné simi a?”

Phìlipo ya zía ní, “Ndá ítí kangú wá, nderézé mu keyì, zíyì lúru wo za cù kí komoyì.”

47 Simi bi Nataniyele ogu go gbóo ro Yésu ní, zí Yésu úku ledre gí roa kídí, “O'do ba ni mbigí Isiréle, bisinyí sómù ledre ndaá do mimbé'de a wá.”

48 Zí Nataniyele úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, ówo máa 'da, bi zíyì úku ledre gí romá kenée ní.”

Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Málúru yì go simi bi gáa áyí ndìsì 'dówùroyì sì kágá íri, 'dá'dá Phìlipo ndólo aka yì wá ní.”

49 Gí zí ledre bi Yésu uku kenée ní, geré zí Nataniyele úku ledre fúo zí Yésu kídí, “'Yì 'dódo ledre áyí mbigí Owù 'bi Lomo ma'dúí, Ngéere do kúfúze Isiréle za mbá.”

50 Yésu ya zía ní, ngúngu ledremá née lá gí zí ledre bi máúku máyá málúrúndíki yì kí 'dówùroyì sì kágá ní? Togù kenée yá, áyí lúru tù'dù mngburoko ledre e gí zí wo née. 51 Zí Yésu kpá fú úku yata ledre zí Nataniyele kídí, “Ásé karanée lúru ere likpíní go fúo káa zí mbotu ní. Maa Owù 'bi 'Yìma'dí zíma ídíma dongará ere kí do sogo kángá káa zí 'bé'bé ní zí maláyika e ndìsì ékìóguyé gí doa bi kpá kí ékílúgu royé 'dága komo ere.”

2

Yésu oyólo'bó iní káa do le'yì kóró simi Kána

1 Sílì gbre gí do kacía bi Yésu ndolo Phìlipo e kí Nataniyele káa do 'yì lódù kacíne e ní, zí ngíti 'yì méngì ayímbi 'bi ófù ro'yì 'be 'bi ené simi Kána, ngíti owù gara simi Galiláya. Mariya mbágá Yésu ni kóo kpá simi ayímbi máa née íri.

2 Ndoloní kóo kpá Yésu kí 'yì lódù kacíne e simi ayímbi máa née íri. 3 'Yì e niyí ídí kie ní, le'yì kóró ùkú go. Zí Mariya ìnyìné úku ledre zí Yésu kídí, “Bi áyí lúru a ba ní le'yì ùkú yì ené go, éyì bi zí 'yì éwé a ní ndaá lolu wá.”

4 Zí Yésu úkulúgu ledre zí mbágáne kídí, “Mamá, ba ndaá aka sındì kadra bi zíma 'dódo roko'bumá simi a zí 'yì e ní wá.”

⁵ Nda gi ore, zí Mariya ma'dáa ñnyiné úku ledre zí 'yi 'bi moko ga bi ore ní kídí, "Togú uku ledre go zise yá, ídísé méngi 'duo wo."

⁶ Míngburoko ndoko iní niyi koo kírí nées ñnyí doa kéri (6) ndişini íngi'dúcu yée kí iní gi ro do ndişí méngi moko e kpá kí lúgu éyi e kie kací ondú 'bi Yúda e. Pheré* máa ga gére nées kacíye kékíe'do mbá bikériye ndişí 'dí'bi kúkú e cí kéri a (20) togú wá, cí kéri a doa sokó (30).

⁷ Zí Yésu ñnyiné úku ledre zí 'yi 'bi moko ga gére nées kídí, "Ndíri'dúcusé aka ndoko iní ga gére nées mu kí iní." Zí 'yi 'bi moko ga gére nées tí méngi a kenée, zíye íngi 'dúcu pheré ga gére nées 'bé.

⁸ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Íngisé iní máa ga gére nées mu ndéré kie zí 'yi bi ndişí lúru bi kací 'yi e ní." Zí 'yi 'bi moko ga gére nées méngi a tí kenée.

⁹ Zí 'yi lúru bi kací 'yi e 'dí'bi iní nées éwéuzu a. Simi bi ewéuzu ní, oyólo'bó yi ené roné go le'yi kóro, in-yiromo nda kpá go do le'yi bi ewení 'dá'dá ore ní mbá. Owo bi bi oguní kí bikinyi le'yi nées gi doa ní wá, 'yi 'bi moko ga bi oguní kie ní owoní duú ye. Geré zí 'yi

lúru bi kací 'yi e nées ñnyiné ndólo mĩngi ayĩmbi, ¹⁰ do úku ledre zía kídí, "Méngisé bi káa ledre 'di? Ásé aka gáa í'biógú mbigí le'yi zí 'yi e 'dá'dá kí, káa zí bi legbe ndişizé méngi a ní abú ásé nda í'biógú iní a gi 'dá'ba yá ndaá káa do ledre wá, nées 'yi e lerení go."

¹¹ Nées mizefi mongú ledre bi Yésu méngi wo bi gbékpí 'yi utúasá méngi a wá, oyólo'bó iní káa do le'yi simi Kána owú gara simi bi Galiláya ní. Simi şındi kadra máa bi koo nées ní, zí tú'dú 'yi e ówo a mbá kídí ni kí roko'bu ledre e zíne. Gi zí keyi nées, zí 'yi lódú kacíga nda ñgunu ledre a za kíngaya.

¹² Simi bi ayĩmbi utú nda go ní, zí Yésu ñnyiyé kí mbágane kí lúnduné e nda kpá kí 'yi lódú kacíne e ndéré ndişiyé simi ngíti owú gara kí iriné Kapáranawúma kí owú şılı cúku'dée.

Yésu ogóbayi 'yi e
(Matáyo 21:12-13, Máriao 11:15-17, Lúka 19:45-46)

¹³ Simi bi ngíti şılı 'bi Ayĩmbi 'bi Yúda e bi ndişini ndóló a Umbuokpó† idiaká go lá cúku'dée gi ro zía tónóne ní, zí Yésu ñnyiné kí 'yi lódú kacíne e ndéreye simi Yeruşaléma. ¹⁴ Simi

* **2:6** 2:6 Pheré máa ga gére nées niyi gi simi tutú. † **2:13** 2:13 Ayĩmbi Umbuokpó: Ni şındi kadra bi Yúda e ndişini sómúndiki ledre bi koo Ngére Lomo okpó gi do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gi zía bi oróni sáma owú kabiriki ro kágá mbotu eyé e ní. Zía koo 'di'biogú yée gi simi Ízibiti gi simi 'do'dó bi koo niyi simi a ní. Ólo Ólúogu 12:1-20.

bi oguní íri ní, geré zíye ndéréókpóye do ligá mongú 'Dìcì 'bi Lomo.† Niyí ógu íri ní, ngítì géyì 'yì e niyí go ndìsì úgúóyó ìtì e, kábìrìkì e kpá kí amámu e zì lafúye gì ro do ndìsì 'dáná éyì kìe zì Lomo. Ngítì géyì 'yì oguní 'bi eyé kí kèsì e ndìsì kí óyóló'bó yée. ¹⁵ Zì ledre bi 'yì ga gére ndìsì ní méngì a néesínyíne ro Yésu, zía 'dí'bi sí'dí bi kí mirásáne ní ndìsìné ócò bayì 'yì ga gére néesí kpá kí bangá eyé ga gére néesí kìe do ligá 'Dìcì 'bi Lomo. Zía síkpì tarabíza ga bi 'yì óyóló'bó kèsì e ndìsì ní óyóló'bó kèsì eyé e doyé ní do ìtrìónzó yée kpukpúkpu bi, zì kèsì eyé ga gére néesí báiyé faa bi. ¹⁶ Zía ndéréne úku ledre zì yée ga bi ndìsì ní úgúóyó amámu e ní kídì, "'Dì'bióyósé yì esé ga gére néesí gì ore mu káa zì bi mááyì úku a ba. Ndásé óyóló'bó 'Dìcì bi 'yì e ndìsì ní ógu ìni ìni simì a zì Babá ní káa do sùu wá."

¹⁷ Simì bi 'yì lódù kací Yésu lurúnì ledre ga bi Yésu méngì yée gì ro 'Dìcì 'bi Lomo kenée ní, geré zíye sòmùndíkì ledre bi kóo ngére Dawídì uku wo do éké a simì miéké kúrú Lomo kídì, "Lomo, 'bù 'dìcì eyì ofu domá go."

¹⁸ Zì ledre bi Yésu méngì gì ro 'Dìcì 'bi Lomo néesínyíne ro mingburoko 'yì

ga bi 'bi Yúda e ní. Zíye óguyé útúye do Yésu kí ledre kídì, "Éyì bi méngì kèyì gì zía kenée ní 'di? Togú kenée yá, méngìógu aka ngítì mongú ledre cakaba, wo bi kí roko'buné ní gì ro zíze ówo a kídì ma'díi Lomo kasaogu yìi ne."

¹⁹ Zì Yésu úkulúgu ledre zì Yúda ga gére néesí kídì, "Togú ìlisé ówo roko'buná, ndúrúsé aka mongú 'Dìcì 'bi Lomo néesí mbá bi, mááyì ùbùlúgu a dujú simì sùlì ota."

²⁰ Zì Yúda ga gére néesí úkulúgu ledre zì Yésu kídì, "Úu, úku néesí ledre? 'Dìcì 'bi Lomo bi simìbi nderé do 'yì e kí ùbù a 'dényé cì gbre doa ìnyì doa kèrì (46) ní, yá togú ndurunì yá néesí ùbùlúgu a dujú simì sùlì ota (3)?" ²¹ Yésu uku ené néesí ledre 'Dìcì 'bi Lomo wá, uku yì ené néesí ledrené. ²² Simì bi úrú gì simì umbu ní, geré zì 'yì lódù kacíga sòmùndíkì ledre bi kóo uku ní. Gì zì kèyì néesí, zì 'yì lódù kacíga ngungu ledre ga bi miékéye simì miéké kúrú Lomo kpá kí ngítì géyì ledre ga bi Yésu ma'dáa uku yée ní.

²³ Simì bi kóo Yésu niyì simì Yerusaléma ní, simì Ayímbi 'bi Umbuokpó, zì Yésu ma'dáa kóo ndìsìné méngì tú'dù mingburoko ledre e íri. Gì zì kèyì néesí, zì tú'dù 'yì e ngungu ledre a ma'díi. ²⁴ Tí lá Yésu ma'dáa

† **2:14** 2:14 'Dìcì 'bi Lomo: 'Dìcì máa wo néesí ni dujú kìe'do simì Yerusaléma. 'Yì 'dáná éyì e ndìsì ní lengbe 'dáná éyì simia gì zía Lomo ni ore, gì ro zía ótoómo lúyú ledre 'bi 'yì e. **2:17** 2:17 Ke'bi 'bi Dawídì e 69:9

ili ené kóo méngì kéyì kací misómù ledre 'bì 'yì e wá gì zía owo bú mimbé'deyé ndaá bilámáne wá. ²⁵ Yésu ma'dáa ili ené zì 'yìma'dí úku ledre 'yìma'dí zíne wá gì zía owo yì ené bisinyí misómù ledre 'bì 'yìma'dí e mbá bú.

3

Yésu 'dodo ledre 'bì Lomo zì Nìkodìmo

¹ Ngíti o'do ni kóo bo ìrià Nìkodìmo, ni ngúru 'yì gì dongará 'yì ga bì ndìşiní ndólo yée Faruşáyo e ní,* ni kpá ngúru mongù 'yì 'bì Yúda e. ² Simi ngíti sílí, zía lóloné kí ndùlù ndéréne úku ledre zì Yésu kídí, "Yì 'dódo ledre, zée Isiréle e za mbá owozé go bú kídí Lomo kasaogù yì ené yì ne ógù 'dódo ledre ené. Owozé gì zía éyì ga bì ndìşì méngì yée ní, gbékpì 'yì utúasá ené méngì yée wá 'búó togù 'yì bì Lomo i'bí roko'bù ledre máa nées go zía ní."

³ Zì Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Máuku zíyì ma'díi, togù 'yì ili gì ro zíne óguné 'be 'bì Lomo yá, idíní ndíkiógu wo mikándané kí."

⁴ Nìkodìmo ya zì Yésu ní, "Ledre máa nées ni méngì roné kenée nées láráa káa be 'dì? Bì mááyí nda kpá go mongúma káa zì ba, mááyí ólúlúgu romá simi mbágáma do ndíkiógu máa

kpá mikándané nées lárá a káa be 'dì?"

⁵ Yésu ya, "Máuku zíyì ma'díi Nìkodìmo, togù ndikioguní 'yì mikándané kí 'Dówù Lomo kpá kí iní wá yá, utúasá ógù 'be 'bì Lomo wá. ⁶ 'Yì máa wo bì ndikiogù wo lá mindíkiógu do sogo kàngá ba ní, miméngì ledre ené ni dūù 'bì 'yìma'dí e. 'Yì máa wo bì 'Dówù Lomo ndikiogù wo go mikándané ní, ni go mbigí 'yì bì 'bì Lomo ní. ⁷ Zì Yésu kpá úku ngíti ledre zía kídí, 'Nìkodìmo, ndá ónzó komoyì gì zì ledre bì máuku máyá 'Dówù Lomo idí ndíkiógu 'yìma'dí e mikándané ní wá.' ⁸ 'Yì bì ndikioguní wo go mikándané ní, miméngì ledre ené gbékpì 'yì e utúasání eyé ówo a wá gì zía 'Dówù Lomo ndìşì úku'bí yée zía ne. Cé káa zì síli bì 'yì e uwúní lá gbořu a lurúní roa wá ní."

⁹ Nìkodìmo ya zì Yésu ní, "Ledre máa nées ni nda kú méngì roné nées kenées lárá a káa be 'dì?"

¹⁰ Yésu ya zì Nìkodìmo ní, "Bì áyí ba tí mongù 'yì, ndìşì 'dódo ledre zì lafúyì e Isiréle yì ní, sara ówo ini ledre gì simi ledre nées wá gì zì 'dì? ¹¹ Máuku zíyì ma'díi Nìkodìmo, ledre ga bì za mbá ndìşizé úku yée zise Yúda e ní, niyí za mbá ma'díi ledre e gì zía lurúze ledre máa ga gère nées go

* **3:1** 3:1 Faruşáyo: Nées ngíti géyì Yúda ga bì ngára ndití'dofuní do lorù bì Músa eké ní wá ní. Ngununí ledre 'dówù Lomo, kí ledre maláyika e kpá kí ledre miúru 'yì e gì simi umbu.

za cù kí komozé. Tí lá ílisé esé ɱgúɱgu yéé wá. ¹² Lúru aka Nìkodìmo, mándìsì úku ledre zise ótoásá a kí éyì ga bì do sogo káɱgá ona ní, útúásásé esé ówoyéme ini ledre gí simi a wá. Sara togú máúku zise lá ðuý ledre ga bì 'bì Lomo komo ere ní, ásé ɱgúɱgu a, f'i, ɱgúɱgusé esé e wá. ¹³ 'Yì bì ogù go gí komo ere zía ówoyéme ledre ga bì íri ní ndaá, tí lá ðuý máa bì Owù 'bì 'Yìma'dí ní. ¹⁴ Máa Owù 'bì 'Yìma'dí, máúku zise, káa zì bì kóo Músa yeme lílì kámá zía phéphéngéřì a ro kágá sìkpì a kìe 'dága ní, niyí karanée phéphéngéřì máa ro kágá do sìkpì máa kpá kenée, ¹⁵ gí ro 'yì bì ɱgúɱgu ledremá go ní zía ídìne kí trìdrì bì za fí ní.

¹⁶ "Gí zía 'yìma'dí e do sogo káɱgá za mbá Lomo oto 'búye go kíngaya, zía ñnyìné kásaogù bikéřì Owù 'bì ené ógù úyuné gí royé. Yaá 'yì bì ɱgúɱgu ledre a go ní uyu wá, nì ídí trìdrìné za fí. ¹⁷ Lomo kasaogù ené bikéřì Owù 'bì ené nées gí ro zía ógùné 'decì ngbanga 'yìma'dí e wá. Kasaogù wo gí ro zía ógùné yómo 'yìma'dí e. ¹⁸ 'Yì bì ɱgúɱgu ledre bikéřì Owù 'bì Lomo nées go ní, Lomo 'decì ené ngbanga roa bisinyíne wá. 'Yì máa wo bì ɱgúɱgu ledre Owù 'bì Lomo nées wá ní, Lomo 'decì ngbanga roa go 'desì. ¹⁹ Lomo kasaogù owù 'bì ené kí bilámá

'dódo ledre, zì bilámá 'dódo ledre máa nées ídìne zì 'yìma'dí e káa zì bimìóɱgó ní. 'Yìma'dí e asinì nda yì eyé gí ro bimìóɱgó nées miási gí zía miméngì ledre eyé nì yì ené mbá bisinyíne. ²⁰ Bisinyí ledre nì yì ené káa zì mitùluru ní. 'Yì ga bì ndìsìní méngì bisinyí ledre ní sogónì yì eyé bimìóɱgó misógó káa bì bimìóɱgó nì 'dódoogù bisinyí ledre eyé ke. ²¹ 'Yì máa wo bì ndìsì méngì yì ené ðuý bilámá ledre ní, nì yì ené simi bimìóɱgó. 'Yì e niyì ñnyì mbá ówo bilámá miméngì ledre ené zíye ndìsìyé úku a kídì, ma'díi, 'yì ba ndìsì méngì ledre bì Lomo ili ní."

Yiwáni 'yì Bábátìzì 'yì e uku ledre Yésù

²² Gí do kacì ledre máa wo nées ní, zì Yésù ñnyìyé kí 'yì lódù kacìne e gí simi Yerusaléma ndéreye simi káɱgá bì Yudáya ní. Zíye ndìsìyé 'dódo ledre 'bì Lomo zì 'yì e. 'Yì máa yéé ga bì ɱgúɱgunì go ní, zía ndìsìné kí bábátìzì yéé. ²³ Simi sìnđì kadra máa bì kóo nées ní, Yiwáni nì kóo ore simi ngíti owù bì kí ñrìné Ayinóno gbóo kí ngíti owù bì kí ñrìné Salíma ndìsì bábátìzì 'yì e. Gí zía mongù inì nì kóo bo ore utúasá go gí ro bábátìzì tú'dù 'yì e simi a. ²⁴ Ledre máa nées ndìsì kóo méngì roné nées simi bì kóo ngára ngére Eróde Andipá onzó aka kóo Yiwáni ma'dáa simi sìgìni wá ní.

25 Zí ngíti o'do gi dongará Yúda e ógúné zíye ndìsiyé ítí kangú dongaráye kí 'yì ga bi 'yì lódú kací Yiwáni ní gi ro ledre 'bi ídí 'yì drá do komo Lomo. 26 Simi bi 'yì lódú kací Yiwáni uwúní ledre bi o'do nées uku zíye kenée ní, zíye ìnyiyé ndéréye ndú'yú Yiwáni kídí, “Yì 'dódo ledre, o'do bi kóo Yésu ndìsizé kéye sága Yeredéne 'dáa, bi zíyì úku yéme ledre gi roa ní, uwúze yaá ni nda yì ené íri go kpá ndìsì bábátìzì 'yì e, tù'dú 'yì e niyì nda yì eyé go ndìsì ndéré zía íri gi ro babatìza.”

27 Zí Yiwáni úkulúgu ledre zì 'yì lódú kacíne ga gére nées kídí, “Fì, bi ndaá sinyí rosé wá. O'do nées mengì ené ledre nées lá kí roné wá, Lomo i'bì roko'bu ledre nées ne zía. 28 Máúku kóo ledre zise go fúo kídí, 'Mándá 'bi amá Kírésìto wá. Mándìsì lá yémeómo 'yì e nziyiyé zì 'yì yómo 'yì e ma'dáa.' 29 Máúku zise, máa Yiwáni, mááyì 'bi amá lá misanda. Káa zì bi ówosé bú togú 'yì ili ófú kára yá, ni kása misanda 'dá'dá gi ro yéme misi'di ledre kára máa nées ní. Misanda nées ni ídí kí mongú rokinyi kí lúru o'do 'bi kára nées 'be 'bi towúga íri simi sındì kadra 'bi i'bì lafa. Máa Yiwáni, mááyì go kí mongú rokinyi gi zía 'yì bi mándìsì yémeómo 'yì e zía ní ogú go.” 30 Utúasá miútúasá zì ledre Yésu ídine ne owóowó, ndaá zì ledremá ídine ne owóowó zì 'yìma'dí e wá.

31 Gi zía bi Yésu ogú 'bi ené cù gi komo ere, Lomo kasa wo ne ní, ni ndìsì 'dódo zì 'yì e mbigì ledre bi gi zì Lomo ní. Máa Yiwáni, mááyì 'bi amá 'yìma'dí, 'bi amá mi'dódo ledre ni ndéré 'dìyì roné kací miméngì ledre 'bi 'yìma'dí e. Dúú wo bi Lomo kasaogu wo gi komo ere ní, roko'bu romo ne. 32 Ni ndìsì 'dódo 'bi ené zì 'yìma'dí e za cù ledre bi lurú kí komoné, zía úwú a kpá za cù kí mbilíne gi tara Lomo ní. Ledre ga bi ndìsì 'dódo yée nées mbá, tù'dú 'yìma'dí e iliní eyé ngungu a wá. 33 Togú 'yì ngungu ledre ga bi Yésu ndìsì 'dódo yée nées go yá, 'yì máa nées ngungu kpá go kídí Lomo kasaogu wo ne. 34 Ndìsì 'dódo mbigì ledre ga gére nées kenée gi zía Lomo kasaogu wo ne. Lomo ma'dáa i'bì roko'bu 'bi 'Dówúne go zía.

35 Lomo otoomo ledre ené e za mbá zì Owú 'bi ené máa nées gi zía oto 'bú Owú ma'dáa go kíngaya. 36 'Yì máa wo bi ngungu ledre Owú máa nées go ní, uyu wá ni ídí kí trìdrì bi za fí ní. 'Yì máa wo bi ni ási miási ngungu ledre Owú máa nées wá ní, utúasá ndíki trìdrì bi za fí ní gi zì Lomo wá. Lomo 'decì ngbanga go roa 'desì.

4

Yésu uku ledre e zì nyì 'yì 'bi Samáriya

¹ Zí Farusáyo e úwú ledre kídí, 'yì lódú kací Yésu ndişiní nda go ógu eyé zí Yésu gí ro babatíza rómo do 'bì Yiwáni. ² Abú tǔ'dú 'yì e ndişiní ndéré zí Yésu gí ro babatíza yá ní, i'bí ené babatíza zíye ne wá. 'Yì lódú kacíga ndişiní yì eyé í'bí babatíza ye. ³ Simi bi Yésu owo kídí Farusáyo owoní go ya tǔ'dú 'yì e ndişiní nda go ndéré zíne ní, zía ìnyì ené gí simi kángá bi Yúdáyá ní gí ore ndá'balúgu roné simi kángá bi Galiláya ní.

⁴ Simi mindá'ba a simi Galiláya, nderé kpurú gí simi kángá bi Samáriya ní. ⁵ Simi bi nderéogú simi Samáriya ní, zía ndéréókpóne simi ngíti owú gara 'bì Samáriya bi kí ìrìné Sakára gbóo kí bi bi kóo Yakóbo ndişì ndişì doa, zía ótoómo a zí owú 'bì ené Yoséfa ní. ⁶ 'Dawú bi kóo Yakóbo iciomo ní ni kóo kpá bo ore. Simi bi Yésu oguní do 'dawú nées ore ní, zía 'dówúroné do 'dawú máa nées kírí nées gí zí kúrú 'bì ngbángbá ndéré. Nées kóo kí yana kadra simi sǐndǐ kadra sokó doa gbre.

⁷ Ndışì aka kpá lá ca, geré zí ngíti kára nyì 'yì 'bì Samáriya óguné ìngi iní ené. Zí Yésu úku ledre zí kára máa nées kídí, “Áko, sáká aka máa kí iní miéwé” ⁸ Simi sǐndǐ kadra máa bi kóo nées ní, 'yì lódú kacíga nderení go mbá úgú éyì miánu zíye simi owú gara bi

ore nées.

⁹ Zí nyì 'yì 'bì Samáriya nées úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Úku nées kenées ledre 'dì, tí bi ówo bú ngárá zées Samáriya e ilizé rozé kí Yúda e wá ní, zíyì úku ledre yá máidí í'bí iní zíyì éwé a?”

¹⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára nées kídí, “Ídì ówo sáká éyì 'bì Lomo bi zíyì ní bo, zíyì ówo 'yì bi ombo iní gí zíyì ba bo, káa bi ómbo iní miéwé go gí do bi zía í'bí a zíyì, wo bi ni óto yì zíyì ídíyì trǐdrǐyì za fí ní.”

¹¹ Zí kára nées úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, bi 'dawú ba olú yì ené miólú kíngaya, ngárá ká'dá 'bì lála iní gí simi gu 'dawú gírì ndaá kpá zíyì wá ní, áyì ndíki iní bi zía óto 'yì trǐdrǐ za fí ní gí 'da? ¹² Rómo do bulúnduzé Yakóbo bi kóo iciomo mongú 'dawú ba, zía úyuómo a zíze ndişizé éwé a kí bangákulú ezé e ní kí 'dì?”

¹³ Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára nées kídí, “'Yì bi ndişì éwé dǔyù iní 'dawú ba ní, kodró ni kpá fú ndişì mǐngǐ wo. ¹⁴ Togú 'yì ewé iní bi máí'bí máa zía ní, kodró mǐngǐ andá lolu wo wá, gí zía iní máa nées ni ndişì kúkúogú simi a káa zí 'dawú ní, zía í'bí trǐdrǐ bi za fí ní zí 'yì ma'dáa.”

¹⁵ Geré zí kára nées úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, togú ngíti iní ni bo kpí zíyì gí zí wo ba ní, ídí mu í'bí a zíma káa bi kodró ni kpá fú ndişì mǐngǐ máa zíma ndişì ógumá ona ke.”

16 Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Bilámáne, ndéré mu kací o'do bi eyí zise ógusé kéne.”

17 Kára née ya zía ní, “Mongú 'yì, o'do 'bì amá ndaá 'bì enée wá.”

Yésu ya zía ní, “Nì ma'díi, zíyì úku ledre yá o'do 'bì eyí ndaá, 18 gí zía 'dì'bi kóo ya'dá e go 'dá'dá ìnyì (5), o'do máa wo bi cakaba áyí zía née ndaá 'bì ené o'do 'bì eyí wá. Éyì bi úku née ni ma'díi.”

19 Zí kára née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, máówo go kídí áyí nébì.” 20 Ngíti éyì kíé'do, zée Samáriya e, bulúnduzé e 'dodoomoní kóo zize kídí, idizé ndìsì ìni ìni zí Lomo dujú do mongú landa ezé bi Gírìzìmì ní ona. Séé Yúda e, úkusé 'bì esé kídí odu bilámá bi 'bì ìni zí Lomo ni dujú simi Yerusaléma.

21 Yésu ya zía ní, “Ídí úwú ledre ba bilámáne. Sìnđì kandra ni go gbóo zí Babá ndìsìné úwú ìni 'bì 'yì e zaá do bi e mbá. Ndaá lolu bi yaá ni ndìsì úwú ìni 'bì 'yì e dujú do landa Gírìzìmì, togú mbú dujú simi Yerusaléma ní wá. 22 Séé Samáriya, ndìsìsè ìni ìni zí Lomo do bisinyí misi'di. Zée Yúda e, ndìsìzè ìni ìni zí Lomo ma'dáa do bilámá misi'diné gí zía owoyemezé wo bú, kasaogu 'yì yómo 'yì e gí simi kúfúze. 23 Máúku zíyì ma'díi, sìnđì kandra ogu go zí 'yì e ndìsìyè ìni ìni zí Babá simi roko'bu 'bì 'Dówú Lomo do bilámá

misi'diné. Née ledre bi Lomo ili mbigí 'yì ené e idínì ndìsì méngì a ní. 24 Lomo ni kpá ne 'Dówú. Gí zí kèyì née, ili mbigí 'yì ené e, idínì ndìsì ìni ìni zía kí roko'bu 'bì 'Dówú Lomo do bilámá misi'diné.”

25 Zí kára née úkulúgu ledre kídí, “Ma'díi, máówo go kídí Masiya ni ógu. Nì ne wo bi ndìsìnì kpá ndólo wo Kírésìto ní. Nì ógu 'dódoyéme ledre gí ro ledre ga gére née zize.”

26 Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Kírésìto bi ndìsì úku ledre a née ni go tí máa bi mááyì ndìsì ódro zíyì ba.”

27 Geré zí 'yì lódú kací Yésu ga bi gáa nderení úgú éyì miánu ní ndá'baógu ndíki wo ni go ndìsì úku ledre zí kára née. Zí tarayé ìdrìne mbá miđrì. 'Yì bi zía líkpí tarané gí dongaraye úku ledre zía kídí, “Uku zí kára née ledre 'di ní ndaá.”

28 Zí kára née ótoómo ndoko ìni ené cìkì do 'dawú ore zía ndá'balúgu roné 'be kídí bi gáa ogu ní. Zía úku ledre ga bi gáa Yésu uku yée zía do 'dawú ìri ní mbá zí 'yì ga bi zíne 'be ní kpá kí tú'dú ngíti géyì 'yì e kídí, 29 “Máógu ndíki ngíti o'do do 'dawú 'dáa, zía úku ledre ga bi gí do bimá ní za mbá zíma, máówo wá togú née ndaá Kírésìto wá yá? Ógusé aka ndéré lúru wo.” 30 Zí tú'dú 'yì e ìnyiyé ndéréye lúru Yésu do 'dawú ìri.

³¹ Gí do kací kára nées bi nderé go 'be ní, zí 'yí lódú kacíga 'dí'biógú éyí miánu bi gáa nderení úgú a ní zí Yésu zíye úku ledre zía kídí, "Yí 'dódo ledre, utúasá miútúasá zíyí aka ánu éyí."

³² Zí Yésu ukulugu ledre zíye kídí, "Í'i, éyí miánu amá ni yí ené bo, ówosé esé ledre gí roa wá."

³³ Zí 'yí lódú kacíga ga gére nées ndísi ódroyé dengbíye kídí, "Í, nées kenée lará ledre 'dí. Ngíti 'yí ogú kí éyí miánu ne zía téé?"

³⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Éyí miánu amá ni moko bi Babá kasaogu máa gí ro ndísi méngí a ní, gí ro zíma méngíónzó a." ³⁵ Yésu ni lúru bi ní, tú'dú 'yí e niyí go ndísi ógu ruu, zía úku muruwayi gí ro 'yí ga bi ndísiní ógu nées zí 'yimikása ené e kídí, "Káa zí bi owozé mbá bú ootomo go éfé eso gí do bi do óngo kére ní, lúrusé aka bi do misi'di 'dáa. Tú'dú 'yí ga bi niyí ógu nées niyí go káa zí kére bi sındí kadra 'bi óngo a utúasá go ní. ³⁶ Babá kasa máa ógu óyú ledre ené zí 'yíma'dí e za mbá cé káa zí 'yí ndísi óyú kúfú gí ro ó'do a ní. Séé 'yimikása amá e, áse 'yí sáká máa kí moko ma'dáa gí ro zí 'yíma'dí e ndíki trídri bi za fí ní. Idízé mu úku ledre 'bi babá kése zí 'yí ené e. Babá ma'dáa ni ídí kíze kí rokinyi, zía í'bí tákpásíli zíze. ³⁷ Muruwayi bi kídí, "Yí ó'do kére ni kpí, zí 'yí óngo a nda ídí 'bi

ené kpá kpí ní,' ni ma'díi. ³⁸ Mákása séé lá ndéré óngo nzíyi kére gí yáká kí'dí bi ngará ó'dosé esé yáká máa nées se kí bisuwu komosé trii wá ní. Ídisé ánu 'bi esé lá nzíyi éyí miánu."

Tú'dú 'yí 'bi Samáriya ngunguní ledre Yésu

³⁹ Simi bi nyí 'yí 'bi Samáriya uku ledre zí tú'dú 'yí e kídí, "Ledre ga bi kóo za mbá máméngí yée ní, wo bi kíé'do káa yaá o'do nées owo wá ní ndaá." Gí zí ledre bi kára nées uku kenée ní, zí tú'dú 'yí ga bi 'bi gara Samáriya nées ngungu ledre Yésu. ⁴⁰ Zí 'yí ga bi 'bi gara Samáriya nées óguyé gí zí Yésu ndú'yú wo kídí, idí aka ndísi zíye ore cúku'dée. Zí Yésu kóo tí ndísiné zíye ore kí síli gbre. ⁴¹ Gí zí síli bi Yésu méngí zíye ore 'dényé gbre kí 'dódo ledre zíye ní, zí tú'dúye ngungu ledre 'bi Lomo gí zí mi'dódo ledre ené.

⁴² Zí 'yí ga gére nées úku ledre zí kára bi uku ledre Yésu zíye ní kídí, "Ma'díi, o'do nées Lomo kasaogu wo ne káa do 'Yí yómo 'yí e. Uwúze ledre ga bi uku yée ní go za cú kí mbílize gí tara a, ndaá lolu duú ledre bi úku zíze gí roa ní wá. Gí zí keyí nées ngunguze ledre a go."

Yésu yomo owú

(Matáyo 8:5-13, Lúka 7:1-10)

⁴³ Gí do kací síli gbre bi Yésu méngíni simi kánga bi Samáriya ore ní, zíye

inyiyé kí 'yìmikása ené e yóó ndéréókpóye simi kángá bi Galiláya ní. ⁴⁴ Ba ledre bi kóo Yésu uku 'dá'dá zí 'yìmikása ené e ní kídí, "Máuku zise, togú 'yì nì nébì yá, sùmuğa otoní eyé úndru a wá." ⁴⁵ Simi bi Yésu nderéoguní simi kángá bi Galiláya ní, zí tų'dú 'yì e 'dí'bi wo simi sùmu gi zía lurúní mingburoko ledre ga bi kóo ndisì méngì yée simi Ayímbi bi Umbuokpó simi Yerusaléma ní go za cú kí komoyé.

⁴⁶ Gi simi Galiláya gi ore, zí Yésu ma'dáa inyiyé ndá'balúgu royé drú 'dá'ba simi Kána owú gara bi kóo oyólo'bó iní simi a káa do le'yì kóró ní. Simi sındì kadra máa bi kóo nées ní, ngíti mongú 'yì nì kóo ore, nì gi simi ngíti owú gara 'bi Galiláya kí iriné Kapáranawúma, owú 'bi mongú 'yì máa nées nì kóo kí ndiyá bisinyíne. ⁴⁷ Simi bi o'do nées uwú ledre kídí Yésu ogu go nì simi Galiláya ní, zía inyiné gi simi Yudáya ndéréne ngúnğu roné zí Yésu kídí, "Mongú 'yì, owú 'bi amá ndiyá eme roa íri ngú, ógu aka ndéré yómo wo."

⁴⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do nées kídí, "Sée 'yìma'dí e, ílisé 'bi esé ba máidí méngì mingburoko ledre ga bi kí roko'buyé ní té kí, ásé fú ngúnğu ledremá?"

⁴⁹ O'do nées ya zí Yésu ní, "Áko mongú 'yì, ndiyá nées

eme íri ngú, ógu aka mu ndéré yómo owú nées 'dá'dá zí cóngó roa kí úkúne."

⁵⁰ Zí Yésu kpá úkulúgu ledre zí o'do nées kídí, "Ndá sùkpì mimbé'deyì 'dága wá, ndá'ba mu zíye 'be íri, bisinyí ledre menginí ené owú nées wá."

Zí o'do nées ngúnğu ledre bi Yésu uku nées, zía inyiné ndá'bané 'be. ⁵¹ Simi bi o'do nées nì aka cìkì do misì'di nda go gbóo 'be ní, zíye ndíkíye kí ngíti géyì 'yì 'bi moko ené e. Geré zíye úku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, éyì ndá 'bi ené lolu ro owú wá, roa eme yì ené go."

⁵² Zía ndú'yúlúgu yée kídí, "Ndiyá nées ukú gi roa sındì kadra 'di? Zí 'yì moko ené ga gére nées úkulúgu ledre zía kídí, ledre nées mengì roné karana kutrú gi do kacì yana kadra, simi sındì kadra kije'do."

⁵³ Geré zí 'bumiowú nées sómúndiki sındì kadra bi Yésu odro zía simi a kídí, "Ndá sùkpì mimbé'deyì 'dága wá, ndá'ba mu zíye 'be íri, bisinyí ledre mengì ené owú nées wá ní." Gi zí ledre bi mengì roné nées ní, zí o'do nées inyiyé za kí 'yì 'bi 'be 'bi ené e mbá ngúnğu ledre Yésu.

⁵⁴ Nées go ngíti mongú ledre gi dongará mingburoko ledre ga bi Yésu mengì yée gbre simi Galiláya simi bi ogu gi simi Yudáya ní.

5

Yésu sɪkpɪ 'yɪ ndíyá

1 Gí do kací ledre máa wo née ní, zí Yésu ìnyìné gí ore ndá'balúgu roné simi Yerusaléma gí ro ayímbi 'bì Yúda e íri.

2 Ngítì gírìndí iní nì kóo bo simi Yerusaléma gbóo kí mbotu gara bì ndìsìní ndólo a mbotu kábiríkì e ní, ndoloní Beteseyída kí tara Aráma. Ici'dikíní kóo kpíkí kí m̀ngburoko kùtù e ìnyì.

3 Kací kadra mbá, tù'dù 'yì ndíyá e ndìsìní ndìsì cigí iní máa née íri 'dii. Yée ga bì komoyé nda, yée ga bì kí umbu s̀ndíye, nda kí yée ga bì mìgìgìrì e ní. 4 Gí zía, uwúní kóo yaá maláyika 'bì Lomo ndìsì lengbe ógu ndìsì ndítí simi iní née ore, zí iní máa née ndìsì kádané gbuwa, gbuwa, gbuwa. 'Yì ndíyá máa wo bì utúutu roné go ne 'dá'dá simi iní née gí zí lafúne ní, geré zí ndíyá ené úkùne gí roa.

5 Dongará tù'dù 'yì ndíyá ga gére née ore, ngítì 'yì luru nì kóo bo, o'do máa née mengì kóo go bì simìbì cì kèrì a doa sokó doa ìnyì doa ota (38). 6 Simi bì Yésu nderéogù dongará 'yì ndíyá ga gére née íri ní, geré zí komoa útúne ro o'do 'yì luru née, gí zía Yésu owo kóo go kí roné kídí o'do née lu'bù kí ndíyá bì go. Zí Yésu ndú'yú

wo kídí, "Áyí kí 'bù ìnyì gí do ndíyá née doyì?"

7 Zí o'do née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Áko, mongù 'yì, 'yì ndaá romá wá. Simi bì iní née nì go káda ní, máaka íci romá m̀ici yá, ezemá bì yì ené kí owù roko'buné ní, 'diya ndítí yì ené go fì ne."

8 Zí Yésu úku ledre zía kídí, "Ìnyìogù mu, 'dí'bi sáka eyì zíyì ndá'bayì 'be." 9 Kíráwu zí o'do née ìnyìoguné 'dága, 'dí'bi sáka ené, yóo do ndá'bané 'be. Ledre máa née mengì kóo roné née simi Sílì 'bì 'Dówùro.*

10 Simi bì m̀ngburoko manda 'bì Yúda e onzóní komoyé ro o'do bì ìnyì gí do ndíyá ba kí sáka ené doné ní, geré zí Yúda ga gére née máda wo o'buó'bu kídí, "Née kenée 'di, tí bì ówo bú karaba Sílì 'bì 'Dówùro ní, zíyì ìmbì éyì simi a 'du'dorù ndítí'dófù do lorù go."

11 Zí o'do née úkulúgu ledre kídí, "Ledre amá nda, o'do bì sɪkpɪ máa gí do ndíyá ní, úku ledre ne zíma kídí má'dí'bi sáka amá mu zíma ndá'bamá 'be."

12 Yúda ga gére née ya zía ní, "O'do máa née náambi, bì uku ledre zíyì ya 'dí'bi sáka éyì mu zíyì ndá'bayì 'be ní?"

13 O'do née, gí zía bì 'yì e ofuní go ní, toso Yésu luyú yì

* 5:9 5:9 Sílì 'bì 'Dówùro: Née nì mongù sílì 'bì Isiréle 'bì iní zí Lomo, mengìní moko simi a wá. Zíye ndìsìyé sómùndíkì ledre kídí Lomo otoogu ere kí do sogo kángá kpá kí ledre bì Lomo yomo yée gí simi moko 'bì owùkùlù e gí sì sílì ngère 'bì Ízibiti ní. Ólo Ólúógù 20:8-11, Gbre lorù 5:12-16.

ené komoyí go, Yésu olúokpó kpá yí ené go dongará tú'dú 'yí ga bi ore née.

¹⁴ Nda simi ngíti sílí, zí o'do bi kóo Yésu sɪkpɪ wo gi do ndiyá ní ndéréne simi 'Díçí 'bi Lomo, zí Yésu lúrúndíki wo íri. Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Máúku zíyí, káa zí bi ómo go ní, ndá lolú lúyú ledre wá, káa bi ngíti mongú bisinyí ledre ni méngi yí ke.” ¹⁵ Zí o'do née ìnyíne gi ore ndéréne úku ledre zí mɪngburoko 'yí 'bi Yúda e kídí, “O'do bi kóo sɪkpɪ máa gi do ndiyá ní írĩa Yésu.”

Yésu niyí kí Lomo éyí k'éd' do

¹⁶ Geré zí Yúda ga gére née ódó somú ledre gi ro 'dí'bi Yésu gi zía bi sɪkpɪ kóo o'do née gi do ndiyá simi Sílí 'bi 'Dówúro ní. ¹⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Kací kadra mbá, Babá ndiṣi fú lá méngi moko, Máa, mááyí kpá ndiṣi méngi moko.” ¹⁸ Zí ledre bi Yésu uku née sínýíne ro mɪngburoko 'yí 'bi Yúda ga gére née gbála. Zíye yéme royé gi ro úfu wo, nda lá gi zía bi méngi moko simi Sílí 'bi 'Dówúro ní wá, uku kpá ledre kídí Lomo ni 'Buné, ótoásá roné go kí Lomo.

Mááyí mbigí owú 'bi Lomo

¹⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zise ma'díi, Owú utúasá méngi ledre e kí roné wá, ni méngi

duú ledre ga bi lurú 'Buné ndiṣi méngi yée ní, gi zía éyí ga bi 'bua ndiṣi méngi yée ní, Owú ma'dáa ni méngi kpá wo. ²⁰ Babá 'dódo tí'bi ledre ené e go za mbá

zíma Owú 'bi ené gi zía otoofu 'búma go. Ngíti géyí mɪngburoko ledre e niyí aka fú bo ni 'dodo yée zíma. Simi bi mááyí ndiṣi méngi ledre ga gére née ní, tarasé ni ndiṣi ìdrí mbá mɪdrí kí lúru yée. ²¹ Babá ni 'yí úru 'yí e gi simi umbu. Máa Yésu, roko'bu ledre e niyí go zíma, Mááyí ndiṣi úru 'yí ga bi mááli go úru yée ní gi simi umbu kpá kenée. ²² Gi zí keyí née, ídísé ówo a kídí Babá i'bí roko'bu 'bi 'dèçì ngbanga 'yí e goó za mbá zíma, ²³ gi ro zí 'yíma'dí e ndiṣiyé óto úndrumá cé káa zí bi ndiṣiní óto úndru Babá ní. 'Yí bi oto úndrumá wá ní, oto ené kpá úndru Babá bi kasaogu Máa ní wá.

²⁴ “Máúku zise ma'díi, togú 'yí uwú ledre ga bi mándiṣi úku yée ní, zía ngunngu a yaá Babá kasaogu máa ne yá, mááyí í'bi trɪdrɪ bi za fí ní zía. Má'dèçì lolú ngbanga roa wá, omo gi simi umbu go. Ni yí ené go trɪdrɪ. ²⁵ Máúku zise ma'díi, éyí ga bi máúku ledreyé née sɪndí kadra eyé ni go gbóo gi ro zíye méngi royé. Sɪndí kadra ma'dáa ni go tí ba. Máa Owú 'bi Lomo, mááyí go kí roko'bu zíma gi ro úru 'yí ga bi kóo uyuní go ní gi do bi zíye ídíye kí mikánda

trìdri, uyu andání lolu royé wá. ²⁶ Gi zía Babá ni kí roko'bu 'bí í'bí trìdri siminé. I'bí kpá roko'bu 'bí í'bí trìdri ma'dáa née go zíma Owú 'bí ené. ²⁷ Née sí ledre bi Babá i'bí roko'bu 'bí 'dècì ngbanga 'yìma'dí e zíma ní, gi zía mááyí Owú 'bí ené.

²⁸ "Sómù ledre esé nda ídí sikala gi zí ledre bi máúku née wá. Togú sìnđí kadra 'bí ledre máa née ogu go yá, 'yì ga bi za mbá uyuní ní, mááyí ndólo yée kí kúrúma 'dága. ²⁹ 'Yì máa yée ga bi miméngì ledre eyé ni yì ené kóo bilámáne ní, zíma í'bí mikánda trìdri zíye. Yée máa ga bi kóo miméngì ledre eyé ndaá bilámáne wá ní, mááyí 'dó'do yée kí 'do'dó bi odu a ndaá ní. ³⁰ Máméngì amá ledre máa yée ga bi 'bí amá ní wá, mándìsì 'dècì ngbanga dujú kací ledre ga bi Babá ukui'bí yée zíma ní. Née sí ledre bi mándìsì 'dècì ngbanga 'yì e gi zía bilámáne ní. Máili zía ídine kí rokinyi gi zía kasaogu máa ne.

Babá i'bí roko'bu go zíma

³¹ "Togú máúku yéme ledre gi romá zise kí romá yá, ni ídí ené zise káa zí ledre ranga ní, ngúngusé esé wá. ³² Ngíti 'yì ukuyeme kóo ledre gi romá go zise. Ledre bi uku gi romá ní ni ma'díi.

³³ "Kásasé kóo ngíti géyì 'yì esé e ndéré ndú'yú Yiwáni 'yì í'bí babatíza. Ledre ga bi kóo uku yée

zise gi romá ní, niyí za mbá ma'díi ledre e. ³⁴ Máúku zise, ndaá 'bí ené bi ya kídí mátóro dujú do ledre bi Yiwáni uku gi romá ní wá. Máúkuógu ledre Yiwáni ma'dáa gi do bi zise ngúngu ledre ga bi ndìsì úku yée ní. Togú ngúngusé ledre ga bi uku yée gi romá ní go yá, áse ndíki trìdri bi za fí ní gi zí Lomo. ³⁵ Yiwáni ni kóo cé káa zí 'yì bi unđu pho'du kí ndulú útú kíe zise 'dá'dá gi do bi zise ndìsì ndérése kací nyará bi káa bi áse 'díkí ní ke. 'Dí'bisé bilámá 'dódo ledre ga gére née lá kí sili kíe'do, lu'bú kpá wá zise ónzóoto a.

³⁶ "Abú kenée ndotó, éyì ga bi mándìsì méngì yée ní, Babá i'bí roko'buyé zíma ne romoní do ledre ga bi Yiwáni uku yée zise ní. Ore, moko ga bi máméngì yée ní, 'dodoní go kídí, Babá kasaogu máa ne méngìonzó yée. ³⁷ Lúrúsé aka, za cú kuru'bu Babá bi kasaogu máa ní, lúrúsé wo kí komosé wá, úwúsé kpá gbawá kúrú kí mbílise. Uku mbigí ledre gi romá go za fúo. ³⁸ Ledre ga bi Babá uku yée gi romá ní, ídí ngúngusé bo, káa bi ngúngusé go kídí Babá kasaogu máa née. ³⁹ Ndìsìsè ólo miéké kúrú Lomo za kí sómù ledre esé mbá gi zía ílisé gi ro zise ndíki trìdri bi za fí ní. Sómúsé kídí 'yì í'bí trìdri ma'dáa zí 'yì e ní 'be náambi, mbé fú máa bi miéké kúrú Lomo ndìsì ódro gi romá ní. ⁴⁰ Sara

bi ngúnḡusé ledremá wá ní, mááyí nda í'bí lará trɔdri máa née zise káa be 'di?

41 “Ndìsìsé sómù ledre kídí, máúku ledre ga gére née kenée gi zía máli 'yì e idíní ndìsì mbófo máa? 'fì, née ndaá 'bì ené ledre amá wá. 42 Máówo bú kídí, ótosé esé 'bù Lomo dosé wá. 43 Lúrúsé aka lá ledre bì méngìsé ní, tí bì Babá kasaogù máa ne dongarásé ní, 'dí'bisé esé máa simi sùmù wá. Togù ngíti 'yì ogù nda ne kí 'bì ené ledre ené 'bì 'yìma'dí yá, zise 'dí'bi wo simi sùmù. 44 Ásé ngúnḡu ledremá lará a káe 'dì togù ìlisé óto yì esé 'yìma'dí e zíye ídíye kí rokinyi gi do bì zíye ndìsìyé mbófo sée ní? Nì kóo ídí miútúásáne zise óto Lomo zía ídíne kí rokinyi káse wá?

45 “Ndásé sómù ledre kídí gi zí ledre bì máúku née, mááyí go í'bí ngbángásé zí Babá ní wá. Mùsa bì kóo eké lorù zise óto sómù ledre esé mbá roa ní, nì í'bí ngbángásé ne zí Lomo. 46 Idí ngúnḡusé ledre ga bì Mùsa eké yée ní bo yá, kídí ngúnḡusé ledremá go. Gi zía eké ledre ga gére née mbá gi romá. 47 Sara bì ngárá ngúnḡusé lolù ledre ga bì Mùsa eké yée ní wá ní, ásé nda ngúnḡu ledremá lará a káa be 'di?”

6

Yésu í'bí éyì miánu zí 'yì e álifù ìnyì

(Matáyo 14:13-21, Máriko

6:30-44, Lúka 9:10-17)

1 Nda simi ngíti sǐlǐ, zí Yésu ìnyiné kí 'yìmikása ené e 'dóḡu mikavu Galiláya bì ngíti géyì 'yì e ndìsìní ndólo a mikavu 'bì Tìbériya ní. 2 Zí tú'dù 'yì e kóo kpá lódù wo gi sága 'dí 'dí ìri gi zía owoyemení go kídí nì kí roko'bù 'bì sǐkpǐ 'yì e gi do ndíyá zíne. 3 Nda go sága ìri, zí Yésu ndéré ndìsìné gá do bì ekǐekǐ 'dága zí 'yì lódù kacíga óḡu ndìsìyé gbaá cigí a. 4 Ledre máa née menḡi kóo roné née simi bì ngíti sǐlǐ idíaká go cúku'dée zí Yúda e méngì Ayímbi eyé bì ndìsìní ndólo a Um-buokpó ní.

5 Yésu nì lúru bì ní, tú'dù 'yì e niyí go mutruu ndìsì óḡu. Zía ìnyiné úku ledre zí Phílipo ngúru 'yì lódù kacíne kídí, “Phílipo, azé ndíki éyì miánu í'bí a zí tú'dù 'yì ga gére née ánu a gi 'da?” 6 Yésu owo éyì bì née ili méngì a ní bú, ndu'yú Phílipo tí lá gi ro úzu sómù ledre 'bì Phílipo káe togù owo roko'bù bì née nì káe ní bú yá.

7 Zí Phílipo úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “'fì, mongù 'yì, 'yì ga gére née ofuní go, késì bì zíze úgù éyì miánu káe zía ásáne kíye ní ndaá. Abú késì ma'dáa nì gáa kpá bo zaá mongúne yá, utúasá fú lá úgù éyì miánu zía ásáne kí tú'dù 'yì ga gére née wá.”

8 Simi ledre née ní, geré zí ngúru 'yì lódù kací Yésu bì kí ìríné Andiriya lúndu

Simúna Pétero ní, ìnyìné úku ledre zí Yésu kídí, ⁹ “Ma'díi mongú 'yì, éyì ndaá. Odu éyì bi máówo ní, tí lá ngítì owù nì ona kí ambata e zíne ìnyì (5) kí minzéré kénzè e gbre, née ndaá kpá kú éyì bi do úku ledre a gí ro tú'dù 'yì e káa zí ga gére née wá.”

¹⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yì lódù kacíne ga gére née kídí, “Ídísé úku ledre zí 'yì ga gére née idíní ndìsì za mbá bi.” Zíye ndìsìyè mbá bi do bilámá mimomoli ngoru súwú e. Ya'dá e niyí 'bi eyé kóo álifu ìnyì (5,000). ¹¹ Zí Yésu 'dí'bi ambata bi owù née i'bí ní zía síkpì a zí Lomo 'dága, zía íni iní zí Lomo idí i'bí úndru símì a. Zía i'bí yée zí 'yì lódù kacíne e idíní ífi yée zí 'yì e. Zía íni iní gí ro kénzè ga bi gbre née kpá kenée. Zí tú'dù 'yì ga gére née ánu éyì, zíye léreyé mbá zí éyì miánu ídiákáne.

¹² Zí Yésu úku ledre zí 'yì lódù kacíne ga gére née kídí, “Ídísé ótoyéme ngítì éyì miánu bi idíaká née bilámáne káa bi niyí síní.” ¹³ Zí 'yì lódù kacíga 'dó'dù 'dúcu gbété e za 'dényé sokó doa gbre (12) kí ngítì éyì miánu bi 'yì e lereomoní gí símì ambata ga bi gáa dùy ìnyì (5) kí minzéré kénzè e cigíne dùy gbre ní.

¹⁴ Sími bi tú'dù 'yì ga gére née lurúní mongú ledre bi Yésu mengì kenée ní, zíye ndìsìyè úku ledre kídí, “Ba

nda gbékpì 'yì wá, ba go nébì bi kóo ekéní ledre a símì miéké kúrú Lomo kídí, Lomo nì kásaógu wo gí komo ere do sogo kángá ní, ogù goó ne.” ¹⁵ Sími bi Yésu owo sómù ledre 'bi 'yì ga gére née nì go gí ro óto gága née káa do ngére doyé ní, zía ìnyì ené gí don-garáye gí ore lá ndoo ndéré ékì ndìsì ené gbála do ngítì mongú bi ekíekì ngúcuné gí zía ilí ené ledre ma'dáa do méngì a kenée wá.

Yésu nderé do iní
(Matáyo 14:22-27, Máriao 6:45-52)

¹⁶ Nda go kí tagá ndùlù a née, zí 'yì lódù kacíga ga gére née ìnyìyè ndéréye kó'dù mikavu íri. ¹⁷ Kadra nì nda go útú, Yésu ndaá aka íri fú lá wá. Zí 'yì lódù kacíga ga gére née ékíye símì ngítì ku'ungba gí ro zíye 'dógu bi sága gí 'dí ke'í ndéréye símì ngítì owù gara bi kí ìríné Kapáranawúma ní. ¹⁸ Sími bi niyí aka lá cìkì yana iní 'doguní aka bi wá ní, zí mongú sílì óguné ríjì kpì kpì kpì kpì, zí iní ndìsì kízíné bisinyíne née ndaá ledre wá. ¹⁹ Niyí kpá fú mindéréye. Sími bi niyí nda go za gbála símì yana iní ní, zíye lúrúndíki Yésu nì go ndìsì ógu 'dìyì roné m'dí zíye gá gá gá gí do iní. Zí ngírì méngì yée bisinyíne. ²⁰ Zí Yésu úku kúrúne zíye kídí, “Ndásé éré ngírì wá, née máa Yésu.” ²¹ Zí sílì ilíne ro 'yì lódù kacíga ga

gére née vii. Zí Yésu ógu ékíne zíye simi kuṙungba, 'diya káa ní zíye ndéréóguyé do gbúróngó kí'dí bi gáa iliní ndéré ní.

²² Simi bi bi arálo'bó roné ní, zí 'yi ga bi karana Yésu i'bí éyí miánu zíye ní ndiṣiyé gámásó'do wo. Gi zía simi bi karana niyí aka kí Yésu kí 'yi lódú kacíne e mbá do bi k'íe'do íri ní, kuṙungba ni lá duú k'íe'do. Zí 'yi lódú kacíga ékíye simi kuṙungba ma'dáa 'dógu bi sága, Yésu ndaá 'bi ené dongaráye wá.

²³ 'Diya káa ní, zí ngíti géyí kuṙungba e óguyé gi simi gara bi Tiberiya ní gi kí'dí bi Ngére Yésu i'bí éyí miánu karana zí tú'dú 'yi e álifu inyi ní. ²⁴ Simi bi tú'dú 'yi ga gére née lurúní bi gi ro Yésu má, lurúndikiní wo kí 'yi lódú kacíne e mbá wá ní, zí 'yi máa ga bi ndiṣiní lúru bi gi ro Yésu née ékíye simi kuṙungba ga bi gáa oguní ní ndéréye gámásó'do Yésu simi Kapáranawúma.

²⁵ Simi bi 'yi ga gére née nderé ndikiní Yésu simi Kapáranawúma sága mikavu gi 'dí kerí ní, zíye inyiye ndú'yú wo kídí, "'Yi 'dódo ledre, bi ngára lurúze kpá yi kí ékí simi kuṙungba gi 'dáa wá ní, ógu yáa 'diya lará a káa be 'di, bi azé ndiṣi gámásó'do yi sága 'dáa ba?"

²⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Máowo sómú ledre esé née bú. Gámásó'dosé esé máa née

gi zía bi ówosé go kídí mááyí kí roko'bu 'bi méngi mingburoko ledre e ní wá. Gámásó'dosé máa lá gi zía bi máí'bí éyí miánu zise ní.

²⁷ Ndásé óto komosé lá duú ro gbékpí éyí ga bi ndiṣiní úkú miúkú káa zí éyí miánu ní wá. Ídísé óto komosé romá Owú 'bi 'Yíma'dí, gi zía mááyí óto sée máa zise ídise tridriṣé za fi. Mááyí duú máa 'yi bi Babá Lomo i'bí roko'bu go zíma gi ro zíma i'bí tridri bi za fi ní zí 'yíma'dí e."

²⁸ Simi bi 'yi ga gére née uwúní ledre bi Yésu uku zíye kenée ní, zíye inyiye ndú'yú wo kídí, "Mongú 'yi, éyí bi idíze méngi a zíze ídise gi zía mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ní 'di?"

²⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Gi do bi zise ídise mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ní, ídísé ngúnṅu ledremá gi zía kasaogu máa ne."

³⁰ Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Togú kenée yá, ídí mu méngi ngíti ledre bi kí roko'buné ní zíze lúru a kí komozé gi do bi zíze ngúnṅu ledreyí. Éyí ni bo áyí méngi a?" ³¹ Úkuzé kenée gi zía, simi bi kóo bulúnduzé e Isiréle e niyí simi yana súwú gbála ní, ndiṣiní kóo ánu éyí miánu bi ngúru mongú ezé Músa ndiṣi i'bíógu a zíye gi komo ere ndiṣiní ndóló a Mána ní. Ledre née mengi kóo roné tí za cé káa zí bi kóo Músa ma'dáa eké simi miéké kúru Lomo ní kídí,

“Lomo ndịsi kóo í'bíogụ éyí miánu zíye gi komo ere.”

³² Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yì ga gére née kídí, “Máúku zise ma'díi, Músa ndịsi ené kóo ne í'bíogụ éyí miánu zí bulúndusé ga gére née gi komo ere wá. Babá í'bíogụ éyí miánu ga gére née ne zí Músa, zí Músa nda lá í'bí a zise.” ³³ Yésu ya zíye ní, “Máúku zise ma'díi, mááyí máa mbigí éyí miánu 'bì Lomo bì ogụ gi komo ere gi ro í'bí trịdrị bì za fí ní zí 'yì e.”

³⁴ Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, togú kenée yá, utúasá miútúasá zíyí í'bí éyí miánu bì ógụ kíc gi komo ere née zize ánu a káa bì 'bú nì fú ndịsi mēngì zée kací kadra mbá ke.”

³⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Kụrụ'bumá, mááyí máa éyí miánu bì gi komo ere ndịsi í'bí trịdrị bì za fí zí 'yì e ní. 'Yì bì ngungu ledremá go, zía ndịsiné lódú kacíma ní, 'bú kí kodró mēngínì lolu wo wá. ³⁶ Tí káa zí bì mándịsi úku a zise ní, abú lúrúsé máa go tí kí komosé yá, ílisé esé ngungu ledremá fú lá wá. ³⁷ Abú kenée ndotó, 'yì máa yée ga bì ngunguní ledremá go, utúasánì go kací komo Babá káa do 'yì e amá e ní, máoyó amá sogomá zíye wá. ³⁸ Gí zía máogụ amá gi ro mēngì ledre ga bì máílì yée ní wá. Babá kasaogụ máa mēngì

duú ledre ené e. ³⁹ Babá ili máídí ndịsi 'bá'bá 'yì ga bì née í'bí yée go zíma née káa bì ngúrúyé nì lúyú ledre ke. Máídí 'bá'bá yée kenée, gí simi sịndị kadra 'bì í'bí trịdrị bì za fí zí 'yì e ní, simi sịndị kadra 'bì 'dēcì ngbanga. ⁴⁰ Babá ili kídí 'yì ga bì ngunguní ledremá go ní, idínì ídì kí trịdrị bì za fí ní. Née sị ledre bì ili Máídí ndịsi 'bá'bá yée gí simi odu sịndị kadra 'bì 'dēcì ngbanga ní.”

⁴¹ Gí zí ledre bì Yésu uku kídí née nì éyí miánu bì Lomo kasaogụ gi komo ere ní, zí Yúda ga gére née tónóye úku mīngúngúrú ledre dongaraye kídí nì úku ledre yaá, “Mááyí éyí miánu gi komo ere lárá a káa be 'dì? ⁴² Tí bì owozé wo bú nì wotí Yoséfa ní. Owozé ezé nda Yoséfa ma'dáa kí me'bené née ba cakaba. Nì úku lárá ledre kídí née ogụ gi komo ere káa be 'dì?”

⁴³ Geré zí Yésu úku ledre zíye o'buó'bu kídí, “Ótoómosé ledre cayi esé ga gére née 'dá'ba. ⁴⁴ Máúku zise, 'yì bì nì útúasá ídine káa do 'yì amá ní, duú wo bì ngungu ledremá go, zí Babá í'bí wo zíma ní. Mááyí ndịsi 'bá'bá wo gí simi odu sịndị kadra 'bì ngbanga. ⁴⁵ Ngítì géyì nébì ga bì kóo 'bì Lomo 'dá'dá ní ekéomoní kóo go simi miéké kúrú Lomo kídí, 'Lomo nì ndịsi 'dódo ledre ené zí 'yìma'dí e.' 'Yì máa

yée ga bi niyí ngungu ledre ga bi Babá ni 'dódo a zíye ní, niyí ídí mbígí 'yì amá e.

⁴⁶ "Yì bi lurú Babá Lomo go kí komoné ní ndaá. Málúró wo dūyí máa gí zía máogū máa gí zía gí komo ere girí. ⁴⁷ Máúku zise ma'díi, 'yì bi ngungu ledremá go ní, mááyí í'bí trìdrì bi za fí ní zía. ⁴⁸ Gí zía mááyí máa éyí miánu bi ndìsì óto 'yì, zì 'yì ídine trìdrìné za fí ní. ⁴⁹ Sómúndíkisé esé ledre née wá gí zì 'di, bi kóo bulúndusé e anuní lá dūyí gbékpí éyí miánu ní niyí karaba bo, mbé uyuní go mbá. ⁵⁰ Mbigí éyí miánu ni wo bi Babá kasaogu gí komo ere ní. Togú 'yì anu éyí miánu máa wo née go yá, ni ídí kí trìdrì bi za fí ní. ⁵¹ Mááyí máa éyí miánu bi ni trìdrì bi Babá kasaogu gí komo ere ní. Togú 'yì anu kuru'bumá go yá, mááyí í'bí trìdrì bi za fí ní zía. Gí zía Babá kasaogu máa ógu úyumá do sogo kángá gí ro 'yìma'dí e gí do bi zíye ídíye kí trìdrì bi za fí ní."

⁵² Geré zì Yúda ga gére née tónóye úku ledre dengbìye o'buó'bu kídí, "Née kenée lárá ledre 'di, o'do née ni í'bí kuru'buné zíze ánu a lárá a káa be 'di?"

⁵³ Zì Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Máúku zise ma'díi, máa Owú 'bi 'Yìma'dí, togú ánusé

kuru'bumá zise éwé sámamá wá, máútúásá í'bí trìdrì bi za fí ní zise wá. ⁵⁴ Tí ma'díi, 'yì máa wo bi ni ánu kuru'bumá, zía kpá éwé sámamá ní, mááyí í'bí trìdrì bi za fí ní zía simi bi karanée mááyí úru 'yì e gí simi umbu, kadra 'dècì ngbanga ní. ⁵⁵ Kuru'bumá romo do gbékpí éyí miánu. Togú 'yì anu kuru'bumá, zía kpá éwé sámamá yá, 'bú kí kodró mengíní lolu wo wá. ⁵⁶ 'Yì máa wo bi anu kuru'bumá, zía kpá éwé sámamá ní, azé kéne go éyí kíe'do. ⁵⁷ Gí zía Babá bi kasaogu máa ní ni yì ené trìdrìné za fí. Née sì ledre bi mááyí gí zía kpá trìdrimá za fí ní. Gí zì kényí née, togú 'yì anu kuru'bumá go yá, ni kpá ídí trìdrìné za fí. ⁵⁸ Mándá 'bi amá gbékpí éyí miánu bi kóo bulúndusé e ndìsiní ánu a zíye úyuónzó royé mbá ní wá. Mááyí mbigí éyí miánu bi ogú gí komo ere ní, togú 'yì anu kuru'bumá yá, ni ídí trìdrìné za fí." ⁵⁹ Née ledre ga bi kóo Yésu ndìsì 'dodo yée zì ngíti géyí 'yì e simi 'Dìcì Kótruro* simi owú gara bi Kapáranawúma ní.

Muruwayi gí ro trìdrì bi za fí ní

⁶⁰ Simi bi tū'dú 'yì lódú kací Yésu uwúní ledre ga bi Yésu 'dódo yée kenée ní, zíye ndìsiyé úku ledre dengbìye kídí, "fì, owozé

* 6:59 6:59 'Dìcì Kótruro: Née 'dìcì ga bi Yúda e ndìsiní kótruro royé simiyé gí ro ini ini zì Lomo kpá gí ro ndìsì 'dódo ledre 'bi Lomo zì 'yì eyé e simiyé ní.

ezé ini ledre gi simi ledre ga bi uku yée née wá. Ambí ní útúásá méngi ledre máa ga gére née ne?"

⁶¹ Zí Yésu ówo sómú ledre bi simi 'yi lódú kacíne ga gére ní téké zía úku ledre zíye kídí, "Bi sinyí rosé née gi zí ledre bi máúku zise née ní? ⁶² Sara togú bi lúrúsé nda máa Owú 'bi 'Yíma'dí kí ndá'balúgu romá komo ere kí'dí bi kóo máógu ní, áse nda úku a yaá 'dí?

⁶³ Trıdri bi za fı ní 'Dówú Lomo ndısi i'bíógú a ne zı 'yima'dı e. Gbékpı 'yima'dı utúásá i'bíógú trıdri wá. Ledre ga bi máúku yée zise née niyi óto sée zise ídise kí trıdri bi za fı ní gi zía mááyı kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo zıma. ⁶⁴ Máówo bú ngıti géyi 'yi e niyi bo dongarase nguᅇgunı eyé ledremá wá."

Yésu owo bú kídí ngıti 'yi ni bo dongará 'yi lódú kacíne e nguᅇgu ené ledrené wá, ni karanée i'bí ngbángáne.

⁶⁵ Zí Yésu kpá úku ngıti ledre kídí, "Née sı ledre bi máúku ledre zise gi zía kídí 'yi bi ni ídı 'yi lódú kacıma ní, duı wo bi nguᅇgu ledremá go zı Babá i'bí wo zıma ní."

⁶⁶ Gi zı ledre ga bi Yésu uku yée kenée ní, zı tú'dú ngıti géyi 'yi lódú kacıga ga gére née báyiye do ótoómo kí lódú wo.

⁶⁷ Zí Yésu óyó komoné úku ledre zı 'yimikása ené ga bi

sokó doa gbre ní kídí, "Sara sée, ásisé 'bi esé kpá go, áse go ótoómo kí lódú kacıma?"

⁶⁸ Zı Simúna Pétero úkulúgu ledre zía kídí, "Ngére, ngıti 'yi yómo 'yi e gi do kacıyi ba ndaa, odu 'yi yómo 'yi e ni duı yiı, ootoozé ezé kacıyi wá. ⁶⁹ Owoyemezé yiı go bilámáne, áyi mbigı owú 'bi Lomo, gi zı keyı née zise nguᅇgu ledreyı."

⁷⁰ Zı Yésu inyiné úkulúgu ledre zı Pétero kídí, "'Be tí kenée mbı, lúru aka dongarase ga bi sokó doa gbre mágélé sée ní, ngıti 'yi ni bo kíe'do ili 'bi ené yi ené ledre 'bi ngére 'bi bicayi lomo e.'"† ⁷¹ Yésu uku née ledre Yúda wotı o'do bi kí irıné Simúna Keriyóta wo bi kóo i'bí ngbángá Yésu ma'daa ní.

7

Lúndu Yésu lurú' dofunı bi do Yésu

¹ Gi do kacı tú'dú ledre ga gére née mbá, zı Yésu yéme roné aka ndısi ené fı simi kángá bi Galiláya ní 'dódo ledre 'bi Lomo zı 'yi e ore. Ili aka ené ndéré simi kángá bi Yúdáya ní wá gi zía mingburoko 'yi 'bi Yúda maáge yemenı royé goó gi ro úfu wo. ² Simi sındı kadra máa bi kóo née, ngıti Ayımbi 'bi Yúda e bi ndısinı ndólo a kídí, Ayımbi 'bi ndısi sı kútú

† **6:70** 6:70 Ngére 'bi bicayi lomo e: İrı a ni Satána. Ni manda 'bi maláyika ga bi icını okó ro Lomo do uçúógú yée gi komo ere ní. Zı maláyika ga gére née nda ídiye go bicayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógú 12:9.

ní ni go gbóo.* ³ Née ní, zí lúndu Yésu ìnyiyé úku ledre zí Yésu kídí, “Ndá ndìsì lá dùú simi Galiláya ona wá, káa zí bì sǐlǐ 'bì ayímbi ni go gbóo ba ní, ídí ndéré simi Yúdáya gí ro zí tǔ'dú 'yì lódú kací yì ga bì yóko royé íri née, lúrú mǐngburoko ledre ga bì áyí mǐngì yé ní gí ro zíye ngúnngu ledreyì. ⁴ Bilámá a ídí ólúógù zíye do nyará bì togú ìlì tí gí ro zí 'yì e ówoyì kí mǐmǐngì ledre eyì e mbá ní.” ⁵ Ledre ga bì lúnduga ukuní née ndaní eyé gí yana mǐmbé'deyé wá gí zía ngunḡuní eyé ledre a wá.

⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zí lúnduné ga gére née kídí, “Máútúásá aka ndéré lá kenée wá, gí zía sǐndì kadra 'bì mǐndéréma íri utúásá aka gí zí Babá wá. Útúásásé bú ndéré gí zía sǐndì kadra 'bì ledre esé e niyí yì eyé mbá do sǐlǐse. ⁷ Gí zía bì ndìsìsé mǐngì dùú ledre ga bì bì ndìsì éme ro 'yìma'dí e gí zíye ní, sogóní eyé sée wá. Ndìsìní sógó máa mǐsógó gí zía bì mǐndìsì úku lóko bisinyí ledre eyé gburá gburá gburá doyé ní. ⁸ Káa zí bì sǐndì kadra 'bì Ayímbi utúásá go ní, ndérésé mu simi Ayímbi máa íri. Máútúásá aka ndéré wá gí zía sǐndì kadra 'bì mǐndéréma ogù aka wá.” ⁹ Simi bì Yésu uku ledre

née kenée ní, tí ma'dú, zíye ótoómo wo cìkì simi Galiláya ore.

¹⁰ Nda zaá ndoo gí 'dá'ba simi bì lúnduga nderéokpóní go simi Ayímbi ní, zí Yésu ma'dáa ìnyiné lódú kacíye gí 'dá'ba gí zía ìlì ené zí tǔ'dú 'yì e lúrú née íri wá. ¹¹ Abú kenée ndotó, Yúda ga bì oguní simi Ayímbi íri ní, yemení royé go nzíyiyé ndìsì óndó Yésu. Zíye ndìsìyé kí ndú'yú ledre kídí, “O'do ba komo 'yì e utú roa wá ní, ni 'da?”

¹² Tǔ'dú 'yì ga bì yokoní royé simi Ayímbi ore ní, ambá ledre bì ndìsìní úku a ní dùú ledre Yésu.

Ngíti géyì 'yì e ya kídí, “O'do Yésu née, ni bilámá 'yì.” Zí ngíti géyì úku 'bì eyé kídí, “Ótoómosé 'yì, bilámá 'yì 'di. Mongú 'yì ranga née.” ¹³ 'Yì bì zía tóroné úku ledre Yésu fúo ní ndaá, gí zí ngiri mǐngburoko 'yì 'bì Yúda ga gére née káa bì niyí zíngi ke.

¹⁴ Zí Yésu ndìsìné tí kenée e, simi bì Yúda mǐngìoguní Ayímbi go mburu yana, ngítí sǐlǐ 'bì mǐúkú a ni aka fú 'dá'dá ní, zí Yésu ólúóguné gí dongará 'yì e gí ore ndoo ndéré ólúne do ligá 'Dìcì 'bì Lomo ndìsì 'dódo ledre zí 'yì e. ¹⁵ Zí ledre ga bì Yésu ndìsì 'dódo yé ní 'dì'bì do tǔ'dú mǐngburoko

* 7:2 7:2 Ayímbi 'bì ndìsì sǐ kútú: Née sǐlǐ bì kóo Isiréle ndìsìní sómúndíki ledre bulúnduyé ga kóna ndìsìní ndìsì sǐ kútú simi súwú gbála kí simibi cǐ gbre simi bì olúoguní gí simi Ízibiti ní. Ólo Lévi e 23:39-43.

Yúda e mbá mi'dí'bi. Zíye ndísiyé úku ledre dongaráye kídí, "Ma'díi, o'do ba ndiki mongú ówo ledre bi káa ba gi 'da, bi ngára 'dódoní kpá ledre 'bi Lomo zía wá ní."

16 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Sómúsé 'bi esé kídí mándísi 'dódo zise née lá ledre amá, née ledre 'bi 'yi bi Kasaogu máa gi ro zíma ndísimá 'dódo yée zise ní. 17 'Yi ga bi i'bí royé go ndísi lódú kací Lomo ní, niyí geré ówo a kídí, mándísi 'dódo ba ledre bi 'bi Lomo ní, ndaá 'bi ené ledre amá kí romá wá. 18 'Yi ga bi ndísiní 'dódo ledre gi royé kí royé ní, iliní gi ro do ndísi 'yi mbófo yée. Máa, mándísi 'dódo 'bi amá zise ma'díi ledre ga bi 'bi 'yi bi kasaogu máa ní, gi ro zise ndísisé mbófo wo gi royé. Née sí ledre bi lúyú ledre ndaá simi 'dódo ledre amá e gi zía wá ní. 19 Ndísisé úku ledre kídí Músa ekéomo lorú zise, sara bi méngíse lolú ledre bi lorú ili ní wá ní, zise nda yéme rosé gi ro úfu máa ní, zée kése ambí ni 'yi lúyú ledre ne?"

20 Zí 'yi ga gére née úkulúgu ledre zía irí irí kídí, "Dokéké bi simiyí née, úku ledre kenée ambí iliní úfu yi ne?"

21 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Máúku ledre née zise kenée gbékpíe wá, lúrúsé aka ledre ga bi kóo ndísisé úku síní yée zíma

simi bi kóo másíkpí ngíti o'do gi do ndíyá simi sílì esé ní. 22 Bulúndusé e ukuní kóo ledre káa do lorú 'bi ónzó owú e ngburu, zí Músa kóo ekéómo ledre máa née kídí, togú arání owú go, sílì ené 'bi ónzó wo ngburu† utúasá go yá, idíse geré ónzó wo abú sílì máa née utú simi Sílì 'bi 'Dówúro. Ndaá bi ndísisé go tí méngí a kenée ní wá? 23 Sara togú bi ónzósé owú 'bi esé e bú ngburu simi Sílì 'bi 'Dówúro gi zía bi lorú 'bi Músa uku kenée ní, zíngíse nda romá simi bi másíkpí za cù kuru'bu 'yima'dí gi do ndíyá simi Sílì 'bi 'Dówúro ní gi ro 'di? 24 Togú ásé úku ledre gi romá yá, idíse sómú sogo a bilámáne kpó kpó kpó kí, káa bi ásé úku lúyú ledre e ke."

'Yi 'bi Yerusaléma iliní 'dì'bi Yésu

25 Gi do kací ledre bi Yésu uku kenée ní, zí 'yi 'bi Yerusaléma ga gére née ndísi ódroyé dengbíye kídí, "Née ndaá laká o'do bi mingburoko 'yi ezé e ndísiní gámásó'do wo gi ro úfu wo ba wá?" 26 Sara bi ni nda tí goó bi do nyára bi ndísi ódro zí tú'dú 'yi e ba, mingburoko 'yi ezé ga ba itiní lolú wá ní, ala owoyemení go kídí, "Née go Kírésito bi kóo Lomo uku ledre a 'desí kídí née ni kásaogu wo yómo 'yi e ní

† 7:22 7:22 Útú ngburu: Lomo i'bí lorú zí Abarayáma kídí togú Yúda e ndikiní mikánda owú go, owúo'do yá, idí méngí 'dìcì sílì inyi doa ota do ónzó wo ngburu gi ro zía idíne mbígí 'yi 'bi Lomo. Ólo Dosí éyí e 17:10.

tée?" ²⁷ Zí ngíti géyì 'yì e úku ledre kídí, "Í'ì, née ndaá Kírésìto bì Lomo uku ledre kásaógu wo ní wá. O'do née owozé ledre gí do bi a kí 'be 'bì ené e bú bilámáne. Idí née Kírésìto bì Lomo ili kásaógu wo ní yá, utúasázé ówoyéme ledre gí do bi a wá."

²⁸ Yésu nì aka fú ndìsì 'dódo ledre do ligá 'Dìcì 'bì Lomo. Zía ìnyìné úku ledre kí kúrúne 'dága kídí, "Úkusé kídí ówosé bi bì máógu gí doa ní bú káa? Máúku zise, máógu amá kí 'bì amá ledre wá. Wo bì nì ma'díi ní kasaogu máa ne. Ówosé esé wo wá. ²⁹ Máówoyéme wo dujú máa, gí zía azé yì ezé kú kéne, kasaogu máa kpá ne."

³⁰ Zí ledre bì Yésu uku née útúne simì Yúda e 'duo vuu bisinyíne. Zíye ìnyiyé gí ro 'dí'bi wo, í'ì, 'yì bì zía óto sílìne ro Yésu ní ndaá gí zía sìnđì kadra 'bì 'dí'bi wo utúasá aka ené e wá. ³¹ Simì sìnđì kadra máa bì kóo née ní, tų'dų ngíti géyì 'yì e ngununí yì eyé ledre Yésu go. Niyí go ndìsì úku ledre kídí, "Ma'díi, ba yì ené go tí Kírésìto bì kóo Lomo uku ledre kásaógu wo ní. Gí zía, mengì go tí za cé mngburoko ledre ga bì kóo Lomo uku ledreyé kídí nì ógu méngì yée ní."

³² Simì bì Farusáyo e uwúní ledre ga bì 'yì e ukuní kenée ní, zíye ìnyiyé kí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kása ngíti géyì asikíri

eyé ga bì ndìsìní 'bá'bá 'Dìcì 'bì Lomo ní, idíní ndéré 'dí'bi Yésu.

³³ Simì bì Yésu nì aka kpá fú ndìsì 'dódo ledre zí 'yì e do ligá 'Dìcì Kótruro ní, zía úku ledre zíye kídí, "Utúasázé lolu ndìsì kése ngbángbáne wá, sìnđì kadra nì go gbóo gí ro zíma ndá'balúgu romá zí wo bì kasaogu máa ní. ³⁴ Ásé lúrú bì gí romá má, útúasásé ndíki máa wá gí zía bì bì mááyí ndéré doa ní útúasásé ógu íri wá."

³⁵ Gí zí ledre bì Yésu uku kenée ní, zí Yúda ga gére née ndìsìyé úku ledre don-garáyé kídí, "Ili ndéré 'da? Bì zía úku ledre kídí togú née nderé go yá utúasázé ndíki née wá ní? Ayí ndéré simì ngíti káṅgá kpì simì káṅgá 'bì Gírìgì e kídí bì kóo ngíti géyì bulúnduzé e nderéní ní gí ro zíne 'dódo ledre zí Gírìgì máa ga gére née íri? ³⁶ Sara togú kenée wá ní uku ledre kídí togú née nderé go yá, utúasázé ndíki née wá ní káa be 'dí? Kpá kídí káṅgá bì née nì ndéré simì a ní utúasázé ógu simì a wá ní káa be 'dí?"

³⁷ Nda go kadra mongú Ayímbi née go kadra miútú a. Zí Yésu ìnyìné úku ledre kí mongú kúrú zí tų'dų 'yì ga bì ore ní kídí, "Yì bì ówo royì go kodró nì royì ní, idí ógu zíma gí ro iní miéwé. ³⁸ Káa zí bì miéké kúrú Lomo uku ní kídí, 'yì bì ngunu ledremá

go ní, Lomo ni kása iní bi zía óto 'yì trìdrì za fí ní zía ndìsì kùkúóguné simi a, zì mímbe'de a ìdrìne fú lá miìdrì odù rokinyi ené ndaá." ³⁹ Yésù uku ené née ledre mbigí iní wá, uku yì ené née ledre 'Dówù Lomo kídí togù née nda'balugu roné go komo ere yá, née ni ídí kí ledrené owóowó zì Lomo. Zíne kásaógu 'Dówù Lomo zía ógu ndìsìné simi 'yì ga bi nḡḡuní ledrené go ní, zíye ídíye kí rokinyi za fí.

⁴⁰ Simi bi 'yì e uwúní ledre bi Yésù uku kenée ní, zì ngíti géyì ìnyiyé úku ledre kídí, "Ma'díí, o'do ba ni nēbì, Lomo kásaógu wo ne."

⁴¹ Ngíti géyì ya, "Nì Kírēsìto bi oḡu 'yì yómo 'yì e ní."

Ngíti géyì ya, "Káḡgá bi Galíláya ni ndaá bi bi 'yì yómo 'yì e ni ógu gi simi a ní wá. ⁴² Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, Kírēsìto ni ógu ené gi simi kúfú ngére Dawídi, niyí ndíki wo simi Beteléme kí'dí bi kóo Dawídi ma'dáa ndìsì ní." † ⁴³ Gì zì miúkulo'bó ledre e, zì sómù ledre nda ídine simi do 'yì e go faa, utúasání lolu ídí kí sómù ledre kíé'do gi ro Yésù wá. ⁴⁴ Simi ledre ga gére née mbá, ngíti géyì mīngburoko 'yì 'bi Yúda e iliní 'bi eyé kóo go fú lá gi ro 'dí'bi Yésù ma'dáa, f'i, 'yì bi zía

útúasáne óto sīlīne roa gi ro 'dí'bi wo ní ndaá.

Manda 'bi Yúda e asiní gi ro Yésù

⁴⁵ Má, zì 'yì ga bi mīngburoko 'yì eyé e kasaní yée ndéré 'dí'bi Yésù ní nda'baóḡuyé gbékpí e, Yésù ndaá. Zì manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní kpá kí Farusáyo e ndú'yú ya'dá ga bi nda'baoguní née kídí, "O'do máa née ni nda goó 'da?"

⁴⁶ Zì ya'dá ga gére née úkulúgu ledre kídí, "Dì'bioguzé wo wá gi zía, tí bi ndìsìzé kése ona ní, 'yì bi zía aka 'dódoyeme ledre 'bi Lomo kí roko'buné zì 'yì e káa zì 'bi o'do née ní ní ndaá."

⁴⁷ Zì Farusáyo ga gére née úkulúgu ledre o'buó'bu kídí, "Nḡḡusé go ledre 'bi 'yì rānga née ní? ⁴⁸ 'Yì bi kíé'do gi dongaraze kí mīngburoko 'yì ezé e mbá lúrúsé wo nḡḡu ledre 'bi 'yì rānga née go ní náambi? Ndaá. ⁴⁹ 'Yì ga bi lorù ezé ndaá zíye kí ledrené owóowó wá, zíye nda nḡḡu yì eyé ledre 'bi 'yì rānga née ní ní, Lomo idí í'bí 'dó'do royé."

⁵⁰ Ledre ga gére née mēḡiní kóo royé née mbá do komo Nìkodìmo bi kóo nderé ódro kí Yésù kí ndulù ni ngúrúyé ní. ⁵¹ Zía ìnyìné úku ledre zì lafúne ga gére née kídí, "Ndazé aka geré 'dí'bi o'do née 'dó'do wo wá,

† 7:42 7:42 Matáyo 2:1, Lúka 2:4-6. Arání Yésù simi gara bi Beteléme ní gi simi kúfú ngére Dawídi.

idízá aka úwú ledre gí tara a zíze ówo lúyú ledre ené kí gí zía lorù ezé uku kenée.”

⁵² Zí lafúga úkulúgu ledre zía kídí, “Úku nda mbú bí káa lárá ledre 'di, áyí go kpá 'yí 'bí Galiláya, ólo ndíki go kídí ngúru nébí 'bí Lomo ní bo ní ógù gí simi Galiláya?”

⁵³ Nda gí do kací ódro nées ní, zíye báiyé gí ore ndá'bayé 'be 'bí eyé e.

8

Kára bí 'dí'biní wo kí o'do ní

¹ Nda gí do kací a bí 'yí ga gére nées bayíní ní, zí Yésù ndéré ékíne do mongú landa bí ndíşíní ndólo a Olíva* ní. ² Simi bí bí arálo'bó roné ní, akpa kí şí ndóndó, zía ndá'balúgu roné girí ndéréne do ligá 'Díçí 'bí Lomo. Zí tú'dú 'yí e yóko royé kpá 'dii kó'dú a, zía ndíşíné 'dódo ledre 'bí Lomo zíye. ³ 'Dódo ledre ní aka kpá fú ndéré, zí Farúşáyo e kí ngíti géyí 'yí 'dódo lorù e lálaógù ngíti kára, ogù ndikiní wo ngbúrú kí méngí 'berí. Zíye ólúye kí kára máa nées ru dongará tú'dú 'yí ga gére nées do óto wo tóroné kó'dú Yésù kenée. ⁴ Zí Farúşáyo ga gére nées úku ledre zí Yésù kídí, “Mongú 'yí, oguzé kí kára ba kó'dúyí gbékpíe wá, luyú ledre. Otoomo o'do 'bí ené kenée zía ndéréne só'do ngíti o'do bí kpí ní.

⁵ Ní miékéne zíze simi lorù bí gí zí Músa ní kídí, togú kára luyú ledre go káa zí bí kára ba méngí ba yá, 'yí e idíní yóko royé óngbo wo kí tutú zía úyuné 'dá'ba. Éyí bí idízá méngí e káe ní goó 'dí?”

⁶ Farúşáyo ga gére nées oguní eyé zí Yésù nées kí mbígí ngbanga wá, gamáso'doní yí eyé misí'di gí ro zíye 'dí'bi wo.

Zí Yésù ndéçí ené tí, do ndálané ndíşí éké éyí do kángá kí nzişíline. ⁷ Zíye kpá fú ndíşí íríye kí Yésù idí úkulúgu ledre kací ndu'yú bí yée ndu'yúní wo káe ba. Zí Yésù şíkpílúgu roné 'dága zía úku ledre zí Farúşáyo ga gére nées kídí, “'Yí bí owo roné bú bilámáne kídí nées ndaá 'yí luyú ledre wá ní, idí 'dí'bi tutú óngboútù kára nées káe fí ne.” ⁸ Zí Yésù ndálalúgu roné bí kpá fú ndíşí éké ledre.

⁹ Simi bí Farúşáyo ga gére nées uwúní ledre bí Yésù uku kenées ní, zíye báiyé mbá mikékerí tonó kí mingburokoyé e. Yésù idiáká kírí nées go lá duú ne kára bí gáa oguní káe ba, ní go tóro kó'dú a nzúó.

¹⁰ Zí Yésù kpá şíkpílúgu roné 'dága, zía úku ledre zí kára nées kídí, “'Yí ga bí gáa ba niyí goó 'da? 'Yí bí idiáká gí ro óngboónzó yí ní ndaá?”

¹¹ Zí kára nées úkulúgu ledre zí Yésù kídí, “'Fí, mongú 'yí, kémbí 'yí ndaá.”

* 8:1 8:1 Olíva: Nées ngíti géyí kágá ga bí Yúda e ndíşíní 'díyí yée gí ro ndíşí lúru sù'bú gí simi miánáye gí ro ánuwa kpá gí ro ndíşí úndu a ní.

Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Bílámáne, má'déçì amá kpá ngbangayì wá, ndéré mu 'be. Tí lá ndá lolu luyú ledre wá.”

Yésu ni káa zí bimióṅgó ní

¹² Zí Yésu kpá úku ledre zíye kídí, “Mááyí zí 'yìma'dí e káa zí bimióṅgó ní, gí zía mándìsì 'dódo mbigí ledre 'bi Lomo zíye. 'Yì bì ṅuṅgu ledremá go zía ndìsìné lódú kacíma ní, luyú lolu ledre wá, gí zía ṅuṅgu ledremá go.”

¹³ Geré zí Farusáyo ga gére née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ledre ga bì ndìsì úku yée gí do biyí ní ndaní eyé ma'díi wá, gí zía ndìsì mbófo royí kí royí.”

¹⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ledre ga bì mándìsì úku yée gí do bimá ní niyí za mbá ma'díi. Gí zía bì bì máogú gí doa kpá kí'dí bì mááyí ndá'balúgu romá ní máowo bú. Sée, ówosé esé e wá. ¹⁵ Ndìsìsé 'déçì ngbanga kí sómú ledre 'bi 'yìma'dí e do sogo káṅgá ona. Maa, má'déçì amá ngbanga 'yìma'dí e lá kí romá wá. ¹⁶ Togú mááyí 'déçì ngbanga yá, ngbanga bì mááyí 'déçì a ní ní ídí do bilámá mìsi'diné gí zía azé ndìsì do kítì 'déçì ngbanga ma'dáa kí Babá bì kasaogu máa ní. ¹⁷ Ówosé bú bilámáne simi lorú bì Músa ekéomo ní, kídí togú 'yì e gbre ukuní kúrúye go mbá kíé'do gí ro ledre yá, ledre

née ní go ma'díi. ¹⁸ Mándìsì tóro sogo ledre ga bì mándìsì úku yée ní gí zía máowo bú niyí mbá ma'díi ledre e. Babá bì kasaogu máa ní owo kpá bú kídí ledre ga bì mándìsì úku yée ní, niyí mbá ma'díi ledre e.”

¹⁹ Zí Farusáyo ga gére née ndú'yú wo kídí, “Buyí bì úku ledre a née ní 'da?”

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ásé ówo Babá ma'dáa lará káa be 'di bì ngára ówosé máa wá ní. Idí ówosé máa bo, káa bì ówosé Babá kpá go.” ²⁰ Née ledre ga bì Yésu uku yée zí Farusáyo e simi bì ní ndìsì 'dódo ledre zí 'yì e do ligá 'Dìçì 'bi Lomo ní. Yésu ma'dáa ndìsì kóo gbóo kí gbété bì otoní zí 'yì e ndìsì ónzó késì simi a káa do tákpásìlì ní. Abú 'yì ga bì niyí okó ro Yésu ma'dáa ní niyí kóo ore yá, 'yì bì kíé'do gí dongaráye zía óto sìlìne ro Yésu gí ro 'dí'bi wo ní ndaa. Gí zía sɪndì kadra 'bi 'dí'bi wo utúasá aka gí zí Lomo wá.

'Yì ga bì ṅuṅguní ledre 'bi Lomo wá ní

²¹ Gí do kací ledre máa wo née ní, zí Yésu úku ledre zí mingburoko 'yì ga bì 'bi Yúda e née kídí, “Máuku zise ma'díi, sɪndì kadra amá ní ógú zíma ótoómosé e, áse gámásó'do máa má útúasásé ndíki máa wá, zise úyusé nyé kí milúyú ledre rosé gí zía Lomo otoomo ené luyú ledre esé e wá.”

²² Zí mingburoko 'yì 'bi Yúda ga gére née tónó

ódroyé dengbiye kídí, “Uku née za cú ledre. 'Bi ené bi bi ni ndéré doa utúasázé ógụ doa wá née 'bié bi máa wo be 'di? 'Búó ni úfu roné miúfu téé?”

²³ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ndịsịsé lúru máa komosé káa zí éyí bi mááyí gị do sogo káṅgá ona ní, íi, mándá 'bi amá gị ona wá, mááyí yí amá gị komo ere. Née sị ledre bi sómụ ledre ezé ndíkí kése gị zía wá ní. ²⁴ Káa zí bi máúku máyá ásé úyu simi lúyú ledre ní, 'búó togú ṅṅṅusé ledremá go, kídí mááyí máa 'yí bi Lomo kasaogu wo gị komo ere ní, togú kenée wá ásé úyu mbá kí lúyú ledre rosé gị zía Lomo ootomo ené lúyú ledre esé e wá.”

²⁵ Zí 'yí ga gére née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ndịsị úku ledre kenée, áyí eyí kú náambi?”

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ásé ndú'yú máa kenée lára káa be 'di, mátónó úku ledre gị romá zise ba cakaba? ²⁶ Tụ'dụ ledre e niyí bo taramá gị ro úku yée 'dēcị ṅṅṅasé kíe gị zí miméngị ledre esé. Abú ndotó, mááyí úku zise dụnụ ledre 'bi 'yí bi ukui'bí taramá, zía kásaogu máa kíe ní. Ledre ga bi 'yí ma'dáa ukui'bí yée zíma ní, niyí mbá ma'díi gị zía ndaá 'bi ené 'yí ɾanga wá.”

²⁷ 'Yí ga gére née owoní eyé bi kídí Yésu ndịsị úku zíye née ledre 'Buné Lomo komo ere ní wá. ²⁸ Zí Yésu úku ledre zíye kídí,

“Máowo bú sịndí kadra ni ógụ zise ṅṅṅgu ledre ga bi máúku yée zise ní. Ledre ma'dáa ni méngị roné simi bi togú phéphésé máa Owụ 'bi 'Yíma'dí goó do mingbúṅgbu kágá, zise sịkpí máa kíe 'dága ní. Babá yeme ledre ga gére née ne zíma úku yée zise née. ²⁹ Babá bi kasaogu máa ní ni kíma kí rokinyi, ni ndịsị í'bí roko'bu zíma kací kadra mbá, gị zía mándịsị méngị dụnụ ledre ga bi ili yée ní.” ³⁰ Zí tų'dụ 'yí ga bi ore ní ịnyiyé mbá ṅṅṅgu ledre Yésu gị zí ledre bi uku née ní kídí ma'díi, Lomo kasaogu wo ne.

Bulúndu Abarayáma e

³¹ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zí Yúda ga bi ṅṅṅuní ledre ené née kídí, “Togú lánýásé tí fú ro ledre ga bi mándịsị 'dódo yée zise ní yá, ásé ídí mbígí 'yí lódú kací amá e. ³² Zise ówo ma'díi ledre 'bi Lomo, zí mimbé'desé ídine viji, lúrúsé lolu rosé káa zí owúkúlú e wá.”

³³ Zí ledre bi Yésu uku née útúne simi manda 'bi Yúda ga gére née geré vuu bisinyíne, zíye úku ledre zí Yésu kídí, “Née ndaá ledre bi áyí úku a zize ní wá. Tí bi ndịsízé ona ní ndazé owúkúlú 'bi ngíti géyí 'yí e wá. Odu mongú 'yí ezé dụnụ kíe'do bulúnduzé bi Abarayáma ní. Áyí ndólo ịrị owúkúlú e dozé lára a káa be 'di?”

³⁴ Yésu ya zíye ní, “Máúku zise zaá ma'díi, 'yì bi ndìsì lúyú ledre ní, ni go owúkúlú 'bì lúyú ledre. ³⁵ Owúkúlú 'dì'bi ené 'be kací m̀ngì 'be wá. Mbigí owú 'bì m̀ngì 'be ndìsì yì ené 'dì'bi 'be ne kací 'buné. ³⁶ Maa Yésu bi mbigí Owú 'bì Lomo ní, togú má'dí'bióyó lúyú ledre máa gi rosé yá, áse útúásá kací komo Babá, 'do'do lolu sée wá. ³⁷ Máowo bú bilámáne kídí áse bulúndu Abarayáma. Abú kenée ndotó, zise ásisé 'du'dorú kí ngũngu ledre ga bi mándìsì 'dódo yée zise ní. Zise yéme rosé drú gi ro úfu máa. ³⁸ Nì kenée ma'díi, ndìsìsé méngì nées ledre ga bi 'buse Satána ndìsìní 'dódo yée zise ní. Nì gi romá kpá kenée, mándìsì 'dódo zise ba ledre ga bi Babá 'dódo yée zíma ní.”

³⁹ Zí 'yì ga gére nées kpá úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ma'díi, azé bulúndu Abarayáma.”

Yésu ya zíye ní, “Idí idísé ba tí bulúndu Abarayáma ma'díi ní, káa bi áse ndìsì ba méngì ledre ga bi 'bì Abarayáma ní. ⁴⁰ Lúrúsé aka nda bi ílisé úfu máa gi zía bi mándìsì 'dódo ledre 'bì Lomo zise ní. Abarayáma ili ené kóo úfu 'yì bi ndìsì 'dódo ledre 'bì Lomo ní wá. ⁴¹ Gi zí keyì nées, zise ndìsìsé méngì dudu ledre ga bi 'buse Satána ndìsìní 'dódo yée zise ní.”

Gi zí ledre bi Yésu uku nées, zí Yúda ga gére nées úkulúgu ledre kídí, “Ndá

úku ledre kenée wá. Lúru zée íri káa zí éyì bi azé gi 'dì sogo ní? 'Buzé ni dudu kíé'do Lomo.”

⁴² Yésu ya zíye ní, “Togú ma'díi Lomo ni tí 'Buse yá, káa bi ótosé 'búma go gi zía Lomo ma'dáa kasaogu máa nées dongarase. ⁴³ Ledre ga bi mándìsì 'dódo yée zise ní ówosé éyì bi útúásásé ówoyeme a gi zía wá ní bú? Gi zía bi ásisé miási kí índi mbílise gi ro ledre ga bi mándìsì 'dódo yée zise ní. ⁴⁴ Máúku zise, áse owú ga bi 'bì ngére 'bì bicayi lomo e ní. Nées sù ledre bi ndìsìsé méngì dudu ledre ga bi 'bì ené ní. Tí bi ngére 'bì bicayi lomo e ni nées, ndaá cóngó 'yì wá. Odu ledre ené dudu ranga kí úfu 'yì e. ⁴⁵ Mándìsì 'dódo zise dudu ma'díi ledre e, gi zía bi ngára ílisé esé ma'díi wá ní, zise ndìsì ásisé gi ro 'dódo ledre amá. ⁴⁶ 'Yì ni bo kíé'do gi dongarase ni kù'du sùlìne romá ya málúyú ledre go? Ndaá. Sara togú 'yì ndaá ní, ílisé ngũngu ma'díi ledre ga bi mándìsì 'dódo yée zise ní wá ní gi ro 'dì? ⁴⁷ Owú ga bi 'bì Lomo ní, niyì méngì dudu ledre ga bi 'bì 'buyé Lomo ní. Ledre 'bì Lomo bi mándìsì 'dódo a zise ní, ílisé ngũngu a wá gi zía áse yì esé owú ga bi 'bì Satána ní.”

Yésu ni 'dá'dá gi zí Abarayáma

⁴⁸ Zí Yúda ga gére nées úkulúgu ledre zí Yésu bisinyíne kídí, “É'e, ábuwá ndaá gi simi kúfúze Yúda e

wá ma'díi. Áyí 'yì gí simi Samáriya simi doyí sinyí go misínyí gí zí dokéké."

⁴⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "f'i, dokéké ndaá 'bì ené simimá wá. Mándìsì yì amá óto úndru Babá gí zí keyì née, zise ndìsìsé úkucáyi máa. ⁵⁰ Máílì amá máa kídí, 'yì e idínì ndìsì óto úndrumá ní wá. Babá bì kasaogu máa ní ili yì ené ne kídí 'yì e idínì ndìsì óto úndrumá. Mengì ledre née kenée gí zía ní ne kí roko'bu 'bì 'dècì ngbanga zíne. ⁵¹ Máúku zise ma'díi, togú 'yì nḡḡḡ ledre ga bì mándìsì 'dódo yée zise ba ní, 'yì née uyu ené wá."

⁵² Yúda e ya zía ní, "Ma'díi, owoyemezé go kídí simi doyí sinyí go misínyí gí zí dokéké. Bulúnduzé Abarayáma kí mḡḡburoko nébì ga kóna ní uyuní go mbá, zíyì úku ledre yá togú 'yì nḡḡḡ ledre eyì yá, uyu wá? ⁵³ Áyí náambi zíyì úku ledre kenée ní? Bulúnduzé Abarayáma kí nébì ga bì kóna uyuní ní, rómo doyé kí 'dì?"

⁵⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Togú mámbófo romá kí romá yá, moko ndaá simi a wá. Babá bì úkusé ledre a kídí nì kpá Lomo esé ní iline kídí 'yì e idínì ndìsì mbófo máa. ⁵⁵ Ma'díi ówosé esé Lomo wá. Máówoyéme wo dujú máa. Née sì ledre bì mándìsì óto úndrua gí zía ní. Togú máúku máyá máówo wo wá yá, mááyí

go kpá 'yì ranga káa zí sée ní. ⁵⁶ Bulúnduzé Abarayáma ndìsì kóo óto komoné kacíma gí ro miógumá káa do mongú sáká éyì zí 'yìma'dí e. Simi bì owoyeme sḡndì kadra 'bì miógumá ní, zía kóo idíne kí mongú rokinyi."

⁵⁷ Zí mḡḡburoko 'yì 'bì Yúda ga gére née úku ledre zí Yésu kídí, "ḡifu mḡḡifu, simibi ogú aka doyì cì gbere doa sokó (50) kpá wá, zíyì úku ledre yá, ówosé rosé kí Abarayáma bú?"

⁵⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Máúku zise ma'díi, Abarayáma nì owú. Niyí ndíki wo ní, mááyí yì amá kóo kú goó bo." ⁵⁹ Zí mimbé'de Yúda ga gére née ésíne, zíye 'dì'bì tutú e gí ro óngbóonzó Yésu kíe. Simi bì Yésu lurú ledre née kenée ní, zía úcu yì ené lḡlḡné gí do ligá 'Dìcì 'bì Lomo gí ore 'dá'ba.

9

Yésu likpí komo ngíti o'do

¹ Simi ngíti sḡlḡ, Yésu niyí go ndìsì ndéré 'dècì bì kí 'yì lódú kacíne e. Zíye óguyé ndíki ngíti o'do, tí bì kóo mbágáa ndiki wo ní komoa lurú bì wá. ² Zí 'yì lódú kací Yésu ndú'yú Yésu kídí, "'Yì 'dódo ledre, o'do née lurú bì wá née gí zí lúyú ledre 'bì 'yì ga bì ndikiní wo ní, togú lúyú ledre ené?"

³ Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, "f'i, 'yì lúyú ledre

ndaá. Lomo mengi ledre née kenée gi ro zí 'yìma'dí e ówo roko'buné gi roa. ⁴ Máúku zise, mé bi azé aka kése kadra utú aka wá ní, idízá mu méngi moko bi Lomo kasa máa gi roa ní. Gi zía togú bi ulú go yá, 'yì utúasá lolu méngi moko wá. ⁵ Máúku zise ma'díi, káa zí bi mááyí aka kíse do sogo káṅgá ona ní, mááyí zise 'yìma'dí e káa zí bimióngó ní."

⁶ Simi bi Yésu uku ledre née kenée ní, zía lúbu súrú do káṅgá, zía ógo káṅgá máa née óró a ro komo o'do née. ⁷ Zía úku ledre zí o'do máa née kídí, "Ndéré mu lúgu káṅgá née gi komoyi simi mikavu bi kí ìrìné Silowámo ní." Zí o'do née ndéréne lúgu komoné drá. Ni ndá'baogú girí ní, komoa ni go lúru bi.

⁸ Simi bi o'do née nda'baogú gi do mikavu girí ní, 'yì ga bi owoní wo bú ní, zíye ndísiyé úku ledre kídí, "Áyi, née ndaá o'do bi komoa ndaá, ndísi lengbe ómbo éyí e gi zí 'yì e kíra ba wá?" ⁹ Ngíti géyí ya, "Íi née tí wo."

Ngíti géyí ya, "Íi, née ndaá wo wá, tosoyé utúasá miútúasá."

Zí o'do née úku ledre kídí, "Née tí máa nda ngíti 'yì wá."

¹⁰ Zí 'yì ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, "Úku bi káa ledre 'di, sara komoyi likpí láráne káa be 'di?"

¹¹ Zí o'do máa née úku ledre zí 'yì ga gére née kídí,

"Ngíti o'do kí ìrìné Yésu, likpí komomá ne. Yésu ma'dáa lubu súrú bi do káṅgá, zía ógo káṅgá bi kí súrú siminé née óró a ro komomá, zía kása máa ya máídí ndéré lúgu káṅgá máa née gi komomá simi mikavu bi kí ìrìné Silowámo ní. Zíma tí ndéréma, kpá lá bi málúgu ní, geré zí komomá líkpíne káa zí bi ásé lúru a née."

¹² Zíye ndú'yú wo kídí, "Sara o'do máa née ni nda goó 'da?"

Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Máowo wá togú ni 'dáya yá."

Komo o'do née likpí káa be 'di?

¹³ Zíye 'dí'bi o'do bi komo a likpí née ndéréye kíe zí Farusáyo e. ¹⁴ Sílí bi kóo Yésu lubu súrú do káṅgá, zía ìnyìné ógo káṅgá bi kí súrú siminé née óró a komo o'do née zía líkpíne ní ni Sílí 'bi 'Dówúro. ¹⁵ Zí Farusáyo ga gére née ndú'yú wo kídí, "Úku aka ma'díi ledre zíze, komoyi likpí lárá ne káa be 'di?" Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "O'do bi kí ìrìné Yésu ní, likpí komomá ne. Lubu súrú do káṅgá, zía ìnyìné ógo káṅgá bi kí súrú siminé née óró a komomá, ya máídí ndéré lúgu a. Simi bi málúguoyó káṅgá née gi komomá ní, geré zí komomá líkpíne."

¹⁶ Zí ngíti géyí 'yì e gi dongará Farusáyo ga gére

née úku ledre kídí, “O'do née ndaá 'yì 'bì Lomo wá. Idí née 'yì 'bì Lomo kasaogu wo née ní, káa bi utúasá méngì kéyì kenée sìmì Sílì 'bì 'Dówúro wá, 'dewe lorù 'bì Lomo go.”

Ngítì géyì yaá “Lomo kasaogu wo ne, idí ndaá kenée wá, káa bi utúasá ndìsì méngì mǐngburoko ledre ga bi kí roko'buyé ní wá.” Gì zì mǐúkuló'bó ledre e zì sómù ledre 'bì 'yì ga gére née nda ídine go faa.

17 Zíye ndú'yú o'do bi komo a líkpí née kídí, “Sara aka nda yì, sómù 'bì eyì yá o'do bi líkpí komoyì née ni náambi?”

O'do née ya zíye ní, “Másómù née nébì Lomo kasaogu wo ne.”

18 Yúda ga gére née ɲɲɲuní eyé kóo fú lá bi kídí, “Ma'díi, o'do née komoa lurú kóo bi wá ní wá.” Zíye ìnyiyé kákasa kacì 'bua kí mbágáa. 19 Sìmì bi 'bua kí mbágáa oguní ní, zì Yúda ga gére née ndú'yú yée kídí, “Ba owù 'bì esé, ma'díi, tí bi kóo ndíkisé wo ní, lurú bi wá? Éyì bi méngìsé nda kí komoa ma'dáa ní 'di, bi cakaba ni nda go lúru bi ní?”

20 Zì o'do née kí me'bené ìnyiyé úkulúgu ledre kídí, “Ì, née owù 'bì ezé ma'díi. Tí bi kóo ndíkizé wo ní, komoa lurú bi wá. 21 Owozé wá togù komoa máa née méngì láráne káa be 'di bi ni nda go ndìsì lúru bi née. Bilámá a ndú'yúsé aka cù wo zíze úwú a gì taraa.”

22 'Bù ya'dá née iliní úku ledre bi ya kídí Yésù líkpí komo owù 'bì eyé ne ní wá, gì zì ngìrì mǐngburoko manda 'bì Yúda e. Gì zía Yúda ga gére née i'bínì lorù kídí, togù 'yì uku ledre ya Yésù ni Kírésìto, Lomo kasaogu wo ne yá, 'yì máa née yée niyì úcúómo wo, olù lolù dongará lafúne ini ini zì Lomo sìmì 'Dìcì Kótruro wá. 23 Gì zì kéyì née, zì 'bua kí mbágáa lá úku ledre kídí “Ídísé ndú'yú cù wo, ndaá owù wá, idí ódro gì roné kí roné.”

24 Zì Yúda ga gére née kpá ndóloógu ándá ya'dá bi komoa líkpí née zíye úku ledre zía kídí, “Owozé bú bilámáne kídí, o'do bi Yésù née, ni 'yì lúyú ledre. Lóbù aka Lomo zíze, éyì bi ówo gì roa ní 'di?”

25 Zì o'do née úkulúgu ledre zì Yúda ga gére née kídí, “Mándá kí tú'dù ledre gì ro úku a wá, togù Yésù ni 'yì lúyú ledre togù ndaá 'yì lúyú ledre wá. Éyì bi máówo ní, komomá lurú ené kóo bi wá, bi nda ba ní, komomá ni go lúru bi.”

26 Zì Yúda ga gére née kpá ndú'yúlúgu wo kídí, “Sara éyì bi Yésù méngì zíyì, zì komoyì líkpíne ní 'di?”

27 Zì o'do née kpá úkulúgu ledre zì Yúda ga gére née kídí, “Máúku ga kpá ledre née go zíze, ìlisé esé úwú a wá. Éyì bi ìlisé úwúándá ledre máa née gì roa ní 'di?”

Ílisé go ídí 'yì lódú kacíga tée?"

²⁸ Zíye úku ledre zí o'do née ìrì ìrì kídí, "Ndazé ezé 'yì lódú kací o'do née wá, áyí yì 'yì lódú kacía wá. Lodúzé 'bì ezé yì ezé kací Músa. ²⁹ Gì zía kóo 'desì ní, Músa ma'dáa odroní kí Lomo bú. O'do bì Yésu née owozé wá togú ogú 'bì ené gí 'dáya yá."

³⁰ Zía úkulúgu ledre zí Yúda ga gére née kídí, "Née kenée lará ledre 'dì, bì ówosé bì bì o'do née ogú gí doa ní wá ní. Éyì bì máówo ní, líkpí 'bì ené komomá go. ³¹ Owozé bú bilámáne Lomo ndaá lengbe kí rokinyi kí 'yì lúyú ledre e wá. Nì kí rokinyi dùyú kí 'yì ga bì ndìsiní úwú ledre ené ní. ³² Tí bì kóo Lomo oto do sogo káṅgá ba, uwúzé aka bì ya kídí ngítì 'yì nì bo kí roko'bù 'bì líkpí komo 'yì bì ndikiní wo komoa lurú bì wá ní zíne ní wá. ³³ O'do bì líkpí komomá ba, idí ndaá 'yì bì Lomo kasaogu wo née ní wá yá, káa bì líkpí komomá wá."

³⁴ Zíye ódroyé kpá o'bu'bu zí o'do bì komo a líkpí née kídí, "Yì 'yì lúyú ledre bì ndikioguní yì kí lúyú ledre kú gí simì ní, ìlì 'dódo ledre zíze? Togú kenée yá, tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ólú lolu dongará 'yì e simì 'Dìcì Kótruro ìni ìni zí Lomo wá."

'Yì bì owo'di'bi Lomo wá ní

³⁵ Zí Yésu úwú ledre kídí, o'do bì née líkpí komoa ba Yúda iliní lolu zía ólúne simì 'Dìcì Kótruro wá. Zí Yésu ndéréne zí o'do bì komoa líkpí née ndú'yú wo kídí, "Ngúngu ledre Owú 'bì 'Yìma'dí goó?"

³⁶ O'do née ya zí Yésu ní, "Mongú 'yì, 'yì née máówo'dí'bi ledre gí roa wá, 'dódo aka ledre gí ro a zíma gí do bì zíma ngúngu ledrea."

³⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Ndaá ngítì 'yì sikala wá, née kpá tí máa bì mááyí ódro zíyì ba."

³⁸ Geré zí o'do née útúne sì sìnđì Yésu bì óto úndru a, zía úku ledre kídí, "Ngére, mángúngu ledreyì go,"

³⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do née kídí, "Máogu do sogo káṅgá ba gí ro 'dècì ngbanga zí komo sómú ledre 'bì 'yìma'dí e líkpíne. 'Yì ga bì owoyemení ledre gí ro Lomo wá ní, zíye ówoyéme a. 'Yì ga bì ya yée owoyemení yì eyé wo bú ní, nìyì ídíáká 'bì eyé simì luyú káa zí 'yì ga bì komoyé ndaá ní."

⁴⁰ Geré zí Farusáyo ga bì gáa ore ní ìnyiyé úku ledre zí Yésu kídí, "Úku yá 'dí yaá, komozé ndaá káa?"

⁴¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Ídí ídísé ba káa zí 'yì ga bì komoyé ndaá ní yá, káa bì lúyú ledre esé ndaá lolu ba wá. Nda lá gí zía bì sómúsé yì esé kídí ówosé ledre bú ní, zí lúyú ledre esé ídine fú lá bo."

10

Bilámá 'yì 'bá'bá kábìrìkì e

¹ Zí Yésu úku ledre zí Farusáyo ga gére née simi muruwayi kídí, “Yì bì olú lódú kací kábìrìkì e 'dìcì ndaá gí 'dí tara mbotuyé wá ní, née ndaá m̀ngí kábìrìkì maáge wá, née 'yì ugu, kpá yì ené bisinyí 'yì. ² M̀ngí kábìrìkì e ndìsì olú lódú kací kábìrìkì ené e fú lá gí tara mbotuyé. ³ Togú m̀ngí kábìrìkì ga gére née ogu go yá, zí 'yì 'bì moko bì ore ní líkpí mbotu. Simi bì ndolo kábìrìkì ené e kí iriyé ní, zíye úwú kúru m̀ngíye zíye ídíye mbá kí rokinyi. ⁴ Simi bì kábìrìkì ga gére née olúoguní go sága ní, kpá lá bì m̀ngíye utú zíye 'dá'dá ní, geré zíye útúye ngberí do kací a gí zía owoyemení simi kúru a bú. ⁵ Togú ngíti 'yì kpí yá, kábìrìkì ga gére née niyí ngásá eyé gí zía m̀ngásá gí zía bì owoyemení eyé wo wá ní.” ⁶ Farusáyo ga gére née owoní eyé ini ledre gí simi muruwayi bì Yésu uku née wá.

⁷ Zí Yésu úku phùtru ledre zí Yúda ga gére née kídí, “Máuku zise ma'díi, mááyí zí 'yìma'dí e káa zí mbotu kábìrìkì e ní. ⁸ 'Yì ga bì ngára Babá kasa ené yé ne wá ní, oguní yì eyé kí royé kídí yé niyí bilámá 'yì 'dódo ledre 'bì Lomo, ábuwá yì eyé 'yì ranga e kpá 'yì ugu e. 'Yì amá e uwúní eyé kóo ledre

ga bì 'yì ga gére née ndìsiní 'dódo yé ní wá. ⁹ Mááyí káa zí mbotu 'dìcì ní. Togú 'yì ogu gí 'dí zíma yá, mááyí yómo wo gí zía mááyí go 'yì 'bá'bá wo, káa zí m̀ngí kábìrìkì bì ndìsì 'bá'bá yé do bì 'bì éyí miánu zía kpá ndá'bané kíye 'be bilámáne ní. ¹⁰ 'Yì ugu ndìsì ndéré 'bì ené gí ro ugu éyí, kí ngáka éyí kpá kí úfu 'yì e. Maa Yésu, mánda 'bì amá káa zí 'yì ranga ga gére née wá, máogú 'bì amá gí ro zí 'yì ga bì ngunguní ledremá go ní ídíye kí trídri kpá kí rokinyi bì ngára odu a ndaá ní.

¹¹ “Mááyí bilámá 'yì lúru bì kací kábìrìkì amá e. Má'bí romá tóromá kací kábìrìkì amá e gí zí bisinyí ledre kí m̀ngí yé. Togú umbu yá, máídí úyu máa, ndaní úyu wá. ¹² 'Yì bì ndaá m̀ngí kábìrìkì e wá, ogu 'bì ené lá m̀ngí moko gí ro késí ní, togú lurú bangá sinyí go kí ogu gí ro 'dí'bi ngúru kábìrìkì ga gére née yá, ni óyó sogoné zí kábìrìkì ga gére née, zí bangá sinyí nánáonzó ngúruyé ánu a, zí ngíti géyí báiyé faa. ¹³ 'Yì 'bì moko née ngasáoyó roné gí zía kábìrìkì ga gére née ndaní eyé 'bì ené wá, m̀ngí 'bì ené lá duú moko gí ro késí.

¹⁴ “Mááyí bilámá 'yì 'bá'bá kábìrìkì e gí zía mááyí máa m̀ngí ye. Kábìrìkì amá e owoní máa bú, ¹⁵ káa zí bì ledremá ni zí Babá owóowó zí ledrea ídíne zíma kpá

owóowó ní, ledre kábiríkí amá e ni zíma kpá owóowó. Née sị ledre bi máí'bí romá zí umbu gi royé gi roa ní. ¹⁶ Ngíti géyì 'yì amá e niyí aka kpá fú bo yée ga bi ndaní gi simi kúfú Yúda e wá ní. Mááyí kpá 'dí'biógú yée, esì yée dongará lafúye gi do bi zíye ídíye kíé'do ndịsị úwú òwú kúrúma, gi zía mááyí máa 'yì 'bá'bá yée. ¹⁷ Ledremá ni zí Babá owóowó gi zía máúwú kúrúma bú. Mááyí í'bí romá zí umbu gi ro 'yìma'dí e. Abú máúyu yá, ni úrulúgu máa. ¹⁸ 'Yì bi kíé'do káa ni gága máa gi ro ledre ní ndaá. Mááyí kí roko'bu ledre e za mbá zíma gi zí Babá gi ro zíma í'bí romá zí umbu, togú mbú zíma ásimá gi roa."

¹⁹ Gi zí ledre bi Yésu uku kenée ní, zí sómú ledre 'bi Yúda e ífi siminé, toroní eyé lolu do sómú ledre kíé'do wá. ²⁰ Ngíti géyì odroní 'bi eyé gi do bi Yésu bisinyíne kídí, "O'do née ni kí dokéké siminé, née ndaá 'yì bi azé ndịsị úwú ledre gi taraa ní wá."

²¹ Ngíti géyì ya, "Í'i, o'do née dokéké ndaní simi a wá. 'Yì bi kí dokéké siminé ní, utúasá ndịsị 'dódo ledre kí roko'buné wá. Utúasá kpá líkpí komo 'yì bi 'dùtù mì'dùtù ní wá."

Ngíti géyì Yúda e asiní gi ro Yésu

²² Gi do kací ledre née ní, geré zí sịndị kadra bi legbe ndịsịni sómundíki ledre 'dịcị

bi kóo 'bi Lomo 'danání simi Yerusaléma ní óguné. Ledre máa née mengi kóo roné née kí yana ndumu. ²³ Zí Yésu ndịsị gámáne do ligá 'Dịcị 'bi Lomo née. Zía ndéré ólúne gi do bi bi kóo o'bóni ngba'daka ro 'Dịcị 'bi Lomo, bi ifiní iri Solomóna doa ní. ²⁴ Zí Yúda ga gére née ólú lódú kací Yésu iri. Zíye úku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, ndá lolu fú lá ndịsị ló'bo gi zíze wá. Togú áyí go Kírésito bi Lomo kasaogu ní yá, ídí geré úku a zíze."

²⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Ásé ndú'yú 'dó'do máa née kenée gi ro 'di, tí bi máúku ledre go zíze, ílisé ngungu a wá ní. Míngburoko ledre ga bi mándịsị méngi yée bi ngára gbékpí 'yì e utúasání méngi yée wá ní, niyí 'dódo máa ye zíze ówo a kídí Babá kasaogu máa ne. ²⁶ Ngungusé ledremá wá gi zía ndásé esé 'yì amá e wá. ²⁷ 'Yì ga bi ngunguní ledremá go ní, ndịsini lengbe úwú kúrúma. Máówo yée bú bilámáne gi zía niyí 'yì lódú kacíma e. ²⁸ 'Yì amá ga gére née má'dí'bi sílíma go royé ndá, mááyí í'bí tridri bi za fí ní zíye. 'Yì bi ni 'dí'bióyó yée gi zíma ní ndaá. ²⁹ Babá bi í'bí 'yì amá ga gére née zíma ní, roko'bu romo do éyì e za mbá. 'Yì bi ni utúasá 'dí'bióyó 'yì amá ga bi í'bí yée zíma née ní ndaá. ³⁰ Zée kí Babá, azé òwú 'yì kíé'do."

³¹ Zí ledre née útúne simi Yúda ga gére vuu bisinyíne. Zíye ñnyiyé 'dí'bi tutú e gí ro óngboónzó wo kíe. ³² Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Mingburoko ledre ga bi Babá i'bí yée zíma ndísi méngi yée ní, máméngi yée mbá do komosé. Wo bi sinyí rosé ílisé úfu máa gí roa ní wo be 'di?”

³³ Yúda e ya zía ní, “Lúyú ledre eyí ni wo bi úku yá née ni kpá Lomo tí bi áyí gbékpí 'yíma'dí ní. Née ledre bi azé úfu yí gí zía ní, ledre ezé ndaá 'bi ené kí bilámá moko eyí wá.”

³⁴ Yésu ya zíye ní, “Sara bi ni miékéne do sílise simi búku 'bi lorú, Lomo uku kídí, ‘Sée ga bi mágéléogú sée káa do manda e ní, ásé go kí roko'bu zise káa zí Lomo ní.’ ³⁵ Togú Lomo uku ledre kídí née geléogú ngíti géyí 'yí e kí roko'bu zíye káa zí Lomo ní. Ledre bi Lomo uku go ní, 'yí óyóló'bó a ndaá. ³⁶ Sara bi mááyí

nda tí mbigí Owú 'bi Lomo, Babá ma'dáa kasa máa ne do sogo kángá méngi moko ené ní, éyí bi bi sinyí nda rosé zise úku ledre gí zía kídí máúku sinyí ledre go simi bi máúku máyá mááyí Owú 'bi Lomo ní 'di? ³⁷ Moko ga bi mándísi méngi yée ní za mbá, togú ndaní moko ga bi 'bi Babá ní wá, ndásé nguṅgu ledremá wá. ³⁸ Abú ílisé nguṅgu ledremá wá, moko ga bi mándísi méngi yée ní togú nguṅgusé go

kídí Lomo uku ne ya máídí méngi yée kenée, nguṅgusé go kídí azé kí Babá 'yí kíe'do.” ³⁹ Zí Yúda ga gére née kpá ñnyiyé áyíye 'dí'bi Yésu gí zí ledre bi uku zíye kenée ní. Zía úcu lílíné gí zíye gí ore.

⁴⁰ Zí Yésu ñnyiné gí simi Yerusaléma gí ore 'dógu ngburu Yeredéne, ndéré 'díyí roné do bi bi Yiwáni 'yí Bábátízí 'yí e ndísi í'bí babatíza doa zí 'yí e ní, zía ndísiné íri kí owú sílì cúku'dée. ⁴¹ Zí tú'dú 'yí e ndísi ndéréye zí Yésu do bi bi ni doa íri ní. Zí ngíti géyí 'yí e ndísi úku ledre kídí, “Abú Yiwáni méngi mingburoko ledre ga bi kí roko'buné ní wá yá, ledre ga bi uku yée gí ro Yésu ní, niyí mbá ma'díi ledre e.” ⁴² Gí zí kényí née, zí tú'dú 'yí e nguṅgu ledre Yésu kídí ni owú 'bi Lomo.

11

Sanda ndiyá Lázoro nderé zí Yésu

¹ Ngíti o'do ni kóo bo kí ñriné Lázoro, lúndu Mariya e kí Máraata, ndísiné simi Beteniya. Lázoro ma'dáa ni kóo kí ndiyá bisinyíne. ² Lémia bi Mariya máa née, née wo bi kóo lefe sù'bù mindonyo ro sındí Ngére Yésu, zía ndísiné ó'dóoyó a kí bi doné ní. ³ Zí owú kará ga gére née kákasa zí Yésu kídí, “Ngére,

ro ezegámáyì méngì wo yáa míméngì bisinyíne.”

4 Simi bi Yésu uwú ledre née kenée ní, zía úku ledre kídí, “f’i abú ro Lázoro ma'dáa méngì wo kenée ndotó, utúasá 'dí'biógú zía umbu wá. Roa née ni óto 'yì e zíye ówo roko'bu 'bi Lomo, zíye ndísiyé óto úndrumá bi Owú 'bi Lomo ní.” 5 Lázoro kí lémíné ga bi gbre née, Yésu oto kóo 'búye go kíngaya. 6 Abú tí kenée ndotó, simi bi sanda ledre ro Lázoro nderé ndiki Yésu ní, Yésu ma'dáa ìnyì ené kóo geré ndéré wá, méngì aka yì ené kóo kpá za 'dényé sǐlǐ gbre kí.

7 Nda gi 'dá'ba, zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, “Nda'baluguzé aka rozé mu simi Yúdáyá 'dáa.”

8 Zí 'yì lódú kacíga ga gére née úku ledre zía kídí, “f, 'yì 'dódo ledre, lúru aka mongú ledre bi Yúda e méngìni yì kíe íri, ayíní gi ro óngboónzó yì kí tutú ní, ili ba kpá go ndá'balúgu royì zíye íri?”

9 Yésu eré ené ngirì kí ndá'ba íri wá, gi zí kényì née ní, zía úku ledre kídí, “Togú bi ará go yá, mítuluru ndaá lolu wá. 'Yì bi ndísi gámá kí kadra ní, utúasá ené 'díkí wá gi zía bimióngó 'bi kadra ongó bi go zía bilámáne. 10 'Yì bi otoomo nda bimióngó kenée zía nda ndísi gámáne kí ndulú ní,

ndísi 'díkíne gi zía ni yì ené simi mítuluru.”

11 Gi do kací ledre bi Yésu úku née ní, zía kpá úku ngíti ledre zí 'yìmikása ené ga gére née kídí, “Káa zí bi mááyí úku ledre ba, lúnduzé Lázoro ni go 'dú'du, nderézé mu íri gi do bi zíma úru wo.”

12 Zí 'yì lódú kacíga ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, bisinyí ledre ndaá ke. Togú 'du'du yì ené kpá lá m'í'dú'du ní, ili ndéré té yì úru wo gi ro 'di?” 13 'Yì lódú kacíga ga gére née owoní eyé kóo ini ledre gi simi ledre bi Yésu úku née wá. Ábuwá úku née kídí Lázoro uyu go.

14 Zí Yésu nda úku a zíye fúo kídí, “Lázoro uyu go.”

15 Ni bilámáne gi zía simi bi Lázoro uyu ní, ndazé kése íri wá. nderézé mu gi ro zise lúru ledre bi mááyí méngì a íri ní za cù kí komosé gi do bi zise ngúngu ledremá nda za kíngaya.

16 Zí ngúru 'yì lódú kací Yésu bi kí ìríné Tóma bi ndísiní kpá ndólo wo Máarátongo ní ìnyíné úku ledre zí lafúne e kídí, “Ndazé ótoómo kací mongú 'yì wá, idízé ndéré kéye. Togú Yúda iliní úfu wo yá, zíye úfukótrù zée ndro kéye.”

Yésu nderé simi ini ro Lázoro

17 Simi bi Yésu nderéoguní simi Beteníya ní, Lázoro méngì simi kángá go sǐlǐ eso (4). 18 Gara bi Beteníya

ininí Lázoro simi a ní, ndaa gbála gí ro Yerusaléma wá. ¹⁹ Gí zí ledre bi utú do Máraata e kí lémíné Mariya ní, zí tǔ'dú ngiti géyí Yúda e ndéréye zí Máraata kí lémíné iri ndísi idri mimbé'deyé kací lúnduyé bi uyu ní.

²⁰ Simi bi Máraata uwú ledre ya Yésu ni go gbóo do misi'di ní, zía ñnyiné ndéré óndó do Yésu, Mariya idiáká 'bi ené ciki 'be.

²¹ Simi bi Máraata lurúndiki Yésu ní, zí simikozo mengi wo, zía útúne ini ini zía úku ledre zí Yésu kídí, “Áko Ngére, idi idi karakóna ona, káa bi owú 'bi babá ba uyu wá. ²² Máówo bú togú ndú'yú Lomo yá, ni méngi éyí bi ndú'yú wo gí roa nées zíyí.”

²³ Yésu ya, “Máraata, ndá sómú simiyí wá, lúnduyí ni úrú gí simi umbu bi uyu nées.”

²⁴ Máraata ya zí Yésu ní, “Ma'díi mongú 'yí, mángúngu go kenée kídí simi sǐndí kadra 'bi úru 'yí e gí simi umbu, ni úrú zía idíne tridriné.”

²⁵ Yésu ya, “Máraata, mááyí máa 'yí úru 'yí e gí simi umbu. Mááyí kpá máa 'yí í'bí tridri bi za fí ní zí 'yí e. 'Yí bi ñgunu ledremá go ní abú uyu yá, mááyí úru wo.

²⁶ 'Yí bi ni aka tridri togú ñgunu ledremá go yá, uyu lolu wá. Ngúngu ledre nées go Máraata?”

²⁷ Máraata ya kídí, “Ngére, mángúngu ledre nées go. Máówo go kídí ayí Kírésito

Owú 'bi Lomo bi Lomo uku ledre kásaógu wo káa do 'yí yómo 'yí e ní.”

²⁸ Gí do kací ódro ga gére ní, zí Máraata ndá'balúgu roné 'be zía úku ledre zí lémíné kídí, “'Yí 'dódo ledre ogu go ni ndísi ndúndu'yú gí royí.” ²⁹ Simi bi Mariya uwú ledre nées kenée ní, zía ñnyiné kpuru ndéréne zí Yésu. ³⁰ Yésu ni aka do misi'di kídí bi Máraata nderé ndiki wo ní. ³¹ Yúda ga bi oguní simi ini ore, simi bi lurúni Mariya ñnyí kpuru ndéréne mi'dí do misi'di ní, zí ngiti géyí útúye do kacía gí zía somuní 'bi eyé ya, ayí ndéré sí bi ini ini.

³² Simi bi Mariya nderé ndiki Yésu ní, zía útúne sí sǐndí Yésu bi ini ini kí úku ledre kídí, “Áko Ngére, idi idi karakóna ona, káa bi owú 'bi babá ba uyu wá.”

³³ Simi bi Yésu lurú Mariya kí Yúda ga bi oguní zíye simi ini niyí nda go ndísi ini ini kǐngaya ní, zí simikozo kpá méngi Yésu, zí Yésu kpá útúne ini ini. ³⁴ Zí Yésu ndúndu'yú kídí, “Otoní wo 'da?”

Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Azé 'dijíoto yí Ngére.”

³⁵ Geré zí ini komo Yésu ndé'yíoguné.

³⁶ Zí Yúda ga gére nées ndísi ódroyé dongaraye kídí, “Lúrúsé aka, ábuwá mongú 'yí ba oto 'bú Lázoro go kǐngaya.”

³⁷ Zí ngíti géyì úku ledre kídí, “Bì ní kí roko'bu ledre zíne, likpí komo 'yì go zía lúrú bì ní, sara oḡu nda kóo úçuómo Lázoro kí úyu wá ḡi ro 'di?”

Lázoro urú ḡi simi umbu

³⁸ Otoní bì zí Lázoro simi gu bì lagání simi landa ní, do gbúrúgbu misisilekpe tutú ngbuturú tara a. Simi bì Yésu nderéogú sị bì iri ní, zí simikozo méngì wo rómo wo bì gáa 'dá'dá ní. ³⁹ Zía úku ledre kídí, “Gbúrúgbuóyósé aka tutú née 'dá'ba.”

Márata ya zía ní, “Ngére, karaba go 'dénýé sílì eso (4), ndonyo bì eme lolu iri ngú.”

⁴⁰ Yésu ya zía ní, “Máúku amá gáa zíyì máyá 'di Márata? Ndaá bì máyá togú ngúngu ledremá go yá, áyí lúrú roko'bu 'bì Lomo kí komoyì ní wá?”

⁴¹ ḡi zí ledre bì Yésu uku kenée ní, zí 'yì e gbúrúgbuóyó tutú bì tara mbotu gu landa kídí bì otoní Lázoro ní. Zí Yésu ìnyìné ini ini zí 'buné kídí, “Babá, mbófo éyì zíyì ndìsiyì úwú máa. ⁴² Máówo bú bilámáne togú mándú'yú yì go yá, zíyì tí méngì ledre ma'dáa. Máúku ledre née kenée ḡi ro zí 'yì ga bì azé kéye ba úwú a ḡi do bì zíye ngúngu a kídí ma'díi kásaogú máa yì.”

⁴³ ḡi do kací ledre née ní, zía ìnyìné ndólo Lázoro kí mongú kúrú kídí, “Lázoro ólúogú ḡiri mu.” ⁴⁴ Geré zí Lázoro úrúne, zía ólúoguné nyé kí ká'dá bongó bì

çiringbíní wo kíe kpá kí mbílí bongó bì odó'dutuní komo a kíe kací ondú eyé 'bì Yúda e ní roné.

Zí Yésu úku ledre kídí, “Líkpsíe ká'dá ga gére née ḡi roa mu zía ndá'bané 'be.”

Yemení ledre ḡi úfu Yésu

(Matáyo 26:1-5, Máriko 14:1,2, Lúka 22:1,2)

⁴⁵ Yúda ga bì nderéní kí Maríya ḡi zí Yésu iri, simi bì lurúní ledre bì Yésu méngì née, geré zíye ngúngu ledre Yésu kídí ma'díi, Lomo kasaogú wo ne. ⁴⁶ Zí ngíti géyì nderéye úku ledre bì Yésu méngì née zí Farúsáyo e. ⁴⁷ Zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kí Farúsáyo kpá kí ngíti géyì mingburoko 'yì 'dècì ngbanga e, ndìsiyé ndómo tarayé kídí,

“Éyì bì idíze méngì a kí Yésu ní 'di? Mìngburoko ledre ga bì ndìsì méngì yé kí roko'buné ní ofuní nda go. ⁴⁸ Togú lurúomozé wo kenée, tų'dú 'yì e niyí nda ówo go tí duú wo kídí nì Kírésito ma'díi. Geré zí asikíri 'bì Róma óguyé ndúru mongú 'dìcì ezé bì 'bì ini zí Lomo kpá kí 'be 'bì ezé e mbá, utúasázé lolu idí kí bì zíze wá.”

49 Zí ngúruyé bi mongú 'yì 'dáná éyì* kí ìrìné Kayáfa mongú manda 'dá'dá simi sɪndì kadra máa bi kóo nées ìnyìné úku ledre zì lafúne ga gére nées kídí, "Ówosé ledre wá gí zì 'dì? 50 Bilámá a, bikérì 'yì idí úyu ne gí do bi zì 'yì ezé e ómoyé, gí zì wo bi zì 'yì ezé e úyuyé ye zì bikérì 'yì ómoné ní."

51 Kayáfa uku ené nées kóo lá ledre ené wá. Gí zía bi nì mongú 'yì 'dáná éyì ní, zì Lomo úkuí'bí ledre nées taraa gí ro zía úku a kenée. Lomo yeme ne kú kenée zì Yésu úyuné ne gí do bi zée Yúda e zize ómozé. 52 Miúyu Yésu nées nda kíngaya lá dùyì gí ro Yúda e wá, kpá gí ro kúfú ngítì géyì 'yìma'dí e mbá, zíye ídíye dùyì kíé'do owù ga bi 'bì Lomo ní. 53 Tónóne gí simi sɪndì kadra nées ndéréne 'dá'dá, zì mɪngburoko 'yì ga gére nées ndìsìyé gámásó'do mìsì'dì gí ro úfu Yésu.

54 Gí do kací ledre nées ní, Yésu ndìsì ené lolu kóo zì Yúda ga gére nées do nyára bi wá. Zía ìnyìné kí 'yì lódù kacíne e gí ore yóó ndéréye simi ngítì owù gara kí ìrìné Efarayíma gbóo cigí bi bi ngárá 'yì e ndanì do a wá ní ndìsìyé írí.

55 Simi sɪndì kadra máa bi kóo nées ní, Ayímbi 'bì

Yúda e bi ndìsìní ndólo a Umbuokpó ní nì go gbóo. 'Dá'dá zì ayímbi nées tónóne, tù'dù 'yì e ndìsìní lengbe ìnyì gí simi gara eyé e mɪngúngúcua ndéréye simi Yerusaléma írí gí ro órù royé kací ondù eyé 'bì Yúda e gí ro zíye útúásáye kací komo Lomo. 56 Simi bi nìyì do ligá 'Dìcì 'bì Lomo ní, zíye ndìsìyé ndómo tarayé gí ro 'dì'bi Yésu. Zíye ndìsì ndú'yú royé kídí, "Sómú ledre esé nì kíe 'dì, togú ogú go ona ní?" 57 Ukunì ledre nées kenée gí zía manda ga bi 'bì 'yì 'dáná éyì e kí Farúsáyo e ní i'bíomoní lorù go zì 'yì e kídí togú lurúndikiní Yésu go simi ayímbi ore yá, idíní úku 'dódo ledrea gí ro do 'dì'bi wo.

12

Mariya oto úndru Yésu

(Matáyo 26:6-13, Máriao 14:3-9)

1 Simi bi ngítì sɪlì idíaká go ìnyì doa kéré (6) gí ro zì Ayímbi Umbuokpó 'bì Yúda e nées tónóne ní, zì Yésu ìnyìné gí simi owù gara bi Efarayíma ní ndéréne 'be 'bì Lázoro simi Beteníya kí'dí bi kóo uru Lázoro ma'dáa gí simi umbu ní. 2 Zì 'yì e yóko royé do méngì mongú éyì miánu gí ro

* **11:49** 11:49 Mongú 'yì 'dáná éyì: Mongú 'yì 'dáná éyì romo do manda 'bì 'yì 'dáná éyì e zì Lomo. Ndìsì lengbe olù dùyì ne simi 'dìcì bi Mongú Bi 'bì Lomo simi 'Dìcì 'bì Lomo ní gí ro 'dáná éyì zì Lomo kí'dì kéré simi simibi kíé'do. Ndìsì 'dì'bi sáma bangá bi ongoonzóní gí ro 'dáná a zì Lomo ní olù kíe 'dìcì írí gí ro zì Lomo ótoómo lúyù ledre 'bì 'yìma'dí e.

'dí'bi Yésu kíe simi sùmu. Márata ndìsì kóo lúru bi kací éyì miánu bi zí 'yì e nées ne, Lázoro anuní 'bi eyé éyì kí Yésu. ³ Zí Mariya lémi Lázoro ndéré 'dí'biógu bilámá sù'bù mindonyo bi kóo ugu kí tú'dú kèsì ní, dúdú a za mbá ro sùndì Yésu kí'dí bi ndìsiní kí Lázoro e ánu éyì 'dìcì ní. Zía ndìsiné ó'dóoyó sù'bù máa nées gi ro sùndì Yésu kí bìdoné bi alamiála ní. Zí ndonyo sù'bù 'dí'bi simi 'dìcì bi Yésu ndìsiní simi a nées yeré.

⁴ Geré zí Yúda Keriyóta bi ngúru 'yì lódú kací Yésu bi ni ógu i'bí ngbángá Yésu ní, ìnyiné úku ledre zí Mariya kídí, ⁵ "Áyì, lefe sinyiní nda sù'bù nées bi kenées gi ro 'di, niyí kóo úgúoyó a kí mongú tú'dú kèsì bi 'yì ni méngì moko gi roa kí simibi kpuú ní do sáká 'yì lerì e kí kèsì máa nées." ⁶ Yúda uku ené ledre nées gi zía bi ili ndìsì sáká 'yì lerì e ní wá, yì ené gi zía bi ni 'yì lúru bi kací kèsì ní, ili idíní i'bí kèsì nées do sùlìne gi do bi zíne ndìsì úgu ngítì géyì éyì e gi simi a sáká roné kíe.

⁷ Geré zí Yésu úkulúgu ledre zí Yúda kídí, "Ndá úku ledre zí kára nées wá. Sù'bù bi sùsù romá nées, yemeomo nées go máa gi zía sùndì kadra 'bi óto máa simi gu ni go gbóo. ⁸ Ídí ówo a kídí kací kadra mbá, áse fú lá kí 'yì lerì e do bi kíe'do. Máa,

utúasázé ídí kése fú lá do bi kíe'do wá."

⁹ Ábuwá tú'dú Yúda e uwúní go ya Yésu ni simi Beteniya ore. Zí tú'dú ye ndéréye íri. Ndaá 'bi ené bi yaá nderení nées lá dúyú zí Yésu ní wá, nderení kpá gi ro lúru Lázoro bi Yésu ma'dáa uru wo gi simi umbu ní. ¹⁰ Zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní yéme royé kídí, yée idíní kpá úfu Lázoro 'dá'ba, ¹¹ gi zía bi Yésu uru wo gi simi umbu ní, zí tú'dú Yúda e nda yì eyé ngúngu ledre Yésu.

Yésu olú kí mongú roko'buné simi Yerusaléma (Matáyo 21:1-11, Mária 11:1-11, Lúka 19:28-40)

¹² Zí bi araló'bó roné, Zí Yésu ìnyiné gi simi Beteniya gi ore ndéréne simi Yerusaléma. Zí ledre owú ndíki tú'dú 'yì ga bi yokoní royé simi ayímbi simi Yerusaléma ore ní kídí Yésu ni go ógu simi Yerusaléma íri. ¹³ Zí tú'dú 'yì ga gére nées 'dècì mbílí tìyì e do sùlìye ìnyiyé mutruu ndéré óndó do Yésu do misì'di. Zíye ndìsìyè ótrú ledre e 'dága kídí,

"Mbófo éyì zí Lomo."

"Úndru idí idí zí wo bi ógu kí ìrì Ngére Lomo ní."

"Úndru idí idí zí Mongú Ngére 'bi Isiréle e."

¹⁴ Yésu ekí ndìsì go do owú dongí bi oguní kíe zía ní, tí

káa zí bi kóo miéké kúrú
Lomo uku ní kídí,

15 “Sée nyí 'yì ga bi 'bì
Yerusaléma ní, ndásé
éré ngìrì wá,
lúrúsé aka ngére esé bi
ni ógù
ni bi mindìshìné do owù
dongí girì née.”

16 Simi s̀indì kadra máa
bi kóo née ní, 'yì lódù
kací Yésù owoyemení aka
eyé kóo bi ya kídí miógu
Yésù née 'dodo go kídí ledre
bi kóo ni miékéne ní s̀indì
kadra ené ogù go ndìshì
mèngì roné née goó ne ní
wá. Owoyemení nda té simi
bi Yésù nda'balugu roné go
komo ere niyí nda go kí
ndìshì sòm̀undìki ledre ga bi
kóo Yésù ndìshì mèngì yée
ní kídí ábuwá miéké kúrú
Lomo uku ba kóo ledrea, yée
ndìshìní kóo ba tí óto úndrua.

17 'Yì ga bi kóo lurúnì Yésù
uru Lázoro gi simi umbu do
komoyé ní, niyí 'bì eyé fú
lá ndìshì úkutátá ledre máa
bi kóo née zí t̀ù'dù lafúye.
18 Née kpá ngúru s̀ì ledre
bi t̀ù'dù 'yì e nderénì gi zía
lúrú Yésù simi bi ogù simi
Yerusaléma ní gi zía uwúnì
ledre Lázoro bi kóo uru wo
ní go. 19 Zí Farusáyo ga
gére née ódroyé dengbìye
kídí, “O'do ba 'dodo ledre
ené nda yì ené zí 'yì e goó
kí roko'buné. Lúrúsé aka
t̀ù'dù 'yì e niyí nda yì eyé go
ndìshì ndéré kací a. Ngíti éyì
bi zize mèngì a ní, ndaá lolu
wá.”

*Yésù uku'dodo ledre um-
buné*

20 Simi s̀indì kadra bi kóo
'bì ayímbi née ní, ngíti
géyì 'yì ga bi kí s̀ì doyé
Gìrìgì e ní, ogunì kóo kpá
go simi Yerusaléma ore gi
ro mbófo Lomo ndro kí 'yì
ga bi ore ní. 21 Zí Gìrìgì ga
gére née ndéréye zí ngúru
'yìmikása 'bì Yésù bi kí irìné
Phílipo ní, zíye ndú'yú wo
kídí, “Mongú 'yì, ilizé ga
gi ro ówo Yésù.” Phílipo
ma'dáa ni gi simi ngúru
owù gara 'bì Galiláya bi kí
irìné Beteseyida ní. 22 Zí
Phílipo ìnyìné ndéréne úku
ledre née zí ezené Andiriya.
Zíye nda ìnyiyé gbengárá
ndéréye kí ledre née zí Yésù.

23 Zí Yésù úku ledre kídí,
“S̀indì kadra ogù go zí 'yì e
lúrú roko'bù 'bì Lomo kí úru
máa Owù 'bì 'Yìma'dí gi simi
umbu. 24 Ídísé úwú ledre
ba bilámáne. 'Yì ga bi za
mbá ndìshìní ó'do kére ní,
niyí aka óyù kífú kére née
simi káṅgá kí, ni nda fú
ánáogù t̀ù'dù do ónzó a do
lángbá. Ledre ni gi romá
kpá kenée. Mááyì aka úyu
do óto máa simi káṅgá kí,
zìma úrúma í'bì mikánda
trìdrì zí t̀ù'dù 'yìma'dí e.
25 'Yì bi ni lúrúcáyì máa,
zía óto mimbé'dené lá gi ro
ledre ga bi 'bì sága ba ní
ní, simi bi uyu go ní, trìdrì
bi za fí ní, ndiki wá. Wo
bi ṅuṅgu 'bì ené yì ené
ledremá ní, ni ndiki trìdrì
ne. 26 'Yì bi ṅuṅgu go ídine

káa do 'yì lódù kacíma ní, idí ndịsị méngị duú ledre amá e. Bi bi mááyí idí doa ní, 'yì amá máa née ni idí kpá doa. Babá ni idí kí rokinyi kí 'yì amá máa née."

²⁷ Zí Yésu úku ledre zíne kí roné kídí, "Lomo romá ndaá lolu wá. 'Bié ba gáa zíma úku ledre zí Babá idí 'dí'bióyó umbu ba gí komomá 'dá'ba? 'f'i, née go tí ledre bi kasaogu máa gí roa ní." ²⁸ Gí do kací ódro née ní, zí Yésu ini ini zí Lomo kídí, "Babá, idí mu 'dódo roko'buyi gí do bi zí 'yìma'dí e do sogo kángá mbá ówo a."

Geré gí do kací ini née ní, zí kúrú Lomo ówúne gí komo ere kídí, "Mingburoko ledre ga bi méngị yée ní za mbá, 'dodoní go kídí, méngị ledre ga gére née kí roko'bumá, mákása yíi máa. Áyí kpá méngị ngíti mongú ledre gí do bi zíye ówotátá a kídí ma'díi, mááyí bo." ²⁹ Tú'dú ngíti géyí 'yì ga bi kóo toroní cigí Yésu ore ní, owo'di'biní eyé bi kóo ya kídí, Lomo odro née ne gí komo ere zí Yésu ní wá. Ngíti géyí ukuní 'bi eyé yaá "Nzagba embé ne." Ngíti géyí ya "f'i, maláyika odrone zía."

³⁰ Zí Yésu úku ledre zí 'yì ga bi ndịsini úkuló'bó ledre née kídí, "Ledre bi ukuní née ndaá zíma wá, ukuní zise gí do bi zise ngúngu a gí do bi zí Lomo sáká sée. ³¹ Sịndí kadra ogu

go gí ro zíma 'dēcì ngbanga 'yìma'dí e kací míméngị ledre eyé, kpá gí ro zíma rómo komo Satána za fí. ³² Née go kpá sịndí kadra bi niyí úfu máa, zíma kí úrúma simi a ní. Gí do kací a née ní, zíma úku ledre zí rìkì sị do 'yìma'dí e za mbá, gí ro zíye óguyé mbá zíma." ³³ Yésu uku ledre née kenée gí do bi zí 'yì e ówo toso umbu bi née ni uyu a, zíne kí úrúne ní.

³⁴ Zí 'yì ga gére née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Bi loru bi Músa eké ní uku zize kídí, Kírésito ni idí tridri za fí ní. Áyí úku lará ledre káa be 'di, 'Yá niyí phéphéonzó Ówú 'bi 'Yìma'dí do mingbúngu kágá'? Owú 'bi 'Yìma'dí máa née nda 'bi ené go náambi?"

³⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Mé bi mááyí aka dongarase kí 'dódo yata ledre e zise ba, ngúngu ledre esé idí ngbóro tátá roné kpá fú 'dá'dá gí zía 'dódo ledre amá ni zise káa zí bimióngó ní. 'Yì máa wo bi 'di'bi sómú ledre amá wá ní, utúasá méngị ledre e do bilámá misi'diné wá, gí zía 'di'bi sómú ledre gí zíma wá, ni yì ené simi mituluru. ³⁶ Mé bi mááyí aka dongarase káa zí bimióngó ba, idisé lánýá ro ledre ga bi mándisi 'dódo yée zise ní, gí do bi zise idise mbigi 'yì amá e. Simi bi Yésu uku ledre née zíye kenée ní,

zía ndéréóyó yí ené roné gí do komoyé gí ore.”

Yúda e asiní yí eyé gí ro ledre 'bi Yésu fú lá miási

³⁷ Abú Yésu mengí kóo tí mingburoko ledre e go za cú do komo Yúda ga gére nées yá, asiní yí eyé gí ro Yésu fú lá miási. ³⁸ Ledre bi Yúda menginí nées utúasá 'duo kpìní kí ledre bi kóo nébì Isáya uku ní kídí,

“Ngére Lomo, ukuzé tí ledre eyí go zí 'yí e, ambí nḡuḡu kóo ne?

'Yí nḡuḡu a bi ya yí Lomo 'dodo roko'buyí go zíye do sogo káḡá ní ndaá kpá wá.”

³⁹ Gí zía bi doyé orú miórú kenée ní, utúasání kpá nḡuḡu ledre Yésu wá. Utúasá kpá té kí ledre bi kóo nébì Isáya uku kídí,

⁴⁰ “Lomo 'dùtù komoyé go zía óto yée zí doyé óruné,

née ní, utúasání lúrúndíki ledre e kí komoyé wá, utúasání gbawá ówoyéme simi ledre e kí mimbé'deyé, utúasání kpá gbawá ndá'baóḡu Lomo kídí gí ro zía yómo yée.”

⁴¹ Isáya uku ledre ga gére nées kóró kóró kóró kenée gí zía Lomo 'dodo kóo Yésu go zía. Yésu ma'dáa, ni kí roko'bu 'bi ledre e zíne. Isáya úku ledrea kenée gí zí keyí nées.

⁴² Abú ngíti géyí mingburoko 'yí 'bi Yúda e nḡuḡuní kóo tí ledre Yésu go ní, iliní zí lafúye ga bi Farusáyo e bi ndişiní 'dódo lorú 'bi Lomo ní ówo a wá. Káa bi lafúye máa ga gére nées niyí zíngi do úcuómo yée kí olú simi 'Díçì Kótruro 'bi Lomo ke. ⁴³ Yúda ga gére nées iliní nda yí eyé zí 'yíma'dí e ídiye ye kí rokinyi kíye, gí zí wo bi Lomo ni ídí ne kí rokinyi kíye ní.

'Yí bi nḡuḡu ledre Yésu go ní, nḡuḡu kpá ledre Lomo go

⁴⁴ Zí Yésu úku ledre kí mongú kúrú zí Yúda ga gére nées kídí, “Máuku zise ma'díi, togú 'yí nḡuḡu ledremá go yá, nḡuḡu go kpá ledre Babá bi kasaogú máa ní. ⁴⁵ 'Yí bi lurú kuḡu'bumá go ní, lurú kuḡu'bu Babá kpá go. ⁴⁶ Máogú kí bilámá 'dódo ledre zí 'yíma'dí e do sogo káḡá. 'Yí bi nḡuḡu ledremá go ní, luyú lolu ledre wá gí zía ni go kí bilámá ówo ledre simi doné.

⁴⁷ “Togú 'yí nḡuḡu lolu ledre ga bi mándişì úku yée ba wá, nées ndaá lolu ledre amá wá, gí zía máogú amá 'dèçì ngbanga 'yíma'dí e wá, máogú yí amá gí ro yómo yée. ⁴⁸ 'Yí ga bi asiní 'du'dorú kí nḡuḡu ledre ga bi mándişì 'dódo yée ní, karanée simi odu şindí kadra 'bi 'dèçì ngbanga,

ledre ga gére née niyí 'déci ngbanga ro 'yi máa ga gére née ye, ndaá máa wá. ⁴⁹ Gi zía ledre máa ga bi mándiṣi 'dódo yée née, ndaní eyé ledre amá e wá, née ledre ga bi Babá ukui'bí yée ní. ⁵⁰ Máówo bú ledre ga bi Babá uku yée ní togú 'yi e ṅuṅguní yá, niyí ndíki tridri bi za fí ní. Gi zí kényí née, zíma ndiṣimá 'dódo ledre ga gére née zí 'yi e."

13

Yésu lugu sɛndí 'yi lódú kacíne e

¹ Káa zí kílonódó a née go Ayímbi Umbuokpó. Yésu owoyeme go bilámáne kídí sɛndí kadra ogú go zíne óyó sogoné zí 'yi kasa ené e, zíne ndá'balúgu roné zí 'Buné komo ere. Zía méngi ledre sɛmú zí 'yimikása ené ga gére gi do bi zíye ówo a kídí, ma'díi née oto 'búye go kíngaya née i'bí roné go zí umbu gi royé.*

² Nda go kí tagá, Yésu yokoní royé go kí 'yimikása ené e do bi éyi miánu. Abú Yúda Keriyóta wotí Simúna ni kpá tí ngúru 'yimikása ga gére née yá, ngére 'bi bicayi lomo e olú yi ené go simi a, gága wo gi ro zía i'bíogú Yésu zí mingburoko 'yi 'bi Yúda e. ³ Yésu owo bú bilámáne kídí 'Buné Lomo

i'bí roko'bu ledre e go mbá zíne, kasaogú née ne do sogo kángá, née ni ndá'balúgu roné kpá zía íri. ⁴ Nda gi do kací éyi miánu, zí Yésu lálaoyó bongó bi esirongó do ezené ní 'dá'ba, zía 'dí'bi ngíti mbílí bongó kpí ódó a ro siminé. ⁵ Zía léfe iní simi pheré ndúgú ndiṣi lúgu sɛndí 'yi lódú kacíne ga gére née kie, do ndiṣiné ó'dóoyó iní née gi ro sɛndíye kí mbílí bongó bi gáa ro siminé née.

⁶ Simi bi Yésu ayí nda go gi ro lúgu sɛndí Simúna Pétero ní, zía inyiné úku ledre zí Yésu kídí, "Ngére, nda za cú yií zíyi lúgu sɛndíma?"

⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Pétero kídí, "Ndá lúru éyi bi mándiṣi méngi a née kací komoyí káa zí owú ledre wá, ni útúásá kací komoyí karanée 'dá'dá íri."

⁸ Zí Pétero kpá úku ándá ledre kídí, "F'i, Mongú 'yi, ndaá miútúásáne zíyi lúgu sɛndíma za cú yií wá."

Yésu ya zía ní, "Pétero, togú málúgu sɛndíyi wá, útúásá ídí káa do 'yimikása amá wá."

⁹ Simúna Pétero ya Ngére, "Togú nda go kenée yá, ndá lolú lúgu lá dujú sɛndíma wá, ídí lúgu máa geré mbá milúgu."

¹⁰ Yésu ya zía ní, "F'i, royí ni go drá gi zía ndúgú go. Éyi bi íli ní, nda lá dujú lúgu

* **13:1** 13:1 Ayímbi Umbuokpó: Ni sɛndí kadra bi Yúda e ndiṣini sómúndíki ledre bi kóo Ngére Lomo okpó gi do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gi zía bi oróni sáma owú kábiřikí ro kágá mbotu eyé e ní. Zía kóo 'di'biogu yée gi simi ízibiti gi simi 'do'dó bi kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúógu 12:14-17.

sindiyi. Rosé ni go mbá drá dudu bikéří 'yi gi dongarase ndaá ne drá wá." ¹¹ Yésu owo 'yi bi ili í'biógu néesé zí mingburoko 'yi ga bi 'bi Yúda e ní bú.

¹² Simi bi luguonzó sindiye go ní, zía éşilúgu bongó bi gáa lalaogu gi roné ní roné, do ndá'ba ndişiné bi. Zía ndú'yú 'yimikása ené ga gére néesé kídí, "Ledre bi máméngi zise néesé, ówoyemesé ledre gi simi a go? ¹³ Ni zise ma'díi, zise ndişisé ndólo máa Ngére kpá 'yi 'dódo ledre, mááyí tí kenée ma'díi. ¹⁴ Togú Ngére esé kpá 'yi 'dódo ledre zise lugu sindise yá, idisé kpá idí 'yi lúgu sindí lafúse e. ¹⁵ Máméngi 'dódo ledre néesé zise kenée gi do bi zise ndişisé méngi a zí lafúse e kpá kenée. ¹⁶ Máuku zise ma'díi, 'yi 'bi moko romo ené do mongú 'yi ené wá, 'yi kasa romo ené kpá do 'yi bi kasa wo ní wá. ¹⁷ Idisé méngi ledre ga bi má'dódo yée zise néesé tí za cé kenée gi do bi zí Lomo í'bi úndru zise.

¹⁸ "Máuku amá ledre néesé gi rosé mbá wá, 'yi máa yée ga bi niyi go mbigi 'yi amá e ní, máowo mimbé'deyé mbá bú. Máméngi kenée gi do bi zía útúásáne kí ledre bi ni miékéne kídí, 'Ngiti 'yi kídí do gi dongarase ndişisé ánuokótrú şilize ndro kéye ní ni ne okó romá.'

¹⁹ "Máuku 'dódo ledre ga

gére néesé zise kenée gi ro karanée togú ledre máa néesé mengi roné go kenée yá, zise ngungu a kídí ma'díi, mááyí Kírésito. ²⁰ Ledre ga bi ásé ndéré kí 'dódo yée zí 'yi e gi romá ní togú 'yi ngungu go yá, ngungu ledremá go. Togú 'yi ngungu ledremá go yá, ngungu kpá ledre Babá bi kasaogu máa ní go."

Yésu uku ledre kídí niyi 'dí'bi néesé

(Matáyo 26:20-25, Máríko 14:17-21, Lúka 22:21-23)

²¹ Gi do kací ledre ga bi Yésu uku yée zí 'yimikása ené ga gére ní, zí bi sínýíne roa kíngaya zía inyiné úkulóko ledre zíye fúo kídí, "Ngúrusé ni í'biógu máa zí 'yi e, zíye úfu máa."

²² Zí ledre néesé ówóne kací komo 'yi lódú kacíga ga gére néesé zíye tónóye lúru komoyé kí sómú ledre kídí ambi ni méngi bisinyí ledre néesé kenée ba ne bi Yésu uku ledre a néesé. ²³ Ngúrúyé 'yi lódú kací Yésu, wo bi Yésu oto 'búa kíngaya ní ni kpá bo ore ndişí 'bi ené geré gbóo cigi Yésu. ²⁴ Zí Simúna Pétero ódroné zí ezeyé néesé kí komoné, idí aka ndú'yú Yésu togú uku néesé ledre ambi yá.

²⁵ Zí ya'dá bi Pétero odro zía néesé 'dóngo roné ndoo gi ro Yésu zía ndú'yú wo kídí, "Ngére, úku néesé ledre ambi?"

²⁶ Zí Yésu úku ledre kídí, "Yi bi mááyí úgu nduku

ésí a simi ụkú í'bí a do sílá ní, née go wo bi máúku ledre a ní." Zía ìnyìné 'dí'bi éyí miánu í'bí a zí Yúda Keriyóta wotí Simúna. 27 Simi bi anu ní, geré zí Satána† óto 'bú méngí bisinyí ledre kí Yésu, zí mimbé'dea kpúrúkpú ne.

Zí Yésu úku ledre zía kídí, "Ndá ndịsì wá, éyí bi yéme royí go gí ro méngí a ní, idí mu méngí a 'diya." 28 Lafú Yúda Keriyóta ga gére née owoní sị ledre bi Yésu uku ledre zí Yúda gí zía kenée ní wá. 29 Ngíti géyí somúní 'bi eyé kídí gí zía bi Yúda ma'dáa ni 'yí lúrú bi kací késí ní, ambí owo ne Yésu kasa wo go ndéré úgú éyí miánu zíye gí ro ayímbi, togú kenée wá, ili Yúda idí í'bí késí káa do sáká áyí zí 'yí lerí e. 30 Nda go kí ndulú simi bi Yúda anuonzóní éyí miánu go kí lafúne e ní, geré zía ólúoguné gí dongará ye sága.

Yésu uku ledre kídí Pétero ni ási gí roné

31 Simi bi Yúda olúogu ní, zí Yésu úku ledre zí lafúga ga gére née kídí, "Ba go sịndí kadra zí 'yíma'dí e ówo a mbá kídí mááyí Owú 'bi 'Yíma'dí zíye ndịsìyé mbófo máa gí zí éyí bi mááyí méngí a ní. Gí do bi zíye kpá mbófo Lomo gí zí éyí bi mááyí méngí a ní. 32 Togú

'yí e mbofoní Lomo gí zí éyí bi Máa méngí ní yá, Máa Owú 'bi ené ledre Má ni idí zía owóowó gí zí éyí bi Mááyí go ndéré méngí a 'diya née.

33 "Owú 'bi amáa e, sịndí kadra ndaá lolu zíma ngbara gí do bi zíze idíze fú lá kése ní wá. Káa zí bi kóo máúku zí lafúse ga bi Yúda e ní, mááyí lélí gí dongarase cakaba. Bi bi mááyí ndéré doa née útúásásé ógu íri wá.

34 "Ba go kúrúma zíse, idísé óto 'bú lafúse e kingaya kí mimbé'desé kịé'do kpá káa zí bi máoto 'búse ní. 35 Togú ótosé 'bú lafúse e go tí káa zí bi máúku née yá, 'yí e niyí ówo a mbá kídí ma'dú, ásé 'yí lódú kacíma e."

36 Zí Simúna Pétero ngúru 'yímikása ené ndú'yú wo kídí, "Ngére, ndịsì úku ledre kenée ní ili ndéré 'da?"

Yésu ya zía ní, "Pétero, bi bi mááyí ndéré doa ní, útúásá lódú máa zíze ndéréze kéyí wá, 'búo togú karanée sịndí kadra ogu go zíyí."

37 Pétero ya zí Yésu ní, "Ngére, máútúásá ótoómo kacíyí wá, togú umbu yá, idíze úyu kéyí."

38 Yésu ya zía ní, "Pétero úku ledre née gbékpíe. Máúku zíyí, simi bi karaba kadra ledre ni súwu ní, áyí ási gí romá 'dénýé kí'dí ota

† 13:27 13:27 Satána: Satána ni kóo maláyika. Zía síní do lafúne e, zíye nda ídíye ezeokó Lomo. Gí zí kéyí née ní, zí Lomo ógóoyó gí komo ere 'dá'ba. Ni nda cakaba go ngére 'bi bicayi lomo e. Ólo 'Dódoógu 12:9.

yá née owo máa wá. Gì do kací a née geré zí ngono úcu koko.”

14

Yésu ni misi'di

¹ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Bi ndaá sínyí rosé wá. Ídísé fú ngúngu ledre 'bi Lomo, zise kpá ngúngu ledremá. ² 'Be 'bi Babá ni mongú 'be. Mááyí ba go ndéré yémeómo bi zise iri nziyiné. Idí bilámá ledre ndaá iri kenée wá, káa bi máúku go zise. ³ Togú máyémeómo bi gí rosé go nziyiné yá, mááyí ndá'baógu 'dí'bi sée zize ndéré ndíszé kése do bi máa née iri za fí. ⁴ Ówosé misi'di bi nderéogu zí Babá iri ní go bilámáne.”

⁵ Zí ngúru 'yìmikása 'bi Yésu bi kí ìrìné Tóma ní ìnyìné úku ledre kídí, “Ngére, bi bi ìli ndéré doa née owozé aka ezé e wá. Azé 'dí'bi misi'di máa wo be 'di zize ndéréóguzé iri?”

⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre kídí, “Mááyí máa misi'di 'be 'bi Lomo, mándìsì 'dódo ma'díi ledre ga bi gí do bi Lomo ní máa zí 'yì e. Mááyí kpá máa 'yì í'bí trìdrì zí 'yì ga bi ngunúní ledre ma'dáa go ní. Togú 'yì ngunú ledremá wá, máútúásá ótoómo wo zía ndéréne 'be 'bi Babá Lomo wá. ⁷ Káa zí bi ówosé máa go ní, ówosé Babá kpá go. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ówoyémesé Babá go za kpó kpó kpó.”

⁸ Zí ngúru 'yìmikása bi Phìlipo ní kpá ìnyìné úku ledre zí Yésu kídí, “Ngére, 'dódo aka 'Buyì bi úku ledre a née zize gí do bi zize ówoyéme wo.”

⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Phìlipo kídí, “Phìlipo, tú'dú simìbi ga ba za mbá, ówo aka eyì fú lá bi kídí azé yì ezé kí Babá kìé'do ní wá. Togú 'yì owo máa go yá, owo Babá kpá go. Mengì káa be 'di ziyì úku ledre yá, máídí 'dódo Babá zise? ¹⁰ Ngúngu bi kídí azé kí Babá kìé'do ní wá gí ro 'di? Sómù yá ledre ga bi mándìsì 'dódo yé zise née ogunì gí 'da? Bi Babá ukui'bí yé ne zíma ní. ¹¹ Ni miútúásáne zise ngunú a kídí azé kí Babá kìé'do. Togú ledre bi máúku née owó komosé gí ro zise ngunú a wá, mingburoko ledre ga bi mámengì yé ní, ídísé nda ngunú ledremá lá gí royé. ¹² Máúku zise ma'díi, togú 'yì ngunú ledremá, 'yì máa née ni kpá méngì mingburoko ledre e káa zí ga bi mándìsì méngì yé ní. Gí zía bi mááyí go ndá'balúgu romá zí Babá ní, mááyí í'bí roko'bu zía, zía nda ndísiné méngì mingburoko ledre e kíe rómoné mirómo. ¹³ Éyì ga bi za mbá áse ndú'yú Babá gí royé kí ìrimá ní, Mááyí úku ledre zía idí méngì yé zise gí do bi zí 'yì e ówo a mbá kídí kasaogu Máa ne zíye ndísiyé mbófo wo. ¹⁴ Gí zía bi ngunúgusé ledremá go ní,

éyí ga bi za mbá ásé ndú'yú máa gi royé ní, mááyí méngi yée zise.”

Ledre gi ro kása 'Dówú Lomo

¹⁵ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zí 'yimikása ené ga gére née kídí, “Ma'díi, togú ótosé tí 'búma go yá, ídísé méngi ledre ga bi máúku yée zise ní. ¹⁶ Mááyí ndú'yú Babá zía kása 'Dówú Lomo óguné kpá ndìsi sáká sée za fí. ¹⁷ Née 'Dówú Lomo bi ndìsi 'dódo ma'díi ledre gi do bi Lomo ní. 'Yì ga bi nḡḡḡuní ledremá wá ní, 'di'biní eyé wo simi sḡḡḡ wá gi zía owoní eyé wo wá. Sée ga bi nḡḡḡusé ledremá go ní, ówosé wo go, ni ógḡḡ ndìsi simisé.

¹⁸ “Máotoómo amá sée ngúcúsé káa zí owúsala e wá, mááyí ndá'baógḡ. ¹⁹ Sḡḡḡ kandra idíaká go lá cúku'dée zíma ótoómo do sogo káḡḡ ba. 'Yì ga bi nḡḡḡuní ledremá wá ní, lurúní 'bi eyé lolḡ komomá wá, ásé lúru ándá komomá dḡḡ se. Gi zía bi mááyí ídí trḡḡrímá za fí ní, ásé kpá ídí trḡḡrì za fí. ²⁰ Simi bi karanée mááyí ndá'baógḡ gi zí Babá gi komo ere gi ro 'dēcḡ nḡḡḡa 'yì e ní, ásé geré ówo a kídí ábuwá azé yì ezé kí Babá kḡé'do. Zise kpá ówo a kídí azé kése kpá éyí kḡé'do. ²¹ 'Yì bi ni úwú ledre ga bi mándḡḡi úku yée zise ba, zía ndìsiné méngi ledre e tí kací a ní, née go 'yì bi oto 'búma go ní, Babá ni

kpá óto 'bú a. Mááyí kpá óto 'bú 'yì máa née zíma 'dódo ledre ga bi gi do bimá ní mbá zía.”

²² Zí ngúru 'yimikása kí ìrḡné kpá Yúda, ndáá Yúda Keriyóta wá, ìnyḡné ndú'yú Yésu kídí, “Ngére, ledre simi ledre née káa be 'di bi úku yá simi bi karanée áyí ndá'baógḡ gi zí 'Buyì gi komo ere ní, 'yì ga bi nḡḡḡuní ledreyí wá ní lurúní komoyí wá, azé lúru komoyí dḡḡ ze ní?”

²³ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Yúda kídí, “Máúku ledre née kenée gi zía, 'yì bi oto 'búma go ní, ni ndìsi méngi té ledre ga bi máúku yée zía ní. Babá ni kpá óto 'bú 'yì máa née. Zée kí Babá azé ndìsi kí 'yì máa née do bi kḡé'do za fí. ²⁴ 'Yì bi oto 'búma wá ní, utúasá ené kpá méngi ledre ga bi mándḡḡi 'dódo yée zise ní wá. Gi zía ledre ga bi mándḡḡi 'dódo yée zise ní, Babá bi kasaogḡ máa ní ndìsi úku'bi yée ne zíma.

²⁵ “Máúku ledre ga gére née zise gi zía bi mááyí aka dongarásé ba. ²⁶ 'Dówú Lomo bi Babá ni kásaógḡ a zise do bi kacíma ní, ni nda ndìsi sáká sée ne kí 'dódoyéme ledre ga gére née zise káa bi niyí lḡḡísé e. ²⁷ Bi ndáá sínýí rosé wá, nḡḡḡ nda kpá méngḡsé wá. Máíli ídísé ndìsi bilámáne. Mááyí óto sée zise ídise kí rokinyi. 'Yì 'bi do sogo káḡḡ e utúasání méngi ledre máa wo née wá.

Abú 'yì e niyí méngì láráse yá, ídísé tóro ngbúó.

²⁸ “Máúku go zise fúó kídí, mááyí go gbóo gí ro ndá'balúgu romá zí Babá 'dáa, mááyí kpá girí ndá'baógu. Togú ótosé tí 'búma go kíngaya, ídísé ídí kí rokinyi gí ro mindá'balúgu romá bí zí Babá írí ní, gí zía ní ne kí roko'bu ledre e rómo domá.

²⁹ Ní bilámáne zíma úku 'dódo ledre née zise kenée 'dá'dá gí zí sɛndí kadra a. Simi bí ledre ma'dáa méngì roné go tí káa zí bí mándìsì úku a ní, gí do bí zise ɛngúngu a kídí ma'díí, Babá kasaogu máa ne. ³⁰ Máíli lolu lála ledre zise wá, gí zía ba goó sɛndí kadra 'bí Satána ngére 'bí 'yì ga bí ɛngunguní ledremá wá ní zía óguné. Tí lá wo Satána, ndaá 'bí ené ngére domá wá. ³¹ Mááyí ba go ndéré méngì éyì bí Babá ilí zíma méngì a ní, gí do bí zí 'yì ga bí 'bí do sogo káɛgá ní mbá ówo a kídí 'bú Babá ofu domá go.” Gí do kací ledre máa wo née ní, zía úku ledre zí 'yimikása ené ga gére née kídí,

“Ínyisè mu zise ndéréze.”

15

Ídísé lánýa romá

¹ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zíye kídí, “Mááyí mbígí kókó kóró bí 'dí'bioguní

'díyì* yáká ní, Babá ní 'bí ené m̀ngì yáká ma'dáa.

² Babá ndìsì lágáoyó mirásama ga bí anání wá ní 'dá'ba gí do bí zí bí ídine fúó ro yée ga bí anání bú ní, zíye ndìsìyé anátátá royé kíngaya. ³ Ledre ga bí mándìsì 'dódo yée zise ní, oto sée go zise ídise mbígí 'yì amá e. ⁴ Ndásé lolu 'dí'bióyó sómù ledre esé gí romá wá gí do bí zise ídize kése kíé'do. Ídísé ówo a kídí s̀lì kóró bí 'deweoyó roné go ní, aná ené lolu wá gí zía ndaá lolu ro kókóne wá. Ní gí rosé kpá kenée, útúásásé méngì bilámá ledre e wá 'búó togú lánýasé go romá.

⁵ “Mááyí úku ándá zise, mááyí zise go káa zí kóró ní ásé nda 'bí esé zíma káa zí mirásama ní. Azé kése go éyì kíé'do. 'Yì bí óto sómù ledre ené go mbá romá ní, zí sómù ledre amá ídine kpá za mbá roa. 'Yì bí oto sómù ledre ené romá wá ní, útúásá méngì bilámá ledre e káa zí éyì bí ndìsì aná miáná ní wá. ⁶ 'Yì bí 'dí'bióyó sómù ledre ené gí romá go ní, ní yì ené go káa zí s̀lì kágá bí 'deweoyó roné gí ro kókóne go ní, ní geré gágá ené do óngbóoyó a 'dá'ba gí zía moko ndaá lolu simi a wá.

⁷ Togú ótosé sómù ledre esé za mbá romá, zise lánýase ro ledre ga bí mándìsì 'dódo

* 15:1 15:1 Kóró: Née kóró 'bí 'be, niyí kí ledreyé owó owó zí Yúda e. Ndìsìní 'díyì yée yáká do ndìsìyé méngì le'yì gí simi miánáye. Ledre Isiréle ní zí Lomo owó owó káa zí ledre kóró bí ní owó owó zí Yúda e ní. Née s̀ ledre bí Lomo ndolo Isiréle e gí zía kóró ní. Ólo Isáya 5:1-7, Ke'bí 'bí Dawídi e 80:8-16.

yée zíse ní yá, áse ówo kací ini ini zí Babá. Ní ídí kí rokinyi zía í'bí éyí bí inisé ini gí roa ní zíse. ⁸ Togú ndísisé go kpá fú méngí bilámá ledre e káa zí éyí bí ndísi áná miáná ní yá, 'yí e niyí ówo a kídí áse go mbigí 'yí lódú kacíma e, zíye ndísiyé mbófo Babá.

⁹ “Máoto 'búse go kíngaya cé káa zí bí Babá oto 'búma ní. Bí goó kenée ní, ndásé méngí ledre bí zí 'búse nzúlúne gí domá gí zía ní wá. ¹⁰ Togú lánýásé tí fú lá ro lorú amá yá, éyí bí ní 'dí'bióyó 'búse gí domá ní ndaá. Kpá káa zí bí mándísi lánýá ro lorú 'bí Babá ní, ngíti éyí bí zía 'dí'bióyó 'búma gí doa ní ndaá. ¹¹ Máúku ledre ga gére née zíse kenée gí do bí zíse ídise kí rokinyi kíngaya káa zí bí mááyí kí rokinyi ní. ¹² Ba go kúrúma zíse, ídise óto 'bú lafúse e káa zí bí máoto 'búse ní. ¹³ Ídise ówo a kídí máoto 'bú 'yíma'dí e go kíngaya zíma í'bí za cú kúřu'bumá zí umbu gí ro zíye ómoyé. Ngíti óto 'bú 'yí e káa zí wo née ndaá. ¹⁴ Togú ndísisé go tí fú méngí ledre ga bí mándísi úku yée zíse née yá, áse ógú ídí mbigí lúndumá e. ¹⁵ Ndásé lolú zíma káa zí 'yí 'bí moko e wá. Gí zía 'yí bí ogú miógú ní utúasá ené ówoyéme ledre bí mǎngí 'be ndísi méngí a ní wá. Áse

go mbigí lúndu má e gí zía ledre ga bí Babá ukui'bí yée zíma ní, má'dódo yée go mbá zíse.

¹⁶ “Ndólosé esé máa se wá, mándólo sée máa zíma í'bí moko amá zíse méngí a gí do bí zía áná ne kíngaya 'yíma'dí e utúasání ánuónzó a wá. Éyí ga bí áse ndú'yú Babá gí royé ní, ní méngí yée zíse gí zía ndísisé go méngí ledre e kací kúrúma. ¹⁷ Mááyí kpá úku ándá a, ídise óto 'bú lafúse e.”

Yésu lorú 'yí lódú kacíne e

¹⁸ “Máúku zíse, togú ngíti géyí 'yí e niyí sógó sée yá, ídise ówo a kídí niyí yí eyé kú kenée, sogóutuní go cú máa. ¹⁹ Togú sómú ledre esé ní ndro kí 'yí ga bí ńgununí ledre 'bí Lomo wá ní yá, sogóní eyé sée wá. Niyí sógó sée ba gí zía bí ńgunusé ledre amá zíma ndólo sée káa do 'yí amá e ní. ²⁰ Ídise sómúndíki ledre bí máúku zíse máyá, “Yí 'bí moko romo ené do mongú 'yí ené wá ní.’ Togú sogóní máa bí mongú 'yí esé ní, niyí sógó sée kpá kenée. Idí ńgununí kóo ledre amá bo, káa bí niyí kpá ńgunu ledre esé.

²¹ “Yí ga gére née niyí sógó sée gí zía bí ńgunusé ledre amá ní. Gí zía owoní eyé bí ya kídí Lomo kasaogu máa ne ní wá. ²² 'Yí ga gére née, Lomo ní 'dí'bí yée kí ngbanga bisinyíne gí zía tí

bi máogụ 'dódo bilámá ledre ené go zíye gi ro zíye ótoómo bisinyí ledre e ní, iliní eyé e wá. Gí zí kényi nées, Lomo ootomo ené ledre zíye wá.

²³ “Yi bi sogó máa go ní, sogó kpá Babá go.

²⁴ Idí ndaní kóo lúru mingburoko ledre ga bi mándisi mámengi yée, yée ga bi ngiti 'yi utúasá méngi yée wá ní kí komoyé wá yá, kídí Lomo ni kóo ótoómo ledre zíye. Nda tí lá bi lurúní ledre ga gére nées go cú kí komoyé, zíye 'dútu mbíliye ngbúrú ndisi sógó zée gbengárá kí Babá ní.

²⁵ Mímengi ledre 'bi 'yi ga gére nées utúasá go kpini kí ledre bi miékéne simi lorú ní kídí, “Yi ga gére nées sogóní eyé máa nées gi zía bi ya málúyú ledre ní wá, sogóní máa lá gbékpíne.’

²⁶ “Mááyí kása 'Dówú Lomo 'yi 'dódo ma'dii ledre e gi zí Babá girí, zía óguné 'dódo ma'dii ledre bi gi do bimá ní zise. ²⁷ Ídisé kpá fú ndisi 'dódotátá ledremá zí 'yi e gi zía tonóze moko ma'dáa ba kú kése.”

16

¹ Zí Yésu kpá úku ánda ledre zí 'yimikása ené ga gére nées kídí, “Máenzi komosé kí ledre ga gére nées gi zía máili zise tórosé kpá fú ngbúo simi moko amá.

² Yúda ga gére nées ngiti géyi niyi karanée lágaoyó sée gi simi 'Dici Kótruro 'bi

Lomo sága. Zí ngiti géyi úfu lafúse e, zíye ndisiyé mbófo royé gi zí ledre bi mengini nées kídí yée niyi go méngi yéme ledre 'bi Lomo. ³ Gí zía bi ngára owoní eyé zée kí Babá wá ní, zíye ndisiyé méngi bisinyí ledre ga gére nées zise. ⁴ Simi bi ledre ga gére nées niyi go méngi sée kenée ní, idisé sómündiki a kídí, ba goó ledre ga bi máenzi komosé gi royé ní. Máúku kóo ledre nées zise 'dá'dá gi zía azé aka kóo kése do bi kije'do.

Yésu uku ledre gi ro 'Dówú Lomo

⁵ “Máúku phútru ledre ga gére nées zise gi zía mááyí go ótoómo sée. Sindi kadra ogu go gi ro zíma ndá'balúgu romá zí Babá bi kasaogu máa ní. Itisé mbá wá, ngúrusé ndu'yú gbawá máa ní, 'be káa be 'di? ⁶ Bi sinyí rosé nées go gi zí ledre bi máúku máyá niyi karanée méngi lárásé ní? ⁷ Utúasá miútúasá zíma ndéréma gi ro zí bilámá ledre óguné zise. Togú mánderé go yá, mááyí kása 'Dówú Lomo zía óguné ndisi sáká sée.

⁸ “Togú 'Dówú Lomo nées ogu go yá, ni 'dódo ma'dii ledre zí 'yima'di e zíye ówo mímengi ledre eyé kídí emengú, togú ootomoní wá, Lomo bi ngára ndaá 'yi lúyú ledre wá ní, ni 'decí ngbangayé bisinyíne. ⁹ Lúyú ledre 'bi 'yima'di e bi 'Dówú

Lomo ni 'dódo a zíye ní ni wo bi asiní kí ngúngu ledremá ní. ¹⁰ Ni 'dódo a zí 'yíma'dí e kídí, ma'díi, mándá 'yí lúyú ledre wá, néesi ledre bi mááyí go ndá'ba gi zía zí Babá ní. 'Yíma'dí e utúasání lolu lúru máa wá. ¹¹ Ndaá kpá lá ñu ledre máa wo néesi wá, 'Dówú Lomo ni kpá 'dódo a zíye kídí, Satána ngére 'bi 'yí lúyú ledre e, Lomo 'deci ngbanga a go bisinyíne.

¹² "Tú'dú yata ledre e niyí gáa kpá fú bo tí gi ro zíma úku yée zise ní, utúasásé ówoyéme ini ledre gi simiyé mbá wá. ¹³ Simi bi 'Dówú Lomo 'yí 'dódo ma'díi ledre e ogú go ní, ni sáká sée zise ówo minzénzéré ledre e za mbá. Ni úku zise ñu ledre ga bi Lomo ukui'bí yée ne zía ní, zía kpá 'dódo ledre ga bi niyí méngi royé karanée ní zise. ¹⁴ 'Dówú Lomo ni óto úndrumá zía 'dódoyéme ledre ga bi mándisi úku yée ní mbá zise. ¹⁵ Máúku ledre néesi kenée gi zía sómú ledre bi simi Babá ní, ni kpá sómú ledre bi simimá ní. Néesi ledre bi máúku ledre gi zía máyá 'Dówú Lomo ni ógu úku 'dódo a zise fúo kídí ledre ga bi má'dódo yée zise ní, niyí mbá ma'díi ledre e ní.

Lerí esé ni óyóló'bó roné káa do rokinyi

¹⁶ "Ngítí sílì idiaká go lá cúku'dée zíma ndéréoyó romá gi dongarásé gi

ona. Málú'bú íri wá, mááyí ndá'baógu 'diya zise ndíkílúgu rozé kése."

¹⁷ Zí 'yí lódú kacíga ga gére néesi ndisi ódroyé dengbiye kídí, "Mongú 'yí ndisi úku néesi kenée lará ledre 'di bi kídí, ngítí sílì idiaká go lá cúku'dée zíne ndá'balúgu roné zí 'Buné néesi lu'bú íri wá, néesi ni ndá'baógu 'diya zise ndíkílúgu rozé kéye ní." ¹⁸ Zíye kpá úku ándá ledre kídí, "Sara aka nda ngítí sílì bi uku ledre a kídí idiaká go lá cúku'dée ní, néesi sílì 'bi 'di bi ngára owo'di'bizé ledre gi roa wá ní."

¹⁹ Yésu owo sómú ledre 'bi 'yimikása ené ga gére néesi go kídí iliní ndú'yú néesi. Zía ñnyiné úku ledre zíye kídí, "Ílisé ndú'yú máa ba gi ro ledre bi máúku máyá ngítí sílì idiaká go cúku'dée zíma ndéréoyó romá gi dongarásé, málú'bú íri wá, mááyí ndá'baógu 'diya zise ndíkílúgu rozé kése ní? ²⁰ Ni ma'díi zise sómú ledre kenée. 'Yí ga bi 'búma ndaá doyé wá ní, niyí ídì kí rokinyi kí lúru ledre bi ni méngi máa ní. Ásè ídì gboó simi iní komosé. Nda gi 'dá'ba zí simikozo esé óyóló'bó roné káa do rokinyi zise.

²¹ "Cé káa zí mbámiowú simi bi sɛndì kadra ené utúasá go gi ro zía árane ní. Ni aka náná do soné gi zí miówo owú kí. Simi bi owú 'bi ené ará nda go ní, somúndiki lolu ledre éyí miówo bi gáa roné ní wá gi

zía lurú owù 'bi ené ni go do sílìne. ²² Ni zise cakaba kpá kenée bi sinyí rosé go misínyí. Karanée ásé ídí kí mongù rokinyi simi bi azé ndíkílúgu rozé kése ní. Nda gi ore ngíti 'yi bi zía óguné óto lerì rosé ní ndaá lolu wá. ²³ Ledre e orunì lolu zise wá, éyì ga bi ásé ndú'yú Babá gi royé kí ìrìmá ní, ni geré méngì yée zise. Ndaá lolu té bi ya ásé ndú'yú máa kí ní wá. ²⁴ Káa zì bi ndú'yúsé aka Babá gi ro éyì wá ní, ba go bilámá sìnđì kadra zise. Ndú'yúsé wo mu gi ro éyì ga bi ìlisé yée ní gi do bi zía méngì yée zise, zise ídise nda kí rokinyi kíngaya.

²⁵ “Abú mándìsì kóo 'dódo ambá ledre e zise simi muruwayi yá, tónóne gi do kacì sìnđì kadra cúku'dée ndéréne 'dá'dá, ledre ga bi gi do bi Babá ní, mááyì nda úku yée zise fúo fúo fúo, ndaá lolu simi muruwayi wá. ²⁶ Togù sìnđì kadra 'bi ledre máa ga gére néesé ogunì go yá, gi zía bi ngungusé ledremá go ní, éyì ga bi ìlisé yée gi zì Babá ní, ásé nda úku ledreyé geré se zía, ndaá lolu fú lá bi zíma ndìsímá úku'í'bí ledre esé e máa zía ní wá. ²⁷ Oto 'búse gi zía ótosé 'búma zise ngungu ledremá kídì kasaogu máa ne. ²⁸ Ma'díi, Babá kasaogu máa ne do sogo káṅgá ona. Mááyì ba go ótoómo do sogo káṅgá ba zíma ndá'balúgu romá zía komo ere írí.”

²⁹ Zì 'yi lódù kacíga ga

gére néesé úku ledre zía kídì, “Mongù 'yi, ledre bi úku néesé owoyemezé go gi zía ndaá lolu miótoécíné simi muruwayi wá. ³⁰ Owoyemezé go bilámáne kídì éyì bi kí'è'do káa ya ówo wá ní ndaá. Ma'díi, ngunguzé go kídì Lomo kasaogu yìi ne.”

³¹ Zì Yésù úkulúgu ledre zíye kídì, “Ngungusé ledremá go nda té bi cakaba ba ní?” ³² Sìnđì kadra ni go gbóo, zise ngásá báyi rosé mbá ótoómo lá dùyú máa ngúcumá dongará ezeokóma e. Abú kenée ndotó, Babá ni bo kíma.

³³ Káa zì bi azé kése go éyì kí'è'do ní, máìlì zì mimbé'desé ìdrìne. Néesé sì ledre bi máúku ledre ga gére néesé zise gi zía ní. Márómo komo do sogo káṅgá go. Abú 'yi ga bi sogónì máa misógó ní niyì méngì lárásé gi zía bi ngungusé ledremá ní yá, bi ndaá sinyí rosé wá.

17

Yésù ini ini zì 'Buné

¹ Simi bi Yésù ukuonzó ledre go zì 'yi ené ga gére ní, zía sìkpì doné lúru bi 'dága komo ere. Zía ini ini zì 'Buné kídì,

“Babá, ídí mu 'dódo a zì 'yi e kídì í'bí roko'bu go zíma Owù 'bi eyì. Kpá gi romá, Máa Owù 'bi eyì ma'dáa zíma í'bí mbófo éyì zíyì. ² Í'bí roko'bu néesé mu zíma, gi ro zíma ídíma Ngéere do 'yi e za mbá, gi do bi zíma í'bí

trìdrì bì za fí ní zí 'yì
ga bì í'bí yéé go zíma ní.
3 'Yì ga bì mááyí í'bí trìdrì
bì za fí zíye ní, dujú 'yì
ga bì owoní yì bì kídí
áyí mbigí Lomo, zíye kpá
ówo a kídí máa Kírésìto
Yésu, kásaógù máa yì.
4 Simi bì màméngìonzó
moko bì kásaógù máa gí
roa do sogo káṅgá ní,
zí 'yìma'dí e mbá ówo a
kídí ma'dí, máoto ìrìyí
go tara 'yìma'dí e zíye
ndìsiyé mbófo yì. 5 Babá
ídí mu í'bí roko'bu zíma,
zìyì 'dí'bióto máa zíze
ídíze kényì do bì kìé'do káa
zí bì kóo azé kényì do bì
kìé'do simi roko'bu 'dá'dá
do sogo káṅgá ba ndáá aka
wá ní."

*Yésu ini ini zí 'Buné gí ro
'yì lódú kacíne e*

6 "Mbófo éyì zìyì gí ro
'yì ga bì í'bí yéé zíma ba.
Niyí kóo 'yì ga bì 'bì do
sogo káṅgá, zìyì í'bí yéé
go zíma, gí ro zíma ídíma
Ngére eyé. Má'dódoyéme
yì go zíye, niyí go ndìsì
mèngì ledre eyì káa zí bì
ìli ní. 7 Owoyemení kpá
go bilámáne kídí, ledre ga
bì za mbá mándìsì mèngì
yéé ní í'bí yéé yì zíma,
gí do bì zíma ndìsímá
mèngì yéé kenée. 8 Ledre
ga bì í'bí yéé zíma nées,
má'dódo yéé go mbá zí
'yì ga bì í'bí yéé zíma ba.
Ngununí ledre ga gére
nées go mbá kídí nées mbigí

ledre e gí zía owoní go kídí
kásaógù máa yì.

9 "Máini ini zìyì gí royé,
ndaá gí ro 'yì ga bì 'bì do
sogo káṅgá ba wá gí zía
í'bí yéé go zíma. Abú í'bí
yéé go zíma yá, ídí sáká
yéé gí zía niyí yì eyé kú
'yì eyé e. 10 Abú í'bí yéé
go zíma kenée yá, niyí kpá
fú 'yì ezé e kényì. Káa zí bì
í'bí yéé zíye ídíye sì sílìma
ní, owoní go kídí roko'bu
nì bo zíma. 11 Babá káa
zí bì sìnđì kadra ogù go gí
ro zíma ndá'balúgu romá
zìyì ìri ní, máútúásá lolu
fú lá ndìsì dongará 'yì
ezé ga ba do sogo káṅgá
ona wá. Ídí 'bá'bá yéé
gí zí bisinyí ledre e, idíní
ndìsì kí mimbé'deyé mbá
kìé'do káa zí bì ndìsìzè
ndìsì kényì kí mimbé'dezé
kìé'do ní. 12 Simi ndìsì ezé
bì kéye ní, mándìsì lúru
bì kacíye kpìṅì kpìṅì kpìṅì
kí roko'bu bì í'bí zíma ní
káa bì ngúrúyè nì ìndrì
gí ngará lafúne e ke. Tí
ma'dí, ngúrúyè bì ìndrì
ní ndáá. Odu 'yì bì ìndrì
gí dongaráye ní dujú wo
bì kóo miéké kúrúyì úku
ledre gí roa yaá nì lúyú
ne gí dongará lafúne e ní.
Ledre bì miéké kúrúyì uku
ní mèngì roné go tí ma'dí.
13 "Sìnđì kadra ogù go
zíma ndá'balúgu romá
zìyì ìri. Ledre ga bì gí
do bizé kényì ní, máuku
go mbá zíye gí do bì zíye
ídíye kí rokinyi kíngaya
káa zí máa ní. 14 'Yì ga

bi ɲuɲɲuní ledre eyí wá ní, otoní mimbé'deyé go bisinyíne ro 'yì ezé ga ba, gí zía bi 'yì ezé maáge ootoomoní ledre 'bì sága ba go zíye nda ɲuɲɲu ledre eyí ní niyí go kpá káa zí máa ní.

¹⁵ Babá, máúku amá nées kídí ídí mu 'dí'bióyó 'yì ezé ga ba gí do sogo káɲgá 'dá'ba wá. Ídí 'bá'ba yée gí zí Satána. ¹⁶ 'Yì ezé maáge 'di'bioyóní sómú ledre eyé gí ro 'yì ga bi ɲuɲɲuní ledre eyí wá ní go. Miméngí ledre ezé ní nda yì ené go kéye kǐé'do gí zía ndazé ezé 'yì ga bi 'bì do sogo káɲgá ní wá.

¹⁷ Káa zí bi goó kenée ní, idíní mu ídí mbigí 'yì ezé e kǐyì za fí, gí zía ndìşiní úku dujú ma'díi ledre e.

¹⁸ Kpá káa zí bi kásaógu máa ógu 'dódo ledre eyí zí 'yìma'dí e do sogo káɲgá ní. Mákása kpá yée go idíní mu ndéré kí 'dódo ledre eyí zí 'yìma'dí e do sogo káɲgá za mbá. ¹⁹ Káa zí bi máótoómo romá za mbá zíyì ní, ídí sáká yée gí do bi zíye ótoómo royé kpá za mbá zíyì.

²⁰ "Máini amá ini zíyì ba lá dujú gí ro 'yì ezé máa yée ga ba wá. Máini ini kpá gí ro yée ga bi karanée niyí ɲuɲɲu ledremá kídí mááyí 'yì yómo 'yì e gí zí 'dódo ledre 'bì 'yì ezé ga ba ní ní. ²¹ Babá 'yì ezé ga ba idíní ndìşì mbá kí mimbé'deyé kǐé'do káa

zí bi zée kǐyì mimbé'dezé ni yì ené kǐé'do ní. Kpá gí do bi zí mimbé'dezé ídine kéye kǐé'do gí ro zí 'yì ga bi ɲuɲɲuní ledre eyí wá ní ówo a kídí, ma'díi kásaógu máa yìi. ²² Máóto úndruyé go kpá káa zí bi óto úndrumá ní gí ro zíye ídíye kǐé'do káa zí bi azé kǐyì kǐé'do ní. ²³ Ma'díi, mimbé'dezé ni go kéye kǐé'do káa zí bi mimbé'dezé ni yì ené kǐyì kú kǐé'do ní. 'Yìma'dí e niyí ówo a mbá kídí kásaógu máa yìi. Zíye kpá ɲuɲɲu a kídí ma'díi 'yì ezé ga ba 'búye ni bo doyí kǐngaya kpá káa zí 'búma bi doyí ní.

²⁴ "Babá, 'yì ga bi í'bì yée zíma ba, mándú'yú yìi gí royé, ídí sáká yée gí do bi zíze ndìşizé kéye do bi kǐé'do 'be 'bì eyí íri. Gí do bi zíye ówo a kídí 'búma ni bo doyí gí zía í'bì roko'bu ledre e go zíma 'desí, 'dá'dá zíyì kóo kí ótoógu do sogo káɲgá ba.

²⁵ "Babá, yìi bi áyí mbigí Lomo kpá 'yì méngí bilámáne ledre ní, abú 'yìma'dí e owoní kenée wá, máówo bú bilámáne. Má'dódo yìi go zí 'yì ezé ga bi í'bì yée zíma ba, owoyemení go bilámáne kídí kásaógu máa yìi. ²⁶ Abú má'dódo yìi go zíye yá, mááyí kpá fú 'dódo ánda yìi zíye gí do bi zíye ówo a kídí máóto 'búye go

kpá káa zí bì óto 'búma ní gí ro zíze ídíze kéye k'íé'do."

18

Yúda e 'dí'biní Yésu

(Matáyo 26:47-56, Máriko 14:43-50, Lúka 22:47-53)

¹ Gí do kací ini bì Yésu ini wo zí 'Buné ní, zía ìnyìné k'í 'yì lódù kacíne e gí ore, zíye ndéréye sága 'bílulu bì k'í ìrìné Kidróne ní, zíye ólùndìsiyé simi ngíti mongú yáká ìrì, k'í'dí bì 'dìyìní kágá ga bì ndìshìní ndólo yéé olíva ní.

² Yúda, ngúru 'yìmikása 'bì Yésu bì í'bì ngbángá Yésu gí ro do úfu wo ní owo bì máa néesé bú gí zía Yésu ndìshì lengbe ndéré ndìshì ìrì k'í 'yì lódù kacíne e. ³ Zí Yúda 'dí'bi asikíri ga bì manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e k'í Farusáyo e kasaní yéé ní k'í ndùlù kpá k'í asikíri ga bì ndìshìní lúru bì kací 'Dìcì Kótruro ní, ngíti géyì unduní 'bì eyé pho'dù, zíye ndéré útúye do Yésu k'í ndùlù néesé.

⁴ Yésu owo éyì bì nì go ógù méngì néesé ní bú. Simi bì lurú asikíri ga gére néesé oguní go ní, geré zía ndéréne zíye, zía ndú'yú yéé kídí, "Gámásó'dosé náambi?"

⁵ Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Gamásó'dozé Yésu, o'do bì gí simi Nazeréta ní."

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "O'do máa néesé máa, mááyí ba." Yúda bì í'bì ngbángáa ní nì 'bì ené kenée mítóroné. ⁶ Simi bì Yésu uku ledre kídí, "O'do máa néesé máa ní," zí ya'dá ga bì oguní 'dí'bi wo néesé ndá'bayé mì'dí sogo do útúye mbá bì káa zí éyì bì uyuní go miúyu ní.

⁷ Zí Yésu kpá ndú'yú ándá yéé kídí, "Gámásó'dosé náambi yaá?"

Zíye úkulúgu ledre kídí, "Gamásó'dozé Yésu, o'do bì gí simi Nazeréta ní."

⁸ Zí Yésu kpá úkulúgu ledre kídí, "Máuku gáa ledre go zíse, máyá o'do bì ndìshì gámásó'do wo néesé máa. Ídísé 'dí'bi nzúo máa, ndásé 'dí'bi 'yì lódù kacíma ga ba wá." ⁹ Yésu uku ledre néesé kenée gí do bì zía útúásáne k'í ledre bì uku zí 'Buné kídí, "Babá, 'yì ga bì í'bì yéé zíma ba ngúrúyè bì k'íé'do yaá ìndrì gí dongará lafúne e go ní ndaá."

¹⁰ Simúna Pétero ngúru 'yìmikása 'bì Yésu nì kpá nyé k'í 'bì ené maku. Simi bì lurú kídí 'yì ga gére néesé ayíní go gí ro 'dí'bi Yésu ní, zía láláogù 'bì ené maku gí simi s'ìrìkpa ku, lágá'décì mbílí Málakasa ngúru 'yì 'bì moko 'bì mongú 'yì 'dáná éyì k'íe t'ù m'ílágá, sáma nì go tr'ìjì.

¹¹ Zí Yésu úku ledre zí Pétero kídí, "Néesé ndaá ledre bì áyí méngì a ní wá. Èsìlúgu maku néesé simi s'ìrìkpa. Sómú yá 'do'dó bì

Babá kasaogụ máa gị roa ní, mándá 'dó'dó a wá?"

Yésu kó'dú Ána

(*Matáyo 26:57-58, Máriko 14:53-54, Lúka 22:54*)

¹² Zí asikíri ga gére née kí mongú 'yì* eyé, nda kí mingburoko 'yì 'bì Yúda e 'dí'bi Yésu do ódó sǐlǐ a ndá miódó. ¹³ Zíye 'dí'bi wo gị ore fì ndéré kíe kó'dú ngúru mongú 'yì kí ìrìné Ána, o'do bì Kayáfa ofú nyí a ní. Simi sǐndǐ kadra máa bì kóo née ní, Kayáfa ma'dáa ni kóo ne mongú 'yì 'dáná éyì. ¹⁴ Née 'yì bì kóo uku ledre zí Yúda e kídí, utúasá miútúasá zí bikérǐ 'yì úyuné gị ro zí tǔ'dú 'yì e ídíye trǐdriyé ní.

Pétero asi gị ro Yésu

(*Matáyo 26:69-70, Máriko 14:66-68, Lúka 22:55-57*)

¹⁵ Simi bì 'di'biní Yésu niyí go ndéré kíe ní, zí Simúna Pétero kí ngíti ezené bì kpá 'yì lódú kací Yésu ní útúye do kací a. Eze Pétero máa née mongú 'yì 'dáná éyì owo wo bú. Née sǐ ledre bì ootoomoní misi'di zía ólúlódú kací Yésu gị do ligá 'be 'bì Kayáfa mongú 'yì 'dáná éyì ìri ní. ¹⁶ Pétero idíaká aka 'bì ené cǐkǐ tara mbotụ gara sága. Zí eze a bì kpá 'yì lódú kací Yésu bì gáa olú née, gị zía bì mongú 'yì 'dáná éyì owoní wo bú ní, zía ndéréne úku ledre zí kara bì ndịsị líkpí mbotụ gara ní kídí ídì

í'bí misi'di zí Pétero ólúne simi gara.

¹⁷ Simi bì Pétero olú ní, zí kára née ndú'yú wo kídí "Tosoyí nda káa zí ngúru 'yì gị dongará 'yì lódú kací o'do bì 'di'biní wo ba ní ní?"

Pétero ya "fì, née ndaa máa wá."

¹⁸ 'Di'biní kóo Yésu née kí ndulụ, drú ni nda go kǐngaya, bì ìdrǐ kpá go lǐlǐlǐ. Zí bolǐsị ga bì ndịsini 'bá'bá 'be 'bì mongú 'yì ore, nda kpá kí 'yì máa yé ga bì ndịsini méngi moko ore ní kótú pho'du ndịsiyé roa. Zí Pétero kóo kpá ndósoóguné ndoo ro pho'du máa née ìbì roné gị zí drú.

Mongú 'yì 'dáná éyì ndu'yú Yésu

(*Matáyo 26:59-66, Máriko 14:55-64, Lúka 22:66-71*)

¹⁹ Née ní, mongú 'yì 'dáná éyì bì oguní kí Yésu kó'dú a bì kí ìrìné Ána ní, ni go ndịsị ndú'yú Yésu gị ro 'yì lódú kacíga kí ledre ga bì ndịsị 'dódo yé zí 'yì e ní.

²⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí mongú 'yì née kídí, "Ledre ga bì mándịsị 'dódo yé ní za mbá, ndaní eyé simi ugu royé wá. Mándịsị 'dódo ledre zí 'yì e simi 'Dịcǐ Kótruro e kpá kí 'Dịcǐ 'bì Lomo nda kpá do bì ga bì tǔ'dú Yúda e ndịsini yóko royé doyé ní. ²¹ Ndá ndú'yú máa wá, bilámá a ídì geré ndú'yú 'yì ga bì mándịsị

* **18:12** 18:12 Mongú manda 'bì asikíri e: Ndịsị lúru bì kací asikíri e álifú. Nì 'bì ené do manda ga bì 'bì asikíri e ní.

'dódo ledre máa nées zíye ní, owoyemení go bilámáne gí zía uwúní go cù kí mbíliye."

²² Simi bì Yésu uku ledre nées kenée ní, geré zí ngíti bolşı bì toro gbóo cigí Yésu ní ìnyìné óngbo komo Yésu gbiya mióngbo. Zía úku ledre zí Yésu kídí, "Nées ndaá ledre bì áyí úku a zí mongú 'yì 'dáná éyì ní wá."

²³ Zí Yésu úku ledre zí o'do nées kídí, "Bisinyí ledre bì máúku zí mongú 'yì ní wo be 'di, bì zíyì ócò máa gí zía geré miócò ní, úku 'dódo aka zíma. Togú máúku tí bilámá ledre ní, sara ócò nda máa gí ro 'di?" ²⁴ Nda gí ore, zí Ána úku ledre kídí 'di'biokpóní Yésu mu nyé miódóne kenée ndéré kíe kó'dú Kayáfa bì mongú 'yì 'dáná éyì ní.

Pétero asi andá kpá roné gí ro Yésu

(*Matáyo 26:71-75, Máríko 14:69-72, Lúka 22:58-62*)

²⁵ Simi bì niyí ndışi ndú'yú Yésu ní, Simúna Pétero ni aka fú ndışi tóro ro pho'du gí zí drú. Zí ngíti géyì 'yì e ndú'yú Pétero kídí, "Tosoyí nda tí káa zí áyí ngúru 'yì gí dongará 'yì lódú kací o'do bì 'di'biní wo ba ní ní?"

Zí Pétero úkulúgu ledre kídí, "F'i, mándá 'bì amá gí dongará 'yì ga gére nées wá."

²⁶ Ngíti o'do ni kóo kpá bo dongará 'yì ga bì ndışiní úku ledre zí Pétero nées. O'do máa nées ni sümü o'do bì Pétero lagá'deci ngúru mbílí a kí mongú maku ní,

ni 'yì 'bì moko 'bì mongú 'yì 'dáná éyì. Zí o'do máa nées kpá úku ledre zí Pétero kídí, "Simi bì gáa 'di'biní Yésu yáká 'dáa ní, komomá utú ro ngíti 'yì ìrí tí káa zíyì ní." ²⁷ Zí Pétero kpá itíándá kangú kídí, "F'i, nées ndaá 'bì ené máa wá." Geré zí ngonó úcu koko.

Yésu kó'dú gávana Piláto (Matáyo 27:1-2,11-14, Máríko 15:1-5, Lúka 23:1-5)

²⁸ Nda gí ore akpa kí sındondó, zí Kayáfa kásaókpó Yésu kó'dú Piláto gávana 'bì Róma. Simi bì Yúda nderéoguní kí Yésu 'be 'bì Piláto ní, Yúda maáge idíakání 'bì eyé cìkì sága olúní 'dìcì wá gí zía Piláto ni 'yì lóngó, orú roné káa zí yée Yúda e wá. Togú yée olúní go simi gara 'bì Piláto yá, yée 'dewení lorú 'bì ondú eyé go, yée utúasání lolú ánu Ayímbe Umbuokpó ndro kí lafúye e wá. ²⁹ Nées sị ledre bì Piláto olúogu zíye sága ndú'yú yée kídí, "O'do bì ógusé kíe ba lúyú ledre ené ni 'di?"

³⁰ Zí mĩngburoko 'yì 'bì Yúda ga gére nées úkulúgu ledre zí Piláto kídí, "Idí o'do nées luyú ledre wá yá, káa bì 'di'bioguzé wo kó'duyì ona wá."

³¹ Zí Piláto úku ledre zí Yúda ga gére nées kídí, "'Dí'bióyósé wo mu gí ona zise 'decì ngbanga roa kací lorú esé bì 'bì Yúda e ní."

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Mongú 'yì, oguzé kí

o'do née kó'dúyì gí zía áyí dudu yì 'yì 'dècì ngbanga 'yì gí ro do úfu a." ³² Ledre née mengì roné kenée gí ro zía útúásáne kpìní kí ledre bì Yésu uku kídí niyí úfu née miúfu ní.

³³ Zí Piláto ólúlúgu roné 'dìcì ngbanga, zía úku ledre kídí idíní ndá'baógu kí Yésu kó'dú ne. Simi bì Yésu ogu ní, zía ndu'yú Yésu kídí, "Ma'díi, áyí Ngére 'bì Yúda e?"

³⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zí zía kídí, "Ledre bì úku née tí sómú ledre eyì, ala née sómú ledre 'bì ngíti géyì 'yì e?"

³⁵ Piláto yaá, "Ledre amá ndaá, mándá 'bì amá Yúda wá. 'Yì eyì e kí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e 'di'bioguní yì ye kó'dúma. Éyì bì méngì bisinyíne ní 'di?"

³⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Piláto kídí, "Roko'bu 'bì idíma bì káa do Ngére ní, ogu ené gí zí 'yíma'dí e gí do sogo káṅgá ona wá. Idí roko'bu amá ni gí zí 'yíma'dí e yá, káa bì 'yímikása amá e ɔ̀duní okó go simi bì Yúda e 'di'biní máa ógu kíma kó'dú mǎngburoko 'yì eyè e ní."

³⁷ Piláto ya zí Yésu ní, "Úku ledre kenée ní, áyí Ngére ke."

Yésu ya zía ní, "Úku go ma'díi yá mááyí Ngére. Née sì ledre bì kasaoguní máa do ndíki máa do sogo káṅgá ona gí roa ní, gí ro zíma 'dódo ma'díi ledre 'bì Lomo zí 'yíma'dí e. 'Yì ga bì

iliní ma'díi ní, ndìsiní índi mbíliye dudu ye úwú ledre ga bì mándìsì 'dódo yée ní."

'Deciní ngbanga Yésu gí ro úfu wo

(Matáyo 27:15-31, Máriko 15:6-20, Lúka 23:13-25)

³⁸ Piláto yaá, "Ma'díi bì úku ledre a kírí née, née ma'díi 'bì 'di?" Simi bì uku ledre née kenée ní, geré zía ólúógu ndéréne zí Yúda ga bì 'di'bioguní Yésu ní, zía úku ledre zíye kídí, "Málúrúndiki amá lúyú ledre gí zí o'do bì 'di'biógusé wo ba wá. ³⁹ Káa zí bì ni miyémené kací ondú esé 'bì Yúda e kídí, kadra Ayímbi Úmbuokpó máídí ndìsì ótoómo 'yì kí'è do zía ólúóguné gí simi sǐgìní ní, máídí mu ótoómo Yésu Ngére esé 'bì Yúda e ba zía ólúóguné?"

⁴⁰ Zí Yúda ga gére née ìnyiyé mbá ótrú ledre kídí, "Ídí ótoómo Barába zía ólúóguné zize." (Barába ni 'yì lúyú ledre bì kóo ɔ̀cì okó ro akúma 'bì Róma zíye úfu 'yì e ní.)

19

'Deciní ngbanga úfu Yésu

1 Gí do kací a bì 'yì e ya yée iliní Piláto idí ótoómo zíye Barába ní, zí Piláto í'bíógu Yésu zí asikíri e idíní mu ócò wo. ² Simi bì ocóasání wo go ní, zí asikíri maáge lágáógu kìnì kúrókú a káa zí tagiya 'bì mǎngburoko ngére e ní esì a ro do Yésu. Zíye 'di'biógu

migbagbawu bongó* bi káa zí 'bi mingburoko ngére ní, zíye esí a ro Yésu ma'dáa. ³ Zíye ndísiyé fólo wo kí úku ledre zía kídí, "Azé go óto úndruyí ngére 'bi Yúda e." Nda gi 'dá'ba, do ndísiyé óngbo komoa.

⁴ Zí Piláto kpá olúógu andá roné zí Yúda ga gére née sága zía úku ledre zíye kídí, "O'do bi ógusé kíe ba málúrúndíki amá lúyú ledre gi zía, bi ni óto máa zíma 'dəcí ngbanga ro a bisinyíne ní wá." ⁵ Zí Piláto úku ledre kídí Yésu olúogú mu sága. Zí Yésu olúóguné sága nyé kí mikúrókú kìní gána ní ro doné, kpá kí migbagbawu bongó gáa esíní roa ní roné. Zí Piláto úku ledre zí Yúda maáge kídí, "Yí esé ba ni goó ba."

⁶ Simi bi manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kí mingburoko 'yi eyé e lurúní Yésu ní, zíye ìnyiyé mbá úku ledre kídí, "O'do née idí úyu 'dá'ba."

Piláto ya zíye ní, "Togú gi ro úfu wo yá, idísé úfu yi esé se. Togú máa yá, málúrúndíki amá lúyú ledre roa do úfu wo gi zía wá." Zía ndólólúgu Yésu kpá 'dəcí.

⁷ Zí Yúda ga gére née úkulúgu ledre zí Piláto kídí, "Lorú ezé ni bo, uku ledre kídí, 'yi káa zí o'do née idí úyu 'dá'ba gi zía o'do ma'dáa

uku ledre ya née ni Owú 'bi Lomo."

⁸ Simi bi Piláto uwú ledre gi tara Yúda ga gére née kídí Yésu uku ya née ni Owú 'bi Lomo ní, zí ngírí méngí wo bisinyíne. ⁹ Zí Piláto ma'dáa olúlúgu roné 'dəcí, zía ndú'yú Yésu kídí, "Áyí yi eyí gi 'da? Yésu ití ené e wá." ¹⁰ Gi zía bi Yésu ití wá ní, zí Piláto úku ledre zía kídí, "Ití eyí wá ní, ówo eyí bi kídí misi'di yómo yi kí úfu yi niyí mbá do sílma ní wá?"

¹¹ Yésu ya zía ní, "Áyí 'dəcí ngbangamá lá dúj gi zía bi Lomo i'bí roko'bu ledre máa née ne zíyi ní. Idí ndaá kenée wá yá, 'yíma'dí e utúasání 'dəcí ngbangamá wá. 'Yí bi i'bí máa zíyi gi ro zíyi 'dəcí ngbanga má ní, lúyú ledre ené romo gi do 'bi eyí go."

¹² Gi zí ledre ga bi Yésu uku yéé kenée ní, Piláto ilí ené lolú kóo bi yaá idíní úfu Yésu ní wá. †i, Yúda iliní kenée wá. Zíye ndísi ódroyé o'buó'bu kídí, "Togú yómo o'do née go yá, áyí go okó ro Káyísara† ngére 'bi Róma. Gi zía togú 'yi ya née ni go kpá ngére yá, oto roné go ezeokó ngére ezé Káyísara."

¹³ Gi zí ledre bi Yúda e odóní royé go kíé'do kídí 'buó Yésu idí úyu kí ní, zí Piláto olúógu ndísiné do

* **19:2** 19:2 Migbagbawu bongó e: Bongó ga gére née mingburoko ngére e ndísiní kóo esí a dúj ye. † **19:12** 19:12 Káyísara: Káyísara ini ledre gi simi a kídí mongú ngére 'bi Róma. Ni mongú ngére do ngíti géyi lafúne ngére e ga bi 'bi ngíti géyi kángá e káa zí Yúdáya kí Galiláya.

nyará bi do kítì ngére kí'dí bi ndìsì lengbe ndìsì 'dècì ngbanga umbu ní, ìrì bi máa née kí tara Aramáyika kídí, "Gabata" (ini ledre gí simi a kídí misisilekpe tutú.)

¹⁴ Ledre máa née mengì kóo roné née simi bi kadra ni go kpitere simi do ní. Née kóo go sɛndí kadra bi Yúda e ndìsìní yéme royé simi a gí ro Ayímbi bi Umbuokpó ní.

Zí Piláto í'bí Yésu zíye, zía úku ledre kídí, "Ngére esé ba ni goó ba."

¹⁵ Zí Yúda ga gére née kpá fú úku ledre kídí, "Ídì úyu 'dá'ba. O'do née idí úyu 'dá'ba."

Piláto ya zíye ní, "Bì ni Mongú ngére esé, idíní úfu wo 'dá'ba?"

Manda ga bi 'bì 'yì 'dáná éyì e ní ya zí Piláto ní, "Ngére ezé ni dɔ̀jú kɛ́'do Káyisara." ¹⁶ Gí zía bi ukuní yì eyé ye kenée ní, Piláto yaá ufuní wo mu.

Ufuní Yésu

(Matáyo 27:32-44, Mária 15:21-32, Lúka 23:26-43)

Geré zí asikíri e 'dí'bi Yésu. ¹⁷ Zí Yésu ìmbì m̀ngb̀ngbu kágá bi ayíní ndéré úfu wo doa ní ólúògù kɛ́ gí simi yana gara sága ndéréye kɛ́ do bi bi lengbe ndìsìní úfu 'yì e doa ní. Aramáyika ndoloní ìrì bi máa née kídí, "Gologóta." Ya cóngó do'yì.

¹⁸ Ufukotrùnì yéé kí 'yì ugu e gbre, p̄p̄hénì yéé mbá m̄p̄h̄p̄h̄ do m̀ngb̀ngbu kágá. Yésu ni 'bì ené yana.

¹⁹ Zí Piláto éké ledre ro éyì orùòrù zía í'bí a idíní phéphéngèrì a ro m̀ngb̀ngbu kágá kpitere do Yésu 'dága kídí, "BA YÉSUSU 'YÌ 'BÌ NAZERÉTA, MONGU NGÉRE 'BÌ YÚDA E." ²⁰ Piláto éké kóo ledre née simi tara e m̀ng̀ng̀cua káa zí tara Latíni, Aráma nda kpá kí Gírìgì gí do bi zí tɔ̀'ɔ̀ Yúda e ólo a zíye ówoyéme ledre gí ro Yésu, gí zía ufuní kóo wo gbóo kí mongú gara bi Yerusaléma ní. ²¹ Zí ledre née sínýíne ro manda ga bi 'bì 'yì 'dáná éyì e ní gbála, zíye ìnyiyé ndéréye úku ledre zí Piláto kídí, "Nda idí ya Yésu ni Ngére ezé 'bì Yúda e wá. Ídì éké a yá, uku ya née ni Ngére ezé 'bì Yúda e."

²² Zí Piláto úkulúgu ledre zí m̀ngb̀uroko 'yì ga bi oguní zíne née o'buò'bu kídí, "Ledre bi máéké go ní máéké go."

²³ Zí asikíri ga gére née láláògù ngítì géyì bongó 'bì Yésu gí roa, zíye phéphé wo do m̀ngb̀ngbu kágá. Gí do kací a née, zíye 'dí'biògù bongó ené e ífi báyi a simi a eso, 'yì kí 'bì ené kɛ́'do. Ngiti bongó ené ma'dáa ni 'bì ené mbílíne, ndìsì ónzó a roné mióonzó.

²⁴ Gí ro bongó máa wo bi mbílíne née ní, zí asikíri ga gére née úku ledre kídí, "Ndazé lófósínyì wo ba m̄lófósínyì wá, idízé ónzó

gbégbé. 'Yì bí utú go zía ní, zía 'dí'bi a ne."

Ledre ga bí asikíri ga gére néesé mēngíní ní, utúasá go kpìní kí ledre ga bí kóo Lomo ukui'bí zí ngúru nébì úku a kídí,

"Niyí ífi báyi bongó amá dongaráye,

zíye kpá ónzó gbégbé gí ro mbílí bongó amá ní."

Asikíri ga gére néesé mēngíní kóo ledre néesé tí za cé káa zí bí kóo nébì uku ní.

²⁵ Née ní, Mariya mbágá Yésu odóní mimbé'deyé kí lémíné nderé toroní go gbóo cigí mīngbūngbu kágá bí phephéní Yésu doa ní. Zí ngítí géyì kará e gbre iriyé mbá Mariya, ngítí a 'bí ené me'be Keliyópa, ngítí a 'bí ené gí simi gara bí kí iríné Magidála ní ndìsì tóroyé ndro kí mbágá Yésu. ²⁶ Simi bisinyí sīndí kadra néesé ní, zí ngúru 'yì lódú kací Yésu bí 'búa ní do Yésu kíngaya ní, nderé toro go gbóo cigí mbágá Yésu kenée. Zí Yésu úku kása ledre gí do mīngbūngbu kágá girí zí mbágáne kídí, "Mamá, owúo'do bí ní tóro cigíyì íri néesé, idí nda idí zíyì káa do owú 'bí eyì." ²⁷ Zí Yésu kpá úku ledre zí 'yì lódú kacíne néesé kídí, "Kára néesé ní nda go mbágáyì." Tónóne simi sīndí kadra máa bí kóo néesé, 'yì lódú kací Yésu néesé ndìsì nda lúru bí kací mbágá Yésu go ne.

Ledre gí ro umbu Yésu

(Matáyo 27:45-56, Máríko 15:33-41, Lúka 23:44-49)

²⁸ Simi bí Yésu owoyeme go bílámáne kídí ledre ga bí 'Buné kasaogú néesé gí ro mēngí yée, néesé mēngí go mbá tí káa zí bí ili ní, zía úku ledre kídí, "Mimbé'demá irí mīrì." Ledre néesé utúasá go kpìní kí ledre ga bí niyí miékéye simi miéké kúru Lomo ní. ²⁹ Ábuwá asikíri ga gére néesé 'dí'bioguní mindogó le'yì kóró eyé go kíri néesé ndìsì kí éwé yì eyé. Simi bí uwúní ledre bí Yésu uku kídí, mimbé'dené irí mīrì ní, zí ngúrúyé ndéréne 'dí'biogú eyì káa zí katúu ní ónzó a bu simi mindogó le'yì eyé ba, ési a ro ngbángbá kágá sīkpióto a tara Yésu. ³⁰ Simi bí Yésu mbulúonzó mindogó le'yì néesé ní ní, zí Yésu ma'dáa úku ledre kídí, "Moko ga bí kóo kásaogú máa gí royé ní, māmēngiǒnzó yée go." Geré gí do kací ledre néesé ní, zía ótóomo 'dówúne, geré zí komo go a útúne ngeré.

³¹ Gí zía yì ené go sīndí kadra 'bí Yúda e 'bí yéme royé kílonzó a néesé go Sílí 'bí 'Dówúro bí kí ledrené owó owó ní. Zí mīngburoko 'yì 'dáná eyì e ndéréye zí Piláto, idí í'bí lorú gí ro zí asikíri e ndéréye ócódéwe sīndí 'yì ga bí phephéní yée néesé gí ro zíye úyuyé 'diya zí sūmuyé e óguyé 'dí'bióyó yée gí do mīngbūngbu kágá

'dá'dá zí ngítí kadra kí útúne gi zía kílondó go Sílí 'bí 'Dówúro, kací ondú ezé 'yí méngí moko ndaá. ³² Zí Piláto kása asikíri ené e idíní mu ndéré ócódéwe sındí 'yí ga phephéní yée née. Tonóní ócódéwe fí sındí 'yí ga bí phephéní yée kí Yésu ní. ³³ Simi bí oguní nda gi ro 'déwe sındí Yésu ní, niyí lúru bí káa ní, Yésu uyu yí ené go. Gi zí keyí née 'dewení eyé lolu sındíá wá.

³⁴ Zí ngúru asikíri ñnyiné lúku dogboru simi Yésu kí phala, geré zí sáma kí iní ndé'yíoguné gi simia. ³⁵ Maa Yiwáni, máéké zise ba ma'díi ledre, ledre ma'dáa mengí roné za cú do komomá. Máéké gi do bí zise ówo a, gi ro zise ngungu ledre Yésu ma'dáa. ³⁶ Gi zía miéké kúru Lomo uku kenée kídí, "Kémbí cóngó Yésu bí 'déwe ní ndaá." Ledre bí mengí roné zí Yésu ní ni go tí kenée, kémbí cóngó a bí 'dewe ní ndaá. ³⁷ Ni kpá miékéne kídí, "Niyí karanée ndísi lúru kása 'yí bí lúkuní wo kí phala ní."

Yoséfa oto umbu Yésu

(Matáyo 27:57-61, Mária

15:42-47, Lúka 23:50-56)

³⁸ Simi sındí kadra máa née ní, ngítí o'do ni kóo bo kí ñriné Yoséfa, ni gi simi gara bí ndísiní ndólo a Aramatáyo ní. O'do née ni kóo 'yí lódú kací Yésu,

tí lá ili ené zí 'yí e ówo a wá gi zía ngirí Yúda e ndísi méngí wo miméngí. Zí o'do née ñnyiné ndéréne ndú'yú Piláto, idí ngungu a zine 'dí'bi umbu Yésu ndéré óto a. ³⁹ Níkodímo bí kóo nderé ódro kí Yésu kí ndulu ní ni kóo kpá bo ore simi bí Yoséfa ni ndéré ndúndu'yú gi ro 'dí'bi umbu Yésu ní. Zí Níkodímo ma'dáa 'dí'bi mongú sù'bú bí kí bilámá kágá mindonyo e siminé bí ugúní kí tú'dú késí ní kpa gi ro ndéré súsú a ro umbu Yésu. Zíye ndéréye kí Yoséfa.

⁴⁰ Simi bí oguní ñri ní, zíye 'dí'bi umbu Yésu círigbí a yeré kí bilámá ká'dá bongó, zíye súsú sù'bú mindonyo bí oguní káe ní ro a kací ondú eyé 'bí Yúda e gi ro zíye óto wo. ⁴¹ Bí bí kóo ufuní Yésu doa née, yáká ni kóo ore. Míngí yáká ma'dáa iciomo kóo gu ore nziyiné otoní aka 'yí simi a wá. ⁴² Gi zía née sílí bí Yúda e ndísiní yéme royé simi a gi ro Sílí 'bí 'Dówúro ní, gi zí keyí née zíye 'dí'bi umbu Yésu 'diya ndéré óto a ore.

20

Miúru Yésu gi simi umbu

(Matáyo 28:1-10, Mária

16:1-8, Lúka 24:1-12)

¹ Simi sílí gi do kací Sílí 'bí 'Dówúro akpa kí sí ndóndó, zí Maríya bí gi simi gara bí Magídála ní, ñnyiné ndéréne

sí bi zí Yésu. Ni ógu iri ní, misisilekpe tutú bi gburugbu otoní ngbuturú tara mbotu gu ní, gburugbu oyóní go, bi kací a go fúó. ² Zí kára née ìnyìné gí ore ngásálúgu roné úku ledre zí 'yìmikása ga bi 'bi Yésu ní, Simúna Pétero e kí ngíti 'yì lódú kací Yésu bi 'búa ni doa kíngaya ní. Zía úku ledre zíye kídí, “Máógu ba gí sí bi, ngíti géyì 'yì e 'di'bioyóní umbu Ngére Yésu gí simi gu go, togú otoní nda wo go 'dáya yá, máówo wá.”

³ Simi bi Pétero uwúní ledre née kí ezené née kenée ní, geré zíye ìnyiyé ngásáye sí bi íri. ⁴ Zí eze Pétero bi ngúru 'yì lódú kací Yésu ngasání kí Pétero ní, óguútú roné fì ne sí bi íri. ⁵ Simi bi ogú iri ní, zía ndìshìné cìkì sága lúrúkása bi simi gu. Lurúndiki lá dẹ̀yì bikenyí bongó bi otoní Yésu kíe ní.

⁶ Zí Simúna Pétero ngásáógu 'bi ené nda gí 'dá'ba, geré zía ólùne simi gu. Ndiki iri kpá lá dẹ̀yì bikenyí bongó bi otoní Yésu kíe ní. ⁷ Zía kpá lúrú mbílí bongó máa wo bi lo'bu'dutuní komo Yésu kíe ní, kó'dú gu 'dí keřì kenée. ⁸ Zí 'yì lódú kací Yésu gáa oguútú roné sí bi íri ní ólùne simi gu. Gí zía bi ogundiki tí bongó ga gére née iri ní, zía ngúnngu a kídí, ma'díi, Yésu urú go. ⁹ 'Yì lódú kací Yésu owoyemení aka eyé kóo ledre bi simi miéké kúrú Lomo bi ya Yésu ni urú gí

simi umbu ní wá.

¹⁰ Nda gí ore, zí Pétero ìnyiyé kí ezené née ndá'balúgu royé 'be.

Yésu 'dodo roné zí Mariya Magidalá

(Máriko 16:9-11)

¹¹ Zí Mariya Magidalá kpá ndá'balúgu roné sí bi íri ndìshì ini ini kí ndálané kpá fú kí lúrú bi simi gu. ¹² Zía lúrúndiki maláyika e gbre simi toso 'yìma'dí e, esiní royé mbá bikenyí bongó niyí go mindìshiyé kí'dí bi otoní Yésu ní. Ngíti a ndìshì 'bi ené 'dí sí do, ngíti a 'bi ené sí sìnđí.

¹³ Zí maláyika ga gére née ndú'yú wo kídí, “Mamá, ndìshì ini ini gí ro 'di?”

Zí Mariya úkulúgu ledre zíye kídí, “Ngíti géyì 'yì e 'di'bioyóní umbu Ngére amá gí ona go. Máówo wá togú nderení nda oto wo ba go 'dáya yá.” ¹⁴ Gí do kací ódro née, zía óyó roné ni lúrú bi káa yá, zía lúrúndiki Yésu kí tóro, owo ené bi ya née Yésu ní wá.

¹⁵ Zí Yésu nda kpá ndú'yú wo kídí, “Mamá, ndìshì ini ini gí ro 'di? Sara ndìshì gámásó'do náambi?”

Mariya somú 'bi ené ya née go o'do bi ndìshì lúrú bi kací yáká ba ogú ndìshì ódro née ne. Zí Mariya úkulúgu ledre zía kídí, “Mongú 'yì, togú 'dí'bióyó wo gí ona yìi yá, ídí 'dódo a gí ro zíma ndéréma 'dí'bi ókpó wo.”

¹⁶ Geré zí Yésu ndólo wo fúó kídí, “Mariya.”

Zí Mariya óyó roné 'diya zía, gi zía owoyeme simi kúrú a go kídí, née Yésu. Zía ndólo Yésu kí tara Aramáyika kídí, “Raboní.” Ini ledre gi simi a kídí, “Yì 'dódo ledre.”

¹⁷ Zía úku ledre zí Mariya kídí, “Ndá aka óto sǐlǐyì romá wá, gi zía máókpó aka amá gi zí Babá 'dáa wá. Ndéré mu zí 'yì lódú kacíma e, mándìsì kpá ndólo yée lúndumá e. Ídí úku ledre zíye yá, máúrú gi simi umbu go. Mááyí go yéme romá gi ro ndá'balúgu romá zí 'Buzé bi ni kpá Lomo ezé kése ní.”

¹⁸ Nda gi ore, zí Mariya Magidála ndéréne úku a zí 'yì ga bi ndìsìní lódú kací Yésu ní kídí, “Ngére urú go, málúrú wo go cù kí komomá.” Zía kpá lǐkpì ledre ga bi Yésu uku yée zía ní mbá zí 'yì lódú kacíga.

Yésu 'dodo roné zí 'yì lódú kacíne e

(Matáyo 28:16-20, Mária 16:14-18, Lúka 24:36-49)

¹⁹ Nda go kí tagá ndulú simi sǐlǐ gi do kací Sǐlǐ 'bi 'Dówúro zí 'yì lódú kacíga yokoní royé go mbá simi 'dìcì kǐé'do, zíye 'dùtù mbotù kacíye go ndá ndá ndá gi zí ngirì mǐngburoko 'yì 'bi Yúda e. Ábuwá Yésu ogù go tóroné dongaráye 'dìcì íri. Niyí óyó komoyé káa yá, gbó ro Yésu. Zía úku ledre zíye kídí, “Lomo idí kǐse.” ²⁰ Zía 'dódo mbiṛi bi simi sǐlǐne

kí wo bi dogboṛu siminé ní zíye. Simi bi 'yì lódú kacíga lurúní kenée ní, zíye ídíye mbá kí rokinyi kídí Ngére eyé nda'baogu go.

²¹ Zí Yésu kpá úku ándá ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, “Lomo idí kǐse. Káa zí bi Babá kasaogu máa 'dódo ledre ené zí 'yìma'dí e ní, mááyí go kpá kása sée, ídísé mu ndéré kí 'dódotátá ledre ené zí 'yìma'dí e.” ²² Simi bi ukuonzó ledre ga gére go ní, zía lúwù roko'bu 'bi 'Dówù Lomo doyé, zía úku ledre zíye kídí, “Dówù Lomo idí ndìsì sáká sée. ²³ Kí roko'bu 'bi 'Dówù Lomo bi máí'bí zise née togù ótoómosé ledre go zí 'yì lúyú ledre yá, Lomo ni kpá ótoómo ledre zía. Togù ótoómosé ledre zía wá yá, Lomo ootomo ené kpá ledre zía wá.”

Yésu uku ledre zí Tóma

²⁴ Simi sǐndì kadra bi kóo Yésu 'dodo roné zí 'yì lódú kacíne ga bi sokó doa gbre (12) ní, ngúrúyè bi Tóma ní nda kóo ore wá. Gi zía bi Tóma ma'dáa niyí tonḡo e ní, ndìsìní nda ndólo wo, “Mááratonḡo.” ²⁵ Simi bi Tóma nda'baogu dongará lafúne e 'yì lódú kací Yésu ní, zí lafúga maáge úku ledre zía kídí, “Lurúze Ngére Yésu go tridri cù kí komozé.”

Zí Tóma úku ledre zí lafúne ga gére née kídí, “Fì, 'buó togù málúrú bi

kací musumári ga bi kóo phephéní wo kíe, zíma tátáúzu mbirí phala bi kóo lùkúní wo kíe ní go, mááyí fú ñgúnğu ledre bi úkusé née. Togú kenée wá, mángúnğu amá ledre esé née wá.”

²⁶ Gi do kací sǐlǐ e ñnyí do a gbre (7), 'yì lódú kací Yésu yokoní royé kpá go mbá 'dǐcǐ kǐé'do, Tóma ni kóo nda goó bo, mbotu ni kpá mi'dútuné. Geré zí Yésu ógu tóroné dongaraye zía úku ledre zíye kídí, “Lomo idí kǐse.” ²⁷ Zía úku ledre zí Tóma kídí, “Tóma, lúru aka mbirí bi simi sǐlǐma ba, zíyì tátáúzu wo bi dogboru simimá ní. Ídí ótoómo kála ledre, zíyì ñgúnğu a kídí ma'dú, máúru go gi simi umbu.”

²⁸ Nda gi ore, zí Tóma úku ledre zí Yésu kídí, “Ma'dú, áyí Lomo kpá Ngére amá.”

²⁹ Yésu ya zía ní, “Ñgúnğu ledremá née lá gi zía bi lúru máa go cú kí komoyí ní? Mongú úndru ni idí zí 'yì ga bi ñgúnğuní ledremá 'dá'dá zíye kí lúru máa kí komoyé ní.”

³⁰ Tú'dú mingburoko ledre e niyí kóo bo Yésu menği yée, zí 'yì lódú kacíga ga gére née kóo lúru yée cú kí komoyé, tí lá ledre maáge ndaní mbá miékéye simi búku ba wá. ³¹ Yée ga bi máéké yée simi búku ba, niyí gi do bi zise ówo yée, zise ñgúnğu ledre Kírésito Yésu ma'dáa kídí, ni mbigí Owú 'bi Lomo. Lomo kasaogu wo do sogo

kánga káa do Ngére. Togú ñgúnğusé ledre ené go yá, ni í'bi tridri bi za fi ni zise.

21

'Yì lódú kací Yésu 'di'biní tú'dú kénzè e

¹ Gi do kací ngíti géyì sǐlǐ e, zí Yésu kpá 'dódo ándá roné zí 'yì lódú kacíne e kó'dú mikavu simi Galiláya kí ñriné Tǐbériya. Ledre ma'dáa menği kóo roné káa.

² Ngíti géyì 'yì lódú kací Yésu ga gére née kóo Simúna Pétero kí Tóma bi ndişiní kpá ndólo wo Máarátoŋgo ní, kí Nataníyele ngíti o'do gi simi gara kí ñriné Kána simi Galiláya, nda kí owú ga bi 'bi Zebedíya ní, nda kpá kí ngíti géyì 'yì e gbre. Zí 'yì ga gére née yóko royé go mbá do bi kǐé'do. ³ Zí Simúna Pétero úku ledre zí lafúne ga gére née kídí, “Mááyí ba ndéré ónzó kénzè.” Lafúga ya zía ní, “Bilámáne, nderézé aka yì ezé mu.” Zíye ñnyiyé gi ore ndéréye ngburu do ékíye simi kuřungba tónó ónzó mbírá simi iní kí ndulú née zaá bi dre, 'di'biní kémbí éyì wá.

⁴ Nda goó akpa kí phiyí zí Yésu ndéré tóroné do gbúróngó, 'yì lódú kacíga owoní eyé bi kídí née wo ní wá.

⁵ Zí Yésu ndú'yú yée kídí, “Owú 'bi amáa e, 'di'bindíkisé laká yée goó?”

Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “É'e mongú 'yì, kémbí éyì ndaá.”

⁶ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ónzó'díyísé aka mbírá ma'dáa do sīlīse 'bī anú ásé 'dí'bī kénzé e” Simi bī onzóní ní, zíye 'dí'bī tú'dú kénzé e utúasání lálalúgu mbírá née simi kuṙungba wá gī zí miówó a.

⁷ Née ní, zí 'yī lódú kací Yésu bī 'búa nī do Yésu kíngaya ní úku ledre zí Simúna Pétero kídí, “Yī bī íri née Ngére Yésu.” Simi bī Pétero uwú ya née Ngére Yésu ní, zía éšilúgu bongó gáa lalaogu gī roné ní do lé'béoguné gī simi kuṙungba ndéréne zí Yésu do gbúróngó íri.

⁸ Zí ngíti géyī 'yī lódú kací Yésu idiakání 'bī eyé cīkī simi kuṙungba ndīšī lálaogu mbírá bī kí kénzé e šiminé ní do gbúróngó, gī zía niyí nda kóo go lá mitiri míya (100) gī ro gbúróngó. ⁹ Simi bī lalaoguní kénzé eyé e go do gbúróngó ní, niyí lúru bī ní, kotúní pho'du go, otóní kénzé e go komoa ambata e niyí go kpá mbá nziyiyé.

¹⁰ Zí Yésu úku ledre zí 'yī lódú kacíne ga gére née kídí, “Ógusé aka kí ngíti géyī kénzé ga bī 'dí'bisé yée née girí zíma yáa.”

¹¹ Née ní, zí Simúna Pétero ékíne simi kuṙungba lálaogu mbírá kí kénzé ga bī šiminé née bī. Kénzé maáge niyí kóo mbá míya kǐé'do kí doné cī gbre doa sokó do a ota (153). Simi tú'dú kénzé ga gére née mbá, komo mbírá 'decī gbawá

kǐé'do. ¹² Zí Yésu ndólo 'yī lódú kacíne ga gére née kídí, “Ógusé mu ánu éyí.” Gī zía bī 'yī lódú kacíga ga gére née owoyemení go ya née Ngére Yésu ní, 'yī bī kǐé'do káa zía ndú'yú wo ya áyí náambi ní ndaá. ¹³ Simi bī yokoní royé go ní, zía 'dí'bī ambata í'bí a zíye. Zía kpá 'dí'bī kénzé bī liciní ní í'bí a kací a zíye. ¹⁴ Née kóo go ota 'dódo ro bī Yésu 'dodo roné zí 'yī lódú kacíne e simi bī urú gī simi umbu ní.

Yésu í'bí úndru zí Pétero

¹⁵ Simi bī anuonzóní éyí go ní, zí Yésu ndólo Pétero 'dí sogo zía ndú'yú wo kídí, “Simúna wotí Yiwáni, ma'díi 'búma nī tí doyí?”

Pétero ya zía ní, “Ngére, ówo bú bilámáne kídí 'búyí nī domá.”

Yésu ya zía ní, “Ídí mu lúru bī kací minzéré kábīřīkī amá e.”

¹⁶ Zí Yésu kpá ndú'yú ándá bikéřī ndú'yú née kídí, “Simúna wotí Yiwáni, ma'díi 'búma nī tí doyí?”

Zí Pétero kpá úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, ówo bú bilámáne kídí 'búyí nī domá.”

Yésu ya zía ní, “Ídí mu lúru bī kací kábīřīkī amá e.”

¹⁷ Zí Yésu kpá ndú'yú ándá Pétero kídí, “Simúna wotí Yiwáni ma'díi 'búma nī tí doyí?”

Zí simikozo méngī Pétero gī zí ndu'yú bī Yésu ndu'yú wo za 'dényé kí'dí ota ní. Zía řnyīnē úkulúgu ledre zí Yésu

kídí, “Ngére, éyí bi kǐé'do káa ya ówo wá ní ndaá. Ówo go bú bilámáne kídí 'búyí ni bo domá.”

Yésu ya zía ní, “Ídí mu lúru bi kací kábiríkí amá e.”
 18 Zí Yésu úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Máúku zíyí ma'díi, simi bi kóo áyí aka owúphirangá ní, ndísi yéme royí zíyí ndísi ídíyí drá drá drá. Éyí ga bi íli méngí yée ní, 'yí úcuómo yíi ndaá gí royé wá. Simi bi ngóko go ní, áyí 'dóko síllyí zí ngíti 'yí ndísiné ne lála yíi ndéré kíyí do bi bi gáa ngará íli ndéré doa wá ní.”
 19 Yésu 'dodo zí Pétero née misi'di bi karanée niyí úfu wo Pétero kǐe gí ro zí 'yíma'dí e ndísiyé mbófo Lomo ní. Nda simi bi Yésu ukuasá ledre máa wo née go zí Pétero ní, zía kpá úku ledre kídí, “Ídí lánýa romá Pétero.”

20 Zí Pétero óyó roné káa zí ayí lúru bi sogoné káa yá, zía ónzó komoné ro ngúru ezeyé 'yí lódú kací Yésu bi 'búa ni do Yésu kǐngaya ní. Née wo bi kóo 'doṅgo roné ndoo gí ro Yésu simi bi kóo niyí ánu odu éyí miánu 'bi tagá ní. Zía ndú'yú Yésu kídí, “Ngére, ambí ni mengí bisinyí ledre née zíyí kenée ba ne.”
 21 Simi bi komo Pétero utú ro ezeyé née kenée ní, zí Pétero ndú'yú Yésu kídí, “Ngére, sara ezezé ba, éyí bi ni 'bi ené méngí roné zía ní 'di?”

22 Zí Yésu úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Ledre eyí nda

zía wá. Togú máili zía ídíne trǐdriné gí simi sǐndí kadra bi karanée mááyí ndá'baógu simi a ní yá, ni mbá do sílma née ndaá ledre eyí wá. Éyí bi máili ní lá duú, ídí lánýa romá.”
 23 Gí do kací ódro née ní, zí ledre ángané dongará 'yí lódú kací Yésu kídí, ezeyé bi 'búa ni do Yésu kǐngaya ba uyu 'bi ené lolu wá, ni ídí 'bi ené trǐdriné za fí. Yésu uku ené kóo ledre née bi kídí o'do née uyu wá ní wá. Uku yí ené kídí, “Togú máili máa, o'do née ni ídí trǐdriné gí simi sǐndí kadra bi mááyí ndá'baógu simi a ní, ledre bi 'yí ndaá simi a wá.”

Odu kúru

24 Ba máa Yiwáni bi 'yí lódú kací Yésu ní. Ledre ga bi simi miéké ledre ba máúku yée máa. Zée kése owozé mbá bú bilámáne kídí niyí za mbá ma'díi ledre e.

25 Tú'dú ngíti géyí mingburoko ledre e niyí kóo bo Yésu mengí yée, togú ekéní kóo ledre máa ga gére née mbá yá, 'yí ga bi do sogo kǐngá ba mbá utúasání ímbísíkpi búku ma'dáa gí do biné wá.

Moko 'bi 'yìmikása e Ledre gi ro búkù 'bi 'yìmikása e

Lúka eké búkù ba ne. Eké wo bi ndìşiní ndólo a Lúka ní kpá ne. Simi búkù ba eké ledre gi ro káa zí bi kóo 'Yìmikása 'bi Yésù ndìşiní ndéré kí úku ledrea zí 'yì e gi do kacía bi nda'balugu roné go komo ere ní. Mizefì a simi káṅgá 'bi Yúda e kpá kí káṅgá 'bi 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní. Eké simi búkù ba ledre gi ro bilámá ledre ga bi 'Yìmikása 'bi Yésù ndìşiní kóo ndéré kí úku yéé simi káṅgá 'bi Yúda e kpá kí káṅgá 'bi 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní. Lúka uku kpá ngíti ledre kídí 'Dówù Lomo ni ógù fì zí 'yì ga bi 'yì lódù kací Yésù ní, zía ndìşiné 'dódo bilámá misi'di zíye kpá kí i'bí roko'bu zí manda eyé e.

Simi kápita 1-12 Lúka uku tú'dù ledre e gi ro ledre ga bi 'yìmikása Pétero mengì yéé nda kpá kí ledre ga bi kóo mengìní royé zí 'yì e ga bi ṅuṅṅuní ledre 'bi Yésù go simi Yeruşaléma ní. 'Dówù Lomo ndìşì kóo sáká yéé do tú'dù misi'di e gi ro zíye ówoyéme a kídí Lomo ili zí Bilámá ledre bi gi ro Yésù

ní idíní úku a zí kúfú rìkí sì do 'yìma'dí e mbá, nda lá duú zí Yúda e wá. Kápita 13-28 Lúka uku andá kpá ledre kídí 'Dówù Lomo ndìşì kóo sáká 'yìmikása Páwulo zía ndìşiné ndéréne kí úku bilámá ledre nées simi rìkí káṅgá e káa zí Ásiya, Yúropì odù a simi gara bi Róma ní. Zía kpá úku ledre gi ro kúrú Lomo bi Páwulo kí ngíti géyì lafúne 'yìmikása ndìşiní ndéré kí úku yéé ní. Owoyemezé go bilámáne kídí Páwulo 'dodoní bilámá ledre bi gi ro Yésù ní go zí tú'dù 'yì e simi rìkí ngíti géyì şindí kadra e.

Yésù nda'ba komo ere

1 Ako mongú 'yì Teyófilo, mizefì búkù bi kóo máéké ní, máéké kóo ledre gi ro ledre ga bi Yésù* tonó 'dodo yéé kí yéé ga bi mengì yéé ní, ndéréóguné ² gi simi şindí kadra bi Lomo 'di'bilugu wo simia komo ere ní. 'Dá'dá gi zía kóo kí ndá'balúgu roné komo ere, zía kóo úku ledre kí roko'bu 'bi 'Dówù Lomo zí 'yì ga bi gelé yéé káa do 'yìmikása† ené e ní. ³ Gi do kací 'do'dó bi kóo 'do'dóní Yésù ma'dáa kíe, zía úyuné do mĩngbũgbu kágá, zía kóo úrúne go gi simi umbu, zía 'dódo roné zí 'yìmikása ené e kí'dí tú'dù kí şilí cì gbre. 'Dodo kóo roné zíye

* 1:1 1:1 Yésù: Ini ledre gi simia kídí, Lomo yomo 'yì e. † 1:2 1:2 'Yìmikása: Née 'yì ga bi Yésù i'bí roko'bu zíye, zía ndìşì kása yéé ndéré kí mengì moko ené e káa zí úku bilámá ledre ené zí 'yì e, kí şìkpì 'yì ndíyá e kpá kí ógóoyó bicayi lomo e gi simi 'yì e ní.

kí'dí tǔ'dú nées gi ro zíye ówo a kídí ma'díi nées urú go. Zía ndìsiné 'dódoyéme misi'di ledre ga bi 'be Lomo ní zíye. ⁴ Kadra kǐé'do simi bi Yésu kotruní royé go do bi kǐé'do kí 'yìmikása ené e ánu éyí ní, zía úku ledre zíye kídí, "Ndásé aka ìnyì báyi rosé gi simi Yerusaléma gi ona wá. Ídísé ndìsì ona gi simi sǐndì kadra bi Babá ni kása 'Dówùne zise káa do sáká éyí káa zí bi mocú ledre a, zíma kóo ndìsimá úku ledre a zise ní. ⁵ Yiwáni ndìsì í'bi babatíza kí iní, tí lá gi do kací sǐlì ca Lomo babatízì sée kí 'Dówùne."

Mindá'ba Yésu komo ere

⁶ Simi bi Yésu kotruní royé go ndro kí 'yìmikása ené e ní, zíye ndú'yú wo kídí, "Ngére,‡ bi ba ní áyí go ógu í'bilúgu ngére 'bi Isiréle e zíye?"

⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Sǐndì kadra gi ro ledre ga gére ni yí ené do sǐlì Babá. Ndaá 'bi ené miútúásáne gi ro zise ówo a wá. ⁸ Tí lá ídísé ówo a kídí, 'Dówù Lomo ni ógu ndìsì simisé. Zía ndìsiné í'bi roko'bu zise, zise ndìsísé úku ledre gi romá kí roko'buné zí 'yí ga bi simi Yerusaléma, kpá kí ngíti géyí bi ga bi simi Yúdáya kí Samáriya ní, zaá gi do odu do sogo kángá mbá."

⁹ Gi do kací bi Yésu ukuonzó lá ledre gi tarané

káa ní, tí do komoyé nées ní, geré zí Lomo 'dí'bilúgu wo komo ere. Niyí ídí kǐe ní, yeré ni yí ené go sogo buřungú lurúndikiní lolu wo wá.

¹⁰ Simi bi niyí aka fú lá ndìsì lúru lódú kacía kí ndéréókpóne 'dága ní, 'diya káa ní, zí ya'dá e gbre mbá kí bikenyí bongó royé niyí go mitóroyé cigíye kenée. ¹¹ Zí ya'dá ga bi gbre ba úku ledre zí 'yìmikása ga gére nées kídí, "Sée 'yí 'bi kángá bi Galiláya ní, éyí bi tórosé ndìsì lúru bi gi roa komo ere ní 'di? Yésu bi Lomo 'di'bilugu wo gi zise komo ere nées, ni karanée ndá'baógu cé káa zí bi lúrusé wo kí ndéréókpó komo ere nées ní."

Geléní 'yí do bi kací Yúda

¹² Gi ore, zí 'yìmikása e ndá'balúgu royé gi do Landa bi ndìsiní ndolo a Olíva ní, simi Yerusaléma. Landa máa nées ni kilomíta kǐé'do gi simi Yerusaléma. ¹³ Simi bi nda'baoguní simi gara íri ní, zíye ékí ókpóye geré 'dága simi 'dǐcì bi o'bórongóní do ezené kí'dí bi kóo ndìsiní ndìsì ní. 'Yí ga bi kóo ore ní niyí kóo, Pétero, Yiwáni, Yakóbo e kí Andiríya, Phílipo e kí Tóma, Batilimáyo e kí Matáyo, Yakóbo wotí Alafáyo, Simúna ngúru 'yí ga bi kí 'bú kángá eyé 'bi Isiréle e doné ní, nda kí Yúda wotí Yakóbo. ¹⁴ Zí

‡ 1:6 1:6 Ngére: Ndólo bi Ngére ní, ni zí Lomo kpá zí Yésu gi zía niyí gbengárá mbá Lomo kpá Ngére e.

'yìmikása ga gère nées ndìsì ndìsì kótrụ royé tríe do bi kíe'do ìni ìni zí Lomo kací kadra mbá. Ndìsìní kóo ndìsì ìni ìni máa nées ndro kí ngítì géyì kará e nda kí Mariya mbágá Yésu kpá kí lúndu Yésu maáge.

15 Gí do kací owù sílí cúku'dée, zí 'yì e míya kíe'do doa cí kéré a yée ga bi ñgununí ledre 'bi Yésu go ní kótrụ royé do bi kótruro 'bi ìni zí Lomo. Zí Pétero ñnyíóguné 'dága ódróné zí 'yì ga bi kotruní royé nées kídí, 16 "Owù 'bi babá e, miéké kúrú Lomo ogù go ma'díi káa zí bi kóo 'Dówù Lomo ukui'bí zí Dawídí éké a gí ro Yúda bi kóo utú káa do manda 'dá'dá zí 'yì ga bi kóo 'di'biní Yésu ní. 17 Yúda ni kóo ngúru 'yì gí dongaráze. Geléní kóo wo káa do ezezé simi moko bi azé simi a ba ní."

18 Gí zí késì bi kóo Yúda owo gí simi bisinyí miméngí ledre ené ní, simi bi kóo ñgionzó roné zía útúlóko siminé ní, zí manda 'bi Yúda e kóo úgú bi bi kóo ñgionzó roné doa nées óto umbua simi a. 19 'Yì ga bi kóo simi Yerusaléma ní uwúní kóo ledre nées go za mbá. Zíye ndìsìyè ndólo bi máa nées kí tara Aramáyika kídí Akeledáma, ìni ledre gí simia kídí, Bi 'bi óto Umbu e.

20 Zí Pétero tátáne 'dá'dá kí ledre kídí, "Ni miéké nées

simi Ke'bi 'bi Dawídí kídí, "Be 'bi ené idí idí káa do tobó, 'yì ndìsì simi a ndaá.' Ni kpá miékéne kídí, 'Ngítì 'yì idí 'dí'bi moko kací a ne.'

21 "Bi go kenée ní, ni miútúásáne zíze géle ngúru 'yì gí dongaráze bi azé kú kéye simi sìnđí kadra bi kóo Ngére Yésu ni dongaráze ní, 22 tónóne gí simi sìnđí kadra 'bi Yiwáni Babatíza zaá gí simi sìnđí kadra bi Lomo 'di'bilugu Yésu gí zíze komo ere simi a ní. Gí ro zí 'yì máa nées ídíne 'yì bi lurú miúrú Yésu gí simi umbu go cú kí komoné ní."

23 Gí ore, zí 'yìmikása e kí ngítì géyì 'yì ga bi ñgununí ledre 'bi Lomo go ní í'bi somú ledre eyé gí ro ya'dá e gbre Yoséfa bi ndìsìní kpá ndólo wo Barasába (bi owoyemení wo kpá kí ñrija bi Zúsuto ní) kí Matíya. 24 Zíye ótú doyé ìni ìni zí Ngére Yésu kídí, "Ówo mimbé'de 'yì e mbá bú mikékeríja. Ídí nda mu 'dódo 'yì bi gí dongará ya'dá ga bi gbre ba wo bi géle wo go 25 gí ro zía ídíne káa do 'yìmikása do bi kací Yúda bi kóo ootomo moko zía ndéréne do bi ené bi ìli ní." 26 Gí do kací ìni zí Lomo, zíye ónzó gbégbéš gí ro géle kémbì 'yì gí dongará ya'dá ga gère nées. Zí gbégbé útúne zí Matíya. Do go géle wo káa do ngúru 'yìmikása yata yée máa ga bi kóo sokó

doa kǐé'do (11) ní.

2

'Dówú Lomo ogú do 'yì e simi Yerusaléma

¹ Simi bi sǐndǐ kadra 'bi Pénítakote* utúasá ní, zǐ 'yì ga bi ñgunǔnǐ ledre 'bi Yésu go ní kótrǔ royé mbá do bi kǐé'do simi Yerusaléma. ² Niyí ídí kǐé ní, zǐ gboṛu éyí ówúne gi komo ere káa zǐ gboṛu mongú síli bi káa zǐ miǓombi ní simi 'dǐcǐ bi kóo niyí simi a ní. ³ Simi ledre bi ndǐṣi méngi roné ba ní, zǐye lúrúndiki éyí káa zǐ mǐngálánga mbílí pho'du ní. Zǐ éyí bi káa zǐ mbílí pho'du ba ifi báyi roné do 'yì ga bi ñgunǔnǐ ledre 'bi Yésu go ní za mbá. ⁴ Gi do kacǐ ledre bi mengi roné kenée ní, zǐ 'Dówú Lomo í'bí roko'bú zǐye, zǐye tónóye ódroyé simi ngíti géyi tara e káa zǐ bi 'Dówú Lomo 'dodo zǐye ní.

⁵ Simi sǐndǐ kadra máa kóo née ní, tǔ'dú Yúda ga bi ñgunǔnǐ ledre 'bi Lomo go ní, niyí kóo bo ogunǐ simi Yerusaléma ore gi do bi e do sogo káṅgá za mbá. ⁶ Simi bi 'yì ga gére née uwúní mongú gboṛu éyí bi owú née ní, zǐye úduyé mbá ngásaye do bi bi ledre ba mengi roné doa ní. Zǐye ndǐṣi ónzó komoyé gi zǐa ledre ga bi 'yì ga bi ñgunǔnǐ ledre 'bi Yésu

go ndǐṣinǐ úku a ní, ndǐṣinǐ úwú a tí káa zǐ ndǐṣinǐ úku ledre née simi tara eyé ní.

⁷ Zǐ tarayé ìdrǐne mbá miǐdrǐ gi zǐ ledre bi mengi roné née. Zǐye ndǐṣiyé ódroyé dengbǐye kídí, "'Yì ga ba niyí mbá gi simi Galiláya mengi káa be 'di zǐye ndǐṣi ódroyé simi tara ezé? ⁸ Éyí bi mengi roné ní 'di. Bi uwúze nda ledre ga bi ndǐṣinǐ úku yée tí káa zǐ ukunǐ simi tara ezé ní? ⁹ Bi oguzé 'bi ezé yì ezé zaá gi simi káṅgá ga bi Pátíya, Medíya kí Elamítí, kpá zaá gi simi Mesopatómíya, Yúdaya nda kí Kapadósiya, kpá gi simi Pánato kí Ásiya, ¹⁰ ngíti géyi ogunǐ 'bi eyé gi simi Pharagáyi, Pamafíliya kí gi simi Ízibiti kí bi ga bi simi Líbiya gbóo kí Seréna ní. Ngíti géyi ogunǐ 'bi eyé gi simi mongú gara bi Róma ní, ¹¹ gba Yúda e kí ngíti géyi kúfú ga bi oyólo'bóní royé káa do 'yì ga bi 'yì ñgunǔ 'dodo ledre 'bi Yúda e ní, kí ngíti géyi ga bi ogunǐ 'bi eyé gi simi Kuréto kí Arábiya ní, uwúze ledre ga bi ndǐṣinǐ úku yée kí tara ezé gi ro mongú ledre bi Lomo mengi ba mbá bú." ¹² Gi zǐ ledre née ní, zǐ tarayé ìdrǐne mbá miǐdrǐ. Zǐye ndǐṣi ónzó komoyé kacǐ ledre bi mengi roné née ní, owo 'di'biní mbí éyí bi mengi roné ní wá. Zǐye ndǐṣi ndú'yú ló'bo royé

* **2:1** 2:1 Sǐndǐ kadra 'bi Pénítakote: Née sǐlǐ cǐ gbere doa sokó gi do kacǐ Umbuokpó. Yúda e ndǐṣinǐ ogú simi sǐlǐ née simi Yerusaléma í'bí mizefí éyí eyé ga bi gi yáká ní zǐ Lomo. Ólo Lévi e 23:15-21.

dengbìye kídí, “Ini ledre gi simi ledre bi mengi roné ba 'di?”

13 Zí ngíti géyì 'yì e gi dongaráye fóló 'yì ga bi nṅunṅuní ledre 'bi Yésu go née kídí, “'Yì ga gére née koyóní yì eyé mikóyó.”

Pétero odro zí 'yì e kadra Pénítakote

14 Zí Pétero e kí lafúne 'yjmikása ga bi kóo sokó doa kíé'do (11) ní ìnyìòguyé 'dága. Zí Pétero úku ledre kí mongú kúrú zí tǔ'dǔ 'yì ga bi kóo kotruní royé ní kídí, “Lafúma e Yúda e kí 'yì ga bi ndìşiní ndìşì simi Yerusaléma ona ní, ìndisé aka mbílise zíma yáa gi ro zíma úku 'dódo ini ledre simi ledre bi mengi roné ba zise. 15 'Yì ga ba ní koyóní eyé e wá. Ba aka lá şindí kadra ìnyì doa eso kí phiyì. 16 Yì ené ba ledre bi kóo nébi Yúwele uku ledre gi roa kídí, 17 “ ‘Lomo uku ledre kídí, simi odù şılı,

Mááyí karanée kásaógu 'Dówúma zía ógu ndìşiné simi 'yì e za mbá.

Wotşe e kí nyiše e niyí karanée ndìşì úkutátá ledre gi romá zí 'yì e, phirangá esé e niyí karanée lúrúndíki éyì ga bi niyí méngi royé ní 'dá'dá gi zíye kí méngi royé, zí ngoko 'yì e ndìşiyé 'dú'duru bi Mááyí ógu kíe doyé ní.

18 Gba 'yì kasa amá e, ya'dá e kí kará e Mááyí karanée kása 'Dówúma zía ógu ndìşiné simiyé simi kadra bi ni útúásá ní gi ro zíye ndìşì úkutátá ledre amá zí 'yì e.

19 Mááyí karanée méngi mingburoko ledre e komo ere kí ngíti géyì do sogo kángá ona gi ro zía 'dódo roko'bu amá zí 'yì e.

Simi bi karanée ledre máa née ni ndìşì méngi roné do sogo kángá ona ní, okó ni útú zí sáma 'yì e kúkúne, pho'du kí mongú cika ni ídí liri do bi e mbá.

20 Komo kadra ni ilí zí mituluru útúne mbúú, zí komo éfé óyóló'bó roné bikesine káa zí sáma ní. Ledre ga gére née niyí méngi royé 'dá'dá gi zí mongú şılı 'bi Ngére Lomo kí óguné.

21 Gi ore, 'yì bi ni ini ini zí Ngére Lomo ní, Lomo ni tí yómo wo.'

22 “Lafúma e Isiréle e, ídísé úwú ledre bi mááyí úku a zise ba. Yésu 'yì 'bi Nazeréta ni kí roko'bu 'bi méngi mingburoko ledre zine, káa zí bi 'dodo roné go zise simi ledre ga bi ndìşì méngi yéé kí roko'bu bi Lomo i'bí zía ní. Ówoyemesé bú bilámáne

káa zí bì kóo ndìṣì méngì
yée dongaráse ona ní.

²³ Kací miyéme ledre 'bì
Lomo, ótoómo kóo Yésu do
sílìse gì ro zise í'bì wo zì
'yì lúyú ledre e phéphé wo
zía úyuné do mingbúngbu
kágá. ²⁴ Bì kenée ní, Lomo
uru wo go gì simi umbu
gì zía Yésu utúasá ídí sì
sílì roko'bu 'bì umbu wá.
Cakaba ba ní, Lomo oto yì
ené wo go zía ídíne kí ro
doné. ²⁵ Dawídi eké kóo
owù 'bì mbágá ledre go kpá
kenée gì ro Yésu ya Yésu ní
gú úku ledre kídí,

“ Máówo bú kídí Ngére
Lomo ní gbóo kíma
kací kadra mbá,

Gì zía bì ní gbóo kíma ní,
máutúasá éré ngìrì gì zì
ledre e wá.

²⁶ Gì zì kényì nées ní,
rokinyi ucu go do
mimbé'demá,
gba ódro ga bì ndìṣìní
ólúógù gì taramá ní
niyí mbá ódro 'bì
rokinyi.

Káa zì bì mááyí ba ní,
mimbé'demá ìdrì go
nzoó kací óto komo bì
kóo mándìṣì óto a ní,

²⁷ gì zía útúasá ótoómo máa
simi bì wá,
útúasá kpá ótoómo 'Yì
eyì bì lúyú ledre ndaá
roa wá ní ényené wá.

²⁸ Bì kenée ní, 'dódo misi'di
trìdrì go zíma,
gì ro zize ndìṣìzé kényì
simi rokinyi bì za fì
ní.'

²⁹ “Owù 'bì babá e,
máúku ba wo zise fúó kídí,
bulúnduzé ngére Dawídi bì
'yì e owoní wo mbá bú ní,
uyu kóo do óto bì zía, bì
ní zía karaba bo do sogo
kàngá ona. ³⁰ Owozé bú kídí
Dawídi uku ené kóo ledre
ga gére nées gì ro kùrù'buné
wá. Tí lá ní yì ené kóo nébì,
owo bú kídí Lomo mocú kóo
éyì go zine. Lomo mocú
ya nées ní gú karanée óto
ngúru bulúndu Dawídi káa
do ngére káa zì Dawídi ní.

³¹ Dawídi owo yì ené kóo
ledre bì Lomo ní méngì a
ní go 'desì 'dá'dá. Nées sì
ledre bì kóo uku ledre kídí,
Lomo ní úru Kírésìto† gì simi
umbu gì zía ní. Lomo utúasá
ené ótoómo wo simi bì wá,
útúasá kpá gbawá ótoómo
wo zía ényené.

³² “Bì kenée ní, Lomo
uru Yésu go gì simi umbu.
Lurúze ledre bì mengì roné
nées go ma'díi cù kí komozé.

³³ 'Bù Lomo, í'bì mongù
úndru go zì Yésu ma'dáa gì
ro zía ídíne mindìṣìné do
sílì 'bì anú 'bì 'Buné Lomo.
Lomo i'bì kóo roko'bu 'bì
'Dówùne go zì Yésu káa zì
bì kóo mocú ledre a zía ní.
Ledre bì lúrúsé kí wo bì
úwúsé wo ba ní, yì ené
nées 'Dówù Lomo bì Yésu
kasa zía ógù ndìṣìné simizé
ní. ³⁴ Ndaá 'bì ené bì kídí
Dawídi nderé kóo komo ere,
zía kóo uku ledre kídí,

“ Ngére Lomo uku ledre
zì Ngére amá Kírésìto

2:28 2:28 Ke'bì 'bì Dawídi e 16:8-11 † **2:31** 2:31 Kírésìto: Ini ledre gì simia
kídí, 'yì bì Lomo gelé wo káa do Ngére ní.

kídí,

“Ndìṣì do sīlìma 'bì anú
ona,

35 gì simi sīndì kadra bì
Mááyí óto ezeokóyì e
mbá

sì sīndìyì káa zì owú
gbá'dá bì ndìṣì óto
sīndìyì doa ní.”

36 “Bì go kenée ní,
sée 'yì 'bì Isiréle e, ídísé
ówo a ma'díi kídí, Yésu
bì phéphésé wo do
mìngbúngbu kágá nées ní, nì
ne wo bì Lomo oto wo zíye
ídíye kéne káa do Ngére kpá
Kírésìto dozé ní.”

37 Simi bì 'yì ga gére nées
uwúní ledre bì Pétero uku
zíye kenée ní, zì mímbe'deyé
'dēcíné 'duo tų. Zíye ndú'yú
Pétero e kí ngíti géyì lafúga
'yìmikása e kídí, “Owú
babá e, azé nda méngì go
'dì?”

38 Zí Pétero úkulúgu ledre
zíye kídí, “Sée mìkékeriá
mbá, ídísé ótoómo kí lúyú
ledre. Do bábátizì sée kí ìrì
Kírésìto Yésu‡ gì ro zì Lomo
lùlùoyó lúyú ledre esé. Gì
ore, Lomo nì í'bì tákpásìlì bì
'Dówùne ní zíse. 39 Ledre bì
kóo Lomo mocú wo ní, nì
kóo gì rosé kí owú 'bì esé e,
kí 'yì ga bì niyí gbála gì ro
Lomo ní kí yée ga bì Ngére
ezé Lomo ndolo yée káa do
'yì ené e ní.”

40 Zí Pétero úku tų'dú
ledre ga bì o'buóbù ní zíye.
Zíá ndéndì roné zíye kídí,
“Mé ba ní, ídísé mu ndú'yú

Lomo gì ro zíse ómosé káa
bì Lomo nì 'dó'do sée simi
bì nì 'dó'do 'yì ga bì 'yì lúyú
ledre e ní.” 41 Gì ore 'yì ga
bì ñgununí ledre bì Pétero
uku ní, zíye óyóló'bó somú
ledre eyé do í'bì babatiza
zíye. 'Yì ga bì kóo oyólo'bóní
somú ledre eyé simi kadra
máa bì kóo nées ní, niyí kóo
mbá álfu ota.

42 Nda gì do kacía bì
oyólo'bóní somú ledre eyé
ní, zíye í'bì royé ndìṣì
ówoyéme ledre gì ro Yésu
gì zì 'yìmikása ené e, zì
ndìṣì eyé kí ánu éyì miánu
'bì sómúndíki ledre umbu
Ngére Yésu kí ini zì Lomo
ídíne ndro do bì kíé'do.

*Ndìṣì 'bì 'yì ga bì
ñgununí ledre 'bì Lomo go
ní*

43 Zí 'yì ga bì simi
Yerusaléma ní ñnyiyé mbá
ndìṣì óto úndru Lomo gì
zì roko'bu bì ndìṣì í'bì a zì
'yìmikása e ndìṣiyé méngì
mìngburoko ledre e kíe kací
kadra e mbá ní. 44 Bì kenée
ní, zì 'yì ga bì ñgununí
ledre Yésu go ní kótrų royé
zíye ndìṣiyé méngì ledre
eyé e kací kadra mbá ndro.

45 Zí 'yì ga bì ñgununí
ledre 'bì Yésu go ní ndìṣiyé
togú ugúoyóní éyì eyé e go
yá, zíye ndìṣiyé ífi késiyé
dongaráye miútúásáne
kpìni kací éyì bì 'yì ili wo
ní. 46 Kací kadra mbá zíye
ndìṣiyé kótrų royé do ligá

2:35 2:35 Ke'bì 'bì Dawídi e 110:1 ‡ 2:38 2:38 Kírésìto Yésu: Ini ledre gì simia kídí, 'yì bì Lomo gelé wo káa do Ngére ní. Yésu, ledre gì simi ìrì nées kídí, ómo, 'yì yómo 'yì e.

'Díçí 'bi Lomo, § ngíti géyí yá 'be 'bi eyé e ndísiyé ánu éyí miánu 'bi sómúndíki ledre umbu Ngére Yésu kí mongú rokinyi do mimbé'deyé. 47 Simi bi ledre née ni ndísi méngí roné kenée ní, zíye ndísiyé kófó irí Lomo. Zí 'yí ga bi simi Yerusaléma ní mbá ndísiyé óto 'bú ledre bi ndísiní méngí a née doyé. Nda gi zí kényí née ní, zí Ngére Yésu ndísiné 'dí'biógu ngíti géyí yata 'yí e gi ro zíye ómoyé.

3

Pétero yomo o'do bi miğigírí ní

1 Kadra kíé'do zí Pétero e kí Yiwáni ñnyiyé ndéréye simi 'Díçí 'bi Lomo simi sındí kadra ota (3) gi do kací yana kadra simi bi 'yí e niyí go mbá íri ndísi ini ini zí Lomo ní. 2 Simi bi oguní ku mbotu bi ndísiní ndólo a Mbotu Lámá ní, zíye ndíki o'do bi arání wo kú miğigírí ní ore. 'Yí e ndísiní ñmbíóto wo ore gi ro zía ndísiné ómbo kési gi zí 'yí ga bi ndísiní ndéré ini ini zí Lomo do ligá 'Díçí 'bi Lomo ore ní.

3 Simi bi onzó komoné ro Pétero e kí Yiwáni kí olú simi 'Díçí 'bi Lomo ní, zía ñnyiné ómbo kési gi zíye. 4 Zí Pétero e kí Yiwáni lúru wo gbóó, zí Pétero úku ledre zía kídí, "Lúru aka bi zíze yáa." 5 Zía síkpi komoné lúru yée

kí sómú ledre bi yaá niyí go í'bí éyí zíne.

6 Simi bi ni go gbóó ndísi lúru yée ní, zí Pétero úku ledre zía kídí, "Kési ndaá 'bi ené zíma wá, éyí bi Mááyí í'bí a zíyí ní ni, kí irí Kírésito Yésu 'yí 'bi Naz-eréta, ñnyiógu mu 'dága zíyí tónó ndéréyí do sındíyí."

7 Gi do kací ledre bi Pétero uku née ní, zía síkpi o'do bi miğigírí née 'dága kí sılíne 'bi anú. Sındíga kí komo rígiga ga bi kóo ngára roko'buyé ndaá ní, zíye geré ídíye eyé kí roko'buyé. 8 Zía ñnyiógu tóroné 'dága, zía tónóne gámálící roné do sındíne. Gi ore zíye olúye ndro kí Pétero e kí Yiwáni do ligá 'Díçí 'bi Lomo ni go mindéréne ndísi kí lé'bélící roné kí kófó irí Lomo. 9 Simi bi 'yí e luruní wo ni go mindéréne kí ndísi kófó irí Lomo ní, 10 zíye ówoyéme ledre gi roa kídí, ba tí o'do bi ndísi ómbo éyí ku mbotu 'Díçí 'bi Lomo bi ndísiní ndólo a Mbotu Lámá ona ba. Zí tara 'yí e ñdríne mbá miğdrí gi zí mongú ledre bi mengí roné zía née.

Ledre bi Pétero uku zí 'yí e ní

11 Gi zía bi o'do née lanyá nda go fú lá ngónó ngónó do kací Pétero e kí Yiwáni ní, zí tara 'yí e ñdríne mbá miğdrí. 'Yí e owo 'di'biní mbí éyí bi niyí méngí a ní wá.

§ 2:46 2:46 'Díçí 'bi Lomo: 'Díçí máa wo née ni duş kíé'do simi Yerusaléma. 'Yí 'dáná éyí e ndísiní lengbe 'dáná éyí simia gi zía Lomo ni ore, gi ro zía ótoómo lúru ledre 'bi 'yí e.

Zíye údüyé mbá ngásá lódú Pétero e kí Yiwáni sị mbílí 'díçí bi ndịsini ndólo a Mbílí 'díçí 'bi Solomóna ní. ¹² Simi bi Pétero lurú nda ledre ba káa ní, zía úku ledre zíye kídí, “Lafúma Isiréle e, tarasé idrị kí lúrú ledre bi mengi roné zí o'do ba gi zí 'di? Éyí bi ndịsise ndá'ba kí lúrú zée kenée gi zía ní 'di? Sómúse 'bi esé kídí roko'bu bi o'do nées inyioḡu káe do sịndine nées oḡu gi zize? ¹³ Máúku zise ma'díi, éyí bi mengi roné nées, Lomo bi kóo ndịsị lúrú bi kací bulúndusé Abarayáma, kí Isáka e nda kí Yakóbo ní, i'bí kóo mongú úndru go zí 'yi 'bi moko ené Yésu. Zise kóo 'dí'bi wo í'bí a zí ngére ga bi do sogo káḡá ona ní gi ro do úfu a, zise kpá ásisé gi roa simi bi 'di'bioguní wo kó'dú Piláto ní, tí bi kóo Piláto ayí go í'dí sịlne gi roa ní. ¹⁴ Tí 'yi bi ngará lúyú ledre ndaá roa wá ní, zise ásisé gi roa yaá Piláto ídí í'dí sịlne gi ro 'yi bi kóo úfu 'yi e ní. ¹⁵ Zise inyise úfu 'yi bi ni ne misi'di tridri bi za fí ní. Bi ba ní, Lomo úru wo gi simi umbu go. Lurúze wo go cù kí komozé. ¹⁶ Gi zía bi ḡḡḡuzé ledre Yésu ní, o'do bi miḡigiri bi lúrúse wo karaba go kí sanáne bilámáne filo nées ní gi zí roko'bu 'bi Yésu. ḡḡḡu ledre Yésu oto wo ne zía ídine bilámáne káa zí bi lúrúse wo nées ní.”

¹⁷ “Owú 'bi babá e,

máowo bú kídí ledre bi méngise kí manda esé e zí Yésu nées ní, gi zía bi ówosé esé yaá ní 'Yi yómo 'yi e ní wá. ¹⁸ Ledre nées ní oḡu go té do ledre bi kóo Lomo ukui'bí tara nébi e 'desi gi ro zíye úkutátá a ya Kírésito bi Lomo ni kása wo ní ni 'dó'dó mi'dó'dó, simi odu a zía úyuné. ¹⁹ Bi kenées ní, ídise mu ótoómo kí lúyú ledre, zise ndịsise méngi duḡu ledre bi ni óto Lomo zía ídine kí rokinyi káe ní gi ro zía lúlúoyó lúyú ledre esé, gi ro zise ídise kí rokinyi gi zía. ²⁰ Togú ótosé Lomo go zía ídine kí rokinyi, sịndi kadra ni óḡu, zía kása Kírésito Yésu bi kóo gelé wo go 'desi káa do Ngére ní zise. ²¹ Gi zí keyi nées ní, Yésu ni aka ndịsị fú komo ere gi simi sịndi kadra bi togú Lomo óyóló'bo ledre e go mbá mikándayé ní. Lomo ukui'bí kóo ledre nées go 'desi tara nébi ené e yaá ídini úkutátá a zí 'yi e. ²² Músa uku kóo kídí, 'Ngére esé Lomo ni karanées kásaogḡu nébi zise káa zí bi kasa máa ní gi dongará 'yi esé e. Ledre ga bi mbá ni úku yée zise ní ídise úwú yée zise ḡḡḡu a. ²³ 'Yi máa yée ga bi uwuní ledre gi tara nébi máa nées wá ní, Lomo ni 'dí'bióyó yée gi dongará 'yi ené e 'dá'ba.’

²⁴ “Ma'díi, nébi e mbá tónóne gi simi sịndi kadra 'bi nébi Sámele, ndéréogḡuné gi ro lafúga

nébì ga bì kóo gi do kací a ní, ndìşiní kóo go úkuógu tí fú lá ledre ga bì ndìşì méngì roné do sǐlǐ ga ba ní ní. ²⁵ Miyéme ledre bì Lomo yeme kpurú gi simi nébì ené e ní, ni gi rozé kése mbá, áse ndíki miyéme ledre bì Lomo yeme kí bulúndusé ní. Káa zǐ bì kóo uku go zǐ Abarayáma kídí, 'Kpurú gi simi bulúnduyì e, Mááyí karanée í'bí úndru zǐ rǐkǐ sǐ do 'yìma'dí e do sogo kángá ona za mbá.' ²⁶ Gi zǐ kényì nées ní, zǐ Lomo géle 'yìmikása ené Yésu zǐa kásaütu wo zǐse Isiréle e, gi ro zǐse ótoómo kí méngì bisinyí ledre gi ro zǐ Lomo í'bí úndru zǐse."

4

Yúda e 'di'biní Pétero e kí Yiwáni

¹ Simi bì Pétero e kí Yiwáni niyí aka çikǐ ndìşì úku ledre máa bì méngì roné ba zǐ 'yì e ní, ve, zǐ 'yì 'dáná éyì e kí manda 'bì 'yì ga bì ndìşiní 'bá'bá 'Dǐçǐ 'bì Lomo ní kí Sadúkáyo e* óguyé. ² Zǐ komoyé éşine 'duo káa zǐ so pho'du ní gi zǐa bì 'yìmikása ga gére nées ndìşiní 'dódo ledre zǐ 'yì e kí ndìşì úku ledre kídí 'yì e

niyí úrú gi simi umbu cé káa zǐ bì Yésu urú gi simi umbu ní. ³ Zǐye 'dí'bi Pétero e kí Yiwáni gi zǐa bì kóo go kí tagá ní, do bándá yée simi sǐginí zaá gi kí phiyí. ⁴ Abú kenée ndotó, tú'dú 'yì máa yée ga bì uwúní ledre bi gi tara Pétero e kí Yiwáni zǐye go ngúngu ledre Yésu ní, zǐye éye óguyé za álifu ñnyì.

⁵ Simi bì bi arálo'bó roné ní, zǐ manda 'bì Yúda e kí mingburoko 'yì eyé e kí 'yì 'dódo lorù e kótrù royé mbá simi Yerusaléma. ⁶ Mongú 'yì 'dáná éyì† bi kí ñriné Ána ní niyí kóo bo kí Kayáfa, Yiwáni e kí Alakizánde nda kí ngíti géyì 'yì e gi tara mbotu 'bì mongú 'yì 'dáná éyì niyí kóo za mbá bo do bi kótruro máa nées ore. ⁷ Zǐye 'dí'biógu Pétero e kí Yiwáni kó'dúye do ngbanga. Zǐye tónó ndú'yú yée kídí, "Ówosé roko'bù bi méngìsé ledre ba kǐe ní gi 'da? Méngìsé ledre máa nées kí roko'bù 'bì ambi?"

⁸ Zǐ Pétero úkulúgu ledre zǐye simi roko'bù 'bì 'Dówú Lomo kídí, "Sée manda ezé e kí ngíti géyì mingburoko 'yì e, ⁹ togú ndìşisé ndú'yú zée ba gi ro bilámá ledre bi méngì

3:25 3:25 Dosǐ éyì e 22:18, 26:4 * **4:1** 4:1 Sadúkáyo: Nées ngíti géyì Yúda ga bì ngára ndití'dofuní do lorù bi Músa eké ní wá ní. Tǐ lá nguṅguní eyé bi kídí lomo ro 'yìma'dí e ni bo, maláyika e niyí bo, 'yì e úru gi simi umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bi 'yìmikása e 23:6-8. † **4:6** 4:6 Mongú 'yì 'dáná éyì: Mongú 'yì 'dáná éyì romo do manda 'bì 'yì 'dáná éyì e zǐ Lomo. Ndìşì lengbe ólù dujú ne simi 'dǐçǐ bi Mongú Bi 'bì Lomo simi 'Dǐçǐ 'bì Lomo ní gi ro 'dáná éyì zǐ Lomo kí'di kéré simi simibi kǐé'do. Ndìşì 'dí'bi sáma bangá bi oṅgoonzóní gi ro 'dáná a zǐ Lomo ní ólù kǐe 'dǐçǐ íri gi ro zǐ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bì 'yìma'dí e.

roné zí o'do bi migigírí ba gi ro zise ówo misí'di bi sɔndia eme doa ní yá, ni bilámáne. ¹⁰ Sée 'yí 'bi

Isiréle e mbá, ídísé ówo a kídí o'do bi ni mitóroné kó'dúse go bilámáne ba ní, ni gi zí roko'bú 'bi Kírésito Yésu 'yí 'bi Nazeréta bi koo phéphésé wo zía úyuné do mingbúngbu kágá zí Lomo úru wo gi simi umbu ní.

¹¹ Ekéní koo ledre go gi roa simi miéké kúrú Lomo kídí,

“ Tutú bi sée 'yí ó'bó 'dìcì e ásisé gi roa ní,

ogú nda yí ené go tutú bi kí ledrené owóowó ní.’

¹² Do sogo káṅgá ba mbá, ngíti 'yí bi zía yómo zée ní ndaá 'bi ené wá. Ni ñúú née 'yí yómo zée.”

¹³ Simi bi mingburoko 'yí ga gére née lurúní ngiri ndaá ro Pétero e kí Yiwáni kí úkulúgu ledre kací ndu'yú eyé wá ní, kí ówo a bi yaá oloní eyé ledre kpá wá ní, zí tarayé ìdríne mbá miḍrì. Zíye ówo a ma'díi kídí ya'dá ga ba ní niyí 'yí lódú kací Yésu. ¹⁴ Gi zía bi o'do bi migigírí bi yomoní wo ba ni

nda go tí mitóroné kó'dúye kenée ní, éyí bi zíye méngí a ní ndaá. ¹⁵ Gi ore, zí manda 'bi Yúda e úku ledre zíye kídí idíní 'dí'bióyó Pétero e kí Yiwáni nda kí o'do bi yomoní wo née gi kó'dúye gi ore 'dá'ba. Nda née ní, zí mingburoko 'yí 'dècì ng-banga ga gére née tónóye

ndómo tarayé dongaráye. ¹⁶ Azé méngí kí ya'dá ga gére née 'di? 'Yí ga bi simi Yerusaléma ona ní owoní go mbá kídí mongú ledre bi méngí roné ba méngíni ye, 'yí bi ni kála a ní ndaá. ¹⁷ Éyí bi ni bo ní, káa bi ledre Yésu ni báyi zí 'yí e mbá, idízé máda yée ndaní lolu fú lá ndìsì kí ìrì Yésu tarayé wá.

¹⁸ Zíye ndólólúgu Pétero e kí Yiwáni íri máda yée kídí, gi do kací ledre ba ní, ndásé lolu ndìsì ódro togú mbú 'dódo ledre Yésu zí 'yí e wá.

¹⁹ Gi zí ledre née ní, zí Pétero e kí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, “Ídísé mu ífiyéme simi ledre bi ni ma'díi do komo Lomo ní, idízé ndìsì méngí ledre kací kúrúse togú mbú kací kúrú Lomo? ²⁰ Ukuzé zise ma'díi, utúasázé ezé ótoómo kí úku ledre bi luruzé go cú kí komozé kí wo bi uwuzé kpá go cú kí mbílize ní zí 'yí e wá.”

²¹ Gi do kací máda bi mingburoko 'yí ga gére née madaní Pétero e kí Yiwáni ní, zíye ótoómo síllye gi royé. Utúasání ówo mbí éyí bi yée niyí 'dó'do Pétero e kí Yiwáni gi roa ní wá, gi zía 'yí e niyí koo go mbá kófó ìrì Lomo gi ro bilámá ledre bi méngí roné ba ní. ²² Simibi 'bi o'do bi koo yomoní wo ba ní romo koo gi do cì gbre go.

Lomo uwú ini 'bi 'yí e gi ro Pétero e kí Yiwáni

²³ Kpá tí lá gi do kací bi otoomoní síllye gi ro

Pétero e kí Yiwáni ní, zí Pétero e kí Yiwáni ndá'balúgu royé do bi bi lafúye niyí doa ní. Zíye líkpí ledre ga bi manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kí mingburoko 'yi 'bi Yúda e ukuní zíye ní zí lafúye. ²⁴ Simi bi lafúye uwúní ledre nées kenées ní, zíye kótrụ royé ndro ini ini zí Lomo kídí, “Áko Ngére Lomo, 'yi ótoógú ere kí do sogo kángá, mingburoko ngbuřu e kí éyí ga bi simiyé ní mbá. ²⁵ Kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo, úkuí'bí kóo ledre go tara bulúnduzé Dawídi bi 'yi 'bi moko eyí ní kídí,

“Éyí bi mimbé'de 'yi ga bi gi simi ngíti géyí kángá e ní ndiši éşí gi zía ní 'di?
Zí 'yi eyí e ndišiyé méngi bicayi ledre bi ngára moko ndaá simiyé wá ní?

²⁶ Mingburoko ngére ga bi do sogo kángá ona kí ngíti géyí 'yi lúru bi do 'yi e, kotruní kóo royé go ndro ícì okó ro Ngére Lomo kí 'yi ené bi kasaogu wo káa do 'Yi yómo 'yi e ní.'

²⁷ Bi ba ní ledre bi kóo nées ogu go tí ma'díí. Eróde‡ e kí Pánato Piláto kotruní royé go ndro simi gara ona kí 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e

wá ní nda kí 'yi 'bi Isiréle e ícì okó ro Yésu 'yi moko eyí ngára luyú ndaá roa wá, bi óto wo káa do 'Yi yómo 'yi e ní. ²⁸ Kotruní kóo royé nées méngi ledre ga bi yií kí roko'bu eyí nda kí kací íli ledre eyí, yéme kóo go gi ro zía méngi roné kenées ní. ²⁹ Cakaba ní, Ngére Lomo ówo ledre bi ndišiní yéme a gi ro 'dó'do zée ní bú, ídí nda mu sáká zée 'yi 'bi moko eyí e gi ro zíze ndišizé 'dódo ledre eyí zí 'yi e kí roko'bu zé za mbá. ³⁰ Ídí mu 'dóko sílíyi síkpí 'yi ndiyá e, zíyi kpá ndišiyí méngi ledre ga bi 'yi e ndišiní lúrútooko roko'buyí gi roa kí ngíti géyí mingburoko ledre ga bi ndišiní méngi royé kí iri Yésu bi ni 'yi moko eyí bi ngára luyú ledre ndaá roa wá ní.”

³¹ Simi bi ini onzóní ini ní, zí bi bi kóo ndišiní ini ini doa nées ní tónóne kiziné. Zí 'Dówú Lomo ógu ndišiné simiyé do í'bí roko'bu zíye, ngiri ndaá lolu royé kí 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yi e wá.

Ndışi 'bi 'yi ga bi ngununí Yésu go ní

³² Sómú ledre 'bi 'yi ga bi ngununí ledre 'bi Yésu go ní kí miméngi ledre eyé e ni kóo mbá kídó. 'Yi bi zía úku ledre ya ba éyí ené ní ndaá, tí lá éyí bi ni bo ní, ndišiní kóo ífi

4:26 4:26 Ke'bi 'bi Dawídi e 2:1-2 ‡ 4:27 4:27 Ngére Eróde: Ndışiní ndólo wo Eróde Ánitipasi. Ni wotí mongú ngére Eróde bi kóo ni ngére simi şindí kadra bi arání Yésu ní. Eróde Ánitipasi ni kpá ngére bi onzó Yiwáni Babatıza simi şiginí do úfu wo ní.

simiyé mbá ndro. ³³ Gí zí mongú roko'bu bi 'Dówú Lomo i'bí zí 'yìmikása e ní, zíye ndìsiyé úku ledre miúru Ngére Yésu gí simi umbu zí 'yì e. Gí zí kèyì nées ní, zí Lomo i'bí úndru zíye mbá. ³⁴ Éyì bi zí lerì a ídine ro 'yì ga bi ñgununí ledre 'bi Yésu go ní ndaá. Simi ngiti géyì sìnḍi kadra e, 'yì máa yée ga bi kí yáká zíye ngiti géyì ga bi kí 'dìcì e zíye ní, zíye ndìsiyé úgúoyó éyì ga gére nées 'dá'ba ndìsiyé ógu kí kèsì a ³⁵ í'bí a zí 'yìmikása e do ndìsiyé ífi a dongaráye 'yì ga bi ñgununí ledre 'bi Yésu go ní mikékerìja mbá miútúásáne kpìni kacì éyì bi 'yì ili wo ní.

³⁶ Ngíti o'do ni kóo bo kí irìné Yoséfa, gí simi kufú Lévi e gí do cúkú bi Sáyipuroso ní. 'Yìmikása e ndìsiní kpá ndólo wo Baranába, ini ledre gí simi irì máa nées yaá, "'Yì 'dókó lafúne e simi ledre e," ³⁷ úgúoyó ngúru yáká ené zía óguné kí kèsì a í'bí a zí 'yìmikása e.

5

Ananíya e kí me'bené Safíra

¹ Tí lá ngiti o'do ni kóo bo kí irìné Ananíya niyí kí me'bené Safíra, zíye kpá úgúoyó 'bi eyé yáká eyé.

² Kací miyéme ledre eyé kí me'bené, zíye ótoécì ngíti kèsì bi kóo owoní gí do yáká bi ugúoyóní ní gí royé zí Ananíya lá 'dí'bi wo bi ni bo ní ndéré kèe zí 'yìmikása e.

³ Simi bi ogú íri ní, zí Pétero úku ledre zía kídí, "Ananíya, éyì bi ótoómo royì gí roa zí Satána* ála'dùtù doyì kí roko'bu ené, zíyì óguyì r̄aranga zí 'Dówú Lomo simi bi ótoécì ngíti kèsì bi ówo gí do yáká bi úgúoyó wo ní 'di? ⁴ 'Dá'dá gí zíyì kí úgúoyó yáká nées, yáká nées ni yáká eyì, gí do kacì bi úgúoyó ní, kèsì a ni yì ené kpá fú kèsì eyì. Bicayi ledre bi mēngì wo nées sómù yá ni sáká yìi? R̄anga eyì r̄anga nées zíze wá, yì ené zí Lomo."

⁵ Simi bi Ananíya uwú ledre nées kenée ní, zía útúne bi geré fí umbu. Zí ngirì útúne simi 'yì ga bi kóo uwúní ledre bi mēngì Ananíya nées ní kíngaya. ⁶ Zí owúphirangá ga bi kóo ore ní óguyé yéme umbua kí mbílì bongó ìmbì a ndéré kèe ícióto a.

⁷ Zí kacì ledre nées lú'búne éyì 'bi sìnḍi kadra ota, zí me'bea óguné ówo ené ledre bi mēngì ya'dá 'bi ené ba wá.

⁸ Simi bi ogú ní, zí Pétero ndú'yú wo kídí, "Ídí aka úku zaá ma'díi, ba go tí odu kèsì bi ówosé kí ya'dá 'bi eyì gí do yáká bi úgúoyósé ní?"

* 5:3 5:3 Satána: Satána ni kóo maláyika. Zía sínì do lafúne e, zíye nda ídiye ezeokó Lomo. Gí zí kèyì nées ní, zí Lomo ógúoyó a gí komo ere 'dá'ba. Ni nda cakaba go ngére 'bi bicayi lomo e. Ólo Mi'dódo 12:9.

Zía úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “fi, née go tí odu a.”

⁹ Gi do kačí ledre bi uku kenée ní, zí Pétero úku ledre zía kídí, “Sée kí ya'dá 'bì eyí, eyí bì ílisé úzu 'Dówú Ngére Lomo gi zía ní 'di? Úwú go, ya'dá ga bì gáa nderení óto umbu o'do 'bì eyí ní, niyí go bì tara mbotu ba, niyí kpá ìmbíógu umbuyí cakaba sága.”

¹⁰ Gi ore, zí Safíra geré útúne fí umbu dongá sındí Pétero kenée. Zí phirangá ga bì gáa ba ógundíki Safíra uyu go. Zíye ìmbí umbua ndéré ícióto a cigí ya'dá 'bì ené. ¹¹ Zí ngírì útúne simi 'yì ga bì ngununí ledre 'bì Yésu go ní kíngaya, gi zí ledre bì Lomo mengí wo zí Ananíya e kí me'bené Safíra ní.

'Yìmikása e yomoní tú'dú 'yì e

¹² Zí Lomo í'bí roko'bu zí 'yìmikása e ndìsiyé méngí mĩngburoko ledre ga bì kí roko'buyé ní, kí yée ga bì tara 'yì ndìsì ìdrì gi zíye mĩdrì ní káe. Zí 'yì ga bì ngununí ledre 'bì Yésu go ní ndìsì kótru royé kačí kadra e mbá do bì bì ndìsìní ndólo a Mbílí 'dìçì 'bì Solomóna ní. ¹³ Zí ngírì ndìsì ólúne ro 'yì ga bì ngára ngununí aka ledre Yésu wá ní kí kótru royé kí yée ga bì ngununí ledrea go ní. Abú kenée ndotó, 'yì e ndìsìní tí fú óto úndru 'yì ga bì ngununí ledre 'bì Yésu go

ní. ¹⁴ Gi ore zí tú'dú ya'dá e kí kará e tónóye ngunu ledre 'bì Ngére Yésu, zíye óguyé kótru royé kí 'yì ga bì ngununí ledre 'bì Yésu go ní. ¹⁵ Gi zí kényí née ní, zí 'yì e ndìsiyé ìmbíógu 'yì ndíyá e óto yée do rangba e kí sáka e dogboru misi'di gi ro togú Pétero nderéogu go gi ore yá, abú lília okpó gi doyé gba ne yá, niyí ìnyíógu gi do ndíyá eyé e. ¹⁶ Zí tú'dú 'yì ga bì gbóo gbóo simi Yerusaléma ní ndìsì óguyé kí sumuyé e kí ezegámáye ga bì niyí kí ndíyá ní, kí yée ga bì kí bicayi lomo e simiyé ní, zí 'yìmikása e ndìsì yómo yée.

'Do'doní 'yìmikása e

¹⁷ Gi ore zí mongú 'yì 'dáná éyí e kí mĩngburoko 'yì ené ga bì Sadúkáyo e simi Yerusaléma ore ní, óto ledre simiyé ro 'yìmikása e. ¹⁸ Zíye 'dì'bi 'yìmikása e do ónzó yée simi mongú sígini. ¹⁹ Tí lá kí ndulú a née ní, zí maláyika 'bì Ngére Lomo óguné líkpí phútru mbotu sígini do 'dì'biógu 'yìmikása e sága. ²⁰ Zí maláyika úku ledre zí 'yìmikása e kídí, “Ndérésé mu do ligá 'Dìçì 'bì Lomo zise ndìsìsé 'dódo ledre Yésu zí 'yì e gi ro zí miméngí ledre eyé ídine mĩkándané.”

²¹ Zí 'yìmikása e úwú kúru maláyika née, kí sị ndóndó zíye ìnyiyé ndéréye do ligá 'Dìçì 'bì Lomo tónóye 'dódo ledre gi ro Yésu zí 'yì e.

Zí mongú 'yì 'dáná éyì e óguné kí ngíti géyì m̀ngburoko 'yì ené e, zía ndóloyóko m̀ngburoko 'yì 'dəcì ngbanga e 'bi Isiréle e zíye kótru royé. Do kákasa kací 'yìmkása e simi s̀gìni. ²² Tí lá Simi bi asikíri nderéoguní iri ní, niyí lúru bi káa ní, 'yìmkása e ndaní eyé lolu simi s̀gìni wá. Zíye ndá'balúgu royé kí sanda zí m̀ngburoko 'yì eyé e, ²³ "Simi bi oguzé iri ní, mbotu s̀gìni nì tí ngbúrú m̀dútuné, asikíri ga bi otoní yéé ndìsì óndó bi ore ní niyí tí mítóroyé ku mbotu. Simi bi likpízé mbotu ólúze 'dìcì iri g̀i ro 'dí'biógu yéé ní, azé lúru bi káa ní, 'yì e ndaní eyé e wá." ²⁴ Simi bi manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí manda 'bi asikíri ga bi ndìsìni lúru bi kací 'Dìcì 'bi Lomo uwúní ledre ba ní, zí tarayé ìdrìne mbá m̀ìdrì, owoní éyì bi mengì roné zí 'yìmkása e née wá.

²⁵ Niyí ídí kíe ní, ngíti o'do ógu go zía úku ledre zíye kídí, "Úwúsé ledre ba goó. Ya'dá ga bi ótosé yéé simi s̀gìni ba ní, niyí yì eyé go do ligá 'Dìcì 'bi Lomo 'dáa ndìsì 'dódo ledre g̀i ro Yésu zí 'yì e." ²⁶ G̀i ore, zí manda 'bi asikíri ga bi ndìsìni lúru bi kací 'Dìcì 'bi Lomo ní ìnyiyé kí 'yì ené e ndéréye 'dí'biógu 'yìmkása e. Rokpóní kóo yéé m̀rókpó wá, g̀i zía 'yì ga bi ndìsìni lúru bi kací 'Dìcì 'bi Lomo ní erení ngirì káa

bi 'yì e niyí ógboónzó yéé kí tutú ke.

²⁷ Simi bi 'di'bi oguní 'yìmkása e kó'dú m̀ngburoko 'yì 'dəcì ngbanga e ní, zíye óto yéé tóroyé kó'dú mongú 'yì 'dáná éyì g̀i ro zía ndú'yú yéé. ²⁸ Zí mongú 'yì 'dáná éyì úku ledre zíye kídí, "Madazé kóo sée go o'buóbu kídí ndásé ndìsì 'dódo ledre zí 'yì e kí irì o'do ba wá. Lúrúsé aka, ledre bi 'dódosé zí 'yì e ní ifi bayi roné go simi Yerusaléma za mbá, ìlisé née óto ledre umbu Yésu dozé."

²⁹ Zí Pétero e kí lafúne 'yìmkása e úkulúgu ledre zía kídí, "Azé úwú dujú kúru bi ógu g̀i zí Lomo ní, ndaá wo bi g̀i zí 'yìma'dí e ní wá. ³⁰ Lomo 'bi bulúnduzé uru kóo Yésu go g̀i simi umbu, g̀i do kací bi phéphéonzósé wo do m̀ngbúngbu kágá ní. ³¹ Lomo í'bí mongú úndru go zí Yésu, zía ídine karaba go m̀ndìsìni do s̀lìla 'bi anú káa do Manda kpá káa do 'Yì yómo 'yì e. Lomo mengì ledre née kenée g̀i ro í'bí s̀ndì kadra zí 'yì 'bi Isiréle e g̀i ro zíye ótoómo kí lúyú ledre, g̀i ro do lùlúoyó lúyú ledre eyé g̀i royé 'dá'ba. ³² Ndìsìzé úku zí 'yì e ba ledre bi owozé bú mengì roné zí Yésu ní. 'Dówú Lomo bi Lomo í'bí wo zí 'yì ga bi ngununí ledre ené ní, ndìsì úku a kpá kenée yaá ledre née nì tí ma'díi."

³³ Simi bi ukuluguní ledre zí m̀ngburoko 'yì ga gére née kenée ní, zí mimbé'deyé

ésìne ro 'yìmikása e zíye áyí go gí ro úfu yée. ³⁴ Tí lá zí ngúru Farúsáyo† kí iríné Gamaléle, 'yì 'dódo lorù 'bì Yúda e bì 'yì e ndìşiní óto úndrua kíngaya ní, ìnyìoguné 'dága úku ledre zí mingburoko 'yì 'dècì ngbanga ga bì kotruní royé née kídí, 'dì'bioguní aka 'yìmikása ga gère née cúku'dée sága. ³⁵ Gí do kací bì 'dì'bioguní yée go sága ní, zía úku ledre zí lafúne ga gère née kídí, "Lafúma e Isiréle e, ídísé lúru rosé bilámáne kí ledre bì ìlísé méngì a kí ya'dá ga gère née. ³⁶ Lúrúsé aka, simi ngíti simibi kóo 'desí 'dá'ba 'dáa ní, ngíti o'do kí iríné Tadéyo ìnyì kóo kí do okó ndìşì mbófo roné kídí ngíti 'yì bì zía ídine káa zíne ní ndaá. Zí 'yì e eyí 'bì míya eso útúye do kací a. Simi bì ufuní wo ní, ngbríí, zí 'yì ga gère née báiyé mbá. Née kóo go miúkú ledre máa née. ³⁷ Gí do kací a née ní, zí ngúru 'yì gí simi kángá bì Galiláya kí iríné Yúda kpá ìnyìné kí 'bì ené, simi şindí kadra bì kóo ndìşiní éké irí 'yì e ní, zía 'dì'bì tų'dú 'yì e do kacíne. Simi bì ufuní wo ní, zí 'yì e ené ga gère née kpá báiyé mbá.

³⁸ "Máuku ba wo zise, gí ro ledre máa wo bì ni ndìşì méngì roné cakaba ba ní, ndásé méngì éyí kí ya'dá

ga gère née wá. Ótoómosé lá yée zíye méngì ledre eyé ga gère née. Togú ledre bì ndìşiní méngì a née ogú gí zí 'yìma'dí e, ni úkú ené. ³⁹ Togú yì ené gí zí Lomo, útúásásé esé rómo komo ya'dá ga gère née wá. Káa bì ásé ídí kie ní, ásé go ndìşì ícì okó ro Lomo." Zí mingburoko 'yì ga bì kóo do bì kótruro ore ní úwú kúru Gamaléle bì uku zíye ní.

⁴⁰ Gí ore, zíye ndólólúgu 'yìmikása ga gère née zíye iri, éşì sí'dí simiyé do máda yée kpó kpó kpó kídí ndaní lolù ìfí irí Yésu tarayé wá. Zíye í'dí şílye gí ro 'yìmikása e zíye ndéréye.

⁴¹ Káa zí bì 'yìmikása e olúoguní gí do ngbanga gí ore niyí go mindéréye ní, zíye ídíye kí rokinyi kíngaya gí zía owoní bú ya Lomo i'bí úndru go zíye, 'do'doní yée go gí zía bì yée niyí 'yì ga bì 'bì Yésu ní. ⁴² Zí 'yìmikása e ndìşiyé nda go kí 'dódo bilámá ledre zí 'yì e do ligá 'Dìcì 'bì Lomo kpá kací 'be e kací kadra e mbá, ya Yésu ni Kírésito.

6

Geléní 'yì e ìnyì doa gbre

¹ Simi şindí kadra máa bì kóo née, simi bì 'yì lódú kací Yésu eyení nda go ní, zí ófú ìnyìné dongará Yúda ga bì ndìşiní úku tara Ébere

† 5:34 5:34 Farúsáyo: Née ngíti géyì Yúda ga bì ngára ndití'dofuní do lorù bì Músa éké ní wá ní. Ngunguní kídí lomo ro 'yìma'dí e ni bo, maláyika e niyí bo, 'yì e ndìşiní kpá úru gí simi umbu. Ólo Moko 'bi 'yìmikása e 23:6-8.

kí Yúda ga bi ndìşiní úku 'bi eyé tara Gırıgı ní. Yúda máa yée ga bi ndìşiní 'bi eyé úku tara Gırıgı ní kídí, kacı kadra e mbá lurúní eyé bi kacı kará umbu eyé e bilámáne kídí bi niyí go ndìşı ifi éyí miánu zı 'yì e ní wá.

² Simi bi ledre née utú gu mbılı 'yìmikása ga kóo sokó doa gbre (12) ní, zıye ndóloyóko 'yì lódú kacı Yésu úku ledre zıye kídí, “Ndaá miütúásáne zıze ótoómo kídí 'dódo ledre 'bi Lomo zı 'yì e, zıze nda ndá'baóguzé ndìşı lúru bi kacı éyí miánu wá.

³ Bi goó kenée ní, owú 'bi babá e ídísé mu géle 'yì e inyi doa gbre (7) gi dongaráse 'yì ga bi ówosé bú kídí niyí 'yì 'bi komokenzi, 'Dówú Lomo ni bo simiyé gi ro zıze óto yée zıye ídiye káa do 'yì lúru bi kacı moko máa bi 'bi éyí miánu née ní. ⁴ Zı odú moko ezé ídine dıyú ini zı Lomo kídí úku kúru Lomo zı 'yì e.”

⁵ Zı ledre née óto 'yì e mbá kídí rokinyi, zıye géle Sitifáno bi ngunu ledre 'bi Yésu go kینگaya kídí 'Dówú Lomo siminé ní. Zıye kpá géle Phılıpo, Pırúkoróna, Nikonóra, Timóna, Paména kídí Nikóla bi ni gi simi gara bi Ánatiyoko ní. Ni nda yi ené go 'yì bi ndìşı lódú ondú 'bi Yúda e ní. ⁶ Zıye óguyé kídí ya'dá gére née zı 'yìmikása e óto şılıye doyé simi bi niyí ini ini gi royé zı Lomo ní.

⁷ Nda gi ore, zı 'yì ga bi ngununı ledre 'bi Yésu go ní kpá ndìşiyé úku kúru Lomo zı 'yì e. Zı 'yì lódú kacı Yésu éye eyé nda go faa simi Yerusaléma mbá. Do ngará 'yì ga gére ní, tú'dú 'yì 'dáná éyí 'bi Yúda e niyí kóo bo bi ngununı ledre Yésu ní.

Yúda e 'di'binı Sitifáno

⁸ Sitifáno ni 'yì bi kídí úndruné kídí roko'bı gi zı Lomo, zıa ndìşiné méngi mingburoko ledre ga bi kídí roko'bıyé kídí yée ga bi tara 'yì ndìşı idrı gi zıye miđrı ní dongará 'yì e. ⁹ Tı lá, ngíti géyi Yúda ga bi ndìşinı kótru royé kacı kadra e mbá simi 'Dıçı Kótru ro bi ndìşinı ndólo a 'Yı ga bi kídí ro doyé ní, ndìşinı úkucayı ledre gi ro Sitifáno. Yúda máa ga gére née ogunı kóo gi simi kángá bi Kuréne kídí gara bi Alakizandarıya ní. Yée kídí ngíti géyi Yúda ga bi ogunı gi simi kángá ga bi ndolonı yée Silisiya kídí Ásiya ní tónóye itı kangú kídí Sitifáno. ¹⁰ Simi ledre ga gére née mbá, 'yì bi zıa 'dí'bi ledre gi tara Sitifáno ní ndaá, gi zıa komokenzi 'bi 'Dówú Lomo ndìşı saká wo ne zıa ndìşı ódroné do bilámá misi'diné.

¹¹ Gi ore, zıye lóloyé ndéreye úgu komo ngíti géyi 'yì e, idinı řaranga ro Sitifáno kídí, “Owozé wo kídí úkucayı ledre ro Músa kpá ro Lomo.”

¹² Ledre bi ukunı née ní, esinı pho'dı go simi

'yì e kí m̀ngburoko 'yì eyé e kpá za kí 'yì ga bi ndìşiní 'dódo lorù ní. Zíye 'dí'bi Sitifáno ndéréye kíe kó'dú m̀ngburoko 'yì 'dècì ngbanga e. ¹³ Zíye 'dí'biògù ngíti géyì 'yì e g̀ ro řářanga roa. Simi bi oguní ìri ní, zíye úku ledre kídí, "Kací kadra mbá o'do ba ndìşì fú lá úkucáyi ledre g̀ ro bi 'bi Lomo bi lúyú ledre ndaá simia wá ní kpá kí lorù 'bi Músa. ¹⁴ Zíze kpá úwú ledre g̀ tara a kídí, Yésù bi 'yì 'bi Nazeréta ní ni ndùrù 'Dìcì 'bi Lomo ba, zía óyóló'bó 'dú'du 'be 'bi ezé kpì g̀ zí wo bi kóo Músa 'dodo zí bulúnduzé e ní."

¹⁵ Zí 'yì ga bi mindìşiyé do ngbanga ore ní ìnyiyé mbá ndìşì lúrú sínayi Sitifáno. Niyí ídí kíe ní simi komo Sitifáno ni yì ené nda go miříríne káa zí simi komo maláyika ní.

7

Sitifáno ukulugu ledre zí 'yì 'dècì ngbanga e

¹ Zí mongù 'yì 'dáná éyì ndú'yú Sitifáno kídí, "Ledre bi ukuní nées ní ni ma'dí?"

² Zí Sitifáno úkulúgu ledre zía kídí, "Ídísé aka úwú ledre bi mááyí úku a ba m̀ngburoko 'yì amá e kí owù 'bi babá e. Simi bi kóo bulúnduzé Abarayáma ni simi káňgá bi Mesopatómiya bi ni dongará m̀ngburoko ngbuřu e gbre ómù aka ndìşì simi gara bi Arána wá ní,

Lomo bi kí roko'buné bi 'yì e mbá ndìşiní kófó ìřia ní, 'dodo kóo roné zía. ³ Zí Ngére Lomo úku ledre zí Abaráma kídí, 'Ídí ótoómo káňgá esé, 'yì eyì e kí 'buyì e mbá zíyì ómùyì simi káňgá bi Mááyí 'dódo a zíyì ní.'

⁴ "Née ní, zí Abarayáma ómùne g̀ simi káňgá bi Kaladíya bi ni dongará m̀ngburoko ngbuřu e gbre ní ndéré ndìşiné simi Arána. G̀ do kací umbu 'bua, zí Lomo kása Abarayáma ídí ndéré ndìşì simi káňgá bi áse cakaba mindìşisè simi a ba ní. ⁵ Simi ledre ga bi Lomo mengì nées mbá, i'bí ené bi zí Abarayáma ya nées go 'bi ené ní wá, gbawá owù bi kí ìřia. Zí Lomo mócù ledre zía kídí, 'Mááyí karanée i'bí káňgá ba zíyì kí bulúnduyì ga bi niyí ógù g̀ do kacíyì ní za fí.' Simi şindì kadra bi kóo Lomo ni mócù ledre nées ní, owù ndaá aka kóo zí Abarayáma wá. ⁶ Ba ledre bi kóo Lomo uku zí Abarayáma ní, 'Bulúnduyì e niyí karanée ídí káa do owùkùlù e simi káňgá 'bi ngíti géyì 'yì e. Zí m̀ngì káňgá máa ga gére nées ndìşiyé 'dó'do yée kí simibi e miya eso.' ⁷ Zí Lomo úku ledre zíye kídí, 'Mááyí i'bí mongù 'do'dó ro m̀ngì káňgá máa ga gére nées bi niyí óto bulúnduyì e káa do owùkùlù e nées ní kíngaya. Nda g̀ do kací a nées, bulúnduyì ga gére nées

niyí ólúógu gi simi kángá 'bi 'yi ga gére née zíye nda ndiši óto úndrumá simi kángá máa wo ba ní.'

8 "Zí miyéme ledre ídine dongará Lomo kí Abarayáma yaá, owú ga bi owú ya'dá e ní, idíní mbá útú ngburu. Nda gi do kací ledre née ní, do ndíki Isáka gi do kací sílì ìnyì do ota, zía útúne ngburu. Gi do kací née ní, zí Isáka ndíki Yakóbo, zí Yakóbo ndíki owú e sokó doa gbre (12) bi sí dozé Yúda e tonó gi royé ní.

9 "Gi zía bi Yakóbo mengi ofu ledre owú 'bi ené Yoséfa go ní, zí lúnduga óto ledre simiyé roa. Kací ledre bi ndišiní sómú a roa ní, zíye úgúóyó wo zí 'yi ga bi ndišiní úgúóyó éyì e ní zíye 'dí'bi ókpó a simi Ízibiti káa do owúkúlú. Abú kenée ndotó Lomo ootomo ené wo wá, 10 zía 'dí'biógu wo kí sanáne filo gi simi mbágá tú'dú 'do'dó bi ndiki wo ní. Zí Lomo í'bí komokenzì zí Yoséfa gi zí bilámá miméngi ledre ené. Zí mongú ngére 'bi Ízibiti óto wo káa do mongú 'yi simi Ízibiti kí 'be máa 'bi ené 'bi ngére ní za mbá.

11 "Simi ledre née ní, zí mongú 'bú útúne simi kángá ga bi Ízibiti kí Kanána ní mbá. Éyì miánu bi zía útúásáne kí 'yi e ní ndaá. Zía kóo í'bí 'do'dó ro bulúnduzé e kíngaya.

12 Simi bi Yakóbo uwú ya éyì miánu ni bo simi Ízibiti ní, zía kása owú 'bi ené ga bi niyí bulúnduzé e ní úgú éyì miánu ógu kie zíye. Née kóo mizefì ndéré eyé simi Ízibiti.

13 Nda simi gbre ógu eyé simi Ízibiti, zí Yoséfa 'dódo ledre gi roné zí lúnduné e. Née kóo go síndì kadra bi mongú ngére 'bi Ízibiti ówo ledre gi ro Yoséfa kí sümüga ní. 14 Gi do kací née ní, zí Yoséfa ìtrì sanda kací 'buné Yakóbo kí 'yi ga bi 'be 'bi eyé íri ní za mbá gi ro do óguyé simi Ízibiti. 'Yi máa ga gére née niyí kóo cí ota doa sokó doa ìnyì. 15 Gi ore, zí Yakóbo ìnyiyé kí 'yi 'bi 'be 'bi ené e ndéréye simi Ízibiti, kí'dí bi uyuní kí owú 'bi ené ga bi bulúnduzé e ní. 16 Do 'dí'bilúgu umbuyé ndá'ba ícióto a simi bi bi kóo Abarayáma ugú kí késì gi zí owú 'bi Amóra simi Sekéme ní.

17 "Simi bi síndì kadra 'bi ledre bi Lomo mocú ledre a zí Abarayáma ni nda go gbóo ní, zí 'yi ezé ga bi simi Ízibiti ní ídiye nda go miéyeyé kí kíngaya. 18 Zí ngíti 'yi bi owo ledre gi ro Yoséfa wá ní ídine go née káa do ngére 'bi Ízibiti. 19 Zí ngére née ndišiné méngi bulúnduzé e bisinyí kíngaya. Zía ndiši rókpó 'yi ezé e kí cóngó ro idíní úcuyóyó sírì owú 'bi eyé ga bi owú ya'dá e ní 'dá'ba gi ro zíye úyuyé.

20 “Née simi sɪndi kadra bi koo arani Musa simi a ni. Musa ni koo owu bi ki lama rone kingaya ni. Zi 'yi ndiki ga luru bi kaci a ki efe ota (3). 21 Simi bi 'di'bioyoni wo gi 'be oto wo 'di sogo ni, zi nyi ngere 'bi Izibiti ndiki wo. Zia 'di'bi Musa ulu a kaa do owu 'bi ene. 22 Zi 'yi 'dodo ledre ga bi 'bi Izibiti ni 'dodo tudu ledre e zi Musa bi ni i'bi komokenzi zia ni. Simi bi ngboró ogu nda go kaa do ya'da 'yi ni, zi odro ene ki mimengi ledre ene e idiye mbá ki roko'buye.

23 “Simi bi simibi 'bi Musa ni go ci gbre ni, zia inyine ndere ne ngu zi lafune Isirele e. 24 Zia lurundiki nguru 'yi 'bi Izibiti ki ndisi oco 'do do ngiti 'yi 'bi Isirele. Zi Musa ndere ne utune simi oko nee ni, zia inyine ufu 'yi 'bi Izibiti bi koo ndisi oco 'do do 'yi 'bi Isirele ni. 25 Musa somu 'bi ene kidi lafune Isirele niyi owo a kidi Lomo kasa nee go gi ro zine ogune yomo yee gi simi moko 'bi owukulu e. Abuwa owoni eye e wa. 26 Kilondó a nee ni zi Musa ogundiki Isirele e gbre ki oco roye. Zia uku ledre ziiye simi bi ayi gi ro lafa yee ni kidi, 'Ya'da e, eyi bi ndisise oco rose dengbise Isirele e gi ro ni 'di?'

27 “Ti la, o'do maa wo koo ndisi oco laya ezene nee ni itrɔyó koo Musa gi rone

'da'ba. Zia ndu'yu Musa kidi, 'Ambi oto yii kaa do ngere ziiyi ndisiyi 'deci ngbangaze ni ne? 28 Ili go gi ro ufu maa kpa kaa zi 'yi 'bi Izibiti bi karana ufu wo ni?' 29 Simi bi Musa uwu ledre bi o'do nee uku zia kenee ni, zia ngasane gi simi Izibiti ndere ndisine simi kangá 'bi Mɔdiyani e. Simi bi ni iri ni, zia ndiki owu 'bi ene e owu ya'da e gbre.

30 “Gi do kaci simibi ci gbre, zi malayika 'bi Ngere Lomo 'dodo rone zi Musa simi mindici pho'du komo kaga simi suwu do landa bi ki irine Sinaya ni. 31 Simi bi Musa lurundiki pho'du ki ndici komo kaga ni, zia ndisine onzo komone ki ledre ba zia ndereogune za gbóo gi ro zine luru yee a. Ti la simi bi ni nda go gbóo kie ni, zia uwu kuru Ngere Lomo ki uku ledre kidi, 32 'Maayi Lomo bi ndisi luru kaci bulunduse Abarayama, ki Isaka nda ki Yakobo e ni.' Zi Musa langbané gi zi ngiri zia oto'dutu komone kaa bi nee ni luru pho'du nee.

33 “Zi Ngere Lomo uku ledre zia kidi, 'Idi i'diogu wara eyi nee 'da'ba, gi zia bi bi toro doa nee ni, nee bi ama luyú ledre ndaa doa wa. 34 Maowo bisinyi 'do'do bi ro 'yi ama Isirele e simi Izibiti ni go. Mauwu ini bi ndisine ini a gi simiyé gi zi 'do'do ni go, mayeme roma go gi

ro sáká yée. Ógụ mu zíma kása yíi ndéré 'dí'biogụ yée gị simi Ízibiti 'dá'ba.'

35 "Née tí kémbị Músa b́ Isiréle e asiní gị roa simi b́ ndu'yúní wo kídí, 'Ambí oto yíi káa do ngére zíyí ndísiyí 'déci ngbangazé ní ne?' Ní kóo ne 'yí b́ Lomo kasa wo zía ídine káa do ngére do Isiréle e gị ro zía sáká yée zíye ídíye kí ro doyé kí sáká éyí gị zí maláyika b́ 'dodo roné zía simi mindící pho'du komo kágá simi súwú ní.

36 Ní kóo manda zí Isiréle e simi b́ niyí ólúógụ gị simi Ízibiti ní, zía ndísiné méngí mngburoko ledre ga b́ kí roko'búyé kí yée ga b́ tara 'yí ndísi ídrí gị zíye mndŕ ní simi b́ niyí aka simi Ízibiti ní, kí kací kó'dú Bikesí mikavu kí simibi ć gbre (40) simi yana súwú.

37 "Músa uku kóo ledre née zí Isiréle e kídí, 'Lomo ní karanée kásaógụ néb́ zise káa zí b́ kasa máa ní gị dongará 'yí esé e.' 38 Ní kóo ne manda zí Isiréle e do b́ kótruro b́ kóo simi súwú kí bulúnduzé e kpá kí maláyika b́ úku ledre zía do Landa Sináya ní, zía ndísiné úkuí'b́ kúrú Lomo zize ní.

39 "Tí lá bulúnduzé e iliní eyé úwú ledre ené wá. Gị ore zíye nda óto yí eyé mimbé'deyé kngaya gị ro ndá'ba eyé simi Ízibiti.

40 Zíye úku ledre zí Aróna kídí, 'Yéme lomo mu zize b́

ní útú káa do manda 'dá'dá zize ní. Owozé ezé lolu éyí b́ ndísi méngí Músa b́ kóo 'dí'biogụ zée ne gị simi Ízibiti ní wá.' 41 Née sındí kadra b́ kóo zíye yéme lomo kí tosoné káa zí owú ítí ní, do 'dáná éyí e zía. Zíye ndísiyé lé'bé ke'b́ kí rokinyi kí óto úndru lomo máa née ní. 42 Gị zí keyí née zí mbigí Lomo óyó sogoné zíye, do ótoómo yée zíye ndísi óto nda gbóo úndru kadra, éfé kí kele e ga b́ komo ere, káa zí b́ ní miékéne simi búku 'b́ néb́ e yaá Lomo uku ledre kídí,

" 'Sée Isiréle e bangá ga b́ kóo ndísisé óngóonzó yée

kí ndísi 'dáná yée kí simibi ć gbre simi b́ ásé simi súwú ní, 'dánásé esé kóo yée née zíma wá.

43 Ndísisé kóo yí esé ímbí tátá kútú 'b́ lomo b́ Moléke ní,*

kí lílí Ráfana kele b́ ótosé wo káa do lomo esé ní,

née mbá lílí éyí ga b́ kóo yémesé yée gị ro zise ndísisé óto úndruyé ní.

B́ kenée ní, mááyí kása sée simi ngíti kángá gbála sogo b́ b́ kí ịríné Babelóniya ní.'

44 "Kútú 'b́ Lomo b́ ndísi 'dódo a kídí, Lomo ní bo kíye ní kóo bo zí

bulúnduzé e simi súwú íri. Yemení kóo kútú nées kací kúrú Lomo bi uku zí Músa ní kí toso a bi 'dodo ní. ⁴⁵ Gi do kací a nées ní, zí bulúnduzé e 'dí'bi kútú nées gi zí 'buyé e, do ímbíútú a simi bi nderení kí Yósuwa e 'dí'bi kángá bi Lomo ogóoyó ríkí sị do 'yị e gi simi a zíye ní. Zí kútú nées ndịsíné fú lá ore gi simi sịndị kadra 'bi Dawídí, ⁴⁶ bi Lomo oto wo zía ídine kí rokinyi ní, zía ndú'yú Lomo gi ro zí Lomo ngungu a zine ubú 'Dịcị zí Lomo bi lúru bi kací Yakóbo ní ndịsíné simi a. ⁴⁷ Tí lá Solomóna wotí Dawídí ubú nda kóo 'Dịcị 'bi Lomo máa nées ne zí Lomo.

⁴⁸ “Nda tí lá gi zía Lomo bi roko'bu a romo do éyị e mbá ní, ndịsị ené simi 'dịcị bi 'yịma'dí e ubúní kí sịllye ní wá, káa zí bi nébị Isáya éké ní kídí,

⁴⁹ “Ngére Lomo uku ledre kídí, 'Ere ni bi ndịsị amá,

do sogo kángá ni 'bi ené bi oto sịndịma.

'Dịcị bi áse ubú a zíma ní toso a ni ídị káa be 'dị?

Bi bi ni útúásá zíma ndịsímá simi ní wo be 'dị?

⁵⁰ Ndaá 'bi ené bi máméngi éyị ga gére nées mbá máa ní wá?’

⁵¹ “Éyị bi ilisé líkpí mbotu mimbé'desé úwú kúrú Lomo, zise ndịsịsé índi mbílise gi ro ledre bi úku yée zise gi zía wá

ní 'dị. Míméngi ledre esé ni yị ené go cé káa zí 'bi bulúndusé ga kóna ní. Kací kadra mbá ndịsịsé ịcị okó ro 'Dówú Lomo káa zí bi kóo bulúndusé e ndịsini méngi a ní. ⁵² Nébị ni bo kịé'do káa yaá bulúndusé e 'do'doní wo wá? Ufuní gba nébị ga bi kóo ndịsini úku ledre miógụ 'Yị bi ngára lúyú ledre ndaá roa wá ní. Bi ba ní, méngisé lará a go zise úfuóyó wo. ⁵³ Úwúsé lorụ bi kóo Lomo i'bí zí maláyika ógụné kíe i'bí a zí bulúnduzé e ní mbá bú, simi ledre ga gére nées mbá, ilisé esé ngungu lorụ nées wá.”

Ongboonzóní Sitifáno kí tutú

⁵⁴ Simi bi 'yị 'dēcị ngbanga e uwúní ledre bi Sitifáno uku káa ní ní, zí mimbé'deyé ésine. Zíye ndịsị náná do soyé gi ro Sitifáno kí mimbé'de késị.

⁵⁵ Tí lá gi zía Sitifáno ni kí 'Dówú Lomo siminé ní, zía lúru bi komo ere, zía lúrúndiki roko'bu 'bi Lomo kí Yésu mitóroné do sịlị Lomo 'bi anú. ⁵⁶ Zí Sitifáno uku ledre kídí, “Lúrúsé aka, málúru mbotu ere líkpí go, Owú 'bi 'Yịma'dí ni mitóroné cigi Lomo do sịlị 'bi anú.”

⁵⁷ Zí 'yị 'dēcị ngbanga e ụcụ koko kí esị 'dútụ gu mbíllye kí sịllye. Zíye ụduyé mbá ngásá ngáka Sitifáno, ⁵⁸ do 'dị'bi wo olúóguyé kíe 'dí sogo gi simi yana

gara, tónóye óngbo wo kí tutú. 'Yì ga bì kóo nderení óngbo Sitifáno ní ootomoní kóo bongó eyé e zí owúo'do kí ìrìné Sáwulo zía ndìsì lúru bì kací a.

⁵⁹ Tí bì niyí ndìsì óngbo Sitifáno ní, zía ìni ìni zí Lomo kídí, "Ngére Yésu, 'dí'bi 'dówúma mu zíyì ìri."

⁶⁰ Zí Sitifáno útúne do ngúrú sindíne. Zía úku ledre kí kúrúne gbélí kídí, "Ngére, ndá 'dó'do yée wá. Ídí ótoómo ledre zíye gí simi lúyú ledre eyé." Gí do kací ledre bì uku káa ní zungu, zía úyuné.

8

'Do'dó ro 'yì ga bì ngunḡuní ledre 'bì Yésu ní

¹ Sáwulo ngunḡu kóo ne kídí idíní úfu Sitifáno.

Simi sɛndì kakra máa bì kóo nées ní, zí mongú okó tónóne ro 'yì ga bì ngunḡuní ledre 'bì Kírésito Yésu simi Yerusaléma ní. Zíye ngásá báyi royé simi káḡá bì Yudáya kí Samáriya ní mbá, do ótoómo 'yìmikása e ngúcuyé simi Yerusaléma.

² Zí ngíti géyì 'yì ga bì i'biní royé go ndìsì méḡḡi moko 'bì Lomo kí mimbé'deyé kíe'do ní, ìni Sitifáno kí roko'buyé mbá. Zíye 'dí'bi wo ndéré óto a. ³ Tí lá zí Sáwulo tónóne 'dó'do 'yì ga bì ngunḡu ledre 'bì Yésu ní, do ndéréne kí 'dí'bi yée, ya'dá e kí kará e kí cóḡo ro kací 'be 'bì eyé e mikékeria

ndìsìné kí ónzó yée simi sɛḡḡi.

Phìlipo uku kúru Lomo zí 'yì e simi Samáriya

⁴ Zí 'yì ga bì kóo ngunḡuní ledre 'bì Yésu simi Yerusaléma bì ogó bayiní yée ní, ndìsìyè kpá fú 'dódo bilámá ledre bì gí ro Ngére Yésu ní zí 'yì e do bì ga bì niyí doyé ní. ⁵ Zí Phìlipo ndéréne zaá simi ngíti gara simi káḡá bì Samáriya ní, ndìsìné 'dódo ledre gí ro Kírésito zí 'yì e ìri. ⁶ Simi bì tú'dú 'yì e uwú ledre bì Phìlipo ndìsì úku a zíye kí lúrúndiki mɛḡburoko ledre ga bì ndìsì kí méḡḡi yée ní, zíye ndìsì ìndi mbíliye úwú ledre bì Phìlipo ndìsì úku yée ní. ⁷ Zí bicayi lomo e ndìsì olúóguyé gí simi tú'dú 'yì e 'duo kí ìni tarayé, zí 'yì máa yée ga bì ngára nderení wá ní kí mɛḡḡḡḡ e ìnyìóguyé mbá. ⁸ Nda nées ní, zí 'yì e ídiye kí mongú rokinyi simi gara ore.

⁹ Ngíti o'do ni kóo simi gara ore kí ìrìné Simúna, ni mongú 'yì mála bì tara 'yì 'bì Samáriya e ìdrì gí zía mbá mɛdrì ní. Zía ndìsì mbófo roné kídí ngíti 'yì bì zía rómo gí doné ní ndaá. ¹⁰ 'Yì ga bì simi gara ore ní za mbá, gbékpì 'yì e kí mɛḡburoko 'yì ga kí ledreyé owóowó ní ndìsìní úwú mbá ledre ené. Zí 'yì e ndìsìyè úku ledre gí roa kídí, "O'do ba ni kí mongú roko'bu 'bì bicayi lomo e bì yaá, Roko'bu a

ofu go ní zíne.”¹¹ Ndịsiní indi mbíliye úwú ledre ené kígaya gi zía go ngbángbá sịndị kadra ndịsị óto yée zí tarayé ndịsị ịdrine miđrị gi zí miónzó mála ené.¹² Tí lá simi bí ngununí bilámá ledre bí Phílipo 'dódo zíye gi ro bi bí Lomo ni ne mongú Ngére doa kí ledre gi ro Kírésito Yésu ní, zí Phílipo bábátizí yée ya'dá e kí kará e.¹³ Zí Simúna kpá ngunu ledre Yésu do bábátizí wo. Gi do kací bi babatiziní wo ní, ootomo lolu kací Phílipo wá, zí tara a ịdrine kí lúru mingburoko ledre ga bí Phílipo mengi yée kí roko'buyé kí yée ga bí tara 'yi ndịsị ịdrị gi zíye miđrị ní.

¹⁴ Simi bí 'yimikása e uwuní ledre née simi Yerusaléma yaá 'yi ga bí simi Samáriya ngununí ledre 'bi Yésu go ní, zíye kása Pétero e kí Yiwáni íri.¹⁵ Simi bí oguní zí 'yi ga gére née íri ní, zíye ini ini zí Lomo idí kása 'Dówúne ógu ndịsine simiyé.¹⁶ Gi zía bí 'Dówú Lomo ndaá aka simiyé wá ní, 'di'biní go lá babatiza kí ịri Ngére Yésu.¹⁷ Zí Pétero e kí Yiwáni óto sịliye doyé, zí 'Dówú Lomo ógu ndịsine simiyé.

¹⁸ Simi bí Simúna owo ya, 'Dówú Lomo ogu go simi 'yi ga bí ngununí ledre 'bi Yésu, gi zía bí 'yimikása e otoní sịliye doyé ní, zí Simúna áyí ne gi ro í'bí kesí zí Pétero e kí Yiwáni.¹⁹ Zía úku ledre zíye kídí, “Ídísé kpá í'bí roko'bu née

zíma, gi ro 'yi bí máoto sịli ma go doa ní, zía ndiki 'Dówú Lomo.”

²⁰ Zí Pétero úkulúgu ledre zía kídí, “Umbu 'di'bi yí kí kesí eyí née wá gi zí 'di, gi zía sómụ 'bi eyí kídí útúásá bú úgú tákpásilí 'bi Lomo kí kesí.²¹ Bifúó ndaá zíyi togú mbú eyí gi royí simi moko bí azé simia ba wá, gi zía mimbé'deyí ndaá 'bi ené miútúásáne do komo Lomo wá.²² Ídí óyóló'bó sómụ ledre eyí gi simi bisinyí ledre 'dá'ba. Zíyi ini ini zí Ngére Lomo gi ro zía lúlúoyó bisinyí sómụ ledre née gi simiyí 'dá'ba.²³ Málúru yí, mimbé'deyí sinyí ofu go, bí ndịsị ódóngerí yí simi lúyú ledre ní.”

²⁴ Zí Simúna úku ledre zí Pétero e kí Yiwáni kídí, “Ídísé mu ini ini zí Ngére Lomo gi romá káa bí 'do'dó bí úkusé ledre a née ni ndéréogu romá ke.”

²⁵ Gi do kací bí Pétero e kí Yiwáni ukuní ledre gi do biyé kí ledre gi ro Ngére Yésu go zí 'yi e ní, zíye ịnyiyé ndá'balúgu royé simi Yerusaléma. Kí ndá'bayé, zíye ndéréye kí úku bilámá ledre 'bi Yésu zí 'yi e simi minzénzéré gara ga bí simi Samáriya ní mbá.

Phílipo e kí mongú 'yi 'bi Itópiya

²⁶ Kadra kíe'do, zí maláyika 'bi Ngére Lomo úku ledre zí Phílipo kídí, “Yéme royí mu zíyi ndéréyí kí misi'di súwú bí ogu gi

simi Yerusaléma mi'dí do anú ndéré née simi gara bi kí ìrìné Gáza ní." 27 Zí Phílipo 'dí'bi misi'di súwú née tónó ndéréne, zíye ndíkíye kí ngíti o'do gí simi káṅgá bi Ìtópíya ní. Nì kóo mongú 'yì bi kí ledrené owóowó, 'yì lúru bi kací késí 'bi Kandáke, kára bi me'be ngére 'bi Ìtópíya ní. O'do née nderé kóo ìni ìni zí Lomo simi Yerusaléma. 28 Nda go simi mindá'ba a 'be, zía ékíne simi arabíya ené bi usáni ndìsì lála a ne ní, ndìsìné ólo ledre gí simi búkú 'bi nébì Isáya.

29 Zí 'Dówú Lomo úku ledre zí Phílipo kídí, "Ídí ndéré mi'dí zí arabíya bi usáni ndìsì lála a ìri née, zíyì ndìsì ndéréyì gbóo cigí a."

30 Zí Phílipo ngásá ndíki o'do bi simi arabíya née kí ólo ledre gí simi búkú 'bi nébì Isáya. Zía ndú'yú o'do née kídí, "Ówo yéme ìni ledre gí simi ledre bi ndìsì ólo a née bú?"

31 Zí o'do née úkulúgu ledre zí Phílipo kídí, "Mááyí ówoyéme a káa be 'di? 'Búo togú ngíti 'yì nì úku yéme a ne zíma." Zía úku ledre zí Phílipo ya, ékí gírí mu zíze ndéréze keyì.

32 Ledre bi kóo o'do née ndìsì ólo a ní nì káa zí ba, "Nì yì ené káa zí kábiríkì bi 'di'biní wo ndéré kíe óṅgoónzó a ní, kpá káa zí Owú Kábiríkì bi ndecí yì ené tí lá tí

simi bi niyí óloóyó bi a
mengì keyì wá ní.

33 Niyí méngì lará a 'du'dorú 'decíní ngbanga a do bilámá misi'diné wá. 'Yì bi kíe'do káa bi nì útúásá úku ledre gí ro 'yì ené e ní ndaá, gí zía ndìsì ené do sogo káṅgá ona ukú go."

34 Zí o'do née ndú'yú Phílipo kídí, "Úku yéme aka ledre ba mu zíma, nébì ndìsì úku ledre née gí ro ambi? Gí roné togú mbú gí ro ngíti 'yì kpí?" 35 Zí Phílipo tónóne 'dódo bilámá ledre zía gí simi miéké kúrú Lomo bi gáa ndìsì ólo a ba gí ro Ngére Yésu.

36 Káa zí bi niyí mindéréye kací misi'di ní, zíye ndéréóguyé do bi bi kí ìni doné ní, zí o'do ba úku ledre zí Phílipo kídí, "Ìní nì go ba. Éyì bi nì úcuómo máa kí 'dí'bi babatíza ní 'di?" 37 Zí Phílipo úku ledre zía kídí, "Togú ṅṅungu ledre 'bi Kírésìto Yésu go za kí mimbé'deyì kíe'do, mááyì babátizì yìi."

Zí o'do née úkulúgu ledre zí Phílipo kídí, "Máṅṅungu go kídí Kírésìto Yésu nì mbigí Owú 'bi Lomo." 38 Zí o'do née úku ledre zí 'yì ené bi ndìsì úku ledre zí usáni ndìsì lála yé kí arabíya ba ní yaá idí tóro. Zí Phílipo e gbre kí o'do née ndítíye simi ìní, zí Phílipo babátizì wo.

³⁹ Simi bi oluoguní gi simi iní ní, 'diya káa ní zí 'Dówú Lomo 'dí'bíoyó Phílipo gi ore 'dá'ba. O'do ba owo ené lolu bi bi Phílipo nderé doa ní wá, zía ndéréokpóne gi ore kí mongú rokinyi.

⁴⁰ Nda gi ore, zí Phílipo lúrúndiki roné gére simi gara bi kí ìrìné Azóto. Zía ndéréokpóne simi gara bi ndìshìní ndólo a Kayisariya ní ndìshìné kí úku bilámá ledre gi ro Yésu zí 'yì e simi gara ga bi kací misi'di ore ní mbá.

9

Sáwulo ñgunḡu ledre Ngére Yésu

(Lúru kpá Moko 'bi 'yimikása e 22:6-16, 26:12-18)

¹ Simi sɪndí kadra máa bi kóo nées ní, Sáwulo ni aka kóo fú lá māmada kí simi kēsì kídí nées ni úfu 'yì ga bi 'yì lódú kací Ngére Yésu ní. Zía ndéréne zí mongú 'yì 'dáná éyì, ² ndú'yú wo gi ro zía í'bí wáraga bi nées ni ndéré kíe do sɪlìne zí manda 'bi Yúda ga bi simi 'Dìcì Kótruro ga bi simi gara bi kí ìrìné Damásika ní, gi ro togú nées ogu ndiki 'yì e go íri bi ndìshìní lódú kací Misi'di 'bi Ngére ní, zíne 'dí'bi yée gírì ya'dá e kí kará e ógu kíye ónzó yée simi sɪgɪnì simi Yerusaléma.

³ Simi bi Sáwulo nderéogu nda go gbóo kí Damásika ní, 'diya káa ní zí roko'bu 'bi Lomo óngóne zía gi komo

ere. ⁴ Zía útúne geré bi, zía úwú kúrú 'yì kí úku ledre kídí, “Sáwulo, Sáwulo, éyì bi ndìshì 'dó'do máa gi ro kenée ní 'di?”

⁵ Zí Sáwulo ndúndu'yú kídí, “Née náambi Ngére?”

Zía úkulúgu ledre zí Sáwulo kídí, “Née máa Yésu bi ndìshì esì 'do'dó romá ní. ⁶ Ìnyìogú mu zýyì ndéréokpóyì simi mongú gara íri, áyì ówo 'yì íri ni 'dódo éyì bi áyì méngì a ní zýyì.”

⁷ Zí 'yì ga bi kóo ndìshìní ndéré kí Sáwulo e ní tóroyé, 'yì úku ledre ndaá. Uwúní tí kúrú 'yì go, tí lá lurúndikiní kuru'bu 'yì ma'dáa wá.

⁸ Simi bi Sáwulo ñnyìogú gi bi ní, ni líkpí komoné bi káa ní, mbuú komoa lurú ené lolu bi wá. Nda nées ní, zí 'yì ga bi kóo niyí kéye ní kókó wo goó mikókó ndéré kíe simi Damásika. ⁹ Sáwulo lurú bi wá kí sɪlì ota, anu éyì wá, ewé gbawá iní.

¹⁰ Ngíti o'do ni kóo bo simi Damásika ni 'yì lódú kací Yésu ñri Ananíya. Zí Ngére Yésu 'dódo roné zía káa zí ndìshì 'dú'duru ní kídí, “Ananíya.”

Zía ndìzìné, “Íí, Ngére.”

¹¹ Zí Ngére úku ledre zí Ananíya kídí, “Ídí ndéré 'be 'bi Yúda bi kací misi'di bi ndìshìní ndólo a misi'di bi Mbì ní, zýyì ndúndu'yú gi ro o'do bi ogú gi simi gara bi Tarasísi kí ìrìné Sáwulo ní. Ni go ndìshì ini ini zí Lomo.

¹² Simi 'duru máa bi kóo nées

ní, zía kóo lúrúndíki ngíti o'do kí ìríné Ananíya bí ogù zía óto sîlîne doa gî ro zî komo a óngóné ní."

13 Zí Ananíya úkulúgu ledre zî Ngére kídí, "Tú'dú 'yî e ukuní ledre gî ro o'do nées go zíma kí bisinyí ledre ga bí ndîşî ménğî yée kí 'yî eyî e simi Yeruşaléma ní. 14 Ogù simi Damásika ona ba kí roko'bù gî zî manda ga bí 'bî 'yî 'dáná éyî e ní gî ro zîne 'dí'bi 'yî eyî ga bí ndîşîní óto úndruyî ona ní."

15 Zí Ngére úku ledre zía kídí, "Ndéré mu. Gî zía mágélé wo go káa do 'yî 'bî moko amá bí nî 'dódo ledre gî romá zî 'yî ga bí ndaní kúfú Yúda e wá ní kí mîngburoko ngére eyé e nda kí 'yî 'bî Isiréle e. 16 Mááyí 'dódo tú'dú ledre e zía, zía ndîşîné 'dó'dóne simi a simi bí nî ndîşî 'dódo ledre gî romá zî 'yî e ní."

17 Zí Ananíya ìnyîné ndéré ólúne simi 'dîçî bí Sávulo nî simi a ní do óto sîlîne do Sávulo, zía úku ledre kídí, "Sávulo lúndu 'bî ené, Ngére Yésu bí 'dodo roné zîyî do misi'di simi bí áyí ogù yáa ní, kasa máa nées zîyî gî ro zî komoyî líkpílúgu roné zî 'Dówú Lomo ogù ndîşîné simiyî." 18 Nées ní, geré zî éyî útúoguné gî komo Sávulo silekpe káa zî sókó kénzé ní, zî komoa líkpíne zía ndîşîné lúrú bí. Zí Sávulo ìnyîoguné 'dága zî Ananíya bábátizî wo. 19 Gî

do kací bí ánu éyî ní, zî roko'bù ndá'baoguné roa.

Sávulo uku ledre Yésu zî 'yî e simi Damásika

Kí tú'dú sîlî e, Sávulo ndîşîní nda kóo ndîşî kí 'yî ga bí ndîşîní lódú kací Yésu ní simi Damásika. 20 Zía ìnyîné ndéréne simi 'Dîçî Kótruro e tónó 'dódo ledre zî 'yî e gî ro Yésu kídí, Yésu nî Owú 'bî Lomo. 21 'Yî ga bí owoní Sávulo kí úku ledre gî ro Ngére Yésu ní, zîye ndîşiyé ónzó komoyé kíngaya. Zîye ndîşî úkuló'bó ledre dengbîye kídí, "També ba fú o'do bí ndîşî úfu 'yî ga bí ndîşîní óto úndru Yésu simi Yeruşaléma 'dáa ní? Ogù ona ba kpá go gî ro 'dí'bi 'yî ga bí 'bî Yésu ní ndá'ba kíye zî manda ga bí 'bî 'yî 'dáná éyî e ní?" 22 Tí lá zî 'dódo ledre 'bî Sávulo ídí ené kí roko'buné kíngaya. Zí ledre bí ndîşî úku a ní 'dódo a kídí Yésu nî Kírésito. Zía 'dí'bi do Yúda ga bí simi Damásika ní mbá ledre bí zîye úkulúgu a zía kací a ní ndaá.

23 Nda gî do kací tú'dú sîlî e, zî ngíti géyî Yúda e kótruro royé do bí kîé'do yéme ledre gî ro zîye úfuoyó wo 'dá'ba. 24 Tí lá uwú kóo ledre ga bí yemení nées go mbá. Zîye ndîşiyé óndó wo tara misi'di ga bí ndîşîní ólúogù gî simi gara gî ore ní kí ndulú e kí kadra e mbá gî ro zîye úfu wo. 25 Tí lá zî 'yî lódú kací Sávulo ódó ká'dá ro mongú mbúra do ìmbíóto

wo kíe kí ndulọ̀ gí do bifúó gí dogborọ̀ gara bi o'bóní wo gbaá dongá Damásika ní.

Mindá'baógu Sáwulo simi Yerusaléma

²⁶ Simi bi Sáwulo ogu simi Yerusaléma ní, zía áyíne gí ro zíye ídíye ndro kí 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu ní, tí lá ngírí ndísi yì ené kóo méngí yé miméngí kí ngúnṅu a bi yaá ni go mbígí 'yì lódú kací Yésu ní.

²⁷ Zí Baranába ógúné 'dí'bi Sáwulo ndéré úku ledre gí roa zí 'yìmikása e. Zía lìkpí yéme ledre bi kóo Ngére Yésu 'dodo roné zí Sáwulo do misi'di Damásika, kí ledre ga bi Ngéré uku zía ní. Zía kpá lìkpí ledre bi ngírí olú ro Sáwulo kí 'dodo ledre zí 'yì e gí ro ledre Yésu simi Damásika wá ní.

²⁸ Née ní zí Sáwulo e nda go kótrú royé ndro kí 'yìmikása e do gámáye simi Yerusaléma mbá ndísi úku ledre gí ro Ngére Yésu ngírí ndaá lolu royé wá. ²⁹ Zía kpá íti kangú kí úku ledre zí Yúda ga bi ndísiní ódro tara Gírígi ní, tí lá ayíní go gí ro úfu wo. ³⁰ Simi bi 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu uwúní ledre ba ní, zíye 'dìyíóto Sáwulo simi gara bi Kayisariya ní, do ótoómo wo zía ndéréókpóne simi Tarasísi.

³¹ Née go sındí kadra bi zí 'yì ngúnṅu ledre 'bi Yésu ga bi simi kangá bi Yúdáyá, Galiláyá, Samáriya ní 'dówúroyé zí mindísiyé ídíne bilámáne ní. Kí sáká

éyí gí zí 'Dówú Lomo zí 'yì ga bi ngúnṅuní ledre 'bi Yésu go ní éyeyé do ídíye kí roko'búyé, káa zí bi ndísi eyé ni nda go fú lá óto úndru Ngére Yésu ní.

Pétero nderé simi Lída kí Zópa

³² Káa zí bi Pétero gamá go do bi e mbá ní, simi ngíti sílì zía ìnyíne ndéréne lúru 'yì lódú kací Yésu ga bi simi gara bi kí ìríné Lída ní.

³³ Simi Lída íri, zía ógundíki o'do kí ìríné Enási, ni migígírí méngí go simibi ìnyí doa ota ìnyí gí do řangba wá. ³⁴ Zí Pétero ndólo wo kídí, "Enási, Kírésito Yésu yomo yíi go. Ìnyíogu mu 'dága yéme bi 'dú'du eyí." Geré zí Enási ìnyíogúné 'dága. ³⁵ Zí tų'dú 'yì ga bi ndísiní ndísi simi Lída kí Sáróna ní mbá lúru wo, zíye ngúnṅu ledre Ngére Yésu.

³⁶ Kára ni kóo bo kí ìríné Tabíta ndísi ndísi simi gara bi kí ìríné Zópa ní ni 'yì lódú kací Yésu. (Ìrĩa bi kí tara Gírígi ní ni Dóroka, ini ledre bi gí simi a ní ni nyazu.) Dóroka i'bí sındí kadra ené mbá ndísi méngí bilámá ledre kí ndísi sáká 'yì lerí e. ³⁷ Simi sındí kadra née ní zí ndíyá 'dí'bi Dóroka zía úyuné. Do yéme umbua óto a simi 'dìcì bi o'bórongóní do ezené 'dága ní. ³⁸ Do ngará Zópa akpa ené kóo kí Lída wá. Simi bi 'yì lódú kací Yésu ga bi simi Zópa uwúní ya Pétero ni bo simi Lída ní, zíye

kása ya'dá e gbre kí sanda zía kídí, “Áko mongú 'yì, nderézé aka mu 'diya kése simi Zópa.”

³⁹ Née ní zí Pétero geré ìnyìné zíye ndéréye. Simi bì oguní ìrí ní, do 'dí'bi wo ndéré kíe simi 'dìcì bì o'bòrongóní do ezené kí'dí bì bì kará umbu e toro 'dikíní wo gbaá ndìsì ìní ìní kí ndìsì 'dódo bongó ga bì mǎicì yée kí mbílí bongó ga bì i'bí yée zí 'yì e simi bì Dóroka ni aka trìdrì ní.

⁴⁰ Zí Pétero úku ledre zíye yaá idíní aka ólúògù sága, zía útúne gbri do ngúrú sìnðine ótú doné ìní ìní zí Lomo. Nda gí ore zía s̀kpi doné lúrú umbu zía ndólo wo kídí, “Tabíta, ìnyìògù mu 'dága.” Zí Tabíta líkpí komoné, simi bì onzó komoné gbó ro Pétero ní, zía ìnyìògùnè ndìsìnè 'dága. ⁴¹ Nda née ní, zí Pétero 'dí'bi s̀lìá, zía lála s̀kpi wo 'dága. Zí Pétero nda ndólólúgu 'yì ga bì ngununí ledre 'bì Yésu go ní kí kará umbu ga gére mbá 'dìcì ìrí, zía i'bí wo zíye go trìdrì.

⁴² Zí phanda ledre bì mengì roné ore née ndéréne m̀nderé simi Zópa za mbá. Gí zí keyì née ní, zí tú'dú 'yì e ngúngu ledre Ngére Yésu. ⁴³ Gí do kací née ní, zí Pétero ndìsìnè simi Zópa kí tú'dú s̀lì e 'be 'bì ngíti o'do

kí ìrìnè Simúna ni 'yì yéme éyì e gí simi saná.

10

Pétero e kí Koronóliyo

¹ Ngíti o'do ni kóo bo simi gara bì Kayisariya ní kí ìrìnè Koronóliyo, ni kóo mongú 'yì 'bì asikíri e* bì ndìsìní ndólo yée asikíri e gí simi Itáliya ní. ² Wo kí 'yì 'be 'bì ené e mbá niyí 'yì óto úndru Lomo abú ndaní gí simi kífú Yúda e wá. Ndìsì sáká 'yì lerì e zía ndìsìnè kpá ìní ìní zí Lomo gbùú. ³ Kadra kíe'do, simi s̀ndì kadra ota (3) gí do kací yana kadra, zí maláyika 'bì Lomo 'dódo roné zí Koronóliyo zía ndólo wo kídí, “Koronóliyo.”

⁴ Zí Koronóliyo lúrú wo gbóo gí zí ngìrì, do ndú'yú wo kídí, “Káa be 'dì?”

Zí maláyika úkulúgu ledre zía kídí, “Lomo ni kí rokinyi kí úwú ìní bì ndìsì ìní a, kí sáká éyì bì ndìsì sáká 'yì lerì e kíe ní, ni go nzíyìnè gí ro úkulúgu ledre kací a zíyì.

⁵ Cakaba ní ídì mu kása 'yì e simi Zópa kací ngíti o'do kí ìrìnè Simúna bì ngíti ìrìá Pétero ní. ⁶ Ni ngu 'be 'bì Simúna bì 'yì yéme éyì e gí simi saná e ní, 'be 'bì ené ni kací kó'dú m̀kavu bì simi Zópa ìrí ní.”

⁷ Simi bì maláyika nderéokpóní ní, zí Koronóliyo ndólo 'yì kasa ené e gbre kí kèmbì asikíri ené bì i'bí roné go zí Lomo ngúru

* **10:1** 10:1 Mongú 'yì 'bì asikíri e: Ni mongú 'yì bì ndìsì lúrú bì do asikíri e míya (100) ní.

'yì bi ndìsì lúrú bi kací a ní.
 8 Zía líkpí ledre bì menḡi
 roné zíne ní mbá zíye, do
 kása yée simi Zópa.

Lomo 'dodo roné zí Pétero

9 Simi bì bi arálo'bó roné,
 ya'dá ga gére née niyí go
 gbóo kí Zópa ní, zí Pétero
 ékíne do 'dìcì kí yana kadra
 íni ini zí Lomo. 10 Simi
 sìnḡi kadra máa née ní 'bú
 menḡi kóo wo go kíngaya
 ili kóo go zíne ánu éyì.
 Simi bì niyí aka ménḡi éyì
 miánu miménḡi ní, zí Lomo
 'dódo roné zía. 11 Zí Pétero
 lúrúndíki ere líkpí roné go
 fúó, zía lúrúndíki mongú
 sáka éyì kí ógùnè do sogo
 kángá kí ríríne eso. 12 Do
 mongú sáka éyì née íri, za
 éyì tridri e kací sù doyé mbá,
 bangá e, kí éyì ga bì ndìsìní
 lála royé do simiyé ní nda
 kí solú e. 13 Zí kúrú Lomo
 ówúne zía kídí, "Ínyìógù mu
 'dága Pétero, zíyì úfu éyì ga
 gére née zíyì ánu yée."

14 Tí lá zí Pétero úkulúgu
 ledre zía kídí, "Ndaá kenée
 wá, Ngére. Tí bì mááyí ba
 ní, máánu amá éyì ga bì lorù
 yaá 'yì e ndaní ánu wá ní
 wá."[†]

15 Zí kúrú Lomo kpá ówú
 ánda roné zí Pétero kídí,
 "Éyì ga bì Lomo uku yaá 'yì e
 idíní ánu a ní, ndá úku a
 kídí ndaní ánu a wá ní wá."

16 Ledre née menḡi roné
 kenée kí'dí ota, ḡi ore zí
 Lomo 'dí'bilúgu éyì ga gére
 née komo ere.

17 Simi bì Pétero ni ndìsì
 sómù só'do ini ledre ḡi
 simi ledre née ní, ya'dá ga
 bì Koronóliyo kása yée ní,
 ndu'yú so'doní misi'di 'be
 'bì Simúna owoní go niyí go
 mitóroyé tara mbotù gara.
 18 Zíye ndólo 'yì ndú'yú a
 kídí, "Ngu ni bo 'be ona kí
 irínè Simúna Pétero?"

19 Simi bì Pétero ni aka
 fú lá sómù ledre bì Lomo
 'dodo roné kíe zía ba ní,
 zí 'Dówú Lomo úku ledre
 zía kídí, "Simúna, ya'dá e
 niyí bì ota (3) 'dáa ba ndìsì
 gámásó'do yì. 20 Yéme royì
 mu zíyì ídíyì nzíyiyì zise
 ndérése kéye. Nda asi wá,
 mákása yée máa kaciyì."

21 Zí Pétero ndítíogunè
 zía úku ledre zí ya'dá ga
 gére née kídí, "Mááyí 'yì
 bì ndìsìsè gámásó'do wo ba.
 Ógusè ḡi ro 'dí?"

22 Zíye úkulúgu ledre zí
 Pétero kídí, "Mongú 'yì 'bì
 asikíri e bì Koronóliyo ní
 kasa zée née zíyì abú ndaá
 ḡi simi kífú Yúda e wá.
 Ni bilámá 'yì, ndìsì óto
 úndru Lomo, 'yì 'bì Yúda e
 mbá ndìsìní óto dokuwu a
 kíngaya. Maláyika 'bì Ngére
 Lomo uku ledre zía kídí, idí
 úku ledre zíyì, zíyì óguyì 'be
 'bì ené zía úwú ledre bì ḡi
 tarayì ní." 23 Zí Pétero 'dí'bì
 ya'dá ga gére née simi sùmu
 'be 'bì ené.

Simi bì bi arálo'bó roné
 ní, zí Pétero yéme roné zíye
 ndéréye kéye. Zí ngíti géyì
 'yì ga bì nḡunḡuní ledre

† 10:14 10:14 Éyì ga bì lorù yaá 'yì e ndaní ánu wá ní: Ólo Lévi 11.

'bi Yésu simi Zópa ore ní, ndéréye ndro kéye. ²⁴ Nda káa zí kílondó a née ní, zíye ndéréóguyé simi Kayisariya. Niyí ógu íri ní, Koronóliyo ndoloyoko sumuné e kí bilámá ezegámáne e go ndìsì sǒngó yée. ²⁵ Simi bi Pétero ayí go gí ro ólú 'be ní, zí Koronóliyo 'dì'bi wo simi sumu 'duo gí tara misi'di, zía útúne do ngúrú sǐndìne óto úndru Pétero. ²⁶ Nda gí ore zí Pétero úku ledre zía kídí, "Ìnyiógu mu 'dága. Ndá óto úndrumá wá, mááyí 'bi amá kpá 'yima'dí káa zíyí ní."

²⁷ Zí Pétero ndìsiné fú lá ódroné zí Koronóliyo zaá gí simi bi olúní 'dìcì bi tú'dú 'yì e yokoní royé simi a ní. ²⁸ Zí Pétero úku ledre zíye kídí, "Sée, ówoyemesé bú bilámáne kací lorù ezé 'bi Yúda e, ndìsì kotruzé ezé rozé kí 'yì ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní wá. Tí lá Lomo uku'dodo go zíma ya, mándá úku ledre gí ro 'yì yaá ndá miútúásáne do komo Lomo wá ní wá. ²⁹ Bi kenée née ní, simi bi kákasa kacíma ní, máási wá, máínyì geré zíma ógumá. Mándú'yú nda ba go yíi, kákasa kacíma gí ro 'di?"

³⁰ Zí Koronóliyo úkulúgu ledre kídí, "Mááyí kóo mindìsimá 'dìcì ini ini zí Lomo káa zí bi lengbe mándìsì méngì a simi sǐndì kadra ota kací kadra mbá ní. 'Diya káa ní, zíma lúrúndíki o'do kí bikenyí miříříří bongó roné kí tóro kó'dúma. Kací ledre née

mengì karaba go sǐlì eso. ³¹ Zía úku ledre zíma kídí, 'Koronóliyo, Lomo uwú ini eyì go kí ledre sáká éyì bi ndìsì sáká 'yì lerì e kǐe ní. ³² Kása 'yì e mu simi Zópa kací o'do kí ìřiné Simúna bi ndìsìní kpá ndólo wo Pétero ní. Nì ngu 'be 'bi Simúna bi 'yì yéme éyì e gí simi saná ní, 'be 'bi ené nì kó'dú mikavu bi Zópa íri ní.' ³³ Née ní, zíma geré kákasa zíyì. Mióguyì eme go sá. Cakaba kotruzé rozé do komo Lomo ona gí ro zíze úwú ledre ga bi mbá Ngére Lomo nì úkuí'bí a tarayì gí ro zíyì úku a zíze ní."

Ledre bi Pétero uku ní

³⁴ Gí ore zí Pétero tónóne ódroné kídí, "Máówoyéme go bilámáne kídí ma'díi Lomo ifi ené dongará 'yì e wá. ³⁵ Lomo ndìsì óto 'bú říkì sǐ do 'yì ga bi nguṅṅuní ledre ené zíye ndìsìyé méngì ledre bi ma'díi do komoné ní. ³⁶ Úwúsé sanda bi kóo Lomo kasa zí 'yì 'bi Isiréle e, bi ndìsì 'dódo ledre gí ro bilámá ledre 'bi bikídří kpurú gí zí Kírésito Yésu bi nì ne Ngére do 'yì e mbá ní go. ³⁷ Ówosé mongú ledre bi kóo mengì roné simi káṅgá bi Yúdáyá, tonó gí simi káṅgá bi Galiláyá ní gí do kací ledre babatıza bi Yiwáni 'dodo zí 'yì e ní go. ³⁸ Ówosé kpá ledre gí ro Yésu 'yì 'bi Nazeréta káa zí bi Lomo i'bí 'Dówúne kí roko'buné zía ní bú. Gamá kóo do bi e mbá ndìsì méngì

bilámá ledre zí 'yì e kí ndìsì yómo 'yì ga bì sîlî roko'bu 'bì ngére 'bì bicayi lomo e ní,‡ gî zía Lomo ni bo kîe.

39 “Zée 'yìmikása e, lurúze éyì ga bì Yésu mengì yée simì káṅgá 'bì Yúda e nda kí simì Yerusaléma ní go cù kí komozé. Zíye phéphéónzó wo do mingbúṅbu kágá. 40 Tí lá, zí Lomo úru wo gî simì umbu simì sîlî ota do óto wo zía 'dódo roné zí 'yì e, 41 ndaá kóo 'yì e mbá wá, tí lá zí 'yì ga bì lurúní wo go cù komoyé bì kóo Lomo gelé yée go 'dá'dá ní. Née zée ga bì ndìsìzé anu éyì kí éwé éyì kéye gî do kací bì urú go gî simì umbu ní. 42 Zía úku ledre zíze ndìsìzé 'dódo ledre zí 'yì e kí ndìsì úku ledre gî roné ya née ni 'yì bì Lomo gelé née gî ro zîne 'dècì nḡbanga 'yì ga bì uyuní go kí yée ga bì niyí aka trìdrì ní. 43 Za nébì e mbá ukuní kóo ledre go gî roa kídí, 'yì ga bì mbá niyí ṅúṅgu ledre ené ní, Lomo ni lùlùoyó lúyú ledre eyé mbá 'dá'ba kpurú gî simì roko'bu 'bì Yésu.”

44 Simì bì Pétero ni aka tí nḡbúrú ódro ní, zí 'Dówù Lomo óḡu ndìsìné simì 'yì máa ga bì kóo ndìsìní úwú ledre bì ndìsì úku a née ní. 45 Yúda máa yée ga bì kóo ṅuṅguní ledre 'bì Yésu go oḡuní kí Pétero e gî simì Zópa ní, zíye ndìsìyé ónzó

komoyé kídí Lomo i'bí kpá tákpásîlî ené bì 'Dówù Lomo ní go zí 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní. 46 Zí Yúda ga bì ṅuṅguní ledre 'bì Yésu go ní úwú doyé kí ndìsì mbófo Lomo kí ódro simì tara bì ngára odroní aka simì a 'desì wá ní.

Zí Pétero úku ledre kí kúrúne 'dága kídí, 47 “'Yì ga ba ndikiní 'Dówù Lomo go kpá cé káa zí ze ní. 'Yì ni bo bì ni úcuómo yée kí 'dí'bi babatiza bì kí iní ní?” 48 Zí Pétero úku ledre do bábátizì yée kí ìrì Kírésìto Yésu. Nda née ní, zíye úku ledre zía ya yée idíní aka ndìsì kéye kí owù sîlî cúku'dée.

11

Pétero odro zí 'yì e simì Yerusaléma

1 Zí 'yìmikása e kí ngíti géyì 'yì ga bì ṅuṅguní ledre 'bì Yésu go simì káṅgá 'bì Yúdaya ní mbá úwú ledre yaá 'yì ga bì ngára ndaní gî simì kufú Yúda e wá ní ṅuṅguní ledre 'bì Yésu go. 2 Simì bì Pétero nderé simì Yerusaléma ní, zí 'yì ga bì utúní go nḡburu zíye ṅuṅgu ledre 'bì Yésu go ní útúye do Pétero fála wo. 3 Zíye úku ledre zía kídí, “Nderé kóo ṅu 'be 'bì 'yì ga bì ngára utúní nḡburu wá ní zíze go ánu éyì kéye.”

4 Zí Pétero tónóne lîkpì ledre bì mengì roné ní zíye

‡ 10:38 10:38 Ngére 'bì bicayi lomo e: Ìrì a ni Satána. Ni manda 'bì maláyika ga bì ìcíní okó ro Lomo do úcuóḡu yée gî komo ere ní. Zí maláyika ga gére née nda ídíye go bicayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoóḡu 12:9.

zaá gî do sîne. ⁵ “Simi bi mááyí ndîşî ini ini zî Lomo simi gara bi Zópa ní, zî Lomo 'dódo roné zîma. Zîma lúrúndîki mongú sáka éyî kí rírîne eso (4) kí ógú gî komo ere. Zîa ógú tóroné do bi bi mááyí doa ní. ⁶ Simi mongú sáka éyî ba ní, zîma lúrúndîki éyî trîdri e kacî sî doyé mbá, bangá 'bi 'be, kí bangá súwú e, kí éyî ga bi ndîşîní lála royé do simiyé nda kí solú ga bi ndîşîní gámá 'dága simi síli ní. ⁷ Gî ore, zî kúrú Lomo ówúne zîma kídí, ‘İnyîógú mu 'dága Pétero zîyî úfu éyî ga gére née zîyî ánu yée.’

⁸ “Zîma úkulúgu ledre zîa kídí, ‘Ngére Lomo, wo bi ma'dîi ní, máánu amá aka éyî bi ndaá miútúásáne do komoyî wá ní wá.’

⁹ “Zî kúrú Lomo kpá ówú ándá roné zîma gî komo ere kídí, ‘Ndá úku ledre gî ro éyî bi Lomo óto go miútúásáne ní, kídí ndaá miútúásáne gî ro zî 'yî ánu a wá ní wá.’

¹⁰ Ledre née mengî roné kí'dí ota, gî ore do lálalúgu mongú sáka éyî bi kí éyî trîdri ga bi doné née nyé komo ere.

¹¹ “Simi sîndî kadra máa bi kóo née ní, zî ya'dá ga bi kóo ota kasaní yée zîma gî simi gara bi Kayisaríya ní óguyé simi 'be bi kóo mándîşî ndîşî simi a ní. ¹² Zî 'Dówú Lomo úku ledre zîma kídí, mándá ási kí ndéré kéye wá. Zî 'yî lódú kacî Yésu ga bi İnyî doa kéřî (6) simi gara bi

Zópa ore ní İnyiyé útúye do kacîma 'dîyîóto máa zaá gî zî Koronóliyo 'be. ¹³ Zî Koronóliyo úku 'dódo ledre miógú maláyika kóo zîne 'be ní zîze, kpá kí ledre bi úku zîne kídí, ‘Kása 'yî e mu simi Zópa kacî o'do kí İrîné Simúna Pétero ní. ¹⁴ Nî úku ledre bi yîi kí 'yî 'bi 'be 'bi eyî e ásé ómo gî zîa ní zîyî.’

¹⁵ “Nda simi bi mátónó ódro ní, zî 'Dówú Lomo ógúné doyé cé káa zî bi kóo ogú dozé simi mîzefî ógu ené ní. ¹⁶ Gî ore née ní, zîma sómúndîki ledre bi kóo Ngére Yésu uku ní, ‘Yiwáni ndîşî í'bí babatîza kí iní, tí lá Lomo bábátîzî sée kí 'Dówúne.’ ¹⁷ Togú Lomo i'bí go kpá kémbî tákpásîlî bi kóo i'bí zîze ga bi ngunğuzé ledre 'bi Ngére Kírésîto Yésu ní, zî 'yî ga bi ngára ndanî Yúda e wá ní, mááyí 'bi amá náambi zîma úcuómo ledre bi Lomo mengî yî ené go ne ní?”

¹⁸ Simi bi uwúnî ledre ba káa ní, ledre bi tarayé ní ndaá lolu wá. Nda née ní zîye mbófo Lomo kídí, “Lomo i'bí bifúó zî 'yî ga bi ngára ndanî Yúda e wá ní zîye ótoómo kí méngî bisinyî ledre zîye ówo trîdri bi za fî ní.”

'Yî e ngunğunî Ledre 'bi Yésu simi Ánatiyoko

¹⁹ Zî ngíti géyî 'yî ngúnğu ledre 'bi Yésu ga bi kóo ngasá bayínî royé gî zî 'do'dó bi kóo ndîşî méngî yée simi sîndî kadra bi ufunî

Sitifáno ní, ndéréóguyé gí simi káṅgá 'bì Fonṣiya, kí cúkú bi Sáyípuroso ní nda kí gara bi Ánatiyoko, ndṣiyé úku bilámá ledre bi gí ro Ngére Yésu ní dṣú zí Yúda e. ²⁰ Tí lá ngíti géyì 'yì ṅṅṅu ledre 'bì Yésu máa yée ga bi kóo gí simi Sáyípuroso kí káṅgá bi Kuréne ní, ndéré 'bì eyé simi Ánatiyoko ndṣi úku bilámá ledre zí Gírìgì e kpá kí 'dódo bilámá ledre bi gí ro Ngére Yésu ní zíye. ²¹ Roko'bu 'bì Ngére Lomo ni kóo bo kíye, zí tú'dú 'yì e ṅṅṅu ledre 'bì Lomo zíye óyóló'bó mimbé'deyé zí Ngére Yésu.

²² Zí phanda ledre née ndéréóguné zí 'yì ṅṅṅu ledre 'bì Yésu ga bi simi Yerusaléma ní, zíye kása Baranába simi Ánatiyoko íri. ²³ Simi bi oḡu íri ní, nda kí lúru úndru bi Lomo í'bí zí 'yì e ní, zía ídine kí mongú rokinyi. Zía ñnyiné úku ledre zíye mbá kídí ma'dú, ídísé kpá fú ṅṅṅu ledre Ngére Yésu kí mimbé'desé kí'do. ²⁴ Baranába ni kóo bilámá o'do kí 'Dówú Lomo siminé kpá 'yì bi ṅṅṅu ledre 'bì Lomo go ní, zía 'dí'bióḡu tú'dú 'yì e zíye ṅṅṅu ledre Ngére Yésu.

²⁵ Nda gí ore zí Baranába ndéréne gámásó'do Sávulo simi gara bi Tarasísi ní. ²⁶ Simi bi nderé ndiki wo ní, zía 'dí'bi wo zíye ndéréye simi Ánatiyoko. Mengi nyé simibi kí'do Baranába e kí Sávulo niyí ro moko ndíkí

kí 'yì ga bi ṅṅṅuní ledre 'bì Yésu go simi Ánatiyoko ní ndṣi 'dódo ledre gí ro Ngére Yésu zíye. Née sṅṅí kadra bi tonóní ndólo 'yì lódú kací Yésu kídí 'yì ga bi 'bì Kírésito ní.

²⁷ Simi sṅṅí kadra bi kóo née ní, zí ngíti géyì nébì e ñnyiyé gí simi Yerusaléma ndéréye simi Ánatiyoko íri. ²⁸ Zí ngúru nébì gí dongará nébì ga gére née, kí ñriné Ágaba tóroné 'dága simi roko'bu 'bì 'Dówú Lomo úku 'dódo ledre mongú 'bú bi ni óḡu útú do sogo káṅgá mbá ní. Mongú 'bú née utú kóo go simi sṅṅí kadra bi kóo Kiládiyo Káyísara ni mongú ngére 'bì Róma ní. ²⁹ Zí 'yì lódú kací Yésu yéme ledre kídí, yée niyí kótru kṣi kpini kací éyì bi zíye ní kacíye mikékeriá mbá, kása a sáká lafúye ga bi 'yì ṅṅṅu ledre 'bì Yésu simi káṅgá 'bì Yúdáyá ní. ³⁰ Zí 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu ní kótru kṣi née tí káa zí bi yemení ledre gí roa ní do kása Baranába e kí Sávulo kíe zí manda 'bì 'yì ga bi ṅṅṅuní ledre 'bì Yésu go simi Yerusaléma ní.

12

Yata 'do'dó ro 'yì ga bi ṅṅṅuní ledre Yésu ní

¹ Simi sṅṅí kadra bi kóo née ní, zí ngére bi Eróde ní tónóne mēngi lará ngíti géyì 'yì e gí dongará 'yì ga bi ṅṅṅuní ledre 'bì

Yésu go ní. ² Zía úku ledre do lágáónzó Yakóbo lúndu Yiwáni kí mongú maku. ³ Simi bi lurú nda go kídí ledre née ní oto 'yì 'bi Yúda e go kí rokinyi ní, zía ndéréne 'dí'bi Pétero. Ledre née mengi roné kadra Ayímbi bi ndìşiní ndólo a 'De'dj ndaá ní.* ⁴ Gi do kací bi 'di'biní Pétero ní, do ónzó wo simi sígini, kí'dí bi otoní asikíri e eso (4) eso (4) dongá a gbaá ndìşì bándá wo ní. Eróde yeme kóo ledre gi ro 'dèci ngbanga Pétero gi do kací Ayímbi Umbuokpó† do komo tú'dú 'yì 'bi Yúda e.

⁵ Née ní, do bándáoto Pétero simi sígini íri. Tí lá zí 'yì ga bi nḡḡuní ledre 'bi Yésu go ní ndìşiyé kótru royé ini ini zí Lomo gi ro Pétero kí roko'buyé mbá.

⁶ Simi ndulú bi 'dá'dá gi zí Eróde kí 'dí'biogú Pétero 'dèci ngbanga a ní, Pétero ni kóo m'dú'duné miódóne kí ká'dá kèsì e gbre, kí asikíri gbre dongáne. Asikíri máa yée ga bi kóo do bi moko ore ní niyí 'bi eyé mitóroyé bándá mbotu sígini. ⁷ 'Diya káa ní, zí maláyika 'bi Ngére Lomo ólúne tóroné, zí bi óngóne 'dìci sígini ore wée. Zía kízi Pétero ro fúndú a, do úrú wo, zía

úku ledre zí Pétero kídí, “'Di'diya ìnyiógú mu 'dága.” Geré zí ká'dá kèsì ga gére née ndé'dé útúoyó royé gi ro sílía.

⁸ Nda gi ore zí maláyika úku ledre zía kídí, “Èşì bongó eyì mu kí wará eyì.” Zí Pétero méngi ledre ga gére née tí kenée. Zí maláyika kpá úku ledre zía kídí, “Kúrúku mongú ngbángbá mbílí bongó eyì née mu royì ziyì lódú máa.” ⁹ Zí Pétero lódú kací a zíye ólúoguyé sága gi simi sígini. Tí lá owo ené bi yaá ledre bi maláyika ndìşì méngi a ba ni ma'díi ní wá. Somú 'bi ené ya kídí Lomo 'dodo roné zíne ne simi 'duru. ¹⁰ Zí maláyika e kí Pétero ókpóomo mizefi bi 'bi asikíri ga bi ndìşiní óndó bi ní, kí gbre bi eyé, ndéréoguyé gi ro odu a bi mbotu kèsì bi ndìşì ólúogú simi mongú gara ní. Zí mbotu kèsì née líkpí roné zíye kí roné, zíye ólúoguyé sága. Simi bi olúoguní ní, zíye lódú mongú misi'di re kenée, 'diya káa ní, zí maláyika léli ené ótoómo wo.

¹¹ Nda née ní, zí somú ledre 'bi Pétero ndá'baoguné roa, zía úku ledre kídí, “Cakaba ní,

* **12:3** 12:3 Ayímbi bi ndìşiní ndólo a 'De'dj ndaá: Ayímbi máa wo née ndìşì lengbe 'dí'bi sílì ìnyì doa gbre, ndìşì tónó kí Ayímbi máa wo Umbuokpó ní. Yúda e ndìşiní sómúndiki síndi kadra bi kóo Lomo 'di'biogú yée gi simi Ízibiti simia ní. Ólo Ólúogú 12:17-20. † **12:4** 12:4 Ayímbi Umbuokpó: Ni síndi kadra bi Yúda e ndìşiní sómúndiki ledre bi kóo Ngére Lomo okpó gi do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gi zía bi oróni sáma owú kábirişikí ro kágá mbotu eyé e ní. Zía kóo 'di'biogú yée gi simi Ízibiti gi simi 'do'dó bi kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúogú 12:1-20.

máowo go ma'díi. Ngére Lomo kasaogu maláyika ené nées ne gi ro yómo máa gi simi ledre bi Eróde yemeoto gi romá kí ledre ga bi mbá Yúda e ndịshíní sómú a idíní méngì máa kée ní.”

¹² Simi bi Pétero owoyeme nda kenée ní, zía ndéréne 'be 'bi Maríya mbágá Yiwáni bi ngíti irĩa ni kpá Máriko ní, kí'dí bi tų'dų 'yì e kotruní royé ndịshí ini ini zí Lomo ní. ¹³ Miógu Pétero iri, zía ndóndóló ku mbotų, zí owúkára bi 'yì moko 'be ore kí iríné Róda ní ógu ndízíné zía. ¹⁴ Simi bi owo kídí nées kúrú Pétero ní, zía idíne kí mongú rokinyi likpí aka gbawá mbotų, zía ngásálúgu roné úku ledre kídí, “Pétero ni bi tóro sága 'dáa ba ní.”

¹⁵ Zíye úku ledre zía kídí, “Áyí 'yì rifu.” Zía kpá fú lánýáne ro ledre nées. Gi ore zíye úku ledre kídí, “Nées ba iri maláyika ené.”

¹⁶ Simi ledre bi niyí kée ba ní, Pétero ni 'bi ené kpá fú ndóndóló. Nda simi bi likpíní mbotų zíye lúrúndíki wo ní, zí tarayé ídríne. ¹⁷ Zí Pétero méngì kéyì zíye kí sílíne yaá idíní ndécì tí, zía líkpí ledre mi'dí'biógu wo bi Ngére Lomo 'di'biogu wo gi simi sígìni ní zíye. Zía úkuómo ledre zíye kídí, “Ídísé líkpí a zí Yakóbo e kí ngíti géyì 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu ní kenée.” Nda nées ní zía ndéréókpó ené do ngíti bi.

¹⁸ Kí phiyí a nées ní, zí mongú ófú ñnyiné dongará asikiri ga bi kóo ndịshíní bándá Pétero ní gi zía owoní éyì bi méngì wo ní wá. ¹⁹ Zí Eróde úwú ledre nées ní, zía kása asikiri e gámásó'do wo. Gamání má, ndikiní wo wá. Zí Eróde ndólo asikiri ga bi kóo ndịshíní bándá Pétero ní ndú'yú yée, zía úku ledre kídí idíní úfu yée 'dá'ba. Gi do kací ledre nées ní, zí Eróde ómúne gi simi kángá 'bi Yúdáya ndéré ndịshíné ca simi gara bi Kayisariya ní.

Miúyu Eróde

²⁰ Ndịshí 'bi Eróde ndaá kóo bilámáne kí 'yì ga bi simi gara ga bi Táyire kí Sidóna ní wá. Zíye kótrų royé ndéré lúrú Eróde. 'Dá'dá odroní kí ngíti o'do kí iríné Bilásita ní, ni ne 'yì bi kí ledrené owóowó 'be 'bi Eróde ore ní gi ro zía sáká yée. Nda gi do kací nées ní, zíye ndéréye zí Eróde gi ro zíye yéme ndịshí eyé zía idíne bilámáne, gi zía yée ndịshíní ómo do éyì miánu bi ndịshíní ógu kée gi simi kángá bi Eróde ni ne mongú ngére simi a ní.

²¹ Simi sındí kadra bi otoní gi ro zíye ódroyé ní, zí Eróde éshí 'duo bongó bi ngére e ndịshíní éshí a duų ye ní ógu ndịshíné kée do kítì ngére ené ndịshí ódroné kí 'yì e. ²² Zíye ángáye 'duo diri kídí, “Ba nda kúrú 'yíma'dí wá, yì ené kúrú lomo.” ²³ Geré zí maláyika 'bi Ngére Lomo sémbí ónzó Eróde gbų bi, gi zía oto ené úndru Lomo wá.

Zí kidri e ólúye ro Eróde zía úyuné.

²⁴ Tí simi ledre née ní, ledre 'bi Yésu ni yí ené fú lá ngbóro ené 'dá'dá kí ndìsì àngané.

²⁵ Simi bi Baranába e kí Sávulo mengionzóní moko bi kóo kasaní yée ndéré méngì a ní, zíye ndá'balúgu royé gí simi Yerusaléma simi gara bi Ánatiyoko, 'di'biutúní Yiwáni bi ngíti írja kpá Máriko ní kpa kíye.

13

Geléní Baranába e kí Sávulo kása yée

¹ Dongará 'yì ga bi nguṅguní ledre 'bi Yésu simi gara bi Ánatiyoko ní, nébì e kí 'yì 'dódo ledre e niyí kóo bo. Baranába, Simiyóna bi ndìsìní kpá ndólo wo Bùkùlù gí zí saná a bi bükùlùné ní, Lùsiya bi ogù gí simi káṅgá bi Kuréne ní, Manéna bi ngboró 'be 'bi ngére Eróde ní nda kí Sávulo. ² Simi bi niyí ndìsì óto úndru Ngére Yésu kí ndìsì órú éyì miánu ní, zí 'Dówù Lomo úku ledre zíye kídí, “Ídísé í'dí sílìse gí ro Baranába e kí Sávulo zíma, gí ro zíye méngì moko bi mágélé yée gí roa ní.” ³ Nda gí do kací éyì miánu bi orúní kí ini bi ininí zí Lomo ní, zíye óto sílìye do Baranába e kí Sávulo do í'dí sílìye gí royé zíye ndéréye.

Baranába e kí Sávulo oguní simi Sáyípuroso

⁴ Kí roko'bu 'bi 'Dówù Lomo zí Baranába e kí Sávulo ndéréoguyé simi gara bi kí ìrìné Selúsiya ní, zíye nda 'dógù bi gí ore kí kuṅgba simi cúkú bi Sáyípuroso ní. ⁵ Simi bi nderéoguní simi gara bi kí ìrìné Salamísa ní, zíye 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yì e simi 'Dìçì Kótruro e 'bi Yúda e. 'Di'biutúní kóo Yiwáni* kpa zía ndìsì sáká yée kí moko.

⁶ Zíye ndéré 'dèçì bi gí simi cúkú née vé gí simi gara bi kí ìrìné Páfoso, kí'dí bi ogù ndikiní 'yì mála kí ìrìné wotì Yósuwa bi méngì roné ya née ni nébì ní. ⁷ Ni ezegámá Seregìsu Páwulosu gávana 'bi cúkú máa née ní, ni 'yì ówo ledre kíngaya. Gí ore, zí gávana née kákasa kací Baranába e kí Sávulo gí zía ili gí ro úwú kúrú Lomo gí zíye. ⁸ Tí lá zí 'yì mála bi Elimási, bi née ìrì a simi tara Gírìgì ní ndìsìné fála yée, áyíne gí ro 'dí'bióyó sómù ledre 'bi gávana 'dá'ba káa bi ni nguṅgu ledre Yésu ke. ⁹ Nda née ní, Sávulo bi ndìsìní kpá ndólo wo Pávulo ní, simi roko'bu 'bi 'Dówù Lomo, zía lúru bi mbí komo Elimási zía úku ledre kídí, ¹⁰ “Áyí owù ngére 'bi bicayi lomo e. Bi ni kpá okó ro bilámá ledre e za mbá. Áyí 'yì ranga kpá 'yì méngì bisiní ledre e. Kací kadra e

* **13:5** 13:5 Yiwáni: Yiwáni ba ndìsìní kpá ndólo wo Máriko. Mizefj ledre bi ukuní gí roa ní ni simi Moko 'bi 'yjmikása e 12:12. Bùkù bi Bilámá ledre bi Máriko eké ní eké ne.

mbá, íli 'bi eyí fú lá óyóló'bó ma'dú ledre 'bi Ngére Lomo káa do ɾanga. ¹¹ Cakaba ní, Ngére Lomo ni í'bí 'do'dó zíyí, zí komoyí 'dútúné kí sǐlǐ nyere útúásá lúrúndíki misúwu kadra wá."

Geré zí komo Elimási 'dútúné, zía ndísi gámálíci roné kí só'do 'yí bí ní kókó nées ní. ¹² Simi bí gávana lurú ledre bí mengí roné zí Elimási káa ní ní, zía ngúngu ledre Ngére Yésu. Zí taraa ídríne kíngaya kí úwú ledre bí 'dódoní gí ro Yésu ní.

Páwulo úku bilámá ledre 'bí Yésu simi Píşidiya

¹³ Gí simi Páfoso, zí Páwulo e kí lafúne e ñnyiyé ndéréye kí kurúngba simi Períga gara bí simi Pamafiliya, kí'dí bí Yiwáni ootomo yée zía ndá'balúgu roné simi Yerusaléma ní. ¹⁴ Zíye ñnyiyé gí simi Períga ndéréóguyé simi gara bí kí ñriné Anatiyoko bí simi Píşidiya ní, nda simi Sǐlǐ 'bí 'Dówúro† zíye ndéré ndísiyé bí simi 'Díci Kótruro 'bí Yúda e. ¹⁵ Gí do kací ledre bí oloní gí simi lorú bí Músa eké kí yée ga bí nébí e ekéní ní, zí manda 'bí 'Díci Kótruro kákasa zíye kídí, "Lúndumá e, togú ledre ní bo tarasé gí ro zíse sáká 'yí e káe yá, ógusé mu úku a."

¹⁶ Zí Páwulo ñnyíoguné 'dága, zía úcuómo yée kí sǐlǐne, zía nda tónóne ódroné. "Lafúma Isiréle e kí 'yí ga bí ngára ndaní Yúda e wá ní bí ndísiyé óto úndru Lomo ní, índisé aka mbílise zíma. ¹⁷ Lomo bí 'yí lúrú bí kací Isiréle e ní, gelé kóo bulúnduzé e ne káa do 'yí ené e, zía óto yée zíye étriyé kíngaya simi bí niyí simi kángá 'bí Ízibiti ní, kí mongú roko'bu 'bí Lomo, zía 'dí'biógu yée gí simi Ízibiti 'dá'ba, ¹⁸ zía útusiminé kí simíbi cí gbre sáká yée simi bí niyí simi súwú ní. ¹⁹ Zí Lomo í'bí roko'bu zí Isiréle e zíye rómo komo sí do 'yí ga bí ñnyí doa gbre bí ndísiní ndísi simi Kanána ní, zía í'bí kángá nées zí 'yí ené e ndísiyé simi a káa do 'bí eyé. ²⁰ Ledre nées mengí kóo roné mbá kí simíbi miya eso doa cí gbre doa sokó (450).

"Gí do kací ledre nées ní, zí Lomo géle 'yí 'déci ngbanga e zíye ndísi lúrú bí doyé gí simi sǐndí kadra 'bí nébí Sámele. ²¹ Nda simi bí 'yí e ndu'yúní ndu'yú gí ro do óto ngére zíye ní, zí Lomo óto Sáwulo owú 'bí Kísi gí simi kúfú Benzemúna káa do ngére, mengí kóo moko kí simíbi e cí gbre. ²² Gí do kací bí 'dí'bioyoní wo ní, zí Lomo óto Dawídi káa do ngére. Ba ledre bí Lomo úku gí roa ní,

† 13:14 13:14 Sǐlǐ 'bí 'Dówúro: Nées ní mongú sǐlǐ 'bí Isiréle 'bí ini zí Lomo, mengíní moko simi a wá. Zíye ndísiyé sómúndíki ledre kídí Lomo ootogu ere kí do sogo kángá kpá kí ledre bí Lomo yomo yée gí simi moko 'bí owúkúlé e gí sí sǐlǐ ngére 'bí Ízibiti ní. Ólo Ólúógu 20:8-11, Gbre lorú 5:12-16.

'Máówo bú kídí Dawídi owú 'bì Zése nì o'do bì utúasá kpìni kací mímbe'demá ní. Nì 'yì bì nì méngì ledre ga bì máli yée ní mbá.

23 "Gì dongará bulúndu Dawídi e, Lomo 'di'biogu Yésu 'Yì yómo 'yì e go zì Isiréle e káa zì bì kóo mocú ledre a 'desì ní. 24 'Dá'dá gì zì Yésu kí óguné, Yiwáni ndìsì kóo 'dódo ledre óyóló'bó sómú ledre kí í'bì babatíza zì Isiréle e. 25 Káa zì bì Yiwáni nì kóo go gbóo gì ro méngìonzó moko ené ní, zía kóo úku ledre kídí, 'Sómúsé esé ya mááyí 'bì amá náambi? Mándá 'bì amá 'Yì yómo 'yì e bì ndìsìsé óto komosé gì roa ní wá. Tí lá nì ógu 'bì ené gì do kacíma, máútúasá í'díogú gbawá wará ené gì sìnđia.'

26 "Lafúma Isiréle e, bulúndu Abarayáma e, nda kíse 'yì óto úndru Lomo ga bì ngára ndásé Yúda e wá ní mbá, sanda bì gì ro 'Yì yómo 'yì e ba ní, Lomo kasa gì rozé mbá. 27 'Yì ga bì ndìsìnì ndìsì simi Yerusaléma kí manda eyé e mbá, owo 'di'biní eyé bì ya Yésu nì 'Yì yómo 'yì e ní wá. Gba kúrú nébì ga bì ndìsìnì ólo a kací Sílí 'bì 'Dówúro ní za mbá owo 'di'biní eyé ini ledre gì simi a wá. Zíye 'decì ngbanga roa gì ro zì ledre bì nébì e ukuní ní óguné ma'díi. 28 Abú owoní eyé mbigí sì ledre bì gì ro do úfu wo gì roa ní wá

yá, zíye úku ledre zì Piláto idí úfu wo 'dá'ba.

29 "Simi bì méngìonzóní ledre bì nébì ekéní gì ro Yésu go ní, zíye ìmbíóto wo gì do míngbúngbu kágá ndéré kíe óto a. 30 Tí lá, Lomo uru wo goó gì simi umbu, 31 zía 'dódo ándá roné kí tú'dú sílí e zì 'yì ené ga bì kóo nderení kéye gì simi kángá bì Galiláya simi Yerusaléma ní. Niyí cakaba go ye 'yì ga bì lurúní wo go cù kí komoyé do ndìsìyé úku ledre gì roa zì 'yì ezé e ní.

32 "Oguzé ona úku 'dódo bilámá ledre zíse. Éyì bì kóo Lomo mocú ledre a zì bulúnduzé e ní, 33 méngì roné go zize bulúndu yée, kpurú gì simi miúru Yésu zía ídine trídri. Káa zì bì Dawídi eké simi gbre Búku ené 'bì ke'bì ní.

"Áyí owú 'bì amá, karaba mááyí go 'Buyí.'

34 Ba ledre bì Lomo uku gì ro miúru Yésu ní, umbua utúasá énye simi bì wá, 'Mááyí í'bì úndru bì ma'díi lúyú ledre ndaá simi a wá ní zíyì, káa zì bì mámócú ledrea zì Dawídi ní.'

35 Káa zì bì Dawídi eké do ngíti bì simi ke'bì ené kídí, 'Útúasá eyí ótoómo 'Yì eyí bì lúyú ledre ndaá roa wá ní zía ényené wá.'

36 "Simi bì kóo Dawídi méngì ledre bì Lomo ilí zía méngì a simi sìnđi kadra

máa 'bi ené ní, zía úyuné, do óto wo káa zí 'bi bulúnduga ga kóna ní, zí umbu a ényené cìkì simì bi ore. ³⁷ Tí lá Yésu bì Lomo uru wo gí simì umbu ní, umbu a enye ené simì bi wá.

³⁸ “Bì nda go kenée ní, lúndu 'bi ené e, máli go zise ówo a kídí bilámá ledre bì má'dódo zise 'bi lùlùoyó lúyú ledre ní, ni kpurú gí simì Yésu. ³⁹ Kpurú gí simì Yésu ma'dáa 'yì ga bì nḡḡuní ledrea go ní, Lomo ni lùlùoyó lúyú ledre eyé bì lorú 'bi Músa utúasá lùlùoyó a gí rosé 'dá'ba wá ní. ⁴⁰ Ídísé bándá rosé káa bì ledre bì nébì e ukuní ní kí méngì sée. ⁴¹ Zí Lomo úku ledre kídí,

“ ‘Lúrúsé aka, sée 'yì ga bì ndìsìsè úkucáyi ledre gí romá ní,
tarasé ni karanée ìdrì zise úyusé miúyu.

Mááyí ógù méngì ledre simì sìnḡì kadra esé
útuásásé nḡḡungu a wá,
abú ngíti 'yì uku yeme ledre gí roa zise.’ ”

⁴² Káa zí bì Páwulo e kí Baranába niyí go olúogù eyé gí simì 'Dìcì Kótruro 'dá'ba ní, zí 'yì e úku ledre zíye ya idíní ndá'baogù simì ngíti Sílì 'bi 'Dówúro gí do kací wo ba gí ro úku ándá bilámá ledre gí ro ledre née zíye. ⁴³ Simì bì 'yì e bayiní gí do bì kótruro ní, zí túb'dú Yúda e kí 'yì ga bì ngárá ndanì Yúda e wá ní bì oyólo'bóní royé káa

do 'yì nḡḡungu 'dódo ledre 'bi Yúda e ní, ìnyiyé lódú Páwulo e kí Baranába, bì odroní zíye kídí idíní kpá fú lánýá ro bilámá ledre 'bi Lomo bì uwúní née.

⁴⁴ Simì Sílì 'bi 'Dówúro bì gí do kací a née ní, zí 'yì e gí simì gara ore za mbá óguyé úwú ledre gí ro Ngére Yésu. ⁴⁵ Simì bì Yúda e lurúní túb'dú 'yì ga bì yokoní royé ní, zíye óto ledre simiyé kí ndìsì úku sinyi ledre gí ro ledre ga bì Páwulo ndìsì úku yée ní.

⁴⁶ Nda née ní, zí Páwulo e kí Baranába úkulúgu ledre zí Yúda ga gére née o'buò'bu kídí, “Azé kóo úku útù ledre 'bi Lomo zise 'dá'dá kí. Tí lá bì ásisé yì esé miási ilisé esé óto rosé kí ledresé owóowó gí ro zise ówo trìdrì bì fí ní wá ní, azé go ógù ótoómo sée zise ndéré ezé zí 'yì ga bì ngárá ndanì Yúda e wá ní. ⁴⁷ Ba ledre bì Ngére Lomo uku zise ní,

“ ‘Máoto sée go bimiḡḡó zí 'yì ga bì ngárá ndanì Yúda e wá ní,
gí ro zí 'yì e do sogo kánḡá mbá ómoyé.’ ”

⁴⁸ Simì bì 'yì ga bì ngárá ndanì Yúda e wá ní uwúní ledre née kenée ní, zíye ídíye kí rokinyi kpá kí óto úndru bilámá ledre Ngére Yésu. Zí 'yì máa ga bì kóo niyí go migéleye gí ro trìdrì bì za fí ní nḡḡungu ledre Yésu.

49 Zí ledre 'bi Ngére Yésu ángané kací bi e za mbá. 50 Tí lá, zí Yúda e esì ledre simi mingburoko kará ga bi kí ledreyé owóowó bi ndìshìní óto úndru Lomo ní kpá kí mingburoko ya'dá ga bi niyí ye manda zí lafúye simi gara ore ní. Zíye tónó méngì lará Páwulo e kí Baranába, do ógóóyó yée gì simi kángá eyé gì ore 'dá'ba. 51 Nda gì ore née ní, zí 'yìmikása ga gére née ú'bú 'buru gì ro sìnḍiye gì ro 'dódo a zí Yúda e kídí Lomo asi go gì royé, zíye ndéréókpó eyé simi gara bi kí ìrìné Ikoniyomo ní. 52 Zí 'yì lódú kací Yésu ga bi simi Anatiyoko ní, ndìshì ídiye kí mongú rokinyi kpá kí 'Dówú Lomo simiyé.

14

Páwulo e kí Baranába oguní simi Ikoniyomo

1 Ledre keyì kerí ba méngì kpá roné simi gara bi Ikoniyomo ní. Zí Páwulo e kí Baranába ndéréye simi 'Dìcì Kótruro. Zíye ndìshì úku 'duo ledre ga bi ndìshì 'dí'bi do 'yì e m'ídí'bi ní. Zí t'údú Yúda e kí 'yì ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní ngunḡu ledre Ngére Yésu. 2 Tí lá zí Yúda máa yée ga bi asiní kí ngunḡu ledre Yésu ní, esì ledre simi 'yì ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní gì ro zí simi doyé sínýine ro 'yì ga bi ngunḡuní ledre Yésu go ní. 3 Née

ní zí Páwulo e kí Baranába lú'búye ore cúku'dée, do ndìshì ódroyé kí roko'bu gì ro Ngére Yésu, bi 'dodo kídí ma'díi í'bí roko'bu ne zíye ndìshiyé méngì mingburoko ledre ga bi kí roko'buyé, kí yée ga bi tara 'yì ndìshì ìdrì gì zíye m'ídrì ní.

4 Zí 'yì ga bi kóo simi gara ore ní ífi simiyé, ngíti géyì ngunḡuní 'bi eyé kóo ledre 'bi Yúda e, ngíti géyì ngunḡuní 'bi eyé ledre 'bi 'yìmikása e. 5 Gì ore, zí ngíti géyì 'yì ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní kí Yúda e, ndro kí manda eyé e yéme ledre dongaraye gì ro méngì lará 'yìmikása e gì ro óngboónzó yée kí tutú. 6 Simi bi 'yìmikása e uwuní ledre née ní, zíye ngásáókpó eyé simi Lísitra kí Dérebe gara ga bi simi Lìkóniya kpá kí ngíti géyì bi ga bi simi Lìkóniya ní. 7 Simi bi niyí ìri ní, zíye ndìshiyé fú lá 'dódo bilámá ledre 'bi Ngére Yésu zí 'yì e.

Páwulo 'dodo ledre simi Lísitra kí Dérebe

8 Simi bi Páwulo ni ndìshì 'dódo ledre zí 'yì e simi Lísitra ní, o'do ni kóo bo ore migigìrì kú bi arání wo ní nderé ené wá. 9 Zí o'do née ndìshìné índi mbíline úwú ledre bi Páwulo ndìshì úku a ba. Zí Páwulo lúru cú mbigì kur'u'bu komoa, zía ówo a kídí o'do ba ngunḡu ledre Yésu go, utúasá go do yómo wo. 10 Zí Páwulo ndólo wo kí kúrúne 'dága kídí, "Ìnyìogù mu tóro 'dága

do sɛ̀ndíyì.” Zí o'do nées lé'béne geré mǐlé'bé 'dága do tónóne gámálicí roné.

¹¹ Simi bi tú'dú 'yì e lurúní ledre bi Páwulo mengi ba ní, zíye gbúrógbóye kí tara eyé 'bi Lìkóniya e kídí, “lomo e oguní go zíze kí toso 'yìma'dí royé.” ¹² Zíye ifi ìrì lomo eyé bi Zíya ní do Baranába, lomo máa wo bi kí ìrìné Ámasi ní do ifi ìrì do Páwulo gi zía 'di'bi kóo manda 'bi ódro ne. ¹³ Zí 'yì 'dáná éyì zí lomo bi Zíya, bi kí 'dìcì 'bi lomo gbóo cigi gara ore ní, óguné kí ya'dá ìtì e kí misúrú kágá e, gi zía wo kí tú'dú 'yì ga gére nées iliní í'bí éyì ga gére nées káa do 'dáná éyì eyé zí 'yìmikása e.

¹⁴ Simi bi 'yìmikása ga bi, Baranába e kí Páwulo uwúní ledre nées kenée ní, zíye lófo bongó e gi royé zíye ngásá útúye dongará tú'dú 'yì ga gére nées, kí gbúrógbóye kídí, ¹⁵ “Méngísé ledre kenée gi ro 'di? Azé 'bi ezé kpá lá 'yìma'dí káa zí sée ní. Oguzé ona ba kí bilámá ledre zíse, ódrozé zíse gi ro zíse ótoómo kí méngi bicayi ledre e, zíse ndá'balúgu rosé zí Lomo bi ni trìdrìné za fí ní, bi otú ere kí do sogo káṅgá nda kí mikavu e kí éyì ga bi simiyé za mbá ní. ¹⁶ Ga kóo 'desì ní, Lomo otomo kóo rìkì sì do 'yì e zíye ndìsiyé méngi ledre eyé bi utúasá kacì komoyé ní. ¹⁷ Tí lá bi ba ní, Lomo ndìsi fú lá 'dódo roné zíse kídí, nées ni

bo kí bilámá éyì ga bi ndìsi méngi yée zíse ní. Ndìsi kása iní zíse gi komo ere do fútú éyì miánu esé e simi bilámá sɛ̀ndì kadra, ni ne 'yì bi ndìsi í'bí éyì miánu zíse, kpá 'yì óto sée kí rokinyi.” ¹⁸ Tí do mbágá ledre bi 'yìmikása e ukuní ba ní, ni kóo miórúné zíye kíngaya gi ro zíye úcúómo tú'dú 'yì ga gére nées kí 'dáná éyì zíye.

¹⁹ Gi ore, zí ngiti géyì Yúda e óguyé gi simi Ánatiyoko kí Ikoníyomo simi Pìsìdìya sínýíónzó simi do tú'dú 'yì ga gére nées zíye útú eyé go do kacíye. Zíye óngbo Páwulo kí tutú do óyo wo ndéré ónzó óto a gi simi gara sága kí sómú ledre bi yaá uyu go ní. ²⁰ Tí lá simi bi 'yì lódú kacì Yésu oguní tóro gbaá dongá Páwulo ní, zía ìnyìoguné 'dága ndá'balúgu roné simi gara ìri. Simi bi bi arálo'bó roné ní, zí Páwulo e kí Baranába ndéréókópoye simi gara bi kí ìrìné Dérébe ní.

'Yìmikása nda'baní simi Ánatiyoko kí Sùriya

²¹ Zí Páwulo e kí Baranába ndìsiyé 'dódo ledre bilámá ledre simi gara do 'dì'bi do tú'dú 'yì e zíye ídíye 'yì lódú kacì Yésu. Nda nées ní zíye ndá'balúgu royé simi Lísitra, Ikoníyomo nda kí Ánatiyoko. ²² Simi gara ga bi nderéoguní gi simiyé nées ní, zíye ndìsiyé sáká 'yì ga bi 'yì lódú kacì Yésu ní gi ro zíye tóroyé ngbúo simi

ngũngu ledre eyé. Zíye úku ledre kídí, “Azé 'dó'dó mi'dó'dó kí azé fú ógu 'be 'bi Lomo.” ²³ Zí Páwulo e kí Baranába gélé manda e zí 'yì ga bi ngũnguní ledre Yésu go ní do bi eyé e mikékeríja za mbá. Zíye órú éyì kí ini ini zí Lomo, zíye ótoómo manda ga gère née do sílì Ngère Yésu, bi ni dujú ne 'yì bi ótoní mimbé'deyé roa ní.

²⁴ Gi do kací bi Páwulo e kí Baranába gamáonzóní bi ga bi simi Písídiya go ní, zíye ndéréoguyé simi káńgá bi Pamafíliya ní. ²⁵ Nda simi bi 'dodoní ledre zí 'yì e simi gara bi Períga ní, zíye ókpóye simi gara bi kí iríné Atalíya.

²⁶ Nda gi ore, zíye 'dógu bi kí kurũngba ndá'balúgu royé simi Ánatiyoko kí'dí bi kóo 'yì ga bi ngũnguní ledre Yésu i'bíní yée do sílì Lomo kí sáká éyì ené gi ro moko bi Páwulo e kí Baranába mengionzóní ní.

²⁷ Simi bi oguní simi Ánatiyoko bi simi káńgá 'bi Súríya ní, zíye yóko zaá 'yì ga bi ngũnguní ledre Yésu go ní ndro do bi kǐé'do do líkpí ledre ga bi Lomo mengí yée kí misí'di bi Lomo líkpí zí 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní ngũngu ledre Yésu ní. ²⁸ Nda née ní, zíye ndísiyé kí lafúye ga bi niyí 'yì lódú kací Yésu ní ore kí ngbángbá sílì e.

'Yì e kotruní royé simi Yerusaléma

¹ Zí ngíti géyì ya'dá e óguyé gi simi káńgá 'bi Yúdáya simi gara bi Ánatiyoko ní tónóye 'dódo ledre zí 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu ní kídí, “Togú útúsé ngburu káa zí bi lorú bi Músa 'dodo ní wá, ómosé wá.” ² Zí Páwulo e kí Baranába ndísiyé íti kangú kíngaya kí úku ló'bó ledre née dongaráye kéye. Gi ore née ní, do gélé Páwulo e kí Baranába kí ngíti géyì lafúye 'yì ga bi ngũnguní ledre 'bi Yésu go ní gi ro do ndéréye ódro ledre gi ro ledre née kí 'yìmikása e kí mingburoko 'yì ga bi simi Yerusaléma ní.

³ Zí 'yì ga bi ngũnguní ledre 'bi Yésu go ní í'bí misí'di zíye ndéréye. Nderení kóo kpurú gi simi káńgá ga bi Fonísiya kí Samáriya ní. Zíye líkpí ledre gi ro 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní bi ngũnguní ledre 'bi Yésu ní. Zí ledre née óto 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu ní ídiye kí mongú rokinyi.

⁴ Simi bi nderéoguní simi Yerusaléma ní, zí 'yì ga bi ngũnguní ledre 'bi Yésu go ní, kí 'yìmikása e nda kí mingburoko 'yì ga bi íri ní 'dí'bi yée simi sũmũ. Zí Páwulo e kí Baranába líkpí ledre ga bi Lomo mengí yée kpurú gi simiyé ní zíye.

⁵ Tí lá zí ngíti géyì 'yì ngũngu ledre 'bi Yésu máa yée ga bi 'bi eyé Farusáyo e ní úku ledre kídí, “'Yì lódú

kací Yésu ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní, idíní útú ngburu, do ndìsiyé lódú lorú 'bi Músa."

6 Zí 'yìmikása e kí m̀ngburoko 'yì e yóko royé ódroyé do ledre née. 7 Gí do kací ngbángbá ódro, zí Pétero ìnyìoguné 'dága ódroné zíye kídí, "Owú 'bi babá e, ówosé bú kídí Lomo gelé máa goó 'desì gí dongaráse gí ro zí 'yì ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní úwú bilámá ledre 'bi Yésu gí taramá gí ro zíye ngunṅu a. 8 Lomo bi owo sómú ledre 'bi 'yì e mbá bú ní, 'dodo go kídí née oto 'búye go. Simi bi kása 'Dówúne zía ógu ndìsiné simiyé káa zí bi kóo mengi zize ní. 9 Ifi ené dongaraze kéye wá, lùluyó lá luyú ledre eyé gí zía bi ngunṅuní ledre Ngére Yésu go ní. 10 Bi kenée ní, éyì bi ìlisé úzu Lomo kí ìmbíoto mongú éyì owóowó do 'yì lódú kací Yésu ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní, bi gba zée kí bulúnduzé e utúasázé ìmbí a wá ní gí ro 'di? 11 Ngére ezé Yésu mengi bilámá ledre go zize, gí zía bi ngunṅuzé ledre ené ní, zí Lomo yómo zée kpá káa zí bi kóo yomo 'yì ga bi ndaní Yúda e wá simi bi ngunṅuní ledre Yésu ní."

12 Zí 'yì ga bi kóo yokoní royé ore ní m̀kúye 'duo tí, ndìsi úwú kací m̀ngburoko ledre kí ledre ga bi tara

'yì e ndìsi ìdrí gí zía miidrí bi Baranába e kí Páwulo ndìsiní ìkpí a bi Lomo mengi kpurú gí simiyé dongará 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní. 13 Simi bi ukuonzóní ledre eyé go ní, zí Yakóbo úku ledre zíye kí kúrúne 'dága kídí, "Owú 'bi babá e, úwúsé aka ledre bi mááyí úku a ba. 14 Simúna ìkpí yeme misi'di bi kóo Lomo 'dodo sáká éyì ené zí 'yì ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní go simi bi gelé 'yì e gí dongaráye zíye ídiye káa do 'yì ené e ní. 15 Kúrú nébì e utúasá go kpini kíe, káa zí bi ni miéké ní. 16 Lomo uku kídí,

" 'Gí do kací ba ní, mááyí ndá'baógu í'bílúgu ngére 'bi Dawídi bi utú káa zí kútú bi nduru go ní.

Minduru a née ní, mááyí úbúlúgu a zía ndá'baóguné rìngí do biné,

17 gí ore, ngíti géyì sí do 'yì e mbá niyí ógu zíma kí 'yì máa yée ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní, niyí ídí 'yì amá e. Máa Ngére máyeme kóo ledre ga gére née máa'

18 káa zí bi 'yì e ówoní kóo bú 'desì ní.

19 "Kací sómú ledre amá, ndazé ndìsi tóro 'dùtu kó'dù 'yì ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní kí ndá'balúgu royé zí Lomo wá. 20 Ni miútúasáne

idí zé éké wára ga zí ye kídí, ndaní ánu éyí miánu bi 'danání zí lomo ga bi yemení yéé kí sǐlǐ 'yì ní wá. Ndaní só'do royé kí 'yì bi ofúní aka royé kéne wá ní wá. Ndaní kpá ánu esì togú mbú sáma bangá bi kpuṛonyó 'dewení lá go a ngára sáma loloonzó roné gi simi wá ní wá. ²¹ Gi zía 'dodoní kóo lorú bi Músa eké ní go 'desí zí 'yì e simi mingburoko gara e kací Sǐlǐ 'bi 'Dówúro e mbá simi 'Dǐcǐ Kótruro e."

Wára ga zí 'yì 'bi Yésu ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní

²² Nda née ní, zí 'yìmikása e kí ngíti géyí mingburoko 'yì e ndro kí 'yì ga bi nṅunṅuní ledre 'bi Yésu go ní za mbá, yéme ledre gi ro do gélé 'yì e gi dongaráyé do kása yéé kí Páwulo e kí Baranába simi Ánatiyoko. Zí ye gélé ya'dá e gbre Yúda bi ndìshìní ndólo wo Barasába ní kí Síla bi niyí kí ledreyé owóowó zí 'yì ga bi nṅunṅuní ledre 'bi Yésu go simi Yerusaléma ore ní. ²³ Ba wára ga bi ekéní do kasa yéé kíe ní.

Zéé 'yìmikása e kí ngíti géyí mingburoko 'yì e nda kí lafúse ga bi nṅunṅuní ledre 'bi Yésu káa zí sée ní. I'bí zé mandá go zise, sée ga bi ngára ndásé Yúda e wá zise nṅunṅu ledre ené simi gara bi Ánatiyoko simi ká ngá bi Súrìya nda kí ká ngá bi Silísiya íri ní.

²⁴ Uwú zé go kídí ngíti géyí 'yì e gi dongaráyé gi yáa oguní go ndìshì 'dó'do sée kí ledre bi ní i'bí lerí simi sanáse zía kpá kí sínyi sómú ledre esé kí ledre ga bi ndìshìní úku a ní. I'bí zé ezé misi'di née ze zí ye wá. ²⁵ Bi kenée ní, kotru zé rozé go ndro do bi kí'edó zize go gélé 'yì e zí ye ndéréye zise íri kí bilámá ezegámáze ga bi Baranába e kí Páwulo, ²⁶ ga bi kóo i'biní royé zí umbu gi ro kéyí Ngére ezé Kírésito Yésu ní. ²⁷ Bi nda go kenée ní, kasazé Yúda e gi yáa go zise íri kí Síla gi ro zise úwú ledre bi ekézé zise ba cú gi tarayé. ²⁸ Utúasá go ro 'Dówú Lomo kpá ndro kize kídí, utúasázé óto ngíti éyí miówó dosé rómo gi do lorú bi ndìshìsè lódú a ní wá. ²⁹ Ndásé ánu éyí miánu bi 'danání zí lomo ga bi yemení yéé kí sǐlǐ 'yì ní wá. Ndásé só'do rosé kí 'yì bi ofú sè aka rosé kéne wá ní wá. Ndásé kpá ánu sáma togú mbú esì bangá bi kpuṛonyó 'dewení lá go a ngára sáma loloonzó roné gi simi a wá ní wá. Ídísé i'dí sǐlǐse gi ro éyí ga gére zí mindìshìsè ídine bilámáne.

Lomo idí kí se íri.

³⁰ Zí ya'dá ga bi geléní yéé née ní 'dí'bi misi'di ndéréye simi Ánatiyoko kí'dí bi ndolo yokoní zaá 'yì ga bi nṅunṅuní ledre 'bi

Yésu go ní do í'bí wáraga née ní zíye. ³¹ Simi bi 'yi e oloní wáraga née ní, zíye ídíye mbá kí rokinyi kí úwú ledre bi ukuní zía sáká yée ní. ³² Yúda e kí Síla niyí ye nébi ga bi kóo 'di'biní ngbángbá sındí kadra ndiši sáká yée kí úku ledre zíye gi ro zíye ídíye kí roko'buyé ní. ³³⁻³⁴ Gi do kací bi ndišiní ore kí owú sili ca ní, zí 'yi ga bi ngununí ledre 'bi Yésu go ní í'bí misi'di zíye ndá'bayé, bilámáne zí 'yi ga bi kóo kasaní yée ní. ³⁵ Páwulo e kí Baranába idiakání 'bi eyé ciki simi Anatiyoko ore, kí'dí bi yée kí ngiti géyi tú'dú lafúye ndišiní 'dódo bilámá ledre 'bi Ngére Yésu ní.

Páwulo ifiní dongaraye kí Baranába

³⁶ Gi do kací sili ca, zí Páwulo úku ledre zí Baranába kídí, "Nda'bazé aka mu lúru lafúze ga bi kóo 'dodozé ledre gi ro Ngére Yésu zíye kací gara ga gére née mbá, gi ro zize ówo misi'di bi ndišiní méngi ledre ga bi kóo 'dodozé zíye doa ní." ³⁷ Baranába ili kóo 'dí'biútú Yiwáni bi ndišiní kpá ndólo wo Máriko ní kpa zíye ndéréye kéye. ³⁸ Tí lá kací sómú ledre 'bi Páwulo, ndaá miútúásáne zíye 'dí'biútú wo wá, gi zía ootomo kóo yée simi kángá bi Pamafiliya ní, méngi oguzé kóo moko kéye gi do oduné wá. ³⁹ Zí lála ká'dá ídine dongará Páwulo e kí Baranába

miórune kíngaya. Gi ore zíye ífi simiyé. Zí Baranába 'dí'bi Máriko zíye 'dógu bi kí kuřungba ndéréye do cúkú Sáyipuroso. ⁴⁰ Zí Páwulo géle Síla zíye ndéré 'bi eyé kéne, gi do kací bi 'yi ga bi 'yi lódú kací Yésu ininí ini zí Lomo do ootomo yée do sili Ngére Lomo gi ro zía lúru bi kacíye ní. ⁴¹ Zía 'dí'bi misi'di bi kpurú gi simi Súriya kí Silísiya ní, kí úku ledre bi ni sáká 'yi ga bi ngununí ledre 'bi Yésu go íri ní.

16

Páwulo gelé Timatiyo e kí Síla

¹ Zí Páwulo e kí Síla ndéréye simi gara ga bi Dérebe kí Lísitra ní, kí'dí bi nguru 'yi lódú kací Yésu bi kí iriné Timatiyo ndiši ndiši ní. Mbágáa ni kóo Yúda bi ngunu ledre 'bi Yésu go ní, tí lá 'bu a ni kóo 'bi ené Gírígi. ² 'Yi lódú kací Yésu ga bi simi gara ga bi Lísitra kí Ikoniyomo likpiní mbá bilámá ledre gi ro Timatiyo. ³ Páwulo ili kóo 'dí'biútú Timatiyo kpa zíye ndéréye kéye, née ní zía óto Timatiyo zía útune ngburu, gi zía Yúda ga bi kóo do bi bi ndiši ndiši doa ní owoní mbá bú kídí 'bu Timatiyo ni Gírígi.

⁴ Káa zí bi Páwulo e niyí ndiši kí gámá kací gara ga gére ní, zíye ndišiyé 'dódo lorú bi kóo 'yjmikása e kí mingburoko 'yi ga bi simi Yerusaléma ekéni gi ro zí

'yì ga bi ñgunṅuní ledre 'bi Yésu go ní zíye ndìsiyè lódú a. ⁵ Bi kenée ní, zí 'yì ga bi ñgunṅuní ledre 'bi Yésu go ní tóroyé nḡbúó simi ñgunṅu ledre eyé. Zí ledre 'bi Lomo ndìsì nḡbóróne 'dá'dá kací kadra mbá.

Lomo 'dodo roné simi 'duru zí Páwulo simi Tóra

⁶ Zí Páwulo e kí lafúne ndéréye kí gámáónzó bi e simi káṅgá 'bi Pharagáyi kí Galatíya mbá, ḡi zía 'Dówú Lomo ili ené kóo zíye úku kúrú Lomo zí 'yì e simi káṅgá 'bi Ásiya wá. ⁷ Simi bi nderéoguní do mama bi dongará káṅgá ga bi Mayásiya kí Beteníya ní, zíye áyiye go ḡi ro ndéréye simi Beteníya, tí lá 'Dówú Yésu ñgunṅu ené kóo zíye ndéréye íri kpá wá. ⁸ Bi kenée ní, zíye 'dècì bi ḡi dongá Mayásiya zíye ndéréokpóye simi gara bi Tóra ní. ⁹ Kí ndulú a nées ní, zí Lomo 'dódo roné simi 'duru zí Páwulo, zía lúrúndíki lílì o'do ḡi simi káṅgá bi Makedoníya ní kí ndéndì roné zía kídí, "Óḡu mu sáká zée 'yì 'bi Meke-doníya." ¹⁰ Kpá lá ḡi do kací bi Lomo 'dodo lílì o'do nées zí Páwulo ní, geré zíze ñnyizé ndéréze simi Makedoníya, ḡi zía ñgunṅuzé go kídí Lomo ndolo zée* go ndéré 'dódo bilámá ledre 'bi Yésu zí 'yì ga bi íri ní.

Lúdiya ñgunṅu ledre Ngére Yésu

¹¹ Zíze 'dóḡu bi ḡi simi Tóra kí kuṅṅba mbí geré simi cúkú bi kí ñriné Samoturési. Nda simi bi bi arálo'bó roné ní, zíze ndéréóguzé simi gara bi Nipólisi ní. ¹² ḡi ore zíze ndéréze simi gara bi Phílípoyì, bi ni ne mongú gara simi Makedoníya bi kóo tú'dú 'yì 'bi Róma e omúoguní ndìsì simi a ní. Zíze ndìsìzé ore ca.

¹³ Simi Sílì 'bi 'Dówúro, zíze ólúóguzé ḡi simi mongú gara ḡi ore ndéréze kó'dú nḡbuṛu, kí'dí bi somúzé 'bi ezé ya 'yì e kotruní royé go íri íni iní zí Lomo ní. Zíze ndìsìzé ódrozé zí kará ga bi kóo kotruní royé íri ní. ¹⁴ Ngúru 'yì ḡi dongaráye bi uwú ledre ezé ní, ni kára kí ñriné Lúdiya 'yì 'bi gara bi kí ñriné Tayatira, moko ené ndìsì úgúoyó miḡbagbawu bongó e. Ni kóo kára bi ndìsì óto úndru Lomo ní. Zí Ngére Yésu líkpí sómú ledre ené zía ndìsìné índi mbílíne úwú ledre bi Páwulo ndìsì úku a ní. ¹⁵ Simi bi babaṭizíní wo kí 'yì 'bi 'be 'bi ené e ní, zía ndólo zée 'be 'bi ené. Zí Lúdiya úku ledre kídí, "Togú miútúásá go komosé káa do 'yì bi ñgunṅu ledre Ngére Yésu go ní yá, óḡusé mu zíse ndìsìsé 'be 'bi amá ona." Ledre ga bi uku yée ní, zía 'dí'bi dozé zíze

* **16:10** 16:10 Zée: Zée bi ukuní ledre kára ní ḡi zía Lúka bi eké búku 'bi Moko 'bi 'yìmikása e ní olú go dongará Páwulo e kí 'yì ené e zíye ndéréye kíye.

ndéré ndịsịzè zía 'be.

Páwulo lagaoyó bicayi lomo gi simi owúkára

¹⁶ Kadra kịé'do, simi bi azé m̀ndéréze do bi bi ndịsịnị ini ini doa zí Lomo ní, zíze ndíkíze kị owúkára ni kóo owúkúlú kị bicayi lomo siminè bi ndịsị óto wo zía ndịsịné úkuógu ledre bi gú karanée ni méngi roné ní. 'Di'biogu tú'dú késị zí mongú 'yi ené gi do ledre ga bi ndịsị úku 'dódo yée ní.

¹⁷ Zí owúkára née tónóne lódú zée kị Páwulo e, zía ndịsịné gbúrógbóne kídí, "Ya'dá ga ba ndịsịnị méngi moko 'bi mbigí Lomo bi kị roko'buné ní. Ndịsịnị úku 'dódo zise née misi'di bi áse ómo doa ní."

¹⁸ Zía ndịsịné fú lá úku ledre née kenée kị tú'dú s̀l̀l̀ e. Odu a, zí Páwulo 'dó'dóne gi zí ledre née, zía óyó roné úku ledre zí bicayi lomo bi simi owúkára née kídí, "Kí iri Kírésito Yésu, idí mu ólúógu gi simia 'dá'ba." Zí bicayi lomo bi kóo simi owúkára née ní geré ólúóguné 'dá'ba.

¹⁹ Simi bi m̀ngburoko 'yi 'bi owúkára née owoní yaá misi'di 'bi ówo késị eyé sinyí go ní, zíye 'dí'bi Páwulo e kị Síla lála yée ndéré kíye kó'dú m̀ngburoko 'yi e do bi bi tú'dú 'yi e ndịsịnị kótrụ royé doa ní. ²⁰ Zíye óguyé kíye kó'dú m̀ngburoko 'yi ga bi 'yi lúrú bi simi ledre e ní. Zíye úku ledre gi royé kídí, "Ya'dá ga ba niyí

Yúda e, niyí go ndịsị óto tú'dú 'yi e zíye méngi bisinyí ledre zíze simi mongú gara ona. ²¹ Ndịsịnị 'dódo ondu kị lorụ bi nderé ené kị lorụ ezé 'bi Róma wá ní gi ro zíze ngungu a zíze ndịsịzè lódú a."

²² Zí tú'dú 'yi e ólúye simi ledre née ịcị okó ro Páwulo e kị Síla. Nda née ní, zí m̀ngburoko 'yi lúrú bi simi ledre ga bi ore ní úku ledre do lófo bongó gi ro Páwulo e kị Síla do ócọ yée. ²³ Gi do kacị mongú ócọ bi ocọ sinyinị Páwulo e kị Síla ḱe ní, do ónzó yée kpá drú simi s̀gini. Zíye úku ledre zí 'yi bi ndịsị lúrú bi kacị s̀gini ore ní kídí, idí 'dütü mbotü kacíye bilámáne. ²⁴ Simi bi ukuní ledre zía kenée ní, zí 'yi lúrú bi kacị s̀gini née ónzó yée simi s̀gini do ódóngéřị s̀ndíye ro ngburu kágá bi řiř yana 'dici iri ní.

²⁵ Nda go gbóo kị yana ndülü, simi bi Páwulo e kị Síla niyí ndịsị ini ini zí Lomo kị ndịsị kófó iriřa ní, zí 'yi ga bi kóo mi'di'biyé simi s̀gini ore ní ndịsịyé indi mbíliyé zíye. ²⁶ 'Diya káa ní, zí mongú bisinyí kị'di kángá kızı 'dici s̀gini kú gi simi kángá. Geré zí mbotü e líkpiye mbá, zí ká'dá késị ga bi odóngéřinị 'yi ga bi niyí mi'di'biyé simi s̀gini ore ní 'decíyé mbá. ²⁷ Zí 'yi bi ndịsị lúrú bi kacị s̀gini ní úrúne gi simi 'bí. Simi bi lurúndiki mbotü s̀gini niyí go mbá fuó ní, zía lálaógu mongú maku

ené áyí ne go gi ro úfu roné káe gi zía somú 'bi ené ya 'yí ga bi simi sígini ore ní ngasá okponí yí eyé go. ²⁸ Tí lá zí Páwulo gbúrógbóne zía kídí, “Ndá úfu royí wá. Azé yí ezé za mbá bo.”

²⁹ Zí 'yí bi ndiši lúru bi kací sígini ní ndólo 'yí kí pho'du, zía gbúgbu ólúne 'dici do útúne kó'dú Páwulo e kí Síla ndiši lángbané. ³⁰ Nda née ní, zía 'dí'biógu Páwulo e kí Síla sága do ndú'yú yée kídí, “Mingburoko 'yí e, mááyí méngi káa be 'di zíma ómomá?”

³¹ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ídí ngúngu ledre Ngére Yésu zíyí ómoyí, yí kí 'yí 'bi 'be 'bi eyí e mbá.”

³² Nda née ní zíye úku kúru Ngére Yésu zía kí ngiti géyi 'yí ga bi 'be 'bi ené ní mbá.

³³ Kpá tí geré kí ndulú a née ní, zí 'yí bi ndiši lúru bi kací sígini ní 'dí'bi yée ndéré ráya komo unguye. Gi ore, zíye bábátizí wo kí 'yí 'bi 'be 'bi ené e mbá. ³⁴ Nda née ní zía 'dí'bi Páwulo e kí Síla ndéré kíye gi 'be 'bi ené do í'bí éyí miánu zíye ánu a. Zí o'do née kí 'yí 'bi 'be 'bi ené ídiye mbá kí rokinyi gi zía bi nguṅuní ledre 'bi Lomo go ní.

³⁵ Simi bi miára a née ní, zí mingburoko 'yí ga bi 'yí lúru bi simi ledre e ní, kása mongú 'yí 'bi bolísi e zí 'yí bi ndiši lúru bi kací sígini ní kídí, “Ótoómo ya'dá ga gére née mu zíye ndéréye.”

³⁶ Zí 'yí bi ndiši lúru bi

kací sígini née úku ledre zí Páwulo kídí, “Mingburoko 'yí ga bi 'yí lúru bi simi ledre e ní ukuní go kídí sée kí Síla máídí mu í'dí sílma gi rosé. Cakaba ní, útúásásé go ndéré esé. Ndérésé mu, Lomo idí kíse.”

³⁷ Tí lá zí Páwulo úku ledre zí mingburoko 'yí 'bi bolísi ga gére née kídí, “Ocóní zée dongará tú'dú 'yí e 'dá'dá zíye 'déci ngbangazé, tí bi azé 'yí 'bi Róma e ní. Gi ore zíye kpá ónzó zée simi sígini. Bi ba ní, iliní go í'dí síliye gi rozé lá wayí kenée. Í'i, Mingburoko 'yí ga gére née idíní ógu 'búo ye í'dí síliye gi rozé.”

³⁸ Zí mingburoko 'yí 'bi bolísi ga gére née 'dí'bi ledre née ndéré káe zí mingburoko 'yí ga bi ndišini lúru bi simi ledre e ní. Simi bi uwuní ya, Páwulo e kí Síla niyí 'yí 'bi Róma e ní, zí ngiri útúne simiyé. ³⁹ Nda gi ore zíye iniyé ndéréye ndéndí royé zí Páwulo e kí Síla, do 'dí'biógu yée gi simi sígini. Zíye úku ledre zí Páwulo e kí Síla kídí idíní olúógu gi simi gara gi ore 'dá'ba. ⁴⁰ Gi do kací bi Páwulo e kí Síla olúoguní gi simi sígini ní, zíye ndéréye 'be 'bi Lúdiya k'í'dí bi ndikíní kí 'yí ga bi nguṅuní ledre Yésu go ní. Zí Páwulo e kí Síla sáká yée kí ódro bi ní sáká yée ní. Zí Páwulo e iniyé ndéréókpóye.

Páwulo uku kúrú Kírésito simi Tasaloníka

¹ Simi bi Páwulo e kí Síla nderení kóo kpurú gi simi gara ga bi Amufipolisi kí Apoloníya ní, zíye ndéréóguyé simi gara bi kí iriné Tasaloníka ní kí'dí bi bi 'Díçì Kótruro 'bi Yúda e ni doa ní. ² Káa zí bi lengbe ní, zí Páwulo ndéréne simi 'Díçì Kótruro, simi Sílì 'bi 'Dówúro e ota zía ndìshiné ódroné kí 'yì e do ledre ga bi simi miéké kúrú Lomo ní. ³ Zía ndìshiné úku yéme ledre gi roa zíye kí 'dódo a kídí, Kírésito ni aka 'dó'dó zía úyuné 'búo kí, zía úrúne gi simi umbu. Zí Páwulo úku ledre zíye kídí, "Yésu bi mándìshì úku ledre a zise ba ní, ni ne Kírésito ma'dáa." ⁴ Zí ledre née 'dí'bi do ngíti géyì Yúda e zíye útúye do kacì Páwulo e kí Síla. Zí tú'dú kará ga bi kí ledreyé owóowó kí tú'dú ngíti géyì 'yì ga bi ndìshinì óto úndru Lomo bi niyí Gírìgì e ní útúye do kacíye kpá kenée.

⁵ Tí lá Yúda e otoní kóo ledre simiyé ro Páwulo. Zíye yóko 'yì ga bi moko ndaá royé wá ní gi simi sùu ore, zíye ìnyiyé ndéréye mutruu kí gbúrógbóye simi gara ore zaá gi 'be 'bi o'do bi kí iriné Yásona kí gámásó'do Páwulo e kí Síla gi ro 'dí'bi yéé ndéré kíye do bi bi tú'dú 'yì e yokoní royé doa ní. ⁶ Tí lá niyí

ógú iri ní, owoní eyé yéé wá. Zíye útúye ro Yásona e kí ngíti géyì 'yì ga bi 'yì lódú kacì Yésu ga bi kóo ore ní óyo yéé ndéré kíye kó'dú mingburoko 'yì ga bi simi gara ore ní. Zíye ndìshiyé gbúrógbóye kídí, "Ya'dá ga ba sinyi onzóní do tú'dú 'yì e go do tú'dú ngíti géyì bi e. Cakaba ní, oguní kí ledre née go zize gara ona. ⁷ Bi ba ní, Yásona 'di'bioto yéé go káa do ñgue 'be 'bi ené. Ndìshinì 'déwe loru 'bi mongú ngére Káyísara* kídí ngíti Mongú ngére ni bo kí iriné Yésu." ⁸ Simi bi uwúní ledre née kenée ní, zía útúne simi 'yì e kí mingburoko 'yì ga bi ore ní 'duo káa zí pho'du ní. ⁹ Zí mingburoko 'yì ga gére née óto Yásona kí ngíti géyì lafúne ga gére née í'bí kèsì gi ro do í'dí sílìye gi royé zíye ndéréye.

Páwulo uku kúrú Lomo zí 'yì e simi Beréya

¹⁰ Geré kí ndulú a née ní, zí 'yì ñgúngu ledre 'bi Yésu 'dìyíóto ókpó Páwulo e kí Síla gi ore 'dá'ba simi gara bi kí iriné Beréya ní. Simi bi oguní iri ní, zíye ndéréye simi 'Díçì Kótruro 'bi Yúda e. ¹¹ 'Yì 'bi Beréya niyí yì eyé 'yì ga bi kí mingburoko simi doyé rómo do 'bi 'yì ga bi simi Tasa-loníka ní. Zíye ndìshiyé índi mbíliye kí 'búne ro ledre

* **17:7** 17:7 Káyísara: Káyísara ini ledre gi simia kídí mongú ngére 'bi Róma. Ni mongú ngére do ngíti géyì lafúne ngére e ga bi 'bi ngíti géyì kángá e káa zí Yúdàya kí Galiláya.

bi Páwulo ndìsì úku a gì ro Yésu ní. Zíye ndìsìyè kpá ólo kúrú Lomo kací kadra mbá gì ro ówo a togù ledre bi Páwulo ndìsì úku a ba ni ma'dú yá. ¹² Zí tú'dú Yúda e ngúngu ledre Yésu nda kpá kí mǎngburoko kará Gírìgì ga bi kí ledreyé owóowó kí tú'dú ngíti géyì ya'dá ga bi Gírìgì e ní.

¹³ Tí lá simi bi Yúda ga bi simi Tasaloníka uwúní ya Páwulo ni go kpá úku kúrú Lomo zí 'yì e simi Beréya ní, zíye kpá ìnyiyé ndéréye íri úku ledre zí 'yì e gì ro zí mǎmbé'de tú'dú 'yì ga gére née ésìne ro Páwulo. ¹⁴ Geré née ní, zí 'yì lódù kací Yésu ga bi ore ní kásaókpó Páwulo kó'dú mìkavu, tí lá Síla e kí Timatíyo idíakání ye simi Beréya ore ye. ¹⁵ 'Yì ga bi kóo 'dìyìotoní Páwulo ní, 'dìyìotoní wo gì simi mongú gara bi kí ìrìné Átani ní, zíye ndá'balúgu royé kí sanda zí Síla e kí Timatíyo gì ro zíye lódù Páwulo íri 'diya.

Páwulo uku kúrú Lomo zí 'yì e simi Átani

¹⁶ Simi bi kóo Páwulo ni ndìsì sǎngó Síla e kí Timatíyo simi Átani ní, zía ídine kí mongú lerì do mǎmbé'dené kí lúru lomo ga bi yemení yéè miyéme kí sǎlì 'yì ní do bi e simi mongú gara ore za mbá. ¹⁷ Née ní, zía ìnyìné ndéréne simi 'Dìcì Kótruro ódroné kí Yúda e kí Gírìgì ga bi ndìsìní óto úndru Lomo

ní, kpá kí 'yì ga bi ni ówo yéè simi sǎu ní kací kadra mbá. ¹⁸ Zí ngíti géyì 'yì 'dódo ledre ga bi ndìsìní ndólo yéè Epìkuríya e kí Sotéke ní tónóye íti kangú kí Páwulo. Zí ngíti géyì ndúndu'yú kídí, "Wo bi owo kací ledre kpá wá ba, ili úku 'bi ené ba kpá yaá 'di?" Zí ngíti géyì úkulúgu ledre kídí, "Káa zí ndìsì úku ledre gì ro lomo 'bi ngíti géyì 'yì e ní." Ukuní ledre née kenée gì zía Páwulo ndìsì 'dódo bilámá ledre gì ro Yésu kí miúru a gì simi umbu. ¹⁹ Gì ore, zíye 'dì'bi Páwulo óguyé káe do bi bi ndìsìní ndólo a Arupágu kídí bi mǎngburoko 'yì lúru bi kací gara ndìsìní kótruro royé doa ní. Zíye úku ledre zí Páwulo kídí, "Ilizé ówo a gì zíyì, mìkanda ledre bi ndìsì 'dódo a ba ni gì ro ambi? ²⁰ Ngíti géyì ledre ga bi ndìsìzé úwú yéè ní utúasání eyé gu mbílize wá. Ilizé gì ro zíze úwú yéme ini ledre bi gì simi a ní." ²¹ Gì zía, 'yì 'bi Átani e kí ngu ga bi oguní ndìsì ona sinyi onzoní sǎndì kadra eyé go gbékpíne ndìsì úwú mìkanda ledre kí ódro gì ro mìkanda ledre máa née. ²² Zí Páwulo ìnyìoguné 'dága do bi kótruro ore do úku ledre kídí, "Sée 'yì 'bi Átani e, máówo go kídí simi ledre e mbá, ledre 'bi Lomo ni simisé kíngaya. ²³ Káa zí bi mǎndìsì gámá simi gara ona kí lúru éyì ga bi ndìsìsé óto úndruyé ní, zíma

lúrúndíki mbayi kí miéké ledre roné kídí, 'Zf LOMO Bf OWOZÉ WO WÁ NÍ.' Éyí bí ndìsìsè óto úndrua abú bí ówosé wo wá ní, cakaba, mándìsì 'dódo ba ledre gí roa zise.

24 "Lomo ni 'yì bí otoogu do sogo kángá kí éyí ga bí siminè ba mbá ne ní. Nì ne Ngére 'bì do sogo kángá kí ere. Ndisì ené simì 'dìcì ga bí 'yìma'dí e ubúní yée kí sílìye ní wá. 25 Ili ené kpá éyí ga bí azé í'bí a zía simì bí azé ndìsì méngì moko ené ní wá. Gí zía bí nì ne 'yì í'bí trìdrì kí 'dówù nda kí éyí e mbá zí 'yì e ní. 26 Lomo otoogu kóo 'yìma'dí dujú k'è'do, gí simia zí ríkì sì do 'yìma'dí e óguyé do sogo kángá ba mbá. Zía kpá yéme ledre gí ro bí bí sì do 'yì ga gére née niyí ndìsì doa kí sìnđì kadra bí nì útúásá zíye simì bí máa née ní ní. 27 Lomo méngì ledre née kenée gí ro zí 'yì e gámásó'do née. Ngíti géyì yá zíye óguyé zíne gí ro zíye ówo née, abú ndaá gí rozé gbála wá. 28 Yì ené gí zí ówo ledre ené kí ze, zíze ídize trìdrì kí ndìsì gámáze kí méngì ledre ga bí ndìsìzè méngì yée ba, káa zí bí kóo ngíti mongú 'yì éké ledre esé uku kídí, 'Azé owù 'bì Lomo ní.'

29 "Gí zía bí azé go owù ga bí 'bì Lomo ní, ndazé sómù a bí kídí Lomo nì éyí bí káa zí lílì éyí bí 'yì e yemení gí simì dábu, togú kèsì, togú mbú gí simì tutú

kí ówo ledre 'bì 'yìma'dí e ní wá. 30 'Desì ga kóo ní, Lomo ndìsì lúrú cáyi ledre née gí zía bí 'yì e owoní aka wo wá ní, tí lá bí nda ba ní, Lomo ndìsì go í'bì lorù zí 'yì e do bí e mbá kídí 'yì e idíní óyóló'bó sómù ledre eyé. 31 Otoyeme sìnđì kadra bí née nì ógù 'dècì ngbanga 'yìma'dí e simì a do bilámá misì'diné do sogo kángá mbá kpìnì kacì miméngì ledre eyé ní go kpurù gí simì 'yì ené bí gelé wo ní. 'Dodo ledre née go zí 'yì e ma'díi kí miúru a bí uru wo gí simì umbu ní."

32 Simì bí uwúní ledre gí ro ledre úrú gí simì umbu ní, zí ngíti géyì 'yì e kúkugú fóló Páwulo k'è. Tí lá zí ngíti géyì úku ledre kídí, "Ilizé aka úwù ándá ledre bí úku née." 33 Gí do kacì ledre bí ukuní kenée ní, zí Páwulo ndéréókpó ené gí do bí kótruro gí ore 'dá'ba. 34 Gí ore née ní, zí ngíti géyì 'yì e útúye kpa do kacì Páwulo zíye ngúngu ledre Yésù. Dongará 'yì máa ga gére née kóo ngíti o'do bí ndìsì ógù gbùú do bí kótruro ore kí ìrìnè Dìyonósìsì kpá kí ngíti kára kí ìrìnè Damaríya nda kí ngíti géyì 'yì e.

18

Páwulo uku kúrú Kírèsìto zí 'yì e simì Korìndo

1 Gí do kacì ledre née ní, zí Páwulo ìnyìnè gí simì mongú gara bí Átani ní ndéréne simì gara bí kí ìrìnè

Korindo ní. ² Zía ógundíki ngíti Yúda bi ogu gi simi kángá bi kí iriné Ponítiyo irja Akúwíla. Oguní kí me'bené Purísíla gi simi kángá bi kí iriné Ítali ní, kacíye lu'bú aka wá, gi zía Káyísara Kiládiyo mongú ngére 'bi Róma 'di'biogu lorú kídí Yúda e idíní ólúógu gi simi Róma mbá 'dá'ba. Zí Páwulo ndéréne lúru yée. ³ Nda gi zía bi Páwulo ni kpá 'yi yéme kútú káa zí ye ní, zía ndísiné zíye ndísi méngi moko eyé kéye ndro. ⁴ Kací Sílí 'bi 'Dówuro mbá, zí Páwulo ndísi ndéréne ódroné simi 'Díci Kótruro 'bi Yúda e, gámásó'do misi'di bi néesi ni 'dí'bi do Yúda e kí Gírígi e kíe ní.

⁵ Simi bi Síla e kí Timatíyo oguní gi simi kángá bi Meke-doníya ní, zí Páwulo í'bí roné mbá ndísi 'dódo ledre gi ro Yésu kí ndísi úku 'dódo a zí Yúda e kídí Yésu ni Kírésito. ⁶ Simi bi Yúda e falaní Páwulo kí ndísi úku síní ledre gi roa ní, zía ú'bú 'buru gi ro bongó ené kí simi kési zía úku ledre kídí, "Sámasé idí ndá'ba dosé kí rosé. Ledre amá ndaá lolu simi a wá. Gi ona ndéréne 'dá'dá mááyí go ndéré amá zí 'yi ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní."

⁷ Gi ore zía ólúóguné ótoómo yée simi 'Díci Kótruro ore, zía ndéréne ndísiné 'be 'bi Titíyo Zúsuto bi ngará ndaá Yúda wá ní, ni 'yi óto úndru Lomo. 'Be

'bi ené ni gbóo cigí 'Díci Kótruro ore. ⁸ Zí Kírísipo manda 'bi 'Díci Kótruro 'bi Yúda e kí 'yi 'bi 'be 'bi ené e mbá ngungu ledre Ngére Yésu. Zí tú'dú 'yi 'bi Korindo ga bi uwúní ledre néesi ní kpá ngungu ledre Yésu do inyiyé bábátizí yée.

⁹ Simi ndulu kíe'do, zí Ngére Yésu ódroné zí Páwulo simi 'duru kídí, "Ndá éré ngiri wá. Ídí kpá fú ódro zí 'yi e gi romá, ndá múkú wá. ¹⁰ Mááyí sáká yi, 'yi bi kíe'do káa bi ni útúásá méngi bisinyí ledre káyi ona ní ndaá 'bi ené wá, gi zía tú'dú 'yi amá e niyi bo simi mongú gara ba ona." ¹¹ Nda gi ore zí Páwulo ndísiné ore kí simibi kíe'do kí yanané, ndísi 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yi e.

¹² Simi bi otoní Galíyo káa do gávana 'bi kángá bi Ákaya ní, zí Yúda ga bi íri ní kótru royé 'dí'bi Páwulo do ndéré kíe do ng-banga. ¹³ Zíye úkuóto ledre ro Páwulo kídí, "O'do ba ndísi raránga zí 'yi e kídí néesi ndísi 'dódo ledre 'bi Lomo. Zía 'di'bióto yée do misi'di 'bi óto úndru Lomo bi kpí gi zí wo bi 'bi lorú ní."

¹⁴ Simi bi Páwulo ayí aka lá gi ro síkpi tarané gi ro ódro ní, zí Galíyo úku ledre zí Yúda ga gére néesi kídí, "Togú o'do ba luyú gáa lá owú ledre cúku'dée, togú mbú mongú bisinyí ledre yá, ni gáa idí miútúásáne zíma índi mbílíma úwú ledre esé.

15 Bi togú yí ené tí lá ledre bi kálasé tarasé gi ro ledre 'bi ódro kí ledre 'bi ìrì e nda kí ledre lorù esé ní, ásé yéme ledre esé ga gére née se. Mándá 'yì 'dècì ngbanga ledre ga bi kenée née wá." 16 Nda née ní, zía lágaóyó yée gi do ngbanga gi ore 'dá'ba. 17 Née ní, zíye óyóló'bó royé 'dí'bi ngítì o'do kí ìrìné Soseténe bi ni manda 'Dìcì Kótruro 'bi Yúda e ní, ócò a tí do ngbanga ore. Tí bi mengínì kenée ní, Galíyo somù ené do ledre eyé née wá.

Páwulo nda'balugu roné simi Ánatiyoko

18 Páwulo ndìsì simi Koríndo kí tú'dù sílì e, zía ótoómo 'yì ga bi 'yì lódù kacì Yésù ní ndéréne yéme roné gi ro zíne 'dógu bi ndéréne simi kángá bi Súrìya ní. Purisíla e kí Akúwíla 'dìyìotoní kóo wo ye. 'Dá'dá gi zíye kí 'dógu bi, zí Páwulo ndéréne ólo doné simi gara bi kí ìrìné Kenekariya ní gi zí ledre bi kóo mocù wo zí Lomo ní. 19 Zíye ndéréóguyé simi gara bi Éfeso ní, kí'dí bi Páwulo otoomo Purisíla e kí Akúwíla ní. Zía ndéréne ódroné kí Yúda e simi 'Dìcì Kótruro. 20 Simi bi uçumoní wo kídí yée idíní aka ndìsì kéye ore kí ngbángbá sındì kadra ní, zí Páwulo ási ené. 21 Tí lá simi bi ìnyì go gi ro ndéré ní, zía mocù éyì kídí, "Togú Lomo ngunḡu go, mááyì girí

ndá'baógu." Nda née ní, zía ìnyìné 'dógu bi gi simi Éfeso ndéréókpóne.

22 Simi bi 'doguoguní bi simi gara bi Kayisariya ní, zía ndéréne í'bí mandá zì 'yì ngunḡu ledre 'bi Yésù ga bi simi Yerusaléma ní. Nda gi ore zía ndéréókpóne simi gara bi Ánatiyoko simi Súrìya ní.

23 Gi do kacì ndìsì bi ndìsì simi Ánatiyoko ní, zí Páwulo ìnyìné gi ore ndéré kí gámáne kacì bi ga bi kóo gámá go doyé simi kángá ga bi Galatíya kí Pharagáyi ní mbá, kí úku ledre bi ni óto 'yì lódù kacì Yésù zíye ídíye kí roko'buyé ní.

24 Simi sındì kadra máa bi kóo née ní, Yúda ni kóo bo kí ìrìné Apólo, arání wo simi gara bi Alakizandaríya ogù gi simi Éfeso. Ni 'yì bi olo ledre go kíngaya, owoyeme ledre gi ro miéké kúrú Lomo go bú ní. 25 'Dodoní kóo misi'di 'bi Ngére Yésù go zía, zía ndìsìné 'dódo ma'díi ledre gi ro Yésù kí mongú rokinyi do mimbé'dené do bilámá misi'diné, abú owo dūyú ledre gi ro babatíza 'bi Yiwáni. 26 Zía tónóne ódroné o'buóbù zì 'yì e simi 'Dìcì Kótruro. Simi bi Purisíla e kí Akúwíla uwúní ledre bi ndìsì 'dódo a ní, zíye 'dí'bi wo ndéré kúe 'be 'bi eyé, do úku yéme ledre gi ro misi'di 'bi Yésù zí Apólo.

27 Simi bi Apólo yéme ledre gi ro zíne ndéréne simi Ákaya ní, zí 'yì lódù kacì

Yésu ga bi simi Éfeso ore ní sáká wo éké wára ga zí 'yì lódú kací Yésu ga bi simi Ákaya ní kídí idíní 'dí'bi wo simi sümü. Simi bi oḡu iri ní, ni kóo mongú sáká éyì zí 'yì ga bi nḡḡuní ledre 'bi Yésu kpurú gí simi sáká éyì 'bi Lomo zíye ní. ²⁸ Gí zí ódro bi tara Apólo kí roko'buné ní, zía 'dí'bi ledre gí tara Yúda e dongará tú'dú 'yì e, kí ledre bi gí simi miéké kúrú Lomo ní, bi 'dódo kídí ma'díi, Yésu ni Kírésitò ní.

19

Páwulo nda'balugu roné simi Éfeso

¹ Simi bi Apólo ni simi gara bi Koríndo ní, zí Páwulo 'dəcì bi kí misi'di bi gí yana ní ndéréoguné simi Éfeso. Zía ógundíki ngíti géyì 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu ní iri, ² do ndú'yú yée kídí, "Ndíkisé 'Dówú Lomo go simi bi nḡḡunúsé ledre 'bi Yésu ní?"

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "f'i, uwúzé gbawá ledre kídí 'Dówú Lomo ni bo."

³ Gí ore, zí Páwulo ndú'yú yée kídí, "Bi kenée ní babatizíní sée kí babatiza máa wo be 'di?"

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Babatiza 'bi Yiwáni."

⁴ Zí Páwulo úku ledre kídí, "Babatiza 'bi Yiwáni ni kóo babatiza bi zí 'yì e oyólo'bó sómú ledre eyé ní. Uku kóo ledre zí 'yì e kídí, idíní nḡḡungu ledre 'yì bi

ni óḡu gí do kacíne ní, 'yì ma'dáa ni Yésu." ⁵ Simi bi uwúní ledre née kenée ní, do bábátizí yée kí iri Ngére Yésu. ⁶ Nda simi bi Páwulo óto sılíne doyé ní, zí 'Dówú Lomo óḡu ndışíné simiyé, do í'bí roko'bú zíye, zíye ndışi ódroyé simi ríkí tara e kpá kí úku 'dódo ledre bi 'Dówú Lomo 'dodo zíye ní. ⁷ Niyí kóo mbá 'yì e káa zí sokó doa gbre (12) ní.

⁸ Zí Páwulo ndışi ndéréne ódroné o'buóbú zí 'yì e simi 'Dıçì Kótruro simi éfé bi kóo ota (3) née mbá. Zía ndışíné úku ledre bi ni 'dí'bi doyé gí ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo 'dáa ní. ⁹ Tí lá ngíti géyì 'yì e gí dongaraye doyé oru yì ené miórú nḡḡuní eyé ledre Yésu wá. Tí dongará 'yì e ore zíye ndışiyé úku sinyi ledre gí ro misi'di 'bi Ngére Yésu. Gí ore, zí Páwulo ótoómo yée zía lá 'dí'bi 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu ní zíye ndışi ódroyé do ledre e kí ndışi 'dódo ledre zíye simi mongú 'dıçì 'bi ngíti o'do kí iríné Tarána. ¹⁰ Ledre máa née mengi kóo kenée kí simibi gbre gí ro zí Yúda e kí Gırıgı ga bi ndışíní ndışi simi kángá bi Ásiya ní úwú ledre gí ro Ngére Yésu.

Bicayi lomo odro zí wotí Sekéva e

¹¹ Zí Lomo ndışi méngi mingburoko biku'dú ledre e kpurú gí simi Páwulo. ¹² Gba mandılı kí bongó bi Páwulo esi roné togú 'di'biní ndéré

kíe zí 'yì ndíyá e yá, zí ndíyá eyé ndìsì ùkúne gí royé kpá zí bicayi lomo e ndìsì ólúóguyé gí simiyé.

¹³ Ngíti géyì Yúda ga bi ndìsìní gámá kí lágaóyó bicayi lomo e gí simi 'yì e ní, ayíní kóo gí ro 'dí'bi ìrì Ngére Yésu ndìsìyé lágaóyó bicayi lomo e kíe. Zíye úku ledre zí bicayi lomo e kídí, "Máuku zise, ídísé ólúógu 'dá'ba kí ìrì Yésu bi Páwulo ndìsì 'dódo ledre gí roa ní."

¹⁴ Wotì Sekéva bi manda 'bi 'yì 'dáná éyì ga bi kóo ìnyì doa gbre ní ndìsìní kóo méngì ledre nées ye.

¹⁵ Kadra kíé'do zí bicayi lomo úkulúgu ledre zíye ya, "Máowo Yésu bú, máowo kpá ledre gí ro Páwulo bú, ásé 'bi esé náambi?"

¹⁶ Nda nées ní, zí o'do bi kí bicayi lomo e siminé ba útú'dí'bi yée tónóne ócò yée zí roko'bu a rómoné gí do 'bi eyé mbá. Zíye ùduyé ngásáye gí 'be 'bi ené, kí unḡú royé, bongó e mbá mílófoné.

¹⁷ Simi bi Yúda e kí Gìrìgì ga bi simi Éfeso ore uwúní ledre nées kenée ní, zí ngìrì útúne simiyé, zíye ndìsìyé óto úndru Ngére Yésu. ¹⁸ Simi sḡndì kadra nées ní, zí tú'dú 'yì ga bi ḡḡḡuní ledre Yésu go ní óguyé úkuógu bisinyí ledre eyé fúo dongará 'yì e. ¹⁹ Zí tú'dú 'yì máa yée ga bi 'bi eyé 'yì kágá e ní óguyé kí kágá eyé e do óngbóoyó yée mbá 'dá'ba do komo tú'dú

'yì e. Simi bi oloní késì kágá ga bi ongbóní yée nées mbá ní, késì a ní kóo mongúne kíngaya. ²⁰ Gí zí keyì nées ní, zí ledre 'bi Ngére Yésu ngbóróne, zía báyiné kí roko'buné kíngaya.

²¹ Gí do kací ledre ga bi mengíní royé nées mbá ní, zí Páwulo yéme ledre gí ro ndéréne simi Yerusaléma kpurú gí simi káḡgá ga bi Mekedoníya kí Ákaya ní. Zía úku ledre yaá, "Gí do kací máógumá ìrì, Mááyì kpá ndéré simi mongú gara bi Róma ní." ²² Gí ore, zía kása Timatiyo e gbre kí Erésito gí dongará 'yì ené ga bi ndìsìní sáká wo ní 'dá'dá simi Meke-doníya ìrì, simi bi ndìsì kí owú sḡlì ngbara simi káḡgá bi Ásiya ní.

'Yì 'boro e zingíní simi Éfeso

²³ Simi sḡndì kadra máa bi kóo nées ní, zí mongú 'do'dó ídine kíngaya ro 'yì ga bi ḡḡḡuní ledre Ngére Yésu ní. ²⁴ Ngíti 'yì 'boro ní kóo bo kí ìrìné Dometìriyo ní 'yì yéme lḡlì 'dìcì 'bi kára lomo bi kí ìrìné Aratémisi ní gí simi késì. Moko nées ndìsì kóo 'di'biogu késì, zí 'yì úcu ga kíngaya. ²⁵ Zí Dometìriyo ndóloyóko lafúne e mbá kí ngíti géyì lafúye ga bi ndìsìní kpá úcu éyì káa zí 'bi eyé ní. Zía úku ledre zíye kídí, "Ya'dá e, ówosé bú kídí ndìsìzé ówo tú'dú késì gí do moko bi ndìsìzé méngì a ba. ²⁶ Cakaba ní,

ledre bi 'yì bi Páwulo ba ndìsì méngì a ní, lúrúsé go cú kí komosé, úwúsé kpá go cú kí mbílíse. 'Di'bi do tú'dú 'yì ga bi simi Éfeso ona kí simi kángá bi Ásiya ní go mbá kí ledre bi yaá lomo ga bi 'yìma'dí yemení ye ní, ndaní eyé lomo e wá. ²⁷ Bisinyí a, moko ezé bi ndìsìzé méngì a ba ní ìrìja nì go ógù sínyí. Nda kpá lá dùú wo née wá, tí lá moko utúasá lolù kpá ídí simi 'dìcì 'bi lomo bi Aratémisi bi 'yì e ndìsìní óto úndrua simi kángá bi Ásiya kí do sogo kángá mbá ní wá. Úndru née utúasá lolù ídí zía wá."

²⁸ Simi bi uwúní ledre née kenée ní, zía ónzó komoyé 'duo řifu. Zíye tónóye gbúrógbóye, "Mongú úndru ídí ídí zí Aratémisi bi 'bi lomo 'bi Éfeso e ní." ²⁹ Kpá lá 'diya née ní, zí ledre née báyiné simi gara ore mbá. Zí 'yì e yóko royé tú'dú tú'dú ndìsì méngì ledre ga bi utúasání wá ní kí gbúrógbóye. Zíye útú'dí'bi Gáyosi e kí Arisitáka 'yì 'bi Mekedoníya bi ndìsìní gámá kí Páwulo e ní do ngásá kíye do mongú bi bi 'yì e ndìsìní yóko royé doa ní. ³⁰ Páwulo ili kóo go gí ro zíne ndéréne zíye dongará tú'dú 'yì ga gére née ìri, tí lá 'yì lódú kací Yésù ootomoní sílíye gí roa zía ndéréne wá. ³¹ Gba ngítì géyì m̀ngburoko 'yì ga bi ore ní, zaá ezegámá ga mbá, zíye kákasa zía kídí,

ndá ndéré do mongú bi bi 'yì e ndìsìní yóko royé doa née ìri wá.

³² Simi bi kotruní royé niyí nda go lá gbúrógbó faa, yée ga bi niyí kí 'bi eyé, ngítì géyì niyí kí 'bi eyé gí 'dí kerì gí zía tú'dú 'yì e owoní eyé sì ledre bi kotruní royé gí roa ní wá. ³³ Zí ngítì géyì 'yì e úku ledre kídí Alakizánde nì ne manda 'dá'dá, gí zía bi Yúda e ìtríní wo 'dá'dá ní. Zí Alakizánde méngì kéyì kí s̀lìne zí 'yì e gí ro zíye múkúye, gí ro zíne úku yéme ledre née zíye. ³⁴ Tí lá simi bi owoní ya Alakizánde nì Yúda ní, zíye gbúrógbóye kí kúrúye kí' do kí s̀ndí kadra gbre, "Mongú úndru ídí ídí zí Aratémisi bi 'bi lomo 'bi Éfeso e ní."

³⁵ Odù a, zí 'yì éké ledre 'bi mongú 'yì bi simi gara ore ní óguné úcuómo tú'dú 'yì ga gére née. Zía úku ledre zíye ya, "Lafúma e 'yì 'bi Éfeso e. 'Yì e mbá owoní bú kídí gara bi Éfeso ba nì bi bi ndìsìní bándá 'dìcì 'bi mongú kára lomo Aratémisi doa kí l̀lìja bi utúogù gí komo ere ní. ³⁶ 'Yì bi nì kála ledre ba ní ndaá. Bi kenée ní, ndécísé mu ndásé méngì bicayi ledre e wá. ³⁷ 'Dí'biógusé ya'dá ga ba go ngákáne, abú ngakaní eyé éyì gí simi 'dìcì 'bi lomo ezé e wá, uku sinyiní kpá gbawá ledre gí ro kára lomo ezé. ³⁸ Togú Domet̀riyo e kí 'yì 'bi moko ené e niyí kí ledre kí 'yì yá, m̀ngburoko 'yì 'dècì ngbanga ezé e niyí

bo kací sǐlǐ ga bi 'bi 'déci ngbanga ní mbá, niyí 'déci ngbanga née ye íri. ³⁹ Tí lá togú ledre ni bo, wo bi ílisé bi romo gi do wo máa ba ní, niyí ótoyéme a do bi kótruro bi 'yi e inyiní za mbá ówo ledre gi roa ní. ⁴⁰ Gi do kací ledre bi mengí roné karaba ba ní, 'yi e niyí úku a kídí ndìsìzé gbúrógbó bisinyí gbúrógbó simi gara. Simi ledre née ní, utúasázé úku ma'díi wá gi zía sǐ ledre bi zía ídine káa ní ndaá 'bi ené wá." ⁴¹ Gi do kací bi uku ledre káa ní, zía úku ledre zǐ 'yi ga bi kotruní royé ní zíye báiyiyé.

20

Páwulo nderé simi Meke-
doníya kí Ákaya

¹ Simi bi mongú gbúrógbó née ukú ní, zǐ Páwulo kákasa kací 'yi ga bi 'yi lódú kací Yésu ní. Zía úku ledre zíye bi ni óto yée zíye ídiye kí roko'buyé ní. Zía í'bí mandá zíye zía ndéréókpóne simi káṅgá bi Mekedoníya ní. ² Zía ndéréne gi do bi ga gére née mbá, ndìsì sáká 'yi e kí ledre bi ni í'bí roko'bu zíye ní, do ndéréókpóne simi káṅgá bi Ákaya, ³ kí'dí bi ndìsì íri kí éfé ota (3) ní. Ndìsì kóo ore kí yéme roné gi ro 'dógu bi simi káṅgá bi Súrìya ní. Simi bi owo kídí Yúda e niyí go ndìsì yéme bisinyí ledre gi ro méngí née kǐe ní, zía yéme sómú ledre gi ro ndá'balúgu roné

kpurú gi simi Mekedoníya. ⁴ Zǐ Sopáta wotí Pírìsa bi gi simi gara bi Beréya ní ndéréye kí Páwulo. Niyí kóo kí Arisitáka e kí Sékendusú niyí 'bi eyé gi simi gara bi Tasaloníka, Gáyo e kí Timatiyo gi simi gara bi Dérebe, Takíka e kí Tarafimo niyí 'bi eyé gi simi káṅgá bi Ásiya ní. ⁵ Ya'dá ga gére nderení 'bi eyé kóo sǐngó zée simi gara bi kí iríné Tóra ní. ⁶ Tí lá zíze 'dógu 'bi ezé bi gi simi gara bi Phílípoyí gi do kací Ayímbi bi ndìsìní ndólo a Ambata bi 'De'dí ndaá ní. Zíze ndíki ze kéye simi Tóra gi do kací sǐlǐ inyi. Zíze ndìsìzé ore kí sǐlǐ inyi doa gbre (7).

Odu ógu 'bi Páwulo simi
Tóra

⁷ Simi sǐlǐ gi do kací Sǐlǐ 'bi 'Dówúro, zíze kótrú rozé ndìsìzé ánu éyí miánu 'bi sómúndíki ledre umbu Ngére Yésu. Zǐ Páwulo tónóne ódroné zǐ 'yi e, ódroné, ódroné zaá gi kí yana ndulú, gi zía kílondó a née ili go gi ro ndéréókpó. ⁸ Tǐ'dú lámba e niyí kóo bo mindíciye simi 'dǐcǐ bi o'borongóní gá do ezené kí'dí bi kotruzé rozé ní. ⁹ Phirangá ni kóo bo kí iríné Yútika ni kóo mindìsìné do subáa kenée, simi bi Páwulo ni nda go fú lá ódro ngbángbáne ní, zǐ Yútika tónóne rǐ'bíne, rǐ'bíne, odu a rǐ 'bí 'di'bi wo go, zía

ndé'déne kú gí 'dága girí útúne gbụ bi. Simi bi sịkpini wo káa ní, uyu yí ené go. ¹⁰ Zí Páwulo ndítíoguné útúne doa fáka wo, zía úku ledre ya, “Ndásé ini ini wá, ni go trịdri.” ¹¹ Nda nées ní, zí Páwulo ékílúgu roné 'dága simi 'dịci bi gáa niyi simi a ní, zía 'dewe ambata ánu a. Gí do kací ledre nées ní, zí Páwulo ódroné zí 'yi e tí má zaá gí kí phiyí. Zía ñnyiné otoómo yée zía ndéréne. ¹² Zí ngiti géyí 'yi e 'dí'bi phirangá nées ndá'bayé kée 'be trịdri zíye nda ídiye kí mongụ rokinyi.

Minderéze gi simi Tóra simi Meléto

¹³ Nderézé kóo 'dá'dá do bi kuřungba 'dógu bi ndéréze simi gara kí irine Áso, kí'dí bi bi kóo azé ógu 'dí'bi Páwulo doa simi kuřungba ní. Yeme kóo ledre nées kenée gí zía nderé kóo íri kí sındine. ¹⁴ Simi bi ndikízé simi Áso ní, zíze 'dí'bi wo kíze simi kuřungba ndéréoguzé simi gara bi Mịtuléne ní. ¹⁵ Zíze ñnyizé gí ore simi bi miára a nées ndéréze simi cúkú bi Kíyo. Gí do kací sili kíé'do zíze 'dógu bi ndéréoguzé simi cúkú bi kí irine Sámó. Nda káa zí kílondó a nées, zíze óguzé simi gara bi kí irine Meléto ní. ¹⁶ Páwulo yeme kóo sómụ ledre gí ro zíne 'dēcí bi geré mī'dēcí gí cigí gara bi Éfeso ní, káa bi nées ni sínyi sındí kadra simi kángá bi Ásiya ní ke. Nderé

kóo 'di'diya gí ro togú ni útúásá yá, zíne ídine simi Yerusaléma simi sındí kadra 'bi Pénítakote.

Páwulo odro kí mingburoko 'yi ga bi 'bi Éfeso ní

¹⁷ Gí simi Meléto, zí Páwulo kákasa simi Éfeso kací mingburoko 'yi ga bi 'bi 'yi lódú kací Yésu ní. ¹⁸ Simi bi oguní ní, zía úku ledre zíye ya, “Ówosé káa zí bi kóo ndışizé kése ní bú, gí simi mizefi kadra bi máogụ simi a simi kángá bi Ásiya ní. ¹⁹ Mándişi 'bó'bú romá zí iní komomá ndişi ídine trịi kí ndişi méngi moko káa zí 'yi 'bi moko 'bi Ngére Yésu kí mbágá tų'dú 'do'dó bi mándişi ndiki yée gí zí bisinyí ledre 'bi Yúda e ní. ²⁰ Ówosé bú bilámáne, máotoómo kémbi ledre kíé'do wo bi ni útúásá sáká sée, simi bi mándişi úku kúrú Lomo zise kí 'dódo ledre zí tų'dú 'yi e kpá kí 'be 'bi esé e ní wá. ²¹ Máuku 'dódo go zí Yúda e kí Gírigi e mbá kídí, idini óyóló'bó sómụ ledre eyé ngunụ ledre Ngére Yésu gí ro zíye óguyé zí Lomo.

²² “Cakaba ní, kací ili ledre 'bi 'Dówu Lomo, mááyí go ógu ndéré simi Yerusaléma, máówo éyí bi ni méngi roné zíma íri ní wá. ²³ Éyí bi máówo ní, 'Dówu Lomo mada máa go kídí, simi mingburoko gara ga bi mááyí ógu simiyé ní mbá, sígini kí 'do'dó niyi bo ndişi

sóngó máa íri. ²⁴ Tí lá máóto amá ledre trjdrimá zíma owóowó wá, máíli duú méngiǒnzó ledre bi mándiṣi óto komomá gi roa ní kí moko 'bi Ngére Yésu bi i'bí zíma ndiṣimá méngi a, bi ni úku 'dódo bilámá ledre gi ro sáká éyi 'bi Lomo zí 'yi e ní.

²⁵ “Mágamá go kí úku ledre gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo 'dáa ní zise mbá. Bi ba ní, máówo go kídí útúásásé lolu lúru máa ona wá. ²⁶ Bi kenée ní, máúku zise ba go wo karaba, togú 'yi luyú ledre go, ledre amá ndaá lolu simi a wá. ²⁷ Gi zía máótoómo amá kí ótrú kodo miyéme ledre bi Lomo yeme go gi rosé ní zise wá. ²⁸ Bi kenée ní, ídísé bándá rosé kpá kí kábiriṣi ga bi 'Dówú Lomo i'bí yée zise ndiṣisé lúru bi kacíye née ní. Ídísé ídí 'yi lúru bi kací 'yi ga bi ṅuṅguní ledre 'bi Lomo go, bi ugu yée kí sáma Wotíne ní. ²⁹ Máówo bú kídí gi do kacíma ba, ngíti géyi 'yi e niyi ógu olú dongarase káa zí máárara e ní, gi ro báyi kábiriṣi ga gére née 'dá'ba. ³⁰ Sindi kadra ni ógu kí'dí bi ngíti géyi 'yi e gi dongarase niyi ndiṣi řaranga gi ro sínyiónzó simi do 'yi lódu kací Yésu gi ro do ndiṣiyé lódu kacíye ní. ³¹ Gi zí keyi née ní, komosé ídí ídí rosé, zise ndiṣisé sómúndiki ledre ga bi má'dódo yée zise kí iní komomá trii kací kadra e kí ndulu mbá kí simibi ota ba ní.

³² “Cakaba máótoómo sée go do sili Lomo kí ledre 'bi sáká éyi ené bi utúasá go i'bí roko'bu zise gi ro zise ndiki úndru 'bi Lomo bi yeme gi ro migélé 'yi ené e ní. ³³ Máóto amá 'bú kési, togú mbú dábu kí bongó 'bi 'yi e wá. ³⁴ Sée kí rosé ówosé bú, mándiṣi kóo méngi moko amá kí sili ga gi ro éyi ga bi ilizé yée ní kí 'yi amá e. ³⁵ Má'dódo go zise simi ledre ga bi mbá mándiṣi méngi yée ní kídí, méngi moko kí roko'buné kenée ni óto ze zise sáká 'yi ga bi ngára roko'buyé ndaá ní kí sómúndiki kúru Ngére Yésu bi uku ya, 'Rokinyi 'bi 'yi i'bí éyi rómo gi do 'bi 'yi 'dí'bi nziyi éyi ní.”

³⁶ Simi bi Páwulo uku ledre née zíye kenée ní, zíye útúye do ngurú sindiye bi ini ini zí Lomo. ³⁷ Zíye údúyé mbá ini ini kí óto siliye do go Páwulo fáka wo simi bi niyi i'bí mandá dongaraye kí Páwulo e ní. ³⁸ Simikozo 'di'bi kóo yée kingaya gi zía bi Páwulo uku go zíye kídí utúasání lolu lúru née wá ní. Nda née ní zíye 'diyióto wo do bi kuṅgba.

21

Mindéré Páwulo simi Yerusaléma

¹ Gi do kací odu mandá bi i'bizé dongaraze ní, zise ótoómo yée ndéze do ékize simi kuṅgba, zise 'dógu bi geré mbi simi cúku bi Kóso ní. Simi bi miára a née zise ndéréoguzé simi

cúkú bi kí ìrìné Róde, nda gi ro zize ndéréokpóze simi cúkú bi Patára ní. ² Gi simi Patára, zize ówo kuṙungba bi ndìsì ndéré simi káṅgá bi Fonṣiya ní, zize ékize simi a zía 'dógu ógu zée sága. ³ Zize ndéréze do ini zaá gi do bi bi lurúze nda do cúkú bi Sáyipuroso ní go za mbá, zize óyó rozé do gboṙu a mi'dí do anú ndéréze simi káṅgá bi Súrìya ní. Zize ndítíoguzé do gbúróngó simi gara bi Táyire do bi bi ìmbìoyóní éyì ga bi kóo simi mongú kuṙungba máa nées 'dá'ba doa ní. ⁴ Zize ówo ngítì géyì 'yì lódú kacì Yésu ore, zize ndìsìzé kéye ore kí sīlì ìnyì doa gbre. Simi roko'bu 'bi 'Dówù Lomo, zize úku ledre zì Páwulo kídí ndaá ndéré simi Yerusaléma wá. ⁵ Tí lá bi sīndì kadra ezé utúasá ní, zize 'dí'bi misi'di ndéréze Yerusaléma. Zì 'yì lódú kacì Yésu ga bi ore ní ìnyiyé kí me'beyé e, owù 'bi eyé e mbá, 'dìyìóto zée gi simi gara gi ore gi kó'dù mikavu, kí'dí bi utúze do ngùrù sīndize kéye bi ini ini zì Lomo ní. ⁶ Nda gi ore, zize í'bì mandá dongaráze, azé 'bi ezé ékì simi kuṙungba, zize ìnyì 'bi eyé yóo ndá'bayé 'be 'bi eyé.

⁷ Zize ìnyizé kí kuṙungba gi simi Táyire nées ní ndéréze simi gara bi kí ìrìné Potolemáyi, kí'dí bi ndéréze í'bì mandá zì 'yì ga bi 'yì lódú kacì Yésu ga bi ore ní,

zize 'dú'duzé ore sīlì kǐé'do. ⁸ Kílondó a nées ní, zize ìnyizé ndéréóguzé simi gara bi Kayisariya ní. Ndìsìzé kóo ìrì 'be 'bi Phìlipo bi ndìsì úku kúrú Lomo zì 'yì e ní, nì ngúru 'yì gi dongará 'yì ga bi kóo gelení yée ìnyì doa gbre* ní. ⁹ Nyì ga niyì kóo bo eso 'di'biní aka ya'dá e wá, ndìsìní úkutátá ledre bi Lomo ukui'bì tarayé ní zì 'yì e.

¹⁰ Gi do kacì bi ndìsìzé ore go kí sīlì nyere ní, zì nébì bi kí ìrìné Ágaba óguné gi simi káṅgá bi Yúdàya ní. ¹¹ Simi bi ogù lúru zée ní, zía í'dí ká'dá bi gi ro Páwulo ní, ódó sīlìne kí sīndìne kǐe, zía ìnyiné úku ledre ya, "Dówù Lomo uku ya, 'Yúda ga bi simi Yerusaléma ní niyì ódó mǐngì ká'dá ba káa, do í'bì wo do sīlì 'yì ga bi ngára ndanì Yúda e wá ní.' "

¹² Simi bi uwúze ledre nées kenée ní, zize ìnyizé kí 'yì ga bi ngunṅunì ledre 'bi Yésu go ní mbá úku ledre zì Páwulo kídí ndaá ndéré simi Yerusaléma wá. ¹³ Nda nées ní, zì Páwulo úkulúgu ledre zize ya, "Éyì bi ndìsìsé ini ini, zize ndìsìsé 'dècì mǐmbé'demá kenée gi roa ní 'di? Mándá nzíyímá lá dūyì gi ro do ódó máa simi Yerusaléma wá, kpá gi ro zíma úyumá ìrì gi ro ledre Ngére Yésu." ¹⁴ Simi bi ngunṅu ené ledre bi ukuzé zía nées wá ní, zize ndécì ezé.

* **21:8** 21:8 Ya'dá e ìnyì doa gbre: Ólo ledre gi ro ya'dá ga ìnyì doa gbre ba simi Moko 'bi 'yjmikása e 6:1-6.

Zíze lá úku ledre zía ya, “Ídí mu méngì roné kací ìlì ledre 'bì Ngére Yésu.”

¹⁵ Gì do kací nées ní, zíze ndìsìzé ore cúku'dées kí yéme éyí ezé e zíye ídíye nzíyiyé gí ro zíze ndérezé simi Yerusaléma. ¹⁶ Zí ngítì géyì 'yì lódù kací Yésu ga bì simi gara bì Kayisariya ní 'díyíótò ógù zée zaá gí 'be 'bì Menasóna, kí'dí bì ilizé ndéré ndìsì ní. Nì 'yì gí simi cúkú bì Sáyípuroso ní, nì kurú 'yì lódù kací Yésu kú 'desì.

Páwulo nderé ngu 'be 'bì Yakóbo

¹⁷ Simi bì oguzé simi Yerusaléma ní, zí 'yì lódù kací Yésu ga bì írì ní 'dí'bì zée simi sumù bilámáne kíngaya. ¹⁸ Simi bì miará a nées, zí Páwulo 'dí'bì zée zíze ndérezé lúru Yakóbo kí mĩngburoko 'yì ga bì 'yì lódù kací Yésu ní, niyí kóo mbá 'be 'bì ené ore. ¹⁹ Zí Páwulo í'bì mandá zíye mbá, zía tónóne líkpí ledre ga bì Lomo mengì yée zí 'yì ga bì ngará ndaní Yúda e wá ní kpurú gí simi moko bì nées mengì ní.

²⁰ Simi bì uwúní ledre nées ní, zíye mbófo ìrì Lomo. Gí ore, zíye úku ledre zí Páwulo ya, “Lúndu 'bì ené, lúru káa zí bì tú'dú álfu Yúda e nguṅguní ledre 'bì Yésu ní go, ówo kpá káa zí bì ndìsìní í'bì royé lódù lorù 'bì Músa ní bú. ²¹ Uwúní ledreyí go

kídí ndìsì kóo 'dódo ledre zí Yúda ga bì simi kángá 'bì 'yì ga bì ngará ndaní Yúda e wá ní ya, ndaní ndìsì lódù kací lorù bì Músa eké ní wá, owú 'bì eyé e ndaní kpá útú ngbuṅu togú mbú lódù ondù 'bì Yúda e wá. ²² Ma'dú, niyí go ógù úwú a kídí ógù go, azé méngì go 'dí? ²³ Ba ledre bì ilizé zíyì méngì a ní. Ya'dá e niyí ona eso mocúní éyí† go zí Lomo. ²⁴ Ídí 'dí'bì yée zíze ndérezé méngì ondù bì ndìsì óto 'yì zía ídíne drá ní gí rosé ndro kéye, zíyì í'bì késì gí ro eyí bì niyí 'daná éyì zí Lomo simi bì niyí ólo doyé ní. Gí ore 'yì e niyí ówo a mbá kídí ábuwá ndìsì yì eyí méngì ledre e kací lorù 'bì Músa, ledre bì ndìsìní líkpí a gí royí ba nda 'bì ené ma'dú wá. ²⁵ Tí lá 'yì máa yée ga bì nguṅguní ledre 'bì Yésu ngará ndaní Yúda e wá ní, kasazé wáraga go zíye kídí, ndaní ánu éyì miánu bì 'danání lomo ga bì 'yìma'dí yemení ye kí sílìye ní wá. Ndaní ánu esì bì kí sáma siminé ní wá, esì bangá bì kpuronyó 'dewení lá goa sáma a loloonzó roné gí simi a wá ní wá, ndaní kpá só'do royé kí 'yì ga bì ofúní aka royé kéye wá ní wá.”

²⁶ Zí Páwulo 'dí'bì ya'dá ga gère nées kílondó a nées, zíye ndéreye méngì ondù bì ndìsì óto 'yì zía ídíne drá ní

† 21:23 21:23 Mocú éyì: Ídí ólo ledre gí ro éyì bì kóo Yúda e ndìsìní méngì a simi bì mocúní éyì go ní simi búku bì Ólo 'yì e ní 6:1-27.

gi roné ndro kéye. Nda gi ore zía ndéréne úku 'dódo ledre odu sǐlǐ 'bi ondu bi menginí ní kí sǐndǐ kadra bi niyí 'dáná éyí gi royé simi 'Dǐcǐ 'bi Lomo ní.

Yúda e 'di'biní Páwulo simi 'Dǐcǐ 'bi Lomo

²⁷ Simi bi sǐlǐ 'bi ondu bi ñnyí doa gbre ni go gbóo gi ro úkú ní, zí ngíti géyí Yúda e gi simi káṅgá bi Ásiya ní lúrúndiki Páwulo simi 'Dǐcǐ 'bi Lomo. Zíye óto 'yí e zí mimbé'deyé ésíne ro Páwulo gi ro zíye 'dí'bi wo. ²⁸ Zí Yúda ga gére née gbúrógbóye, “Lafúze Isiréle e, sákásé zée. Ba o'do bi ndǐsǐ gámá kí 'dódo bisinyí ledre ro 'yí ezé e kí lorú bi Músa eké ní, kí ledre gi ro bi 'bi Lomo. Cakaba ní, 'di'biogú Gǐrǐgí e go sínýíónzó do ligá 'Dǐcǐ 'bi Lomo bi ngára lúyú ledre ndaá doa wá ní.” ²⁹ Ukuní kóo ledre née kenée gi zía lurúndikiní Páwulo e kí Tarafímo 'yí 'bi Éfeso simi mongú gara, somúní 'bi eyé ya, Páwulo nderé kǐe go do ligá 'Dǐcǐ 'bi Lomo.

³⁰ Simi bi 'yí e uwúní ya bisinyí ledre ni go méngí roné do ligá 'Dǐcǐ 'bi Lomo 'dáa ní, zíye úduyé ngásáye íri, kací tara misi'di e mbá 'yí e. Zíye 'dí'bi Páwulo óvoógu wo 'dá'ba gi do ligá 'Dǐcǐ 'bi Lomo, geré zíye 'dútu mbotu e mbá. ³¹ Simi bi tú'dú 'yí ga gére

née ayíní go gi ro úfu Páwulo ní, zí sanda óguné zí mongú manda 'bi asikíri 'bi Róma e[‡] kídí, bisinyí ledre ni go méngí roné simi Yerusaléma, gara 'dáa. ³² Zí mongú manda 'bi asikíri 'bi Róma née geré 'dí'bi asikíri e 'diya ndéréye íri. Simi bi 'yí e lurúndikiní wo kí asikíri ené e ní, zíye ótoómo kí ócò Páwulo.

³³ Zí mongú manda 'bi asikíri e née óguné zí Páwulo, do 'dí'bi wo. Zía úku ledre zí 'yí ené e kídí idíní ódó wo kí ká'dá kǐsǐ e gbre. Gi ore zía ndúndu'yú ya, “O'do máa ba 'bi ené náambi, éyí bi méngí ní 'di?” ³⁴ Zí ngíti géyí 'yí e gi dongará tú'dú 'yí ga gére née ndǐsǐyé gbúrógbóye kí ledre kǐé'do, ngíti géyí gburogbóní 'bi eyé kí ngíti ledre kpí. Gi zí ledre ga bi faa née ní, mongú manda 'bi asikíri ga gére utúasá ówo mbigí ma'díi sǐ ledre bi méngí roné ní wá. Zía úku ledre zí 'yí ené e kídí, idíní mu 'dí'bi Páwulo nderé kǐe do bi eyé 'bi asikíri e. ³⁵ Simi bi Páwulo nderéoguní do bi bi gi ro zíye ékí ókpóye simi 'dǐcǐ bi o'bóní wo do ezené ní, zí asikíri ga gére née ñmbí wo gi zía roko'bu 'bi okó bi kóo tú'dú 'yí ga gére née ndǐsiní ógu kǐe ní ofu go. ³⁶ Zí tú'dú 'yí ga gére née ñnyiyé lódú wo kí ndǐsǐ gbúrógbóye ya, “Úfusé wo

[‡] 21:31 21:31 Mongú manda 'bi asikíri e: Ndǐsǐ lúru bi kací asikíri e álfu. Ni 'bi ené do manda ga bi 'bi asikíri e ní.

miúfu.”

Páwulo odro zí tú'dú 'yì ga gére née

³⁷ Simi bi asikiri niyí go gbóo gi ro ógụ kí Páwulo do bi eyé 'bi asikiri e ní, zía úku ledre zí mongú manda 'bi asikiri e née kídí, “Máútuásá go úku ledre ba zíyì?”

Zía úkulúgu ledre zí Páwulo kídí, “Úku tara Gịrịgị bú? ³⁸ Bi kenée ní, ndá 'bi eyí 'yì 'bi Ízibiti bi kóo 'di'bi do okó álfu eso do ólú kíye simi súwú ní wá?”

³⁹ Zí Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, “Mááyí yì amá Yúda, arání máa simi gara bi Tarasísi simi Silísiya ní, 'yì gi simi gara bi kí ledrené owóowó ní. Mándéndì romá gi ro zíyì í'bí misi'di zíma ódromá kí 'yì ga ba.”

⁴⁰ Simi bi mongú manda née i'bí misi'di zía ní, zí Páwulo tóroné 'dága méngì keyí zí 'yì e kí sịlìne gi ro zíye mụkúye. Simi bi mụkúní ní, zí Páwulo úku ledre zíye kí tara Aramáyika.

22

¹ “Owú 'bi babá e kí babá e, ídísé índi mbílìse úwú ledre bi mááyí úku a zise ba.” ² Simi bi uwúní kídí ndịsị ódro zíye kí tara Aramáyika ní, zíye mụkúye 'duo sií.

Gi ore, zí Páwulo úku ledre zíye kídí, ³ “Mááyí yì amá Yúda, arání máa simi gara bi Tarasísi simi Silísiya ní, tí lá mángbóro simi

Yerusaléma ona. Gamaléle 'dodo kóo ledre gi ro lorụ 'bi bulúnduzé e go zíma bilámáne kینگaya, zíma í'bí romá karaba méngì ledre 'bi Lomo kí roko'bumá kpá cé káa zí se ní. ⁴ Mándịsị kóo 'dó'do 'yì ga bi ndịsini lódú kací Misi'di 'bi Yésu ní, kí úfu yée, kpá kí ódó ya'dá e kí kará e ónzó yée simi sịgini. ⁵ Mongú 'yì 'dáná éyì kí mingburoko 'yì lúru bi simi ledre ga bi simi gara ona ní, niyí ngúngu ledre bi mááyí úku a zise ba ya ni ma'díi. I'biní wáraga bi ekéní zí lafúma Yúda ga bi simi Damásika ní zíma 'di'bi a ndéré káe gi ro 'di'bi 'yì lódú kací Yésu máa yée ga bi íri ní, ógụ kíye simi Yerusaléma gi ro do 'dó'do yée.

Misi'di bi Páwulo oyólo'bó sómú ledre ené doa ní

⁶ “Káa zí bi mándéréógu go gbóo kí Damásika ní, kí yana kadra, zí mongú bimióngó óngóne gi komo ere cigíma gbaá. ⁷ Zíma útúma bi, nda née ní zíma úwú kúru 'yì kí úku ledre zíma kídí, 'Sáwulo, Sáwulo, Éyì bi ndịsị 'dó'do máa gi roa kenée ní 'di'?”

⁸ “Zíma ndúndu'yú kídí, 'Áyí náambi Ngére?”

“Zía úkulúgu ledre zíma kídí, 'Née máa Yésu, 'yì 'bi Nazeréta bi ndịsị 'dó'do wo ní.’ ⁹ 'Yì ga bi kóo azé kéye ní lurúndikiní 'bi eyé lá bimióngó, uwú 'di'biní eyé

kúrú 'yì bì ndìṣì ódro zíma ba wá.

10 “Zíma ndúndu'yú kídí, 'Máídí méngì 'di Ngére?’

“Zí Ngére úku ledre zíma kídí, 'Inyìógù mu 'dága zíyì ndéréyì simì Damásika. Niyí úku 'dódo ledre ga bì Lomo ili yéé zíyì méngì a ní zíyì írí.’¹¹ Gì ore, zí komomá 'dùtuné gì zí mongù bimíòngó bì utú komomá ní. Zí 'yì amá ga bì kóo azé kéye ní 'dí'bi sǐlǐma kókó máa ndéré kíma simì Damásika.

12 “Zí ngíti o'do kí ìrìné Ananíya ógùn é lúru máa. Nì 'yì bì ndìṣì óto úndru Lomo kí ndìṣì lódú kacì lorù ezé ní. Yúda ga bì simì Damásika ní ndìṣìní óto dokuwu a kíngaya.¹³ Zíá ógùn é tóroné cigíma, zíá úku ledre ya, 'Lúndu 'bì ené e Sáwulo, komoyì idí mu líkpí, zíyì lúru bì.’ Geré simì sǐndì kadra née ní, zí komomá líkpíne, zíma lúru ndíki wo.

14 “Nda née ní, zíá úku ledre zíma ya, 'Lomo 'bì bulúnduzé e gelé yìì go zíyì ówo ìli ledre ené, zíyì lúru 'Yì bì ngará lúyú ledre ndaá roa wá ní, zíyì úwú ledre cù gì taraa kí mbíliyì.¹⁵ Áyì idí 'yì bì nì ndìṣì úku 'dódo ledre ga bì lúru yéé kí komoyì kí yéé ga bì úwú yéé gì roa ní zí 'yì e mbá.

16 Éyì bì ndìṣì sǐngó a ní 'dí? Inyìógù mu 'dága, do bábátìzì yìì, zíyì ìni ìni kí ìrì Yésù nì lúguoyó lúyú ledre eyì 'dá'ba.’

17 “Simì bì mándá'balúgu romá simì Yerusaléma ndìṣimá ìni ìni zí Lomo simì 'Dìcì 'bì Lomo zí Ngére Yésù 'dódo roné zíma.¹⁸ Zíá úku ledre zíma ya, “Dì'diya. Ídí mu geré ólúógù gì simì Yerusaléma gì ona 'dá'ba, gì zíá 'yì e utúasání eyé ngúnṅu ledre bì áyì úku a gì romá ní wá.’

19 “Zíma úkulúgu ledre zíá kídí, 'Ngére, 'yì ga gére née owoní bú kídí mándìṣì kóo tátá kí 'dí'bi 'yì e gì simì 'Dìcì Kótruro kí ndìṣì ócò 'yì ga bì ngúnṅuní ledre eyì go ní.²⁰ Simì bì kóo niyí úfu Sitifáno 'yì eyì bì ndìṣì úku ledre gì royì ní, mááyì kóo bo ìrì ndìṣì ngúnṅu ledre miúfu a kí ndìṣì lúru bì kacì bongó 'bì 'yì ga bì ufuní wo ní.’

21 “Zí Ngére úku ledre zíma kídí, 'Ndéré mu, Mááyì kása óyó yìì gì ona 'dá'ba gbála zí 'yì ga bì ngará ndaní Yúda e wá ní.’ ”

Páwulo nì 'yì 'bì Róma

22 Zí tǔ'dù 'yì ga gére née ndìṣiyé úwú ledre née tí kenée e, lá simì bì Páwulo ukuogù ledre gì ro 'yì ga bì ngará ndaní Yúda e wá ní, zí ledre née útúne simiyé 'duo vuu zíye tónóye gbúrógbóye kí kúrúye 'dága, “Úfusé wo miúfu. Utúasá zíá ídine trídri wá.”

23 Káa zí bì kóo niyí ndìṣì gbúrógbó kí láláoyó bongó gì royé úcúoyó a, kí ndìṣì óyù 'buru simì síli ní,²⁴ zí mongù manda 'bì

asikíri ga gére née úku ledre zí asikíri ené e idíní 'dí'bi Páwulo ndéré kíe do bi eyé 'bì asikíri e. Zía úku ledre idíní ócò wo gí ro zía úku 'dódo sị ledre bi 'yì e ndịsìní gbúrógbó doa kenée gí roa ní. ²⁵ Tí lá simi bi odóonzóní wo go bi kenée gí ro do ócò wo ní, zí Páwulo úku ledre zí mongú 'yì 'bì asikíri e bi kóo mitóroné ore ní kídí, "Nì miútúásáne zise ócò 'yì 'bì Róma bi 'decíní aka ngbanga a do ówo lúyú ledre ené wá ní?"

²⁶ Simi bi mongú 'yì 'bì asikíri e née uwú ledre née kenée ní, zía ndéréne ndú'yú mongú manda 'bì asikíri e née kídí, "Áyí méngì go 'dí? O'do ba ni yì ené 'yì 'bì Róma."

²⁷ Zí mongú manda née ndéréne ndú'yú Páwulo, "Ídí aka úku a zíma, ma'díi áyí 'yì 'bì Róma?"

Zí Páwulo úkulúgu ledre zía ya, "fi, mááyí 'yì 'bì Róma."

²⁸ Gí ore, zí mongú manda 'bì asikíri e née úku ledre kídí, "Mái'bi kóo mongú késì gí ro zíma ídíma 'yì 'bì Róma."

Zí Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, "Arání 'bì eyé máa kú 'yì 'bì Róma."

²⁹ Geré zí 'yì ga bi kóo niyí gí ro ndú'yú Páwulo ní, ígí royé gí roa. Zí ngịrị útúne simi mongú manda 'bì asikíri ga gére née simi bi owo kídí née odó Páwulo bi ní 'yì 'bì Róma ní go kí ká'dá késì e ní.

'Dì'bioguní Páwulo do ngbanga

³⁰ Simi bi bi arálo'bó roné ní, zí mongú manda 'bì asikíri ga gére née áyíne fú lá gí ro zíne ówo sị ledre bi Yúda e ndịsìní í'bì ngbángá Páwulo gí roa ní. Zía líkpí ká'dá késì gí ro Páwulo, zía úku ledre zí manda ga bi 'bì 'yì 'dáná éyì e ní kí mngburoko 'yì 'dēcì ngbanga e yóko royé. Gí ore zía 'dí'biogụ Páwulo, zí Páwulo tóroné kó'dúye.

23

¹ Zí Páwulo lúru bi mbì komo mngburoko 'yì 'dēcì ngbanga ga gére née, zía úku ledre zíye kídí, "Lafúma e Yúda e, gí karaba máméngiúnzó moko amá go zí Lomo bilámáne, máówo amá éyì bi máméngì wo ni bisinyí ní wá." ² Gí zí ledre bi uku kenée ní, zí mongú 'yì 'dáná éyì, Ananiya úku ledre zí 'yì ga bi toroní gbóo cigí Páwulo ní kídí, idíní óngbo tara a. ³ Zí Páwulo úku ledre zía kídí, "Lomo ni 'dó'do yì bi lóndo royì ya née ni 'yì lódú kací lorụ ní. Ndịsị 'dēcì ngbanga romá née kací lorụ, zíyì tóroyì 'déwe lorụ ya idíní ócò máa."

⁴ Zí 'yì ga bi kóo toroní gbóo cigí Páwulo ní úku ledre zía kídí, "Ngịrị mngì yì kí úku ledre zí mongú 'yì 'dáná éyì 'bì Lomo wá gí zí 'dí?"

⁵ Zí Páwulo úkulúgu ledre zíye kídí, "Owú 'bì babá e, máówo amá bi ya née

mongú 'yì 'dáná éyì ní wá. Nì miékéne kídí, 'Ndá úku tara sinyí ro ngére bì nì do 'yì eyì e ní wá.' "

⁶ Simì bì Páwulo owo kídí ngíti géyì 'yì e gí don-garáye niyí Sadúkáyo, ngíti géyì 'bì eyé Farúšáyo ní, zía úku ledre kí kúrúne 'dága do ngbanga ore kídí, "Lafúma e Yúda e, mááyí owú Farúšáyo, babá nì kpá Farúšáyo. 'Di'bioguní máa do ngbanga ona gí zía bì máoto komomá kídí 'yì ga bì uyuní go ní niyí karanée úrú gí simì umbu ní."

⁷ Simì bì Páwulo uku ledre née kenée ní, zí Farúšáyo e kí Sadúkáyo e tónóye ófúye. Nda née ní, zí kótruro ífi roné. ⁸ Sadúkáyo e ngunúní eyé bì ya 'yì nì úrú gí simì umbu bú ní wá, ngunúní eyé kpá bì ya maláyika e kí lomo e niyí bo ní wá. Tí lá Farúšáyo e ngunúní 'bì eyé ledre ga gére née ye ota cé. ⁹ Gí ore tonóní nda go gbúrógbó eyé 'dága, zí ngíti géyì 'yì 'dódo lorú ga bì 'bì eyé 'yì 'bì Farúšáyo e ní tóroyé 'dága ítí kangú o'buó'bu kídí, "Owozé ezé lúyú ledre ro o'do ba wá. Ambí owone, maláyika e, ngíti géyì yá lomo e ukuní ledre go zía?"

¹⁰ Zí kangú née ólúne simì miólumbírì. Zí ngírì útúne simì mongú manda 'bì asikíri e ba kídí, niyí go ógu lófo báyi Páwulo nzénzéré. Zía úku ledre zí asikíri ené e

kídí idíní ndéré 'dí'bíóyó Páwulo gí dongaráye girí kí cóngó ro ógu káe do bì eyé 'bì asikíri e yáa.

¹¹ Kí ndulú a née, zí Ngére Yésu ógu tóroné cigí Páwulo, zía úku ledre zía ya, "Ndá éré ngírì wá, úku ledre gí romá go zí 'yì e simì Yerusaléma, ídí mēngì a kpá cé kenée simì mongú gara bì Róma ní."

Yúda e yemení royé gí ro úfu Páwulo

¹² Kí phiyì née ní, zí ngíti géyì Yúda e kótrú royé yéme ledre gí ro úfu Páwulo. Zíye lólóbú kídí, yée utúasání ánu éyì togú mbú éwé éyì wá, 'búo togú yée ufuní Páwulo go. ¹³ 'Yì ga bì kóo kotruní royé ndro yeme ledre née ní romoní kóo gí do cì gbre go. ¹⁴ Gí ore, zíye ndéréye úku ledre ba zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kí mingburoko 'yì 'bì Yúda e ní kídí, "Lobúzé lóbú go ya, utúasázé ánu éyì togú mbú éwé éyì wá, 'búo togú ufuzé Páwulo go. ¹⁵ Bì go kenée ní, ili go yìi kí mingburoko 'yì 'dēcì ng-banga eyì e zise kákasa zí mongú manda 'bì asikíri 'bì Róma née, lóndo wo idí ógu kí Páwulo zise, ílisé ówo mbígí ledre gí roa. Azé idí nzíyízé gí ro úfu wo 'dá'dá gí zía kí óguné ona."

¹⁶ Tí lá simì bì wotì lémi a uwú ledre bì yemení née ní, zía ndéréne úku ledre zí

Páwulo simi bi bi ni doa, bi 'bi asikíri e ní.

¹⁷ Née ní, zí Páwulo ndólo ngúru mongú 'yí 'bi asikíri e úku ledre zía ya, “Dí'bi phĩrangá ba ndéré kíe zí mongú manda esé, ledre ni bo taraa ili úku a zía.” ¹⁸ Zía 'dí'bi phĩrangá née ndéré kíe zí mongú manda eyé.

Zía úku ledre zí mongú 'yí 'bi asikíri e née ya, “Páwulo bi simi sǐgĩni ona ba kakasa kacíma, zía úku ledre zíma ya máídí ógũ kí phĩrangá ba zíyí, gĩ zía ledre ni bo taraa ili úku a zíyí.”

¹⁹ Zí mongú manda 'bi asikíri e née 'dí'bi sǐlĩ phĩrangá née, zíye ólúóguyé kíe 'dí sogo, zía ndú'yú wo ya, “Ledre bi ili úku a zíma ní ledre 'dí?”

²⁰ Zía úkulúgu ledre zía kídí, “Mingburoko 'yí 'dəcĩ ngbanga 'bi Yúda e yemení ledre go gĩ ro zíyí 'dí'biógũ Páwulo zíye kílondó, ya kídí yée iliní ówo mbigí ledre gĩ roa. ²¹ Ndá 'bi eyí úwú ledre eyé née wá. Gĩ zía 'yí e yemení royé go rómo gĩ do 'yí e cĩ gbre mĩlób'oyé sǐngó wo. Lobúní lóbú go kídí, yée utúasání ánu éyí togú mbú éwé éyí wá 'búo togú yée ufuní Páwulo go. Niyí cakaba go nzíyiyé gĩ ro zíye sǐngó ledre bi ni ógũ gĩ tarayí ní.”

²² Zí mongú manda 'bi asikíri e née úku ledre zía ya, “Ndá úku a zí ngíti 'yí kídí née uku'dodo ledre née go zíma ní wá.”

Asikíri e 'dijjotoní
Páwulo simi Kayisariya

²³ Nda née ní, zí mongú manda 'bi asikíri e née ndólo mongú 'yí 'bi asikíri ené e gbre, zía úku ledre zíye ya, “Ídísé yéme asikíri e míya gbre, 'yí icipi okó kí Usáni e cĩ ota doa sokó ndro kí ya'dá e míya gbre mbá kí phala do sǐlĩye, zise ndérése kéye simi gara bi Kayisariya ní kí ndũlũ ba simi sǐndĩ kadra ɣnyĩ doa eso. ²⁴ Zise 'dí'biógũ usáni gĩ ro zí Páwulo ndéréne kíe. Zí komosé ídine roa gĩ ro zise ógũsé kíe kí sanáne filo 'be gávana Fĩlekisi.”

²⁵ Zí mongú manda 'bi asikíri e éké wáraga.

²⁶ Mandá eyí. Maa Kíladiyo Lĩsĩya, máéké ledre ba maa zíyí gávana Fĩlekisi.

²⁷ Yúda e 'di'biní o'do ba áyíye go gĩ ro úfu wo, tí lá zíma ógũmá kí asikíri amá e yómo wo gĩ zíye, gĩ zía máúwú ledre gĩ roa kídí ni 'yí 'bi Róma.

²⁸ Máilí kóo gĩ ro zíma ówo éyí bi ndĩsiní í'bí ngbángá a gĩ roa ní. Zíma 'dí'bi wo ndéré kíe kó'dú mingburoko 'yí 'dəcĩ ngbanga e. ²⁹ Zíma ówo a kídí luyú ené ledre bi ni útúásá do úfu wo togú mbú do óto wo simi sǐgĩni gĩ roa ní wá. Ledre bi uku otoní roa ní, yí ené ledre lorũ eyé 'bi Yúda e. ³⁰ Simi bi máúwú ya yemení ledre go gĩ ro úfu wo ní, geré

zíma kása wo zíyì írí. Máúku ledre go zí 'yì ga bì uku otoní ledre roa ní, idíní ndéré úku ledre ga gére née kó'dùyì írí.

³¹ Gì ore née ní, zí asikíri ga gére née mēngì a tí káa zí bì manda eyé uku ní. Zíye 'dí'bi Páwulo kí ndùlù née ndéréóguyé gì simì gara bì Anitipatírìsì ní. ³² Simì bì aráló'bó roné ní, zí asikíri máa yée ga bì nderénì 'bì eyé kí sīndīye ní ndá'balúgu royé do bì eyé 'bì asikíri e bì simì Yerusaléma ní. Zíye ga bì nderénì 'bì eyé kí usáni ní ókpóye kí Páwulo. ³³ Simì bì asikíri ga bì 'diyìotoní Páwulo oguní simì Kayisariya ní, zíye í'bì wáraga bì mongú manda eyé eké zí gávana ní, do ótoómo Páwulo do sīlì a. ³⁴ Zí gávana ólo wáraga née, zía ndú'yú Páwulo kídí, "Ógu gì simì káṅgá máa wo be 'dì?" Zí Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, "Gì simì Silísiya." ³⁵ Gì ore, zí gávana úku ledre kídí, "Mááyí úwú ledre gì royì simì bì 'yì ga bì í'bínì ngbángáyì ní oguní go ní." Zía úku ledre kídí Páwulo idí idí mibándáne simì mongú 'be 'bì ngére Eróde.

24

Páwulo do ngbanga kó'dù Fīlekisi

¹ Kací ledre née mēngì lá sīlì ìnyì, zí mongú 'yì 'dáná éyì, Ananíya ìnyiyé kí ngíti géyì mīngburoko 'yì e nda kí ngíti o'do bì owo ofu

loru go ní kí ìrìné Tetùlù ndéréye simì gara bì Kayisariya ní kí ledre eyé bì uku otoní ro Páwulo ní, óto a kó'dù gávana. ² Simì bì ndolo oguní Páwulo ní, zí Tetùlù tónóne óto ledre ené e kó'dù Fīlekisi káa zí ba, "Mongú 'yì, tú'dù simìbì bì mēngizé sī sīlìyì ní oto zée go zí ndìsì ezé ídine bilámáne. Komokenzì eyì bì 'bì ótoyéme ledre oyólo'bó toso ledre go zíye ídīye bilámáye simì káṅgá ba. ³ Bì kenée ní, mongú 'yì Fīlekisi, azé kí mongú rokinyi kí ndìsì í'bílúgu mbófo éyì zíyì kací ledre bì mēngì yée zíze do tú'dù misi'di e do bì e mbá ní. ⁴ Tí lá káa bì mááyí 'dí'bióznó sīndì kadra eyì, mándéndì romá zíyì gì ro zíyì índi mbílìyì úwú owú gbùgbù ledre bì tarazé ba.

⁵ "Owozé go, o'do ba nì 'yì mēngì bisinyí ledre. Ndìsì esì mimbé'de kēsì simì Yúda e zíye ndìsì ìnyiyé kí okó do sogo káṅgá ba mbá ne. Nì kpá ne manda 'bì 'yì ga bì 'yì lódù kací Yésu 'yì 'bì Nazeréta ní. ⁶ Ayì go kpá íngbí roné óto 'Dìcì 'bì Lomo káa do bì lúyú ledre. Gì zí kēyì née zíze 'dí'bi wo. ⁷ Tí lá zí Lìsìya bì manda 'bì asikíri 'bì Róma e ní óguné kí asikíri ené e do 'dí'bíoyó wo gì zíze kí cóngó ro. ⁸ Togú ndú'yú wo ní, ayí útúásá ówo a kídí ledre ga bì ukuzé yée gì roa ba ní, nìyì mbá ma'díi ledre e."

⁹ Zí Yúda ga bi kóo ore ní ngúngu a kídí, ledre ga gére nées niyí mbá ma'díi.

Páwulo uku yomo roné kó'dú Fílekisi

¹⁰ Simi bi gávana ndolo Páwulo gi ro úwú ledre gi tara a ní, zí Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, "Mongú 'yì, máówo bú kídí 'dəcì ng-banga go kí tú'dú simibi e simi káṅgá 'bi Yúda e ona. Bi kenée ní, mááyí kí rokinyi gi ro zíma úku ledre gi romá gi 'dáa kó'dúyì ona. ¹¹ Káa zí bi ówo bú kí royì ní, sílì okpó aka sokó doa gbre (12) simi bi mándéré ini ini zí Lomo simi Yerusaléma ní wá. ¹² Yúda e ogú ndikiní eyé máa kí íti kangú kí 'yì e simi 'Dìcì 'bi Lomo wá. Gbawá kí ési ledre simi 'yì e simi 'Dìcì Kótruro e togú mbú do ngíti bi kpì simi Yerusaléma ona ní kpá wá. ¹³ Bi kenée ní, utúasání eyé 'dódo ma'díi ledre máa bi ní 'dódo ledre bi ndìsiní úkuóto a romá nées wá.

¹⁴ "Ledre bi mááyí ngúngu a zíyì ní ni, Mándìsì óto úndru Lomo 'bi bulúnduzé e kí ndìsì lódú Misi'di 'bi Ngére Yésu bi Yúda e ukuní kídí ni bicayiné ní. Mángúngu zaá ledre ga bi utúasání kacì lorú 'bi Músa ní, kí yée ga bi miékéye simi búku 'bi nébi e ní mbá. ¹⁵ Mááyí kí óto komo ro Lomo cé káa zí 'bi Farúsáyo e bi kídí Lomo ni karanée úru 'yì e mbá gi simi umbu, bilámáye kí

bisinyíye ní. ¹⁶ Gi zí kényi nées ní, zíma í'bí romá ndìsì méngì ledre bi ma'díi do komo Lomo kpá kí 'yìma'dí e ní.

¹⁷ "Gi do kacì tú'dú simibi bi ngará mánda simi Yerusaléma wá ní, mándéré kóo íri kí késì zí 'yì amá e, sáká éyì zí 'yì lerì e nda kí 'dáná éyì e zí Lomo. ¹⁸ Simi sìnđì kadra bi kóo mándìsì méngì ondú bi ní óto 'yì zía ídine drá ní, zíye ogú ndiki máa do ligá 'Dìcì 'bi Lomo kí méngì a. Ndazé kóo íri tú'dú wá, ledre bi zía ídine bisinyíne ní ndaá kpá wá. ¹⁹ Tí lá ngíti géyì Yúda ga bi oguní gi simi káṅgá 'bi Ásiya ní niyí kóo ore. Utúasá kóo miútúasá zíye óguyé kó'dúyì ona í'bí ngbángama togú ledre ni tarayé romá yá. ²⁰ Togú mbú yée ga bi niyí ona ba, idiní úku 'dódo lúyú ledre bi owoní romá simi bi 'di'bioguní máa kó'dú mĩngburoko 'yì 'dəcì ngbanga e ní. ²¹ Odu ledre bi máúku ní dujú kíe'do simi bi mááyí mítóromá kó'dúye ní yaá, "Di'bioguní máa karaba do ngbanga ona ba gi zía bi mángúngu kídí Lomo ni karanée úru 'yì e gi simi umbu ní.' "

²² Gi ore, Fílekisi bi owoyeme ledre gi ro Misi'di 'bi Ngére Yésu bú ní, zía úcuómo Páwulo e kí 'yì ga bi ukuotoní ledre roa ní kídí idiní múkú. Zía úku ledre zíye kídí, "Simi bi Lìsiya mongú manda 'bi

asikíri 'bi Róma e ni ógu ní, mááyí ógu úku ledre simi ledre esé née.”²³ Zía úku ledre zí mongú 'yí 'bi asikíri bi ndìsì lúru kací Páwulo káa bi ni ngásá ní kídí, idí idí mibándáne, tí lá idíní ootomo owú bifúó zía ídine kí ro doné kí ezegámága, ga bi ndìsìní sáká wo kí éyí ga bi ili yée ní.

Páwulo lĩkpĩ ledre Yésu zí Fĩlekisi e kí Durusíla

²⁴ Gĩ do kací sĩlĩ cúku'dée, zí Fĩlekisi kí me'bené Durusíla, bi ni 'yí 'bi Yúda ní ndéréye do bi bi ndìsìní bándá Páwulo doa ní. Zí Fĩlekisi kákasa kací Páwulo gĩ ro zíye úwú ledre ngúngu ledre Kírésĩto Yésu gĩ tara a.²⁵ Tí lá bi Páwulo odro aka lá gĩ ro éyí bi 'yí ni méngĩ a zía óto Lomo kí rokinyi, bándá ro'yí kí ledre 'bi sındĩ kadra 'bi 'dəcĩ ngbanga ní, zí ngĩrĩ útúne simi Fĩlekisi zía úku ledre kídí, “Cakaba ba ní asá go ore. Mááyí ndólo yĩ togú máówo bifúó go ní.”²⁶ Simi sındĩ kadra bi kényĩ kərĩ née, Fĩlekisi oto kóo komoné kídí Páwulo ni úgú komoné kí kəsĩ. Née sĩ ledre bi kóo ndìsì kákasa kací Páwulo kpurú kpurú zíye ndìsì ódroyé kéne ní.

²⁷ Gĩ do kací simibi gbre, zí Porúkĩyo Fésito óguné káa do gávana do bi kací Fĩlekisi. Tí lá gĩ zía bi Fĩlekisi ili zí Yúda e ídiye kí rokinyi gĩ zíne ní, zía ótoómo Páwulo zía ídine simi sĩgĩnĩ.

25

Páwulo úku yómo roné kó'dú Fésito

¹ Sĩlĩ ota (3) gĩ do kací bi Fésito ogu káa do gávana 'bi kángá née ní ní, zía ìnyìné gĩ simi gara bi Kayisariya ndéréne simi Yerusaléma,² kí'dí bi manda ga bi 'bi 'yí 'dáná éyí e kí mingburoko 'yí 'bi Yúda e oguní kí ledre bi ukuotoní ro Páwulo ní. Zíye úku ledre zí Fésito,³ gĩ ro zía sáká yée 'dí'biógu Páwulo zíye simi Yerusaléma kí sómú ledre bi gĩ ro zíye sǒngó wo do misi'di gĩ ro zíye úfu wo ní.⁴ Zí Fésito úkulúgu ledre zíye kídí, “Páwulo ni mibándáne simi sĩgĩnĩ simi gara bi Kayisariya, máa kí romá mááyí ógu ndá'balúgu romá iri do sĩlĩ ga ba.⁵ Idízé ndéré kí ngiti géyĩ manda esé e simi Kayisariya zíye í'bí ngbángá Páwulo iri togú luyú tí ledre go yá.”

⁶ Gĩ do kací née ní zí Fésito ndìsìné kíye ore éyí 'bi sĩlĩ ìnyĩ doa ota (8) togú mbú sokó (10) yá, zía ìnyĩ ndá'balúgu roné simi Kayisariya. Simi bi miará née zía ndéréne do bi bi ndìsì úku ngbanga doa ní, zía úku ledre ya idíní ógu kí Páwulo.⁷ Simi bi Páwulo ogu ní, zí Yúda ga bi oguní gĩ simi Yerusaléma ní tónóye úkuóto mingburoko ledre máa yée ga bi utúasání úku 'dódo ma'diĩ ledre ga gére wá ní ro Páwulo.

⁸ Tí lá zí Páwulo úku yómo roné kídí, “Máméngì amá bisinyí ledre kí lorù 'bì Yúda e wá, togù mbú ro 'Dìcì 'bì Lomo kí Káyísara kpá wá.”

⁹ Tí lá gí zía bì Fésito ili zí ledre ené émené ro Yúda e ní, zía ndú'yú Páwulo kídí, “Útúásá go ndéré simi Yerusaléma gí ro do 'dècì ngbanga eyí kó'dúma írí?”

¹⁰ Zí Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, “Mátóro ba do bì Káyísara ndìsì 'dècì ngbanga doa ní, ni bilámáne do 'dècì ngbanga romá ona. Máméngì amá bisinyí ledre zí Yúda e kí'è do káa wá, káa zí bì yìí ówoyéme bú bilámá nées ní. ¹¹ Togù máidí bisinyí 'yì bì máméngì ledre bì ni útúásá gí ro do úfu máa ní, káa bì máígí romá gí zía wá. Tí lá togù ledre bì ukuotoní romá nées nda 'bì ené ma'díi wá, 'yì bì ni í'bì máa zíye gí ro do úfu máa ní ndaá 'bì ené wá. Ni bilámáne zí Káyísara 'dècì ngbangamá ne.”

¹² Gí ore, simi bì Fésito lurúní bì simi ledre nées kí mngburoko 'yì 'dècì ngbanga ené e ní, zí Fésito úkulúgu ledre zía kídí, “Káa zí bì úku go kídí nées ni ndéré kí ledre ené zí Káyísara 'dècì ngbangané ne ní, áyí go ógu ndéré kí ledre eyí 'dá'dá kó'dú Káyísara.”

'Di'bioguní Páwulo kó'dú Agurípa e kí Buruníke

¹³ Gí do kací owú sílí cúku'dée, zí ngére bì

Agurípa kí léminé Buruníke ní óguyé ngu simi Kayisariya gí ro 'dí'bi Fésito simi sumu. ¹⁴ Gí do kací bì ndìsìní ore kí sílí cúku'dée ní, zí Fésito úku yéme ledre bì gí ro Páwulo zí ngére nées kídí, “Ngítí o'do ni bo Fílekisi ootomo wo simi sígìní ona. ¹⁵ Nda simi bì mándéré simi Yerusaléma ní, zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyí e kí mngburoko Yúda e í'bì ngbángá a zíma. Zíye ndú'yú máa gí ro zíma 'dècì ngbanga roa.

¹⁶ “Zíma úkulúgu ledre zíye kídí, ondú 'bì Róma e 'dècì ené ngbanga ro 'yì 'dá'dá gí zí ngbanga wá, 'búó togù 'yì bì i'bíní ngbángá a kí 'yì bì i'bì ngbángá ní toroní go úku ngbanga dongaráye, zí 'yì bì i'bíní ngbángá a ní úkulúgu ledre kací ledre bì ukuotoní roa ní.

¹⁷ “Simi bì oguní ní, lu'bú wá, kílonódó a nées geré zíma síkpi ngbanga, zíma úku ledre do ndéré 'dí'biógu o'do nées. ¹⁸ Zí 'yì ga bì i'bíní ngbángá ní tóroyé 'dága úku ngbanga. Tí lá ukuoguní eyé ledre bì Páwulo mengì bisinyíne káa zí bì kóo mándìsì sómú a ní wá. ¹⁹ Ledre bì kóo ndìsìní úku a ní, yì ené ledre gí ro ngungu ledre eyé 'bì Yúda e kí ledre ngítí o'do bì kóo uyu kí iríné Yésu bì Páwulo ndìsì úku ledrea ya ni tridri ní.

²⁰ “Ma'díi ledre bì zíma ówo'dí'bi a simi ledre ba, gí

ro zíma ndú'yú Páwulo kíe ní nda 'bi ené wá. Zíma ndú'yú wo togú ni útúásá zía ndéréne simi Yerusaléma gi ro do 'dèci ngbanga máa née íri yá. ²¹ Tí lá zí Páwulo úkulúgu ledre kídí, ni bilámáne do bándá née ona gi ro zí Káyísara 'dèci ngbangané. Zíma úku ledre idíní ótolúgu wo simi sígini, gi simi sındí kadra bi mááyí kása wo do ngbanga 'be 'bi Káyísara ní."

²² Zí Agurípa úkulúgu ledre zí Fésito kídí, "Máili úwú ledre née cù máa gi tara o'do née." Zí Fésito úkulúgu ledre zía kídí, "Áyí úwú a gi tara a kílonódó."

'Di'bioguní Páwulo kó'dú Agurípa

²³ Zí bi araló'bó roné, zí ngére Agurípa e kí Buruníke ési bilámá bongó 'bi 'yi ga bi kí ledreyé owóowó ní royé ógu ólúye kíe simi 'dici ngbanga. Niyí kí mingburoko manda 'bi asikíri e kí mingburoko 'yi ga bi kí ledreyé owóowó simi gara ore ní. Zí Fésito úku ledre idíní 'dí'biogú Páwulo 'dici íri. ²⁴ Zí Fésito úku ledre kídí, "Ngére Agurípa kí 'yi ga bi azé kéye 'dici ona ní mbá, lúrúsé aka o'do ba. Bi Yúda ga bi simi Kayisariya ona kí yée ga bi simi Yerusaléma oguní í'bi ngbángá a zíma ní. Ukuní ledre gi roa kí ndisi gbúrógbóye kídí mándá ótoómo wo zía idíne tridri wá. ²⁵ Tí lá máowo amá

éyi bi mengi bisinyíne zía útúásáne gi ro do úfu wo ní wá. Bi uku ledre go kídí née ili ndéré kí ledre née 'dá'dá kó'dú Káyísara ní, máyeme sómú ledre go gi ro kása wo simi mongú gara bi Róma ní. ²⁶ Tí lá ledre ndaá taramá bi zíma éké a gi roa zí ngére Káyísara ní wá. Née sí ledre bi má'dí'biogú wo kó'dúse okpó rá kó'dú ngére Agurípa gi ro zise lúru bi simi ledre ené, ambí owone mááyí ówo ledre bi zíma éké a gi roa ní gi zise. ²⁷ Ndaá miútúásáne gi ro zíma kása 'yi bi ni mi'dí'biné simi sígini ngará ma'díi ndaá simi ngbángá bi i'bini roa wá ní wá."

26

Páwulo uku ledre gi roné zí Agurípa

¹ Zí Agurípa úku ledre zí Páwulo kídí, "Otoomoní misi'di go ziyi, gi ro ziyi úku ledre bi gi royí ní." Zí Páwulo kóco komo sílíné, zía tónóne líkpí ledre gi roné káa zí ba. ² "Ngére Agurípa, málúru romá kídí kodo amá ni bo, bi karaba mááyí go úku ledre gi romá kó'dúyi ona gi simi tú'dú ledre ga bi mbá Yúda e ndisini úku a gi romá ní. ³ Kíngaya gi zía bi ówoyeme ondú kí kangú 'bi Yúda e mbá bú ní, mándéndí romá go ziyi gi ro ziyi idri mimbé'deyi úwú ledre bi mááyí úku a ba.

⁴ "Yúda e mbá owoní ndisi amá simi bi mááyí aka do owúma ní bú. Owoní

ledre ga bi mándìsì méngì yée simì mizefì ndìsì amá dongará 'yì amá e simì mbígì káńgá amá kí simì Yerusaléma ní mbá bú. ⁵ Owoní ledre gi romá go kí tǔ'dù simìbi e. Utúasání bú líkpí a zíyì togú ilíní go kenée ní kídí 'dá'dá kóna mááyí ngúru 'yì bí toro ngbúó gi ro ledre ngúngu ledre ezé káa zí Farúsáyo e ní. ⁶ Bí ba ní 'di'bioguní máa go do ngbanga gi zía bí mándìsì óto komomá gi ro éyì bí kóo Lomo mójú ledre a zí bulúnduzé e ní. ⁷ Ba mójú éyì bí sí dozé ga bí sokó doa gbre ndìsìní óto komoyé gi roa, zíye ndìsìyé ini ini zí Lomo kí ndulú e kí kadra mbá ní. Ngére, Yúda e i'bíní ngbángáma ba gi zí kényì née. ⁸ Éyì bí ní miórúné zise ga bí ona gi ro zise ngúngu a kídí Lomo uru umbu bú gi zía ní 'di?

⁹ “Máa kí romá, mándìsì kóo gámásó'do misì'di bí ní útúásá fála ledre 'bí Yésu 'yì 'bí Nazeréta ní. ¹⁰ Née ledre bí máméngì wo simì Yerusaléma ní. Manda ga bí 'bí 'yì 'dáná éyì e ní i'bíní roko'bu zíma ndìsímá óto tǔ'dù 'yì ga bí 'bí Yésu ní simì sígìní. Simì bí togú 'decíní ngbangayé gi ro do úfu yée yá, zíma ndìsì tóromá sogo ledre bí kídí idíní úfu yée ní. ¹¹ Zíma ndìsì gámá andá romá kí'dí tǔ'dù simì 'Dìcì Kótruro e gi simì ngítì a 'duo simì ngítì a ndìsì í'bí 'do'dó royé, gi ro zíye úku

síyì ledre gi ro Kírésito. Mimbé'demá esì kóo royé go gbála zíma ndéréma kí gámásó'do yée gba simì káńgá 'bí 'yì lóngó e gi ro 'dó'do yée.

¹² “Née sí ledre bí kóo mándéré gi roa simì gara bí Damásika ní. Manda ga bí 'bí 'yì 'dáná éyì e ní ukuní ye kí roko'bu bí i'bíní zíma ní. ¹³ Ngére, simì bí 'di'bizé misì'di go mindéréze ní, kí yana kadra zí mongú bimióngó óngóne gi komo ere cigíma kí 'yì ga bí kóo azé kéye ní gbaá. ¹⁴ Zíze útúze mbá bí, nda née ní zíma úwú kúrú 'yì kí úku ledre zíma kí tara Aramáyika kídí, 'Sáwulo, Sáwulo. Éyì bí ndìsì 'dó'do máa gi roa kenée ní 'di? Ndìsì née 'dí'biógu bisinyì ledre zíyì kí royì.’

¹⁵ “Zíma ndúndu'yú kídí, ‘Áyí náambi Ngére?’

“Zía úkulúgu ledre zíma kídí, ‘Née máa Yésu 'yì 'bí Nazeréta bí ndìsì 'dó'do wo ní. ¹⁶ Tí lá Ìnyiógu mu zíyì tóroyì 'dága do sǐndíyì. Má'dódo romá zíyì gi ro zíyì ídíyì káa do 'yì moko amá ndìsì úku 'dódo ledre ga bí ówo yée gi romá ní kí yée ga bí mááyí karanée 'dódo yée zíyì ní. ¹⁷ Mááyí yómo yìì gi zí Yúda e kí 'yì ga bí ngárá ndaní Yúda e wá ní. Mááyí ógu kása yìì zíye ¹⁸ gi ro zíyì líkpí komoyé, zíye olúóguyé gi simì mituluru simì bimióngó, gi sí sílì roko'bu 'bí Satána do

sílì Lomo, gí ro zíye ngúngu ledremá, Lomo ni ótoómo lúyú ledre eyé, zíye ólúye dongará 'yì ga bi Lomo gelé yée go ní.'

19 "Ngére Agurípa, gí ore mákála amá ledre bi Ngére Yésu uku ya máídí méngì a simi bi 'dodo roné zíma gí komo ere ní wá.

20 Má'dódoútu ledre gí roa zí Yúda ga bi simi gara bi Damásika ní, gí ore simi Yerusaléma, nda kí simi kángá 'bi Yúdaya mbá, odu a zí 'yì ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní. Má'dódo zíye kídí idíní óyóló'bó mimbé'deyé zíye ndá'baoguyé zí Lomo, zíye ndìsiyé méngì ledre ga bi ni 'dódo a kídí oyólo'bóní mimbé'deyé go ní.

21 "Née sì ledre bi Yúda e 'di'biní máa gí do ligá 'Dìcì 'bi Lomo áyíye gí ro úfu máa ní. 22 Tí lá do sílì ba, Lomo ndìsì sáká máa née. Mátóro ona ba uku ledre zise mingburoko 'yì ga bi kí ledreyé owóowó ní kí yée ga bi ndaní kí ledreyé owóowó wá ní mbá. Máúku amá ledre rómo gí do ledre bi nébì e kí Músa ukuní kídí ni ógu méngì roné ní wá. 23 Bi ya kídí, Kírésito ni 'dó'dó kí, zía ídine ne mizefì 'yì bi ni úrú gí simi umbu, ni ótrú kodo bimióngó zí 'yì ené e kí 'yì ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní."

24 Páwulo líkpì ogu aka ledre lá gí kára ní, zí Fésito gbúrógbóne kídí, "Páwulo, rífu yì eyì go. Mongú ólo

ledre bi ólo ba ni go óto yìi zíyì rífuyì."

25 Zí Páwulo úkulúgu ledre zí Fésito kídí, "Gávana, mándá amá 'yì rífu wá. Mándìsì líkpì née mbigí cóngó ledre bi ma'díi ní. 26 Máéré amá ngirì kí úku ledre zí ngére Agurípa wá, gí zía owo ledre gí ro ledre ga gére née bú. Máówo bú ma'díi kídí ledre ga bi máúku yée ba, 'di'bi do ledre ga gére née go mbá gí zía méngì kóo royé miótoécíné dogboru bi wá. 27 Ngére Agurípa, ngúngu ledre ga bi 'bi nébì e ní bú? Máówo bú kídí ngúngu bú."

28 Nda gí ore zí Agurípa úku ledre zí Páwulo, "Sómú 'bi eyì yá simi owú sındì kadra bi cúku'dée ba útúásá go óto máa zíma ídíma 'yì 'bi Kírésito?"

29 Zí Páwulo úkulúgu ledre kídí, "Togú owú sındì kadra cúku'dée togú mbú mongúne, ini amá ni zí Lomo kídí yìi kí 'yì ga bi karaba bi uwúní ledre bi máúku ba ní, idíní ngúngu ledre Yésu káa zí máa ní, tí lá ndaní ónzó sée simi sįgini wá."

30 Gí ore zí ngére e ñnyiyé 'dága, kí gávana e kí Bırunike nda kí 'yì ga bi kóo niyí kéye ní.

31 Zíye ólúóguyé gí 'dìcì ndéréye, simi bi ndìsiní ódro kí úkuló'bó ledre née dongaráye ní, zíye úku ledre ya, "O'do née méngì ené bisinyí ledre bi gí ro do úfu

wo togú mbú óto wo simi sǐgǐnǐ ní wá.”

³² Zí Agurípa úku ledre zǐ Fésito ya, “Ídí o'do nées ndaá úku ledre kídí nées ni ndéré 'dá'dá zǐ Káyísara 'dēcǐ ngbangané ne wá, káa bi i'dízé sǐlǐze gi roa go zía ndéré ené.”

27

Páwulo 'dogu bi ndéréne simi Róma

¹ Simi bi yemezé sómú ledre gi ro zíze 'dógu bi ndéréze simi káṅgá bi Ítali ní, do í'bi Páwulo e kí ngíti géyǐ 'yǐ ga bi niyí kéye simi sǐgǐnǐ ní do sǐlǐ mongú 'yǐ 'bi asikíri e kí ìrǐné Zúluya, bi ni ne manda zǐ asikíri ga bi ndǐsiní ndólo yée do okó 'bi Káyísara ní. ² Zíze ékǐze simi mongú kuṙungba gi simi gara bi kí ìrǐné Adaramítǐ bi ni go nziyiné gi ro ndéréne simi gara ga bi do mama bi dongaráye kí káṅgá bi Ásiya ní. Zíze 'dógu bi sága. Azé kóo kí Arisitáka bi 'yǐ 'bi gara bi Tasaloníka bi simi Meke-doníya ní.

³ Simi bi bi arálo'bó roné ní, zíze ndéréóguzé simi gara bi kí ìrǐné Sidóna. Mimbé'de Zúluya ni kóo bilámáne ro Páwulo kíngaya, zía í'bi mǐsǐ'di zǐ Páwulo zía ndéréne kí lúru ezegámáne e gi ro zíye sáká wo kí éyǐ bi ili ní. ⁴ Zíze

inyízé ndéréze gi ore, gi zía bi kóo azé sǐ síli ní, zíze izi rozé óyóómo cúkú Sáyípuroso mǐ'dí do ngeli. ⁵ Simi bi 'doguzé mikavu sága do mama káṅgá ga bi Silísiya kí Pamafíliya ní, zíze óguzé simi gara bi ndǐsiní ndólo a Míra bi simi káṅgá bi Lǐsiya ní. ⁶ Gi simi Míra, zǐ mongú 'yǐ 'bi asikíri e nées óto zée simi mongú kuṙungba bi ogu gi simi gara bi Alakizandariya bi simi Ízibiti gi ro ndéréne simi Ítali ní. ⁷ Zíze ndéréze gi ore tí ndoo kí tú'dú sǐlǐ e zíze ndéréóguzé gbóo cigí gara bi kí ìrǐné Nidúsú ní. Simi bi síli ni nda go kí roko'buné kíngaya, utúasázé lolu ndéré mbǐ kó'dúze wá ní, zíze izi rozé dogboṙu cúkú bi Keréto bi oto asá roné ndro kí bi bi ndǐsiní ndólo a Salamúne mǐ'dí do anú ní. ⁸ Gi ore zíze ndéréze fú lá ndoo gbóo kací kó'dú gbúrǐngó Keréto, zíze ndéréóguzé do bi bi kí ìrǐné Bilámá bi bándá kuṙungba e bi gbóo kí gara bi Laséya ní.

⁹ Ndǐsízé kóo ore kí ngbángbá sǐlǐ, ndéré kí kuṙungba ni yǐ ené kóo go bisinyíne kíngaya gi zía nées kóo gi do kací Sǐlǐ 'bi Órú Éyǐ* miánu. Zǐ Páwulo úku ledre zǐ 'yǐ ga bi niyí kéye ní ya, ¹⁰ “Ya'dá e, mindéréze gi ona 'dá'dá ni ógu ídí bisinyíne kíngaya.

* **27:9** 27:9 Sǐlǐ 'bi Órú Éyǐ: Nées sǐlǐ bi mongú 'yǐ 'dáná éyǐ ndǐsi ólú simi Mongú Bi 'bi Lomo bi simi 'Dǐçǐ 'bi Lomo ní ndǐsi óyú sáma gi ro zǐ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bi Isiréle e ní. Zǐ Isiréle e ndǐsiyé órú éyǐ simi kadra máa nées ní. Ólo Lévi 16.

Kurungba ezé ni sínýí kí éyí ga bi roné ní mbá, ngíti géyí yá, iní ni kpá 'dí'bi ókpó 'yí." ¹¹ Tí lá mongú 'yí 'bi asikíri e née oto ené komoné ro ledre bi Páwulo uku ní wá, lodú nda yí ené kací ledre 'bi 'yí kpúrónyó kurungba e kí ledre bi mǎngí kurungba ukuní ní. ¹² Gí zía bi gbúrǎngó mikavu bi ndìshìní bándá kurungba e simi a ní utúasá gí ro zí 'yí e ndìshiyé simi a kí ìmì wá. Zí tǔ'dú 'yí e yéme sómú ledre kídí, idíze mu ndéré gí ona kí óto komo gí ro zíze óguzé simi gara bi kí ìrìné Phonékisi bi simi kǎngá bi Keréto ní togú ni utúasá yá, zíze ndìshizé ore kí ìmì ba.

Migombi kangba kurungba komo mikavu

¹³ Simi bi owú síli tonó ìlì gí 'dí do anú ní, zí 'yí kpúrónyó kurungba e sómú 'bi eyé kídí ledre bi kóo yéé ìliní wo ní utúasá go. Zíye ìmbíoyó kèsí bi ndìshì ódǎngéřì kurungba simi iní káa bi ni ndéré ní, zíze tónóze ndéréze kací kó'dú gbúrǎngó Keréto. ¹⁴ Tí lá gí do kací owú sǐndí kadra cúku'dée, zí mongú bisinyí síli bi 'yí e ndìshìní ndólo a "síli gí 'dí do ngelì mǎ'dí gbére ní" ógúné kpurú gí 'dí simi cúkú girí. ¹⁵ Zía kpére mongú kurungba ba bisinyíne kǐngaya bi ndéréze ndaá 'dá'dá gí zí migombi née wá. Zí 'yí kpúrónyó kurungba e nda lá ótoómo a zí migombi

ndéréne kǐe kí'dí bi ndìshì ìlì 'díyí roné ní. ¹⁶ Simi bi okpóomozé owú cúkú bi kí ìrìné Kawuda mǎ'dí do anú ní, kí 'do'dó ga gére née mbá, zíze 'dí'biógu owú kurungba bi ndìshì sáká 'yí e simi ledre bi kakara ní tí do roné. ¹⁷ Zíye ìmbíoto owú kurungba née do mongú kurungba zíye ódǎngéřì mongú kurungba née kí ká'dá ngírì. Eréní ngírì káa bi yéé niyí ngásá ógu do bi bi sayí urú 'dutu komo iní do bi bi ndìshìní ndólo Sítiresi bi simi kǎngá bi Lìbìya ní, zíye ónzólúgu kèsí bi ndìshì ówǎngéřì kurungba káa bi ni ndéré ní simi iní do ótoómo síli zía ndìshìné ìtrì mongú kurungba ne ndéré kǐe. ¹⁸ Simi bi bi arálo'bó roné ní, cóngó ro migombi kí mikáda iní tatá nda 'dá'dá zíze tónóze ùçúoyó éyí ga bi simi mongú kurungba ní 'dá'ba. ¹⁹ Sǐlì ota gí do kací ledre née ní, zíye ùçúoyó ambá éyí ga bi simi mongú kurungba ní 'dá'ba cú kí sǐlìye. ²⁰ 'Di'bi zée tǔ'dú sǐlì utúasázé lúrúndiki kadra togú mbú kele wá. Migombi ni 'bi ené fú lá ro moko ìlì ené kí roko'buné kǐngaya. Odu a, zíze 'dí'bióyó ledre bi ya azé ómo ní gí simi dozé 'dá'ba.

²¹ Gí do kací bi 'yí ga bi simi kurungba mengínì go tǔ'dú sǐlì anuní éyí wá ní, zí Páwulo ìnyíogúné 'dága úku ledre zíye kídí, "Ya'dá e idí úwúsé kóo ledre bi máuku zíze kídí ndazé

inyi gi simi Keréto ndéze wá ní, káa bi éyí bi zía sínyíne kí ìndrìné káa ní ní ndaá. ²² Tí lá cakaba ní, mándéndí romá go zise ídise ódó mimbé'desé, 'yì bi ni úyu gi dongarase ní ndaá, mongú kuṙungba ni sínyí lá ne. ²³ Kí nduluna, Lomo bi mááyí 'yì ené, mándisì méngì moko zía ní, kasa maláyika ené zíma, ²⁴ zía úku ledre kídí, 'Ndá éré ngìrì wá Páwulo. Áyí tóro kó'dú Káyísara úku ngbanga née. Lomo yomo 'yì ga bi ásé kéye simi kuṙungba née go mbá gi zí bikìdrì mimbé'dea bi royì ní.' ²⁵ Bi kenée ní, ya'dá e ídise ódó mimbé'desé. Máówo bú kídí Lomo ni méngì ledre née tí káa zí bi maláyika uku zíma ní. ²⁶ Tí lá mongú kuṙungba ni útru roné zía sínyíne kíze do ngíti cúkú."

²⁷ Simi sokó doa eso (14) sílì, mìgombì ni fú lá ndisì ìtrì ló'bó zée komo mikavu bi kí ìrìné Medìteréniya ní. Kí yana ndulú zí sómù ledre ógùnè simi do 'yì kpúrónyó mongú kuṙungba e kídí azé go gbóo gi ro 'dógu bi. ²⁸ Zíye ndíràbi miólù iní do ówo a kídí miólù a ni mítiri cì gbre. Zíye ndéré 'doso royé cuku'dée 'dá'dá do kpá ndíràbi ándá a, zíye ówo a kídí miólù a ni go mítiri cì kèrì a doa sokó. ²⁹ Ngìrì ndisì kóo méngì yée káa bi mongú kuṙungba ni ndéré útru roné ro tutú e, zíye ónzóoto kèsì ga bi ndisìní

ówóngèrì kuṙungba ní eso (4) simi iní gi 'dí sogo mongú kuṙungba. Zíye ndisìyè ini ini zí Lomo gi ro zí bi árá ndiki yée. ³⁰ Gi ore, 'yì kpúrónyó kuṙungba e ayíní kóo go gi ro lólo eyé gi simi mongú kuṙungba 'dá'ba. Zíye ìmbíoto owù kuṙungba bi simi mongú kuṙungba ní simi iní, lóndo royé káa zí ayíní ndéré óto kèsì bi ndisì ówóngèrì kuṙungba ní tara somo mongú kuṙungba. ³¹ Tí lá zí Páwulo úku ledre zí mongú 'yì 'bi asikiri e kí asikiri e ya, "Togù 'yì kpúrónyó mongú kuṙungba e ndisìní eyé simi kuṙungba ona wá, ndásé óto komosé kídí ásé ídí trìdrì ní wá." ³² Née ní, zí asikiri e óngo 'dècì ká'dá bi odóní owù kuṙungba kíe ní tų do í'dí sílìye gi roa zía ndéréókpóne.

³³ Simi bi bi ni aka lá 'bo'boṅgo gi ro árá ní, zí Páwulo úku ledre zí 'yì ga bi kóo niyí kéye simi mongú kuṙungba ní gi ro zíye ánu éyì. "Órúsé tarasé cakaba go kí sílì sokó doa eso zise ídise kí mongú sómù ledre, sɪndì kadrà ga gére née mbá ánu sé éyì miánu wá. ³⁴ Cakaba ní, mándéndí romá go zise gi ro zise ánu éyì miánu. Sanáse ili éyì miánu gi ro zise ídise trìdrìsé. 'Yì bi dongarase kí'do káa bi ni úyu ní ndaá." ³⁵ Gi do kacì bi Páwulo uku ledre née kenée ní, zía 'dí'bi ambata

do í'bí mbófo éyí zí Lomo do komoyé ore, zía 'déwe a tónóne ánu a. ³⁶ Zí ledre née í'bí roko'bu zíze, zíze ñnyizé mbá ánu éyí miánu. ³⁷ Azé kóo simi mongú kuřungba za mbá (276) míya gbre cí ota doa sokó doa ñnyí doa kéré. ³⁸ Gí do kací bi 'yí e anuní éyí go zíye léreyé mbá milére ní, zíye úcuóyó kufú éyí ga bi kóo simi mongú kuřungba ní simi mikavu gí ro óto kuřungba zía ídine fáfaka.

³⁹ Simi bi bi oņgoonzó nda roné go ní, 'yí kpúrónyó mongú kuřungba e owo'di'biní mbí ñriğbére bi niyí simia ní wá. Zíye lúrúndíki do mongú nyará bi were kí sayi doné kó'dú gbúróngó ore. Zíye yéme sómú ledre ya, togú ni útúásá yá, yé niyí kpúrónyó mongú kuřungba ndéré tóro kíe do ngáká bi née íri. ⁴⁰ Gí ore, zíye oņgo 'déci ká'dá gí ro kési bi ndiši ówóngéří kuřungba ní do ótoómo a zía ólúne sí iní. Nda simi sındí kadra máa née ní, zíye líkpióyó ká'dá bi ro éyí bi ndišiní křriğbi iní kíe gí ro zí kuřungba ndéréne ní 'dá'ba. Nda née ní, zíye sřkpióyó éyí bi tara somo mongú kuřungba ní 'dága gí ro zí síli ndišiné ílí mongú kuřungba ndéré kíe 'dá'dá, née go mindéréze do gbúróngó. ⁴¹ Tí lá zí mongú kuřungba útru roné ro miúrú sayi do ngásá óguné do ngáká bi. Zí tara somo a lányáne ngřří utúásá lolu

ndéré wá. Zí sono mongú kuřungba 'déwe sínyi roné nzéré nzéré gí zí bisinyí mikáda iní bi kí roko'buné ní.

⁴² Zí asikíri e yéme ledre gí ro úfu 'yí ga bi kóo niyí mi'dí'biyé simi sřginí ní mbá 'dá'ba káa bi niyí ndéré 'dógu bi zíye ngásáókpóye ke. ⁴³ Tí lá mongú 'yí 'bi asikíri ga gére née íli kóo gí ro yómo Páwulo zía ídine tridří, zía úcuómo asikíri ga gére née kí méngi ledre bi kóo yemení née. Zía nda yí ené úku ledre zí 'yí ga bi uçuní bada bú ní kídí idíní mu útú simi iní zíye 'dóguútu bi sága. ⁴⁴ Ngíti géyí 'yí ga gére née idíní 'dí'bi sřliye ro ngbangbála kágá togú mbú mi'déwe éyí ga bi gí ro mongú kuřungba ní zíye 'dógu lódú kací lafúye. Née misi'di bi 'doguzé bi doa sága kí sanáze bilámáne ní.

28

Páwulo do cúkú bi Maláta ní

¹ Simi bi 'doguoguzé bi go mbá bilámáne do gbúróngó ní, zíze úwú ledre kídí azé ba do cúkú bi ndišiní ndólo a Maláta ní. ² Zí 'yí ga bi simi cúkú ore ní, 'dí'bi zéé simi sřmú do bilámá misi'di. Zíye kótú pho'du zíze ndišizé roa gí zí drú gí zía iní ndiši kóo é'di křngaya.

³ Zí Páwulo káka úřú nzi ngřří, simi bi ni go óto a ku pho'du ní, zí kámá

gbúgbuóguné gí simi nzi ngírí nées gí zí bi miírí zía náná Páwulo ro sílía. ⁴ Simi bi 'yí ga bi ndìşiní ndìşì simi cùkù ore lurúndikiní kámá kí círíngbí roné sílì Páwulo ní, zíye úku ledre dongaráye kídí, "O'do ba ni 'yí úfu 'yí e. Abú omo gí zí umbu gí simi mikavu go ní, ngúru lomo ga bi 'yí 'dècì ngbanga 'bi 'yí e ní, utúasá ótoómo wo zía ídine trídri wá." ⁵ Gí ore, zí Páwulo fúfuóyó kámá nées gí ro sílìne ku pho'du, éyí bi zía ídine roa bisinyíne ní ndaá. ⁶ Ndìşiní kóo go lá sóngó Páwulo zí saná a úrúne ngíti géyí yá, 'diya káa ní ni útú geré fí umbu. Tí lá bi ndìşiní má, lurúndikiní éyí bi bisinyí zía méngì wo ní wá ní, zíye óyóló'bó tarayé kídí, "O'do ba ni ngúru lomo káa zí lomo bi kí ìrìné 'Yí 'dècì yéme ngbanga ní."

⁷ Gbóo cigí bi bi kotúní pho'du zíze doa nées ní, yáká 'bi ngíti o'do kí ìrìné Pábùlìşì ni kóo ore, ni ne 'yí bi kí ledrené owóowó simi cùkù máa nées. Zía 'dí'bi zée simi şumù kí sílì ota (3) azé ngu e 'be 'bi ené. ⁸ Simi şindì kadra nées ní, 'bu Pábùlìşì ni kóo kí ro miírí kpá kí simikowo mi'dú'duné komo řangba. Zí Páwulo ólúne lúru wo 'dìcì íri, gí do kací ini zí Lomo, zí Páwulo óto sílìne doa zí saná a zázáne. ⁹ Simi bi ledre nées méngì roné kenées ní, zí ngíti géyí 'yí ga bi kóo kí ndiyá do cùkù ore

ní óguyé zí Páwulo zí sanáye kpá zázáne. ¹⁰ Zíye óto úndruzé do tú'dú misi'di e. Simi bi azé go nzíyízé gí ro 'dógu bi ní, zíye óguyé kí éyí ga bi ilizé yée ní í'bí yée zíze.

Mindéréze gí simi Maláta simi Róma

¹¹ Gí do kací éfé ota (3), zíze ìnyízé ndéréze kí mongú kuřungba bi kóo ni mitóroné ore kí ìmì ní. Mongú kuřungba máa nées ni kóo gí simi gara bi Alakizandaríya ní, kí ìlì kúrógbó do lomo ga bi toņgo e, kí ìrìyé Kásata e kí Pólusù ní roné. ¹² Zíze ndéréóguzé simi mongú gara bi kí ìrìné Surakúso ní. Zíze ndìşizé ore kí sílì ota (3). ¹³ Gí ore, zíze 'dógu bi ndéréóguzé simi gara bi kí ìrìné Rìgìmu ní. Simi bi miárá a nées ní zí sílì tónó ìlìne gí 'dí do anú, lá sílì gbre zíze ndéréóguzé simi gara bi kí ìrìné Potiyólìşì ní. ¹⁴ Zíze ówo ngíti géyí 'yí ga bi 'yí lódú kací Yésù ní ore. Zíye úku ledre zíze kídí, idízé ndìşì kéye ore kí sílì ìnyì doa gbre. Nda nées ní, zíze 'dí'bi misi'di ndéréze simi mongú gara bi Róma ní.

¹⁵ Zí 'yí ga bi 'yí lódú kací Yésù simi Róma ní úwú ledrezé kídí azé go ógu. Zíye lódú ndiki zée zaá gí simi gara bi Sùşù 'bi Apíyosù bi kí 'Dìcì 'bi Ngu e Ota ní. Simi bi Páwulo lurúndiki yée ní, zí ledre nées í'bí rokinyi do mimbé'dea zía í'bí mbófo éyí zí Lomo gí ro ledre nées.

16 Simi bi oguzé simi Róma ní, do í'bí misi'di zí Páwulo idí ndịsi kí ro doné zí kémbí asikíri ndịsiné bándá wo.

Páwulo 'dodo ledre 'bi Lomo simi Róma

17 Gí do kací sịlị ota (3), zí Páwulo ndóloyóko manda 'bi Yúda e. Simi bi yokoní royé ní, zía úku ledre zíye kídí, “Lafúma e Yúda e, abú máúku bisinyí ledre ro 'yì ezé e kí gí ro ledre onđú bi bulúnduzé e i'biní zize ní wá, zí manda ezé e 'dí'bi máa simi Yerusaléma do í'bí máa do sịlị 'yì 'bi Róma e. 18 Simi bi mngburoko 'yì 'bi Róma e lurúní bi simi ledre née ní, iliní go gí ro í'dí sịlịye gí romá gí zía owoní eyé bisinyí ledre bi mámengí zía útúásáne gí ro do úfu máa ní wá. 19 Tí lá gí zía bi ngára Yúda e ngununí eyé kenée wá ní, zía óto máa zíma úku ledre kídí ni bilámáne zíma ndéré kí ledre née kó'dú Káyisara. Ndaá 'bi ené bi ya mándéré née i'bí ngbángá mbigí 'yì amá e ní wá. 20 Gí zí keyì née zíma ndólo sée gí ro lúrú sée zíma kpá ódromá kíse. Onzóní máa simi sịgini gí zía bi mángungu ledre bi zée Isiréle e ndịsizé óto komozé gí roa ní.”

21 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ndikizé ezé wáraga gí simi kángá bi Yúdáyá kí iriyí wá. Gbawá 'yì ezé bi zía óguné lịkpí ledre togú mbú úku bisinyí ledre kí iriyí ní ndaá. 22 Tí lá ilizé úwú sómú ledre eyí gí ro 'yì ga bi ngununí ledre 'bi Yésu

go ní, gí zía owozé bú kídí do bi e mbá 'yì e ndịsiní úku sinyi ledre gí ro 'yì lódú kacíga.”

23 Zíye óto sındi kadra kí Páwulo e bi yée niyí ndíkí simi a ní. Kadra née ní, zí Yúda ga gére née óguyé kí tú'dú ngíti géyì lafúye do bi bi Páwulo ndịsi ndịsi doa ní. Zí Páwulo úku yéme ledre gí ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo ní zíye kú kí phiyí gí kí tagá. Zía áyine gí ro zine 'dí'bi doyé kí ledre Yésu gí simi lorú 'bi Músa kí 'bi nébì e. 24 Zí ledre née 'dí'bi do ngíti géyì, tí lá ngíti géyì ngununí 'bi eyé e wá. 25 Zíye báyiyé kí ndịsì ítí kangú dongaraye gí do kací bi Páwulo uku odu kúrúne zíye kídí, “Dówú Lomo uku kóo ledre go ma'díi simi bi ukui'bi ledre tara nébì Isáya zí bulúndusé e kídí Lomo uku ya,

26 “ ‘Ndéré mu úku ledre zí 'yì ga ba,

“Ásé índi mbílise úwú sanda bi gí ro Lomo ní má, tí lá útúásá esé úwú yéme ini ledre bi simi a ní wá.

Ásé kpá lúrú éyì ga bi ndịsì méngí yée ní, tí lá útúásásé esé lúrúndíki a wá.”

27 Gí zía simi do 'yì ga ba ni yì ené go mi'dútuné, esì 'dütuní gu mbíliye go, 'dütuní komoyé kpá go mi'dütü.

Idí kóo ndaá kenée wá,

káa bi niyí lúru bi kí ko-
moyé zíye úwú ledre
kí mbílíye,
zí simi doyé ówo'dí'bi
ini ledre gi simi a,
zíye ndá'balúgu royé
zíma.

Nda née ní, zíma yómo yée.'

28-29 "Bi kenée ní, málí
sée Yúda e, zise ówo a kídí
Lomo kasa sanda bi 'bi yómo
'yi e ní go zí 'yi ga bi ngára
ndaní Yúda e wá ní. Niyí
úwú a zíye ngúngu a."

³⁰ Zí Páwulo ndịsiné ore
kí simibi gbre simi 'dịcị ené
bi ndịsi í'bí késí gi roa née
ní. 'Yi ga bi mbá ndịsiní
ógụ lúru wo ní, zía ndịsiné
'dí'bi yée simi sụmụ. ³¹ Gi
ore, zía ndịsiné úku ledre zí
'yi e gi ro 'be 'bi Lomo nda
kí 'dódo ledre gi ro Ngére
Kírésito Yésu, ngiri ndaá roa
wá. 'Yi bi zía ụcụómo wo ní
ndaá kpá wá.

**Wáraga bi Páwulo
eké zí 'yì ga bi simi
Róma
ní
Ledre gi ro búkù
bi Róma ní**

Páwulo bi 'yìmikása ní eké ledre ba ne zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Róma ní. Eké gi ro ótoyéme ledre gi ro ledre ga bi née 'dodo kóo yéé simi ngíti géyì bi e ní zíye. Uku kídí bilámá ledre 'bi Yésù 'dodo kídí Lomo oto 'yì e do sogo kángá mbá káa do mbigí 'yì ené e kací miméngì ledre eyé e kpá kí ledre ené bi nḡunḡuní ní káa be 'di? Uku zí Yúda ga bi nḡunḡuní kpá ledre 'bi Kírésìto go ní kídí bilámá ledre née ni kpá bo simi kuṛú búkù, zí 'yì máa yéé ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní, kídí bilámá ledre née oto yéé go zíye kpá ídíye mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní. Uku kpá kídí utúasázé go kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e, éyì ndaá lolu íri bi kídí azé óto Lomo kí rokinyi simi bi azé ndìsì lódù kací lorù ené kí roko'buzé ní wá. Togù ootoomozé 'Dówù Lomo go zía ndìsìné simizé kí 'dodo mbigí ledre e zíze yá, azé ndìsì méngì ledre e káa zí bi Lomo ili ní.

Simi kápita ga bi 12-15 ní, Páwulo í'bí lorù zí 'yì e ro misi'di bi niyí utúasá ídí doa káa do mbigí 'yì ga bi 'bi

Kírésìto ní. Uku ledre gi ro óto 'bú lafú 'yì e, ndro kí yéé ga bi iliní ledre ezé e wá, kpá kí yéé ga bi ndìsìní méngì lárá ze ní. Kídí idízé kpá óto úndru yéé ga bi simi akúma Lomo óto yéé dozé ní. Odu a simi kápita 16 í'bí mandá zí ezelámáne ga bi simi Róma ní kí ìrìyè kékíé' do mbá.

¹ Máa Páwulo bi Lomo gelé máa káa do 'yì 'bi moko ené, kpá 'yìmikása ené gi ro ndéré kí úku bilámá ledre ené zí 'yìma'dí e ní, máéké ledre ba máa zíse, sée 'yì ga bi 'bi Kírésìto Yésù ásé simi Róma ní. ² Née bilámá ledre bi kóo Lomo yemeomo, zía úku a zí nébì ga bi kóna 'desì ékéómo a simi miéké kúrú Lomo ní. ³ Ábuwá, Lomo uku kóo ba ledre kásaógu owù 'bi ené do ndíkíógu wo simi kífú Dawídi bi kóo ni ngére ní. ⁴ Simi bi Lomo uru wo gi simi umbu ní, zí Lomo ma'dáa í'bí roko'bù zía simi 'Dówùne, zía ídine Owù 'bi ené bi kí roko'buné ní. Née Kírésìto Yésù bi ni Ngére ezé ní. ⁵ Nda gi zí Yésù ma'dáa, zí Lomo í'bí roko'bù zíze gi ro zíze ndìsìzé úku bilámá ledre ené kíe zí kífú 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní gi ro zíye nḡunḡu a, zíye ndìsìyè óto úndruné. ⁶ Née éyì bi oto máa zíma éké ledre ba zíse gi roa ní, gi zía ásé go kpá ngíti géyì 'yì ga bi 'bi Kírésìto Yésù ní.

⁷ Lomo oto 'búse go kíngaya, née sì ledre bi gelé sée gi roa zíse ídíse káa do

'yì ené e ní. 'Buzé Lomo ma'dáa kí Kírésìto Ngére Yésu idíní í'bí úndru zíse gí do bí zíse ndìsìsé bilámáse.

Páwulo í'bí mbófo éyì zí Lomo

⁸ 'Dá'dá gí zí ledre e za mbá, máí'bí mbófo éyì zí Lomo gí rosé za mbá, gí zía phanda ledre aṅga go do bí e kpá za mbá kídí 'dí'bisé sīlìse go ngbúó ro ledre 'bí Kírésìto Yésu bí ṅuṅgusé ní. ⁹ Lomo bí mándìsì 'dodo bilámá ledre 'bí Owú 'bí ené zí 'yì e kí mimbé'demá mbá ní, owo bú bilámáne kídí mándìsì ini ini zíne gí rosé kací kadra mbá.

¹⁰ Mándìsì kpá ini ini kídí togú utúasá go kací komo Lomo yá, idí líkpí misi'di zíma, gí ro zíma ngásáógumá íri ónzó komomá rosé. ¹¹ Máíli ngásáógu lúru sée gí ro í'bí yata komokenzì zíse gí ro zíse ídise kí roko'busé simi moko 'bí Kírésìto. ¹² Togú azé kése kíe'do simi ledre 'bí Kírésìto bí ṅuṅguzé ní yá, azé ndìsì sáká rozé, zíse ídize kése mbá kí roko'busé.

¹³ Káa bí máógu ba kóo go íri 'desì, ngíti géyì ledre e ndìsiní 'dəcìómo máa ye. Máíli ógu úku bilámá ledre 'bí Lomo zíse káa zí bí máúku zí tú'dú ngíti géyì 'yì e ní.

¹⁴ Lomo iline kídí máídí úku bilámá ledre née zí 'yì e mbá. 'Yì komokenzì e, kí 'yì máa yée ga bí ngára

ndaní 'yì komokenzì e wá ní. ¹⁵ Née sì ledre bí máíli ndéré úku bilámá ledre née zíse simi gara 'bí Róma íri gí roa ní.

Odu misi'di ni duú ṅuṅgu ledre 'bí Kírésìto

¹⁶ Domá utúasá ówó kí úku bilámá ledre 'bí Ngére Yésu zí 'yì e wá. Roko'bu 'bí Lomo ní simi a gí ro yómo 'yì ga bí ṅuṅguní ledre ené go ní kíe. Tonó kóo go 'dá'dá kí Yúda e, zía nda ndéréóguné gí ro rìkì sì do ngíti géyì 'yìma'dí e mbá. ¹⁷ Bilámá ledre 'bí Kírésìto née 'dodo misi'di bí azé ídí doa káa do mbigí 'yì ga bí 'bí Lomo ní go zíse. Odu misi'di ni duú kíe'do togú ṅuṅgu ledre 'bí Kírésìto go zíyì lánáyì roa. Káa zí bí ní simi miéké kúrú Lomo kídí, "Mbigí 'yì amá e niyí ndiki trìdrì bí za fí ní gí zía ṅuṅguní ledre amá go ní."

Lomo ni 'dó'do 'yì lúyú ledre e

¹⁸ Lomo uku'dodo kóo go zíse fúó gí komo ere kídí née ní 'dó'do 'yì ga bí asiní kí ṅuṅgu ma'díi ledre ené 'du'dorú zíye nda ndìsìyè méngì bisinyí ledre e ní. ¹⁹ Lomo 'dodo tí ledre ené go zíye do tú'dú misi'di e mingúngúcuá. ²⁰ Abú

utúasázé lúru Lomo kí roko'buné bí odu a ndaa née wá yá, azé ówo wo kpurú gí simi éyì ga bí otoogu yée ní. Gí zí kényì née, utúasání íti

kangú bì kídí yée owoní wo wá ní wá.

²¹ Tí bì owoní Lomo bú ní, iliní óto úndrua wá, i'biní gbawá mbófo éyí zía. Mimbé'deyé ni yí ené òdù ro bicayi ledre eyé ga bì moko ndaá simiyé wá ní.

²² Abú ukuní ledre ya yée niyí 'yí komokenzì e yá, í'í, ndaní eyé 'yí komokenzì e wá. ²³ Iliní eyé óto úndru Lomo bì ni tridri za fí ní wá. Ndisiní nda yí eyé óto úndru lili éyí ga bì 'yí yemení yée ní, káa zí lili 'yíma'dí, lili solú, lili bangá nda kí lili ngíti géyí éyí ga bì káa zí kámá ní. Éyí ga gére nées niyí úyu eyé miúyu.

²⁴ Gí zí keyí nées ní, zí Lomo i'bí misi'di zíye idiní ndisi méngi bisinyí eyé ledre ga bì mimbé'deyé ili ní. Zíye nda ndisiyé go méngi ledre ga bì ndisi 'dí'biógu dokuwu zí 'yí e ní, akpa dongaraye.

²⁵ Ma'dii ledre bì 'bí Lomo ní iliní eyé ngungu a wá, zíye nda ngungu yí eyé ledre ranga. Zíye ótoómo kí óto úndru Lomo kenée do nda yí eyé óto úndru éyí ga bì Lomo otoogu yée nées ní. Lomo ni òdù ne 'Yí bì do ndisi óto úndrua ní. Idí kenée.

²⁶ Gí zí ledre cayi eyé ga gére ní, Lomo otoomo siline gi royé go. Kará e ndisiní nda go óto lafúye kará e sogoyé káa do kará e. Nées ndaá 'bí ené ledre máa wo bì kóo Lomo otoogu ní wá. ²⁷ Ya'dá e go kpá kenée. Mbigi ledre máa wo bì kóo

Lomo otoogu ní, otoomoní nda go kenée ndisiní nda óto lafúye ya'dá e sogoyé káa do kará e. Lomo ni 'dó'do yée gi zí ledre nées bisinyíne.

²⁸ Káa zí bì asiní go 'du'dorú gi ro Lomo ní, Lomo otoomo yée go, idiní aka mu méngi ledre bì mimbé'deyé ili ní. ²⁹ 'Yí ga gére nées ndisiní méngi bisinyí ledre e. Niyí 'yí mimbé'de e, ngíti géyí 'yí sógó lafúye, ngíti géyí 'yí óto mimbé'de sinyí ro lafúye, ngíti géyí 'bí eyé 'yí úfu 'yí e, ngíti géyí 'bí 'yí méngi okó e, ngíti géyí 'yí lóndo 'yí e, ngíti géyí 'bí eyé 'yí likpi e, ³⁰ ngíti géyí 'yí tara sinyí e, ngíti géyí 'yí sógó Lomo, ngíti géyí 'yí úku kese e, ngíti géyí 'yí ilí e, zí ngíti géyí idi 'bí eyé 'yí síkpi fúndúye 'dága, kací kadra mbá ngíti géyí ndisiní gámásó'do misi'di gi ro méngi bisinyí ledre e, nda kí yée ga bì iliní 'bí eyé úwú kúrú 'yí ndiki yée wá ní. ³¹ 'Yí ga gére nées yí eyé bicayi 'yí e, ma'dii ndaá simi ledre eyé e mbá wá. Otoní kpá 'bú 'yí e wá, lerí 'yí e méngi yée kpá wá. ³² Tí bì owoní bú bilámáne kídí togú 'yí e ndisiní méngi keyí kenée yá, Lomo ni karanée 'decí ngbangayé, odu a òdù umbu. Ndisiní nda yí eyé méngi ledre máa ga gére nées akpa ye. Zíye ndisiyé lóndo 'yí e kídí ga gére nées ndaá 'bí ené bisinyí ledre wá, 'yí idiní ndisi méngi yée.

2

Lomo ni 'dəcì ngbanga 'yì
e

¹ Máúku zíse, ndásé ídí 'yì 'dəcì ngbanga lafúse e wá, káa bi Lomo ni 'dəcì ngbangasé ke. Gì zía bisinyí ledre bi ndìşiní méngì a zíse ídíse 'yì 'dəcì ngbangayé gì roa nées ní, ndìşisè méngì kpá wo. ² Owozé bú bilámáne kídí Lomo ni útúásá ne 'dəcì yéme ngbanga bisinyí ledre 'bi 'yìma'dí e káa zí ga gére ní gì zía ni ne kí ma'dí zíne. ³ Sée ga bi ásá kpá 'yì lúyú ledre e káa zí lafúse ga gére ní, ásá 'dəcì ngbangayé ní, sómúsé Lomo ni ótoómo sée? 'Í, ootomo ené sée wá, ni kpá 'dəcì ngbangasé. ⁴ Bilámá ledre bi Lomo méngì zíse ili aka 'dəcì ngbangasé wá, zía ndìşì útüşiminé kí ótoómo ledre zíse ní, lúrúsé yì esé káa zí éyì bi řifu mřřifu ní? Lomo ili ídíse óyóló'bó mimbé'desé zíse ótoómo kí méngì lúyú ledre.

⁵ Gì zía bi dosé oru yì ené mióru ngárá ilisé óyóló'bó mimbé'desé wá ní, ómosé esé e wá. Kídí bi karanée sındı kadra ogu go gì ro zí Lomo 'dəcì ngbanga 'yìma'dí e ní, ni 'dəcì ngbangasé bisinyíne kngaya.

⁶ Lomo "ni 'dəcì ngbanga 'yìma'dí e miútúásáne kací míméngì ledre eyé." ⁷ 'Yì máa yée ga bi ndìşiní méngì bilámá ledre gì zía iliní gì

ro zí Lomo ídíne kí rokinyi kíye, kpá gì ro zía óto úndruyé gì zía ndìşiní óto komoyé gì ro trıdri bi za fí ní, Lomo ni í'bí trıdri bi za fí ní zíye. ⁸ Yée ga bi iliní ledre 'bi Lomo wá, iliní yì eyé ndìşì méngì ledre bi iliní yì eyé ye ní, Lomo ni 'dəcì ngbangayé bisinyíne. ⁹ Kúfú 'yì ga bi ndìşiní lúyú ledre káa zí ga gére ní, Lomo ni 'dəcì ngbangayé bisinyíne. Ni tónó a aka fì kí kúfú Yúda e, zía nda óguné kíc ro kúfú 'yì ga bi ngárá ndanı Yúda e wá ní. ¹⁰ 'Yì máa yée ga bi ndìşiní méngì bilámá ledre ní, Lomo ni mbófo yée, zía ndìşiné óto úndruyé. Mindìşiyé ni ídí bilámáne, ni tónó kí Yúda e zía nda óguné ro 'yì ga bi ngárá ndanı Yúda e wá ní. ¹¹ Lomo ifi ené simi 'yì e zía méngì bilámá ledre kpara zí ngíti géyì, zía ótoómo ngíti géyì wá.

¹² Kúfú 'yì ga bi ndanı Yúda e wá, owoní kpá loru bi kóo Lomo i'bí zí Músa ndìşiné 'dódo a ní wá ní, togú luyúní ledre yá, Lomo ni 'dəcì ngbangayé kpá kací 'bi eyé míméngì ledre. Togú Yúda e luyúní ledre ye yá, Lomo ni 'dí'bi akpa loru bi kóo Músa ndìşì 'dódo a zíye ní 'dəcì ngbangayé kíc. ¹³ 'Yì ga bi niyí útúásá kací komo Lomo ní, ndaá 'bi ené yée ga bi ndìşiní úwúómo loru 'bi Lomo lá kí mbíliye ní wá, yì

ené yée ga bi ndịsini méngi ledre ga bi lorụ 'bi Lomo ili ní. ¹⁴ 'Yi máa yée ga bi ngára ndani Yúda e wá, owoní eyé kpá lorụ 'bi Lomo wá, zíye ndịsiyé méngi ledre ga bi Lomo ni kí rokinyi gi royé ní, mengini nées go ledre ga bi lorụ ili yée ní. ¹⁵ Utúasá yi ené go káa zí éyi bi eké omoní kóo lorụ 'bi Lomo go 'desi do mimbé'deyé zíye ndịsiyé méngi ledre e duú kací a ní. Gi zía owoyemeni go, miméngi ledre máa wo be 'di ni bilámáne, wo be 'di ni bisinyíne. ¹⁶ Karanée simi odu sındi kadra, Lomo ni 'di'biogu 'yima'di e mbá kó'dúne zí Kírésito Yésu ndịsinié 'dési ngbangayé kací miméngi ledre eyé kpá kí misómú ledre eyé e mbá. Née ledre ga bi mándisi 'dódo yée zí 'yi e ní.

Lorụ bi Músa eké ní

¹⁷ Sée ga bi áse Yúda e ndịsisié mbófo rosé kídí ówoyémesé lorụ 'bi Lomo se, zise óto rosé kídí áse go mbigi 'yi ga bi 'bi Lomo ní. ¹⁸ Ówoyémesé miméngi ledre ga bi Lomo ili yée ní go, gi zía ówosé lorụ ené bú bilámáne útúásásé go ifiyéme dongará ledre e bisinyí a kí bilámá a. ¹⁹ Ni simi dosé kídí útúásásé go 'dódoyéme ledre 'bi Lomo zí 'yi ga bi niyi simi mituluru ní, zise idise zíye káa zí bimióngó ní. ²⁰ Gi zía bi komokenzi kí ma'dii ni simi

loru 'bi Lomo ówosé bú bilámáne ní, zía idine simi dosé kídí áse útúásá 'dódo a zí 'yi ga bi owoní aka wá ní, togú mbú zí yée ga bi owoní aka lá cúku'dée ní. ²¹ Káa zí bi ótosé rosé ya áse 'yi 'dódo ledre zí 'yi e ní, sara méngisé lolu ledre máa ga bi ndịsisié 'dódo a nées wá gi zí 'di? Ndịsisié úku ledre kídí 'yi e ndani úgu ugu wá, zise nda mbú ndá'basé kpá akpa se ndisi úgu ugu. ²² Ndịsisié úku ledre kídí 'yi e ndani só'do royé kí 'yi ga bi ofuní royé kéye wá ní wá, zise nda mbú ndisi méngi ledre ga gére nées kpá akpa se. Ndịsisié kpá úku ledre kídí 'yi e ndani ndéré zí lomo ga bi yemeni yée miyéme ní wá, zise nda mbú ndá'basé kpá akpa se ndisi 'di'biugu dabu ga bi 'bi lomo ga bi yemeni yée miyéme ní. ²³ Ndịsisié úku ledre kídí ówoófusé loru 'bi Lomo go, zise ndisi nditi'dófusé do loru ma'dáa kpá akpa se, ndịsisié nées í'bílúgu komokenyi zí Lomo. ²⁴ Miméngi ledre esé ni yi ené go cé káa zí ledre kóo ekéni simi miéké kúrú Lomo kídí, "Sée Yúda e, 'yi ga bi ngára ndani Yúda e wá ní niyi ndisi úku sinyi iri Lomo gi zise ní."

²⁵ Sée Yúda e, togú ótosé mimbé'desé lá duú ro útú ngburu, ndaá ro loru 'bi Lomo wá, moko ndaá simi útú ngburu wá. Togú

ndìsìsé go ndítí'dófusé gí do lorù 'bì Lomo yá, ásé ídí esé kpá cé káa zí 'yì ga bì ngárá owoní lorù 'bì Lomo wá ní. ²⁶ 'Yì máa yé ga bì owoní lorù 'bì Lomo wá, togú ndìsìní go méngì mbá ledre ga bì Lomo ní kí rokinyi gí royé ní, niyí útúásá ídí kací komo Lomo káa do 'yì úwú lorù ené e. ²⁷ 'Yì máa yé ga bì owoní lorù 'bì Lomo wá, zíye ndìsìyé méngì ledre ga bì ndìsìní óto Lomo zía ídíne kí rokinyi ní, niyí útúásá í'bí ngbángáse, sée ga bì ndìsìsé ndítí'dófù gí do lorù 'bì Lomo ní.

²⁸ Ndìsìsé útú ngbuṛu gí ro do ówo a kídí ásé Yúda e, née lá ledre 'bì sága ba, ndaá 'bì ené gí ro zíse ídíse mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní wá. ²⁹ Sée Yúda e gí ro zíse útúásáse kací komo Lomo káa do mbigí Yúda e, ídíse óyóló'bó mimbé'desé, ndaá 'bì ené dujú méngì ledre kací lorù wá.

3

Bilámá miméngì ledre 'bì Lomo

¹ Mándú'yú aka sée, togú 'yì ní gí simi kífú bì Yúda ní, togú 'yì utú ngbuṛu kací lorù 'bì ondú 'bì Yúda e ní, éyì bì ní kí ledrené owóowó ní 'dì? ² Máówo bú kídí zée Yúda e Lomo 'dodoutù kóo ledre ené zíse.

³ Nì ma'dúí ngíti géyì Yúda ga gére née ngunṛuní eyé ledre 'bì Lomo wá. Ndásé

sómù ledre bì kídí Lomo ní ótoómo Yúda e go mbá gí ro yé ga bì ngunṛuní ledre ené wá ní wá. Miyéme ledre bì Lomo yeme gí ro í'bí tridri bì za fí zí 'yì e ní, ní yì ené fú lá bo ní í'bí tridri née zíye. ⁴ Lomo oyólo'bó ené ledre ené wá, éyì bì uku go ní, ní fú lá méngì a. 'Yìma'dí e niyí yì eyé 'yì ranga ye. Nì miékèṅe simi miéké kúru Lomo kídí,

“Lomo, ndaá 'bì eyì 'yì ranga wá.

Simi bì Lomo í'bí tridri née go zí 'yì e ní, 'yì e mbá niyí ówo a kídí Lomo ndaá 'bì 'yì ranga wá.”

⁵ Kací kadra mbá lúyú ledre ezé ndìsì 'dódo a zí 'yì e kídí Lomo ndaá 'bì ené 'yì lúyú ledre wá. Togú kenée yá ní miútúásáne zí Lomo 'dècì ngbangazé. Mándìsì úku ledre ba kí sómù ledre bì 'bì 'yìma'dí ní. ⁶ F'ì, ndaá 'bì ené kenée wá. Togú ídí kóo kenée yá, sì ledre bì zí Lomo 'dècì ngbanga 'yì lúyú ledre e gí roa ní ndaá 'bì ené e wá. ⁷ Togú 'yì uku ledre kídí, “Ranga bì mándìsì ranga ndìsì óto ngíti géyì 'yì e zíye ndìsìyé kófó ìrì Lomo gí zía bì Lomo ndaá 'bì ené 'yì ranga wá ní, Lomo ní nda 'dècì ngbangamá gí ro 'dì?” ⁸ Ngíti 'yì utúásá kpá go úku ledre kídí, “Ídízé ndìsì úku sínyì ledre gí ro zí 'yì e ówo éyì bì ní bilámáne ní 'dì?” Ngíti

géyì 'yì e ukuní kídí ndìsìzè úku ledre kenée. Éyì ndaá 'bì ené kenée wá, ɾanganí yì eyé née ɾanga. Nì miútúásáne zì Lomo 'dó'do 'yì ga gére née.

'Yì e niyí mbá 'yì lúyú ledre e

⁹ Ngítì géyì 'yì e gì dongaráze Yúda e somúní 'bì eyé kídí miméngì ledre eyé nì dujú ne bilámáne do komo Lomo rómo 'bì kufú 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní. Éyì ndaá 'bì ené kenée wá, gì zía zée Yúda e kí 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní, azé mbá 'yì lúyú ledre e. ¹⁰ Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

“'Yì bì kìé'do káa yaá nì miútúásáne kací komo Lomo ní ndaá.

¹¹ 'Yì bì kìé'do káa yaá owoyeme ledre 'bì Lomo go, bilámáne ní ndaá.

'Yì bì nì kí 'bú Lomo doné ní ndaá.

¹² 'Yì e za mbá oyóní sogoyé go zì Lomo,

Niyí yì eyé go káa zì gbékpí cící éyí ní.

'Yì bì kìé'do káa yaá ndìsì méngì bilámá ledre ní ndaá.”

¹³ “Ledre ga bì ndìsìní úku yée ní inyiní wá.

Dondeneyé ndìsì ɾanga yì ené dujú ɾanga.”

“Ódro bì ndìsì ólúógu gì tarayé ní nì bisinyíne

káa zì wowó kámá okó ní.”

¹⁴ “'Yì ga gére née odu ledre eyé nì dujú lómú 'yì e.”

¹⁵ “Mimbé'deyé ndìsì ésì 'diya zíye ndìsìyé óto unḡú ro 'yì e.

¹⁶ Ogúní eyé dongarà 'yì e kí bikidrí wá, ndìsìní ógu 'bì eyé yì eyé fú lá kí bisinyí ledre.

¹⁷ Iliní eyé ledre bì ndìsì óto 'yì e zíye ídíye kí rokinyi ní wá.”

¹⁸ “Simi ledre ga gére née mbá, eréní eyé kpá Lomo wá.”

¹⁹ Née sì ledre bì máúku ledre gì zía zise lorú uku kídí, 'yì bì kìé'do yaá ndaá 'yì lúyú ledre wá ní ndaá. 'Yìma'dí e za mbá niyí 'yì lúyú ledre e do komo Lomo. ²⁰ 'Yì nì bo nì úku ledre ya née ndaá 'yì lúyú ledre wá, Née ndìsì méngì ledre e za mbá kací lorú? Lorú ndìsì úku 'dódo mbá bisinyí miméngì ledre ezé e.

Ngúnḡu ledre nì misi'di 'bì ómo

²¹ Bì ba ní, mikánda misi'di nì goó bo kpí gì zì lorú bì kóo Músa eké simi miéké kúrú Lomo bì 'yì nì útúásá ídí doa káa do mbigí 'yì 'bì Lomo ní. Lomo 'dodo ogú go. Misi'di máa née nì ledre bì kóo Músa éké, zì nébì e kpá ódroyé kóo

gi roa go 'desi ní. ²² Odu misi'di bi zí 'yi e ídíye doa mbigi 'yi ga bi 'bi Lomo ní ni dujú ngunḡu ledre Kírésiṡo Yésu, abú áyí gi simi kúfú máa wo be 'di. ²³ 'Yima'dí e za mbá luyúní kóo ledre go, utúasání útúásá kací komo Lomo káa do mbigi 'yi ené e wá. ²⁴ Yi ené tí lá gi zía bi Lomo ni bilámá 'yi ní, 'búze 'yima'dí e ofu doa go. Zía kása Kírésiṡo Yésu ógu yómo zée gi simi umbu bi kóo azé úyu a ze gi zí lúyú ledre ezé e ní. ²⁵ Lomo kasaogu Yésu úyuné káa do 'dáná éyí gi ro yémelúgu dongaráze kéne. 'Yi ga bi ngunḡuní ledre 'bi Yésu go ní, Lomo ni yómo yée. 'Dá'dá zí Yésu kí óguné, Lomo ndisi kóo útusiminé miútu 'do'do ené kóo 'yi lúyú ledre e wá. ²⁶ Gi zí keyi nées ní, cakaba Lomo 'dódo ma'díi ledre ené go kpurú gi simi umbu bi Yésu uyu gi rozé ní. Mengi ledre ga gére nées kenée gi ro zía 'dódo a kídí nées luyoyó lúyú ledre 'bi 'yi ga bi ngunḡuní ledre 'bi Yésu ní go 'dá'ba.

²⁷ Bi nées ní ní, éyí ni bo zize mbófo rozé gi roa? f'i, éyí ndaá. 'Yima'dí utúasá ené útúásá kací komo Lomo gi zí lódu kací lorú 'bi Músa wá, yi ené gi zía bi ngunḡuzé ledre Yésu ní. ²⁸ Utúasázé kací komo Lomo ba ndaá 'bi ené gi zía bi ndisizé méngi ledre ga bi lorú 'bi Músa uku yée ní wá,

yi ené gi zía bi ngunḡuzé ledre Yésu ní. ²⁹ Ndisisé sómú a káa zí éyí bi Lomo oto lá dujú 'bú kúfúze Yúda e ní? f'i, oto kpá 'bú kúfú 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní. ³⁰ Lomo ni dujú kí'do. Misi'di bi azé útúásá doa kací komoa togú zée Yúda e togú mbú 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní, ni dujú kí'do togú ngunḡuzé ledre Yésu go ní. ³¹ Káa zí bi ngunḡuzé nda go ledre Yésu ní, idizé mu úçuyó lorú ga bi Músa éké yée ní 'dá'ba? f'i, ndaá kenée wá. Ndisisé nées óto ledre ga bi kóo Músa éké yée ní zíye ídíye ma'díi.

4

Abarayáma ni mbigi 'yi 'bi Lomo

¹ Owú 'bi Babá e, ídísé ówo a bilámáne kídí Abarayáma ni tí ma'díi 'yi bi 'di'bi ledre 'bi Lomo go kngaya, ni kpá mongú bulunduzé tara mbotu ezé 'bi Yúda e ní. ² Idí ya kóo bilámá miméngi ledre 'bi Abarayáma oto wo ne zía útúásáne káa do mbigi 'yi 'bi Lomo, káa bi ni kóo ndisi mbófo roné gi roa. f'i, ndaá 'bi ené kenée wá. ³ Ni miékéne simi miéké kúru Lomo kídí, "Abarayáma utúasá kací komo Lomo káa do mbigi 'yi ené yi ené gi zía bi ngunḡu ledre 'bi Lomo ní."

⁴ Késí bi ndisini 'bí a zí 'yi 'bi moko do odu éfé ní ndaá 'bi ené káa do sáká éyí wá,

yí ené gí zía mēngí moko go gí roa. ⁵ Togú 'yí ndìsì tí fú òyú mēngí moko óyóló'bó sómú ledre ené zía ṅṅṅu ledre 'bì Lomo wá, utúasá útúasá kací komo Lomo káa do mbigí 'yí ené wá.

⁶ Ngúru mongú 'yí Dawídi eké omo kóo ledre simi miéké kúrú Lomo kídí, éyí bì ndìsì óto 'yí zía ídine mbigí 'yí 'bì Lomo ní ndaá 'bì ené bilámá moko ené wá, yí ené ṅṅṅu ledre 'bì Lomo. ⁷ Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Yí ga bì niyí ídí kí rokinyi kíngaya ní

yí ené yé ga bì Lomo otoomo lúyú ledre eyé go ní.

⁸ Ma'díi, 'yí née ni ídí kí rokinyi kíngaya gí zía lúyú ledre bì kóo roa ní Ngére Lomo 'di'bioyó go.”

⁹ Sómúsé 'bì esé kídí rokinyi née ni ídí òyú zize Yúda e gí zía bì utúze go ṅṅṅu ní, togú kpá zí kufú 'yí ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní? Káa zí bì kóo máúku úwúsé go ní, kídí Abarayáma utúasá kací komo Lomo káa do mbigí 'yí ené gí zía bì ṅṅṅu ledre 'bì Lomo ní. ¹⁰ Abarayáma utúasá kací komo Lomo ndaá 'bì ené gí do kací a bì utú go ṅṅṅu ní wá, yí ené 'dá'dá gí zía kí útúne ṅṅṅu. ¹¹ Abarayáma ṅṅṅu ledre 'bì Lomo 'dá'dá ni nda fú útú ṅṅṅu.

Utú nda ṅṅṅu gí 'dá'ba lá gí ro do 'dódo a kídí née ni go mbigí 'yí 'bì Lomo. Née sị ledre bì ni gí zía bulúndu 'yí ga bì za mbá ṅṅṅuní ledre Lomo go abú utúní ṅṅṅu wá ní. ¹² Abarayáma ni kpá bulúndu 'yí ga bì utúní go ṅṅṅu ní, 'búo togú ṅṅṅuní ledre 'bì Lomo go káa zí bì kóo Abarayáma ma'dáa ṅṅṅu ledre 'bì Lomo 'dá'dá zía kí útúne ṅṅṅu ní.

¹³ Lomo uku kóo ledre kídí née ni í'bí do sogo kángá mbá zí Abarayáma kí owú 'bì ené e zía ídine káa do 'bì eyé. Lomo uku ené kóo ledre née gí zía bì Abarayáma ndìsì lódú kací lorú ga bì Músa eké yé ní wá, yí ené gí zía bì Abarayáma ma'dáa ṅṅṅu ledre 'bì Lomo ní. ¹⁴ Idí yaá Lomo ili kóo mēngí bilámá ledre òyú zí 'yí ga bì ndìsiné lódú kací lorú ní yá, káa bì moko ndaá ba simi ṅṅṅu ledre 'bì Lomo wá. ¹⁵ Togú lorú ni bo yá, 'do'dó ni bo zí 'yí ga bì niyí 'déwe lorú ma'dáa ní. Togú lorú ndaá yá, éyí bì niyí 'déwe a ní ndaá.

¹⁶ Lomo ndìsì í'bí éyí zí 'yí e kací bilámá mimbé'dené gí zía ili idíní ótoómo royé mbá zine. Éyí bì kóo Lomo uku ledre a kídí née ni í'bí a zí Abarayáma kí owú 'bì ené e ní, ni gí ro 'yí ga bì ṅṅṅuní ledre 'bì Lomo go káa zí

Abarayáma ní. Ndaá 'bi ené dū̀jì zì 'yì ga bì niyí kí lorū̀ zìye ní wá. Gì zì kèyì nées zì Abarayáma ídíne go bulúnduzé ga bì nṅunṅuzé ledre 'bì Lomo ní. ¹⁷ Née sị ledre bì Lomo uku ledre zì Abarayáma kídí, "Máoto yìi go káa do bulúndu tų́dų́ rịkị sị do 'yìma'dí e." Gì zì miméngì ledre 'bì Abarayáma ni miútúásáne kací komo Lomo, zì ịnyịné nṅunṅu ledre 'bì Lomo bì ndịsị úru 'yì e ne gị simi umbu, kpá 'yì otoogu éyì e ní.

¹⁸ Gì zì ịnyịné Abarayáma oto komoné kací ledre bì Lomo uku zì ní, zì ídíne 'bụ 'yì ga bì nṅunṅuní ledre 'bì Lomo ní za mbá tí káa zì kóo Lomo uku zì kídí, "Bulúnduyì e niyí karanée ídí kpá tų́dų́ kenée." ¹⁹ Abú Abarayáma owo tí go kídí nées ngoko go gị zì simibi doné go cị ịnyị (100), me'bené Sára ni go kpá ngokóné yée utúasání lolu kóo ndiki owú e wá yá, ²⁰ zì kóo fú lá óto komoné kací ledre kóo Lomo uku zì ní. Zì nṅunṅu ledre ené í'bí roko'bụ zì, zì ndịsịné í'bí mbófo éyì zì Lomo. ²¹ Gì zì owo bú kídí ledre bì Lomo uku zì ba ní, ni méngì roné gị zì, roko'bụ ni zì Lomo ma'dáa. ²² Née sị ledre bì Abarayáma utúasá kací komo Lomo gị zì káa do mbigí 'yì ené ní. ²³ Abú Abarayáma ni miútúásáne kací komo Lomo yá, ndaá

lá dū̀jì wo wá, ²⁴ azé kpá miútúásáze kací komo Lomo gị zì nṅunṅuzé ledre ené go, gị zì uru Ngére ezé Yésu ne gị simi umbu. ²⁵ Yésu uyu gị ro lúguoyó lúyú ledre ezé.

5

Utúasáze go kací komo Lomo

¹ Éyì bì karaba oto zée zìze utúasáze kací komo Lomo ní, ni ledre ené bì nṅunṅuzé ní. Gì zì kèyì nées zì kásaogu owú 'bì ené Kírésito Yésu bì ni Ngére ní 'dí'bilúgu zée zìne. ² Gì zì ịnyịné nṅunṅuzé ledre 'bì Lomo ní, oto zée go zìze ówoyème mimbé'de Lomo bì bilámáne rozé ní. Azé go kí mongú rokinyi gị zì owoyemezé go kídí, azé karanée ídí 'be 'bì Lomo simi mongú rokinyi. ³ Ndaá kpá lá dū̀jì ledre máa wo nées wá, togú 'do'dó ndiki zée mbú ne yá, azé kpá lá ndịsị í'bí mbófo éyì zì Lomo gị zì karanée gị do kací 'do'dó nées, azé ídí kí rokinyi gị zì Lomo. ⁴ Togú torozé go kpá fú lá ngbúo yá, azé utúasá kací komo Lomo gị zì azé go kí mongú óto komo zì. ⁵ Utúasá ené ótoómo zée fú lá simi 'do'dó wá gị zì oto 'búze go doné kóngaya zì í'bí 'Dówúne ógu ndịsịné simizé ndịsị í'bí roko'bụ zìze gị ro zìze óto 'búne kóngaya.

⁶ Mengì bilámá ledre nées zìze kenée gị zì owo bú kídí utúasáze yómo rozé kí

rozé wá. Zía kása Kírésìto ógù yómo zée. ⁷ Ma'díi 'yì bì k'íe'do do sogo kángá ba ñi ñgúnḡu a zíne úyuné ḡi ro ezené ní ndaá. Abú eze a máa née ñi mbigí 'yì 'bì Lomo togú ñi 'yì méngì bilámá ledre. Togú zí 'yì úyuné ḡi ro ezené kenée yá, 'búo togú ñi ódó mimbé'dené miódó. ⁸ Lomo oto 'búze go kíngaya tí bì ngará ndazé bilámá 'yì e wá ní, zía kásaóḡu Kírésìto úyuné do bì kacíze.

⁹ Káa zí bì Yésu uyu go ḡi rozé, Lomo 'dì'biyó lúyú ledre ezé go ḡi zía ní, azé nda go mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní, mimbé'de Lomo esì lolu rozé wá. ¹⁰ Abú azé kóo ezeokó Lomo yá, simi bì Yésu oḡu úyu ḡi rozé ní, dongaráze eme go kí Lomo. Azé ídí go tridrízè za fí káa zí bì Yésu urú ḡi simi umbu zía ídíne tridríne za fí ní. ¹¹ Ndaá ídí lá ñḡú ledre máa wo née wá, idizé ndíṣi mbófo Lomo ḡi ro bilámá ledre bì Kírésìto Yésu Ngére ezé méngì, zía yéme dongaráze kí Lomo ḡi ro zíze ídize mbigí 'yì ené e ní.

Ledre ḡi ro Ádama e kí Kírésìto

¹² ḡi zía bì Ádama ñi mizefi 'yì lúyú ledre ní, zí lúyú ledre óḡuné do sogo kángá mbá, zí umbu óḡuné do 'yìma'dí e ḡi zía ñiyí go mbá 'yì lúyú ledre e. ¹³ Lomo ñi úkuí'bí loru zí Músa éké a ní, lúyú ledre ñi kóo kú goó bo. Tí lá ḡi

zía bì loru ndaá 'bì ené aka kóo wá ní, éyì bì ñi 'dódo a kídí 'yì ndítí'dófu do loru go ní ndaá. ¹⁴ 'Yìma'dí e tonóní kóo úyu go kú 'desì do ndéréóḡuné ḡi simi sındí kadra bì zí Lomo í'bíóḡu loru zí Músa éké a ní. Abú 'yì ga gére née ndítí'dofuní eyé ḡi do loru 'bì Lomo káa zí bì kóo Ádama méngì ní wá ndotó.

Ledre née 'dodo kídí Ádama ñi manda 'bì 'yì ga bì kóo 'desì ní, Yésu ñi 'bì ené manda 'bì 'yì ga bì utúásání go kací Lomo ní. ¹⁵ Éyì ga bì Ádama kí Yésu méngì ní oto éyì e ḡbre zíye méngì royé zí tú'dú 'yì e. Éyì ga bì méngì yéé ní ñiyí mbá mingúngúcuá nderení eyé do misi'di k'íe'do wá. Kála ledre bì Ádama kala kúrú Lomo ní 'dì'biogú umbu go do tú'dú 'yì e. Kpá kenée úwú kúrú Lomo bì Kírésìto Yésu uwú ní, 'dì'biogú tridrí go zí tú'dú 'yì e ḡi zí bilámá mimbé'de Lomo bì royé ní. ¹⁶ Lúyú ledre 'bì bikérí 'yì oto mimbé'de Lomo ésìne zía 'dècì ḡbanga 'yìma'dí e. Sáká éyì bì Lomo méngì kpurú ḡi simi Yésu ní oto tú'dú 'yì e go zíye útúásáye komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e. ¹⁷ Bikérí 'yì luyú ledre ne zí umbu óḡuné komo 'yìma'dí e mbá. Simi bì Kírésìto Yésu oḡu zía úyuné ḡi ro 'yìma'dí e ní, zí mimbé'de Lomo ídríne ro 'yì ga bì ndikiní sáká éyì bì ḡi zí

Lomo ma'dáa ní, zía yómo yée.

¹⁸ Káa zí bì kenée ní, kála ledre bì kóo Ádama kala ledre 'bì Lomo ní, zí ledre ené kpá kí ledre 'bì 'yìma'dí e mbá sínyíne komo Lomo zía 'dècì ngban-gayé mbá. Nda gí zía bì ngàrá Yésù kala ené kúrú Lomo wá ní, zía óguné úyuné gí rozé karaba zíze útúásáze kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e. ¹⁹ Gí zí kála ledre 'bì bikérì 'yì, zí tù'dù 'yì e ídíye mbá 'yì lúyú ledre e. Kpá kenée gí zí bikérì 'yì bì uwú kúrú Lomo ní, zí tù'dù 'yì e ídíye mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní.

²⁰ Ekéní lorù gí ro zía 'dódoógu lúyú ledre nda za kíngaya. Simi bì 'yì e niyí ndìsì lúyú ledre nda za kíngaya ní, zí mimbé'de Lomo nda ídríne royé kíngaya. ²¹ Káa zí bì lúyú ledre ala'dùtù do 'yìma'dí e mbá, zía 'dí'biógu umbu doyé ní, kpá kenée mimbé'de Lomo ala'dùtù do 'yì ga bì utúasání go kací komoa ní zía 'dí'biógu trìdrì bì za fí ní zíye kpurú gí simi Kírésìto Yésù bì ni Ngère ezé ní.

6

Urúze gí simi umbu 'bì lúyú ledre go

¹ Owozé go kídí mimbé'de Lomo ni bilámáne káa zí bì goó kenée ní, idíze fú ndìsì lúyú ledre 'du'dorú gí ro zí Lomo ndìsíné otoómo ledre

zíze gí zía bì mimbé'dea ni bilámáne ní? ² F'ì, ndaá kenée wá. Simi bì kóo ngàrá ngunzuzé aka ledre Yésù wá ní, azé yì ezé kóo go mbá umbuzé simi lúyú ledre. Nda bì i'bíní babatiza zíze ní, uruní zée go gí simi umbu 'bì lúyú ledre zíze ídíze trìdrìzè. ³ Zée ga bì za mbá 'di'bizé babatiza kí ìrì Kírésìto Yésù ní, ni yì ené kóo go káa zí éyì bì uyuzé go ndro kí Yésù ní. ⁴ Simi bì i'bíní babatiza zíze ní, ni kóo káa zí éyì bì kóo uyuzé go miúyu do óto zée ndro kí Kírésìto ní. I'bíní babatiza zíze gí ro zíze úrúze simi mikánda trìdrì cé káa zí bì 'Buzé Lomo kí mongú roko'buné uru Kírésìto ní.

⁵ Káa zí bì azé kóo go kí Yésù éyì kíé'do simi miúyua ní, azé go kpá éyì kíé'do kéne simi miúrúa. ⁶ Owozé go kídí kurú miméngì ledre ga bì kóo azé kíe ní, Yésù 'di'bi kóo go mbá roné úyuné kíe do mingbúngbu kágá. Gí zí keyì née ní, ndazé lolù fú lá 'yì lúyú ledre e wá. ⁷ Lúyú ledre ndaá lolù kí roko'buné dozé wá gí zía uyuzé go zíze ólúógu ezé gí simi a.

⁸ Káa zí bì Kírésìto uyu gí rozé ní, uyuzé kóo go ndro kéye. Nda simi bì urú ní, zíze úrúze ndro kéye. ⁹ Gí zí keyì née, owoyemezé go bilámáne, kídí bì kóo Kírésìto uyu zía úrúne ní, uyu andá ené lolù roné wá, ni nda ídí ené go trìdrì za

fí. ¹⁰ Simi bi uyu gi ro lúyú ledre ezé ní, uyu dujú kí'di kéré, urú kpá dujú kí'di kéré. Ni cakaba mindişşiné trıdri kí Lomo do bi kîé'do za fí.

¹¹ Ídísé ówo a kídí lúyú ledre ala'dutú lolu dosé wá, Kírésıto Yésu i'bí mikánda trıdri go zıse, áse go trıdrişé zı Lomo. ¹² Káa zı bi goó kenée ní, ndásé ótoómo lúyú ledre zıa ídine ngére esé, zıse ndışışé méngi dujú bisinyı ledre ga bi rosé ili yée ní wá, gi zıa rosé née ni ógu úyu ené miúyu. ¹³ Káa zı bi Lomo i'bí mikánda trıdri go zıse ní, ndásé lolu i'bí rosé ndışı méngi bicayi ledre ga bi rosé ili yée ne ní wá. Ídísé i'bí rosé ndışı méngi dujú ledre ga bi Lomo ili yée ní. ¹⁴ Lúyú ledre nda ídí ngére dosé wá gi zıa lorú bi Músa eké ní ala'dutú ené dosé wá. Bilámá mimbé'de Lomo bi rosé ní, ala'dutú yı ené dosé goó ne.

Azé nda go owúkúlú 'bi Lomo

¹⁵ Káa zı bi ndazé lolu sı lorú bi Músa eké ní wá ní, bilámá mimbé'de Lomo bi rozé ní, ala'dutú yı ené dozé goó ne ní, idíze mu ndá'ba ndışı lúyú ledre? Fı, éyı ndaa ídí kenée wá.

¹⁶ Ndásé ótoómo rosé káa do owúkúlú 'bi lúyú ledre zıa ídine ngére esé wá, gi zıa lúyú ledre ndışı 'dí'biogu umbu. Bilámá a ídísé ótoómo Lomo zıa ídine ne Ngére esé zıse ndışışé méngi dujú ledre ga bi ili yée ní. ¹⁷ Kóo 'desı ní,

ásé kóo owúkúlú 'bi lúyú ledre. Mbófo éyı zı Lomo gi zıa 'dí'bisé bilámá ledre ené bi ndışını 'dódo a zıse ní go kí mimbé'desé kîé'do. ¹⁸ Lomo otoomo sée gi simi lúyú ledre esé e go, ása nda go owúkúlú ené e.

¹⁹ Mándışı úku ledre owúkúlú e zıse gi ro zıse ówoyeme ledre ga bi mándışı úku yée ní gi zıa ngungu ledre esé ndaa aka kí roko'buné wá. Kóo 'desı ní, ótoómosé kóo rosé káa do owúkúlú 'bi lúyú ledre, zıse ndışışé méngi ledre ga bi Lomo ndaa kí rokinyi gi royé wá ní. Ili nda go zıse i'bí rosé mbá ndışı méngi dujú éyı ga bi Lomo ili yée ní. ²⁰ Simi bi kóo lúyú ledre ni aka ngére esé ní, sómündíkisé esé kóo ledre méngi bilámá ledre ga bi niyı miútúásaye kacı komo Lomo ní wá. ²¹ Simi şındı kadra máa bi kóo née ní, éyı bi kóo ndíkisé simi miméngi ledre ga bi kóo áse simi a ní 'di? Bi tí lá komokenyı kí umbu ní. ²² Káa zı bi lúyú ledre ndaa lolu ngére esé wá ní, áse nda go owúkúlú ga bi 'bi Lomo ní. Ndışışé nda go méngi ledre ga bi niyı miútúásaye kacı komo Lomo ní, odu a áse ndiki trıdri bi za fı ní. ²³ Lúyú ledre ndışı 'di'biogu zı 'yı e umbu, Lomo 'di'biogu 'bi ené zı 'yı e sáká éyı bi ni trıdri bi za fı ní gi zı bilámá mimbé'dea bi rozé kpurú gi simi Kírésıto Yésu bi ni

Ngére ezé ní.

7

Ólúógusé gí simi lorù 'bì Mùsa go

¹ Owù 'bì Babá e, másómù ówosé bú bilámáne kídí lorù nì kí roko'buné òwù do 'yì bì nì aka trìdrì ní. Máúku ledre ba zíse, sée ga bì ówosé lorù bú ní. ² Lìlì a nì káa zì togù ofúní kára go yá, lorù odóngerì wo go òwù zì o'do bì ofù wo née. 'Búó togù o'do máa née uyu go yá, kára née ndaá lolù miódóngérìné zì o'do máa née wá. ³ Togù o'do 'bì kára née nì aka bò zía ndéréne só'do ngítì o'do yá, lorù ya kídí née go lúyú ledre, kára née mengì 'berì go. Togù o'do 'bì kára née uyu go miúyu yá, kára máa née mengì ené née 'berì wá.

⁴ Zée kése, azé kóo mbá sì lorù. Simi bì Kírésìto uyu gí rozé ní, uyuzé kóo go ndro kéye. Zíze úrúze kpá ndro kéye gí ro zíze ndìsìzé méngì éyì ga bì Lomo ili yée ní. ⁵ Simi bì kóo ngára ñgunğuzé aka ledre Yésù wá ní, ndìsìzé kóo mbá méngì ledre ga bì rozé ili yée ní, ambá ledre maáge ndìsìní 'dí'biógù umbu gí zía ndìsìzé kóo lódù òwù kací lorù bì Mùsa eké ní. ⁶ Bì ba ní, ndazé ezé lolù sì lorù wá gí ro zíze méngì òwù éyì ga bì Lomo ili yée ní gí zía kurù ledre ga bì azé káe ní uyuní gí simizé go, mikánda ledre

nì nda goó ne simizé simi roko'bu 'bì 'Dówù Lomo.

Ìçì okó kí lúyú ledre

⁷ Bì née ní ní, lorù nì bisinyí éyì ke? F'i, togù lorù ndaá kóo ídí wá yá, káa bì máútúásá ówo a bì kídí lúyú ledre nì bo ní wá. Káa zì bì lorù uku kídí, "Ndá óto 'bú éyì 'bì 'yì wá ní." Káa bì máútúásá kpá ówo a bì kídí óto 'bú éyì 'bì lafú 'yì e nì bisinyí ledre ní wá. ⁸ Lúyú ledre oyólo'bó lorù gí ro zì 'bú bisinyí ledre ndìsì ngbóróne simimá. Idí kóo lorù nda ídí wá, káa bì lúyú ledre ndaá ba kí roko'buné wá. ⁹ Simi bì kóo ngára máówo aka kóo lorù wá ní, mááyì yì amá kóo kí ro domá. Simi bì máówo nda lorù ní, zì komomá líkpíne zíma ówoyéme a kídí lúyú ledre nì go simimá kíngaya. ¹⁰ Másómù 'bì amá kóo kídí mindìsìmá nì ídí bilámáne gí zì lorù, ábuwá lorù ogù nda yì ené óto mindìsìmá zía ídíne bisinyíne.

¹¹ Lúyú ledre owo mi'dogù ené kpurù gí simi lorù, zía lóndo máa. Gí zì káyì née ní, zì mindìsìmá nda ídíne go bisinyíne. ¹² Abú kenée ndotó, lorù nì yì ené 'bì Lomo, nì bilámáne ndìsì 'dódo mbígí ledre ga bì Lomo ili yée ní.

¹³ Togù lorù nì bilámá éyì ní, nì óto mindìsìmá zía ídíne bisinyíne lará a káa be 'di? F'i, éyì ndaá kenée wá. Yì ené lúyú ledre bì

owo mi'dogu ené kpurú gi simi lorú zía óto mindisimá bisinyíne ní. Gi zí kényi nées ní, 'dodo go kídí lúyú ledre ni bisinyí éyí. ¹⁴ Owozé go kídí lorú ni yí ené 'bi Lomo. Lúyú ledre ni yí ené gi zíma bi málányá yí amá fú ro méngi bisinyí miméngi ledre ní. ¹⁵ Máówoyéme amá éyí bi mándisi méngi a ní wá, máméngi nda yí amá éyí bi ili zíma méngi a wá ní. ¹⁶ Togú mándisi méngi éyí ga bi ili kóo zíma méngi yée wá ní yá, mángungu go kídí ma'díi lorú ni yí ené bilámá éyí. ¹⁷ Máméngi amá éyí ga gére nées máa wá, yí ené lúyú ledre bi ála'dutú domá ní, oto máa nées zíma ndisimá méngi ledre ga gére nées.

¹⁸ 'Bú méngi bilámá ledre ni yí ené kóo tí bo domá, bi méngi a ndaá kóo zíma wá gi zía lúyú ledre oto kóo 'be 'bi ené go simimá. ¹⁹ Gi zía bi 'be 'bi lúyú ledre ni nda kóo simimá ní, zía ndisíne gága máa, zíma nda ndisimá méngi ledre ga bi ili yée ní. ²⁰ Togú máméngi lúyú ledre yá, nées ndaá 'bi ené ledre amá wá, nées ledre 'bi lúyú ledre bi oto 'be 'bi ené simimá ní.

²¹ Lorú ndisi 'dódo a zíma, kídí bi máíli go méngi bilámá ledre ní, lúyú ledre bi simimá ní ndisíne 'dútu misí'di a gi zíma. ²² Abú kenée ndotó, zíma í'bí romá kí sómú ledre amá mbá méngi duú ledre bi lorú 'bi

Lomo ili zíma méngi a ní. ²³ Máówo go kídí do okó e niyí bo gbre do mimbé'demá kací kadra mbá ndisi óró royé. Ngíti a ili máídí ndisi méngi bisinyí ledre, ngíti a ili 'bi ené máídí ndisi méngi ledre bi Lomo ili ní. ²⁴ Máówo kóo wá, mááyí kóo ólúogú gi sí sílì lúyú ledre bi ala'dutú domá ní lará a káa be 'di? ²⁵ Mbófo éyí zí Lomo, zía kásaogu Kírésito Yésu Ngére ezé yómo máa.

Mándisi nda go méngi éyí bi lorú ené ili ní, tí lá gi zía bi mááyí 'yíma'dí ní, romá ili fú lá máídí méngi bisinyí ledre.

8

Mikánda tridri ni gi zí 'Dówú Lomo

¹ Káa zí bi azé go 'yí ga bi 'bi Kírésito Yésu ní, Lomo 'decí ené ngbangazé bisinyíne wá, ² gi zía 'Dówú Lomo 'di'bioyó zée gi simi roko'bu 'bi lúyú ledre bi kóo ni 'di'biogú umbu dozé ní go. I'bí nda mikánda tridri go zize gi zí bilámá ledre bi Kírésito Yésu méngi zize ní. ³ Lorú 'bi Músa utúasá ené í'bí mikánda tridri zize wá, gi zía lúyú ledre bi ala'dutú dozé ní 'di'bioyó roko'bu gi zize go. Nées sí ledre bi Lomo kasaogu owú 'bi ené Yésu zize yáa káa do 'yíma'dí gi ro zía rómo komo lúyú ledre. ⁴ Lomo méngi ledre nées kenée gi ro zize ndisizé méngi duú bilámá ledre ga bi niyí miútúasáye káa zí

bi Lorù 'bi Mùsa uku ní. Ndìsìzé nda go méngì òwù ledre ga bi 'Dówù Lomo uku yéé ní, ndaá lolù kací ledre ga bi rozé ili yéé ní wá.

⁵ 'Yì ga bi ndìsìnì méngì ledre ga bi royé ili ní, i'biní 'bi eyé sòmù ledre eyé mbá gí ro ledre ga bi royé ili yéé ní. 'Yì máa yéé ga bi ndìsìnì lódù kací ledre ga bi 'Dówù Lomo ndìsì úku yéé ní, i'biní 'bi eyé sòmù ledre eyé mbá zì 'Dówù Lomo. ⁶ Míméngì ledre kací sòmù ledre bi rozé ili yéé ní, ndìsì 'dì'biògù zì 'yì umbu. Míméngì ledre kací sòmù ledre bi 'Dówù Lomo ndìsì í'bí a ne ní, ndìsì óto 'yì e zìye ídíye kí trìdrì bi za fí ní kpá kí mímbé'de kìdrì. ⁷ 'Yì ga bi ndìsìnì méngì òwù ledre ga bi royé ili yéé ní, niyí ezeokó Lomo. Gí zì kèyì nées utúasánì eyé méngì ledre kací lorù 'bi Lomo wá. ⁸ 'Yì ga bi ndìsìnì méngì òwù ledre ga bi royé ili yéé ní, utúasánì eyé óto Lomo zì ídíne kí rokinyi wá.

⁹ Sée ga bi ngárá méngìsè lolù ledre ga bi rosé ili yéé ní wá ní, ásá nda go kpì gí zì 'Dówù Lomo ni nda go simisé ndìsìsè nda go méngì ledre ga bi ndìsì úku yéé zìse ní. 'Yì ga bi ngárá Kírèsìto ndaá do mímbé'deyé wá ní, ndanì eyé 'yì ené e wá.

¹⁰ Káa zì bi Kírèsìto ni go do mímbé'desé ní, abù gbékpì rosé nées ni úyu gí zì bi lúyù ledre 'dì'biògù umbu go do sogo kàngá ní yá, 'Dówù

Lomo ni í'bí mikánda trìdrì zìse gí zì utúasásé go kací komo Lomo káa do mbígì 'yì ené e. ¹¹ Lomo bi kóo uru Kírèsìto Yésù gí simì umbu ní, ni kpá úru sée gí simì umbu gí zì 'Dówù Lomo ni go simisé.

¹² Owù 'bi Babá e, káa zì bi ngárá lúyù ledre ala'dutù lolù dosé wá ní, ndásé lolù ndìsì méngì éyì ga bi rosé ili yéé ní wá. ¹³ Togù ndìsìsè méngì bisinyì ledre, Lomo ni 'dècì ngbangasé bisinyíne. Ídíse ótoómo mímbé'desé zì 'Dówù Lomo ndìsìnè simì a zì í'bí roko'bu zìse, gí ro zìse ótoómo bisinyì ledre e za mbá 'dá'ba.

¹⁴ 'Yì ga bi ndìsìnì méngì ledre e kací kúrù 'Dówù Lomo ní, niyì go mbígì owù ga bi 'bi Lomo ní. ¹⁵ Lomo i'bí 'Dówùne simizé nées gí ro 'dì'biòyó ngìrì kèe gí rozé 'dá'ba, gí do bi zìse ówo nées káa do 'Buzé. ¹⁶ 'Dówù Lomo ndìsì ódro do mímbé'dezé kídì ma'díi, azé owù ga bi 'bi Lomo ní. ¹⁷ Káa zì bi ngunguzé ledre 'bi Kírèsìto Yésù owù 'bi Lomo go ní, azé go ndro kí Yésù owù ga bi 'bi Lomo ní. Káa zì bi kóo Yésù 'do'dó gí rozé ní, ni bilámáne zìse kpá 'dó'dóze gí ro ledre ené azé karanée ídí ndro kí Yésù ma'dáa simì rokinyi.

Idízé kpá fù tóro ngbúo

¹⁸ 'Do'dó ga bi ndìsìzé 'dó'dó yéé ba za mbá ni lá owù éyì cúku'dée, utúasánì ótoásá a kací mongù úndru

bi Lomo ni karanée í'bí a zíze ní wá. ¹⁹ Éyí ga bi Lomo otoogu yée do sogo kángá ba za mbá ndìshìní óto komoyé gi ro mongú úndru bi karanée Lomo ni í'bí a zíze owú 'bi ené ní. Niyí kpá ndíki éyí gi simi a. ²⁰ Lomo otoogu yí ené kóo éyí ga bi do sogo kángá ba go za mbá bilámáne. Karaba ba ní, éyí ga gère née ledre eyé sinyí go za mbá ndaá 'bi ené bi yaá iliní ye kenée ní wá. Yí ené gi zí lúyú ledre 'bi bulúnduzé Ádama. Abú kenée ndotó, sinyíonzó ené roné za fí wá, ²¹ gi zía Lomo ni líkpí éyí ga bi otoogu yée ní gi simi umbu bi niyí ógu úyu a ní za mbá. Zía kpá í'bí éyí gi simi mongú úndru bi ni gú í'bí a zí owú 'bi ené e ní zíye.

²² Owozé go kídí éyí ga bi do sogo kángá ní za mbá ndìshìní náná do soyé gi zí éyí miówo bi royé ní káa zí mbámiowú ndìshì náná do soné gi zí owú miówo gi ro árá ní. ²³ Abú kenée ndotó, zée ga bi kí 'Dówú Lomo simizé ní, ndìshìzè aka kpá fú náná do sozè kí óto komozé gi ro zí Lomo 'dí'bi zée zíze ídíze káa do mbigí owú 'bi ené e. Owozé go kídí ma'dii karanée óyóló'bó zée zíze ídíne mikándazé. ²⁴ Simi bi Lomo yomo zée ní, zía í'bí óto komo née zíze. Sí ledre bi zí 'yí ndìshì óto komoné gi ro éyí bi i'bíní go zía ní ndaá. ²⁵ Káa zí bi ngárá ledre née mengi aka roné wá

ní, idízé tóro ngbúó kí ndìshì útusimizé káa zí bi azé go ndìshì óto komozé gi ro ledre máa née ní ní.

²⁶ Simi bi azé go ini ini zí Lomo ní, ngíti géyí yá owozé ezé kací ini ini ma'dáa do bilámá misi'diné wá. Zí 'Dówú Lomo nda óguné sáká zée ndìshì ini ini kí ngúngú roné zí Lomo gi rozé. ²⁷ Lomo owo ledre ga bi do mimbé'dezé ní mbá bú, káa zí bi owo sómú ledre 'bi 'Dówú Lomo bú simi bi 'Dówú Lomo ma'dáa ni ndìshì ngúngú roné gi ro 'yí ga bi 'bi Lomo ní káa zí bi Lomo ili ní.

²⁸ 'Yí ga bi otoní 'bú Lomo go za kí mimbé'deyé mbá ní, Lomo ni ndìshì lúru bi kacíye kí roko'buné kpá za mbá. Gi zía geléogu yée go káa do mbigí 'yí ené e. ²⁹ Lomo owo kóo kú go 'desí kídí née ni géléogu zée, zíne óyóló'bó zée zí sómú ledre ezé ídíne káa zí 'bi Yésu ní. Yésu ma'dáa ni nda 'bi ené zíze káa zí mizefi owú ní. ³⁰ 'Yí máa yée ga bi Lomo géléogu yée go ní, ni 'dí'bióto yée káa do mbigí 'yí ené e. Simi bi niyí go 'yí ené e kenée ní, zíye nda ídíye kéye kíg'do simi rokinyi.

Éyí bi ni 'dí'bióyó zée gi ro Lomo ní ndaá

³¹ Ledre ni bo tarazé zíze úku a kací bilámá ledre bi Lomo mengi zíze née ní? Káa zí bi Lomo oto 'búze go cú kenée ní, ngíti éyí ni bo zíze ndìshìzè sómú simizé gi zía? ³² Káa zí bi

Lomo kasaogu za cù owù 'bi ené ógu úyuné gí rozé ní, sómúsé 'bi esé kídí éyí ga bi za mbá ilizé yée ní Lomo utúasá í'bí yée zíze wá? ³³ Togú Lomo gelé yí ené zée go cù ne káa do mbigí 'yí ené e ní, ngíti 'yí ni bo ni ógu tóro zía 'déci ngbanga rozé? ³⁴ 'Yí 'déci ngbangazé nda gí zía Kírésito Yésu uyu kóo ne gí rozé. Zí Lomo kóo úru wo gí simi umbu, ni cakaba mindisíné do sílì a 'bi anú ndisí ngungú roné zía gí rozé.

³⁵ Káa zí bi goó kenée ní, éyí bi ni 'dí'bióyó 'bú Kírésito Yésu gí dozé ní 'dí? 'Do'dó bi rozé gí zí ngíti géyí 'yí e ní, rokinyi bi ndaá rozé wá ní, ndisí bi ndisí yemezé rozé wá ní, 'bú bi ndisí méngí zée gí zía 'yí í'bí éyí miánu ndaá zíze wá ní, lerí bongó bi ndisí méngí zée ní, nda kí umbu? ³⁶ Káa zí bi miéké kúru Lomo uku ní,

“Ndisizé otoómo rozé zí umbu gí rosé kací kadra mbá káa zí Kábiri kí e ní.”

³⁷ Simi ledre ga gére née mbá, Kírésito oto 'búze go, zía ndisíné kpá fú í'bí roko'bu zíze, zíze ndisizé rómo komo ledre ga gére née kíe. ³⁸ Gí zí keyí née ní, máowo go bilámáne kídí éyí bi ni 'dí'bióyó zée gí ro Kírésito Yésu ní ndaá. Togú umbu, togú rokinyi, abú kpá za maláyika e gí

komo ere, togú mbú bicayi lomo e, togú mbú ledre ga bi niyí ndiki zée kí yée ga bi niyí ndiki zée karanée ní. ³⁹ Gba roko'bu ga bi komo ere 'dága kí yée ga bi do sogo kánga ona ní, togú kpá mbú ngíti géyí éyí ga bi gí do dongará éyí ga bi Lomo otoogu yée ní yá, utúasání 'dí'bióyó zée gí ro Lomo bi oto 'búze kpúrú gí simi Kírésito Yésu Ngére ezé ní wá.

9

Lomo gelé 'yí ené e

¹ Owù 'bi Babá e, Maa Páwulo máuku zise ma'dii do komo Kírésito kpá do komo 'Dówu Lomo bi 'yí ówo ledre gí do mimbé'demá ní. ² Mááyí kí mongú simikozo gí ro 'yí ezé e Yúda e gí zía bi asiní kí ngungu ledre 'bi Ngére Yésu ní. ³ Idí kóo éyí bi Lomo ngungu bo zíne 'dí'bióyó máa 'dá'ba gí ro Kírésito gí do bi zíne yómo Yúda e yá, mááyí geré ngungu a. ⁴ Lomo gelé kóo Isiréle e go 'desí káa do mbigí 'yí ené e gí ro zíye ídiye kéye éyí kíe'do. Zía 'dódo roko'buné zíye, zía óto miyéme ledre dongaráne kéye, zía í'bí lorú ené zíye kí misi'di bi niyí ndisí ini ini doa simi 'Dici 'bi Lomo ní, zía mócu éyí zíye kídí, née ni í'bí úndru zíye kíngaya. ⁵ Míngburoko bulúnduzé ga bi kífú Yúda e

tonó gi royé ní, niyí kpá ye bulúndu Kírésìto bì ni ngére do éyí e za mbá ní. Iri Lomo idi idi mimbófoné za fí. Idi kenée.

⁶ Úndru bi kóo Lomo uku ledre í'bí a zí bulúndu Abarayáma e ní, tú'dùye ndikiní eyé e wá. Bì nées ní ní Lomo ni 'yì ranga? Ì'i, ndaá kenée wá. Yì ené gi zía bi Isiréle e ndaní eyé mbá mbígí 'yì ga bì 'bì Lomo ní wá.

⁷ Ndaá 'bì ené bi kídí bulúndu Abarayáma ìnyìní za mbá ngúngu ledre 'bì Lomo káa zí 'bì Abarayáma ní wá. Lomo uku ledre zí Abarayáma kídí, "Ìriyí ni ówú do Isáka e kí owú 'bì ené e." ⁸ Káa zí bì kenée ní, ndaá 'bì ené bi kídí bulúndu Abarayáma niyí za mbá 'yì ga bì ngúguní ledre bì Lomo mocú wo ní káa zí bì Abarayáma ma'dáa ngúngu ní wá, lá dùyí yée ga bì Lomo mocú ledre gi royé 'desí ní.

⁹ Ba mocú éyí bì Lomo mocú ní kídí, kíbi ngíti a káa zí ba ní, "Mááyí ndá'baógu ndíki Sára go kí owúo'do kó'dùne."

¹⁰ Ówosé kpá Ledre kóo menjí roné zí Rebéka me'be Isáka simi bì kóo ni kí siminé ní go. ¹¹ Simi bì arání aka toṅgo ga gére nées wá ní, zí Lomo úku ledre zí Rebéka kídí, 'dá'dá zí ngúrúyé kí ménjí bilámá ledre togú mbú bisinyí ledre, mójú éyí 'bì Lomo ni 'bì ené yì ené tí fú do biné. ¹² Ndaá 'bì ené

gi zí bilámá miménjí ledre kpá wá, Lomo ili yì ené kú ne kídí, "Owú'dá'dá ni idi 'yì ìnyì kasa zí owú'dá'ba."

¹³ Káa zí bì ni miékéne simi miéké kúrú Lomo ní kídí, "Bú Yakóbo ofu domá go, 'bú Èsawu ndaá 'bì ené domá wá."

¹⁴ Káa zí bì kenée ní, azé úku a kídí Lomo ni bisinyí 'yì? Ì'i, ndaá bisinyí 'yì wá.

¹⁵ Lomo uku kóo ledre zí Músa kídí,

"Yì bì mágélé wo go ní,

mááyí ménjí ledre
zía dùyí kací
mimbé'demá."

¹⁶ Lomo ndisí ménjí ledre ené kací mimbé'dené ndaá 'bì ené kací miménjí ledre 'bì 'yìma'dí e wá.

¹⁷ Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, Lomo uku kóo ledre zí mongú ngére 'bì Ízibiti kídí "Máóto yì káa do ngére gi ro zí 'yì e ówo roko'búmá gi ro zíye ndisíyé mbófo nda dùyí máa do sogo káṅgá." ¹⁸ Lomo ndisí ménjí bilámá ledre dùyí zí 'yì bì ili go ménjí bilámá ledre zía ní. 'Yì máa wo bì ili go zí doa óruné mióru ní, ni óto wo zí doa óruné.

¹⁹ Ngíti géyí 'yì e niyí úku ledre kídí, "Sara Lomo ni nda 'dəcì ngbangazé lará a káa be 'di? Ndaá 'bì ené bì ndisí óto ngíti géyí 'yì e ne zí doyé óruné mióru ní wá?" ²⁰ 'Yì bì ni útúásá ìtrí ledre do Lomo ní 'be náambi? "Éyí bì Lomo yeme

ne ní, utúasá go úku ledre kí Lomo kídí, 'Yéme máa káa gí ro 'díya?' " 21 'Yì ó'bó pheřé ni kí roko'bu do ko'bó bi ogo gí ro ó'bó a ní. Ni ó'bó a kací ili ledre ené togú kí bilámá tífí roné rířírí togú mbú fufuroto.

22 Abú utúasá kóo go miútuásá kací komo Lomo gí ro 'dó'do 'yì ga bi uwúní ledre ené wá, utúasání go miútuásá gí ro do 'dó'do yée, gí ro zíye ówo roko'buné yá, zía 'dó'dóne kí útusiminé ngbángbáne. Lomo ni kí ma'dú zíne gí ro méngì éyì e kenée. 23 Lomo méngì ledre née kenée gí ro do 'dódo mongú oto 'bú 'yì e kí miđrì mimbé'dené bi née oto ro 'yì ga bi née yemeoto gí royé ní. 24 'Yì ga bi Lomo ndolo yée ní, ndaá 'bi ené lá dujú kúfúze Yúda e wá, ndolo kpá kúfú 'yì ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní. 25 Uku simi búkú 'bi Uzíya kídí,

"'Yì ga bi kóo ngará ndaní 'yì amá e wá ní, zíma ndìřimá ndólo yée 'yì amá e, yée ga bi kóo 'búye ndaá domá wá ní, zí 'búye idíne domá."

26 Zí Uzíya úku ándá a kídí, "Kpá tí do bi bi ndìřiní kóo úku a kídí ndásé 'yì e amá e wá ní, niyí ndolo sée owú ga bi 'bi Lomo bi ni tridri ní."

27 Nébì Isáya uku kóo ledre o'buó'bu zí Isiréle kídí Lomo uku kídí,

"Abú Isiréle etřiní káa zí sayi bi kó'dú mongú ngbuřu ní yá, 'yì ga bi niyí ómo ní niyí idí lá ca.

28 Tí káa zí bi kóo Ngére Lomo uku kídí née ni 'dəcì ngbanga 'yì e do sogo kángá mbá ní, ni tí 'dəcì ngbangayé kíngaya kenée."

29 Isáya uku kpá ngíti ledre kídí,

"Idí Ngére Lomo bi roko'bu a ofu go ní ndaá kóo

ótoómo ngíti géyì 'yì e káa do kúfú wá,

káa bi ̀kúzé go káa zí kúfú 'yì ga bi kóo

simi gara bi Sodóma kí Gomóra bi Lomo ufuonzó yée ní."

Misì'di ómo ni dujú kìé'do

30 'Yì ga bi kóo ngará iliní ledre 'bi Lomo wá ní, simi bi oyólo'bóní mimbé'deyé zíye ngunu ledre 'bi Lomo ní, zíye útúasáye kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e.

31 Isiréle e iliní 'bi eyé, yée idiní éme komo Lomo ba gí zía bi yée ndìřiní méngì ledre e mbá kací loru 'bi ondu eyé ní. Ábuwá loru 'bi ondu yomo ené 'yì wá.

32 Utúasání kací komo Lomo wá gí zía iliní eyé ngunu ledre 'bi Yésu zíye ndìřiyé méngì ledre e káa zí bi

Lomo ili ní wá. ³³ Ledre nées utúasá go kpìni kí ledre bì kóo ngíti nébì uku kídí nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Lúrúsé aka mááyí go óto tutú bì 'yì e niyí ndìsì 'díki roa ní simi gara amá bì Záyono ní.

Kpá tutú bì 'yì e niyí ndìsì léseútú doa ní ngunḡuní ledre 'bì 'yì nées wá, utúasání ndíki misi'di zíye óguyé zíne wá.

'Yì ga bì niyí ngunḡu ledre a ní, komokenyí utúasá ídí ro doyé e wá.”

10

Páwulo ini ini zí Lomo gí ro Yúda e

¹ Owù 'bì Babá e, mándìsì ini ini zí Lomo gí ro Yúda e cú kí simimá, idíní ómo.

² Máówo bú iliní tí go kíngaya gí ro méngì ledre ga bì Lomo ili yée ní, tí lá owoyemení aka eyé éyì bì Lomo ili zíye méngì a ní wá.

³ Gí zía bì owoyemení misi'di bì Lomo nì óto 'yì doa káa do mbigí 'yì ené wá ní, zíye ndìsìyè lódú 'bì eyé misi'di eyé bì iliní wo ní. Nées sì ledre bì iliní lódú misi'di 'bì Lomo ní wá ní. ⁴ Simi bì Kírésìto ogù ní nées go odu lorù bì Músa eké ní, gí do bì zí 'yì e ídiye mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní togú ngunḡuní ledre Kírésìto go ní.

⁵ Músa uku kídí, “'Yì bì ili zíne útúasáne kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené gí zía bì nées ndìsì lódú kací lorù ní yá, idí ndìsì méngì ledre ga bì lorù ili yée ní kí mimbé'dené mbá.” ⁶ 'Yì bì ngunḡu ledre Yésu go ní, nì go mbigí 'yì bì 'bì Lomo, úku ené ledre bì kídí, “Ambí nì ndéré komo ere ne gí ro 'dí'biógu Kírésìto girí bì do sogo Káḡá ona ní ne?”

⁷ Uku ené kpá ledre bì kídí, “'Yì bì nì ndéré do bì bì 'bì trìdrì 'yì ga bì uyuní go ní ne, gí ro 'dí'biógu Kírésìto girí ní?” ⁸ 'Yì bì ngunḡu ledre Yésu go, gí zí keyì nées nì go mbigí 'yì 'bì Lomo ní, nì úku ledre kídí, “Kúrú Lomo nì go gbóo kíyì, nì kpá go tarayí kí do mimbé'deyí.”

Kúrú Lomo nées nì sanda 'bì ngunḡu ledre Kírésìto bì ndìsìzé úku a ba. ⁹ Togú ngunḡu go do mimbé'deyí kídí, Lomo uru kóo Yésu go gí simi umbu, zíyì úku a fúo yá, “Yésu nì Ngére amá,” Lomo nì í'bì trìdrì bì za fí ní zíyì. ¹⁰ Gí zía bì ngunḡu go do mimbé'deyí útúasá go komo Lomo káa do 'yì ené ní, zíyì kpá úku a go fúo kí tarayí ní, Lomo nì í'bì trìdrì zíze.

¹¹ Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “'Yì bì ngunḡu ledre a go ní, komokenyí utúasá ídí ro doa wá.” ¹² Ndaá 'bì ené kí ledre wá togú ayí gí simi kúfú Yúda e togú gí simi kúfú 'yì

ngará ndaní wá ní yá, Ngére esé ni za mbá dujú kíé'do Yésu. 'Yì ga bì niyí ìni ìni zía idí yómo yée ní, ni tí yómo yée ma'díi. ¹³ Nì kenée ma'díi, "'Yì bì ni ìni ìni zí Ngére Lomo ní, Lomo ni tí yómo wo."

¹⁴ 'Yì e niyí ndú'yú Yésu yaá idí sáká yée lará a káa be 'di togú ñgunṅuní ledre a wá ní? Niyí ñgunṅu ledre a káa be 'di togú uwúní ledre a wá ní? Niyí úwú ledre a lará a káa be 'di togú 'yì úku ledre a nda zíye wá ní? ¹⁵ Niyí 'dódo ledre 'bì Lomo káa be 'di idí kóo ndaní kása yée wá ní? Gí zía bì ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "'Yì ga bì ndìṣiní úku bilámá ledre 'bì Lomo zí 'yì e ní, ledre eyé ma'dáa ñnyiofọ go, 'yì e ndìṣiní úwú a mbá kí 'búne."

¹⁶ Ndaá 'bì ené kóo bì ya Yúda e ñnyiní kóo mbá ñgunṅu bilámá ledre 'bì Lomo ní wá. Nébì Isáya eké kóo kídí, "Ngére Lomo, ukuzé tí ledre eyí go zí 'yì e, ambí ñgunṅu kóo ne?"

¹⁷ Niyí aka úku bilámá ledre gí ro Kírésito zí 'yì e úwú a kí, niyí nda fú ñgunṅu a.

¹⁸ Bì nées ní ní Yúda e uwúní aka bilámá ledre bì 'bì Kírésito ní fú lá wá? Uwúní go gí zía miéké kúrú Lomo uku kídí,

"Ledre 'bì Lomo aṅga go zaá do sogo káṅgá mbá."

¹⁹ Bilámá ledre bì gí ro Kírésito nées Isiréle e owoyemení kóo goó? Ì, owoyemení go gí zía Músa éké kóo go kídí, Lomo uku yaá,

"Mááyí óto 'yì ga bì ngará ndaní Yúda e wá, bì ndìṣiní lúru yée kídí owoní ledre amá wá ní, zíye idíye mbigí 'yì amá e.

Mááyí óto sée Yúda e zí mimbé'desé ndìṣi éṣine royé miésí."

²⁰ Lomo ukui'bì kóo ledre zí nébì Isáya uku tátá a o'búó'bú kídí,

"'Yì ga bì kóo owoní máa wá ní, owoyemení nda máa go.

Má'dódo ledre bì gí do bimá ní go zí 'yì ga bì kóo ngára owoyemení máa wá ní."

²¹ Zí Lomo úku ledre kídí,

"Máóto 'bú Isiréle e go kíngaya. Mándìṣi yáya sílíma gí royé kí kadra kí ndulọ mbá gí ro zíye óguyé zíma, doyé orọ yì ené fú lá miórọ iliní eyé ledre amá nées mbá wá."

11

Lomo oyó ené sogoné zí Yúda e wá

¹ Owú 'bì Babá e, bì nées ní ní Lomo oyó sogoné go zí Isiréle e? f'ì, mááyí ngúrúyé. Mááyí bulúndu Abarayáma gí tara mbotọ bì 'bì Benzemúna ní. ² Máúku

10:13 10:13 Yowéle 2:32 **10:15** 10:15 Isáya 52:7 **10:16** 10:16 Isáya 53:1

10:18 10:18 Ke'bì 'bì Dawídi e 19:4 **10:19** 10:19 Gbre lorọ 32:21 **10:20**

10:20 Isáya 65:1 **10:21** 10:21 Isáya 65:2

zise, zée Isiréle e azé yí ezé 'yí ga bi kóo Lomo gelé utu kóo zée 'desí zíne káa do mbigí 'yí ené e ní. Ní miékéne simi miéké kúrú Lomo, nébì lliya uku sinyi kóo ledre gi do bi zée Isiréle e zí Lomo kídí, ³ “Áko Ngére Lomo, Yúda ga gére née emení ngú, 'di'biní kóo ngíti géyí nébì ga bi kóo 'dá'dá ní úfu yée 'dá'ba, zíma ngásá ómomá gi zíye dujú máa. Zíye ìnyiyé ólúye simi 'dící bi 'bi mbófo yí ní zíye óngbo lóko mbayi ga bi o'bóní yée gi simi tutú gi ro ndísi 'dáná éyí e zíyí doyé ní mbá 'dá'ba.” ⁴ Zí Lomo úkulúgu ledre zí lliya kídí, “Ndá sómú ledre wá. Tù'dú 'yí amá e niyí bo éyí 'bi álifu ìnyí doa gbre (7,000) mábándá óto yée go zíma, née 'yí ga bi iliní eyé ledre 'bi bicayi lomo bi ndísiní ndólo a Bála ní wá.” ⁵ Ngítize ngíti géyí niyí bo Lomo bandá oto yée go gi zí bilámá mimbé'de a bi royé ní gi zía ñgununí ledre ngére Yésu go. ⁶ Bilámá ledre bi Lomo mengi née ndaá 'bi ené gi zí bilámá miméngi ledre 'bi 'yíma'dí e wá, yí ené gi zí bilámá mimbé'dea bi royé ní.

⁷ Ngíti géyí Isiréle ga bi Lomo gelé yée ní ndikiní bilámá ledre bi gi zí Lomo ní dujú ye. Yée ga bi doyé oru mióru ní ndikiní eyé bilámá

ledre máa née wá. ⁸ Ní miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Gi zía bi doyé oru mióru ní, zí Lomo ótoómo yée. Gi zí keyí née,

abú komoyé ni ba tí ro ledre ga bi Lomo ni ndísi méngi yée ní yá, í'í utúasání eyé lúru yéme a wá gi zía niyí yí eyé go káa zí 'yí ga bi komoyé ndaá ní.

Abú niyí ba tí ndísi kí úwú ledre 'bi Lomo bi 'yí ené e niyí ndísi úku a zíye ní yá, utúasání úwú yéme a wá gi zía niyí yí eyé go káa zí mimbíli ngbutú e ní.”

⁹ Ngére Dawídi uku kóo ledre kídí,

“Áko Lomo, 'yí ga gére née rokinyi 'bi sága ba 'dütü komoyé go, gi zí keyí née utúasání eyé lúru ndíki ledre eyí wá,

niyí go milákayé simi ká'dá eyí nziyiyé gi ro zíyí 'dó'do yée.

¹⁰ Gi zía bi iliní ledre eyí wá ní, ídí 'dütü komo sómú ledre eyé,

gi ro zí odu ledre eyé ídine dujú méngi bisinyí ledre.”

Lomo ni i'bí tridri zí kúfu ngíti géyí 'yí e

¹¹ Ma'díi Lomo oyó sogoné go zí Yúda e za fí utúasá

'dí'bilúgu yée zíne wá? 'í, ndaá kenée wá. Lomo í'bí trɪdɪɪ zí kúfú ngíti géyí 'yí e, zí ledre née sínyíne ro Yúda e zíye ɱɱɱɱ ledre Yésu. ¹² Togú Lomo í'bí trɪdɪɪ zí kúfú ngíti géyí 'yí e gí zía bɪ Yúda asiní miási ní, simi bɪ Yúda maáge niyí ɱɱɱɱ ledre 'bɪ Lomo ní, niyí ídí kí mongú rokinyi kíngaya gí zí Lomo.

¹³ Máúku ledre ba rɪ zíse, sée ga bɪ ndásé gí simi Yúda e wá ní. Moko bɪ Lomo í'bí zíma gí ro méngí a don-garásé ní, mááyí méngí a kí roko'búmá mbá. ¹⁴ Máíli kpá zí ngíti géyí 'yí amá e Yúda e ɱɱɱɱ ledre 'bɪ Lomo káa zíse ní gí ro zíye ómoyé. ¹⁵ Simi bɪ Yúda e oyóní sogoyé zí Lomo ní, zí Lomo yí ené í'bí trɪdɪɪ zí kúfú ngíti géyí 'yí e. Simi bɪ Yúda ga gére née niyí óyóló'bó mimbé'deyé zíye ɱɱɱɱ ledre Kírésito ní, ni ídí bilámá ledre káa zí éyí bɪ Lomo uru yée gí simi umbu ní. ¹⁶ Káa zí bɪ bulúnduzé ni mbígí 'yí 'bɪ Lomo ní, zée owú ga bɪ gí simi a ní, azé go kpá mbígí 'yí ga bɪ 'bɪ Lomo ní. Cé káa zí togú cíyí kágá ni simi káɱgá bilámáne yá, mirásága niyí ídí kpá mbá bilámáye.

¹⁷ Ngíti géyí Yúda e, owú ga bɪ gí simi bulúnduzé Abarayáma ní Lomo asi gí royé go. Sée ga bɪ ndásé Yúda e wá ní, ásé zí Lomo go kí ledresé owóowó. ¹⁸ Káa zí bɪ ásé go zí Lomo kí

ledresé owóowó ní, ndásé ndísi mbófo rosé wá. Gí zía í'bisé esé úndru zí Lomo se wá, Lomo í'bí yí ené úndruné zíse. ¹⁹ Ngíti géyí yá, sómúsé ledre go kídí, Lomo oyó sogoné zí Yúda e gí ro zí ledresé ídine zía owóowó. ²⁰ Ni kpá tí kenée, Lomo oyó sogoné zíye gí zía bɪ ɱɱɱɱuní ledre ené wá ní. Sée, ásé zía kí ledresé owóowó gí zía ɱɱɱɱusé ledre ené go. Káa zí bɪ goó kenée ní, ndásé ndísi ílɪ kí óto ledresé owóowó wá. Ídísé óto komosé gí ro éyí bɪ Lomo ni karanée méngí a zíse ní. ²¹ Togú ótoómosé ledre ené, ni óyó sogoné zíse kpá káa zí bɪ oyó sogoné zí Yúda e gí zía bɪ ɱɱɱɱuní ledre ené wá ní.

²² Ídísé ówo a kídí 'yí bɪ ɱɱɱɱ ledre 'bɪ Lomo go ní, Lomo ni ídí kie kí rokinyi. Wo bɪ ɱɱɱɱ ledre 'bɪ Lomo wá ní, Lomo ni 'dí'bióyó wo 'dá'ba gí don-gará 'yí ené e. ²³ Togú Yúda ga gére née nda'baoguní go ɱɱɱɱ ledre 'bɪ Lomo yá, Lomo ni 'dí'bilúgu yée zíne. Ni kí roko'bu 'bɪ méngí ledre e káa zí ga gére née zíne. ²⁴ Sée ga bɪ ngará ndásé Yúda e mbígí 'yí ga bɪ 'bɪ Lomo ní wá ní, nda gí zía bɪ ɱɱɱɱusé ledre 'bɪ Lomo go zía 'dí'bióto sée go káa do mbígí 'yí ené ní, wo Lomo ni 'dí'bilúgu Yúda e kí ledreyé zíne owóowó.

Lomo oyó ené sogoné zí Yúda e fí wá

²⁵ Sée ga bi ndásé Isiréle e wá ní, máili ídísé ówo mongú ledre bi Lomo mengi ba bilámáne, káa bi ásé ndísi mbófo rosé ke. Ngíti géyi Isiréle e esi'dutuní mbíliye kí úwú ledre 'bi Lomo go. Niyí méngi ledre née kenée 'búó togú sée ga bi ndásé Yúda e wá ní inyísé go mbá ngúnngu ledre Kírésito. ²⁶ Nda gi 'dá'ba zí Lomo yómo Isiréle ga gére née kpá za mbá. Lomo uku kóo go simi miéké kúrúne kídí,

“Yi yómo 'yi e bi mááyí kásaogú wo ní, ni ógú gi do landa bi Záyono simi gara bi Yerusaléma ní,
'dí'bióyó bulúndu Yakóbo e gi sí sílì Satána 'dá'ba.

²⁷ Ledre kóo máyéme don-garáze kí Yúda e kídí mááyí lùlúoyó lúyú ledre eyé ní ni do biné.”

²⁸ Gi zía bi kóo Yúda e asiní kí ngúnngu bilámá ledre bi gi ro Kírésito Yésu ní, zíye ídiye go ezeokó Lomo. Gi zí keyi née ní, zí Lomo nda yi ené méngi bilámá ledre zise ga bi 'yi lóngó e ní. Abú kenée ndotó, Yúda e niyí kpá fú kí ledreyé owóowó gi zía bulúnduyé Abarayáma ngúnngu ofuní kóo ledre 'bi Lomo go. ²⁹ Togú Lomo yeme ledre go zí 'yi yá,

oyólo'bó enée wá, ledre ligi ené kpá wo gi roa wá.

³⁰ Sée ga bi ndásé Yúda e wá ní, ásisé kóo gi ro ledre 'bi Lomo kpá káa zí Yúda e ní. Simi bi Yúda e asiní 'bi eyé ní, zí Lomo nda méngi bilámá ledre née zise. ³¹ Gi zía bi ngúnngusé ledre 'bi Lomo zía méngi bilámá ledre zise ní, togú Yúda ga gére née oyólo'bóni mimbé'deyé zíye ngúnngu ledre 'bi Lomo yá, Lomo ni idri mimbé'dené zía méngi bilámá ledre zíye kpá kenée.

³² 'Yima'dí e za mbá niyí 'yi lúyú ledre e gi zía asiní kóo gi ro Lomo go mbá miási. Zíye ídiye go mbá miódóye simi ká'dá 'bi Lomo. Mengi kenée gi ro zíne ótoómo ledre zí 'yima'dí e za mbá.

³³ Ambí ni útúásá kí mongú ówo ledre 'bi Lomo kpá kí komokenzi bi Ngére Lomo ni kíe ní ne?

Sara ambí ni útúásá ówo míméngi ledre ga bi 'bi Lomo ní ne zía ndísiné úkuogú a kídí Lomo ndísi méngi keyi káa ní ní ne?

³⁴ “Ambí utúásá bi ówoyéme sómú ledre 'bi Ngére Lomo ní ne, bi zía ndísiné í'bi lorú zía ní?”

³⁵ “Yi ni bo Lomo 'di'bi éyi gi zía bi ili zí Lomo í'bilúgu a zíne?”

36 Lomo ni ne m̀ngi éyí e
za mbá gi zía otoogu
éyí e za mbá ne.
Gi zí ḱyí ńe, iri Lomo
idí idí mimbófoné za
fi. Idí kenée.

12

Yésu ni mbigí éyí 'dáná

1 Owú Babá e, miméngi
ledre 'bi Lomo ni bilámáne
gi ro 'yima'dí e za mbá. Gi
zí ḱyí ńe ní, idísé í'bí rosé
zí Lomo káa do éyí 'dáná
bi ni tridri ní. 2 Miméngi
ledre esé nda idí káa zí 'bi
'yi ga bi owoní aka ledre 'bi
Ngére Yésu wá ní wá. Lomo
idí óyóló'bó mimbé'desé gi
ro zí sómú ledre esé kí
miméngi ledre esé idíne kpí
mikándané. Toso miméngi
ledre ga bi ndisi óto Lomo
zía idíne kí rokinyi ní ásé
ówo a zise ndisise méngi
dujú wo ni idí kí rokinyi kise.

3 Káa zí bi Lomo ma'dáa
gelé máa ne káa do
'yimikása ené ní, máési
sílíma go komosé o'buó'bu
ndásé lúru rosé kídí rómosé
go do 'yi e mbá ní wá.
Miméngi ledre esé idí idí
bilámáne miútúásáne kpini
kí ledre 'bi Lomo bi do
mimbé'desé ní. 4 Kuru'buzzé
bi ḱé'do ní ni mifi báyiné
tú'dú, zíye idíye kí moko
eyé e mbá m̀ngúncua.
5 Ledre ńe ni gi rozé kpá
kenée, abú azé tú'dú yá
tokozé rozé mbá ro Kírésito
bi ḱé'do ní, azé ndisi idí
ndro kí lafúze. 6 Lomo i'bí
moko e zize go mbá kpí kpí
kpí. Yi bi Lomo i'bí ziyi

moko 'bi úku 'dódo ledre
bi ńe Lomo ili méngi a
ní yá, idí úku a kí roko'bu
'bi ngungu ledre bi Lomo
i'bí ziyi ní. 7 Togú 'bi eyi
moko bi Lomo i'bí ziyi ní ni
'bi ndisi sáká 'yi e yá, idí
méngi a kí 'búne. Yi bi
áyí 'yi 'dódo ledre zí 'yi e
ní, idí 'dódo a do bilámá
misi'diné. 8 Yi bi ayi 'bi
eyi 'yi idri mimbé'de 'yi e
simi bi bi sinyi royé misinyi
ní yá, idí méngi a kí 'búne.
Yi bi kési ni bo ziyi ní, idí
sáká 'yi ga bi ilini sáká éyi
ní ḱe. Togú Lomo i'bí ziyi
moko 'bi idí káa do manda
yá, idí tóro zíye 'dá'dá kí
bilámá mimbé'deyi ḱé'do.
Togú ayi 'bi eyi 'yi méngi
bilámá ledre zí 'yi e yá, idí
ndisi méngi a kí rokinyi.

*Óto 'bú lafúse idí ógu gi
yana mimbé'desé*

9 Togú gi ro óto 'bú lafú
'yi e yá, 'búye idí idí zaá
gi yana mimbé'deyi. Idí
sógó bisinyi miméngi ledre
ziyi lanyayi dú ro méngi
bilámá ledre. 10 Idí lúru 'yi e
ziyi mbá káa do lunduyi e
kí lémiyi e ziyi óto 'búye
doyi ḱngaya. Zí ledreyé
idíne ziyi owóowó rómo do
ledreyi bi ziyi kí royi ní.
11 Ngidri moko nda méngi
yi wá, idí méngi moko 'bi
Ngére Lomo kí 'búne kací
kúru 'Dówú Lomo. 12 Ledre
ga bi za mbá Lomo yéme
yé ní, idini méngi royé
ziyi ní togú niyi go ndisi
méngi royé yá, idí idí kí

rokinyi. Togú 'do'dó ogu ne zíyì yá, ídí útụsìmiyì, zì mongú ledre eyì ídíne ini zì Lomo. ¹³ Togú ngíti géyì lafúse 'yì 'bì Kírésìto oguní zise ro sáká éyì yá, ídíse sáká yée. Mbotụ 'be 'bì esé idí idí zì ngu e fúó.

¹⁴ Togú 'yì e menginí bisinyí ledre zise gi zía bi ásé 'yì ga bi 'bì Kírésìto ní yá, ndásé méngì lúgu bisinyí ledre zíye wá. Ídíse ini ini zì Lomo gi royé, Lomo ndaá méngì bisinyí ledre zíye wá. ¹⁵ 'Yì ga bi niyí simi rokinyi ní, ídíse ndéré zíye gi ro zise ídíse kéye simi rokinyi ma'dáa. Yée ga bi niyí simi ini ní, ídíse ndéré zíye simi ini. ¹⁶ Mindìsì esé kí 'yìma'dí e za mbá idí idí bilámáne. Ndásé óto rosé zì 'yì e káa zì éyì bì rómosé go do 'yì e mbá ní wá.

¹⁷ Ndásé méngì lúgu bisinyí ledre 'bì 'yì ga bi menginí bisinyí ledre zise ní wá. Ídíse méngì zì 'yì e mbá bilámá ledre gi ro zíye óto úndrusé. ¹⁸ Ídíse méngì za mbá ledre ga bi utúasání miútúásá ní gi ro zì mindìsìsè kí 'yì e ídíne simi bikìdrì. ¹⁹ Owú 'bì Babá e, mááyì kpá úku ándá a zise, ndásé méngì lúgu bisinyí ledre zì 'yì ga bi menginí bisinyí ledre zise ní wá, ídíse ótoómo a zì simikesì bì 'bì Ngére Lomo ní gi zía ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "Mááyì dujú máa

wo bi ni miútúásáne gi ro méngì lúgu bisinyí ledre zì 'yì ní." ²⁰ Gi zía ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "Togú ezeokóyì ni 'bú yá, ídí í'bì éyì miánu zía.

Togú ni kodró, ídí í'bì iní zía éwé a.

Bilámá ledre bi méngì zía née ni í'bì zía komokenyí gi zía méngì kóo bisinyí ledre go zíyì." ²¹ Ndásé ótoómo bisinyí ledre zì roko'bu a rómone dosé wá. Roko'bu 'bì bilámá miméngì ledre esé idí rómo ne.

13

Ídíse óto úndru manda esé e

¹ Ídíse óto úndru manda esé e gi zía Lomo gelé yée ne. 'Yì bi Lomo gelé ené wo ne wá ní, utúasá ídí káa do manda wá. Manda e za mbá ndìsìní méngì moko kí roko'bu bi gi zì Lomo ní.

² Togú 'yì asi go kí óto úndru lorụ bi gi tara manda ní, asi née go cù gi ro ledre bi Lomo uku'i'bíne ní. 'Yì bi méngì kéyì go kenée ní, Lomo ni 'dècì ngbanga roa.

³ Manda e ndìsìní lengbe 'dó'do 'yì ga bi ndìsìní méngì bisinyí ledre ní mi'dó'do. Togú ílisé gi ro zise ndìsìsè bilámáne simi bikìdrì gi zì manda esé e yá, ídíse úwú lorụ gi tarayé. ⁴ Lomo gelé manda e ne gi ro zíye sáká sée. Gi ro zise ndìsìsè kéye

bilámáne ngiri mengi see wá. Ídise ndisi mengi duju bilamá ledre e gi zi ngiriyé kí mengi see ke. Manda ga gere ní, moko eyé ni ndisi 'dó'do 'yi ga bi ndisini mengi bisinyi ledre e ní. ⁵ Ni bilámáne zise oto undru manda esé e, ndaa lá gi zia bi ndisini 'dó'do 'yi mengi bisinyi ledre e ní wá, kpá gi ro zise idise kí bilamá owo ledre simi dosé.

⁶ Eyi ga bi manda ilini gi zise ní, togú ya idise í'bí usoru yá, idise í'bí a gi ro zise útúásaye mengi moko bi Lomo gelé yee gi roa nee do bilamá misi'diné. ⁷ 'Yi ga bi niyi manda e ní, eyi ga bi ilini gi zise ní, idise í'bí a zise. Togú ya idise usoru yá, idise í'bí a. Togú ngiti moko eyé ni bo ilini kesi gi zise gi roa yá, idise í'bí a. Togú ilini idise luru yee zise kí ledreye owóowó zise ndisisé oto undruyé yá, idise mengi a.

Oto 'bú lafú'yi e ni bilamá ledre

⁸ Togú sáká eyi go gi zi 'yi yá, idi í'bilúgu a zia kpá 'diya. Idi ndisi oto 'bú lafúyi e kingaya. 'Yi bi ndisi oto 'bú lafúne ní, ndisi go mengi ledre ga bi Lomo ili yee ní gi zia ni miékene simi lorú kenée. ⁹ Ndaa lá duju wo nee wá, tju'dú ngiti géyi ledre e niyi kpá bo simi lorú máa nee kaa zi, "Ndaa mengi 'beri wá. Ndaa úfu 'yi wá.

Ndaa ugu ugu wá. Ndaa oto 'bú eyi 'bi 'yi wá." Ledre ga gere nee niyi go za mbá simi lorú bi uku kidi, "Idi oto 'bú lafúyi kaa zi bi oto 'búyi kí royí ní." ¹⁰ 'Yi bi kí 'bú 'yi e doné ní, ndaa 'bi ené 'yi mengi bisinyi ledre zi 'yi e wá. Gi zi keyi nee ní, oto 'bú lafú'yi e kotru go za tju'dú lorú ga gere nee mbá siminé.

¹¹ Ndase ndisi ligi rose kaa zi bi koo ngunguse aka ledre 'bi Lomo lá mikandané ní wá. Likpise komose mu sindi kadra bi zi Ngere Yesu nda'baogune yomo zee simi a ní ni go gbóo. ¹² Ndisisé aka koo ndisi kaa zi 'yi ga bi niyi simi mituluru ní, bi ba ní, bimióngó ni go ogú. Gi zi keyi nee, ndaze lolu fu lá ndisi kaa zi 'yi ga bi niyi simi mituluru ní wá. Mimengi ledre eze idi idi 'bi 'yi ga bi ngununi ledre 'bi Kiresito Yesu Ngere go ní. ¹³ Mimengi ledre eze e za mbá idini idi bilamaye ledre 'bi 'yi bimióngó e. Ndase ndere simi ayimbi bi kí bisinyi mimengi ledre siminé ní, zise ndisisé ewe le'yi kí koyo kie, kí só'do rose kí 'yi ga bi ofuse rose keye wá, zise ndisisé mengi okó kí oto mimbé'dese bisinyine gi ro eyi 'bi lafúse e wá. ¹⁴ Kaci kadra za mbá, idise 'di'bi silise ngbuo ro Kiresito Yesu Ngere eze, idi 'di'bióyo 'bú bisinyi ledre 'bi saga ba

gi dosé 'dá'ba.

14

Ídísé 'dí'bi lafúse simi sùmu

¹ 'Yì ga bi cìyí ledre 'bi Kírésìto ndaá aka simiyé rìngì wá ní, ndásé ndìsì íti kangú kéye gi ro miméngì ledre eyé e wá. ² 'Yì ga bi cìyí ledre 'bi Kírésìto ni go ngìrì simiyé ní, anuní yì eyé éyì e mbá miánu. Yé ga bi cìyí ledre 'bi Kírésìto ni aka simiyé lá cúku'dée ní, ukuní 'bi eyé kídí yé niyí ánu lá dujú mbílí ukú.

³ 'Yì ga bi anuní 'bi eyé éyì e mbá miánu ní ndaní lúru cáyì yé ga bi gelení 'bi eyé éyì e migélé ní wá. Gi zía utúasání go kpá miútúásá kací komo Lomo. ⁴ 'Yì ga gére née ndaní eyé 'yì kasa esé e wá, niyí yì eyé 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní. Togú ledre eyé ndaá mbì wá, Ngére eyé ni 'dózo yéme yé ne.

⁵ Ngíti géyì 'yì e gi dongarase somúní 'bi eyé kídí odu sílì bi kí ledrené owóowó ní ni dujú kíe'do sílì gi do kací Sílì 'bi 'Dówúro. Ngíti géyì ya sílì e niyí kí ledreyé mbá owóowó. Ídísé óto a simi dosé kídí sílì e mbá niyí yì eyé kí ledreyé owóowó zí Lomo. ⁶ 'Yì bi ya kídí sílì gi do kací Sílì 'bi 'Dówúro ni dujú ne kí ledrené owóowó ní, mengì go kpá bilámáne zí Ngére Yésu. Wo bi ya née gelé

éyì ánu wá ní, mengì go kpá bilámáne zí Ngére Yésu. Wo bi ya née ni géle éyì migélé ánu a gi ro zí Lomo ídine kí rokinyi ní, mengì go kpá bilámáne zí Ngére Yésu. ⁷ Ndazé ezé lá kí ro dozé gi ro ndìsì méngì dujú ledre ga bi ilizé yé gi ro zize ídize kí rokinyi ní wá, ledre ga bi gi do bizé ní niyí za mbá do sílì Lomo. ⁸ Togú azé trìdrì, azé 'yì 'bi Ngére Yésu. Abú uyuzé kpá mbú miúyu yá, azé fú 'yì ené e. Trìdrì kí umbu, éyì ga bi gbre née ngúrúyé utúasá ené 'dí'bióyó zé gi zí Ngére Yésu wá.

⁹ Née sì ledre bi Kírésìto uyu zía úrúne gi zía ní, gi ro zía ídine Ngére 'bi 'yì ga bi niyí trìdrì kpá kí yé ga bi uyuní go ní. ¹⁰ Gi zí keyì née ní, ndásé lúru'dófu bi gi do 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní zise ndìsìsè 'dècì ngbangayé wá. Lomo ni dujú ne 'yì bi ni 'dècì ngbangazé ní. ¹¹ Ngére Lomo uku simi miéke kúrúne kídí, "Málóbù romá kí romá, 'yìma'dí e za mbá niyí ndìsì ngúnngú royé zíma zíye ndìsìyè mbófo dujú máa."

¹² Zé mikékerì mbá, 'yì ni úku té 'bi ené ledre bi gi do biné ní ne zí Lomo kí tarané.

¹³ Gi zí keyì née ní, ídísé ótoómo kí 'dècì ngbanga lafúse 'dá'ba. Ndásé ndìsì 'dùtu misi'di ledre 'bi Kírésìto gi zí lafúse wá.

¹⁴ Ngére Yésu 'dodo yeme go bilámáne kídí Lomo otoogu eyí e za mbá bilámáne gí ro ánu yée. Togú ngíti 'yí uku ledre kídí ngíti éyí nì bo ndaá bilámáne gí ro zíne ánu a wá, lúyú ledre ndaá née go éyí bì eme zía ngú ní. ¹⁵ Éyí bì ndìsì ánu a ní togú bì ndìsì sínyí ro ngíti géyí lafúyí e 'yí 'bì Kírésìto gí zía misínyí yá, ndá gága a wá káa bì niyí ótoómo kí lódú kací Kírésìto gí zía Kírésìto ma'dáa uyu kóo kpá gí royé. ¹⁶ Bilámá éyí miánu eyí ndaá óto ngíti 'yí e zíye ndìsì úku sínyí ledre gí do bì a wá. ¹⁷ 'Yí utúasá ené ídine mbigí 'yí 'bì Lomo gí zí éyí miánu wá, yí ené gí zí méngí ledre ga bì Lomo ili yée ní, kí bilámá ndìsì, nda kí rokinyi bì 'Dówú Lomo ndìsì í'bíogú a ne ní. ¹⁸ Yí bì ndìsì méngí moko 'bì Kírésìto kí bilámá miméngí ledre ní, áyí óto Lomo zía ídine kí rokinyi. Zí 'yí e kpá ídíye kíyí kí rokinyi.

¹⁹ Zée 'yí ga bì 'bì Kírésìto ní, idíze ídí éyí kìe'do gí ro zí lafúze ídíye kí roko'bù royé. ²⁰ Nda sínyíonzó moko 'bì Lomo lá gí ro éyí miánu wá. Abú éyí miánu niyí kpá tí za mbá bilámáye yá, togú lúru éyí bì ndìsì ánu a ní nì óto ngíti 'yí zía ótoómo kí lódú kací Kírésìto, zía kpá ótoómo kí méngí bilámá ledre yá, ndá gága a ánu a wá. ²¹ Nì bilámáne togú

mbú ánu esí, togú éwé le'yí, togú mbú ngíti géyí miméngí ledre ga bì niyí óto lafúyí e zíye ótoómo kí lódú kací Kírésìto, zía kpá lúyú ledre yá, ídí ótoómo yée 'dá'ba.

²² Miméngí ledre bì lúru nì ídí zí ngíti géyí 'yí 'bì Kírésìto bisinyíne abú nì yí ené tí bilámáne yá, ídí nda ídí lá duú do mimbé'deyí zí Lomo ówo a kpá duú ne. Lomo nì í'bí úndru zíyí gí zía ówoyéme miméngí ledre eyí bú. ²³ Éyí bì ngará ówoyéme wá, sómú ledre eyí nì gí roa gbre gbre ní ndá ánu a wá, togú ánu yá nì ídí zíyí lúyú ledre gí zía née ndaá 'bì ené ledre bì ngúngu ní wá.

15

Idíze óto lafúze e zíye ídíye kí rokinyi

¹ Zée ga bì cíyí ledre 'bì Kírésìto olú go do mimbé'dezé ní, idíze sáká lafúze ga bì cíyí ledre ma'dáa ndaá aka do mimbé'deyé wá ní kí bilámá 'dódo ledre gí ro zíze óto yée zíye ídíye kí rokinyi. ² Togú 'dodozé ledre go zíye kenée yá, nì óto yée zíye ídíye kí rokinyi gí zía 'dijízé née go ledre 'bì Lomo zía ngbóróne simiyé. ³ Kírésìto oto ené roné zíne ídine kí rokinyi wá. Nì miékéne simi miéké kúru Lomo, Kírésìto uku kídí, "Babá, 'yí ga bì ndìsìní úkucáyi yí ní niyí go kpá ndìsì úku máa kenée."

4 Eké omoní kóo ledre ga gére née kenée zíye ídíye káa do 'dódo ledre zíze gí ro zíze ídíze kí roko'bu rozé kí ndịsị óto komozé òwù ro ledre bì 'bì Lomo ní.

5 Lomo bì ndịsị í'bí roko'bu zíze, zíze ndịsizé útụsimizé ní, ídí sáká sée zí mindịsísé kí lafúse 'yì ga bì 'bì Kírésìto Yésu ní ídíne bilámáne. 6 Gí ro zíze ìnyisè mbá ndịsị kófó ìrì Lomo bì 'Bu Ngére ezé Kírésìto Yésu ní.

7 Ledre lafúse ídí ídí zíze owóowó káa zí bì ledresé nì zí Kírésìto owóowó ní gí ro zí 'yì e ndịsìyè í'bí mbófo éyì zí Lomo. 8 Máúku zise, Kírésìto ogụ zía ídíne káa do 'yì kasa zí Yúda e gí ro zíye ówo a kídí ledre kóo Lomo ukuomo zí bulúnduyé ní mengì roné go. Kírésìto ogụ tí go ma'díí. 9 Nì kenée gí ro zí 'yì ga bì ndanì Yúda e wá ní kpá í'bí mbófo éyì zí Lomo gí zía mengì kpá bilámá ledre go zíye. Nì simì miéké kúrú Lomo kídí,

“Mááyí ndịsị mbófo yì don-garà 'yì ga bì ndanì Yúda e wá ní.

Zíma ndịsímá kófó ìrìyì simì ke'bjì.”

10 Ngíti a nì kpá miékéne kídí,

“Sée ga bì ndásé Yúda e wá ní, ídísé ìnyì kí Yúda e mbá ndịsị kófó ìrì Lomo.”

11 Do kpá éké ngíti a kídí,

“Sée 'yì ga bì ngará ndásé Yúda e wá ní, ídísé kófó ìrì Ngére Lomo.

Sée 'yìma'dí e do sogo kángá za mbá, ídísé kófó ìrìja.”

12 Nébì Isáya uku kóo ledre kídí,

“Ngúru 'yì gí simì kúfú ngére Dawídi nì karanée ógụ

zía ídíne ngére do 'yì ga bì ngará ndanì Yúda e wá ní mbá.

Zíye ìnyìyè mbá ndịsị óto úndru 'yì máa née.”

13 Lomo bì ndịsị sáká 'yì e zíye ndịsìyè óto komoyé ro ledre ené ní, ídí 'dúcu sée kí rokinyi gí ro zise ndịsísé bilámáse. Gí zía 'Dówù Lomo i'bí roko'bu go zise ngún-gu ledre ené kíe.

Páwulo dongarà 'yì ga bì ndanì Yúda e wá ní

14 Owù 'bì Babá e, máówo bú bilámáne kídí áse 'yì ówo ledre e, ledre bì máéké ba útúásásé go 'dódo yée zí lafúse. 15 Máúkulógù née lá ledre ma'dáa zise káa bì nì līgì sée ke. Née bilámá ledre bì Lomo mengì zía í'bí moko ené gí ro zíma ndịsímá méngì a ní. 16 Gelé máa káa do 'yì kasa zí Kírésìto Yésu gí ro zíma ndịsímá úku bilámá ledre ené zí 'yì ga bì ndanì Yúda e wá ní gí ro zíye ngún-gu bilámá ledre máa née, gí do bì zí 'Dówù Lomo lúguráyì yée drá zíye

útuásáye kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e.

17 Mááyí kí mongú rokinyi gí ro roko'bu bì Kírésìto Yésu i'bí zíma, zíma ndìsímá méngì moko kíe zí Lomo ní. 18 Máútuásá 'dó'dó kí ndìsì úku gbékpí ledre e wá. Odu ledre bì mááyí ndìsì úku a ní dujú ledre Kírésìto bì i'bí roko'bu zíma, ndìsímá úku bilámá ledre ené kíe zí 'yì ga bì ndaní Yúda e wá ní, gí ro zíye óto úndru Lomo. 19 Mbófo éyì gí ro 'Dówù Lomo kí roko'buné bì simimá ní. Zía sáká máa zíma méngì mingburoko ledre e kpá kí úku bilámá ledre 'bì Kírésìto zí tù'dù 'yì e kú gí simì gara bì Yerusaléma ní, ndéréógu kíe gí simì káṅgá bì ndoloní kídí Ilírikúma ní. 20 Kací kakra mbá, mongú sómù ledre amá ni kíngaya gí ro úku bilámá ledre 'bì Kírésìto zí 'yì ga bì ngará uwúní aka wá ní, gí zí wo bì mááyí úku ándá a kpá fú zí 'yì ga bì ukuní go zíye ní. 21 Gí zía ni miékéne simì miéké kúrú Lomo kídí,

“Yì ga bì ukuní ledrea zíye wá ní, niyí lúru wo kí komoyé,
yée ga bì uwúní ledre a kí mbílye wá ní, niyí ówoyéme ledre gí roa.”

22 Moko 'bì úku bilámá ledre 'bì Kírésìto zí ngiti géyì 'yì e uçomo kóo máa ne kí ógumá zise íri 'diya, gí zí

kéyì née zise sòngó máa kí tù'dù simibi e.

Páwulo yeme roné gí ro ndéréne simi Róma

23 Bì ba ní moko bì do sílma ní ukú go. Mááyí go nzíyímá gí ro ógumá zise íri. 24 Maa yéme romá go gí ro ndéréma simi káṅgá bì Isipáyini ní, 'dá'dá zíma kí ndéréókpóma geré mindéréókpó, mááyí aka ógu zise ndìsizé cúku'dée kése simi Róma ore kí, zise nda i'bí msi'di zíma ndéréókpóma. 25 Ngiti géyì 'yì ga bì 'bì Kírésìto simi gara ga bì Mekedoníya kí Ákaya ní, yokoní kesi sáká lafúye ga bì simi Yerusaléma ní kíe, mááyí aka ókpó kí kesi née geré i'bí a zíye íri kí zíma nda ndá'baógumá zise ore. 26 'Yì ga gére née yokoní kesi gí zía uwúní kídí lafúye 'yì ga bì 'bì Kírésìto simi Yerusaléma ní niyí m'i'dó'dóye kíngaya. 27 Gí zía bì 'yì ga bì ngará ndaní Yúda e wá ndikiní bilámá ledre 'bì Kírésìto gí zí Yúda e ní, utuásá miútuásá zíye méngì éyì kenée zí Yúda e. 28 Togú mái'bí sáká éyì eyé née go zí Yúda e simi Yerusaléma íri yá, mááyí geré ógu zise íri zíma nda ókpóma simi Isipáyini. 29 Máówo bú miógumá zise íri ni kí mongú úndru bì gí zí Kírésìto ní.

30 Owù 'bì Babá e, mándú'yú sée kí roko'bu bì gí zí Kírésìto Yésu Ngére ezé

ní, kpá gí zía 'Dówú Lomo oto 'búma go dosé. Ídísé ini ini zí Lomo gí romá. ³¹ Ídísé ini ini zí Lomo gí zía ngíti géyí 'yí ga bí simi káńgá 'bí Yúdáya ní iliní eyé ledre 'bí Lomo wá, Lomo idí yómo máa gí zíye. Ídísé kpá ini ini zí Lomo gí ro zí moko bí mááyí ndéré méngí a simi Yerusaléma íri ní ndéréne bilámáne. ³² Lomo idí líkpí misí'di zíma ógumá kí rokinyi do mimbé'demá gí ro zíze sáká rozé kése kí 'búne. ³³ Mándíşí kpá ini ini kídí Lomo bí 'yí méngí bilámá ledre zí 'yí e idí ndíşí lúru bí kacise mbá. Ídí kenée.

16

Mandá gí zí Páwulo

¹ Owú 'bí Babá e, kára bí Fóyibe ba, ní ngúru 'yí 'bí moko simi Kanísa bí ndoloní Kenekariya ní. Togú ogú go zíse íri yá, ídísé 'dí'bí wo simi şumú simi Lomo. ² Ídísé 'dí'bí wo simi şumú kí ledrené zíse owóowó gí zía ní ngúru 'yí 'bí Ngére Yésu. Ndíşí go sáká tų'dú 'yí ga bí 'bí Kírésito ní do bilámá misí'diné. Ndíşí sáká máa kpá kenée.

³ Mandá zí Akúwíla kí me'bené Purisíla. Née 'yí ga bí ndíşízé méngí moko 'bí Kírésito Yésu kéye ní.

⁴ I'biní royé cú zí umbu gí ro sáká máa. Gí zí keyí née ní, zíze inyízé kí 'yí ga bí ndaní Yúda e wá ní za mbá ndíşí mbófo yée. ⁵ Mandá

kpá zí 'yí ga bí ndíşiní yóko royé ini ini zí Lomo zíye 'be íri ní mbá. Mandá kpá zí Epenétono, 'bú a ní domá kíngaya gí zía ní mizefí 'yí bí simi káńgá bí Ásiya ngunđu ledre Kírésito ní. ⁶ Mandá kpá zí Mariya bí ndíşí méngí moko zíse íri kíngaya gí ro zíse ndíşisé bilámáne ní. ⁷ Androníka e kí Zúniya, ga gére née şumumá e onzóní koo zée kéye simi şigini gí ro ledre Kírésito. Ngunđu utuní ledre Kírésito 'dá'dá gí zíma. 'Yimíkasa e ndíşiní óto úndruyé kíngaya. Máí'bí mandá go zíye kíngaya. ⁸ Nda kpá lá dujú yée ga gére née wá, mandá kpá zí Ambilétono, máoto 'bú a go domá kíngaya gí zía ngunđu ledre Ngére go. ⁹ Máí'bí kpá mandá zí Uřubáno e kí Isitéka. Ga gére née kpá 'yí ga bí ndíşízé méngí moko 'bí Kírésito kéye ní. ¹⁰ Mandá zí Ápelene, ní 'yí bí miútúásáne kací komo Kírésito ní. Mandá kpá zí 'yí ga bí 'be 'bí Arisitobúlu. ¹¹ Máí'bí kpá mandá zí Erodiyána şumumá bí íri ní. Mandá kpá zí 'yí ga bí 'bí Ngére Yésu ndíşiní yóko royé ini ini zí Lomo 'be 'bí Narakisówu ní. ¹² Mandá zí Traphéna e kí Traphósa. Kará ga gére née ndíşiní méngí moko 'bí Ngére za kí mimbé'deyé mbá. Mandá kpá zí Peresísi née kpá ngúru kára bí ndíşí méngí moko 'bí Ngére

kí mimbé'dené mbá ní.
 13 Mandá zí Rufúsa e kí mbágáne. Née 'yì ga bì Ngére gelé yée go zíne ní. Kára née mááyí zía káa zí mbígí owù gí simì a ní.

14 Mandá zí Asenekirító e kí Phélégono e kí Érémesi e kí Pátroba e kí Érémasi e nda kí ngíti géyì 'yì ga bì niyí kéye íri ní mbá. 15 Máí'bí kpá mandá zí Philólogu e kí Zúliya e kí Néra e kí Lémíné, nda kí Ólimbása kpá kí 'yì ga bì 'bì Kírésìto niyí kéye íri ní mbá. 16 Kí'dí bì ndíkísé go do bì kǐé'do íni ini zí Lomo ní, ídísé ndìsì í'bí mandá dongarásé kí 'búne. 'Yì ga bì 'bì Kírésìto azé kéye yáa ní, í'bíní mandá zísé íri kíngaya.

Odu lorù gí zí Páwulo

17 Komosé idí idí rosé gí zí ngíti géyì 'yì ga bì iliní 'bì eyé dūyú bisinyí ledre gí ro zí 'yì e ndìsiyé ifi dongaráye kí lafúye ní. 'Yì ga gére née 'dódo ledre eyé nì bisinyíne kpí gí zí ledre ga bì 'dodozé yée zísé ní. Ndásé ndìsì, ndìsì kótrù rosé kéye wá. 18 'Yì ga gére née mengíní eyé née moko bì 'bì Kírésìto Yésu Ngére ezé ní wá, mengíní yì eyé moko eyé gí royé. Ndìsíní lóndo 'yì ga bì owoyemení aka ledre 'bì Kírésìto wá ní kí bikinyi ódro gí ro zíye ngúngu ledre ranga eyé ga gére née. 19 Tú'dú 'yì e owoní go kídí ndìsísé go óto úndru ledre 'bì Kírésìto kíngaya. Éyì bì méngísé née

oto máa go zíma ídíma kí mongù rokinyi. Ídísé idí 'yì komokenzì e, zísé ígí rosé miígí gí zí méngí lúyú ledre.

20 Lomo 'yì í'bí bikídrí zí 'yì e nì í'bí roko'bu zísé rómo komo ezeokóse Satána kíe zía nda ídíne káa do simì sǐndìse.

Kírésìto Yésu Ngére ezé idí sáká sée.

21 Timatiyo eze 'yì mokoze í'bí mandá zísé. Lúkúyo e kí Zésóna e kí Sosopéta ga bì sùmù má e ní, í'bízé mandá kéye zísé íri za mbá.

22 Máa Teritáyo 'yì éké ledre ba, máí'bí kpá mandá go zísé 'yì ga bì 'bì Ngére Yésu ní.

23 Gáyo bì mándìsì zía 'be gí zía 'yì ga bì 'bì Kírésìto ndìsíní yóko royé zía 'be íni ini ní, í'bí kpá mandá zísé íri.

Ngíti mongù 'yì bì 'bì akúma yáa, Erésito, nda kí Kúta lúnduzé simì Lomo, í'bíní mandá zísé íri.

24 Kírésìto Yésu Ngére ezé idí sáká sée.

25 Lomo bì mándìsì 'dódo bilámá ledre 'bì owù 'bì ené Kírésìto Yésu zísé ní, idí í'bí roko'bu zísé. Bilámá ledre née nì kóo miótoécíné gí zísé kí tú'dú simibi e. 26 Bì ba ní, nì nda go mì'dódoné zísé fúó. Lomo bì nì trǐdrǐ za fí ní ukui'bí ledre zí nébì e éké bilámá ledre máa née gí ro zí rǐkǐ sǐ do 'yìma'dí e mbá ówo a gí do bì zíye ngúngu a. 27 Gí zía bì Lomo nì 'yì komokenzì kasaogu Kírésìto Yésu ne ní, irǐa idí

ndĩsi ídí mĩmbófoné za fí.
Idi kenée.

**Mizefi wáraga bi
Páwulo
eké zí 'yì ga bi simi
Korīndo
ní
Ledre gi ro
mizefi búku bi
Korīndo ní**

Páwulo bi 'yìmikása ní eké ledre ba ne zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Korīndo bi ngúru mongú gara simi Girìṣì ní. Páwulo 'dodo kóo bilámá ledre 'bi Yésu zí 'yì e simi Korīndo rómo do simibi kíé'do. Simi Moko 'bi 'yìmikása e kápita 18, zí tǔ'dú 'yì e kóo ngúngu ledre Yésu. Simi bi Páwulo nderéokpó do ngíti bi ní, zí bisinyí ledre e óguyé don-garà 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní íri. Née éyì bi oto Páwulo éké ledre ba kása a simi korīndo ní gi ro zíye ótoómo kí méngì bisinyí ledre káa zí ga gére née 'dá'ba.

Simi kápita 1-4 Páwulo eké kídí ndaá bilámáne zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní ífi simiyé ndìṣì ófúye don-garàye wá. Simi kápita 5-6 esì sǐlìne komo yée ga bi ndìṣìní méngì keyì kenée káa zí éyì bi owoní aka Lomo wá ní. Simi kápita 7, 'dodo ledre gi ro toso ndìṣì 'bi 'yì ga bi ngunṣuní ledre Kírésìto go ní niyí ndìṣì kí me'beyé e, ya'dá 'bi eyé e kí 'yì 'bi 'be 'bi eyé e mbá ní. Zía í'bí lorú

zíye gi ro 'yì ga bi ngunṣuní ledre 'bi Lomo go ní niyí ndìṣì kí yée ga bi ngunṣuní eyé ledre 'bi mbigí Lomo wá ní káa be 'di. 'Yì ga bi ngunṣuní ledre 'bi Lomo go ní niyí ndìṣì ini ini zí Lomo káa be 'di? Zía kpá úku ledre kídí 'Dówú Lomo i'bí úndru moko go zíze tǔ'dú mingúnúcua, kíngaya simi kápita 13 uku ledre úndru 'bi óto 'bú lafú 'yì e. 'Dówú Lomo née ni sáká zée zíze ndìṣìzé ini ini zí Lomo do bilámá misi'diné tí káa zí 'yì ga bi ngunṣuní ledre Kírésìto go ní. Née ní zía úku ledre zíye kídí káa zí bi Lomo uru kóo Kírésìto go gi simi umbu ní togú karanée uyuzé go yá ni kpá úru zée.

Mandá zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Korīndo ní

¹ Owú 'bi Babá e, máa Páwulo bi Lomo gelé máa, zía óto zée kí Sosoténe káa do 'yìmikása 'bi Kírésìto Yésu ní.

² Máéké ledre ba máa zise, sée 'yì ga bi ngunṣuní ledre 'bi Lomo go simi Korīndo íri ní. Ledre bi máéké ní, ndaá kpá lá dujú zise wá, kpá zí 'yì ga bi do ngíti géyì bi e ngunṣuní kpá ledre Kírésìto Yésu Ngére ezé gi zía gelé zée go kéye káa do mbigí 'yì ga bi Lomo ní.

³ 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésu Ngére ezé, idíní lúru bi kacise, zíye méngì bilámá ledre zise gi do bi zise ndìṣìsé bilámáse.

⁴ Kací kadra mbá, mándiṣi i'bí mbófo éyí zí Lomo kací bilámá ledre bi mengi zise, zise idise go mbigi 'yi ga bi 'bi Kírésiṣito Yésu ma'dáa ní. ⁵ Ngére Yésu i'bí roko'bu née zise gi ro zise ndiṣiṣé ówoyéme ledre ené zaá bilámáne kpá gi ro zise ndiṣiṣé 'dódoyéme a zí 'yi e do bilámá misi'diné. ⁶ Gi zí keyi née ní, 'yi e niyi inyi mbá ówo a kídí ledre bi 'dodozé zise gi ro Kírésiṣito Yésu ní ni ma'dii ledre. ⁷ 'Dówú Lomo i'bí tákpásiḷi ga gére née zise kenée gi ro zise ndiṣiṣé méngi mbá ledre ga bi utúasáni miútúasá ní gi zía ndiṣiṣé go óto komosé gi ro mindá'baogu Kírésiṣito Yésu Ngére ezé. ⁸ Ngére Yésu ni ndiṣi 'dókó sée gi ro zise ndiṣi tórosé fú lá ngbúo gi simi sindi kadra bi Ngére ezé Kírésiṣito Yésu ma'dáa ni ndá'baogu simi a ní. ⁹ I, tí ma'dii, Lomo gelé sée ne gi ro zí mindiṣiṣé idíne kije'do kí Owú 'bi ené Kírésiṣito Yésu bi ni Ngére ezé ní. Ledre ga bi uku yée gi rosé ní ni méngi yée mbá tí káa zí bi uku yée ní.

'Yi 'bi Kírésiṣito idini ndiṣi kí mimbé'deyé kije'do

¹⁰ Owú 'bi Babá e, máesi ṣiḷima komosé kí roko'bu bi zima gi zí Kírésiṣito Yésu Ngére ezé ní kídí, ndásé sógó rosé zise ndiṣiṣé kí ofúse dongarase wá. Idise ndiṣi káa do 'yi e kije'do.

Mimbé'desé kí miméngi ledre esé idi idi mbá kije'do. ¹¹ Máuku ledre née gbékpíe wá, mbílíma uwú ndiki ledre go. Ngíti géyi 'yi e oguní gi 'be 'bi Kulúwe yáa zíye úku ledre zíma kídí, ndiṣi esé ndaá 'bi ené iri bilámáne wá. Ndiṣiṣé ndiṣi iri fú lá kí ofú dongarase. ¹² Ngíti géyi 'yi e gi dongarase ya yée niyi yi eyé 'bi eyé 'yi ga bi 'bi "Páwulo ní." Ngíti géyi ya yée niyi yi eyé 'yi ga bi 'bi "Apólo ní." Ngíti géyi ya yée niyi yi eyé 'bi eyé 'yi ga bi 'bi "Pétero ní." Ngíti géyi ya yée niyi yi eyé 'bi eyé 'yi ga bi 'bi "Kírésiṣito ní."

¹³ Ásé ifi simi Kírésiṣito kenée lará a káa be 'di? Ambí uyu koo gi ro yómo sée ní ne? Páwulo? Babatizini koo sée kí iri ambi? Kí iri Páwulo? ¹⁴ Mámbofo Lomo go, gi zía má'bi amá koo babatiza zí bikéri 'yi gi dongarase wá. Odu 'yi ga bi má ówo, má'bi koo babatiza go zíye ní duú, Kírísipo e kí Gáyo. ¹⁵ Gi zí keyi née ní, bikéri 'yi gi dongarase bi ni úku ledre kídí babatizini koo née kí irimá ní ndaá. ¹⁶ Woyii, ledre Sitifano ayi go liji máa. Ngíti 'yi bi koo má'bi babatizi go zía ní, Sitifano kí 'yi 'bi 'be 'bi ené e. Gi do kacíye née togú ngíti 'yi ni kpá bo mábabatizi koo wo go yá, másómúndiki aka wá. ¹⁷ Kírésiṣito Yésu kasa ené koo máa lá duú i'bí babatiza zí 'yi e wá, kasa máa úku

bilámá ledre ené zí 'yì e za mbá. Mándĩsì úku zí 'yì e òwò ledre miúyu kí miúru Yésu gĩ simi umbu nda kí ledre roko'bu 'bi yómo 'yì e bi zía ní. Idí mándĩsì kóo úku ledre néesé kí sómú 'bi 'yìma'dí e yá, káa bi miúyu Yésu bi kóo do mingbúngu kágá ní moko ndaá ba simi a wá.

Ledre gĩ ro umbu Yésu

18 Owú 'bi Babá e, ledre gĩ ro umbu Yésu ni mongú ledre gĩ zía 'Buzé Lomo yeme ledre néesé kenée gĩ ro yómo zée. Owozé ledre néesé kenée gĩ zía owoyemezé ledre gĩ ro roko'bu 'bi Lomo go. 'Yì máa yée ga bi ngára owoyemení ledre gĩ ro roko'bu 'bi Lomo wá ní, lurúní yì eyé ledre umbu bi kóo Yésu uyu do mingbúngu kágá ní zíye káa zí ledre cayi ní. 19 Ni simi miéké kúru Lomo kídí, "'Yì ga gère néesé kí ówo ledre ga gère néesé niyí yì eyé kací komomá mbá bicayiyé moko ndaá simiyé wá.

Mááyí óto yée zí bi ndĩsì sinyíne royé misinyí kí ówo ledre ga gère néesé mbá."

20 Togú nda go kenée ní, 'yì ga bi ndĩsini méngi keyi kídí yée owoofuní ledre go ní, niyí kací komo Lomo go káa be 'dì? Niyí go mbá bicayiyé. Gĩ zía Lomo uku go kenée. 21 Lomo ni òwò ne 'yì bi owoonzó ledre gĩ ro

ledre e za mbá ní, ili ené zí 'yìma'dí e ówo néesé kí 'bi eyé ówo ledre eyé 'bi 'yìma'dí e wá. Gĩ zí keyi néesé ní zía úku ledre kídí, ledre ené bi ndĩsizé 'dódo a zí 'yì e, zí ngíti géyì 'yì e ndĩsiyé lúru a kídí moko ndaá simi a wá ní, ni idíne misi'di 'bi ómo zí 'yì ga bi ngunguní ledre ma'dáa go ní. 22 'Yì ga bi Yúda e ní, iliní 'bi eyé yée idiní lúru mingburoko lará ledre e kí méngi royé té kí yée niyí fú ngungu a kídí ma'dii, Lomo kasaogu Yésu ne. Ngíti géyì 'yì máa yée ga bi ndaní gĩ simi kífú Yúda e wá ní, iliní 'bi eyé idízé 'dódo ledre ma'dáa kí ówo ledre bi 'yìma'dí e 'bi do sogo kángá ní yée niyí fú ngungu a. 23 Ndĩsizé 'dódo òwò ledre umbu bi kóo Kírésito Yésu uyu do mingbúngu kágá ní. Yúda e ngunguní eyé bi kídí Lomo ni kasaogu Kírésito zía úyuné do mingbúngu kágá ní wá. Kífú ngíti géyì 'yì e lurúní 'bi eyé kídí néesé ledre cayi. 24 'Yì máa yée ga bi Lomo gelé yée go káa do mbigí 'yì ené e ní, togú Yúda e togú kífú ngíti géyì 'yì e yá, lurúní ledre ga bi 'dodozé yée néesé káa do ledre bi kí roko'buné ní gĩ zía owoní go bilámáne kídí, Kírésito 'dodo ledre máa ga gère néesé ne zíze. Zía kpá 'dódo ledre gĩ ro roko'bu bi 'bi Lomo kpá komokenzi ené ní zíze. 25 Ledre bi Lomo

mengì nées ngíti géyì 'yì e lurúnì yì eyé kací komoyé káa do bicayi ledre. Ábuwá roko'bu 'bì Lomo kí owo ledre ené romo gî do 'bì 'yìma'dí e do sogo káńgá go za mbá.

²⁶ Owú 'bì Babá e, sómùsé aka kí rosé. Simì bì kóo ngará Lomo ndolo aka sée gî ro zíse ídíse káa do 'yì lódù kací Kírésìto wá ní ndásé kóo kací komo 'yì e káa zì 'yì ówo ledre e ní wá, ndásé kóo kpá káa zì mĩngburoko 'yì e ní wá. ²⁷ Lomo otoomo bicayi ledre ga bì 'bì do sogo káńgá ba gî ro zì dokuwu mēngì 'yì ga bì ya yée niyí 'yì ówo ledre e ní gî zía. Zía ótoómo ledre máa yée ga bì moko ndaá simiyé wá ní zì dokuwu mēngì 'yì ga bì kí cóngó royé ní gî zía. ²⁸ Lomo ndìsì lengbe géle 'yì ga bì yaá owoní ledre wá ní gî ro zíye ídíye káa do 'dódo ledre zì 'yì ga bì ononí royé ya yée owoofuní ledre go ní kídí ówo ledre eyé nées moko ndaá 'bì ené simì a zíne wá. ²⁹ Lomo mengì ledre nées kenées káa bì ngíti géyì 'yì e niyí ndìsì mbófo royé zíne. ³⁰ Lomo 'dì'bilugu zée, zía óto zée zíse ídíse kí Kírésìto Yésu káa do 'yì e kíé'do ba ndaá gbékpíne wá, gî zía Yésu ma'dáa uyu kóo go gî rozé, zía kpá 'dódo ledre bì gî ro Lomo ní zíse ówoyéme a. Gî zì kényì nées, zía yómo zée, zía 'dì'bióyó lúyú ledre gî rozé, zíse ídíse

mbigì 'yì ga bì 'bì Lomo ní. ³¹ Nì simì miéké kúrú Lomo kídí, "Togú 'yì ilì mbófo roné yá, idí mbófo roné gî ro éyì ga bì Ngére Lomo ndìsì mēngì yée ní."

2

¹ Owú 'bì Babá e, simì bì kóo máogù zíse simì Korındo íri ní, má'dódo kóo zíse òwù ledre bì 'bì Lomo ní. Mándìsì amá kóo mbófo romá kí úku mĩngburoko ledre e zíse káa zì éyì bì máówoófù ledre go ní wá. ² Máoto kóo sómù ledre amá ndìsì 'dódo zíse lá òwù ledre Yésu kí ledre umbu bì kóo Kírésìto Yésu ma'dáa uyu wo do mĩngbúńgbu kágá ní. ³ Simì bì kóo mándìsì 'dódo ledre ga gére nées zíse ní, mĩmbé'demá ndaá kóo wá. Máya 'bì amá útuásásé esé kóo ńgũńgu ledre ga bì kóo mándìsì 'dódo yée zíse nées wá. ⁴ ńgũńgusé kóo ledre ga bì má'dódo yée zíse gî ro Ngére Yésu nées ndaá gî zía bì ya máowo kací 'dódo a go ní wá, yì ené gî zía 'Dówù Lomo ndìsì kóo 'dódoyéme ledre máa ga gére nées zíse za cù ne kí mongù roko'buné kídí, nées mbigì ledre bì gî zì Lomo ní. ⁵ Gî zì kényì nées, ndásé óto mĩmbé'desé ro misómù ledre 'bì 'yìma'dí e wá. Ídíse óto mĩmbé'desé òwù ro ledre bì 'bì Lomo ní gî zía bì Lomo ní kí roko'bu ledre e za mbá zíne ní.

Cóngó komokenzi ni dujú
gi zí 'Dówú Lomo

⁶ Ledre ga bi ndışızé 'dódo yée zí 'yì ga bi n̄gun̄uní ledre 'bi Kírésı̄to go kینگaya ní, niyí komokenzi bi 'bi Lomo ní. Ndaá komokenzi bi gi zí 'yìma'dí e ní wá, ndaá kpá komokenzi gi zí 'yì ga bi kí mingburoko roko'buyé do sogo kángá ba ní ní wá. Gi zía moko nda simi komokenzi 'bi 'yìma'dí e zí Lomo wá. ⁷ Ndışızé úku ba ledre komokenzi bi 'bi Lomo bi Lomo ma'dáa otoeci kóo miótoéci gi zí 'yìma'dí e ní. Lomo yemeomo kóo ledre go gi rozé 'desi 'dá'dá zía kí otoógu éyí e, kídí, née ni óto zée kí ledrezé zine owóowó. Otoeci yì ené kóo ledre née miótoéci uku'dodo ené kóo zí bikérí 'yì do sogo kángá wá. ⁸ Mingburoko ngére ga bi 'bi do sogo kángá ba owoyemení ledre gi ro mongú komokenzi bi Lomo yemeomo kóo ledre kie gi ro 'yìma'dí e née wá. Idí owoyemení kóo bo yá, káa bi i'bíní kóo lorú do phéphéonzó Ngére Yésu bi ni kí mongú úndruné ní wá. ⁹ Ledre née utúasá go 'duo kpini kí ledre bi kóo nébi Isáya uku ní kídí,

“Yì e utúasání lúru a,

'yì e utúasání kpá úwú a wá,

abú uku'dodoní zı̄ye utúasá kpá ólú simi doyé wá.

Née Ledre bi Lomo yemeomo gi ro

mengi a zí 'yì ga bi otoní 'búa go ní.”

¹⁰ Zée 'yì ga bi 'bi Ngére Yésu ní, Lomo 'dodo yeme kóo ledre máa née go zı̄ze simi roko'bu 'bi 'Dówúne.

Gi zía 'Dówú Lomo ma'dáa owoyeme sómú ledre 'bi Lomo bú bilámáne. ¹¹ Ngíti 'yì kpí utúasá bú ówoyéme sómú ledre 'bi ezené? İ̄i, éyí ndaá kenée wá. 'Yì ndışı ówoyéme sómú ledre ené dujú ne kí roné. Ni gi ro Lomo kpá kenée. 'Dówú Lomo ndışı ówoyéme sómú ledre 'bi Lomo dujú ne. ¹² Owoyemezé ledre bi Lomo mengi zı̄ze ní go bilámáne. Bi owoyemezé ní, ndaá bi ya kídí 'yì ga bi do sogo kángá ba 'dodoní ye zı̄ze ní wá. Lomo kasa 'Dówúne ne zía ógu ndışıné simizé ndışı 'dódoyéme ledre ga bi yeme yée go gi rozé ní zı̄ze.

¹³ Gi zí keyi née ní, zı̄ze ndışızé 'dódo zí 'yì e 'duo dujú cóngó ledre bi 'Dówú Lomo 'dodo yée ne zı̄ze ní. 'Dodozé ezé ledre bi ogú gi zí 'yìma'dí kí sómú ledre 'bi 'yìma'dí siminé ní wá. ¹⁴ 'Yì máa wo bi ngára 'Dówú Lomo ndaá simi a wá ní, utúasá ené ówoyéme ledre ga bi 'Dówú Lomo ndışı 'dódo yée zı̄ze ní wá. Ledre ga gére née niyí idí eyé zía káa zí ledre cayi ní gi zía utúasá ené ówoyéme yée lá kí roné wá. 'Búo togú 'Dówú Lomo 'dódo yée ne zía ni fú ówoyéme yée gi zía ledre ga

gére née oguní yí eyé gí zí Lomo. ¹⁵ 'Yì bì nì kí 'Dówú Lomo siminé ní, utúasá go ówoyéme dongará ledre e za mbá bilámáne. 'Yì máa wo bì ngárá nḡḡḡ ené ledre 'bì Lomo wá ní, utúasá ené ówoyéme ledre 'bì 'yì máa wo bì nḡḡḡ ledre 'bì Lomo go, nì kí 'Dówú Lomo siminé ní wá. ¹⁶ Ledre née utúasá go kpì nì kí ledre bì nébì Isáya uku ní kídí,

“Ambí utúasá bì ówoyéme sómú ledre 'bì Ngére Lomo ní ne,
bì zía ndìşìné í'bí lorú zía ní?”

Tí lá utúasázé ówoyéme ledre bì Kírèsìto ndìşì sómú ní.

3

'Yì 'bì Kírèsìto ndaní ifi royé wá

¹ Owú 'bì Babá e, simi bì kóo mááyí zise simi Korındo íri ní, mándìşì kóo 'dódo ledre 'bì Lomo zise lá ndoo káa zí éyì bì nḡḡḡusé aka ledre 'bì Lomo wá ní. Mándìşì kóo 'dé'de sée née mi'dé'de gí zía cıyí ledre 'bì Kírèsìto Yésu bì nḡḡḡusé ní ndaá aka kóo şimisé kíngaya wá. ² Togú owú nì aka sıríne yá, ndìşì aka ılu 'bì ené lá dujú umbá. Née sı ledre bì kóo mándìşì 'dódo ledre zise gí zía ndoo ní, gí zía roko'busé ndaá aka kóo gí ro mıngburoko 'dódo ledre ga bì 'bì Lomo ní wá. ³ Máméngı kenée gí zía ambá mıméngı ledre esé

nì aka yí ené fú lá 'bì 'yì ga bì owoyemení aka ledre 'bì Lomo wá ní. Ásé aka fú kí ledre 'bì simikesı ro lafúse e kíngaya, ledre 'bì ófú kí lafúse e nì aka kpá fú zise kíngaya. Mıméngı ledre ga gére née 'dodonı kídı cıyı ledre 'bì Lomo ndaá aka şimisé wá. Mıméngı ledre esé nì aka yí ené mbá 'bì 'yì ga bì nḡḡḡunı aka ledre 'bì Lomo wá ní. ⁴ Togú ngíti 'yì gı dongarásé uku ledre kídı, “Káa zı bì áse lúru máa ba, máúwú amá ledre 'bì ngíti 'yì kpı wá, mándışı úwú dujú ledre ga bì Páwulo ndışı 'dódo yée ní.” Zı ngítıa úku 'bì ené kídı, “İ'ı, mánda 'bì amá simi tú'dú ledre esé ga gére née wá. Mándışı úwú 'bì amá ledre amá dujú gı zı Apólo.” Máúku zise ma'dıı, ndışıse née aka fú lá méngı mıméngı ledre 'bì 'yì máa yée ga bì nḡḡḡunı aka ledre Kírèsìto káa do Ngére eyé fú lá wá ní.

⁵ Máa Páwulo kı Apólo, ndazé ezé mıngúngúcuá wá. Azé lá dujú kıé'do 'yımıkása ga bì 'bì Ngére Yésu ní. Née sı ledre bì 'dodozé ledre ené zise, zise go nḡḡḡ a ní. Ndışızé méngı née moko bì Lomo i'bí zıze ní. ⁶ Máa Páwulo, mááyı 'bì amá káa zı 'yì bì o'doomo kére yáká ní. Ezemá Apólo nı nda 'bì ené káa zı 'yì ıcı tó'dó gı komo kére ma'dáa ní. 'Yì bì ndışı í'bí roko'bu zı kére ga bì yáká née ngbóroye kıe

ní, yì ené Lomo ndaá 'bì ené zée 'yìma'dí e wá. ⁷ Gì dongaráze ga bì gbre née, 'yì ó'do yáká kí 'yì ícì tó'dó, wo bì romo do ezené ní ndaá 'bì ené wá. Odu 'yì bì romo ní dujú Lomo bì i'bí roko'bu zí éyì ga bì yáká née ngbóroye kíe ní. ⁸ Abú moko ga bì ndìsìzè méngì yée kí Apólo née niyí cúku'dée kpí kpí yá, ndìsìzè méngì yée mbá kí sómù ledre kíé'do. Tákpásìlì ní nda ífi simizé goó ne. Lomo ní nda í'bí tákpásìlì zí 'yì kací 'bì ené moko bì méngì ní. ⁹ Zée gbrengrá, azé 'yì moko ga bì 'bì Lomo ní. Gelé zée gí ro zíze méngì moko simi yáká ené. Séé 'yì ga bì 'bì Korīndo ní, áse se yáká 'bì Lomo. Ndaá kpá lá dujú yáká wá, áse kpá káa zí 'dìcì ní.

¹⁰ Maa Páwulo, Lomo méngì bilámá ledre zíma zía kásaütü máa ógù 'dódoütü ledre ené zise. Mááyí káa zí 'yì bì otoutü sì 'dìcì gí ro ó'bó a ní. 'Yì ga bì ndìsìní 'dódotátá ledre née zise ní, niyí 'bì eyé nda káa zí 'yì ga bì ndìsìní ó'bótátá 'dìcì ma'dáa ní. Mongú ledre bì máli gí zí 'yì máa ga gére ní, idíní 'dódo ledre ma'dáa zise do bilámá misi'diné káa zí 'yì ga bì o'bótatání 'dìcì ma'dáa go bilámáne ní. ¹¹ Kírésito Yésu ní dujú ne dosì 'dìcì bì 'yì e ndìsìní ó'bótátá ní, ngíti 'yì bì ní óto ngíti dosì 'dìcì kpí gí zí wo máa née ní ní ndaá. ¹² Simi mi'dódo ledre 'bì Ngére Yésu, ngíti géyì 'yì e

'dodoní 'bì eyé tí kí roko'bu 'bì 'Dówú Lomo gí ro zía ídine kí roko'buné. Ledre née ní cé káa zí 'dìcì bì ubúní kí bilámá kágá e do íti doa kí ngoko súwú bì utúasá énye 'diya wá ní. Ngíti géyì 'yì e ubúní 'bì eyé kí ngoru kágá kpá kí ngoru súwú e. ¹³ Simi bì karanée Yésu ní ndá'baogu do sogo kángá ona ní, ní lúru kací moko ezé, zée 'yì lódú kacíga mikékeríja mbá togú méngizé moko ené go do bilámá misi'diné togú ndaá do bilámá misi'diné wá yá. Éyì bì kíé'do togú méngizé go ní ló'bo gí zí Yésu ma'dáa yaá lurú wá ní nda. ¹⁴ 'Yì máa wo bì kací moko ené ní ídì bilámáne do komo Yésu káa zí 'dìcì bì ubúní ríngì utú gí zí mongú síli wá ní, zí Yésu ma'dáa í'bí tákpásìlì bì tridri bì za fí ní zí 'yì máa née. ¹⁵ 'Yì máa wo bì Yésu ní ndá'baogu ndíki kací moko ené ndaá bilámáne wá, cé káa zí 'yì bì ubú 'dìcì bicayiné zí 'dìcì ma'dáa ndúrúné gí zí mongú síli ní, 'yì máa née abú ní aka tí ómo tako yá ní, utúasá ídì kí ledrené owóowó zí Ngére Yésu wá.

¹⁶ Séé 'yì ga bì 'bì Korīndo ní, ídísé ówo a kídí áse 'Dìcì 'bì Lomo, 'Dówú Lomo ndìsì ndìsì simísé. ¹⁷ Máuku zise, togú ngíti 'yì sinyi dosé kí bicayi 'dódo ledre, ní yì ené go káa zí 'yì bì ilì ndúru 'Dìcì 'bì Lomo ní. Lomo ní 'dó'do 'yì máa née kí 'do'dó

bi ngára odu a ndaá ní gí zía ásé yí esé mbigí 'Dìcì 'bì Lomo, Lomo ma'dáa ndìşì ndìşì simisé.

18 Gí zí keyí nées ní, owù 'bì Babá e, ndásé lóndo rosé kídí ásé 'yí ówo ledre e ní wá. Ídísé óto rosé káa do 'yí ga bì owoní ledre wá ní, gí ro zí Lomo í'bí mbigí ówo ledre zise ne. 19 Éyí ga bì ndìşizé méngí yée kí ówo ledre 'bì 'yíma'dí e ní, niyí yí eyé kací komo Lomo mbá bicayiyé. Gí zí keyí nées, ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "'Yí ga bì otoní royé ya yée owoofuní ledre e go ní, Lomo ndìşì lengbe óyóló'bó ówo ledre eyé nées káa do gbékpí cící éyí e bì moko ndaá simiyé zí Lomo wá." 20 Ndaá kpá lá dujú wo nées wá, uku kóo kpá kídí, "'Yí ga bì ya yée owoofuní ledre go ní, sómú ledre eyé ni yí ené kací komo Ngére Lomo 'duo bicayiné moko ndaá simi a wá." 21 Gí zí keyí nées ní, ndásé ndìşì mbófo rosé kí ledre manda e wá. Gí zía Lomo kasa zée 'yí kasa e 'dódo ledre ené zise gí do bì zise ídise kí roko'bu zise simi ledre e za mbá. 22 Mbágá tú'dú éyí ga bì do sogo káṅgá ba niyí go mbá 'bì esé, kpá cú mbigí do sogo káṅgá ma'dáa kí ledre 'bì ndìşì bì simi a trıdri, kpá kí ledre miúyu 'yí, nda kpá kí ledre máa wo bì ni méngí roné karaba togú mbú kílondó ní, ledre

gí ro ledre ga gére nées niyí go mbá do sılise. Nées ledre ga bì máa Páwulo, kí Apólo nda kí Pétero, Lomo kasa zée ógu 'dódoyéme misi'diyé zise ní. 23 Gí zí keyí nées ní, sée ga bì ṅúṅgusé ledre Kírésıto Yésu go ní, ídísé ndìşì méngí dujú ledre ga bì Kírésıto ili zise méngí yée ní. Gí zía ndìşì yí ené méngí lá dujú ledre ga bì Lomo ili idí méngí yée ní.

4

'Yimikása ga bì 'bì Yésu ní

1 Owù 'bì Babá e, máa Páwulo máúku zise, ndásé lúru zée kí ledrezé owóowó rómo do ngíti 'yí e wá, azé lá dujú 'yimikása ga bì 'bì Kírésıto Yésu ní. Yésu ma'dáa kasa zée ne ndéré kí 'dódo ledre bì kóo Lomo yemeomo 'desí ní zí 'yíma'dí e gí zía, şındı kadra utúasá go gí ro zıye ówo a. 2 Ni miútúasáne togú i'bını moko go zıyí méngí a yá, idí méngí a kí 'búne, gí zía mıngí moko ma'dáa owo bú kídí áyí útúasá méngí moko ené nées káa zı bì nées ili ní. 3 Gí romá ní, togú 'yí ga bì 'bì do sogo káṅgá ba 'decını ngbangamá ya, máowo kací moko 'bì Ngére Yésu wá yá, owo ené romá wá. Máútúasá amá kpá 'decı ngbangamá kí romá kídí máméngí yéme moko go ní wá. 4 Málúrúndıki amá bisinyí ledre amá simi moko 'bì Yésu bì mándışì méngí a

ní wá. Máúku amá née bi ya kídí mándá 'yì lúyú ledre wá ní wá. Ngére Yésu ni ówo kací 'déci ngbangamá ne miútúásáne kpìni kací miméngi ledre amá.

⁵ Sée 'yì ga bi simi gara bi Korīndo ní, ndásé ndìsì 'déci ngbanga lafúse 'dá'dá zì sīndí kadra 'bi 'déci ngbanga bi gì zì Ngére Yésu kí útúásáne ní wá. Ídísé ndìsì zì Yésu ndá'baóguné té kí. Lúyú ledre ga bi 'yì e otoeci ní yée miótoeci ní, Yésu ma'dáa ni 'dódoogu yée mbá, zía nda 'déci ngbangayé gì roa. 'Yì máa yée ga bi ledre eyé ni yì ené mbá bilámáne ní, zì Lomo óto yée zíye ídíye kí rokinyi.

⁶ Owú 'bi Babá e, Maa Páwulo, máúku ledrezé kí eze 'yì mokomá Apólo zise gì do bi zise 'dí'bi miméngi ledre ezé. Ledre ga bi ngára ndaní miékéye simi miéké kúrú Lomo wá ní, ndásé méngi yée wá. Káa bi ásé ndìsì lúrú ngíti géyì manda e kí ledreyé owóowó rómo gì do lafúye ke. ⁷ Ndásé óto rosé káa zì éyì bi ówo rómosé ledre go gì do lafúse e ní wá. Ndaá 'bi ené bi Lomo i'bí roko'bù née zise ne ní wá? Sara togú i'bíní éyì zíyì kpá mi'bí ní zíyì ndìsì mbófo royì káa zì éyì bi yémeógu éyì máa née yì ní?

⁸ Ma'díi, éyì ga bi ilisé yée ní, niyí go zise. Lúrúsé rosé go éyì ofuní zise go. Née go sì ledre bi ilisé úwú ledre gì tarazé gì zía wá ní. Idí

kóo Lomo oto sée bo káa do ngére e yá, káa bi ba ní azé ídí ba go káa do ngére e kése do lafúze e. ⁹ Gì rozé, zée 'yì ga bi Lomo gelé zée káa do 'yimikása ené e kí Ngére Yésu, gì zì ledre ga bi ndìsìzé úku yée zì 'yì e ní, zíze nda ídíze go káa zì 'yì ga bi ufuní umbu ní, ili idíní úfu zée kpá 'dá'ba. Azé cé kenée gì ro zì 'yìma'dí e kpá kí maláyika e mbá lúru a. Gì zía i'bízé rozé zì lerì kí umbu gì ro ledre Ngére Yésu. ¹⁰ Ma'díi, zée 'yì kasa ga bi 'bi Kírésito ní, ndìsìsé lúru zée káa zì moko ndaá simizé wá ní. Zise ndìsìsé úku ledre kídí, ówosé yì esé ledre 'bi Kírésito bú bilámáne. Ndìsìsé lúru zée kací komosé káa do 'yì ga bi ngára roko'buyé nda ní, zise óto rosé yì esé káa do 'yì ga bi kí roko'buyé kíngaya ní. 'Yìma'dí e ndìsiní óto únirusé, zíye ndìsiyé lúrúciyi zée milúrúciyi. ¹¹ Tí bi kóo i'bízé rozé ndìsì méngi moko née ní ní, azé yì ezé fú lá 'yì lerì e. Simi ngíti géyì sīndí kadra, ndìsìzé 'dú'du 'bú, ngíti géyì yá, zíze 'dú'duzé kodró, ngíti géyì yá, bilámá bongó bi zíze ési a rozé ní ndaá. Simi ledre ga gére née mbá, 'be ndaá zíze kpá wá. Zì ngíti géyì 'yì e ndìsiyé kí ócódó'do zée kpá drú. ¹² Simi 'do'dó ga gére née mbá, ndìsìzé méngi moko ezé cù ze kí sīlize kí bisuwu komozé trij gì ro zíze ndìsìzé

sáká rozé. 'Yì máa yée ga bi ndịshini úkucayi zée ní, kugúzé zíye lá kugú. Yée ga bi ndịshini kí ócò zée ní, zíze ndịsizé útusimizé gi ro zí moko 'bi Ngére Yésu ndéréne fú 'dá'dá. ¹³ 'Yì ga bi ndịshini trótro ɔ́anga rozé ní, ndịsizé úkulúgu zíye fú lá bilámá ledre e. Simi ledre ga gére née mbá, zíze ídíze kací komoyé 'duo bicayizé káa zí cící éyì bi moko ndaá lolu simi a wá lefeoyóni go do gúsú ní.

¹⁴ Owú 'bi amáa e, máúku ényì née komosé wá, máenzi née komosé gi zía máoto 'búse go gbála. ¹⁵ Abú tú'dú ngíti géyì 'yì e niyí bo ndịshini kpá 'dódo ledre 'bi Kírésito Yésu zise yá, máa Páwulo mááyí zise go káa zí 'búse ní gi zía má'dódoútú ledre 'bi Lomo zise go fi máa gi zí ngíti géyì 'yì máa ga gére née. ¹⁶ Máili ídíse nḡungu ledre 'bi Yésu kíngaya káa zí bi mángúnḡu ní. ¹⁷ Née sí ledre bi mákása owú 'bi amá simi Lomo, Timatíyo zise íri gi roa ní, 'bú a ofu domá go, gi zía ndịsì méngì moko 'bi Ngére Yésu kí mimbé'dené mbá káa zíma ní. Mákása wo zise íri née gi ro zía ndéréne énzì yata komosé kí ledre 'bi Kírésito. Nì énzì komosé tí káa zí bi mándịsì énzì komo tú'dú 'yì e do tú'dú ngíti géyì bi e ní.

¹⁸ Mákása wo gi zía bi eme go ro ngíti géyì 'yì e, somúnì yì eyé go kídì máútuásá amá lolu ógu zise simi Koríndo íri

wá. ¹⁹ Togú Ngére Yésu saká máa yá, mááyí ngásáogu lúru sée íri sílì a ndaá lolu gbála wá. Gi ro zíma aka lúru ledre 'bi 'yì ga bi ndịshini ɔ́anga ɔ́anga royé íri kídì yée niyí go manda esé e ní, togú ndikinì roko'bù 'bi ledre máa ga gére née gi 'dáya yá. ²⁰ Misi'di bi 'yì e ndịshini útúásá ídíye doa káa do manda 'bi Lomo ní, ndaá 'bi ené lá dujù gi zí ódro ga bi ndịshini ódro yée lá kí tarayé née wá. Lomo ndịsì yì ené í'bì roko'bù ne zí 'yì gi ro zía ídíne káa do manda. ²¹ Ílisé máídì ógu zise íri láráma káa be 'di, kí sí'dí ndịsì ócò sée kíe miócò? 'fì, ndaá kenée wá. Mááyí ógu ndịsímá mindịsì zise bi gi zí 'búse bi domá ní. Ledre ga bi niyí bo ní, zíma úku yée zise ndoo gi ro zíye ólúye simi dosé bilámáne.

5

'Yì 'bi Kírésito ndanì méngì bisinyì ledre wá

¹ Owú 'bi Babá e, máúwú ledre kídì bicayi ledre ofu dongarásé íri go. Ngíti 'yì gi dongarásé 'yì ga bi 'bi Kírésito íri ní, méngì 'berì kí me'be 'buné. Abú gba 'yì ga bi nḡungunì ledre Yésu wá ní, ménginì kéyì kenée kpá wá. ² Bicayi, ledre káa zí née bi ndịsì éme rosé kí lúru a kí ndịsì méngì roné dongarásé née lárá a káa be 'di? Née éyì bi kóo nì ndịsì í'bì lerì rose ní. 'Yì bi ndịsì méngì kéyì káa zí née ásé

kóo ógóóyó wo gí dongaráse gére 'dá'ba. ³ Máúku zise máa Páwulo, abú kuru'bumá ndaá dongaráse íri wá yá, azé kése simi 'Dówú Lomo. 'Yì bí mēngì bicayi ledre nēe, má'déçì ngbanga a go káa zí éyì bí azé kése íri do bí kīé'do ní. ⁴ Ídísé yóko rosé tí káa zí 'yì ga bí 'bí Ngére Yésu ní, zise lúru bí simi bicayi ledre 'bí o'do nēe zise 'déçì ngbanga roa. Ndásé ngúcusé wá, azé kése simi 'Dówú Lomo. Roko'bu 'bí Ngére Yésu ní sáká sée zise 'déçì ngbanga nēe bilámáne. ⁵ Gí zía bí ili ndìsì mēngì ledre bí Satána ili ní, ídísé 'dí'bióyó wo gí dongaráse 'dá'ba zise ótoómo wo zí Satána 'dó'do wo gí ro zía óyóló'bó sómú ledre ené. Gí do bí karanée zí Ngére Yésu ndá'baoguné ndíki wo otoómo mēngì bisinyí ledre go gí ro zía ídine kí trìdrì bí za fí ní.

⁶ Owú 'bí Babá e, ndásé mbófo rosé káa zí éyì bí bisinyí ledre káa zí nēe utúasá sinyiónzó sée wá ní wá. Ówosé bí kídí togú ngáká esì niyí tǔ'dú zí kidri ólúne simi wo bí kīé'do ní, ní óto ngáká esì ga gére nēe zíye ényeyé mbá ní wá? Mbé ówosé tí bú? ⁷ Máúku zise, bisinyí 'yì káa zí nēe dongaráse ní go cé káa zí ngénye esì bí

kīé'do dongará lafúne e ní. Ídísé 'dí'bióyó ledre káa zí ga gére nēe gí dongaráse 'dá'ba gí do bí zise ídise mbígí 'yì ga bí 'bí Kírésito ní, gí zía i'bí kóo roné úyuné káa zí owú kábìrìkì bí Yúda e ndìsìní ongoonzó a simi Ayímbi Umbuokpó* ní gí ro yómo zée gí simi umbu 'bí lúyú ledre ezé. ⁸ Káa zí bí goó kenée ní, idízé ótoómo ledre 'bí mēngì bisinyí ledre e kací sǐ doyé za mbá 'dá'ba. Zise ndìsìzé duú mēngì ledre ga bí niyí ndìsì óto Lomo zía ídine kí rokinyi ní.

⁹ Máúku kóo ledre go zise 'dá'dá kídí, ndásé ndìsì kótru rosé kí 'yì ga bí mongú ledre eyé lá duú ndìsì só'do royé kí ngíti géyì kará e togú mbú ngíti géyì ya'dá e 'dí sogo ní wá. ¹⁰ Ledre bí kóo máúku nēe, ndaá 'bí ené zí 'yì ga bí ngununí aka ledre Ngére Yésu wá, káa zí 'yì ga bí ndìsìní só'do royé kí 'yì ga bí ofúní royé kéye wá ní, 'yì 'bú éyì e, 'yì lóndo 'yì e, nda kí yée ga bí ndìsìní óto úndru lomo ga bí yemení yée kí sǐlì 'yì ní wá. Togú ótoómosé kí ndìsì kótru rosé kí 'yì ga bí ndìsìní mēngì ledre káa zí ga gére nēe go yá, ásé ási gí ro 'yì ga bí ngununí aka ledre 'bí Ngére Yésu wá ní mbá.

* **5:7** 5:7 Ólúógu 12:21-22 Ayímbi Umbuokpó: Ní sǐndì kadra bí Yúda e ndìsìní sómúndíki ledre bí kóo Ngére Lomo okpó gí do 'be 'bí eyé e ufu owú 'bí eyé e wá gí zía bí oróní sáma owú kábìrìkì ro kágá mbotu eyé e ní. Zía kóo 'dí'biogu yée gí simi ízibiti gí simi 'do'dó bí kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúógu 12:14-17.

11 Máéké ledre ba tí zıse ga bi ngunğuse ledre 'bi Ngere Yesu go ní. Ngíti géyi 'yi e niyi bo ndişini úku ledre kidi, "Yee niyi mbigi 'yi ga bi 'bi Yesu ní." Abú ndişini úku ledre kenée yá, mengini eyé nda ledre ga bi Yesu ma'dáa ili yee ní wá. Ngíti géyi ndişini yi eyé só do royé kí 'yi ga bi ofúni royé kéye wá ní, ngíti géyi yi eyé nda 'yi 'bu éyi e, zı ngíti géyi idi 'bi eyé 'yi ini ini zı lomo ga bi yemeni yee kí şılı 'yi, zı ngíti géyi idi 'bi eyé 'yi úku tarasinyi, zı ngíti géyi idi 'bi eyé duú 'yi ndişı kóyó e kaci kadra mbá, zı ngíti géyi idi 'bi eyé 'yi londo lafúye e gi ro ndişı 'di'bi éyi e gi zıye. 'Yi kaa zı ga gere nee ndásé esé kótru şılıse kéye simi éyi miánu wá.

12 Gi ro 'yi máa yee ga bi ngunğuni ledre 'bi Lomo wá, asini yi eyé miási ní, nee ndaa 'bi ené ledre ama gi ro 'decı ngbanga royé wá, áse idi se 'yi ifiyeme simi mimengi ledre 'bi lafúse ga bi 'yi 'bi Ngere Yesu ní.

13 'Yi ga bi ilini otoómo bisinyi ledre wá ní, miéke kuru Lomo uku kidi, "Idise ogoooyó yee gi dongarase 'da'ba." Gi zıa Lomo ni 'decı ngbanga 'yi ga bi ngara ilini ngunğu ledre Ngere Yesu wá ní.

6

'Yi ga bi 'bi Kiresito ni

1 Owu 'bi Babá e, togú owú ledre ni goó bo dongarase kí lafúse e yá, ndásé ndéré kie zı ngere e do ngbanga wá gi zıa ndani eyé 'yi 'bi Kiresito wá. Bilamá a idise yeme ledre esé e dengbise.

2 Ówosé esé bi kidi Lomo ni karanee oto see zıse ndişise ifiyeme simi ledre dongarase kí 'yi ga bi ngunğuni ledre 'bi Ngere Yesu wá ní wá? Sara togú utúásase bú ifi simi ledre e kenée ní, éyi bi mengi see togú owú ledre ni go bo dongarase yá, ilise yeme a dengbise gi zıa wá ní 'di?

3 Ówosé esé bi kidi simi bi karanee Ngere Yesu ni nda'baogu ni azé ndişı ndro kéye zıze 'decı ngbanga malayika e kéye ní wá? Togú roko'bu ni bo zıze gi ro mengi mingburoko ledre e kie kenée ní, sara minzere ledre ga bi dongarase ní utúásase yeme yee wá gi zı 'di? 4 Togú owú ledre luyú go dongarase kí lafúse yá, idise ndolo ngíti géyi 'yi ga bi dongarase ní zıye oguyé odroyé simi ledre nee do bilamá misi'di bi 'bi Lomo ní, gi ro zı dongarase idine tí fú lá bilámáne. 5 Komosé enyi wá gi zı 'di? 'Yi bi kide do kaa dongarase iri ni utúásá yeme ledre e dongarase ní ndaa? 6 Ledre bi ndişise mengi a, zıse ndişise ndolo lafúse 'yi ga bi 'bi Kiresito do ngbanga kó'dú 'yi ga bi ngunğuni ledre 'bi Ngere

Yésu wá ní emengú.

⁷ Née ndaá kóo éyí bí 'yí ga bí nḡunḡuní ledre Yésu go zíye ndìsìyé méngí a ní wá. Togú ezeyí menḡí bisinyí ledre zíyí ní, útúásá útusimiyí zíyí ótoómo ledre zí 'yí née wá? ⁸ Ndìsìsé lúyú ledre ro lúndusé ga bí simí Lomo nḡunḡuní ledre Ngére Yésu go káa zí se ní. Née ndaá bilámá ledre wá.

⁹ Ówosé ledre bí kídí, togú 'yí nḡunḡu ledre 'bí Lomo wá yá, 'yí née utúasá óḡu 'be 'bí Lomo wá ní wá? 'Yí ga bí ndìsìní méngí 'berí, nda kí ya'dá ga bí ndìsìní só'do royé kí lafúye ya'dá e ní, kpá kí 'yí ga bí ndìsìní ini ini zí lomo ga bí yemení yée kí sílí 'yí ní omoní wá ¹⁰ 'Yí mimbé'de e kí 'yí ugu e kí 'yí éwé le'yí e nda kpá kí 'yí úku kese e, yée ga gére née mbá, Lomo ni 'dècì ng-bangayé bisinyíne. ¹¹ Ga kóo 'desí ní, ndìsìsé kóo méngí tí ledre ga gére ní. Eme lá gi zía ótoómosé ledre máa ga gére née go, zí Lomo lúguráyi sée kí sáma Owú 'bí ené Kírésìto Yésu Ngére ezé kpá kí roko'bu 'bí 'Dówú Lomo zise nda ídise karaba go mbígí 'yí ga bí 'bí Lomo ní. Ídise óto Lomo zía ídine kí rokinyi.

'Berí ni lúyú ledre

¹² Ngíti géyí 'yí e gi dongarase ndìsìní sómú ledre kídí, “Éyí ndaá, yée utúasání go méngí ledre

eyé e mbá káa zí bí yée iliní ní.” ‘Be tí kenée mbí ní, ndaá 'bí ené bí ya kídí éyí e za mbá niyí ídí zise bilámáye ní wá. Máútúásá nḡunḡu a zí ngíti géyí ledre e óto máa zíma lúyú ledre wá. ¹³ Ngíti géyí 'yí e ndìsìní úku ledre kídí, “Togú éyí miánu, yée niyí ánu a gi zía Lomo otoogu 'yíma'dí tí gi ro zía ánu éyí.” ‘Be tí kenée ní, ídise ówo a kídí 'yíma'dí kí éyí miánu niyí úkú eyé miúkú. Gi zí keyí née máuku zise, Lomo otoogu ené zée 'yíma'dí e gi ro zise ndìsìzé kí só'do rozé sikala 'dí sogo kí 'yí ga bí ofúzé rozé kéye wá ní wá gi zía kuru'buze ni 'bí Ngére Yésu. ¹⁴ Lomo uru kóo Owú 'bí ené Ngére Yésu gi simí umbu. Zée ga bí nḡunḡuzé ledre 'bí Lomo ma'dáa go ní, ni úru zée gi simí umbu kpá kenée.

¹⁵ Owú 'bí Babá e, áse go kí Kírésìto ma'dáa kuru'bu 'yíma'dí kíe'do. Káa zí bí azé go kí Kírésìto kuru'bu 'yí kíe'do ní, utúasá miútúásá zise ndìsìzé kpá fú kí só'do rozé kí kará ga bí ofúzé rozé kéye wá ní? Í'i. Éyí utúasá ndìsì méngí roné kenée wá.

¹⁶ Ówosé bí kídí togú 'yí olúogu 'dí sogo só'do royé kí 'yí bí ofúní royé kéne wá ní, “Niyí goó éyí kíe'do” káa zí bí miéké kúru Lomo uku ní wá? ¹⁷ 'Yí bí i'bí roné go mbá zí Ngére Yésu ní, niyí kí Yésu ma'dáa go 'yí kíe'do simí

roko'bu 'bi 'Dówú Lomo.

¹⁸ Ídísé ótoómo só'do rosé kí 'yì ga bì ófúsé rosé kéye wá ní 'dá'ba. Míméngì ledre káa zì ga gére néesè nì óto séesè zìse ídísé bisinyí 'yì e do komo Lomo. Abú ngítì géyì lúyú ledre e niyí bo yá, néesè yée ga bì 'yì e niyí lúyú yée ro lafúye ní. Lúyú ledre 'bì só'do ro'yì 'dí sogo ndìşì óto kuşu'bu 'yìma'dí zía lúyúne roné kí roné. ¹⁹ Ndásé lúru rosé káa zì éyì bì ndásé 'yì 'bì Lomo wá ní wá, ásé 'yì ga bì 'bì Lomo ní. Lomo ma'dáa kasa 'Dówúne zía ógu ndìşìné simísé gì zì kéyì néesè. ²⁰ Lomo ugu séesè kí sáma owú 'bì ené, ásé go mbígì 'yì ené e. Ídísé óto úndrua simi míméngì ledre esé e mbá.

7

Ledre gì ro ófú ro'yì

¹ Ékésé kóo ledre ndú'yú máa gì ro ledre ófú ro'yì kídì ndaá bilámáne zì 'yì e ófú royé wá ya? Nì bilámáne togú 'yì e ofúní royé wá. ² Nda lá gì zía bì ambá ya'dá e mimbé'deyé nì mbá gì ro kará e ní, bilámá a idíní mu ófú kará e. Togú kára yá, idí kpá mu 'dí'bi o'do. ³ O'do idí ndìşì méngì ledre zì me'bené bilámáne. Zì kára kpá ndìşìné méngì ledre zì o'do 'bì ené bilámáne. ⁴ Gì zì kéyì néesè ní, kára nda lúru roné ngítì 'yì kpì gì zì o'do, zì o'do lúru roné kpá 'yì kpì wá, niyí go dujú 'yì kìé'do.

⁵ Gì zì kéyì néesè, 'yì nda ási gì zì ezené wá. 'Búo togú yemení miyéme kídì karaba yée ndaní 'dú'dukótru royé wá gì zía yée iliní ini ini zì Lomo. Nda simi bì inionzóní ini go ní, idíní ndá'baogu 'dú'dukótru royé káa bì Satána nì lóndo ngúruyé zía lúyú ledre gì zì 'bú ledre bì doa ní. ⁶ Máuku ledre néesè zìse kenée nda káa do lorú wá, má'bí lá sómú ledre. ⁷ Nì kóo idí bilámáne zì 'yì e ndìşiyé mbá káa zíma ní ofúní kára wá. Nda lá gì zía bì Lomo i'bí toso míméngì ledre e zì 'yì e go mbá mungúngúcuwa ní, nì miútúásáne zì ngítì géyì 'yì e ófú kará e zì ngítì géyì ndìşiyé bángá.

⁸ Togú gì ro kará umbu e, nda kí 'yì máa yée ga bì ofúní aka royé wá ní yá, mááyí úku a máyá nì bilámáne togú ndìşìní nda yì eyé geré fí ngúcuyé káa zíma ní, ndaní lolu fú lá sómú ledre gì ro ófú royé wá. ⁹ Togú yì bì útúásá útusimiyí wá ní yá, nì bilámáne idí 'dí'bi kára togú o'do. Gì zì wo bì áyì ndìşì 'dó'dó kí sómú simiyí gì zì 'bú ledre bì doyì ní.

¹⁰ Séesè ga bì ófúsé rosé go ní, máuku zìse kí roko'bu 'bì Ngére Yésu, kára ndaá ìnyì gì zì o'do 'bì ené néesè wá. ¹¹ Kára bì ìnyì gì zì o'do 'bì ené go ní, ndaá lolu 'dí'bi ngítì o'do wá, idí nda ndìşì geré gbékpìe, togú kenée wá, idí ndá'balúgu

roné té zĩ o'do 'bi ené née. Kpá kenée, o'do nda ótoómo me'bené wá.

12 Yìi 'yi máa wo bi ñgunḡu ledre Ngére Yésu go, togú me'beyi ni 'yi bi ñgunḡu ledre Yésu wá ní yá, ndá ógó kára máa née wá, ídísé mu óto 'be kéne. Née lorḡ bi máí'bí máa zise ní, ogḡ ené gi zĩ Ngére Yésu wá. 13 Kpá kenée gi ro yìi kára bi ñgunḡu ledre Ngére Yésu go, togú o'do 'bi eyi ni 'yi bi ñgunḡu ledre Yésu wá ní yá, togú ili kpá fú zise ndìsìsé kéne káa do kára kí o'do yá, ndá ìnyì gi zĩ o'do máa née wá, ídísé mu óto 'be kéne. 14 Kára bi ñgunḡu ledre Yésu go, togú o'do 'bi ené ndaá 'yi bi ñgunḡu ledre Yésu go ní wá yá, Lomo ni ídí kí rokinyi kí o'do née gi zĩa oto 'be go kí 'yi bi ñgunḡu ledre Ngére Yésu go ní. Ni kpá kenée, o'do bi ñgunḡu ledre Yésu go, togú me'be a ni 'yi bi ñgunḡu ledre Yésu wá ní yá, Lomo ni ídí kí kára née kí rokinyi gi zĩa oto 'be go kí 'yi bi ñgunḡu ledre 'bi Yésu go ní. Lomo yéme ledre née kenée gi ro zĩ owú 'bi 'yi ga bi káa zĩ née, zíye ídíye mbigí 'yi ga bi 'bi Ngére Yésu ní.

15 Togú kára bi ñgunḡu ledre Yésu wá ili go ìnyì gi zĩ o'do 'bi ené bi ñgunḡu ledre Yésu go ní yá, o'do 'bi ené ndaá ási kíe wá, kára máa née ìnyì yì ené mu. Kpá kenée o'do bi ñgunḡu ledre Yésu wá togú ili ótoómo

me'bené bi ñgunḡu ledre 'bi Yésu go ní yá, kára née ndaá ási wá, idí mu ndá'ba ené 'be 'bi eyé gi zĩa Lomo ili zĩ mindìsìzé ídíne bilámáne. 16 Ambí owo ne o'do bi kóo otoomo yìi, togú kára bi kóo ìnyì gi zíyì ní ni oyólo'bóló mimbé'dené zĩa ñgunḡu ledre 'bi Lomo.

17 Owú 'bi Babá e, káa zĩ bi Ngére Yésu ifi bayi mímengì ledre e zĩ 'yi e za mbá mìnḡngúcua ní, ídísé ndìsì mēngì ledre e 'duo duḡ kací ndóló bi Lomo ndolo sée gi roa ní. Née lorḡ bi máa Páwulo máí'bí zise, sée 'yi ga bi 'bi Kírēsìto do bi ga bi áse doyé mbá ní. 18 Togú 'yi gi dongarase ndìsì kóo mēngì ledre e duḡ kací ondú 'bi Isiréle e yá, ndaá lolu óyóló'bóló a wá. 'Yi bi ngára ndaá Isiréle wá, ñgunḡu ledre Ngére Yésu go ní, ndaá gámásó'do ngíti géyì misi'di gi ro zíne ndìsìné mēngì ondú 'bi Isiréle e wá. 19 Togú mēngì ledre kací ondú 'bi Yúda e togú mēngì wá ndaá 'bi ené káa do ledre wá. Éyì bi kí ledrené zĩ Lomo owóowó ní, yì ené óto lorḡ 'bi Lomo kí ledrené owóowó. 20 'Yi idí ndìsì mēngì ledre ené e tí káa zĩ bi kóo ndìsì mēngì yéé ndéréoguné kíe gi simi sindí kadra bi kóo zĩ Lomo óyóló'bóló wo káa do mbigí 'yi ené 'bi Lomo ní.

21 Yìi bi áyì owúkúlú ní bi nda sínyì royì wá, idí idí kí rokinyi. Togú 'yi bi áyì do sílì a née áyì ótoómo yìi gi

zía bi ɲuɲgu ledre Ngére Yésu ní yá, bi ndaá sínyí royí wá ídí ndéré eyí. ²² Togú 'yí ni owúkúlú zía ɲuɲgu ledre Ngéré Yésu yá, Ngére ni ídí kíe kí rokinyi gí zía ndaá lolu owúkúlú wá. Kpá kenée togú 'yí ndaá owúkúlú wá, zía ɲuɲgu ledre Kírésito yá, 'yí máa née ni go owúkúlú 'bi Kírésito. ²³ Lomo kasaogu Yésu úyuné gí rozé káa bi azé kpá fú ídí owúkúlú e ke. Gí zí kényí née 'yí ndaá ɲuɲgu ledre gí ro ídíne owúkúlú 'bi ngíti 'yí wá. ²⁴ Togú áyí Isiréle togú mbú gí simi ngíti kúfú zí Lomo go ndólo yíi káa do mbigí 'yí ené yá, ídí ídí tí fú gí simi kúfú máa wo née. Mááyí úku a kpá kenée zí 'yí bi ni owúkúlú kí wo bi ndaá owúkúlú wá ní.

²⁵ Gí ro owú kará ga bi bángá e ní, Yésu i'bí ené lorú gí ro ledre eyé wá. Máa Páwulo mándísi i'bí lorú zise gí ro ledre ga gére née gí zía Ngére Yésu i'bí roko'bu gí ro ledre káa zí ga gére née go zíma gí ro zíma ndísimá kí i'bí lorú zí 'yí e simi ledre káa zí ga gére ní. ²⁶ Lúrúsé aka lá bisinyí sɛndí kadra bi azé simi a ba. Togú kóo lá máa yá, ndaá 'bi ené lúyú ledre zí 'yí ídíne kí kára zíne togú mbú ídíne bángá wá. ²⁷ Yíi bi ófú kára go ní, ndá lolu 'dí'biógu sómú ledre gí ro ótoómo wo wá. Yíi bi ófú kára wá ní, ndá lolu 'dí'biógu sómú ledre gí ro

ófú kára wá. ²⁸ Yíi bi ófú kára go ní, ndaá 'bi ené zíyí lúyú ledre wá. Kára bi 'di'bi o'do wá ní, ndaá 'bi ené kpá lúyú ledre zía wá. Sée ga bi ófúsé kará e go ní, 'do'dó esé ni ídí go 'bi sómú ledre gí ro mindísi kará ga gére ní. Gí zí kényí née ní, máyá ídísé ndísi gbékpíne ndásé ófú kará e wá káa bi áse ndísi ídí kí yata 'do'dó 'bi sómú ledre ke.

²⁹ Máúku zise, sɛndí kadra ni go gbóo. Sée ga bi kí kará e zise ní, ídísé mu tónó ndísi káa zí éyí bi kará e ndaní zise wá ní. ³⁰ Sée ga bi 'yí esé e uyuní go ní, ndásé ini yée za kí roko'busé mbá wá. Sée ga bi áse simi rokinyi ní, rokinyi née ndaá ídí zise kí ledrené owóowó wá. Sée ga bi áse ndísi úgú ógu éyí e ní, éyí esé máa ga gére née ndaní ídí zise kí ledreyé owóowó wá. ³¹ 'Yí ga bi kí tú'dú éyí e zíye ní. Do sogo káɲgá ba ni ógu úkú ené kí éyí ga bi siminé née cakaba.

³² Ndásé ndísi sómú ledre éyí ga bi 'bi do sogo káɲgá ba wá. Yíi bi kára ndaá zíyí wá ní, ídí sómú dujú ledre éyí bi áyí méngí a zía óto Ngére Yésu zía ídíne kí rokinyi ní. ³³ 'Yí bi kí kára zíne ní, sómú ledre ené ndaá dujú gí ro óto Lomo zía ídíne kí rokinyi wá. Ambá sómú ledre ené ni ídí ené ro me'bené gí zía ili óto me'bené née zía ídíne kí rokinyi. ³⁴ Misómú ledre ené ni ídí ené gbre gbre. Kára máa wo bi o'do 'bi ené ndaá ní, sómú ledre ené ndaá 'bi

ené kenée wá. Sómú ledre ené ni òfú ro Ngére Yésu. Togú 'di'bi o'do yá, sómú ledre ené ni idí gbre gbre. Ni ndìsì óto mimbé'dené ro éyí ga bi 'bi sága ba gí ro zí ledre ené émené komo o'do 'bi ené. ³⁵ Máuku ledre ga gére née zise gí ro kuru'busé ndaá bi ya máódóngéřì sée ní wá, máili misómú ledre esé idí idí bilámáne òfú kíé'do zí Ngére Yésu.

³⁶ Togú o'do owo kára gí ro ófú a, sındí kadra ni nda go fú lá ndéré ofúní aka royé fú lá wá yá, mimbé'de o'do máa née ni nda go fú 'dága gí ro kára máa née yá, idí mu geré 'dí'bi kára máa née, née ndaá lúyú ledre wá. ³⁷ 'Yì bi oyólo'bó sómú ledre ené gí ro ófú kára go, ya née ni útúásá ndìsì bángá ní, ni bilámáne née ndaá lúyú ledre zí 'yì máa née wá. ³⁸ 'Yì bi ofú kára go ní, mengi go bilámáne. 'Yì máa wo bi ya née ili ené ófú kára wá, née ili ndìsì bángá ní, mengi go bilámáne kíngaya.

³⁹ Kára bi ofúní wo go ní, ni idí òfú me'be o'do bi kíé'do née. Togú o'do 'bi ené máa née uyu go yá, kára umbu née ni nda fú 'dí'bi ngíti o'do. Mikánda o'do ma'dáa idí idí 'yì bi ñgunu ledre Ngére Yésu go ní. ⁴⁰ Simi ledre ga gére née mbá, togú kóo lá máa yá, 'yì bi ni kí dokulú ní ndaá lolu kóo lúru bi kpá fú gí ro zíye ófú royé kí ngíti 'yì wá. Másómú 'Dówú Lomo

ukui'bí ledre née taramá ne gí ro zíma úku a.

8

'Dáná lomo e

¹ Togú gí ro ledre éyí bi ndìsìní 'dáná lomo ga bi yemení yée kí sílí 'yì ní yá, owozé ledre gí roa kése kpá mbá bú. Ówo ledre ni kpá tí bilámá éyí, mongú a óto 'bú lafú 'yì e ni ne éyí bi ndìsì óto 'yì e zíye ídíye kíé'do kí lafúye ní. ² 'Yì bi ya, née owoofu ledre go ní, řanga yì ené řanga owo aka ené ledre wá. ³ 'Yì bi oto 'bú Lomo go doné ní, zí Lomo ówo wo káa do mbigí 'yì ené.

⁴ Togú gí ro ánu éyí bi 'danání lomo ga gére kíe ní yá, owozé bú moko ndaá 'bi ené simi lomo e wá, Lomo ni yì ené ni òfú kíé'do. ⁵ Togú tú'dú ngíti géyì 'yì e ndìsìní sómú a kídí lomo e niyí tú'dú, ngére niyí 'bi eyé kpá tú'dú yá, ngíti géyì niyí komo ere ngíti géyì niyí do sogo káńgá. ⁶ Owozé bú kídí, mbigí Lomo ni òfú kíé'do Lomo bi ni 'Buzé ní. Ni kpá ne Lomo bi otoogu éyí e, zíze ídíze 'yì ené ní. Gí zí kényi née, zíze ñgunu ledre ené. Ngére ezé ni kpá òfú kíé'do Kírésito Yésu. Lomo i'bí éyí ga bi mengi yée do sogo káńgá ba go za mbá do sílí Yésu ma'dáa. Tridri bi za fí azé kíe ní ni kpá gí zí Yésu ma'dáa.

⁷ Ngíti géyì 'yì e owoní eyé ledre née wá. Somúní 'bi eyé kídí togú yée anuní éyí

bi 'danání lomo ga bi yemení yée kí sīlì 'yì ní yá, yée luyúní ledre go. ⁸ Éyì miánu 'dì'biogu 'yì gbóo kí Lomo wá, togú anuzé wá yá, ndaá 'bi ené lúyú ledre wá, togú anuzé yá, oto ené kpá zée kí Lomo kǐé'do wá.

⁹ Sée ga bi ndìsìsè úku ledre kídí ásé 'yì ówo ledre e ní, ndásé méngì ledre e sisikala zì sómù ledre 'bi 'yì máa yée ga bi owoní aka ledre wá ní ndìsì sínyíne gì zì se wá. ¹⁰ Yìì bi yá néesé nḡnḡusé ledre Kírésìto go ndìsì úku ledre yá moko ndaá simì 'dáná éyì zì lomo ga gére néesé wá, nda simì ngítì sīlì, zì ngítì ezeyì 'yì 'bi Kírésìto ndéré ndíki yìì do bi 'dáná éyì zì lomo e kpá kí ánu éyì ga bi ndìsìní 'dáná yée ore ní, ezeyì néesé ni sómù a kídí togú kenée yá, ma'díi ni bo simì ledre néesé. Néesé ni ba kpá ndá'ba ndìsì méngì a kenée. ¹¹ Yìì bi ndìsì méngì keyì kenée ní, áyì go 'yì bi zì lafúyì ga bi 'yì 'bi Kírésìto, bi Kírésìto uyu gì royé ní ótoómo kí lódù kacì Kírésìto gì zìyì. ¹² Yìì bi ndìsì méngì keyì kenée, zì sómù ledre 'bi ngítì géyì 'yì e ndìsì sínyíne gì zìyì ní, áyì go 'yì lúyú ledre ro Kírésìto Yésu. ¹³ Togú éyì bi mándìsì ánu a ní ayì óto sómù ledre 'bi ngítì 'yì zì lúyú ledre yá, bilámá a máídí ótoómo a 'dá'ba káa bi sómù ledre 'bi ezemá néesé ni sínyì zì lúyú ledre ke.

9

Máa Páwulo, mááyì 'yìmikása 'bi Ngére Yésu

¹ Owù 'bi Babá e, kídí mándá kí ro domá wá? Mándá 'yìmikása wá? Málúró kóo Ngére Yésu cù kí komomá wá? Nḡnḡusé ledre Yésu néesé, ndaá bi má'dódo ledre ené zise máa ní wá? ² Abú ngítì géyì 'yì e owoní kenée wá, sée 'yì ga bi 'bi Korīndo ní, nḡnḡusé ledre Ngére Yésu néesé ndaá gì zì ngítì 'yì kpì wá, má'dódo ledre ené tí máa zise. Ore, ni go miówoné kídí ma'díi, mááyì 'yìmikása 'bi Ngére Yésu.

³ Néesé go kúrúma zì 'yì ga bi ilíní ndìsì ítí kangú roko'bu moko bi do sīlìma ní. ⁴ Simì sómù ledre esé ní, zée ga bi ndìsìzé méngì moko 'bi Ngére Yésu ní, ndaá miútúásáne zise í'bì éyì miánu zise kacì kúrú moko néesé wá? ⁵ Ndaá miútúásáne zise 'dì'bi me'bezé e kpa kize gì zì nḡnḡuní kpá ledre 'bi Lomo go ní wá? Káa zì bi kóo ngítì géyì 'yìmikása e kí lúndu Ngére Yésu nda kpá kí Pétero mengíní ní wá? ⁶ Ala ílisé kóo tí lá dujú zée kí Baranába idizé sáká rozé kí rozé 'yì e ndaní sáká zée wá? ⁷ Lìlì ledre bi mándìsì úku a ba ni káa zì 'yì bi ni asikíri 'bi akúma ní, ndaá bi akúma ni ndìsì í'bì kèsì zì ne ní wá? Kpá kenée 'yì bi ndìsì 'bá'bá yáká ní, ndaá bi ni ndíki éyì miánu zine cìkì

gi yáká gi ore ní wá? Sara aka nda 'yi bi ndiši lúru bi kací íti e ní, ndaá bi ni ndiši éwé kpá tí akpa iní umba íti ga gère née ní wá?

8 Ledre bi máúku née ndaá lá kí sómú ledre 'bi 'yima'dí wá, ndaá bi ni miékéne simi Lorú bi Músa eké ní ní wá? 9 Lorú bi Músa eké ní ni kídí, “Nda ótoómo 'yi moko eyi zía ndišiné méngi moko yáká kí 'bú wá.” Sómúsé Lomo uku ledre née kenée dujú gi ro 'yi ga bi ndišiní méngi moko yáká ní?*

10 Odro née ndaá lá dujú gi ro 'yi ga bi ndišiní méngi moko yáká ní wá, ódro née ni kpá gi rozé zée ga bi ndišizé gámá kí 'dódo ledre 'bi Yésu zí 'yi e ní. Ndaá 'bi ené bi togú otoní 'yi o'do éyi yáká ní, ni ánu éyi gi simi yáká née ní ní wá? Kpá kenée togú ndiši ócó kére ní, ndaá 'bi ené bi ni 'dí'bi tákpásílí ne ní wá? 11 Zée 'dodozé ledre 'bi Lomo go zise káa zí 'diyizé kúfú ní. Azé ze mizefi 'yi ga bi 'dodozé ledre 'bi Lomo zise ní. Bi née ní, utúasázé ndíki tákpásílí gi zise kací moko bi méngizé ní wá? 12 Togú ngíti géyi 'yi e ndikiní sáká éyi bú gi zise ní, ndaá 'bi ené bi áse í'bí sáká éyi zise rómo do 'bi eyé kíe ní wá? Ilizé ezé óto ledre 'bi sáká zée zise kí ledrené owóowó wá, káa bi ni 'dútú misi'di 'bi ngbóro moko 'bi Kírésito dongarase

ke.

13 Ówosé bi kídí 'yi ga bi ndišiní méngi moko simi 'Díci 'bi Lomo ní ndišiní ndíki sáká éyi zíye ciki gi ore ní wá? Yée ga bi ndišiní 'bi eyé 'dáná éyi sí mbayi 'bi Lomo ní ndišiní sáká royé akpa kí éyi ga bi ndišiní 'dáná Lomo kíe ní wá? 14 Ni kpá kenée gi rozé, zée ga bi Ngére Yésu kasa zée ndéré kí 'dódo ledre ené zí 'yi e ní, uku kídí azé ndíki sáká éyi ciki gi simi moko bi ndišizé méngi a née.

15 Abú ma'dúí née ni tí bo kenée yá, máúku amá té bu kídí idíní ndiši sáká máa ní wá. Máéké amá ledre ba zise gi ro zise í'bí éyi sáká máa kíe wá. Togú máúyu gi zí 'bú ngbúru kí méngi moko 'bi Lomo yá, méngi éyi wá gi zí wo bi mááyí ótoómo moko 'bi Lomo gi zí 'bú ní. 16 Máíli amá ndiši mbófo romá gi zía bi mándiši 'dódo bilámá ledre 'bi Ngére Yésu ní wá gi zía née moko bi í'bí zíma méngi a ní. Ni ídí zíma mongú lerí togú máótoómo moko 'bi Ngére ní. 17 Idí mándiši méngi née moko bi máyeme ledre gi roa máa ní yá, ni kóo ídí bilámáne zí 'yi e sáká máa. Bi Lomo í'bí moko máa née ne ní, mááyí méngi a káa zí bi ili ní. 18 Káa zí bi kenée ní, máútúasá ndíki sáká éyi simi moko bi mándiši méngi a née mbá wá? Mongú sáká éyi bi

9:9 9:9 Gbre lorú 25:4 * 9:9 9:9 Lorú bi Músa eké ní, uku kídí togú óto íti go méngi moko zíyi yá, idí ánu ciki kére bi ore ní.

mándìsì ndíki a ní nì rokinyi bì Yésù ndisì í'bí a zíma ní. Yésù ndisì í'bí rokinyi née simimá gí zía mándìsì 'dódo bilámá ledre ené zise lá gbékpíe. Née sị ledre bì máili amá sáká éyì gí zise gí zía wá ní gí zía rokinyi bì mááyí kíe gí zí Yésù ní romo do éyì e go mbá.

19 'Yì bì kíé'do káa ya mááyí sị sịlía ní ndaá. Máoto yì amá romá máa ídíma owúkúlú 'bì 'yìma'dí e gí zía máili 'yì e idíní úwú ledre 'bì Ngére Yésù. 20 Simì bì mándìsì 'dódo ledre 'bì Ngére Yésù zí Yúda e ní, mándìsì méngì kpá té toso ledre ga bì ndìsìní méngì yée ní. Zíma ndìsímá kpá té méngì kéyì kací lorù eyé 'bì Isiréle e bì Músa eké ní abú lorù eyé ma'dáa ndaá 'bì ené lolu kí ledrené zíma owóowó wá. Máili tí lá oto yée zíye ídíye kí rokinyi gí ro úwú 'dódo ledre 'bì Ngére Yésù. 21 Kpá kenée togú mándìsì 'dódo ledre 'bì Kírésìto zí kúfú ngítì géyì 'yì e kpì yá, zíma ótoómo Lorù bì Músa eké ní kenée, zíma ndìsímá méngì ledre e té káa zí wo bì kúfú ngítì géyì 'yì ga gére née ndìsìní méngì a ní. Máméngì ledre ga gére née kenée ndaá 'bì ené bì ya kídí máoyó sogomá go zí Lorù 'bì Lomo ní wá, máili tí lá zí 'yì ga gére née ídíye kí rokinyi gí ro úwú 'dódo ledre 'bì Kírésìto Yésù. 22 Togú mááyí nda mbú dongará 'yì ga bì

owoní aka ledre wá ní yá, zíma ídíma zíye kpá káa zí 'yì bì owo ledre wá ní. Máili tí lá gí ro zíye úwú ledre 'bì Ngére Yésù. Mándìsì olú dongará 'yì e zíma ndìsímá méngì té ledre ga bì ndìsìní méngì a ní gí ro zíye úwú ledre 'bì Ngére Yésù gí do bì zíye ómoyé. 23 Mándìsì méngì ledre ga gére née kenée gí ro 'yì e mbá idíní úwú bilámá ledre 'bì Ngére Yésù gí taramá gí do bì zí Lomo í'bí úndru zíze kéye ndro.

24 Owú 'bì Babá e, ówosé bú bilámáne kídí togú 'yì e ndìsìní ngásá midogelígélì yá, gí dongará tǔ'dù 'yì ga gére ní, kémbí 'yì nì ngásá rómo doyé dǔú ne. Bì kenée ní, ídíse ìnyì mbá ngásá gí ro zí Ngére Yésù í'bí tákpásìlì zise.

25 Ma'díi, 'yì ga bì ndìsìní ngásá midogelígélì ní, yemení royé gí roa miyéme kíngaya, zíye ndisì ngásáye kí roko'búyé za mbá gí do bì zíye ndíki tákpásìliye. Tí lá 'bì eyé tákpásìlì eyé ndisì ùkú ené miúkú. Ngasázé 'bì ezé gí ro tákpásìlì bì ngará ùkú wá ní.

26 Née sị ledre bì máí'bí romá méngì moko 'bì Ngére Yésù kí roko'búmá gí zía mbá ní, kpá káa zí 'yì bì í'bí roné simì midogelígélì zía ngásáne za kí roko'buné gí ro zíne ngásá óguútu roné ne ní. 27 Máí'bí romá kí sómú ledre amá za kí roko'búmá mbá ndisì 'dódo

dujú ledre 'bi Ngére Yésu zĩ 'yi e gi ro zĩa í'bí tákpásĩlĩ bi trĩdrĩ bi za fĩ ní zĩma.

10

Isiréle e olúoguní gi simi Ízibiti

¹ Owú 'bi Babá e, ndásé sómùlĩgĩ ledre bi kóo Lomo mengĩ zĩ bulúnduzé ga kóna Isiréle e simi bi kóo oto roko'buné zĩa ídĩne doyé gi zĩ pho'du kadra gi simi Ízibiti zĩye 'dógu Bikesĩ Mikavu sága ní wá. ² 'Dógu bi bi kóo 'doguní nées ní kóo zĩye káa zĩ i'binĩ babatĩza zĩye simi mongú iní nées ní ní gi zĩa lanyánĩ kóo go ro ledre ga bi Músa ndĩsĩ úku a zĩye ní. ³ Ndĩsinĩ kóo ánu tí fú lá dujú toso éyĩ miánu bi Lomo ndĩsĩ kóo i'bíogũ a zĩye ne ní. ⁴ Zĩye kpá ndĩsĩ éwé iní bi Lomo ndĩsĩ i'bíogũ a zĩye ne ní. Iní máa nées ndĩsĩ ógu gi simi roko'bu bi kóo ndĩsĩ ndéré ndro kéye bi ni Kírésĩto ní. ⁵ Simi ledre ga gére nées mbá, tú'dú ngĩti géyĩ mengĩnĩ eyé ledre ga bi Lomo ndĩsĩ úku a zĩye ní wá. Gi zĩ kéyĩ nées zĩ Lomo ótoómo yée zĩye ndĩsĩ úyuyé, zĩ kángáye ídĩne kacĩ misi'di faa.

⁶ Ledre nées idĩ idĩ zĩze káa do 'dódo ledre káa bi azé ndĩsĩ mengĩ bisinyĩ ledre káa zĩ bulúnduzé ga kóna nées ke. ⁷ Ngĩti géyĩ lanyánĩ yĩ eyé fú lá ro ledre 'bi 'dáná éyĩ zĩ lomo ga bi yemenĩ kí sũlĩ 'yi ní. Ndásé idĩ káa

zĩ ye wá. Ni miékéne kídĩ, "Yĩ ga gére nées ndĩsinĩ fú lá óngooonzó bangá sũ mбайi, do ndá'bayé kpá akpa ndĩsĩ ánu esĩ máa ga gére ní. Zĩye idĩye kí rokinyi do ndĩsiyé éwé le'yĩ kóyó káe kí ndĩsĩ lé'bé ke'bi." ⁸ Ngĩti géyĩ ndĩsinĩ kóo kpá mengĩ bicayi ledre kí só'do royé kí 'yi ga bi ofunĩ royé kéye wá ní. Gi zĩ kéyĩ nées, zĩ mimbé'de Lomo ésĩne royé zĩa úfu tú'dú ngĩti géyĩ simi ndulũ kĩé'do álifu cĩ kéri a doa ota (23,000). ⁹ Ndazé kála ledre Kírésĩto káa zĩ 'bi lafúze ga bi kóna nées wá káa bi mimbé'de Lomo ni ésĩ rozé zĩa úfu zée káa zĩ bi kóo kasaogu tú'dú kámá e úfu lafúze ga bi kóna nées ní ní ke. ¹⁰ 'Yĩ ga bi Lomo gelé yée go zĩye ndĩsĩ úku ledre ené zĩse ní, ndásé kála ledre gi tarayé wá. Isiréle ga gére nées ngĩti géyĩ ndĩsinĩ kóo kála ledre gi tara manda eyé e kenée, zĩ Lomo kóo kása ngĩti géyĩ maláyika ené e ógu úfu 'yi kála ledre ga gére nées mbá 'dá'ba.

¹¹ Ledre nées mengĩ kóo roné káa do 'dódo ledre zĩze. Ekéotonĩ kóo ledre máa nées simi miéké kúrú Lomo kenée gi ro zée 'yi ga bi 'bi Ngére Yésu ní, zĩze lúrútóko ledre gi roa gi zĩa sũndĩ kadra 'bi ndá'baógu Yésu ma'dáa ni go gbóo.

¹² Sée ga bi ówosé rosé go kídĩ ngũngusé ledre 'bi Kírésĩto go ní, idísé tóro ngbúo káa bi ásé luyú ledre

ke. ¹³ Ídísé ówo a kídí 'do'dó ga bi oguní rosé ní mbá gí ro zíse lúyú ledre ní, oguṭuní kóo royé go zí ngíti géyí lafúse 'dá'dá. Abú kenée ndotó, Lomo otoomo ené 'do'dó nées zía rómo roko'busé wá, ni í'bí roko'bu 'bí útusimi zise gí do bi zise ólúogusé gí simi 'do'dó máa nées.

¹⁴ Káa zí bi goó kenée ní owú 'bí Babá e, ídísé ótoómo óto úndru lomo ga bi yemení yée kí sílí 'yí ní 'dá'ba. ¹⁵ Sée ga bi ásé 'yí ówo ledre e ní, ówosé bú kídí ledre bi máúku ba ni ma'díí. ¹⁶ Sáma Kírésito bi ndisizé éwé a kí í'bilúgu mbófo éyí zí Lomo gí roa ní, 'dodo kídí azé kí Kírésito go kíé'do. Kpá kenée gí ro ambata bi ndisizé 'deweífi a don-garaze kí ánu a ní 'dodo kídí anuzé nées kuru'bu Kírésito. ¹⁷ Zée ga bi ndisizé ánu ambata bi kíé'do nées abú azé tú'dú ndotó, azé go dujú 'yí kíé'do.

¹⁸ Ledre nées ni kpá kenée gí ro Isiréle ga bi kóna ndisini ánu éyí ga bi kóo ndisini 'dáná mbayi 'bí Lomo kée ní. Nées 'dodo kídí niyí kí Lomo go éyí kíé'do. ¹⁹ Máúku zise ma'díí, togú 'yí ánu éyí ga bi ndisini 'dáná lomo ga bi yemení yée kí sílí 'yí ní, togú anuní wá, moko ndaá simi lomo ga gére nées wá. ²⁰ Éyí bi 'danání lomo ga gére kée ní, ndisini 'dáná a nées zí

bicayi lomo e, mengini eyé moko kí 'Buzé Lomo wá. Máili ndásé ídí kíé'do kí bicayi lomo e wá. ²¹ Utúasá ené zise ndisise éwé sáma Ngére Yésu kpá kí ánu kuru'bu a, zise nda mbú ndá'basé kpá ndisi kí 'dáná éyí zí bicayi lomo e wá. ²² Ílísé óto mimbé'de Ngére Yésu zía ésine rosé? Togú mimbé'de a esí go rosé ní, roko'busé ni bo zise rómo komo a kíé?

'Yí 'bí Kírésito niyí kí ro doyé

²³ Abú ngíti géyí 'yí e ukuní ledre kídí ledre e emení kací komoyé mbá miéme gí ro méngi yée yá, í'i, utúasáni eyé mbá sáká yée wá. Ngíti géyí miméngi ledre e niyí bo ndisini síniónzó sómú ledre 'bí 'yí e. ²⁴ Ndásé ndisi sómú dujú ledresé gí ro bilámá ledre wá, ídísé kpá sómú ledre lafúse e.

²⁵ Togú ógundíkisé esí go 'bí miúgú a yá, ídísé lá geré úgú a ánu a ndásé ndú'yú a bi kídí, 'danání bicayi lomo e kí esí máa nées wá ya ní wá. ²⁶ Gí zía miéké kúru Lomo uku kídí, "Do sogo kángá ba kí éyí ga bi siminé ní za mbá Ngére Lomo otoogu yée ne."

²⁷ Togú 'yí bi nguṅgu ledre Ngére Yésu wá, ndolo sée go gí ro éyí miánu yá, ídísé geré ánu a miánu ndásé ndú'yú a kídí esí ba 'danání lomo e

kíe wá ya ní wá, éyí miánu sinyionzó ené 'yì do komo Lomo wá. ²⁸ 'Búó togú ngíti 'yì uku go kídí, "Ndásé ánu esì nées wá 'danání lomo ga bì yemení kí sǐlǐ 'yì go kíe yá," zísé ótoómo a kí ánu a. Togú kálasé ledre bì 'yì nées uku nées yá, ótosé 'yì máa nées go zǐ sómù ledre ené lúyúne zǐa ánu esì bì 'danání bicayi lomo e go kíe ní gǐ zísé. ²⁹ 'Yì nées nì úku ledre kídí, togú kenées yá, nées utúasá ótoómo bìlámá ledre ené gǐ zǐ sómù ledre 'bì ngíti 'yì wá. Gǐ zǐ kényì nées ní, ndá ánu éyì bì 'danání wo zǐ bicayi lomo e wá káa bì sómù ledre 'bì 'yì nì sínyi gǐ zǐyì ke. ³⁰ Togú éyì bì gáa máli go ánu a, máí'bí mbófo éyì go zǐ Lomo gǐ roa ní, éyì bì ngíti 'yì idí úçuómo máa kí ánu a ní 'dì?

³¹ Míméngǐ ledre esé e za mbá togú éyì miéwé togú mbú éyì miánu yá, idíní idí bìlámáye gǐ do bì zǐ 'yì e í'bí mbófo éyì zǐ Lomo gǐ royé. ³² Ndásé méngǐ ledre bì zǐ bì ndǐsǐ sínyiíne ro lafúse gǐ zǐa misínyi ní wá. Togú 'yì bì ñgunḡu ledre Ngére Yésu go, togú mbú Yúda e, Gǐrǐgǐ e, togú mbú ngíti 'yì bì 'bì Lomo ní, bì ndáa sínyi roa gǐ zǐ míméngǐ ledre esé wá. ³³ Máa Páwulo, mongú ledre amá nì kacǐ kadra mbá ndǐsǐ óto 'yì e zǐye ídíye kí rokinyi. Máoto amá ledremá owóowó gǐ zǐ ledre 'yì e wá, mándǐsǐ óto ledre 'yì e owóowó. Gǐ ro zǐye ñgunḡu

ledre Ngére Yésu zǐye ndíki trǐdrǐ bì za fí ní gǐ zǐ Lomo.

11

¹ Ídísé méngǐ lódú kacǐ míméngǐ ledre amá e gǐ zǐa mándǐsǐ méngǐlódú ledre ga bì 'bì Kírésito Yésu ní.

Yata lorù zǐ 'yì ga bì 'bì Kírésito ní

² Mbófo éyì zísé gǐ zǐa ledremá ligǐ sées wá, ledre ga bì kóo má'dódo yée zísé ní, ndǐsǐsé go kpá fú méngǐ yée káa zǐ bì kóo má'dódo yée zísé ní.

³ Ídísé ówo a kídí, Ngére Yésu nì dujú ne kí mongú roko'buné do ya'dá e, zǐ ya'dá e nda idí 'bì eyé kí roko'buyé do me'beyé e. 'Buzé Lomo nì nda 'bì ené ne kí roko'buné do Kírésito.

⁴ Gǐ zǐ kényì nées, togú o'do ini ini zǐ Lomo, togú ndǐsǐ mbú úku kúrú Lomo yá, ndáa ódó'dùtù doné wá. Togú odó 'dùtù doné yá, 'yì e niyí fála wo gǐ zǐ ledre máa nées. ⁵ Gǐ ro kára e, togú kára ñyine ini ini zǐ Lomo, togú mbú úku kúrú Lomo togú odó doné wá, 'yì e niyí fála wo nda káa zǐ éyì bì kára máa nées luyú kóo ledre do ólo doa miólo gǐ zǐ luyú ledre ma'dáa ní. ⁶ Togú kára ili ódó 'dùtù doné wá, idí geré ólo doné ma'dáa drá 'dá'ba. Gǐ zǐ kényì nées ní, kará e ndaní ótoómo doyé fúo wá, idíní ndǐsǐ ódó'dùtù doyé miódó'dùtù.

⁷ Gǐ ro o'do, ndáa miútúasáne zǐa ódó'dùtù

doné wá, gĩ zía Lomo yeme o'do kǐ roko'bu ledre e zĩne káa zĩne Lomo ní, gĩ ro zǐ 'yĩ e ndĩsiyé mbófo née. Kará e idínĩ ndĩsĩ ódó doyé miódó gĩ ro zǐ 'yĩ e ndĩsĩ mbófo ya'dá 'bĩ eyé e gĩ zǐ bilámá miméngĩ ledre eyé. ⁸ Lomo yemeogu ené mizefĩ o'do bĩ kpá mizefĩ bulúnduzé ní gĩ simi kára wá, yemeógu mizefĩ kára bĩ kpá mizefĩ tetéze ní gĩ simi o'do máa née. ⁹ Lomo yemeogu ené o'do zǐ kára wá, yemeogu kára zía ndĩsĩ sáká o'do ma'dáa. ¹⁰ Káa zǐ bĩ goó kenée ní, utúasá miútúasá zǐ kára ndĩsĩ ódó doné miódó gĩ ro zǐ 'yĩma'dí e do sogo kánga kpá kǐ maláyika e komo ere ówo a mbá kídĩ kára née ndĩsĩ go óto úndru o'do 'bĩ ené.

¹¹ Lomo yeme o'do zía kpá yéme kára gĩ ro zĩye ndĩsiyé kǐ sáká lafúye gĩ zía niyĩ dũđ 'yĩ kǐé'do simi Ngére Yésu. ¹² Nĩ tí kenée, Lomo yemeogu kára gĩ simi cóngó kó'dũ o'do, nda gĩ 'dá'ba zǐ kára ndĩkiógu o'do. Lomo yeme ledre ga gére née kenée gĩ zía nĩ ne 'yĩ yéme éyĩ e.

¹³ Sómúsé aka ledre née kǐ rosé. Nĩ miútúasáne zǐ kára ndĩsĩné ini ini zǐ Lomo do komo 'yĩ e odó'dũtu doné wá ní, nĩ mbĩ? ¹⁴ Nĩ gĩ ro o'do kpá kenée. Togú o'do ootoom doné ú'busĩnyi roné gbukũ yeme wá, 'yĩ e niyĩ ndĩsĩ kúgú wo mikúgú. ¹⁵ Zǐ kará e ní, kára máa wo bĩ

bĩ doa ala miála ní, lámá nĩ nda ídí roa za kíngaya. Zǐ 'yĩ e ndĩsiyé mbófo wo kídĩ, "Lámá ofũ ro kára née go." Bĩ doa née oto nda doa go zía ídíne káa zǐ éyĩ bĩ ndĩsĩ ódó'dũtu a fú lá miódó'dũtu ní. ¹⁶ Togú ngítĩ 'yĩ kpĩ nĩ kǐ ledre tarané gĩ ro ledre ódó do'yĩ zǐ kará e yá, zée bĩ kése, 'yĩ ga bĩ 'bĩ Kírésĩto ní, lorũ nĩ zize kídĩ, kará e idínĩ ndĩsĩ ódó doyé miódó do bĩ ga bĩ niyĩ ndĩsĩ doyé ini ini zǐ Lomo ní.

Sómú ledre 'bĩ 'yĩ ga bĩ 'bĩ Kírésĩto ní ídí ídí kǐé'do

¹⁷ Mizefĩ ledre amá, mánda kǐ rokinyĩ gĩ zise wá, gĩ zía kǐ'dĩ bĩ yókosé rosé go do bĩ kǐé'do ini ini zǐ Lomo ní, bilámá ledre ndaá dongarásé wá. ¹⁸ Mándĩsĩ úwú a kídĩ kǐ'dĩ bĩ yókosé rosé go do bĩ kǐé'do ní, sómú ledre esé ndaá kǐé'do wá, ífísé rosé mbá miifi. Másómú ledre née ndaá ɾanga wá nĩ ma'díi. ¹⁹ Ĩ, mbigĩ miifi simi 'yĩ e nĩ bo wo bĩ nĩ 'dódo a kídĩ ba goó mbigĩ 'yĩ 'bĩ Kírésĩto kǐ mimbé'dené kǐé'do ní, wo ba mimbé'de a nĩ 'bĩ ené gbre gbre. ²⁰ Mándá kǐ rokinyĩ gĩ zise wá. Gĩ zía kǐ'dĩ bĩ yókosé rosé go do bĩ kǐé'do ánu éyĩ miánu 'bĩ sómúndĩki ledre miúyu Ngére Yésu ní, miméngĩ ledre esé ndaá bilámáne wá. ²¹ Kǐ'dĩ bĩ 'dĩ'biogunĩ éyĩ miánu go ní, ngítĩ géyĩ 'yĩ e songónĩ eyé lafúye wá, tonónĩ geré ánu éyĩ zǐ lafúye ga bĩ gĩ

'dá'ba ní ídíáká 'bì eyé 'bú. Yée ga bì tonóní éwé le'yì kóró go ní, niyì 'bì eyé go mìkóyóye. ²² 'Be 'bì esé ndaá gí ro zise ndìsìsé kí ánu éyì e kí éwé éyì e simì a wá? Ílisé tí lá óto ìrì 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní zía ndìsì ázáne, zì komokenyì ndìsì ndá'bané do 'yì ga bì éyì miánu nda zíye wá ní. Ma'dúì, nées ndaá ledre bì mááyì mbófo sée gí roa ní wá.

²³ Ledre sómúndíki ledre miúyu Ngére Yésu kóo máúku zise ní, máúwú kóo za cù gí tara a. Simì bì kóo i'biní ngbángá a zì ezeokóga ní, zía kóo ìnyìné 'dí'bi ambata, ²⁴ simì bì i'bí mbófo éyì zì Lomo gí roa ní, zía 'déwéífi simì a zía úku ledre kídí, "Ba kùrù'bù má bì máí'bí gí rosé ní. Ídísé ndìsì ánu a kí sómúndíki ledremá." ²⁵ Kpá kenée gí do kací éyì miánu, zía 'dí'bi kó'do bì kí éyì miéwé siminé ní, zía úku ledre kídí, "Bì simì kó'do ba sámamá bì 'dì'biogù mìkándá yéme ledre dongarásé kí Lomo ní. Ídísé éwé a zise ndìsìsé kí sómúndíki ledremá." ²⁶ Simì bì ásé ndìsì ánu ambata nées kpá kí éwé sáma nées ní ní, ndìsìsé nées go 'dódotátá ledre gí ro miúyu Ngére Yésu ndéréóguné gí simì sìnđí kadra bì karanée nì ndá'baogù simì a ní.

²⁷ Togù 'yì lurú éyì miánu 'bì sómúndíki ledre miúyu Ngére Yésu lá káa zì owù ledre cùku'dée, zía ndìsìné

ánu a yeme roné gí roa miyéme wá, 'yì nées luyú ledre go cù ro Ngére Yésu. ²⁸ Togù ílisé go ánu éyì miánu 'bì sómúndíki ledre miúyu Ngére Yésu yá, ídísé órù rosé bilámáne kpó kpó kí, ásé nda fú 'dí'bi éyì miánu ánu a kí éwé sáma. ²⁹ 'Yì bì ndìsì ánu éyì miánu nées kí éwé sáma nées lá káa zì gbékpí éyì ní, Lomo nì 'dó'do wo bisinyíne. ³⁰ Nées sì ledre bì ndíyá ndìsì méngì ngíti géyì 'yì e gí dongarásé, zì ngíti géyì ndìsì kí ó'bóye bisinyíne, gí zì kéyì nées tú'dú ngíti géyì uyuní go. ³¹ Togù ndìsìzé órù rozé bilámáne zise ndìsìzé ánu éyì miánu 'bì sómúndíki ledre miúyu 'bì Ngére Yésu yá, éyì bì bì nì sínýí ro Lomo zía 'dècì ngbanga rozé gí zía bisinyíne ní ndaá. ³² Togù Ngére Yésu i'bí 'do'dó rozé yá, ndaá bisinyí ledre wá. Ndìsì nées énzì komozé gí ro zise óto komozé òwù roné, zíne yómo zée simì bì karanée, nées nì 'dècì ngbanga 'yì ga bì ñgununí ledrené wá ní.

³³ Togù yókosé rosé go do bì éyì miánu 'bì sómúndíki ledre miúyu Ngére Yésu yá, ídísé sòngó lafúse kí, zise nda ánu éyì ma'dáa ndro. ³⁴ Togù lúrúsé miyóko rosé nées 'bú ndìsì méngì sée kíngaya yá, bilámá a kí'dí bì ásé go ìnyì gí 'be ní, ídísé ánu owù éyì kí. Gí ro kí'dí bì ásé nda ánu éyì miánu 'bì sómúndíki

ledre miıyu Ngére Yésu ní, zıse ánu a ndoo do bilámá misi'di, bisinyi ledre utúasá idi simi a wá.

Togú ngíti géyi yata ledre e niyi bo yá, máayi úku yée zıse simi bi máogu go zıse simi Korındo iri ní.

12

Roko'bu 'Dówú Lomo

1 Owú 'bi Babá e, máili idisé ówoyeme ledre gi ro ledre ga bi 'Dówú Lomo ndisi méngi yée zıse ní bilámáne. ² Simi bi koo ngára ngungusé aka ledre Ngére Yésu wá ní, ndisise koo oto undru lomo ga bi yemeni yée kí silí 'yi ní. ³ Gi zı keyi née máuku zıse, 'yi bi ngára 'Dówú Lomo ndaa simi a wá ní, ndisi ukusinyi ledre gi do bi Yésu ne. 'Yi bi kí 'Dówú Lomo siminé ní, ndisi úku ledre fúo kídí, "Yésu ni Ngére."

4 'Yima'dí e za mbá niyi kí moko eyé e mbá mingungúcu. 'Dówú Lomo bi kije'do ní ifibayi moko née zıye ne. ⁵ Abú 'yi ga bi 'bi Kírésito ndisini méngi toso moko e mingungúcu yá, méngini née mbá moko 'bi Ngére Yésu bi kije'do ní. ⁶ Tú'dú moko ga bi za mbá ndisize méngi yée mingungúcu née, Lomo bi kije'do ní ndisi í'bi roko'bu zıze ndisize méngi moko ga gére née kije ne.

7 'Dówú Lomo ndisi í'bi roko'bu zı 'yi e gi ro zıye ndisiyé sáká lafúye kije. ⁸ I'bi

roko'bu zı ngíti géyi 'yi e gi ro zıye ówoyeme kúru Lomo bi ekéni ní kije bilámáne. Zıa í'bi zı ngíti géyi 'yi e roko'bu 'bi úkuogu ini ledre gi simi miéké kúru Lomo zı lafúye. Éyi ga gére née oguní mbá gi zı 'Dówú Lomo. ⁹ I'bi zı ngíti géyi 'yi e roko'bu 'bi ngungu ledre 'bi Lomo kingaya, zıa í'bi zı ngíti géyi 'yi e roko'bu 'bi ini ini zı Lomo geré zı ndiyá úkúne gi ro 'yi 'dá'ba. ¹⁰ I'bi zı ngíti géyi 'yi e 'bi ené roko'bu 'bi méngi mingburoko ledre ga bi 'yi e utúasáni méngi yée kí gbékpí roko'buyé wá ní kije, 'bi ngíti géyi 'bi ené úkutátá ledre bi Lomo ukui'bi ní. 'Bi ngíti géyi 'yi e 'bi ené roko'bu 'bi ifiyeme simi ledre e wo bi gi zı 'Dówú Lomo kí wo bi gi zı bicayi lomo e ní. Zıa í'bi zı ngíti géyi 'yi e 'bi ené roko'bu 'bi ndisi ódro simi rikí tú'dú tara e. 'Bi ngíti géyi 'bi ené roko'bu 'bi ówo ini ledre gi simi ngíti géyi tara e do ndisiyé úku 'dódo a zı lafúye. ¹¹ Bikéři 'Dówú Lomo bi kije'do ní ndisi ifibayi tú'dú moko ga bi mingungúcu née zı 'yi e ne kacı ili ledre ené.

Kuru'bu 'yima'di ni kije'do bi tokoga tú'dú

¹² Ledre gi ro 'yima'dí e ni cé kenée. Abú bi toko 'yima'dí niyi tú'dú yá, kuru'bu 'yima'dí ni dúú kije'do. Ni kpá kenée gi rozé azé tú'dú, tokozé rozé mbá ro Kírésito Yésu bi

kíé'do ní. ¹³ Togú azé gi simi kúfú Yúda e, togú mbú gi simi Gírígi e, togú mbú owúkúlú e, togú azé lá gbékpì 'yì e yá, i'bíní babatíza zíze mbá simi roko'bu 'bì 'Dówú Lomo bì kǐé'do ní. Zí 'Dówú Lomo ma'dáa ndìsìné simizé kǐ 'bì roko'bu ledre e zíze.

¹⁴ Lúrútókosé aka ledre néesé lá gi ro 'yìma'dí. 'Yìma'dí ni kùrù'bu éyì kǐé'do bì tókoga niyí 'bì eyé nda tú'dú. ¹⁵ Togú sǐndí uku ledre kídí, ngára néesé ndaá sǐlǐ wá ní, néesé ndaá 'bì ené ngúru éyì gi ro 'yìma'dí wá. Abú kenéesé yá, sǐndí ni kpá fú ngúru éyì gi ro 'yìma'dí. ¹⁶ Kpá kenéesé togú mbílí uku ledre kídí, ngára néesé ndaá komo wá ní, néesé ndaá 'bì ené ngúru éyì gi ro 'yìma'dí wá, Abú kenéesé yá, mbílí ni kpá fú ngúru éyì gi ro 'yìma'dí. ¹⁷ Sara togú kùrù'bu 'yìma'dí ni kóo lá dùú komo ní, ni nda ndìsì úwú ledre kǐ 'dì? Togú kùrù'bu 'yìma'dí ni kóo lá dùú mbílí ní, ni nda kóo ndìsì ótulúru ndonyo éyì kǐ 'dì? ¹⁸ Éyì ga bì rozé ní za mbá, Lomo oto yéesé kǐ sǐ ne gi ro zíye ídiye kpá mbá kǐ moko eyé e. ¹⁹ Togú kùrù'bu 'yìma'dí ni lá dùú éyì bì kǐé'do ní, 'yì máa néesé ni nda kóo ndìsì méngì moko lará a káa be 'dì? ²⁰ Abú éyì niyí ro 'yìma'dí tú'dú ndìsìní méngì moko e mbá mǐngúngúcu a yá, kùrù'bu 'yìma'dí ni dùú kǐé'do.

²¹ Komo utúasá go úku ledre zǐ sǐlǐ kídí, "Sǐlǐ máílí yì wá?" Do utúasá go úku ledre zǐ sǐndí kídí, "Sǐndí máílí yì wá." ²² Ngíti géyì éyì niyí bo rozé, lurúzá yéesé káa zǐ éyì bì ngára moko ndaá simiyé wá ní. Togú éyì ga gére néesé ndaní kóo wá, káa bì utúasázé méngì yéme moko wá. ²³ Tú'dú éyì e niyí bo rozé, niyí kǐ ledreyé owóowó. Ngíti géyì niyí bo, niyí 'bì eyé 'bì dokuwu. Gi zǐ kéyì néesé, zíze ndìsízé esì bongó rozé káa bì azé ndìsì gámá kǐ dokuwu ke. ²⁴ Ngíti géyì éyì niyí bo rozé utúasázé ótoécì yéesé mítóécì wá, éyì ga bì rozé néesé za mbá, Lomo yeme yéesé kǐ sǐ ne, abú lurúzá ngíti géyì káa zǐ moko ndaá simiyé wá yá, niyí mbá kǐ ledreyé mbá owóowó. ²⁵ Gi zǐ kéyì néesé, wo bì romo do ezené do ndìsì 'yì ifi simiyé gi zǐa mǐifi ní ndaá. ²⁶ Káa zǐ bì éyì ga bì rozé niyí mbá kǐé'do ní, togú ngúrúyé ni go ówo yá, zǐ éyì ga bì rozé néesé ówoyé kpá za mbá. Togú éyì owo ro ngúrúyé wá, zǐ rozé ídine kpá za mbá bikìdrìne.

²⁷ Séé 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní, ídísé ówo a kídí, abú ásé tú'dú yá, ásé mbá mítókosé ro Yésu bì kǐé'do ní. ²⁸ Néesé sǐ ledre bì Lomo ifibayi moko e zíze gi zǐa mbá mǐngúngúcu a ní. Mizefì a, zéesé ga bì gelé zéesé káa do 'yìmikása ga bì 'bì Ngére Yésu ní. Gbre, 'yì e 'bì eyé nda nébì e. Ota, 'bì eyé yéesé

ga bi 'yì 'dódo ledre 'bi Lomo zı 'yì e ní. Zı ngíti géyì ídí 'bi eyé 'yì méngì m̀ngburoko ledre ga bi kí roko'buyé ní. Zı ngíti géyì ídí 'bi eyé 'yì ini ini do 'yì ndíyá e, zı ndíyá ndı̀sı́ úkúne gı́ ro'yì. Ngíti géyì 'yì e niyí 'bi eyé 'yì sáká lafúye. Ngíti géyì 'bi eyé 'yì ótoyéme misi'di moko zı́ lafúye. Ngíti géyì 'bi eyé 'yì ódro simí rı́kí tara e káa zı́ bi 'Dówú Lomo i'bı́ roko'bu a zı́ye ní. ²⁹ 'Yì e ndanı́ eyé mbá 'yımikása 'bi Kírésıto wá, ndanı́ kpá mbá nébı́ e wá, ndanı́ kpá mbá 'yì 'dódo ledre 'bi Lomo zı́ 'yì e wá, ndanı́ kpá mbá kí roko'bu 'bi méngì m̀ngburoko ledre zı́ye wá. ³⁰ Ndanı́ kpá mbá 'yì ini ini do 'yì ndíyá e zı́ ndíyá ndı̀sı́ úkúne wá. Ndanı́ kpá mbá 'yì ódro simí rı́kí tara e wá, ndanı́ kpá mbá 'yì úkuógu ini ledre e gı́ simí ngíti géyì tara e wá. ³¹ Ídısé óto komosé gı́ ro bilámá miméngı́ ledre bi 'Dówú Lomo i'bı́ wo zı́se gı́ ro zı́se ndı̀sı́ sáká lafúse 'yì ga bi 'bi Kírésıto ḱe ní.

Ba go éyì bi kí ledrené owóowó máılı́ úku a zı́se ní.

13

Óto 'bú lafú'yì e

¹ Togú mááyı́ 'yì úku rı́kí tara ga bi do sogo kánga ba, zı́ma kpá úku tara ga bi maláyika e ndı̀sı́nı́ úku a duý ye ní, togú 'bú 'yì e ndaá domá wá, éyì ga bi mándı̀sı́ méngı́ yé e nées mbá, moko

ndaá simiyé wá. ² Kpá kenée togú mááyı́ nébı́ 'yì úkutátá ledre 'bi Lomo zı́ 'yì e, togú mááyı́ kpá 'yì bi ngunu ledre 'bi Lomo go ḱingaya, máówoyéme ledre gı́ ro m̀ngburoko ledre ga bi 'bi Lomo ní mbá bú bilámáne bi utúasá bú óto máa zı́ma méngı́ m̀ngburoko ledre ḱe ní, togú 'bú 'yì e ndaá domá wá, ranga, moko ndaá simí tı́'dú ledre amá ga gére nées za mbá wá. ³ Simí ledre ga gére nées mbá, togú má'dı́'bi éyì ga bi zı́ma 'be ní mbá í'bı́ yé zı́ 'yì lerı́ e, zı́ma kpá ótoómo romá za cú zı́ ezeokó Kírésıto úfu máa gı́ zı́a bi máyá mááyı́ go 'yì 'bi Kírésıto ní, togú 'bú 'yì e ndaá domá wá, ranga, ledre amá ga gére nées mbá moko ndaá 'bi ené simiyé wá.

⁴ 'Yì óto 'bú 'yì e ni 'yì simikutu, ni 'yì méngı́ bilámá ledre zı́ye. 'Yì óto 'bú 'yì e ndaá kpá 'yì mongú mimbé'de gı́ ro éyì 'bi 'yì e wá, ndaá kpá 'yì ı́lı́ wá. ⁵ Óto 'bú 'yì e ndaá 'bi ené ndı̀sı́ méngı́ bisinyı́ ledre zı́ye wá. 'Yì óto 'bú 'yì e oto ené roné zı́ 'yì e fú lá 'dá'dá wá, nda kpá 'yì 'bi simí késı́ wá, nda kpá 'yì óto ledre siminé wá. ⁶ 'Yì bi ni kí 'bú 'yì e doné ní, togú bisinyı́ ledre mengı́ go zı́ ngíti 'yì yá, bi ndı̀sı́ sínı́ roa misinyı́. Nđı̀sı́ ídí kí rokinyi simí bi bilámá ledre mengı́ go zı́ lafúga ní. ⁷ Óto 'bú 'yì e ni ótoómo bisinyı́ ledre bi 'yì mengı́ ní zı́a, 'yì óto 'bú 'yì e, 'bú

ledre 'bi 'yì e nzulú ené doa wá ndìsì lúrú ledre eyé zíne mbá ma'díi, kací kadra mbá mimbé'dea ni fú lá kí rokinyi gí ro zí bilámá ledre ndìsì méngì roné zíye. Zí 'bú 'yì bì méngì bisinyí ledre née kpá fú ídíne zía simi ledre e mbá.

⁸ Óto 'bú 'yì e ni éyí bì ngárá ùkú wá ní. Abú áyí ba nébì, abú áyí 'yì owo ríkí tara e, zíyì ídíyì 'yì úkuógu ini ledre gí simi ríkí tara e, zíyì ídíyì kí mongú ówo ledre gí ro ledre 'bì Lomo, éyí ga gére née mbá ndìsiní ùkú eyé miúkú zí óto 'bú 'yì e ídíákáne ñuú ne.

⁹ Zée 'yìma'dí e, utúasázé ówoyéme ledre 'bì Lomo lá kí roko'buzé wá, gí zía tú'dú ngítì géyì ledre e niyí aka bo zí Lomo lurúzá aka yée wá. ¹⁰ Simi bì karanée Lomo otoyeme ledre ga bì ili yée ní go mbá ní, azé lúrú ngítì géyì ledre ga bì lurúzá aka yée wá ní mbá kí komozé. ¹¹ Simi bì kóo mááyí aka owú ní, miódromá kí misómù ledre amá kí miméngì ledre amá e mbá niyí kóo 'bì owú e. Nda té simi bì mángbóróogu go mongú ya'dá 'yì ní, zíma nda ndìsimá méngì ñuú ledre ga bì 'bì mĩngburoko 'yì e ní. ¹² Cakaba ní, azé aka simi ledre 'bì Lomo káa zí mĩnzéré owú e ní, gí zía owoyemezé aka za mbì mbì wá. 'Búo simi bì karanée oguzé go za cù 'be 'bì Lomo íri ní, zíze nda ówoyéme mbigí ledre 'bì Lomo zaá

bilámáne kpá káa zí bì wo Lomo ma'dáa owoyeme zée kí miméngì ledre ezé e ní. Káa zí bì mááyí aka ba ní, máówoyéme aka ledre 'bì Lomo za kíngaya wá, mááyí ówoyéme a simi bì karanée máógu go 'be 'bì ené íri ní.

¹³ Ledre e niyí bo ota, ngũngu ledre 'bì Lomo, óto komo 'yì gí ro ledre ga bì Lomo yemeomo yée gí rozé ní, nda óto 'bú lafú'yì e. Gí dongará ledre ga bì ota née mbá, óto 'bú 'yì e okpó romo do lafúne e mbá gí zía Lomo ni dosì a ne.

14

Tákpásìlì 'bì ódro simi ngítì géyì tara e

¹ Mongú ledre esé, ídísé ndìsì óto 'bú 'yì e za kíngaya, zíse óto mimbé'desé ro ledre ga bì 'Dówù Lomo ni ndìsì 'dódo yée zíse ní. Mongú a, 'dódo ledre bì Lomo ukui'bì ne ní zí 'yì e. ² Gí zía togú 'yì ndìsì ódro simi ngítì tara bì ngárá tú'dú 'yì e owoní wá ní yá, ledre bì 'yì née ndìsì úku a ní, Lomo uwú ñuú ne gí zía née yì ené miótoécì ledre bì 'Dówù Lomo ndìsì úku'bí a ne ní. ³ Togú 'yì 'dodo ledre bì Lomo ukui'bì ne ní zí lafúne yá, ledre née ni geré sáká lafúga ga gére née zíye ídíye kí roko'bù royé zíye ndìsìyè bilámáne.

⁴ 'Yì bì ndìsì úku ledre 'bì Lomo lá ñuú simi tara máa bì lafúga owoní wá ní, uku ledre née yì ené ñuú zíne ngúcuné. Togú uku ledre

'bi Lomo zí 'yi e simi tara bi 'yi e owoní mbá bú ní, ní idí mongú sáká éyí zí tú'dú lafúga. Gi zía niyí úwúyéme ledre 'bi Lomo zíye ngúngu ledre Ngére Yésu. ⁵ Ní kóo idí bilámáne togú ásé ba kóo mbá kí roko'bu 'bi ówo ngíti géyí tara e zise. Mongú a, 'yi idí idí kí roko'bu 'bi 'dódo ledre bi Lomo ukui'bí ne ní zí lafúne gi ro zí lafúga máa ga gére née ngúngu ledre Yésu.

⁶ Owú 'bi Babá e, togú máogú 'dódo ledre bi Lomo ukui'bí ní zise simi ngíti tara bi ngára ówosé wá ní, É'e útúásásé ówo ini ledre gi simi a wá. 'Búo togú má'dódo ledre 'bi Lomo zise, simi tara bi ówosé bú ní, ásé fú ówoyéme ini ledre gi simi a. ⁷ Togú simi ke'bi, micéyé kí kídrí kí alabiri, 'di'bioguní bilámá gboruyé wá ní ambí ni lé'bé ke'bi ne? 'Yi lé'bé ke'bi ndaá. ⁸ Kpá kenée togú dībilī owúyeme roné gi ro mara wá ní, 'yi e niyí yóko royé lará a káa be 'di? ⁹ Gi rosé kpá kenée, togú ódrosé zí 'yi e simi tara bi ngára owoní wá ní, niyí úwúyéme a lará a káa be 'di? Uwúyemení eyé ini ledre gi simi a wá.

¹⁰ Tú'dú rīkī tara e niyí bo do sogo kángá ndišiní mbá úkuógú ini ledre e. ¹¹ Togú 'yi ódro zíma simi tara bi ngára máówo ini ledre gi simi a wá ní, 'yi née ndazé kéne gi simi kúfú kíe'do wá. ¹² Ndišisé sómú ledre kídí

'Dówú Lomo idí í'bí roko'bu zise gi ro méngí moko kīe. Káa zí bi goó kenée ní, idísé ini ini zí Lomo idí í'bí 'Dówúne zise gi ro zise ndišisé sáká lafúse e gi ro zí moko 'bi Kírésito ngbórone dongarase.

¹³ Kpá kenée, togú 'Dówú Lomo 'dodo ledre zíyí ndišiyí úku a simi ngíti tara yá, idí ndú'yú Lomo idí í'bí roko'bu zíyí, gi ro zíyí úkuógú ini ledre gi simi ngíti tara máa née zí lafúyí e ówoyéme a bilámáne. ¹⁴ Togú máini ini zí Lomo simi tara bi ngára máówo ini ledre gi simi a wá ní, lomo romá ndiši ini ini née lá dujú ne cíyí a ndaá yana mimbé'demá wá. ¹⁵ Gi zí kéyí née ní, ngíti géyí yá ledre ga bi mándiši úku yéé simi ini zí Lomo ní, 'Dówú Lomo owoyeme dujú ne, ngíti yá zíma ówoyéme a. Ngíti géyí yá, zíma ndišimá kófó iri Lomo máówo ini ledre gi simi a wá, ngíti géyí yá zíma ówo ini ledre gi simi a. ¹⁶ Togú ndiši í'bí mbófo éyí zí Lomo simi tara bi kpí ní, sara 'yi máa wo bi dongarase ore ngára owo tara máa née wá ní, ni ngúngu a kídí, "Idí kenée" ní lará káa be 'di? ¹⁷ Ambí owo ne, ngíti géyí yá, ledre ga bi áyí ndiši úku yéé née yí eyé mbá bilámá ledre. Nda lá togú 'yi e uwúní ini ledre máa née wá, éyí bi ni sáká yéé gi simi a ní ndaá 'bi ené e wá.

¹⁸ Máí'bí mbófo éyí zí

Lomo gī zía mándìsì ódro simi rīkí tǔ'dù tara e rómo dosé kíe mbá. ¹⁹ Togú nda dongará tǔ'dù 'yì e yá, mándìsì ódro zíye simi tara bi owoní bú ní. Abú máúku lá owú ledre cúku'dée, zíye ówo ini ledre gī simi a yá eme romo do wo bi mááyí úku tǔ'dù ledre simi tara bi kpí owoní ini ledre gī simi a wá ní.

²⁰ Misómú ledre esé simi ledre 'bi Lomo ndaá ídí káa zí 'bi mǎnzéré owú e wá, ídísé ídí tí mǎngburoko 'yì e. Togú nda simi méngì bisinyí ledre yá, ídísé ási ndásé méngì bisinyí ledre wá. ²¹ Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Máa Ngére Lomo, abú mákása 'yì lóngó e ndéré úku ledre amá simi tara bi kpí ní,

zíma kpá ódromá zí 'yì ga gére née yá, iliní eyé uwú wá.”

²² Togú Lomo ódro zí 'yì ga bi nḡḡuní ledre ené wá ní simi tara bi ngára owoní wá ní yá, ili née zí 'yì máa ga gére née óguyé zíne. Togú nda zí 'yì ga bi nḡḡuní ledre ené go ní, ndìsì ódro zíye kí tara bi owoní bú ní gī ro zíye ídíye fú kí roko'bu royé. ²³ Togú yókosé rosé kí tǔ'dù 'yì e do bi kǐé'do ini ini zí Lomo, zíse ndìsìsè ódrose dǔyú simi tara bi ngíti géyì 'yì e owoní wá ní yá, 'yì ga bi dongarásé ore nḡḡuní aka ledre 'bi Lomo wá ní nḡyí úku ledre kídí simi dosé

sinyí go misinyí gī zía bi owoní ini ledre bi ndìsìsè úku a née wá ní. ²⁴ Togú 'yì bi nḡḡḡu aka ledre 'bi Lomo wa ní ogú olú dongarásé do bi ini zí Lomo, ndìsìsè ódro simi tara bi 'yì née owoyeme ledre gī simi bú ní, 'yì née nì geré óyóló'bó sómú ledre ené, zía úku ledre kídí ábuwá ledre ga bi née ndìsì méngì yéé ní emení ngú zía nḡḡḡu ledre 'bi Lomo. ²⁵ Kpá kenée, togú 'yì lúyú ledre nì dongarásé, ndìsìsè úku ledre 'bi Lomo simi tara bi owo bú ní, ngírì nì útú simi a zía úkuogú lúyú ledre ga bi kóo miótoécíné do mǎmbé'dea ní. Nda gī ore, zía tónóne mbófo Lomo. Zía úku ledre kídí, “Lomo nì dongarásé ona.”

Ledre gī ro ini zí Lomo

²⁶ Owú 'bi Babá e, togú yókosé rosé go do bi kǐé'do ini ini zí Lomo, zí ngíti 'yì gī dongarásé ídíne kí ke'bi mbófo Lomo yá, née bilámá ledre. Togú ngíti 'yì nì 'bi ené kí lorú gī ro lórú lafúne kíe yá, nì bilámáne. Togú ngíti 'yì nì kí ledre bi Lomo ukui'bí zía ní, ili úkutátá a zí lafúne e yá, nì bilámáne. Togú ngíti 'yì nì kí roko'bu 'bi ódro simi ngíti tara yá, nì bilámáne. Togú ngíti a nì 'bi ené kí roko'bu 'bi úkuogú ini ledre gī simi ngíti tara yá, nì bilámáne. Ídísé méngì éyì ga gére née mbá kenée do bilámá misi'diné gī ro

zía óto ledre 'bi Kírésīto zía ídíné kí roko'buné simisé. ²⁷ Togú 'yì e niyí bo, iliní gí ro ódro simi ngíti géyì tara e yá, ndaní ídí tǔ'dú wá. Idíní ídí lá 'yì e gbre kí ota zíye ndìsì ódroyé kékíé'do gí ro zí ngíti géyì 'yì e ndìsiyé úkuógu iní ledre gí simi ledre ga bi niyí ndìsì úku yée née zí lafúye. ²⁸ Togú ngíti 'yì bi zía úkuógu iní ledre gí simi ngíti géyì tara ga gére née ndaní wá yá, 'yì ga bi iliní ódro simi ngíti géyì tara e née ndaní ódro fúó fúó wá. Idíní ódro lá cìkì gí do mímbe'deyé Lomo ni úwú a.

²⁹ Togú yókosé rosé go do bi iní iní zí Lomo yá, lá dujú 'yì e gbre kí ota idíní úkutátá ledre bi Lomo ukui'bí zíye ní ye, ngíti géyì 'yì e idíní ndìsì 'bi eyé lá lúru bi simi ledre ga bi lafúye ndìsiní úkutátá a née togú ukuní née tí ledre bi Lomo ukui'bí zíye ne ní yá. ³⁰ Togú Lomo ukui'bí ledre zí ngíti 'yì, ni go úkutátá a, zí Lomo kpá úku'bí ledre zí ngíti 'yì gí ro úkutátá a yá, 'yì máa wo bi gáa ndìsì úkutátá ledre 'dá'dá née, idí ótoómo bi zí ezené née kpá ódroné. ³¹ Ndásé ìnyì ndro simi sǐndí kadra kǐé'do úku kúrú Lomo wá. Ídísé ndìsì úku kúrú Lomo kékíé'do. Gí do bi zise ówoyéme ledre 'bi Lomo zise ídise kí roko'busé. ³² 'Yì ga bi ndìsiní úkutátá ledre bi Lomo ukui'bí ní 'Dówú Lomo ndìsì í'bí sǐndí kadra

gí roa ne zíye. ³³ Gí zía Lomo ni yì ené 'yì 'bi bikìdrí, ndìsì ótoyéme ledre ené e mbá miótoyéme.

Simi bi 'yì ga bi 'bi Kírésīto yokoní royé go gí do bi e mbá ndìsì iní iní zí Lomo ní, ³⁴ kará e ndaní ídí káa do manda e ndìsì 'dódo ledre 'bi Kírésīto zí 'yì e wá. Idíní ídí sǐ lorú 'bi ya'dá 'bi eyé e káa zí bi ni miékéne simi lorú bi Músa eké ní. ³⁵ Togú ngíti géyì ledre e niyí bo iliní gí ro ówoyéme a yá, idíní ndú'yú ya'dá 'bi eyé 'be. Gí zía ni miékéne kará e ndaní ódro do bi yóko ro'yì do bi 'bi iní zí Lomo wá.

³⁶ Séé 'yì 'bi Korīndo, óworómosé esé ledre 'bi Lomo gí do ngíti géyì 'yì e wá. Ndásé esé kpá se mizefì 'yì ga bi ledre 'bi Lomo oguutu roné zíye ní wá. ³⁷ 'Yì bi owo roné bú kídí née ni 'yì úkutátá ledre 'bi Lomo zí 'yì e ní, idí kpá ówo a kídí ledre bi máéké zise ba ni lorú gí zí Ngére Yésu. ³⁸ Ledre bi máéké zise ba 'yì bi lurú kí ledrené owóowó wá ní, ndásé kpá lúru wo kí ledrené zise owóowó wá.

³⁹ Mongú ledre esé idí idí úku kúrú Lomo zí 'yì e. Togú ngíti 'yì ili kpá úkutátá kúrú Lomo simi ngíti tara yá, ndásé úcuómo wo wá. ⁴⁰ Ídísé ndìsì méngì yéme ledre e mbá míméngì yéme do bilámá misi'diné.

15

Miúru Yésu gí simi umbu

1 Owú 'bi Babá e, máíli úku ándá ledre zise gi ro bilámá ledre kóo má'dódo zise gi ro Kírésito Yésu, zise ngúngu a kí mimbé'desé k'íe'do ní. ² Bilámá ledre néesi ní óto séesi zise ndiki tridri bi za fi ní. Togú karanéesi zise zángá tridri yá, kídí ngúngusé esé kóo ledre máa néesi kí mimbé'desé k'íe'do wá.

³ Máéké zise ba ledre bi 'Buzé Lomo 'dodoyeme ní, ni ledre bi kí ledrené owóowó ní, kídí Kírésito uyu kóo simi lúyú ledre ezé, káa zí bi ni miékéne simi miéké kúrú Lomo ní, ⁴ do kóo óto wo. Nda simi sílì ota zía úrúne, Ledre néesi mengi kóo roné tí cé káa zí bi miéké kúrú Lomo uku ní. ⁵ Zía kóo 'dódo roné zí Pétero kpá kí ngíti géyi lafúga bi kóo niyi kéye sokó doa gbre (12) ní. ⁶ Zía kóo kpá 'dódo roné zí t'ú'dú ngíti géyi 'yi e rómoní cì ìnyì (500) go. Abú ngíti géyi uyuní kóo go yá, t'ú'dú ngíti géyi niyi aka bo kí komoyé. ⁷ Zía kóo kpá 'dódo roné zí Yakóbo, nda gi do kací a néesi, zí 'yimikása ené e za mbá.

⁸ Odu a nda dujú zía ógu 'dódo roné zíma 'duo kakara káa zí owú bi utúogu miútúogu sindi kadra ené 'bi árá utúasá ené wá ní.

⁹ Mááyí gi dongará 'yimikása ga bi gbála 'dá'ba ní. Miútúasá kóo gbawá ídíma káa do 'yimikása 'bi Yésu gi zía mándisi kóo méngi 'yi ga bi 'bi Yésu ma'dáa ní bisinyine kpá kí

úfu ngíti géyi. ¹⁰ Simi ledre ga gére néesi mbá, Lomo oyó sogoné zíma wá. Gi zí k'íe' néesi, zíma ídíma káa zí bi mááyí ba. Idri mimbé'dené romá zía í'bi moko ené zíma ndisimá méngi a. Abú máméngi moko ené néesi za kí roko'bumá mbá rómo ngíti géyi 'yi e k'íe' yá, yi ené gi zí roko'bú bi Lomo í'bi zíma ní. ¹¹ Ídíse ówo a kídí ledre 'bi Ngére Yésu ni yi ené dujú k'íe'do, togú má'dódo máa zise, togú ngíti géyi 'yi e 'dodoní ye, néesi dujú ledre bi k'íe'do ngúngusé ní.

Miúru 'yi e gi simi umbu

¹² Togú máa kí ngíti géyi lafúma e, 'dodozé kóo ledre go zise kídí Lomo uru kóo Kírésito gi simi umbu ní, sara mengi káa be 'di zí ngíti géyi 'yi e gi dongarase ndisi iti kangú kídí togú 'yi uyu go yá utúasá urú gi simi umbu wá ní? ¹³ Máuku zise togú urú gi simi umbu ndaá yá, káa bi si ledre bi zí Kírésito úrúne gi simi umbu ní ndaá. ¹⁴ Togú Kírésito nda kóo urú gi simi umbu wá, ledre ga bi kóo ndisizé 'dódo yée zise ní moko ndaá simiyé mbá wá, moko ndaá kpá simi ngúngu ledre esé wá. ¹⁵ Azé kóo ídí go 'yi ranga e ro Lomo gi zía ukuzé kídí uru kóo Kírésito gi simi umbu. Ábuwá uru ené wo wá, 'yi e urúní eyé kpá gi simi umbu wá.

¹⁶ Idí yaá 'yi e urúní gi simi umbu wá, káa bi Kírésito urú ené kpá wá. ¹⁷ Idí Kírésito ndaá kóo urú gi

simi umbu wá, ɳɳɳɳ ledre esé nées moko ndaá ba simi a wá, káa bi ásé aka ba fú lá 'yì lúyú ledre e. ¹⁸ Káa bi lafúze 'yì 'bi Kírésıto ga kóna ɳɳɳɳı́ ledre a uyunı go ní, moko ndaá lolu ba simiyé wá, uyunı go fí. ¹⁹ Idı Kírésıto nda kóo idı kı roko'bu 'bi úrú gı simi umbu wá, zée ga bi azé aka trıdri ba ní, éyì bi zıze óto komozé gı roa káa do trıdri bi za fı ní ndaá. Odu a azé kóo idı kacı komo 'yì e éyì bi moko ndaá simi a wá ní.

²⁰ Bilámá a Kírésıto ni go ne mizefı 'yì bi urúutu roné ne gı simi umbu gı zı lafúze ga bi uyunı kóo go 'dá'dá ní. ²¹ Kóo 'desı ní, mizefı 'yıma'dı bi Ádama ní 'di'biogu lúyú ledre ne zı 'yıma'dı e ndısi úyuyé. Kpá kenée Yésu bi Lomo kasaogu káa do 'yıma'dı ní urúutu roné ne gı simi umbu karaba zı 'yıma'dı e ndısi úruye gı simi umbu. ²² Máuku zıse ma'dıı, 'yıma'dı e za mbá niyı úyu miúyu gı zıa Ádama 'di'biogu umbu doyé ne. Yée ga bi ɳɳɳɳı́ ledre Kírésıto go ní, togú uyunı go yá, niyı úrú. ²³ Gı zıa bi Kírésıto ni ne mizefı 'yì bi urúutu roné gı simi umbu ní, zée ga bi 'yì ené e ní, togú sındı kadra 'bi úrú ogu go yá, azé úrú mbá. ²⁴ Simi bi Yésu romo komo roko'bu 'bi bicayi lomo e gı do sogo kánga ba go ní, zıa nda ótoómo bi zı 'Buné Lomo

idıne ne Ngére za fı. Née go miúkú do sogo kánga kı bisinyı ledre ga bi siminé ní za mbá.

²⁵ Cakaba ní, Yésu ma'dáa ni aka fú ne Ngére do sogo kánga ba gı simi sındı kadra bi zıa rómo komo ezeokóne zıye idıye mbá sı sındıa ní. ²⁶ Odu ezeokó Yésu bi Yésu ni rómo komo a ní duú umbu. ²⁷ Ni miékéne simi miéké kúru Lomo kıdı, "Lomo oto éyì e goó za mbá sı sındıa." Ndaá bi kıdı Yésu ni kpá idı Ngére do Lomo ní wá, gı zıa Lomo oto wo ne zıa idıne káa do Ngére do éyì e mbá. ²⁸ Gı do kacı a bi Yésu ni kóo go Ngére do éyì e za mbá ní, zıa nda ótoómo bi zı 'Buné Lomo nda idıne ne Ngére doné kı éyì e za fı. Gı zıa wo Lomo, i'bí roko'bu ne zı Yésu zı Yésu idıne káa do Ngére.

²⁹ Togú bi Lomo uru 'yì e gı simi umbu wá ní, sara 'yì ga bi i'binı babatıza zıye do bi kacı sumuyé ga bi uyunı ní, niyı nda méngı goó 'di? Sara togú Lomo uru ené 'yì e wá ní, éyì bi 'yì e ndısinı ɳɳɳɳ ledre babatıza do i'bí a zıye gı roa ní 'di? ³⁰ Aka nda zée, idı ndaá gı zıa bi ya kıdı 'yì e niyı úrú gı simi umbu ní wá ní, káa bi i'bizé ezé rozé ndısi 'dó'dóze gbékpıe wá? ³¹ Máı'bí romá zı umbu zıma ndısi 'dó'dóma gı ro Kírésıto Yésu bi ni Ngére ezé nées ndaá gbékpıe wá, gı zıa ma'dıı ni

simi ledre ené. Zíma kpá ídíma kí mongú rokinyi gí zía ngúngusé ledre ené go. ³² Máótoómo romá zí ngíti géyì 'yì ga bì 'bì Éfeso yée ga bì ngunḡuní aka ledre 'bì Lomo wá ní ndìsì 'dó'do máa kíngaya née gbékpíne wá, gí zía máówo go bilámáne kídí úrú gí simi umbu nì bo. Idí ndaá kóo kenée wá, "Idízé lá ndìsì ánu éyì e kí éwé éyì e, sìnḡi kadra oḡu go yá, zíze úyuzé."

³³ Ndásé ótoómo rosé zí 'yì e lóndo sée wá. "Yì bì sómú ledre ené ndaá bilámáne wá ní, ndìsì sínyiónzó ezené bì kí bilámá sómú ledre siminé ní." ³⁴ Ídísé ótoómo ledre cayi 'bì 'yì ga gére née 'dá'ba. Zíse ídise tí fú bilámáse. Zíse kpá ótoómo méngì bisinyí ledre 'dá'ba. Ngíti géyì 'yì e niyí fú lá bo gí dongarásé owoní aka eyé ledre 'bì Lomo fú lá wá. Dosé owó gí zí ledre née wá gí zí 'dì?

Umbu e niyí úrú kí mikánda sanáye royé

³⁵ Ngíti 'yì nì ndúndu'yú kídí, "Togú 'yì uyu go miúyu ní nì nda úrú 'bì ené gí simi umbu lará a káa be 'dì? Nì ólúóḡu kí toso sanáne máa wo bì káa be 'dì?" ³⁶ Née kenée bicayi sómú ledre bì káa be 'dì. Bì ndìsìsé 'dìyì kúfú ní, ndìsì útu zía ólúóḡuné nyé kí kurú sókóne roné, mbé uyu kí? ³⁷ Éyì ga bì ndìsìsé 'dìyì yée

ní, togú mbómú togú 'díya, ndaá 'bì ené bì kídí 'dí'bisé kurú'bu éyì née 'dìyì a ní wá, tí lá duḡ kúfú a. ³⁸ Lomo ndìsì nda í'bì mikánda saná zíye ne kací miyéme ledre ené. ³⁹ Éyì tridri ga bì za mbá ní, Lomo i'bì saná zíye kpá za mbá mīngúngúcuá. 'Yìma'dí togú bangá togú solú togú kenzé éyì ga gére née za mbá, toso sanáye nì mbá mīngúngúcuá. ⁴⁰ Éyì ga bì komo ere ní niyí 'bì eyé kpá bo tosoyé kí lámáye nì mbá mīngúngúcuá gí ro éyì máa yée ga bì do sogo káḡá ona ní. ⁴¹ Misúwu kadra nì kpì gí zí éfé, zí kele e ídíye kpá kpì. Ngíti géyì ndìsìní ndící kí roko'buyé rómo do lafúye.

⁴² Ledre nì gí ro miúru 'yì e gí simi umbu kpá kenée. Saná 'yì bì niyí óto wo kée simi gu ní, nì wo bì ndìsì úyu miúyu ní. Wo bì nì úrú kée ní, nì nda 'bì ené toso saná bì ngará uyu lolu wá ní. ⁴³ Togú 'yìma'dí uyu go yá zí saná a née ényené, roko'bu a ndaá lolu wá do óto a simi káḡá. Simi bì Lomo nì nda úru wo gí simi umbu ní, saná a enye lolu wá, zía nda ídíne kí roko'buné. ⁴⁴ Sanáze bì azé kée ba ní, nì 'bì do sogo káḡá. Mikánda a bì Lomo nì i'bì a simi bì nì úru zée ní, nì nda ídí simi roko'bu 'bì 'Dówú Lomo za fí.

⁴⁵ Miéké kúru Lomo uku kídí, "Zí mizefì 'yìma'dí bì

Lomo otoogū wo Ádama ní, ídíne trīdrī.” Zí gbre 'yì ídí 'bì ené nda Yésu, 'yì í'bí trīdrī bì za fí ní zí 'yì e simi roko'bu 'bì 'Dówú Lomo ní. ⁴⁶ Lomo otoutu aka kóo sanáze bì 'bì do sogo kángá ní. Nda gí do kací a nées, zía ótoogū sanáze bì kí roko'bu 'bì 'Dówú Lomo ní. ⁴⁷ Lomo yeme mizefi 'yìma'dí gí simi kángá, zía nda kásaogū gbre 'yìma'dí bì nì Yésu ní 'bì ené gí komo ere. ⁴⁸ 'Yì 'bì do sogo kángá niyí 'bì eyé 'yì ga bì 'bì Ádama ní gí zía nì 'yì 'bì do sogo kángá. 'Yì 'bì komo ere niyí 'bì eyé 'yì ga bì 'bì Yésu ní gí zía nì 'yì ené 'yì 'bì komo ere. ⁴⁹ Cakaba ní, azé aka káa zí mizefi 'yì bì 'bì do sogo kángá bì Ádama ní. Nda karanées zíze ídíze káa zí Yésu bì ogū gí komo ere ní.

⁵⁰ Owú 'bì Babá e, sanáze bì 'bì do sogo kángá ba, utúasázé ndéré ndìsì kée komo ere 'be 'bì Lomo wá, gí zía ndìsì úyu miúyu, zía ndìsì énye ené kpá miénye. ⁵¹ Máúku zíse ma'díi, ndaá 'bì ené bì kídí Yésu nì ndá'baogū simi bì zée 'yì ené uyuonzóze rozé go mbá ní wá. Nì ndá'baogū ndíki ngíti géyì 'yì e gí dongaraze aka tí kí komoyé. Zía nda oyóló'bó sanáze mbá kpí mikándané, yée ga bì uyuní go kí yée ga bì uyuní aka wá ní. ⁵² Ledre máa nées nì līyì 'yì e mīlīyì simi bì niyí ímí dībīlī gí ro úru 'yì ga bì kóo

uyuní go ní, zíye ólúóguyé kí mikánda sanáye royé nées go saná máa bì enye lolu wá ní, zíze ídíze kéye nda mbá trīdrīzé za fí. ⁵³ Rozé máa wo bì ndìsì úyu miúyu, zía ndìsì ényené kpá miénye ní, Lomo nì óyóló'bó a simi ngíti tosoné kpí ndaá lolu wo bì nì kpá fú úyu miúyu ní wá.

⁵⁴ Simi bì Lomo í'bí mikánda saná go zíze mbá ní, zí ledre ma'dáa ídíne tí káa zí bì nì miékéne simi miéké kúrú Lomo ní kídí, “Umbu, éyì ndaá lolu wá, roko'buyì ukú go.” ⁵⁵ “Umbu, roko'buyì bì dozé káa zí ngére ní ndaá lolu wá, ukú go. Útúasá lolu ndìsì í'bí éyì miówo do mimbé'dezé wá.” ⁵⁶ Lúyú ledre ndìsì 'dí'biógū umbu. Gí zía lúyú ledre ndìsì óto lorú 'bì Lomo káa do roko'bu zíne. ⁵⁷ Mbófo éyì zí Lomo kásaogū Ngére ezé Kírésito Yésu ógū úyuné 'dí'bióyó umbu bì kóo azé úyu a ze gí zí lúyú ledre ezé e ní gí komozé.

⁵⁸ Owú 'bì Babá e, káa zí bì goó kenée ní, ídíse tóro simi moko 'bì Lomo ngbúó. Ndásé ótoómo rosé zí ngíti géyì ledre e 'dí'bióyó sée wá. Gí zía kúrú moko 'bì Ngére Yésu bì ndìsìsé méngì a nées nderé ené gbékpīne wá.

16

Yóko kēsì gí ro kása a simi Yerusaléma

1 Owú 'bi Babá e, togú gi ro yóko komo késí sáká lafúze 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní kíe yá, ídísé méngì ledre bi kóo máúku zí yéé ga bi simi káṅgá bi Galatíya ní. 2 Simi sīlì gi do kací Sīlì 'bi 'Dówúro mbá, ídísé ndìsì 'dí'bióto ngíti géyì késì e kpì kí ìrì lafúze ga gére ní, gi do bi zíma ógumá ndíki a nzíyiné gi ro zíma kása a sáká yéé kíe. Gi zí wo bi ásé méngì a gbagbagba simi bi mááyì go zise íri ní. 3 Ídísé kpá lúruómo ngíti géyì 'yì e gi do ngárá 'yì ga bi ásé kéye íri miméngì ledre eyé nì za mbá bilámáne ní gi ro togú máogú go zise íri yá, zíma éké wáraga í'bí a kí késì bi yókosé ní do sīlìye gi ro zíye ndéré sáká lafúze ga bi simi Yerusaléma íri ní kíe. 4 Togú málúruú utúasá miútuásá zíma ndéréma yá, zize ndéréze kéye.

Miyéme ledre 'bi Páwulo

5 Nì kóo ídí tí bilámáne zíma ndéréma geré zise íri, tí lá máílì aka ndéré lúruú ngíti géyì lafúze 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi káṅgá bi Meke-doníya ní kí, mááyì nda fú ógú zise íri. 6 Togú máogú go zise íri yá, azé aka lú'buú kése zaá milú'buú kí. Gi zía kí lìmì ba máílì ndìsì bi. Togú nda go kí ndumu yá, mááyì nda fú ìnyì ndéré

do ngíti géyì bi e. Ili kpá zise sáká máa gi ro gámá ga bi mándìsì kí gámá yéé kací moko e ní. 7 Ndaá bilámáne zíma ógumá zise íri lá 'dá'dága wá. Togú Ngére Yésu nṅunṅu go zíma ógumá zise íri yá, azé aka lú'buú kése zaá milú'buú kí. 8 Mááyì aka ídí fú simi Éfeso yáa gi simi sīndì kadra bi 'bi Pénítakote ní.* 9 Máílì aka fú ndìsì simi gara bi Éfeso yáa gi zía Lomo ili aka zíma ndìsì má 'dódo ledre ené zí 'yì ga bi yáa ní abú tú'dú ngíti géyì iliní kenée wá.

10 Togú Timatíyo ogú go zise íri yá, ndásé lúruú wo lá kí komosé wá, ídísé 'dí'bi wo simi sūmú kí sīlìse sokó gi zía nì 'yì bi ndìsì méngì moko 'bi Ngére Yésu kí mimbé'dené mbá kǐé'do kpá káa zí bi mándìsì méngì a ní. 11 Ndásé lúrucáyì wo wá. Ídísé sáká wo gi ro zía gámáne kací moko 'bi Ngére Yésu kí rokinyi do mimbé'dené kpá gi ro zía ndá'baóguné zíma yáa 'diya. Mándìsì yáa óto komomá kací a kpá kí ngíti géyì 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní.

12 Máúku ledre go zí Apólo eze 'yì moko zé o'buó'buú idínì ndéré kí ngíti géyì 'yì 'bi Kírésìto lúruú sée íri. Másómú utúasá aka kací komoa wá, togú ndiki bilámá

* 16:8 16:8 Sīndì kadra 'bi Pénítakote: Née sīlì sokó doa ìnyì doa kǐrì gi do kací Umbuokpó. Yúda e ndìsìní ógú simi sīlì née simi Yerusaléma í'bí mizefì éyì eyé ga bi gi yáká ní zí Lomo. Née kpá sīlì bi kóo 'Dówú Lomo ogú do 'yì ga bi nṅunṅunì ledre ené ní. Ólo Léví 23:15-21, Moko 'bi 'yìmikása e 2:1-4.

şındı kadra go yá, ni ógu lúru sée íri.

Odu ledre zise

¹³ Ídísé 'dí'bi şılıse ro ledre Kírésito sokó gi do bi zise ídise kí roko'busé do ndışı tórosé ngbúó. ¹⁴ Ídísé ndışı óto 'bú lafúse e simi ledre e za mbá.

¹⁵ Káa zí bi ówosé Sitifáno kí 'yi' 'bi' 'be' 'bi' ené e mbá bú bilámáne niyi ye mizefi 'yi' ga bi kóo simi kángá bi Ákaya ngununí ledre 'bi' Ngére Yésu zíye ndışıyé sáká 'yi' ga bi 'bi' Yésu ní, ¹⁶ máuku zise, ídísé 'dí'bi lorú gi tara sitifáno kpá kí ngíti géyi 'yi' ga bi niyi íri ngununí ledre 'bi' Ngére Yésu go ní. ¹⁷ Simi bi kóo Sitifáno ma'dáa, kí Forotonáto nda kí Akayíka oguní zíma yáa ní, abú ndásé yáa wá, mááyí geré kí mongú rokinyi gi zíye zíma ndíšimá mbófo yée kíngaya gi ro sáká éyi bi oguní kée zíma gi zise girí ní. ¹⁸ I'bíní rokinyi go zíma kíngaya kpá káa zí bi ndíšini' í'bí rokinyi zise íri ní. Idíze ndışı mbófo yée kíngaya gi zía ndíšini' go méngi moko 'bi' Kírésito cú kí simiyé.

Odu ledre gi zí Páwulo

¹⁹ 'Yi' ga bi 'bi' Kírésito gi simi ngíti géyi gara ga bi simi kángá bi Ásiya yáa ní, i'bíní mandá zise kíngaya. Akúwíla kí me'bené Purisíla nda kpá kí 'yi' ga bi ndíšini' yóko royé 'be' 'bi' Akúwíla ini ini zí Ngére Yésu ní, i'bíní kpá mandá zise kíngaya.

²⁰ Lafúze 'yi' ga bi 'bi' Kírésito yáa ní, i'bíní mandá zise íri kíngaya. Ídísé ndışı ídÍ kí rokinyi dongarásé kacÍ kadra za cé.

²¹ Maa Páwulo, máí'bí kása kpá mandá zise íri.

²² 'Yi' ga bi niyi óyó sogoyé zí Lomo ní, Lomo ma'dáa ídÍ í'bí 'do'dó royé. Ngére Yésu ndá'baógu mu 'diya.

²³ Ngére Yésu ídÍ ndışı lúru bi kacise gi do bi zise ndíšise bilámase.

²⁴ Kací kadra mbá ásé simi yana mimbé'demá sée 'yi' ga bi 'bi' Kírésito Yésu ní.

**Gbre wáraga bi
Páwulo
eké zı 'yì ga bi simi
Korındo
ní
Ledre gı ro gbre
búku bi Korındo
ní**

Páwulo eké ledre ba ne zı 'yì ga bi 'bi Kírésıto simi Korındo ngúru mongú gara simi kánga 'bi 'yì ga bi Gırıſi e ní. Eké ledre née zıye simi bi ni do misi'di mindéréne iri ní. Oto koo dosı ledre 'bi Lomo go zıye iri, gi zı keyi née ili ndéré iri i'bi yata bilamá sómú ledre zıye. Née sı ledre bi eké ledre ba kása zıye iri gi roa ní. Abú ni tí ká ledre ga gére née kenée yá, bisinyi ledre ni fú lá yì ené bo dongaraye iri. Páwulo ili 'yì ga bi 'bi Kírésıto née idini yeme dongaraye 'dá'dá zıne ká óguné iri.

Ngiti géyi ukunı 'bi eyé kidi Páwulo ndaa 'bi ené mbigi 'yimikása 'bi Kírésıto wá ndıſi sinyi kesi 'bi kanısa. Simi ledre bi eké ba, uku mbigi ledre gi roné ká ledre bilamá ledre 'bi Yésu bi Lomo i'bi zıne bi née ndıſi úku a zı 'yì e ní. Simi kápita 9-10 'dodo ledre zı 'yì e gi ro káa zı bi niyi ndıſi sáká 'yì ga bi 'bi Lomo kpá ká Kanısa ga bi do ngiti géyi bi e ká kesi ga bi zıye née.

¹ Sée 'yì ga bi 'bi Kírésıto simi gara bi Korındo ká lafúse ga bi simi kánga bi Ákaya ní.

Máa Páwulo bi Lomo gelé máa káa do 'yimikása 'bi Kírésıto Yésu ní, máéké wáraga ba máa zıse. Lúnduzé Timatiyo simi Lomo, bi azé kéye yáa ní, i'bizé mandá kéne zıse iri kıngaya.

² 'Buzé Lomo ká Ngére ezé Kírésıto Yésu, idini i'bi úndru zıse gi do bi zıse ndıſisé bilámáne.

Páwulo i'bi mbófo éyi zı Lomo

³ Mbófo éyi zı Lomo bi 'Bu Ngére ezé Kírésıto Yésu ní. Ni ne 'yì bi ndıſi sáká zée do rıki tú'dú misi'di e za mbá ní. ⁴ Lurúomo zée lá ká komoné wá, simi bi azé go simi ledre ní, ndıſi sáká zée ká i'bi roko'bu zıze gi do bi zıze útuásaze ndıſi sáká lafúse e simi ledre e káa zı bi ndıſi sáká zée ní. ⁵ Ni kenée ma'dii, káa zı bi koo Kírésıto 'do'dó gi rozé ní, zée ga bi azé go 'yì ené e ní, azé 'dó'dó kpá kenée. Káa zı bi koo Lomo ndıſi i'bi roko'bu zıa simi bi ndıſi 'dó'dó ní, Lomo ni kpá i'bi roko'bu zıze kenée. ⁶ Simi bi azé go ndıſi 'dó'dó ní, zıze ndıſi ndiki roko'bu ká komokenzi gi zı Lomo gi ro sáká sée káe gi ro zıse ndiki trıdri. Sáká zée simi 'do'dó ga bi ndıſini ndiki zée ní gi do bi zıse ówo a kidi ndıſi i'bi roko'bu zıze ne gi do bi zıze sáká sée. Simi bi

ásé ndısi útusimisé cé káa zı bı ndıszé útusimizé ní. ⁷ Owozé go bilámáne kídı gı zıa bı ndısisé go útusimisé simi 'do'dó kpá cé káa zıze ní, Lomo ni í'bí roko'bu zıze káa zı bı i'bí zıze ní.

⁸ Owú 'bı Babá e, utúasá miütúásá zıze úku ledre 'do'dó bı kóo 'dodozé simi Ásiya ní zıze. Née ndaá kóo 'do'dó wá, yı ené umbu, olúoguzé gı simi gu. ⁹ Lomo rozé ndaá lolu kóo wá, gı zıa owozé nda kóo tí go kídı azé yı ezé go umbu. Gı zı kényı née, zıze nda kóo ótoómo rozé mbá duú zı Lomo gı zıa roko'bu 'bı úru 'yı e gı simi umbu ni duú zıa. ¹⁰ Ma'dıı, zıa kóo yómo zée gı tara umbu née. Owoyemezé go bilámáne kídı ni ndısi sáká zée fú kenée simi ledre e za mbá. ¹¹ Ídısé ini ini zı Lomo gı rozé. Simi bı ni ndısi sáká zée ní, ni óto tı'dú 'yı e zıye ídıye kı rokinyi do ndısiyé mbófo Lomo gı zıze.

Páwulo oyólo'bo ledre koo yeme ní

¹² Dukuwu ndaá ro dozé wá. Ndıszé ndısi kı dozé 'dága gı zıa ndısi bı ndıszé ndısi a kı 'yı e kpá kése ní ni do misı'dı bı Lomo ili ní. ¹³ Togú mákása ledre go zıze yá, ndısisé ówoyéme a 'diya gı zıa sómú ledre amá ndaá 'bı ené gbre gbre wá. ¹⁴ Abú ówoyémesé aka ledre ga bı ukuzé yée zıze ba wá, simi bı karanée Ngére Yésu ni ndá'baogu ní, áse ídı kı

rokinyi kıze kpá káa zı bı azé kı rokinyi gı zıze ní.

¹⁵ Máowo go bilámáne kídı áse kı rokinyi. Ni bilámáne zıma ógu andá romá zıze íri gı ro zıze ídıse kı úndru za kینگaya. ¹⁶ Mizefı sómú ledre amá ni kídı, mááyı ınyı gı simi kangá bı Ásiya ní ndéréma simi Mekedonıya. Mááyı 'decı bı kpurú gı zıze gı ore kı luru sée. Kpá kenée simi mindá'baogumá, mááyı ógu kpá kpurú gı 'dı zıze gı ore gı ro zıze sáká máa gı ro zıma ndéréma simi Yudaya kangá 'bı Yúda e. ¹⁷ Ndásé luru máa káa zı 'yı bı togú yeme ledre go yá, zıa ndısiné óyóló'bo a gbú gbú gbú ní wá.

¹⁸ Mándá 'yı óyóló'bo ledre wá, éyı bı máuku go ní, ni mengı roné tí káa zı bı máuku ní. Máuku née ledre bı Lomo owo bú ní. ¹⁹ Kírésıto Yésu Owú 'bı Lomo bı zée kı Timatıyo e kı Siliváno e ndıszé úku ledre a zıze ba ní, ni 'yı bı togú uku ledre go yá zıa tí mengı a ní. ²⁰ Ledre ga bı za mbá Lomo yeme yée gı ro yómo 'yima'dı ní, Yésu ogu mengı yée go mbá. Gı zı kényı née, zıze ndıszé í'bí mbófo éyı zı Lomo. Zıze ngungu a kídı "Ídı kenée." ²¹ Wo, Lomo ma'dáa geléogu zée ne zıa í'bí roko'bu née zıze kése gı do bı zıze ngungu ledre Kírésıto kینگaya zıze ndısi tórozé ngbúo simi moko ené

bi i'bí zíze ní. ²² 'Dá'dá kasa 'dówùne simizé káa do mizefi sáká éyí zíze gí ro zíze ndìsizé méngi dūjì ledre ené gí do bi zí 'yì e ówo a mbá kídí azé go mbigí 'yì ené e.

²³ Lomo owo sị ledre bi máogụ gí zía zise íri 'diya wá ní bú. Togú máogụ kóo 'diya yá, mááyí kóo ódro zise o'buó'bu. ²⁴ Otozé ezé rozé zise zise ídize kí ledrezé owóowó wá. Ilizé zise ndìsì méngi moko 'bi Kírésìto kése ndro gí zía bi ngungusé ledre ené go ní gí do bi zise ídise kí rokinyi.

2

¹ Gí zí kẹyì née, máoyóló'bó sómù ledre amá go kí ndéréma zise íri káa bi mááyí úku ledre bi ni óto unğú do mimbé'desé ní zise ke. ² Togú máoto unğú do mimbé'desé kí ódro bi o'buó'bu zí bi sínýíne rosé ní, áse nda óto máa zí bi émené romá ní lárá a káa be 'di? Ótosé esé lolu máa zí bi émené romá wá. ³ Máódro 'dijì romá simi ledre bi máéké ba kenée gí zía simi bi mááyí ógụ íri ní, áse óto máa se zí bi émené romá. Rokinyi bi áse ídì kie ní, ni óto máa ne zíma ídíma kí rokinyi. ⁴ Simi bi kóo mááyí éké ledre née zise ní, rokinyi ndaá kóo romá wá, bi sínýí kóo romá misínýí zía oto máa zíma ndìsimá gí zía gboó simi iní komomá. Máéké kóo ledre née zise kenée gí zía 'búse ofụ domá go.

Ótoómo ledre zí 'yì luyú ledre e

⁵ Togú ngurusé luyú ledre yá, abú bi ni tí sínýí romá gí zía yá ní, bi ni sínýí rosé mbá rómo domá. ⁶ 'Do'dó bi i'bisé zía gí zí ledre bi luyú wo née ní utúasá go kie kpini. ⁷ Bi ba ní, sındi kadra ogụ go gí ro zise ótoómo ledre zía, zise 'dí'bilúgu wo simi sụmụ dongarásé káa bi ni nda lúrú roné káa zí kẹmbi moko ndaá lolu siminé wá ní ke. ⁸ Ídísé fú lá 'dódo a zía kídí ni ngurusé bi 'bú a ni fú bo dosé ní. ⁹ Máéké kóo ledre zise 'dá'dá gí ro ówo a togú áse tí óto undrumá simi ledre ga bi mándisị úku yée zise ní yá. ¹⁰ Togú ótoómosé ledre go zí 'yì yá, mááyí kpá ótoómo ledre zía. Togú máotoómo ledre go zí 'yì yá, Kírésìto Yésu owo tí go kídí ma'dii máotoómo ledre go zí 'yì née gí zía ótoómosé kpá ledre go zía. ¹¹ Ni miútúásáne zise ndìsìsè ótoómo ledre zí 'yì bi luyú ledre go ní káa bi Satána ni ndiki bifúó zía olúne dongarásé, gí zía owozé miméngi ledre ené bú.

¹² Simi bi máinyi ndéré simi gara bi Tóra gí ro úku ledre 'bi Kírésìto zí 'yì ga bi íri ní, mááyí ógụ íri ní, Ngére Yésu olu go do mimbé'de tú'du 'yì e niyí go nzíyiyé ndìsì sóngó bilámá ledre bi máogụ kie ní. ¹³ Gí zía bi ngára máogụ ndiki lunduzé Tịto simi Lomo ore wá ní, má'dú'du nda

kóo zıye ore lá ca, zıma 'dícíómo kacıma zıye, yóo zıma ndéréókpóma simi Mekedonıya.

¹⁴ Mbófo éyí zı Lomo zıa óto Kírésıto káa do mongú manda zıa ndıřı útúne zıze 'dá'dá simi ledre e za mbá kí mongú roko'buné káa zı mongú manda 'bi asikíri e ní. Zı Lomo ma'dáa ndıřıne sáká zée zıze ndıřızé úku bilámá ledre bi gi do bi Yésu ní zı 'yí e. Bilámá ledre née inyi kóo zı 'yí e rómo do bikinyi ledre e mbá. ¹⁵ Azé zı Lomo kí ledrezé owóowó káa zı bilámá su'bú mindonyo ní. Kpá zı 'yí ga bi ngununı ledre Kírésıto go ní, kí yée ga bi ngununı wá ní. ¹⁶ 'Yí ga bi ngununı ledre Yésu wá ní, ndıřını éré gi zı ndonyozé ngıri gi zıa ndonyozé née ni zıye káa zı ndonyo umbu ní gi zıa niyi úyu kpá kenée. Ambı ni útúasá menğı moko 'bi Lomo ní ne? Nda zı yée ga bi ngununı ledre Yésu go ní ndonyozé ni zıye ndonyo trıdri gi zıa niyi ídí 'bi eyé trıdri. ¹⁷ Ndazé ezé káa zı tı'dú ngıti géyí 'yí ga bi ilını ndıřı úku kúrú Lomo gi do bi do í'bí éyí zıye ní wá. Ndıřızé úku zı 'yí e mbıgı ledre 'bi Lomo gi zıa uzu zée, go utúasázé go komoa 'yí ga bi 'bi Kírésıto ní gi ro moko ené.

3

Mıkánda miyéme ledre 'bi Lomo

¹ Ndıřısé lúru a ıri káa zı éyí bi ndıřızé mbófo rozé ní? İlisé kóo idını éké do sılıze wáraga káa zı bi ndıřını éké a do sılı ngıti géyí 'yí e ní ógu 'dódo a zıze kídı azé 'yí ga bi 'bi moko 'bi Lomo ní, togú kenée wá ní, ılisé kóo éké wáraga ma'dáa zıze se? f'i, ndaá 'bi ené kenée wá. ² Ásé se zıze káa zı miéké wáraga ní. Gi zıa 'dódosé kacı moko bi ndıřızé menğı a dongaráse ní go zı 'yí e ówo a mbá kídı azé 'yí 'bi moko 'bi Lomo. ³ Ásé go káa zı mbıgı wáraga bi Kírésıto eké ne ní, gi zıa 'dódosé bilámá moko bi mengızé zı Lomo ní go simi mimenğı ledre esé e. Ledre ga bi gi do bisé ní ekéni eyé miéké wá, 'Dówú Lomo menğı yí ené ne.

⁴ Ukuzé ledre ga gére née kenée gi zıa owozé go ma'dıi kídı Lomo i'bí roko'bu go zıze ndıřızé menğı moko ené kie sı sılı Kírésıto. ⁵ Utúasázé úku ledre bi kídı ndıřızé menğı ledre ga gére née kí roko'bu ezé 'bi 'yıma'dı e ní wá. Lomo i'bí roko'bu ledre ga bi mengızé née zıze ne. ⁶ Geléogu zée ne gi ro zıze ndıřızé úku bilámá ledre bi yeme mikándané ní. Ndaá 'bi ené lorı bi kóo Mısa eké ní wá. Gi zıa 'Dówú Lomo ndıřı í'bí trıdri ne zı 'yí e, ndaá 'bi ené lorı wá.

Lorı i'bí ené trıdri zı 'yí e wá

⁷ Lorù bì kóo Mùsa eké ní uku kídí togù 'yì nḡḡḡḡ ledre 'bì Lomo wá yá, nì úyu. Lorù née nì kóo miékéótoné ro tutú. Abú kenée ndotó, lorù máa née oto kóo simi komo Mùsa ndìsì ñíñíne mīñíñí Isiréle e utúasání ndìsì lúrú a wa. Abú kenée ndotó, roko'bu máa née nì ùkù ené miùkù. ⁸ Mikánda yéme ledre bì Lomo yeme zía kásaogù 'Dówùne gì ro í'bí trīdrī bì za fí ní romo do lorù bì ekéní miéké ní. ⁹ Togù 'yì e niyí kí rokinyi lá gbóo gì ro lorù bì ngárá í'bí ené trīdrī zí 'yì e wá ní, sara niyí nda ídí kí rokinyi gì ro mikánda ledre bì nì í'bí trīdrī zíye ní cú káa be 'dì? ¹⁰ Mikánda lorù bì Lomo í'bíogù ba, romo do lorù bì kóo Mùsa eké ní. ¹¹ Togù 'yì e niyí kóo kí rokinyi gì ro lorù bì ndìsì ùkù miùkù ní, sara niyí nda ídí kí rokinyi gì ro lorù bì ngárá ùkù 'bì ené kù wá cú káa be 'dì?

¹² Káa zí bì Lomo gelé zée ne zíze ndìsìzè 'dódo mikánda miyéme ledre ené ba zí 'yì e ní, azé óto komozé ndìsì méngì moko née ngìrì ndaá rozé wá. ¹³ Ndazé ezé káa zí Mùsa bì kóo onzó'dutù komoné kí mbílí bongó gì zí Isiréle e kí lúrú roko'bu 'bì Lomo bì nì ókpó gì roné ní wá. ¹⁴ Bì ba ní, 'dütuní yì eyé simi doyé go, abú 'dodoní ba nda tí mbigí lorù ga bì Mùsa ekéní ní zíye yá, utúasání eyé úwú a wá. 'Búó togù nḡḡḡḡ

ledre Kírésito go, zí simi doyé líkpíne. ¹⁵ Gì zí keyì née ní, abú oloní ba nda tí lorù ga bì kóo Mùsa eké yée ní zíye yá, mimbé'deyé utúasá ené lolù nḡḡḡḡ a wá gì zía simi doyé nì yì ené fú lá mi'dütuné. ¹⁶ 'Búó togù 'yì nḡḡḡḡ ledre 'bì Lomo go, Ngére Lomo nì fú ótoómo ledre zía. ¹⁷ Ngére Lomo kí 'Dówù Lomo nì kíé'do. 'Yì bì nḡḡḡḡ ledre 'bì Lomo go ní, 'Dówù Lomo nì go simi a gì zía owo yì ené Lomo go, nì go simi rokinyi. ¹⁸ Gì zía bì ngárá komozé ndaá mi'dütuné wá ní, 'yì e ndìsìñí lúrútoko bilámá miméngì ledre 'bì Ngére bì ndìsì ngbóro tátá roné simizé ní gì zí roko'bu 'bì 'Dówù Lomo bì simizé ní.

4

Úku ledre 'bì Lomo

¹ Yì ené gì zí 'búze bì do Lomo ní, zía géle zée gì ro zíze ndìsìzè 'dódo mikánda yéme ledre ené zí 'yì e. Gì zí keyì née ní, rozé uyu ené kí méngì moko ma'dáa wá. ² Ledre ga bì ndìsìzè méngì yée ní za mbá, kémbì ledre bì nì 'dí'biógù dokuwu zí 'yì ní ndaá. Ukuingbízé ezé ledre zí 'yì e simi bì azé ndìsì 'dódo ledre 'bì Lomo zíye ní wá. Ledre ezé e niyí za mbá miózoyé zí kadra 'yì bì nì úkuóto ledre rozé ní ndaá. ³ Bilámá ledre ga bì ndìsìzè 'dódo yée ní togù ngíti géyì 'yì e owoyemení ini ledre gì simi a wá, née yì ené yée ga

bi asiní miási kí úwú a ní. ⁴ Gí zía Satána bi oto roné ngére 'bi do sogo kángá ba 'duṭu yí ené simi doyé go ní. Utúasání eyé 'dí'bi bilámá ledre 'bi Kírésito bi ni káa zí Lomo bi ndişizé 'dódo ledre ené zíye káa zí bimióngó zíye ndişiyé méngi ledre e kací a ní wá. ⁵ Ledre ga bi ndişizé 'dódo yée ní, ndaní eyé ledre e ga bi gi rozé ní wá, ndişizé 'dódo bilámá ledre bi 'bi Kírésito Yésu Ngére ezé ní. Kasa zée kí bilámá ledre née ne zise. ⁶ Lomo uku kóo ledre kídí, "Bimióngó idí óngó simi mituluru." Karaba ní bilámá ledre 'bi Lomo bi Kírésito ogu kie ní, oto zée go zise ndişizé lúru roko'bu 'bi Lomo gi zía azé go simi bimióngó.

⁷ Abú azé 'yima'dí e roko'buzé ndaá, azé káa zí phefé ní yá, Lomo i'bí moko ené bi kí ledrené owóowó ní go do sîlize. Gi zí keyi née, zí 'yi e ówo a mbá kídí ma'díi, Lomo ndişi í'bí roko'bu zise ne, zise ndişizé méngi moxo ma'dáa kie utúasázé otoómo a wá. ⁸ Abú 'yi e ndişini 'dó'do zée kací kadra mbá yá, cóngó rozé utúasá úkú wá. Abú simi ngiti géyi sîndi kadra owo'di'bizé éyi bi azé méngi a ní wá yá, oyózé sgozé zí Lomo wá. ⁹ Togú azé go simi 'do'dó yá, Lomo ndişi kpá fú sáká zée. Abú simi ngiti géyi sîndi kadra azé go gbóo gi ro do úfu zée yá, Lomo ndişi kpá

fú sáká zée. ¹⁰ Kací kadra mbá ndişizé gámá kí umbu komozé gi zí 'yi e káa zí 'bi Yésu kóna ní. Togú uyuzé yá ni úru zée zí 'yi e lúrutóko roko'bu rozé.

¹¹ Ni ma'díi, kací kadra mbá 'yi e niyi fú lá nziyiyé gi ro úfu zée gi zía bi ndişizé úku bilámá ledre ené ní. Nda gi ore, zí 'yi e ówo a mbá kídí Yésu ni kí roko'bu gi ro yómo rozé bi ndişi úyu miúyu ba. ¹² Ndishizé gámá kí umbu komozé kací kadra mbá gi zía bi ilizé gi ro zise ndiki tridri bi za fi ní.

¹³ Ni miékéne simi miéké kúru Lomo kídí, "Mándisi 'dódo ledre 'bi Lomo gi zía mángungu go." Gi zía bi zée kése ngunguzé go mbá ledre bi kîé'do née ní ní, zise ndişizé go 'dódo a zí 'yi e. ¹⁴ Gi zía owozé go kídí Lomo uru kóo Ngére Yésu go gi simi umbu, ni úru zée kpá kenée. ¹⁵ Ledre ga gére née mbá, niyi gi do bi zise idise mbi, simi bi 'yi e niyi ówoyéme a gi zise kídí ábuwá Lomo ni bilámáne ní, zíye ndişiyé mbófo wo kpá kí oto úndrua.

¹⁶ Née si ledre bi utúasázé otoómo ledre née gi zía wá ní. Abú roko'buzé ili ba za úkú miúkú yá, zí 'Dówú Lomo ndişiné í'bí roko'bu zise. ¹⁷ 'Do'dó ga gére née ndişini yéme zée gi ro zise ndiki tridri bi za fi ní. ¹⁸ Gi zí keyi née ní, otozé ezé komozé ro éyi ga bi ndişizé go lúru yée née wá, ndişizé

óto komozé gi ro éyí ga bi ngará lurúzá aka yée wá ní.

5

Azé ndısi simi mikánda 'be

¹ Kuřu'bu rozé ba trıdrızé ndısi ndısi simi a do sogo káńgá ona. Togú kuřu'bu rozé bi trıdrı ndısi ndısi simi a ba uyu go yá, Lomo ni 'dí'bióto trıdrızé simi mikánda 'be bi yemeomo gi rozé komo ere ní, zıze ndıszé íri za fı. ² Abú 'do'dózé kí ndısi ndándada gi zı éyí miówo rozé do sogo káńgá ona ndotó, azé kí mongú óto komo gi ro 'dówuro bi Lomo yemeomo go zıze komo ere íri ní, ³ gi zıa utúasázé ndısi íri kí sanáze bi 'bi do sogo káńgá ba wá. Azé ídí íri kí mikánda sanáze bi 'Dówú Lomo yemene ní. ⁴ Kuřu'bu rozé 'bi sága ba ndısi ówo miówo zıze ndıszé ini ini gi zı éyí miówo. Abú kenée ndotó, ilizé ezé zı trıdrızé ólúoguné gi simi a wá. Éyí bi ilizé ní, mikánda trıdrı bi 'bi Lomo ní idí ógu ndısi simizé óyóló'bó zée mikándané. ⁵ Lomo yeme ledre née ne zıze bilámáne kenée. Kasa 'Dówúne gi ro zıze ówo a kídı ledre ga bi née yeme yée gi rozé ní, née ni méńgi yée mbá.

⁶ Gi zı kényı née, zıze ówoyéme a bilámáne kídı togú azé aka kí kuřu'bu rozé 'bi do sogo káńgá ba yá, ndazé aka mbıgı 'yı ga bi 'bi

Ngére Yésu ní wá. ⁷ Ndıszé ndısi ba gi zıa ńgunuzé go kenée abú ledre ma'dáa mengı aka roné wá ndotó. ⁸ Idızé ídí kí rokinyi gi zıa bi azé ótoómo do sogo káńgá ba zıze ndéré ndıszé kí Ngére Yésu do bi kıé'do ní. ⁹ Togú azé go kéne do bi kıé'do, togú ndazé kéne do bi kıé'do wá, ili zıze óto wo zıa ídine kí rokinyi. ¹⁰ Gi zıa azé karanée tóro mbá kó'dú Kırésıto zıa 'decı ngbangazé mbá mikékerıa kacı miméńgi ledre ezé e do sogo káńgá ona.

Miyéme ledre dongará 'yi e kı Lomo

¹¹ Gi zıa bi ńgunuzé ledre Ngére Yésu go, zıze ndıszé óto úndrua kí ndısi 'dí'biógu 'yi e zıa ní, Lomo owo bú kídı ndıszé úku ma'dıi ledre e. Sée ówosé kpá bú kenée. ¹² Ndıszé ezé née mbófo rozé zıze wá, ilizé gi ro zıze ídise kí ledre tarasé. Gi do bi zıze utúasáse úkulúgu ledre zı 'yi ga bi ndısinı mbófo royé abú méńini eyé ma'dıi ledre zı Lomo wá ní. ¹³ Togú lúrúsé zée kacı komosé káa zı řifuzé mırıfu ní yá, yi ené gi ro zı 'yi e ndısi í'bi mbófo éyí zı Lomo. Togú řifuzé wá, ilizé sáká sée gi ro zıze ówoyéme Lomo. ¹⁴ 'Búze bi Kırésıto oto ní, oto zée née zıze ndıszé méńgi ledre ga gére née kenée gi zıa ni duú ne bikérı 'yi bi uyu yómo tú'dú 'yi ga bi kóo uyunı simi lúyú ledre ní. ¹⁵ Uyu káa bi

yée ga bi ni yómo yée ní, niyí ndışi ngúcuyé ke. Ili gi ro zıye ídiye káa do 'yi ené e zıye ndışi ndışiyé kéye. Gi zıa uyu zıa úrúne gi royé.

16 Bi ba ní, 'decizé ezé lolu ngbanga 'yima'dí e kacı ledre ga bi ndışiní méngi a ní kí sómú ledre ezé 'bi 'yima'dí e wá. Abú bi ndışizé kóo 'dá'dá 'decı ngbanga Kírésıto kenée yá, bi ba ní, owoyemezé wo go 'decizé ezé lolu ngbanga a kenée wá. 17 'Yi bi nğunğú ledre Kírésıto go ní, ni go mikánda 'yi simi miméngi ledre ené e. Ledre ga bi kóo ndışi méngi yée 'dá'dá bisinyiye ní otoomo yée go mbá, ndışi nda go méngi ledre ga bi bilámáye ní. 18 Lomo oyólo'bó zée ne zı miméngi ledre ezé e ídiye bilámáye née. Kasaogu Kírésıto ógu yéme ledre dongaráze kéne Lomo. Zıa kása zée kí bilámá ledre ndışi úku a zı 'yi e idiní yéme dongaráye kí Lomo gi ro zı mindışiyé idine bilámáne. 19 Gi zıa bi Lomo kí Kírésıto niyí kije'do ní, zıa kása Yésu ógu yéme ledre dongaráne Lomo kí 'yima'dí e. Gi zıa ili ené lolu fú lá lúru 'yima'dí e káa do 'yi lúyú ledre e wá, idiní ndá'baógu zıne. 20 Azé ba 'yimikása ga bi 'bi Kírésıto ní. Ndisizé úku ba ledre ga bi gi taraa ní. Éyi bi Lomo ili gi zıse ní idisé úwú ledre ma'dáa zıse ndá'baóguşé

zıne. 21 Abú Yésu ma'dáa ndaá 'bi ené 'yi lúyú ledre wá, zı Lomo kásaógu wo ógu 'dí'bi lúyú ledre 'bi 'yima'dí e roné. Zıa úyuné káa zı 'yi lúyú ledre ní gi ro zı 'yima'dí e útúásáye kacı komoné káa do mbigi 'yi ené e.

6

1 Káa zı bi azé go kije'do kí Yésu simi miméngi ledre ezé e ní, bilámá ledre bi kóo Lomo méngi zıze zı Yésu úyuné gi rozé ní, nğunğúzé rozé zıse ndásé ótoómo a zıa ndéréne gbékpıne wá. 2 Gi zıa bi Lomo uku simi miéké kúrúne kídı,

"Togu inisé ini zıma gi ro sáká éyi, zıma lúru a kídı née go bilámá şındı kadra gi ro zıma sáká see yá, mááyı sáká see.

Togu şındı kadra 'bi yómo 'yi e utúasá go yá, mááyı kása 'yi yómo 'yi e zıa óguné yómo see."

Máuku zıse, ba goó şındı kadra 'bi sáká éyi gi zı Lomo kí şındı kadra 'bi yómo 'yi e.

'Do'dó ga bi ndikinı Páwulo ní

3 Ndisizé óto komozé ro moko bi ndışizé méngi a ní kınğaya gi do bi zıa ndéréne do bilámá misi'diné káa bi ngıti géyi 'yi e niyí lúruńdiki lúyú ledre rozé zıye ásiyé kí nğunğú ledre 'bi Lomo ke. 4 Simi rıki tı'dú 'do'dó ga bi ndikizé née za mbá,

ndışızé tí fú lá útüşımızé zıye gı ro zıa 'dódo zée kídı azé mbigı 'yı 'bı moko ga bı 'bı Lomo ní. ⁵ Simi ngíti géyı sındı kadra ndışını ócó zée, 'dí'bı zée ónzó zée simi sıgını, ndışı kı gbúrógbóye dozé kı simikesı, do ndışıyé kı í'bı mingburoko moko e zıze. Simi ngíti géyı ndulú 'bı 'di'bı komozé wá, zıze ndışı kı 'dú'duzé kpá 'bú. ⁶ Ledre ga bı mengızé yée ní za mbá 'dodonı go kídı, azé go mbigı 'yı ga bı 'bı Lomo ní gı zıa lúyú ledre ndaá simi mimengi ledre ezé e wá, owozé éyı ga bı Lomo ili zıze ndışızé mengı yée ní go bú, zıze kı útüşımızé simi ledre e kpá kı mengı bilámá ledre zı yée ga bı ndışını mengı zée bisinyıne ní kı mbigı óto 'bú 'yı e dozé nda kpá kı 'Dówú Lomo bı simızé ní. ⁷ Ndışızé úku mbigı ledre 'bı Lomo zı 'yı e, zı Lomo ndışıné í'bı roko'bu moko ma'dáa zıze ne. Gı zıa bı utúasázé go komo Lomo ní, zıze ndışızé dıú mengı éyı ga bı Lomo ili yée ní. Simi 'do'dó ezé mbá, ledre ga bı ndışızé úku yée kı éyı ga bı ndışızé mengı yée ní, niyı mbá miútúásáye. ⁸ Ndışızé 'dódo dıú mbigı ledre 'bı Lomo zı 'yı e. Togú ngíti géyı otonı úndruzé bú togú otonı wá, togú ngíti géyı mbofonı zée bú née ndaá 'bı ledre ezé wá, kacı kadra mbá ndışızé úku dıú mbigı ledre. Simi ma'dıı ga gére née mbá, ngíti géyı 'yı e ya

azé fú lá 'yı ranga e. ⁹ Abú owonı bú kídı azé 'yımıkása ga bı 'bı Lomo ní yá, fı, ngíti géyı 'yı e ilinı eyé kenée wá. Zıye ndışıyé ócó zée í'bı zıze 'duo umbu, abú kenée ndotó uyuzé ezé gı zı ócó née wá. ¹⁰ Abú mimbé'dezé ndışı 'decı mi'decı gı zı ledre ga gére née yá, azé kpá fú lá kı rokinyi. Abú éyı ga bı 'bı sága ba ndanı zıze wá, ndışızé kpá fú óto ledre 'bı Lomo zıa ngbórone mingbóro simiyé. Éyı ga bı Lomo otoogu yée sága ba niyı mbá 'bı ezé.

¹¹ Sée lúnduzé e simi Lomo 'yı ga bı 'bı Korındo ní, ukuzé koo ledre go fúó zıze kídı otozé 'búse go dozé kıngaya. ¹² Ma'dıı, 'búse ni yı ené fú bo dozé. Yı ené sée, ilisé yı esé 'dí'bióyó 'búze gı dosé se. ¹³ Mándışı ódro zıze ba káa zı 'yı odro zı owú 'bı ené ní, idıse óto 'búze.

'Yı ga bı nğunğunı ledre 'bı Yésu wá ní

¹⁴ 'Yı ga bı nğunğunı ledre 'bı Yésu go ní, ndışı kotrunı eyé royé kı yée ga bı nğunğunı ledre a wá ní wá. 'Yı ga bı ndışını mengı bilámá ledre ní ndışı kotrunı eyé royé kı 'yı mengı bisinyı ledre e wá. Kpá káa zı bı bimiõngó ndikinı eyé kı mutuluru wá ní. ¹⁵ Kpá kenée, togú Kırésıto ndışı kotrunı royé kı Satána wá ní, sara zée 'yı ga bı 'bı Yésu ní azé nda ndışı kótru 'bı ezé rozé kı 'yı ga bı nğunğunı

ledre Yésu wá ní lárá a káa be 'di? Kenée ogu wá. ¹⁶ Sée 'yi ga bi ngungusé ledre 'bi Yésu go ní, ásé go káa zí 'Díçí 'bi Lomo ní gí ro zía ndişiné simisé. Gí zí keyi née ní, ndaá miútuásáne zise ndá'basé ndişí oto úndru lomo ga bi yemení yée kí sılı 'yi ní wá. Lomo uku kenée kídí, “Mááyí ndişí dongará 'yi amá e, zíma ndişí gámama dongaráye gí zía mááyí Lomo eyé niyí 'bi eyé nda 'yi amá e.” ¹⁷ Zí Ngére kpá lórú 'yi ené ga gére née kídí,

“‘Yi ga bi ngunguní ledre amá wá ní,
ndásé ndişí kótru rosé keye wá.

Ndásé ndişí méngi lódú ledre eyé wá,
gí ro zise útuásase kací komomá.”

¹⁸ Zí Lomo úku ledre kídí,
“Mááyí idí 'Buse, zise idise owú 'bi amáa e,
Mááyí Ngére Lomo, bi kí roko'bu ledre e zíma ní, máúku ledre ga gére née máa.”

7

¹ Owú 'bi Babá e simi Lomo, káa zí bi 'Buzé uku ledre go zize kenée ní, idize í'bí rozé za mbá zía zize ndişizé dụú méngi ledre ga bi niyí oto wo zía idíne kize kí rokinyi ní.

Páwulo ni go kí rokinyi gi ro Tıto

² Mángungú romá zise, idise oto 'búze. Luyúze ezé ledre rosé mbá wá, mengizé ezé gbawá ledre máa wo bi zí bi sínýine ro ngurusé ní wá. Londoze gbawá nguru 'yi gí dongarase gí ro éyi ené. ³ Máúku amá ledre née kí sómú ledre bi kídí áse bisinyí 'yi e ní wá. Máúku ledre née kenée gí zía 'búze ni domá kینگaya káa zí bi kóo máúku zise 'dá'dá ní. Togú mbú umbu yá, azé úyu kése, togú mbú idí tridri yá, azé idí tridri kpá kése. ⁴ Máowo bú kídí áse ndişí méngi fú lá ledre ga bi Lomo ili yée ní. Gí zí keyi née zí bi ndişí émené romá gí zise. Miméngi ledre esé esi roko'bu go simimá. Simi 'dó'dó ga bi mándişí 'dó'dó yée née za mbá, mááyí fú lá kí rokinyi gí zise.

⁵ Simi bi oguzé simi kangá bi Mekedoníya, síli ilí rozé wá, 'di'bizé mimbé'dezé mbá do sılıze gí zí ríkí 'do'dó ga bi 'do'doní zée kía ní. ⁶ Lomo ndişí lengbe í'bí rokinyi zí 'yi ga bi utúasání ndíki a wá ní. Mínda'baogu Tıto gí zise girí í'bí mongú rokinyi go zize. ⁷ Ma'díi, mínda'baogu a oto zée go zize idize kí mongú rokinyi. Mongú a, ni wo bi ndişisé kóo sáká wo íri ní. Uku zize kídí áse íri kí mongú sómú ledre gí romá. Ledre ga gére née mbá oto máa go zíma idíma kí mongú rokinyi.

⁸ Máówo bú kídí wáraga kóo máéké ní, oto unḡú go ca ro mimbé'desé. Abú kenée ndotó, mándá kí mongú sómú ledre wá, gi zía máówo bú ni zise káa do sáká éyí. ⁹ Káa zí bi mááyí úku ledre ba ní, azé go kí rokinyi. Ndaá gi zía bi ya odrozé kóo go zise zía ówoné rosé ní wá, yí ené gi zía ówosé kóo go kí rosé kídí lúyúsé kóo ledre go. Gi zí kényí née, zise nda go óyóló'bó sómú ledre esé gi zía Lomo ili kenée. Ídísé ówo a kídí otozé ezé unḡú ro mimbé'desé wá. ¹⁰ Togú bi sinyí ro 'yí gi zía bi luyú gi do misi'di 'bi Lomo ní, zía óyóló'bó sómú ledre ené do ndá'baóḡuné do misi'di 'bi Lomo yá, Lomo ni í'bí tridri bi za fí ní zía, zía ídine kí rokinyi. Togú do sogo kángá ba oto yíi zí bi sinyíne royí, zíyí ídiyí kí lerí gi zía yá, ni 'dí'bióḡu yíi zí umbu.

¹¹ Lúrúsé aka bilámá mimbé'de Lomo rosé. Simi bi lúyúsé ledre, zise óyóló'bó mimbé'desé do ndá'baóḡusé zía ní, zía 'dí'bilúgu sée zine simi sümü. Gi zí kényí née ni cakaba go miówóné kídí ásé go mbigí 'yí ga bi 'bi Lomo ní, gi zía luyú ledre ndaá lolu rosé wá. ¹² Máéké amá ledre née gi ro óto 'yí bi luyú ledre née do bisinyí misi'di, togú gi ro úku yéme ledre gi ro 'yí máa wo bi menginí bisinyí ledre zía ní wá. Máéké gi ro zise ówo a kídí méngí yémesé ledre go

gi rozé. ¹³ Ledre née oto zée go zise ídize kí rokinyi.

Ndaá kpá lá dujú zée wá, kpá Títo. Gi zía Simi bi kóo kasazé wo zise íri ní, zise 'dí'bi wo simi sümü kí 'búne, zía ndísiné bilámáne somú ledre wá. ¹⁴ Máúku ledresé zía máyá ásé bilámá 'yí e. Simi bi oḡu zise íri ní, zía lúru ledre ga bi máúku yée zía gi rosé ní za cù kí komoné. Ótosé máa go zíma ídíma kí rokinyi. ¹⁵ Ledresé ni go zía owóowó gi zí bilámá ledre bi méngísé zía, zise 'dí'bi wo kí 'búne simi sümü ní. ¹⁶ Mááyí kí mongú rokinyi gi zise, ledresé ni zíma owóowó.

8

'Yí 'bi Mekedoníya e sakání lafúye

¹ Owú 'bi Babá e, ilize úku 'dódo a zise kídí Lomo mengi bilámá ledre go simi 'yí ga bi 'bi Kírésito simi kángá bi Mekedoníya ní. ² 'Yí 'bi Mekedoníya ga gére née abú tú'dú 'do'dó ndísi ndiki yée, zíye kpá ídiye 'yí lerí e yá, yokoní síllye za kí sómú ledre eyé mbá sáká lafúye 'yí ga bi 'bi Kírésito ní. ³ Síllye bi yokoní ní, rorómó go, gi zía i'biní za kí mimbé'deyé mbá. ⁴ Bi ba ní, niyí ba ndísi ṅúṅṅú royé zise, idize ṅúṅṅu a gi do bi zíye yóko síllye sáká lafúye 'yí ga bi 'bi Kírésito simi Yerusaléma ní kie. ⁵ Éyí bi menginí ní, ni nda yí ené go kpí gi zí ledre bi

ndīsizé sómú a gí royé ní. I'bíútuní aka yí eyé royé mbá zí Ngére Yésu kí, zíye nda ndá'baóguyé ndīšī lódú kacíze káa zí bī Lomo ndīšī úkuí'bí a zíye ní. ⁶ Káa zí bī kóo ówosé bú Tīto lúnduzé simi Lomo ndīšī kóo 'dókó sée ne kí sómú ledre 'bī yóko sīlī ní, azé go kpá kásalúgu wo zise íri gí ro zía kpá fú 'dókó sée kí sómú ledre gí ro zise yóko sīlīse rómo gí do wo bī kóo 'dá'dá ní. ⁷ Ásé go ndīšī méngī tū'dú bilámá ledre e. Ledre 'bī Kírésīto bī ngúngusé ní i'bí roko'bu 'bī 'dódo ledre go zise, ásé go kí mingburoko ówo ledre e, kpá nzíyisé gí ro sáká 'yí e gí zía ótosé 'búze go. Bī ba ní, ídísé nda mu ndīšī sáká 'yí e rómoné mirómo.

⁸ Máúku amá bī kídí ídísé mu yóko sīlīse ní wá, máúku 'dódo lá ledre ga bī lafúse 'yí 'bī Kírésīto ndīšīnī méngī a ní zise, togú ndīšísé go kpá méngī a kenée kí mimbé'desé kíé'do yá. ⁹ Lúrútókosé aka ledre bī Kírésīto Yésu Ngére ezé ní. Inyí za cù gí komo ere óguné do sogo kángá ona káa zí 'yíma'dí ní, ídīne káa do 'yí lerí gí do bī zise ídise kí éyí zise bī ni trīdri bī fī ní.

¹⁰ Kíbi kóna ásé se mizefi 'yí ga bī i'biní royé ndīšī yóko sīlīye gí ro sáká lafúse ga bī 'yí 'bī Kírésīto niyí 'yí lerí e ní. ¹¹ Káa zí bī kóo tónósé go yóko sīlīse ní, ídísé kpá fú mu méngī a

kenée gí do bī zía útúásáne kpīnī kací mimbé'desé bī kóna née. Ídísé i'bí a kpīnī kací roko'bu éyí bī do sīlīse ní. ¹² Éyí bī ni kí ledrené owóowó ní ndaá 'bī ené bī ya i'bí go cù kíe 'di ya ní wá, yí ené bilámá mimbé'deyí bī ndīšī i'bí a kíe ní, ndīšī óto Lomo ne ídīne kí rokinyi.

¹³ Máli amá gága sée migága gí ro i'bí éyí zí 'yí e, zise ídíakase simi 'do'dó wá. Yí ené dujú sáká éyí bī kí 'búne ní gí ro zise ídise mbá kí éyí e zise. ¹⁴ Bī ba ní, éyí ni bo zise ídísé mu i'bí a zí lafúse. Simi ngíti sīndī kadra niyí óyóló'bó royé i'bí a zise. Miméngī kéyí bī kenée ní ni ótosé e mbá zise ídise kí éyí e zise. ¹⁵ Káa zí bī ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "Yí ga bī 'do'dú yokoní éyí miánu go kíngaya ní, bandáomoní eyé ngíti a gí royé wá. Yée ga bī 'do'dú yokoní 'bī eyé lá ca ní, ídíakání eyé lá kí wo bī zíye ca née wá."

Kasaluguní Tīto simi Korīndo

¹⁶ Mbófo éyí zí Lomo zía óto 'búse do Tīto kpá káa zí bī óto 'búse domá ní. ¹⁷ Simi bī ukuzé ledre zía gí ro zía ndá'ba ándá roné zise íri ní, ni kóo kí rokinyi gí zía ili kpá fú gí ro ndīšī sáká sée kí sómú ledre. ¹⁸ Kasazé yée gí yáa kí ngíti lúnduzé simi Lomo, ni 'yí bī 'yí 'bī Kírésīto owoní wo mbá bú gí zí bilámá ledre 'bī Lomo bī

ndìsì úku a ní. ¹⁹ Lafúze e 'yì 'bì Kírèsìto geléní wo ye gí ro zía 'díyìóto zée kí éyì ga bì yókosé yée zíze ndéréze saká lafúze ga bì simi Yerusaléma ní kíe ní. Née miméngì ledre bì ni óto 'yì e zíye ndìsìyé í'bì mbófo éyì zí Ngére Lomo gí roa ní. 'Dodo kírí née kídí azé nzíyizé gí ro ndìsì sáká lafúze e ga bì iliní sáká éyì ní. ²⁰ Nì miútuúásáne zíze ndéréze kí lúnduzé bì gélésé wo ní, káa bì ngíti géyì 'yì e niyí sómúlúyú ledre kídí késì bì yókosé ní, sinyizé go kíe. ²¹ Máúku ledre née kenée, gí zía máili Ngére Lomo kí 'yìma'dí e mbá idíní ówo a kídí ndìsìzé go méngì moko ené do bilámá misi'díné.

²² Káa do yata ledre, esìzè ngíti lúnduzé simi Lomo go zí Tìto e kí ezené bì máúku ledre a née, niyí ndéré gí yáa zise íri ní. Owoyemezé ledre gí roa go bilámáne do tú'dù misi'dí e, moko ené zí Ngére Yésu ni bilámáne. Nì kí rokinyi gí ro zíye ndéréye kí lafúne ga gére née zise íri. ²³ Togú 'yì niyí ndú'yú sée gí ro Tìto yá, née kú ngúru eze 'yì mokomá bì ndìsìzé méngì moko kéne gí ro sáká sée ní. Gí ro ngíti géyì ya'dá ga bì gbre née, 'yì 'bì Kírèsìto ga bì yáa ní kasaní yée ye gí ro zíye ndìsì mengì moko zise íri. Kací moko eyé ndìsì óto tú'dù 'yì e zíye ndìsìyé í'bì mbófo éyì zí Yésu. ²⁴ Ídísé óto 'búye, zise 'dí'bì yée simi

sümü gí do bì zí 'yì ga bì kasaní yée ní, ówo a kádí ledre ga bì ndìsìzè mbófo sée kíe ní, niyí ma'díi.

9

Yóko sîlî zí 'yì 'bì Kírèsìto ga bì simi Yerusaléma

¹ Máili amá fú lá ndìsì éké ándá ledre gí ro yóko sîlî bì yémesé ledre gí ro ndìsì í'bì a gí ro zía sáká 'yì 'bì Kírèsìto ga bì simi Yerusaléma ní wá. ² Máówo bú kídí í'bísé rosé go zise ndìsì sáká lafúse. Née sî ledre bì mándìsì mbófo sée zí 'yì 'bì Kírèsìto ga bì simi kángá bì Mekedoníya ní, kídí sée 'yì 'bì Koríndo simi kángá bì Akaya ní yémesé kóo rosé go 'desì kíbì kóna gí ro yóko sîlîsè sáká lafúse kíe. Ledre bì méngìsè née, oto tú'dù ngíti géyì 'yì ga bì 'bì Kírèsìto ní go ndìsì yóko sîlîye gí ro sáká lafúye kíe. ³ Gí zí kéyì née, mááyì gí yáa go kása Tìto kí lafúne ga gére née gí do bì zíye sáká sée kí moko 'bì yóko sîlî gí ro zise ídísé kí nzíyì éyì do sîlîsè. Gí zía togú oguzé íri ndásé nzíyisè wá, niyí sómú ledre kídí mbágá tú'dù ledre ga bì mándìsì úku yée gí do bisé ní niyí yì eyé mbá ranga. ⁴ Máúku kenée gí zía togú oguzé gí yáa kí ngúru 'yì gí dongará 'yì 'bì Kírèsìto ga bì simi Mekedoníya ní togú nzíyì éyì ndaá yá, mááyì ídí kí mongú komokenyì, zí 'bì esé nda

rómoné cù gi do 'bi amá.
 5 Née sị ledre bi mákása Tịto
 kí lafúne ga gére née idíní
 ndéré 'dá'dá ırı gi ro sáká
 sée kí moko 'bi yóko sịlị
 née. Gi ro zise í'bí a káa zị
 bẹ yemesé ní, ndaá káa zị
 gaganí sée gi roa miágaga ní
 wá.

6 Ásé lúru lịlị ledre née gi
 ro ledre 'bi yóko sịlị. Togú
 'yị í'bí éyị cúku'dée, Lomo ni
 í'bí úndru zía kpá cúku'dée,
 togú 'yị í'bí éyị mongúne,
 Lomo ni í'bí úndru zía kpá
 mongúne. 7 'Yị idí í'bí éyị
 kací mimbé'dené bi ili ní,
 ndaá sómú siminé káa zị éyị
 bi gaganí wo roa miágaga ní
 wá. Lomo ndịsị lengbe óto
 'bú 'yị ga bi iliní ndịsị í'bí
 éyị kí mimbé'dené kịé'do ní.
 8 Togú ndịsị go í'bí éyị zị 'yị e
 kí mimbé'deyị kịé'do kenée
 yá, Lomo ni í'bí úndru zịyị,
 zịyị idiyị kí rịkị tų'dú éyị e,
 zịyị ndịsịyị sáká ngíti géyị
 'yị e kịe. 9 Káa zị bi miéké
 kúru Lomo uku ní kídí,

“Yị ga bi ndịsịnị sáká 'yị
 lerị e ní,

Lomo ni ndịsị mēngị
 bilámá ledre zıye za
 fí.”

10 Lomo bi ni 'yị í'bí kúfú
 kí éyị miánu zị 'yị e ní, ni
 í'bí úndru zise gi ro zị éyị e
 úwúye zise miúwú gi do bi
 zise ndịsịsé sáká 'yị e kịe.
 11 Lomo ni í'bí úndru zise,
 zise idise kí éyị e do sịlịse
 ndịsị sáká 'yị e kịe. Zıye
 ndịsịyé í'bí mbófo éyị zị

Lomo simi bi togú í'bí zé sáká
 éyị bi gi zise ní go zıye ní.

12 Ídísé ówo a kídí, yóko
 sịlị bi ndịsịsé yóko a sáká
 'yị 'bi Kírésito ga bi simi
 Yerusaléma kịe ní, ni
 óto yée zıye ndịsịyé í'bí
 mbófo éyị zị Lomo kینگaya.
 13 Yóko sịlịse née ni óto
 'yị 'bi Kírésito ga bi simi
 Yerusaléma ní, zıye ndịsịyé
 mbófo Lomo kídí ma'dú,
 ңgúngusé bilámá ledre 'bi
 Ngére Yésu go. 14 Bi ba ní,
 niyị ba ndịsị ini ini gi rosé
 kí mimbé'deyé kịé'do gi do
 bi zıye kóo idıye kése do
 bi kịé'do. Gi zía bi owoní
 sáká éyị 'bi Lomo go gi zise
 ní. 15 Mbófo éyị zị Lomo zía
 kásaogụ owú 'bi ené káa do
 mongú sáká éyị ené zıze.

10

*Páwulo uku yeme ledre gi
 ro moko 'bi Kírésito*

1 Ba máa Páwulo, indisé
 aka mbilise zıma, zıse
 úwú ledre bi máli úku a
 zıse ndoo kpá kí bikidri
 mimbé'demá káa zı bi
 Kírésito ndịsị mēngị a ní.
 Abú ngíti géyị 'yị e gi
 dongarase ukucayiní ledre
 kídí mándịsị ódro o'buó'bu
 zıse lá duú simi miéké ledre
 togú nda goó do komosé
 yá, máódro kenée wá.
 2 Ngíti géyị 'yị e gi dongarase
 ndịsịnị úku ledre kídí ndazé
 ezé mbigí 'yị ga bi 'bi Lomo
 ní wá. Mángungú romá
 zıse, idísé úcuómo yée. Gi
 zía simi bi togú máogụ go

zıye ıri nı, mááyı ęsi sılıma komoyé o'buó'bu. ³ Máówo bú azé 'yıma'dıe do sogo káńgá, ndıszızé méńgı 'bi ezé yı ezé ledre ga bi Lomo ili yée nı, ndaá káa zı miméńgı ledre 'bi 'yı ga bi owonı Lomo wá nı wá. ⁴ Ęyı ga bi ndıszızé ıçı okó kıe nı mbá ogunı gi zı Lomo, ndanı eyé komokenzi 'bi okó ga bi 'bi do sogo káńgá ba wá. Yı ené roko'bu 'bi Lomo bi zıze nı ndışine rómo cóńgó ro Satána. ⁵ Ndıszızé 'deweóyó cóńgó ro 'bi Satána bi ndışı úçuómo 'yı e kı ńgúnqu ledre 'bi Lomo, zıze kpá ndıszızé 'deweóyó cóńgó ro bicayi ledre ga bi ndışinı úku yée nı. Zıze ndıszızé 'dódo ledre 'bi Kırésıto zıye kı roko'bu 'bi Lomo bi zıze née gi do bi zıye ńgúnqu a. ⁶ Sée ga bi 'bi Korındo nı, ilizé ıdısé ınyı mbá ńgúnqu ledre 'bi Kırésıto. Togú méńgıse go tí kenée yá, azé ınyı kése mbá ęsi sılıze o'buó'bu komo 'yı ga bi ilinı ńgúnqu ledre Kırésıto wá nı.

⁷ Sómú ledre née ogu simisé kenée yı ené gi zıa bi ótosé komosé lá dujú ro ledre ga bi ndışinı méńgı royé do sogo káńgá ona nı. ıdısé ówo a bilámáne kídı ndazé ezé káa zı ńgıtı géyı 'yı ga bi ndışinı ımı dıbilı kı ledreyé kídı yée niyı 'yı ga bi 'bi Kırésıto nı wá. Azé yı ezé ze mbigı 'yı ga bi 'bi Kırésıto ma'dáa nı. ⁸ Togú lúrúsé káa zı ęyı bi mándışı ılı kı úku ledre roko'bu bi

Ngére i'bí zıze née yá, ni bilámáne. I'bí roko'bu née gi ro zıze 'dódo ledre kı zıze, ndaá gi ro ónzóoto sée kıe bi wá. Née sı ledre bi dokuwu méńgı máa gi zıa wá nı. ⁹ Bi goó kenée nı, ndásé sómú a bi kídı mándışı ęsi ńgırı simisé kı wáraga ga bi mándışı éké yée zıze nı wá. ¹⁰ Máúku ledre née kenée, gi zıa ńgıtı géyı 'yı e gi dongarásé ukunı ledre kídı, "Togú Páwulo eké kasa ledre miékékása yá, ledre ga bi uku kasa yée nı niyı kı roko'buyé. Togú nda do komosé yá, ledre ga bi zıa úku a zıze kı roko'buné kenée nı ndaá." ¹¹ 'Yı ga gére née ndışinı úku née gbékpı ledre. Ledre bi máúku o'buó'bu simı wáraga nı, ni ıdı kpá ledre bi mááyı úku a simı bi máógı go zıze ıri nı.

¹² Otozé ezé ledrezé zıa ıdıne owóowó káa zı bi ńgıtı géyı 'yı e ndışinı méńgı a nı wá, ndışinı yı eyé née lá óto royé kı royé kídı ledreyé ni owóowó, řifunı yı eyé née miřıfo. ¹³ Ndıszızé úku dujú ledre moko bi Lomo i'bí zıze ndıszızé méńgı a gi ro ndéréógumá kıe gi zıze ıri nı. ¹⁴ Sı ledre bi zıze ndıszızé mbófo rozé gi roa nı ndaá. Owozé bú azé ze mızefı 'yı ga bi oguřıtunı royé kı bilámá ledre 'bi Kırésıto zıze nı. ¹⁵ Ilizé ezé kpá mbófo rozé gi ro ęyı ga bi ńgıtı géyı 'yı e méńgıni ye, káa zı ęyı bi méńgıze ze nı wá. Mongú

óto komozé ni gi ro zí ledre 'bi Lomo ngbóróne simisé zía óto moko ga bi ndisizé méngi yée née anғанé do bi e mbá. ¹⁶ Gi do bi zize útúásáze ndéréze kí bilámá sanda 'bi Kírésito kpá zí ngíti géyi 'yi ga bi simi ngíti géyi gara e kí'dí bi ngíti géyi 'yi e oguní aka íri wá ní. Ilizé ezé mbófo rozé kí moko bi ngíti géyi 'yi e menginí go simi ngíti géyi gara ní wá. ¹⁷ Miéké kúrú Lomo uku kídí, "Togú 'yi ili mbófo roné yá, idí mbófo roné gi ro éyi ga bi Ngére Lomo ndisi méngi yée ní." ¹⁸ 'Yi ndaá sómú a bi yaá ledre ga bi née ndisi méngi yée ní utúasání go miútúásá ní wá. Ngére Lomo ndisi ówoyéme miméngi ledre 'bi 'yi bi utúasá go miútúásá ní ñuú ne.

11

Páwulo ukucayi ledre gi ro 'yi ɾanga e

¹ Owú 'bi Babá e, togú ni zise káa zí éyi bi mándisi mbófo romá ní yá, ónzósé aka mimbé'desé zíma ndoo simi ledre ɾifu máa née. ² Kací kadra mbá ledresé ni zíma owóowó kpá káa zí bi ledresé ni zí Lomo owóowó ní. Máíli ídísé ídí ñuú 'yi ga bi 'bi Kírésito ní zise ndisisé méngi ñuú ledre ené. ³ Mándisi sómú simimá gi rosé kídí karanée ngíti géyi 'yi e niyi lóndo sée káa zí bi kóo Satána

londo Áwa ní, zise óyó sogosé zí Kírésito. ⁴ Ótosé komosé kíé'do wá gi zí 'di? Simi bi kóo 'dodozé ledre 'bi Ngére Yésu zise ní, zise kóo ngungu a zí 'Dówu Lomo kóo go óguné simisé. Bi ba ní ótoómosé bilámá ledre 'bi Lomo bi kóo née go kenée, ndisisé nda yi esé go úwú 'dódo ledre bi kpí ngará ndaá 'bi Yésu kí 'Dówu Lomo siminé wá ní. ⁵ Abú 'yi ɾanga ga gére née ukuní ledre kídí yée niyi mbigí 'yimikása ga bi 'bi Yésu ní yá née ɾanga, utúasání rómo domá kí ledre wá. ⁶ Abú 'yi ɾanga ga gére née ndisíní 'dódo ledre káa éyi bi owo romoní ledre domá ní yá, wo bi ma'díi ní, máowo rómo doyé kí ledre. Ówo yemesé go bilámáne simi ledre ga bi mándisi 'dódo yée zise ní.

⁷ Ndaá 'bi ené kóo lúyú ledre zíma ndisimá 'bó'bú romá kí óto undrusé simi bi mándisi 'dódo bilámá ledre 'bi Lomo zise lá gbékpíne má'dí'bi éyi gi zise wá ní wá. ⁸ Má'dí'bi gága amá éyi gi zí 'yi e méngi moko 'bi Kírésito kíe dongarase wá. 'Yi e i'biní yi eyé éyi e ye kí mimbé'deyé kíé'do. ⁹ Simi bi kóo mááyí dongarase íri ní, abú lerí ngíti géyi éyi e menginí kóo máa ndotó, máombo amá kóo éyi e gi zise wá. Ngiti géyi 'yi ga bi 'bi Kírésito oguní gi simi Mekedoníya ní, i'biní sáká éyi go zíma. Gi zí keyi

née, tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, máili ídí káa do éyí miówó dosé gí ro sáká éyí wá. ¹⁰ Máúku zise ma'díi káa zí bí mááyí 'yímíkása 'bí Kírésìto ní, ledre bí kóo mándìsì mbófo romá kíe máyá ndásé í'bí éyí sáká máa kíe wá ní, mááyí fú lá ndìsì mbófo a simi Ákaya ona 'yí bí ní ùçúómo máa ní ndaá. ¹¹ Ndaá 'bí ené gí zía bí ya 'búse ndaá domá wá ní wá. Lomo owo bú kídí 'búse ní domá kíngaya. ¹² Mááyí ndìsì méngì moko amá tí fú káa zí bí lengbe ní. Káa bí 'yí ɾanga ga gére née niyí ndìsì mbófo royé kídí moko eyé ní kpá káa zí 'bí ezé ní ke. ¹³ 'Yí ga gére née ndaní eyé mbígí 'yímíkása ga bí 'bí Kírésìto ní wá, moko eyé ndaá kpá miútúásáne wá. Ndìsì ní lá lóndo sée kí úku ledre kídí yée niyí 'yímíkása 'bí Kírésìto. ¹⁴ Míméngì ledre eyé née utúasá ówó kací komomá wá, gí zía Satána utúasá kpá bú lóndo roné zí 'yí e, ndìsì lóndo 'yí e kídí née ní maláyika 'bí Lomo. ¹⁵ Gí zí kenée née, 'yí ɾanga ga gére née utúasání yí eyé bú kí roko'bú bí gí zí Satána ní ógú ndìsì 'dódo ledre zí 'yí e káa zí 'yímíkása ga bí 'bí Kírésìto ní. Karanée Lomo ní 'dó'do yée ásáne kpìní kí míméngì ledre ga gére née.

Páwulo 'do'dó gí ro ledre 'bí Kírésìto

¹⁶ Mááyí kpá úku ándá zise, 'yí ndaá sómú a bí ya

mándìsì mbófo romá née mááyí 'yí ɾifu ní wá. Togú ní káa zí mándìsì mbófo romá ní yá, índísé aka mbílise zíma zise úwú ledre ga bí mándìsì úku yée ní mbímbí. ¹⁷ Mámbofo amá romá née kí sómú ledre bí kídí Ngére ili ne ní wá, máili máa zíma ídíma káa zí 'yí ɾifu ní. ¹⁸ Káa zí bí ngíti géyí 'yí e ndìsì ní mbófo royé gí ro éyí ga bí méngì ní yée ye ní. Mááyí kpá ndìsì mbófo romá gí ro moko 'bí Kírésìto bí mándìsì méngì a ní. ¹⁹ Káa zí bí lúrúsé kídí ásé 'yí ówo ledre e ní, ídíse mu ndìsì ndìsì kótrú rosé fú kí 'yí ɾanga ga gére née ásé ówo misínyíye. ²⁰ Ówosé ledre wá gí zí 'dí? 'Yí ga bí ndìsì ní óto sée káa do owúkúlú eyé e, zíye ndìsì yé lóndo sée kí 'dí'bí éyí esé e ní, do ndìsì yé kí óngbo komosé kpá drú ní. Éyí bí méngì sée zise ndá'ba ndìsì ndìsì kótrú rosé kéye ní 'dí? ²¹ Mángúngu go kídí máúku kóo ledre e go zise káa zí 'yí bí owo ledre wá ní káa zí bí ngíti géyí 'yí e sómúní ní.

Abú 'yí ɾanga ga gére née ndìsì ní mbófo royé gí ro ledre ga bí ndìsì ní méngì yée née yá, mááyí mbófo romá kpá kenée abú ní zise káa zí ledre ɾifu ní. ²² Togú ukuní kídí yée niyí gí simi kífú bí Ébere ní yá, mááyí kpá gí simiyé, togú ya gí simi kífú Isiréle e yá, mááyí kpá gí simiyé, togú ukuní ya yée niyí gí

simi bulúndu Abarayáma yá, mááyí kpá bulúndu Abarayáma. ²³ Togú ukuní ledre zise kídí yée niyí 'yì 'bì moko 'bì Kírésìto yá, mááyí úku ledre zise káa zì 'yì bì doa sinyí misínyí ní, mándìsì méngì moko 'bì Kírésìto rómo doyé mbá, do óto ándá máa miótoándá simi s̀gìni, do ndìsiyè ócò máa k̀ngaya do í'bì zìma 'duo umbu zìma ndìsì ólúogumá g̀ zìye 'duo g̀ gu.

²⁴ Kí'dí ìnyì simi ngíti géyì s̀ndì kadra, Yúda ga gére née ndìsiní ócò máa kí s̀dí c̀kèr̀j̀ a doa sokó doa ìnyì doa eso (39). ²⁵ Mingburoko 'yì 'bì Róma ocóní máa kí ngbángbá kí'dí ota (3), zì ngíti géyì 'yì e óngbo máa kí tutú e kí'dí kèr̀j̀. Simi ngíti s̀ndì kadra zì kurúngba 'déwené k̀ma kí'dí ota (3), zì bì áráne domá ndre kí ndìsì éle do iní. ²⁶ 'Do'dó ga bì mándíki yée simi gámá ga bì kací moko 'bì Kírésìto ní, ngíti géyì niyí ngburu e ndìsiní kí úcu'dùtu misi'di e, ngíti géyì yá 'yì ugu e ndìsiní kí tóro 'dùtu misi'di e, ngíti géyì yá 'yì amá e kí 'yì lóngó e ndìsiyè 'dó'do máa. Ngíti géyì yá zìma ndíki 'do'dó g̀ zì 'yì ga bì simi gara ní. Zìma kí 'dó'dóma simi yana súwú g̀ zì ndéré ga bì gbála ní, ngíti géyì yá, g̀ zì mingburoko síli ga bì ndìsì k̀zì kurúngba do iní ní, ngíti géyì yá g̀ zì 'yì ga bì ndìsiní óto royé kídí yée niyí 'yì ga bì 'bì Kírésìto

ní. ²⁷ Mándìsì méngì moko kí roko'bumá mbá g̀ ro zìma sáká romá. Ngíti géyì yá 'bì 'di'bi komomá kí ndulú wá. Ngíti géyì yá zìma ndìsimá kadra teké éyì miánu kí iní oguní taramá wá. Ngíti géyì zìma ndìsì 'dó'dóma g̀ zì drú g̀ zì lerì bongó. ²⁸ Simi ledre ga gére née mbá, mongú a mándìsì sómú ledre 'do'dó ga bì ndìsì ndíki 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní. ²⁹ Kací kadra mbá mándìsì sómú ledre g̀ ro yée ga bì roko'bu 'bì Lomo ndaá aka simiyé wá ní g̀ ro zìma sáká yée, zì mimbé'demá ndìsì ésìne miésì g̀ ro yée ga bì londoní yée go g̀ ro zìye lúyú ledre ní.

³⁰ Togú mándìsì mbófo romá, ni miútúásáne zìma ndìsì mbófo romá g̀ ro éyì ga bì mándìsì méngì yée zise ndìsìsè lúru máa káa zì mááyí 'yì rifu ní. ³¹ Máuku zise ba ma'díi ledre. Lomo bì 'Bu Ngére Yésu, bì ni miútúásáne zì 'yì e ndìsiyè mbófo wo ní owo bú kídí m̀r̀anga amá r̀anga wá, mándìsì úku mbigí ledre. ³² Simi bì kóo mááyí simi gara bì Damásika ní, gávana bì kóo ndìsì méngì moko s̀j̀ sílì mongú ngére bì Aréta ní oto kóo asikíri ené e tara mbotu gara máa née g̀ do bì zìye 'dí'bi máa. ³³ G̀ zì kèyì née ní, zìma ékì ndìsimá simi mongú gbété zì ngíti géyì 'yì e ésìogú máa k̀e kí ká'dá sága g̀ do bifúo bì ro gara bì o'bóní ro gara máa née ní ní. Née misi'di bì

máómo doa ní.

12

Lomo 'dodo ere zí Páwulo

¹ Nì miútúásáne zíma ndìsì mbófo romá, abú máútúásá amá ndíki éyì gì simì a wá ndotó. Ledre ga bì Ngére Yésu 'dodo yée zíma ndìsì lúru yée ní, mááyí fú lá ndìsì úku ledreyé.

² Máówo bú bilámáne kídí Lomo 'dì'bi kóo ngúru 'yì 'bì Kírésìto go gì komo ere 'desì. Kací ledre máa néesi mengì simìbi go sokó doa eso (14). Éyì bì máówo'dì'bi wá ní, togú Lomo 'dì'bi kóo néesi kuru'bu a nyé, togú lá lomo roa yá máówo wá. Lomo owo yì ené ne. ³ Ma'díi éyì bì máówo'dì'bi ní, Lomo 'dì'bi kóo wo go. Togú kuru'bu a nyé, togú lá lomo roa yá, Lomo owo ne. ⁴ Lomo 'dì'bi kóo wo go gì komo ere simì 'be 'bì rokinyi bì ndìsiní ndólo a paradisa ní. Zíma úwú tú'dú ledre e íri wo bì 'yìma'dí utúásá líkpí a ne zise wá ní. ⁵ Togú gì ro

ledre mbófo ro 'yì káa zí o'do néesi yá, néesi kóo go éyì bì mááyí mbófo romá gì roa ní, tí lá máíli méngì ledre máa wo néesi wá. Mááyí ndìsì gbúrógbó dùj kí ledre máa wo bì kídí mááyí 'yì lúyú ledre ní. ⁶ Abú mááyí kóo mbófo romá yá, ndaá 'bì ené rifu wá, gì zía máúku yì amá néesi ma'díi ledre. Tí lá máíli amá mbófo romá wá. Máíli 'yì e idíní óto komoyé dùj ro ledre bì mándìsì méngì a kpá kí úku a zíye ní.

⁷ Gí zía bì mándìsì mbófo ledre ga bì Lomo 'dodo yée zíma ní, zí Lomo ótoómo misì'di zí Satána ógúné ndìsì í'bí 'do'dó romá.

⁸ Máini ini go zí Ngére Yésu kí'dí ota, idí 'dì'bióyó 'do'dó néesi gì romá 'dá'ba.

⁹ Zí Kírésìto úkulúgu ledre zíma kídí, "Ndá sómú ledre wá, mááyí sáká yì, roko'bumá nì bo kíngaya gì ro sáká 'yì ga bì roko'buyé ndaá ní kée." Káa zí bì goó kenée ní, mááyí ndìsì mbófo romá kíngaya gì zía máówo go kídí Kírésìto nì ndìsì í'bí roko'bu zíma. ¹⁰ Néesi éyì bì mááyí gì zía kí rokinyi ní. Abú roko'bu ndaá romá wá, abú ukucayíní máa, abú 'do'dó ndiki máa ba káa zí 'díya, abú kpá umbu, mááyí ngúnngu éyì ga gére néesi mbá gì zía mááyí 'yì 'bì Kírésìto. Abú nì káa zí roko'bumá ndaá yá, roko'bumá nì bo.

Sómú ledre 'bì Páwulo gì ro 'yì ga bì 'bì Korīndo ní

¹¹ Nì zíma komokenyì zíma ndìsimá ódromá gì romá káa zí 'yì rifu ní, ndaá káa do ledre wá, ótosé máa séesi zíma ndìsì ódromá kenée. Ásè kóo idí se 'yì ndìsì úku yéme ledre gì romá. Abú mááyí kenée yá, ndaá 'bì ené bì yaá 'yì ranga ga gére néesi romoní domá ní wá, márómo doyé simì miméngì ledre e. ¹² Simì bì kóo mááyí dongarásè íri ní, mándìsì kóo méngì mbá éyì ga bì kí roko'buyé 'dodoní kídí ma'díi, mááyí 'yìmikása 'bì

Kírésìto mándìsì ùtùsìmímá miùtù. ¹³ Togù lúrúsé kóo káa zì éyì bì 'bùse ndaá domá wá gì zìá bì mándù'yú sée gì ro zìse sáká máa wá káa zì bì mándìsì ndù'yú ngìti géyì 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní wá ní, ídísé òtóómo ledre zìma.

¹⁴ Ba ní sīndì kadra ogù go gì ro ota ngásáogumá lúru sée íri. Máútúásá ídí káa do éyì miówó dosé gì ro zìse sáká máa wá. Mongù ledre amá ní gì ro sáká sée gì do bì zì ledre 'bì Kírésìto ngbóróne simisé. Gì zìá mááyí 'bùsé simi Lomo. Ówosé bú bìlámáne kídí mīnzéré owù e sakání eyé 'yì ndíki yée ye wá, 'yì ndíki yée ndìsìnì sáká yée ye gì ro zìye ngbóróye. ¹⁵ Gì zì kényì nées ní, mááyí í'bí éyì ga bì zìma ní za mbá ndìsì sáká sée kíe zìma kpá í'bí cù kùrù'bù má zì rìkì 'do'dó e gì ro sáká sée. Sara togù māméngì éyì e go gì rosé kenée ní, útúásásé gbawá òto 'búma cùku'dée? ¹⁶ Ma'díi, tù'dù ngìti géyì 'yì e gì dongarásé owoní bú kídí simi bì kóo mááyí zìse íri ní, mándá 'bì amá kóo éyì miówó dosé zìse ndìsì sáká máa wá. Abú kenée ndotó, ngìti géyì 'yì e ndìsìnì kóo fú uku ledre kídí mándìsì kóo 'dí'bi éyì e gì zìse simi ugu roné. ¹⁷ Abú gba 'yì ga bì kóo mákása yée zìse íri ní, 'dì'biní kóo eyé éyì e gì zìse ógù kíe zìma wá. ¹⁸ Mákása kóo Tìto e kì ngìti 'yì lódù

kací Yésù zìse íri. Míméngì ledre ezé kí ya'dá ga gére nées ní yì ené kóo mbá kíe'do, bikérì 'yì bì gì dongaráye 'dì'bi kóo éyì e go gì zìse ní ndaá.

¹⁹ Ledre bì mááyí úku a ba, ndásé sómù a bì kídí ndìsìzè nées ítí kangúze gì zìá bì ngìti géyì 'yì e ukuní kídí 'dì'bizé kóo éyì e go gì zìse ní wá. Ukuzé zìse mbigì ledre do komo Lomo gì zìá azé mbigì 'yì ga bì 'bì Kírésìto Yésù ní. Ilizé sáká sée gì do bì zìse ídise mbigì 'yì ené e. ²⁰ Mándìsì yáa sómù simimá gì rosé gì ro ledre ga kóna mándìsì 'dódo yée zìse ní. Simi bì mááyí ógù zìse íri ní, máógundiki amá lolù gú sée do mīsì'dì 'bì Kírésìto káa zì kóo má'dódo zìse ní wá. Ngìti géyì 'yì e gì dongarásé niyí nda yì eyé ba íri go ndìsì ófù dongaráye kí lafúye, kí òto 'bú éyì 'bì lafúye doyé, kí ledre 'bì rará dongaráye, zìye ndìsì kí ífi dongaráye kí lafúye 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní, kí rāngā òto rāngā ro lafúye, kí līlīkpī dongaráye, kí ndìsì òto royé kídí yée oworomoní ledre gì do lafúye, nda kpá kí úkuóto ledre ga bì zìá ífi dongaráye ní. ²¹ Mándìsì kpá sómù ledre kídí, simi bì mááyí ógù zìse íri ní, mááyí ídí kí mongù dokuwu kó'dù Lomo. Gì zìá tù'dù ngìti géyì 'yì ga bì kóo luyúnì ledre ní, oyólo'bónì eyé aka sómù ledre eyé zìye ndá'baóguyé zì Lomo fú lá wá. Niyí aka

yì eyé fú lá ndìsì méngì ledre 'bì dukuwu 'bì ndìsì méngì 'berì.

13

Páwulo mada 'yì 'bì Kírésìto ga bì simì Korīndo ní

¹ Ídísé ówo a kídí ba go ota miógumá gì ro lúrú sée írì. “Ledre ga bì za mbá ásé ótoyéme yée dongará 'yì kí ezené ní idí idí do komo 'yì e gbre togú mbú ota.” ² Máésì kóo sīlìma go komosé simì gbre miógumá bì kóo írì ní. Mááyí ba go kpá esì ándá sīlìma komosé abú mándá aka írì wá. Simì bì mááyí ógù írì ní, mááyí í'bì 'do'dó ro 'yì ga bì kóo luyúnì ledre go ní. ³ Idí idí miówoné zise kídí, Kírésìto ndìsì úku ledre ga gére nées ne kpurú gì simimá zise. Ndaá 'bì ené bì kídí roko'bu ndaá zía méngì ledre kíe wá ní wá. Roko'bu romo do ledre e mbá. ⁴ Abú ufunì kóo Yésu káa zì 'yì bì roko'bu ndaá ní yá, Lomo ili ne kenée. Zí Lomo kóo go úru wo kí roko'buné. Zée 'yì ené e azé kpá cé káa zía ní, Lomo nì í'bì roko'bu zise káa zì bì kóo í'bì roko'buné zía ní gì ro zise ndìsìzè sáká sée kíe.

⁵ Ídísé lúrú miméngì ledre esé e bilámáne, togú niyí bilámáye yá kídí ngungusé ledre 'bì Kírésìto Yésu go, ásé kéne go éyì kíé'do. ⁶ Másómù ówoyémesé go bilámáne kídí azé mbigí 'yì

'bì moko ga bì 'bì Kírésìto ní. ⁷ Ndìsìzè ini ini zì Lomo idí ndìsì sáká sée gì do bì zise ndìsìsè méngì mbá ledre ga bì niyí miútúásáye ní. Ukuzé ezé ledre nées kenée gì zía bì yaá azé bilámá 'yì e ní wá. Ilizé gì ro zise ndìsìsè méngì ledre ga bì niyí bilámáye ní, abú ngíti géyì 'yì e gì dongarase lurúnì zée káa zì moko ndaá simizé wá ndotó. ⁸ Ilizé yì ezé ndìsì méngì dujú mbigí ledre ga bì Kírésìto ili yée ní, káa bì azé ndìsì méngì ledre bì ngára ndaní eyé ma'dí ledre e wá ní ke. ⁹ Azé kí rokinyi abú 'yì e lurúnì zée káa zì roko'bu ndaá zise wá, owozé go bilámáne kídí ngungusé ledre 'bì Kírésìto bì 'dodozé zise ní go. Azé ndìsì ini ini gì rosé gì ro zise útúásáse kací komo a káa do mbigí 'yì ené e. ¹⁰ Nées sì ledre bì máéké ledre ba káa zise énzì komosé kíe ní. Simì bì mááyí ógù zise írì ní, mááyí ógundíki sée fú ndìsì méngì ledre ga bì utúasánì miútúásá ní. Gì zía roko'bu bì Ngére Yésu í'bì zíma ní, ndaá gì ro zíma ndìsì 'dó'do sée kíe wá, nì gì ro sáká sée.

Odu mandá gì zì Páwulo

¹¹ Owù 'bì Babá e, ba go odu kúrúma zise. Ídísé ndìsì bilámáne. Zise óto komosé ro ledre ga bì máuku yée zise ní, gì ro zì ndìsì esé kí lafúse ídine bilámáne. Mááyí ini ini gì rosé zì Lomo

idí óto 'bú lafúse dosé gí do
bì zíse ndìsìsè bilámáse.

¹² Ídísé ndìsì í'bí mandá
dongaráse kí lafúse kí
'búne. ¹³ 'Yì 'bì Kírésìto ga bì
azé kéye yáa ní, i'bí mandá
zìse íri kíngaya.

¹⁴ Sáká éyì 'bì Ngére ezé
Kírésìto Yésu, kí óto 'bú 'yì e
bì 'bì Lomo ní, kí kényì lámá
'bì 'Dówù Lomo idí idí kíze
cakaba za fí.

Wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga bi simi Galatíya ní Ledre gí ro búkú bi Galatíya ní

Kápita 1-2, Galatíya ní káṅgá bi ndìshìní karaba ndólo a Tákì ní. Simi Moko 'bì 'Yìmikása e kápita 13-14, Páwulo e kí Baranába ukuní kóo bilámá ledre 'bì Kírésìto simi ngiti géyì gara bi 'bì Galatíya ní. Zí tǔ'dú 'yì e kóo ṅúṅgu ledre 'bì Kírésìto. Simi sǐndì kadra máa bi kóo nées ní, zí ngiti géyì 'yì e kpì kóo óguyé 'dódo ngiti ledre kpì kídí 'yì 'bì Kírésìto idíní óto úndru lorù kí ondu 'bì Yúda e. Ndaá lá dujú ledre máa wo nées wá, ya'dá e mbá, idíní útú ngbuṛu. Nées ní zí Páwulo úku ándá ledre zí 'yì ga bi 'bì Kírésìto nées kídí Lomo yomo 'yì e go mbá, ndaá 'bì ené 'yì ga bi ndìshìní lódú lorù 'bì ondu eyé e ní wá. Simi Moko 'bì 'Yìmikása e 15, uku ledre zíye kídí nées go ledre bi 'yìmikása ga bi 'bì Kírésìto simi Yerusaléma odóní go kenées ní.

Simi kápita 3-4, Páwulo otoyeme do bilámá misi'diné kídí útúasázé ezé óto Lomo zía ídine kí rokinyi kí ledre

ga bi ndìshìzé méngì yée ní wá. Zía kpá úku ledre kídí azé idí mbigí 'yì ga bi 'bì Lomo ní gí zí ledre ené bi ṅuṅguzé go ní cé káa zí Abarayáma bi mizefì bulúndu Yúda e ní. Zía kpá úku ngiti ledre simi kápita ga bi 5-6 ní kídí 'Dówù Lomo idí ndìshì ótoyéme zée gí ro zíze ndìshìzé úwú ledre 'bì Lomo kí ndìshì óto 'bú 'yì e.

1 Maa Páwulo, mááyì 'yìmikása 'bì 'Buzé Lomo kpá 'bì Kírésìto Yésù 'yì yómo 'yì e. Roko'bù bi zíma ní Kírésìto Yésù kí 'Buzé Lomo bi uru Yésù ma'dáa gí simi umbu ní i'bíní ye ndaá 'bì ené 'yìma'dí e wá.

2 Máéké ledre ba máa zise, sée ga bi ṅuṅgusé ledre Kírésìto Yésù ásé do bi e mǐngúngúcua simi káṅgá bi Galatíya ní. Lafúze ga bi ṅuṅguní kpá ledre Kírésìto Yésù go azé kéye yáa ní, i'bízé mandá kéye zise íri kíngaya.

3 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésù* Ngére† ezé idíní ndìshì sáká sée, gí ro zise ndìshìsé bilámáse. 4 Ídísé ówo a bilámáne kídí 'Buzé Lomo yeme ledre nées ne gí rozé. Zí Yésù úyuné gí ro lúyú ledre ezé gí ro zí Lomo yómo zée gí zí bisinyí ledre ga bi 'bì do sogo káṅgá ba.

5 Gí zí bilámá ledre nées ní,

* 1:3 1:3 Kírésìto Yésù: Ini ledre gí simia kídí, 'yì bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. Yésù, ledre gí simi ìrì nées kídí, ómo, 'yì yómo 'yì e. † 1:3 1:3 Ngére: Ndólo bi Ngére ní, ni zí Lomo kpá zí Yésù gí zía niyí gbrenará mbá Lomo kpá Ngére e.

idí zé ndísi mbófo Lomo kací kadra za mbá. Idí kenée.

Mbigí 'dódo ledre ni duú 'bi Kírésito

⁶ Owú 'bi Babá e, éyí bi mengi sée ní 'di? Lomo yeme ledre go zise, gi zía bi oto 'búse go kángaya zise ngungu ledre owú 'bi ené Kírésito Yésu ní, mengi káa be 'di, zise óyó sogosé 'diya zí Lomo. Zise ngungu ledre bi ngára ndaá bilámá 'dódo ledre wá ní. ⁷ Máowo go kídí ngíti géyí 'yí 'bi Kírésito oguní go zise íri ndísi síní dosé kí 'dódo ledre kpí gi ro bilámá ledre bi 'bi Kírésito ní. ⁸ Mááyí kpá úku ándá a zise, togú ngúruzé, togú mbú ngúru maláyika ogu ne 'dódo bilámá ledre kpí gi ro ledre 'bi Kírésito bi 'dodozé zise ní yá, 'yí máa née Lomo idí 'déci ngbanga roa bisinyíne. ⁹ Mááyí úku ándá a kídí togú 'yí ogu kí ngíti 'dódo ledre kpí gi zí wo bi 'dodozé zise ní yá, 'yí máa née Lomo idí 'déci ngbanga roa bisinyíne.

¹⁰ Máíli amá 'dódo ledre lá gi ro zise ídise kí rokinyi wá. Lomo idí idí ne kí rokinyi gi zí 'dódo ledre amá. Idí máíli gi ro zí 'yí e mbófo máa gi ro zíma ídíma kí rokinyi yá, káa bi mándá ba 'yí moko 'bi Kírésito wá.

Lomo gelé Páwulo

¹¹ Owú 'bi Babá e, ídísé ówo a kídí bilámá ledre ga bi mándísi 'dódo yée zise ba ní, ogu ené gi zí 'yíma'dí e wá. ¹² ǃ, ni kenée

'yíma'dí i'bí ené ne, togú mbú 'yíma'dí 'dodo ne zíma ní wá. Kírésito Yésu i'bí ne zíma simi bi kóo 'dodo roné zíma ní.

¹³ Úwúsé kóo go simi bi kóo Ngére Yésu 'dodo aka kóo roné zíma wá ní, mándísi kóo méngi duú ledre ga bi kací ondú ezé bi mingburoko 'yí ezé 'bi Yúda e 'dodoní yée zise ní. Gi zí kéyí née ní, zíma kóo ndísimá méngi 'yí ga bi ngunguní ledre Yésu ní bisinyíne, kí ónzó ngíti géyí simi sígini zíma ídíma kpá nzíyímá gi ro úfu ngíti géyí. ¹⁴ Má'dí'bi kóo sílíma sokó ro ondú bi Lomo i'bí zise Yúda e ní rómo do 'bi eze síndíma e mbá. Máoto kóo sómú ledre amá mbá duú 'dódo ledre bi kóo bulúnduzé e Yúda e 'dodoní yée zise ní.

¹⁵ Simi ledre ga gére née mbá, ábuwá Lomo oto 'búma go kángaya, yeme yí ené kóo ledre go gi ro zíma ídíma 'yí méngi moko ené 'dá'dá ndikioguní aka kóo máa do sogo kángá ba wá. Simi bi Lomo ili ¹⁶ 'dodo Owú 'bi ené Yésu zíma gi do bi zíma ndísimá 'dódo bilámá ledre 'bi Owú 'bi ené máa née zí kúfú 'yí ga bi ndaní Yúda e wá ní, mándéré amá kóo zí ngíti géyí 'yí e gi ro zíye i'bí komokenzi 'bi moko máa née zíma wá. ¹⁷ Máinyí amá kóo kpá geré ndéré simi Yerusaléma ndéré 'dí'bi komokenzi moko máa née gi

zí ngíti géyì 'yìmikása ga bi niyí kóo kú simi Yerusaléma íri 'dá'dá gî zíma ní wá. Mándéré yì amá kóo geré simi káŋgá bi 'bi Árabí e ní. Nda girí, zíma ndá'balúgu romá simi Damásika.

¹⁸ Nda gî do kací simibi ota, zíma ìnyimá ndéréma lúru Pétero simi Yerusaléma, máméngì kóo zía íri sîlì sokó doa ìnyì.

¹⁹ Ngíti 'yìmikása bi kóo mándíkí wo zí Pétero íri ní ni Yakóbo, bi lúndu Ngére Yésu ní. ²⁰ Máúku zise ba ma'díi ledre do komo Lomo ndaá ɽanga wá.

²¹ Nda gî simi Yerusaléma gî ore zíma ìnyimá ndéréma simi káŋgá 'bi 'yì ga bi Súrìya kí yée ga bi Silísiya e ní. ²² Simi sîndì kadra máa bi kóo née ní, 'yì 'bi Kírésìto ga bi niyí simi Yúdàya ní, owoní aka eyé kóo máa wá. ²³ Ndìsìní tí lá úwú ledre kídí, "O'do bi kóo ni okó ro 'yì ga bi 'bi Yésu gî zía bi ñgunḡuní ledrea ní, oyólo'bó sómú ledre ené go, ñgunḡu ledre Yésu go, ndìsì nda go cú ne 'dódo bilámá ledre 'bi Yésu zí 'yì e." ²⁴ Zíye mbófo Lomo kí mongú rokinyi gî zía mángunḡu ledre Yésu go.

2

'Yìmikása e ñgunḡuní ledre 'bi Páwulo

¹ Gî do kací simibi sokó doa eso (14), zíma kpá ndéré ándá romá simi Yerusaléma. Nderézé kí Baranába, mándóloutú Tító kpa do

kacíma. ² Mándéré ándá romá íri née gbékpìe wá. Lomo yeme ne kídí máidí ndéré ótoyéme bilámá ledre ené bi mándìsì 'dódo a zí kúfú 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní zí 'yì ga bi kí ledreyé owóowó, zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto íri ní, gî zí moko ga bi kóo máméngì yée kí yée bi mááyí ndìsì méngì yée ba kí ndéréye gbékpìe. Ndìsìzé kóo céré ze kí manda máa ga gére née simi bi mándìsì ótoyéme ledre née zíye ní.

³ Abú Tító ndaá Yúda wá, utú ngbuḡu kací ondu ezé 'bi Yúda e wá, nda gî zía bi ñgunḡu ledre Kírésìto go ní, simi bi azé simi Yerusaléma íri ní, zí manda ga gére née kpá fú ówo wo káa do mbigí 'yì 'bi Kírésìto. ⁴ Nderézé simi Yerusaléma gî zía ngíti géyì 'yì ɽanga e ya yée niyí kpá 'dódo ledre 'bi Yésu. Iliní tí lá sínyíónzó moko 'bi Kírésìto bi do sîlìze ní gî ro zíze ídíze miódóze káa do owúkúlú 'bi lúyú ledre.

⁵ Abú niyí kí ledre eyé ga gére née kenée yá, indizé ezé mbílize zíye wá, gî zía ilizé zí bilámá ledre 'bi Lomo bi ndìsìzé 'dódo a ní ndíki bi do mimbé'desé kíngaya.

⁶ Abú manda ga bi 'bi 'yì 'bi Kírésìto ga gére née niyí kací komo tú'dú 'yì e mĩngburokoyé yá, née ndaá 'bi ené mongú ledre zíma wá. Gî zía zée 'yìma'dí e ledrezé ni kací komo Lomo mbá owóowó. Ndaní kí yata ledre ešì a simi ledre ga bi mándìsì 'dódo yée ní wá.

⁷ Manda ga gére née owoní bú bilámáne kídí Lomo kasa máa ne 'dódo bilámá ledre ené zí kúfú 'yì ga bì ndaní Yúda e wá ní. Kpá káa zí bì kasa Pétero kí ledre máa née ndéré 'dódo a zí Yúda e ní. ⁸ Lomo bì kasa Pétero 'yìmikása nderé 'dódo ledre ené zí Yúda e ní, nì kpá ne bikérí Lomo bì kasa máa káa do 'yìmikása ndéré 'dódo ledre ené zí 'yì ga bì ndaní Yúda e wá ní.

⁹ Zí Pétero e kí Yakóbo e kpá kí Yiwáni e bì niyí kí ledreyé owóowó zí 'yì 'bì Kírésìto ga bì simi Yerusaléma ní ídíye kí mongú rokinyi kíze kí Baranába gí zía Lomo ifi bayi moko ené go zíze kéye. Zíze ndìsì 'bì ezé 'dódo ledre zí kúfú 'yì ga bì ndaní Yúda e wá ní. Zí Pétero e kí Yakóbo e kí Yiwáni ndìsì 'bì eyé 'dódo ledre zí Yúda e. ¹⁰ Odu owú ledre bì ukuní zíze ní nì idízé sáká lafúze ga bì 'yì 'bì Kírésìto ngára éyí ndaá zíye wá ní. Née kóo ledre bì mándìsì gámá kíe simi domá kací kadra mbá ní.

Páwulo mada Pétero simi Ánatiyoko

¹¹ Simi bì kóo Pétero ogundiki máa simi Ánatiyoko ní, zíma kóo máda wo zaá o'buó'bu gí zía ndìsì nda go méngì ledre ga bì utúasání wá ní.

¹² Simi bì kóo Yúda ga bì ngununí ledre 'bì Kírésìto oguní aka gí zí Yakóbo gí simi Yerusaléma wá ní,

Pétero ndìsìní aka kóo tí ánu kótrú éyí kí kúfú 'yì ga bì ngununí ledre 'bì Kírésìto utúní ngburu wá ní. Nda gí 'dá'ba, simi bì ngíti géyì Yúda ga bì niyí kí Yakóbo e simi Yerusaléma oguní ní, zí Pétero ásiné kí ánu kótrú éyí kí 'yì ga bì ngununí ledre 'bì Kírésìto utúní ngburu wá ní káa bì Yúda e ga gére née niyí sínyi ìrìné ke. ¹³ Ngíti géyì Yúda ga bì ngununí ledre Kírésìto go, simi bì lurúní Pétero kí méngì kéyì kenée ní, zíye kpá ásiyé kí ánu kótrú éyí kí 'yì ga bì ngununí ledre 'bì Kírésìto utúní ngburu wá ní. Zí Baranába kpá 'dì'bi ledre 'bì Pétero née, zí miméngì ledre eyé ndìsì ídíne kpí gí zí ledre ga bì ngunuzé gí ro ndìsì méngì yée ní.

¹⁴ Simi bì málurú miméngì ledre 'bì 'yì 'bì Kírésìto ga gére née utúasá ené lolu kací bilámá ledre 'bì Kírésìto ní wá gí zí miméngì ledre 'bì Pétero ní, zíma ìnyimá máda Pétero do komoyé o'buó'bu kídí, "Pétero, née kenée lará ledre 'dì? Abú áyí Yúda yá, méngì lolu ondu bì 'bì Yúda e wá ní, sara ìli nda gága 'yì máa yée ga bì kúfúye ndaní Yúda e wá ní, idíní ndìsì méngì ledre máa wo bì ondu 'bì Yúda e iliní gí ro 'dì?"

¹⁵ Simi bì 'buzé e ndikiní zée ní, 'dodoní zíze tí za mbá lorú ga bì Lomo i'bí zíze Yúda e ní. 'Yì máa yée ga bì ndikiní yée simi ngíti kúfú

ndaní Yúda e wá ní, ndìsìzè kóo lúru yéè káa do 'yì lúyú ledre e gí zía bì mēngìní eyé ledre kací lorù bì Lomo i'bí zíze wá ní. ¹⁶ Nda gí 'dá'ba zíze óguzé ówoyéme a kídí, f'ì, 'yìma'dí utúasá ené ídí mbigí 'yì 'bì Lomo gí zía bì ndìsì mēngì ledre e òyú kací lorù bì Lomo i'bí zíze ní wá, yì ené òyú togú 'yì ngungu ledre Kírésìto Yésu go. Née sì ledre bì ngunguzé ledre Yésu gí zía ní, gí do bì zíze ídíze mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní.

¹⁷ Gí zía bì ootomozé lorù ezé 'bì Yúda e kenée zíze ngungu ledre Kírésìto ní, zì ngítì géyì 'yì ezé e lúru zée káa do 'yì lúyú ledre e. Ma'díí, ngungu ledre 'bì Kírésìto, oto zée go káa do 'yì lúyú ledre e? Ranga, éyì ndaá kenée wá.

¹⁸ Mááyí ídí 'yì lúyú ledre togú máotoómo mbigí 'dodo ledre bì 'bì Lomo ní go, zíma ndá'bamá kpá té mēngì ledre kací ondú 'bì lorù ezé 'bì Yúda e bì kóo máotoómo go ní.

¹⁹ Simi bì kóo mánḡḡḡḡḡḡ aka ledre 'bì Kírésìto wá ní, lorù ezé 'bì Yúda e nì kóo òyú ne kí ledrené zíma owóowó. Gí zì keyì nee zíma ówo a máyá mándá mbigí 'yì 'bì Lomo wá. Bì ba ní, ledre 'bì lorù ezé ndaá 'bì ené lolù lá òyú ne zíma owóowó wá, mándìsì nda mēngì yì amá go òyú éyì ga bì Lomo ili yéè ní. ²⁰ Mímēngì ledre ga bì kóo mándìsì mēngì yéè 'dá'dá

ngará ndaní bilámáye wá ní, miúyu Kírésìto Yésu do mīngbūngbu kágá ufuoyó yéè go mbá gí zía mánḡḡḡḡḡḡ go kídí nì Owú 'bì Lomo, mááyí nda go mbigí 'yì ené. Mándìsì nda go mēngì òyú ledre ené gí zía oto 'búma go zía úyuné gí romá. ²¹ Sómúsé kídí bilámá ledre bì Lomo mēngì zíze zía yómo zée nee gí zía bì ndìsìzè mēngì ledre kací ondú 'bì lorù ezé 'bì Yúda e ní? f'ì, ndaá 'bì ené gí zì ledre nee wá. Yì ené gí zía bì 'búze nì doa kíngaya ní. Máási amá gí ro bilámá ledre bì mēngì zíma nee wá. Ídí yaá lorù nì yómozé e ne yá, káa bì umbu bì kóo Kírésìto uyu wo ní moko ndaá simi a wá.

3

Lorù bì Lomo i'bí ní yomo ené 'yì wá

¹ Áko, sée 'yì ga bì 'bì Galatíya ní, mēngìsè keyì káa zì éyì bì ówosé ledre wá ní gí zì 'dí? Ambí londo sée ne? Tí bì kóo 'dodozè ledre gí ro Kírésìto Yésu go zise fúó kídí ufuní wo do mīngbūngbu kágá gí rosé ní. ² Úkusé aka zíma, sómú ledre esé nì kídí Lomo i'bí kóo 'Dówùne simisè gí zía bì ndìsìsè mēngì keyì kací lorù bì Lomo i'bí zíze Yúda e ní? f'ì, yì ené gí zía bì ngungusé ledre Kírésìto bì 'dodozè zise ní. ³ Rífusé mīrífú, zise óyó sogosé zì 'Dówú Lomo bì ndìsìsè go lódú a ní, zise ndìsì lódú

kací lorụ kídí gí do bi zise ómosé? ⁴ Kúrú ga bi rosé gí zí ngíti géyì 'yì e gí zía bi ɳgúɳgusé ledre 'bì Kírésìto ní, ìlísé zía ídíákáne lá goo rosé gbékpíne? ⁵ Lomo i'bí 'Dówúne simisé zise ndísísé méngì mɳgburoko ledre e kíe nées gí zía bi ndísísé méngì kéyì kací lorụ bì 'bì Yúda e ní? F'ì, yì ené gí zía bi ɳgúɳgusé ledre Kírésìto bì 'dodozé zise ní.

⁶ Ídísé óto ledre ba simi dosé, "Abarayáma útúásá kací komo Lomo káa do mbigí 'yì yì ené gí zía bi ɳgúɳgu ledre 'bì Lomo ní."

⁷ Ídísé ówo a bilámáne kídí 'yì ga bì za mbá ɳgúɳguní ledre 'bì Lomo go ní, niyí go owú ga bì 'bì Abarayáma ní simi Lomo. ⁸ Nì kóo go miékéne 'desì simi miéké kúrú Lomo kídí, 'yì ga bì niyí zí Lomo kí ledreyé owóowó káa do mbigí 'yì ené e ní, dụú yée ga bì ɳgúɳguní ledre 'bì Lomo go ní. Káa zí bì kóo Lomo ma'dáa uku zí Abarayáma ní kídí, "Mááyí í'bí úndru zí rìkí kúfú 'yìma'dí e do sogo káɳgá mbá kpurú gí simiyí." ⁹ 'Yì ga bì za mbá ɳgúɳguní ledre 'bì Lomo go ní, Lomo nì í'bí úndru zíye káa zí bì kóo i'bí úndru zí Abarayáma ní.

¹⁰ 'Yì máa yée ga bì i'bí nì 'bì eyé royé dụú ndísì méngì ledre kací lorụ bì Lomo i'bí zí Yúda e gí do bi zíye

útúásáye kací komo Lomo ní, utúásánì eyé méngì lorụ ga gére nées mbá wá. Gí zí kéyì nées, Lomo nì í'bí 'do'dó royé. Káa zí bì nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "'Yì bì méngì ledre kací lorụ ga bì miékéye simi miéké kúrú Lomo nées mbá wá ní, Lomo nì 'dó'do wo bisinyíne ní." ¹¹ Owoyemezé go bilámáne kídí, 'yìma'dí útúásá ídí mbigí 'yì 'bì Lomo kí méngì kéyì kací lorụ bì kóo i'bí zí Yúda e ní wá, gí zía "Mbigí 'yì amá e niyí ndíki trídri bì za fí ní gí zía ɳgúɳguní ledre amá go ní." ¹² 'Dí'bi lorụ bì Lomo i'bí zí Yúda e kí ledre ené owóowó ndaá 'bì ené mbigí misi'di 'bì ɳgúɳgu ledre 'bì Lomo wá. Yì ené ɳgúɳgu ledre 'bì Lomo nì óto 'yì ne kí ledrené owóowó. "'Yì bì ili zíne útúásáne kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené gí zía bì nées ndísì lódú kací lorụ ní yá, idí ndísì méngì ledre ga bì lorụ ili yée ní kí mimbé'dené mbá." ¹³ Umbu bì kóo azé úyu a gí zí Lomo gí zía bì útúásázé lúru bi kací lorụ bì Lomo i'bí ní bilámáne wá ní, Kírésìto 'di'bioyó gí komozé go, uyu nda kóo go ne do bì kacíze. Nì miékéne kídí, "Mimbé'dekesì 'bì Lomo nì nda ídí go ro 'yì bì niyí úfu wo do mɳgbúɳgbu kágá ní." ¹⁴ Simi bì Yésu uyu do bi kacíze 'yìma'dí e ní,

3:6 3:6 Dosì éyì e 15:6

3:8 3:8 Dosì éyì e 12:3, 18:18, 22:18

3:10 3:10

Gbɛ lorụ 27:26

3:11 3:11 Abúkúku 2:4

3:12 3:12 Lévi 18:5

3:13 3:13

Gbɛ lorụ 21:23

zí úndru bì kóo Lomo i'bí zí Abarayáma ní báyiné ndéréóguné gí zí kúfú 'yìma'dí e do sogo kángá za mbá gí zía bì ngunğuzé ledre Kírésìto Yésu ní. Zí 'Dówù Lomo bì Lomo uku ledrea ní ógu ndìşiné simizé.

Miyéme ledre 'bi Lomo

¹⁵ Owù 'bi Babá e, máuku aka zise kací miméngi ledre 'bi 'yìma'dí e, sómúsé togù 'bumiowù yeme ledre go zí owù 'bi ené, zí 'bumiowù máa née go úyuné ní, ngíti 'yì gí 'dí sogo ni ógu 'dí'bióyó ledre née togù 'dí'bi ngíti ledre éşì a simi a? 'fì, éyì utúasá méngi roné kenée wá. Ni gí ro ledre bì Lomo yeme ní kenée. ¹⁶ Kpá kenée, Lomo yeme ledre go i'bí úndru zí Abarayáma kí ngúru owù gí dongará bulúnduga owù ga bì gí simi kúfú Abarayáma ma'dáa ní. “Ngúru owù” bì Lomo uku ledre a née ni “Kírésìto.” Ndaá 'bi ené Yúda e wá. ¹⁷ Ba éyì bì máfli zise ówoyéme a gí simi ledre bì kóo Lomo yemeomo zí Abarayáma ní. Do kací a méngi kóo simibi míya eso, cìkérì a doa sokó (430), zí Lomo kóo í'bí lorù zí Músa. Bì kenée ní, lorù bì kóo Músa ekéomo née, roko'bu a ndaá zía 'dí'bióyó miyéme ledre bì Lomo yeme zí Abarayáma ní wá. ¹⁸ Ndásé sómù lúyú ledre kídí, Lomo ni í'bí úndru bì ni

trìdrì ní zise gí zía bì ndìşisè 'dí'bi şìlìse ro lorù ndá ní wá. Yì ené gí zía Lomo ma'dáa yemeomo yì ené ledre máa née ne kú kenée, Née şì ledre bì zía úku a zí Abarayáma gí roa ní. 'Yì bì ni 'dí'bióyó miyéme ledre 'bi Lomo née ní ní ndaá.

¹⁹ Sara togù Lomo yeme kóo ledre go kenée ní, i'biogù nda kóo lorù zí Músa eké a gí ro 'di? Lomo kasa kóo maláyika ené ógu úku'bí lorù née zí Músa eké a gí do bì zí lorù ma'dáa ndìşiné 'dókó zée gí zía zée 'yìma'dí e ndìşizé lúyú kací kadra za mbá. Lorù máa née ni ndìşì 'dókó zée gí ro zize ówo ma'dii ledre gí simi şindì kadra bì bulúndu Abarayáma Kírésìto ni ógu dongaraze, zía nda ndìşiné 'dódo ma'dii ledre e zize ní. ²⁰ Lomo kasa ené kóo ngíti 'yì do bì kacine idí ndéré úku ledre zí Abarayáma kídí née yeme ledre go zía ní wá. Lomo ìnyì yì ené cù ne úku ledre kídí, “Abarayáma, máyéme ledre go zìyì.”

²¹ Ndásé sómù lúyú ledre kídí, lorù bì Lomo i'bí zí Músa eké a ní ni nda go ne do bì kací miyéme bì ledre bì kóo Lomo yeme zí Abarayáma gí ro í'bí úndru zí kúfú 'yìma'dí e za mbá ní wá. 'fì, ndaá kenée wá. Lorù née ndaá kpá gí ro zía óto zée zize utúasaze kací komo Lomo gí ro trìdrì bì za fí ní wá. ²² Ni miékéne

simi miéké kúrú Lomo kídí, “Zée 'yíma'dí e za mbá, azé miákazé simi ká'dá 'bì mi lúyú ledre e.” Nda gí zí ledre née ní, zía yéme ledre kídí, née ni yómo zée gí simi umbu 'bì lúyú ledre 'búo togú nḡḡuzé ledre Kírésìto Yésu go.

²³ Simi bì kóo nḡḡuzé aka ledre Kírésìto wá ní, azé kóo mbá miákazé simi ká'dá 'bì mi lúyú ledre e. Lorù ni kóo fú lá ndìsì kú'du sîlìne rozé kídí ndazé méngì lúyú ledre e wá. Omozé karaba ba gí zía bì Kírésìto ogù go, nḡḡuzé ledre ené nda go ní. ²⁴ Lorù ndìsì 'bì ené kóo 'dódo zize lá dujú mìsì'di. Nda té simi bì Kírésìto ogù, zize nḡḡu ledre ené ní, karaba utúasázé go kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e. ²⁵ Mbófo éyì gí zía Kírésìto ogù go líkpíoyó zée gí simi ká'dá 'bì mi lúyú ledre e. Lorù ku'du lolu sîlìne rozé fú lá kídí azé 'yì lúyú ledre e wá, gí zía nḡḡuzé ledre 'bì Kírésìto go.

Mbigí owú ga bì 'bì Lomo ní

²⁶ Lúrúsé aka, gí zía bì nḡḡusé ledre Kírésìto Yésu go ní, utúasásé kací komo Lomo go káa do owú 'bì ené e. ²⁷ Gí zía bì kóo nḡḡusé ledre Kírésìto ma'dáa ní, née sî ledre bì do í'bí babatíza zize gí zía ní. Gí ro do ówo a mbá kídí ásé go mbigí 'yì ené e, ndìsìsé go méngì dujú ledre ga bì 'bì

ené e ní. ²⁸ Nda gí ore, azé do komo Lomo go dujú owú 'bì ené e. Ngíti éyì ndaá lolu íri, yaá wo ba ni 'bì ené gí simi ngíti kúfú kpí, togú wo ba ni 'bì ené Yúda, ba 'bì ené gbékpí kára, togú wo ba 'bì ené ya'dá 'yì, togú 'yì bì kí ro doné togú mbú owúkúlú ní wá. Éyì ndaá lolu íri kenée wá gí zía nḡḡusé ledre Kírésìto Yésu go, ásé go dujú éyì kíé'do simi Lomo. ²⁹ Gí zía bì nḡḡusé ledre 'bì Kírésìto go ní, ásé nda go kpá bulúndu Abarayáma simi Lomo. Ásé ómo gí simi umbu mbá káa zí bì kóo yeme go kenée zí Abarayáma ní.

4

¹ Gí ro zise ówoyéme ledre née bilámáne, mááyí aka úku lílì ledre zise gí ro owú 'bì 'be. Togú 'bù a uyuomo wo ni aka lá cúku'dée, abú éyì ga bì 'bì 'bù a ní niyí tí 'bì ené yá, gí zía bì ni aka cúku'dée ní, ni aka yì ené káa zí owúkúlú ní. ² Owú née ngíti 'yì ni aka ndìsì lúru bì kací a ne, gí simi sîndí kadra bì 'bù a yéme zí owú née utúasáne 'dí'bi 'be ní, zía nda 'dí'bi 'be.

³ Do sogo kángá ba odóngerì zée kenée, káa zí 'yì bì 'dí'bigaganí wo m'dí'bigága ní gí ro zize ndìsìzé méngì dujú ledre ga bì ili yée ní. ⁴ Simi bì sîndí kadra bì kóo Lomo oto utúasá nda go ní, zí Lomo kásaógu mbigí owú

'bi ené do ndíkiógu wo káa do 'yíma'dí dongará Yúda e bi kóo Lomo i'bí lorú zíye ní. ⁵ 'Bù a Lomo kasaogu wo láláogu zée gi sị sịlị lorú 'bi Yúda e gi ro zize ídize mbigí 'yì ené e. ⁶ Gi zì kényí nées ní, sée mbá, ídísé ówo a kídí ásé go mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní ma'díi, gi zía kasa 'Dówúne go ógu ndíşiné simi mímbé'dezé 'dódo Lomo zize gi ro zize ówo wo káa do 'Buzé. ⁷ Gi zì miyéme ledre 'bi Lomo gi rozé, ndásé lolu owúkúlú e wá, ásé go owú 'bi ené e, bilámá ledre ga bi ndíşì méngì yée zì 'yì e ní, ni kpá méngì yée zise.

Ídísé kpá fú ídì mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní

⁸ Simi bi kóo ngára ówoyémesé aka ledre gi ro mbigí Lomo wá ní, ndíşisè aka kóo ini ini zì lomo ga bi ngára ndaní mbigí Lomo wá ní. ⁹ Bi ba ní, ówoyémesé Lomo go káa do mbigí 'Buzé, ásé zía go kí ledresé owóowó káa do mbigí owú 'bi ené e gi zía 'di'bi sée go zine. Sara ílisé óyó sogosé zía, zise ndá'basé méngì bicayi ledre 'bi lomo ga bi ngára ndaní mbigí Lomo wá ní gi zì 'di? ¹⁰ Ngiti géyì 'yì e ukuní zíma kídí ndá'basé yì esé go drú ndíşì méngì ondu ga bi, óto úndru mikánda éfé kí ngiti géyì sịlị ga bi simi 'dú'du 'bi éfé ní nda kpá kí ngiti géyì mĩngburoko ayĩmbi ga bi kací ondu 'bi Yúda e ní. ¹¹ Éyì bi méngìşé

née oto máa go zíma ídíma kí mongú sómúsimi gi zì ledre bi méngìşé née. Ngiri méngì máa gi zía, máili zì mongú 'dódo ledre bi kóo má'dódo zise iri ní ndéréne gbékpìe wá.

¹² Owú 'bi Babá e, mángúngú romá zise, ídísé ótoómo ledre 'bi ndíşì óto úndru ondu bi 'bi Yúda e ní 'dá'ba, zise ídise káa zì máa ní gi zía mándá 'bi amá miódóngérimá kí ondu 'bi Yúda ga gére née wá, mááyí nda go káa zì bi kóo ásé 'dá'dá ní. Bisinyí ledre ndaá dongaráze kése wá. ¹³ Ówosé bú bilámáne simi bi kóo máógu 'dódo bilámá ledre 'bi Kírésito zise iri ní, simi sanáma ndaá kóo bilámáne wá. ¹⁴ Abú miídíma bi kóo kí ndiyá dongarase iri née ni kóo zise mongú úzu éyì yá, zise kpá fú 'dí'bi máa simi sümü kí sịlìse sokó. Zise ídise kí rokinyi gi romá káa zì maláyika, togú kenée wá, nda káa zì éyì bi mááyí go za cù Kírésito Yésu ní. ¹⁵ Máówo kóo bú bilámáne kídí simi sındì kadra bi kóo née, togú ya ídísé kóo útú ku pho'du gi romá, ásé kóo tí geré méngì a kenée. Bi nda ba ní, éyì ndaá 'bi ené lolu kenée wá, bilámá ledre née lelì nda gi zì 'di? ¹⁶ Óyósé nda máa karaba go káa do ezeokóse ba gi zía bi mándìşì 'dódo mbigí ledre zise ní?

¹⁷ 'Yì 'dódo ledre ga gére née oguní ndíşì úku bilámá

ledre ga gére née zise za mbá gbékpíe, iliní tí lá lóndo sée. 'Dódo ledre eyé ga gére née ndaní eyé ma'dú, 'dódo ledre e wá. Iliní tí lá gí do bí zise ótoómo 'dódo ledre amá, zise lánýáse ro 'dódo ledre eyé. ¹⁸ Utúasá miútúasá zí mimbé'desé ídine 'daga gí ro méngí bilámá ledre e, abú simi sɪndí kadra bí ndazé kése do bí kéré a wá ní. ¹⁹ Owú 'bí amáa e simi Lomo, máí'bí ándá kpá romá go zí 'do'dó gí ro 'dódo ándá ledre 'bí Lomo zise 'búó togú málúró kídí 'dí'bisé Kírésito go ngírí do mimbé'desé. ²⁰ Má'dí'bí mimbé'demá yáa do sílma gí rosé. Ni kóo ídí bilámáne togú azé kése ba do bí kíé'do, káa bí máútúasá úku ledre zise o'buó'bu káa zí ba wá.

'Yi ga bi ilini fu la idi si sili loru ni

²¹ Sée ga bí 'dí'bisé lorú bí Músa ekéomoní zí Yúda e ndá do sílise ní, ówosé ini ledre gí simi a bú, uku yaá 'di? ²² Miéké kúrú Lomo uku kídí, Abarayáma ndiki kóo owú e gbre. Ngúru a mbágáa ni kára 'be. Ngúru a mbágáa ni 'bí ené gí 'dí sogo owúkúlú. ²³ Owú máa wo bí mbágáa ni 'bí ené gí 'dí sogo ní, ndikiní 'bí eyé wo kí sómú ledre bí gí zí 'yima'dí ní. Wo bí mbágáa ni kára 'be ní, ndikiní 'bí eyé wo gí zía Lomo yemene kenée.

²⁴ Kará ga bí gbre née, Agára kí Sára, ledre ga bí gí royé ní 'dodoní misi'di ga bí gbre niyí miyéme ledre 'bí Lomo gí ro 'yí ené e ní. Miyéme ledre bí kóo Lomo i'bí zí Músa do Landa bí kí ìrìné Sináya ní, owú ga bí 'bí Agára niyí 'bí eyé mbá káa zí 'yí ga bí niyí sí sílì lorú ní, gí zía mbágáye ni owúkúlú.

²⁵ Ledre gí ro Agára 'dodo ledre gí ro Landa bí kí ìrìné Sináya ní. Landa née ni simi kángá bí ndoloní Arábiya ní, ni cé káa zí Yerusaléma bí do sogo kángá ona ní. Gí zía 'yí ga bí 'bí Yerusaléma ní, lorú ni ne kí roko'buné doyé. ²⁶ Sára bí ni 'bí ené kára 'be ní, ni 'bí ené go káa zí mikánda Yerusaléma bí ni ógú gí komo ere ní. Zée ga bí ngunğuzé ledre Kírésito go ní, azé go mbá owú 'bí ené e ndazé lolú sí sílì lorú káa zí owúkúlú e wá. ²⁷ Ledre ba ni kpá miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

"Bi eme royí mu yí kára mikoto,

Ídí mu yéyeyí 'daga kí rokinyi

abú ndíki eyí owú kú wá.

Áyí ndíki tú'dú owú e

rómo kára bí tonó ndíki owú e go gí zíyí 'dá'dá ní."

²⁸ Bí ba ní owú 'bí babá e, azé go owú ga bí 'bí Lomo ní gí zía Lomo ma'dáa yeme kóo ledre née go kú kenée 'desí kpá káa zí bí kóo

yeme ledre gi ro Isáka zí Sára ndíki wo zí Abarayáma ní. ²⁹ Simi bi kóo owú 'bi Abarayáma ga bi gbre née niyí aka nzéré, zí wo bi kóo mbágáa ni gi 'dí sogo owúkúlú ní, i'bí 'do'dó ro owú máa wo bi ndikiní wo kací miyéme ledre 'bi Lomo simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo bi mbágáa ni kára 'be ní. Ni karaba zize kpá kenée, 'yi ga bi gi 'dí sogo ní ndişiní 'dó'do zée 'yi ga bi 'bi Kírésito ní mi'dódo. ³⁰ Owú 'bi Abarayáma ga bi gbre née, miéké kúrú Lomo uku 'bi ené gi royé yaá 'di? Miéké kúrú Lomo uku kídí, "Ídí ógóóyó kára owúkúlú née kí owú 'bi ené née gi 'be gi ona 'dá'ba. Máili zí owú gi simi kára owúkúlú née karanée ífi simi éyí silyi kí wotíma Isáka wá." ³¹ Gi zí keyi née ní owú 'bi babá e, máuku zise kídí ndazé ezé owú ga bi mbágáze ni owúkúlú ní wá. Azé yi ezé gi simi kára bi ni mbigi kára 'be ní.

5

Idizé lánýá dujú ro ledre 'bi Kírésito

¹ Máuku zise owú 'bi babá e, Kírésito uyu gi ro 'dí'bióyó zée gi sí roko'bu 'bi lorú. Káa zí bi goó kenée ní, idizé lánýá dujú ro ledre 'bi Yésu káa bi azé fú ídí sí lorú ke.

² Máuku zise ma'díi, togú ótosé komosé fú lá gi ro ledre 'bi útú ngburu gi do bi zise útúásásé kací komo Lomo káa do mbigi 'yi ené e yá, umbu bi kóo Kírésito uyu do mingbunghbu kágá gi rosé ní, moko ndaá simi a zise wá. ³ Mááyí kpá úku ándá a zise, togú 'yi ya née ili útú ngburu té kí kací lorú yá, idí ndişí méngi ledre ga bi lorú uku yée ní za cé. ⁴ Sée ga bi ilisé ndişí méngi ledre dujú kací lorú gi do bi zise útúásásé kací komo Lomo káa do mbigi 'yi ené e ní, idisé ówo a bilámáne kídí óyósé sogosé go zí Kírésito, tridri bi Lomo yemeomo gi rosé ní, ndaá lolu 'bi esé wá. ⁵ Gi zía 'bi ezé ní, 'Dówú Lomo 'dodo yeme go zise bilámáne kídí togú sindi kadra utúasá go yá, azé útúasá ídí mbigi 'yi ga bi 'bi Lomo ní gi zía ngunguzé ledre Kírésito go. ⁶ Yii 'yi bi ngungu ledre Kírésito Yésu go ní, togú útú go ngburu togú útú wá, née ndaá 'bi ené mongú ledre zí Lomo wá. Éyi bi ni kí ledrené owóowó ní, yi ené ledre 'bi Kírésito bi ngungusé, zía óto sée zise ndişisé óto 'bú lafúse ní.* ⁷ Málúru, 'dí'bisé kóo ledre 'bi Kírésito bi 'dodoní zise ní go kingaya ndişí lódú a, sara ambí lóndo nda sée ne, zise óyó sogosé

4:30 4:30 Dosj éyí e 21:10 * **5:6** 5:6 Ónzó wo ngburu: Lomo i'bí lorú zí Abarayáma kídí togú Yúda e ndikiní mikánda owú go, owú'o'do yá, idí méngi 'dici sili inyi doa ota do ónzó wo ngburu gi ro zía ídine mbigi 'yi 'bi Lomo.

zí mbigí 'dódo ledre ní?
 8 Sómú ledre bi 'bi óyó sogo
 'yì zí mbigí 'dódo ledre ní,
 oḡu ené gí zí Lomo wá.
 Gí zía Lomo ma'dáa ndolo
 sée née gí ro zise ngungu
 ledre Kírésito. 9 Bisinyí
 'dódo ledre ni káa zí kidri
 ní. Ni óto ngáká esì kíé'do
 zía ényené. Zí ngáká esì
 bi kíé'do née nda óto tú'dù
 lafúne e zíye ényeyé mbá.
 10 Gí zía ngungusé ledre
 Ngére Yésu go, máowo bú
 kídí ledre bi mááyí úku a ba
 áse úwú a. 'Yì bi ndisì sinyi
 dosé née, karanée 'dá'dá íri
 Lomo ni 'dècì ngbanga roa
 bisinyíne.

11 Owú 'bi Babá e, idí
 mándisì ba kóo fú 'dódo
 ledre gí ro útú ngbuṛu
 yá, káa bi 'yì e 'do'doní
 máa ba wá. Ledre bi kóo
 má'dódo zí 'yì e ní, ni òwú
 wo bi kídí Yésu uyu kóo
 do mingbúngbu kágá gí
 ro 'yìma'dí e, 'yì e idíní
 ngungu ledrea gí ro zíye
 ómoyé ní. Née éyì bi oto
 Yúda e zí mimbé'deyé ésiṅe
 ní. 12 Áko, 'yì ga bi ndisìní
 sinyi dosé kídí, útú ngbuṛu
 emesá, útú ngbuṛu emesá
 ní, ndaá kóo idí zíye òwú
 útú ngbuṛu née wá, 'be kóo
 zí Lomo í'díoyó yée gí simi
 bongó mi'díoyó 'dá'ba gí do
 bi zíye idíákáye lá woṛóye
 kenée.

13 Owú 'bi Babá e, Lomo
 'di'bioyó sée gí simi kuṛú
 lorú 'bi Yúda ga gére née go,
 áse nda go kí ro dosé. Ndásé

lorú 'dí'bi bilámá ledre bi
 Lomo mengí zise née ndisì
 méngí bisinyí ledre kíe gí
 zí 'bú ledre bi dosé ní
 wá. Bilámá a, idísé óto
 'bú lafúse e zise ndisìsé ìnyì
 kasa zíye. 14 Lorú bi Músa
 ekéomo zise ní mongú ledre
 gí simi a ni wo bi uku
 kídí, "Ídí óto 'bú lafúyì e
 káa zí bi óto 'búyì kí royì
 ní." 15 Togú ndisìsé kpá
 fú kí méngí okó dengbìse
 yá, bilámá ledre utúasá ené
 lorú idíne dongarásé wá, zí
 moko 'bi Kírésito úyuné gí
 dongarásé.

*'Dówú Lomo idí sáká sée
 ne*

16 Máúku zise, idísé í'bi
 rosé ndisì méngí òwú ledre
 ga bi 'Dówú Lomo ni ndisì
 'dódo yée zise ní. 'Bú ledre
 'bi do sogo kángá ba ndaá
 lóndo sée zise lúyú ledre
 wá. 17 'Dówú Lomo nderení
 eyé do misi'di kíé'do kí
 'bú méngí bisinyí ledre wá.
 'Dówú Lomo bi simisé kpá
 kí 'bú méngí bisinyí ledre
 bi simisé ní, éyì ga bi gbre
 née ndisìní óró royé simisé.
 Gí zí kéyì née ní, utúasásé
 ndisì méngí bilámá ledre bi
 ilisé ndisì méngí a ní wá.
 18 Togú ndisìsé méngí òwú
 ledre ga bi 'Dówú Lomo ni
 ndisì 'dódo yée zise ní yá,
 moko esé ndaá lorú kí lorú
 bi kóo Músa eké ní wá.

19 Ga ba bisinyí ledre ga bi
 kí 'búne dozé ili zise ndisì
 méngí yée ní, só'do ro'yì
 kí 'yì bi ófúsé rosé kéne

wá ní, ledre ga bi ndišiní 'dí'biógu dokuwu, ledre bi 'yi e ndišiní 'dí'biógu royé do sîlîye ní, ²⁰ óto úndru lomo ga bi yemení yée kí sîlî 'yi ní, ledre 'bi lóndú, kí méngi okó, bisinyí mimbé'de, mimbé'dekesí, sómú ledre bi 'yi oto lá gi roné ní, ²¹ óto 'bú éyí 'bi lafú 'yi e, kóyó, nda kpá kí ngíti géyí bisinyí ledre ga bi niyí bo ní. Mááyí kpá úku ándá a zise, 'yi ga bi ndišiní méngi toso ledre káa zí ga gére ní, bi ndaá gi royé dongará 'yi ga bi Kírésito ni ídí Ngére doyé karanée ní wá.

²² Míméngi ledre 'bi 'yi ga bi kí 'Dówú Lomo simiyé ní ni káa, Niyí 'yi óto 'bú lafúye, niyí 'yi ga bi kí rokinyi 'bi Lomo do mimbé'deyé ní, niyí 'yi mimbé'de kîdrî, niyí 'yi ga bi sómú ledre eyé ni bilámáne ní. Niyí 'yi útusimi, 'yi í'bí sîlî zí lafúye e, kpá 'yi ndiši méngi cóngó ledre e. ²³ Kpá 'yi ódro ndoo zí lafúye e, niyí 'yi ódó mimbé'deyé simi ledre e. 'Yi bi méngi ícì sí do bilámá ledre ga gére née go mbá kenée ní, utúasá lúyú ledre zí Lomo 'decì ngbanga roa bisinyíne ní wá.

²⁴ 'Yi bi ñgunu ledre Kírésito Yésu go ní, ufu oyó 'bú bisinyí ledre ga bi 'bi sága ba gi doné go za mbá. ²⁵ Káa zí bi 'Dówú Lomo ni nda go simizé ní, idizé nda ndiši méngi dūú ledre ga bi 'Dówú Lomo ma'dáa ili zize ndiši méngi

yée ní. ²⁶ Ndazé ndiši mbófo rozé, zize óto rozé rómo do lafúze e wá. Ndazé kpá ndiši óto mimbé'dezé bisinyíne ro lafúze wá.

6

Sáká lafú 'yi e simi ledre

¹ Owú 'bi Babá e, káa zí bi ásé 'bi esé go kí 'Dówú Lomo simisé ní, togú lúrúsé ngíti 'yi ni go lúyú ledre yá, ídísé ódro zía ndoo gi ro zise ótolúgu wo do misi'di 'bi Lomo. Simi bi ásé go kí ledre máa née kenée ní, ídísé kpá 'bá'bá rosé bilámáne káa bi ásé lúyú ledre ke. ² Ídísé ndiši sáká lafúze ga bi kí miówóowó ledre doyé ní misáká. Togú ndišisé go méngi kéyí kenée, kídí ndišisé née go méngi ledre ga bi Kírésito ili yée ní.

³ Togú 'yi ya née ni kí ledrené owóowó, tí bi ledrea ndaá 'bi ené owóowó wá ní, ndiši née lóndo roné kí roné. ⁴ 'Yi ídí lúru 'bi ené míméngi ledre ené e, togú niyí bilámáye yá, zía nda ídíne kí rokinyi. Tí lá ndaá óto ásé roné kí 'yi wá. ⁵ Ídí kpá ndiši méngi 'bi ené moko bi Lomo i'bí zía ní.

⁶ Togú 'yi ndiši sáká yi do misi'di máa wo bi 'bi 'dódo ledre 'bi Lomo zíyi ní yá, ídí nda 'bi eyí sáká wo kí éyí máa wo bi ni bo do sîlîyi ní.

⁷ Ndásé lóndo rosé wá, gi zía 'yi utúasá ené méngi fóló ro Lomo wá. Lomo ndiši í'bí tákpásîlî zí 'yi té kací míméngi ledre ené. Lúrúsé

aka lá, 'yì ó'do yáká ndìṣì 'dí'bi té éyì bì o'do wo ní ndá'ba kíe 'be. ⁸ Togú 'yì ndìṣì méngì bisinyí ledre gì zì 'bú bisinyí ledre ga bì doa ní yá, tákpásìlì ené ní idí umbu bì ni úyu a ní. 'Yì máa wo bì ndìṣì méngì dujú ledre ga bì 'Dówú Lomo ndìṣì úkuí'bí yé zía ne ní yá, Lomo ni í'bí trìdrì bì za fí ní zía káa do tákpásìlì. ⁹ Ndásé 'dó'dó kí méngì bilámá ledre zì 'yì e wá, gì ro karanée kadra bì Yésu ni ndá'baógù simi a ní, zì Lomo í'bí tákpásìlì ezé trìdrì bì za fí ní. ¹⁰ Togú ledre ni goó bo ili sáká éyì gì zise yá, idísé sáká a. Idísé ndìṣì méngì bilámá ledre e kenée zì 'yì e za mbá. Kíngaya zì lafúse ga bì ñgunṅuní ledre Kírésìto go ní.

Odu kúrúma zise

¹¹ Ledre ba máéké máa zise, idísé lúru lá kací sílìma ga bì máéké mingburokoné née.

¹² 'Yì ga bì ndìṣìní gága sée kídì ni miútúásáne idísé útú ngbuṛu ní, gaganí sée née gbékpìe wá, iliní gì ro zì Yúda e ídíye kí rokinyi kíye gì zía iliní eyé do 'dó'do yé gì ro ledre Kírésìto bì uyu do mingbúngbu kágá ní wá. ¹³ Máúku ledre née kenée gì zía yé ga bì ndìṣìní úku ledre kídì idísé méngì ledre e kací lorù 'bì ondu ní, kuru'buyé, mengíní eyé kpá wá. Iliní tí lá idísé útú ngbuṛu gì ro zíye ndìṣìyé mbófo royé kídì ñgunṅusé

ledre eyé go. ¹⁴ Togú lá máa Páwulo ba yá, máílì amá mbófo romá gì ro éyì ga bì mándìṣì méngì yé ní wá. Éyì bì mámbófo 'bì amá Lomo gì roa ní dujú Kírésìto Yésu Ngére ezé bì ufuní wo do mingbúngbu kágá gì ro yómo 'yìma'dí e ní. Gì zì keyì née, 'bú do sogo kángá ba ndaá domá wá, kpá káa zì bì 'búma ndaá doa wá ní.

¹⁵ Útú ngbuṛu, togú útú ngbuṛu wá, ndaá 'bì ené kí ledrené owóowó wá. Mongú éyì bì kí ledrené owóowó ní yì ené togú Lomo oyólo'bó 'yì go mikándané gì zía ñgunṅu ledre Yésu go ní.

¹⁶ 'Yì ga bì ñgunṅuní ledre ba go ní, Lomo idí kíye gì ro zíye ndìṣìyé bilámáye bisinyí ledre nda ndíki yé wá gì zía niyí go mbigí 'yì ené e.

¹⁷ Máúku zise tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, 'yì ndaá lolu fú lá ndìṣì 'dó'do máa gì zì ledre ga bì mándìṣì 'dódo yé ní wá. Ambá mbiṛi ga bì romá ba 'dodoní go kídì mááyí mbigí 'yì 'bì Ngére Yésu.

¹⁸ Owú 'bì Babá e, Kírésìto Yésu Ngére ezé idí méngì bilámá ledre zise gì do bì zise ndìṣìsé bilámáse. Idí kenée.

**Wáraga bi Páwulo
eké zí 'yì ga bi simi
Éfeso
ní
Ledre gi ro búku
bi Éfeso ní**

Éfeso ni kóo ngúru mongú gara simi bi káṅgá bi karaba ndìsiní ndólo a Táki ní mi'dí gólù. Simi Moko 'bi 'Yimikása e kápita 19 Páwulo ndìsì kóo íri simibi ota ndìsì 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yì e íri. Zí 'yì ga bi simi gara ore kí yée ga bi simi ngiti géyì bi ga bi gbóo gbóo ore mbá ṅuṅgu ledre 'bi Kírésìto. Nda gi do kací a néesimibi otoní Páwulo simi sīgìni simi Róma ní, zía eké ledre ba zíye kídí Lomo yeme ne gi ro zíye ṅuṅgu ledre ené gi ro zíye ówo a kídí Kírésìto nì ne Ngére do éyì ga bi do sogo káṅgá ba kí yée ga bi komo ere ní za mbá.

Simi kápita 1-3 Páwulo uku yeme kídí Lomo yeme ledre ne gi ro zí Kírésìto ógu úyuné simi lúyú ledre eyé gi ro zíye ómoyé simi miúrúye ndro kí Yésu simi bi nì úrú gi simi umbu ní. Nda simi kápita 4-6 uku ledre zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní idíní ndìsì bilámáne tí káa zí 'yì ga bi ṅuṅguní ledre kírésìto ndìsiní ndìsì ní.

¹ Maa Páwulo bi Lomo gelé maa káa do 'yimikása

'bi Kírésìto Yésu ní.

Máéké ledre ba maa zise 'yì ga bi 'bi Lomo bi ṅuṅgusé ledre 'bi Kírésìto ásé simi gara bi Éfeso ní.

² 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésu Ngére ezé, idíní ówo ledre kíse, zíye mēngì bilámá ledre zise gi do bi zise ndìsìsè bilámáse.

Úndru bi gi komo ere ní

³ Idízé í'bí mbófo éyì zí Lomo bi 'Bu Kírésìto Yésu Ngére ezé ní, gi zía í'bí úndru bi gi komo ere ní go mbá zize, gi zía azé 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní. ⁴ Wo Lomo, uku kóo go 'desì zí Kírésìto idí géle zée zíne, zize idíze drá do komoné lúyú ledre ndaá rozé wá, gi zía bi oto 'búze go ní. Yeme kóo ledre nées go 'desì simi bi kóo otoogu aka do sogo káṅgá ba wá ní. ⁵ Ledre bi kóo yeme gi ro zize idíze káa do owú 'bi ené kpurú gi simi umbu bi Kírésìto Yésu uyu gi rozé ní, oyólo'bo ené e wá, nì kóo kí mongú rokinyi gi roa.

⁶ Idízé í'bí mbófo zí Lomo gi zí bilámá ledre bi mēngì wo zize, gi zía ṅuṅguzé ledre owú 'bi ené bi 'búa ofu doa go ní go. ⁷ Kírésìto í'bí roné úyuné gi rozé gi ro zí Lomo líkpí zée gi do ká'dá 'bi lúyú ledre gi zía ootomo ledre go zize, gi zí bilámá mimbé'dea bi rozé ní. ⁸ Lomo mēngì ledre nées kenées gi ro zize ówo a kídí nées otoofu 'búze go, nées nì kpá 'yì í'bí ówo ledre gi ro ledre e mbá zize.

⁹ Miyéme ledre 'bi Lomo bi ni miótoécíné gi zíze ní, 'dodo go zíze. Lomo ma'dáa ni kí rokinyi zía kása ógu Yésu méngi ledre bi kóo otoeci wo née. ¹⁰ Ba miyéme ledre ma'dáa. Togú sindi kadra utúasá go kací komo Lomo yá, zí Kírésito ídine Ngére do éyí e mbá, yée ga bi komo ere kí yée ga bi do sogo káṅgá ní.

¹¹ Lomo gelé kóo zée Yúda e go 'desi káa do 'yi ené e gi zía azé go kíé' do kí Kírésito. Éyí bi Lomo yeme go ní, ni tí méngi a. ¹² Gi zí keyi née, ni miútúasáne zí 'yi e í'bi mbófo éyí zí Lomo, gi zía ṅuṅgu utuzé ledre Kírésito ze gi zí ngíti géyí 'yi e mbá. ¹³ Bi ba ní, sée ga bi ngára ndásé Yúda e wá ní, úwúsé ma'dii ledre go kí mbilise, kídí Lomo yomo sée go. Gi zía bi ṅuṅgusé bilámá ledre 'bi Kírésito go ní, zí Lomo kása 'Dówúne ógu ndišiné simisé káa zí bi uku ní, gi ro do ówo a kídí ásé go 'yi ené e za fí. ¹⁴ 'Dówú Lomo bi kasa simizé ní, 'dodo go kídí bilámá ledre ga bi yeme yée ní ni méngi yée zíze za mbá. Gi zí keyi née, idizé ndiši kófó iriá kpá kí óto úndru a.

Páwulo ini ini zí Lomo

¹⁵ Máúwú go kídí ṅuṅgusé ledre Ngére Yésu go, ndišisé kpá go óto 'bú lafúse 'yi ga bi 'bi Kírésito ní. ¹⁶ Gi zí keyi née, kací kadra mbá zíma ndišimá

í'bi mbófo éyí zí Lomo gi rosé simi bi mááyí go ndiši ini ini zía ní. ¹⁷ Mándiši ini ini zí 'Buzé Lomo bi kí roko'buné, bi kpá 'Bú Kírésito Yésu Ngére ezé ní, idí í'bi komokenzi bi gi komo ere ní zíze gi ro zíze ówoyéme ledre ené káe. ¹⁸ Mándiši kpá ini ini zía, idí líkpí mbotu mimbé'desé gi ro zíze ówo a kídí rokinyi bi yemeomo gi rosé kí ngíti géyí lafúse ní, ni kí ledrené owóowó. Ídísé ówo a kídí í'bi mongú úndru go zíze 'yi ené e. ¹⁹ Ídísé kpá ówo a kídí Lomo i'bi mongú roko'bú go zíze ga bi ṅuṅguzé ledre Kírésito go ní. ²⁰ Née roko'bú bi kóo uru Kírésito káe, zía 'dí'bióto wo zíye ndišiyé kéne do bi bi kí ledrené owóowó bi komo ere ní. ²¹ Lomo i'bi roko'bú go zí Kírésito ídine Ngére do 'yi ga bi kí roko'bú zíye kpá kí ngíti géyí éyí ga bi komo ere kí roko'bú zíye ní mbá. Ni Ngére do éyí tridri e do sogo káṅgá za mbá, yée ga bi niyí go bo kpá kí yée ga bi niyí idí karanée ní. ²² Ma'dii, Kírésito ni go Ngére do éyí e za mbá. Ni kpá Ngére do 'yi ga bi ṅuṅguní ledre ené go ní. ²³ 'Yi ga bi ṅuṅguní ledre Kírésito go ní, niyí go kuṛu'bú Kírésito ma'dáa. Zía ndišiné kéye ndro komo ere kpá do sogo káṅgá ndiši í'bi roko'bú zíye gi ro ledre e za mbá.

2

Lomo i'bí trɪdrɪ go zize

¹ Ásé kóo go mbá umbusé gɪ zɪ lúyú ledre esé zɪ Lomo. ² Ndɪsɪsé yɪ esé kóo méngɪ mbá ledre 'bɪ 'yɪ 'bɪ do sogo káŋgá e, zise ndɪsɪsé óto úndru Satána bɪ nɪ ngére 'bɪ bicayi lomo e bɪ kɪ roko'buné do 'yɪ ga bɪ ŋuŋguní ledre 'bɪ Lomo wá ní. ³ Azé kóo kpá kenée, ndɪsɪzé kóo méngɪ mbá ledre ga bɪ rozé kɪ somú ledre ezé iliní yée ní. Otozé kóo mimbé'de Lomo go esɪne rozé. Ayí kóo go í'bí 'do'dó rozé káa zɪ 'bɪ 'yɪ ga bɪ kóo ŋuŋguní ledre ené wá ní. ⁴ Nda lá gɪ zɪa bɪ 'búze nɪ doa kíngaya ní, zɪa ndɪsɪné ówo ledre kíze. ⁵ Abú uyuzé kóo go gɪ zɪ lúyú ledre ezé yá, bɪ nda ba ní, gɪ zɪa bɪ azé go 'yɪ ga bɪ 'bɪ Kírésɪto ní, Lomo i'bí trɪdrɪ go zize simi bɪ kóo uru Kírésɪto gɪ simi umbu ní. Yomo zée gɪ zɪ bilámá mimbé'dea bɪ rozé ní. ⁶ Gɪ zɪa bɪ uru kotrɔ zée gɪ simi umbu ndro kɪ Kírésɪto ní, i'bí bɪ ndɪsɪ go zize cigí Kírésɪto Yésu komo ere 'dága. ⁷ Lomo oto ledre née zɪa méngɪ roné kenée, gɪ ro 'dódo a kídí née ɪdrɪ mimbé'dené go rozé. Owo ledre kíze kenée née, gɪ zɪa bɪ Kírésɪto Yésu uyu gɪ rozé ní. ⁸ Máúku zise, Lomo yomo ené sée née gɪ zɪ bilámá míméngɪ ledre esé wá, yɪ ené tákpásɪlí gɪ zɪa kɪ bilámá mimbé'dea bɪ rosé gɪ zɪa bɪ ŋuŋgusé ledre ené

ní. ⁹ Ómo bɪ omozé gɪ simi umbu née ndaa 'bɪ ené gɪ zɪ bilámá míméngɪ ledre ezé wá, gɪ zɪ kényɪ née ní, sɪ ledre bɪ zɪ 'yɪ mbófo roné ní ndaa. ¹⁰ Zée 'yɪ ga bɪ 'bɪ Kírésɪto Yésu ní, Lomo otú zée zɪa í'bí moko ené ga bɪ ili zize méngɪ yée ní mbá zize. Yemeomo kóo ledre máa ga gére née go kú 'desɪ.

Kírésɪto kotrɔ zée go

¹¹ Sée ga bɪ ngára ndásé Yúda e wá ní, ledre mindɪsɪsé ga bɪ kóo 'dá'dá ní ndaa lígɪ sée wá. Yúda e ndɪsɪnɪ kóo lúru cáyi sée ga bɪ útúsé ngbuɔ káa zɪ 'bɪ eyé wá ní. Ídísé ówo a kídí útú ngbuɔ utúasá ené í'bí trɪdrɪ zɪ 'yɪ wá. ¹² Ga kóo 'desɪ ní, ówosé aka esé kóo ledre 'bɪ Kírésɪto wá. Lomo gelé ené aka kóo sée zɪa óto sée dongará 'yɪ ené e Isiréle e kpá wá. Ówosé aka esé ledre bɪ kóo Lomo yeme kɪ 'yɪ ené e ní wá. Éyɪ bɪ zise óto komosé gɪ ro a ní ndaa gɪ zɪa ówosé aka esé Lomo wá. ¹³ Bɪ nda ba ní, Lomo 'di'biogu sée go truú roné gɪ zɪa bɪ Kírésɪto Yésu uyu kóo gɪ ro yómo sée ní.

¹⁴ Karaba ní, Yúda e kɪ 'yɪ ga bɪ ndaní Yúda e wá ní ndaní lolu mɪngúngúcuá wá, niyɪ nda go dujú 'yɪ e kɪé'do, gɪ zɪa Kírésɪto yeme ledre bɪ kóo dongaráye ní go gɪ ro zɪ mimbé'de késɪ bɪ kóo dongaráye ní úkúne. ¹⁵ Kírésɪto uyu gɪ ro zɪ lorú 'bɪ ondu 'bɪ Yúda e bɪ kóo

Músa eké ní ùkùne 'dá'ba, gí ro zí Yúda e kí 'yì ga bì ndanì Yúda e wá ní ídiye kíé'do zí m̀ndìsìyè ídìne bìlámáne. ¹⁶ Umbu bì Kírèsìto uyu wo do m̀ngb̀ngbu kágá ní 'di'biyó sógó ro bì kóo do ngárá Yúda e kí 'yì ga bì ngárá ndanì Yúda e wá ní go, gí zía niyí go 'yì e kíé'do kó'dù Lomo. 'Di'biogu kpá bikìdrì go dongaráze 'yìma'dí e kí Lomo. ¹⁷ Kírèsìto ogu úku bìlámá ledre 'bì bikìdrì zí Yúda ga bì kóo owonì ledre 'bì Lomo go ní kpá zise 'yì ga bì ngárá ndanì Yúda e wá ní bì ówosé aka ledre 'bì Lomo wá ní. ¹⁸ Gí zí umbu bì Kírèsìto uyu ní, 'Dówù Lomo oto zée go zize ídize dùy 'yì e kíé'do kó'dù 'Buzé Lomo.

¹⁹ Sée 'yì ga bì ngárá ndásé Yúda e wá ní, ndásé lolu fú lá 'yì lóngó e wá, ásé go kíé'do kí 'yì ga bì ǹngunì ledre 'bì Lomo go ní, ásé go mbigì 'yì 'bì Lomo. ²⁰ Ásé káa zí 'dìcì bì 'yìmikása e kí ǹbì e o'bónì ye ní, Kírèsìto Yésu nì nda 'bì ené káa zí cóngó tutú bì o'bónì 'dìcì máa née doa ní. ²¹ Kírèsìto ma'dáa i'bì roko'bu ne zí 'dìcì máa née ídìne rìngì mbigì 'Dìcì 'bì Lomo. ²² Sée 'yì ga bì ngárá ndásé Yúda e wá ní, ásé go ndro kí Yúda ga bì ǹngunì ledre 'bì Kírèsìto go ní, gí zía Kírèsìto yeme sée go gí ro zí 'Dówù Lomo ndìsìné simisé.

3

Moko bì Lomo i'bì zí Páwulo m̀ngì a ní

¹ Maa Páwulo, mááyí simì sígìnì ba gí zía bì m̀ndìsì úku bìlámá ledre 'bì Kírèsìto Yésu zise ga bì ndásé Yúda e wá ní.

² Úwúsé kóo go bìlámáne kídì Lomo i'bì moko née ne do sílìma gí ro zíma ndìsìmá úku bìlámá ledre bì yeme gí rosé ní zise ga bì ngárá ndásé Yúda e wá ní, gí zía oto 'búze go kíngaya.

³ Káa zí bì máúku 'dá'dá ní, Lomo 'dodo ledre bì kóo nì miótoécìné 'desì ní go zíma.

⁴ Simì bì ásé ólo ledre bì máéké zise ba ní, ásé ówo a kídì, máówoyème ledre bì nì miótoécìné gí ro Kírèsìto ní go.

⁵ Ledre bì kóo Lomo otoeci née 'dodo aka ené kóo zí 'yì e wá, gí simì s̀ndì kádra máa 'bì ezé ba ní, zí 'Dówù Lomo úku 'dódo a zí 'yìmikása ené e kí ǹbì e.

⁶ Ba ledre bì kóo Lomo otoeci ní. Úndru 'bì Lomo nì go zí 'yì e mbá, zí Yúda e kpá kí 'yì ga bì ngárá ndanì Yúda e wá ní. Bìlámá ledre bì gí ro Kírèsìto Yésu ní, ogu go zí Yúda e kí 'yì ga bì ngárá ndanì Yúda e wá ní mbá.

⁷ Lomo i'bì moko née zíma gí zí bìlámá m̀mbé'dea bì romá ní. Zía i'bì roko'bu zíma ndìsìmá úku bìlámá ledre ené káe zí 'yì e.

⁸ Mándá 'bì amá kí ledremá owóowó káa zí 'bì ngìti gèyì 'yì ga bì 'bì Lomo kí ledreyé owóowó ní wá. Abú kenée ndotó, zía ówo ledre kíma,

zía kása máa ndéré úku bilámá ledre ené zí 'yì ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní kídí, togú nḡunḡuní ledre Kírésito go yá, niyí idí kí úndru bi ukú wá ní. ⁹ Lomo bi 'yì ótoóḡu éyì e mbá ní, kasa máa ne ndéré úku 'dódo miyéme ledre bi kóo nées otoeḡi gi zí 'yì e ní, gi ro zíye ówo a. ¹⁰ Lomo mengi ledre nées kenée, gi ro zí maláyika e kí bicayi lomo e ówo a kídí Lomo ni mongú 'yì ówo ledre kíngaya, gi zía 'yì ené e niyí go éyì kîé'do. ¹¹ Lomo yeme kóo ledre nées go kenée kú 'desì. Zí Kírésito Yésu bi ni Ngére ezé ní óḡu úyuné gi ro zí ledre nées méngi roné. ¹² Gi zía bi nḡunḡuzé ledre Kírésito go ní, azé kéne go ndro kîé'do, utúasázé go óḡu kó'dú Lomo kí rokinyi, ngiri ndaá lolu rozé wá. ¹³ Bi ndaá síníyí rosé gi zía bi ndisini 'dó'do máa yáa ba gi zía bi mándisì úku bilámá ledre 'bi Lomo zise ní wá. 'Do'dó nées ni 'dí'bióḡu zise bilámá ledre.

Páwulo ini ini gi ro 'yì ga bi 'bi Kírésito ní

¹⁴ Gi zí kényi nées, zíma ndisimá ini ini zí 'Buzé Lomo, ¹⁵ gi zía i'bí tridri ne zí éyì ga bi komo ere kí yée ga bi do sogo káḡá ona ní. ¹⁶ Lomo ni kí tú'dú éyì e zíne gi ro sáká zée kíe. Máini ini zía, 'Dówú idí i'bí roko'bu zise, gi ro zise idise kí roko'busé kíngaya. ¹⁷ Kací kadra mbá, Kírésito idí idí simi yana mimbé'desé gi

zía nḡunḡusé ledre ené go. Idisé óto 'bú lafúse kíngaya gi ro zise idise kí roko'busé. ¹⁸ Sée 'yì ga bi 'bi Kírésito ní kí lafúse e za mbá, Lomo idí sáká sée zise ówo a kídí ma'díi Kírésito oto 'búse go kíngaya. ¹⁹ Idisé ówo a kídí Kírésito oto 'búse go za kíngaya abú bi ni mióruné gi ro do ówoonzó a. Máini ini zía, idí ndisì simisé, gi ro zí miméngi ledre esé idíye káa zí 'bi ené ní.

²⁰ Lomo ni kí roko'buné kíngaya gi ro méngi ledre e kíe zise rómo do éyì ga bi zée kí ówo ledre ezé azé ndú'yú wo gi royé ní. Ni nzíyiné gi ro méngi ledre e zise kí roko'buné máa nées. ²¹ Kírésito Yésu kí 'yì ené e mbá, idíni ndisì i'bí mbófo éyì zía oḡu a ndaá idí wá. Idí kenée.

4

Idisé idí kîé'do simi Kírésito

¹ Máa Páwulo, mááyí simi síḡini ba gi zía bi mándisì úku bilámá ledre 'bi Ngére Yésu ní. Máuku zise mindisísé kí miméngi ledre esé e mbá idíni idí tí 'bi 'yì ga bi Lomo gelé yée go káa do mbigí 'yì ené e ní. ² Kací kadra mbá, idisé 'búó'bú rosé mi'búó'bú, idisé idí ndoo. Idisé idí 'yì útusimi zí lafúse gi zía 'búye ni dosé. ³ Zise ódó rosé kí lafúse káa do éyì kîé'do. 'Dówú Lomo idí kótru sée gi ro zí mimbé'desé idíne kîé'do gi

do bi zí mindísisé ídine simi bikídrí. ⁴ Azé go éyí kǐé'do, 'Dówú Lomo bi simizé ní ni kpá dujú kǐé'do. Lomo ndolo zée dujú gí ro bilámá éyí kǐé'do bi ndísisé óto komozé gí roa ní. ⁵ Ngére ezé ni dujú kǐé'do bi ni Kírésito ní, zíze ngúngu dujú ledrea, do bábátízí zée kpá dujú kǐ babatíza bi kǐé'do ní. ⁶ Lomo ni dujú kǐé'do kpá 'Bú 'yí e za mbá. Ni ne do 'yí e kpá za mbá, ndísi sáká zée ne zíze ndísi tórozé ngbúó gí zía ndísi ndísi simizé.

⁷ Kírésito kací miyéme ledre ené zíze, i'bí úndru ledre e zíze go mbá mingúngúcuá. ⁸ Née sí ledre bi ni miékéne gí zía simi miéké kúrú Lomo kídí, "Simi bi kóo ñnyí ndá'bané komo ere ní, 'dodo aka kóo kǐ kídí née romo komo ezeokóne e go.

Zía nda ífi báyi úndru zí 'yí ené e."

⁹ Ledre bi yaá, "Ínyí ndá'bané komo ere ní," ledre gí simi a kídí ogú aka kóo nde do sogo kǎngá ona kǐ. ¹⁰ Kírésito kóo ogú nde do sogo kǎngá ní, nda'balugu roné 'dága komo ere. Roko'búá ni do éyí ga bi komo ere kǐ do sogo kǎngá ní mbá.

¹¹ I'bí bayi moko e ne zíze. Oto ngíti géyí 'yí e káa do 'yimikása ené e. Zía óto ngíti géyí káa do nébì e. Zía óto ngíti géyí káa do 'yí ndéré kǐ úku bilámá ledre

ené zí 'yí e. Ngíti géyí 'bi eyé pásita e. Zía óto ngíti géyí káa 'yí 'dodo ledre e. ¹² Kírésito ífi bayi moko zí 'yí ga gére née kenée gí ro zíye sáká 'yí ga bi ñgununí ledre ené go ní zíye ídíye kǐ roko'búyé gí ro zíye ndísiyé méngí moko ené do tóroyé ngbúó simi ñgunu ledre eyé. ¹³ Ledre née ni ídí fú kenée 'búó togú zée 'yí ga bi 'bi Kírésito ní mbá, azé go kǐé'do simi ledre ené bi ñgunuzé ní, zíze ówoyéme wo káa do mbigí Owú 'bi Lomo zí ledre ené ndísi ngbóro tátá roné simizé yá, azé útúásá ídíze káa zía ní.

¹⁴ Nda gí ore, 'yí ranga e utúasání lolu lóndo zée káa zí minzéré owú ga bi ñgununí 'bi eyé tí lá ledre máa wo bi ukuní go zíye ní wá. ¹⁵ Ambá ledre ezé ídí ídí 'dodo ma'díi ledre 'bi Lomo zí 'yí e, zíze ndísisé kǐ óto 'búye. Gí ro zíze ndísi útúásáze kací kadra mbá, tí káa do mbigí 'yí ga bi 'bi Kírésito bi ni manda ezé ní. ¹⁶ Gí zía tokozé rozé go mbá roa, ni nda 'bi ené zíze go káa zí do ní. Ndísi í'bí roko'bú ne zíze, zíze ñnyizé mbá ndísi méngí moko ené kǐe do bilámá mǐsi'diné.

Miméngí ledre esé ídí nda mu ídí mikándané

¹⁷ Kǐ roko'bú bi Ngére Yésu i'bí zíma ní, máúku zíze ndásé lolu fú lá ndísi lúyú ledre káa zí 'yí ga bi owoní aka ledre 'bi Lomo wá ní wá,

gi zía sómú ledre eyé toro yeme aka roné wá. ¹⁸ Owoní eyé dongará bilámá ledre kí bisinyí ledre wá, mikánda ledre bi Lomo i'biogu zíye ba owoní aka eyé e wá. Iliní eyé kpá do 'dódo mikánda ledre zíye wá. ¹⁹ Otoní nda yí eyé somú ledre eyé go mbá ndísi méngi duú ledre ga bi royé ili ní.

²⁰ Ledre 'bi Kírésito bi 'dodoní zise ní ndaá 'bi ené ledre máa wo née wá. ²¹ Úwúsé kóo ledre Yésu go, 'dodoní zise tí ma'dú bi gi do bi a ní ²² 'Dodoní kóo zise kídí ledre ga bi kóo ndísisé méngi yée simi bi kóo ngúngusé aka ledre Kírésito wá ní, ídísé ótoómo yée mbá 'dá'ba gi zía, niyí lóndo sée zíye 'dí'biogu zise umbu. ²³ Misómú ledre esé kí miméngi ledre esé idí nda mu idí mbá mikándané. ²⁴ Káa zí bi ásé nda go mikánda 'yi e ní, ledre ga bi za mbá ásé ndísi méngi yée ní, idíní idí kpá za mbá mikándayé gi ro zise ídise mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ní luyú ledre ndaá lolu rosé wá.

²⁵ Ndazé lolu idí fú 'yi ranga e wá, idízé ndísi úku duú ma'dú ledre zí lafúze 'yi ga bi 'bi Kírésito ní gi zía azé go duú 'yi e kíé'do. ²⁶ "Simikesí eyí ndaá óto yí zíyí luyú ledre wá." Ndá ndísiútú kadra kí simikesí do mimbé'deyí wá. ²⁷ Ndá ótoómo misi'di zí ngére 'bi bicayi lomo e wá. ²⁸ Yíi bi

áyí 'yi ugu ní, idí ótoómo kí ugu ugu, zíyí ndá'bayí méngi moko gi ro zí éyí idíne zíyí, zíyí ndísiyí sáká 'yi lerí e.

²⁹ Ídísé ótoómo tara sinyí 'dá'ba, ódro ga bi gi tarasé ní idíní idí mbá bilámáye gi ro zíye ndísiyé sáká 'yi e. ³⁰ Bi nda ndísi sinyí ro 'Dówú Lomo gi zí miméngi ledre esé wá, gi zía 'Dówú Lomo bi simiyí née 'dodo go kídí karanée kadra 'déci ngbanga, Lomo ni yómo sée.

³¹ Ídísé ótoómo rará, kí bisinyí mimbé'de, kí ndísi gbúrógbó do lafú'yi e, kí 'déwe ledre zí lafú'yi e, kí mimbé'de kési ro lafú'yi e, kí likpí, kí sógó lafúse mbá 'dá'ba. ³² Ídísé idí 'yi sáká lafúse e, 'yi méngi bilámá ledre zí 'yi e, zise kí ótoómo ledre zí yée ga bi menginí sée bisinyíne ní, zise ndísisé ótoómo ledre zí 'yi e káa zí bi Lomo otoómo ledre zise ní, gi zía bi ngúngusé ledre Kírésito ní.

5

¹ Káa zí bi ásé go owú ga bi 'bi Lomo ní, ídísé 'dí'bi miméngi ledre ga bi 'bi Lomo ní. ² Zise ndísisé óto 'bú lafúse e káa zí bi Kírésito oto 'búze zía í'bi roné zí umbu do úyuné káa do 'dáná éyí gi ro zí Lomo idíne kí rokinyi zía ótoómo luyú ledre ezé e ní.

³ Káa zí bi goó kenée ní, ídísé ótoómo ledre 'bi só'do

ro'yì kí 'yì ga bi ófùsé rosé kéye wá ní 'dá'ba. Ídísé kpá ótoómo miméngì ledre ga bi ngárá ndaní bilámáye wá ní, kpá kí mongú mimbé'de mbá 'dá'ba, gí zía ásé go mbigí 'yì ga bi 'bì Lomo ní. ⁴ Gba toso ódro ga bi ndìsì 'dí'biógu dokuwu ní, kí líkpí ledre cayi ga bi ngárá utúasá sáká 'yì e wá ní, ídísé ótoómo yée ga mbá 'dá'ba. Nì miútúásáne zíse ndìsìsé mbófo Lomo. ⁵ 'Yì mongú mimbé'de ndìsì óto mimbé'dené mbá ro éyì ga ili yée ní. Ówo yémesé bú bilámáne kídí 'yì ga bi ndìsìní méngì toso ledre káa zí ga gére ní, utúasání ndìsì kótrù royé kí Kírésìto kpá kí Lomo do bi kìé'do wá. Gí zía 'yì mongú mimbé'de nì yì ené káa zí 'yì bì óto úndru bicayi lomo ní. ⁶ 'Yì ga bi ndìsìní méngì bisinyí ledre káa zí ga gére nées, ndaní lóndo sée zíse 'dí'bì ledre eyé ga gére nées wá. Mimbé'de Lomo ndìsì ésì ro 'yì ga bi káa zí ga gére nées miésì. ⁷ 'Yì káa zí ga gére nées, ndásé óto ezegámá kéye wá.

⁸ Ga kóo 'desì ní, ndìsìsé kóo méngì ledre e simì mitùlurù káa zí 'yì ga bi owoní ledre 'bì Ngére Yésù wá ní. Bì nda ba ní, ásé go mikándasé káa zí 'yì ga bi ndìsìní ndìsì simì bimióngó ní. Gí zía ngúnḡusé ledre ené go. Miméngì ledre esé idí idí káa do bimióngó zí 'yì e. ⁹ Bilámá miméngì

ledre esé nì 'dódo ma'díi ledre bì zí 'yì e méngì a ní. ¹⁰ Ídísé ndìsì méngì duḡ éyì ga bi Ngére Yésù ili yée ní. ¹¹ Ndásé ndìsì méngì ledre káa zí 'bì 'yì ga bi ndìsìní ndìsì simì mitùlurù ní wá. Ídísé úku a fúó kídí ga gére nées bisinyí miméngì ledre e. ¹² Abú nì komokenyí do ndìsì úkuógu ledre 'bì 'yì ga bi owoní Lomo wá ndìsìní méngì yée simì mitùlurù ní. ¹³ Simì bì uku lokoní yée go ní, zí 'yì e ówo a mbá kídí nées lúyú ledre. ¹⁴ Ma'díi ledre 'bì Lomo nì káa zí bimióngó ní. Ndìsì 'dódo ógu lúyú ledre sága, káa zí bì ukuní simì ke'bì simì miéké kúrú Lomo ní kídí,

“Sée ga bi simì 'bí ní, úrusé mu,
 ìnyìóḡusé mu gí simì umbu,

gí ro zí Kírésìto í'bì bimióngó mimbé'desé.”

¹⁵ Miméngì ledre esé idí idí 'bì 'yì ga bi owoní ledre bú ní, ndásé idí káa zí 'yì ga bi owoní ledre wá ní wá. ¹⁶ Togú bifúó nì go bo gí ro méngì bilámá ledre yá, ídísé mu méngì a gí zía ambá 'yì e ndìsìní nda go méngì bisinyí ledre. ¹⁷ Ídísé idí 'yì komokenzì e, zíse ówo éyì bì Ngére Yésù ili zíse méngì a ní, zíse méngì wo. ¹⁸ Ndá éwé le'yì wá, káa bì roko'bua nì ála'dútù doyì. 'Dówú Lomo idí ála'dútù doyì ne gí ro ziyì ndìsì méngì bilámá ledre. ¹⁹ Togú ndíkísé go kí lafúse yá, ódro

ga bi niyí ndịsi ólúógụ gi tarasé ní idíní idí bikinyiyé, ke'bi ga bi Dawídi ekéní yée ní, kpá kí ngíti géyí ke'bi ga bi 'bi mbófo Lomo ní, nda kí yée ga bi 'Dówú Lomo ukui'bí yée do mimbé'desé ní idísé úku yée zí Ngére Yésu. ²⁰ Kací kadra mbá, idísé ndịsi í'bí mbofo éyí zí 'Buzé Lomo gi ro ledre e mbá kí iri Ngére ezé Kírésìto Yésu.

Kará e kí Ya'dá 'bi eyé e

²¹ Ídísé óto ledre lafúse owóowó rómo gi dosé gi zía bi ndịsìsè óto úndru Kírésìto ní.

²² Kára idí óto ledre o'do 'bi ené owóowó káa zí bi ndịsi óto ledre Ngére Yésu owóowó ní. ²³ Gi zía lorú 'bi ledre e mbá ndịsi ólúógụ gi zí o'do 'bi ené, káa zí bi lorú ndịsi ólúógụ zíze gi zí Kírésìto bi yomo zée ní.

²⁴ Káa zí goó bi kenée ní, kará e idíní óto ledre ya'dá 'bi eyé e zíye owóowó káa zí bi 'yi ga bi 'bi Kírésìto otoní ledre Kírésìto zíye owóowó ní.

²⁵ Ya'dá e, idísé óto 'bú me'besé e dosé kóngaya káa zí bi Kírésìto oto 'búze, zée ga bi ngunzú ledre ené go ní. Zía í'bí roné úyuné gi rozé, ²⁶ gi ro zíze idízé mbígí 'yi ga bi 'bi Lomo ní, lúyú ledre ndaá lolú rozé wá gi zía bi ngunzú ledre Kírésìto go, zía go lúguráyi zée drá káa zí 'yi bi ndugú mindúgú ní. ²⁷ Kírésìto

mengí ledre née kenée gi ro zíne 'dí'biógụ zée zíne káa do mbígí 'yi ené e, ngíti owú lúyú ledre ndaá rozé wá. ²⁸ Kpá kenée, ya'dá e idíní óto 'bú me'beyé e káa zí bi ndịsìnì óto 'búye kí royé ní. 'Yi bi ndịsi óto 'bú me'bené ní, ndịsi née go óto 'búne kí roné. ²⁹ 'Yi bi sogó roné bú ní ndaá. Ndịsi ánu éyí, zía ndịsìné kí lúru bi kací kuru 'buné káa zí bi Kírésìto ndịsi lúru bi kacize ní, ³⁰ gi zía azé go kuru 'bua. ³¹ Née sí ledre bi ni gi zía miékéne simi miéké kúru Lomo ní kídí, "O'do ni ótoómo 'buné kí mbágáne zía ófú kára zíye óto 'be 'bi eyé gi zía niyí goó éyí kí'do." ³² Née lili ledre bi o'bu mió'bu ní, née lili ledre gi ro Kírésìto kí 'yi ené e. ³³ Káa zí bi goó kenée ní, o'do idí óto 'bú me'bené káa zí bi oto 'búne kí roné ní. Kára idí óto úndru o'do 'bi ené.

6

Owú e kí 'yi ndiki yée

¹ Owú e, idísé úwú kúru 'yi ndiki sée. Née ledre bi ili zí owú ga bi ngununí ledre Ngére Yésu go zíye ndịsiyé méngí a ní. ² Ba mizefi lorú bi Lomo uku ledre a kídí née í'bí úndru zí 'yi e gi roa ní. Uku kídí, "Ídì óto úndru 'buyí kí mbágáyí, ³ gi ro zí mindịsiyí idíne bilámáne, zíyí lú'búyí milú'bú do sogo kángá ba." ⁴ Sée 'bumiowú e

kí mbámiowú e, ndásé ndìsì méngì owú 'bì esé e bisinyíne zì mimbé'deyé ndìsì ésìne wá. Ídísé 'dódo bilámá ledre zíye gì ro zíye ñgúnngu ledre Ngére Yésu.

Owúkúlú e kí mingburoko 'yì eyé e

⁵ Owúkúlú e, ídísé úwú kúrú mingburoko 'yì esé e, zise ndìsìsè óto úndrúyè kí mimbé'desé kíé'do káa zì ótosé néesé úndru Kírésìto ní. ⁶ Ndásé ndìsì méngì moko kí roko'buné lá gì zì komoyé gì ro zíye ídíye kí rokinyi wá. Ídísé méngì moko kí mimbé'desé mbá gì zía ndìsìsè méngì moko néesé zì Kírésìto, néesé éyì bì Lomo iline kenée ní. ⁷ Ídí méngì moko eyì kí 'bú ne kpa kí rokinyi gì zía méngì moko néesé zì Ngére Yésu nda 'bì ené dujú zì 'yìma'dí wá. ⁸ Ídísé ówo a kídí Ngére Yésu ndìsì í'bì tákpásìlì zì 'yì bì ndìsì méngì moko kí 'búne ní. Togú 'yì néesé nì owúkúlú togú nì 'yì bì kí ro doné ní.

⁹ Kpá kenée, séesé mingburoko 'yì e ídísé méngì owúkúlú esé e bilámáne, ndásé ésì ngìrì simiyé wá, gì zía ásé kéye mbá owúkúlú 'bì Mongú 'yì esé bì nì komo ere ní. 'Yìma'dí e nìyì zía kí ledreyé mbá owóowó.

Okó kí Satána

¹⁰ Odu ledre, káa zì bì ásé 'yì ga bì 'bì Kírésìto Ngére ezé ní, ídí í'bì roko'bù zise gì ro zise ndìsì tórosé ngbúó.

¹¹ Bilámá ledre ga bì Lomo í'bì yée zise ní, ídísé únzu yée káa do éyì sílì ya'dá e gì ro zise ícì okó kíe ro mani ga bì 'bì ngére 'bì bicayi lomo e ní. ¹² Okó bì ndìsìzè ícì a néesé nda kí lafúze 'yìma'dí e wá. Ndìsìzè ícì okó kí Satána kí 'yì ené e ga bì í'bì roko'bù zíye, zíye ídíye do bì e za mbá do sogo kánga ní. ¹³ Káa zì bì goó kenée ní, ídísé 'dí'bì sílìse ro éyì sílìse e bì Lomo í'bì ní ngbúó gì ro ícì okó kí Satána kí mani ené e, gì ro zise tórosé ngbúó káa bì nì lóndo sée ke.

¹⁴ Kací kadra mbá, ídísé tóro ngbúó simì mbígì ledre 'bì Lomo gì ro zise ídise nzíyísé káa bì Satána nì lóndo sée ke. Káa zì bì Lomo lugurayì sée go ásé go mbígì 'yì ené e ní, ídísé lánýá ro ledre néesé káa bì Satána nì úkuóto ledre rosé. ¹⁵ Bilámá ledre bì Lomo yeme dongaráne kí 'yìma'dí e ní, ídísé ndéré kí úku a zì 'yì e, gì ro zise ídise mbá nzíyísé ícì okó kí Satána. ¹⁶ Kací kadra mbá, ídísé lánýá ro ledre 'bì Kírésìto bì ñgúnngusé ní zía bándá sée. Togú méngìsè go kenée, abú Satána uzu sée ba cú káa zì 'díya yá, útúásásé lúyú ledre wá. ¹⁷ Kpá kenée, ídísé ówo a kídí, Kírésìto yomo sée go nì bándá sómù ledre esé. Ídísé lánýá ro úku kúrú Lomo bì nì kí roko'bù 'bì 'Dówú a siminé ní, nì rómo komo Satána. ¹⁸ Simì ledre ga gére néesé mbá, ídísé ndìsì ìni ìni zì Lomo gì ro éyì ga bì ílisé

yée ní, káa zí bi 'Dówù Lomo ni 'dódo yée zise ní. Ídísé ndìsì kí komosé rosé zise kpá fú ndìsì ini ini gí ro lafúse 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní.

¹⁹ Zise kpá ini ini gí romá, Lomo idí í'bí bilámá ódro taramá gí ro úku bilámá ledre 'bi Kírésìto zí 'yì e kí roko'bumá mbá. ²⁰ Née ledre bi onzóní máa gí roa simi sígìni ní. Lomo i'bí moko née ne zíma ndìsímá méngì a. Bi kenée ní, ídísé ini ini gí romá, zíma ndìsímá méngì moko née kí roko'bumá mbá.

Odu ledre gí zí Páwulo

²¹ Takíka lúndumá simi Lomo, bi 'yì méngì moko 'bi Ngére Yésu kí mimbé'dené kíé'do ní, togù ogù go zise íri yá, ni úku yéme ledre gí rozé kí ledre ga bi mándìsì méngì yée yáa ní zise íri. ²² Née sù ledre bi mákása wo zise íri gí roa ní gí ro ówoyéme ledre gí do bizé gí ro zise ídise kí rokinyi.

²³ 'Buzé Lomo kí Ngére ezé Kírésìto Yésu, idíní lúru bi kacise gí do bi zise ndìsísé bilámáse kí óto 'bú lafúse, zise tórosé ngbúo simi ledre 'bi Kírésìto bi ngúnḡusé ní. ²⁴ 'Yì ga bi za mbá ndìsìní óto 'bú Kírésìto Yésu Ngére ezé ní, Lomo idí lúru bi kacíye.

Wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga bi simi Phílipoyì ní Ledre gí ro búku bi Phílipò ní

Gara bi Phílipoyì ní ni simi Mekedoníya bi ni mongú gara 'bi kángá bi Gírìsì m'ídí do ngelì ní. Simi Moko 'bi 'Yimikása e kápita 16 Páwulo uku kóo ledre 'bi Lomo zí 'yì e íri zía kpá óto dosì kanísa zí 'yì e íri. Nda gí do kací t'ù'dù simibi, do kóo ónzó Páwulo simi sígìni, zí 'yì 'bi Kírésìto ga bi simi Phílipò íri ní kása kèsì sáká wo kíe. Gí zí kèyì nées zí Páwulo éké ledre ba kása zíye mbófo yée kíe.

Zía kpá úku ledre zíye simi ledre bi eké ba kídí nées Páwulo, nées eré ené ngìrì umbu wá. Nées uku ba wo zíye idíní tóro ngbúo simi ledre 'bi Lomo bi ñgununí ní simi bi ngítì géyì 'yì e niyí karanée go ndìsì méngì láráye ní. Páwulo ili 'yì 'bi Kírésìto ga gére nées idíní ndìsì 'búó'bú royé m'ibúó'bú káa zí 'bi Kírésìto ní. Zía úku andá ledre zíye kídí ledre 'bi Kírésìto bi ñgununí zíye ídiye go éyì kíe'do kí kírésìto ní ni tákpásìlì 'bi Lomo zíye. Gí zí kèyì nées ndaní lódù kací 'yì 'dódo ledre ga bi yì eyé 'yì ranga e ndìsìní úku ledre kídí 'yì e idíní lódù

kací toso miméngì ledre 'bi Lomo bi kací ondù 'bi Yúda e ní wá.

1 Sée 'yì ga bi simi gara bi Phílipoyì, ñgunusé ledre 'bi Kírésìto Yésu Ngére ezé ní, máa Páwulo kí Timatiyo ezemá 'yì moko 'bi Kírésìto Yésu.

Máéké ledre ba máa zise kí manda esé ga bi íri ní, nda kpá kí 'yì ga bi do kacíye ní.

2 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésu Ngére ezé idíní ówo ledre kíse, zíye méngì bilámá ledre zise.

Páwulo i'bí mbófo éyì zí Lomo

3 Mándìsì sómù ledresé kací kadra mbá, zíma ndìsímá kí mbófo Lomo gí rosé. 4 Ndaá kpá lá dujú wo nées wá, mándìsì ini ini zí Lomo kí rokinyi do mimbé'demá gí rosé, 5 gí zía í'bisé rosé go kíngaya ndìsì sáká máa gí ro zí bilámá ledre 'bi Kírésìto bi mándìsì méngì a ní ngbóro tátá roné fú 'dá'dá. Tónósé kóo sáká máa go kú geré gí simi mizefì ógù kóo máógù zise simi Phílipoyì íri ní. 6 Gí zí kèyì nées, máówo go kídí bilámá ledre bi Lomo oto do mimbé'desé ásé go ndìsì méngì ledre e kíe kenée nées, utúasá ídí lá gbékpìne wá. Wo Lomo ni ndìsì í'bí roko'bu zise, gí ro zise ndìsìsè méngì bilámá ledre ga gére nées kíe fú kenée ndéréóguné gí simi sındì kadra bi karanée Kírésìto Yésu ni ndá'baógù simi a ní.

⁷ Utúasá miútúasá zíma kpá óto 'búse gi zía bi ótosé 'búma go gbála ní. Ótoómosé máa simi bi mááyí ndísi úkulúgu ledre kací ndu'yú 'bi 'yi e kídí ledre 'bi Kírésito ni ma'díi, kpá simi bi onzóní máa simi sígini gi ro moko 'bi Kírésito ní óyósé sogosé zíma wá. Ndísisé kpá fú tóro ngbúó sogomá kí sáká máa do tú'dú misi'di e. ⁸ Gi zí keyi née ní, Lomo owo go bilámáne kídí máoto 'búse go kí mimbé'demá kíé'do káa zí bi Kírésito Yésu oto 'búze ní.

⁹ Ba sí ledre bi mándísi ini ini zía, idí sáká sée zise ndísisé óto 'búse kí lafúse e gi ro zí cíyí ledre ené ídine simisé ngiri, zise ówoyéme ledre ené nda za kíngaya gi zía ní, ¹⁰ gi ro zise ówo mbigí ledre 'bi Lomo bilámáne kpá gi ro zise ídísé 'yi ga bi lúyú ledre ndaá royé wá, ndéréóguné gi simi sındi kadra bi karanée Kírésito Yésu ni ndá'baógu simi a ní. ¹¹ Togú ndísisé tí go ndísi méngi ledre ga bi utúasání miútúasá ní do komo Lomo kí 'yima'dí e simi roko'bu 'bi Kírésito Yésu ndéré kíe fú kenée 'dá'dá yá, ni óto 'yi e zíye ndísiyé í'bí mbófo éyí zí Lomo kíngaya.

Moko 'bi Kírésito idi ngbóro

¹² Owú 'bi Babá e, máili zise ówo a kídí miónzó máa bi simi sígini ní, likpí misi'di go zí bilámá ledre

'bi Kírésito ngbóro tátá roné 'dá'dá. ¹³ Ndaá 'bi ené miótoéçi ledre wá, asikíri ga bi yáa kpá kí ngiti géyi mingburoko 'yi e owoní go mbá kídí onzóní máa simi sígini ba gi zía bi mándísi méngi moko 'bi Kírésito ní. ¹⁴ Gi zía bi onzóní máa simi sígini ní, zí Lomo í'bí roko'bu zí tú'dú ngiti géyi 'yi ga bi 'bi Ngére Yésu ní, zíye ndísiyé úku bilámá ledre ené zí 'yi e nda za kí roko'buyé, gi zía ngiri ndaá lolu royé wá.

¹⁵ Ngiti géyi 'yi e ndísiní 'bi eyé méngi moko 'bi Kírésito ma'dáa kí bisinyí mimbé'deyé gi zía iliní gi ro zí 'yi e ndísiyé mbófoyé, ngiti géyi menginí 'bi eyé kí bilámá mimbé'deyé.

¹⁶ Yée ga bi ukuní 'bi eyé ledre ma'dáa kí bilámá mimbé'deyé kí 'búne ní, gi zía owoní go kídí onzóní máa simi sígini gi zía bi mándísi úku yéme bilámá ledre gi ro Kírésito ní.

¹⁷ Yée ga bi ndísiní úku ledre 'bi Kírésito kí bisinyí mimbé'deyé née, gi zía bi iliní 'bi eyé zíma ídíma kí lerí do mimbé'demá simi sígini yáa ní. ¹⁸ Yée ga

bi ukuní 'bi eyé kí bisinyí mimbé'deyé, kí yée ga bi ukuní 'bi eyé kí bilámá mimbé'deyé ní, ledre ga gére née ata ené komo wá, mááyí kí rokinyi gi zía moko 'bi Kírésito ni mindéréne 'dá'dá.

Gi zí ledre ga gére née

mááyí kpá fú ídí kí rokinyi, ¹⁹ gí zía máówo bú kídí ini bí ndìsìsè ìní a zí Lomo gí romá ní, Lomo nì úwú a, karanée niyí 'dí'biógú máa gí simì sígìní simì roko'bu 'bí 'Dówú Lomo bí Kírésìto Yésu kasa ní. ²⁰ Ba ledre bí mándìsì óto komomá gí roa ní, dokuwu mēngì máa wá. Máíli í'bí romá ndìsì mēngì moko 'bí Kírésìto za kí sómú ledre amá mbá. Togú ídí trìdrì, togú mbú umbu yá, mááyí nziyimá gí roa. ²¹ Mongú sómú ledre amá cakaba òwú ndìsì mēngì moko 'bí Kírésìto. Togú ufuní mbú máa gí zía bí mándìsì mēngì moko zía ní yá, mēngì éyí wá, kasaluguní nēe máa 'diya zí Kírésìto ma'dáa. ²² Togú umbu 'di'bí aka máa wá, nì kpá bilámáne zíma aka 'dódo yata ledre 'bí Kírésìto zía ndìsìné sáká sée. Máówo wá wo be 'di nì miútúásáne. ²³ Ledre e niyí bo gbre mbá gí romá. Mongú a nì wo bí utúasá miútúásá zíma úyumá gí ro zíma ndá'bamá zí Kírésìto Yésu ní. ²⁴ Nda lá gí rosé gí ro zíma 'dódo yata ledre 'bí Kírésìto zise, utúasá miútúásá zíma aka ídíma fú kí komomá. ²⁵ Gí zí keyí nēe máówo bú bilámáne kídí, Lomo nì yómo máa gí simì 'do'dó bí mááyí simì a ba máúyu wá, gí ro zíma 'dódo ledre ené zise gí do bí zise ngúnngu a za kí mimbé'desé mbá, zise ndìsì ídíse kí rokinyi. ²⁶ Togú luguoguní máa gí simì sígìní go, simì

bí mááyí ógú zise íri ní, ásé ídí mbá kí mongú rokinyi kí ndìsì í'bí mbófo éyí zí Kírésìto Yésu gí romá.

²⁷ Abú ledre e niyí kí mēngì máa yá, mindìsìsè idí ídí fú 'bí 'yì ga bí 'bí Kírésìto ní, gí ro zí 'yì e ndìsìyé óto úndru bilámá ledre ené bí ndìsìsè 'dódo a nēe. Togú máógú go lúrúsé e togú máógú wá, mááyí kpá fú úwú a kídí mindìsìsè nì kí'èdo tí 'yì ga bí 'bí Kírésìto ní, gí ro zí moko ené ngbóróne. ²⁸ Togú 'yì ga bí niyí okó ro Kírésìto ní ayíní ndìsì úkucáyi sée yá, ndásé éré ngìrì gí zíye wá, gí ro zí 'yì e ówo a kídí Lomo yomo sée ne, nì 'dó'do yée gí rosé. ²⁹ Bilámá ledre bí Lomo yeme zise ní ndaá 'bí ené lá òwú gí ro ngúnngu ledre Kírésìto Yésu wá, kpá gí ro zise 'dó'dóse mi'dó'dó gí ro ledre ené. ³⁰ Togú 'dó'dóse yá, má'dó'dó kóo kpá kenée, ndéréógúné gí karaba ní mááyí aka kpá fú 'dó'dó gí ro moko 'bí Kírésìto.

2

Ídíse 'bó'bu rosé káa zí 'bí Yésu ní

¹ Owú 'bí Babá e, káa zí bí ásé go kí'èdo kí Kírésìto gí zí keyí nēe zía óto 'búse zía ndìsìné sáká sée simì ledre e ní, kpá káa zí bí ásé go kí'èdo kí 'Dówú Lomo, ndìsì go í'bí roko'bu zise zí lerì lafúse ndìsìné mēngì sée kíngaya ní. ² Káa zí bí goó kenée ní, máíli ídíse

ndìsì kí mímbe'desé mbá
 kíé'do kí 'bú lafúse dosé.
 Togú máúwú go kídí ásé
 go ndìsì méngì ledre ga
 gére née kenée yá, mááyí
 idí kíse kí rokinyi kíngaya.
 3 Ndásé óto rosé káa zí éyí
 bì rósosé go do 'yì e mbá
 ní wá. Ídísé 'bó'bú rosé
 mì'búó'bú. Ledre lafúse idí
 idí zíse owóowó rómo do
 ledresé. 4 Ndásé ndìsì sómù
 lá dùyí ledresé wá, ídísé kpá
 ndìsì sómù ledre lafúse zíse
 ndìsìsè sáká yée.

5 Mìsómù ledre esé idí idí
 mbá bilámáne kpá cé káa zí
 'bì Kírésìto Yésù ní.

6 Tí bì Yésù ma'dáa ni ma'díi
 Lomo ní,
 tí lá ili ené óto roné zí
 'yì e owóowó káa zí
 Lomo wá.

7 Ootomo roné zía óguné do
 sogo kángá
 káa do 'yìma'dí idíne
 káa zí owúkùlù ní.

8 'Búó'bú roné mì'búó'bú zí
 Lomo,
 zía ótoómo roné zí
 umbu,
 do phéphé wo do
 mìngbúngbu kágá
 káa zí 'yì lúyú ledre
 ní.

9 Gì zía bì uwú kúrú Lomo
 ní, zí Lomo óto
 ledrea owóowó rómo
 do 'bì 'yìma'dí e kí
 maláyika e komo ere
 mbá.

Gì zí kényí née zía idíne
 kí úndruné kíngaya
 rómo do éyí e za mbá.

10 Káa zí bì ledre ni goó
 gí ro Yésù kenée ní,
 'yìma'dí e,

yée ga bì niyí aka trìdrì
 kí yée ga bì uyuní
 go ní, kí maláyika e
 komo ere kpá mbá,
 niyí ìnyì mbá óto
 úndru Yésù,

11 niyí ìnyì kpá mbá ndìsì
 úku ledre kí tarayé
 kídí ma'díi Kírésìto
 Yésù ni Ngére.

Gì zí kényí née ní, zí
 ìrì 'Buzé Lomo idíne
 mìkófóne kíngaya.

*Miméngì ledre esé idí
 'dí'biógù 'yì e zí Yésù*

12 Owù bì Babá e, máowo
 bú bilámáne kídí 'dí'bisé kóo
 sùlìse go ro ledre 'bì Lomo
 kíngaya simi bì kóo mááyí
 dongarásé ìrì ní. Abú cak-
 aba mándá dongarásé ìrì
 wá, ídise nda méngì ledre
 'bì Lomo kíngaya rómoné
 mìrómo kí óto úndrua. Ni
 óto 'Buzé Lomo zía idíne
 kí rokinyi karanée zía í'bì
 trìdrì bì za fí ní zíse. 13 Káa
 zí bì Lomo iline ídísé ndìsì
 méngì éyí ga bì ili yée ní, ni
 í'bì roko'bù zíse gí royé.

14 Ndásé ndìsì méngì
 moko 'bì Lomo kí
 mìngùngùrù ledre e don-
 garásé kpá kí ndìsì ítí kangú
 wá, 15 ídísé ndìsì méngì
 bilámá ledre gí zí 'yì ga bì
 asiní gí ro ledre 'bì Lomo
 ásé dongaráye ìrì née, kí
 lúrúndíki lúyú ledre rosé gí
 zía ásé zíye go bimìóngó,
 16 gí zía lánýásé go ro 'dódo
 ledre bì ndìsì í'bì trìdrì zí
 'yì e ní. Ídísé ndìsì méngì
 ledre e kenée, gí ro zíma
 idíma kí mongù rokinyi simi

bi karanée Kírésìto Yésu ni ndá'baógu ní, káa bi kúrú moko bi mándìṣì méngì a dongarásè ní ni ndéré lá gbékpìne ke. ¹⁷ Togú ñgúngusé ledre Kírésìto go yá, kídí í'bisé née go rosé káa do 'dáná éyì zì Lomo. Abú ufuní máa ndotó, née mbá yata 'do'dó bi ndìṣìsé ndíki a gì ro ledre Kírésìto ní. Ni óto máa zíma ídíma kí rokinyi gì zía máúyu née gì ro moko 'bi Kírésìto ma'dáa. ¹⁸ Bi ndaá kpá sínyí rosé wá, idízé ídí kése mbá kí rokinyi.

Ledre gì ro Timatíyo

¹⁹ Togú Ngére Yésu ñguñgu zíma yá, mááyí kása Timatíyo zise íri do sílì ga ba gì ro zía ndá'baóguné úku yéme ledre ga bi gì do bisé íri ní zíma gì ro zì mimbé'demá ìdrìne. ²⁰ Ni yáa kí ledresé kíngaya. Ngíti 'yì bi máówo yáa káa zía ní ndaá. ²¹ Lúrúsé aka, tú'dù 'yì e somúní eyé ledre lafúye 'yì ga bi 'bi Kírésìto Yésu ní wá, ndìṣìní somú yì eyé ledreyé kíngaya. ²² Tí lá ni go miówoné Timatíyo ni go bilámá 'yì 'bi Yésu. Ndìṣì sáká máa yáa ne kí moko 'bi úku bilámá ledre 'bi Kírésìto káa zì owú bi ndìṣì sáká 'buné kí moko ní. ²³ Másómù niyí 'dècì ngbangamá do sílì ga ba. Ledre bi niyí úku a gì do bimá ní mááyí kása Timatíyo kíe zise íri gì ro zise ówo a. ²⁴ Máówo go bilámáne kí roko'bù 'bi

Ngére Yésu, mááyí ógu lúrú sée.

Páwulo mbofo Epáfaradíta

²⁵ Másómù ni miútúásáne zíma aka nda mbú kásalúgu lúndumá sìmì Lomo Epáfaradíta zise íri. Ni bilámá 'yì moko káa zì asikíri bi kóo kásasé wo gì ro zía óguné sáká máa ní, saká máa go do bilámá misi'di. ²⁶ Ili ndéré lúrú sée gì zía 'búse ndìṣì go méngì wo kíngaya. Zía ídíne kpá kí mongú sómù ledre gì do kací mongú ndiyá kóo méngì wo zise úwú ledre a kíe ní. ²⁷ Ma'dúì, ndiyá née méngì kóo wo go kíngaya Lomo saká kóo wo lá ne. Lomo saká ené née kóo lá òwú wo wá, saká née kóo kpá máa gì zía lerì ni kóo méngì máa gì do kací a kíngaya. ²⁸ Utúásá miútúásá zía aka kpá ndá'bané gì zise íri gì ro zise lúrú wo zise ídíse kpá kí rokinyi káa zì máa ní. ²⁹ Ídíse 'dí'bi wo sìmì sùmù zise óto úndru a gì zía ndìṣì méngì moko 'bi Ngére Yésu, zise ndìṣìsé kpá óto úndru ngíti géyì 'yì ga bi káa zía née ní. ³⁰ Ma'dúì, Epáfaradíta i'bí kóo roné go zì umbu gì ro moko 'bi Kírésìto káa zì bi kóo ogù gì ro ndìṣì sáká máa ní gì zía ndásé yáa wá.

3

Owo Kírésìto ni bilámá ledre

¹ Owú 'bi Babá e, máútúásá 'dó'dó kí úku ándá ledre ga ba zise wá,

máílí zíse ídíse kí rokinyi gí zía ásé go 'yì ga bì 'bì Ngére Yésu ní. Ledre bì mááyí úku a ba ni sáká sée.

² Komosé idí idí rosé gí zí 'yì ga bì ndìşiní lóndo 'yì e kí úku ledre kídí 'búó togú 'yì utú ngburu kí ni fú útúásá káa do 'yì 'bì Kírésito ní. ³ Azé yì ezé go ze mbigí 'yì ga bì 'bì Kírésito ní, togú utúze go ngburu togú utúze wá. 'Dówú Lomo i'bí roko'bu ne zíze ndìşizé óto úndru Ngére Yésu kíe. Mbofozézé rozé gí zí éyì ga bì ndìşizé méngì yée ní wá.

⁴ Idí kóo miméngì ledre kací ondú 'bì Yúda e i'bí tridri zí 'yì e bo yá, káa bì ledrea ni kóo idí zíma owóowó rómo 'bì ngítì géyì 'yì e mbá.

⁵ Mááyí ba mbigí Ébere 'yì 'bì Isiréle gí simi kufú Benzemúna. Simi bì kóo arání máa ní, zíma méngimá şilí inyi doa ota do ónzó máa ngburu káa zí bì kóo Músa eké káa do lorú ní. Ledre lorú née ni kóo zíma owóowó gí zía bì mááyí Farúşáyo ní. ⁶ Gí zí kéyì née, zíma kóo i'bí romá ndìşì 'dó'do 'yì ga bì 'bì Ngére Yésu ní kíngaya, gí ro do ówo a kídí má'dí'bi şilíma go ro lorú née kíngaya. Gí zí kéyì née lafúma e utúasání kóo lúrúndíkì lúyú ledre romá wá.

⁷ Gí zía bì máówo nda ma'díi ledre 'bì Kírésito Yésu go ní, ledre ga bì kóo 'bì ondú ní, moko ndaá 'bì ené lolu simiyé zíma wá.

⁸ Bì ba ní, ledre ga bì kóo

mándìşì sómú yée kí méngì yée ní mbá, ma'díi moko ndaá 'bì ené kóo simiyé wá, máúcuóyó yée gí do şilíma go mbá gí ro zíma 'dí'bi Ngére Yésu kí şilíma sokó (10). Odu ma'díi ledre ni dujú ówo Kírésito bì ni Ngére amá ní. ⁹ Née éyì bì oto máa zíma útúásáma kací komo Lomo gí zía káa do mbigí 'yì ené ní. Ndaá 'bì ené gí zía bì má'dí'bi ledre lorú kíngaya ní wá, yì ené gí zía bì mángúngu ledre Kírésito ní. ¹⁰ Máílí ówoyéme wo bilámáne. Lomo i'bí kóo roko'bu zía úrúne gí simi umbu. Idí kpá i'bí roko'bu máa née zíma gí ro tóromá ngbúó simi 'do'dó gí zí umbu ógundíkì máa kpá káa zí 'bì Yésu ma'dáa ní, ¹¹ gí ro togú máúyu go yá, zíma kpá úrúma káa zí bì kóo Yésu ma'dáa urú ní.

Í'bí ro'yì kíngaya zí Yésu

¹² Ndaá 'bì ené bì ya máméngì ledre ga gére née go mbá ní wá. Mándìşì méngì moko kí roko'bumá mbá gí ro zía ídíne káa zí bì Kírésito Yésu ili zíma méngì a ní. ¹³ Owú 'bì Babá e, ma'díi máméngì ógu aka amá moko ma'dáa gí do oduné wá, éyì bì máówo ní, máótoómo ledre ga bì kóo mándìşì méngì yée ní go mbá 'dá'ba, máóto nda komomá go lá dujú ro ledre bì do'donomá ní. ¹⁴ Máí'bí romá méngì moko 'bì Kírésito Yésu kí roko'bumá mbá gí ro tákpásílí bì komo

ere gi zí Lomo kí Kírésìto ní zíma ndíki a.

15 Zée ga bi kése komozé enzi go simi moko 'bi Kírésìto ní, sómù ledre káa zí ga gére née idí idí simi dozé. Togù misómù ledre 'bi ngíti 'yì nì kpì yá, Lomo nì 'dódo ma'díi zía. 16 Zíze lánýáze ro ledre 'bi Kírésìto kíngaya rómoné mirómo.

17 Owù 'bi Babá e, ili idísé ìnyì mbá í'bí rosé méngì moko ma'dáa káa zí bi mándìsì méngì a ní. Zíse kpá ndìsìsè méngì lódù kací yée ga bi kóo 'dodozé ledre ma'dáa zíye 'dá'dá ní. 18 Máúku kóo ledre ba go zíse 'dá'dá. Mángungù romá zíse kí iní komomá, idísé 'bá'bá rosé gi zí 'yì lóndo 'yì e. Otoní royé go káa do okó ro Kírésìto bi uyu do mingbúngbu kágá ní. 19 'Yì ga gére née Lomo nì karanée 'dó'do yée bisinyíne. Ledre ga bi royé ili ní, nì yì ené zíye go lomo eyé. Ledre ga bi 'bi dokuwu ní, bi ndìsì éme ené royé gi zía miéme. Mongù sómù ledre eyé nì yì ené gi ro éyì ga bi 'bi do sogo kángá ba. 20 Azé 'bi ezé yì ezé 'yì ga bi 'bi komo ere ní. Ndìsìzé yì ezé ba sóngó mindá'baógu 'Yì yómo zée, bi nì Kírésìto Yésu Ngére ezé ní. 21 Nì ndá'baógu kí mongù roko'buné bi nì idí do éyì e mbá ní, zía óyóló'bó kuru'buzé káa zí ne ní, uyuzé lolù wá.

4

Ídísé kpá fú 'dí'bi sîlìse ngbúó ro ledre 'bi Lomo

1 Owù 'bi Babá e simi Lomo, ledresé ndìsì ówo romá gi zía máoto 'búse go kíngaya. Ngére Yésu idí í'bí roko'bù zíse gi ro zíse tórosé ngbúó simi moko ené. Máówo go kídí karanée Yésu nì mbófo máa gi rosé. Mááyí kí rokinyi gi zíse.

2 Kará ga gére née, Ewudíya kí Sitíke idíní nda mu ndìsì kí mimbé'deyé kíé'do gi zía niyí go 'yì ga bi 'bi Ngére Yésu ní. 3 Yì lúndumá simi Lomo, idí sáká kará ga gére née, í'biní kóo royé go ndìsì sáká máa simi moko 'bi Kírésìto. Ídì sáká yée idíní ndìsì bilámáye kí mimbé'deyé kíé'do. Kará ga gére née ndro kí Kelémeniti kpá kí ngíti géyì 'yì e, niyí ye 'yì ga bi ndìsìní sáká máa kíngaya simi moko 'bi úku bilámá ledre 'bi Ngére Yésu zí 'yì e ní. Ga gére née go 'yì ga bi ìriyè nì go miékéne simi búku 'bi tridri ní.

4 Gí zía bi áse go 'yì ga bi 'bi Ngére Yésu ní, kací kadra mbá idísé idí kí rokinyi. Mááyí kpá úku ándá a, idísé idí kí rokinyi. 5 Kací kadra mbá idísé idí kí bikidri mimbé'de zí 'yì e za mbá. Gí zía sındi kadra nì go gbóo gi ro zí Ngére Yésu ndá'baóguné. 6 Mimbé'desé nda ndìsì idí kpukpukpu gi ro éyì ga bi 'bi sága ba wá. Éyì ga bi ilisé yée ní,

ídísé úku ledreyé zí Lomo, ni í'bí yée zíse. Zíse í'bí mbófo éyí zía gí ro éyí ga bí mengí yée go zíse ní. ⁷ Togú méngísé kéyí go kenée yá, Lomo ni 'dí'bióyó mimbé'de bí kpukpukpu gí ro éyí ní gí simisé 'dá'ba, zía í'bí mongú simikutu zíse gí zía áse go 'yí ga bí 'bí Kírésìto Yésu ní.

⁸ Owú 'bí Babá e simi Lomo, ngíti yata ledre ni ba máli kpá úku a zíse. Ídísé óto mimbé'desé dụú gí ro ledre 'bí Lomo, gí ro ledre bí ni óto 'yí e zíye óto úndrusé gí zía ní, gí ro ledre bí utúasá miútuásá ní, gí ro bilámá miméngí ledre, gí ro ledre bí 'yí e iliní ní, gí ro ledre bí utúasá kací komo 'yí e mbá miútuásá ní, gí ro ledre bí ni bilámáne ní, nda kí ledre bí niyí mbófo sée gí zía mimbófo ní. ⁹ Ówosé ledre ga bí kóo má'dódo yée zíse ní go, úwúsé kpá yée ga bí kóo máuku yée zíse ní go, nda kí yée ga bí lúrúsé máa cú kí komosé kí méngí yée ní, ídísé ndìsì méngí yée kpá kenée. Lomo 'yí í'bí bikìdrí zí 'yí e ni sáká sée.

Páwulo mbofo 'yí 'bí Phílípoyí e

¹⁰ Mbófo éyí zí Ngére Yésu gí ro ngíti sáká éyí bí méngí ándásé zíma ní. Tónósé kóo íci rosé gí ro sáká ándá máa go 'desì, tí lá misi'di ndaá kóo zíse wá ne. ¹¹ Máuku amá ledre néesé gí zía bí mááyí do lerí ní wá, máówo yí amá kací idí kí rokinyi

kí owú éyí bú. ¹² Togú tú'dú éyí niyí bo zíma, togú mbú cúku'dée yá, máówo yí amá kací idí kí rokinyi kée bú. ¹³ Ngére Yésu ndìsì í'bí roko'bu zíma ne simi ledre e za mbá.

¹⁴ Abú kenée ndotó, mámbófo sée go gí zía í'bisé rosé sáká máa simi sındí kadra 'bí lerí. ¹⁵ Sée 'yí ga bí 'bí Phílípoyí, simi bí kóo ngúngusé aka ledre 'bí Kírésìto mikándané ní, sákásé kóo máa dụú se simi bí kóo máinyí gí simi kángá esé Mekedoníya ní. ¹⁶ Ndaá kpá lá dụú wo néesé wá, kpá simi bí kóo mááyí simi gara bí Tasaloníka ní, sáká ándásé kóo máa go misáká ándá simi bí mááyí do lerí ní. ¹⁷ Máuku amá néesé gí zía bí máli gága sée gí ro sáká éyí ní wá, yí ené Lomo idí méngí bilámá ledre zíse gí zí sáká éyí bí ndìsìsé méngí a zíma ní. ¹⁸ Éyí ga bí kásasé sáká máa kée do sílí lúnduzé simi Lomo Epáfaradíta ní, mándiki yée go mbá, utúasání go miútuásá. Lomo ni kí mongú rokinyi gí royé gí zía niyí káa zí bilámá 'dáná éyí ní. ¹⁹ 'Buzé Lomo bí ni mǐngí éyí e mbá, ni í'bí éyí ga bí za mbá ílisé yée ní zíse gí zía áse go 'yí ga bí 'bí Owú 'bí ené Kírésìto Yésu ní. ²⁰ Idízé ndìsì kófó ìrì 'Buzé Lomo kací kadra za mbá. Idí kenée.

Mandá gí zí Páwulo e kí lafúne

²¹ Mandá zise íri za mbá. 'Yì ga bì 'bì Kírésìto Yésu azé kéye yáa ní, i'bíní mandá zise íri kpá za mbá. ²² 'Yì ga bì 'bì Kírésìto simì Róma yáa ní mbá, kíngaya yée ga bì ndìsìní méngì moko 'be 'bì Káyísara ngére 'bì Róma ní, i'bíní mandá zise íri kíngaya. ²³ Kírésìto Yésu Ngére ezé idí méngì bilámá ledre zise gì do bì zise ndìsìsé bilámáse. Idí kenée.

**Wáraga bi Páwulo
eké zí 'yì ga bi simi
Kolósayi
ní
Ledre gi ro búku
bi Kolósayi ní**

Kolósayi ní gara mi'dí gólù simi káńgá bi karaba ndịsini ndólo a Táki ní. 'Yimikása Páwulo nderéogụ aka ené iri wá, ni kí mongú sómụ ledre gi zía uwú go kídí 'yì ranga e niyí dongará 'yì 'bi Kírésito ga bi iri ní. Ukuní ledre zí 'yì ga bi 'bi Kírésito iri ní kídí idíní lódú kací ondú 'bi Yúda e bi káa zí útú ngbuṛu, óto úndru maláyika e ní gi ro zí Lomo ídine kí rokinyi. Née ní zí Páwulo úku ándá ledre zíye simi ledre bi eké ba kídí umbu bi Kírésito uyu ní omoní ba gi zía, ni cakaba komo ere 'dága Ngére do maláyika e kí lomo e kpá za kí éyì ga bi do sogo káńgá ní mbá. Zía kpá úku ledre zíye kídí gi do kací Kírésito ngíti éyì bi niyí óto úndrua ní ndaá. Idíní óto dụú úndru Kírésito. Miméngi ledre eyé idí idí miméngi ledre 'bi 'yì ga bi Lomo gelé yée go káa do 'yì ené e ní.

¹ Maa Páwulo bi Lomo gelé maa káa do 'yimikása zí Kírésito Yésu ní, azé kí lúnduzé simi Lomo Timatiyo.

² Ekézé ledre ba zise ga bi ngúngusé ledre 'bi Kírésito

go, zise ídise go mbigi 'yì ené e simi Kolósayi ní.

'Buzé Lomo idí lúru bi kacise gi do bi zise ndịsise bilámase.

Páwulo i'bí mbófo éyì zí Lomo

³ Kací kadra e mbá ndịsizé, i'bí mbófo éyì zí Lomo bi 'Bu Ngére ezé Kírésito Yésu ní gi rosé simi bi azé go ndịsị ini ini zía ní. ⁴ Gi zía uwúze go kídí ngúngusé ledre Kírésito Yésu go kینگaya, zise ndịsise go óto 'bú lafúse e ga bi 'yì ené e ní dosé kینگaya. ⁵ Ndịsise méngi ledre née kenée, gi zía ndịsise go óto komosé gi ro rokinyi bi Lomo ndịsị bándáóto a zise komo ere ní. Ówo yemesé ledre a simi bi koo úwúsé bilámá ledre ené ní. ⁶ Bilámá ledre née ni go fú lá ańga do sogo káńgá. Tụ'dú 'yì e niyí go ndịsị óyóló'bó sómụ ledre eyé gi zía, cé káa zí bi koo méngi roné zise simi bi koo úwúsé ma'dii ledre zise ówoyeme a kídí Lomo yomo sée gi zí bilámá mimbé'dea bi rosé ní. ⁷ Úwúútusé koo bilámá sanda née gi tara Epáfura, ngúru ezezé. Ni bilámá 'yì moko 'bi Kírésito, ndịsị sáká sée ne ngára ndazé iri wá ní. ⁸ Uku ledresé ne zise kídí ndịsise go óto 'bú lafúse simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo.

⁹ Simi bi uwúze ledre née kenée ní, zise ndịsizé ini ini zí Lomo gi rosé kací kadra mbá. Idí 'dódo éyì bi ili

ídísé méngì a ní zíse gì ro zíse ídise kí komokenzì 'bì 'Dówù Lomo. ¹⁰ Ndìsìzé ìni ìni zì Ngére ezé Kírésìto gì ro zì míméngì ledre esé óto wo zía ówo a kídí ndìsìsé go óto úndruné zía ídine kí rokinyi kí ledre esé e mbá. Zía ndìsìné 'í'bí mikánda ówo ledre 'bì Lomo zíse kací kadra mbá, zíse ndìsìsé méngì òwù bilámá ledre e. ¹¹ Ndìsìzé kpá ìni ìni, idí 'í'bí roko'bu zíse kíngaya gì ro togù mindìsìsé ndaá bilámáne wá yá, zíse ndìsìsé útusímìsé gì ro zíse ídise kpá fú kí rokinyi. ¹² Ídísé mbófo 'Buzé Lomo gì zía oto sée go zíse ídise mbigí 'yì ené e gì ro ndìsìsé simì bilámá bi bi bandá oto go gì ro 'yì ené ga bi niyí go simì bimióngó ené ní. ¹³ Lomo yomo zée go gì zì Satána kí ídine ngére dozé. Zía nda óto Owù 'bì ené bi 'búa ni doa kíngaya ní, káa do Ngére ezé. ¹⁴ Ngére Yésu ma'dáa ugú gozé ne gì simì umbu 'bì lúyú ledre, zì Lomo ótoómo ledre zíze gì zía.

Kírésìto romo do eyì e mbá

¹⁵ Míméngì ledre 'bì Kírésìto ndìsì 'dódo míméngì ledre 'bì Lomo bi lurúze wo kí komozé wá ní. Romo do éyì ga bi Lomo otoogu yée ní za mbá, zía kpá ídine kí roko'buné doyé. ¹⁶ Simì bi Lomo otoogu do sogo kángá ba kí ere kí éyì ga bi simìné ní mbá, yée ga bi lurúze bú kí yée ga bi lurúze wá ní, otooguní kóo

yée kí Owù 'bì ené Kírésìto Yésu. Zíye kpá ótoogu mingburoko ngére e kí tú'dú ngíti géyì mingburoko 'yì e, kí roko'bu ga bi zíye ní mbá, zía óto Kírésìto káa do Ngére doyé. ¹⁷ 'Dá'dá gì zì éyì ga gére née mbá, Kírésìto ni yì ené goó bo. Ndìsì bandá éyì ga gére née ne zíye ndìsì ídiye. ¹⁸ Ni káa zì do ní zì 'yì ga bi ngunúnì ledre ené go ní. Ni ne mizefì 'yì bi urúutu roné gì simì umbu ní. Gì zì kéyì née zía ídine kí ledrené owóowó rómo do 'yìma'dí e kí éyì e mbá. ¹⁹ Lomo ni kí rokinyi gì zía Owù 'bì ené née ni cé káa zì ne ní simì ledre e za mbá. ²⁰ Yeme ledre ba gì ro zì Kírésìto 'í'bí roné úyuné do mingbúngu kágá gì ro zíne ídine kí rokinyi, zíne 'dí'bilúgu éyì ga bi komo ere kí yée ga bi do sogo kángá ní mbá simì sümü.

²¹ Bisinyí míméngì ledre esé kí misómù ledre esé oto kóo sée go zíse ídise ezeokó Lomo. ²² Cakaba ní Lomo 'dí'bilugu sée go simì sümü gì zì umbu bi Owù 'bì ené Kírésìto uyu wo gì rosé ní. Mengì ledre née kenée gì ro simì bi karanée kadra ngbanga áse ógu tóro kó'dúne ní, áse go drá lúyú ledre bi do 'dècì ngbanga rosé gì zía ní ndaá lolu wá. ²³ Gì zì kéyì née, ídísé lánýá ngbúo ro ledre 'bì Kírésìto bi ngúnusé ní. Ndásé óyóló'bó sómù ledre esé kpì kpá kí óto komosé bi ótosé

gi ro bilámá sanda bi kóo oguní káe zise ní wá. Bilámá sanda nées ukuní go zí tú'dú 'yì e do sogo kàngá za mbá. Maa Páwulo Lomo gelé maa gi ro ndìsì úku ledre bilámá sanda maa nées zí 'yì e.

Kírèsìto ni gi ro 'yì e mbá

²⁴ Mááyí kí rokinyi simi bi mááyí ndìsì 'dó'dó gi rosé ní. Rokinyi maa nées ni gi zía 'do'dó bi mándìsì 'dó'dó a ba, máméngì 'dí ba ledre bi kóo Kírèsìto yemeoto ya máídí 'dó'dó gi rosé 'yì ené e ní. ²⁵ Lomo i'bí moko nées zíma gi ro ndìsímá gámáma kí úku bilámá sanda nées mbá zise 'yì ga bi ndásé Yúda e wá ní. Mándìsì méngì nées moko bi Lomo ili zíma méngì a zí 'yì ené e ní. ²⁶ Bilámá sanda nées ni kóo miótoécìné gi zí 'yì e kí tú'dú simibi e. Karaba ní Lomo 'dodo ogu nda go gburara zí 'yì ené ga bi ngunúní ledrené go ní. ²⁷ Lomo ili zí 'yì ené e mbá ówoyéme mongú ledre bi nées méngì zise ga bi ngará ndásé Yúda e wá ní bilámáne. Ledre maa nées, ni Kírèsìto ndìsì go ndìsì simisé kací kadra mbá zise kpá go ówo a bilámáne kídí, karanées Lomo i'bí úndru zise.

²⁸ Kací kadra mbá komokenzì bi Lomo i'bí zize ní, ndìsìzé 'dodo ledre gi ro Kírèsìto káe zí 'yì e mbá, gi ro zí 'yì maa yée bi ngunúní ledre 'bi Kírèsìto go ní, zíye ídiye kí roko'bu royé ndìsì ngbóroye nda 'dá'dá za kóngaya. ²⁹ Nées

sì ledre bi mándìsì méngì moko nées kí roko'bu ga bi mbá Lomo i'bí zíma ní.

2

¹ Ídísé ówo a kídí máí'bí romá go mbá ndìsì méngì moko gi rosé kí ngítì géyì 'yì ga bi ngunúní ledre 'bi Kírèsìto niyí simi Lawudikiya nda kpá kí ngítì géyì ga bi ngará owoní aka maa wá ní. ² Mándìsì méngì ledre nées kenée gi ro zise ídísé kí roko'bu rosé, zise ndìsìsé óto 'bú lafúse kí rokinyi, zise ídísé éyì kíé'do simi ledre e mbá gi ro zise ówoyéme Kírèsìto bi kóo Lomo otoeci ledre a ní do bilámá misi'diné. ³ Owo ledre kí komokenzì niyí za mbá do sílì Kírèsìto. ⁴ Mándìsì úku a kenée nées káa bi áse ótoómo rosé zí 'yì e sínýi simi dosé kí bikinyi ódro bi utúasá sáka sée wá ní ke. ⁵ Abú ndazé kése do bi kíé'do wá, másómúlìgì ledresé wá. Mááyí kí mongú rokinyi romá kací kadra mbá kí úwú ledre bilámá ndìsì esé kpá kí ngungu ledre esé bi ní kí roko'buné kóngaya óyósé sogosé zí Kírèsìto wá ní.

Kírèsìto 'dodo mikánda miméngì ledre go zize

⁶ Káa zí bi ngungusé ledre Kírèsìto Yésu go káa do Ngére esé ní, ídísé nda mu lánýa ro moko 'bi Kírèsìto, ⁷ zise esì cýíse ngírì kí ndìsì ó'bó yéme ndìsì esé simi Kírèsìto gi ro zí ngungu ledre esé ídine ngbúó káa

zí bi kóo 'dodoní wo zise ní. Mimbé'desé idí 'dúçu kí rokinyi simi bi áse ndịsị í'bílúgu mbófo éyị zía ní.

⁸ Ídísé mu bándá rosé bilámáne kíngaya káa bi bicayi 'yị 'dódo ledre ga bi sága ona ba niyí sinyi simi dosé kí 'dó'do ledre bi ndịsị ógụ gi zí komokenzi 'bi 'yịma'dí e ní. 'Dódo ledre eyé ndịsị ógụ gi zí roko'bu 'bi do sogo káṅgá ba, ndaá gi zí Kírésito wá.

⁹ Kírésito oḡu do sogo káṅgá ona 'dódo miméngi ledre 'bi Lomo zí 'yị e. Úndru kí roko'bu 'bi Lomo ni mbá roa. ¹⁰ Gi zí kényi nées ní, ngíti éyị bi lerị a ni idí rosé ní ndaá, gi zía 'dú'du esé ni go nyé káa zí 'bi Kírésito ní. Ni ne Ngére do ngére e kí roko'bu bi do sogo káṅgá ona ní mbá. ¹¹ Gi zía bi áse go kịé'do kí Kírésito ní, nées kóo go miútúse ngburu. Ndaá 'bi ené útú ngburu bi 'yịma'dí menḡi ne ní wá. Ni útú ngburu bi Kírésito oṅooyó lúyú ledre ezé úçuoyó a 'dá'ba, zise ídize karaba kí ro dozé, gi zí roko'bu 'bi lúyú ledre bi simi rozé ní. ¹² Kadra bi kóo babatizini sée ní, áse kóo go miótosé gu kí Kírésito, zí Lomo úru sée gi simi umbu, gi zía ṅḡṅgusé ledre roko'bu 'bi Lomo bi uru Kírésito kie gi simi umbu ní go.

¹³ Gi zía kóo 'desi ní, áse kóo miúyusé simi Lomo gi zí lúyú ledre esé e kpá gi zía bi ṅḡṅgusé kóo

ledre 'bi Lomo zise ídise káa do mbigi 'yị ené wá ní. Zía 'dí'bióḡu sée go gi ro zise ídise tridrisé ndro kí Kírésito. Cakaba ní Lomo ootomo ledre go zise gi simi lúyú ledre ezé e za mbá. ¹⁴ Mengi ledre nées kenée gi zía lụḡoyó bisinyi miméngi ledre ezé ga kóna eké otoni wo do sogozé ní go mbá 'dá'ba. Zía 'dí'bi a mbá ndéré kie phéphe a do mingbúṅbu kágá. ¹⁵ Simi bi phephéni Yésu ni aka ciki do mingbúṅbu kágá ní, zía 'dí'bióyó roko'bu gi zí ezeokóne kpá kí bicayi lomo ga bi ndịsini óto úndru Satána ma'dáa ní mbá. Zí Lomo 'dódo a zí 'yị e ówo a mbá kídí ma'dii, Kírésito romo komo Satána go.

¹⁶ Bi kenée ní, ndásé óto komosé ro ledre 'bi 'yị e bi yaá Lomo ni í'bi 'do'dó zise gi ro toso éyị ga bi ndịsise ánu yée kí éwé yée bi loru 'bi Yúda e ili zise ánu yée kí éwé yée wá ní wá. Kpá kenée, ndásé óto komosé ro ledre 'bi 'yị ga bi ya ídise ndịsị lódú ondú 'bi mingburoko sili ga bi kí ledreyé owóowó, Sili 'bi 'Dówuro nda kí mikánda éfé wá. ¹⁷ Ledre ga gére nées mbá niyí yi eyé lá lili ledre bi gú karanée ni óḡu ní. Mbigi ledre ni yi ené dụú Kírésito Yésu.

¹⁸ Ndásé óto komosé ro ledre 'bi 'yị ga bi yaá, Lomo utúasa í'bi úndru zise wá, gi zía 'bó'búsé esé rosé do komo Lomo kpá kí

ótosé úndru maláyika káa zí yée wá ní wá. 'Yì ga gére née ndịsìnì ìlì kí ledre ga bì yaá Lomo ukui'bíne zíye simì 'duru ní, ledre máa née ogụ ené gị zí Lomo wá, yì ené sómụ ledre eyé 'bì 'yìma'dí e. ¹⁹ Bì kenée ní, 'dodoní eyé mbigí 'dódo ledre 'bì Kírésìto bì nì manda 'dá'dá ezé ní wá, gị zía 'dódo ledre eyé nì yì ené kí sómụ ledre 'bì 'yìma'dí e. Kírésìto bì nì manda 'bì 'yì ga bì nḡnḡnḡnì ledre ené ní ndịsì 'bì roko'bụ ne zí 'yì ené e gị ro zíye kótrụ royé ndịsì tátá kí ledre ené 'dá'dá kí roko'bụ 'bì Lomo.

²⁰ Káa zí bì kóo kurú rosé bì 'bì lúyú ledre uyu go ndro kí Kírésìto bì uyu ní, roko'bụ 'bì sága ba ndaá lolụ dosé wá. Éyì bì ndịsìsé méngì rosé káa zí ásé aka fú lá sị sịlì lorụ ga 'bì sága ba káa zí, ²¹ "Ndásé óto sịlìse ro ngíti géyì éyì e wá, Ndásé ánu ngíti géyì éyì e wá." ²² Lorụ ga gére née za mbá ogunì gị simì sómụ ledre 'bì 'yìma'dí gị ro éyì ga bì niyí ùkù eyé miùkù ní. ²³ Ngíti géyì 'yì e somúnì ya lorụ ga gére née niyí bilámáye gị ro zí 'yì e ndịsìyé lódù a, gị zía oto yée go ndịsì méngì mḡngburoko ledre ga bì nì 'dódo a kídí yée ndịsìnì née go ma'dii óto úndru Lomo ní. Lorụ ga gére née otoní 'yì e go zíye ndịsì 'bò'bù royé kpá kí ásiyé gị ro éyì ga bì royé ndịsì ìlì yée ní. Tí lá roko'bụ

'bì lorụ ga gére née utúasá ené sáká 'yì e gị zí roko'bụ 'bì éyì ga bì royé ndịsì ìlì yée ní wá.

3

¹ Lomo uru kótrụ kóo sée go ndro kí Kírésìto, ídísé nda mu óto komosé dujú ro cóngó ledre ga bì komo ere kídí bì Kírésìto ma'dáa nì mindịsìné do sịlì 'buné 'bì anú káa do Ngére ní. ² Káa zí bì goó kenée ní, ídísé nda mu óto komosé dujú ro ledre ga bì komo ere, ndaá éyì ga bì do sogo káḡgá ona ní wá. ³ Cakaba ní, trịdrisè nì go do sịlì Kírésìto bì niyí mindịsìyé kí Lomo komo ere ní. ⁴ Kírésìto Yésu nì née 'yì bì 'bì trịdrì zíze ní. Simì bì karanée nì ndá'baogụ ní, azé ídí kéye mbá 'yì ga bì niyí go miùtúásáye do komo Lomo ngára lúyú ledre ndaá royé wá ní.

⁵ Káa zí bì goó kenée ní, 'bù bisinyí ledre ga bì 'bì do sogo káḡgá ba, ledre 'bì só'do ro'yì kí 'yì bì ófúsé rosé kéne wá ní, mongù mimbé'de bì nì óto mimbé'de 'yì dujú ro éyì ga bì 'yì ìlì yée ní kí ledre ga bì emenì ngù ní mbá, ídísé úfuóyó 'búye gị dosé za mbá 'dá'ba. Míméngì ledre ga gére née nì káa zí 'yì ndịsì óto úndru lomo ga bì yemení yée kí sịlì 'yì ní. ⁶ Née míméngì ledre ga bì mimbé'de Lomo ndịsì ésì gị zía ro 'yì e miésì ní. ⁷ Simì bì kóo nḡnḡngusé aka

ledre Yésu wá ní, ndìsìsè kóo méngì mbá ledre ga gére ní. ⁸ Ga ba kpá ngíti géyì ledre ga bi ili zìsè ótoómo yée 'dá'ba ní. Mimbé'dekesì, óto bisinyí mimbé'de ro lafú'yì e, bisinyí ódro ga bi ndìsì 'dí'biógù dokuwu ní kí á'bá ledre, ídísé ótoómo ledre ga gére nées za mbá 'dá'ba, ⁹ gba ɽanga, káa zì bi ásé go mikánda 'yì e ní, ídísé ótoómo ɽanga kpá 'dá'ba. ¹⁰ Lomo oyólo'bó sómù ledre esé go, ásé go mikánda 'yì ené e, miméngì ledre esé ni go cé káa zì 'bi ené ní, gì zía ásé go ówoyème wo kíngaya. ¹¹ Azé dùyù kúfù 'yìma'dí e kìé'do. Éyì nda íri kídí ba 'bi ené Yúda, wo ba 'bi Gírìgì, togù wo bi utù go ngburu togù utù wá, togù áyí 'yì bi kí tù'dù éyì e zíyì togù éyì ndaní zíyì wá, togù áyí owúkùlù togù ndá owúkùlù wá. Simi ledre ga gére nées mbá, Kírésìto ni dùyù ne kí ledrené owóowó. Ndìsì ndìsì simizé mikékeríja mbá.

¹² Káa zì bi Lomo oto 'bù sée go zía gélé sée káa do mbigí 'yì ené e ní, ídísé ídí 'yì lúrú lerí lafúse, 'yì méngì bilámá ledre zì 'yì e, 'yì sáká 'yì e kací kadra e mbá. Zìsè ídísé 'yì lúrú bi simi ledre e kere kí ásé fú ìtì. Zìsè ídísé ndoo kpá 'yì 'bó'bù ro simi ledre e. ¹³ Ídísé ídí 'yì ótoómo ledre zì 'yì e, káa zì bi kóo Ngére Yésu ootomo ledre zìsè ní. ¹⁴ Simi ledre ga gére nées mbá, ídísé óto

'bù lafúse gì zía nées éyì bi ndìsì ódókótrù 'yì e zíyè ídíyè kìé'do ní.

¹⁵ Gì zía bi Lomo gelé sée go káa do mbigí 'yì ené e ní, Kírésìto i'bí roko'bu go zìsè gì ro zì mndìsìsè ídíne kìé'do kí lafúse. Bi kenée ní, zìsè ndìsìsè kí mimbé'desé kìé'do simi ledre e mbá kpá kí ndìsì i'bí mbófo éyì zì Lomo. ¹⁶ Kací kadra mbá cìyì ledre 'bi Kírésìto ídí ídí simisé ngírì gì ro zìsè útúásásé ndìsì 'dódo ledre ené kpá kí i'bí lorù kìe zì lafúse. Zìsè ndìsìsè úku ke'bi mbófo Lomo kéye kací kadra mbá. ¹⁷ Éyì ga bi ásé méngì yée ní mbá, togù miódrosé togù miméngì ledre esé e, ídísé méngì a za mbá kí ìrì Ngére Yésu. Káa zì bi ndìsìsè i'bí mbófo éyì zì 'Buzé Lomo gì zía ní.

Lorù zì 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní

¹⁸ Sée ga bi me'be ya'dá e ní, ídísé úwú kúrú ya'dá 'bi esé e gì do bi zìsè útúásásé káa do mbigí 'yì ga bi 'bi Ngére Yésu ní.

¹⁹ Sée ya'dá 'bi kará e, ídísé óto 'bù me'besé e kíngaya, ndásé ndìsì esì lerí royé wá.

²⁰ Sée owù e ídísé ídí 'yì úwú kúrú 'yì ndiki sée gì ro zì Ngére Yésu ídíne kí rokinyi kìse.

²¹ Sée 'bumiowù e kí mbámiowù e, ndásé ndìsì lorù owù 'bi esé e kí bisinyí

mimbé'desé wá káa bi sómú ledre eyé ni sínyí ke.

²² Sée owúkúlú e, ídísé ndìsì méngì moko zì mǎngburoko 'yì esé e kí mimbé'desé kíé'do káa zì éyì bi méngìsè moko nées zì Ngére Yésu ní. Ndásé méngì a kenée 'búó togú komo mǎngburoko 'yì esé e ni rosé gì ro zíye ídíye kí rokinyi ní wá. ²³ Simì moko esé e mbá, ídísé ndìsì méngì a kí mimbé'desé kíé'do gì zía ndìsìsè méngì moko nées zì Ngére Yésu, ndaá 'bi ené zì 'yìma'dí wá. ²⁴ Ndìsìsè méngì moko nées zì Kírésìto Yésu Ngére. Ma'dí, ni í'bí tákpásìlì zise kacì bilámá moko bi méngìsè wo nées. ²⁵ Tí lá ídísé ówo a kídí, togú 'yì luyú ledre go yá, Lomo ni 'dècì ngbanga roa útuásáne kpìni kí bisinyí ledre bi méngì wo ní.

4

¹ Sée mǎngburoko 'yì ga bi owúkúlú e ndìsìni méngì moko zise ní, ídísé í'bí zíye tí éyì bi ni útuásá sáká yée ní, gì zía 'bi esé mongú 'yì ni kpá bo dosé komo ere.

Ídísé ndìsì ini ini zì Lomo kíngaya

² Ídísé ndìsì ini ini zì Lomo kí mimbé'desé mbá, zise ndìsìsè kí 'bá'bá rosé gì zì bisinyí ledre, zise ndìsìsè í'bí mbófo éyì zì Lomo. ³ Ídísé kpá ini ini zì Lomo gì rozé, idí líkpì misi'di zise

gì do bi zise úku bilámá ledre 'bi Kírésìto zì 'yì ga bi ngará owoní aka wá ní. Nées sì ledre bi onzóní máa gì zía simì sǎgìni ní.

⁴ Ídísé ini ini, Lomo idí í'bí roko'bu zíma úku bilámá ledre 'bi Kírésìto kíe zì 'yì e do bilámá misi'diné.

⁵ Kací kadra mbá ídísé idí 'yì komokenzì e dongará 'yì ga bi owoní aka ledre 'bi Kírésìto wá ní. Ídísé ndìsì úku 'dódo ledre 'bi Kírésìto zíye kacì kadra mbá. ⁶ Simì bi ásé ndìsì 'dódo ledre zíye ní, ídísé ódro do bilámá misi'diné gì do bi zise ídise nzíyisè gì ro úkulúgu ledre kacì ndu'yú ga bi togú niyí ndú'yú sée kíe ní.

Odu ledre zise

⁷ Mákása Takíka gì yáa go zise íri. Ledre ga bi gì do bimá ní, ásé úwú yéme yée gì taraa. Ni bilámá ezemá bi ndìsìzè méngì moko 'bi Ngére Yésu kéne ní. 'Búa ni domá kíngaya. ⁸ Mákása wo gì ro zía úku mbigí ledre bi gì do bizé yáa ní zise gì ro zì mimbé'desé ídríne. ⁹ Takíka ma'dáa niyí gì yáa go do misi'di kí Onésìmo bi kpá ngúru bilámá 'yì 'bi moko 'bi Kírésìto ni kpá kí 'búne domá kíngaya ní. Niyí úku mbigí ledre ga bi gì do bizé yáa ní zise íri.

¹⁰ Ezemá bi azé kéne simì sǎgìni yáa, Arisitáka kí Máriao bi kóo máuku ledre a zise yaá ni owú 'bi sùmu Baranába ní í'bíní mandá zise íri. Togú Máriao

ma'dáa ogu go zise íri yá, ídísé 'dí'bi wo simi sümü bilámáne. ¹¹ Yásuwa bi ndịsini kpá ndólo wo Yúsito ní i'bí kpá mandá zise íri. Ya'dá ga bi ota née, Arisitáka, Máriko nda kí Yúsito, ga gére née Yúda ga bi yáa i'biní mimbé'deyé go zí Ngére Yésu ní. Ndịsini sáká máa yáa ye kí moko 'bi Ngére Yésu bi mándisi méngi a ní.

¹² Epáfura bi ni kpá ngúru 'yi 'bi Kolósayi, lúndusé simi Lomo, i'bí kpá mandá zise íri. Ni kpá ngúru bilámá 'yi moko 'bi Kírésito Yésu. Kací kadra mbá ndịsi ini ini zí Lomo gi rosé, Lomo idí i'bí roko'bu zise gi ro zise tórosé ngbúo simi moko ené 'bi Lomo bi áse simi a ní. ¹³ Máúku zise ma'díi, Epáfura i'bí roné go ndịsi méngi moko gi rosé Kolósayi ní kóngaya. Zía kpá i'bí roné gi ro lafúse ga bi simi Lawudikiya ní kpá kí yé ga bi simi Yerapolisi ní. ¹⁴ Ezelámáze Lúka, bi dokotóro ní kí Démasi i'biní kpá mandá zise kóngaya.

¹⁵ Mandá zí 'yi 'bi Kírésito ga bi simi Lawudikiya ní, okpó mbá zí Nífa kí 'yi ga bi 'bi Kírésito ndịsini yóko royé ndịsi ini ini zí Lomo zía 'be íri ní.

¹⁶ Togú ólosé ledre ba go yá, ídísé kpá kása a zí lafúse ga bi simi Lawudikiya ní. Wo bi kóo mákása zíye íri ní, idini kása zise gi ro zise kpá ólo a.

¹⁷ Ídísé úku ledre zí Arakípo idí méngi moko bi Ngére i'bí do sliá ní bilámáne ndéréoguné kie gi do oduné.

¹⁸ Maa Páwulo, máéké ledre ba máa kí sliá zise. Mandá zise íri kóngaya. Ndásé sómúligi ledremá simi sugini yáa wá. Lomo idí méngi bilámá ledre zise. Idí kenée.

**Mizefi wáraga bi
Páwulo
eké zí 'yì ga bi simi
Tasalonjika
ní
Ledre gi ro
mizefi búkú bi
Tasalonjika ní**

Simi Moko 'bi 'yìmikása e kápita ené 17, 'yìmikása Páwulo tonó kóo kanjisa simi Tasalonjika, bi ni ne mongú gara 'bi Makedoniya simi káńgá bi Girísi ní. Páwulo ìnyì kóo ndá'ba girí 'diya gi zía ngíti géyì Yúda e iliní kóo gi ro útú doa méngì wo bisinyíne. Nda gi 'dá'ba zí Timatíyo bi ndìsì sáká Páwulo ní óguné úku ledre zía kídí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Tasalonjika ní niyí yì eyé kpá fú mitóroyé ngbúo simi ledre 'bi Lomo bi ngunguní ní abú ngíti géyì 'yì e ndìsiní kí méngì yéé bisinyíne ndotó. Née ní zí Páwulo eké ledre ba zíye gi ro í'bí roko'bu zíye kpá kí úkulúgu ledre kací ndu'yú eyé zía.

Simi ledre bi Páwulo eké ní, í'bí mbófo éyì zí Lomo kpá zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Tasalonjika ní gi ro ledre 'bi Lomo bi ngunguní, kpá kí ledre 'bi óto 'bú lafúye bi ndìsiní óto a ní. Zía kpá úku ledre gi ro ndìsì bi kóo née ndìsì dongaraye íri tí ndìsì 'bi 'yì bi ngunngu ledre

Kírésìto go ní. Zía kpá úku ledre zíye gi ro ledre ga bi niyí méngì royé zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto gi do kací umbu kpá wo bi ni méngì roné zíye simi bi Kírésìto ni ndá'baógú do sogo káńgá ní. Odu a zía í'bí lorú zíye káa zí bi niyí ndìsì ndìsì tí káa zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní gi simi sìnđí kadra bi ni útúásá ní.

Mizefi wáraga bi Páwulo eké

zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Tasalonjika ní

¹ Sée 'yì ga bi 'bi Tasalonjika bi ngunngusé ledre 'bi 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésu Ngére 'yì yómo 'yì e go ní, mandá zise.

Azé, máa Páwulo, Siliváno nda kí Timatíyo.

Lomo idí lúru bi kacise gi do bi zise ndìsìsé bilámase.

Mbófo éyì zí Lomo gi ro 'yì ené ga bi simi Tasalonjika ní

² Kí'dí bi azé go íni ini zí 'Buzé Lomo ní, ndìsìzé sómúndíki ledresé, zize ndìsìzé mbófo wo gi zía bi ówosé wo bú bilámáne, zise ngunngu ledre ené, zise ndìsìsé méngì moko zía ní.

³ Kací kadra mbá ndìsìzé mbófo bilámá moko bi méngìsé gi zía bi ngunngusé ledre 'bi Kírésìto go zise ndìsì tórosé ngbúo kpá kí mióto komosé gi ro mindá'baógú Kírésìto Yésu Ngére ezé ní zí 'buzé Lomo.

⁴ Owú 'bi Babá e, ndìsìzé kpá mbófo ándá Lomo gi

zía bi owozé bú kídí oto 'búse go, zía géleógu sée káa do 'yì ené e ní. ⁵ Owozé ledre née gi zía, 'Dówú Lomo ndịsị sáká zée ne, zize ndịsịzé ódro ódro bi kí roko'buné simi bi azé ndịsị úku bilámá ledre 'bi Lomo zise ní. Zí 'Dówú Lomo kpá sáká sée kíngaya, zise ówo a kídí ledre bi ukuzé zise ní, ni ma'dii ledre. Ówosé mindịsịzé bi kóo don-garáse íri gi ro sáká sée ní bú. ⁶ Nda simi bi 'yì e tonóní 'dó'do sée kíngaya gi zía bi ndịsịsé úwú ledre ga bi ndịsịzé úku yée zise ní, zise útụsimisé kíngaya do tórosé ngbúó, cé káa zì bi kóo lúrúsé zée, ụtụzè simizé kíngaya, zize tórozé kpá ng-búó káa zì Ngére ezé Yésu ní. Abú 'dó'dósé kíngaya yá, 'Dówú Lomo ndịsị kpá fú sáká sée, zise ndịsị ídise kí rokinyi. ⁷ Nda simi bi 'yì 'bi Mekedonjya e kí 'yì 'bi Ákaya ga bi ngunḡuní ledre 'bi Ngére Yésu go, lurúní 'dú'du esé kí miméngi ledre esé e niyí nda yì eyé go kpí bilámáye ní, zíye ìnyiyé mbá ndịsị méngi lódú kací bilámá ledre ga bi ndịsịsé méngi yée ní. ⁸ Bi ndịsịsé úku ledre gi ro Ngére Yésu ndaá lá duú zíye wá, gi zía bi phanda ledre máa née aḡa go kací bi e za mbá ní. Ndaá lolu miútúásáne zize úku ledre gi ro ledre 'bi Lomo bi ngunḡusé ní wá. ⁹ 'Yì máa ga gére née mbá, itíní phanda ledre go kídí méngi

yémesé ledre go gi rozé. Kpá kí ledre bi ótoómosé ledre 'bi bicayi lomo ga bi 'bi sága ba, zise go óyóló'bó mimbé'desé ndịsị mbófo lá duú Lomo bi ni Ma'dii kpá Tridri ní kí méngi moko zía. ¹⁰ Zise ndịsịsé kí óto komosé gi ro mindá'baógu Yésu Owú 'bi Lomo gi komo ere, wo bi kóo 'Buzé Lomo uru wo gi simi umbu ní, ni yómo zée gi tara mongú nduwú bi ni gú ógu ní.

2

Mindịsị Páwulo bi kóo simi Tasalonjka ní

¹ Owú 'bi Babá e, ngíti géyì 'yì e ukuní kídí, oguzé kóo zise íri lá gbékpìe. Éyì ndaá kenée wá. ² Ówosé bú kídí, 'yì ga bi ngará ngunḡuní ledre 'bi Lomo wá ní, 'do'doní kóo zée simi Phílípoyi kí úku zée. Nda née ní, simi kadra bi kóo oguzé zise íri ní, ndịsini kóo kpá kála ledre 'bi Lomo bi ndịsịzé úku a zise ní. Abú kenée ndotó, Lomo i'bí kóo roko'bù ené go zize gi ro úku bilámá ledre ené kie zise. ³ Ukuzé ezé kóo ledre née zise gi ro zise í'bí kēsì zize wá, ndaá kpá gi ro zì 'yì e mbófo zée wá. In-gbízé ezé kóo rozé zise kí lóndo sée gi ro zì bi émené rosé wá. ⁴ Londoze ezé kóo kpá komosé gi zía bi azé 'yì mimbé'de e ní wá. Ukuzé kóo zise mbigí bilámá ledre 'bi Lomo káa zì 'yì ga bi Lomo ma'dáa uzu yée go, zíye útúásáye kací komoa,

zía ngúngu a zíye gí ro zíye úku ledre ené ní. ⁵ Ilizé óto Lomo, wo bi owo ledre gí simizé bú ní, zía ídíne kí rokinyi, ndaá gí ro zí 'yì e ídíye kí rokinyi ye wá, ndaá kpá sée kí ngíti géyì 'yì e wá.

⁶ Ndisizé ezé kóo íri gí ro zise kí ngíti géyì 'yì e mbófo zée wá.

Káa zí 'yìmikása ga bi 'bi Kírésìto ní, áse kóo 'dó'dó m'í'dó'dó kí lúru bi kacize, ⁷ tí lá ndisizé kóo lúru bi kacise káa zí mbámiowú ndisì lúru bi kací owú 'bi ené e ní. ⁸ Ukuzé kóo bilámá ledre 'bi Lomo zise, gí zía otozé 'búse go kíngaya, zise kpá méngì ledre bi ní miútúásáne gí rosé ní. ⁹ Simì bi kóo azé ndisì úku bilámá ledre 'bi Lomo zise ní, ndisizé ezé kóo gbékpìe lá lúru bi zise gí ro éyì miánu wá, ndisizé kóo méngì moko ezé cù ze kí sílize kací kadra za mbá, káa bi kúrú 'bi lúru bi kacize ní kóo méngì sée ke.

¹⁰ Ledre bi máuku ba ní, ɽanga ndaá simì a wá ówosé bú, Lomo owo kpá bú. Mílúyú ledre ndaá simì ndisì ezé bi kóo kése íri ní wá. ¹¹ Mengizé kóo ledresé kí úku ledre zise, kí lóru sée káa zí 'bumiowú méngì ledre owú 'bi ené e ní, ¹² gí ro zí miméngì ledre esé í'bí rokinyi zí Lomo, gí zía ndolo sée gí ro zise ówo nées káa do Ngére esé kpá kí mbófo nées.

¹³ Ndisizé í'bí mbófo éyì zí Lomo kací kadra za mbá, gí zía kadra bi kóo úwúsé ledre

bi ukuzé zise ní, úwúsé káa zí kúrú Lomo ní. Sómúsé kóo go kídí, nées ndaá ledre bi gí zí 'yìma'dí ní wá, ówosé kóo go téké kídí, nées ledre bi gí zí Lomo ní. Ní óto sée, zise ídíse kí roko'bu rosé gí zía ílisé ledre ma'dáa go. ¹⁴ Ʋtusé simisé go bilámáne simì bi kóo 'yì esé e ndisìní 'dó'do sée ní, cé káa zí 'yì 'bi Kírésìto Yésu ga kóna simì kángá 'bi Ʋdáyá Ʋtuní simiyé simì bi kóo 'yì eyé e 'do'doní yée ní. ¹⁵ 'Yì 'bi Ʋda ga gére ní, ngíti géyì ufuní kóo Ngére Yésu ye. 'Dá'dá gí zía nées ní, ndisìní kóo go úfu nébì e 'desì. Ogóoyóní kóo zée kpá ye gí simì gara esé. Kací kadra za mbá, ndisìní fú lá méngì éyì bi mimbé'de Lomo ndisì esì gí zía miésì ní. Owozé go kídí otoní royé go ndisì 'dó'do 'yì e za mbá, ¹⁶ gí zía bi iliní Ʋçúómo zée kí úku ledre 'bi Lomo zí kúfú ngíti géyì 'yì e gí ro zíye ómoyé ní. 'Yì 'bi Ʋda ga gére ní, lúyú ledre eyé rorómó go. Lomo ní karanée í'bí ndúwu royé kíngaya.

Páwulo oto 'bú 'yì ga bi 'bi Lomo simì Tasalonika ní

¹⁷ Owú 'bi Babá e, yemezé ezé kóo rozé miyème gí ro ndéréómo sée wá, gaganí kóo zée migága. Abú kenée ndotó, azé fú lá ndisì sómú ledresé. Ndisizé sómú ledre kíngaya gí ro óguzé lúru sée. ¹⁸ Mengizé kéyì za kí roko'buzé mbá. Mongú a,

máa Páwulo, máyème romá kí'dí tú'dú gí ro ógumá zise íri, utúasá mbá wá. Satána sinyi misi'di ledre ga gére née mbá misinyi. ¹⁹ Ilizé ógu ndiši lúru sée kenée, gí zía áse se 'yí ga bí niyí óto zée, zize ídize kí rokinyi, kadra bí Ngére ezé Yésu ní ndá'baógu simi a ní. ²⁰ Azé ídí kí mongú rokinyi gí zise kadra máa née.

3

¹ Gí zía bí 'búse ofu dozé go ní, zize ndišizé sómú ledresé kíngaya. Zía útúásáne kací komozé kídí abú ndišizé simi Átani kí ngúcuzé yá mengi éyí wá. ² Zize kása lúnduzé Timatiyo, eze 'yí mokoze bí Lomo ndolo wo, zize ndišizé úku bilámá ledre gí ro Kírésito Yésu 'Yí yómo 'yí e ndro kéye ní. Ukuzé kóo ledre zía kídí, ídí sáká sée simi sómú ledre kpá kí lóru sée kíngaya gí ro zí ciyí ledre 'bí Lomo ídíne simisé kíngaya. ³ Káa bí ngúru 'yí gí dongarase ní ótoómo ledre 'bí Lomo gí zí úzu éyí bí áse simi a née. Ówosé bú kídí, zée 'yí ga bí 'bí Ngére Yésu ní, gí zía bí ndišizé fú lódú kací a ní, ezeokóga niyí ndiši úzu zée. ⁴ Simi bí kóo azé íri ní, enzizé kóo komosé go kí ledre 'dá'dá kídí, ídísé tóro ngbúó, niyí karanée 'dó'do zée. Ówosé go bilámáne, mengi zize go tí káa zí bí kóo ukuzé zise ní. ⁵ Née sí ledre bí kasazé Timatiyo zise íri gí roa ní, gí

zía ilizé úwúyème ledresé, togú ngúngu ledre esé zí Lomo ní fú bo yá. Ndisizé sómúló'bó ledre gí rosé kídí ambí owo ne Satána londo yí ené sée ba go, uçuomo sée go kí ngúngu ledre 'bí Lomo, zí moko bí kóo mengizé dongarase íri ní ndéréne lá gbékpíe.

Ledre bí Timatiyo líkpí gí rosé ní oto zée kí mongú rokinyi

⁶ Mbófo éyí gí ro mindá'baógu Timatiyo gí zise girí. Ledre bí uku zize gí rosé ní, síli ilí rozé gí zía miílí kídí, née lurúndiki ené bisinyí ledre gí zise íri wá. Ledre 'bí Yésu bí ngúngusé kí óto 'búse bí dengbise kpá gí zí ngíti géyí 'yí e ní, ní yí ené do biné kídí, ndišisé kpá fú sómú ledrezé káa zí mbigí ezelámase ní. Ílisé gí ro ówo zée kpá káa zí bí ilizé gí ro ówo sée ní. ⁷ Owú 'bí Babá e, abú azé ndíki tú'dú ríkí úzu ledre e gí zí ngíti géyí 'yí e ndotó, simi bí uwúze ledre ga gére ní, oto mimbé'dezé go ídríne. ⁸ Abú azé simi tú'dú úzu éyí e kpá kí 'do'dó ndotó yá, azé kí mongú rokinyi kíngaya, gí zía bí ngúngu ledre esé oto sée go fú ndiši lódú kací Ngére Yésu ma'dáa ndéré kie 'dá'dá ní. ⁹ Éyí bí méngisé née ní, oto zée go zize ídize kí mongú rokinyi, owozé wá azé í'bí mbófo éyí zí Lomo ba lára a káa be 'di kací bilámá ledre bí

méngìsé zíze née? ¹⁰ Kací kandra za mbá, ndìsìzé kí ìní ìní zí Lomo kíngaya gí rosé, gí do bì zíze óguzé zíze ìrí sáká sée kí énzì komosé, gí ro zíze ndìsìsé lódù kací Yésù kí roko'bùsé nda za kíngaya rómo do wo bì ndìsìsé méngì a née ní.

¹¹ Ndìsìzé ìní ìní kídí, 'Buzé Lomo kí Ngére ezé Yésù idíní líkpí mìsì'di zíze gí ro óguzé zíze ìrí. ¹² Ngére ezé idí sáká sée, zíze óto 'bùse dengbìse kí 'bù ngítì géyì 'yì e kíngaya kpá káa zí bì otozé 'bùse ní. ¹³ Idí sáká sée zíze óto 'bù lafúse e kenée gí ro zí míméngì ledre esé e ídíye bilámáye káa bì ásé idí kí lúyú ledre rosé do komo Lomo bì 'Buzé ní kandra bì Ngére ezé Yésù nì ndá'baógu kí maláyika ené e simì a ní ke.

4

Bilámá ndìsì bì zí Lomo ídíne kí rokinyi gí roa ní

¹ Owú 'bì Babá e, káa zí bì kóo enzìzé komosé kí 'dódo ledre gí ro bilámá ndìsì kí bilámá míméngì ledre bì nì óto Lomo zía ídíne kí rokinyi gí zíze ní, owozé go, ásé go tí ndìsì méngì a kenée. Azé kpá fú úku ándá a, ídíse ndìsì méngì bilámá ledre ga gére née fú kenée zía rómoné mirómo. Ukuzé ledre née zíze kenée do bì kací Ngére Yésù. ² Ówosé mbá bú, i'bí lorù ledre ga gére née zíze ne, bì zíze kóo ndìsìzé 'dódo ledre ené kíe zíze ìrí ní.

³ Lomo ili ídíse ólúógu gí simì lúyú ledre 'dá'ba, gí ro zíze útúásásé kací komoné káa do mbígì 'yì ené e. Sée ga bì ófúsé rosé go ní, ndásé méngì 'berì wá. Sée ga bì ngará ófúsé aka rosé wá ní, ídíse ófú'dóro rosé kí, ásé nda fú ówo rosé káa do kára kí o'do. ⁴ Ídíse óto dokuwu ófú ro'yì, zía ídíne bilámáne do komo Lomo kpá kí 'yìma'dí e. ⁵ 'Yì ga bì ngará iliní ledre 'bì Lomo wá, zíye 'dí'bi lá dùyù ledre 'bì só'do royé ní, sée, ndásé méngì ledre eyé née wá. ⁶ Simì ledre káa zí ga gére ní, 'yì ndaá méngìsinyi ledre zí ezené lá gí zí 'bù ledre gí doné wá. Gí zía Ngére Yésù nì gú í'bí ndúwu ro'yì e gí zí lúyú ledre káa zí ga gére ní. Ukuzé kóo ledre ga gére née zíze go 'dá'dá, kpá kí úçuómo sée gí ro lúyú ledre káa zí ga gére ní, ⁷ Lomo ndolo ené kóo zée gí ro zíze ídíze 'yì lúyú ledre e wá, ili zíze ídíze mbígì 'yì ené e do komoné. ⁸ Togú 'yì asi go kí úwú ledre ba ní, asi ené née kí úwú ledre 'bì 'yìma'dí wá, asi yì ené née kí úwú ledre 'bì Lomo bì kasa zía simì roko'bù 'bì 'Dówùne ní.

⁹ Togú gí ro bilámá ndìsì kí óto 'bùse dengbìse kpá kí ngítì géyì 'yì e yá, utúásázé éké ledre gí roa zíze wá, gí zía Lomo 'dodo ledre gí roa go zíze. ¹⁰ Méngìsé go tí kenée, ótosé 'bù 'yì ga bì 'bì Kírésìto simì Mekedoníya ìrí ní go mbá. Ili, ídíse fú ndìsì

méngi a kenée zía rómoné mirómo.

¹¹ Ídí ídí simi dosé kídí, miméngi ledre esé ni bilámáne. Ndásé ési tarasé simi ledre 'bi 'yi e wá. Ídísé méngi moko kángaya káa zí bi kóo 'dodozé zise ní. ¹² Ídísé méngi a kenée gi do bi zí 'yi ga bi ngará iliní ledre 'bi Lomo wá ní óto dokuwusé, kpá káa bi áse ndísi óto komosé dujú go ro sáká éyi gi zí 'yi e ke.

Ledre gi ro mindá'baogu Ngére Yésu

¹³ Owú 'bi Babá e, ilizé zise ówo ledre gi ro 'yi ga bi kóo 'bi Lomo, uyuní go 'dá'dá ní, káa bi áse ndísi ini yée káa zí 'yi ga bi somúní 'bi eyé kídí, Lomo uru 'yi e gi simi umbu wá ní ke. ¹⁴ Owozé go kídí, 'yi ga bi kóo 'bi Yésu uyuní 'dá'dá ní, Lomo ni úru yée gi simi umbu mbá, cé káa zí bi kóo uru Yésu ma'dáa ní. ¹⁵ Ndásé sómú a bi yaá kadra bi Ngére ezé Yésu ni ndá'baogu simi a ní, 'yi ené ga kóo uyuní 'dá'dá ní, niyi ídí 'bi eyé fí simi gu, nda lá zée ga bi azé tridri ní, azé inyi dujú ze ndéré ndiki kie wá. Éyi ndaa kenée wá. Uku'dodozé ba ledre bi uku ne ní. Ledre ma'dáa ni ídí káa. ¹⁶ Ngére Yésu ni ndá'baogu gi komo ere, zía ótrú lorú kí mongú kúrúne 'dága, zí ngére maláyika e úku ledre zí ngíti maláyika gi do bi zía ímí dibili 'bi Lomo gi ro zí 'yi ga bi kóo

'bi Kírésito uyuní ní úruye mbá. ¹⁷ Gi ro zí lafúne e 'dó'duyóko zée 'yi ga bi 'bi Yésu azé aka tridri ní ndro kí lafúze ga bi Yésu ni úru yée ní, zize inyize kéye mbá ndéré ndiki kí Ngére Yésu ma'dáa simi síli 'dága. Zize nda ídize kéye kpá kí Ngére Yésu do bi kide do za fí. ¹⁸ Idize ndisi úku ledre káa zí wo ba zí lafúze e gi ro 'di'bióyó mongú sómú ledre kie gi doze 'dá'ba, káa bi azé ndisi ídí kí mongú lerí gi ro 'yi ezé ga bi uyuní go ní ke.

5

¹ Owú 'bi Babá e, ndazé kí ngíti ledre kpi tarazé úku zise gi ro kadra mindá'baogu Ngére Yésu wá, ² gi zía ówoyemesé go bilámáne kídí, mindá'baogu a ni liyi 'yi e mbá miliyi. ³ Kadra mindá'baogu Ngére Yésu, 'yi ga bi nguṅuní ledre ené wá ní owoní eyé e wá. Niyi ndisi úku ledre eyé kídí, éyi ndaa, yée niyi yi eyé bilámaye. Bisinyi ledre ni ógu zíye 'diya káa ní, utúasáni ómo gi zía wá, cé káa zí mbamiowú bi simia tonó ówo gi ro ará ní, utúasá úcuómo a wá.

⁴ Bi gi rosé ní, sée ga bi nguṅgusé ledre Yésu go ní, liyi ené sée miliyi wá. ⁵ Zée kése, gi zía nguṅguzé ledre Yésu go, azé yi ezé go 'yi ga bi 'bi bimiongó ní. Ndazé ezé 'yi ga bi 'bi mituluru ní wá, bi kenée ní,

ndazé ídí káa zí 'yì ga bi ñgunḡuní ledre Yésu wá ní wá. ⁶ Gí zía, owoní eyé ledre gí ro ledre 'bi Lomo wá, niyí yì eyé cé káa zí 'yì ga bi niyí mi'dú'duyé, ngíti géyì mikóyóye, owo'di'biní eyé ledre ga bi niyí ndìsì méngì royé ní wá. ⁷ Abú kenée ndotó, azé yì ezé káa zí 'yì ga bi niyí dilá kí kadra simì bimióngó ní, owozé ledre ga bi gí ro ledre 'bi Yésu ní bú. Idízé óto komozé ro ledre ené kpá kí 'bá'bá rozé gí zí Satána. ⁸ Ledre 'bi Ngére Yésu bi ñgunḡuzé kí óto 'bú 'yì e kpá kí óto komozé kací 'Yì yómo zée ma'dáa ní, ídí tátá fú 'dá'dá. Togú mengizé go fú kenée yá, azé útúásá 'bá'bá rozé gí zí Satána, zize ídíze nziyize gí ro mindá'baóḡu Yésu. ⁹ Lomo ili go kídí zée 'yì ga bi 'bi Kírésito Yésu ní, azé ídí kí tridri bi za fí ní, gí zía Ngére Yésu 'yì yómo 'yì e uyu kóo go gí rozé. Nduwú bi za fí ní, oḡu rozé wá. ¹⁰ Togú azé fú tridri, zize ndìsìzé fú kí óto komozé kací Yésu ma'dáa, gí kadra bi ni ndá'baóḡu simi a ní yá, azé ídí kéne do bi kéri a. Togú uyuḡuzé rozé mbú ze 'dá'dá, bisinyí ledre ndaá, azé kpá fú ídí kéne do bi kéri a. ¹¹ Bi kenée ní, ídísé ndìsì énzì komosé dengbìse kí lafúse e kí sáká rosé tí káa zí wo bi ndìsìsé méngì a née, gí ro zí Lomo ídíne kí rokinyi kíse.

Odu lorù gí zí Páwulo gí

ro bilámá ndìsì

¹² Owú 'bi Babá e, dodóze rozé rosé, ídísé óto úndru 'yì ga bi Ngére ezé Yésu oto yée go zise káa do manda 'dá'dá e, bi ndìsìní lóru sée kí méngì moko kíngaya dongarásé ní. ¹³ Ídísé óto 'búye, zise ndìsìsé kéye bilámáne gí zí moko bi ndìsìní méngì a dongarásé íri ní. Ndásé ndìsì kí ófú dongarásé kéye wá. ¹⁴ Ídísé lóru 'yì ngidri e idíní méngì moko, zise kpá lóru 'yì máa yée ga bi kí ngiri royé, roko'buyé ayí go ndá'ba 'dá'ba kí lódú kací Yésu ní. Zise sáká yée ga bi ngára utúásání sáká royé wá ní, zise óto mimbé'desé bilámáne kí 'yì e za mbá. ¹⁵ Ndásé méngìlúgu bisinyí ledre zí 'yì ga bi méngìní bisinyí ledre go zise ní wá. Ídísé ndìsì méngì yéme ledre zise dengbìse kpá gí zí 'yì e za mbá.

¹⁶ Ídísé ídí kí rokinyi kací kadra za mbá. ¹⁷ Zise ndìsìsé kí ini ini zí Lomo kpá kací kadra za mbá. ¹⁸ Abú ledre e méngìní sée ndotó, ídísé í'bi mbófo éyì zí Lomo, gí zía, née ledre bi Lomo ma'dáa ili, zée 'yì ga bi 'bi Kírésito Yésu zize ndìsìzé méngì a ní.

¹⁹ Ndásé úkucayi ledre gí ro kúrú Lomo bi ndìsìní úkutátá a zise ní wá, ²⁰ káa bi ásé úfu moko 'bi 'Dówú Lomo ke. ²¹ Ídísé ndìsì lúru ledre e mbá mílúru bilámáne kpó kpó kpó. Wo bi ni gí zí 'Dówú Lomo ní,

ásé ówo a, zíse 'dí'bi duḡ wo, ²² zíse ótoómo bisinyí a 'dá'ba.

²³ Lomo 'Yì í'bí bikidrí zí 'yì e, idí óyóló'bó sée ne káa do mbígí 'yì ené e. Zía lúru bi kacise bilámáne, kí mimbé'desé, kí misómú ledre esé kpá kí miméngí ledre esé e za mbá, káa bi ásé idí kí mílúyú ledre rosé simi kadra bi Kírésito Yésu Ngére 'Yì yómo 'yì e ni ndá'baógụ simi a ní ke. ²⁴ Káa zí bi Lomo ndoloogụ sée go káa do 'yì ené e ní, ni tí méngí ledre máa ga gére née zíse ma'díi.

Odu mandá gí zí Páwulo

²⁵ Owú 'bi Babá e, ídísé ini ini zí Lomo kpá gí rozé.

²⁶ I'bízé mandá zíse 'yì ga bi 'bi Lomo ní za mbá kíngaya.

²⁷ Máúku ba wo zíse do komo Ngére Yésu kídí, idíní ólo ledre ba zí 'yì ga bi 'bi Lomo bi niyí íri ní za mbá.

²⁸ Kírésito Yésu Ngére ezé idí kíse.

**Gbre wáraga bi
Páwulo
eké zí 'yì ga bi simi
Tasalonika
ní
Ledre gi ro gbre
bùkù bi
Tasalonika ní**

Páwulo eké gbre Tasalonika ba gi do kací bi eké mizefi Tasalonika go ní gi do kací éfé e ca zí 'yì ga bi 'bi Kírésito simi Tasalonika ní. Uku záye simi ledre bi eké ba kídí idíní tóro kpá fú ngbúó simi ledre 'bi Lomo bi ñgunḡuní ní abú ngíti géyì 'yì e niyí kí ndìsì méngì yéé bisinyíne ndotó. Ngíti géyì 'yì e ndìsìní kóo úku ledre zí 'yì ga bi Kírésito nées kídí Kírésito oḡu yì ené go, ngíti géyì ya ni óḡu ca cakaba, ndaní lolu ndìsì méngì 'dó'dó royé kí moko wá. Páwulo ya 'yì ga bi 'bi Kírésito nées ndaní úwú ledre 'bi 'yì ɾanga ga gére nées wá. Zía ótoyéme a záye kídí 'yì ga bi 'bi Kírésito ní ndaní ídì 'yì ngìdri e wá, gi zía 'dá'dá zí Kírésito ndá'baóḡuné, sɿndì kadra ni ídì zí mɿngburoko bisinyí ledre e ndìsì méngì tátá royé 'dá'dá do sogo, nées ní zí manda 'yì méngì bisinyí ledre útúne 'dá'dá zí tú'dú 'yì ga bi oyóní sogoyé go zí Lomo ní íçì okó ro Lomo.

Gbre wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga bi 'bi Kírésito simi Tasalonika ní

¹ Sée 'yì ga bi 'bi Tasalonika bi ilisé ledre 'bi 'Buzé Lomo kí Kírésito Yésu Ngére 'Yì yómo 'yì e ní, i'bízé mandá záse.

Azé, máa Páwulo kí Siliváno kpá kí Timatíyo e.

² 'Buzé Lomo kí Kírésito Yésu Ngére 'Yì yómo 'yì e, idíní lúru bi kacise gi do bi záse ndìsìsé bilámáse.

Páwulo i'bí mbófo éyì zí Lomo gi ro 'yì ga bi 'bi Ngére Yésu ní

³ Owú 'bi Babá e, utúasá miútúasá zize i'bí mbófo éyì zí Lomo gi rosé za mbá, gi zía bi áse kpá fú ndìsì lódú kací Ngére Yésu kíngaya ndéré kie 'dá'dá kpá kí óto 'búse bi dengbise kíngaya ní. ⁴ Gi zí keyì nées ní, zize ndìsìzé kpá fú mbófo ledresé zí ngíti géyì 'yì ga bi 'bi Lomo ní, gi zía, áse kpá fú mitórosé ngbúó simi mɿngburoko úzu éyì e, kí mɿngburoko 'do'dó ga bi gi zí 'yì e ní.

⁵ Ndìsìní méngì láráse nées gi zía bi áse 'yì ga bi 'bi Lomo ní, abú kenées ndotó, cíyí ledre 'bi Lomo ni yì ené kpá fú simisé kíngaya. Simi ledre máa ga gére nées mbá, owozé go kídí Lomo ni karanées 'decì ngbanga esé bilámáne kídí, útúasásé go záye ndìsìyé kése 'be 'bi ené.

⁶ Ídísé ówo a kídí, 'yì ga bi ndìsìní 'dó'do sée nées, Lomo

ni karanée kpá 'dó'do yée bisinyíne kíngaya. ⁷ Gí do kací 'do'dó esé née, Lomo ni nda í'bí mongú 'dówúro zíze kése. Kadra bi 'yì e za mbá niyí lúru Ngére Yésu kí ndá'baógu gi komo ere girí kí maláyika ené ga bi cóngó royé ofu go ní, kí mongú pho'du. ⁸ Ni í'bí ndúwu ro 'yì ga bi ngunúní ledre Lomo wá ní. Gí zía, asiní go kí úwú bilámá ledre 'bì Ngére Yésu. ⁹ Bisinyí 'yì ga gére née, Ngére Yésu utúasá ené lolu méngì bilámá ledre bi kí roko'buné ní zíye wá. Ni ógóoyó yée gi do komoné 'dá'ba, do í'bí ndúwu royé, nduwú bi ngará odu a ndaá ní. ¹⁰ Ledre máa née, ni méngì roné simi bi Yésu ma'dáa ni ndá'baógu gi ro zí 'yì ené e mbófo wo kíngaya ní. Ásé kpá ídí dongaraye gi zía bi ngungusé ledre 'bì Lomo bi ukuzé kóo zise ní go.

¹¹ Káa zí bi owozé bú kenée ní, ndisizé ini ini zí Lomo gi rosé kací kadra mbá kídí, ídí óto sée, zise útúasásé káa do mbigí 'yì ené e, káa zí bi geléogu sée go née ní. Ídí í'bí roko'bú zise gi ro zise méngìonzó bilámá ledre kíe zía, gi zía ngungusé ledre ené go. ¹² Simi kadra bi ni méngì ledre máa ga gére ní, 'yì e niyí mbófo iri Kírésito Yésu Ngére gi zí miméngì ledre esé. Nda née ní, Kírésito Yésu ni úku ledre kídí, méngì yémesé ledre

go bilámáne. Ledre née ni ídí kenée, gi zía 'Buzé Lomo kí Kírésito Yésu Ngére 'yì yómo 'yì e iliní gi ro sáká sée.

2

Ídí ídí nzíyiyì gi ro mindá'baógu Yésu

¹ Owú 'bì Babá e, somúzé ni miútúásáne zíze úku ándá ledre gi ro mindá'baógu Kírésito Yésu Ngére 'yì yómo 'yì e kpá kí ledre mindíkize kéne zise. ² Sómú ledre esé nda ídí sikala gi ro mindá'baógu ené wá. Togú ngíti 'yì uku kóo ledre go ya, Ngére nda'baogu go yá, ndásé ngungu a wá. Togú ngíti 'yì uku kóo ledre go kenée káa zí nébì ní yá, ndásé kpá ngungu a wá. Togú kasaoguní kóo wáraga go zise kí ledre káa zí née lóndo sée kíe kídí, kasaoguzé ze yá, ndásé kpá ngungu a wá. ³ 'Yì e ndaní lóndo sée kí ledre káa zí née wá. Gí zía, ngíti géyì ledre e niyí aka méngìutu royé kí, Yésu ma'dáa ni nda fú ndá'baógu. Mizefi a, 'yì e niyí aka ási gi ro mbigí Lomo kíngaya kí, zí ngíti mongú bisinyí 'yì lóndo 'yì e olúoguné, zía ndisíné úku sínyi ledre gi ro lomo ga bi 'yì e ndisíní ini ini zíye ní 'duo gbála. ⁴ Ni óto roné káa do Lomo, do lomo máa ga gére née. Zía ógu ndisíné dongará 'yì ga bi 'bì Lomo ní, simi 'Díci 'bì Lomo ndisí úku ledre kídí, née ni mbigí

Lomo, ábuwá yí ené ɽanga. Nda gí do kací a nées ní, zí Yésu ógúné í'bí ndúwu roa, nduwú bì ngára odu a ndaá ní.

⁵ Máuku kóo ledre ga gére nées go zise fúo simi bì kóo azé kése íri ní kídí, ⁶ ngíti éyí nì bo bì ndìsì aka 'dí'bingéřì bisinyí 'yí máa nées kí ógu ní, ówosé éyí máa nées bú. Ledre máa nées menği roné kenée gí zí bisinyí 'yí nées aka kí ógúné, 'búo togú kadra a utúasá go gí ro do 'dó'do bisinyí 'yí máa nées. ⁷ Roko'bu 'bì menği okó ro mbigí Lomo nì go kí okó roa miótoéciné, ngíti 'yí nì bo ndìsì 'dí'bingéřì roko'bu máa nées ne, nì ndìsì menği a kenée 'búo togú oyó roné go 'dá'ba. ⁸ Nées ní, zí bisinyí 'yí máa nées nda ógúné. Nda gí 'dá'ba simi bì Ngére Yésu nì ógu 'bì ené kí mongú roko'buné ní, zía lúwúónzó bisinyí 'yí máa nées za fí umbu.

⁹ Bisinyí 'yí nées nì ógu kí roko'bu 'bì Satána, ¹⁰ zía ndìsiné menği mingburoko ledre ɽanga e kí bisinyí mimenği ledre e gí ro lóndo 'yí ga bì ngára iliní ngúnğu ma'díi ledre gí ro ómoyé wá ní milóndo. ¹¹ Gí zía bì asiní kí ngúnğu ledre 'bì mbigí Lomo go ní, Lomo otoomo yée go gí ro zíye menği ledre cayi bì iliní ndìsì menği a ní, gí ro zí bì émené royé. ¹² Gí zí kéyí nées ní, Lomo nì gú kpá í'bí ndúwu royé, nduwú bì ngára odu a ndaá ní.

Ídísé tóro ngbúo simi ledre 'bì Kírésito

¹³ Owú 'bì Babá e, utúasá miútúasá ma'díi, zíze ndìsìzé í'bí mbófo éyí zí Ngére Yésu gí rosé, gí zía oto 'búse go kíngaya, zía géléogú sée kpurú gí simi roko'bu 'bì 'Dówú Lomo káa do mbigí 'yí ené e, gí zía ngúnğusé ledre ené go. ¹⁴ Gelé sée, gí zía simi bì kóo oguzé kí bilámá ledre ené 'dódo a zise íri ní, zise kóo ngúnğu a. Gí zí kéyí nées, zise útúasásé kací komoa, do ídise káa do mbigí 'yí ga bì 'bì Kírésito Yésu Ngére ezé ní za fí. ¹⁵ Bì goó kenée ní, owú 'bì Babá e, ledre ga bì kóo 'dodozé yée zise kí yée ga bì ekézé yée miéké ní, ídísé 'dí'bí sîlîse royé ngbúo, gí ro zise ídise kí roko'busé simi ledre e za mbá.

¹⁶ Kírésito Yésu Ngére ezé kí 'Buzé Lomo yemení ledre nées kenée gí ro zise ídise kí rokinyi kpá kí oto komo gí ro trîdři bì za fí ní. Lomo menği ledre nées kenée gí zí bilámá mimbé'dea rozé kpá kí 'búze bì oto ní. ¹⁷ Idíní ndìsì 'dí'bíoyó ngirí gí simisé 'dá'ba, zíye í'bí roko'bu zise gí ro zí mimenği ledre esé e kí miódrosé e ídiye mbá bilámáye.

3

Páwulo í'bí lorú zí 'yí ga bì 'bì Lomo ní

¹ Owú 'bì Babá e, azé kpá fú kí yata ledre gí ro úku a zise. Ídísé ndìsì ini ini zí

'Buzé Lomo gi rozé kídí, ledre 'bi Ngére Yésu idí ngbóro ndéréne fú 'dá'dá, 'yì e idíní ówo a káa do mongú ledre zíye ngúngu a káa zí bi ówoyémesé go bú ní. ² Ídísé kpá ini ini zí Lomo gi ro zía yómo zée gi zí bisinyí 'yì ga bi ngára ngunúní aka ledre 'bi Lomo ma'dáa wá ní. ³ Ma'dii, Ngére Yésu ni 'yì méngì bilámá ledre zí 'yì e, ni í'bí roko'bù zise, ni kpá 'bá'bá sée gi zí bisinyí ledre e. ⁴ Azé go kí mongú rokinyi gi zí Ngére Yésu, gi zía ásé go tí ndìsì méngì kéyì káa zí bi kóo ukuzé zise ní. Owozé go yaá, ledre ga bi ukuzé yée zise ní, ásé ndìsì méngì yée fú kenée ndéré kíe 'dá'dá. ⁵ Ngére Yésu idí sáká sée, gi ro zise ówo óto 'búse bi Lomo oto ní, zise kpá ówo a kídí, Kírésìto bi ni 'yì yómo 'yì e ní, ni ndìsì sáká sée gi ro zise ndìsìsè lódú kacíne nda za kíngaya.

Lorù gi ro moko

⁶ Owù 'bi Babá e, loruzé sée ba do bi kací Kírésìto Yésu Ngére 'yì yómo 'yì e. Ídísé ígí rosé gi ro 'yì ngidri bi dongarásé íri ní 'dá'ba, wo bi ngára ili 'bi ené méngì moko kíngaya wá, káa zí bi kóo 'dodozé zise ní. ⁷ Ówosé bú kídí, utúasá miútúasá zise méngì moko za kíngaya káa zí bi kóo mengizé dongarásé íri ní. Ndazé ezé kóo 'yì ngidri e wá. ⁸ Otozé ezé kóo komozé lá ro 'yì e gi ro

éyì miánu wá. Mengizé kóo moko ezé cú ze kí sílize kí bisuwu trij kadra teké, káa bi kúrú 'bi lúru bi kacize ni kóo méngì sée ke. ⁹ Eme miéme gi ro zise í'bí éyì miánu zí 'yì 'dódo ledre e zise. Abú kenée ndotó, simi bi kóo oguzé 'dódo ledre zise íri ní, ilizé ezé kóo ledre máa née wá. Mengizé kóo moko ezé cú ze kí sílize gi ro éyì miánu zise, gi ro zía ídine káa do 'dódo ledre zise, zise ndìsìsè méngì moko kpá kenée. ¹⁰ I'bízé kóo lorù zise gi ro 'yì ngidri e simi bi kóo azé kése íri ní kídí, togú 'yì ili méngì moko wá, ndaní í'bí éyì miánu zía wá.

¹¹ Ukuzé ledre née kenée, gi zía uwúze go kídí, ngítì géyì 'yì e niyí bo dongarásé íri, niyí 'yì ngidri e, iliní eyé méngì moko wá. Ambá ledre eyé lá ndìsì esì tarayé simi ledre 'bi lafúye e. ¹² Ukuzé ledre ba zise kí roko'bù 'bi Kírésìto Yésu Ngére ezé, ídísé lóru 'yì ga gére née, ndaní ndìsì gbékpíe wá, idíní ndìsì méngì moko kí sílíye gi ro éyì miánu zíye. ¹³ Owù 'bi Babá e, ndásé 'dó'dó kí méngì bilámá ledre wá.

¹⁴ 'Yì bi asi go kí éré ngiri ledre bi ekézé simi wáraga ba ní ní, ídísé lúruómo wo kí komosé gi ro zí komoa ényíne. ¹⁵ Ndásé sógó wo wá, ídísé esì sílíse komoa tí káa zí 'yì esì sílíne komo lúnduné ní, gi ro zía ndá'baoguné méngì ledre bi utúasá miútúasá ní.

Odu mandá gí zí Páwulo

^e ¹⁶ Ngére Yésu 'yì í'bí bikìdrì zì 'yì e, idí idí kíse, abú tú'dù bisinyí ledre e niyí ndìsì méngì sée ndotó, Lomo idí ìdrì mímbe'desé, zise idise kí bikìdrì kací kadra za mbá.

¹⁷ Maa, Páwulo, máí'bí mandá zise, máéké ledre ba maa kí sílìma, gí ro zise ówo a kídí, ledre ma'dáa ba ni tí gí zíma ma'díi, gí zía mándìsì éké ledre amá e kú kenée.

¹⁸ Kírésìto Yésu Ngére ezé idí méngì bilámá ledre zise.

**Mizefi wáraga bi
Páwulo eké zí
Timatíyo
ní
Ledre gi ro
mizefi búku bi
Timatíyo ní**

Timatíyo ní kóo owúphirangá.

bi nṅunṅu ledre Kírésito do owúne ní. Gamání kóo go kí 'yimikása Páwulo kí tú'dú simibi e. Ndịsi sáká Páwulo simi moko 'bi úku bilámá ledre gi ro Kírésito Yésu zí 'yi e. Gi do kací ledre ga gére née, zí Páwulo kása wo ídine káa do manda 'bi kanisa simi gara bi Éfeso ní.

Páwulo eké ledre ba kása a zí Timatíyo í'bí lorú kía zía gi ro bilámá misi'di 'bi ini zí Lomo simi kanisa ga bi íri ní kpá kí lorú zía gi ro 'yi ga bi ndịsiní 'dódo ledre ɽanga zí 'yi ga bi 'bi Kírésito ní. Páwulo uku ledre kpá gi ro toso 'yi ga bi niyí útúásá do géle yée káa do manda e simi kanisa. 'Yi bi ni go manda ní ni ndịsi kí ngíti géyí 'yi ga bi káa zí owúphirangá e, ngoko 'yi e nda kí kará umbu e lará e káa be 'di.

Mizefi wáraga bi Páwulo eké zí Timatíyo ní

¹ Timatíyo, máa Páwulo bi 'Buzé Lomo 'yi yómo 'yi e géle máa zíma ídima káa do 'yimikása zí Kírésito Yésu

bi ndịsizé óto komozé kací a ní.

² Máéké ledre ba máa zíyi, gi zía áyi zíma go mbigí owú 'bi amá simi Lomo.

'Buzé Lomo ma'dáa kí Ngére ezé Kírésito Yésu idíní ówo ledre kíyi, zíye méngi bilámá ledre zíyi gi do bi zíyi ndịsiyi bilámáne.

*Páwulo í'bí lorú zí
Timatíyo*

³ Ledre kóo máúku zíyi simi bi kóo mááyí ñnyi ndéré simi Mekedoníya ní, ni aka fú do biné. Ídí aka ndịsi fú simi Éfeso íri, gi ro úçuómo 'yi ɽanga ga bi íri née káa bi niyí ndịsi síní do 'yi ga bi 'bi Kírésito ní kí bisinyí 'dódo ledre e

ke. ⁴ Ídí ési silyíyí komo 'yi ɽanga ga gére née, idíní ótoómo kí líkpí kuɽú ledre ga bi kóo 'bi bulúnduyé e bi útúásá sáká 'yi e wá, ndịsi 'di'biógu kangú dongará 'yi e ní 'dá'ba. Gi zía ledre káa zí ga gére née sakání eyé 'yi e gi ro zíye ndịsiyé bilámáye méngi moko 'bi Lomo wá. ⁵ Máúku ledre née kenée gi zía, máili 'yi ga bi 'bi Kírésito bi ndịsi 'dódo ledre zíye íri ní, idíní méngi yéme ledre dongaráye kí lafúye kí mimbé'deyé mbá kíe'do bilámáne, gi ro zíye ídiye mbigí 'yi ga bi 'bi Kírésito ní. ⁶ Ídí ówo a yá 'yi ɽanga ga gére née luyúní gi do bilámá misi'di bi 'bi Lomo ní go, mongú ledre eyé nda yi ené go lá ndịsi íti

kangú bi ngára moko ndaa simi a wá ní. ⁷ Iliní gí ro zíye ídíye 'yì 'dódo lorù 'bi Lomo zí 'yì e, abú kenée ndotó, owoní eyé ledre ga bi ndìşiní úku yée kí roko'büyé née wá.

⁸ Owozé bú bilámáne kídí, lorù 'bi 'Büzé Lomo bi kóo Músa eké ní, ni bilámáne gí ro zía sáká 'yì e, bilámá a tí lá ili do ndìşì méngì ledre kací a bilámáne. ⁹ Lorù ma'dáa ndaa 'bi ené gí ro 'yì ga bi niyí 'yì méngì bilámá ledre e ní wá. Yì ené gí ro 'dəcì ngbanga 'yì ga bi ndìşiní méngì bisinyí ledre e, káa zí 'yì úfu 'yì e, kí 'yì máa yée ga bi ufuní 'yì ndiki yée ní. Kpá kí ngíti géyì 'yì máa yée ga bi ¹⁰ ndìşiní só'do royé kí ngíti géyì kará e. Nda kpá kí kará ga bi ndìşiní méngì 'berì ní. Kpá kí ngíti géyì ya'dá ga bi oyólo'bóní lafúye ya'dá e káa do kára e óto yée sogoyé ní. Nda kpá kí yée ga bi ndìşiní só'do minzéré owúkará ga bi utúasání aka gí ro ya'dá e wá ní. Nda kpá kí 'yì máa yée ga bi ndìşiní úgu 'yì e kí úguóyó yée ní. Kí 'yì ga bi ndìşiní lolóbú simi ranga ní. Nda kí ngíti géyì bicayi ledre ga bi niyí bo ní. ¹¹ Née bilámá ledre bi 'Büzé Lomo bi kí mongú roko'buné ili zíma ndìşimá 'dódo a zí 'yì e ní.

Páwulo i'bí mbófo éyì zí Ngére Yésu

¹² Mbófo éyì zí Kírésito Yésu Ngére ezé, gí zía, lurú

máa máútúásá miútúásá kací komoa, zía i'bí moko ené née zíma ndìşimá méngì a. Zíma kpá mbófo ándá wo, gí ro roko'bu bi i'bí zíma, zíma ndìşimá méngì moko máa née kíe ní. ¹³ Wo, Yésu owo bú kídí, ledre ga kóo mándìşì méngì yée faa, kí úku síní ledre gí do biné, kpá kí 'dó'do 'yì ené e kíngaya ní, yì ené gí zía bi kóo mángúngu aka kóo ledre ené wá ní. Gí zí kényí née ní, zía ídri mimbé'dené romá, zía ótoómo ledre zíma. ¹⁴ Bi ba ní, máówoyéme go kídí, Ngére Yésu oto 'búma go kíngaya, ni kí rokinyi gí romá. Saká máa go gí ro zíma ngúngu ledre ené nda za kíngaya, kpá gí ro zíma ídíma 'yì óto 'bú 'yì e za mbá. Née éyì bi ni ndìşì méngì roné simi bi togú azé go 'yì ga bi 'bi Kírésito Yésu ma'dáa ní.

¹⁵ Ba zaá mbigí ledre, 'yì e idíní ngúngu a zíye lánýaye roa kídí, “Ógu bi kóo Kírésito Yésu ogú ní, ndaa gbékpíe wá. Ogú gí ro yómo 'yì lúyú ledre e.” Máa Páwulo, lúyú ledre amá romo kóo rómó go. ¹⁶ Simi ledre ga gére née mbá, 'Büzé Lomo oyó sogoné zíma wá. Oyólo'bó máa go káa do 'yì méngì moko zí Kírésito Yésu, zíma ídíma káa do mongú 'dódo ledre zí 'yì e kídí, Lomo ni 'yì ótoómo ledre zí 'yì lúyú ledre e, gí ro zíye ngúngu ledre

Ngére Yésu, zíye ómoyé za fi. ¹⁷ 'Yi e idíní ndìsì í'bí mbófo éyí zí 'Buzé Lomo ma'dáa kací kadra za mbá odu a ndaá ídí wá, gí zía nì Lomo bi nì trìdrì kpá Ngére bi ngára roko'bu ené odu a ndaá, 'yi e utúasání lúru wo kí komoyé wá ní.

Páwulo enzi komo Timatíyo

¹⁸ Timatíyo owú 'bi amáa, ledre ga bi kóo 'Buzé Lomo ukui'bí tara ngítì géyí 'yi ené e 'desì zíye ndìsiyé úku yée gí royí ní, ndaní lígì yí wá. Idíní ídí zíyí éyí sílíyí 'bi okó, zíyí ndìsiyí méngì okó kí 'yi ranga ga gére née káe. ¹⁹ Ledre Ngére Yésu bi ngúngu ní, idí ngbóro simiyí ndéréne fú 'dá'dá. Ndá ídí káa zí 'yi ga bi ootomoní cóngó 'dódo ledre kóo 'dodoní zíye ní go, niyí nda yí eyé go ndìsì méngì bicayi ledre e ní wá. ²⁰ Lúru aka, Amána e kí Alakizánde niyí go gí dongará 'yi ga bi ootomoní kací Lomo go, lodúní nda yí eyé go 'dódo ledre máa wo bi 'bi Satána ní. Gí zí kényí née ní, má'dí'bióyó yée gí simi moko go, máótoómo nda yée go zí Satána ma'dáa gí ro zíye ówo a kídí, togú 'yi ndìsì úku sínyi ledre gí do bi Lomo yá, emengú, 'yi máa née luyú go bisinyíne.

2

Loru gí ro ini zí Lomo

¹ Timatíyo owú 'bi amáa, utúasá miútúasá zíyí ndìsiyí ini ini zí Lomo, idí í'bí éyí zí 'yi e za mbá, idí ndìsì lúru bi kacíye. Zíyí ndìsiyí kí í'bí mbófo éyí zí Lomo ma'dáa gí ro éyí ga bi méngì yée go zí 'yi e ní. ² Ídí ini ini gí ro ngére e kí 'yi ga bi sí sílíye ní za mbá, gí ro zí mindìsìzé ídíne bilámáne, zíze ndìsìzé méngì dujú ledre ga bi 'Buzé Lomo ili yée ní dongará 'yi e. ³ Togú ndìsì go kí méngì kényí gí ro lafúze e kenée yá, 'Buzé Lomo 'Yi yómo zée nì ídí kí rokinyí. ⁴ Gí zía ili 'yi e za mbá, idíní ówo ma'díi ledre, zíye ngúngu ledre Yésu gí ro zíye ómoyé. ⁵ Ledre née méngì roné kenée, gí zía wo mbigí Lomo nì dujú ne Lomo bi nì 'Bu 'yima'dí e za mbá ní. Gí zí luyú ledre 'bi 'yima'dí e, zíye kóo ídíye go gí ro 'Buzé Lomo ma'dáa gbála. Née ní, zí Kírésito Yésu óguné yéme dongará 'yi e kí Lomo, zía kótrulúgu 'yi e cigí 'Buzé gí ro zí ndìsì eyé ídíne bilámáne, gí zía nì dujú ne 'yi bi utúasá go kótrulúgu 'yi e ro Lomo ní. ⁶ I'bí roné do úyuné do bi kací 'yi luyú ledre e, gí ro zí Lomo yómo yée, gí zía Lomo ma'dáa yeme kóo ledre née go kú kenée 'desì gí ro zíne yómo 'yima'dí e. ⁷ Née sí ledre bi Lomo ma'dáa gelé máa zíma ídíma gí roa 'yimikása zí Ngére Yésu kí ndìsì 'dódo ledre ené zí kufú 'yi e za

mbá ní.

⁸ Bi kenée ní, togú yókosé rosé go do bi 'bi ini ini zí Lomo yá, ngíti géyì 'yì e dongaráse ndaní ótoécì bisinyí ledre do mimbé'deyé, togú mbú simikesì ro lafúye, togú mbú ófú kí lafúye wá.

⁹ Gi ro kará e kpá kenée. Kará ga bi niyí go 'yì lódú kací Yésu ní, miméngì ledre eyé idí útúásá kací komo 'yì e mbá miútúásá. Ndaní éšì lará bongó bi lá ngúrúnyu, togú mbú wo bi odó 'yì ngbí'dáká do lúru bi gi simi a ví, zíye kpá ndìšì éšì lará éyì mbílì e ro mbílìye wá. ¹⁰ Kará e káa zí ga gére née, lámá eyé yì ené méngì bilámá ledre e zí 'yì e, gi ro zíye útúásáye kací komo 'yì e.

¹¹ Kará e idíní idí 'yì 'bú'ó'bú royé zíye idíye ndoo simi bi ya'dá 'bi eyé e niyí ndìšì ódro zíye ní. ¹² Kará e ndaní idí do ya'dá e kpá kí ndìšì 'dódo ledre zí ya'dá e wá. Simi bi togú ásé go do bi ini zí Lomo ní, kará e idíní ndìšì 'bi eyé tí, lá úwú nziyi ledre. ¹³ Máúku ledre née kenée gi zía, simi bi kóo Lomo otoogu 'yìma'dí e ní, otoogu kóo fì Ádama, zía nda ótoogu Áwa gi 'dá'ba. ¹⁴ Nda simi bi kámá ogu ní, 'yì bi kóo kámá londo wo zía lúyú ledre ní, ndaá 'bi ené kóo Ádama wá, yì ené kóo Áwa. ¹⁵ Simi ledre ga gére née mbá, gi zía bi kará e niyí ye 'yì ndíkíogù 'yìma'dí e

do sogo kángá ní, simi bi niyí go kí simiyé ayíní go gi ro árá ní, zí Lomo ndìšìné sáká yée. Togú mindìšì eyé ni bilámáne. Niyí kí 'bú Lomo doyé zíye kpá kí óto 'bú 'yìma'dí e mbá ní.

3

Ledre gi ro manda e simi kanisa

¹ Timatíyo, idí ówo a bilámáne kídí máúku zíyì ba mbigì ledre. 'Yì bi i'bí roné go gi ro zíne idíne manda simi kanisa ní, 'yì née gelé go cóngó moko gi dongará moko e za mbá. ² Manda máa née, ledre ga bi gi roa ní niyí idí káa, ndaá 'yì méngì bisinyí ledre wá. Ni dujú o'do 'bi kára kíé'do. Ni 'yì 'bú'ó'bú roné simi ledre e za mbá. Ni 'yì ótoyéme ledre e. 'Yì 'dí'bi ngu e simi sümü, kpá 'yì bi utúásá go 'dódo ledre zí 'yì e bilámáne ní. ³ Ndaá 'yì éwé le'yì ndìšì kóyó kíe kpá kí méngì kéyì kíe faa wá. Idí idí ndoo, zí miméngì ledre ené idíne zí 'yì e kpá za mbá bilámáne, ndaá idí 'yì mongú mimbé'de gi ro késì wá.

⁴ Simi ledre ga gére née mbá, idí idí 'yì 'dódo ledre zí 'yì 'be 'bi ené e, zí owú 'bi ené e idíye kí bilámá ówo ledre do ndìšiyé óto úndrua kpá kí óto úndru 'yì e mbá. ⁵ Gi zía togú 'yì utúásá 'dódo ledre zí 'yì 'bi 'be 'bi ené e zíye idíye bilámáye wá, 'yì máa née

utúasá ené kpá 'dódo ledre zí tú'dú 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní zíye ídíye bilámáye wá. ⁶ Manda idí idí 'yì bì nṅunṅu ledre Kírésìto go 'desì ní, káa bì nì ndìsì ìlì, zía lúyú ledre, zí Lomo 'decì ngbanga roa káa zí bì 'decì ngbanga ngére 'bì bicayi lomo e ní ke. ⁷ Manda ma'dáa idí ndìsì méngì zaá mbigí moko bì 'bì Lomo ní dongará 'yì e káa bì 'yì ga bì nṅunṅuní aka ledre Ngére Yésu wá ní, niyí ndìsì úkucáyi wo, zí ngére 'bì bicayi lomo e ólúne simi a zí mimbé'dea ésìne zía méngì bisiniyí ledre.

⁸ Kpá kenée gi ro manda máa wo bì ndoloní wo òkono, ngará utúasá aka méngì moko ngúcuné wá, nì aka sì sìlì mingburoko manda e kí sáká yée ní. Idí idí 'yì bì nì kí úndruné, miódro ené kí miméngì ledre ené nì mbá bilámáne ní. Ndaá kpá idí 'yì bì ndìsì éwé le'yì kí ndìsì kóyó kúe wá, ndaá kpá 'yì bì kí mongú mimbé'dené gi ro késì ní wá.

⁹ Cíyí ledre 'bì Lomo idí idí simi a kíngaya, gi ro zía ídíne kí bilámá sómú ledre simi miméngì ledre ené e za mbá. ¹⁰ 'Yì máa wo bì káa zí née, idíní ówoyème ledre gi roa zaá bilámáne togú utúasá go kací komo 'yì e yá, do nda í'bí moko née zía.

¹¹ 'Yì káa zí née, ledre nì kpá gi ro me'bea káa, me'bea idí idí kára bì miméngì ledre ené nì bilámáne, ndaá 'yì lìkpí wá

ní. Idí idí 'yì bì ndìsì 'búó'bú roné mì'búó'bú, zía ídíne ndoo simi ledre e za mbá ní. Ndaá kpá idí 'yì éwé le'yì ndìsì kóyó kúe wá.

¹² Manda 'bì kanisa ndaá idí 'yì bì nì kí kará e zíne tú'dú ní wá. Idí idí òdú o'do 'bì kára kí'è'do, zía óto komoné òdú ro kára máa née. Idí idí 'yì bì ndìsì í'bí lorú zí owú 'bì ené e, zí 'be 'bì ené ídíne bilámáne ní. ¹³ Òkono bì méngì moko ené e za mbá do bilámá misi'diné ní, 'yì e niyí ìnyì za mbá óto úndrua, gi zía 'di'bi go bilámá misi'di. Gi ore, nì idí kí roko'bú zía ndìsìne 'dódo ledre 'bì Kírésìto Yésu zí 'yì e.

¹⁴ Timatíyo, abú máoto sómú ledre yáa go kíngaya gi ro ngásáogumá lúru sée ìri ndotó yá, nì miútúasáne zíma éké ledre ba kása a zise 'dá'dá. ¹⁵ Gi zía máowo wá ke, togú ngiti géyì ledre e niyí úcuómo máa, máogu aka ìri 'diya wá yá, gi ro zí ledre bì simi wáraga ba sáká sée. Gi do bì zise ndìsìsé méngì tí fú miméngì ledre 'bì 'yì ga bì niyí go 'yì ndìsì lódú kací Ngére ezé Yésu ní. Gi zía 'yì lódú kací Yésu niyí ye 'yì ga bì ndìsìní tóro ngbúó sogo bilámá 'dódo ledre bì 'bì Ngére Yésu ma'dáa ní. Gi ro zí 'dódo ledre máa née ídíne fú kí roko'buné ndéréne 'dá'dá kíngaya.

¹⁶ Lúrusé aka mongú ledre bì 'Buzé Lomo méngì ní. Kasaogu Ngére Yésu bì 'yì yómo zée ní sága yáa simi

roko'bu 'bi 'Dówú Lomo, zí maláyika e lúru wo cù kí komoyé. Do ndìsì 'yì 'dódo ledre a zí kúfú 'yì e do sogo kángá za mbá, zí tǔ'dú 'yì e ɲúɲu ledrea, gɪ do kací a nées zía ndá'balúgu roné komo ere.

4

'Yì ga bi ootomoní ma'dúú 'dódo ledre 'bi Lomo ní

1 Timatíyo, 'Dówú Lomo uku'dodo ledre go zize fúo kídí, ngítí géyì 'yì e gɪ don-gará 'yì ga bi kóo ɲuɲuní ledre Ngére Yésu go ní, niyí karanée ótoómo kí lódú kací ledre ga bi kóo 'dodoní zíye ní kenée. Zíye nda ndìsì lódú yì eyé kací 'dódo ledre ga bi ndìsìní ógu gɪ zí 'yì ga bi ɲuɲuní yì eyé ledre ga bi 'bi bicayi lomo e ní. 2 'Yì ɲanga e niyí ye 'yì ga bi ndìsìní 'dódo ledre ɲanga nées zí 'yì e ní. Ndìsìní méngì ledre ga gére nées kenée, gɪ zía sómú ledre eyé ni yì ené go umbuné. Somúní 'bi eyé ya yée méngìní nées go cóngó ledre, ábuwá sómú ledre eyé uyu yì ené go. 3 'Yì ɲanga ga gére nées, simi 'dódo ledre eyé, ndìsìní úku ledre kídí, ndaá bilámáne zí 'yì e ndìsiyé ófú royé wá, ndaá kpá bilámáne zí 'yì e ndìsiyé ánu esì wá. Ukuní ledre nées kenée, gɪ zía owoní eyé bi kídí, Lomo oto éyì ga gére nées zí mbigí 'yì ené e ndìsiyé ánu yée simi bi 'yì ené maáge niyí go

ini ini zíne ní wá. 4 Éyì ga bi za mbá Lomo otoogu yée ní, kémbì bisinyí a ndaá dongaraye wá. 'Yì e idíní ndìsì ánu yée kí rokinyi kí í'bí mbófo éyì zí Lomo bi i'biogu éyì máa ga gére nées zíye ní. 5 Gɪ zía, éyì bi ilizé ánu a ní, abú ni gáa 'díya, togú ndu'yúze Lomo go gɪ roa kí mimbé'dezé kíé'do yá, azé ánu éyì nées bilámáne bisinyí ledre méngì zée wá, gɪ zía Lomo ni go kí rokinyi gɪ roa.

Mbigí 'yì 'bi moko 'bi Kírésito

6 Timatíyo, ledre ga bi má'dódo yée zíyì ba, ídí kpá fú ndìsì 'dódotátá yée zí lúnduzé e kí lémizé e, yée ga bi ɲuɲuní ledre Kírésito Yésu go kpá káa zí ze ní. Zíyì kpá fú óto mimbé'deyí kángaya ro mbigí 'dódo ledre bi ni 'bi 'yì ga bi 'bi Yésu ní, gɪ ro zíyì útúásá ídíyì káa do mbigí 'yì kasa 'bi Yésu ma'dáa. 7 Gbékpì ledre 'bi 'yì ga gére nées, bi ndìsìní líkpì yée, ngará moko ndaá simiyé wá ní, ídí 'dí'bióyó royì gɪ simiyé 'dá'ba, zíyì ndìsiyì lódú duú kací 'dódo ledre bi 'bi 'yì ga bi 'bi Kírésito ní. 8 Togú 'yì ndìsì méngì duú ledre máa yée ga bi ili yì ené ne gɪ ro zíne ídine kí roko'buné yá ní, roko'bu 'yì nées ni ndìsì úkú ené miúkú. Togú 'yì ndìsì méngì ledre máa yée ga bi bi ndìsì éme ro Lomo gɪ zíye miéme ní yá,

'yì née, rokinyi ené ụkú wá, abú uyu yá, ñi kpá fú ídí kí rokinyi.

9 Ba zaá mbigí ledre ídí ñgúnṅu a zíyì lánýáyi roa. 10 Moko ga bi ndịsìzé méngì yée kí bisuwu komozé trìjì ba, ndaa gbékpìne wá, otozè komozé gì ro Lomo 'Yì yómo 'yì e, ilizé gì ro zíze ídíze trìdrìzé za fí, gì zía Lomo ma'dáa yemeomo go gì rozé kenée. Ñi ne 'yì bi ñi yómo 'yì ené e, kíngaya yée ga bi ñgúnṅuní ledre ené go ní.

11 Ídí 'dódo ledre née kenée zì 'yì e. Idínì ndịsì méngì ledre ga bi ndịsì úku yée zíye ní kíngaya. 12 Kpuru'buyì, miódroyì zì 'yì e, kí miméngì ledre eyì e mbá, 'bú 'yì e bi ndịsì óto a doyì, kí ledre 'bi Ngére Yésu bi ñgúnṅu kíngaya, gì zì kényì née, 'yì e utúasánì lúrúndíkì lúyú ledre royé wá. Ledre ga bi gì royì ní za mbá, ídí ídí káa do 'dódo ledre zì 'yì e. 13 Káa zì bi sịndì kadra utúasá aka zíma ógumá íri wá ní. Ledre ga bi ndịsì méngì yée íri ní za mbá, ólo kúrú Lomo zì 'yì e, kí 'dódo ledre 'bi Lomo zíye, nda kpá kí ngítì géyì bilámá 'dódo ledre ga bi ñiyì bo ní, idínì kpá fú ndéré 'dá'dá ndá ótoómo yée wá. 14 Komokenzì bi kóo 'Dówù Lomo i'bí zíyì, zì 'yì e kóo lúrúndíkì a gì royì 'dá'dá zì sịndì kadra 'bi moko kóo óguné, zì mingburoko manda e óto sịliye doyì kí

i'bí úndru moko zíyì ní, ndá ótoómo a wá.

15 Káa zì bi kadra moko ma'dáa ogụ nda go ní, ídí mu méngì a kí komokenzì máa née kíngaya gì ro zì 'yì e mbá lúrú bilámá kacì moko eyì. 16 Simi ledre máa ga gére née mbá, ídí ndịsì bilámá ndịsì dongará 'yì e kí ledre ga bi áyì ndịsì 'dódo yée zì 'yì e ní. Ledre ga bi za mbá máúku yée zíyì ní, ndá ótoómo sịliyì gì royé wá. Lomo ñi karanée yómo kpuru'buyì kpá kí tų'dú 'yì e kpuru gì simi moko bi áyì ndịsì méngì a née.

5

Yata lorụ zì Timatíyo gì ro 'yì e mbá

1 Togù áyì go ódro zì 'yì e, ya'dá máa yée ga bi ñiyì go mingburokoyé, eze sịndì 'buyì ní, owùphìrangá e ídí ódro zíye do bilámá misi'diné káa zì ódro zì 'buyì bi ndiki yì ní. Mìnzeré owù ya'dá e, ídí ódro zíye kpá kenée do bilámá misi'diné ndoo, káa zì ódro zì mbigì lúnduyì e ní. 2 Kará ga bi ñiyì mingburokoyé, eze sịndì mbágáyì ní, ídí ódro zíye kpá ndoo do bilámá misi'diné káa zì ódro zì mbágáyì bi ndiki yì ní. Gì ro mìnzeré owùkará e kpá kenée, ídí ódro zíye kpá ndoo do bilámá misi'diné káa zì ódro zì mbigì lémiyì e ní. Ídí ndịsì méngì ledre ga gére née za mbá

kenée kí mimbé'deyí kǐé'do bilámáne.

Ledre gí ro kará umbu e

³ Kará umbu máa yée ga bi 'yí ndaá gí royé geré wá ní, idísé lúru bi kaciye. ⁴ Togú kára umbu máa wo bi owú 'bi ené e niyí bo, togú mbú owú 'bi owú 'bi ené e yá, idíní nda lúru bi kací 'yí eyé máa née ye. Gí ro zí Lomo idíne kíye kí rokinyi, gí zía ngununí ledre 'bi Lomo go. Ndísiní née go méngí ledre bi Lomo ma'dáa ili ní. ⁵ Ngíti ledre ni kpá káa, kára umbu máa wo bi owo roné bú kídí 'yí ndaá roné wá ní, oto ené lolu sómú ledre ené gí ro ngíti géyí ledre e wá. Mongú ledre ené yí ené go dujú ini ini zí Lomo, gí ro zí Lomo ndísiné sáká née dujú ne. ⁶ Kára umbu máa wo bi oto mimbé'dené lá dujú gí ro rokinyi ní, 'Dówú Lomo ndaá 'bi ené lolu simi a wá. Bi ndísi éme ro kuṛu'bu a née ngbékpíe, ni yí ené go umbuné, abú ni aka tí tridri ndísi gámá. ⁷ Ídí kpá 'dódo ledre née kenée zí 'yí 'bi Kírésito ga bi íri ní mbá, káa bi niyí lúyú ledre ke. ⁸ Gí zía, togú 'yí lurú bi kací 'yí ené e wá, kíngaya 'yí ga bi sí sındíne ní, 'yí née oyó sogoné go zí mbigí ledre bi ndísiní 'dódo a zí 'yí ga bi 'bi Kírésito ní. Lúyú ledre 'bi 'yí máa née romo go gí do 'bi 'yí ga bi ngára ngununí ledre Yésu káa do Ngére eyé wá ní.

⁹ Kára umbu máa wo bi áse éké írĩa dongará lafúga kará umbu e gí ro sáká éyí ní, idí idí wo máa bi simibi ené romo cí ota go ní, áse fú ndísi sáká wo. Idí idí kára máa wo bi 'di'bi o'do dujú kǐé'do, zía kóo ndísiné óto komoné dujú ro o'do máa née ní ní. ¹⁰ Ni kára bi miméngí ledre ené ni bilámáne, ngboróogu owú e go do bilámá misi'dí, ni 'yí bi ngu e oguní bú zía 'be, ni 'yí bi ndísi méngí ledre e ndoo bilámáne zí lafúne ga bi 'yí 'bi Kírésito ní. Ni kpá 'yí bi togú lafúga niyí go kí 'do'dó yá, zía ndísiné sáká yée, zí mongú ledre ené idíne kací kadra mbá méngí bilámá ledre e ní.

¹¹ Togú kára umbu máa wo ni aka simi owúkára roné, utúasá bú kpá 'dí'bi ngíti o'do ní, ndá óto írĩa dongará lafúga kará umbu e wá. Gí zía, simi bi 'bú 'dí'bi ngíti o'do ni méngí wo ní, ni geré óyó sogoné zí Kírésito zía ndéréne 'dí'bi o'do ené. ¹² Mongú mócú éyí bi kóo mocú ní, zía ndéréne lá gbékpíe, moko ndaá simi a wá, née nda go bisinyí ledre do komo 'Buzé Lomo. ¹³ Ni nda óto komoné lá ro gbékpí ledre 'bi gámá ríj gí simi 'be simi ngíti a. Ndaá kpá lá dujú wo née wá, do ndísiné kí lǐlǐkpí kíngaya kí úku ledre ga bi ngára ndaá miútúásáne zía úku yée wá ní. ¹⁴ Gí zí kényí née ní, togú kára umbu ni aka owúkára yá,

utúasá miútúasá zía 'dí'bi ngíti o'do. Gi ro zía óto 'be zía ndìshiné kí lúru bi kací 'be 'bì ené káa bi 'yì ga bi ngára ngunḡuní ledre 'bì Lomo wá ní, niyí ndìshì úku zée 'yì ga bi 'bì Kírésìto ní ke. ¹⁵ Mengì roné go kenée zì ngíti géyì kará umbu ga bi niyí owúkará e ní. Otoomoní ledre 'bì Lomo go, niyí nda yì eyé go ndìshì lódú kací Satána.

¹⁶ 'Yì máa wo bi sùḡuga, kará umbu e, niyí zía 'be ní, ndaá ótoómo kará umbu ga gére nées gi ro zì 'yì ga bi 'bì kanísa ní ndìshiyé lúru bi kacíye ye wá. Ídí geré í'bì roné ndìshì lúru bi kacíye ne. Gi ro zì 'yì ga bi 'bì kanísa ní nda ndìshì 'bì eyé lúru bi ñuḡ kací kará umbu máa yée ga bi ngára 'yì ndaní gi royé wá ní.

¹⁷ 'Yì ga bi 'bì Kírésìto ní, idíní ìnyì mbá óto úndru 'yì bi Lomo gelé wo go káa do manda, ni go ndìshì 'dódo ledre 'bì Lomo zíye kíngaya ní. ¹⁸ Gi zía, ni miékéne simì miéké kúru Lomo kídí, "Ndá ótoómo 'yì moko eyì zía ndìshiné méngì moko yáká kí 'bú wá." "Ni miútúasáne zì 'yì 'bì moko ndíki éyì kací moko bi méngì wo ní." ¹⁹ Togú 'yì e oguní go kó'dúyì kí ledre ro ngíti manda gi dongará manda ga bi 'bì kanísa ní yá, ndá ìnyì geré gbagbagba 'dècì ngbanga ro manda máa nées wá. 'Búo togú 'yì e gbre, ota, ukuní

go kídí, ìi, manda nées luyú ledre tí go, yée lurúní go cú kí komoyé, áyì nda fú 'dècì ngbanga roa. ²⁰ Manda ga bi luyúní ledre tí go ní, ídí úkulóko a doyé fúo kídí, luyúní ledre go, gi ro zì lafúga lúrútooko a gi royé, zíye éré ngìrì káa bi niyí ndìshì lúyú ledre ke.

²¹ Timatíyo, máuku zíyì do komo Lomo kí Kírésìto Yésu kpá za kí maláyika e mbá, ídí ndìshì méngì zaá mbígì moko bi Lomo ili ní. 'Yì bi luyú ledre go ní, ídí tí úku a doa kídí, luyú ledre go. Wo bi ngára luyú ené ledre wá ní, ídí tí úku a fúo kídí í'ì, wóyì luyú ené ledre wá.

Yata lorù zì Timatíyo

²² Ndá lúru 'yì lá gbagbagba geré zíyì óto sùlì doa, í'bì úndru moko zía, gi ro zía ídine manda simì kanísa wá, káa bi áyì ídí simì lúyú ledre 'bì 'yì máa nées ke. Ídí 'bá'bá royì gi zì lúyú ledre m'í'bá'bá.

²³ Káa zì bi simì sanáyì ndaá bilámáne wá, simiyì ndìshì lengbe fú lá kí 'dó'do yì ní, ndá ndìshì éwé fú lá ñuḡ gbékpì iní simì a wá, ídí 'dí'bi owú le'yì kóró cúku'dée káa do kágá zíyì éwé a, gi ro zía yéme simiyì máa nées.

²⁴ Ngíti géyì 'yì e niyí bo, ledre ga bi luyúní yée ní, ni geré miówoné, do 'dècì ngbanga a kpá 'diya. Luyú ledre 'bì ngíti géyì 'yì e ni 'bì

ené miló'boné, ndịsị 'dódo roné ndoo gị 'dá'ba ngíti géyị 'yị e niyí nda fú ówo a. ²⁵ Nì kpá kenée gị ro miméngị ledre. Togú 'yị mengị bilámá ledre, ledre bì 'yị nées méngị ní lo'bo wá. Abú gị dosị a ndaá miówoné wá, gị 'dá'ba, 'yị e niyí kpá fú ówoyéme a kídí ledre ba ni bilámáne, togú ni bisinyíne yá, do kpá ówo a kídí ledre ba ni bisinyíne.

6

¹ Owúkúlú ga bì nḡḡḡuní ledre Ngére Yésu go, ndịsịnị méngị moko zí mḡḡburoko 'yị eyé e ní, idíní óto úndru mḡḡburoko 'yị eyé máa ga gére nées kḡḡaya. Gị zí 'yị ga bì ngára nḡḡḡuní ledre 'bì Lomo wá ní kí ndịsị úku sínyi ledre gị do bì Lomo kpá kí ledre ené ga bì azé ndịsị 'dódo yée zí 'yị e ní ke. ² Owúkúlú máa yée ga bì mḡḡburoko 'yị eyé e niyí kpá 'yị ga bì nḡḡḡuní ledre 'bì Ngére Yésu go ní, yée owúkúlú maáge ndaní lúrúcáyí mḡḡburoko 'yị eyé ga gére nées wá. Idíní ndịsị óto úndru mḡḡburoko 'yị eyé ga gére nées gị ro zí ndịsị eyé ídíné bilámáne káa do lúndu. Gị zía, niyí kí mḡḡburoko 'yị eyé maáge go mbá 'yị ga bì 'bì Kírésito ní. Ídí 'dódo ledre nées kenée zí 'yị e.

Yata lorú gị ro 'yị ga bì ndịsịnị 'dódo ledre ranga zí 'yị e ní

³ Togú ngíti 'yị ogu kí ngíti 'dódo ledre kpí gị ro ledre ga bì má'dódo yée zíyị ba ní, 'yị nées uku nées kídí, ledre ga bì 'bì Kírésito Yésu Ngére ezé bì ndịsizé 'dódo yée zí 'yị e ní, niyí yị eyé mbá ranga, ndaní eyé ma'dúí 'dódo ledre e wá.

⁴ 'Yị káa zí ga gére nées, odu ledre eyé yị ené go lá duú ìlì, ngíti éyị bì owoní bú gị do kací ìlì nées ndaá 'bì ené e wá. Niyí yị eyé go káa zí 'yị ga bì simi doyé sinyí go misínyí ní. Nées sị ledre bì iliní ledre 'bì kangú kí ófú gị zía kí ngíti géyị 'yị e kḡḡaya gị ro ini ledre bì gị simi ledre ga bì simi miékéne kúrú Lomo ní. Kangú káa zí ga gére ní, ndịsịnị lengbe 'dí'biógu bisinyí ledre ga bì káa zí simikesị kí bisinyí ódro dongará 'yị e, zí 'yị e ndịsịyé kí ífi ngaráye kí lafúye. ⁵ 'Yị kangú ga gére nées simi doyé sinyí gị zí lúyú ledre go misínyí. Odu mongú ledre eyé nda yị ené go lá kangú kí 'yị e. Ndịsịnị gága ledre ga gére nées kenée gị ro zíye ídíye 'yị ga bì 'bì Kírésito ní, gị zía somúní 'bì eyé kídí, togú 'yị nì go 'yị lódú kací Kírésito yá, misi'di ndíki tú'dú éyị e likpíní go zía. Ábuwá ledre ma'dáa ndaá 'bì ené kenée wá.

Misi'di 'bì ndíki bilámá ledre gị zí 'Buzé Lomo

⁶ Misi'di 'bì ndíki bilámá ledre gị zí Lomo ndaá 'bì ené té bì yaá 'yị idí idí kí

tú'dú éyí e zíne ní wá, yí ené 'yí idí ńgúnḡu ledre 'bì 'Buzé Lomo ma'dáa, wo, 'yí ma'dáa, zía idíne kí rokinyi kí éyí bì ni bo zía ní. ⁷ Gí zía simi bì mbágáze e ndikiní zée ní, ndikioguní eyé kóo zée kí éyí e do sílíze wá. Kpá kenée, simi bì karanée azé úyu ní, 'di'bizé éyí gí do sogo kángá gí ona kpa ndéré kíe 'be 'bì Lomo komo ere wá. Azé ndéré kpá kí gbékpí sílíze káa zí bì kóo oguzé ní. ⁸ Togú éyí miánu kí bongó e gí ro zíze ésí yée rozé niyí goó bo yá, ledre ezé e emení go mbá. ⁹ 'Yí máa yée ga bì kí mongú mimbé'de simiyé, mongú ledre eyé yí ené lá gí ro zíye idíye kí tú'dú éyí e zíye ní, mongú mimbé'deyé nées oto yí ené yée go zíye ndísiyé méngí lúyú ledre. Bì olúóguyé gí simi lúyú ledre ma'dáa ndaa 'bì ené lolu wá, lúyú ledre máa nées odóngeří yí ené yée go ndá káa zí éyí bì utúní sí abára ní. Odu a, niyí úyu go té miúyu omoní wá. ¹⁰ Togú 'yí sġkpí mimbé'dené 'dága gí ro zíne idíne kí tú'dú késí zíne yá, 'yí nées ni ndísi lúyú tú'dú ledre e, gí zía mimbé'dea ni yí ené go duđ gí ro tú'dú késí. Méngí roné go zí ngiti géyí 'yí e kenée, gí zía bì otoní mimbé'deyé mongúne gí ro tú'dú késí ní, ootoomoní ledre 'bì Lomo go, ndísiní nda yí eyé go lódu misi'di ga bì yée niyí ndiki tú'dú késí doyé ní.

Yata loru zí 'yí 'bì Kírésito ga bì kí tú'dú éyí e zíye ní

¹¹ Timatíyo, káa zí bì Lomo gelé yí go zía óto yí káa do 'yí 'dódo mbigí ledre ené zí 'yí e ní, idí 'dí'bióyó sómú ledre eyí gí ro méngí bisinyí ledre 'dá'ba. Ídí ndísi méngí duđ éyí ga bì bì ni ndísi éme ro Lomo gí zíye miéme ní. Zí 'bú Ngére Yésu idíne doyi za kíngaya kací kadra za mbá. Zíyí kpá kí óto 'bú 'yí e doyi. Zí mongú ledre eyí idíne óto komoyí gí ro ledre bì kó'dúyí ní. Zíyí idíyí kí 'yí e mbá ndoo do bilámá misi'di. ¹² Ídí ńgúnḡu ledre Ngére Yésu kíngaya gí ro zíyí ówo kací útusimiyí simi ledre e, gí ro karanée zíyí ndiki trıdri bì za fí ní gí zí Lomo. Gí zía Lomo ma'dáa ndolo ené yí gbékpíe wá, ndolo yí gí ro zí míméngí ledre éyí idíne bilámáne gí ro zíyí tóroyí kí roko'buyí dongará 'yí e úku ledre zíye fúó, gí ro zíye tí ówo a kídí, ńgúnḡu ledre Ngére Yésu go ma'díi.

¹³ Timatíyo, máuku zíyí do komo 'Buzé Lomo bì otoogu éyí trıdri e za mbá ne ní, kpá do komo Kírésito Yésu bì kóo utu siminé zía úku mbigí ledre fúó zí Pánato Piláto, ngére bì kóo 'bì Yúda e ní. ¹⁴ Ledre ga bì máuku yée zíyí nées, idí ndísi méngí yée tí kenée za cé, gí simi sındí kadra bì karanée Kírésito Yésu Ngére ezé ni ndá'baogu simi a ní, káa bì

'yì e niyí lúrúndíki kémbí lúyú ledre royí ke. ¹⁵ 'Buzé Lomo bi 'yì e ndìşiní kófó iriá, bi ni kpá ne mongú Ngére do sogo kángá ba za mbá ní, ni ne wo bi karanée ni 'dódoógu Yésu ne simi şindí kadra bi utúasá go miútuásá ní kídí, née go mongú Ngére ezé. ¹⁶ Wo Lomo, ni dujú ne Lomo bi ni trıdrıné za fı ní. Bi bi ndışı ndışı doa ní, ndışı rırı mırırı ganya, ganya, ganya káa zı şúlú kadra ní, 'yıma'dı utúasá lúru a kı komoné wá. Gı zı kényı née ní, 'yì e idını ndışı kófó iri Lomo ma'dáa kacı kadra za mbá odu a ndáa idı wá. Idı kenée.

Misi'di bi 'yì 'bi Kırésıto niyí ndışı kıe ní

¹⁷ 'Yì ga bi kı tı'dú éyì e zıye ní, idı loru yée, ndanı óto komoyé lá dujú ro tı'dú éyì ga bi zıye née, zıye ndışıyé ilıye kıe wá. Idını óto komoyé dujú ro Lomo bi ndışı í'bí éyì e zı 'yıma'dı e za mbá ne, zı bi ndışı émené royé gı zıa ní. ¹⁸ Idı loru 'yì ga bi kı tı'dú éyì e zıye née, idını ndışı méngı dujú bilámá ledre kı tı'dú éyì ga bi zıye née. Bilámá mıméngı ledre eyé, idı eye rómo do tı'dú éyì ga bi zıye ní. Idını idı 'yì sáká lafúye kı éyì ga bi Lomo i'bí zıye ní. ¹⁹ Togú ndışinı go méngı kényı kenée zı 'yì e yá, ndışinı née go yémeómo bilámá ledre zıye komo ere. Karanée, Lomo ni méngılúgu bilámá ledre

zıye kacı bilámá ledre ga bi ndışinı méngı yée zı 'yì e née.

Odu loru zı Timatıyo

²⁰ Timatıyo, ledre bi Lomo i'bí do şılıyı née, idı 'dı'bi şılıyı roa ngúó. Ndá olú simi ngıti géyı bicayi ledre e wá, káa bi niyı 'dı'bióyó yı gı ro Lomo 'dá'ba ke. Idı ıgı royı 'dá'ba gı ro bicayi kangú ga bi moko ndáa simiyé wá, 'yı kangú ndışinı ndólo a ya née komokenzı, ábuwá yı ené birıfu ledre ní. ²¹ Ngıti géyı 'yì ga bi kóna otonı komoyé ro ledre rıfu ga gére ní, karaba ní luyúnı gı do bilámá misi'di 'bi Lomo go. Ndá idı káa zı ye wá.

Lomo idı kıyı.

**Gbre wáraga bi
Páwulo eké zí
Timatíyo
ní
Ledre gi ro gbre
búku bi Timatíyo
ní**

Páwulo eké ledre ba gi simi sígìni. Sómù ledre ené ni kóo kídí niyí go úfu nées 'diya. Gi zí kényí nées ili kóo zí Timatíyo óguné zíne 'diya 'dá'dá zíye kí úfu nées. Gi zía bi kóo Timatíyo ndísi sáká Páwulo kíngaya kí moko ní, zía ídine zí Páwulo káa zí owù 'bi ené ní, zí 'bú Timatíyo ídine doa kíngaya.

Páwulo eké ledre ba gi zía bi sinyí roa misinyí gi ro 'yi ga bi 'bi Kírésito bi niyí ndísi 'dódo yée bisinyíne ní. Gi zí kényí nées zía úku ledre zí Timatíyo idí tóro ngbúó simi ledre 'bi Kírésito bi ngungu ní, ndísi úku ledre 'bi Lomo zí 'yi e ngiri ndaá roa wá abú simi sındí kadra 'bi 'do'dó, idí kpá ndísi úkucáyi ledre 'bi 'yi 'dódo ledre ga bi 'yi ranga e ní.

¹ Timatíyo, máa Páwulo bi 'Buzé Lomo gelé máa, zíma ídíma káa do 'yimikása zí Kírésito Yésu bi ndísi zé óto komozé kací a gi ro tridri bi za fí ní.

² Máéké ledre ba máa zíyi, gi zía, áyí zíma go mbigí owù 'bi amá simi Lomo.

'Buzé Lomo ma'dáa kí Kírésito Yésu Ngére ezé, idíni ndísi lúru bi kacíyi gi do bi zíyi ndísiyi bilámáne.

Páwulo I'bí mbófo éyi zí Lomo gi ro Timatíyo

³ Timatíyo owù 'bi amáa, ledreyi ligi máa wá. Kací kadra za mbá, kí'dí bi mááyí go ini ini zí 'Buzé Lomo ní, mándísi óto yi kó'dú a. Gi zía, ni ne mbigi Lomo, bulúndu bulúnduzé e ndísiní kóo ini ini zía kí mimbé'deyé kíé'do. Kpá káa zí bi ndísi zé karaba ini ini zía kí mimbé'dezé kíé'do ní.

⁴ Máóyó sogomá zíyi wá, mááyí ogu lúru yi. Máówo bú, simi bi kóo ifizé simizé kényi ní, ni kóo zíyi mongú lerí, nées si ledre bi kóo léfe ini komoyi gi zía kíngaya ní.

⁵ Máówo bú bilámáne kídí, ngungu ledre Yésu go káa do Ngére eyi cú kí mimbé'deyi káa zí bi kóo tetéyi Lóyisi kí mbágáyi Yúnisi ngunguní ledre a ní. ⁶ Moko 'bi Lomo bi do síliyi nées ndaá úyu wá, idí ngbóro tátá roné fú 'dá'dá káa zí bi kóo máí'bí undru moko máa nées go zíyi ní. ⁷ Ídí ndísi méngi moko nées fú kenée ndéré kie 'dá'dá, gi zía, 'Buzé Lomo

i'bí 'dówúne go zize gi ro zía ndísiné óto zée zize ídize kí roko'buzé, do ndísi tórozé ngbúó simi úzu éyi, zize ndísi zé óto 'bú lafúze e, kpá gi ro zize ndísi zé méngi mbá bilámá ledre e.

⁸ Káa zí bi 'Dówú Lomo ni bo kize, ni ndísi sáká

zée ní, ngirì ndaá méngì yì kí 'dódo ledre 'bi Ngére Yésu zí 'yì e wá. Dokuwu ndaá kpá méngì yì kí 'dódo ledre ené zí 'yì e gí zía bì kóo otoní máa simi s̀gìni gí ro bilámá ledre ené ní wá. Kací kadra mbá, ídí ídí nzíyiyí. Togú 'do'dó ogu royí gí zía bì ngúnḡu ledre Ngére Yésu ní yá, ídí ótoómo royí zíyì 'dó'dóyì. Máotoómo kóo romá kpá kenée zíma ndìsimá 'dó'dóma gí ro ledre ené. ⁹ Gí zía, wo Lomo, yomo ené kóo zée keyì kpá kí tú'dú ngíti géyì 'yì e, zize ídíze káa do mbigí 'yì ené e ba ndaá gí zía bì azé bilámá 'yì e, miméngì ledre ezé e niyí mbá bilámáye ní wá. Yeme kóo ledre née gí rozé go kú 'desì kpurú gí simi Kírésito Yésu 'dá'dá zía kóo kí ótoógu ere e kí kánḡá, gí zía, ni yì ené kú Lomo 'yì méngì bilámá ledre zí 'yì e. ¹⁰ Bì ba ní, owoyemezé nda bilámá ledre bì kóo simi bì Kírésito Yésu 'Yì yómo 'yì e bì úyu do mingbúnḡu kágá gí rozé ní go. Miúrúa bì kóo gí simi umbu ní, 'dodo zize kídí, wo Yésu, roko'bua romo do umbu go. Zée 'yì ga bì 'bì Yésu ma'dáa ní, togú uyuzé yá, Yésu ma'dáa ni úru zée, gí zía, urúṡtu kóo roné go ne gí simi umbu ma'dáa, roko'bua a romo do 'bì umbu go. ¹¹ Máa Páwulo, 'Buzé Lomo gelé máa káa do 'yimíkása ené, 'yì 'dódo ledre ené kpá 'yì ndìsì úku bilámá ledre ené zí 'yì e za

mbá. ¹² Née s̀i ledre bì otoní máa gí zía simi s̀gìni do ndìsì kí 'dó'do máa ní. Abú kenée ndotó, dokuwu méngì ené máa gí zí ledre ga gére née wá, gí zía, máówo bú, mángúnḡu yì amá ledre mbigí Lomo. Wo Lomo ma'dáa ni ndìsì yómo máa gí simi 'do'dó ga gére née gí simi odu s̀ndí kadra bì karanée Ngére Yésu ni ndá'baógu simi a ní.

¹³ Owú 'bì amáa, ledre ga bì kóo má'dódo yée zíyì ní, ndaní lígì yì wá. Ídí ndìsì 'dódo duṡ ledre ga gére née zí 'yì e, simi bì áyí go ndìsì méngì ledre máa ga gére ní, ledre Kírésito Yésu bì ngúnḡu ní, cíyì a ídí ngbóro simiyì mongúne, zíyì ídíyì kpá 'yì óto 'bú 'yì e za mbá. ¹⁴ Máówo bú, 'Dówú Lomo ni ndìsì sáká yì, zíyì ndìsìyì méngì moko 'bì Lomo do bilámá misi'diné.

¹⁵ Máúku ledre née kenée gí zía, éyì bì 'yì 'bì Ásiya méngì ní, oto máa, mándá kí rokinyi gí roa wá. Lúru aka, Fugélo e kí Amogéno kí ngíti géyì lafúye e, oyóní sogoyé go zí ledre 'bì Lomo bì má'dódo zíye ní. Ndìsìní nda yì eyé go lódú ngíti géyì misi'di eyé e kpí.

¹⁶ Abú méngì ní kenée ndotó, Onésiforú otoomo máa wá. Tí bì owo bú otoní máa simi s̀gìni ba gí zía bì mángúnḡu ledre Yésu ní. Simi ledre ga gére née mbá, Onésiforú otoomo máa wá. Ndìsì kpá fú ngásáógu kí

lúró máa, zí mimbé'demá gíe ndìsì ìdríne, zí síli ndìsì ìlíne romá. Mámbofo wo go kíngaya simi ledre bi menjí yé zíma née. Ngére Yésu ídí menjí bilámá ledre zía kí 'yì 'bì 'be 'bì ené mbá. 17 Simi bi ogú simi Róma ní, zí mimbé'dea ídíne 'dága kíngaya gí ro zíne lúró máa. Zía tónóne ndú'yúsó'do ledre gí romá, tí bi zía ógúné gí zíma do bi bi otoní máa doa ní.

18 Bilámá ledre ga bi kóo Onésiforú ndìsì menjí yé zíma simi Éfeso née, ndaní miló'boyé wá, ówo kóo bú bilámáne. Gí zí kényi née ní, zíma ndìsímá óto wo kí 'yì 'bì 'be 'bì ené e do sílì Lomo. 'Buzé Lomo kí Ngére Yésu, idíní ndìsì lúró bi kací a gí ro zía ndìsíné bilámáne.

2

Páwulo énzì komo Timatíyo

1 Áko Timatíyo owú 'bì amáa, káa zí bi Lomo menjí bilámá ledre go zíyì kpurú gí simi Owú 'bì ené Kírésìto Yésu ní, ídí ídí kí roko'buyì, zíyì ndìsì tóroyì ngbúo simi ledre e kací kadra za mbá. 2 Ledre ga bi kóo lúrutóko gí zíma, mándìsì 'dódo yé zí tù'dù 'yì e ní, ídí 'dí'bi ledre máa ga gére née, zíyì 'dódotátá yé zí 'yì ga bi lúró yé utúasání go gí ro 'dódotátá ledre e ní, zíye ndìsìyé 'dódotátá yé zí ngítì géyì 'yì e. 3 Ídí ódó mimbé'deyì simi ledre e káa

zíze ní, zíyì tóroyì ngbúo káa zí asikíri 'bì Kírésìto Yésu ní. 4 Bì áyì go asikíri 'bì Ngére Yésu ní, ndá lolu ndìsì menjí míménjí ledre 'bì gbékpì 'yì e wá. Ídí ndìsì menjí duú ledre máa yé ga bi Yésu ní ídí kí rokinyi gí royé ní. 5 Togú kenée wá, ídí ídí káa zí 'yì bi ndìsíní ngásá midogelígélì ní. Lúró, togú 'yì niyì go ngásá midogelígélì kí lafúne e ní, oto ené sómú ledre ené gbre gbre wá. Ní óto komoné duú ro ngásá bi kó'dúné ní, 'búo togú ngasáonzóní ngásá máa née go.

6 Ngítì sómú ledre ní kpá káa, ídí ídí káa zí 'yì bi ní 'yì ó'do éyì kíngaya ní. 'Yì bi ní 'yì ó'do éyì kíngaya ní, ní yì ené lengbe fú lá kí rokinyi. 7 Ledre ga bi máúku yé zíyì née, ídí sómú simiyé kpó kpó. Ngére Yésu ní í'bì komokenzì zíyì kpurú gí simi ledre káa zí ga gére née.

8 Ídí óto komoyì ro Kírésìto Yésu bi ní gí simi kufú ngére Dawídi bi kóo 'Buzé Lomo uru wo gí simi umbu ní. Née bilámá ledre bi mándìsì 'dódo a zí 'yì e ní. 9 Gí zía bi mándìsì 'dódo bilámá ledre née zí 'yì e ní, 'yì máa yé ga bi ngará iliní bilámá ledre máa née wá ní, zíye ndìsìyé 'dó'do máa kpá kí ónzó máa simi sùginì káa zí éyì bi mándìsì menjí bisinyì ledre ní. 10 Abú kenée ndotó, mái'bì romá go zíma 'dó'dóma gí ro 'yì e za mbá, gí do bi zíye ngúnngu

ledre 'bi Kírésìto Yésu, zíye
ídíye mbígí 'yì ga bi 'bi Lomo
ní za fí.

¹¹ Ma'díi,

togú ootoomozé bisinyí ledre
ga bi kóo ndìsìzè
mèngì yée ní mbá
'dá'ba yá,

Yésu ni yómo zée, zía
óto zée, zíze ídíze
trìdrìzè za fí káa zíne
ní.

¹² Ndaá kpá lá dùú wo
née wá, togú utuzé
simizé simi 'do'dó ga
bi niyí kí ndìsì mèngì
zée ní gì simi sùndì
kadra bi Yésu ma'dáa
ni ndá'baógu simi a ní
yá,

azé ídí dongará 'yì ga
bi Yésu ma'dáa ni ídí
Ngére doyé ní.

Togú ootoomozé wo gì zì
'do'dó bi ndìsìzè
ndíki a gì ro ledre ené
ní yá,

simi bi karanée ni
ndá'baógu káa do
Ngére do 'yìma'dí e
do sogo káṅgá ona
ní, ni ótoómo zée kpá
kenée, zía úku ledre
kídí, née owo ené zée
wá.

¹³ Togú owozé wo káa
do Ngére ezé, zíze
ndìsìzè lódú kací a yá,
oyólo'bó ené ledre ené
wá,
ledre ga bi uku yée ní, ni
mèngì yée mbá.

*'Yì 'bi moko bi Lomo ni kí
rokinyi kíe ní*

¹⁴ Káa zì bi kenée ní, ledre
ga bi máuku yée zíyì née, ídí

ndìsì úku yée zì 'yì ga bi sì
sìlyì íri ní mbá, ndaní ndìsì
mèngì kangú simi ledre 'bi
Lomo wá. Kangú káa zì bi
ngíti géyì 'yì ga gére ndìsìní
mèngì yée née, sakání eyé
'yì e wá. Bi ndìsì sínyì
ro 'yì ga bi ndìsìní úwú
yée ní misínyì. ¹⁵ Máuku
zíyì, dokuwu moko 'bi Lomo
ndaá mèngì yì wá. Ídí
í'bí royì ndìsì mèngì moko
ené kí ndìsì 'dódo bilámá
ledre ené zì 'yì e. ¹⁶ 'Yì ga
bi ambá ledre eyé lá kangú
kí úkucáyi ledre gì do bi
ledre 'bi Lomo ní, ndá í'bí
royì zise ndìsìsè íti kangú
kéye wá. Gì zía 'yì tara
sínyì káa zì ga gére née,
ndìsìní lengbe 'dí'bióyó 'yì e
gì do misi'di 'bi Lomo 'dá'ba.

¹⁷ Bisinyí ódro ga bi káa
zì bi Amána e kí Phíléta
ndìsìní ódro yée emení ngú,
ndìsìní 'dí'bióyó ledre 'bi
Lomo gì do mimbé'de 'yì ga
bi 'bi Kírésìto ní 'dá'ba, zì
mimèngì ledre eyé nda ndìsì
ídíne bisinyíne. ¹⁸ 'Yì ga
gére née ukuní eyé ma'díi
ledre wá, ambá ledre eyé yì
ené lá dùú ranga. Lúru aka
lá ledre bi ukuní kídí, 'yì e
ndaní lolu óto komoyé gì ro
ledre úru gì simi umbu wá,
'yì ga kóo uyuní ní, Ngére
Yésu uru yì ené yée go. Ngíti
éyì ndaá lolu íri ya úru gì
simi umbu wá. Ledre eyé
ga gére née ndìsì nda go
sínyì sómú ledre 'bi 'yì e kí
lódú kací Yésu. ¹⁹ Timatíyo,
ídí ówo a bilámáne kídí,
ledre 'bi Lomo ndaá owú

éyí cùku'dée zí 'yì e ndìsiyè ndéndeke kíe wá. Nì éyí bi Lomo yeme ne kí ledrené owóowó zí 'yì e za mbá ní, "Lomo ma'dáa owo mbigí 'yì ené ga bi ñgunḡuní ledre ené go ní mbá bú." Kpá kenée, "'Yì bi ñgunḡu ledre Ngére Yésu go ma'díi ní, idí nda ndìsì méngì dḡyí éyí ga bi Yésu ma'dáa ili yée ní."

²⁰ Ngíti ledre nì kpá káa, 'yì bi nì do mongú moko kpá kí mongú 'be zíne ní, éyí 'bi éyí miánu ga bi zía 'be ní, niyí kací říkí sî doyé mbá mingúngúcuá. Ngíti géyí 'bi eyé gi simi dábu, ngíti géyí gi simi késí bi ndìsiní řírí mîřírí ní. Zí ngíti géyí idí 'bi eyé gi simi káḡá kpá kí yée ga bi cecení gi simi kágá ní. Éyí ga gére née ndìsiní méngì moko kíye kací sîndí kadra eyé e mingúngúcuá. Ngíti géyí gi ro mingburoko sîlî e, zí ngíti géyí idí 'bi eyé gi ro gbékpí sîlî e. ²¹ Ledre née nì kpá kenée gi ro 'yì ga bi i'bíní royé go ndìsì lódú kací Ngére Yésu ní. Togú 'yì ootomo kí méngì bisinyí ledre, zía ndìsiné méngì dḡyí ledre ga bi utúasání miútúásá ní yá, Lomo nì í'bí moko bi kí ledrené owóowó ní zía, gi zía 'yì ma'dáa née i'bí roné go ndìsì lódú kací Ngére ené Yésu. Gi zí keyí née ní, 'yì máa née nì go kpá nzíyiné gi ro ndìsì méngì ledre ga bi utúasání miútúásá ní.

²² Timatíyo owú 'bi amáa,

máúku zíyí fúó, lafúyí ga bi ambá ledre eyé lá dḡyí bicayi ódro kí bicayi miméngì ledre e ní, idí ígí royí gi royé 'dá'ba. Ídì ndìsì méngì dḡyí ledre ga bi utúasání miútúásá ní. Zíyí óto komoyí ro ledre 'bi Lomo kíngaya. Ídísé ndìsì bilámáse kí mimbé'desé kíé'do kí 'yì ga bi i'bíní royé go ndìsì lódú kací Ngére Yésu ní.

²³ Ndaá kpá lá dḡyí ledre máa yée ga gére née wá, ndá í'bí royí zise ndìsìsé méngì kangú kí 'yì ga gére née wá, gi zía, kangú ndìsì lengbe 'dí'biógḡ ófú kí okó dongará 'yì e. ²⁴ Ídì óto ledre ba simi doyí. Togú 'yì nì go 'yì kasa 'bi Ngére Yésu yá, 'yì máa née ndaá lolḡ 'yì ófú kí 'yì e wá. Nì nda go 'yì bi mimbé'dea nì go bilámáne ro 'yì e za mbá, ambá ledre ené nda go 'bi 'dódo bilámá ledre bi 'bi Lomo ní zí 'yì e. ²⁵ 'Yì ga gére née, bi ndìsiní úkucayi ledre gi do bi ledre 'bi Lomo ní, idí 'dódo ledre zíye kpá kí ini ini gi royé. Lomo idí óyóló'bó mimbé'deyé gi ro zíye ówo dḡyí mbigí ledre ené. ²⁶ Zíye óyóló'bó sómú ledre eyé zíye ídíye nda 'yì lódú kací Yésu. Gi ro zíye ólúógḡyé gi sî sîlî ngére 'bi bicayi lomo e, gi zía ndìsiní nda kóo go méngì ledre ga bi Satána ili yée ní.

3

*Tú'dú 'yì e niyí karanée
óyó sogoyé zí Lomo*

¹ Timatíyo, ídí óto ledre ba simi doyi bilámáne, kadra mindá'baogu Yésu ni ídí bisinyíne zí tú'dú ngíti géyi 'yì e. ² Gi zía ndişiní yì eyé méngi duú éyi bi bi ndişí éme royé gi zía ní, do ndişiyé óto komoyé kpá duú ro kesi eyé ga bi ndişiní yóko yée ní, zíye ndişiyé kí ilíye káa zí éyi bi romoní do 'yì e go za mbá ní. Ndaá kpá lá duú ledre máa yée ga gére née wá, zíye ndişiyé kí óto 'yì e káa do simi şindíye, zíye 'dútu mbíliye ngbúrú kí úwú lorú ga bi 'yì ndiki yée ndişiní úku a zíye ní. Ndaní kpá 'yì í'bí mbófo éyi zí 'yì e wá, zíye ndişí óto royé 'duo káa zí éyi bi romoní do 'yì e go ví, gi zí kényi née, ledre 'bi Lomo ndaá zíye owóowó wá. ³ 'Bú 'yì e ndaá doyé wá. Ndaní 'yì ótoómo ledre zí 'yì e wá. Ambá ledre eyé lá likpí, zíye ndişiyé méngi ledre e 'duo faa káa zí éyi bi simi doyé sinyí go misinyí ní, sókú ni royé 'duo sága, iliní bilámá ledre wá. ⁴ Ndaá kpá lá duú ledre máa yée ga gére née wá, niyí kpá 'yì í'bí ngbángá 'yì e zí bisinyí 'yì e. Ndishiní méngi ledre e 'duo faa somúní eyé sogo a kí wá, zíye ndişí şikpí fúndúye 'dága simi ledre e za mbá, somúní do Lomo wá, mongú ledre eyé duú rokinyi eyé bi iliní ní. ⁵ Owú

'bi amáa, máuku zíyi, ídí ígi royí gi ro 'yì e káa zí ga gére née 'dá'ba. Londoní royé kídí, yée niyí 'yì lódú kací Yésu, í'i, née gbékpí ledre, miméngi ledre eyé ni yì ené fú lá bisinyíne, gi zía Lomo ndaá 'bi ené kíye wá.

⁶ Ngíti géyi ndişiní ndéré 'be 'bi 'yì e kí sinyi do kará ga bi kí sómú ledre eyé cúku'dée ní, gi ro zí kará máa ga gére née ndişiyé méngi ledre ga bi yée iliní ní. ⁷ Kará ga gére née iliní tí gi ro zíye ówo ledre gi simi 'dódo ledre bi gi simi miéké kúrú Lomo ní, iciní royé má, utúasání ndiki a wá. ⁸ 'Yì řanga ga gére née ndişiní tóro'dútu misi'di ledre 'bi Lomo gi zí 'yì e cé káa zí bi kóo simi şindí kadra 'bi Músa, Yóna e kí Yombere otoní royé okó ro Lomo zíye ndişiyé úkucáyi Músa ní. 'Yì řanga ga gére née simi doyé sinyí gi zí lúyú ledre go misinyí gi zía, ledre 'bi Lomo ndaá do mimbé'deyé wá. ⁹ Niyí méngi ledre ga gére née kenée má, kacíye utúasá akpa kíe wá, gi zía 'yì e niyí lúrúcáyi yée mbá mlúrúcáyi, cé káa zí bi kóo 'yì e lurúcayiní Yóna e kí Yombere simi şindí kadra máa bi kóo 'bi Músa ní.

*Yata lorú gi zí Páwulo zí
Timatíyo*

¹⁰ Owú 'bi amáa, káa zí bi 'dí'bi ledre ga bi kóo mi'dódo yée zíyi ní go, zíyi 'dí'bi miméngi ledre amá e

kpá go mbá, zíyì ndìsìyì go méngì kényì cé káa zíma. Misi'di bi mándìsì lódú kací Yésu kíe, kí mitóromá ga bi ngbúó simi úzu éyì e, kí 'bú 'yì e bi mándìsì óto a, nda kí útusimi ga bi mándìsì útú yé mbá ní, ídí ndìsì méngì ledre máa ga gére née kpá té kenée ndéré kíe 'dá'dá za fí. ¹¹ Lúru aka lá ledre ga bi kóo méngìni royé zíma, 'yì e sogóní máa, do ndìsìyé 'dó'do máa kí toso 'do'dó e mǐngúngúcuá ní. Nda kpá kí wo bi méngìni máa kíe simi Ánatiyoko kí Ikoníyomo kpá kí Lísitra ní. Simi ledre ga gére née mbá, Ngére Yésu ootomo máa wá. Ndìsì kóo kpá fú sáká máa gi simi ledre ga gére née za mbá. ¹² Máúku zíyì ma'díi, 'yì ga bi ñgununí Kírésito Yésu go káa do Ngére eyé, i'bíní royé go ndìsì lódú kací a ní, ezeokó Yésu niyí ndìsì 'dó'do 'yì 'bi Yésu ga gére née, gi zía bi ñgununí ledre Yésu ma'dáa go ní. ¹³ Bisinyí 'yì ɾanga ga gére née, niyí yóko royé kí ngíti géyì lafúye do ídíye tú'dú, zíye ndìsìyé sínyì do tú'dú 'yì e káa bi niyí ídí 'yì ndìsì lódú kací Yésu ke.

¹⁴ Gi zí kényì née ní, ledre 'bi Ngére ídí ngbóro simiyí ndéréne fú 'dá'dá. Ledre ga bi kóo 'dodoní yé zíyì ní, ídí lánýa royé kíngaya. ¹⁵ Káa zí bi kóo tonóní 'dódo ledre 'bi Lomo go zíyì kú gi do owúyì, zíyì ówoyéme miéké kúru Lomo go bilámáne, bi

karaba ndìsì go í'bí komokenzì zíyì, zíyì ndìsìyì lódú kací Kírésito Yésu kíe gi ro zíyì ídíyì trídriyì za fí ní. ¹⁶ Ledre máa ga gére née, 'Dówú Lomo 'dodo kóo yé ne do ékéómo yé gi ro zíye ídíye bilámá misi'di 'bi 'dódo ma'díi ledre zí 'yì e. Kpá gi ro do ndìsì úcuómo 'yì e kíe káa bi niyí ndìsì lúyú ledre ke. Ndaá kpá lá ñuú wo née wá, ni kpá gi ro togú 'yì luyú ledre go yá, do 'dózoýeme wo kíe. Kpá gi ro 'dódoýeme misi'di 'bi bilámá ndìsì kíe zí 'yì e. ¹⁷ Née misi'di bi 'Buzé Lomo yeme gi ro do ndìsì yéme zé 'yì kasa ga bi 'bi Ngére Yésu ní kíe, gi ro zize ndìsìzé méngì ñuú ledre ga bi utúasání miútúásá ní.

4

Yata lorú zí Timatíyo

¹ Timatíyo, ba ledre bi o'bu mió'bu ní. Ídí óto a simi doýì, ndaá lǐgì yì wá. Míndá'baógu Yésu ndaá owú ledre wá. Yésu ni ndá'baógu 'dəcì ngbanga 'yì e za mbá. Yé ga bi niyí aka trídri kí yé ga bi uyuní go ní. Gi zí kényì née, zíma énzì komoyì 'desì do bi kací 'Buzé Lomo kí Kírésito Yésu ma'dáa. ² Ídí í'bí royì kíngaya ndìsì 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yì e. Zíyì kí énzì komoyé. Idíní ndìsì méngì ñuú ledre ga bi bi ni ndìsì éme ro Lomo gi zíye miéme ní. Ndaní lúyú ledre wá.

Ídí ndìsì 'dódo ledre née kenée zí 'yì e kí mimbé'deyì kíé'do. ³ Gí zía sɛndì kadra nì ógụ, 'yì e nìyì ẹ̀sì'dùtụ mbílíyẹ ngbúrú kí úwú ledre 'bì Lomo. Zíyẹ óto komoyé yì eyé dụnú ndìsì úwú ledre ga bì ngára ndaní 'bì Lomo wá ní kíngaya. Gí zía née ledre ga bì iliní yì eyé yée ní. ⁴ Nìyì ási gí ro cóngó 'dódo ledre bì 'bì Lomo ní kenée, do nda óto komoyé ro gbékpì bicayi 'dódo ledre ga bì ngára ndaní 'bì Lomo wá ní. ⁵ Kací kadra za mbá, ídí ndìsì tóro ngbúó, mimbé'deyì idí idí dụnú ro moko 'bì Lomo bì do sílìyì ní, gí ro zíyì ndìsìyì 'dí'biógu 'yì e zí Ngére Yésu.

⁶ Máúku ledre ga gére née zíyì kenée, gí zía kacíma akpa do sogo káṅgá go, mááyí nda go káa zí kadra tagá ní, mááyí go gbóo gí ro ndá'balúgu romá zí 'Buzé Lomo komo ere. ⁷ Moko bì kó'dùma ní, máméngìonzó go. Máódó mimbé'demá zíma méngì a za kí simimá mbá, gí do oduné tí káa zí bì Lomo, m̀ngì moko ma'dáa ili ní. ⁸ Gí zí kẹyì née ní, Lomo ma'dáa yemeomo bilámá bi go zíma 'be 'bì ené komo ere, gí zía miútúásá go kací komoa káa do mbígì 'yì ené. Ngére Yésu nì 'dí'bióto máa née do bilámá bì máa née. Ndaá kpá lá dụnú máa ngúcumá wá, azé idí kí 'yì ga bì nṅunṅuní ledre Yésu go, otoní royé go ndìsì lódú kací a gí simi sɛndì kadra

bì karanée Yésu ma'dáa nì ndá'baógu simi a ní.

Páwulo ndolo Timatíyo

⁹ Timatíyo, méngì aka kẹyì zíyì ngásáóguyì zíma yáa 'diya. ¹⁰ Ẹyì bì Démasi e kí Kiriséne e kí Tító e méngì ní, ndaá bilámáne wá. Bayiomoní moko bì Lomo i'bì zíyẹ ní go. Démasi nderé go simi Tasaloníka, Kiriséne nderé 'bì ené go simi Galatíya, Tító ndéré 'bì eyì simi Dalamatíya. 'Yì ga gére née mbá, 'bú ledre 'bì sága ba 'di'bioyó yée go. ¹¹ Idíakázé nda yáa go lá dụnú gbre kí Lúka. Togú áyí girí go ógụ yá, ndá óyó sogoyì zí Máriko wá, 'dí'biútú wo girí kpa, gí ro zía óguné ndìsì sáká máa, ¹² gí zía máílì aka kása Takíka simi Ẹfeso. ¹³ Simi bì togú áyí girí go ìnyì ní, mongú bongó drú amá kóo máótoómo lígì simi Tóra 'be 'bì Karapó ní, 'dí'biútú girí kpa zíma. Kpá kí miéké kúrú Lomo ga bì kóo máótoómo yée íri ní, 'dí'biútú yée girí kpá kpa zíma.

¹⁴ Ẹyì bì Alakizánde 'yì 'boro méngì zíma ní, sinyì romá go gbála. Máútúásá méngìlúgu bisinyì ledre zía kací ledre bì méngì zíma née wá. Odụ a, Ngére Yésu idí lúrú bì zía simi ledre máa née dụnú ne. ¹⁵ Komoyì idí idí royì gí zí Alakizánde ma'dáa. Oto roné go okó rozé, ndìsì go úkucáyì ledre gí do bì ledre 'bì Lomo bì

ndìsìzé 'dódo a zí 'yì e ní kíngaya.

¹⁶ Simì mizefì 'dí'bi bì kóo 'di'biní máa ógù kíma kó'dù 'yì 'dècì ngbanga e gì zía bì mándìsì 'dódo ledre 'bì Ngére Yésù zí 'yì e ní, bikérì 'yì bì kóo i'bí roné útúne do kacíma ndéré úku yéme ledre gì romá ní ndaá. Abú mengìní kóo bisinyí ledre zíma kenée ndotó, Lomo ndaá méngìlúgu bisinyí ledre zíye kací a wá. ¹⁷ Simì ledre máa bì kóo née mbá, Ngére Yésù ootomo ené kóo máa wá. Nì kóo fú kíma, ndìsì kí í'bí roko'bù zíma, zíma ndìsímá úku bilámá ledre ené kíe zí rìkì kífú 'yì e za mbá. Née sì ledre bì kóo yomo máa gì roa gì zí kemì ga gére ní. ¹⁸ Máówo bú, Ngére Yésù nì ndìsì sáká máa gì zí bisinyí ledre fú kenée gì zíma ndéréma ndìsímá sì sìnđía komo ere, gì zía, nì ne Ngére amá. 'Yì e idíní ndìsì mbófo wo kací kadra za mbá, kenée za fí. Idí kenée.

Mandá kí úndru gì zí Páwulo zí 'yì e

¹⁹ Mandá zí Akúwíla e kí me'bené, Purísíla e kí Onésíforù kí 'yì 'bì 'be 'bì eyé e za mbá. ²⁰ Simì bì kóo máínyì ógumá simì Róma ní, Erésito idíaká kóo cìkì simì Koríndo, zíma nda kóo ótoómo Tarafímo simì Meléto gì zía nì kí ndiyá. ²¹ Odù ledre, ndá lú'bú wá, idí méngì kèyì, zíyì óguyì 'dá'dá zí iní kí ndá'baóguné.

'Yì ga bì 'bì Ngére Yésù azé kéye yáa ní, Yubúla e kí Pódene e kí Lino e kí Kulída e, I'biní mandá zíyì kíngaya.

²² Ngére Yésù idí idí kíyì, zía í'bí úndru zíse za mbá.

Wáraga bi Páwulo eké zí Tító ní Ledre gi ro búku bi Tító ní

Tító ni Gírígi, nṅunṅu kóo ledre Kírésito go zía ndịsine sáká Páwulo kíngaya do tú'dụ ngíti géyi misi'di e simi bi Páwulo ni ndịsị gámá kí úku bilámá ledre 'bi Kírésito Yésu zí 'yi e ní. Gi do kací a née zí Páwulo kása wo simi kángá bi Kuréto ní káa do manda 'bi Kanisa íri.

Páwulo eké simi wáraga ba kídí Tító idí gélé 'yi ga bi miméngi ledre eyé ni bilámáne ní gi ro zíye ídiye káa do manda 'bi Kanisa e. Zía kpá í'bí yata lorụ zí Tító káa zí bi ni ndịsị 'dódo ledre zí 'yi e kací ówo ledre eyé e mīngungúcuá ní. Mīngburoko ya'dá e, kará e, owúphirangá e nda kpá kí owúkúlú e. Odu a zía úku ledre zí Tító idí 'dódo ledre zí 'yi ga bi 'bi Kírésito ní, idíní ndịsị mbá kí mimbé'deyé kíé'do gi do bi zíye ídiye éyí kíé'do.

*Wáraga bi Páwulo eké zí
Tító ní*

¹ Tító owú 'bi amá simi Lomo, máa Páwulo bi 'yi 'bi moko 'bi Lomo kpá 'yimikása 'bi Kírésito Yésu ní. 'Buzé Lomo kí Yésu

kasaní máa go ndéré kí 'dódo yéme yata ledre gi ro Yésu, zí 'yi ga bi Lomo geléogụ yée go káa do mbigi 'yi ené e ní. Gi ro zíye nṅunṅu ledre Yésu káa do Ngére eyé nda za kíngaya, zíye ndịsiyé duú méngi ledre ga bi bi ni ndịsị éme ro Lomo gi zíye miéme ní. ² Bilámá 'dódo ledre bi gi ro Yésu née, ni óto 'yi e zíye ndịsiyé óto komoyé kídí, ma'dii karanée Lomo ni í'bí tridri bi za fí ní zíye, gi zía Lomo ma'dáa uku kóo go fuó kídí, 'yi ené e niyí karanée ídí kí tridri bi za fí ní. ³ 'Buzé Lomo bi 'Yi yómo 'yi e mbá ní, 'dodoogu ledre née go simi bilámá sındi kadra, zía gélé máa ya máidí ndịsị 'dódo ledre máa née kenée zí 'yi e mbá.

⁴ Máéké ledre ba rí zíyi Tító, áyí zíma go káa zí owú bi gi simimá ní, gi zía nṅunṅu ledre 'bi Lomo go kpá káa zíma ní.

Gi zí kényi née ní, zíma ndịsimá ini ini zí 'Buzé Lomo kpá kí Kírésito Yésu 'Yi yómo zée, idíní méngi bilámá ledre zíyi, zíye í'bí úndru zíyi, gi ro zíyi ndịsiyí bilámáne.

*Páwulo í'bí moko zí Tító
simi kuréto*

⁵ Moko bi kóo 'bi ótoyéme moko 'bi Lomo simi Keréto, bi kóo idiaká gi zíma ngará sındi kadra ndaá kóo zíma méngiǒnzó a wá ní, ni bilámáne ídí ótoyéme yée tí káa zí bi kóo máuku zíyi ní. Ídí géléogụ ngíti géyi

'yì e gì simì gara ga bi niyí simiyé ní, zíyì óto yée káa do manda 'dá'dá zì lafúye. ⁶ 'Yì bi áyì gélé wo káa do manda 'dá'dá ní, miméngì ledre ené idí idí bilámáne do komo 'yì e za mbá. Idí idí òdù o'do 'bì kára kìé'do. Ndìsì ené kì me'bené idí idí bilámáne do komo 'yì e. Owù 'bì ené e idínì kpá idí owù ga bi ɱɱɱɱ ledre Ngére Yésu go bilámáne ní, káa bi 'yì e niyí ndìsì úku sínýi ìrì Lomo gì zì bisinyí miméngì ledre eyé ke. ⁷ Gì zía togù 'yì nì go manda 'dá'dá moko 'bì Lomo yá, ndaá idí 'yì lúyú ledre wá. Ndaá kpá idí 'yì bi ili 'yì e idínì ndìsì méngì òdù ledre ené ní wá. Ndaá idí 'yì mbìrì wá. Ndaá kpá idí 'yì éwé le'yì kì ndìsì kóyó kìe kpá kì ndìsì méngì okó wá. Ndaá idí 'yì mongù mimbé'de gì ro kèsì wá. ⁸ Ndaá kpá idí 'yì bi 'yì e ndìsì ní éré 'be 'bì ené miéré gì zì bisinyí miméngì ledre ní wá. Idí idí 'yì bi 'bù miméngì bilámá ledre nì doa kíngaya zì 'yì e za mbá ní. Zía ídine 'yì bi ndìsì 'bá'bá roné gì zì bisinyí ledre mi'bá'bá ní, miméngì ledre ené e idínì idí mbá bilámáye, ndaá idí 'yì lúyú ledre wá. ⁹ Idí idí 'yì bi ɱɱɱɱ ledre Yésu go kíngaya tí káa zì bi 'dodoní zía ní, gì ro zía útúásáne ndìsì 'dódoyéme ledre a do bilámá misi'diné zì 'yì ga bi ndìsì ní kála a mikála ní gì ro zíye ówoyéme a, zíye

ɱɱɱɱ a.

Páwulo í'bì roko'bu zì Tĩto

¹⁰ Tĩto, máuku ledre nées zíyì kenée, gì zía tú'dù ngíti géyì 'yì e asinì kì úwú mbigì 'dódo ledre bi gì ro Ngére Yésu 'yì yómo zée ní go, ambá ledre eyé nda yì ené go lá gbékpì ódro kì ndìsì ráranga zì 'yì e. 'Yì ga bi máuku ledreyé zíyì nées, ndaá ngíti géyì 'yì e sikala wá, kpá tí akpa Yúda ga kóna ukunì ledre ya yée ɱɱɱɱ ledre Yésu go káa do ngére 'yì yómo yée ní, oyónì sogoyé zì Yésu nées akpa ye. ¹¹ Ndaá ótoómo 'yì ranga ga gére nées zíye ndìsìyè 'dódo ledre zì 'yì ga bi ɱɱɱɱ ledre Yésu go ní wá. Bisinyí mi'dódo ledre káa zì ga gére nées, nì óto 'yì e zíye ótoómo kì lódù kacì Yésu. 'Yì ranga ga gére nées, 'dodoní eyé nées mbigì ledre wá. Ndìsì ní lá gámásó'do misi'di gì ro zì 'yì e ndìsìyè í'bì kèsì zíye.

¹² Tĩto, 'yì 'bì Kuréto ga gére nées ngúru mongù 'yì gì dongaraye, nì nébì simì Kuréto íri uku kóo ledreyé go 'desì kídì, 'yì ga bi 'bì Kuréto ní, mongù ledre eyé yì ené ranga. Niyí 'yì ga bi mimbé'deyé emengù, yì eyé káa zì bangá sinyí e ní. Niyí kpá 'yì ngìdrì e, ilinì eyé méngì moko wá. Ambá ledre eyé yì ené lá òdù anu. ¹³ Máówo go kídì, ledre bi mongù 'yì nées uku

gi royé 'yì ga bi 'bì Kuréto ní, ni ma'díi. Gi zì kèyì nées ní, idí ési sīlìyì komoyé, idíní ótoómo ledre cayi ga gére nées mbá 'dá'ba, zíye ɳɳɳɳɳɳ dūú mbigí ledre bi 'bì Yésu ní. ¹⁴ Ndaní óto sómú ledre eyé ndìsì úwú ledre gi tara Yúda ga gére nées wá, gi zía oyóní sogoyé go zì mbigí 'dódo ledre bi 'bì Yésu ní. ¹⁵ 'Yì ga bi ngárá ndaní 'yì lúyú ledre e wá ní, bisinyí ledre kí bisinyí éyì ndaá 'bì ené lolu zíye wá. 'Yì máa yée ga bi ɳɳɳɳɳɳ ledre Yésu káa do Ngére eyé wá ní, menginí eyé éyì ga bi bi ndìsì éme ro Lomo gi zíye miéme ní kú wá. Simi doyé ni yì ené lá riji káa, owoní eyé dongará bilámá ledre kí bisinyí a wá, gi zía miméngi ledre eyé ni yì ené go bisinyíne. ¹⁶ 'Yì ranga máa ga gére nées ndìsini úku ledre ya yée niyí go mbigí 'yì ga bi 'bì Lomo ní, íi, miméngi ledre eyé ni yì ené kpí gi zì ledre ga bi ukuní yée ní. Niyí nda yì eyé 'yì sógó 'yì e kíngaya. Eréní eyé ngiri loru 'bì Lomo kpá wá. Gi zì kèyì nées ní, utúasání eyé méngi bilámá ledre wá.

2

Bilámá 'dódo ledre emene zì 'yì ga bi 'bì Kírésito ní

¹ Tĩto máuku zíyì, káa zì bi ówoyème 'bì eyí ledre gi ro Ngére Yésu go bú ní, idí ndìsì 'dódo zì 'yì e dūú ledre bi utúasá miútúasá bi 'bì

Ngére Yésu ma'dáa ní. ² Ídí úku ledre zì mingburoko ya'dá e, idíní ndìsì 'dí'bióyó royé gi simi bicayi ledre e za mbá 'dá'ba. Zíye ndìsìyé méngi dūú ledre ga bi utúasání miútúasá ní. Kpá kí 'búó'bú royé mi'búó'bú, gi ro zíye ídíye 'yì óto 'bú 'yì e za mbá. Do ídíye kpá 'yì útusimiyé kíngaya simi ledre e za mbá.

³ Gi ro mingburoko kará e kpá kenée, idí úku ledre zíye idíní ndìsì méngi dūú miméngi ledre máa yée ga bi niyí miútúasáye, tí toso miméngi ledre 'bì kará máa yée ga bi ɳɳɳɳɳɳ ledre Ngére Yésu go ní. Ndaní idí 'yì tara sinyí zì lafúye, zíye ídíye 'yì ndìsì éwé le'yì kíngaya wá. Idíní idí 'yì 'dódo bilámá ledre e zì lafúye, gi ro zì lafúye maáge ídíye kpá 'yì méngi bilámá ledre e. ⁴ Mingburoko kará e idíní 'dódo bilámá ledre zì owúkará e, gi ro zì owúkará maáge ndìsìyé óto 'bú ya'dá 'bì eyé e, do ndìsìyé kí lúru bi kací owú 'bì eyé e bilámáne.

⁵ Zíye ndìsìyé kí 'búó'bú royé mi'búó'bú simi ledre e za mbá, do ídíye mbigí 'yì ga bi 'bì Lomo ní. Zíye ídíye kará 'yì úwú kúru ya'dá 'bì eyé e gi ro zì 'yì e lúrutóko bilámá ndìsì gi zíye. Kenée, utúasání óto 'yì e zíye ndìsìyé úku sinyi ledre gi do bi 'Buzé Lomo wá.

⁶ Ídí 'dódo ledre zì

owú ya'dá e kpá kenée. Mindísiyé kí miméngi ledre eyé e za mbá, idí idí bilámáne. ⁷ Kuřu'buýi idí idí zíye mongú sáká éyi. Zíye lúrutóko bilámá miméngi ledre gi royí, gi ro zíye ndísiyé méngi lódú a. ⁸ Simi bi áyí ndísi 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yi e ní, idí 'dódo zaá mbigí ledre, káa bi 'yi e niyi lúru'dófú bi gi doyi zíye ndísiyé úkucáyi ledre gi do biyi ke.

⁹ Idí kpá 'dódo ledre zí owúkúlú e. Idíní ndísi méngi kéyi duú kací kúru mingburoko 'yi eyé e, gi ro zí mingburoko 'yi eyé maáge ídiye kí rokinyi gi zíye. Ndaní ndísi kí tarakafa zí mingburoko 'yi eyé e wá. ¹⁰ Ndaní kpá ndísi kí 'dí'biúgu éyi e kací mingburoko 'yi eyé maáge wá. Idíní idí bilámá 'yi e zí mingburoko 'yi eyé e ówo a mbá, gi ro zí 'yi e óto úndru ledre ga bi ndísi 'dódo yée gi ro 'Buzé Lomo bi 'Yi yómo zée ní.

¹¹ Gi zía Lomo ma'dáa mengi bilámá ledre go zí 'yi e za mbá, zía kásaogú bikéri Owú 'bi ené óguné yómo 'yi e za mbá. ¹² Bilámá ledre bi Lomo mengi née ofu go. Ili zíze ótoómo ledre máa yée ga bi 'yi ga iliní ledre 'bi Lomo wá ndísiní méngi yée ní za mbá 'dá'ba, zíze ndísiyé méngi duú ledre ga bi utúasání miútúasá ní, gi ro zíze ídize mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ma'dáa. ¹³ Ndísiyé

go óto komozé gi ro sındi kadra 'bi bilámá ledre bi ni ógu méngi roné zíze, bi ni mindá'baogú Lomo ezé bi kí mongú roko'buné, kí Kírésito Yésu 'Yi yómo zée. ¹⁴ Yésu ma'dáa i'bi kóo roné do úyuné née nda gbékpí wá, gi ro yómo zée gi simi umbu bi kóo azé úyu a ze gi zí lúyú ledre ezé e ní. Yomo zée gi ro zíze ídize duú mbigí 'yi ené e, 'yi méngi bilámá ledre e.

¹⁵ Tito, ga gére née za mbá ledre ga bi málli idí 'dódo yée zí 'yi e ní. Idí 'dódo yée do bilámá misi'diné gi ro zí 'yi e lúru roko'bu moko ma'dáa gi royí káa bi niyi lúru'dófú bi gi doyi ke.

3

Bilámá miméngi ledre emene

¹ Tito, idí úku ledre zí 'yi ga bi 'bi Kírésito íri ní, idíní óto úndru 'yi ga bi simi akúma, niyi kí roko'bu 'bi lúru bi kací kánga do sílye ní. Idíní ndísi kéye bilámáne kí mimbé'deyé kí'do. 'Yi ga bi 'bi Kírésito ní, idíní fú lá ndísi méngi bilámá ledre e kací kadra za mbá. ² Ndaní ndísi kí úku sínyi ledre zí 'yi e wá. Idíní ndísi méngi zí 'yi e za mbá bilámá ledre e, zíye ndísiyé 'búó'bu royé zí 'yi e kpá mbá mi'búó'bu, zí miméngi ledre eyé e ídiye bilámáne do komo 'yi e za mbá.

³ Kóo 'desí, simi bi kóo ngará ngunuzé aka ledre

Yésu káa do ngére ezé wá ní, ndazé ezé kóo 'yi komokenzi e wá, ndisizé kóo kála ledre 'bi Lomo mikála, zize ndisizé kpá méngi ledre ga bi Lomo ndaá kí rokinyi gi royé wá ní. Mongú ledre ezé yi ené kóo lá dujú méngi bisinyí ledre e kí ndisi óto bisinyí mimbé'dezé ro lafúze e. Gi zí bisinyi ledre ga bi ndisizé méngi yée ní, zí 'yi e ndisiyé sógó zée misógó. Simi bi luruzé kenée ní, zize kpá ndisizé sógó yée. ⁴ Abú kenée ndotó, simi ledre ga gére née mbá, zí 'búze kpá fú idíne do 'Buzé Lomo 'Yi yómo 'yi e kóngaya zía méngi bilámá ledre zize, zía yómo zée. ⁵ Yomo zée née, ndaá 'bi ené gi zía bi ya kídí mengizé bilámá ledre ní wá, yi ené gi zí bilámá mimbé'dea bi rozé ní, zía lúguoyó lúyú ledre ezé simi roko'bu 'bi 'Dówúne, gi ro zize idíze dujú zíne, mbigí 'yi ené e. ⁶ Lomo kasaogu 'Dówúne zía ndisiné simizé gi zí bilámá ledre bi Kírésito Yésu 'Yi yómo zée méngi zize, zía úyuné gi rozé ní, ⁷ gi ro zize idíze owú ga bi 'bi Lomo ní, zize idíze do bi kíé'do kí 'Buzé Lomo ma'dáa simi tridri bi za fi ndisizé óto komozé gi roa ní. ⁸ Tĩto, ga gére née za mbá mbigí ledre e, idíní idí zíyi kí ledreyé owóowó. Simi bi áyi go ndisi 'dódo ledre zí 'yi ga bi ngunguní ledre 'bi Lomo go ní, ledre ga bi

za mbá máuku yée zíyi ní, idí kpá fú ndisi úkutátá yée zí 'yi e gi ro zíye óto sómú ledre eyé mbá ndisi méngi bilámá ledre e. Bilámá ledre ga gére née ni óto yée zíye idíye mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ní.

⁹ Tú'dú ngíti géyi 'yi e niyi bo ambá ódro eyé yi ené dujú 'bi kangú gi ro ledre ga bi 'bi ndikiogu 'yi e do sogo kangá ona, zíye ndisiyé kí ofúye gi ro lorú bi kóo Lomo i'biogu zí Músa éké a ní. Máuku zíyi Tĩto, ndá olú dongará bicayi 'yi ga gére née zise ndisisé méngi bicayi kangú kéye wá, gi zía ledre ga bi ndisiní úku yée née ndaní eyé ledre ga bi niyi sáká 'yi e ní wá. ¹⁰ 'Yi ga bi ndisi 'dódo ledre zíye iri née, togú ngíti 'yi gi dongaráye ili 'di'biogu ledre 'bi ifi dongará 'yi e yá, idí ési silyi komoa, ndaá méngi keyi kenée wá. Togú uwú wá, idí kpá ési ándá silyi komoa. Gi do kací a née togú uwú kpá fú wá, idí 'di'bióyó sómú ledre eyi gi roa zíyi ndisi eyi. ¹¹ Idí ówo a kídí, togú 'yi ni go kenée ukuní ledre zía má, ni yi ené go 'yi bi sómú ledre ené sinyi go misinyi ní. 'Yi e niyi ówo wo mbá kídí, 'yi née ndaá cóngó 'yi wá, miméngi ledre ené eme ené e ngu.

Odu lorú zí Tĩto

¹² Ba ngíti ledre zíyi Tĩto, máili idí aka ngásáogu zíma yáa 'diya. 'Dá'dá zíyi

kí ìnyiyí girí, mááyí aka kása ngúru 'yì gí dongará Aratéma e kí Takíka, zía ndéré ndíshiné méngì moko do bi kacíyì írí, gí ro zíyì óguyí. Ndá lú'bú wá, simì bì ngúru 'yì gí dongará 'yì ga gére née ogù go írí ní, ídí geré ìnyì ógù, áyì ógù ndiki máa simì gara Nìkopólì yáa.

Ídí ógù 'dá'dá gí zí yana ndumu. Gí zía, kí ndumu ba máìli ndíshì bì simì Nìkopólì ore mágámá wá. ¹³ Káa zí bì ówo bú togù 'yì ili ndéré do ngíti bì, ili tí sáká éyì ní, nì bilámáne ídí sáká mongù 'yì, Zená e kí Apólo kí éyì ga bì iliní yée ní, gí zí 'do'dó kí ndíki yée do misì'di ke.

¹⁴ Ídí úku ledre zí 'yì ezé ga bì 'bì Kírésìto simì Kuréto írí ní, ndaní 'dó'dó kí méngì bilámá ledre wá. Idíní ndíshì méngì bilámá ledre kací kadra za mbá, zí 'yì ga bì iliní sáká éyì ní.

¹⁵ 'Yì ga bì yáa ní, i'bíní mandá zíse írí za mbá; Máí'bí kpá mandá zíse kí 'yì ga bì írí ní mbá.

Lomo idí ídí kíse kéye za mbá.

**Wáraga bi Páwulo
eké zí
Felemúna
ní
Ledre gi ro búku
bi Felemúna ní**

'Yimikása Páwulo eké ledre ba zí Felemúna ngúru 'yì 'bi Kírésìto bi kí tú'dú éyì e zíne ní. Ngúru 'yì 'bi moko 'bi Felemúna ma'dáa irĩa Onésìmo ngasáoyó kóo roné gi do bi moko. Nda gi do kací a née zía ngúngu ledre Kírésìto, zía ndìshíné sáká Páwulo kíngaya simì bi otoní Páwulo simì sígìní ní. Née ní, zí Páwulo eké ledre ba kása Onésìmo kíe zí Felemúna, ndú'yú Felemúna idí ótoómo ledre zí Onésìmo abú lorù 'bi Róma uku kídí owúkùlù bi ngasá go gi do bi moko ní mongù 'yì ené idí úfu wo 'dá'ba. Páwulo ya Felemúna idí 'dí'bi Onésìmo simì sùmu tí káa zí 'yì bi 'dì'bi mbigì lúnduné ní.

Wáraga bi Páwulo eké zí Felemúna ní

¹ Áko Felemúna lúndu 'bi ené e, máa Páwulo bi otoní máa simì sígìní gi zía bi mándìshì 'dódo ledre 'bi Kírésìto Yésu zí 'yì e ní.

Máéké ledre ba máa zíyì Felemúna, azé kí lúnduzé Timatíyo bi ní kpá eze 'yì mokoze ní. ² Ledre bi ekézé ba ndaá kpá lá dùú zíyì ngúcuyì wá, kpá zí Afíya bi ní zize káa zí mbigì lémizé

ní, kpá zí Arakípo bi ndìshìzé méngì moko 'bi Ngére Yésu ndro kéye ní.

³ 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésu Ngére ezé idíní lúru bi kacíse gi do bi zise ndìshìsé bilámáse.

Páwulo i'bí mbófo éyì zí Lomo gi ro Felemúna

⁴ Felemúna, kací kadra za mbá, iriyì 'decì gi taramá wá. Kí'dí bi mááyì go ini ini zí 'Buzé Lomo ní, mándìshì fú lá óto yì kó'dú a, idí ndìshì lúru bi kacíyì.

⁵ Ndaá gbékpìe wá, gi zía, máúwú ledre bilámá ledre ga bi ndìshì méngì yée zí 'yì e ní go mbá. Tú'dú 'yì e ndìshìní go úku ledreyì zíma kídí, ngúngu ledre Ngére Yésu go cù kí simiyì, zí 'bú 'yì e kpá idíne doyì kíngaya. ⁶ Mándìshì ini ini zí Lomo, idí sáká yì, gi ro zíyì ndìshìyì méngì bilámá ledre zí 'yì e nda za kíngaya rómoné mìrómo, gi do bi zíye ndìshìyé mbófo Kírésìto. ⁷ 'Bú 'yì e bi óto doyì kíngaya née, oto máa go zíma idíma kí mongù rokinyì. Gi zía óto 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní go zíye ngúngu ledrea nda za kíngaya.

Páwulo ngungú roné gi ro Onésìmo

⁸ Gi zí kényì née ní, zíma ngúngú romá zíyì kí roko'bu bi Kírésìto i'bí zíma ní, idí méngítátá bilámá ledre née kenée ndéré kíe 'dá'dá kíngaya. ⁹ Káa zí bi mááyì 'yimikása 'bi Yésu ní, mááyì

kóo úku ledre née zíyì kenée za kí roko'bu bì 'bì moko ní, í'ì, utúasá zíma í'bí loru zíyì kenée wá, gí zía máówo bú, óto 'bú lafúyì e, 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní go doyì, mááyí lá ndú'yú yì gí ro zíyì méngì ledre ma'dáa.

¹⁰ Mángúngú romá zíyì, gí ro Onésìmo. Simì bì mááyí simì sígìnì yáa ní, mándìsì 'dódo ledre gí ro Ngére Yésu zía. Bì ba ní, ñgunḡu ledre Yésu go káa do Ngére ené. Gí zí kényì née ní, ñ zíma go owú 'bì amá simì moko 'bì Ngére Yésu. ¹¹ Togú míméngì ledre 'bì Onésìmo ndaá kóo zíyì bilámáne wá, káa zí bì ñgunḡu nda ledre 'bì Lomo go ní, ídí nda kpá ówo a kídí, ñ nda ídí go 'yì méngì yéme ledre zíze kényì gbrenḡará.

¹² Abú 'búa ñ domá kíngaya ndaá kóo miútúásáne zía ndéréoyó roné gí cigíma wá yá, málúru kenée, máyá í'ì, utúasá miútúásá zíma kása wo zíyì íri.

¹³ Ñ kóo ídí bilámáne zí Onésìmo ndìsìné zíma yáa kí sáká máa do bì kacíyì káa zí bì mááyí aka fú simì sígìnì gí zí bilámá ledre 'bì Ngére Yésu bì mándìsì 'dódo a zí 'yì e ní. ¹⁴ F'ì, máílì méngì kényì kenée wá, káa bì ñ nda ídí káa zí éyì bì mágága yì mígága gí ro méngì bilámá ledre zíma ní ke, 'búo togú ledre bì ñgunḡu go yì ní. ¹⁵ Ambí owone, ngíti géyì yá, Lomo yeme kóo ne kenée kídí, Onésìmo ídí aka

kóo ñnyì gí cigíyì cúku'dée, simì bì ñ ndá'baógu ní, zíze ndìsìsé kéne bilámáne za fí. ¹⁶ Tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, ndá lolu lúru Onésìmo ma'dáa zíyì fú káa do owúkúlú wá, ídí nda ídí zíyì cé káa zí lúnduyì owú 'bì 'buyì ní, gí zía ñgunḡu ledre Ngére Yésu go.

¹⁷ Felemúna, káa zí bì 'dí'bi máa simì sùmu káa do bilámá eze 'yì mokoyì ní, mándú'yú yì, ídí mu 'dí'bilúgu Onésìmo zíyì simì sùmu káa do bilámá eze 'yì mokoyì. ¹⁸ Togú Onésìmo ma'dáa méngì kóo bisinyì ledre zíyì, togú 'dí'bi kóo mbú késì gí zíyì, i'bilugu wá yá, ídí úku ledre a zíma gí ro zíma í'bilúgu a zíyì. ¹⁹ Máúku zíyì ma'díi, togú éyì ñ bo Onésìmo 'dí'bi gí zíyì i'bilugu wá, ídí úku a zíma mááyí í'bilúgu a zíyì. Kpá káa zí bilámá ledre kóo máméngì, zíma 'dódo ledre 'bì Ngére Yésu zíyì ní, éyì bì méngìlúgu zíma kací a ñ ndaá.

²⁰ Lúndu 'bì ené e, káa zí bì azé kíyì 'yì lódú kací Kírésìto Yésu Ngére ezé ní, ídí mu 'dí'bilúgu Onésìmo zíyì, gí ro zíma ídíma kí rokinyì. ²¹ Abú mándú'yú yì mindú'yú wá, máówo bú kídí, áyì tí méngì ledre née zíma kenée.

²² Ídí óto komoyì kacíma, mááyí yáa kí misómú ledre togú Lomo likpí misì'di zíma,

zíye 'dí'biógu máa gi simi
sígini yá, mááyí ógu zíyi íri.

*Mandá gi zí tú'dú 'yi e zí
Felemúna*

²³ Epáfura ezemá bi azé
kéne simi sígini yáa gi zía
bi ndisi kpá 'dódo ledre
'bi Kírésito Yésu zí 'yi e ní,
i'bí mandá zise íri za mbá
kingaya.

²⁴ Mária e kí
Arisitáka e kí Démasi e kí
Lúka e bi ndisini sáká máa
kí moko 'bi Kírésito yáa ní,
i'bini kpá mandá zise íri za
mbá.

²⁵ Kírésito Yésu Ngére ezé
idí i'bí úndru zise íri za mbá,
gi ro zise ndisise bilámáne.

Wáraga zí 'yì ga bi Ébere ní Ledre gì ro búkù bi Ébere ní

'Yì bi eké búkù bi Ébere ba 'yì ówo a ndaá. Tí lá ni miówoné bilámáne ngíti manda 'bi 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní, simi sìnđì kadra máa nées ni kí roko'bu zíne simi kanísa eké ledre nées ne zí 'yì ga bi simi kanísa ní. Nées sìnđì kadra bi kóo Páwulo ndìşì eké ledre e kí kása yée simi kanísa e ní. 'Yì nées eké búkù ba zí ngíti géyì Yúda ga bi ngununí ledre Kírésìto go, ngíti géyì 'yì e niyí go ndìşì lóndo yée gì ro zíye ótoómo ledre Yésù bi ngununí ní.

Búkù ba uku ledre kíngaya zí 'yì ga bi ngununí ledre Yésù go ní kídí Yésù ni 'yì bi kí ledrené owóowó zí 'yì ga bi ngununí ledre ené go ní. Uku kpá kídí Yésù ni Owù 'bi Lomo, roko'bu ené romo do roko'bu maláyika ga bi Yúda e ndìşìní ngununí ledreyé ní. Roko'bu Yésù romo do roko'bu nébì ga kóo 'desì ní, romo kpá do roko'bu Músa bi i'bíogù lorù ga bi 'bi Lomo zí Yúda e ní. Uku kpá kídí ledre Yésù owó romo do 'yì 'dáná éyì ga bi 'bi Yúda e ní mbá gì zía luyú ené ledre kú wá, zía í'bí roné káa do mbigí éyì 'dáná gì ro

luyú ledre 'bi 'yìma'dí e za mbá k'dí kéré za fí.

Búkù ba uku odu ledre kídí mingburoko bulúndu Yúda ga kóo 'desì bi ledre gì royé ni miékéne simi kurú lorù 'bi Lomo ní, ótoní kóo Lomo zía ídíne kí rokinyi gì zía bi ngununí ledre ené ní. Kídí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní idíní kpá fú ndìşì ngununí ledre 'bi Lomo ndaní ótoómo lígì ledre ga bi Yésù mengì yée ní kí yée ga bi ndìşì 'dódo a ní wá.

*Owù 'bi Lomo ogù ódro
zíze*

¹ Simi sìnđì kadra ga kóo 'desì ní, 'Buzé Lomo ndìşì kóo úkuí'bí ledre ené zí 'yì kása ené ga bi nébì e ní, zíye ndìşiyé úkutátá a zí bulúnduzé e do rìkì tù'dú misi'di e mingúngúcu. ² Bi nda simi sìnđì kadra máa 'bi ezé ba ní, kasaogù nda go za cù mbigí Owù 'bi ené 'dódoyéme nées zíze. Otooguní kóo ere kí do sogo kángá kí éyì e za mbá kéne. Gì zí kéyì nées, zía i'bí roko'bu ledre e za mbá zí Owù 'bi ené máa nées. ³ Owù máa nées ni za nyé káa zí 'Buné Lomo ní. 'Dodo mongú roko'bu 'Buné go kí miméngì ledre ené e za mbá. Éyì e za mbá niyí sù roko'bu ené. Simi bi uyu, zía 'dí'bióyó luyú ledre ezé 'bi 'yìma'dí e ní, zí 'Bù a 'dí'bilúgu wo komo ere zíye ndìşiyé kéne do bi kìé'do gì zía mengìonzó moko ené

go. ⁴ Owú máa née ni go kí ledrené owóowó rómo do 'bì maláyika e, gí zía Lomo i'bí roko'bu ledre e go za mbá zía. Gí zí kényí née zí ìrĩa ówú rómoné gí do 'bì maláyika e za mbá.

Owú 'bì Lomo romo do maláyika e

⁵ Maláyika be 'di Lomo uku ledre go zía kídí,

“Áyí Owú 'bì amá, karaba mááyí go 'Buyí’?”

Togú mbú maláyika máa wo be 'di bì uku ledre zía kídí,

“Mááyí 'Buyí, áyí Owú 'bì amá’?”

⁶ Simì bì kóo Lomo kasaogu owú 'bì ené née do sogo kángá ní, zí Lomo ma'dáa kóo úku ledre kídí,

“Máìli maláyika e mbá idíní óto ùndru owú 'bì amá née káa zí bì ndìşiní óto ùndrumá ní.”

⁷ Zí Lomo kpá úku ngíti ledre kídí,

“Mááyí kí roko'bu zíma óyóló'bó maláyika e kíe, zíye ndìşì ìliye káa zí sili ilí ne ní.

Togú kenée wá, zíma óyóló'bó yée, zíye ndìşì ndíciye káa zí pho'du ndíci ne ní.”

⁸ Zía kpá úku ledre zí Owú 'bì ené née kídí,

“Áyí Lomo, áyí idí Ngére za fí.

Ùndru 'bì roko'bu bì máí'bí zíyí née,

áyí ndìşì méngì kíe tí fú ledre ga bì miútúásáye ní.

⁹ Gí zía bì ìli bisinyí ledre wá, ìli ndìşì méngì duşù ledre ga bì ndìşiní óto máa zíma ídíma kí rokinyi ní,

máa 'Buyí bì Lomo ní, máoto yíi go zí ledreyí ídíne owóowó rómo do 'bì 'yí e mbá

gí ro zíyí ídíyí kí rokinyi.”

¹⁰ Lomo uku kóo ledre gí ro Owú 'bì ené simì miéké kúrú Lomo kídí,

“Éyí ga bì za mbá ba, Ngére, ótoógù yée yíi.

Ere kí do sogo kángá niyí kací sîlîyí.

¹¹ Sîndí kadra ni ógù zí éyí ga gére née ùkúye mbá,

gí zía niyí káa zí bongó e ní, zíyí ídíákáyí duşù yíi gí zía áyí yí eyí trîdrî za fí.

¹² Ma'díi, éyí ga gére née niyí lélí

káa zí nzenze bongó ga bì uçoyóní yée 'dá'ba ní,

áyí ídíáká duşù yíi

gí zía áyí yí eyí trîdrîyí za fí.”

¹³ Lomo uku ledre zí maláyika be 'di kídí,

“Ndìşì do sîlîma 'bì anú ona,

gí simì sîndí kadra bì Mááyí óto ezeokóyí e mbá

sì sìnḍiyì káa zí owú gbá'dá bì ndìṣì óto sìnḍiyì doa ní.”

¹⁴ Maláyika niyí 'bì eyé 'yì kasa 'bì Lomo. Lomo ndìṣì kása yéé zíye ndéréye kí sáká 'yì ga bì nṅunṅuní Kírésìto go niyí go nzíyiyé gí ro trìdrì bì za fí ní.

2

Lomo yeme ledre goó gí rozé

¹ Owú 'bì Babá e, káa zí bì Lomo yeme ledre go gí rozé kenée ní, idízé 'dí'bì sīlize sokó ro ledre 'bì Lomo bì 'dodoní zíze ní gí ro zí cíyí a ídine simizé ngírì káa bì azé lúyú ledre ke. ² Gí zía lorù bì kóo Lomo kasa maláyika ené e ógu 'dodo a, zí bulúnduzé ga bì kóo 'desì ní, nì lorù bì kí ledrené owóowó ní, Lomo ili ené do ndítí 'dófu 'yì doa wá. 'Yì ga bì kóo ndítí'dofuní do lorù nées ní, Lomo 'do'do kóo yéé go. ³ Máúku zíse, ledre bì Ngére Yésu ogu 'dódo a gí ro trìdrì ní, owó romo do lorù bì kóo maláyika e 'dodoní zí Músa éké a ní. 'Yì ga bì kóo uwúní Ngére Yésu kí 'dódo ledre nées gí zíze 'dá'dá ní, owoní kóo go kídí nì ma'díi zíye 'dódotátá a zíze. Sómúsé togú nṅunṅuzé ledre nées zíze 'dí'bì sīlize ro a sokó wá ní, azé ómo? ⁴ Idízé ówo a kídí mīngburoko ledre ga bì Lomo menḡi yéé kí roko'būyé, nda kpá kí 'Dówú

Lomo bì kasa zía ndìṣiné kí sáká 'yì e ní 'dodo go kídí ledre ga bì 'dodoní yéé gí ro Yésu ní, niyí za mbá ma'díi ledre e.

Yésu oyólo'bó roné káa do 'yìma'dí

⁵ Máúku zíse, simi bì karanée Lomo nì óyóló'bó do sogo kángá ba, zí ledre ga bì simi a ídíye mbá mikándayé ní, maláyika e utúasání eyé ídíye 'yì ga bì niyí lúru bì kací a ye ní wá. ⁶ Nì miékéne simi miéké kúru Lomo kídí,

“Áko Lomo, 'yìma'dí 'be kpá éyì kí ledrené owóowó zíyì ndìṣiyì sómú ledre a kí mimbé'deyì mbá kí ndìṣì lúru bì kací a ní?

⁷ Ótoómo kóo wo zía ídine sī roko'bu 'bì maláyika e kí owú sìnḍì kadra cúku'dée.

Nda gí 'dá'ba zíyì í'bì roko'bu zía, zía nda ídine kí ledrené owóowó,

⁸ do óto éyì e goó za mbá sī sìnḍía.”

Mioto a bì Ngére do éyì e mbá, nì go kenée ma'díi, abú luruzé aka ledre máa nées kí menḡi roné kenée wá ndotó. ⁹ Owozé bú kídí Lomo oto kóo Yésu zía ídine káa zí éyì bì maláyika e niyí kí roko'bu doa kí owú sìnḍì kadra cúku'dée ndotó. Simi bì uyu zía úruṅe gí simi umbu ní, zí Lomo í'bì roko'bu ledre e za mbá zía. Gí zí bilámá mimbé'de Lomo

bi ro 'yìma'dí e za mbá ní, zía yéme ledre kídí Yésu idí úyu ne do bi kacíye.

10 Gí zía bi Lomo otoogu éyí e za mbá ne ní, zía yéme ledre zí Yésu úyuné gí ro 'yìma'dí e za mbá gí do bi zíye ndá'baóguyé zí Lomo. Gí zí kényí nées zía ídine zí Lomo kí ledrené owóowó. 11 'Yì ga bi za mbá Yésu uyu gí royé ní, niyí go mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní, ndaní lolu 'yì lúyú ledre e wá. Née sí ledre bi dokuwu mengi Yésu ma'dáa kí ndìsì ndólo yée lúnduné e kí lémíné e gí zía wá ní. 12 Zía úku ledre kídí, “Babá, mááyí ndìsì kófó ìriyí dongará lúndumá kí lémimá ga gére ní.

Zíma kpá ndìsímá kí mbófo yìì dongará tù'dù 'yì e.”

13 Nì kpá miékéne do ngíti bi simi miéké kúrú Lomo, Yésu uku ledre kídí,

“Mááyí óto mimbé'demá òyú ro Lomo.”

Zía kpá úku ngíti ledre kídí, “Zée kí lúndumá e kí lémimá ga bi í'bí yée zíma ba, azé go do komoyí.”

14 Káa zí bi owú ga bi 'bi Lomo née niyí 'yìma'dí e ní, zí Yésu óguné do sogo kángá ídine káa do 'yìma'dí káa zí yée ní. Mengi kenée gí

ro togú née uyu go yá, zíne rómo komo ngére 'bi bicayi lomo e bi ni kí roko'buné do umbu ní. 15 Mengi kenée gí ro zí owú ga bi 'bi Lomo ní ówo a mbá kídí née rómo komo umbu go káa bi niyí ndìsì éré ngiri umbu ke.

16 Owoyemezé go bilámáne kídí Yésu ogu ené kóo gí ro sáká maláyika e wá, ogu yì ené gí ro sáká zée 'yìma'dí ga bi bulúndu Abarayama ní. 17 Gí zí kényí nées ní, utúasá miútúasá zí Yésu ídine cé káa zí lúnduné e kí lémíné e ní, gí zía í'bí roné go mbá kí mimbé'dené kíé'do ídine ne mongú 'yì 'dáná éyí* ezé do komo Lomo gí ro zí Lomo 'dí'bióyó lúyú ledre ezé e gí zía. 18 Abú Satána uzu kóo wo zía 'dó'dóne yá, rómo kóo komo Satána ma'dáa go. Nì cakaba go ndìsì sáká 'yì ga bi ngunguní ledre ené go ní simi bi Satána ni go ndìsì úzu yée ní.

3

Ledre Yésu owó romo do ledre Músa

1 Owú 'bi Babá e, káa zí bi Lomo ndolo sée go ndásé lolu, 'yì lúyú ledre e wá, azé kése go kíé'do simi Lomo ní, idíze óto komozé kése kíngaya ro Yésu bi 'yìmikása

2:12 2:12 Ke'bi 'bi Dawídi e 22:22 2:13 2:13 Isáya 8:17 2:13 2:13 Isáya

8:18 * 2:17 2:17 Mongú 'yì 'dáná éyí: Mongú 'yì 'dáná éyí romo do manda 'bi 'yì 'dáná éyí e zí Lomo. Ndìsì lengbe ólú òyú ne simi 'dìçì bi Mongú Bi 'bi Lomo simi 'Dìçì 'bi Lomo ní gí ro 'dáná éyí zí Lomo kí'di kéri simi simibi kíé'do. Ndìsì 'dí'bi sáma bangá bi ongoonzóni gí ro 'dáná a zí Lomo ní ólú kie 'dìçì iri gí ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e.

kpá mongú 'yì 'dáná éyì e ní. ² Kací kadra mbá, Yésu ndịsị méngị duú éyì ga bì Lomo kasaogu wo gị royé ní kị mimbé'dené mbá kịé'do, cé káa zí bì kóo Mụsa ndịsị méngị moko 'bì Lomo kpá kị mimbé'dené mbá kịé'do ní. ³ Abú kenée ndotó, Lomo oto Yésu go zí ledrea ídine owóowó rómo do ledre Mụsa. Lịlị ledre née nì káa zí, togú 'yì ụbụ bilámá 'dịcị ené yá, 'yì e niyí mbófo wo rómo do 'dịcị bì ụbụ née. ⁴ 'Dịcị e za mbá 'yìma'dí e ndịsiní ụbụ yée ye, tí lá Lomo otoogu éyì e za mbá ne.

⁵ Mụsa ndịsị kóo méngị moko bì Lomo i'bí zía gị ro 'yì ené ga bì 'bì Lomo ní kị mimbé'dené kịé'do. Zía kóo kpá ndịsiné úku 'dódo ledre zí 'yì máa ga gére née kídí, karanée Lomo nì méngị bilámá ledre zíye. ⁶ Yésu ndaá 'bì ené lá 'yì méngị moko zí Lomo wá, nì 'bì ené za cù mbigí Owú 'bì Lomo kpá Ngére 'bì 'yì ga bì 'bì Lomo ní. Togú otozé komozé kpá fú ngbúo roa, bilámá ledre bì ndịsịzé óto komozé gị roa ní, nì karanée méngị yée zíze.

⁷ Née sị ledre bì 'Dówú Lomo uku ledre gị zía kídí, "Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, togú Lomo odro go zise yá,

⁸ ndásé esị 'dútụ mbílise 'du'dorú

káa zí bì kóo bulúndusé e oyóní sogoyé zí Lomo,

simi sịndị kadra bì kóo 'bì úzu éyì simi súwú ní wá.

⁹ Bulúndusé e uzuní máa simi súwú iri kị simibi cị gbre abú owoní tí ledre ga bì mándịsị méngị yée ní bú.

¹⁰ Née sị ledre bì kóo zí mimbé'demá ésine royé, zíma kóo úku ledre zíye máyá, 'Ndịsiní 'dútụ mbílíye kị úwú ledre ga bì mándịsị úku yée zíye ní.'

¹¹ Gị zí mimbé'demá bì esị royé ní, zíma kóo móócú éyì máyá, 'Bilámá bì bì kóo máyemeómo gị ro zíye ógu 'dówúroyé doa ní, utúasání lolu ógu doa wá.' "

¹² Máúku zise owú 'bì Babá e, komosé idí idí rosé káa bì Satána nì lóndo ngíti 'yì gị dongarase zía ótoómo ledre 'bì Lomo zía ndá'bané lúyú ledre. ¹³ Mé bì káa zí bì sịndị kadra nì aka bo ba ní, ídísé ndịsị sáká lafúse e kị bilámá sómú ledre káa bì niyí ótoómo ledre 'bì Lomo zíye ndá'bayé lúyú ledre ke. ¹⁴ Káa zí bì ngunzugé ledre Kírésito Yésu go, azé kéye go kịé'do ní, idízé tóro kpá fú ngbúo kenée gị simi sịndị kadra bì karanée Yésu ma'dáa nì í'bí trịdrị bì za fí zíze simia ní. ¹⁵ Miéké kúru Lomo uku kídí,

“Tónóne karaba ndéréne
 'dá'dá, togú Lomo
 odro go zíse yá,
 ndásé esì 'dùtù mbílìse
 'du'dorù
 káa zí bì kóo bulúndusé e
 oyóní sogoyé zí Lomo
 ní wá.”

16 'Yì ga bì kóo Lomo
 odro zíye, zíye 'dùtù mbílìye
 'du'dorù, do óyó sogoyé zía
 ní 'be kóo náambi e? Kpá
 tí akpa bulúnduzé ga bì kóo
 Músa olúogù kíye gí simì
 Ízibiti ní. 17 Sara 'yì ga
 bì kóo mimbé'de Lomo esì
 royé kí simìbi cì gbre ní nda
 yée wá? Née kpá tí yée
 ga bì kóo oyóní sogoyé zí
 Lomo zíye úyuyé cìkì simì
 súwú íri ní. 18 Sara yée ga
 bì Lomo lolóbù gí royé kídí
 née utúasá 'dí'biógù yée do
 bilámá bì bì née yemeomo
 gí ro zíye ógù 'dówúroyé
 doa ní wá ní 'be náambi e?
 Kpá tí fú bulúnduzé ga bì
 kóo oyóní sogoyé zía ní.
 19 Owoyemezé go kídí oguní
 eyé kóo 'be 'bì Lomo wá,
 gí zía bì ñgununí eyé kóo
 ledre ené e wá ní.

4

*Bilámá 'dówúro ni wo bi
 gí zí Lomo ní*

1 Bilámá ledre bì Lomo
 yemeomo gí rozé kídí
 karanée, née ni í'bí 'dówúro
 zíze ní, ni aka fú lá bo do
 biné. Idízé tóro ngbúó káa
 bì ngúru 'yì gí dongaraze
 ni lúyú ledre, karanée zía

zángá 'dówúro máa née ke.
 2 Bilámá ledre 'bì Lomo bì
 ukuní zíze karaba ní ní,
 ni kpá wo bì kóo ukuní
 zí bulúnduzé ga bì kóna
 ní. Iliní eyé kóo ñgunu
 ledre ma'dáa wá gí zía moko
 ndaá 'bì ené kóo simì a zíye
 wá. 3 Ni zíze karaba go
 bilámáne gí zía ñgunuzé
 bilámá ledre máa née go.
 Uku kóo ledre zí bulúnduzé
 ga bì kóo ñgununí bilámá
 ledre máa née wá ní.

“Gí zía bì kóo mimbé'demá
 esì royé ní, zíma kóo
 mócú éyì máyá,

'Bilámá bì bì kóo
 máyémeomo gí ro
 zíye ógù 'dówúroyé
 doa ní, utúasání lolù
 ógù doa wá.”

Abú kenée ndotó, moko
 ené ukú kóo go kú simì
 sɔndí kadra 'bì ótoógù do
 sogo kángá. 4 Ni miékéne
 simì miéké kúrú Lomo kídí,
 “Lomo 'dowú kóo roné gí
 simì moko bì kóo ndìsì
 méngì a ní, simì sɔlì ìnyì doa
 gbre (7).” 5 Ni kpá miékéne
 simì ngíti bì simì miéké kúrú
 Lomo kídí, “Bilámá bì bì kóo
 máyémeomo gí ro zíye ógù
 'dówúroyé doa ní, utúasání
 lolù ógù doa wá.”

6 Ni kpá fú miyémené
 kídí 'dówúro née ngíti géyì
 'yì e ñiyí karanée ndíki a
 ye. Yée ga bì kóo ukuní
 bilámá ledre née zíye ngára
 iliní ñgunu a wá ní, Lomo
 utúasá í'bí 'dówúro née zíye
 wá. 7 Nda gí 'dá'ba gí do

kací tú'dú simibi zí Lomo úku ledre zí Dawídi káa zí bí kóo odro zí bulúnduzé ga kóo 'desì ní kídí,
 "Karaba ndéréne 'dá'dá, togú Lomo odro go zise yá,
 ndásé ési 'dùtu mbílise 'du'dorú kí úwú a wá."

⁸ Idí kóo Yósuwa í'bí 'dówúro bí kóo Lomo uku ledre a nées bo zí owú 'bí Isiréle ga kóo nderé kíye do bí bí kóo Lomo uku ledre a ní, káa bí Lomo uku andá ené lolu ledre ngíti sındí kadra 'bí 'dówúro wá.*

⁹ Ledre nées 'dodo kídí, ngíti bilámá 'dówúro ni bo Lomo ni í'bí a zí 'yì ga bí ngunguní ledre ené go ní. ¹⁰ 'Yì máa yée ga bí Lomo ni í'bí 'dówúro nées zíye ní, kúrú moko mengì lolu yée wá, cé káa zí bí kóo Lomo 'dowú roné simi bí kóo mengionzó moko 'bí ótoógú éyì e ní. ¹¹ Káa zí bí goó kenées ní, idizé tóro ngbúó gí ro zí Lomo í'bí 'dówúro nées zize káa bí azé zángá a káa zí bí kóo bulúnduzé ga kóna zangání ní.

¹² Owú 'bí Babá e, ledre 'bí Lomo ni kí roko'buné, zía ídine kpá afaáfa káa zí bikafu maku ní. Idí óngoloko simisé gberé zía ólú ndisíné simi mimbé'desé, zía ówoónzó ledre ga bí iri kí sómú ledre esé e kpá mbá gí ro

zí Lomo 'deciyéme ngbanga gí roa káa zí bí owoyeme ní. ¹³ Lomo owoofu ledre go, éyì bí kíe'do káa azé útúásá ótoécì a yaá owo wá ní ndaá. Ledre e niyí zí Lomo mbá do nyára bí. Née 'yì bí karanée azé tóro kó'dú a kadra 'decì ngbanga ní.

Ndazé ótoómo kací Yésu wá

¹⁴ Káa zí bí ngunguzé ledre Yésu Owú 'bí Lomo go, ni ne Mongú 'yì 'dáná éyì e, nda'balugu roné go zí 'Buzé Lomo komo ere ní, idizé tí fú 'dí'bí sılize roa ngbúó ndazé ótoómo kací a wá. ¹⁵ Mongú 'yì 'dáná éyì ezé nées owoyeme ledre gí do bizé dùjé ne. Tí bí ngará ndaá 'yì lúyú ledre wá ní, zía ótoómo roné 'dó'dóne káa zí 'yì lúyú ledre ní simi lúyú ledre ezé e. ¹⁶ Ndazé éré ngiri wá, idizé ódó mimbé'dezé zize ndéré ndisizé sị sındí Lomo gí ro zía idri mimbé'dené rozé, gí do bí zía sáká zée karanée kí éyì ga bí ilizé yée ní.

5

Lomo yemeomo Yésu káa do mbigí 'yì 'dáná éyì

¹ Mongú 'yì 'dáná éyì, Lomo ndisì géle wo ne gí tara mbotu 'bí Isiréle e gí ro zía ndisíné ini ini zine gí ro lúyú ledre 'bí 'yì ené e kpá gí

4:7 4:7 Ke'bi 'bí Dawídi e 95:7-8 * **4:8** 4:8 Yósuwa: Yósuwa nderéokpó nda ne kí Isiréle e gí do kací umbu Músa simi kángá bí kóo Lomo uku ledre a ní. Nda gí kací tú'dú simibi gí do kací umbu Yósuwa zí Dawídi nda ídine mongú ngére 'bí Isiréle e.

ro 'bi ené lúyú ledre. Zía kpá ndịsịné kí í'bí tákpásílí kpá kí 'dáná éyí zí Lomo gị ro lúyú eyé e mbá. ² Gị zía bì nì kpá 'yìma'dí kí sómụ ledre 'bì 'yìma'dí e siminé ní, togú ili go 'dódo ledre 'bì Lomo zí 'yì ga bì luyúní go ní yá, zía ndịsị ónzó mimbé'dené miónzó ndoo. ³ Gị zí kẹyí nées ní, zía ndịsịné 'dáná éyí zí Lomo, idí otoómo lúyú ledre ené kpá kí lúyú ledre 'bì 'yì e 'dá'ba.

⁴ 'Yìma'dí utúasá oto roné kí roné káa do 'yì 'dáná éyí wá, Lomo ndịsị gélé 'yì e gị ro moko káa zí wo nées ne cé káa zí bì kóo gélé ngúru mongú 'yì kí irìné Aróna káa do 'yì 'dáná éyí ní.* ⁵ Ledre nì gị ro Kírésìto kpá kenée, gélé ené roné kí roné gị ro idíne káa do mongú 'yì 'dáná éyí wá, Lomo gélé wo ne. Káa zí bì ukuní simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Áyí Owú 'bì amá,
karaba mááyí go 'Bụyí.”

⁶ Nì kpá miékéne do ngíti bì simi miéké kúrú Lomo, Lomo uku kídí,

“Áyí idí 'yì 'dáná éyí za fí,
káa zí Malekesédeke kóna ní.”

⁷ Simi bì kóo Yésu nì aka do sogo kángá ona ní, ndịsị kóo ini ini zí Lomo za cù kí iní komoné gị zía owo bú kídí Lomo nì dụụ ne 'yì 'dí'bióyó umbu gị komo 'yì. Gị zía bì kóo otomo roné

za mbá zí Lomo ní, zí Lomo úwú ini ené. ⁸ Abú Yésu nì ba za cù Owú 'bì Lomo ní, ndịsị úwú kúrú Lomo zía ndịsịné útụsiminé kینگaya simi 'do'dó ga bì ndịsị kí ndiki wo ní. ⁹ Gị zí kẹyí nées zía útúasáne kací komo Lomo káa do mbígí 'yì 'dáná éyí, kpá 'yì í'bí trịdrị bì za fí ní zí 'yì ga bì ndịsịné oto úndrua ní. ¹⁰ Nées sị ledre bì Lomo i'bí roko'bu zía, zía idíne mongú 'yì 'dáná éyí kí ndịsị otoyéme ledre gị ro 'yìma'dí e káa zí bì kóo Malekesédeke ndịsị méngi a ní.

Idízé í'bí rozé gị ro ledre 'bì Lomo

¹¹ Owú 'bì Babá e, tú'dú ledre e niyí bo gị ro zize 'dódo yée zise, utúasání ólú simi dosé wá gị zía bì nyikiri dosé nì yì ené ndoo ní.

¹² Káa bì ásé idí ba kóo goó se 'yì 'dódo ledre 'bì Yésu zí ngíti géyí 'yì e. Simi ledre ga gére nées mbá, ílisé idíní kpá fú ndịsị 'dódo ledre minzénzéré ledre 'bì Lomo zise mì'dódo. Ásé aka yì esé fú lá káa zí owú ga bì soyé útụ aka gị ro zíye ánu ndụkụ kée wá ní, ílisé aka yì esé fú lá umba gị ro úlụ a.

¹³ Ídísé ówo a kídí owú owo ené dongará bilámá ledre kí bisinyí a wá, owo yì ené dụụ umba ené bì ndịsị úlụ a ní. ¹⁴ Mingburoko 'yì e ndịsịné ánu ndụkụ ye gị zía

* 5:4 5:4 Aróna: Aróna e kí Músa niyí do lúndu. Niyí gị simi kúfú 'yì ga ndịsịné ndólo yée Léví ní. Zí Lomo gélé Aróna zía idíne káa do mizefí 'yì 'dáná éyí zine.

5:5 5:5 Ke'bì 'bì Dawídí e 2:7

5:6 5:6 Ke'bì 'bì Dawídí e 110:4

owoní dongará bilámá ledre kí bisinyí a go bú simi ledre ga bi ndịsini sómụ yée kpó kpó ní.

6

¹ Káa zí bi goó kenée ní, odu ledre esé ndaá ídí lá duú mizefi ledre 'bi Kírésito kóo 'dodoní zise ní, ledre 'bi ótoómo lúyú ledre do ụngụngu ledre 'bi Lomo ní wá. Ídísé ówo rómo ledre nda gi do yée ga gére née 'dá'dá. Cíyí ledre 'bi Lomo idí ngbóro simisé rómo wo née kóngaya gi ro zise ídísé kí roko'busé. ² Ledre máa yée ga bi kóo 'dodoní yée zise gi ro babatiza kí ledre 'bi óto sílì do'yì, kí ledre 'bi úru 'yì e nda kpá kí ledre ngbanga bi karanée Lomo ni 'dècì a simi odu sìnđì kadra ní, ndásé tóro tí fú lá duú do yée ga gére née wá. ³ Cíyí ledre 'bi Lomo idí ngbóro simisé rómo yée ga gére née kíe gi zía née ledre bi Lomo ma'dáa ili gi zize ní.

⁴ Togú 'yì bi kóo 'dodoní ledre 'bi Lomo go zía, zía ụngụngu a go, zì 'Dówú Lomo ógu ndịsine go simi a, ⁵ uwú yeme kóo kúrú Lomo go bilámáne, owoyeme kpá go kídí karanée, née ni idí kí roko'bu ledre e zine. ⁶ Zía ndá'bané óyó sogoné zì ledre ga gére née yá, Lomo utúasá idí kí rokinyi gi ro 'dí'bilúgu wo wá gi zía ni nda yì ené go káa zì éyì bi 'di'biní Owú 'bi Lomo kpá úfu ándá wo mikándané ní.

⁷ Togú 'yì o'do yáká zì iní é'dine do kufú ené bilámáne, zía 'dí'bi éyì miánu kóngaya yá, née úndru 'bi Lomo. ⁸ Yáká bi ngará éyì miánu ndaá simi a wá, tó'dó ụ'bu 'duwu wo lá ne yeré ní, úndru 'bi Lomo ndaá simi a wá, niyí óngbóoyó a mbá 'dá'ba.

⁹ Owú 'bi Babá e, abú ukuzé ledre káa zì ga gére née zise yá, owozé yì ezé bú kídí tridri bi za fi ní Lomo ni í'bi a zise. ¹⁰ Lomo ni 'yì méngì yeme ledre zì 'yì e. Bilámá ledre ga bi za mbá méngìsè yée zía, zise í'bi rosé kí 'búne ndịsì sáká 'yì ené e ní, ledreyé lịgì wo wá. Ni karanée 'dècì ngbanga esé bilámáne. ¹¹ Ídísé kpá fú ndịsì óto 'bú lafúse e kenée gi simi odu sìnđì kadra bi karanée Yésu ni í'bi tridri bi za fi zise simi a ní. ¹² Ngidri ndaá méngì sée wá. Ídísé idí káa zì lafúse ga bi kóo ụngụguni ledre Yésu gi zise 'dá'dá, niyí ba ndịsì útusimiyé do tóroyé kpá fú ngbúo gi simi sìnđì kadra bi karanée zì Lomo í'bi tridri bi za fi zíye simi a ní.

Éyì bi Lomo uku go ní, ni méngì roné

¹³ Lomo uku kóo ledre zì bulúnduzé Abarayáma, nda lá gi zía bi ngíti Lomo bi romo do Lomo ma'dáa ndaá ní, zía lóbú roné kí roné kídí, ¹⁴ "Máa Lomo, ledre bi máuku go ní, mááyí méngì a. Mááyí í'bi

úndru zíyì, zì bulúnduyì e étriyé do ídíye tú'dú tú'dú tú'dú.”¹⁵ Simi bì kóo Abarayáma uwú ledre née kenée ní, sɪkpɪ ené kóo mímbe'dené 'dága wá, onzó kóo mímbe'dené ndoo, gɪ zì Lomo kóo í'bí éyì bì mocú ledre a ní zía.

¹⁶ 'Yìma'dí e ndìşiní lólóbú kí ìrì mĩngburoko 'yì eyé e gɪ ro do ówo a kídí ledre bì yée ukuní ba ni ma'díi. ¹⁷ Ni kpá kenée gɪ ro Lomo. Togú uku ledre go, ìlì zì 'yì ené ga bì née uku ledre zíye née ówo a kídí ledre bì née uku ní ni ma'díi, zía lólóbú. ¹⁸ Togú Lomo uku ledre go yá oyólo'bó ené e wá zía lólóbú gɪ ro zíne ódóngéřì ledre bì née uku go ní zía ídíne kenée. Née sɪ ledre bì kací kadra mbá ndìşizé óto komozé gɪ ro ledre bì uku go ní. ¹⁹ Mióto komozé bì otozé ro Lomo ní í'bí roko'bu go zíze gɪ ro zíze ólúókpóze do mongú bì 'bì Lomo kpurú gɪ tara mbotu bì odó'dutuní kí mongú mbílí bongó ní.* ²⁰ Yésu nderéutu roné gɪ zíze go fì ne írì kpurú gɪ tara mbotu máa née káa do mongú 'yì 'dáná éyì e za fì cé káa zì Malekesédeke ní.

7

Malekesédeke 'yì 'dáná

6:14 6:14 Dosì éyì e 22:17 * **6:19** 6:19 Mongú 'yì 'dáná éyì: Mongú 'yì 'dáná éyì e ndìşì ólú simi 'Dìçì 'bì Lomo máa née írì kpurú gɪ ku mbotu bì odó'dutuní kí mongú mbílí bongó ní gɪ ro 'dáná éyì zì Lomo bì kí roko'buné ní kí'di kéré simi simibi kǐé'do gɪ zía Lomo ma'dáa ndìşì ndìşì ore. Ólo Lévi 16:2. **7:1** 7:1 Dosì éyì e 14:14-20 * **7:2** 7:2 Zì Abarayáma í'bí tákpásìlì gɪ simi éyì ga bì ogu kǐe gɪ simi okó ní zì Malekesédeke. Í'bí kǐé'do gɪ simi sokó.

éyì

¹ Malekesédeke ni kóo ngére 'bì ngiti gara ndoloní Salímu, ni kpá 'yì 'dáná éyì zì mbigí Lomo. Simi bì kóo Abarayáma nda'baogu gɪ simi okó bì kóo romo komo ezeokó née simi a ní, zì Malekesédeke ndéréne zía úku ledre zì Abarayáma kídí, “Lomo bì roko'bu a ofu go ní, bì otoogu ere kí do sogo káŋgá ní idí idí kǐyì.”

² Nda gɪ ore zì Abarayáma 'dí'bì tákpásìlì kǐé'do gɪ simi sokó 'bì éyì ga bì ngakaní yée gɪ simi okó ní í'bí yée zì Malekesédeke. Ìrì bì Malekesédeke ní, ìni ledre gɪ simi a kídí, “Mbigí 'yì 'bì Lomo.” Kpá kí ledre bì kídí ngére 'bì Salímu ní, ìni ledre gɪ simi a kídí, “Ngére 'bì bikìdrì.”* ³ Ìrì 'bu a kí ìrì mbágáa kpá kí bulúnduga ndaní miékéye simi miéké kúrú Lomo wá. Gbawá ledre gɪ ro miárá a kí miúyu a 'yì ówo a ndaá. Ni yì ené cé káa zì Owú 'bì Lomo ní, 'yì 'dáná éyì 'bì Lomo za fì odu a ndaá.

⁴ Lúrúsé aka ledre Malekesédeke kí ówó zì Abarayáma. Zía ìnyìné za cú ne 'dí'bì tákpásìlì í'bì a zì Malekesédeke gɪ ro óto úndru Lomo kǐe. ⁵ Gɪ zì kǐyì née, ni miékéne simi loru bì Músa eké ní kídí 'yì 'dáná éyì

ga bi gi simi bulúndu Lévi ní, idíní ndịsị 'dó'dụ tákpásílí gi zí 'yị e za mbá abú kpá yée ga bi niyí kéye do lúndu gi simi bulúnduyé Abarayáma ní. ⁶ Abú Malekesédeke ndaá gi simi bulúndu Lévi wá, zía 'dí'bi tákpásílí gi zí Abarayáma zía kpá úku ledre, Lomo idí í'bí úndru zí Abarayáma tí bi Lomo í'bí úndru go zí Abarayáma ma'dáa ní. ⁷ Ni miówoné kídí, 'yị í'bí úndru romo do 'yị bi 'di'bi úndru ní.

⁸ Abú 'yị 'dáná éyị ga bi gi simi bulúndu Lévi ndịsịní nées 'dí'bi tákpásílí yá, niyí úyu miúyu gi zía niyí 'yịma'dí e. Tí lá Malekesédeke ni 'bi ené yị ené trịdriné za fí.† ⁹ Abú bulúndu Lévi ndịsịní kóo 'dó'dụ tákpásílí ga gére nées ye yá, nées kpá fú tákpásílí bi kóo Lévi í'bí zí Abarayáma í'bí a zí Malekesédeke ní. ¹⁰ Ukuní ledre nées kenée gi zía simi bi Abarayáma ni í'bí tákpásílí zí Malekesédeke ní, ndikiní aka kóo Lévi wá.

'Dáná éyị 'bi 'yịma'dí e 'di'bioyó ené lúyú ledre wá

¹¹ Abú lorụ bi kóo Músa eké ní uku kídí 'yị 'dáná éyị idíní idí dụnụ gi simi kúfú Lévi yá, 'dáná éyị eyé 'di'bioyó ené lúyú ledre gi ro 'yị e wá. Nées sị ledre bi kasaoguní mikánda 'yị 'dáná éyị káa zí Malekesédeke ndaá kúfú Lévi kí Aróna gi

zía wá ní. ¹² Ni lengbe kenée togụ mikánda 'yị 'dáná éyị ni go ógụ wo bi ngará ndaá gi simi bulúndu Lévi wá ní, niyí aka óyóló'bó lorụ bi 'bi Músa ní kí. ¹³ Máúku ledre nées gi ro Ngéere Yésu, ndaá 'bi ené gi tara mbotụ 'bi 'yị 'dáná éyị sị mbayi 'bi Lomo gi do sogo kángá ba wá, 'bi ené miméngi moko ené ni kpí. ¹⁴ Ngéere ezé Yésu bi ukuní ledre a nées ndaá 'bi ené gi tara mbotụ máa bi 'bi Lévi ní wá, ni 'bi ené yị ené gi tara mbotụ bi 'bi Zúda ní. Simi ledre ga bi za mbá Músa eké yée ní, ifi ené iri kúfú bi Zúda ní káa do 'yị 'dáná éyị wá.

¹⁵ Ma'díi, ni miútúásáne gi ro zí mikánda yéme ledre idíne togụ ngíti mikánda 'yị 'dáná éyị káa zí Malekesédeke ni goó bo ní. ¹⁶ Miógụ a bi zía idíne 'yị 'dáná éyị nées ní, ndaá 'bi ené gi zía bi yaá tara mbotụ ené ni kú 'bi 'yị 'dáná éyị káa zí tara mbotụ 'bi Lévi ní wá. Yị ené gi zía ni 'bi ené yị ené trịdriné za fí uyu ené e wá ní. ¹⁷ Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo gi ro Yésu kídí,

“Áyí idí 'yị 'dáná éyị za fí,
káa zí Malekesédeke
kóna ní.”

¹⁸ Mìyéme ledre kóo yemení 'dá'dá gi ro do ndịsị géle 'yị 'dáná éyị e kée ní oyólo'bóní go gi zía utúasá

† 7:8 7:8 Isiréle e ndịsịní ifi simi éyị eyé ga bi gi yáká ní sokó, zíye í'bí kémbi bi gi simia zí bulúndu Lévi e káa zí bi kóo Abarayáma í'bí tákpásílí zí Malekesédeke ní. 7:17 7:17 Ke'bi 'bi Dawídi e 110:4

ené óto 'yì zía ídíne mbigí 'yì 'bì Lomo wá. ¹⁹ Míméngì ledre ga bi kací lorù bi Mùsa eké ní, oto ené 'yì zía ídíne mbigí 'yì 'bì Lomo wá, éyì bì nì nda goó bo ní, mikánda yéme ledre 'dì'bì nda bi goó ne. Née nda go miyéme ledre máa bì nì 'dí'biógù zée gbóo kí Lomo ní.

Yésu ni 'yì 'dáná éyì bì nì trìdrìné za fì ní

²⁰ Miógù Yésu bi káa do 'yì 'dáná éyì ní ndaá 'bì ené káa zì 'bì ngiti géyì 'yì 'dáná éyì e ní wá. Lomo lobù 'bì ené gì roa za cù lóbù gì ro zía ídíne káa do 'yì 'dáná éyì. ²¹ Zì Lomo úku ledre gì ro Yésu kídí,

“Ledre 'bì Ngére Lomo bi mááyí úku a ba, máoyóló'bó wá,

‘Áyí ídí 'yì 'dáná éyì za fì.’ ”

²² Káa zì bì Lomo lobù kóo lóbù gì ro zì Yésu ídíne káa do 'yì 'dáná éyì ní, bì ba ní Yésu yeme mikánda ledre go kí roko'buné kíngaya.

²³ 'Yì 'dáná éyì ga kóna ní niyí lengbe tù'dù gì zía niyí 'yìma'dí e ndìsiní úyu miúyu, togù ngiti a uyu go yá, geré zì eze a 'dí'bì bi kací a. ²⁴ Gì ro Yésu ní ndaá 'bì ené kenée wá, nì 'bì ené yì ené 'yì 'dáná éyì za fì gì zía uyu ené 'bì ené e wá.

²⁵ Káa zì bì goó kenée ní, togù ndìsìzè kací kadra mbá ini ini zì Lomo kí ìrì Yésu yá, Lomo nì yómo zée gì zía Yésu ma'dáa ndìsì kpá

fú ódro zì Lomo gì rozé kídí Lomo idí yómo zée.

²⁶ Idízé ówo a kídí Yésu nì ne mongù 'yì 'dáná éyì bì azé óto komozé roa ní, gì zía kémbì lúyú ledre ndaá roa wá. 'Yì e za mbá ndìsiní óto úndru a romo do 'bì maláyika e komo ere mbá.

²⁷ Ndaá 'bì ené káa zì ngiti géyì m̀ngburoko 'yì 'dáná éyì e zía ndìsiné 'dáná éyì kací kadra mbá ní wá. 'Yì ga bì ndìsiní 'dáná éyì kací kadra mbá ní ndìsiní 'dáná éyì née kpá gì ro 'bì eyé lúyú ledre kpá gì ro 'bì 'yìma'dí e. Yésu 'daná 'bì ené éyì dùú kídí kèrì simi bì i'bì roné do úyuné do m̀ngb̀ngbu kágá ní. ²⁸ 'Yì máa yée

ga bì niyí m̀ngburoko 'yì 'dáná éyì e kací lorù bi Mùsa eké ní, niyí née lá gbékpì 'yìma'dí e roko'bù ndaá royé wá. Simi bì Lomo i'biógù nda mikánda lorù ní, zía 'dí'bì mbigí Owù 'bì ené Yésu bì utúasá miútúasá kací komoa ní zía ídíne káa do 'yì 'dáná éyì za fì.

8

Mikánda yéme ledre

¹ Simi tù'dù ledre ga bì 'dodozé yée zise ní za mbá, ídísé ówo a kídí wo bì nì kí roko'buné ní, nì kídí Yésu nì mongù 'yì 'dáná éyì, niyí cakaba m̀ndìsìyè kí Lomo do bi kìé'do komo ere. ² Nì ndìsì 'dáná éyì simi mbigí 'Dìcì 'bì Lomo bi komo ere ní. Mbigí 'Dìcì née Ngére

ubú ne, ndaa 'bi ené 'yima'dí wá.

³ Káa zí bi mongú 'yì 'dáná éyì ndìsì í'bí tákpásìlì e kpá kí 'dáná éyì e ní, Yésu bì ni kpá mongú 'yì 'dáná éyì ní, ni kpá í'bí 'bi ené éyì zía kpá 'dáná éyì. ⁴ Idí Yésu ma'dáa ni kóo ba do sogo káṅgá ona yá, káa bi sị ledre bi zía kpá ídine 'yì 'dáná éyì gị roa ní ndaa, gị zía 'yì 'dáná éyì e niyí yì eyé goó bo ndìsìní 'dáná éyì kací lorù bi 'bi Mùsa ní. ⁵ Moko 'bi 'dáná éyì bi ndìsìní mēngì a simi 'Dìcì 'bi Lomo do sogo káṅgá ona ní, ni lá dujú lili moko 'bi 'dáná éyì bi komo ere ní. Née sị ledre bi simi bi kóo Mùsa ni ndìsì ubú kútú gị ro ndìsì ini ini zì Lomo simi a, zì Lomo kóo ési sịlìne komo a kídí, "Ídì mēngì moko ga gére née tí za cé káa zì bi kóo máúku ledreyé zìyì do landa bi Sinayi ní." ⁶ Moko 'bi 'dáná éyì bi Lomo i'bí zì Yésu mēngì a ní, romo do 'bi ngíti géyì 'yì 'dáná éyì e go mbá. Kpá káa zì mikánda ledre bi Lomo yeme gị rozé ní, ni kí ledrené owóowó rómo do kuṛú a bi kóo 'dá'dá ní mbá. Gị zía Yésu toro 'dá'dá ne.

⁷ Idí mizefì yéme ledre kóo 'dá'dá ní mēngì kóo moko bo bilámáne, káa bi Lomo yeme ené kóo ngíti mikánda ledre wá. ⁸ Lomo owo bú bilámáne kídí ledre kóo née yeme ní, 'yima'dí e nderénì eyé kací a wá, gị zì keyì née ní, zía úku ledre kídí,

"Sìndì kadra ni ógu, zíma yéme mikánda miyéme ledre

kí kufú Isiréle kpá kí bulúndu Zúda e.

⁹ Mikánda ledre bi mááyí yéme a ní ni kpì gị zì wo bi kóo máyéme gị ro bulúndusé e

simi bi máútú zíye 'dá'dá zíma 'dí'biógù yéé gị simi Ízibiti ní.

Gị zía ledre bi máyéme gị royé ní ndaa 'bi ené zíye kí ledrené owóowó wá.

Gị zía bi mēngìní ledre kenée ní, zíma óyó sogo má zíye.

¹⁰ Ba nda go mikánda miyéme ledre bi mááyí yéme a kí 'yì 'bi Isiréle e gị kací a ba.

Mááyí 'dódo lorù amá e zíye ówoyéme a, zì cìyì a ólùne ngírì simi mimbé'deyé.

Nda née zíma ídìma Lomo bi zíye ndìsìyé óto úndru a, gị zía niyí go 'yì amá e.

¹¹ Nda gị ore, 'yì bi ni ídíáká yaá owoyeme máa káa do Ngére eyé wá,

ili kpá fú do 'dódo ledre amá zíne ní ndaa.

Niyí go za mbá 'yì ga bi owoyemení máa go ní,

mìngburoko 'yì e kí mìnzeré owù e mbá.

¹² Gị zía bi owoyemení máa go ní, ledre ga bi kóo

luyúní yée 'dá'dá ní
mbá máótoómo yée
go mbá,
mááyí lùlụóyó yée gị
royé za mbá 'dá'ba.”

¹³ Ledre máa wo bì Lomo yeme ba ní, ñì mikánda yéme ledre. Gị zía ledre máa wo bì kóo yeme 'dá'dá nées ñì yí eyé go kuṛúne, moko ndaá lolụ simi a wá ñì ụkú ené miụkú.

9

Lorụ gị ro mizefị yéme ledre

¹ Ídísé ówo a kídí, mizefị ledre kóo Lomo yeme zí bulúndusé ga kóna ní, í'bí kóo lorụ káa do misi'di 'bì ndịsị óto úndruné zíye, zía kpá úku ledre idíní ụbụ kútú káa do 'dịcị zíne gị ro do ndịsị ini ini simi a zíne. ² Simi bì ụbúní kútú nées ní ní, zíye ífí simi a gbre kị mbílí bongó. Mizefị simi a bì mi'dí tara mbotụ ní, zíye 'dì'bióto éyí bì ndịsịní ụndụóto pho'dụ doa ní, kị tarabíza kpá kị ambata bì yemení kị irị Lomo ní mbá simi a ore. Ndịsịní ndólo simi 'dịcị máa nées kídí, Bi 'bì Lomo. ³ Nda sogo mbílí bongó bì ingí'dutuní zaá yana iri ní, ndoloní 'bì eyé simi 'dịcị máa wo nées kídí, Mongú Bi 'bì Lomo. ⁴ Éyí ga bì 'dì'biotóní yée simi bì máa wo nées iri

ní, ñiyí 'bì eyé mbá kpí. Ñiyí mbayi bì o'bóní gị simi dábu gị ro ndịsị óngbó abúrengú kị bilámá ndonyoné doa gị ro zí cika a ndịsị ndéréne zí Lomo ní, nda kị sondụụ bì kuṛuruní simi a kị roa mbá kị dábu, nées sondụụ 'bì yéme ledre. Do 'dì'bióto owú pheré bì o'bóní gị simi dábu kị éyí miánu bì kóo Lomo ndịsị ụcụógụ a gị komo ere ndoloní mána* ní, kị ngbángbá 'bì Aróna bì mbílía ndịsị ụ'bụ miụ'bụ gị zí roko'bụ 'bì Lomo ní, nda kpá kị misisilekpe tutú bì ekéní lorụ 'bì miyéme ledre 'bì Lomo bì sokó ní roa. ⁵ Do yéme lili éyí e gbre káa zí lili maláyika e ní, zíye yáya fúndúye mbá miyáya do sondụụ kị'dí bì ndịsịní óyụ sáma bì gị ro zí Lomo 'dì'bióyó lúyú ledre 'bì 'yima'dí e ní. Utúasázé úku yéme ledre gị ro ledre máa nées wá.

⁶ Simi bì 'yí 'dáná éyí e yemeonzóní éyí ga gére nées go mbá kenée ní, zíye nda ndịsị olúye simi mizefị simi kútú nées ndịsị ini ini zí Lomo kací kadra mbá. ⁷ Simi odu simi 'Dịcị 'bì Lomo máa bì 'bì ené Mongú Bi 'bì Lomo ní, mongú 'yí 'dáná éyí e ndịsị lengbe olú simi a iri dụụ ne simi simibi kịé'do kpá kị'dí kéré† Togú olú go iri yá, ndịsị lengbe ini ini zí Lomo kị óyụ sáma bangá

8:12 8:12 Yeremáya 31:31-34 * **9:4** 9:4 Mána: Nées éyí miánu bì kóo Lomo ndịsị ụcụógụ a zí Isiréle e gị komo ere simi bì ñiyí simi súwú kị simibi cị gbre ní. Ólo Ólúógụ 16:1-36. † **9:7** 9:7 Ólo ledre gị ro ledre bì mengi roné simi ba simi Lévi 16.

bi gáa ongoonzóní ní gí ro zí Lomo lùlúoyó lúyú ledre ené, kpá kí lúyú ledre bi 'yì e luyúní ngárá owoní wá ní. ⁸ 'Dówú Lomo ndìsì 'dódo ledre máa ga ba zíze ne, kídí 'yì ndaá ólú do Mongú Bi 'bì Lomo nées wá, káa zí bi 'yì e ndìsìní aka lódú ba fú mìsì'di bi kóo lorú 'bì Músa 'dodo ndìsìní ini ini káe zí Lomo simì kùtù ní. ⁹ Lìlì ledre nées 'dodo karaba zíze kídí, bangá ga bi kóo ndìsìní ongoonzó yée 'dáná éyì káe zí Lomo ní, utúasá ené óto 'yì zía ídine mbigí 'yì 'bì Lomo wá. ¹⁰ Lorú ga gére nées ni yì eyé lá gí ro zí 'yìma'dí e ánu éyì kpá kí éwé éyì e nda kpá kí ledre 'bì lúgu éyì e. Ambá yéme ledre nées ni òdú gí ro kùrú'bu 'yìma'dí, 'búo togú sìnđi kadra ogú go zí Lomo óyóló'bó ledre ga gére nées ne.

Ledre sáma Yésu owó romo do 'bì bangá

¹¹ Bi ba ní Yésu ogú nda go cú ne. Ni goó ne mongú 'yì 'dáná éyì zíze simì 'Dìcì 'bì Lomo kómo ere. Moko ené ndaá kí bi máa yée ga bi 'yìma'dí yemení ye kí iri Lomo do sogo kángá ona ní wá. ¹² I'bì mbigí kùrú'buné bi romo do bangá e ní do úyuné káa do mongú 'yì 'dáná éyì. Zía ólúne simì Mongú Bi 'bì Lomo kí mbigí sámané. Gí zí káyì nées, zí Lomo geré lùlúoyó lúyú ledre ezé 'bì 'yìma'dí e za fí. ¹³ Sáma bangá kí mbukú

bangá ga bi ongbóní yée zí 'yì 'dáná éyì ndìsì óyú yée ní, ndìsìní lúgu lá òdú gbékpì ro 'yìma'dí. ¹⁴ Sáma Kírèsìto utúasá òdú ne lúguráyi 'yì e gí simì lúyú ledre gí zía 'Dówú Lomo i'bì roko'bu ne zí Yésu ma'dáa zía í'bì roné zí umbu do úyuné káa do mongú 'dáná éyì zí Lomo. Gí ro zí sáma nées lúguráyi sómú ledre ezé káa bi azé ndìsì sómú ledre ga bi ni 'dì'biógú zíze umbu ní, gí do bi zíze ndìsìzè méngì moko zí Lomo bi trìdrì ní.

¹⁵ Gí zía bi i'bì roné zí umbu ní, zía ndìsì ódroné do bi kacì 'yìma'dí e zí Lomo gí zía 'dì'biogú mikánda miyéme ledre 'bì Lomo go zí 'yìma'dí e gí ro zíye ndíki trìdrì bi za fí ní. Sì ledre bi uyu gí roa ní, ni gí ro úgú go 'yì e gí simì lúyú ledre bi kóo luyúní simì kùrú miyéme ledre kóna ní.

¹⁶ Káa zí ledre bi gí ro odu kúrú 'yì ní. Togú 'yì ukuomo ledre zía úyuné yá, 'yì ga bi 'yì nées ukuomo ledre nées zíye ní, idíní méngì a tí kenée gí zía nées ledre bi 'yì nées ili ní. ¹⁷ Togú 'yì ni aka kí komoné yá, ledre bi ni úku a ní owó ené e wá, ledre nées ni ówó komo 'yì e zíye méngì a nda gí do kacì umbua. ¹⁸ Nées sì ledre bi simì mizefì miyéme ledre bi dongará Lomo kí 'yìma'dí e gí ro zía ídine kí roko'buné yá, ili zí sáma ndé'yìne gí zía té kí ní. ¹⁹ Simì bi Músa 'dodo asá lorú 'bì Lomo go zí 'yì

'bi Isiréle ní, zía 'dí'bi mbílí tìyí kí mimoli kálá bangá zía ési yée simi sáma owú ítí kí ina gáa oṅgoonzóní ní, óyú yée ro búkú 'bi lorú 'bi Lomo nda kpá kí 'yìma'dí e. ²⁰ Simi bi ni ndìsì óyú sáma ma'dáa ní, "Zía úku ledre kídí, sáma ba 'dodo go kídí ledre bi Lomo yeme wo don-garáne kíse 'yìma'dí e ní ni ma'díi." ²¹ Zía kpá óyú sáma née ro kútú kpá kí éyí ga bi ore ndìsìní ini ini kíe zí Lomo ní mbá. ²² Nì kenée gí zía lorú 'bi Lomo uku kídí éyí e mbá niyí útúásá kací komo Lomo 'búó togú sáma nde'yí go gí royé. Kpá kenée née Lomo ni ótoómo lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e 'búó togú sáma nde'yí go gí royé.

²³ 'Dáná éyí ga bi za mbá 'yí 'dáná éyí e ndìsìní 'dáná yée kí bangá do sogo káṅgá ona gí ro óto 'yí e ídíye mbigí 'yí ga bi 'bi Lomo ní, ndaní née mbigí a wá, née lílì a. Mbigí 'dáná éyí ni wo bi kí éyí bi gí komo ere ní. ²⁴ Kírésìto 'daná 'bi ené éyí do bi máa wo bi 'yìma'dí e yemení ye kí sílìye kídí née bi 'bi Lomo ní wá. Bi máa wo bi 'yìma'dí yemení ye ní, née lá lílì 'Dìcì 'bi Lomo bi komo ere ní. Ndìsì 'bi ené yí ené geré simi mbigí 'Dìcì bi 'bi Lomo ní kí Lomo do bi kíé'do komo ere íri za fí. ²⁵ Nderé ené 'bi ené do Mongú Bi 'bi Lomo kídí tú'dú gí ro úyuné káa do 'dáná éyí gí rozé káa zí bi

Mongú 'yí 'dáná éyí e bi do sogo káṅgá ndìsìní ndéré ándá royé mindéré ándá kací simibi e mbá do Mongú Bi 'bi Lomo ní kí sáma bangá e ndìsì óyú yée wá. ²⁶ Idí née kóo mbigí ledre bi Lomo yeme ne kídí 'dáná éyí idí méngì roné kídí tú'dú ní yá, káa bi Yésu ni úyu ándá roné miúyu ándá tónóne kú gí simi kadra bi kóo Lomo yeme do sogo káṅgá ba ní ní. Fí, ogú do sogo káṅgá lá dùú kídí kéré do úyuné gí ro 'dí'bióyó lúyú ledre ezé za fí. ²⁷ Gí zía Lomo yeme go kenée kídí 'yìma'dí e idíní úyu dùú kídí kéré nda gí do kací mizefí umbu née zíne nda 'dècì ngbangayé. ²⁸ Cé káa zí bi kóo Kírésìto uyu dùú kídí kéré gí ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e gí ro karanée zíne kpá ndá'baógu ándá roné do sogo káṅgá. Mindá'baógu a née ndaá lolú kpá gí ro 'dí'bióyó lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e wá, nda gí ro í'bí trídri bi za fí ní zí 'yí máa yée ga bi ndìsìní óto komoyé gí ro mindá'baógu a ní.

10

Yésu ni mbigí 'yí 'dáná éyí

¹ Tú'dú ledre ga bi za mbá Músa eké yée káa do lorú ní, ndaní eyé mbigí ledre ma'dáa wá, née za mbá lílì bilámá ledre bi miúyu Yésu káa do mbigí 'dáná éyí 'dí'biógu ní. Abú 'yí 'dáná

éyí e ndịsini 'dáná ándá éyí m' 'dáná ándá kací simibi e mbá yá, kurú misi'di bi ndịsini 'di'bi a ndéré káe ini ini zí Lomo ní, oto ené Lomo zía ídine kí rokinyi zía 'di'bióyó lúyú ledre 'bi 'yima'di e wá. ² Idí kóo kurú misi'di bi 'bi ini ini zí Lomo ní oto kóo Lomo bo zía ídine kí rokinyi zía ótoómo lúyú ledre 'bi 'yima'di e, káa bi 'yi 'dáná éyí e ootomoní kí 'dáná éyí go gi zía 'yi ga bi 'yi 'dáná éyí e ndịsini 'dáná éyí kpá gi royé ní ndaní lolu ba fú lá kí ngiri 'bi lúyú ledre royé wá. ³ Ngiri ndisi méngi yéé gi zía 'dáná éyí ga bi 'yi 'dáná éyí ndịsini 'dáná a kací kadra kí simibi e mbá nées ní ndisi óto 'yi e zíye ndisiyé éré ngiri kídí togú 'danáni éyí zí Lomo gi royé wá yá, lúyú ledre ukú gi royé wá. ⁴ 'Dáná éyí bi 'yi 'dáná éyí e ndịsini 'dáná a kí sáma ítí e kí ina e ní, Lomo 'di'bioyó ené lúyú ledre gi ro 'yima'di e gi zía wá.

⁵ Simi bi Kírésito Yésu ogu ní, zía kóo úku ledre zí Lomo kídí,

"Lomo ili eyi zíma ongoonzó bangá ziyi káa do éyí 'dáná wá, nées sí ledre bi óto máa káa do 'yima'di ní.

⁶ Ndá 'bi eyi kí rokinyi gi ro do ndisi ongoonzó bangá e kpá kí ngiti géyi éyí e ongbó yéé káa do 'dáná éyí ziyi gi ro lúyú ledre wá.

⁷ Nées sí ledre bi máuku ledre gi zía máyá mááyí ba ní ní, gi zía ekéní kóo ledre go kenée gi romá simi miéké kúrúyí.

'Máogu go méngi éyí bi ili ní.' "

⁸ Zí Yésu kpá úku ngiti ledre kídí, "'Dáná éyí bi ndịsini 'dáná yéé ziyi kí bangá, togú mbú mikánda éyí gi yáká, togú mbú bangá bi ongoonzóni do ongbó a ziyi sí mbayi ní, ndá 'bi eyi kí rokinyi gi ro éyí ga gére nées mbá wá." Abú Músa eké kóo go simi lorú kenée ní.

⁹ Wo Yésu, zía kpá úku ngiti ledre kídí, "Lomo máogu go do sogo kangá méngi éyí bi ili ní." Nées ní, zía inyiné 'dütü tü'dü misi'di ga bi kóo 'bi mizefi miyéme ledre ní mbá 'dá'ba zía líkpí misi'di 'bi mbigi 'dáná éyí bi 'bi gbre yéme ledre ní. ¹⁰ Ma'dii, nées ledre bi Lomo ili ní. Umbu bi Kírésito Yésu uyu wo kí'di kéri káa do mbigi 'dáná éyí ní, oto zée go káa mbigi 'yi ga bi 'bi Lomo ní, gi zía lúyú ledre ndáá lolu rozé wá.

¹¹ Kací kadra mbá, 'yi 'dáná éyí e ndịsini tóro 'dáná éyí e zí Lomo kací lorú 'bi 'dáná éyí bi Músa eké ní. Abú ndịsini 'dáná éyí ga gére nées tí kenée yá ní, íi, oto ené Lomo zía ídine kí rokinyi zía 'di'bióyó lúyú ledre 'bi 'yima'di e gi royé fú lá wá. ¹² Simi bi Ngére Yésu

ogụ káa do mbigí 'yì 'dáná éyì ní, i'bí roné do úyuné káa do mbigí 'dáná éyì òdú kí'dí kéré, geré zí Lomo ídine kí rokiyi zía 'dí'bióyó lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e gí royé za fí. Yésu ma'dáa niyí cakaba mindisiyé kí Lomo do bi kù'do za fí. ¹³ Tónóne gí simi sìnđi kadra máa bi kóo nées, ndéréoguné gí karaba ní, ni mindisíné sòngó sìnđi kadra bi gí ro zíne ídine Ngére do ezeokóne e za mbá ní. ¹⁴ I'bí roné do úyuné káa do mbigí 'dáná éyì kí'dí kéré gí ro zí 'yì ga bi ngununí ledre 'bi Lomo go ní ídiye mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní za fí.

¹⁵ Ledre nées utúasá go kpini kí ledre bi kóo 'Dówú Lomo uku ní,

¹⁶ “Ba miyéme ledre bi mááyí yéme a kíye gí do kací a ba.

Mááyí 'dódo lorú amá e zíye ówoyéme a,
zí cíyí a ólúne ngírì simi mimbé'deyé.”

¹⁷ Zía kpá úku ándá ledre kídí,

“Mááyí lùlúoyó lúyú ledre esé e za mbá 'dá'ba,
gí zía má'dí'bilúgu sée go zíma káa do mbigí 'yì amá e.”

¹⁸ Káa zí bi Lomo lùlúoyó lúyú ledre ezé e go, azé nda go mbigí 'yì ené ní, sị ledre bi zize ndá'bazé kpá fú ndisi óngoónzó bangá ndisi 'dáná éyì kúe zía ní ndaá lolu wá.

Ndazé óyó sogozé zí Lomo wá

¹⁹ Owú 'bi Babá e, ndazé lolu ónzó komozé miónzó gí ro ndézeze simi Mongú Bi 'bi Lomo bi komo ere ní wá, gí zí sáma Yésu bi lefe bi gí rozé ní, misi'di ere likpí go zize fúó. ²⁰ Gí zía bi Yésu i'bí roné káa do mbigí 'dáná éyì do úyuné gí rozé ní, ni zize go káa zí mbílí bongó bi ingíní 'Dìcì 'bi Lomo zize ólúze kpurú gí simi a ndéréoguzé zí Lomo ní.

²¹ Káa zí bi Yésu ni nda goó ne Mongú 'yì 'dáná éyì gí rozé simi 'Dìcì 'bi Lomo ní, ²² idíze kpá fú ndisi ndéré zí Lomo kí mimbé'dezé kù'do kací kadra za mbá. Gí zía umbu bi Yésu uyu wo gí rozé ní, sáma a lugurayi zée káa zí éyì bi luguní kí iní bi kí komoné drá ní.

²³ Idíze lánýá ro ledre máa nées kí mimbé'dezé kù'do gí zía togú Lomo uku ledre go yá, ni tí méngì a ma'díi.

²⁴ Idíze ódó rozé káa do éyì kù'do kí lafúze e, zize ndisizé óto 'búye kpá kí sáká yée kí bilámá miméngì ledre. ²⁵ Togú go sìnđi kadra 'bi ini zí Lomo yá, ídisé yóko rosé ndro kí lafúze e. Ndásé ídí káa zí ngíti géyì 'yì ga bi ilíní yóko royé kí lafúye ndisi ini ini zí Lomo wá ní wá. Ídisé ndisi sáká lafúze e kpá kí lórú rosé dengbise gí zía sìnđi kadra

'bi mindá'baógu Ngére Yésu ni go gbóo.

26 Káa zí bi ñṅṅuzé ledre Yésu go, togú zíze ndá'bazé ndìṣì lúyú ledre káa zí éyì bi owozé aka fú lá wo wá ní, ngíti 'dáná éyì bi niyí 'dáná a gì rozé gì ro zí lúyú nées úkùne ní ndaá lolu wá. Gì zía Yésu ma'dáa uyu kóo gì rozé òyú kí'di kéré. 27 Togú úwúsé ledre ba wá, zise 'dùtù mbílìse 'du'dorú do ndá'basé lúyú ledre yá, ídísé ówo a kídí ásé go ezeokó Lomo ndìṣìsé go òyú sǒngó umbu 'bi pho'du bi owoofu go ni úfu ezeokó nées kíe ní. 28 Ídísé ówo a kídí ledre ba ni ma'dí, lílì a ni káa zí lorù 'bi Lomo bi kóo Músa ekéní kídí, togú 'yì mēngì lúyú ledre go, zí ngíti géyì 'yì e, togú gbre kí ota úku ledre go kídí ma'dí 'yì nées luyú tí ledre go kenée yá, niyí tí geré úfu wo 'dá'ba. 29 Togú ledre ni kóo kenée bo gì ro lorù, ídísé ówo a kídí togú 'yì lurúçayi Owú 'bi Lomo, kí umbu bi kóo uyu káa do mikánda miyéme ledre bi gì ro 'yìma'dí e ní yá, kídí 'yì nées ndìṣì go úkucáyì roko'bu 'bi 'Dówú Lomo bi oto mimbé'de Lomo zía ìdrìne ro 'yìma'dí e ní. Lomo ni 'dēcì ngbanga 'yì máa nées bisinyíne kíngaya. 30 Ídísé ówo a bilámáne kídí togú Lomo uku ledre kídí, "Mááyì òyú máa wo bi ni miùtuásáne gì ro mēngì

lúgu bisinyí ledre zí 'yì ní." Zí úku ándá ledre kídí, "Ngére Lomo ni 'dēcì ngbanga 'yì ené e." 31 Ídísé ówo a kídí roko'bu 'bi Lomo ofu go. 'Yì bi ni lúru komoa kí ledre ní ndaá, togú 'dēcì ngbanga 'yì go yá, ni ídì zí 'yì ma'dáa bisinyíne kíngaya.

32 'Do'dó ga bi kóo 'dó'dósé yée gì zí lerì, zí ngíti géyì 'yì e kpá 'dó'do sée gì zía bi ñṅṅusé ledre Ngére Yésu ní, ndaá lígì sée wá. 33 Simì ngíti géyì sìnđì kadra, 'yì ga bi ñṅṅuní ledre Ngére Yésu wá ní, ndìṣìní kóo 'dó'do sée kí ényì komosé, kí ócò sée do komo tú'dú 'yì e. Ngíti géyì yá, zise ndìṣìsé kí sáká lafúse e togú 'yì ga bi ñṅṅuní ledre 'bi Lomo wá ní niyí go mēngì yée bisinyíne ní. 34 Bi ndìṣì kóo sínyì rosé misínyì kí lúru lafúse ga bi otoní yée simì sígìni gì zía bi ñṅṅuní ledre 'bi Ngére Yésu ní. Zise ndìṣìsé útusimisé kíngaya simì bi 'yì ga bi ndìṣìní mēngì sée 'yì ga bi 'bi Kírésìto bisinyíne zíye ndìṣìyé kí ngáka éyì esé e gì zise ní. Útusé simisé nées gì zía ówosé yì esé bú kídí Lomo yemeomo bilámá ledre bi ngára ukú wá ní go zise komo ere.

35 Ídísé 'dì'bi sílìse ro Lomo kpá fú ngbúo, ndásé óyó sogosé zía wá gì zía ówosé go bú kídí bilámá ledre ni go ndìṣì sǒngó sée

komo ere. ³⁶ Ídísé ndìsì ỳ̀t̀s̀m̀is̀é k̀ng̀aya g̀i do b̀i z̀ise nd̀is̀is̀é m̀éng̀i moko 'b̀i Lomo nd̀éré k̀ie kpá fú 'dá'dá g̀i ro z̀i Lomo í'b̀i ỳ̀ndru b̀i yemeomo g̀i rosé ní z̀ise. ³⁷ G̀i z̀ia ekéní ledre g̀i ro Ngére Yésu simì miéké kúrú Lomo kídí,

“Ngítí s̀ìl̀ì idíaká go lá cúku'dée g̀i ro z̀ia ndá'baoguné, lụ'bú lolu wá.

³⁸ Tí lá mbigí 'yì amá e niyí ndíki trìdri b̀i za fí ní g̀i z̀ia ̀ng̀unguní ledre amá go ní.

Wo b̀i nì oyó sogoné z̀ima ní, máútúásá idí k̀i rokinyi k̀ie wá.”

³⁹ Ndazé ezé káa z̀i 'yì máa yée ga b̀i oyóní sogoyé go z̀i Lomo b̀i Lomo nì úfu yée ní wá. Zée ga b̀i ̀ng̀unguzé ledre 'b̀i Kírésito go ní, azé idí d̀ụ̀ ze trìdri za fí.

11

Ngungu ledre 'bi Lomo

¹ Ngungu ledre nì ówoyéme a kídí ledre b̀i Lomo uku go ní, abú lurúze aka k̀i komozé wá, ledre ma'dáa nì tí m̀éng̀i roné.

² Née s̀i ledre b̀i karaba m̀ng̀buroko 'yì ga b̀i kóo 'dá'dá ̀ng̀unguní ledre 'b̀i Lomo ní iriyé nì miékéne simì miéké kúrú Lomo g̀i z̀ia ní.

³ G̀i z̀ia b̀i ̀ng̀unguzé go kídí Lomo nì bo ní, z̀ize kpá ̀ng̀ungu a kídí Lomo ma'dáa otoogu ere k̀i do sogo kánga

za mbá ne. Uku lá ledre z̀i éyì maáge m̀éng̀i royé tí kenée. Owozé go bilámáne kídí éyì ga b̀i za mbá nd̀is̀izé lúrú yée ba ní, Lomo b̀i ngará lurúze aka wá ní, otoogu yée ne. ⁴ G̀i z̀ia b̀i kóo Ábele ̀ng̀ungu ledre 'b̀i Lomo ní, z̀ia kóo 'dí'b̀i mizefi yì ené e káa do tákpásìl̀ì í'b̀i a z̀i Lomo k̀i m̀imbé'dené k̀ie'do. 'B̀i ené éyì máa ga gére emeromoní kóo g̀i do 'b̀i Káyina. Z̀i Lomo kóo idíne k̀i rokinyi g̀i ro éyì ga gére née g̀i z̀ia wo Lomo, owo go kídí Ábele ̀ng̀ungu ledrené go nì go mbigí 'yì ené. Abú karaba Ábele ndáa lolu do sogo kánga ona wá yá, éyì ga b̀i kóo m̀éng̀i yée ní, azé aka fú ówotátá ledre g̀i royé.

⁵ G̀i z̀ia b̀i kóo nd̀is̀i 'b̀i Enóka k̀i m̀iméng̀i ledre ené nì kóo bilámáne do Lomo ní, z̀i Lomo 'dí'b̀i wo nyé trìdri komo ere káa b̀i nì úyu k̀i ke. Lomo m̀éng̀i ledre née z̀ia kenée, g̀i z̀ia m̀iméng̀i ledre ené oto kóo Lomo go k̀i rokinyi. ⁶ Togú 'yì ̀ng̀ungu ledre 'b̀i Lomo k̀i wá, utúasá oto Lomo z̀ia idíne k̀i rokinyi wá. Mbigí 'yì 'b̀i Lomo nì idí d̀ụ̀ 'yì b̀i ̀ng̀ungu go kídí Lomo nì bo ma'díi, z̀ia kpá ̀ng̀ungu a kídí ma'díi, Lomo nd̀is̀i lengbe í'b̀i tákpásìl̀ì z̀i 'yì ga b̀i niyí mbigí 'yì ené e ní.

⁷ G̀i z̀ia b̀i kóo Nówa ̀ng̀ungu ledre 'b̀i Lomo ní, z̀ia kóo yéme kùng̀ba z̀iye

ómoyé simi a kí 'yì 'bì 'be 'bì ené e gì zì mongù iní kóo ucu ní. Omoní nées kóo gì zía uwú ledre bì kóo Lomo uku zía ní. Gì zía bì nḡḡḡ kóo ledre 'bì Lomo dḡḡ ne simi sḡḡ kádra máa bì kóo nées ní ní, zì Lomo kóo 'dēcì nḡḡḡ tḡ'dḡ 'yì e. Úndru bì Lomo ndḡḡ í'bì a zì 'yì ga bì ndḡḡḡ óto wo zía ídine kí rokinyi ní, zía kóo í'bì a zì Nówa.

⁸ Gì zía bì kóo Abarayáma nḡḡḡ ledre 'bì Lomo ní, zía kóo úwú ledre bì Lomo uku zía kídí idí ndéré ndḡḡ simi nḡḡ káḡá kpì zì káḡá máa nées nda ídine káa do káḡá ené ní. Simi bì Abarayáma uwú ledre nées kenées ní, zía tí geré ìnyìné ndéréne. Abú owo kóo bì bì Lomo uku ledre a zía nées wá. ⁹ Simi bì kóo Abarayáma nderéogḡ simi káḡá bì kóo Lomo uku ledre a zía ní, ndḡḡ kóo íri kí sómú ledre bì kídí nées nì ona 'yì miógḡ, nées ndḡḡ ndḡḡ simi kḡtḡ. Nda gì do kací tḡ'dḡ simibi e, zì wotḡ Isáka kí owú 'bì ené Yakóbo kóo kpá ndḡḡ 'bì eyé simi kḡtḡ. Ledre bì Lomo uku zì Abarayáma ní, nì kpá kémbì ledre bì kóo uku zì Isáka e kí owú 'bì ené Yakóbo ní. ¹⁰ Simi bì Abarayáma nderéogḡ simi káḡá bì Lomo uku ledre a zía ní, zía kóo kpá fú ndḡḡ óto komoné gì ro 'be máa wo bì Lomo yeme cḡ ne bì nì idí 'bì ené za fí odḡ a ndaá ní.

¹¹ Gì zía bì kóo Sára e kí o'do 'bì ené Abarayáma

nḡḡḡḡ ledre 'bì Lomo ní, abú niyí kóo go ngokoyé yá, zì Lomo kóo í'bì owú zíye ndíki a abú Sára nì kóo kára mikoto ndotḡ, Abarayáma owo bú kídí togú Lomo uku ledre go yá, ledre ma'dáa nì méngì roné.

¹² Tí ma'díi kpurú gì simi owú bì Abarayáma ndikiní wo kí me'bené Sára nda do ngokoyé ní, zì owú máa nées nda ndíkiogḡ ríkì sì do 'yima'dí do sogo káḡá tḡ'dḡ tḡ'dḡ tḡ'dḡ, 'yì óloónzó yée ndaá.

¹³ Mingburoko 'yì ezé ga kóna nḡḡḡḡ ledre 'bì Lomo ní, abú uyuní kóo go mbá 'dá'dá zíye kí ndíki trḡḡḡ bì za fí Lomo uku ledre a zíye ní yá, owoní kpá fú bú kídí Lomo nì karanées í'bì trḡḡḡ nées zíye gì zía yée niyí yì eyé kóo do sogo káḡá lá 'yì miógḡ e.

¹⁴ Togú 'yì e káa zì ga gére ukuní ledre ya yée niyí do sogo káḡá lá 'yì miógḡ e yá, ndḡḡḡ nées lúru bì gì ro mbigí bì bì yée niyí ndḡḡ doa za fí odḡ a ndaá ní.

¹⁵ Togú ukuní nées ledre bì bì kóo oguní gì doa do sogo káḡá yáa ní yá, éyì bì nì úcḡómo yée kí ndá'balúgu royé simi a 'dága íri ní ndaá.

¹⁶ Gì zía yì ené nḡḡḡ ledre eyé zì 'bú bì bì komo ere ní ídine doyé. Gì zì kényì nées zì Lomo ídine kí rokinyi kíye simi bì niyí ndḡḡ ndólo wo Lomo eyé ní gì zía Lomo ma'dáa yemeomo bì máa nées go zíye.

17 Gi zía bi kóo Abarayáma nḡuḡu ledre 'bi Lomo ní, abú Lomo uzu kóo wo kídí idí ńḡońzọ Isáka káa do 'dáná éyí zíne yá, asi ené kóo wá ni kóo go nziyiné gi ro ńḡońzọ Isáka. 18 Abú Lomo uku kóo ledre gi ro Isáka ma'dáa kenée yá, "Iriyí ni ówú do Isáka e kí owú 'bi ené e." 19 Simi bi Lomo ya Abarayáma idí ńḡońzọ Isáka káa do 'dáná éyí ní, Abarayáma owo yí ené kóo bú kídí, Lomo ni úrulúgu wo. Tí ma'dii, zí Lomo kóo yómo Isáka.

20 Gi zía bi kóo Isáka nḡuḡu ledre 'bi Lomo ní, zía kóo í'bí úndru zí owú 'bi ené ga bi kóo gbre, Yakóbo e kí Ésawu ní kídí, Lomo idí í'bí úndru zíye karanée zíye ídiye mingburoko 'yí e.

21 Gi zía bi Yakóbo nḡuḡu ledre 'bi Lomo ní, simi bi kóo lurú roné née ngoko go kíngaya née utúasá lolu méngi tú'dú simibi 'dá'dá wá ní, zía 'dí'biógú owú 'bi owú 'bi ené ga bi gbre ní, wotí Yoséfa zía ńyíógúné 'dága 'dókó roné ro nḡbángbá ené bi do sílḡne ní ńni ńni zí Lomo kídí Lomo idí í'bí úndru zí owú ga gére née.

22 Gi zía bi kóo Yoséfa nḡuḡu ledre 'bi Lomo, simi bi lurú roné, née ngoko go kíngaya née utúasá lolu méngi tú'dú simibi e 'dá'dá wá ní, zía ńyíne úku ledre zí lafúne Isiréle e bi kóo

niyí kéye mbá simi Ízibiti íri ní kídí, togú karanée niyí go olúógú gi simi Ízibiti gi ona ndéréye do bi bi Lomo ili idíni ndéré ndísi doa ní yá, ndaní óyó sogoyé zí cóngóne wá, idíni 'dí'biútú a kpa ndéré káe.

23 Gi zía bi kóo 'bu Músa kí mbágáa nḡuḡuní ledre 'bi Lomo ní, zíye kóo kála bicayi lorú bi ngére 'bi Ízibiti í'bí kídí idíni úfu owú 'bi Isiréle e bi owú ya'dá e ní mikála. Zíye 'dí'bi Músa ndéré ótoécí a, zía méngine íri éfé ota káa bi niyí úfu a gi zía ni kí lámá roné kíngaya.

24 Gi zía bi Músa nḡuḡu ledre 'bi Lomo ní, simi bi lurú roné nḡboróogú nda yí ené go ya'dá 'yí ní, zía ási ené kídí ndaní lolu fú lá ndísi ndólo née wotí nyí ngére 'bi Ízibiti wá. 25 Ili ené óyó sogoné zí 'yí ga bi 'bi Lomo zíne ndísiné 'be 'bi ngére gi ro idíne kí rokinyi simi bi née ni ndísi méngi bisinyí ledre ní wá, née ili ndá'ba zíye gi ro zíye 'dó'dóye ndro kéye.

26 Owo bú kídí Isiréle ga gére née niyí mbígí 'yí ga bi 'bi Lomo ní, yée idíni 'dó'dó ndro kéye gi ro Kírésito bi karanée ni óto yée zíye ídiye kí rokinyi, gi zí wo bi née ni ídí kí rokinyi gi zí éyí ga bi 'bi Ízibiti bi ndísiní í'bí yée zíne bi niyí úkú eyé miúkú ní. 27 Gi zía bi Músa nḡuḡu ledre 'bi Lomo ní, kí

ndéréóyó roné gi simi Ízibiti eré ené ngiri wá. Gi zía oto yi ené komoné dudu ro Lomo bi ngára lurú wo kí komoné wá, ndaá ro ngére née wá. ²⁸ Gi zía bi Músa ngunu ledre 'bi Lomo ní, zía úku ledre zí Isiréle e kídí idíní ndisi sòmúndíki Ayímbi Umbuokpó bi kóo ongoonzóní kábiriki e zíye oró sámayé ro kágá mbotu e gi ro togú maláyika ga bi Lomo ni kása yée kí okó do 'yi 'bi Ízibiti e ní oguní go yá, niyí ówo sáma bi ro kágá mbotu 'bi Isiréle e ní, zíye ókpóye geré miókpó ufuní owú e kírí née wá.

²⁹ Gi zía bi Isiréle e ngununí ledre 'bi Lomo ní, zíye 'dógu Bikesi mikavu káa zí éyí bi nderení yi eyé gi do ngáká bi ní. Simi bi asikiri 'bi Ízibiti oguní kpá gi ro 'dógu lódú kacíye ní, zí iní kúkú'dútu yée yeré, zíye úyuyé mbá.

³⁰ Gi zía bi Isiréle e ngununí ledre 'bi Lomo ní, ledre bi Lomo uku zíye ní, zíye méngi a. Zíye gámá 'díkí gara bi kí iriné Zériko ní gbaá kí sili inyi doa gbre. Geré, zí gara bi o'bó'dikiní gara máa née kie gbaá ní, zía nduruónzó roné ru bi.

³¹ Simi sindi kadra máa bi kóo née ní, ngiti kára ni kóo bo 'yi gámá kací ya'dá e faa, kí iriné Rába, gi zía bi ngunu ledre 'bi Lomo ní, zía yómo Isiréle e ga bi lafúye kasaní yée káa

do mbeze e simi Zériko ní. Nda gi zí keyi née, simi bi Isiréle e ufuní 'yi e simi Zériko ní, zíye kóo ótoómo Rába ufuní eyé wo wá.

³² Owú 'bi Babá e, ngunu ledre 'bi Lomo tonó ené lá geré kize kése wá. Tú'dú tú'dú tú'dú ngiti géyi 'yi e gi zize 'dá'dá ngununí kóo ledre 'bi Lomo go, máutuásá óloónzó yée zise wá. Yée ga bi ca gi dongaraye máayí ólo yée zise ní go káa zí, Gidiyóna, Baráka, Samasóna, Zéfete, Dawídi, Sámele nda kí nébi e. ³³ Gi zía bi 'yi ga gére née ngununí ledre 'bi Lomo ní, zí Lomo í'bí roko'bu zíye. Zí ngiti géyi ndisi rómo ezeokóye. Zí ngiti géyi ídiye ngére e ndisi 'deciyéme ngbanga zí 'yi e. Ledre ga bi kóo Lomo mocú zí ngiti géyi ní, zía tí méngi a zíye. Yée ga bi kóo bangá sinyí ga bi káa zí kemi ayiní nánáonzó yée ní, zí Lomo yómo yée, bangá sinyí oto soné royé wá. ³⁴ Ngiti géyi ezeokó yée ayiní kóo 'dí'bi yée úcu yée ku pho'du gi ro zíye aráonzó royé 'dá'ba. Zí Lomo yómo yée gi simi bisinyí pho'du née arání wá. Ngiti géyi roko'bu nda zíye wá, zí Lomo í'bí roko'bu zíye, zíye ndisiyé rómo komo ezeokóye. ³⁵ Ngiti géyi kará ga bi ngununí ledre 'bi Lomo ní, zí Lomo kóo úru sumuyé ga bi uyuní ní gi simi umbu. Yée ga

bi 'di'biní yée gi ro 'dó'do yée gi zía bi ñgununí ledre 'bi Lomo ní, zíye tóroyé ngbúó oyóní sogoyé zí Lomo wá gi zía owoní bú kídí abú ufuní yée yá, Lomo ni úru yée karanée. ³⁶ Odóní ngíti géyí miódó, 'dí'biógu yée dongará tǔ'dú 'yí e do ndìsì úkucáyi yée kí ócó yée bisinyíne. Do 'dí'bi ngíti géyí ndéré ónzó yée simi sǐgǐnì. ³⁷ Ongboonzóní 'bi eyé ngíti géyí mióngboonzó kí tutú. Do óngo 'déci simi ngíti géyí mióngo'déci tǔ. Do óngoónzó ngíti géyí mióngoónzó kí maku e. Zí ngíti géyí ídiye 'yí lerí e, zíye ndìsì ési royé ñuú saná ndìsì kǐe gi zí lerí. Do ndìsì 'dó'do yée do tǔ'dú misi'di e zíye ndúwúye mindúwú kíngaya. ³⁸ 'Yí ga bi 'bi Lomo née, ngíti 'yí bi zía ídine bilámáne do komo Lomo káa zí yée ní ndaá. 'Yí ga bi iliní ledre 'bi Lomo wá ní giragá báyiní bilámá 'yí ga gére née go. Zí ngíti géyí ídiye simi súwú faa, zí ngíti géyí ndéré kí ndìsìyé do landa e faa, ngíti géyí olú ndìsìní 'bi eyé simi gu landa e, zí ngíti géyí olú ndìsì 'bi eyé simi gu e simi kǎngá.

³⁹ 'Yí ga gére née utúasání komo Lomo go kpǐnì gi zía ñgununí ledre 'bi Lomo go za cú kí mimbé'deyé. Bilámá ledre bi Lomo yemeomo gi royé ní, niyí karanée ndíki a. ⁴⁰ 'Yí ga bi ñgununí ledre 'bi Lomo

née, Lomo ili idíní karanée ndíki trǐdrǐ bi za fí ní. Ledre máa née ni méngǐ roné simi bi mengionzózé moko bi Lomo i'bí zíze méngǐ a ní go gi ro zíze ídize ndro kí lafúze máa ga gére née.

12

Ndásé óyó sogosé zí Lomo wá

¹ Káa zí bi azé go méngǐ moko 'bi Lomo dongará tǔ'dú 'yí ga bi kóo ñgununí ledre ené go 'dá'dá gi zíze káa zí ndìsìzé ngásá midogelígélí ní, idíze ótoómo ledre ga bi niyí úcúómo zée kí méngionzó moko máa née ní ní mbá 'dá'ba, gi ro zíze méngǐógu a gi do oduné. ² Bi goó kenée ní, idíze óto komozé kíngaya ro Yésu bi ni ciyí ñgunu ledre ezé ní. Otoomo kóo roné káa zí éyí bi ledre romo wo go ní zí 'yí ga bi ñgununí ledre 'bi Lomo wá ní úfu née do mingbúngbu kágá. Méngǐ kenée, gi zía owo bú kídí gi do kací a née, née ni ídí kí rokinyi. Tí kenée ma'díi, niyí karaba mindìsìyé kí Lomo do bi kǐe'do. ³ Káa zí bi azé kése karaba go kpá 'yí ga bi 'bi Yésu ní, idíze lúru tóko mitóro a bi kóo toro ngbúó simi 'do'dó bi 'yí ga bi ngará ñgununí ledre 'bi Lomo wá 'do'doní wo kǐe ní, zíze ndìsì tórozé kpá kenée simi bi togú 'do'dó ni ógu rozé ní káa bi azé óyó sogozé zía ke.

4 Máúku zíse, káa zí bi 'do'dó ndiki aka sée kí ási gi ro lúyú ledre wá ní, togú ndiki sée go yá ídísé tóro ngbúó, togú umbu yá ídísé úyu. ⁵ Ledre bi miéké kúrú Lomo uku zíze gi ro zía í'bí roko'bù zíse ní lìgì sée go? Bi uku kídí,

“Owú 'bi amáa e, togú Ngére ni go lóru yíi yá, ndá lúru a káa zí owú ledre wá, togú uçuomo mbú yíi káa bi áyí ndìsì lúyú ledre yá, bi ndaá sínyí royí wá.

⁶ Ngére ndìsì lengbe lóru owú 'bi ené e kpá kí 'dó'do yée kíngaya tí káa zí 'bumiowú ndìsì lóru owú 'bi ené e ní gi zía 'búye ni doa.”

⁷ Togú ngíti géyì 'do'dó oguní rosé yá, ídísé ówo a kídí Lomo ndìsì nées énzì komosé gi zía ásé owú 'bi ené e. Owú e za mbá, 'búyè e ndìsìní lóru yée mìlóru. ⁸ Owú 'bi Lomo niyí tù'dù, togú lorú sée káa zí bi ndìsì lóru ngíti géyì owú 'bi ené e ní wá, kídí ndásé esé nées mbigí owú 'bi ené e wá. ⁹ Káa zí bi ndìsìzé óto úndru 'Buzé máa yée ga bi niyí 'yìma'dí e do sogo kángá ona ndìsìní lóru zée gi ro zíze ídíze mbí ní, idíze óto úndru 'Buzé máa wo bi Lomo komo ere ní kpá kenée gi ro zíze ídíze kí trìdrì bi za fí ní.

¹⁰ 'Buzé máa yée ga bi niyí 'yìma'dí e do sogo kángá ní, ndìsìní lóru zée kí 'bi eyé sómù ledre 'bi 'yìma'dí e 'diya káa ní zíye úyu eyé. 'Buzé máa wo bi Lomo ni komo ere ní, ndìsì 'bi ené lóru zée za cù kí sómù ledre bi 'bi Lomo ní gi ro zíze ídíze mbigí owú 'bi ené e. ¹¹ Sìmì bi niyí ndìsì lólorú ní, 'yì ndaá kí rokinyi wá gi zía owo yí ené miówo. 'Yì bi loruní wo nées, togú 'di'bi tí lorú máa nées yá, ni ndìsì méngì bilámá ledre zía ídíne kí rokinyi gi zí Lomo.

¹² Bi goó kenée ní, ídísé 'dí'bi sílìse ro Yésu ndá gi ro zíze ndìsì tórosé kpá fú ngbúó. ¹³ “Ídísé ndìsì méngì moko 'bi Lomo tí káa zí bi Lomo ma'dáa ili ní.” Gi ro zí lafúse máa yée ga bi ngununí aka ledre 'bi Lomo kíngaya wá ní ndìsìyé méngì lódù kacise, káa bi niyí lúyú gi do mìsì'di 'bi Lomo ke.

Ídísé ndìsì méngì duú ledre ga bi Lomo ili yée ní

¹⁴ Ídísé ndìsì ndìsì kí 'yì e mbá kí mimbé'desé kíé'do. Zíse ndìsìsè méngì duú éyì ga bi Lomo ili zíze méngì yée ní gi ro zíze ídíze mbigí 'yì ené e. Togú 'yì ndaá mbigí 'yì 'bi Lomo wá yá, utúasá lúru Ngére wá. ¹⁵ Ídísé ndìsì kí sáká rosé kí lafúse káa bi ngíti 'yì gi dongarase ni lúyú gi do mìsì'di 'bi Lomo ke. Togú ngíti 'yì oyólo'bó roné

go ídine bisinyíne káa do gúrú mbiya dongaráse yá, ni sínýi simi do ngíti géyí 'yì e zíye ótoómo bilámá ledre bi 'dodoní zíye ní kenée zíye óyó sogoyé zí Yésu. ¹⁶ Ídísé 'bá'bá rosé káa bi áse lúyú ledre ke. 'Yì bi ngará ófúsé rosé kéne wá ní, ndásé só'do rosé kéne wá. Ndásé ónzóoto ledre 'bi Lomo lá gí ro gbékpí éyí ga bi 'bi sága ba káa zí bi kóo Ésawu menginí wá. Tí bi kóo ni ne ndíká, ni 'dí'bi 'be kací 'buné zí Lomo i'bí úndru zía ní, onzóoto kóo ledre née lá gí ro owú éyí miánu bi lá cúku'dée ní. ¹⁷ Nda gí 'dá'ba simi bi ili úndru gí zí 'buné ní, úndru ogú ené lolu zía wá. Ini ini má, 'bua i'bí ené lolu kóo úndru zía wá.

¹⁸ Ndérésé esé 'bi esé zí Lomo té do landa bi Sináyi* kí'dí bi kóo ndíši ódro zí Isiréle e zí roko'bua ndíši 'bílé'bené káa zí mbílí pho'du ní wá. Simi sindí kadra máa bi kóo née ní, zí mítuluru kóo útúne mbúú zí bi ídine mbírí, zí mongú síli ílíné káa zí miğombi ní, ¹⁹ togú mbú dībīlī owúne. Simi bi Lomo ndíši ódro ní, zí simi kúrúa ndíši ówúne kí roko'buné 'dága. Bi tóro Isiréle e ndaá kóo gí ro ndíši úwú a wá. Zíye úku ledre zí mongú 'yì eyé Músa kí'dí, Lomo ma'dáa idí lá úku'bí ledre taraa zía óguné úku a zíye, yée niyí úwú a.

²⁰ Ukuní ledre née kenée gí zía ledre bi Lomo uku zíye ní, ngírí a olú go royé. Bi Lomo uku kí'dí, "Togú 'yì, togú bangá ekí go do landa ba yáa yá, idíní óngboónzó wo kí tutú 'dá'ba ní." ²¹ Zí ngírí ledre née ólúne kpá za cú ro Músa bi ni manda 'bi Isiréle maáge ní. Zía úku ledre kí'dí, "Ngírí ledre née olú go kpá za cú romá."

²² Lomo mengi bilámá ledre go zise owú 'bi Babá e. Likpí misi'di go zise ógusé kó'dúne simi bilámá gara ené bi Yerusaléma do landa bi Záyono ní. Ógusé go dongará tú'dú maláyika ené ga bi komo ere íri ní gí ro zise ndíšísé kéye simi rokinyi. ²³ Áse go ndíši mbófo Lomo ndro kí ngíti géyí 'yì ené ga bi niyí komo ere íri bi iriyé ni miékéne simi búku 'bi tridri ní. Ógusé go zí Lomo ma'dáa gí zía ni ne 'yì 'déci ngbanga 'yíma'dí e mbá. Lúyú ledre ndaá lolu rosé wá, útúásásé kací komoa gí zía áse go ndro kí 'yì ené ga bi niyí go zía íri ní. ²⁴ Ógusé kpá go zí Yésu gí zía ni ne wo bi yeme mikánda ledre go dongaráse 'yíma'dí e kí Lomo ní. Zía léfe sámáné 'di'bioyó umbu bi kóo azé úyu a ze gí zí lúyú ledre ezé e ní gí komozé 'dá'ba. 'Bi ené ledre bi sámáa mengi ní ni bilámáne gí zí ledre bi

* **12:18** 12:18 Landa Sináyi: Née landa bi kóo Lomo i'biogu lorú zí Músa doa ní. **12:20** 12:20 Ólúógu 19:12-13 **12:21** 12:21 Gbre lorú 9:19

kóo sáma Ábele mengi zía ndá'bané do lúndua Káyina bi kóo ufu wo ní.

²⁵ Bi goó kenée ní, ídísé 'dí'bi sílìse ro ledre 'bi Lomo ngbúó. Togú bi Lomo 'do'do kóo Isiréle e gi zía bi kalaní ledre bi kóo kasa Músa úku a zíye mikála ní, sara togú bi uku nda kúrúne cù ne gi komo ere zíze kála a ní ni nda 'dó'do zée cù káa be 'di? Ni rómo mirómo.

²⁶ Simi bi kóo Lomo odro zí Isiréle e do landa Sináyi ní, kí'di kángá ndìsì kóo méngi roné geré ne gi zí roko'bua. Zía úku ándá ledre kídí, "Simi bi karanée mááyí úku ándá kúrúma gi ro zí ledre e óyóló'bó royé mbá mikándayé ní, do sogo kángá kí ere niyí kízì mbá mikízì gi zí roko'bumá."

²⁷ Ledre née uku kídí, Lomo ni kízì éyì ga bi otoogu yée ní, zía 'dí'bióyó yée za mbá 'dá'ba. Éyì máa yée ga bi kizini wá ní, niyí ídíáká òdù ye 'di'bioyoní yée wá.

²⁸ Káa zí bi azé go ndéréogu simi Kángá 'bi Lomo kí'dí bi ngíti éyì utúasá kízì zée íri wá ní, idizé ini ini kpá kí í'bí mbófo éyì zí Lomo ma'dáa za kí mimbé'dezé mbá gi zía azé go sí sílìa ni go Ngére ezé za fí. ²⁹ "Lomo bi ndìsìzè ini ini zía ba roko'bua ni káa pho'du 'boro bi ndìsì ánuónzó ngánza bi ro kèsì ní." Ni ánuónzó lúyú ledre e kenée.

13

Ídísé óto 'bú lafúse

¹ Káa zí bi ngungusé ledre Kírésito go ní, ídísé ndìsì óto 'bú lafúse kací kadra za mbá. ² Togú ngu oguní go zise 'be, ídísé 'dí'bi yée simi sumu. Ambí owone éyì née kenée yì ené maláyika e, Lomo kasa yée ne. Ngíti géyì 'yì e 'di'biní kóo maláyika e go kenée simi sumu owoní eyé bi kídí née maláyika e ní wá. ³ Lafúse ga bi otoní yée simi sígini gi zía bi ngunguní ledre Ngére Yésu ní, ídísé ndìsì sómúndiki ledreyé kpá kí sáká yée. Ídísé ndìsì 'dó'dó gi royé káa zí ásé kéye mbá simi sígini ní. Ngíti géyì lafúse ga bi ngíti géyì 'yì e ndìsiní 'dó'do yée kpá gi zía bi ngunguní ledre Kírésito ní, 'do'dó bi royé née idí ndìsì ówoogu gi mimbé'desé zise ídise kéye ndro simi 'do'dó ma'dáa.

⁴ Sée ga bi ófúsé rosé go ní, ídísé óto úndru ófú ro'yì. Ngíti 'yì ndaá olúogu 'dí sogo só'do 'yì bi ngára ofuní royé kéne wá ní wá. Lomo ndìsì lengbe 'decì ngbanga 'yì ga bi ndìsiní só'do royé kí 'yì ga bi ofuní royé kéye wá ní mi'decì. ⁵ 'Yì ndaá idí kí mongú mimbé'de gi ro kèsì wá. Ídí idí kí rokinyi gi ro wo bi ni go zíyì ní. Gi zía Lomo uku kídí,

"Máutúasá amá ótoómo yì zí ledre rómo yì wá.

Máútúásá óyó sogomá
zíyì kpá wá."

6 Née sị ledre bì 'yì utúásá bú
úku ledre kídí,

"Ngére ni ne 'yì sáká máa, gị
zí kéyì née,
sị ledre bì zíma éré
ngịrị éyì bì 'yìma'dí
ni méngì a kíma ní
ndaá."

7 Ledre manda ga bì kóo
ngụnguní ledre 'bì Lomo
gị zise 'dá'dá zíye ndịsiyé
'dódotátá a zise ní, ndaá
lìgì sée wá. Ídísé lúru
tóko mindịsiyé bì kóna ní,
zise ndịsísé méngì a kpá
kenée. 8 Gị zía, Kírésìto Yésu
oyólo'bó ené roné wá, ni 'bì
ené yì ené fú lá mbì kací
kadra mbá. Nì ídí kenée za
fì.

9 Togú ngíti géyì 'yì e
oguní go kí ngíti mikánda
'dódo ledre kpí yá, ndásé
ngụngụ a wá. Roko'bu
bì ndịsízé méngì moko
'bì Lomo kíe ní, Lomo
ma'dáa i'bì ne kací bilámá
mimbé'dené. Lorụ 'bì Músa
ndịsì úku ledre gị ro ngíti
géyì éyì e idíní ánu a, ngíti
géyì ndaní ánu a wá. 'Yì ga
bì kóo otoní komoyé ro lorụ
née ní ní, ndikiní eyé kóo éyì
gị simi a wá. 10 Kírésìto Yésu
ni mbigí Mongú 'yì 'dáná éyì,
i'bì za cù kuru'buné zí Lomo
káa do 'dáná éyì gị rozé. 'Yì
'dáná éyì ga bì ndịsìní 'dáná
éyì sị mbayi* simi kútú bì do
sogo kángá ona ní, utúásání
ndíki sáká éyì gị zía wá.

11 Mongú 'yì 'dáná éyì 'bì
Yúda e ndịsì lengbe 'dí'bi
sáma bangá bì oṅgoonzóní
ní, ndéré kíe do Mongú Bi 'bì
Lomo. Ndịsì 'dáná a zí Lomo
gị do bì zí Lomo ótoómo lúyú
ledre 'bì 'yìma'dí e. Umbu
bangá máa née do 'dí'bi a
ndéré óngbóoyó a do bì bì
ngárá 'yì ndaní doa wá ní
gị zía moko ndaá lolụ simi a
wá. 12 'Di'bioyóní kóo Yésu
gị dongará 'yì e kpá kenée
káa zí éyì bì moko ndaá
simi a wá ní ndéréye úfu
wo gị ro zí 'yìma'dí e ídíye
mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní
kpurú gị simi sámaa bì lefe
gị royé ní. 13 Idízé lánýá ro
Yésu za kángaya. Abú 'yì ga
bì ngụnguní ledre ené wá
ní niyí 'dó'do zée yá méngì
éyì wá, idízé útụsimizé gị ro
zíze idíze simi 'do'dó máa
née ndro kí Yésu ma'dáa.
14 Do sogo kángá ba ndaá
'bì ené 'be 'bì ezé wá. 'Be
'bì ezé nì yì ené komo ere.
Ndịsízé ba óto komozé gị ro
zíze ndéréze íri.

15 Gị zí bilámá ledre bì
Yésu méngì zíze ní, idízé
ndịsì kófó iri Lomo kací
kadra mbá nì óto Lomo zía
ídíne kí rokinyi gị zía ndịsízé
née go 'dódo a zí 'yì e kídí
azé go mbigí 'yì ga bì 'bì
Kírésìto ní. 16 Ídísé ndịsì
sómú ledre lafúse kí sáká
yée kí mimbé'desé kíe'do.
Née ngíti éyì bì bi ndịsì éme
ro Lomo gị zía ní.

17 'Yì ga bì niyí manda e

13:6 13:6 Ke'bì 'bì Dawídi e 118:6 *
éyì e ndịsìní 'dáná éyì doa zí Lomo ní?

13:10 13:10 Mbayi: Née bi bì 'yì 'dáná

ndịsini 'dodo ledre 'bi Lomo zise ni, idise ndisi uwu yee gi zia nee moko bi Lomo gele yee ne ziiye ndisiye mengi a gi rose ni. Idise oto yee ziiye ndisiye mengi moko nee ki bikidri mimbé'deyé gi ro zi Lomo idine kise ki rokinyi.

Odu kuru

18 Idise ndisi ini ini zi Lomo gi rose. Owoze go kidi mimbé'deze ni go kide do zi Lomo, ilize ndisi mengi duu eyi bi ili ni. 19 Idise kpa ini ini gi roma, idi likpi misi'di gi ro zima oguma zise iri 'diya.

20 Lomo 'yi mengi bilama ledre zi 'yi e, ni ne wo bi koo uru Yesu bi koo kasaogu wo ogu lefe samané kaa do mikanda yeme ledre bi za fi dongarane Lomo ki 'yima'di e ni. Yesu ni Ngere ezé kpa Mongu 'yi 'ba'ba zee. 21 'Buzé Lomo idi í'bi bilama eyi e zise gi do bi zise ndisiyé mengi moko ené bilamane. Idi kpa í'bi roko'bu zize gi do bi zize ndisiyé mengi moko ené bilamane. Owu 'bi ené Kiresito Yesu bi koo ogu í'bi rone do uyune do bi kacize kaa do mikanda yeme ledre dongaraze ki Lomo ni, 'yima'di e idini ndisi mbófo wo za fi. Idi kenee.

22 Owu 'bi Babá e, ledre bi máké kasa zise ba ni, idise í'bi mbilise ndisi uwu a. Idi í'bi roko'bu simise gi ro ledre e za mbá.

23 Otoomoní silí 'yi gi ro lunduzé Timatiyo gi simi siginí go. Togú ogu go 'diya zima yaa ya, kidi bi maayi go ndere luru see iri ni, maayi 'di'biutu wo kpa zize oguze kene zise iri.

24 Mandá zise ki manda ese ga bi ase keye iri ni mbá. Lafuze 'yi ga bi ngununi ledre 'bi Kiresito, oguni gi simi kangá bi Itali ni i'biní kpa mandá zise iri kingaya.

25 Lomo idi luru bi kacise gi do bi zise ndisiyé bilamane.

Wáraga bi Yakóbo eké ní Ledre gí ro búku bi Yakóbo ní

Yakóbo ngúru lúndu Yésu bi kóo ni nda go manda 'bi kanísa simi Yerusaléma ní eké ledre ba ne. Eké zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ngasá bayiní royé gí simi Yerusaléma gí zí okó do báiyé simi ngiti géyì kánga e faa ní.

Yakóbo uku zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní kídí miméngì ledre eyé kí mindísìyé idí 'dódo a zí 'yì e kídí ma'díi ñgununí ledre 'bi Kírésìto go. Zíá í'bí lorù zíye gí ro ledre ga bi káa zí ledre 'bi ìlì, lerì, mongú mimbé'de, mimbé'de sinyí gí ro éyì 'bi lafú 'yì e, úzu éyì nda kí ófú. Zíá kpá úku ledre gí ro idí 'yì mbígì 'yì 'bi Lomo, 'bó'bú ro 'yì, ini zí Lomo, útusimì 'yì simi ledre e nda kí ledre gí ro komokenzì tí káa zí 'yì bi ni go 'yì lódú kací Kírésìto ní.

¹ Maa Yakóbo bi 'yì moko 'bi Lomo kí Kírésìto Yésu Ngére ezé ní.

Máéké ledre ba máa zise, sée 'yì ga bi 'bi Ngére Yésu, bi báyisé ndéré kí ndìsì kací bi e faa ní.

Mandá zise za mbá kíngaya do bi ga bi áse doyé iri ní.

Útusimì simi ledre

² Lúndumá e simi Lomo, togú úzu éyì kí 'do'dó niyì ndìsì ndiki sée yá, ndásé 'dí'bi a káa do bisinyí ledre wá. ³ Simi úzu éyì ga gére née mbá, togú komosé ni yì ené kpá fú lá ngbúo ro Lomo kí Ngére Yésu yá, Lomo ni í'bí roko'bu zise ódó mimbé'desé kíngaya. ⁴ Káa zí bi goó kenée ní, utúasá miútúasá, idísé ndìsì útusimísé za kíngaya simi ledre e za mbá gí ro zise idíse kí roko'busé, zise útúasásé kací komo Lomo káa do mbígì 'yì ené e éyì bi lerì a ni méngì sée ní ndaa. ⁵ Togú 'yì gí dongarase owo'di'bi éyì bi Lomo ili zíne méngì a ní wá yá, idí ini ini zí Lomo, Lomo ni í'bí cóngó sómù ledre zía. Gí zía wo Lomo ndìsì lengbe í'bí bilámá sómù ledre zí 'yì ené e kí mimbé'dené kíé'do.

⁶ Mongú ledre ni wo ba. Togú 'yì ni go ini ini zí Lomo gí ro éyì yá, 'yì máa née misómù ledre ené ndaa idí gbre gbre wá. 'Yì bi ni kí misómù ledre gbre gbre ní, bi tóro ené ndaa kíé'do wá. Ni yì ené go cé káa zí mikáda mikavu bi ndìsì ílíló'bó roné gí zí mongú síli 'dáa 'dáa 'dáa ní. ⁷ 'Yì bi ni kí misómù ledre gbre gbre kenée ní, Ngére ndaa 'bi ené kí rokinyi gí ro í'bí éyì zía wá. ⁸ Gí zía, misómù ledre 'bi 'yì máa née ndaa 'bi ené kíé'do wá.

⁹ Máuku zise lúndumá e simi Lomo, abú 'yì ndaa kí ledrené owóowó wá, bi ndaa

síní roa wá, ni zí Lomo kí ledrené owóowó. ¹⁰ Tí lá 'yì bí kí tú'dù éyì e zíne ní, simì bí Lomo oyólo'bó wo go zía ídíne káa do 'yì lerì ní, bí ndaá síní roa wá, gí zía ni gágáoyó roné káa zí misúru kágá ní. ¹¹ Gí zía kadra ndìsì ólúogù kí pho'duné do óngbó kágá. Zí misúru ga gágáoyó royé kí lámá ga bí royé née mbá. 'Yì bí kí tú'dù éyì e zíne ní ni gágáoyó roné kpá kenée simì bí ni ndìsì ngásá kací moko ené e ní.

¹² Úndru ni ídí zí 'yì bí ndìsì ódó mimbé'dené simì úzu ledre ní, gí zía simì bí toro go ngbúo simì úzu ledre ní, Lomo ni í'bí trìdrì bí za fí bí mocú ledre a ní zí 'yì ga bí otoní 'búa ní.

¹³ Simì bí 'do'dó ndiki ngíti 'yì go gí dongarése ní, 'yì née ndaá sómú a bí ya kídí, Lomo uzu née ne ní wá, Gí zía bisíní ledre uzu ené Lomo wá, Lomo uzu ené kpá kú 'yì wá. ¹⁴ Bisíní misómú ledre 'bí 'yì ni yì ené óto 'yì ma'dáa ne zía lúyú ledre. Zí lúyú ledre nda 'dí'bióyó wo gbála gí ro Lomo.

¹⁵ Gí zía 'bú bisíní ledre ndìsì óto 'yì, zí 'yì ma'dáa tí lúyú ledre. Simì bí 'yì máa née luyú ledre go ní, zí lúyú ledre ma'dáa nda 'dí'biógu umbu do 'yì máa née.

¹⁶ Lúndumá e simì Lomo, 'yì ndaá lóndo sée zise lúyú ledre wá. ¹⁷ Bilámá éyì e kí bilámá tákpásìlì e za mbá, 'Buzé bí komo ere otoogu bimióngó ne ngará oyólo'bó

ené roné káa zí lúndí wá ní, otoogu yée ne. ¹⁸ Lomo gelé zée go zise ídíze káa do owú 'bí ené e gí zía bí ngunğuzé ledre ené bí ma'díi ní go ní. Gí zí keyì née ní, azé zía go mizefì éyì ga bí kí ledreyé owóowó gí dongará éyì ga bí za mbá 'yì e ndìsiní í'bí yée zí Lomo ma'dáa káa do mizefì éyì gí yáká ní.

Ledre ga bí Lomo ili yée ní

¹⁹ Lúndumá e simì Lomo, ídíse úwú ledre ba bilámáne. 'Yì e idíní ídí 'díya gí ro úwú ledre, togú nda gí ro úkulúgu ledre yá, idíní ídí ndo, mimbé'deyé nda kpá ndìsì ésí 'diya wá, ²⁰ gí zía, togú ilisé gí ro zise ídíse mbigí 'yì ga bí 'bí Lomo ní yá, ndásé ídí 'yì mimbé'dekesì e 'di'diya wá. ²¹ Gí zí keyì née ní, ledre cayi ga bí kóo ndìsìsé méngì yée, kí bisíní sómú ledre ga bí kóo simisé ní, ídíse ótoómo yée za mbá 'dá'ba. Zise nğungu ledre 'bí Lomo kí mimbé'desé kíe'do, gí zía wo Lomo oto ledre née kenée gí ro zine yómo sée.

²² Míméngì ledre esé e idíní ídí za mbá kací kúru Lomo bí ndìsìsé úwú a ní. Ndásé úwú kúru Lomo lá kí mbílìse káa zí ndìsiní ócò gbékpì gboru éyì ní wá. ²³ Togú méngì keyì kací ledre 'bí Lomo bí ndìsì úwú a ní wá yá, áyí ídí cé káa zí 'yì bí 'di'bí miráyì lúru komoné simì a, ²⁴ kpálá bí oto miráyì bí zía ìnyìné ndéréoyó roné ní, geré zí tosoa bí gáa

lurú ní lígì wo. ²⁵ Togú ndìsì méngì káyì kací lorù 'bì Lomo bì oto yìì zíyì ídíyì kí ro doyì ní yá, Lomo ni í'bí úndru 'bì tú'dù ledre e zíyì togú úwúómo ledre ené lá kí mbílíyì lígì yìì wá ní.

²⁶ Togú yá nées ni mbigì 'yì 'bì Lomo, útúásá lolu úku bilámá ledre zì 'yì e wá lóndo royì go, moko ndaá simi éyì ga bì ndìsì méngì yée ní mbá wá. ²⁷ Mbigì 'yì bì 'bì Lomo ní, ni 'yì máa wo bì ndìsì méngì ledre ga bì 'Buzé Lomo uku yée ní, káa zì sáká kará umbu e kí owùsala e ní. Nda kpá kí ótoómo méngì bisinyí ledre e za mbá 'dá'ba.

2

'Yì e niyí za mbá kí ledreyé owóowó

¹ Lúndumá e simi Lomo, káa zì bì ñgunzúé ledre Kírésito Yésu Ngére ezé bì roko'bua romo do ngiti géyì ngére e do sogo káṅgá ba go za mbá ní, ndazé méngì bilámá ledre lá kpara zì ngiti géyì 'yì e wá. ² Togú 'yì e gbre oguní do bi kótruro, ngiti a esì roné bilámá bongó kpá kí ngo'di gè simi dábu ro sílìne, zì ngiti a ídí 'bì ené 'yì lerì kí nzenze bongó roné, ³ togú zise úku ledre zì wo bì kí bilámá bongó roné ní kídí, "Mongú 'yì, bilámá bì ndìsì ni bì yáa ba," tí lá nda zì 'yì lerì nées yá, zise úku ledre zía kídí,

"Bì ndìsì ndaá gè royì yáa wá, ndìsì 'bì eyì bì ore," ⁴ ndaá 'bì ené bì ndìsìsè nées ífi simisè dengbìse zise ndìsì 'dècì ngbanga 'yì e kí bisinyí sómú ledre bì simisè ní wá?

⁵ Lúndumá e simi Lomo, ówosé esé bì kídí Lomo gelé 'yì ga bì 'yì e ndìsìní lúru yée káa do 'yì lerì e nées ne zíye tóroyé ngbúó simi ñgúnṅu ledre eyé, gè ro zíye óḡuyé do bi bì wo Lomo uku ledre a gè ro 'yì ga bì kí 'búne doyé ní wá?

⁶ Tí lá ndìsìsè nées lúru'dófù bì do 'yì lerì e. Ndaá 'bì ené bì 'yì ga bì kí tú'dù éyì e zíye nées ndìsìní méngì lárásè yée ní wá? Ndaá 'bì ené bì ndìsìní ndéré kise ye do ngbanga ní wá? ⁷ Ndaá 'bì ené bì ndìsìní kpá ye úkucáyì ledre gè do bi Ngére esé Yésu ní wá?

⁸ Togú ndìsìsè go méngì ledre kací lorù bì miéké kúru Lomo uku kídí, "Ídí óto 'bú lafúyì e káa zì bì óto 'búyì kí royì ní," ndìsìsè nées go méngì cóngó ledre. ⁹ Togú ndìsìsè lúru'dófù bì gè do 'yì lerì e, lúyúsè nées go ledre, Lomo ni 'dècì ngbàngasé gè zía ndítì'dófusé do lorù go.

¹⁰ Togú 'yì ndìsì méngì ledre kací lorù ga gère zía lé'bé'dófù gè do wo kíé'do ní yá, 'déwe nées go zaá lorù ga gère nées mbá. ¹¹ Káa zì bì Lomo uku ledre kídí, "Ndá só'do me'be 'yì wá," zía kpá

úku a kídí, “Ndá úfu 'yì wá.” Simi ledre ga gère née mbá, togú só'dosé rosé kí 'yì bì ófúsé rosé kéne wá ní wá tí lá zíyì úfu 'yì yá, Lomo ni 'dècì ngbanga royì bisinyíne gí zía lé'bé'dófù do lorù 'bì Lomo go.

¹² Miódrosé kí miméngì ledre esé e mbá, idí idí káa zí 'bì 'yì ga bì owoní go kídí ngbanga bì niyí 'dècì a royé ní ni óto yée zíye ídiye kí ro doyé. ¹³ Gí zía 'yì bì lerí lafúga méngì wo wá ní, lerí utúasá méngì Lomo kadra 'dècì ngbanga wá. Gba kadra 'dècì ngbanga Lomo lurú lerí 'yì bú.

Ngúnngu ledre 'bì Lomo kí méngì moko a

¹⁴ Lúndumá e simi Lomo, togú 'yì uku ledre kídí née ngúnngu ledre 'bì Lomo go méngì moko a wá ní, bilámá a ni ore wo be? Toso ngúnngu ledre 'bì Lomo máa wo née ní utúasá goó yómo wo? ¹⁵ Lúrúsé aka, togú ezesé gí dongarase ni do lerí bongó kpá kí 'bú roné kíngaya, ¹⁶ zí ngúrúsé úku ledre zí 'yì lerí née kídí, “Lomo idí kíyì, idí í'bì éyì miánu kí bongó zíyì.” Togú 'yì née uku lá ledre kí tarané saká 'yì lerí née wá ní, méngì née go ledre bì Lomo iliní ní? ¹⁷ Ni kpá kenée gí rosé. Togú ngiti 'yì ya née ngúnngu ledre 'bì Lomo go togú méngì ené bilámá ledre zí 'yì e wá, 'yì née ɽanga yí

ené ɽanga, ngúnngu ené aka ledre 'bì Lomo wá.

¹⁸ Togú ngiti 'yì uku ledre kídí, “Áyí 'yì bì ngúnngu ledre 'bì Lomo go, mááyí 'bì amá 'yì méngì bilámá ledre.”

Mááyí úku ledre zía kídí 'dódo aka ngúnngu ledre 'bì Lomo bì ndìsiní úku a lá kí tara 'yì ní zíma, gí ro zíma 'dódo ngúnngu ledre 'bì Lomo amá zíyì kí bilámá ledre bì mándìsì méngì a ní. ¹⁹ Ngúnngusé go kídí mbígí Lomo ni dujú kǐé'do, née bilámá ledre. Ídísé ówo a kídí, bicayi lomo e ngúnnguní kpá kenée kídí mbígí Lomo ni dujú kǐé'do. Zíye ndìsìyé éré ngírì a.

²⁰ Ówosé nzíyì ledre née wá gí zí 'dì? Mááyí 'dódo a zíse ma'díi kídí togú 'yì ngúnngu lá ledre 'bì Lomo, méngì moko a wá moko ndaá simi ngúnngu ledre ené née wá. ²¹ Lúrúsé aka éyì bì kóo bulúnduzé Abarayáma méngì zía útúasáne gí zía komo Lomo ní. Méngì ené kóo lá éyì kǐé'do wá, í'bì za cú owú 'bì ené Isáka káa do éyì 'dáná zí Lomo. ²² Ngúnngu ledre 'bì Lomo ené ndìsì kóo ndéré ndro kí miméngì ledre ené. Zí ngúnngu ledre ené útúasáne kpìni kacì ledre bì méngì wo ní. ²³ Ledre née utúasá go kpìni kí ledre bì miéké kúru Lomo uku kídí, “Abarayáma ngúnngu ledre 'bì Lomo, zía útúasáne kacì komo

Lomo káa do mbigí 'yì ené," do ndìsì ndólo wo gi zía ezegámá Lomo ní. ²⁴ Ídísé ówo a kídí 'yì ndìsì útúásá kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené yì ené kací miméngì ledre ené bi bilámáne ní ndaá 'bi ené lá gi zía bi ñgunḡu ledre 'bi Lomo ní wá.

²⁵ Lúrúsé aka Rába bi kóo kára 'yì gámá kací ya'dá e faa ní, utúásá kóo kací komo Lomo gi zí bilámá miméngì ledre ené bi kóo 'di'bi mbeze 'bi Isiréle e óto yée zíne 'be káa bi niyí úfu yée, do kásalúgu yée gi do ngíti misi'di kpì ní. ²⁶ Káa zí bi ówosé bú, 'yì bi 'dówú ndáa simi a wá ní ni yì ené goó umbuné. Kpá kenée ñgunḡu ledre 'bi Lomo ni yì ené umbuné togú moko ndaá ní.

3

'Yì idí bándá dondenené

¹ Lúndumá e simi Lomo, ndaá 'bi ené bi ya kídí tú'dú se niyí idí mbá 'yì 'dódo ledre zí 'yì ga bi ñgunḡuní ledre 'bi Kírésito go ní wá, gi zía ówosé bú kídí zée ga bi i'bízé rozé 'dódo ledre 'bi Kírésito zí lafúze ní, togú 'dodozé do bilámá misi'diné wá, Lomo ni 'dó'do zée kíngaya rómo 'bi ngíti géyì 'yì e. ² Másómú ówosé bú bilámáne kídí zée 'yìma'dí e do sogo káḡá za mbá azé 'yì lúyú ledre e, do misi'di e mingúngúcu. Togú 'yì bi taraa uku lúyú ledre wá ní, kídí née go cóngó 'yì.

Utúásá go ndìsì 'bá'bá roné gi zí bisinyí ledre.

³ Ndìsìzé ódóoto ká'dá ro tara usáni e gi ro óyó komoyé kíe zíye ndéréye kí'dí bi ilizé ní. ⁴ Nì kpá kenée gi ro mongú kuḡngba. Abú tí bi ni mongúne kíngaya mongú síli bi roko'buné ndìsì ítrí a ne ndéré kíe yá, 'yì kpúrónyó a ni óyó komo mongú kuḡngba née lá kí owú ngodrú cúku'dée bi ndìsìni kpúrónyó a kíe zía ndéréne do bi bi ili ní. ⁵ Ledre née ni kpá kenée gi ro dondene. Dondene ni owú éyì cúku'dée rozé tí lá ndìsì mbófo roné mimbófo. Nì éyì bi kí roko'buné kíngaya cé káa zí so pho'du bi cúku'dée ní, togú utú simi ngáká súwú yá, zía áḡá mongú bi ndéré kíe mindéré. ⁶ Dondene ndìsì óngbó 'yì káa zí pho'du ní. Nì bisinyí éyì kíngaya gi dongará éyì ga bi rozé ní. Ndìsì síníyónzó kuḡu'bu 'yì nyé, zía ónzó a vuu ku pho'du. Zí dondene ma'dáa nda áḡá 'bi ené ku pho'du bi ilí wá ní.

⁷ 'Yì e utúásání bú 'dí'bi ríki sí do bangá e, solú e, kí éyì trídri ga bi ndìsìni ndéré kí do simiyé bi kí ngíti géyì éyì trí ga bi simi iní ní do ulú yée 'be, ⁸ tí lá 'yì bi ni útúásá 'dí'bingéḡi dondene ní ndaá. Nì bisinyíne kíngaya simi ndìsì ené kpá bisinyí súrú éyì bi ndìsì 'dí'bióḡu umbu ní.

⁹ Ledre ni gi ro dondene ore kpá káa, ndìsìzé kófó iri Ngére Yésu kí 'Buzé Lomo kí dondenezé. Zíze ndìsìzé úku sínyi ledre gi do bi lafúze kpá káe, káa zí éyí bi Lomo otoogu yée née simi tosoné wá ní. ¹⁰ Kémbi tarazé bi kíé'do ba ndìsìzé í'bi mbófo eyí kí úku bisinyí ledre e mbá káe. Owú 'bi babá e simi Lomo, ndaá miútuásáne zíze ndìsìzé méngi kéyi kenée wá. ¹¹ Bilámá ini miéwé kí bisinyí ini utúasání bú kúkúogu mbá gi simi gu 'dawú kíé'do? ¹² Owú 'bi babá e simi Lomo, bongó utúasá go ánáogu miáná olíva, togú mbú zí kóró ánáogu miáná bongó? Kpá kenée, bisinyí 'dawú utúasá ené 'dí'biógu bilámá ini miéwé wá.

Komokenzi bi gi zí Lomo ní

¹³ Ambí niyí 'yi ówo ledre kpá 'yi komokenzi dongarásé ní ye? 'Yi idí 'dódo a simi bilámá ndìsì ené kí miméngi ledre bi ndoo bi ndìsì ógu gi zí komokenzi ené ní. ¹⁴ Tí lá togú mimbé'desé eme ro lafúse e ngú kpá kí mongú 'bú éyí ndásé ndìsì síkpí fúndúse gi zía 'dága, togú mbú ásisé gi ro ledre bi cóngóne ní wá. ¹⁵ Toso komokenzi máa wo née ní ogu ené gi zí Lomo komo ere wá, ogu yi ené gi zí Satána do sogo kángá ona. ¹⁶ Gi zía togú ndìsìsé óto bisinyí

mimbé'desé ro lafúse e, zíse idíse 'yi 'bú éyí e yá, ndìsì esé utúasá idí bilámáne wá, komo bisinyí ledre ni ndìsì óngó dosé duu ne.

¹⁷ Tí lá komokenzi máa wo bi ndìsì ógu gi zí Lomo gi komo ere ní mizefi ledre ené, luyú ndaá simi wá, yi ené 'yi méngi bilámá ledre zí 'yi e, mimbé'dea ni zí 'yi e mbá bilámáne, ni 'yi bi ndìsì lúru bi simi ledre e cií kí, zía idíne 'yi úwú ledre e gi zí lafúne ní. Ni kpá 'yi bi lerí 'yi e ndìsì méngi wo miméngi ní, zía idíne 'yi sáká 'yi lerí e. Ndaá 'yi lóndo 'yi e wá. ¹⁸ 'Yi ga bi ndìsini óto 'yi e zí mindìsì 'yi e idíne bilámáne ní, simi odu sindi kadra niyi idí mbigi 'yi ga bi 'bi Lomo ní.

4

'Bú éyí ndìsì sínyi dongará 'yi e

¹ Éyí bi ndìsì 'dí'biógu ófú kí okó dongarásé ní 'dí? Ndaá 'bú éyí bi dosé ní ndìsì 'dí'biógu ledre ga gére née ne wá? ² Ílisé éyí e tí lá utúasásé ndíki yée wá. Zíse ndìsìsé úfu 'yi e kpá kí óto 'bú éyí 'bi lafúse e, tí lá utúasásé esé ndíki éyí bi ílisé ní wá. Ndìsìsé kpá ófú kí ndìsì méngi okó. Ndíkisé wá gi zía ínisé esé ini gi roa zí Lomo wá. ³ Togú ini ini gi ro éyí zí Lomo má ndíki wá, yi ené gi zía sómú ledre eyí ni yi ené bisinyíne. Íli yi eyí

éyí ga gére née lá gí rokinyi eyí.

⁴ Sée 'yì méngì bisinyi ledre e, ówosé esé bì kídí togú ótosé 'bú do sogo kángá ba yá ní ásé go ezeokó Lomo ní wá? 'Yì bì oto roné go káa do ezegámá do sogo kángá ba ní ní, ñi goó ezeokó Lomo. ⁵ Sómúsé kídí ledre bì miéké kúrú Lomo uku kídí, Lomo kasa 'dówúne zía ógù ndìsiné simizé ní ñi gbékpíne? Yì ené gí ro zíze ídíze káa do mbigí 'yì ené e.

⁶ Tí lá Lomo ndìsì sáká zée ne kíngaya. Née sì ledre bì miéké kúrú Lomo uku kídí, "Lomo ndaá kí rokinyi

kí 'yì ga bì ndìsiní óto ledreyé kí royé owóowó ní wá,

tí lá zía ndìsiné sáká 'yì ga bì ndìsiní 'búó'bù royé m'í'búó'bù ní."

⁷ Gí zí kényi née ní, ídíse í'bí rosé ngungu dujú ledre 'bì Lomo. Zíse óyó sogosé zí ngére 'bì bicayi lomo e geré za fí gí ro zía ótoómo kacise. ⁸ Ídíse ídí gbóo kí Lomo gí ro zía ídíne gbóo kíse. Sée 'yì lúyú ledre e ídíse ótoómo kí lúyú ledre. Zíse óyóló'bó mimbé'desé ngungu ledre 'bì Lomo kí mimbé'desé kíe'do sée ga bì sómú ledre esé ndaá kíe'do wá ní. ⁹ Ídíse ídí kí lerí zise ndìsìsè ini ini kí mbúmbúdú. Zíse óyóló'bó kugú esé káa do ini do óyóló'bó rokinyi esé káa do lerí. ¹⁰ Ídíse 'búó'bù rosé zí Ngére Yésu gí

ro zía óto sée zí ledresé ídíne owóowó.

¹¹ Owú 'bì babá e, ndásé ndìsì lílìkpí wá. 'Yì bì ndìsì lílìkpí ro lúnduné simi Lomo, togú mbú úku sinyi ledre roa ní, ndìsì née úku sinyi ledre ro lorù kpá kí 'dècì ngbanga a. Togú ndìsì 'dècì ngbanga ro lorù yá, óto royí go kí ledreyi owóowó rómo do lorù, lodú eyí née kací lorù wá. ¹² Lomo ñi dujú ne 'yì í'bí lorù kpá 'yì 'dècì ngbanga. Ñi ne kí roko'bù 'bì yómo 'yì, togú úfu 'yì zíne. Sara áyí 'bì eyí náambi zíyì ndìsìyì 'dècì ngbanga ro lafúyì e ní?

Ledre gí óto ro'yì kí ledre 'yì owóowó

¹³ Úwúsé aka ledre bì mááyí úku a ba, ásé náambi zíse úku ledre kídí, "Karaba togú kílondó azé ndéré simi gara bì 'dáa zíse ndìsìzè íri simibi kíe'do, do ndìsìzè méngì moko íri zíse ídíze kí kèsì zíse kíngaya." ¹⁴ Ndìsìsè úku ledre kenée gí zí 'dí? Ngára ówosé gbawá éyì bì ñi méngì roné kílondó ní. Ówosé káa zí bì ásé ógù ídí trídri ní bú? Trídri sé ñi lá káa zí múkú bì 'dùtù bì kuu kpá ba ní ongó yì ené go ní. ¹⁵ Ledre bì kóo ásé útúásá úku a ní ñi kídí, "Togú Ngére Lomo ngungu zíse yá, azé méngì éyì ba togú mbú wo bì 'dáa." ¹⁶ Ndìsìsè nda yì esé óto rosé kí ledresé owóowó. Míméngì ledre bì 'bì síkpì fúndú'yì kenée née

ni bisinyíne. ¹⁷ Togú 'yì owo tí bilámá ledre bì gì ro méngì a ní bú, zía ótoómo a kenée, luyú ledre go.

5

Loru zí 'yì ga bì kí tú'dú éyì e zíye ní

¹ Sée 'yì ga bì kí tú'dú éyì e zise ní, úwúsé aka ledre bì mááyí úku a zise ba, ídísé ini ini kí mbúmbúdú gì zí mongú bisinyí 'do'dó bì nì go ógú dosé ba. ² Tú'dú éyì ga bì zise née, enyeonzóní royé go mbá, mimbúrédé e anu sinyiní bongó e kacise kpá go mbá. ³ Ngánza anu sinyi dábú kí mīrīrīrī kēsī esé e kpá go mbá. Ngánza née nì 'dódoyéme ledre gì rosé zía ndìsiné óngbó sanáse káa zí pho'du ní. Simi ledre ga gére née mbá áse ba fú lá bándáoto tú'dú éyì e kacise simi odu sīndī kadra ba.

⁴ Lúrúsé aka, kēsī 'bì 'yì ga bì kóo ménginí moko gì roa zise simi yáká esé e zise ásisé kí í'bí a zíye ní nì go ndìsì ini ini kí ìrìsé. Ini 'bì ngíti géyì 'yì ga bì ndìsiní 'dó'dúogú éyì e gì yáká esé e ní owú ndiki mbílí Ngére Lomo bì roko'bua ofu go ní go. ⁵ Ndìsìsé do sogo kángá ona ndìsì ánu láya éyì e kí mongú rokinyi. Zise ótosé gì zía káa zí kábīrīkī bì otoyeme roné go bilámáne nì go nzíyiné gì ro do óngóonzó a ní. ⁶ Simi ledre ga gére née mbá, zise ndìsìsé í'bí ngbángá 'yì ga

bì ngára ledre eyé ndaá kise wá ní do úfu yée lá gbékpìne abú ndaní ezeokóse e wá.

Útusiimi simi 'do'dó

⁷ Lúndumá e simi Lomo, ídísé útusimisé zise tórosé ngbúó gì simi sīndī kadra bì Ngére Yésu nì ndá'baogu simi a ní. Lúrúsé aka 'yì ó'do yáká, sīkpī ené mimbé'desé 'dága wá. Ndìsì sòngó té ndumu nì fú 'díyì éyì kí sīndī kadra bì éyì ga gére née niyí aná zíye ngókoyé té kí nì fú tónó ánu a ní. ⁸ Gì rosé kpá kenée, ídísé útusimisé zise tórosé ngbúó gì zía sīndī kadra bì Ngére Yésu nì ndá'baogu simi a ní nì go gbóo. ⁹ Lúndumá e simi Lomo ndásé ndìsì sinyi ìrì lafúse e gì zí bisinyí ledre ga bì ndìsiní méngì yée zise ní wá, káa bì Lomo nì 'dēcì ngbangasé. Kadra 'dēcì ngbanga 'yì e nì go gbóo.

¹⁰ Lúndumá e simi Lomo, káa do lílì ledre 'bì útusimi simi 'do'dó zise, ídísé lúrútooko ledre née gì ro nébì ga kóna ndìsiní 'dódo ledre 'bì Ngére Yésu zí 'yì e ní. ¹¹ Káa zí bì ówosé bú ní, ndìsìzé mbófo kíngaya 'yì ga bì ndìsiní ódó mimbé'deyé zíye tóroyé ngbúó simi ledre e ní. Úwúsé ledre 'do'dó bì kóo Eyóbo útusiminé simi a ní go. Zise kpá lúru ledre bì Ngére Lomo méngì zía kací a ní. Ngére Lomo nì 'yì lúru lerì 'yì kpá 'yì méngì bilámá ledre zí 'yì e.

¹² Wo bi mbá ní, ndásé lólóbú wá. Ndásé kpá lóbú ìrì éyí ga bi komo ere togú mbú kí ìrì éyí ga bi do sogo kángá ba togú kpá ìrì ngíti géyí éyí e wá. Ledre esé idí idí òdú "fi," togú "f'i," káa bi Lomo ni 'dəcì ngbanga rosé.

Ini 'bi 'yi ga bi ngunḡuní ledre 'bi Lomo go ni

¹³ 'Yì ni bo dongarásé bi bisinyí ledre mengì zía ní? Idí ini ini zí Lomo. Sara 'yi ni bo simi rokinyi? Idí úku ke'bi kófó ìrì Lomo kícé. ¹⁴ Togú ngúrusé ni kí ndíyá yá, idí ndólo manda ga bi 'bi kanísa ní zíye óḡyé ini ini doa zí Lomo do súsú sù'bú roa kí ìrì Ngére Yésú. ¹⁵ Togú ininí ini ḡi ro 'yi ndíyá kí mimbé'de 'yi kícé'do yá, ndíyá ni úkú ḡi roa zí Ngére Yésú yómo wo. Togú 'yi née luyú ledre, Ngére Yésú ni ótoómo ledre zía. ¹⁶ Bi goó kenée ní, idísé úkuóḡu luyú ledre esé e kó'dú lafúse zí Lomo, zise ini ini zí Lomo ḡi rosé mikékeríja ḡi ro zí Lomo yómo sée. Ini 'bi mbigí 'yi 'bi Lomo zí Lomo ni kí roko'buné kíngaya zí Lomo ndísíné méngì ledre kací a.

¹⁷ Lúrúsé aka, Ilíya kóo kpá 'yíma'dí káa zíze ní. Zía Ini ini zí Lomo cú kí mimbé'dené kídí iní ndaá é'dì wá, zí Lomo úwú ini ené, zí iní óroné kí simibi ota kí yanané. ¹⁸ ḡi do kací ledre máa wo née ní, zí Ilíya ini ini kídí iní idí mu é'dì, zí Lomo kása iní ḡi komo ere é'díné do sogo

kángá za mbá, zí fütú éyí e útúóḡyé. ¹⁹ Máúku zise lúndumá e simi Lomo, togú ngúrusé luyú ḡi do misi'di 'bi Lomo go yá, ndásé lúrú wo lá milúrú kí komosé wá, idísé sáká wo zise 'di'bilúgu wo óto wo do misi'di 'bi Lomo. ²⁰ Idísé ówo a kídí, togú sákásé 'yi luyú ledre, zía ótoómo kí luyú ledre yá, sáká née go wo zía ómoné ḡi simi umbu. Tù'dú luyú ledre ga bi mengì yée ní, Lomo ni lúlúyóyó yée ḡi roa.

**Mizefi wáraga bi
Pétero
eké ní
Ledre gi ro
mizefi búkú bi
Pétero ní**

Pétero 'yìmíkása eké ledre ba zí 'yì 'bi Kírésìto ga bi simi kángá bi karaba ndìshìní ndólo a Tàki ní. Eké gi ro í'bí roko'bu kíe zíye gi zía ngítì géyì 'yì e ndìshìní go 'dó'do yéé kíngaya gi zía bi ñgununí ledre 'bi Kírésìto ní. Uku zíye kídí 'do'doní kóo Kírésìto do sogo kángá ona kíngaya, gi zí kényì nées 'yì ga bi ñgununí ledre Kírésìto go ní, nìyì 'dó'dó kpá kenée. Zía ìdrì mimbé'deyé kí ledre bi kídí Lomo ni óyóló'bó 'do'dó eyé nées káa do bilámá ledre zíye simi bi karanée ni 'dí'bióto yéé káa do mbigí 'yì ené e zía í'bí úndru zíye ní. Odù a zía úku ledre zíye kídí idíní kpá fú ídí káa do mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní.

¹ Maa Pétero bi 'yìmíkása 'bi Kírésìto Yésu ní.

Máéké ledre ba maa zise, sée ga bi Lomo geléogù zée go kése káa do mbigí 'yì ené e ní. Nda gi zí okó zise báyisé faa simi kángá ga bi Pánato, Galatíya, Kapadósíya, Ásíya, nda kí Beteníya ní. ² Abú kenée ndotó, máúku zise 'Buzé Lomo geléogù yì ené kóo sée

kú go 'desí, zí 'Dówù Lomo lá lùlúoyó lúyú ledre esé gi ro zise ídise káa do mbigí 'yì ené 'bi Lomo, kpá 'yì úwú kúrú Kírésìto Yésu gi zí sámaa bi kóo nde'yì lúguoyó lúyú ledre esé e ní.

'Buzé Lomo idí lúru bi kacise kíngaya gi ro zise ndìshìsé kpá fú bilámase.

Mbófo éyì zí Lomo gi ro Kírésìto Yésu

³ Idízé í'bí mbófo éyì zí Lomo bi 'Bu Kírésìto Yésu Ngére ezé ní. Kací bilámá mimbé'dea bi rozé ní, í'bí mikánda trídri kí óto komo bi za fí ní go zise kpurú gi simi miúru Kírésìto Yésu gi simi umbu. ⁴ Lomo

yemeomo éyì go zise nziyiné komo ere do bi bi ngará éyì utúasá sínyí zía ényené do úkúne doa wá ní. ⁵ Nda

gbékpìe wá, yì ené gi zía ñgunusé ledre 'bi Lomo go ní. Ni ndìshì lúru bi

kacise kí roko'buné mbá gi odù sùndì kadra. Nda gi ore ni yómo sée káa zí bi

yemeomo go nziyiné gi ro zine méngì a ní. ⁶ Kadra

née ní mimbé'desé ni ìdrì, abú cakaba áse aka tí ndìshì 'do'dó gi zí tú'dú ríkì úzu

ledre e ndotó. ⁷ Ledre 'bi Lomo bi ñgunusé ní ni káa zí dábu bi kí ngánza roné

do esì a ku pho'du zí pho'du ánuónzó ngánza nées ní ní. 'Do'dó ga gére nées óguní

rosé kenée, gi ro 'dódo a kídí ledre 'bi Lomo bi ñgunusé ní romo goó gi do dábu bi

utúasá go ndìshì sínyí ní. Gi

zí keyi nées ní Lomo ni mbófo sée do óto úndrusé gi zía áse zía go kí ledresé owóowó simi sındi kadra bi Kírésito Yésu ni ndá'baógu simi a ní. ⁸ Mengersé bilámá ledre go, zise óto 'búa dosé 'dá'dá zise kí lúru wo cú kí komosé kí, ndaá kpá lá dụú wo nées wá, zise kpá ngungu ledre ené tí bi ngára lúrúsé aka wo cú kí komosé kí wá ní. Ndisisé go kpá drú kófó iria kpá kí mbófo wo kí mongú rokinyi kóngaya. ⁹ Gi zí keyi nées, ni go ndéré í'bi tridri bi za fi ní zise gi zía bi ngungusé ledre ené go ní.

¹⁰ Nébi e tonóni koo ici royé gi ro zíye ówoyéme ledre gi ro tridri nées go kú 'desi. Nées si ledre bi koo ukuoguní ledre sáká éyi bi Lomo yemeomo go zise ní gi roa ní. ¹¹ Iciní koo royé kóngaya gi ro zíye ówoyéme sındi kadra bi ledre máa nées ni mengi roné simi a ní gi zía, 'Dówú Lomo tonó koo go ódro gi ro ledre 'do'dó bi Kírésito ni ógu 'dó'dó a kpá kí ledre rokinyi bi ni ógu idi gi do kaci 'do'dó nées ní ní zise. ¹² Lomo uku koo go zí nébi ga gére nées fuó kidi ledre bi 'Dówú Lomo uku zíye nées ni ógu mengi roné gi do kaci umbuyé, nda yi ené zise ndaá lolu zíye wá. Bi ba ní, 'yi ga bi ndisiní 'dódo bilámá ledre 'bi Lomo ní, niyi go ndisi 'dódo ledre máa ga gére nées zise simi roko'bu

'bi 'Dówú Lomo gi komo ere. Ledre ma'dáa ni kí ledrené owóowó, maláyika e ilini ba kpá cú ye gi ro ówoyéme ledre máa nées.

Ndasé idi 'yi luyú ledre e wá

¹³ Kaa zí bi éyi ni bo kenée ní, idisé ódo mimbé'desé ndá, zise óto komosé kóngaya gi ro bilámá ledre bi Lomo mengi zise simi bi Kírésito Yésu ni ndá'baógu ní. ¹⁴ Kaa zí bi áse go kí mikánda bilámá sómú ledre kpi ní, ndasé lolu ótoómo misi'di zí bisinyi mimengi ledre ga kóna ní ndá'baógyé simisé wá. ¹⁵ Gi zía Lomo bi gelé sée ndaá 'yi luyú ledre wá ní, ndasé lolu idi 'yi luyú ledre simi ledre ga bi áse kí ndisi mengi yee ní wá. ¹⁶ Gi zía miéké kúru Lomo uku kidi, "Ndasé luyú ledre wá gi zía, mandá 'bi amá 'yi luyú ledre wá."

¹⁷ Kaa zí bi ndisisé ndólo Lomo, Babá ní, ifi ené simi 'yi e wá. Ndisi 'decí ngbanga 'bi 'yi e dụú kaci mimengi ledre eyé. Kaa zí bi go kenée ní, tí mé bi áse aka tridri nées ní, idisé ndisi mengi dụú ledre ga bi niyi óto wo zía idine kise kí rokinyi ní. ¹⁸ Ówosé bú bilámáne kidi, Lomo ugu ené gosé gi simi bisinyi mimengi ledre bi ówosé kaci a gi zí bulundusé ní kí éyi ga bi ndisiní sinyi misinyi kaa zí miřiriři kesi

togú mbú dábu ní wá. ¹⁹ Ugú gosé kí sáma Kírésito bi kí ledre née owóowó bi ni káa zí owú kábiriṛiki bi ngára kémbi lúyú ledre ndaá roa wá ní. ²⁰ Lomo geléomo kóo Kírésito Yésu go kú 'desi 'dá'dá, zía kóo kí ótoógu do sogo káṅgá ba. Bi ba ní, kasaogu nda Yésu ma'dáa go cú do sogo káṅgá ona gi rosé. ²¹ Yésu ma'dáa likpí misi'di ne zise ṅgúṅgu ledre 'bi Lomo bi uru Yésu ma'dáa gi simi umbu, do óto wo kí ledrené owóowó kíngaya, bi kenée ní ni go miówoné kídí, ótoómosé rosé go mbá zí Lomo.

²² Káa zí bi ṅgúṅgusé nda bilámá ledre bi 'bi Lomo ní go ní, ndásé lolu 'yi lúyú ledre e kpá wá ní, ndiṣisé go óto 'bú lafúse e ní, ídísé ndiṣi óto 'bú lafúse e za kí mimbé'desé mbá.

²³ Gi zía Lomo óto sée go zise ídise mikándasé. Ndásé lolu káa zí kufú 'yi ga bi niyi ́ngbu miungbu ní wá, yi ené nda go kufú 'yi ga bi utúasá ́ngbu wá ní. Gi zía ṅgúṅgusé bilámá ledre 'bi Lomo bi triḍriṅé za fí ní go kí mimbé'desé kje'do. ²⁴ Née ledre bi miéké kúru Lomo uku gi zía kídí,

“Yi ma'dí e niyi yi eyé lá káa zí súwú ní,

lámá bi ro 'yi máa ga gére née ní, ni yi ené lá káa zí misúru kágá ní.

'Diya káa ní súwú gagá yi ené go, kpá 'diya

káa ní misúru kágá rereoyó yi ené roné go.

²⁵ Éyi bi ndiṣi ndiṣi za fí ní yi ené dujú kúru Ngére.”

Née bilámá ledre ga bi ndiṣini 'dódo yée zise ní.

2

¹ Bi nda goó kenée ní, ídísé 'di'bióyó ledre ga bi ndiṣini óto dongará 'yi e zía sinyíne kí lafúye ní gi simisé za mbá 'dá'ba. Ndásé lolu ndiṣi ́angaóto ́anga ro lafúse, togú mbú lóndo yée gi ro yi eyé e wá. ² Ówosé éyi bi minzéré owú e ndiṣini méngi a ní bú, ndiṣini ini ini gi ro umba ini. Ásé cakaba zí Lomo káa zí minzéré owú e ní. Ídísé ndiṣi ini ini zía gi ro ledre ené, ni í'bi roko'bu simisé zise ówo wo nda za kíngaya gi ro zise ídise kí triḍri bi za fí ní. ³ Bi ba ní, ówoyemesé go bilámáne kídí, ma'díi, Ngére Yésu ni yi ené tí bilámá 'yi.

Kírésito Yésu kí migélé 'yi ené e

⁴ Ídísé ógu zí Kírésito Yésu. Ni kí roko'buné káa zí cóngó tutú bi 'yi ó'bó 'diḍi e asini gi roa, tí lá Lomo géleógu cóngó tutú ené née go zíne kí ledrené owóowó.

⁵ Bi ba ní, áse nda go ídí zí Lomo kí ledresé owóowó káa zí bilámá tutú gi ro ó'bó éyi kie ní. Lomo idí ó'bótátá moko ené kise, zise ídise zía káa zí 'yi 'dáná éyi ené e,

zise ndịsịsè 'dáná éyị e zía simi roko 'bụ 'bi 'Dówụ Lomo kpá kí Kírésìto Yésu gị ro zí Lomo ma'dáa ídine kí rokinyi. ⁶ Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí Lomo uku kóo kídí,

“Lúrúsé aka mááyí go óto tutú amá simi mongú gara amá bì Záyono ní,
nì miǵéléoguné kpá kí ledrené owóowó káa zí cóngó tutú zí 'yì ó'bó 'dịcị e ní,
'yì ga bì niyí ñgúnḡu ledre a ní
komokenyí utúasá ídí ro doyé e wá.”

⁷ Sée ga bì ñgúnḡusé ledre 'yì máa née go ní, ledrea nì zise owóowó. Tí lá 'yì ga bì ñgúnḡuní ledrea wá ní,

“Tutú bì 'yì ó'bó 'dịcị e asiní gị roa ní,
ogụ nda yì ené go tutú bì kí ledrené owóowó ní,”

⁸ nì kpá

“Tutú bì nì óto 'yì e zíye ndịsị 'díkí roa
kpá tutú bì 'yì e niyí ndịsị léseútú doa ní.”

Ndịsịnì 'díkí kí útú gị zía asiní kí úwú kúrú Lomo go. Gị zí kényi née ní 'do'dó nì ndíki yée.

⁹ Ásé go 'yì ga bì Lomo geléogụ sée go zine káa do 'yì 'dáná éyị e zí mongú Ngére eyé, kífú 'yì ga bì Lomo yemeomo yée dujé zine gị ro moko ené gị ro zíye ndịsịyè méngi mǵnburoko

ledre ga bì Lomo ndịsị méngi yée ní zí 'yì e. ¹⁰ Ga kóo 'desi ní, Lomo gelé aka ené kóo sée káa do 'yì ené e wá, bì nda ba ní ásé nda go mbigí 'yì ené e, bì kóo ngára ledresé nda zía zaá owóowó wá ní, bì nda ba ní ledresé nì go zía owóowó kǵngaya.

¹¹ Áko owú 'bì babá e, káa zí bì azé kése 'yì ga bì ñgúnḡuní ledre 'bì Kírésìto go ní, mángúnḡú romá zise, káa zí bì ngára do sogo kǵngá ba ndaá 'bì azé za fí ní wá ní, ndásé ótoómo rosé zí 'bú sága ba ulu sée wá. Togú ulu sée go yá, karanée 'dá'dá íri, tridrisé nì ídí simi 'do'dó.

¹² Miméngi ledre esé ídí ídí bilámáne dongará 'yì ga bì iliní ledre 'bì Lomo wá ní. Abú niyí řaranga rosé 'du'dorú yá, bilámá ledre ga bì ndịsịsè méngi yée ní, niyí fú lá ndịsị 'dódoogụ royé. Gị zí ledre née ní, 'yì ga bì kóo ndịsịnì řaranga rosé ní, zíye ndá'baóguyé í'bí mbófo éyị zí Lomo simi bì karanée Yésu nì ndá'baogụ 'dēcị ng-banga 'yì e za mbá ní.

Ídísé óto úndru mǵnburoko 'yì esé e

¹³ Gị ro zí moko 'bì Kírésìto ndéréne bilámáne káa zí bì ásé 'yì ené e ní, ídísé kpá ídí bilámáse kí 'yì ga bì Lomo oto yée go mǵnburoko 'yì e simi akúma togú mbú ngére e yá ní. ¹⁴ Nda kpálá dujé mǵnburoko 'yì e wá kpá yée

ga bi ndişini méngi moko sî sîlî mingburoko 'yi ga gére née gi ro ndişî 'dó'do 'yi méngi bisinyí ledre e nda kpá kí yéme ledre zí 'yi máa yée ga bi miméngi ledre eyé ni bilámáne ní. ¹⁵ Bilámá miméngi ledre esé idí 'dí'bi'dütü tara 'yi ga bi ngára ngununí ledre 'bi Lomo wá ní. Idíní gámásó'do ledre e má gi ro úkuóto yée rosé. ¹⁶ Ndásé esé sî sîlî ngíti géyi 'yi e wá, áse yi esé kí ro dosé. Bi kenée ní, ndásé lolu méngi kéyi bisinyíne gi zía bi áse kí ro dosé ní wá. Miméngi ledre esé e idí idí bilámáne, tí miméngi ledre 'bi 'yi ga bi 'bi moko Lomo ní. ¹⁷ 'Yi e za mbá idíní idí zise kí ledreyé owóowó kpá kí 'yi ga bi ngére e ní. Idísé ndişî kí óto 'búse dengbise tí káa zí 'yi ga bi ngununí ledre 'bi Lomo go ní.

¹⁸ 'Yi 'bi moko e za mbá, ledre mingburoko 'yi eyé e idí idí zíye owóowó. Idíní í'bí royé mbá zí mingburoko 'yi eyé máa ga gére née. Tí lá 'yi bi ni mingi moko ní, togú miméngi ledre ené ni bilámáne, togú mbú bisinyíne, ledrea idí idí zí 'yi 'bi moko owóowó. ¹⁹ Togú ódósé mimbé'desé ndá simi 'do'dó bi ngíti géyi 'yi e niyí ndişî 'dó'do sée kie ní méngilúgusé bisinyí ledre zíye mbá wá gi ro zí ledre 'bi Lomo ndéréne bilámáne yá, Lomo ni méngi bilámá

ledre zise. ²⁰ Bilámá a ndaní 'dó'do sée gi zí lúyú ledre bi méngisé se ní wá. Togú 'do'doní sée gi zí bilámá ledre bi ndişisé méngi a ní yá, Lomo ni méngi bilámá ledre zise. ²¹ Née sî ledre bi Lomo ndolo sée gi roa ní, gi zía, kuru'bu Kírésito 'do'dó kóo gi rosé kpá kenée, áse karaba go 'yi méngilódú kací a kí ledre ga bi kóo ndişî mengi yée ní.

²² “Yésu ma'dáa luyú ené ledre kú wá. 'Yi e uwuní kóo gbawá ranga gi taraa.”

²³ Simi bi kóo ndişini úku wo ní, ukulugu ené kóo kese zí 'yi ga bi ndişini úku wo ní wá. Simi bi kóo niyí ndişî 'dó'do wo ní, mengilugu ené bisinyí ledre zíye kpá wá, ootomo roné lá dujú zí Lomo 'yi 'déci yéme ngbanga zí 'yi e. ²⁴ Yésu ma'dáa oto kóo roné gi ro 'yima'dí e káa do 'yi lúyú ledre, zía kóo ótoómo roné do kóo úfu wo do mingbungbu kágá. Ugúoyó umbu bi kóo 'yi e niyí úyu a ye gi zí lúyú ledre eyé ní gi komoyé gi ro zíye ídiye tridriyé mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ní. ²⁵ Áse kóo káa zí kábiriki ga bi luyuní gi do kací mingiye go, zíye ídiye nda lá faa ní. Bi ba ní ndá'balúgusé rosé zí mingise 'yi lúru bi kacise kotrulu go sée go trise sî sîlîne.

3

Kará e kí ya'dá 'bi eyé e

¹ Ledre ba ni kpá zise, sée kará ga bi áse me'be ya'dá e ní, ídísé ndísi méngi kéyi dujú kací kúrú ya'dá 'bi esé e gi ro zíye ídíye kí rokinyi zíye ɳɳɳɳ ledre 'bi Lomo gi zí bilámá miméngi ledre esé bi zíye ní. Ndaá bi ya kídí áse rókpó yée mirókpó ní wá, ² niyí lúru lá bilámá miméngi ledre esé bi zíye ní, zíye ɳɳɳɳ ledre 'bi Lomo. ³ Ndásé gága lámá mi gága rosé gi ro zise émesé wá, kíngaya lará toso ɳnzú do 'yi kí ésióto lará éyi e ro sílì 'yi kí íngióto ngíti géyi ro mbílì 'yi kpá kí ési ngíti géyi bongó ga bi kí lará tosoyé ní. ⁴ Lámá esé idí idí bilámá miméngi ledre esé kí miútusimisé simi ledre, zise kí ídise ndoo simi miméngi ledre. ⁵ Kará ga bi kóo 'desi ní, lámá eyé oḡu kóo idí kíngaya gi zía simi bi ɳɳɳɳni ledre 'bi Lomo ní, zíye óto sómú ledre eyé za mbá ro ya'dá 'bi eyé e do ndísiyé méngi kéyi dujú kací kúrú ya'dá 'bi eyé maáge. ⁶ Sára me'be Abarayáma ni kóo kenée ndísi úwú kúrú Abarayáma kíngaya, zía ndísiné méngi dujú ledre bi o'do 'bi ené uku go zía ní. Káa zí bi áyi kára ní, idí ówo a kídí nées ni go nyí Sára. Togú ndísi méngi yi eyí dujú bilámá ledre yá, ngiri méngi ené yi wá.

⁷ Sée ya'dá ga bi ɳɳɳɳusé ledre 'bi Lomo go ní,

ídísé ndísi kí mimbé'desé bilámáne kí misómú ledre esé kíe'do. Ídísé ótoyéme ledre e zíye bilámáne gi zía, roko'búyé ndaá káa zí 'bi esé 'bi ya'dá e wá. Nda kpá lá dujú wo nées wá, Lomo ni í'bi tridri zise kéye za mbá cee kíe'do. Ídísé ndísi méngi kéyi kenée gi ro togú áse go ini ini zí Lomo yá, zía ídine kí rokinyi gi ro méngi kéyi kací a zise.

'Do'dó gi ro moko 'bi Lomo

⁸ Miméngi ledre esé kí misómú ledre esé idí idí mbá kíe'do, zise ídise dujú lúndu e do ídise bilámáse kpá kí ndísi 'búó'bú rosé mi'búó'bú zí lafúse e. ⁹ Ndásé méngilúgu bisinyí ledre zí 'yi e káa do kulú bisinyí ledre bi 'yi e mengini sée káe ní wá, kulú ledre esé do bi kací bisinyí a idí idí bilámá ledre, gi zía ledre bi Lomo yeme gi ro méngi a zise káa zí bi ndoloogu sée go zine ní, ni yi ené bilámá ledre. ¹⁰ Káa zí bi miéke kúrú Lomo uku ní,

“Togú ílisé gi ro zí mindísiyé ídine bilámáne káa zí bi áse aka tridri do sogo kánga ba ní ní, ndásé ndísi kí tarasinyí kpá kí ndísi řaranga wá.

¹¹ Ndásé méngi bisinyí ledre wá, odu miméngi ledre esé idí idí dujú bilámá ledre, zise méngi kéyi za kí roko'búse mbá gi ro

zí mindisísé kí lafúse
ídíne bilámáne.

12 Gi zía, Ngére ndisì yì
ené óto komoné duú
ro 'yì ga bi ndisìní
mèngì duú ledre ga
bi mímbé'de Lomo
ma'dáa ili ní,
zía ndisìné úwú kpá duú
ini eyé.

'Yì máa yé ga bi ngára iliní
ndisì mèngì bilámá
ledre wá ní, Lomo
ndaá lengbe kí rokinyi
kíye wá, zía ndisìné
'dí'bióyó sómù ledre
ené gi royé 'dá'ba."

13 Togú mímèngì ledre
esé ni yì ené bilámáne
ní, ambí ni ógù óto sílìne
rosé kí bisinyí ledre ní ne?

14 'Yì máa yé ga bi ndisìní
'dí'biógù 'do'dó rosé gi zía
bi ndisísé mèngì bilámá
ledre ní. "Ndásé éré ngìrì
gi zì ledre eyé née wá, née
gbékpì ledre." Lomo ni óto
sée zì bi émené rosé. 15 Simi
mindisì esé, ídísé ótoómo
sómù ledre esé za mbá zì
Kírésìto káa zì bi ni Ngére
esé ní. Zise kpá ídise nziyisé
gi ro úkulúgu ledre zì 'yì
ga bi togú ndu'yúní sée kídí
ngungusé ledre Yésu gi ro
'díya ní. 16 Ídísé ídí ndoo
simi ledre bi ásé úkulúgu a
zì 'yì bi ogù ndú'yú sée ní
káa bi ásé úkuógù ngíti
géyì ledre ga bi zíye ídíye
zise káa do lúyú ledre ní
ke. Nda simi bi ngára
lúyúsé esé ledre mbá wá
ní, 'yì ga kóo ndisìní úku

sée kpá kí r̄aranga rosé
gi zía bi ngungusé ledre
Kírésìto go ní, zì dokuwu
mèngì yéé kíngaya. 17 Ni
miútúásáne togú 'do'doní
yì gi zía bi mèngì bilámá
ledre ní, gi zì wo bi niyí
'dó'do yì gi zía bi mèngì
bisinyí ledre ní. 18 Toso a ni
káa zì bi Kírésìto mèngì ní,
tí bi ngára ndaá 'bi ené 'yì
lúyú ledre wá ní, zía úyuné
simi lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e
gi ro likpí misi'di bilámá
mímèngì ledre dongaraze
kí 'Buzé Lomo. Simi bi kóo
ayíní úfu wo ní, zía óto roné
káa do 'yìma'dí do úfu wo.
Nda simi bi Lomo uru wo gi
simi umbu ní, zía nda ídine
tridriné kí roko'bu 'bi 'Dówú
Lomo 'yì úfu ánda wo ndaá
lolú wá. 19 Simi roko'bu 'bi
'Dówú Lomo, zì Yésu ma'dáa
kóo ndéréne 'dódo ledre
zì ngíti géyì 'yì ga bi kóo
ngunguní ledre 'bi Lomo
wá uyuní go 'desì ndisìní
nda lá sòngó ngbanga ní.
20 Née 'yì ga bi kóo iliní úwú
kúrú Lomo wá simi bi kóo
Lomo ma'dáa odro zíye simi
sindí kadra 'bi Nówa geré
zì Nówa kóo 'bi ené tónóne
yéme kurungba ní. Gi zì
kéyì née ní, odú 'yì ga bi kóo
omoní ní kpá lá duú Nówa
ma'dáa kí 'yì 'bi 'be 'bi ené e
mbá niyí duú 'yì e inyì doa
ota. 21 Née m̄'dódo ledre
gi ro babatiza bi 'dí'bisé, bi
zise ómosé gi zía ba. Ndaá
'bi ené milúguoyó indri gi
ro'yì wá, yì ené mbigí ledre

bi úkusé zí Lomo gi yana mimbé'desé ní. Ómosé gi zía bi Kírésito Yésu urú gi simi umbu go ní. ²² Yésu ma'dáa nda'balugu kóo roné go komo ere, ni go mindişiné cigí Lomo do sîlîa 'bi anú, káa do Ngére do maláyika e kpá kí ngíti géyi lomo ga bi kí roko'búyè ní.

4

Miméngi ledre ga bi Lomo ili yée ní

¹ Káa zí bi kóo Yésu ootomo roné zí 'yîma'dí e 'dó'do née ní, ídísé óto mimbé'desé zise méngi kéyi kpá kenée, gi zía, 'yi bi i'bí roné go gi ro zí kuru'buné 'dó'done kenée ní, 'yi née ndaá 'bi ené lolu 'yi luyú ledre wá. ² Tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, miméngi ledre esé idí idí dujú ledre ga bi Lomo ili yée ní, ndaá ledre ga bi rosé ili yée ní wá. ³ Ndîşisè kóo go kí tú'dú simibi e lá dujú ndîşî méngi éyi ga bi 'yi ga bi ngára iliní ledre 'bi Lomo wá ndîşiní méngi yée ní, máuku zise ndásé lolu méngi ándá ledre ga bi kóo ndîşisè méngi yée 'desî, ledre 'bi só'do ro'yi kí 'yi bi ófúsé rosé kéne wá ní wá, kí ngíti géyi ledre ga bi 'bi dokuwu, kí éwé le'yi do bisinyí misi'diné, kpá kí ini ini zí lomo ga bi 'yîma'dí e yemení ye ní, ledre ga gére née mbá, ndásé lolu méngi ándá yée wá. ⁴ Káa zí bi ngára ndîşî kótrusé lolu rosé kí 'yi ga bi niyi aka fú lá

méngi bisinyí ledre káa zí ga gére née wá ní, mimbé'deyé ndîşî nda ésî rosé go miésî, zíye ndîşiyé úku sínyi ledre zise. ⁵ Abú ménginí kenée ndotó, Lomo bi 'yi 'decî ngbanga 'yi ga bi niyi tridri kí yée ga bi uyuní go ní, ni karanée 'decî ngbanga 'yi ga bi ndîşiní úku tarasinyí zise née bisinyíne. ⁶ Née sí ledre bi Yésu nderé kóo kpá 'dódo bilámá ledre zí 'yi ga bi kóo uyuní go ní. Abú kuru'bu royé uyu go miúyu ndotó, ukuní ledre 'bi Lomo zíye gi ro zí lomo royé ídine káa zí bi Lomo ili ní.

⁷ Ndásé ndîşî lîgi rosé wá, ídísé ndîşî ini ini zí Lomo kíngaya, gi zía, sîndî kadra bi zí Yésu óguné 'decî ngbanga bisinyí ledre ga bi do sogo kánga ba simi a ní ni goó gbóo. ⁸ Ídísé óto 'bú lafúse dosé kíngaya, gi zía, 'yi bi 'búa ni doyi ní, abú méngi kóo bisinyí ledre zíyi yá, áyi ótoómo ledre née gi ro zí ndîşî esé kí 'yi máa née ídine bilámáne. ⁹ Mindîşisè 'be 'bi esé, komosé idí idí zí 'yi e fúó. ¹⁰ Lomo i'bí misi'di ledre e zise go mbá mingúngúcuá, 'yi idí ówo kací méngi kéyi kací misi'di ledre bi Lomo i'bí zía ní do bilámá misi'diné. ¹¹ 'Yi máa wo bi moko ené ni 'bi ené 'bi úku kúru Lomo zí 'yi e ní, idí úku a zía ídine tí mbigi kúru Lomo. 'Yi máa wo bi moko ené ni 'bi ené 'bi sáká 'yi e ní, idí ndîşî sáká 'yi e za kí mbigi roko'bu bi Lomo

i'bí zía ní. Gí ro zí 'yì e ndìsiyé mbófo Lomo kpurú gí simì Kírésìto Yésu bì nì kí roko'bu ledre e zíne za mbá ní. Zí mbófo éyì máa nées ndìsì ídìne kenée za fí odu a ndaá. Idí kenée.

'Dó'dó gí zía bì ngungu ledre Kírésìto ní

¹² Bilámá ezelámáma e, 'do'dó ga bì áse ndìsì 'dó'dó yée za mbá nées ní, ndásé ónzóló'bó komosé gí zíye káa zí éyì bì niyí ngíti mikánda ledre kpì ndìsìní méngì royé ye zíse ní wá. ¹³ Abú 'dó'dósé káa zí bì kóo Kírésìto 'do'dó ní yá, áse ógu ídì kí rokinyi simì bì karanée Yésu ma'dáa nì ndá'baógu kí mongú roko'buné ní. ¹⁴ Ídísé ídì kí rokinyi togú 'yì e ndìsìní úku sée gí zía bì ngungusé ledre Kírésìto ní yá, roko'bu 'bì 'Dówú Lomo nì ndìsì sáká sée. ¹⁵ Togú 'do'dó ogu ro ngíti 'yì gí dongarase yá, ndaá ídì gí zía ya kídì 'yì máa nées ufu 'yì, togú mbú 'yì ugu, togú mbú 'yì bì ndìsì esì tarané simì ledre 'bì 'yì e ní wá. ¹⁶ Togú 'do'doní sée gí zía bì áse 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní yá, dokuwu ndaá méngì sée gí zí ledre nées wá, ídísé i'bí mbófo éyì zí Lomo gí zía, ndìsìsé nées go 'dódo Yésu zí 'yì ga bì ngára owoní aka wo wá ní. ¹⁷ Ídísé ówo a kídì kadra 'dèçì ngbanga nì go gbóo, Lomo nì 'dèçìutu ngbanga 'yì ené e 'dá'dá.

Azé ídì ze 'yì ga bì Lomo nì 'dèçìutu ngbanga eyé 'dá'dá ní. Ngbanga nì 'dí'bi 'yì ga bì ngunguní bilámá ledre ené wá ní bisinyíne. ¹⁸ Nì simì miéké kúrú Lomo kídì, "Togú bì nì miórune zí 'yì ga bì ngunguní ledre 'bì Lomo go zíye ndíki tridri 'diya ní, sara 'yì ga bì ngára ngunguní ledre 'bì Lomo wá ní 'bì eyé 'do'dó nì nda ídì 'bì ené cù káa be 'dì?"

¹⁹ 'Yì máa yée ga bì 'do'doní gí zía Lomo yeme kú ne zíye kenée ní, idíní ótoómo royé za mbá zí Lomo, zíye ndìsiyé méngítátá bilámá ledre nda 'dá'dá za kíngaya.

5

Loru zí manda ga bì 'bì kanísa ní

¹ Máa Pétero, málúru kóo komo kadra go 'desì, ba gí yáa kúrúma zíse, sée mingburoko 'yì ga bì 'bì kanísa ní. Ídísé ówo a kídì mááyí kpá ngúru manda 'dá'dá 'bì 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní. Málúru kóo 'do'dó bì ndìsìní 'dó'do Yésu kíe ní cù kí komomá. Simì bì karanée Yésu ma'dáa nì ndá'baógu kí mongú roko'buné zí 'yì e lúru a mbá ní, mááyí ídì ngúru 'yì bì nì ídì simì rokinyi máa nées ní ní. ² Káa zí Lomo geléogu sée go káa do 'yì lúru bì kací kábìrìkì ené e ní, ídísé lúru bì kacíye

za kí roko'busé mbá kí 'búne káa zí bi Lomo ili zíse méngi moko máa née ní ní. Ídísé méngi moko máa née kí 'búne gi yana mimbé'desé, ndaá lá gi zía bi ilisé do í'bí éyí zíse ní wá. ³ 'Yi ga bi ndísisé lúru bi kacíye ní, ídísé lúru bi kacíye tí fú bilámáne káa zí mǐngi kábiriḱi bi ndísi lúru bi kací kábiriḱi ené e kí 'búne ní. ⁴ Simi bi Ngére Yésu 'yi 'bá'bá 'yi e ni ógu ní, ni ídí kí rokinyi, zía í'bí mongú bilámá éyí zíse, éyí bi ngará utúasá sínýí kú wá ní.

⁵ Sée ga bi áse aka 'bi esé owúphirangá e ní, ídísé óto komosé ro 'yi ga bi niyí manda 'dá'dá zíse ní. Ídísé ndísi méngi ledre e zí 'yi e za mbá kí bilámá mimbé'desé, gi ro zí Lomo ídine kí rokinyi, gi zía,

“Lomo ndaá kí rokinyi kí 'yi ga bi ndísiní óto ledreyé kí royé owóowó ní wá, tí lá zía ndísiné sáká 'yi ga bi ndísiní 'búó'bú royé mi'búó'bú ní.”

⁶ Ídísé 'bó'bú rosé zíse ídise zí Lomo ndoo simi roko'bu ené, ni síkpi sée ne kí roko'bu ené zíse ídise kí ledresé owóowó. ⁷ Lomo ni bilámá 'yi lúru bi kací 'yi e, ídísé ótoómo rosé kí ledre esé e za mbá zía, ni sáká sée gi simiyé.

⁸ Komosé idí idí rosé kací kadra za mbá gi zí ngére 'bi bicayi lomo e bi

ezeokó 'yi ga bi 'bi Lomo ní. Gi zía kací kadra mbá wo ngére 'bi bicayi lomo e, ndísi gámásó'do misi'di gi ro zíne lóndo 'yi ga bi 'bi Lomo ní gi ro zíye lúyú ledre. ⁹ Ndásé ótoómo rosé zí Satána ma'dáa lóndo sée wá. Ídísé ndísi ngúngu rosé zí Lomo kíngaya. Ídísé ówo a kídí lafúse ga bi do ngíti géyi bi e ní, 'do'dó ndísi ndíki yée kpá kenée, zíye ndísiyé útusimiyé kíngaya.

¹⁰ Mbigí Lomo bi 'yi méngi bilámá ledre zí 'yi e, bi geleogu sée káa do 'yi ené e ní, oto sée go zíse ídise kí Kírésito Yésu za fí. Abú 'dó'dósé kenée ndotó, 'do'dó née méngi éyí wá. Lomo ni 'dí'bióyó a, zía óto sée zí ledre ené ídine nda kí roko'buné simisé kíngaya, zíse ndísi tórosé ngbúó. ¹¹ Lomo idí idí kí roko'buné do sogo kánga za fí. Idí kenée.

Odu kúrúma zíse

¹² Ledre bi máéké ba Siliváno ngúru lúnduzé bi nguṅgu ledre 'bi Kírésito go ní saká máa kie ne. Kídí Lomo ni 'yi méngi bilámá ledre zí 'yi e. Ídísé fú nguṅgu a zíse lányáse roa. ¹³ Lafúse 'yi 'bi Kírésito ga bi simi kanísa 'bi Babelóniya yáa ní, kpá kí Máríko bi má'dódo ledre 'bi Lomo zía, zía nda ídine go káa zí mbigí owú 'bi amá ní, i'bíní mandá zíse za mbá. ¹⁴ Sée ga bi za mbá

ngúngusé ledre 'bi Kírésito
go ní, Lomo idí lúru bi kacise
zise ndịsise bilámase. Ídise
ndịsi bilámase kí lafúse kí
mimbé'desé za mbá kịé'do.

Gbre wáraga bi Pétero eké ní Ledre gi ro gbre búku bi Pétero ní

Pétero eké ledre ba zí ngíti géyì 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní gí zía ówo go kídí niyí go ógù úfu nées 'díya. Ili úku zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní idíní kpá fú ndìsì méngì ledre ga bi ni óto Lomo zía idíne kí rokinyi ní. Uku zíye kídí ledre ga bi yée kí ngíti géyì 'yì e yée owoyemení gí zí Kírésìto zíye 'dódo a zíye ní, ndaní ótoómo a wá. Zía énzì komoyé kídí idíní bándá royé gí zía ngíti géyì 'yì ranga olúní go simì kanísa káa bi niyí londo yée ke. 'Yì ranga ga gére nées ndìsìní lóndo 'yì e zíye ndìsiyé méngì bisinyí ledre, kpá káa bi niyí óto komoyé gí ro ledre mindá'baógu Kírésìto karanée ke. Pétero ya zíye ní, ma'díi Kírésìto ni ndá'baógu zí Lomo síniónzó kurú do sogo kángá ba zía nda ótoógu mikánda a bi lúyú ledre ndaá lolu simì a wá ní.

Pétero i'bí mandá zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní

1 Maa Simúna Pétero, bi owúkúlú kpá 'yìmikása 'bi Kírésìto Yésu ní.

Máéké ledre ba máa zíse, sée ga bi ngúngusé bilámá ledre 'bi Ngére Yésu go kpá cé káa zí bi ngúnguzé ní. Yésu ma'dáa ni kpá mbigí Lomo bi ndìsìzé ini ini zía ní, kpá 'Yì yómo 'yì e. Oyólo'bó zée ne, bi karaba zíze ngúngu ledre ené ní. Mengì ledre nées kenée, gí zía bi ni yì ené kú 'yì méngì bilámá ledre zí 'yì e ní.

2 Lomo ma'dáa idí méngì bilámá ledre zíse. Idí óto mimbé'desé zía idíne teé teké káa zí bi ngúngusé ledre ené go, zíse go kpá ngúngu ledre Ngére Yésu káa do 'yì yómo sée ní.

Misi'di bi 'yì 'bi Kírésìto niyí ndìsì doa ní

3 Gí zía bi owoyemezè Lomo go bilámáne ní, éyì ga bi za mbá ilizé yée gí ro zíze idíze mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo, kpá gí ro zíze idíze tridrízé za fí ní, i'bí yée go mbá zíze. 4 Mengì ledre nées kenée, gí ro zíse ótoómo méngì bisinyí ledre ga bi 'bi 'yì ga bi iliní ledre 'bi Lomo wá ní 'dá'ba, zíse idíse mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní.

5 Káa zí bi ngúngusé ledre Yésu go ní, odù ledre ma'dáa nda idí lá dujú wo nées wá, idíse kpá i'bí rosé ndìsì méngì bilámá ledre e zí 'yì e mbá. 6 Káa zí bi ásé go 'yì komokenzì e ówosé nda ledre go bú ní, idíse kpá ndìsì kí 'bá'bá rosé kí útusimisé, gí ro zíse ndìsìsé méngì dujú ledre ga bi Lomo ni ndìsì idí gí royé kí rokinyi

ní. ⁷ Kí'dí bi ásé go ndịsi méngi éyí ga bi zí Lomo ndịsi ídine gi royé kí rokinyi ní, ídísé kpá ndịsi óto 'bú 'yí e za mbá mióto káa zí bi ótosé 'bú 'yí 'bi 'be 'bi esé e ní. ⁸ Ga gére née miméngi ledre ga bi máili zise ídise kíe ní. Máuku zise ma'díi, togú méngisé ledre ga gére née tí fú kenée ndéré kíe 'dá'dá, ledre 'bi Kírésito Yésu Ngére ezé bi ngúngusé ní, ni ndikiógú tú'dú bilámá ledre e. ⁹ 'Yí máa yée ga bi iliní méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní wá ní, niyí yí eyé go cé káa zí 'yí ga bi komoyé ndaá ní. Mongú bilámá ledre bi Lomo méngi zíye, bi zía lúguoyó lúyú ledre eyé ní, ligi yí ené yée go.

¹⁰ Káa zí bi goó kenée ní, owú 'bi Babá e simi Lomo, miméngi ledre esé e idíní nda ídí mbá bilámáye kíngaya, gi ro zí 'yí e ówo a mbá kídí, ma'díi, Lomo gelé sée go tí ne gi ro zise ídise káa do mbigí 'yí ené e. ¹¹ Gi do kací ledre ga gére née mbá, kí'dí bi sındi kadra utúasá go ní, Lomo ni 'dí'bi sée kí mongú rokinyi zía óto sée do bi bi Kírésito Yésu Ngére ezé 'Yí yómo 'yí e ni ídí doa káa do ngére za fí ní, gi ro zise ídise sí sília tridrisé za fí.

Úkuógú ini ledre gi simi miéké kúrú Lomo

¹² Abú ówosé tí ledre ga gére née go kenée, ndịsisé go tí lánýá ro ledre 'bi Yésu bi ndịsiní 'dódo yée zise ní yá, ndaá 'bi ené lúyú ledre wá, utúasá miútúasá zíma kpá fú ndịsimá úku ándá yée zise. ¹³ Tí káa zí bi mááyí aka kí komomá ní, utúasá miútúasá zíma ndịsimá úku ándá ledre ga gére née zise. ¹⁴ Máuku ledre née kenée, gi zía máówo bú, simibi ndaá lolu domá kpá fú tú'dú 'dá'dá wá, káa zí bi Kírésito Yésu Ngére ezé 'dodo go zíma kenée ní.

¹⁵ Gi zí keyi née ní, zíma ndịsimá 'dódo ledre ga gére née zise kenée za kí roko'buná mbá, abú karanée gi do kací umbumá yá, ledre ga gére née, lanyání go simi dosé.

Roko'bu 'bi Kírésito

¹⁶ Simi bi kóo ukuzé ledre zise kídí, Kírésito Yésu Ngére ezé ni karanée ndá'baógu kí mongú roko'buné ní, ukuzé ezé kóo née lá gbékpí ledre bi uwúze lá kí mbílize gi tara ngíti 'yí ní wá, ukuzé mbigí ledre, gi zía lurúze Yésu ma'dáa go cù kí komozé, roko'bua ofu tí go ma'díi. ¹⁷ Owozé ledre née, gi zía simi bi kóo 'Buzé Lomo 'dodo roné zize do mongú landa ní azé kóo kí Yésu maáge. Zí Lomo ma'dáa kóo ndịsiné óto úndrua, zí Lomo ma'dáa úku ledre kídí, "Ba Owú 'bi amá, 'búa ofu domá go

ní, Mááyí kí rokinyi gí zía.”
 18 Ndaá bí ené lá dujú bí
 lurúze wo kí komozé ní wá,
 simi bí odro zíze gí komo ere
 gí ro Yésu ní, zíze kóo úwú
 kúrú a kpá za cù kí mbílize.

19 Gí zí ledre ga gére
 née ní, ledre ga kóo nẹ̀bì e
 ukuní gí ro Yésu ma'dáa, do
 ékéómo yée bí ní, niyí yí eyé
 zaá mbigí ledre. Ledre ga
 gére née utúasání go kpìní
 kí ledre ga bí ndìsìzè 'dódo
 yée zise ba. 20 Simi ledre ga
 gére née mbá, ídísé ówo a
 bilámáne kídí, ledre ga bí
 kóo mbá nẹ̀bì e ukuní yée
 do ékéómo yée bí ní, ndaá
 'bí ené lá ódro gí tarayé wá,
 yí ené ledre bí gí zí Lomo
 ní. 21 'Dówú Lomo ndìsì
 úku'bí ledre ga gére née
 tarayé ne, zíye ndìsìyè lá
 úkutátá nzíyí a zí 'yí e.

2

*'Yí 'dódo ledre ga bí 'yí
 ranga e ní*

1 Ídísé ówo a bilámáne
 kídí, nẹ̀bì 'yí ranga e niyí
 kóo bo dongará 'yí e 'desí,
 cé káa zí 'yí 'dódo ledre ga
 bí 'yí ranga e niyí ógù ídì
 dongarásé ní. Niyí lólo ndoo
 ndìsì 'dódo bisinyí ledre zí
 'yí e do ásiyé gí ro Lomo bí
 otoogù yée ní. Gí zí kẹ̀yí
 née ní, ledre née ni 'dí'biógù
 umbu komoyé.

2 Tú'dú 'yí ga bí 'bí Kírésìto
 ní, niyí karanée ndìsì lódú
 kací 'yí ranga ga gére née,
 niyí óto lafúye zíye ndìsìyè
 úku sinyi ledre gí do bí
 ma'díi ledre 'bí Lomo bí

ndìsìní 'dódo a zí 'yí e ní.
 3 'Yí ranga ga gére née, niyí
 kpá 'yí mimbé'de e. Niyí
 ndìsì lóndo sée gí ro zise
 ndìsìsè í'bí tú'dú éyí e zíye.
 Ledre bí kóo Lomo uku kídí,
 née ni 'dó'do yée ní, ledre
 née ni fú bo. Ma'díi, Lomo
 ni 'dó'do yée.

4 Ówosé go bilámáne
 kídí, simi bí kóo ngíti géyí
 maláyika e luyúní ledre ní,
 Lomo lurúomo ené kóo yée
 lá kí komoné wá, 'dí'bí kóo
 yée ónzó yée simi bí 'bí
 'do'dó. Niyí aka ídì fú simi
 'do'dó máa née kenée íri gí
 simi odù sìnđì kadra 'bí 'dècì
 ngbanga. 5 Cé káa zí bí kóo
 mengí roné simi sìnđì kadra
 'bí Nówa ní. Lomo lurúomo
 ené kóo 'yí ga bí asiní kí úwú
 ledre ené ní wá. Zía ufuonzó
 yée kí mongù iní kóo ucu ní.
 Zía kóo yómo dujú Nówa kí
 'yí 'bí 'be 'bí ené e ìnyí doa
 gbre, gí zía Nówa ma'dáa
 ndìsì kóo úku mbigí ledre zí
 'yí e.

6 Lomo ongbóonzó kóo
 mingburoko gara ga bí
 Sodóma kí Gomóra zí
 mbuluyé ídíákáne lá dujú ne
 gí ro 'dódo a kídí née ledre
 bí ni méngí roné zí 'yí ga
 bí niyí ási kí úwú ledre 'bí
 Lomo ní. 7 Zí Lomo yómo lá
 Lóto e kí 'yí 'bí 'be 'bí ené e,
 gí zía Lóto ma'dáa ni yí ené
 mbigí 'yí 'bí Lomo. Zí bí kóo
 ndìsì sinyíne roa kíngaya kí
 ndìsì lúru bisinyí míméngí
 ledre 'bí 'yí e bí ofu nda go
 ní. 8 Lóto ma'dáa ndìsì kóo
 dongará bisinyí 'yí ga gére

ní. Kací kadra mbá, zí bi ndịsị sínyí roa kí lúru bisinyí míméngị ledre 'bi 'yị ga gére ní, zí mbílía kpá ndịsị íwíne mífwí kí úwú bisinyí ódro bi gị tarayé. ⁹ Togú kenée yá Ngére Lomo owo ofụ kací yómo 'yị ené e go simi bi ledre ni ndịsị úzu yée ní, zía ndịsịné 'dó'do 'yị máa yée ga bi asiní kí úwú ledre ené ní simi bi niyí ndịsị sòngó sịndí kadra ngbanga ní. ¹⁰ Simi ledre ga gére née mbá, Lomo ni karanée 'dó'do 'yị ga bi ndịsịné mēngị ledre cayi ga bi kụrụ'bu royé ili ní, née 'yị ga bi iliní zí Lomo ídine káa do Ngére eyé wá ní.

'Yị ɾanga ga bi mándịsị úku ledreyé zise née, ngiri mēngị ené yée kí mēngị bisinyí ledre bi togú iliní go mēngị a ní wá. Bi ndịsị éme ené royé miéme kí mēngị bisinyí ledre. Iliní gbawá óto úndru maláyika e. ¹¹ Lúrúsé aka, maláyika e, kí mbágá roko'buyé ga gére née mbá, romoní tí do 'yị ɾanga ga gére née, simi bi ndịsịné úku ledre bisinyí ledre 'bi 'yị ɾanga ga gére née zí Ngére Yésu ní, ukuní eyé kóo 'yị ɾanga máa ga gére née miúku kí kese wá.

¹² 'Yị ɾanga ga gére née ndịsịné úku sínyi ledre gị do bi ledre bi ngára owoyemení wá ní. Niyí yị eyé káa zí bangá rará ga bi ndikiní yée lá gị ro ndịsị 'dí'bi lafúye bangá e kí ndịsị úfu yée ní. Kí rará née mbá ndịsịné kpá

úyú.

¹³ Lomo ni karanée 'dó'do 'yị ɾanga ga gére née bisinyíne, gị zía ndịsịné óto 'yị e zíye ndịsị 'dó'dóye. Ambá ledre eyé lá anu, zíye ndịsịyé kí mēngị ledre cayi e 'duo faa do ndéré kíe mindéré. ¹⁴ 'Yị ɾanga ga gére née, otoní yị eyé komoyé lá duú ro só'do royé kí 'yị ga bi ofúní royé kéye wá ní, ko'dóní eyé kpá kí mēngị bisinyí ledre wá. Zíye ndịsịyé óto 'yị máa yée ga bi cýyí ledre 'bi Lomo ndaá aka simiyé wá ní, ndịsịyé lúyú ledre. Owoní kací mēngị bisinyí ledre go kángaya zíye ídiye kpá 'yị mongú mímé'de e.

¹⁵ Asiní kí mēngị bilámá ledre go do útú eyé nda go ndịsị mēngị bisinyí ledre cé káa zí ledre ga bi kóo Baláma wotí Bowéra ndịsị mēngị yée, 'bi óto 'bú késí kí ndịsị 'dí'bi késí gị zí 'yị e do bisinyí misi'di ní. ¹⁶ Tí lá zí dongí máda Baláma gị ro bisinyí ledre ga bi kóo ndịsị mēngị yée ní, simi bi odro zía káa zí 'yịma'dí odrone gị ro zía ótoómo kí mēngị bisinyí ledre bi utúasá zí nébị mēngị a wá ní.

¹⁷ 'Yị ɾanga ga gére née niyí yị eyé káa zí gu 'dawú bi iní ndaá simi a wá kpá káa zí mongú iní bi ulu zí síli ímbíókpo a ní. Mongú gu bi kí mituluru siminé mbiri ní ni goó miyémeémoné nzíyiné gị royé. ¹⁸ Ndịsịné úku ledre e kí roko'buyé

ledre máa ga gére née yí ené mbá ledre cayi. Zíye ndịsịyé úku ledre gị ro ledre ga bì royé ili ní káa zí cóngó ledre ní ábuwá ndaní eyé cóngó ledre e wá. Ndịsịnị née lónodo komo 'yí ga bì ootoomoní aka lúyú ledre lá mikándané ní drú 'dá'ba, gị ro zíye ndá'bayé lúyú ledre. ¹⁹ Ndịsịnị úku ledre ídí kí ro do'yí zí 'yí e, ábuwá niyí yí eyé owúkúlú 'bì lúyú ledre, gị zía lúyú ledre nì go mịngiye. ²⁰ Togú olúoguní kóo gị simi mēngi bisinyí ledre e 'bì sága ba go gị zía bì ngununí ledre Kírēsīto Yésu Ngére ezé bì nì 'Yí yómo 'yí e ní, zíye ndá'bayé drú 'dá'ba ndịsị lúyú ledre, 'do'dó bì nì ídí royé simi odu sındi kadra ní nì nda rórómó. ²¹ Nì kóo ídí bilámáne ndaní ówo ledre gị ro ídí káa do mbigí 'yí 'bì Lomo wá gị zí wo bì owoní nda go zíye ndá'bayé óyó sogoyé zí bilámá ledre ga bì kóo ndịsịnị 'dódo a zíye ní. ²² Ledre ga gére née, utúasání go kí muruwayi ga bì gbre bì kídí, “Isi nda'ba anulúgu si'dí ne.” Kpá kí wo bì kídí, “Mụkúrú nda'ba ló'dó roné simi monyó gị do kací ndúgú” ní.

3

Yésu nì ndá'baógụ ma'di

¹ Owú 'bì Babá e, ba goó gbre ledre bì máéké zise ní. Máéké yé gbrengrá

gị ro sáká sée zí sómú ledre esé ídine kpá fú bilámáne. ² Máili zise ndịsịsé fú sómundiki kúrú Lomo bì kóo nébì e ukuní yé 'desi ní, kpá kí ledre 'bì Ngére Yésu 'Yí yómo zée bì kóo 'yimikása ené e 'dodoní yé zise ní.

³ Mizefi ledre bì ili zise ówoyéme a ní nì, simi odu sındi kadra 'yí e niyí ógu zíye ndịsịyé fólo sée kí kúgú sée kací bisinyí ledre eyé ga bì royé ili ní. ⁴ Niyí úku ledre kídí, “Óo, Yésu mocú kóo ledre kídí née nì ndá'baógụ ní, nì kí ndá'baógụ goó 'dáa? 'Buzé e uyuonzóni royé go mbá simi ledre née, ledre niyí yí eyé fú lá do biyé káa zí ga kóo 'desi ní.”

⁵ Tí lá zíye sómúlígi ledre bì kídí Lomo i'bì kóo lá lorú zí ere ídine zía ótoógụ do sogo kángá gị simi iní kí iní ní 'du'dorú. ⁶ Kpá akpa kí iní née ní zí Lomo úfuónzó éyí tridri ga bì do sogo kángá ní mbá. ⁷ Née kpá lorú bì Lomo 'di'bingeri ere kí do sogo kángá káe gị ro óngbóoyó a kí pho'du ní. 'Di'bingeri sòngó sındi kadra 'bì 'deci ngbanga gị ro zine úfuónzó 'yí ga bì asiní gị ro ledre ené ní.

⁸ Owú 'bì Babá e, ndásé sómúlígi ledre ba wá. Sili kíe'do nì yí ené zí Ngére Lomo káa zí tũ'dú simibi e ní, zí tũ'dú simibi e ídiye zía káa zí sili kíe'do ní. ⁹ Ngíti géyi 'yí e ndịsịnị 'bì

eyé sómú a kídí, Ngéere ndiṣi ówó miówó kí méngi ledre ga bi uku yée go ní, née si ledre bi kasalugu Yésu gi zía 'diya wá ní. I'i, ledre ma'dáa ndaá 'bi ené káa zí bi 'yi ga gére née ndiṣini sómú a née wá. Oto yi ené mimbé'dené ndoo gi ro 'yima'dí e mbá. I'bi yi ené sindi kadra zí 'yima'dí e óyóló'bó mimbé'deyé gi ro zíye ngunṅu ledrené.

10 Kadra mindá'baogu Ngéere kémbi 'yi ówo a ndaá. Ni ógu káa zí 'yi ugu ogu ne ní. Kadra miógu a mongu gboru éyi ni idi kingaya komo ere, geré zí ere ma'dáa léline sií. Zí éyi ga bi ndiṣini ndiṣi komo ere, kadra, éfé nda kí kele e ní, zí Lomo óngbóoyó yée mbá. Zía 'dodoogu bisinyi ledre ga bi 'bi 'yima'dí e ní za mbá, zía nda 'decí ngbangayé.

11 Ma'díi, káa zí bi née go misi'di bi Lomo ni sinyionzó éyi e doa ní, ili nda go zise ówo a togú miméngi ledre esé ni idi káa be 'diya káa bi Lomo ni 'decí ngbangasé. Miméngi ledre esé idi idi mbá bilámáne gi ro zí Lomo idíne kí rokinyi kíse. 12 Káa zí bi áse go ndiṣi sngó Lomo togú ni ógu 'decí ngbanga do sogo kangá ba kí be 'diya ní, ndiṣisé óto sili 'bi ledre máa née gi ro zía méngi roné 'diya. I'i tí mbí káa zí bi ndiṣisé sómú a ní, tí lá idíse ówo a kídí Lomo ni óngbó ere zí éyi ga bi 'daga iri káraónzó royé za mbá.

13 Zée 'yi ga bi ngunṅuzé ledre Ngéere Yésu go ní, ledre ezé ndaá. Azé 'bi ezé lá ndiṣi óto komozé gi ro mikánda ere kí mikánda do sogo kangá bi Lomo uku ledre a zize, gi ro zize ndiṣisé simi a méngi ledre ené ní.

14 Owú 'bi Babá e, káa zí bi áse go ndiṣi sngó ledre ga gére née gi ro zíye méngi royé ní, idíse méngi kéyi za kí roko'busé mbá gi ro zí miméngi ledre esé idíye mbá bilámáye kadra bi Yésu ni ndá'baogu simi a ní gi ro zí Lomo idíne kí rokinyi gi zía áse go mbigi 'yi ené e. 15 Idi idi simi dosé kídí, Ngéere Yésu lu'bú gi zía mimbé'dea ni gi ro 'yi e, i'bi sindi kadra zí 'yi e gi ro zíye óyóló'bó sómú ledre eyé gi ro zíye ngunṅu ledrené gi do bi zíne yómo yée. Idíse lúru toso ledre ga gére née tí lá gi ro lúnduzé Páwulo bi kí 'búne dozé kése mbá ní. Simi bi koo eké ledre zise ní, uku zise ledre ga bi kí roko'búyé bi Lomo ukui'bi yée zía ní. Uku kpá té ledre ga bi máuku yée zise ní. 16 Zaá ledre ga bi eké yée kí yée ga bi uku yée zí ngíti géyi 'yi ga bi 'bi Kírésiṭo ní, eké zise ba kpá té ledre ga gére née. Ngíti géyi ledre ga bi eké yée ní, oruní yi eyé mióru ngíti géyi 'yi e utúasáni eyé ówo ini ledre gi simiyé 'diya wá. 'Yi ga bi owoyemeni ledre gi ro ledre 'bi Ngéere Yésu mbí wá ní, zíye ndiṣiyé óyóló'bó

ini ledre ga gére née nda do ngíti misì'diné kpí, káa zí bì oyólo'bóní ngíti géyì ledre e simi búkù ga bì 'bì miéké kúrú Lomo ní. Ledre bì ndìsiní mēngì a née nì 'dí'biògù 'do'dó royé.

¹⁷ Káa zí bì sée, ówosé 'bì esé ledre ga gére née bú kídí, niyí mēngì royé tí kenée ní, ídísé tóro ngbúó káa bì gbékpí 'yì ɾanga e káa zí ga gére née niyí lóndo sée, zise lúyúse gí do bilámá misì'di 'bì Lomo bì ásé go ndìsì lódù a ní ke. ¹⁸ Tí lá sáká éyì kí ówo kací ledre bì ndìsì ógù gí zí Kírésìto Yésù Ngére ezé bì 'Yì yómo 'yì e ní idí sáká sée zí ledre ené ngbóróne simisé ndéréne 'dá'dá. 'Yì e idíní ndìsì óto úndru a za fí odù a ndaá. Idí kenée.

Mizefi wáraga bi Yiwáni eké ní Ledre gi ro mizefi búkú bi Yiwáni ní

Yiwáni 'yìmikása eké ledre ba ne zí ngíti géyì 'yì ga bi 'bi Kírésìto bi oto 'búye niyí zía káa zí owú 'bi ené e ní. Uku zíye kídí idíní fú ndìsì méngì ledre ga bi Lomo kí Kírésìto iliní yée ní. Zía ési sîlìne komoyé gi ro 'yì ɽanga ga bi niyí go simì kanṣa ní, káa bi niyí lóndo yée ke. Uku zíye kídí nées owoyeme ledre gi ro Kírésìto bú, yée ndìsìní go kéne, ni Owú 'bi Lomo, zía idíne kpá 'yìma'dí. Zía úku ledre zíye kídí togú nṅunṅuní tí fú ledre Kírésìto yá, niyí idí kí trìdrì bì za fí ní. Zía nda úku odu ledre zíye kídí idíní lánýá ro óto 'bú Lomo bi nṅunṅuní ledrea ní, zíye kpá fú ndìsìyè óto 'bú lafúye.

Ledre gi ro trìdrì bì za fí ní

¹ Maa Yiwáni, mááyí kí rokinyi kí eké ledre ba zise. Ni ledre gi ro 'yì bi ogú kí trìdrì bì za fí ní. 'Yì maa nées ni kóo kú go bo 'desì. Zée 'yì kasa ené e, lurúze wo go cù kí komozé, zize óto sîlìze kpá za cù ro kuru'bua, zize úwú ledre ga bi ndìsì úku

yée ní za cù kí mbílize. ² Ni duú ne 'yì í'bí trìdrì bì za fí ní zí 'yì e. Zée 'yì ené e, ndìsìze ba úku ma'dii ledre bi gi do bi a ní zise. Gi zía kací kadra za mbá ni kóo kí 'Buzé do bi kíe'do. 'Buzé Lomo 'dodoyeme wo go zize. ³ Ukuzé zise ba ledre bi lurúze go cù kí komozé, zize úwú a kpá za cù kí mbílize ní, gi ro zí mimbé'dezé idíne kése kíe'do, kí 'bi 'Buzé Lomo kpá kí 'bi owú 'bi ené Kírésìto Yésu. ⁴ Née sî ledre bi ekéze ledre ba zise gi roa ní, gi ro zize idíze kése ndro mbá kí rokinyi gi ro ledre máa nées.

Idíze lánýá duú ro ledre 'bi Lomo

⁵ Ledre bi ukuzé zise ba ní, ni ledre bi kóo uwúze gi zí Yésu ma'daa ní kídí, Lomo ni bimióngó, ledre ené e za mbá, mituluru ndaa simi a wá. ⁶ Togú ukuzé go kídí mimbé'dezé ni kí Lomo go kíe'do, zize ndá'bazé ndìsì méngì ledre ga bi 'bi mituluru ní, rangazé ranga go, mengizé ezé nées mbigí ledre bi 'bi Lomo ní wá. ⁷ Tí lá togú ndìsìze méngì ledre ga bi 'bi bimióngó, gi zía bi Lomo ni yì ené bimióngó ní yá, ma'dii, mimbé'dezé ni idí kí lafúze kíe'do. Lomo ni lúgurayi zée drá gi simi luyú ledre ezé e kí sáma owú 'bi ené Yésu.

⁸ Togú itíze kangú kídí, ndazé 'yì luyú ledre e wá, rangazé ranga go. Mengizé aka ezé mbigí ledre 'bi Lomo wá. ⁹ Idíze úkuogu luyú

ledre ezé e za mbá zí Lomo, ni yí ené bilámá 'yì, ledre ga bi uku yée ní, ni méngì yée za mbá zíze, zía lúguráyi zée drá gí simì lúyú ledre ezé e. ¹⁰ Togú itizé kangú kídí ndazé ezé 'yì lúyú ledre e wá yá, ɾangazé ɾanga go roa, otozé wo go káa do 'yì ɾanga, ɳgunɳguzé aka ezé ledre ené kí mimbé'dezé kíé'do wá.

2

Yésu ni dujú ne 'yì 'dí'bióyó luyú ledre

¹ Owú 'bi amáa e, máéké ledre ba zíze káa bi ásé lúyú ledre ke. Togú ngíti 'yì gí dongaráse luyú kóo ledre go yá, ndaá éré ngirì wá, idí úku 'dódo a. Kírésìto Yésu ni bo, bi ni dujú ne mbigí 'yì 'bi Lomo ní, ni ɳgunɳgú roné gí rozé zí 'Buné Lomo. ² Yésu ma'dáa ni ne 'yì bi kóo i'bí roné zí umbu do úyuné nda lá dujú gí ro lúyú ledre ezé wá, zaá gí ro lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e do sogo kángá za mbá.

³ Éyì bi ni 'dódo a kídí owozé Lomo go ní, 'búo togú ndìsìzé go méngì dujú ledre ga bi ili yée ní. ⁴ Togú 'yì ya nées owo Lomo go, méngì lolu ledre ga bi Lomo ili yée ní wá yá, ɾaranga go. Uku ené nées ma'díi wá. ⁵ Togú 'yì ndìsì go úwú ledre 'bi Lomo, 'bú Lomo ni go doa ma'díi. Nées ledre bi ni 'dódo a kídí azé go kí Lomo kíé'do ní. ⁶ Kpá kenée, togú 'yì ya yée niyì go kí Lomo kíé'do yá, 'yì

ma'dáa idí dujú ndìsì méngì ledre ga bi kóo Ngére Yésu ndìsì méngì yée ní.

⁷ Sée ga bi mándìsì óto 'búse kíngaya, loru bi mándìsì i'bí a zíze ba, ndaá 'bi ené mikánda loru wá. Ni loru bi kóo ndìsìsé úwú a go 'desì ndéréóoguné gí karaba ní ní. ⁸ Hì, ni kpá idí zíze káa do mikánda loru ma'díi. Gí zía éyì bi Yésu méngì ní ni go mikándané. Gí zí keyì nées ní, miméngì ledre esé ni go kpá mikándané. Cakaba mituluru bi kóo ásé simì a ní okpó go, mbigí bimióngó ndìsì nda óngó goó ne.

⁹ Gí zí keyì nées, togú 'yì ya nées ni go simì bimióngó 'bi Lomo, ni kpá fú ndìsì sógó lafúne e yá, 'yì nées ni aka yí ené fú simì mituluru. ¹⁰ 'Yì bi óto 'bú lafúne go ní, 'yì nées ni go simì bimióngó 'bi Lomo. Utúasá lolu ndìsì lúyú ledre wá. ¹¹ 'Yì bi oto 'bú lafúne wá ní, miméngì ledre ené kí gámá ené e niyì aka yí eyé fú lá 'bi mituluru. Owoyeme aka ené mbì éyì bi nées ni ndìsì méngì a ní wá, gí zía mituluru 'dutu yí ené komoa go.

¹² Owú 'bi amáa e, máéké ledre ba zíze gbékpìe wá gí zía máówo go, Lomo luluooyó lúyú ledre esé go gí zía Yésu uyu umbu bi kóo ásé úyu a se gí zí lúyú ledre esé e ní go.

¹³ Máéké ledre ba kpá zíze, sée ga bi komosé enzi

go ní,
 gí zía ówoyémesé Ngére
 Yésu bi kóo ni yí ené
 kú bo gí dosíne ní go.

Kpá zise ga bi áse
 owúphirangá e
 rómosé komo Satána go
 ní.

Nda kpá kise ga bi áse aka
 minzéré owú e ní,
 gí zía, ówosé Lomo go
 káa do 'Buzé ma'díi.

14 Ma'díi, sée mingburoko
 'yí e utúasá miútúasá
 zíma úku ledre ba
 zise,
 gí zía, ówoyémesé
 Ngére Yésu bi kóo ni
 yí ené kú bo gí dosíne
 ní go.

Máéké kpá zise owúphirangá e
 gí zía áse kí roko'busé
 cíyí ledre 'bi Lomo ni go
 simisé,
 rómosé komo Satána go.

15 Ndá óto 'bú do sogo
 káṅgá togú mbú éyí ga bi
 simi a ní wá. Togú 'yí oto
 'bú do sogo káṅgá togú mbú
 éyí ga bi simi a ní yá, 'bú
 'Buzé Lomo utúasá ídí doa
 wá. 16 Toso bisinyí miméngí
 ledre ga bi 'yí e ndišiní
 méngí yée gí zí 'bú ledre ga
 bi doyé ní, mongú mimbé'de
 gí ro éyí 'bi lafú'yí, nda kí
 síkpí fúndú'yí oguní eyé gí
 zí 'Buzé Lomo wá yí ené gí
 zí do sogo káṅgá. 17 Do
 sogo káṅgá kí éyí ga bi
 siminé bi 'yí e ndišiní óto
 'búa kángaya ní ni úkú ené
 miúkú. Tí lá 'yí máa wo
 bi ndiši méngí ledre ga bi

Lomo ili yée ní ni ídí trıdrıne
 za fı.

'Yí ga bi ezeokó Yésu ní

18 Owú 'bi amáa e, odu do
 sogo káṅgá ba ni go gbóo.
 Káa zı bi úwúsé kídı ezeokó
 Kírésıto ni ógu ní, bi ba
 ní tı'dú ezeokóga ogunı go.
 Née ledre bi owozé gı zıa
 kídı odu do sogo káṅgá ba
 ni go gbóo ní. 19 'Yı ga gére
 née olúogunı gı dongaráze,
 tí lá ndanı eyé mbigı lafúze e
 wá. Ídí ṅgununı kóo ledre
 Yésu bo, káa bi azé ba tí
 kéye. Miólúoguyé 'dodo go
 kídı ndanı eyé lafúze wá.

20 Owú 'bi amáa e, áse go
 kí 'Dówú Lomo simisé gı zı
 Kírésıto Yésu bi ngára lúyú
 ledre ndaá roa wá ní, bi
 ba ní ówosé ma'dıi go bú.
 21 Máéké ledre ba zise ndaá
 'bi ené gı zıa bi ya ówosé
 ma'dıi wá ní wá, yı ené gı zıa
 bi ówosé bú ní. Kpá gı zıa bi
 'yı úku řanga uku ené ma'dıi
 wá ní.

22 Ambı ni 'yı řanga ne?
 'Yı řanga ni 'yı bi uku ledre
 yaá, "Yésu ndaá 'bi ené
 Kírésıto wá ní." 'Yı máa née
 ni ezeokó Kírésıto. Asi goó
 gı ro 'Buzé Lomo kpá gı ro
 Owú 'bi ené Yésu bi Ngére
 ezé ní. 23 'Yı bi asi gı ro Yésu
 go ní, asi go kpá gı ro Lomo
 bi 'Bı Yésu ní. 'Yı bi ṅgunu
 ledre Yésu owú 'bi Lomo go
 ní, ṅgunu kpá ledre Lomo
 go.

24 Nda gı rosé ní, ledre
 'bi Lomo bi tonóze kóo
 'dódo a zise kú gı dosıne zise
 lúru a káa do ma'dıi ledre
 do tónóse ṅgunu a ní, ídíse

lányá roa fú kenée ndéré kíe 'dá'dá. Togú méngìsé go tí kenée, Yésu kí 'Buné Lomo niyí kíse kíe'do. ²⁵ Née sị ledre bi Yésu mocú éyí zize gi roa kídí azé idí kí tridrižé bi za fí ní.

²⁶ Máéké ledre ba zise gi ro 'yi ga bi iliní ndiši lóndo sée ní kí lóndo sée ke. ²⁷ Bi gi rosé ní owú 'bi amáa e, 'Dówú Lomo bi Yésu i'bi zise ní idí idí simisé gi zia ílisé esé lolu ngíti 'yi gi ro zia 'dódo ledre zise wá. Káa zí bi 'Dówú Lomo ni 'yi úku ma'díi ní, ni go ógu 'dódo ledre e za mbá zise. Kí'dí bi 'dodo go zise ní, idísé 'dí'bi ledre née gi ro zise idíse kí Yésu kíe'do.

Lomo oto 'búze go kíngaya

²⁸ Owú 'bi amáa e, idísé óto komosé fú lá ro Yésu gi ro zise idíse kéne kíe'do. Togú méngìsé tí go kenée, kadra bi karanée ni ndá'baógu simi a ní, azé idí kí mongú rokinyi dokuwu mengi zée wá.

²⁹ Togú ówosé go kídí Kírésito ni 'yi méngi ma'díi, née ní idísé kpá ówo a kídí 'yi ga bi ndišiní méngi ma'díi ní niyí owú 'bi Lomo.

3

¹ Lúrúsé aka mongú bilámá ledre bi Lomo mengi zize, zia óto 'búze kíngaya, zia ndišiné ndólo zée kídí, owú 'bi ené e ní. Ma'díi azé tí owú 'bi ené e. Tú'dú ngíti géyi 'yi e owoní eyé

kenée wá, gi zia owoní eyé Lomo wá. ² Máéké ledre ba zise owú 'bi amáa e, azé go owú ga bi 'bi Lomo ní ma'díi. Owozé aka azé éyí ga bi Lomo ni méngi yée zize ní wá. Éyí bi kíe'do owozé ní, ni togú Yésu ogu go yá, Lomo ni óyóló'bó zée zize idíze káa zia ní. Gi zia azé lúru Yésu ma'dáa za cú kí komozé. ³ Bi goó kenée ní, idíze óto komozé ro ledre máa née, zize ótoómo lúyú ledre e za mbá 'dá'ba zize idíze drá káa zí Yésu bi lúyú ledre ndaá roa wá ní.

⁴ 'Yi bi ndiši lúyú ledre ní, 'dewe lorú 'bi Lomo go, gi zí lúyú ledre ni cé káa zí 'dewe lorú 'bi Lomo ní. ⁵ Tí lá idísé ówo a kídí Yésu ogu kóo do sogo kángá gi ro lúluyóyó lúyú ledre e ezé 'dá'ba, gi zia ndaá 'bi ené 'yi lúyú ledre wá. ⁶ 'Yi bi oto komoné go ro Yésu ní, niyí kéne go kíe'do, ndaá lolu kpá fú ndiši méngi lúyú ledre wá. Gi zia, 'yi bi ndiši méngi lúyú ledre ní, ngunu aka ené ledre Yésu wá, owo aka kpá wo wá.

⁷ Owú 'bi amáa e, ngíti 'yi ndaá lóndo sée wá. 'Yi bi ndiši méngi ma'díi ledre ní ni 'yi bi lúyú ledre ndaá roa wá ní gi zia Kírésito ndaá 'bi ené 'yi lúyú ledre wá. ⁸ 'Yi bi ndiši méngi bisinyí ledre ní, ni yí ené 'yi 'bi ngére 'bi bicayi lomo e, gi zia ngére 'bi bicayi lomo e ma'dáa ni yí ené 'yi méngi bisinyí ledre kú gi dosine. Née sị ledre bi kóo Yésu Owú 'bi Lomo ogu

gi roa do sogo kángá ona gi ro sínyíónzó moko 'bi ngére 'bi bicayi lomo e ní.

⁹ 'Yi bi ni go owú 'bi Lomo ní, ndiši ené lolu fú lá luyú ledre wá, gi zía bilámá miméngi ledre 'bi 'bua Lomo ni go simi a. Utúasá ené lolu méngi luyú ledre wá, gi zía ni go mbigi owú 'bi Lomo. ¹⁰ Ba ledre bi ndišizé ówo dongará owú ga bi 'bi Lomo kí owú ga bi 'bi ngére 'bi bicayi lomo e gi roa ní. 'Yi bi méngi bilámá ledre wá, oto 'bú lafúne kpá wá ní, née ndaá mbigi owú 'bi Lomo wá.

Óto 'bú lafú 'yi e

¹¹ Úwúsé kóo ledre ba go kú gi dosíne kídí, idízé óto 'bú lafúze e dozé. ¹² Ndásé ídí káa zí Káyina wá. Ni yi ené 'yi 'bi Satána ufu kóo lúnduné Ábele. Ufu kóo wo gi ro 'di? Gi zía miméngi ledre ené ni yi ené bisinyíne, miméngi ledre 'bi lúndua ni 'bi ené yi ené za mbá bilámáne. ¹³ Owú 'bi Babá e, togú do sogo kángá ba ni go sógó sée yá, ndásé síkpi mimbé'desé 'dága wá.

¹⁴ Owozé go kídí okpóze gi simi umbu go, azé go tridri gi zía azé 'yi óto 'bú lafúze. Tí lá 'yi máa wo bi oto 'bú lafúne wá ní, idiáká 'bi ené go sí sílì umbu. ¹⁵ 'Yi bi 'yi sógó lafúne ní, ni 'yi úfu 'yi e. Ówoyémesé go kídí 'yi úfu 'yi e ndiki ené tridri bi za fi ní wá.

¹⁶ Ba ledre bi azé lúrútoko óto 'bú lafú 'yi e gi roa

ní. Kírésito Yésu í'bí roné úyuné gi rozé. Káa zí bi goó kenée ní, idízé kpá í'bí rozé zí umbu gi ro lafúze. ¹⁷ Togú 'yi ni kí éyi e zíne, zí lúndua ndišiné ánu lerí cigí a somú ledre a wá ní, ni úku ledre bi kídí 'bú Lomo ni doné ní lárá káa be 'di? ¹⁸ Owú 'bi amáa e, ndazé ndiši ódro lá miódro kí tarazé gbékpíne wá. Idízé óto 'bú lafúze e zíze kí sáká yée gi ro zía 'dódo a kídí otozé 'búye go ma'díi.

¹⁹ Simi bi azé go ndiši óto 'bú lafúze ní, azé ówo a kídí azé go 'yi méngi ma'díi ledre. Ni óto mimbé'dezé zía útúásáne kpini utúasá ndósó simi bi azé ógu kó'dú Lomo ní wá. ²⁰ Togú mimbé'dezé ndiši ndósó simi bi azé ógu kó'dú Lomo ní, roko'bú Lomo romo do mimbé'dezé, owo ledre gi ro éyi e mbá bú.

²¹ Owú 'bi amáa e, togú mimbé'dezé ndósó lolu kí ógu kó'dú Lomo wá, ni óto mimbé'dezé zía útúásáne kpini ngiri utúasá méngi zée wá. ²² Éyi ga bi azé ini ini zía gi royé ní, ni méngi yée zíze gi zía ndišizé úwú lorú ené zíze ndišizé méngi éyi ga bi bi ndiši éme roa gi zíye miéme ní. ²³ Ba ledre bi kúrú Lomo uku zíze ní kídí, idízé ngungu ledre Owú 'bi ené Kírésito Yésu kíngaya. Zíze kpá óto 'bú lafúze dozé káa zí bi Yésu ma'dáa uku zíze ní. ²⁴ Ma'díi togú ndišizé tí úwú kúrú Lomo, zíze ndišizé lánýáze

roa kíngaya, azé ídí kéye éyí kǐé'do. Kasa 'Dówúne go zía ídíne simizé. Née éyí bi 'dodo yeme kídí, azé go éyí kǐé'do kí Lomo ní.

4

Ledre gi ro nébi 'yi ranga e

¹ Sée ga bi máoto 'búse kíngaya ní, ndásé ngúngu ledre ga bi za mbá niyí ndiṣi úku yée zise kídí 'Dówú Lomo ukui'bí ne ní wá. Ídísé lúrú bi simi ledre ga bi ndiṣini úku yée née bilámáne kí gi ro zise ówo dongará togú née ledre bi ogú gi zí Lomo ní yá. Gi zía tú'dú nébi ga bi 'yi ranga e ní bayini go do sogo káṅgá mbá. ² Ásé ówoyéme ledre bi gi zí 'Dówú Lomo ní gi ro ledre ba. 'Yi bi ni ngúngu a kídí, Yésu ni Kírésito bi Lomo kasaogu wo káa do 'yima'dí ní ogú gi zí Lomo ní. ³ Tí lá 'yi bi ngúngu ledre née kenée gi ro Yésu wá ní, 'Dówú Lomo bi simi a ní ogú ené gi zí Lomo wá. 'Dówú bi simi a née ni gi zí ezeokó Kírésito,* bi kóo úwúsé ledreyé kídí niyí ogú ní. Bi ba ní, oguní go. Niyí go do sogo káṅgá ona.

⁴ Owú 'bi amáa e, ásé yi esé go mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ní. Rómosé komo nébi ga bi 'yi ranga e ní go, gi zía 'Dówú Lomo bi simisé ní, ni kí roko'buné rómo do roko'bú 'dówú bi

simi lomo ga bi 'bi do sogo káṅgá ní. ⁵ Nébi 'yi ranga ga gére ní, niyí 'yi ga bi 'bi do sogo káṅgá ní. Ledre ga bi ndiṣini úku yée ní, yi eyé ledre ga bi 'bi do sogo káṅgá ní, zí 'yi ga bi 'bi do sogo káṅgá ní ndiṣiyé úwú ledre máa ga gére née duṣi ye. ⁶ Gi rozé, azé yi ezé mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ní. 'Yi ga bi owoní Lomo bú ndiṣini úwú ledre ga bi ndiṣizé úku yée ní. Yée ga bi owoní Lomo wá ní, uwuní eyé ledre ezé e wá. Bi goó kenée ní, née go éyí bi azé ówo dongará ma'dii ledre bi 'Dówú Lomo ndiṣi úku yée ní kí wo bi 'dówú bi simi 'yi ranga ga gére ndiṣini úku yée ní.

Óto 'bú lafú 'yi e

⁷ Sée ga bi máoto 'búse kíngaya ní, ídíze ídí 'yi óto 'bú lafúze. Gi zía roko'bú bi ndiṣizé óto 'bú lafúze kǐe ní ogú gi zí Lomo. Togú ndiṣizé kací kadra mbá fú lá kí 'bú lafúze dozé yá, ma'dii azé ídí mbigí owú ga bi 'bi Lomo ní gi zía owoyemezé wo go. ⁸ 'Yi bi oto 'bú lafúne wá ní, owo ené Lomo wá, gi zía Lomo ni yi ené 'yi óto 'bú 'yi e. ⁹ Lomo oto 'búze 'yima'dí e káa, kasaogu bikéri Owú 'bi ené Yésu ogú úyuné do sogo káṅgá ona gi ro zize ídíze triḍriḍizé za fí. ¹⁰ Óto 'bú 'yi e ni káa, ndaá 'bi ené bi yaá otozé 'bú Lomo ze ní wá. Oto

* 4:3 4:3 'Dówú bi gi zí ezeokó Kírésito: Ni 'dówú bi Satána kasa wo ogú lónodo 'yi e ní.

yì ené 'búze ne zía kásaógu bikérì Owù 'bì ené bì 'búa ofu doa go ní ógu úyuné gí ro lúyú ledre ezé. ¹¹ Sée ga bì máoto 'búse kíngaya ní, káa zí bì Lomo oto 'búze go kíngaya kenée ní, idíze kpá óto 'bú lafúze. ¹² 'Yì bì kǐé'do káa lurú Lomo go kí komoné ní ndaá. Tí lá togù otozé 'bú lafúze go yá, azé kí Lomo go éyì kǐé'do. Ma'díi óto 'yì bì 'bì Lomo ní ni go do mimbé'dezé.

¹³ Owozé bì kídí ndìsìzè go méngì ledre bì Lomo ili ní zíze idíze kéye go éyì kǐé'do ní, gí zía kasa 'Dówúne ógu ndìsìné simizé. ¹⁴ Lurúze wo go cù kí komozé, zíze ndìsìzè úkutátá ledrea zí 'yì e kídí, Lomo bì 'Bù ní kasaogu Owù 'bì ené káa do 'Yì yómo 'yì e do sogo kǎngá. ¹⁵ Togù 'yì nḡḡḡ ledre Yésu kídí nì Owù 'bì Lomo yá, 'yì nées niyí kí Lomo go éyì kǐé'do ndìsì go méngì ledre bì Lomo ili ní. ¹⁶ Owozé go zíze nḡḡḡ a ma'díi kídí Lomo oto 'búze go kíngaya.

Lomo nì 'yì oto 'bú 'yì e. 'Yì bì nì 'yì óto 'bú 'yì e ní, ndìsì méngì ledre ga bì Lomo ili yée ní zíye ídíye kí Lomo go éyì kǐé'do. ¹⁷ Káa zí bì azé go kí Lomo éyì kǐé'do ní, azé ndìsì óto 'bú lafúze káa zí bì ili ní. Gí ro karanée kadra 'dècì ngbanga, ngìrì méngì zée wá. Gí zía mǎndìsìzè do sogo ona nì yì ené kǐé'do kí Lomo. ¹⁸ 'Yì óto 'bú 'yì e eré ené ngìrì wá. Tí lá mbigí óto 'bú

'yì e ndìsì lágaóyó ngìrì gí simì 'yì 'dá'ba, gí zía ngìrì nì éyì bì ndìsìní 'dècì ngbanga roa ní. 'Yì bì 'yì ngìrì ndaá 'bì ené mbigí 'yì óto 'bú 'yì e wá.

¹⁹ Ndìsìzè óto 'bú lafúze, gí zía Lomo otoutu 'búze ne. ²⁰ Togù 'yì uku ledre kídí, "Máoto 'bú Lomo go" zía ndìsìné sógó lafúne ní nì 'yì ranga. Gí zía 'yì bì oto 'bú 'yì bì lurú wo go cù kí komoné wá ní, útúásá óto 'bú Lomo bì lurú wo kí komoné wá ní wá. ²¹ Ba kúrú Ngére Yésu zíze kídí, "'Yì bì oto 'bú Lomo go ní, idí kpá óto 'bú lafúne kenée."

5

Idíze nḡḡḡ ledre Owù 'bì Lomo

¹ 'Yì bì nḡḡḡ go kídí Yésu nì Kírésìto ní, nì go owù 'bì Lomo. 'Yì bì oto 'bú 'buzé Lomo go ní, oto kpá 'bú owù 'bì Lomo go. ² Ba ledre bì azé ówo a gí roa kídí otozé 'bú owù ga bì 'bì Lomo ní go ní, nì óto 'bú Lomo kí méngì ledre ga bì lorù ené ili yée ní. ³ Óto 'bú Lomo nì úwú lorù ené. Lorù bì Lomo i'bí zíze ní, útúásá rómo zée wá. ⁴ Gí zía 'yì bì nì go owù 'bì Lomo ní, romo komo do sogo kǎngá go. Nḡḡḡ ledre ezé i'bí roko'bù nées zíze romo komo do sogo kǎngá káe. ⁵ Ambí nì romo komo do sogo kǎngá ba ne? Dụ 'yì máa wo bì nḡḡḡ go kídí, Yésu nì Owù 'bì Lomo ní.

⁶ Kírésìto Yésu ma'dáa ni ne wo bi kóo ogu do bábátizí wo kí iní zí sámaa ndé'yíne gi rozé ní. Ndaá 'bi ené lá babatíza bi kí iní ní wá kpá sámaa bi nde'yí ní. Ledre néesé mengi roné go káa zí bi 'Dówú Lomo 'dodo ní gi zía 'Dówú Lomo ni yí ené 'yí úku ma'díi. ⁷ Éyí ga bi 'dodo yemení sí ledre e ní niyí ota. ⁸ Mizefí a, ni 'Dówú Lomo, gbre a, ni iní, ota a (3) 'bi ené sáama. Éyí ga bi ota (3) néesé 'dodoní ledre mbá kǐé'do kídí, Ngéere Yésu ni owú 'bi Lomo ma'díi. ⁹ Abú azé tí úwú ledre gi tara 'yíma'dí e yá, ledre bi gi zí Lomo ní romo do ledre 'bi 'yíma'dí e. Gi zía niyí ledre bi gi ro Owú 'bi ené ní. ¹⁰ 'Yí bi nḡnḡgu go kídí Yésu ni owú 'bi Lomo ní, ledre bi Lomo uku ní utúasá do mímbe'dea go kpini. 'Yí bi nḡnḡgu kenée wá ní, oto Lomo go káa do 'yí ranga. Gi zía nḡnḡgu ené ledre bi Lomo uku gi ro Owú 'bi ené ní wá. ¹¹ Lomo uku kpá go kídí néesé i'bí tridri bi za fí ní go zize. Tridri máa néesé ogu gi zí Owú 'bi ené. ¹² 'Yí bi niyí kí Owú 'bi Lomo kǐé'do ní, ni ídí kí tridri bi za fí ní. 'Yí bi ndaní kí owú 'bi Lomo kǐé'do wá ní, utúasá ndíki tridri bi za fí ní wá.

Odu kúrú Yiwáni

¹³ Máéké ledre ba zize gi ro zize ówoyéme a kídí, sée ga bi nḡnḡgusé ledre Owú 'bi Lomo go ní, áse go kí tridri

bi za fí ní. ¹⁴ Ngiri ndaá rozé kí ogu kó'dú Lomo wá. Gi zía owozé go kídí éyí ga bi azé ndú'yú wo gi royé ní, ni úwú a zía méngi yée zize kací íli ledre ené. ¹⁵ Togú owozé bú kídí Lomo ni uwú ini ezé, idize kpá ówo a kídí, éyí bi azé ndú'yú wo gi roa ní, ni i'bí a zize.

¹⁶ Togú 'yí gi dongarase luyú ledre bi ni 'di'biogu umbu wá ní, idisé ini ini gi roa. Lomo ni yómo wo. Máuku néesé ledre 'yí ga bi luyú ledre eyé 'di'biogu umbu wá ní. 'Yí ni bo luyú ledre ené ndisi 'di'biogu umbu. Máuku amá ba kídí, idisé ini ini zí Lomo gi ro 'yí máa wo néesé wá. ¹⁷ Bisinyí miméngi ledre niyí za mbá luyú ledre. Tí lá luyú ledre ni bo wo bi 'di'biogu umbu wá.

¹⁸ Owozé go kídí 'yí bi ni go mbigi owú 'bi Lomo ní, ndisi ené lolu fú lá luyú ledre wá. Gi zía, Ngéere Yésu owú 'bi Lomo ni nda ndisi luru bi kací a goó ne. Satána utúasá méngi lará keyi kie wá.

¹⁹ Owozé bú kídí azé owú ga bi 'bi Lomo ní. Do sogo kangá za mbá ni 'bi ené sí síli roko'bu 'bi Satána. ²⁰ Owozé kpá go kídí Owú 'bi Lomo ogu kóo go, i'bí ówo ledre go zize gi ro zize ówo mbigi Lomo. Azé go kí Lomo kǐé'do kpuru gi simi Owú 'bi ené Kírésìto Yésu. Ni ne mbigi Lomo kpá 'yí i'bí tridri bi za fí ní.

²¹ Owú 'bi amáa e, idisé igi rosé gi zí lomo ga bi

yemení yée kí sǐlǐ 'yì ní.

Gbire wáraga bi Yiwáni eké ní Ledre gi ro gbire bùkú bi Yiwáni ní

Yiwáni 'yìmikása eké ledre ba ne zí 'yì ga bi 'bì Kírésìto simi kanísa bi ndolo kídí "Owúkára ní", ni kóo kpá ne 'yì bi ndìsì lúrú bi kací kanísa ma'dáa née ní. Uku ledre zí 'yì ga bi 'bì Kírésìto ní idíní úwú lorù 'bì Yésù zíye ndìsìyè kí óto 'bù lafúye. Zía kpá lórù yé idíní ówo dongará bilámá 'dódo ledre bi 'bì Kírésìto ní kí wo bi 'bì 'yì ɾanga e ní.

1 Nyíma simi Lomo, máa ngúru 'buyì máéké ledre ba máa zíyì kí owù 'bì eyì e, zée kí 'yì ga bi za mbá owoní ledre 'bì Lomo go ní, otozè 'bùse go kíngaya, ² gi zía cíyì ledre 'bì Lomo olù go do mimbé'dezé kíngaya, éyì bi ni 'dí'bióyó a ní ndaá.

3 'Buzé Lomo kí owù 'bì ené Kírésìto Yésù idíní ìdrì mimbé'deyé zíye méngì bilámá ledre zize. Idíní óto zée zize idize simi bikìdrì, zize ówo mbigì ledre ené zize kí óto 'bù lafúze.

4 Mááyì kí mongù rokinyi kí úwú ledre kídí, ngíti géyì 'yì e gi dongarásé ìrì ndìsìnì go kpá fú méngì ledre ga bi utúasánì miútúasá ní kací lorù bi 'Buzé Lomo i'bì zize

ní. ⁵ Cakaba ní Nyíma, máéké amá ba mikánda lorù wá. Née lorù bi kóo uwúze go 'desì kú gi dosìne ní. Mángúngú romá zize kídí idize óto 'bù lafúze kí mimbé'dezé kíé'do. ⁶ Éyì bi óto 'bù 'yì ba ní, ni lódù kací lorù bi Lomo i'bì zize ní. Káa zí bi kóo úwúsé go kú gi dosìne kídí, lorù bi Lomo i'bì zize ní, ni idize óto 'bù lafúze.

7 Máúku zize tú'dù 'yì ɾanga e bayínì go do sogo kángá mbá. 'Yì ɾanga ga gére née nguṅguní eyé bi kídí ndikiní kóo Kírésìto Yésù káa do 'yìma'dí ní wá. Ídísé ówo a kídí, 'yì káa zí ga gére ní niyì 'yì ɾanga e kpá ezeokó Kírésìto. ⁸ Gi zí keyì née, máyá komosé idí idí rosé, káa bi ásé zángá éyì bi kóo méngìsé moko gi roa ní, togù kenée wá Lomo utúasá i'bì tákpásìlì esé née karanée nyé wá.

9 'Yì ndaá óyóló'bó ledre bi 'dodoní zía gi ro Kírésìto Yésù ní wá. 'Yì bi ndìsì óyóló'bó ledre bi 'dodoní gi ro Kírésìto ní do misi'diné kpì ní, ndaní eyé kíé'do kí Lomo wá. 'Yì máa wo bi ndìsì 'dódo 'bì ené dujú ledre 'bì Kírésìto Yésù ní, niyì kí 'Buzé Lomo kí Owù 'bì ené Kírésìto Yésù go kíé'do. ¹⁰ Bi goó kenée ní, togù 'yì ogù zize 'be kí 'dódo ledre kpì gi ro 'bì Kírésìto Yésù ní yá, ndásé 'dí'bi wo simi sùmu pířì wá. ¹¹ 'Yì bi 'di'bi 'yì káa zí née go simi sùmu ní,

niyí ndro kéne go 'yi méngi
bisinyí ledre.

¹² Tù'dù ledre niyí taramá
gi ro zíma éké kása yée zise,
tí lá máíli amá éké yée mbá
miéke wá. Mááyí kí óto
komo Lomo idí likpí misi'di
gi ro zíma ógụ zise íri. Zíze
ndisizé kése bi, zíma líkpí
ledre ga bi do mimbé'demá
ní gi ro zíze ídíze kése mbá
kí rokinyi.

¹³ Owù 'bi lémiyí ga bi yáa
simi Lomo ní, i'bíní mandá
zíyí íri.

Ota wáraga bi Yiwáni eké ní Ledre gi ro ota bùkù bi Yiwáni ní

Yiwáni eké ledre ba zí 'yì 'bì Kírésìto kí ìríné Gáyo. Mbofo wo gi zía Yiwáni kása kóo ngíti géyì 'yìmikása e zí Gáyo, zía 'dí'bi yée bilámáne simi sùmu. Zía úku ledre zí Gáyo idí kpá fú ndìsì lódù kací ledre 'bì 'yì ga bi nṅunṅuní ledre 'bì Kírésìto bi ndìsìní méngì bilámá ledre e ní. Kídí ndaá ndìsì méngì bisinyí ledre kí óto roné kí ledrené owóowó káa zí bi ngíti géyì 'yì e ndìsìní méngì a simi kanísa ní wá.

1 Gáyo bilámá eze lámáma, máa bi manda eyí ní, máéké ledre ba máa zíyì, 'búyì nì domá kíngaya gi zía nṅunṅu ledre 'bì Kírésìto go ní.

2 Lomo idí kíyì yì bi máoto 'búyì kíngaya ní. Zí simi sanáyì kí míméngì ledre eyí idíye bilámáye kpá káa zí bi lomo royì nì bilámáne simi Lomo ní. 3 Mááyì kí mongù rokinyi kí úwú bilámá ledre bi lúnduzé e simi Lomo oguní úku yée gi ro ledre ga bi ndìsì méngì yée íri kídí áyì fú méngì ledre ga bi Kírésìto ili yée

ní. 4 Ngíti éyì bi nì óto máa kí mongù rokinyi gi do kací úwú ledresé owù 'bì amáa e kídí, ásé fú ndìsì lódù kací ledre ga bi Kírésìto ili yée ní ndaá.

5 Bilámá ezelámáma bi máoto 'búyì kíngaya ní, mbófo éyì zíyì kíngaya gi ro bilámá ledre bi ndìsì méngì yée zí 'yì ga bi 'bì Kírésìto ní abú niyì 'yì lóngó e. 6 'Yì ga gére née mbofoní yì go simi 'Dìcì Kótruro zí 'yì ga bi 'bì Kírésìto yáa ní kíngaya. Mángunṅú romá zíyì idí kpá fú ndìsì sáká yée kí sáká éyì bi nì miútúásáne zí 'yì kasa ga bi 'bì Lomo ní simi bi niyì go ndéréokpó kací moko eyé ní. 7 Gi zía gamání eyé née lá gbékpì gámá wá. Ndìsìní gámá née kí 'dódo ledre 'bì Ngére Yésu zí 'yì e. Gi zí kéyì née, iliní eyé 'dí'bi sáká éyì gi zí 'yì ga bi ngára nṅunṅuní ledre 'bì Ngére Yésu wá ní wá. 8 Utúasá miútúasá zize ndìsìzé sáká 'yì 'bì Lomo káa zí ga gére née ze, gi ro zize idíze ndro kéye simi moko 'bì Ngére Yésu.

9 Máéké kóo ledre go kása a zí 'yì ga bi 'bì Kírésìto íri ní mbá. Tí lá Diyoteréfe* bi ili zíne idíne ne káa do manda zise ní, utúasá ené nṅunṅu ledre ezé née wá. 10 Togù máogù go zise íri yá, ledre ga bi ndìsì méngì yée ní mbá mááyì úkuogù yée. Bisinyí ledre ga bi ndìsì úku

* 1:9 1:9 Diyoteréfe: Nì miówoné kídí Diyoteréfe e kí Gáyo ndìsìní kóo íni ini zí Lomo simi Kanísa bi kje'do ní.

yée rozé ní kpá kí ɾanga ga bi ndiṣi ɾanga yée ní. Ndaá kpá lá dudu ledre máa wo nées wá, ili gbawá 'dí'bi 'yi ga bi 'bi Kírésito ní simi sümü. Zí Diyoteréfe ndiṣiné uçuómo 'yi ga bi iliní ndiṣi sáká 'yi ga bi 'bi Kírésito ní do ndiṣiné kpá uçuómo yée kí olú simi 'Díci 'bi Lomo.

¹¹ Bilámá ezelámáma, toso ledre káa zí bi Diyoteréfe ndiṣi méngi a nées, éyi ndaá lóndo yi ziyi 'dí'bi a piri wá. Idi méngi dudu bilámá ledre. 'Yi bi ndiṣi méngi bilámá ledre ní ni mbigi owu 'bi Lomo. 'Yi máa wo ndiṣi méngi 'bi ené bisinyi ledre ní, owo ené Lomo wá.

¹² Tú'dú 'yi e ndiṣiní go úku ledre bilámá miméngi ledre 'bi Demetiriyo. Bilámá ledre bi ndiṣi 'dodo a gi ro Yésu ní 'dodo go kpá kenée. Ndiṣizé úku bilámá ledre gi roa kpá kenée. Ówosé bú bilámáne éyi ga bi mándiṣi úku yée ní niyi mbá ma'dii.

¹³ Tú'dú ledre e niyi bo taramá, máili éké kása yée mbá miéke kása wá.

¹⁴ Málú'bú wá, mááyí ógu iri zize ndiṣizé mindiṣi bi zima likpi ledre máa ga gere nées ziyi kpiní kpiní kpiní kací mimbé'demá.

¹⁵ Lomo idi kiyi. 'Yi ga bi 'bi Kírésito yáa ní i'biní mandá ziyi kingaya. Máí'bí kpá mandá go zise iri kéki'do mbá.

Wáraga bi Yúda eké ní Ledre gi ro búkú bi Yúda ní

Owú gbúgbú ledre ba Yúda bi ní kpá owú 'bi mbágá Yésu ní ekéne. Eké zí ngíti géyì 'yì ga bi 'bi Kírésìto ngíti géyì 'yì ranga e ndìshì ní sínì doyé ní. 'Yì ranga ga gére néesìlinì ndìshì óyóló'bó bilámá 'dódo ledre 'bi Kírésìto kenéesìnda yì eyé 'dí'biógú ledre máa wo bi 'yì idínì ndìshì méngì bisinyí ledre ní. Yúda i'biógú tǔ'dú bilámá lǐlǐ ledre e gi simi kurú miéké kúrú Lomo gi ro énzì komo 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní kée gi ro zíye tóroyé kpá fú ngbúó simi ledre 'bi Lomo kí bilámá ledre 'bi Yésu bi uwúnì gi tara 'yìmikása ené e ní.

¹ Máa Yúda lúndu Yakóbo, máa bi 'yì moko 'bi Kírésìto Yésu ní.

Máéké ledre ba máa zise, sée 'yì ga bi 'Buzé Lomo oto 'búse go, zía géle sée káa do mbigì 'yì ené e, zí Kírésìto Yésu ndìshìné go lúru bi kacise ní.

² 'Buzé Lomo idí óto 'búse, zía méngì bilámá ledre e zise rómoné mirómo gi ro zise ndìshìsè bilámásè.

'Yì ranga e

³ Owú 'bi Babá e simi Lomo, mándìshì kóo go yéme romá gi ro éké ledre gi ro tridri bi za fí bi gi rozé ní zise. Máyá f'ì, utúasá miútúasá zíma éké ledre máa wo ba ngúngu romá kée zise gi ro zise tórosé ngbúó simi ngúngu ledre esé bi Lomo i'bi zise mbigì 'yì ené e ní za fí. ⁴ Gi zía 'yì ranga ga bi kóo ukunì ledreyé simi miéké kúrú Lomo ní olú ugunì royé go dongarásè. 'Yì ga gére ní oyólo'bóni bilámá 'dódo ledre bi kóo 'dodozé zise ní go nda yì eyé gi ro bisinyí 'dódo ledre eyé. Zíye kpá ásiyé gi ro Kírésìto Yésu bi ní Ngére ezé ní.

⁵ Máúku zise, ledre bi kóo méngì roné zí Isiréle e simi bi kóo Ngére Lomo 'di'bioyó yée gi simi Ízibiti ní, ndaá lǐgì sée wá. Gi 'dá'ba, zí mimbé'de Lomo ésìne royé do úfu yée ga bi kóo ngunúnì ledre ené wá ní mbá 'dá'ba. ⁶ Ówosé kpá ledre bi kóo méngì roné zí ngíti géyì maláyika ga bi kóo toronì do bi eyé kacì moko bi i'bi zíye ní wá ní go. Lomo odó yée go kí ká'dá késì bi utúasá 'dècì kú wá ní, do ónzó yée simi mongú gu bi kí mituluru siminé ní, ndìshì sòngó kadra ngbanga. ⁷ Kpá kenéesì, idísè aka sómúndiki ledre Sodóma kí Gomóra kí gara ga bi gbóo gbóo ore ní. 'Yì ga bi simi gara ga gére néesì i'binì kóo royé kíngaya lá gi ro ndìshì só'do royé kí 'yì ga bi ofúnì royé kéye wá

ní, kpá kí méngì ledre ga bi utúasá óto Lomo zía ídíne kí rokinyi wá ní. Gí zí ledre née ní, zí Lomo óngbóónzó yée kí pho'du bi utúasá ìlì wá ní gí ro zí 'yì e lúrútóko ledre gí roa.

⁸ 'Yì ga bi máesi sīlma komosé gí royé née, ndìshíní méngì kéyì cé káa zí 'yì ga bi ndìshíní rāraŋga kídí Lomo ndìshì ódro zíye simi 'duru bi ufuní royé go kí royé ní. Asiní kpá kí úwú kúrú mīngburoko 'yì eyé e go do ndìshiyé kpá úku maláyika e. ⁹ Gba ngére maláyika e bi kí ìrìné Màyikolo ní, simi bi ndìshíní ófù kí ngére 'bi bicayi lomo e gí ro ledre umbu Músa ní, uku ené kóo kese wá. Uku lá dūjù kídí, "Lomo idí 'dēcì ngbanga eyì ne" ¹⁰ Tí lá 'yì rāraŋga ga gére née ndìshíní úku tara sínyi kí úku kese simi ledre bi owoní wá ní. Niyí yì eyé káa zí bangá rará ga bi ndìshì ówo éyì e lá kí समयé somú 'dikíní sogo ledre kí wá ní. Née sī kókó umbuyé.

¹¹ Mongú nduwú ni karanée ógu ro 'yì rāraŋga ga gére née. Gí zía 'di'biní go nyé bisinyí mimbé'de bi kóo 'bi Káyina ní. 'Bú kēsì oto yée go zíye ndìshiyé méngì bisinyí ledre e káa zí 'bi o'do bi kóo kí ìrìné Baláma ní. Oyóní kpá sogoyé go zí Lomo cé káa zí ngíti o'do bi kóo kí ìrìné Kóra ní. Gí zí kéyì née Lomo ni karanée úfu yée mbá.

¹² 'Yì rāraŋga ga gére née

dokuwu ndaá royé wá. Simi bi togú oguní go dongarase simi ayímbi ní, sómúní eyé do lafúye kídí bi 'yì niyí go ánu éyì ní wá. Niyí yì eyé káa zí iní bi ulu zí síli ìmbiókpó a e'dì wá ní. Kpá káa zí kágá bi mbílía ndaá, ì'biní cívía uyu go utúasá lolu áná wá ní. ¹³ Dokuwu ledre ga bi ndìshíní méngì yée ní oto yée go zíye ídiye káa zí iní bi ucu zía ùnzù cící éyì e doné sūu ndéré káe kpá káa zí cící éyì bi síli ndìshì ìlì a moko ndaá simi a wá ní. Máuku zise, Lomo ni karanée 'dó'do yée zíye úyuónzó royé kí bisinyí ledre eyé ga gére née mbá 'dá'ba za fi.

¹⁴ Enóka bi kóo bulúndu bulúndu Ádama gbála gí 'dá'ba girí ní, uku'dodo kóo ledre bi Lomo ni méngì a kí 'yì e káa zí 'yì rāraŋga ga gére ní go 'desì kídí, "Karanée Ngére Lomo ni ógu, tū'dú maláyika ené e, ¹⁵ gí ro 'dēcì ngbanga 'yì e do í'bí bisinyí 'do'dó ro 'yì ga bi za mbá ndìshíní méngì bisinyí ledre e ní. Lomo ni 'dódo 'yì méngì bisinyí ledre ga gére née gí zí tarasinyí bi ndìshíní úku a roa ní."

¹⁶ 'Yì ga gére née kacì kadra mbá, mongú ledre eyé tí lá ndìshì á'bá ledre. Zíye ndìshiyé méngì ledre ga bi royé ili ní. Do ndìshiyé óto royé kí ledreyé owóowó zí 'yì e mbá. Ndìshíní úku mbá mīngburoko ledre e lóndo 'yì e káe gí ro zí 'yì e ndìshiyé

méngì ledre ga bi royé iliní zíye.

Komosé idí idí rosé

¹⁷ Owú 'bi Babá e, tí lá ledre ga bi kóo 'yìmikása ga bi 'bi Kírésìto Yésu Ngére ezé ukuní zise ní ndaní lígì sée wá. ¹⁸ Ukuní kóo zise kídí, "Simi odu sındi kadra, 'yì ranga e kí 'bú ledre bi royé ili doyé ní, niyí ógu do tónóye úkucáyi ledre gi ro Ngére Yésu." ¹⁹ 'Yì ga gére nées niyí ye 'yì ga bi ndìşiní óto 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní ndìşì ifi simiyé. 'Bú ledre bi royé ili ní romo komoyé go, gi zía 'Dówú Lomo ndaa simiyé wá.

²⁰ Máúku zise, idísé 'dí'bi şilise sokó (10) ro ledre 'bi Yésu bi ngúngusé ní. Zise ndìşisè ini ini zí Lomo káa zí bi 'Dówú Lomo ni 'dódo a ní kí mimbé'desé kíé'do. ²¹ Ídísé lánýá ro ledre 'bi Lomo kíngaya. Zise ndìşisè óto komosé gi ro kadra mindá'baógu Kírésìto Yésu Ngére ezé gi ro zía í'bí tridri bi za fí ní zise, gi zía mimbé'de a ni yì ené bilámáne ro 'yì e za mbá.

²² 'Yì máa yée ga bi sómú ledre eyé ni goó gbre gbre ní, idísé sáká yée kí bilámá sómú ledre. ²³ Ídísé 'dí'bilúgu 'yì ga bi luyúní gi do misi'di 'bi Lomo go ní káa zí 'di'bioguní éyì gi ku pho'du ní gi ro zíye ómoyé. Ngìrì méngì bisinyí ledre idí idí rosé zí mimbé'desé idíne ro lafúse bilámáne. Ídísé sógó gba bongó eyé bi luyú

ledre ni go roa gi zí bisinyí miméngì ledre eyé ní.

Ini kí í'bi mbófo éyì zí Lomo

²⁴ 'Buzé Lomo bi roko'bua ofu go ní, idízé ndìşì kófó iri a. Gi zía ni ne 'yì bi ni yómo sée káa bi áse luyú gi do misi'di 'bi Yésu, gi ro karanée zise idíse kí rokinyi kí'dí bi áse ógu kó'du a luyú ledre ndaa rosé wá ní. ²⁵ Lomo, ndìşizé kófó iriyi gi zía ayi mbigi Lomo, bi yómo zée kpurú gi simi Kírésìto Yésu bi ni Ngére ezé ní. Otozé úndruyi gi zía ayi duyi yi Ngére 'bi 'yima'di e do sogo kangá mbá, cóngoro kí roko'bú bi ziyi ní odu a ndaa. Idí kenée.

'Dódoógu Ledre gi ro búku bi 'Dódoógu ní

Yiwáni 'yìmikása eké ledre ba ne simi kanísa ga bi ìnyì doa gbre bi ndìsìne lùrú bi kacíye ní. Simi kápita 2-3, eké ledre e m̀ng̀ng̀cua simi kanísa ga gére ní lórú yéé idíní óyóló'bó mimbé'deyé zíye ídíye tí fú mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní abú ngíti géyì 'yì e niyí kí ndìsì 'dó'do yéé ndotó. Ngíti géyì ledre ga bi eké yéé ní niyí ledre ga bi Lomo 'dodo yéé zía ní. Lurú roko'bu 'bi Lomo kí zingì ené bi ro 'yì luyú ledre e do sogo káṅgá nda kí roko'bu 'bi Kírésìto simi bi karanéé ni 'dècì ngbanga 'yì lúyú ledre e gi zía bi kalaní ledre ené 'bi Kírésìto ní cù kí komoné. Zí Lomo nda óto mikánda do sogo káṅgá zíye ndìsìyé simi a kí 'yì ga bi ṅuṅguní ledre ené ní zía fí odú a ndaá.

Ledre ga bi 'dodoní yéé zí Yiwáni ní

¹ Ba ledre ga bi Lomo i'bí yéé zí Kírésìto Yésu gi ro zía 'dódo yéé zí 'yì kasa ené kídí niyí m̀ng̀gi royé 'diya ní. Kasa maláyika ndéré 'dódo yéé zí 'yì kasa ené Yiwáni. ² Eké ga ba tí za mbá ledre ga bi lùrú yéé za cù kí komoné

niyí za mbá ma'díi ledre e 'bi Lomo bi Kírésìto Yésu 'dodo yéé zía ní. ³ Úndru ni ídí zí 'yì bi ni ólo miúkutátá ledre ba, úndru ni kpá ídí zí yéé ga bi niyí úwú ledre bi ekéní ba zíye 'dí'bióto a do mimbé'deyé ní, gi zía s̀nd̀i kadra ni go gbóo.

Mandá zí kanísa ga bi ṅuṅguní ledre Kírésìto ní

⁴ Maa Yiwáni, máéké ledre ba zise, séé 'yì ga bi 'bi Kírésìto, ásé simi Kanísa ga bi ìnyì doa gbre simi káṅgá bi Ásiya ní.

Lomo bi ni yì ené kóo kú bo 'desì, ni karaba kpá fú bo, ni ídí ené kpá fú bo ní. Idí ówo ledre kise gi do bi zise ndìsìsè bilámase. 'Dówù Lomo* idí kpá ídí kise gi zía kací kadra mbá ni fú lá ndìsì tóro kó'dù k̀t̀i ngére 'bi Lomo. ⁵ Kírésìto Yésu bi 'yì ótoyéme ledre e, bi ni ne mizefì 'yì bi urú gi simi umbu ní, ni kpá ne Ngére do ngére e do sogo káṅgá za mbá. Idí kpá ídí kise.

Oto 'búze go kíngaya zía í'bí roné zí umbu úyuné gi rozé. ⁶ Oto zéé go zize ídíze káa zí ngére e kpá káa zí 'yì 'dáná éyì e ní ndìsì m̀ng̀gi moko zí 'Buné Lomo. 'Yì e za mbá idíní ndìsì í'bí mbófo éyì zía za fí. Idí kenéé.

⁷ Lúrúsé aka, Yésu ni go ndá'baógu simi buṅgú,

* 1:4 1:4 'Dówù Lomo ga ìnyì doa gbre ní: Ba ngiti misi'di 'bi ódro gi ro 'Dówù Lomo.

'Yì e za mbá niyí lúru
wo,
abú kpá 'yì ga bì kóo ufuní
wo ní,
'yì e do sogo káńgá mbá
niyí útú ndìsì ini ini gí
zì ngìrì miógu a née.

Ledre ma'dáa ni ídí kenée.
8 Zí Ngére Lomo úku ledre
kídí, "Mááyí dosì éyì e kpá
odu éyì e." Nda kpá lá dùú
née wá, "Mááyí kpá wo ni
bo, ni kóo kú bo, kpá wo bì
ni ógu ní. Mááyí Lomo bì
roko'bua ofu go ní."

*Kírésìto 'dodo roné zì
Yiwáni*

9 Maa Yiwáni, lúndusé,
ndìsìzè 'dó'dó ndro kése gí
zía bì Yésu ni Ngére ezé, i'bì
roko'bu 'bì útusimi ne zize
gí ro zize ndìsìzè útusimisé.
Onzóní máa simi sìgìni simi
cúkú bì Pátomosa ní gí zía
mándìsì úku bilámá ledre
'bì Lomo kpá kí ma'díi ledre
gí ro Yésu zì 'yì e. 10 Simi
ngítì sındí kadra 'bì ini zì
Ngére Lomo, simi roko'bu
'bì 'Dówú Lomo, zíma úwú
kúru 'yì kí ódro zíma 'dága
gí 'dí sogomá káa zì dībìlì
owúne ní. 11 Zía úku ledre
kídí, "Ídí éké ledre ga bì áyí
lúru yée ba zýyì kása yée
simi kanisa ga bì ìnyì doa
gbre (7), Éfeso, Samuróna,
Peragamóna, Tayatíra,
Saradìsì, Filadelifiya nda kí
Lawudikíya ní."

12 Zíma óyó komomá
lúru 'yì bì ndìsì ódro ba.
Mááyí lúru bì káa ní, zíma
lúrúndíki éyì bì ndìsìní óto

lámba doa ní, ìnyì doa gbre
yemení yée gí simi dábu.
13 Zíma lúrúndíki 'yì káa
zì "Owú 'bì 'yìma'dí ní,"
mitóroné dongará éyì ga
bì ndìsìní óto lámba doa
ìnyì doa gbre née. Esì roné
mongú ngbáńgbá bongó bì
akpaogu gí do sogo sındíja
ní. Zía 'dí'bi bongó bì káa
zì yemení gí simi dábu ní
ónzó ngílifi a do kó'dúne.
14 Bì doa ni 'duo bikenyíne
káa zì bikenyì burungú ní,
togú wá, 'dófi ní, zì kuru'bu
komoa ndìsì ndícíne káa
zì mbílì pho'du ní. 15 Zì
sındíga ésiye káa zì késì gí
zì pho'du 'boro ní, zì simi
kúrua ndìsì ngúndruné kí
ódro káa zì mongú vurú ní.
16 'Dì'bi kele e go ìnyì doa
gbre do sılíne 'bì anú, zì
mongú bukafu maku ndìsì
ólúóguné gí kua. Zì simi
komoa ndìsì ríríne káa zì bì
kadra bì ni kpítère simi do
ní.

17 Simi bì málúru wo ní,
zíma ndúrúma bì kó'dú a
kenée káa zì éyì bì máyu
go miúyu ní. Zía óto sılíne
'bì anú romá, zía úku ledre
kídí, "Ndá éré ngìrì wá.
Mááyí dosì éyì e kpá odu
éyì e." 18 Mááyí nda go
trıdrımá za fí. Ufuní kóo
máa, zíma úrúma. Bì ba
ní, mááyí nda yì amá go
trıdrımá za fí. Roko'búma
romo 'bì umbu go, mááyí go
ngére do umbu za fí.

19 Ledre ga bì áyí ndìsì
lúru yée née, yée ga bì niyí

méngi royé cakaba, kí yée ga bi niyí méngi royé karanée ní, ídí éké yée za mbá miéke ndaá otoómo bikéri a wá. ²⁰ Mááyí ba 'dódo ini ledre gi simi kele ga bi ñnyí doa gbre (7) do sîlîma 'bi anú ba, kpá kí éyí ga bi ñnyí doa gbre (7) ndîşîní oto lámba doyé yemení yée gi simi dábu ní zíyí. Kele ga gére, niyí manda e simi kanîsa ga bi ñnyí doa gbre (7) ní. Éyí ga bi ñnyí doa gbre (7) ndîşîní oto lámba doyé yemení yée gi simi dábu nées niyí 'bi eyé kanîsa ga bi ñnyí doa gbre (7) ní.

2

Sanda zí manda 'bi kanîsa bi simi Éfeso ní

¹ Zía úku ledre zîma kídí, "Ídí éké ledre ga ba zí manda 'bi kanîsa bi simi Éfeso ní kídí,

"Ba kúrú 'yí bi ni kí kele e do sîlîne 'bi anú ñnyí doa gbre, zía ndîşî gámáne dongará éyí ga bi ñnyí doa gbre ndîşîní oto lámba doyé yemení yée gi simi dábu ní.

² Máówo miméngi ledre eyí e go, moko ga bi méngi yée kíngaya, zíyí ídíyí kí mongú útşîsimi ní. Íli eyí kpá zîse ndîşî kótru rosé kí 'yí méngi bisinyí ledre e wá. Simi bi úzu 'yí ga bi ndîşîní úku ledre kídí yée niyí 'yimikása amá e ní, zíyí ówo a kídí,

'í, řanganí yí eyé řanga

ndaní eyé 'yimikása amá e wá. ³ Máówo bú bilámáne kídí í'bí royí go ndîşî 'dó'dó gi romá. Simi 'do'dó ga bi ndîşî 'dó'dó yée nées mbá, zíyí ndîşiyí útşîsimiyí kíngaya óyó sogoyí zîma wá.

⁴ "Tí lá ngíti ledre ni bo mánda kí rokinyi gi zíyí gi roa wá, oto lolu 'búma doyi káa zí wo bi kóo 'dá'dá ní wá. ⁵ Ídí ówo lúyú ledre eyí, zíyí óyóló'bó sómú ledre eyí zíyí ndá'baóguyí méngi ledre ga bi kóo ndîşî méngi yée 'dá'dá ní. Togú óyóló'bó sómú ledre eyí wá, mááyí ógu 'dí'bióyó éyí ga bi ndîşîní oto lámba doyé nées gi zíyí 'dá'ba.

⁶ Ngíti éyí ni bo méngi wo mááyí kí rokinyi gi zíyí gi roa. Nées ledre bi sógó bisinyí miméngi ledre ga bi 'bi 'yí 'bi Nikóla e ní. Maa, másógó bisinyí miméngi ledre eyé nées kpá misógó.

⁷ "Togú mbílíyí ni tí bo yá, ídí úwú ledre bi 'Dówú Lomo uku zí kanîsa ní. 'Yí bi ni tóro ngbúo zía rómo komo Satána ní, mááyí í'bí misi'di zía ólúne sî kágá 'bi trîdri bi simi yáká 'bi Lomo ní."

Sanda zí manda 'bi kanîsa bi simi Samuróna ní

⁸ "Ídí éké ledre ba zí manda 'bi kanîsa bi simi Samuróna ní kídí,

"Ba sanda gi zí wo bi ni mizefi 'yí, bi ni kpá odu 'yí

ní, wo bi kóo uyu zía kpá úrúne ní. ⁹ Máówo 'do'dó kí lerí eyí go. Abú kenée ndá 'bi eyí 'yí lerí e wá. Máówo kpá bisinyí ledre 'bi 'yí ga bi ya yée niyí Yúda e ní go, ndaní eyé Yúda e wá. Niyí yí eyé 'yí ga bi 'bi Satána ní. ¹⁰ Ndá éré ngirí gí zí 'do'dó bi ni go ógù royí ní wá. Máúku zíyí ngére 'bi bicayi lomo e ni ónzó ngíti géyí lafúyí e simi sígìní gí ro úzu yíi. Áyí ógù 'dó'dó kí sílì sokó (10). Abú ayíní úfu yíi za cù miúfu, ídí tóro ngbúó. Odù a mááyí í'bí trìdrì zíyí káa do tákpásílì.

¹¹ "Togù mbílíyí uwú ledre bú, ídí úwú ledre bi 'Dówù Lomo ni ndìsì úku a zí kanísa ní. 'Yí máa wo bi ni tóro ngbúó simi 'do'dó ní, utúasá 'dó'dó gí zí miówo gbre umbu* lolu wá."

Sanda zí manda 'bi kanísa bi simi Peragamóna ní

¹² "Ídí éké ledre ba zí manda 'bi kanísa bi simi Peragamóna ní kídí,

"Ledre ba ni gí zí wo ni kí mongù bikafu maku zíne ní. ¹³ Máówo bi ndìsìyí bú, ndìsì dongará 'yí ga bi kí'dí bi Satána oto kítì ngére ené ní. Abú kenée ndotó, óyósé esé sogosé zíma wá, abú gba simi bi kóo 'di'biní ezesé Andipá bi ni ngúru 'yí amá

zíye úfu wo za cù do komosé kí'dí bi Satána ni ore ní.

¹⁴ "Simi ledre ga gére née mbá, ngíti owù lúyú ledre ni bo rosé. Ngíti géyí 'yí e niyí dongarásé íri lanyání go fú ro 'dódo ledre bi kóo Baláma 'dodo zí Baláka† ní kídí, togù Isiréle e anuní éyí bi 'danání lomo ga bi yemení kí sílì 'yí ní, kpá kí ndìsì méngì 'berí yá, née ndaá 'bi ené lúyú ledre wá. ¹⁵ Kpá sére kenée, ngíti géyí 'yí e gí dongarásé ndìsìní go méngì ledre ga bi 'yí 'bi Nikóla ndìsìní 'dódo yée ní. ¹⁶ Bilámá a, ídísé mu óyóló'bó mimbé'desé. Togù ílisé úwú ledre née wá, mááyí ógù méngì okó kíye kí mongù bikafa maku bi ni ndìsì ólùógù gí komá ní.

¹⁷ "Togù mbílíse ni tí bo yá, ídísé úwú ledre bi 'Dówù Lomo uku zí kanísa ní kídí, 'yí bi ni tóro ngbúó oyó sogoné zíma wá ní, mááyí í'bí miótoécì mána zía. Mááyí kpá ífí mikánda ìrì bi miékéne ro misisilekpe bikenyí owù tutú ní doa. Ngíti 'yí kpí utúasá ówo ìrì née wá duú 'yí bi máífí ìrì née doa ní."

Sanda zí manda 'bi kanísa bi simi Tayatíra ní

* **2:11** 2:11 Gbre umbu: Ídí ólo ledre gí ro gbre umbu simi 'Dódoógù 20:6,14, 21:8. † **2:14** 2:14 Baláma e kí Baláka: Ólo ledre gí ro Baláma e kí Baláka simi Ólo 'yí e 22-24.

18 “Ídí éké ledre ba zí manda 'bì kanṣa bì simì Tayatíra ní kídí,

“Ledre ba nì gì zí Owù 'bì Lomo, bì kuṣu'bu komoa ndìṣì ndìcì káa zí mbílí pho'du, zí nzìsìndìga éṣìye káa zí so pho'du ní. 19 Máówo miméngì ledre eyí e, 'bú 'yì e bì ndìṣì óto a, kí ledremá bì ngũngu, bilámá moko ga bì ndìṣì méngì yée, nda kí simikutu bì áyí kíe ní bú. Máówoyéme kpá go kídí cakaba ní, ndìṣì go méngì moko rómo yée ga bì kóo 'dá'dá ní mbá.

20 “Abú kenée ndotó, ledre nì kpá fú bo simimá royí. Nì ledre bì ótoómo bisinyí kára née Izibéle,‡ bì oto roné káa do Nébi íri ní. Kí bisinyí 'dó'do ledre ené, londo tú'dú 'yì 'bì moko amá e go zíye ndìṣiyé só'do royé kí 'yì ga bì ofúní royé kéye wá kpá kí ánu éyì ga bì 'danání zí lomo ga bì yemení yée kí sílí 'yì ní.

21 Máí'bí tí sìnḍí kadra go zía gì ro zía óyóló'bó sómù ledre ené gì simì bisinyí miméngì ledre ga gére ní, tí lá ili ené e wá. 22 Mááyí ódóngéřì wo kí bisinyí ndíyá zía ídine mi'dú'duné do řangba bì gamá wá. Zíma kpá í'bí 'do'dó ro ya'dá ga bì so'doní royé kéne ní,

'búo togú oyólo'bóní sómù ledre eyé go. 23 Mááyí kpá úfu 'yì ga bì ngũnguní ledre ené ní 'dá'ba. Gì ro zí 'yì ga bì ngũnguní ledre amá go ní ówo a kídí ma'díi máówo sómù ledre 'bì 'yì kí ledre ga bì do mimbé'dea ní mbá bú. Gì zí kéyì née mááyí í'bí tákpásílí zí 'yì kací miméngì ledre ené.

24 “Sée ngíti géyì 'yì ga bì 'bì Tayatíra, ásisé gì ro bisinyí 'dódo ledre 'bì kára née ní ní, ówosé esé éyì bì 'yì 'bì Satána ndìṣiní ndólo a miótoécì ledre 'bì Satána ní wá. Gì zí kéyì née ní, máoto ngíti lorù dosé owóowó lolù wá. 25 Ídísé lánýá ro ledre bì 'dodoní zise ní gì simì sìnḍí kadra 'bì mindá'baógumá.

26 “Yì bì nì tóro kíma simì ledre kací kadra mbá gì simì odu sìnḍí kadra ní, mááyí í'bí roko'bu zía. Zía ídine ngére do sì do 'yìma'dí e mbá.

27 “ ‘Nì ídí Ngére do říkí sì do 'yì e kí mongú roko'buné káa zí késí ní.

Zía ndìṣiné kánya yée káa zí pheřé ndoko ne ní.’

Ledre née nì ídí kenée gì zía bì Babá í'bí roko'bu go zíma ní. 28 Mááyí kpá í'bí bimióngó zíye káa zí kérékobì bì ndìṣì olúógu ne kí simì bì ní. 29 Togú ásé tí 'yì

‡ 2:20 2:20 Izibéle: Nì ne kára bì ndìṣì lóndo Isiréle e zíye ndìṣiyé íni ini zí lomo ga bì yemení yée kí sílí 'yì ní. Ólo ledre gì roa simì 1 Míngburoko ngére e 16:29-31, 18:4, 19, 2 Míngburoko ngére e 9:22. 2:27 2:27 Ke'bi 'bì Dawídi e 2:9

úwú ledre e, ídísé úwú ledre bi 'Dówú Lomo ndịsị úku a zise ní."

3

Sanda zí manda 'bi kanịsa bi simi Saradịsị ní

1 "Ídí éké ledre ga ba zí manda 'bi kanịsa bi simi Saradịsị ní kídí,

"Ba sanda gi zí wo bi ni kí 'Dówú 'bi Lomo zine ñnyị doa gbre (7) kpá kí kele e ñnyị doa gbre (7) ní. Máówo miméngị ledre eyị e go bú. 'Yị e mbá niyí sómú ledre kídí áyị trịdri, ábuwá úyu yị eyị go. ²Káa zí bi goó kenée ní, úrú mu zíyị ó'bu ngítíyị nées gi zía idiáká go lá cuku'dée zíyị úyu ókpó royị za fi. Máówo go kídí éyị bi ndịsị méngị a ní ndaá 'bi ené bilámáne do komo Lomo wá. ³Ídí sómúndiki ledre kóo 'dodoní zíyị bi kóo úwú ní. Ídí lánýá roa zíyị óyóló'bó sómú ledre eyị gi simi lúyú ledre. Togú méngị ledre nées kenée wá, mindá'baógumá mááyí lịyị yị mīlīyị káa zí bi 'yị ugu ndịsị lịyị 'yị e ní.

4 "Abú kenée ndotó, sée ngíti géyị 'yị e simi Saradịsị íri bongó esé ndaá 'bi ené kí ñndrị roné wá. Gi zí kéyị nées azé ndịsị gámá kése kí bikenyị bongó rozé gi zía útúásásé go miútúásá. ⁵'Yị máa wo bi toro go ngbúó ní, ni kpá esị bikenyị bongó

roné. Málúluóyó ñrĩa gi simi búku 'bi trịdri wá. Mááyí úku ledre zí Babá kí maláyika ené e máyá nées 'yị amá. ⁶Togú úwúsé tí ledre bú, ídísé úwú ledre bi 'Dówú Lomo ndịsị úku a zise ní."

Sanda zí manda 'bi kanịsa bi simi Filadelifíya ní

7 "Ídí éké ledre ga ba zí manda 'bi kanịsa bi simi Filadelifíya ní kídí,

"Ba kúrúma bi mándá 'yị lúyú ledre wá, kpá 'yị méngị cóngó ledre do komo Lomo kpá go Ngére do bi kací Dawídí ní. Simi bi málíkpi mbotu ledre go ní, 'yị 'dútú a ndaá. Simi bi má'dútú mbotu ledre go ní, 'yị líkpí a ndaá.

⁸Máówo miméngị ledre esé e za mbá bú. Lúrúsé aka málíkpi mbotu ere go zise 'yị bi ni 'dútú a gi zise ní ndaá. Máówo kpá bú abú owụ roko'busé ni cuku'dée yá, óyósé esé sogosé zíma wá. Ásé kpá fú mítórosé ngbúó sogomá do bilámá 'dódo ledre bi kóo 'dodoní zise gi romá ní. ⁹'Yị 'bi Satána ga gére ní ndịsini úku ledre kídí yée niyí Yúda e, yị ené ɽanga ndani eyé Yúda e wá. Mááyí óto yée zíye ídiye káa do mbigí simi sındise gi ro zíye ówo a kídí, 'búse ofu domá go. ¹⁰Mbófo éyị zise, gi zía ngungusé ledremá zise go útú simisé kíngaya. Mááyí kpá lúru bi kacise kadra

úzu éyí bí ní ògú do sogo káṅgá úzu 'yì ga bí ṅṅunṅuní ledremá wá ní.

¹¹ “Ídísé ówo a bilámáne kídí mááyí go 'duo gbóo gí ro ndá'baógú. Ídísé tóro fú lá ngbúó sogo má káa bí niyí 'dí'bióyó tákpásílí bí ní trìdrì bí za fí ní gí zíse. ¹² 'Yì máa wo bí ní rómo komo Satána ní, mááyí óto wo kí ledrené owóowó simi 'Dìcì 'bí Lomo. Utúasání 'dí'bióyó wo gí do bí máa nées wá. Mááyí ékéóto ìrì Lomo amá kí ìrì mongú gara bí mìkándá Yerusaléma bí ní ògú gí komo ere gí zí Lomo ní simi komoa. Mááyí ékéóto mìkándá ìrì amá simi komoa. ¹³ Togú úwúsé tí ledre bú, ídísé úwú ledre bí 'Dówú Lomo ní ndìsì úku a zíse ní.”

Sanda zí manda 'bí kanísa bí simi Lawudikíya ní

¹⁴ “Ídí éké ledre ba zí manda bí simi kanísa 'bí Lawudikíya ní kídí,

“Ba kúrú 'yì bí togú uku ledre go yá, zí ledre nées ídine tí kenée ní. Ní 'Yì bí ndìsì méngì dẹ̀ú ledre bí Lomo ili ní, kpá Ngére do éyí e za mbá ní. ¹⁵ Máówo miméngì ledre eyí e bú. Ndá 'bí eyí bikìdrì 'yì togú mīrì 'yì wá. Máíli kóo zíyì ídíyì ngúrúyé. ¹⁶ Gí zía bí ndá 'bí eyí lolu bikìdrìyì, ndá kpá mīrìyì wá ní mááyí sí'díógú yì gí komá 'dá'ba. ¹⁷ Ndìsì úku ledre yá éyí ofuní

zíyì go, ili lolu ngíti éyí e wá. Ówo bí kídí kémbì éyí ndaá zíyì wá, áyí mongú 'yì lerì, komoyí ndaá, ndìsì gámá kpá ngírá ní wá gí zí 'dí? ¹⁸ Ídí 'dí'bí somú ledre gí zíma, ní óto yì zíyì ídíyì mbigí 'yì 'bí Lomo, kémbì lúyú ledre ndaá royí wá. Éyí ga bí kóo ndìsìní 'dí'biógú dokuwu zíyì, kí yée ga bí ndìsìní 'dútú komoyí ní, Lomo ní 'dí'bióyó yée mbá 'dá'ba gí zía áyí go mbigí 'yì ené.

¹⁹ “'Yì ga bí máíli ófú yée go ní, mándìsì lórú yée zíma ndìsì 'dó'do yée mī'dó'do káa bí niyí lúyú ledre. Mé ba, ídísé óyóló'bó sómú ledre esé zíse ótoómo kí lúyú ledre. ²⁰ Mááyí goó mìtómá tara mbotu ndìsì kóko mbotu ba, 'yì bí uwú domá go zía líkpí mbotu zíma ní, mááyí olú zía 'dìcì ìrì zíse ánu éyí kéne.

²¹ “'Yì bí ní tóro ngbúó zía rómo komo ezeokóne e ní, azé ndìsì kéne do kítì ngére amá, cé káa zí bí márómo komo ezeokóma zíse go ndìsì ndìsìzé kí Babá do kítì ngére ené ní. ²² Togú úwúsé tí ledre bú, ídísé úwú ledre bí 'Dówú Lomo ní ndìsì úku a zí 'yì ené e ní.”

4

'Yì e otoní úndru Lomo komo ere

¹ Gi do kací a née zíma lúrúndíki bifúó komo ere káa zí mbotú ní likpíní go fúó. Zí kúrú 'yì gáa máuwú 'dá'dá ní ówúne zíma girí káa zí dibìlì ní kídí, "Ógu girí yáa zíma 'dódo ngíti éyì bì nì méngì roné ní zìyì." ² 'Diya káa ní, zí roko'bu 'Dówú Lomo sólu máa yeré, zíma lúrúndíki kítì ngére komo ere ngíti 'yì nì mindìsìné doa. ³ 'Yì bì ndìsì do kítì íri née, simì komoa ndìsì rírí káa owú tutú bì ndìsì rírí m̀r̀r̀r̀ ní. Zí bì óngóne cigí kítì ngére née gbaá do ndìsì ndícíne káa zí bì ongó g̀ zì m̀k̀k̀r̀ ní. ⁴ Zí ngíti géyì kítì ngére e c̀k̀k̀r̀ doa eso (24) ídíye cigí wo máa née gbaá. M̀ng̀b̀uroko 'yì e niyí do kítì máa ga gére née kpá c̀k̀k̀r̀ doa eso (24). Niyí mbá ḱ bikenyì bongó royé kpá mbá ḱ tagíya ga bì m̀r̀r̀r̀ye g̀ simì dábu ní ro doyé. ⁵ Gi 'dí zì kítì ngére née girí 'duo mongú bimióngó wéé. Zí kúrú 'yì ndìsì ówúne girí káa zí nza-gba ndìsì émbé née ní. Zí lámbe e ìnyì doa gbre ídíye mindíciye kó'dú kítì ngére née íri. Ga gére née 'Dówú Lomo. ⁶ Zíma kpá lúrúndíki mongú nyára bì wéé kó'dú kítì née íri.

Zí éyì tr̀dr̀r̀ e eso (4) ídíye gbaá cigí kítì ngére máa née, zí komo ídine royé mbá. ⁷ Mizefì éyì tr̀dr̀r̀ máa ga gére née toso a nì káa zí kemì ní. Gbre, toso a 'bì ené káa zí ya'dá ítì ní. Ota (3),

toso a 'bì ené káa zì 'yìma'dí ní. Eso (4), toso a nda 'bì ené káa zì gú'du ní. ⁸ Éyì tr̀dr̀r̀ ga bì eso (4) née, niyí mbá ḱ fúndúye ìnyì doa kérì (6), ìnyì doa kérì (6) kacíye eso (4) cé. Zíye ídíye ḱ t̀d̀d̀ komoyé royé gbaá kpá gba s̀ fúndúye mbá. Zíye ndìsìyè kófó ìr̀ Lomo ḱ ndulú ḱ kadra mbá kídí,

"Mbigí Lomo, Mbigí Lomo, Mbigí Lomo, nì Ngére.

Nì Lomo bì ḱ mongú roko'buné kíngaya ní,

nì kóo kú bo, nì cakaba kpá bo, nì ne wo bì nì ógu ní."

⁹ Simì bì éyì tr̀dr̀r̀ ga gére née niyí ndìsì kófó ìr̀ mbigí Lomo, ḱ ndìsì óto úndru a zíye ndìsìyè ḱ mbófo wo bì nì ídí tr̀dr̀r̀né za fí ní, ¹⁰ geré zì m̀ng̀b̀uroko 'yì ga bì c̀ kérì a doa eso mindìsìyè cigí Lomo do kítì ngére ní, ìnyìyè útúye do ngúrú s̀nd̀ye bì ótú doyé óto úndru wo bì nì tr̀dr̀r̀né za fí ní. Zíye óto tagíya g̀ ro doyé bì kó'dú kítì ngére do ndìsìyè úku ledre zía kídí,

¹¹ "Áyì Ngére ezé kpá Lomo ezé, utúasá miútúasá zize kófó ìr̀yì,

zize kpá óto úndruyì g̀ zía roko'buyì ofu go.

Ótoógu éyì e mbá yì,

g̀ zì miyéme ledre eyì

zíye ídíye kenée,

káa zì bì otoogu yéé ní."

5

'Yì e mbofoní Yésu

¹ Née ní zíma lúrúndíki mikúrókú mbílí wáraga do sīlī anú 'bi 'yi bi ni mindišiné do kītī ngére ní. Ekéní ledre ro mbílí wáraga máa née gī 'dí kó'dú a kpá gī 'dí sogo a, do kúrúru tara a kí ko'dó e ìnyì doa gbre. ² Zíma lúrúndíki ngíti maláyika bi kí mongú roko'buné ní kí ndīšī ótrú ledre kídí, "Ambí ni útúásá sókooyó ko'dó ga bi ro wáraga ba ne?" ³ Tí lá 'yi bi togú komo ere, togú do sogo kángá ona, togú mbú sī kángá bi ni útúásá líkpí wáraga née zía ólo ledre bi simi a ní ndaá. ⁴ Gí zía bi 'yi bi zía útúásáne líkpí mbílí wáraga née ólo a ndaá ní, zí lerí méngi máa zíma ini ini kíngaya. ⁵ Zí ngúru mongú 'yi úku ledre zíma kídí, "Ndá ini ini wá, lúru aka wo bi ndīšíní ndólo wo kemí bi gí simi sī do Zúda e bi bulúndu ngére Dawídi ní ni útúásá líkpí wáraga née."

⁶ Née ní, zíma lúrúndíki Owú Kábīrīkī káa zí éyí bi ongoonzóní go miongoonzó ní dongará kītī ngére ga gére née. Zí éyí trīdrī e eso (4) kpá kí mīngburoko 'yi e ídíye gbaá cigí a. Ni kí ngírí e ìnyì doa gbre (7), kí komo e ìnyì doa gbre (7) niyí 'Dówú Lomo ga bi Lomo ifi bayi yé go do sogo kángá mbá ní. ⁷ Zí Owú Kábīrīkī née ndéréne 'dí'bi mikúrókú wáraga bi sīlī anú 'bi 'yi bi ndīšī do kītī ngére ní. ⁸ Simi bi 'di'bi wáraga née ní ní, zí éyí trīdrī ga bi eso (4) nda

kpá kí mīngburoko 'yi ga bi cí kéri a doa eso (24) ní útú ló'bu komoyé bi kó'dú Owú Kábīrīkī née. Yé kékíé'do mbá niyí kí ku'dú do sīlīye kpá kí kó'do bi yemení gí simi dábu ní kí abúrengú simiyé. Née ini zí Lomo 'bi mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ní. ⁹ Zíye úku mikánda ke'bi kídí,

"Útúásá go 'dí'bi wáraga
née,
zíyí líkpí taraa,

Gí zía ongoonzóní kóo yī go,
zíyí úgú lúgu 'yima'dí e
zí Lomo kí sámayí
kací rīkī sī do 'yima'dí e
kí tara eyé e mbá do
ídíye mbigí 'yi ga bi 'bi
Lomo ní.

¹⁰ Óto 'yi e go gí ro zíye
ídíye 'yi 'dódo ledre
'bi Lomo zí 'yi e káa zí
'yi 'dáná éyí e ní,
zíye ídíye zí 'yi e do
sogo kángá káa zí
mīngburoko ngére e
ní."

¹¹ Mááyí ídí kíe ní, zíma
úwú do tú'dú maláyika e,
toro'dikíní kītī ngére kí éyí
trīdrī e kí mīngburoko 'yi ga
gére née go gbaá. ¹² Zí
maláyika máa ga gére née
ndīšiyé úku ke'bi kídí,

"Owú kábīrīkī bi kóo ufuní
wo ní,

utúásá miútúásá zía ídíne
kí cóngóro, kí tú'dú
éyí e, kí komokenzi
nda kí roko'bu zíne.

Zí 'yi e ndīšiyé óto undrua kí
kófó iria."

13 Zíma kpá úwú do éyí trɪdri ga bi komo ere ní mbá, kí yée ga bi do sogo káṅgá ní kí yée ga bi sí káṅgá ní, kí yée ga bi simi mɪngburoko iní e ní, nda kí ngíti géyí éyí trɪdri e mbá, zíye ndísiyé úku ke'bi kídí, "Kófó iri kí mongú úndru, idí idí zí Lomo kpá zí Owú kábiriiki

za fí."

14 Zí éyí trɪdri ga bi eso nées iniyé ngungu a yiii kídí, "Idí kenée." Geré zí mɪngburoko 'yi ga gére nées útú ándá royé bi ndísiyé óto úndru Lomo kí Ngére Yésu.

6

Mizefi Ko'do

1 Mááyí idí kée ní, Owú Kábiriiki likpí mizefi ko'do bi odó'dutuní tara wáraga nées kée ní. Zí ngúru éyí trɪdri gi dongará éyí trɪdri ga bi eso (4) ní ndóndóló kí kúrúne 'dága káa zí nzagba embéne ní kídí, "Ógu mu." 2 Mááyí lúru bi káa ní, bikenyi usáni ni mítoroné kó'dúma. O'do bi ekí ndisi doa ní ni kí sama do sílne kpá kí tagiya doné. Zí usáni nées ndisi ngásane kée zí 'yi e ówo a mbá gi zía romo komo ezeokóne e go.

3 Simi bi Owú kábiriiki likpí gbre ká'dá ní, zíma úwú kúrú gbre éyí trɪdri kídí, "Ógu mu." 4 Zí ngíti bikesi birará usáni kpá óguné. 'Yi bi ndisi ngása

káa ní ni kí mongú maku do sílne 'di'biogu 'bi ené mimbé'de kési zía óto 'yi e ndisiyé úfu royé.

5 Simi bi Owú kábiriiki likpí ota (3) ko'dó ní, zíma úwú kúrú ota (3) éyí trɪdri kídí, "Ógu mu." Mááyí lúru bi káa ní, bukulu usáni ni mítoroné kó'dúma. 'Yi bi ekí doa ní kí kákpa 'bi únzu éyí do sílne. 6 Zíma úwú kúrú gi dongará éyí trɪdri ga bi eso (4) nées kídí, "Éyí bi niyi únzu a zí 'yi kí owú kákpa nées ni idí kí tú'dú kési. Áyí ótoómo dujú yáká ga bi kí éyí ga bi simiyé gi ro ndisi luru yée káa do su'bu kí yée ga bi gi ro le'yi kóró ní."

7 Simi bi Owú Kábiriiki likpí eso (4) ká'dá ní, zíma úwú kúrú eso (4) éyí trɪdri kídí, "Ógu mu." 8 Mááyí lúru bi káa ní, usáni bi kí roné káa zí mbuku ní ni go ógu. 'Yi bi ndisi doa ní iria Owú Umbu. Iri ezegamá a 'bi ené Zíumbu. I'biní roko'bu zíye do kíe'do gi simi eso (4) * 'bi do sogo káṅgá zíye ndísiyé úfu 'yi e kí mɪngburoko maku e, kí mongú 'bú, kí ndiyá, zí bangá sinyí e ánu ngíti géyí ye.

9 Simi bi likpí inyi (5) ko'dó ní, mááyí lúru bi sí mbayi bi káa ní, zíma lúru ndiki lafúze ga bi ufuni yée gi zía bi ngunguní ledre 'bi Lomo zíye ndísiyé úku

* 6:8 6:8 Kíe'do gi simi eso: Togú ifiní kóo simi 'yi e eso do sogo káṅgá nées ni niyi úfuónzó ngúru a bi ifiní ní mbá 'dá'ba.

ledre a kíngaya ní. ¹⁰ Zíye úku ledre kí kúrúye 'dága zí Lomo bí roko'buné kíngaya ní kídí, "Ngére ezé Lomo, yì bí kébí lúyú ledre ndaá royí wá ní. 'Yì ga bí 'do'doní zée zíye úfu zée ba, áyí í'bí 'do'dó royé nda kábe'di?" ¹¹ Zí Lomo í'bí bíkenyí bongó zí 'yì ga bí ufuní yée ní. Zía úku ledre zíye kídí, ndìsìsé aka kí 'búó togú ufu asání 'yì amá ga bí ngununí ledre amá go niyí lúndu e mbá gí ro zí 'do'dó ma'dáa útúásáne kpìní.

¹² Simì bí líkpíní ìnyí doa kéré (6) ká'dá ní, zí k'ìdì kángá méngì roné, geré zí kadra ìlìne mbuú, zí komo éfé éšìne káa zí sáma ní. ¹³ Zí kele e ndìsì útúóguyé káa zí miáná kágá ndìsìní útúóguyé gí zí mongú sílì ní. ¹⁴ Do kírókúoyó ere káa zí kírokúní sáka ní. Zí landa e kí cúkú e lélíye mbá.

¹⁵ Zí mǐngburoko ngére e, kí 'yì 'bí 'be 'bí eyé e, kí mǐngburoko manda 'bí asikíri eyé e, kí 'yì ga bí kí tú'dú éyí e zíye ní, kí 'yì ga bí kí roko'bú ledre e zíye ní, kí owúkúlú e kí gbékpí 'yì e mbá zíye ídíye kí ngìrì royé bisinyíne zíye ndìsìyé kí ló'boyé simì gu landa e ngíti géyí sogo landa e. ¹⁶ Zíye ndìsì ngásáye kí úku ledre kídí, "Áko landa ga ba, ìnyísé gírì ógú útú'dútú zée wá gí zí 'dì, líkpísé rosé mu zíze ólú ló'bozé simísé gí zí simíkésì 'bí Lomo e kí Owú

kábiríkì. ¹⁷ Sǐndì kadra 'bí simíkésì eyé utúásá go zía gí ro úfuónzó zée. Ambí ní yómo zée gí zía née?"

7

Otoní kací sǐlì Lomo simì komo 'yì e (144,000)

¹ Gí do kací ledre née ní, zíma lúrúndíki maláyika e eso kí toro do sogo kángá do bí e mǐngúngúcú a. 'Dì'bingerǐnì bisinyí sílì bí kí roko'buné ayí ógú ílì do sogo kángá, togú do mikavu e kí kágá e ní go ndá. ² Zíma kpá lúrúndíki ngíti maláyika kí ógú 'díyì roné gí 'dì gbére, gí ro óto kací sǐlì Lomo simì komo 'yì ga bí 'bí Lomo ní. Zía úku ledre kí kúrúne 'dága zí maláyika ga bí eso í'bínì roko'bú zíye gí ro sǐnyíónzó do sogo kángá kí mikavu ní kídí, ³ "Ndásé aka sǐnyíónzó do sogo kángá kí mikavu e kí kágá e wá, 'búó togú otozé kací sǐlì Lomo go simì komo mbígí 'yì ené e za mbá." ⁴ Zíye úku ledre kídí, otozé kací sǐlì Lomo go simì komo 'yì e álifú kǐé'do doa cǐ gbre doa eso (144,000) née sí do Isiréle e.

⁵ Gí tara mbotú 'bí Zúda 'bí ené álifú sokó doa gbre (12,000),
gí tara mbotú 'bí Rúbene 'bí ené, álifú sokó doa gbre (12,000),
gí tara mbotú 'bí Gáda 'bí ené álifú sokó doa gbre (12,000),
⁶ gí tara mbotú 'bí Aséra 'bí ené álifú sokó doa gbre (12,000),

gi tara mbotu 'bi Nafatáli
'bi ené álfu sokó doa
gbre (12,000),
gi tara mbotu 'bi Manási
'bi ené álfu sokó doa
gbre (12,000),
7 gi tara mbotu 'bi Simiyóna
'bi ené álfu sokó doa
gbre (12,000),
gi tara mbotu 'bi Lévi 'bi ené
álfu sokó doa gbre
(12,000),
gi tara mbotu 'bi Isakára
'bi ené álfu sokó doa
gbre (12,000),
8 gi tara mbotu 'bi Zebulúna
'bi ené álfu sokó doa
gbre (12,000),
gi tara mbotu 'bi Yoséfa
'bi ené álfu sokó doa
gbre (12,000),
gi tara mbotu 'bi Benzemúna
'bi ené álfu sokó doa
gbre (12,000).

Tú'dú ríkí sí do 'yima'dí e

9 Gi do kací ledre née ní,
zíma lúrúndiki tú'dú tú'dú
'yí e, 'yí bi ní útúásá óloónzó
yée ní ndaá. Tú'dú sí do
'yima'dí e do sogo kángá,
kací kúfúye kí tara eyé e
míngúngúcuá niyí kenée
mbá mítóroyé kó'dú Lomo
kí Owú kábíríkí. Esíní royé
mbá bíkenyí bongó, kpá kí
mbílí mbíró do síllye. 10 Zí
'yí ga gére née úku ke'bi kí
kúrúye 'dága kídí,
"Lomo ezé bi ní mindísíné
do kítí ngére ní
ní kí roko'bu zíne
'bi yómo 'yí ené e.
Owú kábíríkí ní kpá
kenée."

11 Zí maláyika e ga bí
toro'dikíní kítí Ngére née

gbaá ní, kí ngíti géyí
míngburoko 'yí ga bí ore,
nda kpá kí ngíti géyí
míngburoko éyí trídri ga
bí eso (4) ní ìnyiyé mbá
útúló'bu komoyé bí ndísiyé
óto úndru Lomo. 12 Zíye úku
ledre kídí,
"Idí kenée.

Azé ndísi mbófo yíí kí kófó
ìriyí,

áyí 'yí komokenzi, azé
mbófo yíí kí ndísi óto
úndruyí,

áyí kí roko'bu ledre e za mbá
zíyí,

azé ndísi óto úndruyí kenée
za fí. Idí kenée."

13 Zí ngúru míngburoko
'yí ga gére née ndú'yú máa
kídí, "Ówo 'yí ga bí kí
bíkenyí bongó royé née bú?
Oguní gi 'da?"

14 Zíma úkulúgu ledre zía
kídí, "Mongú 'yí, ówo yée
yíí."

Zía úku ledre zíma kídí,
"Ga gére née 'yí ga bí kóo
nduwúní kíngaya ní. Luguní
bongó eyé go drá kí sáma
Owú Kábíríkí. 15 Gi zí keyí
née,

"utúasání go tóroyé cigí kítí
ngére 'bi Lomo

ndísiyé óto úndrua simi
'dící ené kí kádra kpá
kí ndulú mbá,

gi zía owoní bú kídí Lomo
ma'dáa ndísi sáká yée
ne gi simi ledre e.

16 Éyí bí 'bú ní menjí lolu
yée wá,

kodró menjí yée wá.

Pho'du kádra ongbó lolu yée
wá,

gba bisinyí bimiřri ogu
lolu royé kpá wá.

17 Owú kábiriki bi toro kó'dú
kiti ngére ní ni ndisi
luru bi kacíye,
zia ndisi ndéré káye do
'dawú 'bi tridri bi za fi
ní.
Lomo ni ó'dó ini ini gi ko-
moyé drá."

8

*Ledre gi ro odu ko'dó bi
likpini ní*

1 Simi bi Owú kábiriki
likpi inyi doa gbre ko'dó ní,
zi bi idine komo ere si gbóo
ki yana sindi kadra.

2 Máayi idi káe ní, i'biní
dibili go zi maláyika ga bi
inyi doa gbre ndisiní tóro
kó'dú Lomo ní kacíye mbá.

3 Zi ngiti maláyika bi ki
saani bi gi simi dabu do
siline ki aburengu siminé ní
ogu tóroné cigi mbayi 'bi
Lomo. Zia ongbó a 'dána a
zi Lomo káa zi bi mbigi
'yi 'bi Lomo ndisiní ini ini
zi Lomo ní do mbayi bi gi
simi dabu ní kó'dú kiti ngére
née. 4 Zi cika aburengu née
ki ini 'bi 'yi ga gére née
ndéréne gi do silí maláyika
née zi Lomo 'dága. 5 Née
ní zi maláyika née 'dí'bi
saani do unzu 'dúcu a ki so
pho'du bi gi si mbayi 'bi
Lomo ní, zia léfe a ruu bi
do sogo kangá. Gi ore geré
zi pho'du née ndiciphutru
roné ki mongu roko'buné zia

ndisi 'bilé'bené zi kangá kpá
ndisi kiziné.

Maláyika imini dibili e

6 Nda gi ore, zi maláyika
ga bi gaa inyi doa gbre (7)
i'biní dibili e inyi doa gbre
do silíye ní, yéme royé gi ro
imi yée.

7 Zi mizefi maláyika imi
'bi ené dibili. Geré zi
mingurogó ini káa zi mongu
'dofi ní ki ngiti eyi bikesi
pho'du ní kpá ki sama
utuoguyé gi komo ere do
kangá. Zi dogboru do sogo
kangá kide'do gi simi ota* ki
kaga e ki suwu e araye mbá.

8 Zi gbre maláyika imi 'bi
ené, zi mongu so pho'du káa
zi landa ní utuogune bu simi
mongu mikavu. Zi komo
dogboru mikavu née esine
káa zi sama ní. 9 Zi tui'du
ngiti geyi eyi tridri ga bi
simi a ní uyuyé mbá, zi dog-
boru kurungba e 'deweyé gi
zi roko'bu ini.

10 Zi ota maláyika imi 'bi
ené dibili. Zi mongu kele
bi ndisi ndici 'bi ené káa zi
miundu pho'du ní utuogune
ree buu simi ngburu e ki
dokui'du ngburu e. 11 Iri kele
née ni Áta. Gi zi keyi née,
zi dogboru ini e ataye miata,
zi tui'du ngiti geyi 'yi ga bi
eweni ní uyuyé mbá.

12 Zi eso maláyika imi 'bi
ené dibili. Zi dogboru kadra
ki dogboru efe ki kele e idiye
nda lului'du ongoni lolu bi
mbi wa. Zi bi ririfi née idine

* 8:7 8:7 Kide'do gi simi ota 'bi do sogo kangá: Togu ifini koo simi do sogo ota,
niyi ongbonzo nguru a mbá 'da'ba.

gbóo kí yana kadra kpá gbóo kí yana ndùlù.

¹³ Gì do kací ledre née, zíma lúrúndíki agì komo kadra 'dága, zía ndìsì gbúrógbóne 'dága kídí, "Nduwú, nduwú, nduwú ro 'yì ga bì do sogo káṅgá ní gì zía maláyika ga bì ota ní niyí go gì ro ímí 'bì eyé dībīlì cakaba."

9

Inyi maláyika ímí 'bì ené dībīlì

¹ Zí ìnyì (5) maláyika ímí 'bì ené dībīlì. Kpá lá bì ímí ní, geré zíma lúrúndíki kele bì utúogù do sogo káṅgá ní. 'Dì'biogù mafutáa 'bì líkpí tara gu bì olù olù* kíngaya ní kpa kíne. ² Simì bì líkpí tara gu née ní, zí bukùlù cika ólùóguné kùú káa zí cika mì'dùtù ní, zía 'dùtù komo kadra kí ere yeré. ³ Zí mbíra e ólùóguyé gì simì cika née sùú óguyé do káṅgá. Niyí kí roko 'bù 'bì é'be 'yì zíye káa zí ágarabu ní. ⁴ Ukuní zíye kídí ndaní é'be súwú e kí éyì ga bì útuní ní kí kágá e wá. Idíní é'be dùú 'yì ga bì ngárá otoní kací sīlì Lomo simì komoyé wá ní. ⁵ Ukuní zíye kídí ndaní úfu 'yì ga bì niyí é'be yée née miúfu wá. Idíní tí lá 'dó'do yée mì'dódo kí éyì miówo bì káa zí 'bì ágarabu ní kí éfé e ìnyì. ⁶ Simì sīndì kadra née gì zí éyì miówo, zí tù'dù

'yì e ndìsiyé ṅgúṅgú umbu, é'e umbu ogù ené 'dí'bi yée wá, zíye ídíye tí nzíyiyé gì ro úyuyé, umbu ngásá nda yì ené gì zíye mīngásá.

⁷ Mbíra ga gére née, tosoyé káa zí usáni ga bì yemeomoní yée go nzíyiyé gì ro okó ní. Niyí mbá kí tagíya ro doyé gì simì dábu. Simì komoyé nì mbá káa zí simì komo 'yìma'dí ní. ⁸ Zí bì doyé ídíne mbá káa zí bì do kará e ní. Zí soyé ídíne mbá kí mīngburoko ṅgìriné káa zí so kemì ní. ⁹ Zí do kó'dùye órúné gbìgaga káa zí kēsì ní. Zí ṅborù fúndúye kí ìnyì 'dága ndìsì ṅgúndruné káa zí gborù tù'dù usáni e kí ndéréye simì okó ní. ¹⁰ Sono mbíra ga gére née nì kí wowóne káa zí ágarabu ní. Niyí ndìsì é'be 'yì e kí sonoyé née kí éfé ìnyì (5). ¹¹ Maláyika bì ndìsì lúru bì kací mongù gu ní, nì ne ṅgére doyé. Irija simì tara Ébere nì Abadóno, simì Gírìgì 'bì ené Apolóno† ledre gì simia kídí, 'do'dó.

¹² Mizefì 'do'dó ukú aka née lá ne. Ngíti géyì 'do'dó e gbre niyí kpá ógù.

¹³ Zí ìnyì doa kéré (6) maláyika ímí 'bì ené dībīlì. Zíma úwú kúru 'yì kí ódróné gì sī mbayi kí'dí bì ndìsiní 'dáná éyì zí Lomo sī mbayi 'bì Lomo bì gì simì dábu ní. ¹⁴ Zí 'yì née úku ledre zí ìnyì doa kéré (6) maláyika

* 9:1 9:1 Gu bì olù olù kíngaya ní: Ba bì bì kí'dí bì bandáotoní Satána doa ní.

† 9:11 9:11 Apolóno: Simì tara Ébere ini ledre simì a kídí sīnyíonzó éyì e.

née kídí, "Líkpi maláyika ga bi eso (4) 'di'bingeri ní yée simi ngburu Efaráta ní mu."

¹⁵ Née ní do líkpi maláyika ga bi eso (4) yemeotoní yée nzíyiyé gi ro sɛndí kadra, kí éfé nda kí simibi 'bi ledre née ní ní, ìnyiyé ndéréye úfu tú'dú ngíti géyi 'yima'dí e do sogo kángá. ¹⁶ Maláyika ga bi eso (4) née, niyí kí tú'dú asikíri e do usáni e, oloní yée zíma úwú a romoní cì sokó mīliyono (200,000,000) go.

¹⁷ Zíma lúru usáni e kí 'yi ga bi doyé ní, odóní mbá sókó kési e do kó'dúye ngíti géyi bikesine, ngíti géyi káa zí cika ní, zí ngíti géyi ídí 'bi eyé rerebeye káa. Usáni ga gére née toso doyé ni káa zí do kemí ní. Zí pho'du kí cika nda kí barútu ndisi ólúoguyé gi koyé. ¹⁸ Zí éyi ga bi olúoguní gi ku bangá ga gére née úfu tú'dú tú'dú 'yi e. ¹⁹ Bangá ga gére née, roko'bu 'bi úfu 'yi e ni simi koyé, kpá ro sonoyé. Sonoyé ni kí doné káa zí do kámá ní togú naná 'yi go yá, zí wowó a ídine kóngaya.

²⁰ 'Yi máa yée ga bi omoní gi simi umbu ga gére née, iliní eyé óyóló'bó mimbé'deyé wá. Otoomoní eyé óto úndru dokéké e, kí lomo ga bi 'yima'dí yemení yée gi simi miririri kési e kí dábu togú mbú yée ga bi gi simi tutú kí kágá, bi ngará lurúní bi wá, uwúní ledre wá, gamání kpá wá ní wá. ²¹ Otoomoní eyé ledre

'bi úfu 'yi e, lóndú, 'berí, kpá kí ledre 'bi ugu ní wá.

10

Maláyika kí Owú Wáraga do sɛlɛne

¹ Nda née ní, zíma lúru ndíki ngíti maláyika bi kí roko'buné kóngaya ní kí óguné gi komo ere do kángá, burungú solú wo go yeré, zí mikórú ídine ro doa gbaá. Zí simi komoa ndisi ririne káa zí sùlú kadra ní, zí kágá sɛndí ga ídiye mbá káa zí ngburu ngiri ga bi kí pho'du royé ní. ² Maláyika máa née ogu kí owú wáraga do sɛlɛne kí tarané milíkpíne fúó. Zí ogu tóroné óto sɛndine 'bi anú do mikavu, sɛndí a 'bi ngeli 'bi ené do kángá. ³ Zí gbúrogbóne 'dága káa zí kemí gburogbóne ní. Simi bi gburogbó ní, geré zí nzagba émbéne kí'dí ìnyí doa gbre (7). ⁴ Simi bi nzagba ga bi ìnyí doa gbre (7) née embení giri ní, geré zíma ìnyimá gi ro éké ledre ga bi ukuní yée née. Zí ngíti 'yi ótrú kása ledre zíma giri kídí, "Ndá aka éké 'dódo ledre ga bi úwú yée née wá, idiní aka ídí miótoécíyé."

⁵ Zí maláyika bi gáa toro do mikavu kí ngíti sɛndine do iní, ngíti a do kángá ní ìnyiné síkpi sɛlɛne 'bi anú 'dága. ⁶ Zí lólóbú kí iri Lomo bi ni tridri za fí, bi otoogu ere kí éyi ga bi siminé ní mbá, kpá kí do sogo kángá za kí éyi ga bi siminé

ní mbá, mikavu e kí éyí ga bi simiyé ní mbá kídí, "Sìndí kadra oḡu go. ⁷ Simi bi sìndí kadra oḡu go gi ro zí ìnyí doa gbre (7) maláyika ímí 'bi ené dībīlì ní, ledre ga bi kóo Lomo yemeomo yée simi roko'bu ené ní geré zíye méngì royé tí káa zí kóo ukui'bí zí ngítì géyì 'yì kasa ené ga bi nébì e ní."

⁸ Zí kúrú bi gáa miúwú gi komo ere ní kpá ówú ándá roné zíma kídí, "Ndéré mu zíyì 'dì'bi wáraga bi likpiomoní tara go fúó do sīlì maláyika bi tóro kí kémbì sìndíne do iní kpá do kángá ní."

⁹ Zíma ndéréma úku ledre owú wáraga née zí maláyika née gi ro zía í'bí a zíma. Zía úkulúgu ledre zíma kídí, "'Dì'bi mu, ídì esì a koyì zíyì ánu a. Simi bi áyí ndìsì ánu a ní, ni ídì koyì ngbéngbeté káa zí tezi ní, ni ndéréókpó simiyì nda mindogóne."

¹⁰ Zíma 'dì'bi owú wáraga gi do sīlì maláyika née esì a komá ánu a. Ni komá tí ngbéngbeté káa zí tezi ní, máúlù nda ní, okpó nda simimá mindogóne. ¹¹ Do úku kása ledre zíma kídí, "Ídì kpá fú úku ledre bi ni óḡu méngì roné zí rìkì kúfú 'yìma'dí e, kí rìkì sì doyé kí tara eyé e mingúngúcuá kí ngéreyé e ní za mbá."

11

Ledre gi ro 'dìcì 'bi inì zí Lomo

¹ Zí Maláyika í'bióḡu kágá 'bi ndáraba éyì e zíma. Do úku ledre zíma kídí, "Ndéré mu ndáraba simi 'dìcì 'bi Lomo, zíyì kpá ndáraba mbayi 'bi Lomo, zíyì kpá ólo 'yì ga bi ndìsìní óto úndru Lomo íri ní mbá. ² Tí lá, ndá ndáraba ligá 'dìcì máa née wá gi zía i'bínì go zí 'yì ga bi ndanì Yúda e wá ní. Niyì ndìsì 'dítì simi gara bi lúyú ledre ndaá simi a wá ní kí éfé e cì gbre doa gbre (42). ³ Mááyì í'bí roko'bu zí 'yì amá e gbre niyì esì royé mbá nzenze bongó zíye ndìsìyè úku bilámá ledre amá zí 'yì e kí sīlì álifu kìé'do miya gbre doa cì ota (1,260)." ⁴ 'Yì ga bi gbre née niyì káa zí kágá bi kí ìrìné olíva ní, kpá káa zí lámaba bi 'dìcì kacì Ngére 'bi do sogo kángá ní. ⁵ Togú 'yì ilì méngì bisinyì ledre kí 'yì amá ga gére née yá, pho'du ni ólúóḡu gi koyé óngbóonzó 'yì máa née. Née misi'di bi 'yì bi ni méngì bisinyì ledre kí 'yì amá ga gére née ní ni úyu doa ní. ⁶ Ya'dá ga gére née niyì kí roko'bu zíye úku ledre zí iní tóroné kí é'dì simi bi niyì ndìsì úku bilámá ledre amá zí 'yì e ní. Niyì kpá kí roko'bu zíye úku ledre zí iní óyóló'bó roné káa zí sáma ní gi ro zí bisinyì rìkì ndiyá e útúye do 'yì e 'diya káa zí bi ilinì ní.

⁷ Simi bi mengionzóní moko bi mákása yée kíe née go ní, bangá sinyì bi ni ólúóḡu gi simi mongú

gu ní ni útú kí okó doyé do rómo komoyé zía úfu yée. ⁸ Umbuyé ni ídí sága do mongú misi'di simi Yerusaléma ore. Née sí ledre bi ndoloní gara née gi zía kpá "Sodóma" do ndólo a kpá kídí, "Ízibiti ní."* Née gara bi kóo phephéonzóní Ngére eyé simi a ní. ⁹ Umbu ga gére née niyí ídí sága kenée kí sǐlǐ ota kí yanané gi ro zí rǐkǐ kúfú 'yíma'dí e, kí rǐkǐ sí doyé kí tara eyé e mǐngúngúcu a ndǐsǐ óguyé lúru cáyi yée. Née sí ledre bi yaá ndaní óto yée gu gi zía wá ní. ¹⁰ Zí 'yí 'bi do sogo kǎngá e ídíye mbá kí rokinyi gi ro umbu ya'dá ga bi gbre née. Do ndǐsǐyé mǐngǐ ayímbi kí í'bí tákpásǐlǐ zí lafúye gi zía ya'dá ga gére née i'biní kóo 'do'dó go ro 'yí e do sogo kǎngá kíngaya.

¹¹ Nda gi do kací sǐlǐ ota (3) kí yanané, zí Lomo úru yée. Zí tú'dú 'yí ga bi lurúní ya'dá ga gére née uruní yí eyé gi simi umbu go ní, ídíye kí mongú ngirí royé. ¹² Zíye úwú kúrú 'yí gi komo ere kí ndólo yée kídí, "Ógusé girí mu yáa." Zíye ñnyiyé tí do komo ezeokóye ga gére née ndéréye komo ere 'dága kpurú gi simi burungú.

¹³ Simi sǐndǐ kadra née ní, zí kǐ'di kǎngá ídíne zí tú'dú ngíti géyí kútú e simi gara

ore ndúrúyé mbá. Zí 'yí e úyuyé álfu ñnyí doa gbre (7,000), zí yée ga bi omoní ní ndǐsǐyé mbófo Lomo bi ni komo ere ní gi zí ngirí.

¹⁴ Gbre 'do'dó ukú aka née lá ne, otayé (3) ni go kpá ógu cakaba.

Ñnyí doa gbre maláyika ímí dǐbǐlǐ

¹⁵ Zí ñnyí doa gbre (7) maláyika ímí 'bi ené dǐbǐlǐ. Zíma úwú kúrú tú'dú 'yí e komo ere kí úku ledre kídí, "Do sogo kǎngá ba ni sí sǐlǐ Ngére Lomo, kpá sí sǐlǐ Kírésito, Ní goó ne Ngére doa za fí."

¹⁶ Geré zí mǐngburoko 'yí ga bi cǐkérǐa doa eso (24) ndǐsǐnǐ gbaá cigí Lomo ní, ñnyiyé útúye do ngúrú sǐndǐye bi óto úndru Lomo, ¹⁷ kídí,

"Mbófo éyí zíyí Ngére Lomo bi roko'buyí ofu go ní, Áyí cakaba bo, gi zía áyí kóo kú yí eyí bo,

Áyí 'yí mongú roko'bu tónó moko eyí 'bi Ngére go.

¹⁸ 'Yí ga bi kóo mimbé'deyé ni royí bisinyíne ní, sǐndǐ kadra 'bi 'dó'do yée ogu go.

Sǐndǐ kadra ogu 'dēcǐ ngbanga 'yí ga bi kóo uyuní go ní,

kpá gi ro í'bí tákpásǐlǐ zí 'yí ñnyí kasa eyí ga bi nébi e ní

* **11:8** 11:8 Sodóma kí Ízibiti: Lomo sinyionzó Sodóma gi zí bisinyí mǐmǐngǐ ledre eyé e. Ólo Dosǐ éyí e 19:1-29. Lomo yomo 'yí ené e Isiréle e gi simi 'do'dó 'bi owúkúlu gi simi Ízibiti. Ólo Ólúógu 12.

kpá mbígí 'yì eyì ga bì kóo
ndìşiní óto úndru ìriyì
ní,
mìngburoko yée kí
mìnzeréye,
kpá şindí kadra 'bì úfu yée
ga bì kóo ndìşiní úfu
lafúye do sogo káṅgá
ní."

¹⁹ Nda gí ore, do líkpí
mbotu 'dìcì 'bì Lomo komo
ere. 'Dìcì ìri zíma lúrúndíki
sonduyù bì kí miyéme ledre
'bì Lomo gí ro 'yì e ní siminé.
Zí bimióngó 'bilé'bené, zí
mongú gboṛu éyí ówúne káa
zí nzagba embéne ní, zí
káṅgá ndìşì kizíné zí 'dófi e
ndìşì rèreóguyé gí komo ere
bì.

12

Kára 'yì lárá

¹ Mongú lárá ledre menjí
komo ere. Kára eşì kadra
roné, zía óto şindíne e gá
do éfé, tagíya bì oto doné
ní, yemení gí simi kele e
sokó doa gbre (12). ² Ni kí
siminé, owú ni go ówo gí ro
ará. Gí zí miówo owú, zía
mbúmbúdu 'dága.

³ Zí ngíti milárá kámá
bikesíne 'dódoógu roné
komo ere. Doa 'dényé ìnyì
doa gbre (7), kí ngíríne e
sokó (10), zí tagíya e ídíye
ro doa ga bì ìnyì doa gbre
(7) néesé kékíé'do mbá. ⁴ Zía
şìkpí sononé ndìşì kpíràkpí
tú'dú kele e kée, zíye ndìşì
rèreóguyé gí komo ere do
sogo káṅgá. Zí kámá néesé
ndéré tóroné mbí kó'dú kára
bì ayí ará néesé, gí ro togú

ará go yá, zíne 'dí'bi owú
néesé úlu a. ⁵ Zí kára néesé
ará owú'do bì ni ógu ídíne
ngére do kúfú 'yìma'dí e
mbá kí mongú roko'buné
káa zí késì ní. Simi bì ará
ní, geré do 'dí'bi wo ndéré
kée zí Lomo 'dága óto wo
do kítì ngére. ⁶ Zí mbágá
owú néesé ngásá ndìşiné simi
súwú gbála do bì bì Lomo
yemeomo zía ní gí ro do lúru
bì kací a kí şilí álfu kíé'do
míya gbre doa cí ota (1,260)
doné. ⁷ Zí okó útúne komo
ere. Zí Máyikolo ìnyíné kí
tú'dú maláyika ené e ìcì okó
kí lárá kámá néesé kí lafúga
ga bì gí do kací a ní. ⁸ Tí
lá zí maláyika e rómo komo
kámá néesé, do ógóoyó wo gí
komo ere gírì cù 'dá'ba. ⁹ Do
úcuógu lárá kámá néesé bì.
Bì kóo ndìşiní ndólo a 'deşì
ngére 'bì bicayi lomo e togú
mbú Satána ní, bì 'yì lóno
'yì e do sogo káṅgá mbá ní.
Ucuoguní wo do sogo káṅgá
kí maláyika ené e.

¹⁰ Zí kúru 'yì ówúne komo
ere gbélì kídì,

"Mbófo éyì, Lomo bì
kí roko'buné 'yì
yómo 'yì e ní 'dodo
roko'buné go,
ni go ngére 'bì
'yìma'dí e mbá.

Wo bì kóo oto roné kací
kadra kí ndulu mbá
ndìşì úkuóto ledre ro
lúndu zée kí lémi zée
ní,
ndaá lolu karaba komo
ere wá, ogóoyóní wo

go, ni nda goó bi do
sogo káṅgá.

11 Lafúze ga gére née
romoní komo Satána
gì zía oyóní sogoyé zí
Owú kábiriṅki kí úku
ledre umbu bi uyu gí
royé ní wá.

Gì zí keyi née, ngiri umbu
mengi ené yée wá.

12 Sée ga bi ndiṣisè ndiṣi
komo ere ní mbá,
idísé mu ídí kí rokinyi.

Lerì zí do sogo káṅgá kí
mikavu,

gì zía Satána ni go zise
iri

kí mongú mimbé'dekesí
siminé.

Gì zía owo go kídí ngítí
sílí ené ni nda go lá
cúku'dée."

13 Simi bi Satána owoyeme
kídí uṅoguní née go do
sogo káṅgá ní, zía ndiṣinè
gámásó'do kára bi ndikiogu
owúo'do ní. 14 Zí Ngére
Lomo í'bí fúndú e gbre zí
kára née káa zí 'bi agi ní
gì ro zía ìnyiné kíe ndéréne
gbála simi súwú, do ndiṣi
lúru bi kací kára née iri kí
simibi ota kí yanané gí zí
kámá.* 15 Zí Satána née sí'dí
'dìyì iní kpúya káa zí ngburu
ní ma'díi do bi bi kára née
ngasá doa ní, gí ro zí iní
née ndéré úfu wo 'dá'ba,
16 Zí káṅgá líkpí roné, zí iní
bi Satána sí'dí née kúkúne
mbá simi a, zí kára née
ómoné. 17 Zí mimbé'de
Satána esí tátá roné ro kára
née nda 'dá'dá. Zía nda
ídíne go kpá ezeokó ngíti

gèyì owú ga bi 'bi kára née
ní gí zía niyí née go mbá 'yì
úwú kúru Lomo zíye ndiṣiyé
mèngi ledre ga bi Yésu 'dodo
zíye ní. 18 Zí Satána née
ndéré tóroné kó'dú ngburu
née ndiṣi óndó bi.

13

Bangá sinyí e gbre

1 Zíma lúru lára bangá
sinyí káa zí bangá iní ní kí
ólúógu gí simi mikavu.

Doa 'dényé ìnyì doa gbre
(7) kí ngiríne sokó (10). Zí
tagíya e ídíye do ngiríga

ga bi sokó (10) née mbá.
Ekéotoní kese ga bi ndiṣi
úku Lomo kíe ní ro doa
ga bi ìnyì doa gbre (7) née
mbá. 2 Bangá sinyí née,

tífí a ni káa zí tífí kéri ní,
sókó sɔndíga 'bi eyé nda
mbá mɔngburokoyé káa zí

'bi ngíti bangá sinyí bi kí
iriné bíya ní, zí taraa ídíne
káa zí tara kemí ní. Zí lára

kámá née i'bí roko'bù bi ni
kíe káa do ngére ní zía gí
ro zía ndiṣinè mèngi lára

ledre e kíe. 3 Ngúru do lára
kámá née ni kí mongú mbiṛi
roné. Zí tara 'yíma'dí e

do sogo káṅgá ídríye mbá
mídrí kí lúru mbiṛi née. Gí
zí keyi née zí 'yì e do sogo

káṅgá mbá ngúngu ledre
bangá sinyí née. 4 'Yíma'dí e
ndiṣiní óto úndru lára kámá

née gí zía bi i'bí roko'bù zí
bangá sinyí née ní ní. Zíye
ndiṣiyé óto úndru bangá

sinyí née kídí, "Ambi ni káa

* 12:14 12:14 Kámá: Ndiṣiní kpa ndólo a daragóna, irija Satána ngére 'bi bicayi lomo e.

zía ne? Ambi ni útúásá méngị okó ḱe ne?"

⁵ Lomo ootomo aka s̄indí kadra ne zí bangá sinyí ńe nd̄is̄i úku ńe ḱi bisinyí kese e kpá ḱi nd̄is̄i 'dódo roko'buné ḱi éfé e c̄i gbre doa gbre. ⁶ N̄i nd̄is̄i úku Lomo ḱi úku sinyi ledre ḡi do bi ere ḱi 'ȳi ga bi komo ere iri ní mbá. ⁷ Ootomoní aka wo zía nd̄is̄iné ìc̄i okó ro 'ȳi ga bi n̄gun̄uní ledre Lomo go ní ḡi ro zía rómo komoyé. Lomo i'bí aka kpá roko'bū go zía ḡi ro zía aka íd̄ine káa zí éȳi bi n̄i go ngére do 'ȳima'dí e do sogo káṅgá za mbá ní. ⁸ 'Ȳi ga bi nd̄is̄iní óto úndru bangá sinyí ńe niyí ye yé e ga bi iriyé ndaá miékéne kú ḡi do s̄ine simi búkụ 'bi tr̄idri bi za fí 'bi Owú káb̄ir̄ik̄i bi kóo ufuní wo ní wá.

⁹ 'Ȳi bi mbílí a uwú ledre bú ní íd̄i úwú ledre ńe.

¹⁰ Togú Lomo n̄gun̄u ne kídí idíní 'dí'bi 'ȳi yá, niyí 'dí'bi wo.

Togú n̄gun̄u kídí idíní óṅgoónzó 'ȳi mióṅgoónzó yá,

niyí tí óṅgoónzó wo.

Ledre ńe 'dodo kídí 'ȳi ga bi n̄gun̄uní ledre 'bi Lomo go ní idíní nd̄is̄i útụ simiyé zíye nd̄is̄i tóroyé ngbúó.

Milárá bangá olúogụ ḡi simi káṅgá

¹¹ Zíma kpá lúrúndiki ngíti milárá bangá sinyí ḱi olúoguné ḡi simi káṅgá. N̄i ḱi nḡir̄ine e gbre káa zí nḡir̄i káb̄ir̄ik̄i ní, zía nd̄is̄i ódroné

káa zí lárá kámá ní. ¹² Bangá máa wo ńe nd̄is̄i méngi moko ḱi roko'bū 'bi bangá sinyí máa wo bi ḱi mongú mbīri ro doné ní. Ili nd̄is̄i lóndo 'ȳi e ḡi ro zíye n̄gun̄u mbá ledre 'bi bangá máa wo bi ḱi mbīri ro doné ńe.

¹³ Bangá máa wo bi olúogụ ḡi simi gu ńe, n̄i ḱi roko'bū 'bi méngi lárá ledre z̄ine, oto pho'dụ zía útúoguné ḡi komo ere zí t̄ụ'dụ 'ȳima'dí e lúrú a mbá c̄i ḱi komoyé.

¹⁴ Ḡi zí roko'bū ledre ga bi nd̄is̄i méngi yé e do bi kac̄i mizefi bangá sinyí ńe ní, zía lóndo t̄ụ'dụ 'ȳima'dí e do sogo káṅgá. Oto 'ȳi e zíye yéme l̄il̄i mizefi bangá sinyí bi ḱi mongú mbīri ro doné ní, zíye nd̄is̄iyé óto úndrua.

¹⁵ I'biní roko'bū zía ḡi ro zía óto l̄il̄i mizefi bangá sinyí bi 'ȳi e yemení ní ḡi ro zí l̄il̄iga máa ńe ídiye mbá tr̄idri do nd̄is̄iyé ódroyé miódro. Ḡi ro zíye úku ledre ḡi ro 'ȳi ga bi otoní úndru l̄il̄i máa ga ḡere ńe wá ní, idíní úfu yé e 'd̄á'ba.

¹⁶ Zía kpá úku ledre kídí, 'ȳi e za mbá, yé e ga bi ḱi ledreyé owóowó ḱi yé e ga bi ledreyé owó wá, yé e ga bi ḱi éȳi e zíye ḱi yé e ga bi 'ȳi ler̄i e ní, gbékp̄i 'ȳi e ḱi owúk̄ul̄i e mbá, idíní éké l̄il̄i mizefi bangá sinyí ńe ro kágá s̄il̄iye 'bi anú togú simi komoyé, ¹⁷ ḡi ro 'ȳi bi l̄il̄i ńe togú mbú éȳi miólo do bi kac̄i l̄il̄i ńe ndaá miékéne roa wá ní, ndaá ndéré úgú éȳi, togú úgúoyó éȳi e wá.

18 Ekéní lílì mizefì bangá sinyí née kí námba. Miólo a ni míya ìnyì doa kéré kí cì ota doa ìnyì doa kéré doné (666). Ídí sómù sù ledre 'bì miólo ìrì bangá née bilámáne gí ro zìyì ówo ledre gí simi a, gí zía, miólo a née 'dodo ìrì 'yì.

14

Owú kábirìkì kí 'yì ené e

1 Zíma lúrúndíki Owú kábirìkì kí tóro do Landa Záyono kí 'yì ené e míya kíé'do cì gbre doa eso álifú (144,000). 'Yì maáge niyí mbá kí ìrìá kpá kí ìrì 'Bua miékéne simi komoyé. 2 Zíma úwú kúrú 'yì kí ndìsì ngúndruné komo ere káa zì mongú vurú ní, kpá káa zì nzagba ndìsì émbé ne ní. Gború éyì bì máúwú ní ni káa zì 'yì ímí kángá e ndìsìní tólo kófó ke'bì kí kángá ní. 3 Zì tú'dù 'yì ga gére née ndìsìyé úku mikánda ke'bì kófó ìrì Lomo kó'dù kítì ngére kpá kó'dù éyì trídri ga bì eso nda kí mingburoko 'yì ga bì niyí mindìsìyé ore ní. 'Yì bì útúásá ówo ke'bì née ní ndaá dùú 'yì ga bì míya kíé'do cì gbre doa eso álifú (144,000) omoní go do sogo kángá ní. 4 Née 'yì ga bì otononí royé kí sómù ledre eyé e mbá zíye ndìsìyé méngì dùú ledre ga bì Owú

kábirìkì ili yée ní. Gí zía i'bì roné do úyuné gí royé 'dí'bióyó umbu bì kóo ayíní úyu a ye gí zì lúyú ledre eyé ní, niyí nda go zì Lomo kí Owú kábirìkì kí ledreyé owóowó. 5 Kémbì ɾanga owúogú gí tarayé wá, niyí yì eyé go mbigì 'yì 'bì Lomo.

Maláyika e ota

6 Zíma lúrúndíki ngíti maláyika kí ìnyì kí fúndúne komo ere. Nderé kí ótrú bilámá ledre bì za fí ní zì kúfú 'yìma'dí e kací sù doyé kí tara eyé e mingúngúcu do sogo kángá za mbá. 7 Ndìsì ótrú a kídí, "Sée 'yìma'dí e za mbá, ídísé óto úndru Lomo zise ndìsìsè kófó ìrì a, gí zía sùndì kadra ené 'bì 'dècì ngbanga ogú go. Ídísé mu óto úndru Lomo zise ndìsìsè kófó ìrì a gí zía bì otoogú ere kí do sogo kángá kí ngburu e kí dokú'dù ngburu e mbá ne ní."

8 Zì gbre maláyika óguné gí do kací ezené née ndìsìné úku ledre kídí, "Mongú gara bì Babelóniya* ba ukú go, ukú go. Gí zía tú'dù rìkì sù do 'yì e mbá 'dí'biní nda yì eyé go bisinyí miméngì ledre ga bì simi mongú gara máa née ní ní."

9 Zì ota maláyika óguné ndìsìné úku ledre kídí,

* 14:8 14:8 Babelóniya: Gí do kací sùndì kadra 'bì Nówa, zì 'yì e ó'bó mongú 'dìcì mbíwu 'dága simi Babelóniya, tí lá zì Lomo gírágá báyi yée gí ro zíye ndìsì ódro tú'dù rìkì tara e. Nda gí do kací tú'dù simibi e, zì mongú ngére 'bì Babelóniya 'dí'bi Isiréle e káa do owúkúlú e simi Babelóniya. Lurúní nda kóo Babelóniya káa zì mongú gara bì ndìsì ìcì okó ro Lomo kí 'yì ené e ní. Ólo ledre gí roa simi Dosì éyì e 10 kí Dániyele 1:1-2.

"Togú 'yì e nḡunḡuní ledre 'bì bangá sinyí nées, zíye ndìsiyè óto úndru a, zì ìrja ídine miékéne simì komoyé togú mbú ro sīlīye yá, ¹⁰ Lomo nì 'dó'do yée kí 'do'dó 'bì oḡu a ndaá ní, zíye ndúwúye kíngaya, zíye ndìsiyè náná do soyé gì zì miówo pho'du do komo Owú Kábīrīkì kí maláyika e. ¹¹ Cika pho'du bì gì doyé ní ụkú wá nì ídí fú lá gúndru. 'Yì ga bì nḡunḡuní ledre 'bì bangá sinyí nées, zíye ndìsiyè óto úndru a, zì ìrja ídine miékéne simì komoyé togú mbú ro sīlīye ní, 'do'dó eyé nì ídí kí ndulú kí kadra 'dowúní royé wá."

¹² Káa zì bì goó kenée ní, 'yì ga bì nḡunḡuní ledre 'bì Lomo go, nīyí go mbigí 'yì ené e ní, kací kadra mbá, idíní ndìsì úwú kúrú Lomo zíye ndìsì tóroyé nḡbúó tí káa do 'yì lódú kací Yésu.

¹³ Zíma úwú kúrú gì komo ere kídí, "Ídí éké ledre ba kídí tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá 'yì ga bì umbu nì 'dí'bì yée kí lódú kací Yésu oyóní sogoyé zía mbá wá ní, Lomo nì í'bì úndru zíye."

Zì 'Dówú Lomo úku ledre kídí, "Nì kenée ma'díi, nīyí 'dówú royé gì zì kúrú zì bilámá miméngì ledre eyé 'dí'biógú rokinīyì zíye."

Nduwú ro 'yì lúyú ledre e

¹⁴ Nda gì ore, zíma lúrúndíki bikenīyì burunḡú kí 'yì doné "káa zì owú 'bì

'yìma'dí ní." Nì kenée kí tagíya gì simì dábu doné, kí bikafa maku do sīlīne. ¹⁵ Zì ngíti maláyika ólúóguné gì 'Dìcì 'bì Lomo ótrú ledre zía kídí, "Sīndì kadra oḡu go gì ro zíyì 'dēcì nḡbanga 'yì e kí maku eyí nées káa zì sīndì kadra oḡu ne zì mīngì yáká tónóne óḡo kére gì yáká ní." ¹⁶ Tí ma'díi, zía tónóne óḡo kére ga bì 'bì do sogo káḡá ní mbá 'dá'ba.

¹⁷ Zì ngíti maláyika kpá ólúóguné gì 'Dìcì 'bì Lomo komo ere kpá kí 'bì ené bikafa maku do sīlīne. ¹⁸ Nda gì ore, zì maláyika máa wo bì ndìsì lúrú bì kací pho'du kí'dí bì ndìsīnì 'dáná mbayì 'bì Lomo ní ólúóguné ótrú ledre zì maláyika bì kí bikafa maku do sīlīne ní kídí, "Ndéré mu zíyì líkpí miáná kóró ga bì yáká kóró íri nées mbá 'dá'ba gì zía sīndì kadra 'bì líkpí yée oḡu go." ¹⁹ Zì maláyika nées tí ñnyì ndéréne do sogo káḡá, zía líkpí miáná kóró ga bì yáká kóró íri nées mbá do léfe yée simì tóyì do útru yée gì ro 'dódo mimbé'dekesì 'bì Lomo. ²⁰ Zì maláyika nées ñnyiyé kí lafúne e ụnzú miáná kóró ga gére nées mbá ólúógú kíye gì simì yana gara 'dí sogo do ndìsiyè útru kánya yée. Zì sámáyé ndìsì kúkúne bì kpúya káa zì mongú nḡburu bì olú miólú ní.

15

Maláyika bi kí odu nduwú ní

¹ Zíma kpá lúru ngíti lará ledre komo ere. Maláyika e ìnyì doa gbre kí rìkì 'do'dó e ìnyì doa gbre kpá gí ro 'dó'do 'yì e kíe. Togú wo née mengíní royé go yá, zí mímbé'de Lomo nda ìdríne.

² Málúru éyì kí rírí káa zí do mikavu kí mindící pho'du ní gí gbála. 'Yì ga bi mítóroyé kó'dú mikavu née ìri, niyí 'yì ga bi romoní komo bangá sinyí née kí lílà nda kí námba bi ndìsì 'dódo ìrì bangá sinyí née ní ní. Niyí kenée kí ku'dú bi Lomo i'bí zíye ní do sílìye. ³ Ndìsìní úku ke'bi ga bi kóo Músa 'yì 'bi moko 'bi Lomo ndìsì kóo úku yée 'desì, kpá kí kófó ìrì Owú kábìrìkì kídí,

“Ngére Lomo, áyí 'yì roko'bu,
ndìsì méngì mbá mìnbguroko ledre e.

Kací kadra mbá, ndìsì méngì ledre ga bi utúasání miútúasá ní, gí zía áyí yì eyì 'yì méngì ma'dí, gí zí keyì née,

áyí Ngére 'bi kúfú 'yìma'dí e mbá.

⁴ Ngére Lomo, ambi utúasá ndìsì óto úndruyì, kí ndìsì kófó ìrìyì wá ní ne?

Áyí duú yì 'yì bi lúyú ledre ndaá roa wá ní.

Zée 'yìma'dí e do sogo káṅgá za mbá,
azé ndìsì kófó ìrìyì

gí zía owozé go kídí ndìsì méngì duú bilámá ledre e.”

⁵ Gí do kací a née, zíma kpá lúru ndíki ngíti ledre kpí komo ere. Née kútú bi yemení káa do lílì 'Dìcì 'bi Lomo ní, líkpíní mbotu a go fúó. ⁶ Zíma lúru ndíki maláyika e ìnyì doa gbre yemení yée gí ro 'dí'biógu 'do'dó do 'yìma'dí e do sogo káṅgá kí ólúógu gí do mbotu bi líkpíní née girí. Esíní royé mbá bikenyì bongó, zíye ódó royé ká'dá bi yemení gí simi dábu ní. ⁷ Zí ngúru éyì trídri ga bi eso ní, 'dí'bi kó'do e ga bi gí simi dábu ìnyì doa gbre (7) mbá kí 'do'dó e simiyé ní i'bí yée zí maláyika ga bi ìnyì doa gbre (7) née. Ga gére née bisinyí ledre ga bi Lomo bi nì trídri za fí ili 'dó'do 'yìma'dí e kíe ní. ⁸ Zí cika mongú roko'bu 'bi Lomo ídine 'dìcì ìri kuú. 'Yì utúasá ndéré ólúne ìri wá, 'búó togú maláyika ga bi ìnyì doa gbre née mengionzóní moko eyé go.

16

Kó'do 'do'dó e ìnyì doa gbre

¹ Gí do kací ledre née ní, zíma úwú kúru 'yì kí úku ledre gí 'Dìcì 'bi Lomo girí zí maláyika ga bi ìnyì doa gbre (7) née kídí, “Ndérésé mu léfe 'do'dó ga gére née do 'yìma'dí e do sogo káṅgá.”

² Zí mizefí maláyika ìnyìné ndéréne léfe 'bi ené 'do'dó do sogo káṅgá. Zí éyì ko'bo e

ndịsị óto royé ro 'yị ga bi
lilíní lilí bangá sinyí royé
zíye ndịsị óto úndrua ní.

³ Zí ngíti a ndéréne léfe
'bi ené simi mịkavu. Zí
komo iní óyóló'bó roné káa
zí sáma umbu 'yị ní, zí éyị
trịdri ga bi simi iní máa née
úyuyé mbá.

⁴ Zí otayé (3) ndéré léfe
'bi ené simi ngburu e kí
dokú'du ngburu e mbá.
Zí komo iní ga gére née
óyóló'bó royé kpá mbá káa
zí sáma ní. ⁵ Zí maláyika bi
kí roko'bụ 'bi do iní ní úku
ledre kídí,

“Áyí yị eyị koo kú bo,
áyí ídí fú lá bo.

Ndá 'bi eyị 'yị lúyú ledre
wá.

Utúasá miútúásá zíyị
kása 'do'dó ro 'yị e káa
zí née.

⁶ Ufuní koo tụ'dụ 'yị eyị ga
bi koo ngununí ledre
eyị ní kí nébị eyị e.

Méngi go bilámáne,
zíyị óyóló'bó iní káa
do sáma zíye ndịsịyé
éwé a. Née ledre bi
iliní ní utúasá go kpini
kíye.”

⁷ Zíma úwú kúrú 'yị gị sị
mbayi 'bi Lomo giri kídí,

“Ma'dú, Ngére Lomo,
roko'bụyị ofụ go,
mi'déçị ngbanga eyị ni
miútúásáne.”

⁸ Zí eso (4) maláyika née
léfe 'bi ené komo kadra.
Zí 'yị e ndịsị áráye gị zía
káa zí pho'dụ ní. ⁹ Zí
'yị e ndịsị áráye gị zí pho'dụ
kadra bisinyíne, iliní eyé
nda oyóló'bó mimbé'deyé

zíye ngunu ledre 'bi Lomo
wá, iliní eyé zíye mbófo
Lomo wá. Ndịsini nda yị eyé
úku sinyi ledre kí mimbé'de
késị zí Lomo bi ni kí roko'bụ
'bi úçuómo 'do'dó née ní ní.

¹⁰ Zí inyị maláyika léfe
'bi ené mbá do kiti ngére
'bi bangá sinyí, zí mituluru
útúne simi bi bi ni doa káa
do ngére ní mbá. Zí 'yị ené
ndịsịyé náná do soyé gị zí éyị
miówo. ¹¹ Gị zí bisinyí éyị
miówo bi royé gị zí éyị ko'bo
ní, zíye ndịsịyé úku bisinyí
ledre gị do bi Lomo bi ni
Ngére 'bi komo ere ní. Zíye
kpá fú ndịsị eyé nda méngi
bisinyí ledre e.

¹² Zí inyị doa kéri (6)
maláyika léfe 'bi ené simi
mongu ngburu bi kí iriné
Efaráta ní, zí mongu ngburu
née ndúkúne gị ro yéme
misi'di zí ngére ga bi 'dí
gbére ní. ¹³ Zíma lúrúndiki
bicayi lomo e ota (3) káa
zí mbó'dó e ní. Ngíti a
olúogu 'bi ené gị ku mongu
kámá, ngíti a olúogu 'bi
ené gị ku bangá sinyí, zí
ngíti a olúogu 'bi ené gị
ku nébị bi 'yị ranga ní.

¹⁴ Bicayi lomo ga bi ota
née niyí kí roko'bụyé gị
ro méngi ledre ga bi kí
roko'bụyé ní kíe. Inyini
ndéré zí ngére 'bi kángá e
mingungúcuá yéme ledre
kéye gị ro asikiri e gị ro zíye
ídíye nzíyiyé íçị okó simi bi
Lomo bi roko'bụa ofụ go ili
go 'déçị ngbanga ní.

¹⁵ “Míndá'baógumá, ni líyị
'yị e mbá miliyi. Yé e ga bi

niyí ndịsị ḱ komoyé kacíma ní, Lomo nì í'bí úndru zíye. Yéé ga bì ndịsìní yí eyé sikala ní, dukuwu nì méngí yéé gbála káa zí éyí bì ndịsìní ngírà do nyárà bì ní.”

¹⁶ Zíyè yóko ngéere e mbá do bì bì ndịsìní ndolo a ḱ tara Ébere e, Aramagédo ní.

¹⁷ Zí ìnyí doa gbre (7) maláyika léfe 'bì ené kùu simi síli 'dága. Zí kúrú 'yí ówúne gí 'dící 'bì Lomo girí kídí, “Útúasá go.” ¹⁸ Zí zangba 'bílé'bené, zía ndịsị émbéne, zí bisinyí ḱ'dí kángá ídine 'dá'dá a ndaá aka kenée kú wá. ¹⁹ Gí zí ḱ'dí kángá nées ní, zí mongú gara bì Babelóniya ní ndúrú ífi siminé za 'dénýé ota. Zí gara 'bì kúfú ngíti géyí 'yí e kpá ndúrúné. Ledre lúyú ledre bì 'yí 'bì Babelóniya lìgí Lomo wá, 'do'do yéé bisinyíne gí zí simikesí. ²⁰ Zí m̀ngburoko cúkú e kpá ḱ m̀ngburoko landa e lélíye za mbá gí zí mongú roko'bù bì 'bì Lomo ní. ²¹ Zí m̀ngburoko 'dófi e káa zí misisilekpe tutú e owóowó ḱngaya ní ndịsìyé útúkanya 'yìma'dí e. Zí 'yí ga bì uyuní aka wá ní ndịsìyé úku sínýi ledre zí Lomo gí zí 'do'dó bì í'bíogụ doyé ní.

17

Kára ḱ bangá sinyí

* **17:1** 17:1 Kéré kára 'yí gámá kací ya'dá e: Ngíti géyí ndịsìní kpá ndólo wo mongú gara Babelóniya ngíti géyí ḱ'dí bì niyí go ódro gí ro mongú gara Babelóniya ní, ndịsìní ódro nées gí roa. † **17:3** 17:3 Bikesí bangá sinyí: Bangá sinyí bì ḱ doné 'dénýé ìnyí doa gbre ḱ ngíríne e sokó ba, nì mizefí bangá sinyí bì olúogụ gí simi mikavu ní. Lúru 'Dódoógụ 13:1.

¹ Zí ngúru maláyika ga bì ìnyí doa gbre (7), wo bì lefe bisinyí éyí gí simi kó'do ené ní ógúné úku ledre zíma kídí, “Ógụ mu zíma 'dódo 'do'dó bì Lomo ili 'dó'do kéré kára 'yí gámá kací ya'dá e* bì ndịsị ndịsị do tú'dú iní e ní zíyí. ² Kára nées ngéere ga bì 'bì do sogo kángá ní ndịsìní go mbá ḱe káa do kára. Míméngí ledre ené 'yí e ndịsìní nda kóyó gí zía mikóyó.”

³ Simi roko'bù 'bì 'Dówú Lomo, zí maláyika bì gáa nées 'dí'bì máa ndéré ḱma gbála simi súwú. Zíma lúru kára nées ekí ndịsị go gá do b́kesí bangá sinyí.† Bangá sinyí máa nées nì ḱ doné 'dénýé ìnyí doa gbre (7) kpá ḱ ngíríne e sokó (10). Ekéní kese bì ndịsị úku Lomo ḱe ní go roa yeré. ⁴ Kára nées esí roné bílámá b́kesí bongó, do kpá íngí ngíti géyí éyí ga bì yemení gí simi dábú ḱ tutú ga bì ríríní m̀rírí ní roné. Zía 'dí'bì kó'do bì yemení gí simi dábú ní do sílíné. Kó'do máa nées nì 'bé ḱ bisinyí ledre ga bì 'bì Satána ní, kpá ḱ 'bì kára máa nées siminé. ⁵ Míéké ledre nì simi komoa kídí,

BABELÓNİYA Bİ MONGŪ
GARA NÍ,
Nİ MBÁGÁ RİKİ BİSİNİYİ
MİMƏNGİ

LEDRE E DO SOGO KÁNGÁ.
 6 Mááyí úku a máyá kára née ufu tú'dú 'yì ga bì 'yì lódú kací Yésu ní go, koyó nda gi zì sámayé go mikóyó.

Simi bì málúró wo ní, zì bì sínýíne romá gi zía gbála.
 7 Zì maláyika née úku ledre zíma kídí, "Bi sínýí royì gi zì ledre 'bì kára née kenée gi ro 'dí? Mááyí 'dódo bisínýí miméngì ledre 'bì kára née, kpá kí 'bì bangá sínýí bì kí doné ìnyì doa gbre kí ngìrìne sokó bì kára máa née ndìsì ndìsì doa ní zíyì. 8 Bangá sínýí née ni kóo trìdrì, bì ba ní, ndaá lolu wá. Sìndì kadra ni go gbóo do úru wo gi simi mongú gu bì kóo 'dùtùnì wo simi a ní do nda kpá úfu ándá wo zía úyuné bisínýí umbu. 'Yì ga bì ìrìyè ndaá miékéne simi búkú 'bì trìdrì bì kóo ni goó miyémeómoné 'desì 'dá'dá do sogo kángá ba ndaá aka wá ní, tarayé ni ìdrì mbá m̀ìdrì kí lúró bangá sínýí née trìdrì.

9 "Ídí ówo'dí'bi ini ledre gi simi ledre 'bì bangá sínýí née. Doa ga bì ìnyì doa gbre (7) née, 'dodo bì ekìekì ga bì ìnyì doa gbre bì kára née ndìsì doyé ní. 10 'Dodo ledre kpá gi ro ngére e ìnyì doa gbre (7). Yée ga bì ìnyì ní uyunì go mbá. Ìnyì doa kèrìye (6) ni aka bo. Ngítìye bì kí'èdo ní ogú aka wá. Togú ogú go yá, ni ndìsì lá ca, zía úyuné. 11 Bangá sínýí née ni kóo 'dá'dá ngére, bì ba ní ndaá aka lolu ngére

wá. Ni kóo ngúru ngére ga bì ìnyì doa gbre (7) ní. Ni ógú ídíne káa zì ìnyì doa ota (8) ngére ní. Zì Lomo nda úfu wo geré 'dá'ba za fí simi bì sìndì kadra ogú go ní.

12 "Ngìrì ga bì lúró yée sokó (10) née, née mingburoko ngére e sokó tonóní aka moko eyé wá. Niyì karanée tónó moko ndro kí bangá sínýí née, tí lá kacíye akpa kíe wá. 13 Miméngì ledre eyé ni za mbá kí'èdo, zíye ndìsìyè í'bì cóngóro kí roko'bu bì zíye ní zì bangá bisínýí née. 14 Niyì ìçì okó ro Owù kábirìkì, zía rómo komoyé gi zía ni Ngére 'bì ngére e za mbá. 'Yì lódú kacíga niyì migélèye gi zía bì i'bínì royé ndìsì lódú wo ní."

15 Maláyika née ya zíma ní, "Mongú iní bì lúró kára née ndìsì ndìsì doa ní, née rìkì sì do 'yìma'dí e kí tara eyé e mingúngúcu. 16 Bangá sínýí bì kí ngìrìne sokó (10) née ni karanée sógó bisínýí kára née. Niyì karanée 'dódo wo zíye í'díogú bongó ené gi roa do ótoómo wo woróne. Zíye ánu wo, zíye 'dí'bi ngítì a do úçu a bu ku pho'dú. 17 Lomo yeme ledre née kenée ne gi ro zì mingburoko ngére ga gére née óto sómú ledre eyé kí'èdo zíye í'bì roko'bu bì zíye ní zì bangá sínýí née gi ro zía ídíne ngére 'búo togú ledre bì Lomo uku ní mengì roné go. 18 Kára bì lúró wo née, ni go káa zì mongú gara

bi ngére ené ni kí roko'buné do lafúne ngére e do sogo káṅgá mbá ní."

18

Miútú gara Babelóniya

¹ Gi do kací ledre née ní, zíma lúrúndíki ngíti maláyika kí ógu gi komo ere. Ni kí mongú roko'buné, zí bi óṅóne do sogo káṅgá wé gi zí roko'bua née. ² Zía ótrú ledre 'dága kídí,

"Utú go, mongú gara Babelóniya utú go.

Ni nda go 'be 'bi ríkí dokéké e mbá,

solú ku'dú e kpá kí ngíti géyí bicayi lomo e niyí ógu óto 'be 'bi eyé nda simi a ye.

³ Ríkí sí do 'yíma'dí e mbá koyóní go mikóyo, koyóní gi zí bisinyí miméngi ledre 'bi kára née.

Mingburoko ngére ga bi 'bi do sogo káṅgá ní 'di'biní go mbá bisinyí miméngi ledre ené, gi zí bisinyí 'dódo ledre 'bi kára née, zí tú'dú 'yí úgúoyó éyí e ídiye kí tú'dú éyí e zíye kíngaya."

⁴ Zíma kpá úwú ngíti kúrú gi komo ere kídí,

"Sée 'yí amá e, ídísé olúógu gi simi Babelóniya 'dá'ba,

káa bi ásé 'dí'bi bisinyí miméngi ledre ené,

do 'dó'do kótrú sée ndro kéye ke.

⁵ Bisinyí miméngi ledre 'bi Babelóniya ni go miówoné gi komo ere, Lomo owoyeme lúyú ledre ené e go bilámáne.

⁶ Ídísé méngilúgu zía kpá ledre bi méngi zise ní, zise 'dó'do wo bisinyíne káa zí bi 'do'do sée ní. Idí ndúwú káa zí bi nduwu sée ní.

⁷ Ídísé 'dó'do wo zía ndísiné ini ini gi zí éyí miówo útúásáne kpini kí mongú rokinyi bi kóo ni simi a ní.

Ndísi ilí kíngaya zía ndísiné úku ledre kídí,

'Mááyí yí amá káa zí me'be mongú ngére ní, mándá 'bi amá 'yí lerí káa zí kára umbu wá, éyí bi mááyí ndísi ini ini gi roa ní ndaa.'

⁸ Kadra kíe'do ledre ga ba niyí ógu zía, umbu, ini kí 'bú niyí ógu zía.

Ni áráónzó roné za mbá, Ngére Lomo, 'yí roko'bu ni 'déci ngbanga roa ne.

⁹ "Ngére ga bi 'bi do sogo káṅgá 'di'biní bisinyí méngi ledre 'bi Babelóniya zíye ídiye kí rokinyi gi roa ní, simi bi niyí lúru cika pho'du gi doa gúndru ní geré zíye útúye ndísi ini wo. ¹⁰ Zí mongú ngiri útúne simiyé, zíye ngásá tóroyé gbála ndísi ndísi ótrú kása ini kí ledre kídí,

" 'Bi káa laká nduwú 'di, áko Babelóniya,

áyí tí go ̀ukú do komozé
ba,
lá simi owú s̀indí kadra
cúku'dée ba ke.'

11 "Zí 'yì úgúoyó éyì e
kpá ndìsiyé ini ini g̀i zía
'yì úgú éyì eyé e niyí go
úyuónzó royé. 12 'Yì bi ni
úgú éyì eyé ga bi d́abu e,
m̀iririri késì e, tutú ga bi kí
lámá royé ní, bongó ga bi kí
lámá royé ní, kágá ga bi kí
ndonyoyé ní, bilámá éyì ga
bi yemení yée g̀i simi kágá
kí so ki'di ní, kpá kí bilámá
éyì ga bi yemení yée g̀i simi
késì e kí tutú e ní ndaá.
13 Gba s̀u'bú mindonyo, kí
kágá mindonyo e, kí kágá
̀ukú, le'yì e, s̀u'bú e, t̀udu e,
kére e, ̀iti e, kábiriiki e,
usáni e, arabiya ga bi bangá
ndìsiní lála yée ye ní,
owúkúlú e, kpá kí 'yì ga bi
niyí bo ní 'yì úgú ndaá.

14 "Zí 'yì úgúoyó éyì e
ndìsiyé ini ini kí mb̀umb̀udú
wáwá, wáwá, kí úku
ledre kídí, 'Sée 'yì 'bi
Babelóniya e, née kenée
laká lerì 'di. Mbágá éyì ga
bi kóo zise ba nd̀ukúní g̀i
zise go mbá, nda'baoguní
lolú wá.'

15 "Zí 'yì ga bi ndìsiní
úgúoyó éyì ga gére née zíye
ndìsi ndíki t̀u'dú késì e ní
ídíye kí ng̀iri royé. Do ngásá
tóroyé gbála ini kása ini g̀i zí
ng̀iri ledre bi ni ndìsi méngi
roné ní. 16 Zíye ndìsiyé
mb̀umb̀udú wáwá wáwá kí
úku ledre kídí,
" 'Bi káa lerì 'di, Babelóniya
mongú gara,

t̀u'dú éyì ga bi kóo zíyì
kí ledreyé owóowó
káa zí ledre d́abu e,
késì e,
kí tutú ga bi r̀irini m̀iriri
ní ndaní lolú mbá wá.

17 Káa zí ledre izi ní, t̀u'dú
éyì ga bi kóo simi Ba-
belóniya ba nd̀ukúní
go mbá.'

"Zí 'yì lála kùrungba e,
kpá kí 'yì máa yée ga bi
ndìsiní gámá kí kùrungba
maáge ní, kpá kí yée ga
bi ndìsiní méngi moko simi
ini ní, ̀inyiyé ngásá tóroyé
gbála ndìsi lúrúkása bi íri.
18 Simi bi lurúní cika pho'du
g̀i do Babelóniya g̀undru
káa zí cika r̀indí ní, zíye
ndìsiyé mb̀umb̀udú kí úku
ledre kídí, 'Ngíti mongú gara
bi zía rómoné g̀i do wo
bi ni go aráonzó roné ba
ndaá.' 19 Zíye ndìsiyé ini ini
kí mb̀umb̀udú kí léfe kangá
kí mb̀uku simi doyé, kí úku
ledre kídí,

" 'Bi káa lerì 'di, Babelóniya
̀ukú go.

'Yì ga bi za mbá ndìsiní
gámá kací komo ng-
buwu ní,

niyí kóo go mbá kí éyì e
zíye g̀i zía.

Káa zí ledre izi ní, éyì
ga gére née ̀ukúní go
mbá.

20 Sée 'yì 'bi komo ere e,
ídísé ídí kí rokinyi.

'Yì ga bi 'bi Lomo ní,
'yimikása e kí nébi e
mbá, ídísé ídí kí
rokinyi,

Gì zía Lomo 'do'do Ba-
belóniya go gị zí
bisinyí ledre ga bì
mengì sée kíe ní.' "

²¹ Zí maláyika bì kí mongú
roko'buné ní 'dí'bi mongú
tutú káa zí 'bì úsụ éyí ní,
úçụ a bu simi mongú iní zía
úku ledre kídí,

"Kí mimbé'dekesí,
Lomo ni úçúyó mongú
gara ga bì Babelóniya
ní kenée,
utúasá ndá'baógụ ídine
lolụ káa zí wo bì
'dá'dá ní wá.

²² Do 'yí úku ke'bì e kí kụ'dụ,
kí kánǵá,
utúasání lolụ úwú a íri
wá.

'Yí 'bì moko 'bì 'yí úgúoyó
éyí e,
utúasá lolụ ídì íri wá.

Utúasání lolụ úwú gborụ
tutú kí úsụ éyí ówú íri
wá.

²³ Bimióngó utúasá lolụ ídì
íri wá.

Kúrú o'do kí mikánda
me'bené
utúasá lolụ ówú simi
gara née íri wá.

'Yí ga bì kóo ndịsíní úgúoyó
éyí e ore ní niyí kóo ye
kí roko'bụyé.

Londoní rịkí sị do
'yima'dí e go zíye
'dí'bióyó komoyé gị ro
Lomo.

²⁴ 'Yí ga bì 'bì Babelóniya
ní ndịsíní kóo go úfu
nébì e kí 'yí ga bì 'bì
Lomo ní
kpá kí ngítì géyì do sogo
kánǵá."

19

Mbófo éyí zí Lomo

¹ Gị do kacía née, zíma
úwú kúrú tų'dụ 'yí e komo
ere kí úku ledre kídí,
"Idízé mbófo Lomo.

Gị zía ni kí roko'bụ 'bì yómo
'yí e zíne. Roko'bụ gị
ro ledre e mbá ni zía.

² Idízé mbófo wo gị zía
ndịsì 'dəcìyème ng-
banga.

Gị zía ni bilámá ngére,
owoofụ kací 'dəcì ng-
banga go.

'Decì ngbanga mongú
gara bì ndịsì
sinyiónzó 'yí e ní go.

Idízé mbófo wo gị zía 'do'do
mongú gara née go gị
ro 'yí ené ga bì ufuní
yée simi a íri ní."

³ Zíye kpá úku ándá ledre
kídí,

"Idízé mbófo Lomo
gị zía cika bì gị simi Ba-
belóniya ní ukú wá."

⁴ Zí mingburoko 'yí ga bì
cìkérí a doa eso (24) kpá kí
éyí trídri ga bì eso (4) ní
mbá útúye do ngúrú sındíye
bì óto úndru Lomo do kítì
Ngére ené. Do ñnyiyé mbá
ngúnngu a kídí,

"Ídì kenée, Mbófo éyí zí
Lomo."

⁵ Zí kúrú 'yí ówúne gị
kó'dú kítì ngére girí kídí,
"Ídísé í'bì mbófo éyí zí
Lomo,

sée 'yí kasa ené e
ga bì ndịsísé óto úndru a ní,
mingburokoyé kí
mínzéréye mbá."

⁶ Zíma úwú kúrú kí
ngúndru káa zí kúrú tų'dụ

'yì e ní, kpá káa zí gboru
mongú vuru ní, nda kpá káa
zí nzagba embéne ní kídí,
"Mbófo éyì zí Lomo.

Lomo bi kí mongú
roko'buné ní ni goó
ne Ngére ezé.

7 Idízé ídí kí mongú rokinyi,
zíze ndíszé óto úndrua.
Sindí kadra 'bi ófú ro 'bi
Owú Kábìrìkì ni go
ógu.

Me'bea* yeme roné go
nzíyiné.

8 I'bíní bilámá mikánda
bikenyì bongó go
zía esì a roné."

Bikenyì bongó nées ini
ledre gi simi a kídí bilámá
miméngì ledre 'bi mbigì 'yì
ga bi 'bi Lomo ní.

9 Zí maláyika úku ledre
zíma kídí, "Ídí éké ledre
ga gére nées miéké, 'Lomo
ni í'bí úndru zí 'yì ga bi
oguní simi ayímbi 'bi ófú
ro 'bi Owú Kábìrìkì ní.'" Zí
maláyika nées kpá úku
ándá ledre kídí, "Ledre ga bi
Lomo uku yée nées niyí mbá
ma'díi."

10 Zíma útúma bi óto
úndrua. Zía úku ledre zíma
kídí, "Ndá óto úndrumá wá,
gi zía mándìsì méngì 'bi
amá kpá moko zí Lomo, káa
zìyì kpá káa zí ngíti géyì
lúnduzé e kí lémižé e yée ga
bi ndìsìní úku ledre Yésu zí
'yì e ní. Ídí óto úndru Lomo
gi zía 'yì bi ndìsì úku ledre
gi ro Yésu zí 'yì e ní, ni kí
'Dówú Lomo siminé."

'Yì do bikenyì Usáni

11 Zíma lúru ere likpí roné
go fúó, bikenyì usáni, ni go
tóro kó'dúma kenée. 'Yì
bi ndìsì doa ní ndoloní wo,
Bilámá 'yì kpá 'Yì méngì
ma'díi. Ni 'yì 'dècì yéme
ngbanga kpá 'yì méngì yéme
okó.

12 Kuru'bu komoa
esì 'duo pho'du, zía esì
tagíya e ro doné, zí iri
ídíne miékéótoné roa. 'Yì
ówo'dí'bi ini ledre gi simi
iri máa nées ndaá, owo
yì ené duú ne.

13 Esì
roné bongó bi pha'daní simi
sáma ní, iria ni, "Kúru
Lomo." 14 Zí tú'dú asikíri
ga bi komo ere ní útúye do
kací a, esini royé kpá mbá
bilámá bikenyì bongó, do
ékíye kpá mbá do bikenyì
usáni.

15 Odro bi olúogu
gi kua ní ni káa zí bikafu
maku bi gi ro úfu rìkì sì do
'yìma'dí e kée ní. "Ni ídí
Ngére do rìkì sì do 'yìma'dí e
kí mongú roko'buné káa zí
késì." Zía 'dódo simikesì 'bi
Ngére Lomo bi royé gi zí
bisinyì miméngì ledre eyé ní
zíye. Ni ndìsì 'dítí kánya yée
káa zí 'yì 'dítí kanya miáná
kóró ní.

16 Bongó bi esì roné
ní, miéké ledre ni roa kídí,
"BA NGÉRE 'BÌ ngére e ZA
MBÁ."

17 Zíma lúru maláyika kí
tóroné do kadra, zía ótrú
ledre zí solú ga bi ndìsìní
inyì simi síli ní kídí, "Ógusé
mu simi mongú ayímbi bi

* 19:7 19:7 Me'be Kírésìto: Kára bi ona ba toro do bi kacì 'yì ga bi ngununí
ledre 'bi Yésu go ní. 19:15 19:15 Ke'bi 'bi Dawídi e 2:9

Lomo yeme zise ní. ¹⁸ Ógusé mu ánu umbu ngére e kí umbu manda 'bi asikíri e, umbu 'yi ga bi kí roko'bu zíye ní, umbu usáni e kí 'yi ngásá kíye, umbu 'yi e mbá, yée ga bi kí ro doyé, kí owúkúlú e mingburoko 'yi e kí minzéréye e mbá."

¹⁹ Zíma lúrúndíki bangá sinyí kí ngíti géyi ngére ga bi 'bi do sogo kángá ní kí asikíri eyé e, yokoní royé go, nzíyiyé gi ro útú kí okó do 'yi bi do usáni ní kí asikíri ené e. ²⁰ Do 'dí'bingéři bangá bisinyí kí nébi bi 'yi ęanga ní. Née nébi bi ndiši méngi mingburoko ledre e do bi kací bangá sinyí née gi ro lóndo 'yi ga bi kí lili bangá sinyí née royé ní zíye óto úndru lili a. Učuní yée go gbrenğará simi mongú pho'du bi ngára ilí kú wá ní. ²¹ Ufuní 'bi eyé ngíti géyi kí mongú maku bi ndiši olúógu gi ku 'yi bi do bikenyi usáni ní. Zí solú e óguyé sụu ndiši ánu umbu e gi bi.

20

Simibi e álfu

¹ Zíma lúrúndíki maláyika kí óguné gi komo ere, ni kí mafutáa 'bi mbotu mongú gu kpá kí mongú ká'dá kési do sili. ² Zía 'dí'bingéři mongú kámá bi kpá Satána ní do ódó wo kí ká'dá kési née ngiri zía ndišiné kie roné kí simibi e álfu. ³ Do úču wo simi mongú gu, do 'dútu mbotu gu née kací a

ngbúřú káa bi ni fú ndiši lóndo 'yi e ke. 'Búo togú simibi bi álfu (1,000) ní ukú go, do nda líkpí mbotu kací a kí owú sili cuku'dée.

⁴ Zíma lúrúndíki 'yi ga bi i'bíní roko'bu zíye gi ro 'decí ngbanga ní kí ndiši do kiti ngére. Zíma kpá luru 'yi ga bi koo ufuni yee gi zia bi ndišini koo úku ledre Yesu kpá kí ledre 'bi Lomo ní. 'Yi ga gere nee ilini eyé koo ngungu ledre bangá sinyí nee wá. Ilini koo kpá gbawá do éké irja ro silíye togú mbú simi komoyé. Zíye idiye tridri kí Kírésito Yesu do bi kije'do 'deciyéme ngbanga kí tú'dú simibi e eyi 'bi álfu kije'do (1,000). ⁵ Ngíti géyi 'yi e niyi aka idi 'bi eyé fú simi bi 'búo togú gi do kací simibi álfu kije'do (1,000) zí Lomo nda úru yee gi simi umbu. Née aka lá mizefi úru 'yi e.

⁶ 'Yi ga bi i'bíní úndru zíye niyi go mbigi ga bi 'bi Lomo ní, niyi yee 'yi ga bi uruni go gi simi mizefi urú gi simi umbu ní. Gbre umbu ndaa lolu kí roko'bu doyé wá, niyi nda yi eyé go 'yi 'dáná eyi 'bi Lomo kpá 'bi Kírésito, zíye idiye kéye ngére e kí simibi e álfu (1,000).

Kírésito kí 'yi ené e romoní komo Satána

⁷ Gi do kací simibi álfu (1,000), do líkpí Satána gi simi siginí, ⁸ zía tónó gámáne kí lóndo 'yi e do bi eyé e do sogo kángá, kí kángá ga bi ndoloní Gógo kí

Magógo ní mbá gí ro zíye ídíye nzíyiyé gí ro méngí okó. Niyí ídí káa zí sayi ní 'yí óloónzó yée ndaá. ⁹ Zíye ázayé do sogo káṅgá mbá ndéré 'díki táya 'bì 'yí ga bì 'bì Lomo ní kpíkí, née gara bì kí 'búne do Lomo ní. Tí lá zí pho'du óṅuné gí komo ere óngbóonzó yée za mbá. ¹⁰ Do úçu ngére 'bì bicayi lomo e bì londo 'yí ga gére née ku mongú pho'du bì ngára ìlì kú wá ní, kí'dí bì uçuní bangá sinyí kí nébì ga bì 'yí ranga e íri ní. Zíye ndìsì ndúwúye íri kí ndulú kí kadra e mbá za fí.

Lomo oto Satána kí tú'dú simibi e simi sṅinì

¹¹ Zíma lúrúndíki bikenyí usáni kí 'yí bì ekí ndìsì doa ní. Zí káṅgá kí ere ngásáoyó royé gí kó'dú'a 'dá'ba, bì bì zíye ndéré ndìsìyé doa ní ndaá. ¹² Zíma lúrúndíki 'yí ga bì kóo uyuní go ní mṅburokoyé kí mṅzéréye mítóroyé kó'dú kṅtì ngére née, líkpíní búkú e go fúó, ngítì a 'bì ené búkú 'bì trìdrì. Do ndìsì 'dècì ngbanga 'yí ga bì uyuní ní kací míméngí ledre eyé e simi bì kóo niyí aka trìdrì ní káa zí bì ní miékéne simi búkú ma'dáa ní. ¹³ Umbu ga bì kóo niyí simi iní kí yée ga bì otoní yée mióto ní, zíye ólúóguyé mbá do 'dècì ngbangayé kací míméngí ledre eyé e simi bì kóo niyí aka trìdrì ní. ¹⁴ Nda gí ore do 'dí'bì umbu kí roko'bù ené bì do 'yí e ní, do

úçu yée simi mongú pho'du bì ìlì kú wá ní. Née go gbre umbu. ¹⁵ 'Yí bì ìria ndaá miékéne simi búkú 'bì trìdrì wá ní, niyí úçu wo komo mongú pho'du bì ìlì kú wá ní.

21

Mikánda ere kí mikánda do sogo káṅgá

¹ Zíma lúrúndíki mikánda ere kí mikánda do sogo káṅgá, yée ga bì 'dá'dá ní lelíní go mbá. Mṅburoko ngburu e lelíní go mbá. ² Zíma lúrúndíki mbigí gara 'bì Lomo bì Yerusaléma ní kí óṅuné gí komo ere bì. Ní kí lámá roné kṅngaya káa zí mikánda kára bì yeme roné gí zía o'do 'bì ené ní go óṅu kí lafa kací a ní. ³ Zíma úwú kúrú 'yí gí do kṅtì ngére girí kídí, "Lomo oto 'be 'bì ené go dongará 'yí ené e, niyí go ndìsì kéye gí zía niyí 'yí ené e. Ní ídí Lomo eyé za fí. ⁴ Ní ndìsì ó'dóoyó iní komo gí komoyé. Éyí bì kí ìriné umbu, ini, éyí miówo ní ndaní lolu wá gí zía miyéme ledre ga bì kóo 'dá'dá ní ndaní lolu wá."

⁵ Zí 'yí bì ndìsì do kṅtì ngére ní úku ledre kídí, "Mááyí go méngí éyí e za mbá mikándayé." Zía úku ledre zíma kídí, "Ídí éké ledre ga bì úwú yée née mbá, gí zía niyí kí ledreyé owóowó kpá ma'díi ledre e."

⁶ Zía kpá úku ngítì ledre kídí, "Utúasá go kenée, mṅṅiní royé go. Mááyí

Álafa kpá Ómega, dosị éyị e kị odu éyị e. 'Yi bi kị kodró roné ní mááyí í'bí iní miéwé zía, gị simi 'dawú 'bi trịdri bi za fí ní zía éwé a gbékpịe.

⁷ "'Yi ga bi niyi tóro ngbúó ní, mááyí í'bí úndru zíye, zíma ídíma Lomo eyé, zíye ídíye owú 'bi amá e.

⁸ "Tí lá 'yi ga bi toroní ngbúó wá kị yée ga bi nṅunṅuní ledremá wá, 'yi óto úndru lomo ga bi yemení yée kị sịlị 'yi ní, 'yi úfu 'yi e, 'yi 'berị e, 'yi lónódó e, 'yi mála e, 'yi kágá e, kị 'yi ranga e, niyi úçu yée mbá simi mongú pho'du bi ngará ilí kú wá ní. Née go gbre umbu."

⁹ Zí ngúru maláyika ga bi inyi doa gbre wo bi kị odu kó'do 'do'dó e inyi doa gbre ní óguné úku ledre zíma kídí, "Ógu mu zíma 'dódo mikánda kára bi iliní ófú a ba zíyi. Née me'be Owú kábiriki." ¹⁰ Zía 'dí'bi máa simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo ndéré kíma do mongú nṅángbá landa 'dága, zía 'dódo Mbigi gara bi Yerusaléma ní kị ógu gị zí Lomo gị komo ere bi. ¹¹ Gara máa née ndịsị riri gị zí lámá roko'bu 'bi Lomo bi roa ní mịriri káa zí mịriri owú tutú bi kị ledrené owóowó ní. ¹² Gara bi o'bó'dikiní gbaá ro mongú gara née miólóne 'dága kị mbotuné sokó doa gbre (12). Zí maláyika e kpá sokó doa gbre (12) ndịsiyé do mbotu máa ga gére née kị óndó bi. Do mbotu ga gére

née do ekéoto iri sị do Isiréle ga bi sokó doa gbre (12) ní. ¹³ Mbotu máa ga gére née, ifiní yée káa, ota (3) 'dí gbére, ota (3) 'dí gólụ, ota (3) 'dí do ngeli, ota (3) 'dí do anú. ¹⁴ Otoní dosị gara máa née do tutú e sokó doa gbre (12). Tutú máa ga gére née, niyi mbá kị iri 'yimikása ga bi sokó do a gbre 'bi Owú Kábiriki ní miékeye royé.

¹⁵ Maláyika bi ndịsị ódro zíma née, ni cú kị nṅángbá bi yemení gị simi dábú ní do sịlịne gị ro ndírabi mongú gara née, kị mbotu a nda kị gara bi o'bó'dikiní kie ní. ¹⁶ Miákpa mongú gara née kị miáya kị mióló gara bi o'bóní roa ní niyi mbá ndro, kilomita álfu gbre doa míya esó (2,400). ¹⁷ Zía ndírabi mịndi gara née kị mióló a, káa zí 'yima'dí ndirabi éyị née ní zía ndiki a kídí mịndi a kị mióló a ni mbá mítiri cị ota (60). ¹⁸ Éyị ga bi o'bóní gara née kie ní, ririní mbá mịriri káa zí éyị bi yemení yée mbá gị simi dábú togú kesi bi ndịsị riri mịriri kینگaya ní. ¹⁹ Tutú ga bi o'bóní gara née doyé ní, farání yée mbá kị tosoyé mینگungúcuá kpá mbá mịririye kینگaya. Mizefiyé ndoloní zásepa, gbreyé ndoloní safira, otayé (3) ndoloní kalasedóni, esoyé (4) ndoloní emeraláda, ²⁰ iniyiyé (5) ndoloní saradoniki, inyi doa kériye (6) ndoloní karaneliyána,

inyi doa gbreyé (7) ndoloní kirisolíte, inyi doa otayé (8) ndoloní beriyále, inyi doa esoyé (9) ndoloní topáza, sokóye (10) ndoloní kirisoparéze, sokó doa kériye (11) ndoloní zasínita, sokó doa gbreyé (12) ndoloní ametayiséte. ²¹ Mbotu ga bi sokó doa gbreyé 'bi gara née o'bóní yée mbá kí lísá. Misi'di ga bi simi Yerusaléma ní mbá o'bóní yée kí dábu, zía ndisi ríriné káa zí do mongú iní gí gbála ní.

²² Málúrúndíki 'Díci 'bi Lomo ndaá simi gara ore wá, gí zía Ngére Lomo bi roko'bua ofu go ní niyí go ye kí Owú kábiríki 'Díci 'bi Lomo ma'dáa. ²³ Sí ledre bi ili kadra togú éfé gí ro zía ídine simi gara ore ní ndaá gí zía roko'bú Lomo kí Owú kábiríki ndisiní nda óngó bi ore goó ye. ²⁴ Ríki sí do 'yíma'dí e niyí ndisi gámá kací bimióngó máa née, zí tú'dú mingburoko ngére e ndisi óguyé kí tú'dú éyí ga bi zíye ní ore. ²⁵ Kací kadra mbá, mbotu gara bi roa née ni fú lá fúo gí zía bi bimiúlú bi do 'dútu mbotu gí zía ní ndaá. ²⁶ Ríki sí do 'yíma'dí e do sogo kángá mbá niyí ndisi ndéré kí tú'dú éyí ga bi zíye ní simi mongú gara née íri. ²⁷ Misi'di ndaá zí bisinyí ledre ólúne simi gara née íri wá. 'Yí ga bi ndisiní méngi bisinyí ledre e kí 'yí ranga e utúasání ólú íri kpá wá. 'Yí ga bi niyí

ólú simi gara née íri ní dúy yée ga bi iriyé ni go miékéne simi búku tridri 'bi Owú kábiríki ní.

22

Ngburu bi iní a ndisi í'bi tridri zí 'yí e ní

¹ Zí maláyika née 'dódo ngburu bi iní a ndisi í'bi tridri zí 'yí e ní zíma. Komo iní máa née ni 'duo drá ngbeé ngbeé káa. Ndisi kúkúogu gí sí kiti ngére 'bi Lomo kí Owú kábiríki. ² Iní máa née ndisi kúkú kpuru gí yana mongú misi'di bi simi gara ore ní. Zí kágá tridri útuyé dogboru ngburu née gí 'dí keji kpá gí 'dí keji. Ndisini ána kí'dí sokó doa gbreyé simi simibi kíe'do kací simibi e mbá. Mbília ni kágá ndiyá zí 'yíma'dí e do sogo kángá mbá ³ 'Yí ga bi 'bi gara née éyí bi kíe'do bi ni síní ro Lomo gí zíye gí ro a ní ndaá. Lomo kí Owú kábiríki ndisiní nda ndisi goó ye ore zí 'yí 'bi moko ené e ndisiyé óto úndru a. ⁴ Niyí ndisi luru Lomo za cú kí komoyé, zí iria ídine miékéne simi komoyé mikékeja mbá. ⁵ Mituluru ndaá lolu simi gara née íri wá. Gí zí keyi née, éyí bi zíye ídiye kí somú ledre gí ro ngíti bimióngó kpí gí roa ní ndaá. Ngére Lomo ndisi nda óngó bi zíye goó ne. Zíye nda ídiye káa zí ngére e ní za fí.

⁶ Zí maláyika née úku ledre zíma kídí, "Ba zaá

ma'díi ledre e, Ngére Lomo ndìsì kóo úkuí'bí ledre zí nébì e, úkutátá a, bì nda ba ní, kasa nda go maláyika ené ógu úku ledre ga bì niyí méngì royé 'diya ní."

Yésu ni ndá'baógu cakaba

7 Zí Yésu Úku ledre kídí, "Lúrúsé aka, mááyí go ógu cakaba. Lomo ni í'bí úndru zí 'yì ga bì niyí 'dí'bí ledre bì simi búkù ba kí 'búne ní."

8 Maa, Yiwáni, máúwú ledre ga gére née, zíma lúru yée za cù kí komomá. Simi bì máúwú, zíma lúru yée kpá za cù kí komomá ní, zíma útúma bì óto úndru maláyika bì 'dodo ledre ga gére née zíma ní. 9 Zía úku ledre zíma kídí, "Ndá óto úndrumá wá. Mándìsì méngì 'bí amá kpá moko káa zíyì, kpá káa zí bì ngiti géyì lúnduyì ga bì nébì e kpá kí ngiti géyì 'yì ga bì 'di'biní ledre bì simi búkù ba kí 'búne ní. Ídí óto òyú úndru Lomo."

10 Zí maláyika née kpá úku ledre kídí, "Ledre ga bì éké yée née, ídí ólo yée zí 'yì e gí zía sındì kadra bì zíye méngì royé simi a ní nì go gbóo. 11 'Yì méngì bisinyí ledre e ídí fú ndìsì méngì bisinyí ledre e, 'yì lárá ídí fú ídí 'yì lárá, 'yì méngì bilámá ledre e ídí fú ndìsì méngì bilámá ledre e, mbigí 'yì 'bí Lomo ídí fú ídí 'yì 'bí Lomo."

12 Zí Yésu kpá úku ngiti ledre kídí, "Mááyí go ógu cakaba. Tákpásìlì nì bo mááyí í'bí a zí 'yì kací miméngì ledre ené."

13 Mááyí Álafa kpá Ómega, Mizefì 'yì, kpá Odu 'yì, Dosì éyì kpá Odu éyì.

14 'Yì ga bì niyí lúgu bongó eyé* drá ní, Lomo nì í'bí úndru zíye. Niyí ndìsì ánu miáná kágá 'bí trìdrì, zíye ndìsì ólúye simi mongú gara kpurú gí tara mbotu gara. 15 'Yì méngì bisinyí ledre e, 'yì lárá e, 'yì ga bì ndìsiní só'do royé kí 'yì bì ofúní royé kéye wá ní, 'yì mála e, 'yì úfu 'yì e, 'yì óto úndru lomo ga bì yemení yée kí sílì 'yì ní, 'yì ranga e kpá kí ngiti géyì 'yì méngì bisinyí ledre e, niyí ídí 'bí eyé sága.

16 Zía kpá úku ngiti ledre kídí, "Maa Yésu, makása maláyika amá go gí ro zía ndéréne 'dodo ledre ga gére née zí 'yì amá e za mbá. Maa bulúndu ngére Dawídi, bì kpá kérékobì ní."

17 Zí 'Dówú Lomo kí mikánda kára úku ledre kídí, "Ógu mu." 'Yì máa wo bì uwú ledre ba go ní ídí úku ledre kídí, "Ógu mu." Yì bì kí kodró royí ní ógu mu, 'yì bì ili go ní ogu mu ewé iní 'bí trìdrì bì za fí ní gbékpìne.

Odu ledre gí zí Yiwáni

18 'Yì bì uwú ledre bì miékéne simi búkù ba go,

* 22:14 22:14 Luguní bongó eyé e: Utúasání ólú òyú ye simi mongú gara gí zía luguní bongó eyé go kí sáma Yésu bì ootomo lúyú ledre eyé e ní. Sámaa óto bongó eyé zía ídíne drá bikenyìne. Lúru 'Dódoógu 7:14.

zía 'dí'bi gbékpí ledre ési a simi a ní, Lomo ni í'bí yata 'dó'do bi ekéní ledre a simi búkụ ba zía. ¹⁹ Kpá kenée, 'yí bi uwú ledre bi miékéne simi búkụ ba go, zía 'dí'bióyó ngíti a gi simi a ní, Lomo ni 'dí'bióyó tákpásílí bi trịdrị bi za fí ukuní ledre a simi búkụ ba gi zía 'dá'ba. Do 'dí'bióyó wo gi simi mongú gara bi

ukuní ledre a simi búkụ ba kpá 'dá'ba.

²⁰ Zí wo bi ndịsi úku ledre née úku ledre kídí, “Mááyí go ógụ cakaba.” Maa, Yiwáni, zíma úku ledre máyá, “Ídí kenée, Ngére Yésu ógụ mu.”

²¹ Ngére Yésu idí méngi bilámá ledre zise gi do bi zise ndịsise bilámáse. Idí kenée.